K.

3735

Lampert. Ulricus stud. jur. can.
1896.

AUGUSTINI
BARBOSÆ
J. U. D. LUSITANI,
DE OFFICIO, ET POTESTATE PAROCHI.

AUGUSTINI
BARBOSÆ
J. U. D. LUSITANI,
PROTONOTARII APOSTOLICI
& Sacræ Congregationis Judicis Conſultoris,

PASTORALIS SOLICITUDINIS,

SIVE

DE OFFICIO, ET POTESTATE PAROCHI.

TRIPARTITA DESCRIPTIO.

Hac ultima Editione ab ipſo Auctore recognita, & quamplurimis Additamentis (ſuis quæque locis appoſita) plus tertia parte major facta.

CUM DUPLICI INDICE LOCUPLETISSIMO.

Excellentiſſimo, ac Reverendiſſimo DD.

ANTONIO MARIA MANZONO

Divi Giminiani Plebano Meritiſſimo.

VENETIIS, MDCCV.
Apud Andream Baronium.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

EXCELLENTISS. AC REVERENDISS. D D.

VBi primùm Amicorum conſilio factum eſt , ut aureum Barboſæ Luſitani de Officio , & Poteſtate Parochi librum , vulgare meis quoque typis meditarer , aliquale mei in te ſtudii teſtimonium ,

eiuſdem

ejuſdem tibi nuncupatione, cognovi a me poſſe tandem palam produci, mihique non parùm lætatus ſum, qui hactenus inter ſummæ Dignitatis viros, quòd non ſolùm te deceret, ſed me facere æquum eſſet, te ſemper, ſed tacitus, colueram atque obſervaveram maximè. Quod mihi fuit in animo, utrumque jam vides ipſe me exequutum, nec dubito quin pro tua, qua omnes complecti ſoles, humanitate æqui bonique facturus ſis; modò tamen ad meam in hoc exequendo voluntatem non dedigneris reſpicere. Idem mihi a te pollicentur, quibus perſpectum, quæ te virtutum honeſtate ornamenta, quæve tua ſit in demandato tibi munere paſtoralis ſolicitudo; Siquidem ingratum fore tibi non putarunt, ſis ſpeculi quodam-

modo

modo vice te tibi oſtenderem, eaque tibi ſiſterem contemplanda in hujuſmodi libro, quorum exercitatione ſummopere delectaris. Hoc ſi mihi contigerit, omnia conſequutum eſſe putabo.

Dominationis tuæ Reverendiſſimæ

Die 27. Septembris 1705.

Addictiſsimus ac Humilimus Famulus
Dominicus de Borghis.

SERIES CAPITUM QUÆ IN HOC TRACTATU DE PAROCHO CONTINENTUR.

Prima Pars de Parochorum inſtitutione, & obligatione.

Cap. I. *PAROCHVS unde dicatur, & quid Parochia, & Parochialis Eccleſiæ, ac beneficii curam animarum habentis nomine veniat.* pag. 1
De Canonica Parochorum electione, & inſtitutione. 14
Cap. II. *Formulæ aliquot circa erectionem Eccleſiarum Parochialium, ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam.*
Cap. III. *De gravitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.* 56
Cap. IV. *De profeſſione Fidei per Parochum intra duos ſaltem menſes, à die adeptæ poſſeſſionis facienda, & obedientia Rom. Pontific. præſtanda.* 60
Cap. V. *De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.* 64
Cap. VI. *De vita, & honeſtate Parochorum.* 72
Cap. VII. *De vigilantia Parochorum erga ſuas Plebes.* 83
Cap. VIII. *De Reſidentia Parochorum.* 88
Cap. IX. *De præcedentia Parochorum.* 104
Cap. X. *De Officio Divino per Parochos recitando.* 107
Cap. XI. *De Miſſis per Parochos ex obligatione celebrandis.* 115
Litteræ Monitoriales S. Caroli Borromæi de conveniendo ad Divina in Parochia. 126
Cap. XII. *De Functionibus Parochialibus.* 128
Cap. XIII. *De Parochorum cura circa propriæ Eccleſiæ, & habitationis reparationem, & debitam reverentiam ipſi Eccleſiæ habendam, ejuſque bona & res conſervandas.* 131
Cap. XIV. *De Prædicatione verbi Dei Parochis injuncta.* 139
Cap. XV. *De Doctrina Chriſtiana per Parochos docenda.* 142
Cap. XVI. *De denunciatione Vigiliarium, feſtorum, indulgentiarum, Matrimoniorum, & ordinandorum per Parochos inter Miſſarum ſolemnia facienda.* 147

SECUNDA PARS DE SACRAMENTORUM adminiſtratione Parochis injuncta.

Cap. XVII. *CIRCA Adminiſtrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos conſideranda.* pag. 154
Cap. XVII. *De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando præcipua quædam per Parochum curanda* 164
Cap. XIX. *De Pœnitentia Sacramento præcipua quædam à Parocho notanda.* 175
Cap. XX. *De Sacræ Communionis diſpenſatione per Parochos facienda.* 195
Cap. XXI. *De Matrimonio per Parochũ celebrando, illiuſq; denunciationibus præmittendis.* 209
Cap. XXII. *De Extremæ Unctionis Sacramento per Parochum adminiſtrando.* 232
Cap. XXIII. *Parocho an, & quando ſit dandus coadiutor.* 241

TERTIA PARS de juribus Parochialibus.

Cap. XXIV. *DE Oblationibus.* pag. 244
Cap. XXV. *De quarta Parochiali, ſeù canonica portione.* 250
Cap. XXVI. *De Sepulturis, & Funeribus ducentis.* 253
Cap. XXVII. *De Primitiis.* 268
Cap. XXVIII. *De Decimis.* 269
§. I. *De rebus ex quibus decima perſolvuntur.* 273
§. II. *De perſonis quibus decimæ ſolvendæ ſunt.* 282
§. III. *A quibus perſonis decimæ ſint perſolvendæ.* 301
§. IV. *Quis ſit judex competens in cauſa decimarum, & an, & quando ſit ſummaria, & executiva, & quibus pœnis afficiantur illas non ſolventes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit.* 321
Cap. XXIX. *Parochus quibus modis talis eſſe deſinat.* 327

TRACTATUS DE PAROCHIS, ET EORUM OFFICIO, AC POTESTATE:

Pars Prima.

AUGUSTINI BARBOSÆ J. U. D.
Luſitani, Protonot. Apoſt. & Sacræ Congregationis
Judicis Conſultoris.

Parochus unde dicatur, & quid Parochiæ & Parochialis Eccleſiæ, ac beneficii curam animarum habentis nomine veniat. *Cap. I.*

SUMMARIUM.

1 *Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant.*

2 *Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis perfecti, ut plebibus Sacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent.*

3 *Paræcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco.*

4 *Plebani dicuntur, qui curam exercent animarum in Plebania; habentes ſub ſe plures Eccleſias vel Capellas.*

5 *Plebani Eccleſia appellatur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet.*

6 *Archiepiſcopi Eccleſia Metropolis dicitur, ideſt Civitatem ejuſdem Provinciæ mater.*

7 *Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis.*

8 *Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti.*

9 *Declaratur text. in cap. cum ab Eccleſiarum Prælatis, de Offic. Ord.*

10 *Rectores dicuntur, quia plebem & populum ſibi commiſſum cum cura regunt.*

11 *Curati appellantur à cura, quam de regendis ovibus ſuſceperunt.*

12 *Parochiæ cujuslibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos.*

13 *Capellanus dicitur qui in Eccleſia Monachorum curam exercet.*

14 *Paræciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt.*

15 *Paræcia græcè idem eſt, quod accolarum conventus, ſeu habitatio, aut cura.*

16 *Parochia dicitur quaſi partitio curæ.*

17 *Parochiæ antiquitùs diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere.*

18 *Dionyſius Papa creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit.*

19 *Parochia dicitur locus, in qua degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus.*

20 *Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis.*

21 *Parochia quælibet cum habeat ſuum territorium ſeparatum, & diviſum ampliùs non licet alteri in eo aliquid facere.*

22 *Epiſcopus poſt diviſionem Parochia-*

rum non ampliùs dicitur Rector, ſive Parochus totius Diæceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ Diæceſis Rectores.

23 *Epiſcopus diſtincto populo in certas, propriaſque Parochias unicuique ſuum perpetuum, peculiaremque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant.*

24 *Aliquæ diſtinguuntur Parochiæ non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias.*

25 *Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & Divina Officia audienda accedere non poſſunt.*

26 *Parochialis Eccleſia dicitur, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Presbyter tenetur Deo reddere rationem.*

27 *Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, quæ concurrere debeant oſtenditur.*

28 *Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit, quòd Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur, quòd de neceſſitate adminiſtrati, & populus ab eodem de neceſſitate recipit.*

29 *Parochialis non probatur ex ſepoltura, & actus ſepeliendi.*

30 *Parochialitatis preſumptis concludens reſultat ſi doceatur, quòd non factis aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia corpora fuerunt ibi ſepulta, tamquam in parochiali.*

31 *Eccleſia non percipit decimas, vel primitias, ergo non eſt parochialis non benè concludit argumentum.*

32 *Decimæ poſſunt etiam acquiri Eccleſiæ non parochialis ex aliquo titulo, quàm de Jure Divino.*

33 *Parochialatis reſultaret præſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retinetur Santiſſimum Eucharistiæ Sacramentum, eo quod in parochiali debet de neceſſitate retineri.*

34 *Parochialitatis præſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia percipit decimas, & primitias, vel in illa diebus Feſtis Chriſtifideles Miſſas audierent, non tamen neceſſariò ex illis infertur ad curam parochialem.*

Parochialitas unde probetur, ib. & ſeq.

35 *Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum, & habet curam, non tamen è converſo beneficium Curatum eſt parochialis Eccleſia.*

36 *Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi.*

¶ *Non præſumitur de jure, ibid.*

37 *Eccleſia præſumitur Curata ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum.*

38 *Parochialis Eccleſia fit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat.*

39 *Parochialis Eccleſia erecta præſumitur ſuperioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt.*

40 *Dotata ſufficienter debet eſſe parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ex dote ipſius, unus presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere.*

41 *Eccleſia non debet dedicari, niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat.*

42 *Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues redditur habere deprehendatur poterit Epiſcopus cum illa convenire aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis parochialibus unire.*

43 *Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere.*

44 *Parochialis Eccleſiæ ad regimen unus parochus aſſumi debet, qui ſuo nomine, & non cum aliis præficiatur.*

45 *Beneficium parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter parochiales Eccleſiæ curandæ, & regendæ conferuntur.*

46 *Beneficii parochialis appellatione non venit omne beneficium habens curam animarum.*

47 *Cura animarum in beneficiis duplex.*

¶ *Cura animarum quid? ibid.*

48 *Cura pænitentialis, alia actualis, alia habitualis.*

49 *Mentio non eſt facienda de cura annexa.*

50 *Cura habitualis nulla facit beneficium Curatum, nec cauſat incompatibilitatem*

tatem, nec requirit perſonalem reſidentiam.

51 Parochialis habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici.

52 Parochialis ad actum revocata judicatus, ac ſi eſſet noviter erecta.

53 Cura animarum in beneficiis unitis eſt penès principalem Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penès Vicarium amovibile in beneficio unito deputatum.

54 Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem habitualis verò eſt penès Capitulum.

55 Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit, quam conſtituere illi actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ.

56 Vicarius perpetuus potiùs dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum.

57 Cura animarum indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem effectum.

58 Rector principalis ſi ſpreto Vicario perpetuo velit ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet.

59 Cura totalis poteſt in erectione Vicariæ transferri in Vicarium etiam ad nutum amovibilem.

60 Vicarii perpetui in Parochialibus annexis debent de jure conſtituti.

61 Beneficii de eſſentia eſt, ut ſit perpetuum.

62 Titulus in Parochiis unitis non exiſtit, cum fuerit ſuppreſſus, & extinctus per unionem acceſſoriè factam.

63 Curæ titulus in Parochiis unitis eſt penès Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius.

64 Unio poteſt fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter.

65 Curam remanere penès principalem evidens ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur temporalis, & amovibilis in exercitio curæ animarum.

66 Declaratur text. in Extravag. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend.

67 Qualitas Parochialis annexa acceſſoriè non debet redundare in principale.

68 Beneficium principale, ſi ſit ſimplex, non creſcit, nec ſit Curatum per Eccleſiam parochialem ei acceſſoriè annexam.

69 Eccleſiæ Parochiales acceſſoriè unitæ nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt.

70 Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effectus prædicti beneficii, cui unicæ fuerunt.

71 Litteræ unionis non dicuntur litteræ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana.

72 Cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis.

73 Deſcendendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum.

74 Cura habitualis licèt ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium.

75 Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu non verò habitu.

76 Habere dicitur cum effectu.

77 Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis.

78 Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda.

OLim apud Ethnicos Parochi dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant, hoc eſt qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac Populorum hoſpitio receptis ſuppeditabant, ut annotavit Acron in illud Horatii libro 1. ſerm. ſatyr. 5. 1

Et Parochi, qui debent ligna ſalemque. Refert. Petr. Gregor. *ſyntagm. juris lib. 36. cap. 30. nu. 9.* † Unde inſtar horum dictos eſſe Parochos in Eccleſia quidam exiſtimant, eo quod ſint Sacerdotes, auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti, ut plebibus, ſive populis Sacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum ad paſcendos, animos ſubminiſtrent. † Alii verò putant Parochum dictum quaſi Parœcum; Parœcus autem Græcis eſt incola, ſive habitator in loco, ut ait Pomp. *in l. pupillus, ff. de verb. ſignific.* ibi. *incola eſt, qui in aliquam regionem domicilium ſuum* 2 3

contulit, quem Græci Paræcon vocant, ita
Azor. *inſtit. mor. p.2. lib.3. c.12. qu.1.* Bell. *in
æconomic. Canonica claſ.2. c.1. §.1. pag.163.
verſ. Budæo tamen*.

4 Horum quidam vocantur Plebani, ut
in cap. ſcriptum eſt de elect. qui videlicet
curam exercent animarum in Plebania
habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Ca-
pellas, *cap.1.* ubi gloſſ. *ne Clerici, vel Mona-
chi, lib. 6.* ſic dicti à plebe, vel populo, qui
ſub eorum cura regitur, & habet ſe Pleba-
nus cum cæteris Curatis unius plebis, ſi-
cut Archiepiſcopus cum Suffraganeis
Provinciæ ſuæ: nam & ipſi viſitatores
conſtituuntur, qui vicos, & caſtella in E-
piſcoporum locum circumeant, *cap. non
debere, cum gloſſ. 80. diſt. cap. ſicut olim,*
5 *de accuſat.* † Et Eccleſia Plebani appella-
tur matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas
ſub ſe continet, *cap. ad udientiam, lib.1. de
Eccleſ. ædific. c.1. de præſcript.* Conc. Trid.
ſeſſ.21. de refor. cap.7. gloſ.1. *in Clem. unic.
de Baptiſmo.* Azor. *d. par.2. lib.3. cap.12. q.
3. & lib.9. c.3. q.14. verſ. matrix.* Rot. *deciſ.*
6 *272. nu.2. cum ſeq. par.1. recentior.* † Sicut
Archiepiſcopi Eccleſia Metropolis dici-
tur, ideſt, civitatum ejuſdem Provinciæ
mater, ut contra Iſidor. *in c. cleros verſ.
Archiepiſcopus, diſt.21.* animadvertunt
Forcat. *dialogo 61. num.4.* Alciat. *lib.2. diſ-
punct. cap.23. ad fin.* Covar. *practicar. c.19.
nu.2.* Gambar. *de officio, & poteſt. Legati à
latere, tit. de variis Ordinariorum nomin.
ex num.34.* Dionyſ. Paul. *de vera quatuor
Patriarchal. Sedium arect. c.1. nu.13.*

7 Plebanis hujuſmodi ſola competit ju-
riſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis,
& ideo à Parochis non diſtingui ſcribit
Fileſac. *in tract. de Paræcia, cap.3. pag.59.*
ac ſubinde cum non habeant juriſdictio-
nem fori contentioſi, non poſſunt dici in
dignitate conſtituti, quia differentia illa,
quod Parochus uni preæſt Eccleſiæ, Ple-
banus pluribus, nulla in ſubſtantia con-
ſtituit differentiam ex notatis per Anton.
Fabr. *in theor. de re benefic. tit. de beneficiis*
8 *in Cathedrali, num.33.* & ideò † Plebanum
dignitatem non habere reſoluunt Fulv.
Pacian. *de probat. lib.2. cap.27. à numer.69.*
& Azor. *d. lib.3. cap.21. q.1. & 4.* niſi fortè
Eccleſia, cui præeſt, ſub ſe Capellas habeat
& inſimul Collegiata ſit, ut ex Domin.
Franc. & Feder. explicat Pacian. *d. c.27. nu.
62.* quamvis contrarium, imò quòd Ple-
banus, licèt in Eccleſia Collegiata non ſit
dignitatem habere dicatur, ſi ejus Pleba-
nia ſub ſe Capellas teneat, teneant additio
ad gloſ. *ver. capellas, in d. c. ne Clerici, vel
Monachi, lib.6.* Lambertin. *de Jurepatron.
lib.1. par.1. q.11. art.4.* Petr. Greg. *ſyntagm.
Juris lib.12. cap.24. num.13. Læl. Zech. de
Repul. Eccleſ. cap.27. à princ.* Squillante, *de
obligation. Cleric. p.2. nu.58.* † Pro quibus 9
non facit *cap. cum ab Eccleſiarum, de offic.
judic. ordin.* dum videtur probare Pleba-
nos excommunicare poſſe ſibi ſubditos;
quia reſpondetur non conſtare ex ejus
littera, quænam fuerit Eccleſia illa San-
cti Petri, de qua *ibi.* nec text. decidere Ple-
banum illum Jure communi excommu-
nicationem proferre potuiſſe, ſed tantùm
ſupponere ab eo prolatam, ac ſubinde
terminos habiles ſupponere poſſumus;
cùm text. id principaliter non decidat,
quòd ſcilicet, vel Eccleſia erat Collegia-
ta, vel quod juriſdictio ſpeciali jure ei
competebat.

Rectores quidam dicuntur, quia ple- 10
bem, & populum ſibi commiſſum cùm
cura regunt, juxta *cap. 1. de Capellis Mo-
nach. cap.3. de vita, & honeſt. Cleric.* eo-
rumque beneficium *Rectoria* dicitur, *c.
ult. de præbend.* Petr. Gregor. *ſyntagm. ju-
ris, lib.15. c.24. nu.10.* quamvis ſub Recto-
ris nomine comprehendantur etiam ha-
bentes dignitatem, Perſonatum; ſive
Prioratum, ut ex Dom. & aliis oſtendit
Illuſtriſs. Dominus meus Roderic. à Cun-
ha *in comment. ad cap. ſunt namque 14.
diſt. 45.*

Curati appellantur alii à cura, quam 11
de regendis ovibus ſuſceperunt, non ſine
grandi myſterio; ſicut enim Papæ com-
miſſa eſt cura univerſæ Eccleſiæ, dicente
Domino: *Paſce oves meas*; ſic ipſe Papa
vocans Epiſcopos in partem ſolicitudinis
ſeu curæ ex Ordinatione divina iiſdem
Epiſcopis committit particulares Eccle-
ſias, ſeu Diæceſes paſcendas, & curandas.
Sic demùm ipſi Epiſcopi, Domino inſti-
tuente, Ordinem Præsbyterorum, ſeu
Curatorum in ipſis ſeptuaginta Diſcipu-
lis (ut Patrum eſt doctrina) iiſdem curam
ſingularum Parochiarum committunt, à
quibus ſolis, inquit Concil. Trid. *ſeſſ.24. c.
13. de refor.* Sacramenta ſuſcipiant. Porrò
per curam, à qua dicuntur Curati non in-
telligenda venit qualiſcumque, qualis eſt
illa,

illa, quæ ex lege charitatis mandatur unicuique de proximo. Nec illa etiam, quàm habet, verbi gratia, quilibet Superior temporalis, licèt ſuo modo etiam teneatur ad cuſtodiam animæ; neque etiam dicitur curam ejuſmodi habere, qui habet licentiam ad exercendos certos actus Paſtorales, alioquin tot eſſent Paſtores, quot ſubſidiarii. Sed is demùm Curatus eſſe intelligitur, qui accepit curam animarum ex natura officii, qui accepit non ſolùm poſſe, ſed debere: non ſolùm licentiam, ſed ultra hoc etiam officium, manus, onus, debitum curandi animas, quod involuit obligationem eas curandi ex lege juſtitiæ, cui propterea applicari poſſit illud Ezechielis 33. *Sanguinem ejus de manu ſpeculatoris requiram*. Jta Theophil. *Parochorum, ſeù de quadruplici debito in propria Parochia perſolvendo part. 3. de Confeſſione Paſchali, art.* 11.

Sacerdos proprius vocatur cujuslibet Parochiæ Rector, *in cap. omnis utriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſion.* Navar. *in cap. placuit, de pœnit. diſt. 6. num.* 123. ibi, *& Sacerdos ille dicitur proprius, qui eſt perfectùs Parochiæ*, &c. Mich. Locmairus *in ſuo Parochiali cap.* 4. *propoſ.* 7. ubi explicat proprium Sacerdotem diei Curatum, latè Theoph. *d. part.* 3. *art.* 5.

13 Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam animarum exercet, ut *in capit.* 1. *de Capell. Monach.*

14 Parochus dicitur à Parochia, ſeù Parœcia, ut Budæus vult, ſicut & Parochiani, ſeù Parœciani, ut *in tit. de Parochiis*, & eo nomine uſos fuiſſe antiquos Chriſtianos demonſtrat S. Auguſtinus *lib.* 14. *de Civitate Dei*, his verbis: *Fuit præsbyter nomine Reſtitutus in Paræcia Calamenſis Eccleſiæ*. † Paræcia

15 autem græcè idem eſt, quod accolarum Conventus, ſeù habitatio aut cura, vel

16 ſecundùm alios. † Parochia dicitur, quaſi partitio curæ, quia Rector Eccleſiæ curam habet animarum totius populi intra illos limites congregati, *cap.* 1. *de Capell. Mon. cap. cum ſingula, de præbend. lib.* 6. Petr. Greg. *d. lib.* 15. *cap.* 24. *numero* 6. & 7. Rebuff. *in concord. tit. de collat. §. ſtatuimus, l.* 2. *in verb. Parochiales.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 39. Cæl. Zech. *d. cap.* 28. *numer.* 1. Gutier. *alleg.* 8. *num.* 6.

Antiquitùs Parochiæ diſtinctæ non 17
erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totiùs diœceſis animarum curam habere, & omnes illius decimas percipiebant, & inter ſe, & alios Clericos diſpenſabant, quas reliqui Clerici de manu Epiſcopi percipiebant, & curam exercebant, *c.* 1. *verſ. has verò decimas,* 16. *q.* 7. *de* Puteus *deciſ.* 361. *num.* 5. *lib.* 1. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 80. † Sed poſtea cum augeretur popu- 18
lus Chriſtianus, Dionyſius Papa XXIV. poſt B. Petrum ſingulas Eccleſias ſingulis Sacerdotibus aſſignavit, ut unuſquiſque proprium haberet territorium, nec unus, alterius fines ingrederetur, *in cap.* 1. 13. *qu.* 1. *& in cap. paſtoralis, de iis, quæ ſunt à prælatis.* Io: Andr. Abb. & alii, *in rub. de paroch.* Bertrand. *conſ.* 350. *vol.* 2. *p.* 1. Navar. *in cap. placuit, num.* 3. *cum ſeqq. de pœnit. diſt.* 6. Selv. *de benefic. p.* 1. *quæſt.* 4. *n.* 19. Paul. Fuſc. *de viſit. l.* 2. *cap.* 2. *n.* 1. Hojed. *de incompat. benef. p.* 2. *in præfat. num.* 5. Zech. *d. cap.* 28. *de paroch. n.* 1. ubi quòd id factum fuit tàm in civitatibus, quàm in caſtris, & ruribus Suar. *de Relig. tom.* 1. *tr. decim. l.* 1. *cap.* 21. *à n.* 4. Carat. *de jurib. paroch. tit.* 1. *c.* 2. Lotter. *de re benef. l.* 1. *q.* 8. *nu.* 18. Io: Fileſac. *de origine parœciarum c.* 4. *in princip.* Trull. *in expoſit. Decalogi, l.* 3. *c.* 5. *dub.* 2. *n.* 12. Rot. *in Conchen. Decimarum del Infantado,* 7. Februarii 1618. coram bonæ memoriæ Andrea, & in Florentina Parochialis 22. Maii 1630. coram Reuerendiſs. D. meo Coccino Decano. §. licèt Cardin. Baro. *annal. Eccleſ. tom.* 3. *ad ann.* 325. *verſ. unde hic,* & Theophil. *parochialis part.* 1. *de conc. paroch. artic.* 1. *pag.* 4. exiſtimaverint ab ipſimet Apoſtolis factam diviſionem Parochiarum.

Et unaquæque Parochia exinde dicta 19
fuit locus, in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus, Ægid. Bellamer. *conſil.* 38. *n.* 8. Roman. *conſ.* 356. *in princip.* Grilenzon. *conſ.* 6 *nu.* 5. Mantic. *deciſ.* 48. *nu.* 1. Card. Tuſch. *tom.* 6. *lit. part. concluſ.* 94. *num.* 1. † non 20
minùs quàm decem diſtinctæ domus, & familiæ Parochiam facere poſſunt, quæ municipia nominantur, *c. unio,* 10. *q.* 3. Carat. *de jurib. paroch. tit.* 3. *c.* 3. *in fin.* Pacian. *de probat. l.* 2. *c.* 31. *n.* 23. † & cùm quælibet 21
A 3 habe-

haberet ſuum territorium ſeparatum, & diviſum, non ampliùs licitum fuit alteri Parochiæ in eo aliquid facere. Calc. *conſ.* 34. *ex num.* 10. Card. Tuſc. *d. lit. P. concl.*
22 95. *num.* 7. † nec Epiſcopus deinde dici poteſt Rector, ſive Parochus totius diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ diœceſis Rectores. Gonzal. *d. gloſ.* 6. *num.* 83. Rota *deciſ.* 25. *num.* 4. *part.* 1. *recent.*

23 In illis verò locis, & civitatibus, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant, ſed promiſcuè petentibus Sacramenta adminiſtrant, ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform.* c. 13. ut Epiſcopus diſtincto populo in certas, propriaſque Parochias unicuique ſuum proprium, peculiaremque Parochum aſſignet. Ugol. *de officio Epiſcopi*, c. 54. ¶. 2. quod quidem Concilii Decretum non comprehendere Parochias, quæ licèt certos fines non habeant, certum tamen populum habent, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeò, vt Sacramenta promiſcuè non adminiſtrentur refert deciſum Gonzal. *ad reg.* 8. *Canzel. gloſ.* 6. *n.* 96. & non eſt incognitum aliquibus in
24 locis, & præcipuè † Aquilæ, diſtingui Parochias, non per domos materiales, ſed per populos, ſeù, familias, vt colligitur ex relatione ejus Epiſcopi facta ſacræ Congregationi Concilii de anno 1578. quæ legitur apud Tamburin. *de jure Abbatum to.* 1. *diſp.* 14. *q.* 1. *n.* 11. & ex his, quæ adducit Franc. Viv. ex eadem civitate oriundus *in ſylva co. opin.* 230. *n.* 24. & 25.

25 Ubi etiam propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina Officia audienda accedere non valent, novas Parochias, etiam invitis Rectoribus, Epiſcopi conſtituere poſſunt, *c. ad audientiam, de eccleſ. ædifican.* quibus pro victu, & ſuſtentatione novi Parochi fructus aſſignentur arbitrio Epiſcopi ad Eccleſiam Matricem quomodolibet pertinentes, aut ſi neceſſe fuerit, compellat populum Eccleſiæ noviter erectæ ad neceſſaria eidem Sacerdoti ſubminiſtranda, vt decidit Conc. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform.* c. 4. latè ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 78. *per tot.* ¶ Nec Epiſcopi in his, quæ pertinent ad curam animarum, propter Parochos, excluduntur, quia omnes animæ diœceſis ſunt commiſſæ ſub poteſtate Epiſcopi, *c. quæcumque*, 10. *q.* 1. *c. præcipimus*, 12. *q.* 1. & quilibet de diœceſi dicitur eſſe Parochianus, Epiſcopi, vt *in c. licet, de feriis, & in c.* 1. *de raptor. & in c. ad aures, de pænis*, facit bonus tex. *in Clem. dudum, §. in Eccleſiis de ſepul.* refert Gutier. *canon. l.* 1. *c.* 27. *num.* 25. & 26.

A Parochia & Parocho dicitur Parochialis Eccleſia, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum certis limitibus conſtituta, ipſis Sacramenta miniſtrans, & proprium habens Rectorem, & Parochum, Abb. *in rub. de paroch.* Carac. *de juribus paroch. tit.* 1. *c.* 3. Ægid. Bellarm. *conſ.* 38. *num.* 8. ¶ Gutier. *alleg.* 8. *nu.* 6. ¶ & hoc abſque ulla prerogativa. Feder. de Senis *conſ.* 49. & 86. Card. Tuſc. *d. lit. p. concluſ.* 93. *n.* 1. Et iſta Eccleſia Parochialis gaudet privilegio, ut intra ſuos fines alia Eccleſia, vel Capella non poſſit ædificari invito ejus Rectore, *capit. quæcumque*, 19. *q.* 1. quia eſſet facere in ſui præjudicium, cùm comprehendat quicquid eſt intra fines ejuſdem Parochiæ, quaſi totum ipſum ſolum per fines deſignatos ſit in certo modo poſſe ipſius Parochiæ, vt contra ejus voluntatem alia Capella ædificari nequeat, ita Hier. Carac. *in opuſculo de juribus in Paroch. tit.* 2. *cap.* 1. Unde in facultatibus extruendi Oratoria ſtylus Romanæ Curiæ hæc inter alia ad favorem Parochialium apponere conſuevit, vt ſcilicet Oratorium decenter inſtructum, & ornatum, & ab omnibus actibus domeſticis liberum exiſtat, tum ut conceſſio intelligatur ſine Parochialis Eccleſiæ præjudicio, & excipiantur dies Natalis Domini noſtri, Reſurrectionis, Pentecoſtes quibus ibidem celebrari non liceat: ſed Parochialis frequentetur, quòdque aliis præterquam ſervitio perſonæ, cujus intuitu Oratorium conceditur, neceſſarii ibidem audientes Miſſam ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia per hoc non liberentur; ita Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 3. *c.* 3. *tit. de viſit. Eccl. Paroch. num.* 21. Hier. Carac. *in d. opuſc. tit.* 2. *cap.* 2. 26

Quæ autem debeant concurrere ad conſtituendam Eccleſiam Parochialem, tradunt Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de qual.* 27

qual. & ſtat. beneſic. §. circa ſecundum, à n. 7. Sarnen. *in rag. de idiomate, quæſt.* 11. Rebuff. *in concord. tit. de collat. §. ſtatuimus. l. 2. verb. Parochiales Eccleſiæ.* Cuch. *in inſtit. major. l. 2. tit.* 15. Maſc. *de probat. concl.* 469. Quintanad. *eccleſiaſt. lib. 4. à num.* 68. Fuſc. *de viſit. l. 2. c. 2.* Cam. Borell. *in ſum. deciſ. p. 1. tit. 2. n.* 17. Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Parochia. §. 1.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ. 6. nu. 34. cum multis ſeqq.* Rot. *dec. 52. p. 2. diverſ.* & in Florentina Parochialis 22. Maii 1630. coram Rever. Domino meo Coccino Decano, § quæ reperitur impreſſa noviſſimè *p. 5. recent. deciſ.* 380. ¶ ex quorum dictis, & præcipuè Rotæ conſtat, quod probare volens Eccleſiam eſſe Parochialem debet juſtificare quatuor requiſita; primum eſt poteſtas fori pœnitentialis, hoc eſt, poteſtas ligandi, atque ſolvendi: ſecundùm eſt certa Parochia, hoc eſt locus certis finibus conſtitutus, in quo populus alicujus Eccleſię deputatus degit; tertium vt Parochus curam exerceat nomine ſuo, quod requiſitum convenit perſonę, non autem Eccleſiæ, quartum quod etiam reſpicit perſonam, & non Eccleſiam, videlicet, quod Sacerdos tamquam Rector ſuo nomine ſingulariter, & non cum aliis ad regimen Parochialis Eccleſiæ admittatur, vt declarat Rota *d. dec. 52. à n. 1. uſque ad n.* 19. Et propterea eadem Rota conſiderans
28 ſtatum Eccleſiæ breviter dixit † ad oſtendendum Eccleſiam eſſe Parochialem non ſufficere, quòd Rector adminiſtret Sacramenta niſi etiam oſtendat, quod de neceſſitate adminiſtret, & populus ab eodem de neceſſitate recipit gloſ. *verb. impendat. in Clem. dudum de ſepult.* vbi Imol. *n.* 32. Gonz. *d. gloſ. 6. n.* 36. Mant. *dec. 48. n. 5.* §. Gregor. XV. *deciſ. 387. num.* 7. vbi Beltram.

29 Undè colligitur Eccleſiam non probari Parochialem ex ſepultura, & actu ſepeliendi, cum hoc ſub prædictis quatuor requiſitis non contineatur, vt declarat Gonzal. *d. gloſ. 6. num.* 53. ¶ Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 865. n.* 14. ¶ & quilibet poſſit ſibi eligere ſepulturam in loco ſacro ſibi benè viſu, *c. cùm liberum, & ibi,* gloſſ. *verb. diſpoſuit, de ſepult. cap.* 1.
30 *eod. tit. in 6.* † Reſultaret tamen concludens præſumptio parochialitatis, ſi doceatur, quòd non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia, corpora fuerint ibi ſepulta tanquam in Parochiali, in qua concurrentibus prędictis defunctis debet ſepeliri, *c. ex parte, de ſepulturis,* & optimè conſideravit Rota *in d. Florentina Parochialis.*

Deindè colligitur quòd non ſequitur, 31
iſta Eccleſia non percipit decimas, vel primitias; ergo non eſt Parochialis, nec per contrarium iſta iura habet talis Eccleſia; ergo neceſſariò ſequitur quòd † ſit 32
Parochialis, ſecundùm Gonz. *d. gloſſ. 6. n.* 56. cùm decimæ poſſit etiam acquiri Eccleſia non Parochiali ex aliquo titulo quàm ex jure divino ex quo Eccleſiæ Parochiales debentur, *Ex. c. 22. in fine,* & habetur *in c. 1. & in c. cùm homines, & in cap. paſtoral. de dec.* poſſunt enim & aliis Eccleſiis acquiri, putà præſcriptione, *c. cùm contingat, c. cùm in ſua, eod. tit. c. 1. de præſcript. in 6.* Rebuff. *de decim. q. 23. n. 6.* Abb. *conſ. 94. n. 2. vol. 1.* Cou. *l. 1. var. c. 17. n. 6.* & fuit conſideratum *in d. Florentina:* ¶ licèt quandoque ex perceptione decimarum arguatur cura apud percipientem, ut in deciſionibus citatis per Rot. *deciſ.* 489. *num. 3. in fin. p. 1. recentiſſim.*

Parochialitatis tamen reſultaret præ- 33
ſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur Santiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod in Parochialibus debet de neceſſitate retineri, juxta notatā *in Clem. 1. de privil.* ita ut in aliis non retineatur, niſi ex indulto Apoſtolico, quod habent Regulares, *c. tribus, §. tanta de conſ. diſ.* 2. ita ſibi fuiſſe reſponſum à *ſac. Congr. Eminentiſſimorum Interpretum Concil. Trid. de anno* 1609. atteſtatur Marc. Anto. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.* 110. refert. Piaſec. *in praxi Epiſcop. par. 2. capit. 3. num.* 33.

Prout etiam parochialitatis præſum- 34
ptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent, vel alia Sacramenta excepto Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, perciperent, non tamen neceſſariò ex illis inferetur ad curam Parochialem, cùm hæc omnia poſſent adeſſe ex aliquo accidenti vt ponderavit Gonzalez. *d. gloſſ. numero* 56.

Simili modo ſolis Parochialibus Eccleſiis permittitur habere campanas; in tantum, ut nec in Monaſteriis pulſari publicè ſine diſpenſatione poſsint, *c. patentibus de privil.* Specul. *tom.*1. *tit. de diſpenſat. §. nunc de Epiſcoporum numer.* 14. *caſu* 102. Eſt enim campana unum de ſignis, & requiſitis Eccleſiæ, & beneficii Curati, Alciat. *lib.*8. *peregr. c.*11. Selv. *de benefic. p.* 1. *q.*5. *num.*82. Valenzuela *conſ.*16. *num.*1. & 2. *tom.* 1. Sed neque ex hoc parochialitas probaretur; ſicut nec probatur ex fonte Baptiſmi, Fedr. de Senis, *conſ.*80. *nu.* 3. Rot. *deciſ.*52. *num.*28. *p.*2. *diverſ.* Seraph. *deciſ.*126. *num.*5. Gregor. XV. *deciſ.*87. *nu.* 11. Item nec ex cœmeterio, cùm illud habere poſsit Eccleſia non parochialis, idem Greg. *d. deciſ.* 387. *num.* 12. ubi *numer.*15. quòd etiam parochialitas non probatur ex proviſionibus factis per concurſum, quia Epiſcopi poſſunt providere etiam de beneficiis non Parochialibus per concurſum. ¶

35 Eo ipſo quòd una Eccleſia eſt Parochialis, conſequenter eſt Beneficium Curatum, & habet curam non tamen è converſo, quia poteſt eſſe beneficium Curatum abſque eo quòd ſit Eccleſia Parochialis, veluti ſit aliqua Eccleſia ruralis, ad eam de novo veniant homines ad illic inhabitandum, licet poſsit dici Eccleſia Curata, non dicitur tamen Eccleſia Parochialis, ſi non habet certum territorium, ut poſt Joan. Andr. & alios, *in cap. ſuper eo, de præbend. in 6.* tradunt Rebuff. *in concord. tit. de collation. §. ſtatuimus, l.* 2. *verb. Parochiales*, & iterum *in forma mandati de providendo, in verbo cura, verſ. & ſufficiat*, ubi propterea dicit melius eſſe exprimere quòd ſit Eccleſia Parochialis, quàm quod ſit beneficium Curatum, Alphonſ. Hojed. *de incompatibil. benef. p.*1. *cap.*13. *ſub nu.*2. *poſt med. verſ. at verò poteſt eſſe.* Camill. Borell. *in ſumma omnium deciſ. tom.*1. *tit.*2. *de ſacroſ. Eccleſ. num.*18. Rot. *d. deciſ.*52. *num.*37. & 38. *p.*2. *diverſ.* ubi *num.* 39. dicit quòd hinc eſt, quod in Jure Canonico, & in Concil. Tridentin. paſsim fit mentio ſimpliciter de Eccleſiis Parochialibus abſque expreſſione qualitatis Curæ. Unde benè Rota coram Gregor. XV. *deciſ.*387. *num.*10. ait parochialitatem non probari ex cura animarum, quia poteſt eſſe cura ſine parochialitate.

36 Quamvis in dubio aſſerenti Eccleſiam eſſe Parochialem incumbat onus probandi, eo quod beneficia præſumantur ſimplicia, & non Curata, Staphil. *in 2. de ſtatu, & qual. benef. n.*2. Ægid. *deciſ.* 676. Hier. Gabr. *conſ.*191. *num.*1. *lib.*1. cum aliis citatis per Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *cap.*6. *nu.* 8. & per Gregor. XV. *deciſ.*387. *num.*4. Gutier. *alleg.*8. *num.*5. cum de jure parochialitas non præſumantur, Bellarm. *deciſ.* 676. *per totam* Rot. *deciſ.*390. *nu.*5. *p.*1. *recentiſſimar.* & ¶ *deciſ.*258. *nu.*5. *p.*1. *recentior.* 37 † Nihilominus tamen ubi beneficium habuerit populum, vel Clericum, Eccleſia præſumitur Curata, Staphil. *citato loco num.* 1. & 2. Rebuff. *in praxi benefic. titul. ſæculare benef. quotup.* Ægid. *d. deciſ.* 676. Seraphin. *deciſ.* 1227. Nicol. Garc. *loco proximè citato.*

38 Ut Eccleſia conſtituatur Parochialis, auctoritas requiritur Epiſcopi, qui eam Parochialem conſtituat, fines deſignet, & & plebem denotet, *c. nullus omnino,* 16. *qu.* 7. Carat. *de jurib. Paroch. tit.*1. *cap.*3. *nu.* 2. Azor. *inſtit. mor. p.*2. *lib.*3. *cap.*11. *quæſt.*14. ubi ſubdit, quòd dum diſcutitur num Parochialis Eccleſia ſit, inquiritur quando fuerit ædificata, cujus conſenſu extructa, quibus conditionibus affecta, & Ugolin. *de offic. Epiſc. cap.* 53. *in princip.* oſtendit in quibus caſibus poſsit Epiſcopus novam Parochiam coſtituere. 39 † Erecta tamen præſumitur Superioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt, ut per Afflict. *deciſ.*368. *n.*5. Gamb. *Luſitan. deciſ.*144. *in fine,* & *deciſ.*168. *num.* Lancell. Gallia, *conſ.* 124. *nu.* 6. *vol.* 1. Camill. Borell. *d. tit.* 2. *de ſacroſanct. Eccleſ. num.*7. ubi *nu.* 10. addit procedere quando requiritur conſenſus: ſecus autem ſi eſigeretur licentiam, in qua non ſufficit aliquis curſus.

40 Dotata ſufficienter eſſe debet Parochialis, ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Præsbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere, *cap. piè,* 16. *qu.*7. & quando opus ſit hoſpitalitate uti, *cap. ut quiſquis de vita, & honeſt. Cleric. cap.* 1. *de præbend. in 6.* Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 12. *quæſt.*15. Lel. Zech. *d. cap.* 28. *de Parocho numero* 4. Caval. *deciſ.*498. *num.*1. Rebuff. *in tract. congruæ*

gruæ

41 *grue portionis numer.* 65. † & ſic non debere Eccleſiam dedicari, niſi tantum aſſignetur, quòd duobus ſufficiat, tradunt Caſſad. *deciſ.* 19. *de præbend.* Rot. *deciſ.*
42 56. *numer.* 10. *part.* 2. *diveſ.* † Verùm ſi poſt eam ædificatam ita exiguos, & tenues redditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus illi adjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire, Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 5. & *ſeſſ.* 24. *etiam de reform. cap.* 13. *§. in Parochiis.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *§.* 7. *nu.* 66. Azor. *d. cap.* 12. *q.* 15. *verſ. ſi ita.*

43 Conſtituta ſic, & limitata Parochia, & in ea Parochiali Eccleſia erecta, & ædificata, tota ejus cura uni Præsbytero tantum, qui vocatur communiter Parochus, ſeu Plebanus. Rector, ſive Curatus, (quia hæc nomina uti ſynonyma variantur, & unum ponitur pro alio) committitur, ut in ea Baptiſmum, & reliqua Sacramenta populo miniſtret, & conferat, prout infrà latè videbimus, ¶ nomen enim Rectoriæ ſonat in beneficium Curatum, eſt text. *in cap. de Rectoribus*, *de Cler. ægrot.* dicitur enim Rector quaſi populum regens. Roman. *conſil.* 356. Joan. Andr. *in cap. licèt Canon. num.* 1. *de elect. in* 6. Rot. *deciſ.* 489. *num.* 3. *par.* 1. *recentiſſim.* ¶ nam ſicut una mulier non poteſt duos, vel plures ſponſos habere, *cap.* 1. *de ſponſa duorum* nec unum corpus duo capita: quia eſſet monſtrum, *cap. quia pleriſque de offic. ordin.* ſic nec Eccleſia duos, vel plures Parochos, ſive Curatos, *cap. cùm non ignores*, *de præbend.* ¶ Oldrad. *conſ.* 67. *numer.* 1. Rot. *d. deciſ.* 489. *numer.* 3. *in princ. par.* 1. *recentiſs.* & in una Eccleſia unus debet eſſe Sacerdos, Sponſus, & Rector, qui curam habeat, *cap. in apibus* 7. *quæſt.* 1. *cap. ſicut una* 22. *quæſt.* 2. Rot. *d. deciſ.* 52. *numer.* 17. *cum ſeqq. part.* 2. *diverſ.* Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *à nu-*
44 *mero* 45. *ubi numero* 42. † exinde infert ad regimen Parochialis Eccleſiæ aſſumi debere unum Parochum, qui ſuo nomine, & non cum aliis præficiatur, quia ſi illi duo, vel plures præficiantur; qui confeſsiones audiant, & baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant non dicerentur propriè Parochi, ſive Curati, ¶ & ideò ex Oldrad. *conſ.* 67. *nu.* 1. & 2. Rota *deciſ.* 684. *nu.* 2. *par.* 1. *recentiſſim.* tenet, quòd magis veriſimile eſt quod cura ſit apud unum, quàm apud duos. Quare eadem Rot. *in Meſſanen. jurisdictionis* 1 *Martii* 1610. *coram* RR. *Lugdunen.* impreſſa apud Farinac. *deciſ.* 258. *à nu.* 4. *par.* 1. *recentiſs.* duo conſiderat ad effectum, ut quis dicatur Parochus, quorum primum eſt, ut curam exerceant Præsbyteri Curati nomine proprio, non autem alieno, ex text. *in c. extirpandæ*, *§. qui verò de præbend.* Archid. *Clem.* 1. *nu.* 4. *de Offic. Vicar.* Miles *in repert. verb. Eccl. Paroch.* Rebuf. *in praxi tit. de non promoto intra annum, n.* 36. Alterum eſt, quia Rector, & Parochus is dicitur, qui ſuo nomine ſingularitèr, non autem cum aliis ad regimen Eccleſiæ Parochialis aſſumitur; ita ut ſi duo, vel plures præficiantur, qui confeſsiones audiant, baptizent, & alia ad curam ſpectantia faciant, non dicantur Curati, quia in una Eccleſia unus debet eſſe Sacerdos, Sponſus, & Rector, quia curam habeat, ut pluribus allegatis copioſè traditur *in deciſ.* 52. *nu.* 57. *p.* 2. *diverſ.* & quando aliqui Canonici hebdomadatim habent curam animarum, talis cura non remaneat penès ipſos, vel ſingulos Canonicos, ſed penès collegium, Oldrad. *conſ.* 67. *n.* 1. Put. *deciſ.* 282. *lib.* 1. Gonz. *d. gloſ.* 6. *nu.* 71. & 74. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 865. *num.* 35. & 36.

In illa verò diœceſi ubi nullus adeſt Rector in quacunque Eccleſia Parochiali, ſed adſunt plures beneficiati in qualibet Eccleſia, & Epiſcopus ſolet alicui ex illis committere exercitium curæ animarum non tamen ex hoc dicetur beneficium Curatum, ſed ſolus Epiſcopus eſt Rector omnium Parochialium totius diœceſis, & apud eum tantùm manet cura animarum. juxta *c. nullus de Paroch.* Garc. *de benefic. par.* 9. *cap.* 2. *num.* 175. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 65. & *ſeq.* Stephan. Gratian. *d. c.* 865. *num.* 32. Et tunc hujuſmodi beneficiati non poſſunt percipere decimas eiſdem Eccleſiæ Parochiali debitas, cùm ſolùm pertineant ad Epiſcopum, qui eſt verus Rector, & univerſalis Parochus, & habet curam animarum. Rebuf. *de decim. q.* 7. *à nu.* 4. Gonzal. *d. gloſ. nu.* 65. Stephan. Gratian. *d. cap.* 865. *nu.* 38. quidquid teneat Rot. *deciſ.* 300. *nu.* 4. *part.* 2. *in poſthum.* Far. aliàs *par.* 4. *recent.* ¶

Hi

45 Hi præsbyteri quocumque nomine nuncupati, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ, & regendæ, conferuntur Parochiale beneficium habere dicuntur: quod idem non eſt cum beneficio curam animarum habente, cum iſtud latiùs pateat, quam illud, ut ex Innoc. *in cap. cum ſatis de offic. Ordin.* tradunt Azor. *d. 2. lib. 3. cap. 12. q. 1.* Mari. Alter. *de cenſur. tom. 1. di cenſur. tom. 1. diſp. 22. lib. 5. c. 7. verſ. cæterum Patriarchæ,*
46 † nam Canones de Parochiali beneficio verba facientes, non eo ipſo in omni beneficio curam retinente animarum vendicare ſibi locum, monet Ludov. Gomez. *in reg. Canzel. de idiomate, qu. 11. verſ. & ideo pro vero intellectu,* quem refero ego ipſe *in collect. ad c. dudum 54. nu. 2. de elect.*
47 Cura autem animarum ¶ nihil aliud eſt quàm poteſtas Sacramenta adminiſtrandi, *c. 1. de Paroch.* Hojed. *de incompatib. benefic. p. 1. c. 13. num. 3.* Maſcard. *de probat. concl. 468. num. 1.* Stephan. Gratian. *diſcep. forenſ. cap. 865. num. 10.* quæ in beneficiis dupliciter conſideratur ſecundùm Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 6. num. 61.* & Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 6. num. 5.* qui plures referunt: uno modo propriè, & ſtrictè pro cura Pęnitentiali, quæ exercercetur in foro animæ, quando ſcilicet aliquis tenetur ſacras Pænitentium confeſſiones audire, cæteraque Sacramenta adminiſtrare aliquibus, qui illa tenentur ab eo ſuſcipere, juxta gloſſ. *verb. impendant, in Clem. dudum, de ſepul.* Alio modo dicitur cura largè ſeù impropriè, quæ pertinet ad forum exteriùs, & eſt poteſtas fori contentioſi, ſive judicialis circa correctionem morum, & ſic omne beneficium habens juriſdictionem viſitandi, excommunicandi, abſolvendi, & alia faciendi ad morum correctionem pertinentia, etiam dicitur habere curam animarum, *d. cap. dudum, circa med.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 79. num. 4.* Maſcard. *de probat. concl. 438. n. 20. cum ſeqq.* Quintin. *in repert. c. de multa, n. 76. de præb.* Henriquez *conſ. 9. a princip.* cum alijs citatis per me, *in tract. de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appell. 65. num. 2.* Unde apparet, quod licèt beneficium Parochiale idem ſit cum beneficio curam animarum habente propriè, & ſtrictè ſumpto, tamen ſi largè, ſeù impropriè ſumatur, plurimùm differunt, quo ſenſu dixi ſuprà iſtud latiùs patere, quàm illud.

Illa cura pœnitentialis primo modo relata, quam tenet, qui habet ſupra populum poteſtatem ligandi, atque ſolvendi animas, juxta auctoritatem Chriſti Domini, *Quæcunque ligaveris ſuper terram,* &c. in duplici etiam eſt differentia, alia dicitur actualis, alia verò appellatur habitualis. Actualis cura illa eſt, quàm quis actualiter, id eſt, actu per ſe gerere tenetur in populum ex neceſſitate officii ratione Parochialis, vel beneficii Curati, in quo eſt Canonicè intitulatus, & inſtitutus. Habitualis verò ab actuali diſtincta illa dicitur, quæ penès aliquem ratione alicujus beneficii fieri eſt, ſed non in facto, quia executionem poteſtatis non habet, vel defectu tituli ſpiritualis per vnionem acceſſoriè factam extincti, aut quia Parochiani receſſerunt ex cauſis relatis per Azor. *d. p. 2. l. 3. capit. 12. quæſtione 6.* vel quia ex privilegio, ſeù conſuetudine levatus fuit onere exercendi actus. 48

Et quamvis prædictæ tres ſpecies curæ habitualis in eo different, quòd de cura annexa non eſt facienda mentio, *c. ſuper eo, de præbend. lib. 6.* Cardin. *in Clem. vnic. nu. 6. q. 9. de offic. Vicar. & conſ. 30. ante num. 1. verſ. ex hoc videtur.* Felin. *in c. poſtulaſti, num. 1. verſ. ſi enim cura de reſcript.* Campan. *in diuerſor. juris Canon. rub. 7. c. 6. n. 18.* de aliis verò duabus ſpeciebus maximè Gutier. *alleg. 8. num. 9.* diſtinguit Menoch. *caſ. 201. n. 67.* † In eo tamen conveniunt, quòd neutra facit beneficium Curatum, aut cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam, vt de cura annexa eſt text. *in d. cap. ſuper eo, &* de aliis duabus ſpeciebus Nauar. *conſ. 21. de Cleric. non reſid. in novis.* Hojed. *de incompatib. benefic. p. 1. cap. 3. n. 16. & 53. & p. 2. c. 6. num. 1. & 2.* Reverendiſs. D. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 1. cap. 14. num. 4. & 5.* & rationem reddit *num. 2.* quia † de Parochiali habitu idem judicatur, perindè ac ſi eſſet beneficium ſimplex, & *cap. ſeq. numero 3.* poſt gloſ. *verb. Parochialis Eccleſia, in fin. capit. licèt canon. de elect. lib. 6.* advertit † de Parochiali 49 50 51 52

liad actum revocata idem, quod denoviter erecta judicandum.

53 Sed non inutile erit inveſtigare, penès quem animarum cura in beneficiis unitis reſideat: & quod ipſa cura principalis ſit penès Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penès Vicarium in dicto beneficio deputatum, videtur deduci ex *d.cap.ſuper eo*, & ex illo non obſcurè colligunt Seraphin. *deciſ.* 109. *num.* 5. Burat. *deciſ.* 936. *num.* 1. intellige vel de Vicario ad nutum amovibilem, vel de cura habituali; nam Rot. *in Romana Vicariæ 8. Novembris 1621. coram Reverendiſs. D. meo*
54 *Coccino Decano*, tenuit, † quòd cùm Eccleſia S. Mariæ in vita lata eſſet Parochialis, & deinde Pius V. erigeret Vicarium perpetuum in ea, penès ipſum Vicarium eſt omnimoda cura actualis, habitualis, verò penè Capitulum, & citat. Oldr. *conſ.* 63. *n.* 1. *in fine* Rom. *conſ.* 315. *n.* 3. Hoſt. *in c. expoſuiſti, de præbend.* Mandoſ. *conſ.* 20. *num.* 9. Hieron. Gabr. *conſ.* 190. *num.*
55 7. *lib.* 2. † & quòd Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam nihil aliud facit, quàm conſtituere illum actu Rectorem curæ animarum, licèt propriè non ſit Rector Eccleſiæ, Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 24. *de offic. Vicar.* Abb. *in c. ex parte, in* 3. *notab. eodem tit.* Card. *in Clem.* 1. *num.* 10. *quæſt.* 9. *verſ. ſolutio, & conſ.* 1. *col.* 1. *in fine paulò ante, num. verſ. & hoc videtur*, auferendo curam à Capitulo. Navar. *conſ.* 21. *num.* 7. *de Cleric. non reſid.* firma tamen remanente cura habituali penès ipſum Capitulum Abb. *in cap. extirpandæ, §. quia verò, num.* 15. *& in cap. expoſuiſti, in fine de præbend.* Card. *in d. Clem.* 1. *num.* 10. *verſ. ſolutio*, Franc. *in cap. ſuper eo, nu.* 2. *de præbend. in* 6. Caputaq. *deciſ.* 339. *num.* 2. *&* 3. *par.* 3. Navar. *d. conſ.* 21. *num.* 8.

56 Et in hunc ſenſum dicitur potiùs Vicarius perpetuus habere curam animarum, non autem Rector principalis, ut per Card. *in d. Clem.* 1. *num.* 10. *q.* 9. *verſ. in-*
57 *diſtinctè † cura dicitur apud Vicarium, quoad omnem effectum, & in Clem.* 1. *de jure patron. num.* 8. *verſ. & magis propriè in effectu ipſi inſtituti ſunt Prælati*, Anch. *conſ.* 404. *numero* 11. *verſ. nam Vicarius non recipit titulum à Rectore, ſed ab ipſo, & penès ipſum dicitur eſſe cura animarum, & exercitium.* Quod adeò verum eſt, ut † ſi principalis, 58
ſpreto Vicario velit ſe ingerere in cura animarum, nullo modo poſſet, vt in terminis dicit Abb. *in d. c. extirpandæ, §. qui verò, nu.* 15. *in verſ. ex quo ſequitur, quòd Rector principalis non poſſet ibi exercere curam fori pœnitentialis*, refert Azor. *d. p.* 2. *l.* 3. *c.* 6. *q.* 2. *ad fin. in verſ. & ideò Rector Sacramenta conferre non debet*, nec poteſt ſentit Anchar. *in c. expoſuiſti de præbend. n.* 6. *in fine, verſ. Vicarii à Canonicis in cura dependentiam non habent ullo modo, ſed auctoritate juris habent curæ exercitium de per ſe, quàm principalis Canonicus impedire non poteſt, nec in ipſa ſe intromittere ſicut nec Epiſcopus invicto Rectore Eccleſiæ Parochialis poſſet aſſumere curam animarum.* Seraph. *deciſ.* 109. *num.* 5. *verſ. non enim poteſt per ſeipſum exercere.* Rot. *in Barchinonem. Vicariæ* 17. *Maii* 1624. *coram R. P. D. Merlino.*

Licèt Rota, & Doctores ſuprà citati 59
loquantur in Vicariis perpetuis, vt potè, quia ex hujuſmodi perpetuitate reſultat non levis præſumptio translationis curæ actualis non exinde colligitur in Vicariis amovibilibus Parochialium vnitarum abſolutè contrarium eſſe reſolvendum, niſi ubi in erectione Vicariæ circa curam nihil fuerit dictum, vel ex materia ſubjecta particularis reſolutio ſumi non poſſet; quoad erectionem conſtat poſſe in ea totalem curam transferri in Vicarios etiam ad nutum amovibilem, quo caſu non ampliùs curat Rota, an Vicarii ſint perpetui, vel ad nutum amovibiles ad concurſum faciendum, ſed decidit, vt tunc omninò fiat, ſicut fuit reſolutum in vixbonen. juris conferendi 2. *Decembris* 1605. coram Litta, & in Vlixbonen. concurſus 1. *Iunii* 1615. coram bonæ memor. Remboldo, *deciſ.* 710. *p.* 2. *recent.* clarè præſupponens poſſe temporales Vicarios habere curam etiam actualem. Ratio eſt, quia cum † de jure communi in Pa- 60
rochialibus annexis debeant conſtitui perpetui Vicarii, *d. cap. extirpandæ, §. qui verò cap. ad hæc, de offic. Vic. cap.* 1. *de Capell. Monach. lib.* 6. attamen ſi de facto, aut ex negligentia Prælatorum, vel conſuetudine, aut privilegio Vicarii temporales deputari permittantur in eo caſu, ubi perpetui conſtitui debeant, non videtur hoc ſufficiens, vt exinde abſque alia

alia veroſimili conjectura colligere de-
beamus Vicarium temporalem haberem
tantummodo curæ exercitium; habi-
tualem verò, ac actualem penès Recto-
rem exiſtere; nam hoc adeſſe poteſt ex
aliquo accidente ipſam curam minimè
reſpiciente; eo maximè quia in Epi-
ſcopi arbitrio eſt deputare Vicarium
perpetuum, ubi fuerit temporalis, vel
eum ad nutum amovibilem ut priùs re-
linquere, ex diſpoſitione Concil. Trid.
ſeſſ. 7. de reform. cap. 6. Nec hic caſus eſt
inconveniens, quòd ipſa cura actualis ſit
penès illum, qui non habet titulum be-
61 neficii, cujus curam gerit, nam de † eſ-
ſentia beneficii eſt, ut ſit perpetuum,
ut colligitur ex ejus difinitione, quam
prꝿſtant Sebaſt. Medic. *de benefic. part.*
2. cap. 16. Petr. Gregor. *in inſtit. rei benefic.*
cap. 6. num. 1. & ſyntagm. juris, lib. 3. cap.
2. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 5. in*
princ. à num. 2. Squillante *de privileg.*
62 *Cleric. cap. 4. num. 1.* qui certum eſt † in
his Parochis unitis titulum non exiſtere,
cùm fuerit ſuppreſſus, & extinctus per
unionem acceſſoriè factam, quæ alio no-
63 mine extinctiva tituli dicitur, † cu-
ræ verò titulum eſſe penès Epiſcopum,
Rot. *deciſ. 309. numer. 3. part. 2. diverſ.*
quem ipſe Vicarius recipit ab eo, non
autem à Rectore principalis beneficii,
Anch. *conſ. 404. num. 11.*
64 Quæ ut meliùs percipiantur, ſcien-
dum eſt acceſſoriè, & in perpetuum alte-
ri beneficio unionem poſſe fieri depen-
denter, vel independenter, dependenter,
quando ſcilicèt una Eccleſia Parochialis
propter locorum diſtantiam dividitur in
duas, & creata de novo acceſſoriè anti-
quæ unita dicitur filialis, & nativa, vel
quando aliter dependet à beneficio prin-
cipali, & hoc caſu, ut quia præſumitur
quoad ſpiritualia, & temporalia facta
unio, ſi unita acceſſoriè conſtituatur Vi-
carius temporalis habebit tantummodo
curæ exercitium, penès verò Rectorem
principalem erit cura tam actualis,
quàm habitualis. Ratio eſt, quia benefi-
cium annexum proceſſit à principali,
unde quoad ſpirituale, & temporale prꝿ-
ſumitur unitum, ita ut Rector unius ſit
Rector alterius, & in utraque intitule-
tur, cujus nomine ſolummodo Vicarius
65 curam exercet. † Et in his terminis cre-
do intelligendam Sacrꝿ Congregationis
Concilij declarationem, quæ habet evi-
dens ſignum eſſe curam remanere penès
principalem, quando Vicarius conſtitui-
tur temporalis, & amovibilis in exerci-
tio curæ animarum, de qua teſtantur
Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 2. num.*
179. in declar. 11. & Armendar. *in addit. ad*
recopil. legum Navarra, l. 2. tit. 23. l. 2. ¶. 2.
ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in
ſuis Curatis, nu. 141. & procedere † text. 66
in Extravag. execrabilis in fin. verſ. quan-
tum, de præbend. quatenus decidit illa be-
neficia Eccleſiaſtica habere curam ani-
marum, quæ Parochias habet, in quibus
ipſa eſt non per Vicarios perpetuos, ſed
per Rectores, ſeù miniſtros beneficio-
rum ipſorum, vel illorum temporales,
Vicarios exercenda, & rationem reddit,
ibi gloſſ. *verb. temporales*, quia Rector
principalis per temporalem Vicarium
deſerviendo, per ſeipſum deſervire cen-
ſetur, cùm ille jure ſuo hoc non faciat,
arg. *cap. cum veniſſet, de reſtit. ſpol. l. quod*
meo, ff. de acquiren. poſſeſſ.
Independenter verò fit unio, quando 67
Parochialis annexa non proceſſit à prin-
cipali beneficio, ſed aliàs erat de per ſe, &
fuit unita independenter principali for-
ſan ſimplici, quo caſu ipſum principale
non dicitur Curatum reſpectu Parochia-
lis annexæ, qualitas annexæ acceſſoriè
non debet redundare in principale, *de c.*
ſuper eo, Rebuff. *in repet. d. cap. extirpan-*
dæ. §. quia verò num. 146. & dicit Navar.
conſ. 10. numero 3. de majorit. & obed.
† per annexionem Parochialis benefi- 68
cium principale, ſi ſit ſimplex, non
creſcere, nec fieri Curatum per Eccle-
ſiam Parochialem ei annexam, imò po-
tiùs Parochialem ipſam recipere ſimpli-
citatem beneficii, cui unitur, eo quòd
unitur, & annectitur beneficio ſimpli-
ci. Ratio eſt quia hoc caſu quoad
temporalia tantùm præſumitur facta
unio, & ita ut principalis habeat ſo-
lummodo temporale regimen, & titu-
lum profanum quoad percipiendos fru-
ctus, adnot. per Rot. *dec. 2. de exceſſ. Præ-*
lat. in novis, Mantic. *deciſ. 359. n. 5.* Nicol.
Garc. *de benefic. par. 5. cap. 1. nu. 270.* cùm
diſpoſitio quoad ſpiritualia ſit, penès
Vicarium, qui ſolum habet titulum
immediatum ad curam, in qua non
po-

poteſt quivis alius etiam principalis ſe intromittere, juxta doctrinam Fel. *in cap. poſtulati de reſcript. numer. 1. verſ. & hoc videtur.*

69 Ex quibus patet reſolutio ad dubium, quod annis præteritis maximè inter nonnullos contravertebatur, ſtatuerat enim ſanctæ memor. Clemens VIII. per ſuas literas in forma Brevis ſub die 18. Octobris 1600. ut ex tunc Canonicatus, Præbendæ, ac dignitates in Cathedralibus Eccleſiis, principaleſque ipſæ dignitates in Collegiatis, necnon Parochiales Eccleſiæ, & earum perpetuæ Vicariæ, cæteraque eccleſiaſtica beneficia curam animarum habentia in Regnis Portugalliæ, & Algarbiorum non conferrentur aliquibus perſonis de genere, ſeù ſtirpe Hebræorum deſcendentibus uſque ad ſeptimum gradum incluſivè, dicebant aliqui ſub hujuſmodi literis comprehendi Parochiales Eccleſia alii beneficio non prohibito acceſſoriè unitas. Sed probabiliùs fuit pro contraria ſententia tantùm, cùm Summi Pontificis mens, & intentio fuerit ibi minimè velle comprehendere. Parochiales, cœteraque beneficia acceſſoriè unita, ut ex dictarum literarum contextu, & loquendi modo facilè erit colligere; nam in eis ſermo tantùm eſt de beneficiis vacantibus, & conferibilibus, ad quæ ex illo genere perſonarum deſcendentes eligi, præſentari, ac in illis inſtitui omninò prohibet Pontifex, ibi, *ex quarumcumque perſonis vacent*, &c. & ibi, *taleſque perſonæ ad illa elegi, præſentari, vel aliàs aſſumi nullatenus, nullovè modo poſſunt*, & ibi, *illaque ut priùs vacare*, & ibi, *ſi contingat ad illa quemquam contra præſentis noſtræ conſtitutionis formam præſentari, vel inſtitui*, &c. quæ verba verificari nullo modo poſſunt in Eccleſiis Parochialibus acceſſoriè unitis, quæ nunquam vacare cenſentur. Rot. *deciſ.* 114. *num.* 5. *par.* 2. *diverſ.* Lud. Gom. *in reg. de triennali, quæſt.* 8. *ſub nu.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *§.* 7. *num.* 7. Nicol. Garc. *de benef. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 5. nec ſunt ampliùs conferibilia. Rot. *in Verdun. Decanatus* 9. *Martii* 1590. coram bon. mem. Card. Lancel. apud Nicol. Garc. *d. tract. part.* 5. *cap.* 1. *nu.* 270. Gambar. *de officio Legati de Latere, lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 46. ac proinde impetrari non poſſunt. Rebuff. *in praxi tit. de unionibus, nu.* 14. Put. *deciſ.* 240. *num.* 4. *lib.* 1. *in correctis.* Gonzal. *d. gloſſ.* 5. *§.* 7. *num.* 22. nec in illis ullus valet. inſtitui. Franch. *in d. c.* 1. *num.* 7. *verſ. non obſtat, de filiis Presbyt. l.* 6. Nicol. Garc. *part.* 11. *cap.* 5. *nu.* 193. quorum omnium præcipua ratio eſt, † quia hujuſmodi Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, ac nomen, & titulum amittunt, ita ut illæ ampliùs Parochialium appellatione non contineatur, & ac ſi non eſſent exprimi inter beneficia non debeant. 70 Sarnen. *in reg. de idiomate, quæſt.* 11. *in med. verſ. ſecus ſi per viam adhærentiæ*, clariùs Card. *conſ.* 30. *num.* 1. *ad fin. in verſ. Parochia enim.* Menoch. *conſ.* 114. *nu.* 2. *verſ. cum ita.* Campan. *in diverſ. juris Can. rub.* 7. *cap.* 6. *nu.* 18. Rot. apud Nicol. Garc. *p.* 3. *cap.* 2. *nu.* 510. cùm exinde prædia beneficii, cui unitæ fuerunt, ſint effectæ. Gamb. *d. tr. lib.* 5. *num* 139. Verall. *deciſ.* 349. *nu.* 2. *par.* 3. in tantùm † quòd literæ unionis hujuſmodi non dicuntur literæ de Parochialibus Eccleſiis, quatenus Eccleſiaſtica ſunt beneficia: ſed de proprietate, & re profana, Rot. *deciſ.* 2. *nu.* 5. *de rebus Eccleſiæ non alien. in antiq. practicabilia.* Rot. impreſſa poſt 2. *par. deciſionum diverſorum, tit. de unionibus nu.* 13. Nicol. Garc. *d. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 33. † & cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis, Caſſad. *deciſ.* 3. *de judic. n.* 1. Gonzal. *d. gloſ.* 5. *§.* 7. *nu.* 17. & lis ſuper Parochiali ut unita, non eſt lis ſuper beneficio. Mantic. *deciſion.* 359. *num.* 1. Rota apud Nicol. Garc. *part.* 13. *c.* 2. *num.* 31. † Et eò magis procedunt ſupra reſoluta circa intellectum prædictarum literarum, quia illæ ſtrictiſſimè eſſent interpretandæ, ut pcte odioſæ, & à jure communi exorbitantes, quòd beneficii Eccleſiaſtici capaces facit ex illo genere perſonarum deſcendentes, *in cap. eam te, de reſcrip.* ibi. *pro eo verò Judæus extiterit, ipſum dedignari non debes*, ut tetigit Rot. *in Vlixbonen. quartenariæ*, 15. *Ian.* 1624. coram R. D. meo Coccino Decano, & in puncto de his literis loquens in Colimbr. Canonic. 3. *Iun.* 1616. coram bonæ mem. Cardin. Sacraro, & 5. *Decembris ejuſdem anni*, coram Cardin. Veroſpio, & de ſtatuto Toletano Mantic. *deciſ.* 307. *nu.* 1. tum quia cùm agatur de privando homine naturali habilitate, ac proinde de materia merè pænali, verba

71

72

73

ſunt

ſunt accipienda in potiori ſignificatu, ut evitetur pæna, arg. *cap. ſtatutum de elect. lib. 6.* benè ad propoſitum notat Capra *communium concl. 90. num. 76.*

74 Nec aliud volunt alia earumdem literarum verba, ibi. *cæteraque beneficia Eccleſiaſtica curam animarum habentia*, quia ut ſupra oſtendimus, licèt habitualis cura ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda translata fuit in Vicarium. Vital. *in Clem. 1. à num. 8. de exceſſ. Prælat.* Navar. *d. conſ. 21. num. 7. & 8. de Cleric. non reſid.* Gonzal. *d. gloſſ. 5. §. 3. num. 23. & ſeq.* Camp. *in diverſ. juris Canon. rub. 7. cap. 6. num. 114.* ſive perpetuum, ſive ad nutum ammovibilem ubi unio independenter facta fuerit juxta terminos ſupra per me declaratos, quo caſu reſpectu principalis habitualis cura nullo modo poterit ad actum reduci tum ob defectum tituli ſpiritualis, ut ſupra ponderavimus, tùm etiam ob non requiſitas qualitates, veluti ſcientiæ, ætatis, & ordinis, quas certum eſt ad Parochiales non deſiderari, quæ alicui beneficio ſimplici acceſſoriè unitæ reperiuntur, ex rationibus ſupra allatis. Verba autem ſupradicta de cura actuali ſunt intelli-

75 genda, cùm † illa beneficia dicantur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu, *gloſſ. verbo habentia in Extravag. Execrabilis, in princ. de præbend.* Vital. *in Clement. 1. numer. 4. de offic. Vicarii*; tum quia habere eſt cum effectu, *l. nomen §. habere, ff. de verb. ſignific.* dicit Hoſt. *in cap. nonnulli de Cleric. non reſid.* quem refert, & ſequitur Ca-

76 pra, *d. concluſ. 90. num. 76. unde* † cum habeamus verba actum denontiantia, non ſufficit habitus, niſi etiam ſubſit actus, benè Gemin. *in cap. licet canon. in fine, de elect. lib. 6. & ibi.* Franch. *numer. 2. verſ. ſed Joan. Monach.* tum etiam quia præfatæ literæ videntur ponderare periculum animarum, ibi, *animarumque periculis occuritur*, quod non videtur ſubeſſe niſi actu, & habitu ſint curata beneficia, ad propoſitum Capra *d. concluſ.*

77 *90. numer. 76. in fine*, tum etiam, † quia cùm ibidem fiat mentio curæ ſimpliciter de actuali, non verò de habitu alii eſt intelligenda, ut in terminis tenet Capra *d. concluſ. 90. numer. 78.* quem refero ego ipſe *in tract. de appellativa verborum utriuſque juris ſignific. appell. 65. numero primo*, & fuit dictum *in Vicen. Prioratus 2. Martii 1622.* coram bonæ memor. Mazanedo, cum verba (præcipuè in materia penali, prout eſt iſta, de qua agitur juxta ſupradicta) † ſemper in propria, & potiori 78 ſignificatione ſint accipienda, *l. non aliter, ff. de leg. 3.* cùm pluribus per me citatis de *Axiomat. juris uſu freq. Axiom. 222. à num. 4.* tùm denique, quia prædictæ literæ ſunt odioſæ, & exorbitantes a jure, ac proindè reſtringendæ ex dictis. Ex quibus meritò fuit pro hac parte concluſum.

De Canonica Parochorum electione, & inſtitutione. *Cap. II.*

SUMMARIUM.

1 *Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet, & quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat.*

2 *Idonea perſona in hac materia dicitur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & litterarum ſcientia.*

3 *Morum gravitas, ſeu probibitas, requiritur in eo, qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat.*

4 *Morum gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita profiſciſcitur.*

5 *Mortali in peccato conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis.*

6 *Beneficium Curatum obtinere deſiderans debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum incæptorum.*

7 *Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit, ut conſtitutus ſit in ea ætate, quam requirit beneficium cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita.*

8 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt, ut quis ante 25. annum incæptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere.*

9 *Declaratur text.* in cap. 2. & ult. de ætate, & qualit.

10 *Parochum obtinere deſiderans, quam litterarum ſcientiam habere debeat, oſtenditur.*

11 *Innocentius III. ſuper promovendis ad Parochiales quid ſtatuerit, refertur.*

12 *Mandatum de providendo alicui de be-*

beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio.

13 Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur.

14 Parochialis Eccleſia etiam reſervata, vel affecta, etiam vigore indulti in favorem S. R. E. Cardinalium generaliter, aut ſpecialiter, concurſu eſt conferenda.

15 Parochiales litigioſæ concurſu non conferuntur.

16 Parochiales exigui valoris, aut ubi nullus eſſet, qui ſe examini vellet ſubiicere; aut ob apertas factiones, ſeù diſſidia, concurſu non conferuntur.

17 Parochialis, quàm quis acquiri per regreſſum, & priùs poſſedit, concurſu non confertur.

18 Parochialis unita dignitati, vel Canonicatui, concurſu non confertur.

19 Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit translata.

20 Parochialis ſubjecta, ſeù annexa Monaſterio, vel de eius menſa, quando Monaſtarium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur.

21 Parochialis, quæ Regularibus conferri conſuevit, concurſu non confertur.

22 Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus concurſu non conferuntur.

23 Permutationibus Eccleſiarum Parochialium non fit concurſus.

24 Parochia reſignata ad favorem in manibus Papæ concurſu non confertur.

25 Parochiales vacantes Curia, ſeù apud Sedem, ſive obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeù dimiſſionem ex vi decreti provideri ſolent in Dataria, ſine concurſu.

26 Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios concurſu non confertur.

27 Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur.

28 Collegii jus remanet etiam in uno, donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum.

29 Prioratum Conventualium ſub reſervatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſic ſunt Prioratus habitu tantùm.

30 Sipontinæ Cathedrales Dignitates, & Canonici, qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria.

31 Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum.

32 Vicarium deputandus cum congrua, donec provideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo aliàs ſit idoneus.

33 Vicarii deputatio in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diœceſi Parochialis eſt.

34 Inferiores, qui non habent jurisdictionem, quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt.

35 Congrua portio Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi.

36 Vicarius conſtitutus cum congrua in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, non poteſt removeri ſine cauſa.

37 Abbas, & commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum.

38 Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſſunt facere concurſum, quamvis habeant jus conferendi.

39 Epiſcopus vicinior manutenendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium.

40 Edictum pro concurſu faciendo intra decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ, & non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum.

¶ Epiſ-

¶ *Epiſcopus non tenetur prorogare terminum concurſus, ſed benè facit eum prorogando. ibid.*

41 *Edictum pro concurſu faciendo apponi debet ab Ordinario loci, ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum.*

42 *Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium.*

43 *Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo an concurſum faciendum nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint.*

44 *Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante.*

45 *Deſcriptus in tempore concurſui præfixo, ſi comparaverit legitimo impedimento ceſſante elapſo termino, etiam re integra, non eſt audiendus.*

46 *Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiatur concurſus.*

47 *Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeù limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium.*

48 *Curatis, ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium, non poteſt prohibere Epiſcopus.*

49 *Concurſus poteſt fieri uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis.*

50 *Concurſus eſt faciendus, ubi unus tantùm ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio edicto, aut termini prorogatione.*

51 *Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire, Epiſcopus aſſignare debet alium terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneo reperitur, tùnc poterit Parochia abſque concurſo conferri.*

52 *Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito ab ejus Vicario generali, atque ob aliis examinatoribus non paucioribus, quàm tribus; & etiam Epiſcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario.*

53 *Examen omnium concurrentium ad Parochialem, ſi una die fieri non poteſt, poterit, alia continuari.*

54 *Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minùs ſex, & ab ea Synodo probari, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat.*

55 *Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent.*

56 *Examinator ut dicatur probatus à Synodo debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo.*

57 *Examinatores aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi unà cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante.*

58 *Examinatores ſi decedant, vel in longiquas partes recedant, quid faciendum, oſtenditur, num. 62.*

59 *Examinatores Synodales durant, donec alii in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat.*

60 *Epiſcopus non excuſatur, ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites, non extantibus ſex.*

61 *Annus celebrandi Synodum non incipit currere à diæ captæ poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ.*

62 *Examinatores non Synodales extraneos non licèt Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſuppleant numerum non exiſtentium.*

63 *Examinatorum deputationes anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliis legitimè impeditis alios in eorum locum ſubrogare.*

64 *Epiſcopus non poteſt loco examinatorum Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum.*

65 *Epiſcopo non licèt ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fuerunt condemnati.*

66 *Condemnati de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi in examinatores Synodales, quia ſunt infames; ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhiberi, ſed non eſt conveniens.*

Con-

67 *Concurſus in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus ſunt nulli, quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerunt confirmati.*
68 *Proviſiones Parochialium Eccleſiarum factæ ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſunt nullæ, & qualiter ſanandæ, oſtenditur, & numer. 69.*
70 *Vicarius Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum abſentium, vel defunctorum alios auctoritate propria ſufficere non poteſt.*
71 *Concurſus eſt nullus, in quo cum Examinatorum Synodalibus intervenit alter, qui non ſit examinator Synodalis.*
72 *Negativa, illa quòd quis non eſſet Examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur.*
73 *Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſit Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici, qui ad id videbuntur magis idonei.*
74 *Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioqui alios Clericos, qui ad id munus idonei videbuntur.*
75 *Clerici ſæculares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint niſi ulli viri hujuſmodi qualitatis non extent.*
76 *Examinatores Synodales debent jurare ita ut ſi non juraverint, concurſus coram eis habitus vitietur.*
77 *Juramentum Examinatoribus Synodalibus debet præſtare tactis ſacroſanctis Evangeliis.*
78 *Juramentum poſſunt præſtare examinatores extra Synodum in manibus Notarii.*
79 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tàm ipſi, quàm alii dantes incurrunt.*
80 *Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis, ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum.*
81 *Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere.*
82 *Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium.*
83 *Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus Synodalibus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeu ſuſtentationis.*
84 *Examinatores Synodales peracto examine debet eos renuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati.*
85 *Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentium.*
86 *Examinatores ut palàm inter ſe ſua vota conferant magis expedit, deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribas Titium approbatum idoneum, Sejum reprobatum.*
87 *Vota dare debent examinatores, dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut Epiſcopus, ubi datur locus acceſſui, debet ipſe acceder examinatoribus ſimul congregatis.*
88 *Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus.*
89 *Epiſcopus poteſt gratificari data in approbatis paritate.*
90 *Idoneus qui magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad Examinatores judicare ſed ad Epiſcopum ſolum.*
91 *Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum ad ipſum Epiſcopum ſpectat.*
92 *Votum deciſivum in concurſu non habet Epiſcopus, ſed tantùm accedere poteſt, ubi vota ſunt paria, vel ſingularia.*
93 *Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus Examinatoribus.*

B 94 *Ele-*

94 *Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint tranſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur.*

95 *Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno omiſſo digniore eſt nulla.*

96 *Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ Parochiali provideant.*

97 *Eligere ad Parochialem providentes tenetur illum, qui majoribus juvatur meritis.*

98 *Electores ſub pœna peccati mortalis digniorem, ſeu meliorem eligere tenētur.*

99 *Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores, niſi in promptu ſint.*

100 *Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere.*

101 *Beneficium ſuum renuntians in favorem alterius non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeu meliorē eligere.*

102 *Patronatus laicus, etiam quoad beneficia Curata, non tenetur præſentare digniorem.*

103 *Eligere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac aliis ſimplicibus beneficis curam animarum habentibus.*

104 *Proviſio beneficii quando per concurſum, ſeu oppoſitionem facienda eſt, an teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniorē dignū eligat, oſtenditur, & n.*105.

106 *Dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat ab oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendum fructus perceptos.*

107 *Electio non erit ſimoniaca, nec illicita, ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus, nec eligant.*

108 *Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ.*

109 *Senior idonejor judicandus eſt reſpectu alterius junioris, cum quo concurrit.*

110 *Originarius idonejor judicandus, ac proferendus eſt, ſi alter ſit extraneus.*

111 *Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi poſthabito digniore extraneo.*

112 *Originarii ſemper præferuntur extraneis.*

113 *Originarii præſumuntur magis diligere patriam.*

114 *Doctor præfertur non Doctori.*

¶ *Et Doctor utriuſque juris præfertur Doctori unius tantùm, ibid.*

115 *Doctoris cujus vita ignoratur, præfertur minus doctus modò idoneus, cujus mores ſunt noti.*

116 *Beneficium nullum habens præfertur habenti.*

¶ *Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem, ibid.*

117 *Habilioris dicitur, qui muneri, cui præficitur, eſt aptior.*

118 *Dives potius quam pauper eligi debet ſi Eccleſia, cui eſt providendū, ſit pauper.*

119 *Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito.*

120 *Nobilitatem majorem habens præferendus eſt.*

¶ *Nobilitas triplex, remiſſivè. ibid.*

121 *Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti.*

122 *Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientię ſed etiam ætatis, morum, & prudentiæ, & hujuſmodi.*

123 *Judicare, quis ex concurrentibus ſit magis idoneum, ſpectat ſolùm ad Epiſcopum, non verò ad examinatores.*

124 *Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur.*

125 *Examinis per concurſum forma an ſervanda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiæ, partim laici oſtenditur, & num.*126.

127 *Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à ſummo Pontifice facienda erit quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet.*

128 *Beneficium Curatum juriſpatronatus Eccleſiæ, ſi in menſibus Sedis Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſus proponere idonem eligere, ac Romam mittere.*

129 *Examen per concurſum fieri non de-*

bet

bet in vacatione Parochialium, quæ ſunt juriſpatronatus laicorum; ſed ſufficit, quòd deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diæceſana Synodo deputatus, & idoneus judicetur.

130 *Examen per concurſum inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent.*

¶ *Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plures æquè idonei ſint denunciati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet, ibid.*

131 *Juſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa vice.*

132 *Parochialium in collatione facta jure devoluto, an forma examinis quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat oſtenditur, & num. 133.*

134 *Forma Concilii Trident. circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ, eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri.*

135 *Coltatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat.*

136 *Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum, tenetur obſervare formam Concilii Tridentini.*

137 *Examinatorum Synodalium relationem, quominus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt.*

138 *Appellatio quoad effectum devolutium tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate.*

139 *Appellare non poteſt, quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus ſicut & electus.*

140 *Appellatio non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio.*

141 *Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt ad facienda ad illius favorem, quòd omnia conſideraverit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit.*

142 *Epiſcopus præſumitur inſtructo de vita, & moribus concurrentium ad parochiales Eccleſias vacantes.*

142 *Irrationabilitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi.*

144 *Familiaritas tollit multum de præſumptione, quæ aliàs eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendam vitam, & mores concurrentium ad Parochiales.*

145 *Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutiuum, non autem ſuſpenſiuum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis appellationis revocatoria electionis priùs factæ, ſeu facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laicos, ut nu. 134.*

146 *Appellatio datur ad effectum devolutiuum, & ſuſpenſiuum quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoriæ electionis priùs factæ ab Ordinario in concurſu ad parochiales.*

147 *Concurſu facto quando appellatur inter præſentatos, vel patronos laicos ſuper pertinentia juriſpatronatui, poſeſſio per appellationem ſuſpenditur.*

148 *Rejectus in concurſu Parochialis poteſt provocare praelectum ad nouum examen coram judice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabili juditio Epiſcopi.*

149 *Rejectis ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt nouus concurſus in Urbe ubi debet vocari praelectus ab Epiſcopo.*

150 *Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda, oſtenditur.*

151 *Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda.*

152 *Clericus per Monachorum conſilium eſt inſtituendus in Eccleſiis, quæ ſubſunt Monachis.*

153 *Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda,* & num. 154.

1 De electione tam Parochum, quam aliorum Rectorum ſacris Canonibus eſt conſtitutum, ut ad Parochialem Eccleſiam, & curam animarum habendam perſona idonea eligatur, & quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat, ut colligitur *ex cap. in parochia, 16. qu. 1. & ex cum in cunctis de elect. & ex cap. licèt canon. eodem tit. in 6. & ex cap. quia nonnulli de Cleric. non reſid. & ex cap. grave gerimus de præbend.* Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. cap. 3.*

2 † Idonea autem perſona in hac materia dicetur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & literarum ſcientia, ut probatur ex *d. c. cum in cunctis, § inferiora,* Rebuff. *in praxi, tit. forma Vicar. nu. 7. & in tit. requiſitia ad collationem. nu. 23. verb. idoneus* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 4. quæſt. 11. num. 11.*

3 Primò, morum gravitas, ſeu probitas requiritur in eo, qui ad hujuſmodi beneficium eligi deſiderat, *d. c. cum in cunctis* ibi *gravitas morum.* Selv. *de benefic. p. 3. q. 5. nu. 5.* Coſm. *in pragm. ſanct. tit. de elect. cap. ſicut § deinde, verb. moribus pag. 69. verſ.* Gutier. *canon. l. 1. c 26. à n. 34* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. nu. 15. & 16.* Filiuc. *in quæſt.*
4 *moral. tom. 3. tract. 41. c. 5. nu. 40.* † quæ ex animi virtute naſcitur, *cap. fin. 41. diſt.* Navar. *in cap. ſi quando, de reſcript. excep. 1. nu. 2. verſ. nam gravitas,* & ab inculpata vita proficiſcitur, idem Navar. *except. 15. verſ. octauum eſt. Non debet,* dicit Gregor. lib. 34. Moral. cap. 30. *hominum ducatum ſuſcipere, qui neſcit homines benè vivendo præire, ne qui ad hoc eligitur, ut aliorum culpas corrigat, quod reſecare debuit, ipſe committat,* & p. 1. Paſtor. cap. 3. *Sit Rector operatione præcipuus, ut vitæ viam ſubditis vivendo denunciet, & grex, qui Paſtoris vocem, moreſque ſequitur per exempla meliùs, quàm per verba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. Illa vox namque libentiùs auditorum corda penetrat, quàm dicentis vita commendat, quia dum quòd loquendo imperat, oſtendendo adjuvat, ut fiat.* Et cap. 10. *Talis ad regimen quiſque debet venire, qui ita ſe imitabilem cæteris in cunctis, quæ agit inſinuet, ut inter eos non habeat, quòd ſaltem de tranſa-*
5 *ctis mens erubeſcat.* † Omnis enim conſtitutus in crimine mortali, ut inimicus eſt Chriſti, *cap. tolle, cap. fin. de pœnit. diſt. 2.* ita indignus eſt ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis S. Thom. *2. 2. qu. 63. art. 2.* communiter receptus ex Navar. *d. except. 15. verſ. omnis:* nam bona Eccleſiaſtica ſunt Chriſti patrimonium, *cap. cum ex eo, de elect. lib. 6.* Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* cum aliis adductis per Joan Valer. *de diff. inter utrumque forum, verb. munera, diff. 1. num. 5.*

Secundò ætatis maturitas, quæ ſcilicet 6
25. annum attigerit, *d. § inferiora d. cap. licèt canon.* Navar. *in man. c. 25. num. 116.* Mexi. *in tract. taſſæ panis concluſ. 6. nu. 18.* ubi ſubdit, quòd recipiens beneficium Curatum ante 25. annum cùm talis à jure ſit incapax, tenetur beneficium renuntiare, & in conſcientia cogitur fructus reſtituere. Hojed. *in compat. benefic. p. 1 c. 24. nu. 5. & 19.* Emman. Sà *verb. beneficium 9.* Flamin. Pariſ. *d. q. 11. num. 14. & lib. 4. q. 9. nu. 14. & ſeq.* Gutier. *d. c. 6. num. 3.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 4. nu. 41.* Filiuc. *d. tract. 41. c. 5. num. 29.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 10. dub. 11. nu. 27.* & citati à Cened. *ad Decretum collect. 30. num. 1.* ¶ Et procedit in dignitate, cui ſubeſt animarum cura, ut cenſuit S. Congr. Concilii, *ſub die 4. Decembris 1627.* cujus memini *in collect. Bullarii, verb. ætate, pen.* ¶ quid quidem 25. anni non requiritur comoleti, ſed incœpti ſufficiunt, ut ſatis deducitur, *ex d. § inferiora,* ibi. *attigerit, & ex d. cap. licèt canon.* & advertunt omnes ſuperiùs citati, & expreſsiùs Navar. *in man. cap. 25. num. 116.* Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ ſtatibus par. 1. cap. 22.* Aloiſ. Ric. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part. 4. deciſ. 181. & deciſ. 349.*
† Hoc tamen limitatur in habentibus pa- 7
rochiales unitas, qui non adſtringuntur præfatam ætatem attingere, ſed illis ſufficit in ea conſtitutos eſſe, quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita, prout à Sacra Congr. deciſum referuntur Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus, 5. & verb. Parochus.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. num. 4.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ. 512. in 2. edit.* Nicol. Garc. *de benefic. par. 12. cap. 2. numer. 26.*

Epiſcopus diſpenſare, non poteſt, ut 8
quis

quis ante 25. annum incoeptum Parochialem Eccleſiam valet obtinere; cùm enim conſtet hanc ætatem in hujuſmodi beneficiis requiri ex generali Concilii Lateranenſis conſtitutione, de quo *in d. ¶ inferiora*, & Lugdunenſi *in dict. cap. licèt canon.* & nullus dubitet contra generalis Conciliis decreta Epiſcopum diſpenſare non poſſe, ex plenè per me adductis *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 33. n. 35.* ſequitur in hujuſmodi ætate illum diſpenſare minimè poſſe, & idcò ſic docent Imol. *in Cle. 1. n. 34. de ſtatu Monach.* Corraſ. *de Sacer. p. 3. c. 3. n. 2.* Troti. *de vero, & perfecto Clerico. lib. 2. c. 18. num. 2.* Selv. *de benefic. part. 2. q. 3. nu. 32.* Petr. Georg. *ret*
9 *benefic. cap. 37. n. 5.* Non obſtat text. † *in c. 2. juncta gloſſ. verb. Eccleſias, & ult. de ætate, & qualit.* quia ex eo non colligitur poſſe Epiſcopum diſpenſare, imò ejus factum non approbat Pontifex, ſed potiùs reprehendit, ut patet ibi. *Epiſcopum ſuper his corripias*, & ibi, *eidem Epiſcopo prohibeas, ne de cætero Eccleſias*, &c. Si adhuc quis curiosè quærat quare Pontifex non jubeat pueros amovere, ſed remotis laicis jubeat committere adminiſtratione Idoneis Clericis, donec pueri veniat ad ætatem legitimam, reſpondebimus olim jure Decretalium validas fuiſſe collationes, & proviſiones beneficiorum ante ætatem legitimam, nullitatiſque pœnam præſcriptam fuiſſe jure novo Sexti *per d. cap. licèt canon.* atque ita text. *in d. cap. 2.* concludit valuiſſe collationem, non potuiſſe tamen Epiſcopum licitè facere, & diſpenſare; confirmaturque ex ultimis verbis *cap. 3.* immediate ſequentibus ibi *quod niſi feceris, irritabimus*; à Papa igitur oportet hanc petere diſpenſationem, ut notant præcitati, quibus addo Navar. *in man. capit. 25. numer. 116.* explicat latè ad praxim Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. ratione ætatis, in principio.* An autem ſic diſpenſatus ratione ætatis habeat liberam adminiſtrationem rerum ad beneficium pertinentium per ſe, & ſine curatore, vide text. *in cap. ult. de judic. in 6.* ubi latè Ludovic. Gomez *num. 9. & 26.* Octavian. *lib. 3. de decretis, tit. 8. num. 28.*

10 Tertiò literarum ſcientia ut *in d. cap. cùm in cunctis*, ibi, *& literarum ſcientia commendabilis demonſtretur.* Flamin. *d. q. 11. à num. 17.* veluti quæ fidem, moreſque pertineat, & ſalutarem doctrinam tradendam ſatis ſit: quinimo humanarum legum cognitio non procul ab illis, qui ad Parochiales deſiderant promoveri, eſſe debet, non ea quidem ratione, ut cunctas legales difficultates ſcire cogantur, at ea, quæ populus credere, & obſervare debet ex lege, ut inquit S. Tom. *in Supplem. p. 3. q. 36. art. 2. verſ. ad primum*, vel ſufficit ſi tanta ſit, qua plebem ſibi commiſſam paſcere valeant ſalutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, eos admonendo brevibus quidem, & dilucidis verbis, de vitiis, quæ declinare, vitareque, ac virtutibus quas ſectari eos oportet, ut æternam evadant pœnam, atque cœleſtem gloriam adipiſcantur, ita Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reform. cap. 2.* quæ clariùs explicat Sot. *in 4. diſt. 25. art. 4. concluſ. 3. verſ. & per hoc*, idque his explicat verbis: *Qui verò Parochiæ in Paſtorem præficitur, ut idoneus habeatur, ea ſcire debet, quæ plebi ſunt cognitu neceſſaria, nempe illa, quæ ſint de neceſſitate ſalutis, ut videlicet docere ſuos ſubditos ſciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, quæ ei per confeſſionem deteguntur, utque pœnitentibus ſalutaria conſilia præſtare valeat*; præſertim verò cum ſancto Thom. *in 4. diſt. 17. in 2. ſcripto*, credo tantam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtinguere noſcat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & veniale. Quinimo & ſacris litæris præditus eſſe debet, cùm ejus ſit peculiare munus prædicare, juxta Concil. Trid *ſeſſ. 24. de reform. cap. 4.* quod propterea ſancivit *ead. ſeſſ. cap. 18.* ut Eccleſiæ omnes Parochiales non niſi ab Epiſcopo, & prævio examine per concurſum præpoſitis edictis conferantur ut *infrà* declarabimus. Nec poſt electionem factam, & collatam ſibi Parochialem exiſtimet Parochus, ſive Rector ſe non ampliùs de doctrina, & literatura rationem redditurum, quia ſacra Congr. Concilii *in una Placentina, ſub die 16. Auguſti* 1628. cenſuit liberum eſſe Epiſcopis, tàm in viſitatione, quàm extrà iterum examinare ſuper doctrina, & literatura Parochos approbatos ab anteceſſore tempore proviſionis Parochialium, nec non ſuperverveniente rationabili cauſa, & ſuſpicione igno-

ignorantiæ poſſe examinare ad effectum *cap. 6. ſeſſ. 21. de reform.*

11 Porrò Innocentio III. *in Concil. generali*, de quo *in c. cùm ſit, de ætate, & qualit.* hac de re ſtatuit, ſic dicens: *Cum ſit ars artium regimen animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi promovendos in Sacerdotes diligenter inſtruant, & informent, vel per ſeipſos vel per alios idoneos viros ſuper divinis Officiis, eccleſiaſticiſque Sacramentis, qualiter ea ritè valeant celebrare: Sanctius enim eſt*, inquit, *paucos bonos, quàm multos malos habere miniſtros, quaſi cæcus cæcum ducit, ambo in foveam dilabuntur.*

12 † Via enim tanto eſt pretioſior, quanto periculoſior, propter quod non omnis Sacerdos eſt ad curam animarum idoneus. Vitalin *in Clem. num. 30. & 32. de præbend.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 6. n. 9.* Quare Bonifacius VIII. *in cap. cùm in illis, de præbendis, lib. 6.* declaravit mandatum de providendo alicui de beneficio, aut eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includere, niſi de animarum cura expreſſa mentio habeatur. *Cum in illis, inquit, quibus curata beneficia committuntur, major, quàm in iis, qui ad alia promoventur, idoneitas requiratur*, ex quo ita colligunt *ibi* Anch. *num. 3.* Domin. & Franch. *num. 4.* Abb. *in cap. ult. num. 3. de præbend. & in cap. poſtulaſti, num. 2.* ubi Dec. *num. 6. de reſcript.* Staphile *de litteris gratiæ, tit. de modo, & forma impetr. in princ. & tit. de formis expectat. §. ſexta forma, num. 1. & §. nona forma, num. 31.* Gig. *de penſion. quæſt. 19. num. 5.* Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. ad plura benef. n. 66. & tit. tertia pars ſignaturæ, verb. qualitatum nu. 3.*

13 † Regulariter enim beneficiorum appellatione Parochialis Eccleſia, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur, *d. cap. cum in illis, in princ. cap. ſi eo tempore, de reſcript. lib. 6.* ibi *cum cura, vel ſine cura*, ubi gloſſ. *verb. cum cura* dicit quòd, niſi hoc fuiſſet expreſſum, provideri de beneficio Curato non poſſet. Gig. *de penſion. q. 28. nu. 9.* Corraſ. *de benef. part. 1. cap. 5. numer. 4.* Franc. Mar. *Delfin. dec. 525. p. 1.* Pet. Greg. *rei benef. cap. 6. à num. 4.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1217.* Gonzal. *d. gloſ. 6. à num. 1.* cum aliis adductis per me *de appellativa verborum utriuſque juris ſignif. appell. 32. nu. 8.* Unde diſpenſatum ad beneficia, vel ad dignitates non poſſe promoveri ad dignitates, quibus animarum cura ineſt, reſolvit Azor. *inſtit. moral p. 2. l. 6. c. 3. q. 9. & 10.* quem refero ego ipſe *de offic. & poteſt. Epi. p. 3. alleg. 45. n. 13.*

Ut autem major adhiberetur diligentia in hujuſmodi idoneis viris ad hoc regimen aſſumendis, ſtatuit Trident. Concil. *ſeſſ. 24. de reform. capit. 18.* ut debeat Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis cujuſcumque Parochialis Eccleſiæ, ſi Epiſcopus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur. Hæc ſunt quæ Epiſcopus, antequam deveniat ad concurſum, facere debet in Parochialis Eccleſiæ vacatione, etiamſi ipſa Parochialis Eccleſia reſervata ſit, vel affecta generaliter, aut ſpecialiter, ex eodem Concilio Trid. *dict. capit. 18.* Mareſcot. *var. reſolutionum libr. 1. capit. 52. numer. 2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. parte 1. verb. Parochia, §. 2. dubio 4. & 10.* Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap. 18. de Parocho, n. 6.* Filliuc. *to. tract. 41. n. 141.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut. 351. verſ. amplia tertiò, in 2. edit.* ubi *in verſ. amplia quarto*, poſt Rot. *deciſ. 48. num. 1. part. 1. diverſ.* ſubdit diſpoſitionem Concilij *dict. capit. 18.* procedere etiam in beneficio reſervato, vel affecto ſpecialiter vigore Indulti, ſeù privilegii in favorem S. R. E. Cardinalium, ſeù Abbatum, vel Capitulorum; in beneficiis enim Curati reſervatis Sedis Apoſtolicæ, & quibusvis aliis, etiam ex antiqua conſuetudine Ordinarios proponere edicta concurſus, & à Sede Apoſtolica proviſionem fieri approbato ab examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, referunt à Sacra Congregatione deciſum Anaſt. Germon. *de Indult. Cardin. §. quibusvis, n. 17.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. l. 10. quæſt. 7. n. 12.* Gonzal. *ad reg. 8. Carc. gloſ. 6. num. 112.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 9. c. 2. num. 154.* Salgado *de protectione Regir. tomo 1. p. 3. cap. 9. num. 98.*

Uerùm Parochiales hujuſmodi in aliquibus caſibus concurſu non conferuntur quos ænumerare in præſentia non inutile duxi. 15

Pri-

Primò igitur concurſu non conferuntur Parochiales litigioſæ; ſolet enim à Sede Apoſtolica in Eccleſiis litigioſi ſubrogari alius gratioſè abſque concurſu,& ut plurimum collitigans, ita Gonzal. *d.gloſ.6.num.* 150. Nicol. Garc. *d.part.9. c.2.§.1.num.* 170. Aloyſ. Ricc. *in d.praxi fori Eccleſ.reſ.*358.*verſ.tertio.* Maſſobr. *in d.praxi, prælud.3.dub.3.à num.*18. Novar. *in ſingul. juris Canon. concluſ.*65.*nu.*5. Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſcop.p.3.alleg.*60. *num.* 37.

16 Secundò, Parochialis ita exigui valoris, ut examinis per concurſum operam non ferret, aut nemo eſſet, qui ſe dicto examini vellet ſubiicere, aut ab opertas factiones, ſeù diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè graviores rixæ, aut tumultus poſſent excitari, ex Concil. *d.c.*18.*in fine*, ibi. *Si tamen adeo exigui redditus*, &c. Gonz. *d.gloſ.6.n.*139.*cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi, reſol.*358. Campan. *in diverſ. juris Canon.rub.*5.*cap.*3.*num.*10. Seraph. *dec.*942.*n.*10. Contrarium tamen, imò Parochialem etiam exigui valoris concurſu conferendam eſſe, deciſum atteſtatur Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb.benefic.pag.*25.*col.*2. quem refero ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 38.

17 Tertiò, Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum,& priùs poſſedit. Nicol. Garc. *dict.cap.*2.*num.*199. Ego ipſe *dict.alleg.* 60. *num.* 34. & me citato *in illo loco*, Maſſobr. *dict.prælud.dub.*3.*num.*37.

18 Quartò, Parochialis unita dignitati, vel Canonicatui. Anaſt. Germon. *de Indultis Cardin.* §. *quibusvis*, *num.*7.& 8. Læl. Zech. *de Repub.cap.*28.*de Parocho*, *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.* 417. *numer.* 1. *edit aliàs reſol.* 354. *numer.* 33. & latiùs *reſolut.* 381. *in* 1. *edit.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 2. Nicol. Garc. *d.cap.*2.*nu.*193. Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*273. *numer.*48. Salgado *de protectione Regia*, *tom.* 1. *part.* 3. *cap.* 9. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 323. *num.* 8. *part.* 2. *recent.* Novar. *in ſingul. canon. concluſ.* 65. *num.* 4. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 25. & 26.

19 Quintò, Vicaria perpetua Parochiæ unitæ concurſu non confertur, ſed ſolùm ad nominationem, ſeù præſentationem illius, cujus dignitati, ſeù beneficio Parochialis eſt unita, & annexa, deputandus, & inſtituendus eſt Vicarius cum Ordinarii, ſeù ejus Vicarii prævio examine, & approbatione ut habetur *in conſtit. Pii V.* ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum incip. *Ad exequendo Paſtoralis officii debetur, ſub dat. Kalend. Novembris* 1567. in illis verbis ibi? *Volumus inſuper, & ita mandamus, quod iſti Vicarii perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum, in quorum Eccleſiis unitis ponuntur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeù eorum Vicariorum prævio examine, & approbatione deputentur.* Ita Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.gloſ.* 5. §. 3. *nu.* 53 & 54. Nicol. Garc. *d. cap.*2.*num.*292. Aloyſ. Ricc *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 358. *nu.*1. *verſ.*2. Ugolin. *d.c.*50.§.3. *verſ.*8. Filliuc. *in quæſt.moral.tom.*3.*tract.* 41. *cap.* 4. *num.* 147. Lotter. *de re benefic. tom.* 1 *lib.* 2. *q.*31.*num.*21. Cavaler. *deciſ.* 595. *numer.* 4. & *deciſ.* 599. *numer.*1. Rot. *deciſ.* 102. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 579. *numer.* 4. & *deciſ.* 710. *num.* 2. *p.*2. *recent.* & *in Dertuſen. Vicariæ.* 28. Novembris 1616. coram bon. mem. Ubaldo, & *in Barchinonen. Vicariæ* 17. *Maii* 1624. coram R. P. D. Merlino Burat. *deciſ.*214.*n.* 1. ubi Ferentil. *in annot. lit. A & dec.* 303. *numer.* 10. & *deciſ.* 931. *num.*1. & 2. Unde ſacra Concilii Congreg. *in una Caputaquen. ſub die* 23. *Junii* 1629. cenſuit Vicarios ſeù Parochos in Eccleſia exempta animarum curam exercere intendentes priùs approbandos, & examinandos eſſe ab Epiſcopo juxta diſpoſitionem *cap. per exemptionem, de privil. lib.* 6. Et eadem S. Cong. *in una Auguſtana juriſdictionis, ſub die* 14. *Decembris* 1630. cenſuit Epiſcopum poſſe examinare, & approbare Vicarios Eccleſiarum Parochialium unitarum, & dependentium à Religione Hieroſolimitana, ſubdens Epiſcopum debere eoſdem Vicarios, ſi idonæi reperti fuerint, ſimpliciter approbare, non autem ad tempus nec poſſe pro libito eoſdem ſubiicere novo examini, niſi ſuperveniat rationabilis cauſa, & ſuſpicio ignorantię ad effectum *c.* 6. *ſeſſ.* 21. *de refor.* ut declaravit eadem *S.Cong. in una Placent. ſub die* 26. *Auguſti* 1628. §. Unde provenit ut manutenendus Epiſc. non ſit in quaſi poſſeſſione liberè conferendi per concurſum Vicariam perpetuam Capitulo unitam

tam cùm facultate Vicarium nominandi nulla expectata electione, vel nominatione, Poſti. *in tract. mandati, de manutenendo, obſervat.* 45. *num.* 36. & poſt Tractatum Rot. *deciſ* 376. *nu* 3. ¶

Verum ſi nondum exercitium, ſed cura totalis, & habitualis in Vicarium transferatur, tunc ejus Vicaria concurſu eſt conferenda, ita Lotter. *d. q* 31. *nu.* 22. Rot. *deciſ.* 579 *&* 710. *part.* 2. *recent.* cujus memini Ego ipſe *d. alleg.* 60. *nu.* 32. Burat. *d. deciſ.* 214. *nu.* 2. Præſumitur autem totalis cura in Vicarium translata, quando certa portio, ſeu congrua aſsignatur Rectori Eccleſiæ, cæteris fructibus remanentibus penès Vicarium: ſicut per contrarium ubi certa portio, ſeu congrua aſsignatur Vicario, cura beneficii uniti dicitur translata in Rectorem Eccleſiæ, cui fit unio, & ſolum nudum exercitium remanet penès Vicarium, Rebuff. *de congrua portione nu.* 117. Caputaq. *deciſ.* 339. *nu.* 2. *verſ. ratio eſt, p.* 3. Cavaler. *d. deciſ* 595. *nu.* 2. Rot. *in d. Dertuſen Vicariæ* coram bon. mem. Ubaldo, & *in d. Barchinonen. Vicariæ* coram R. P. D. Merlino, Burat. *d. deciſ.* 214. *num.* 4. ubi Ferentill. *in annot. lit. B.*

20 Sexto, Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur. Rot. *deciſ.* 102. *part.* 1. *recent.* Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 31. quando autem dicatur beneficium de menſa Monaſterii, vide Rot. *deciſ.* 204. *part.* 2. *recent.*

21 Septimo, Parochialis, ſeu beneficium Regulare, quod Regularibus conferri conſuevit, ut per Piaſec. *in praxi Epiſc. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 18 *verſ. hoc decretum,* Gonzal. *d. gloſ* 6 *num.* 162. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 197 Ugolin. *de offic & poteſt Epiſcopi, cap* 50. *§.* 3. *verſ.* 4 Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.* 421. *in* 1. *edit. alias reſol* 358. *num.* 1. *in* 2. *edit.* Maſſobr. *d. prælud.* 3. *dub.* 3. *num.* 34. Filliuc. *dict tract.* 31. *cap.* 4. *num.* 145 Rot. *deciſ.* 326 *num* 6. *part* 2. *recent.* quos refero ego ipſe *d. allegat.* 60. *num.* 33.

22 Octauo, Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendari Regularibus. Nicol. Garc. *d. cap* 2. *num.* 199. Ego ipſe *d. allegat.* 60 *numero* 34. Solorzan. *d. cap.* 17. *numer.* 21.

Nono, Parochialium Eccleſiarum in permutationibus non fit concurſus. Flamin. Pariſ. *de regn. benef. lib.* 8. *q* 9. *num.* 95. Ugolin. *d. cap.* 50. *§.* 3. *verſ* 7. Nicol. Garc. *d. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 165. *Leſſ. de Juſtit. lib.* 2. *cap* 35. *dub.* 16 Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.* 410. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 316. 2. *edit.* Filiuc. *d. tract.* 41. *de benefic. c.* 4 *num* 137. Ego ipſe *in d. alleg.* 60. *num.* 23. 23

Decimo, Parochia reſignata ad favorem in manibus Papę concurſu non conferrunt, ita Flamin Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 1. *q.* 7. *num.* 7. Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 11. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Parochia, §.* 2 *dub.* 5. *&* 6. Mareſcot. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 6. Proſper. de Auguſtino, *in addit. ad Quarant. in ſumma Cullarii verb benefic. Paroch. collat. quæſt.* 3. *verſ.* 3. Ugolin. *d. cap.* 50. *§. verſ.* 2. Leſſ *d. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 84. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ.* 416. *in* 1. *edit. aliàs reſolut.* 353. *& reſolut.* 351. *verſ amplia quintò.* Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, requiſit.* 13 *dub.* 3. Ego ipſe *d allegat.* 60. *num.* 21 Gonzal *dist. gloſ.* 6 *num.* 121. *cum ſequentibus*, ubi ſubdit, quod reſignatarius proviſus à Papa, vel mandatum de providendo in fama digni obtinens, dumtaxat examinari debet abſque concurſu, & approbari, ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſive reſignatarius ſit præſens in Curia, ſive abſens in partibus. 24

Vndecimo, Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſive per obitum, aut ſimplicem reſignationem, vel dimiſſionem ex vi Decreti de dimittendo primum incompatibile, provideri ſolent in Dataria ſive concurſu, & ſufficit, quod proviſus examinetur ſuper ſufficientia, Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 15. Nicol. Garc. *d. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 153. Piaſec. *d. part.* 2. *capitul.* 5. *numer.* 17. *verſ. de curatis,* Maſſobr. *d. prælud.* 3. *dubio* 3. *numero* 45. 25

Duodecimo, Cura animarum, quæ in Eccleſia collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur, ut per Proſp. de Auguſt. *dict. quæſt.* 3. *verſ. quorum primus eſt,* Flamin. Pariſ. *d. lib* 8. *quæſt.* 9. *numer.* 94. Ugolin. *d. cap.* 50. *§.* 3. *in fine:* Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *numer.* 158. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 358. *verſ.* 4. *&* 26

in

in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 307. nu. 1. part. 4. quos refero ego ipſe, *d. allegat. 60. num. 30.*

27 Decimotertio, dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis concurſu non confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium, quale requiritur in Parochialibus, ita Piaſec. *dict. part. 2. cap. 5. numer. 18. in fine*. Gallet. *in d. Margarita verb. beneficium, pag. 24. & verb. Canonicus ult.* Gonzal. *d. gloſſ. 6. numer. 126.* Nicol. Garc. *d. part. 9. cap. 2. numer. 195.* Maſſobr. *d. prælud. 3. dub. 3. à numer. 38.* Ego ipſe *d. allegat. 60. numer. 28. & 29.* & fuit dictum *in Cremonen. Præpoſituræ 25. Februarii 1622.* coram bon. memor. Ubaldo, ubi etiam habetur hoc procedere in dignitatibus Eccleſiarum Collegiatarum actu, non autem habitu tantum, ut in *Tudertina Prioratus 17. Novembris 1589* coram bon. mem. Orano, ubi dicitur, quod hoc caſu attenditur actus, non verò habitus, per gloſſ. notabilem, *in cap. licèt canon. de elect. lib. 6.* præcipue quando Eccleſia amiſit Collegialitatem auctoritate Superioris, juxta notata per gloſſ. *in cap. ſtatutum, in verſ. Collegialitatis, eod. tit. de elect. in 6.* ubi quod †
28 ſi Collegium eſſe deſinat per mortem Canonicorum, debent ſubſtitui alii, & quod jus Collegii remanet etiam in uno, donec fuerit auctoritate Superioris deſtructum. Barbar. *conſ. 74. num. 1. & ſeq.* inter conſil. Alexand. *lib. 4.* & ipſe Alex. ei ſubſcribens, *conſ. ſeq. num. 34.* in quibus terminis loquitur dicta deciſio *Tudertina Prioratus*, eo quod ibi præſupponitur, quod Prioratus de quo agebatur mutaſſet ſtatum, & quod in Bullis Pontificum ennunciaretur non Conventualis, & ſic quod deſierat eſſe Conventualis auctoritate Summi Pontificis, ſecus autem ſi Eccleſia non amiſit Collegialitatem auctoritate Pontificis; quia tunc ſufficit habitus tantùm ad hoc ut dignitas habens curam animarum in ea exiſtens non conferatur per concurſum, ex adductis per Franc. *dict. cap. licet canon. numer. verſ. quoad difficultatem, & ibi* Archidiac. *ſub numer. 2. de elect. lib. 6.* Mandoſ. *in reg. 3. Cancell. quæſt. 3. ſub numer. 3.* ubi quod † ſub reſervatione
29 Prioratuum Conventualium cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus, qui nullos Monachos habent, & ſi ſunt Prioratus habitu tantùm.

30 Civitas Sipontina caret Eccleſiis Parochialibus, ſed dignitates, & duodecim Canonici habent cum præbendis annexam curam animarum, & unuſquiſque præter Archidiaconum, qui ſupplet defectum mortuorum, vel abſentium habet Parochialem certis finibus diſtinctam, & limitatam; quo caſu dubitatum fuit in Sacra Congreg. Concilii, an hujuſmodi dignitates, & Canonicatus pro tempore vacantes ſint conferendi prævio concurſu, juxta præſcriptum S. Concil. Trident. & conſtitutionis fel. record. Pii V. & conſequenter an in illis obtinendis requiratur ætas ad Parochiales Eccleſias obtinendas requiſita, adeo ut collationes aliter factæ fuerint nullæ cum poſſeſsionibus inde ſequutis, abſque eo quod proviſis aliquod jus fuerit acquiſitum. Sacra Congreg. Concilii, *ſub die 17. Auguſti 1630.* cenſuit *non requiri examen per concurſum, ætatem verò eſſe neceſſariam*.

31 In aliis Parochialibus, præter iſtas exceptuatas, habita notitia vacationis Eccleſiæ, deputat Epiſcopus Vicarios cum congrua, & poteſt in hujuſmodi Vicarios deputare alios viciniores Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, aut diurnos, nec ceſſatio congruæ facit ceſſare obligationem deputationis Vicarii, ut poſt Nicol. Garc. *part. 2. cap. 2. num. 13.* tradit Maſſobr. *in ſua praxi, requiſ. 1. d. 1. & 2.* reſolvit Vicarium cum congrua eſſe conſtituendum in qualibet Parochiali vacante, ſive de jure, ſive de facto tantùm, & ſive per ſimplicem reſignationem, vel privationem vacet, & *dub. 12.*
32 tenet † Vicarium deputandum cum congrua, dummodò alias ſi idoneus, non eſſe neceſſariò examinandum.

33 Deputatio Vicarii hujuſmodi, donec provideatur de Rectore, ſpectat ſemper ad Epiſcopum, in cujus Diæceſi Parochialis eſt, ſicut refert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc. num. 86.* ac proin-
34 de † inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, talem Vicarium conſtituere non poterunt, ut per Franc. Leo. *in theſaur. fori Eccleſ. part. 2. c. 18.*

*c.*18.*nu.*52.Nicol.Garc.*d.cap.*2.*nu.*8. Maſſobr.*d.requiſ.*2.*dub.*8. & 11. metipſum *d. alleg.*60.*n.*3.& 4.Et quia Concil.Trident. *d.c.*18. diſponit cum particula, ſtatim, credo Epiſcopum poſſe differe conſtitutionem hujuſmodi Vicarii uſque ad tres à die notitiæ vacationis, non autem ulterius, ut benè reſolvit Maſſobr.*d.requiſ.*1. *dub.*13.

35 Congrua portio hujuſmodi Vicario aſsignanda eſt arbitraria Epiſcopo, penſata qualitate perſonæ, beneficii, & loci prout referunt deciſum Nicol.Garc.*d. c.n.*15.& Maſſobr.*d.requiſ.*1. *dub.*25.& quod poſsit eſſe duorum aureorum ſingulis menſibus, dicunt Gall. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vicarius*, 8. & Camp. *in diverſ. juris Canon. rub.* 7.*c.*6. *nu.*116.*in fine.*

36 Vicarius, ut ſupra ſemel conſtitutus cum congrua, non poteſt removeri ſine cauſa, quia Epiſcopus non retractat, quod ſemel exequutus eſt pro exequutione Concilii, ut per Maſſobr. *d.requiſ.* 1.*dub.*26. ubi *dub.* 27. reſolvit, quòd ſi Vicarius conſtitutus cum congrua ſubeat examen, & eligatur tanquam magis idoneus, debet ſe retrahere à proſequutione exercitii curæ, & adminiſtratione bonorum alioquin incurrere pænam *cap. avaritiæ de elect. lib.*6.

37 Porrò Epiſcopus intra decem dies, vel aliud tempus ab eo præſcribendum idoneos aliquot Clericos ad regendam Eccleſiam coram deputandis examinatoribus nominet; liberum ſit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut poſsit poſtea de cujuslibet ætate, moribus, & ſufficientia fieri diligens inquiſitio, & ſi Epiſcopo, aut Synodo Provinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari, ut ſtatuit Concil. *d.cap.*18. ſub cujus diſpoſitione loquente de Epiſcopo comprehenditur Abbas, qui habet ordinariam jurisdictionem, ſicut reſolvit Flores de Mena, *var. lib.* 3. *quæſt.* 24. *nu.* 21. item, & Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia, ſi habeant jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, Aloyſ.

38 Ricc. *in d. praxi reſol.*361.*in fine.* † Cæteros autem inferiores, qui non habent jurisdictionem quaſi Epiſcopalem, ac jus congregandi Synodum, etiamſi habeant jus conferendi, *ſub. d. cap.* 18. diſpoſitione minimè comprehendi reſolunt Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap.*28.*de Parocho, nu.*6. Anaſt. Germon. *de Indul. Cardin*, *§. quibuſuis, ad finem*, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.*8.*qu.*9.*nu.* 96. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, deciſ.*424.*in* 1. *edit.* aliàs *reſol.*461. *in* 2. *edit*, & Noviſsime, *p.* 4.*reſol.* 75. Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 4. Unde Sacra Congregatio Concilii *ſub die* 2.*Decembris* 1628. cenſuit, † *Epiſcopum* 39 *Foroſempronien. uti viciniorem manutenendum eſſe in ſua quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium della Ravignana, juris præeligendi magis idoneos ex approbatis in eiſdem concurſibus, donec Abbas, Claſſen legitimè probaverit habere jus congregandi Synodum aliaſque coegiſſe, & in ea examinatores ad præſcriptum Sacri Concilii Trid. cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *deputaſſe* ¶ Hinc eadem Sac. Congreg. *in cauſa caſtri Durantes, ſub die ultima Aprilis* 1611. declaravit, quòd concurſum inſtituere, & examinare providendos ad Parochiales exiſtentes intra fines Abbatiæ nullius diœceſis ſpectat ad Epiſcopum, intra cujus fines exiſtit Abbas, juxta *cap.*1.*ſeſſ.*23. & ſi id non conſtet, ad viciniorem, ut addidit Pius V. tantùm limitando, niſi qui Prælatus eſt nullius, habeat jus congregandi Synodum, quia tunc poſſet in ea deputare examinatores Synodales, prout Concilium requirit. Et *in nullius terræ Vaſtallæ Parmen. diœceſi* 17. *Auguſti* 1630. conceſsit, ut ſi pro concurſu, qui in vacationibus Parochialium fieri ſolet coram Epiſcopo viciniori, occaſione peſtis civitas illius ſit bannita, & aditus præcluſus ad eundem Ordinarium viciniorem, facultas daretur inferiori prorogandi tempus concurrentium, & quòd interim provideretur de œconomis, & Vicariis idoneis. ¶

Intra decem verò dies edictum eſt proponendum. Maſſobr. *requiſ.* 2. *dub.* 6. & 40 totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſiæ. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Parochia*, *§.* 2. *dub.* 2. ſed inveni ſacram Congr. Concilii *in una Tiburtina, ſub die* 28. *Aprilis* 1629. cenſuiſſe eveniente vacatione Eccleſiæ Parochialis poſſe

poſſe Epiſcopum intra quatuor, vel ſex menſes reſpectivè à die vacationis apponere edictum pro concurſu dictæ Parochialis; at non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum, ex conſtit. Pii V. incipien. *in conferendis*, *ſub dat. Romæ 15. Kal. Aprilis* 1566. Zerol. *d. verb. Parochia*, *§.2.dub.3.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.364. num.* 2. Læl. Zech. *d. cap.* 28. *de Parocho*, *ſub num.* 6. Nicol. Garc. *d.p.9.cap.2.num.* 46. *&* 47. Maſſobr. *d. requiſ.2. dub.* 2. Salgado *d. cap. 9. num.*53. *&* 57. nam licèt ſit arbitrarium Epiſcopo tempus, quo debet eſſe affixum, non debet tamen excedere viginti dies, Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 50. Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 9. & ſi ante lapſum termini examen, & concurſus fiat, erit nullus, ex Nicol. Garc. *d. par. 9.c.2.num.*326. *cum ſeq.* Salgado *d. c.9. nu.* 64. ¶ cenſuit S. Congreg. Concilii *in Pontentin.* 4. *Maii* 1619. Et quòd concurſus terminum non tenetur propagare Epiſcopus, ſed quod benè facit prorogãdo, cenſuit ead. S. Congr. *ſub die* 17. *Martii* 1619.

41 Edictum hujuſmodi apponi debet ab Ordinario loci, ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiam ſi beneficium ab Ordinario alterius Diæceſis ſit conferendum. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.8.cap.9.num.*102. Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſ.* 10. *num.* 31. Novar. *in ſingul. Canonic. concluſ.*82.*num.* 2. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 44. in quo edicto apponenda eſt dies præpoſiti concurſus. Seraph. *deciſ.* 1148. Maſſobr. *d. requiſ.* 2.

42 *dub.* 19. † An autem ſit de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium hujuſmodi edictum apponi: affirmant. Læl. Zæch. *de Republ. Eccleſ. c.* 28. *de Parocho num.* 6. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi*, *reſol.*364. Zerol. *diverſ. Parochia*, *§.2. dub.* 2. Novar. *d. concluſ.* 82. *num.* 1. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 43. & me citato in illo loco Maſſobr. *d. requiſ.* 2. *dub.* 3. ubi intelligit, quando Concilium Provinciale hoc ſtatuit.

Contra Navar. *conſ.* 4. *de præbend.* Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 38. Salgado *d. cap.9.num.*50. exiſtimantes collationem nullam non reddi ex omiſſione edicti.

43 Termino autem decem, vel ad ſummum viginti dierum elapſo, nullus eſt admittendus ad examen, niſi qui deſcripti fuerint ex Concil. Trident. d. *cap.* 18. *verſ. tranſacto conſtituto tempore*, Seraph. *deciſ.* 1148. *num.* 4. Aloyſ. Ric. *de reſolut.* 364. *num.* 2. Novar. *d. concluſ.* 82. *num.* 4.

† Re tamen integra poſt terminum edicti poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante, ſecundùm Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 59. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. *§.* 1. *num.* 115. Nicol. Garc. *d. cap.2.num.*209. Maſſobr. *in ſua praxi requiſ.* 3. *dub.*2. & alios, quos refero ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 46. de quo eſt bona Rotæ deciſio *in una Firmana Parochialis 6. Martii* 1592. coram Card. Pamphillo ſen. quæ ſic cantat. *Domini cum præſuppoſito, quòd D. Fabius comparuerit in loco examinis re adhuc integra, de quo erit particulariter agendum, reſolverunt ipſum debuiſſe admitti ad concurſum, non obſtante quòd comparuerit poſt decem dies præfixos in edicto ſe opponere volentibus, quia ſtante legitimo impedimento abſentiæ, ex quo de tempore vacationis Parochialis, & edicti publicati morabatur in Romana Curia, unde ſtatim habita notitia profectus fuit ad locum examinis, ſubintrat communis Doctorum concluſio, quòd comparens poſt terminum, etiam peremptorium, eſt admittendus, quando res eſt integra, & habuit juſtam cauſam excuſationis, vel ratione ignorantiæ, vel abſentiæ, ſeu alterius impedimenti*, gloſſ. *in cap. cùm in tua*, quam *ibi* ſequuntur Innocent. *poſt princ. verſ. quid ſi ante*, Hoſt. *numero 6. verſ. quid ſi lapſum eſt tempus:* Joan. Andr. *num.* 14. Card. *ſub num.*8. Henric. Boic. *num.* 2 Abb. *ſub nu.* 10. *& ſeq.* qui loquuntur etiam in termino præfixo à lege, & *ibi* cæteri ſcribentes, *qui matrim. accuſare poſſint*, gloſſ. *in cap. fin. in verb. peremptorio, & ibi* Joan. Andr. *num* 8. & Gemin. *num.* 18. *in fin. de elect. in* 6. latè Lambertin. qui alios citat, *de jurepatron 2. part. 2. lib. 6. quæſt. princ. art.* 26. *num.* 2. *in fine*, *cum ſeq.* ubi reſpondet ad conſ. 3. *Oldrad. num.* 7. cum aliis in contrarium allegatis, quòd procedunt ceſſante impedimento, vel juſta cauſa non comparendi infra terminum præfixum. *Neque obſtat, quod Concil. Trident.* ſeſſ. 24 cap. 18. *mandat tranſacto conſtituto tempore edicti examinari omnes, qui deſcripti fuerint, quaſi velit poſt dictum tempus, non poſſe alios admitti, ex reg. quod permiſſum ad tempus cenſetur* 44

pro-

prohibitum poſt tempus, ad leg. ſtatu liberum, §. Stichum ff. de legat. 2. cum ſimil. *quia Concilium non prohibet admitti comparentem poſt terminum re integra, quando fuit legitimè impeditus, & maximè quia ubi concurrit æquitas etiam poſt tempus, re tamen integra, quis admittitur quando non eſt effectum deterius jus illius, cujus cauſa tempus fuit limitatum, Jaſ. poſt Aretin. & Alex.* in lib. ſi ita quis, nu. 6. ff. de vulg. & pupill. *prout in hoc caſu, ubi æquitas ſuggerit, quòd plures, quàm fieri poſſit, admittantur ad concurſum, ex hoc non differatur in longius proviſio ipſius Eccleſiæ, cujus favore, ut ei celerius de Paſtore provideatur, ille terminus fuit præfixus*. Hactenus deciſio; quæ benè dicit ſuam procedere reſolutionem, quando comparens poſt terminum re integra fuit legitimè impeditus; & ideò propoſi-
45 to dubio *Sacra Congreg. Concilii* † utrum ſi quis non deſcriptus in tempore concurſui prefixo comparuerit legitimo impedimento ceſſante, ita ut potuerit nomen ſuum infra præſcriptum terminum deferre, & elapſo termino examine nondum facto, ſeu re integra, petat ſe ad concurſum admitti, ſitne audiendus? Eadem Sacra Cong. *ſub die 7. Julii 1625.* cenſuit non eſſe audiendum.

46 Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti, quia ſunt expectandi, vel vocandi, alioquin vitiabitur concurſus, ſi ex pluribus deſcriptis unus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concurſus. Nicol. Garc. *d. cap. 2. à num. 33.* Seraph. *deciſ.* 1148. *nu.* 5. Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub.* 10. & cum *in d. c.*
47 18. Concil. Trident. dicatur † quod omnes qui deſcripti fuerint, examinentur, non poterit Epiſcopus ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium, ut reſolvit Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 31. part. 4.*
48 † nec poteſt prohibere Curatis, ne accedant ad concurſum aliarum Parochialium cum omnibus liber eſſe debeat, ut Epiſcopo civitatis Caſtelli reſcripſit ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum *die 26. Auguſti 1591.*

At uno tantùm comparente ex pluribus deſcriptis poterit fieri concurſus, nec 49
opus erit, ut proponatur ſecundùm edictum. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 215. Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub.* 7. Ubi verò unus tantùm ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, † fieri poterit quoque concurſus 50
nec opus erit alios edicto, aut termini propagatione, ſecundùm Nicol. Garc. *d. cap. 2. numer.* 215. Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap.* 50. §. 10. *num.* 4. Filiuc. *d. tract. 41. cap. 4. num.* 151. Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub.* 8. memetipſum *d. alleg.* 60. *num.* 51. † Sed quando nullus 51
comparuit, aut certè nullus ex comparentibus vult ſubire examen Epiſcopus aſsignare aliud debet tempus, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel alias nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 218. Filiuc. *d. tract.* 41. *cap. 4. num.* 152. Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub.* 9.

Examen faciendum eſt ab Epiſcopo, 52
ſive eo impedito ab ejus Vicario generali atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quam tribus, Concil. Trid. *d. cap.* 18. *verſ. tranſacto*, Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub* 4 poſſunt adhiberi in concurſu pluſquam tres examinatores, ſed non pauciores, ut reſolvit Sacra Congregatio, cujus declarationis idonei nobis teſtes ſunt Nicol. Garc. *par. 5. c. 9 num.* 52. Filiuc. *d. cap 4. nu.* 156. Maſſobr. *in d. praxi requiſ. 12. dub.* 1. Salgado *d. c. 9. nu.* 66. Botter. *de re benefic. lib 2 qu. 31. num.* 65. Et etiam Epiſcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario, qui verba Concilii important tantùm quandam convenientiam. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 119. Ego ipſe *d. alleg.* 6. *num.* 41. & me citato *in illo loco*. Maſſobr. *d. requiſ. 3. dub. 3.* † Et ſi examen omnium con- 53
currentium una die finiri non poſsit, poterit in alio continuari; ſi verò ſuſpicio aliqua ſit, quòd examinandi ſecundo die veniant in cognitionem interrogationem examinis præcedentis, nova tunc poterunt fieri interrogatoria, ut cenſuit Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorium, *ſub die 20 Julii 1592.*

Examinatores debent ſingulis annis 54
pro-

proponi in Synodo ad minùs ſex,& ab ea Synodo probari,quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat. Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.*73. Salgado *d. capitulo* 9. *num.*67. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 11. *dub.*1. ubi *dub.*5. reſolvit Concil. Trid. nullam formam præſcribere ſuper propoſitione examinatorum. Quibus autem conditionibus, & qualitatibus hujuſmodi examinatores clarere potiſſimum debeant, vide Homobon. de Bonis *de humanæ vitæ ſtatibus, part.* 1. *capitulo* 13.

55 Nominatim, & non in genere proponi debent hujuſmodi examinarores, niſi proponerentur in genere, qui re vera tunc extarent,quia per hujuſmodi genericam expreſſionem haberetur etiam expreſſa perſona Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.*339. Filliuc. *d. tr.* 41. *cap.*4. *num.*157. Salgad. *d. cap.* 9. *num.*76. Maſſobr. *d. requiſ.* 11. *dub.*3. 56 ubi *dub.*7. ſubdit, quod † ut examinator dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo. Et ideò ſacra Congreg. Concilii *in una Sutrina* cenſuit non poſſe eligi examinatorem Synodalem ſub nomine dignitatis.

57 Si ex ſex examinatoribus aliqui jura annum ſuæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi una cùm Epiſcopo ad ſuperſtites, etiamſi unus tantùm ſupereſſet, ſpectare debet eo anno durante, ſed in locum demortuorum eligendi alii cum approbatione Capituli, ita Nicol. Garc. *d. capit.* 2. *numer.*8. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 12. *dub.* 2. Salgado *d. cap.* 9. *num.* 70. *cum ſeqq.*

58 Quando verò omnes decedunt examinatores, vel in longinquas partes recedunt, Epiſcopus intra annum ad celebrandam Synodum ex antiquis, qui fuerint ſex, non pauciores ſubrogare debet, & ſi non ſtabunt tot antiqui eligere poterunt illi, qui extabunt, & alios ſupplere de novo approbatos à Capitulo, uſque ad ſex quòd ſi nulli antiqui extiterint, novos tunc à Capitulo probandos, non pauciores, quàm ſex deputare debet uſque ad futuram Synodum in fine anni à poſtrema Synodo celebrandam, ut referunt à Sacr. Congregr. deciſum Nicol. Garc. *d. capit.* 2. *numer.* 73. Mareſc. *variar. lib.* 1. *capit.* 22. Maſſobr. *d. praxi requiſ.* 12. *dub.* 3. Salgado *d. capit.* 9. *ex numer.*70. & cenſuit Rot. *in Panormitana Archiprebyteratus* 3. *Dec.* 1618. coram bon. memor. Buratto *&* *in eadem* 5. *Junii* 1620. coram eodem, inter impreſſas *deciſ.* 372. *&* 479. *num.* 2. ſubdit Clementem VIII. ſpeciali conſtitutione conceſſiſſe Epiſcopis facultatem deputandi examinatores extra Synodum deficientibus, vel impeditis Synodalibus, dummodò infrà annum à Synodo celebrata, & decreviſſe, quòd ſtatim lapſo anno talis facultas, & eorum auctoritas expiraret.

Examinatores Synodales durant donec alii in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat, ut per Nicol. Garc. *in addit. ad d. capit.* 2. *numer.* 75. Gallet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verb. examinatores* 1. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.* 361. *in* 2. *edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. capit.* 66. *numer.* 17. Maſſobr. *d. requiſ.* 12. *dub.*4. *numer.*3. ubi ſubdit locum non habere, quando poſt annum ſuperſunt ſex adhuc, ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 48. 59

Epiſcopus non excuſatur ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites non extantibus ſex, etiamſi caperet prætextum quòd ipſe de novo eſſet adeptus poſſeſſionem Epiſcopatus, cùm † annus celebrandi Synodum non incipiat currere à die poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ. Nicol. Garz. *d. cap.* 2. *numer.* 92. *&* 93. Maſſobr. *d. requiſ.* 10. *dub.* 6. & cenſuit Rot. *in Panormitana Archipresbyteratus* 5. *Junii* 1620. coram bonæ memor. Buratto, inter illius impreſſas deciſiones, *deciſ.* 479. 60 61

Unde ſacra Cong. Concilii *in una Viſionen. ſub die* 13. *Novembr.* 1627. cenſuit etiam in caſu non exiſtentium examinatorum Synodalium num. ſufficientium ad concurſus faciendos, eo quia ob penuriam virorum habentium qualitate Doctoratus, & ſimiles non potuerunt in Synodo Diœceſan. eligi, non licere Epiſc. auctoritate ordinaria ſibi aſſumere examinatores non Synodales extraneos, qui ſuppleant, † Item cenſuit anno deputationis elapſo dictorum examinatorum 62 63

non

non eſſe Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus vel aliàs legitimè impeditis alios
64 in eorum locum ſubrogare. † Item cenſuit Epiſcopum non poſſe in locum de-
65 mortuorum examinatorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum. † Item cenſuit Epiſcopo non licere ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine
66 ſimoniæ fuerint condemnati. † Quo verò ad condemnatos de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in judicatum non eſſe adhibendos, quia ſunt infames: ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſe adhiberi, ſed non eſſe conveniens. Et ad petitionem Epiſcopi, an in caſu concurſus, in quo non interfuerunt examinatores Synodales, collatio beneficii devoluatur ad Sedem Apoſtolicam, vel potiùs eidem liceat proponere novum concurſum infrà quatuor menſes ſibi de jure conceſſos, ipſa ſacra Congregatio nihil reſpondit.

67 Eadem ſacra Congr. *in una Monopolitana ſub die* 13. *Julii* 1630. cenſuit concurſus, in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, fuiſſe nullos, quatenùs tamen prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerint confirmati.

68 Annis elapſis ſignificavit eidem S. Congr. Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus Prædeceſſores ſuos in dicto Archiepiſcopatu nunquam deputaſſe examinatores in Synodo Diœceſano ad proviſionem Parochialium Eccleſiarum, juxta formam Concilii *in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. unde dubitaſſe ait, an proviſiones de hujuſmodi Parochialibus per dictos ſuos Prædeceſſores factæ non ſervata forma Concilii ſuſtineri poſſint, an verò ad Sedem Apoſtolicam devolutæ, juxta Motum proprium felic. recor. Pii V. *Anno* 1566. 5. *Kalend. Aprilis*: & caſu quo ſacra Congr. cenſeat hujuſmodi proviſiones non ſuffragari; ad Sedem Apoſtolicam eſſe legitimè devolutas dubitavit dictus Archiepiſcopus; quid agendum eſſet cum hujuſmodi proviſis, qui per decennium, vel circa dictas Parochiales poſſident; *die* 15. *Maii* 1582. Congregatio Concilii cenſuit proviſiones eſſe nullas, devolutaſque ad Sedem Apoſtolicam, ex conſtit. f. m. Pii V. tamen referendum ad Sanctiſſimum, cui, ſi videbitur, poterit cum his diſpenſare tàm ſuper præceptis fructibus, quàm ſuper retentione, ipſarum Parochialium. Varii tamen fuerunt Domini circa iſtorum examen: quidam enim voluerunt hos ab Epiſcopo eſſe privatim examinandos, iiſque, qui reperti fuerint idonei, Parochiales relinquantur, cùm his verò qui minùs fuerint idonei, utendum remedio Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. alios verò minùs idoneos omninò privandos eſſe cenſuerunt. S. D. N. in Conſiſtorio reſpondit maturiùs rem per Cardinales eſſe conſiderandam, ſiquidem Bulla non videtur locum habere, niſi ubi facta eſt Synodus, & deputatis ſunt examinatores. Sed *die* 5. *Junii* Congregatio perſtitit in decretis. Quoniam autem Rota interpretatur Bullam quemadmodum Datarius ex ſtylo Datariæ, & ex mente Sanctiſſimi eidem Rotę ſignificavit interpretandam. Congregatio quoque ad interpretatione Sanctiſſimi ſe remiſit, qui demum 23. *Junii* 1582. in Cubiculo per Signaturam reſpondit ita ſervandum, & reſcribendum prædictam conſtitutionem non habere locum, niſi ubi facta fuit Synodus Diæceſana, & deputati fuerunt examinatores. Contra verò imperitos, & turpiter viventes Arhiepiſcopum habere remedium Concilii *cap.* 6. *ſeſſ.* 21. & reſtribendum eidem Archiepiſcopo, quòd ſi non coegit Synodum, quàm primùm cogat & deputari faciat examinatores ut forma *capitulo* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* ſuper conferendis beneficiis, Curatis, ſine aliqua exceptione deinceps ſervetur.

Eadem S. Congreg. *in una patavina* 69
cenſuit non potuiſſe Epiſcopum abſque Synodo ſibi aſſumere examinatores, ideò nullas eſſe proviſiones, & agendum cùm Santiſſimo, an novas previſiones ipſe dare, vel tenere velit, ut Epiſcopus conferat, pro futuro autem tempore Synodum cogendam eſſe. Santiſſimus audita relatione Congregationis, quoad jam proviſos attinet reſpondit, ii, qui ab Ordinario proviſi ſunt, eiſdem Ordinarius conferat Parochiales, qui verò à Sede Apoſtolica, capiant novas proviſiones ab eadem Sede Apoſtolica, in futurum verò Sanctiſſimus declarat hoc examinatores pro legitimis habendos, donec Synodus

nodus

nodus Diæceſana fieri poterit ceſſante impedimento peſtis. Cum autem in alia Zamoren. dubitaretur de validitate concurſus cujuſdam Parochialis, quia in eo non intervenerunt examinatores electi in Synodo, juxta formam Concilii, Congregatio cenſuit, ſi nulla Synodus facta unquam fuit, non valuiſſe examen per concurſum, ſi aliquis Synodus facta, & electi examinatores, licèt non ſingulis annis, & præſertim eo anno, quo Parochialis vacuit, non ideò vitiari examen.

70 Vicarius Sede Epiſcopali vacante in locum examinatorum abſentium, vel defunctorum, alios auctoritate propria ſufficere non poteſt, ſed curare debet, ut elapſo anno alii in locum demortuorum ſufficiantur, ſeù eligantur in Synodo alioquin pro legitimis non habentur, qui ſupererunt, ut refert deciſum, Sbroz. *in addit. ad tr. de offic. Vicar. lib. 2. qu.* 211.

71 Concurſus eſt nullus, in quo examinatoribus Synodalibus intervenit alter qui non ſit examinator Synodalis, ut per Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 83. *&* 324. *&* 342. Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 13. *dub.* 1. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 479. *Buratti littera A* cenſuit Sac. Congregatio Concilii *in una Maſſanen. de anno* 1619. quam authentica, & originalis vidi Rot. *in in Baſſanen. Parochialis* 18. *Februarii* 1628. coram Card. Virili, & *in Nicien. Parochialis* 25. *Junii* 1629. coram eodem

72 ubi fuit dictum † negativam illam, quòd quis non eſſet examinator Synodalis, debere plenè & concludenter probari, ut fundamentum intentionis, & non ſufficere, quòd in regiſtris Curiæ Epiſcopalis non reperiatur nominatus, aut deſcriptus in Synodo ille, quem prætenditur non eſſe examinatorem Synodalem, quia poſsibile erat, quòd fuerit deputatus examinator Synodalis ab Epiſcopo in Synodo, & non fuerit deſcriptus, Rot. *deciſ.* 223. *num.* 4. *verſ. ultra quòd part.* 2. *recent.* quia omiſsio, & negligentia deſcriptionis non poteſt nocere parti, *lib. Imperator, ff. de ſtat. hom.* Surd. *conſ.* 535. *num.* 9. *in fin.* ¶ Noviſſimè Rot. *in Seguntina Parochialis* 15. *Junii* 1638. *coram R.P.D. Roja.* ibi. *Narratum quòd omnes examinatores adhibiti in dicto concurſu non fuerint Synodales, verificatur ex eo, quia Frater Alphonſus de la Torre, Guardianus Conventus Sancti Franciſci unus ex quatuor examinatoribus non erat Synodalis, quod probatur ex lectura Synodi extracta cum citatione partis adverſæ facta de anno* 1609. *ubi nullatenus dictus Frater Alphonſus reperitur examinator nominatus, & tamen deputatio examinatorum Synodalium, juxta diſpoſitionem Concilii & conſtitutionis ſanctæ memor. Pii V. aliter quàm in Synodo Diœceſana fieri non poteſt.* Honded. *conſ.* 80. *numer.* 25. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 28. *numer.* 114. Rot. *deciſ.* 611. *numer.* 2. *part.* 1. *& deciſ.* 455. *num.* 4. *p.* 2. recentior. *tum denique ex confeſſione D. Epiſcopi, in qua fatetur dictum Fratrem Alphonſum non eſſe examinatorem Synodalem. Etiam conſtat, quòd de anno* 1609. *uſque ad tempus dicti concurſus per dictam vacationem de anno* 1632. *nullam aliam Synodum diœceſanam fuiſse celebratam, tàm ex confeſſione partis, quàm ex teſtibus ab utraque parte examinatis, ex quibus ſimul junctis reſultat plena, & concludens probatio, quod dictus Frater Alphonſus non fuerit examinator Synodalis deputatus.* Gabr. *de probat. concluſ.* 1. Rota coram Greg. deciſ. 245. numer. 3. *Rurſus patet dictum Fratrem Alphonſum interveniſſe in dicto concurſu examinaſſe, ſuffragium dediſse, juraſse, & propterea accepiſſe ex lectura ipſius examinis, & literis teſtimonialibus tranſmiſſis ad datariam pro obtinenda proviſione Apoſtolica ſtante vacatione in menſe reſervato, & conſequenter proviſionem Ordinarii ſubſiſtere non poſſe, tamquam nullam ex defectu, non ſervatæ formæ Concilii, quàm ad unguem adimplendam ſub pœna nullitatis concurſus ajunt* Garcia *de benef. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 83. 213. 339. *&* 341. Gonzal. *gloſſ.* 55. *num.* 48. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 31. *num.* 7. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 13. *dub.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 13. *dub.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 414. *numer.* 1. Rot. *in Nicien. Parochialis* 25. *Junii* 1619. *coram Card. Virili, & in Bracharen. Parochialis* 10. *Martii* 1621. *coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, & in Panormitana Archipresbyteratus* 3. *Decembris* 1618. coram D. Buratto, *quòd ſæpiùs ita declaravit Sacra Congreg. Concilii.*

lii. Et ratio eſt quia Concilium habet Decretum irritans, quòd inducit formam ad unguem ſervandam, ut fuit reſolutum in eadem Panormitana, coram eodem D. Buratto 5. *Junii* 1620. *Nec decretum Clementis VIII. tribuens facultatem deputandi examinatores in locum demortuorum refragatur habet enim locum, & procedit, ſi intrà annum à die celebratæ Synodi ordinarius illos nominat, non ultra*. Maſſobr. *ubi ſupr. requiſ.* 12. *dub.* 4. *num.* 5. *& fuit dictum in prææallegata Panormitana* 5. *Junii* 1620. *Non obſtat, ſi dicatur quod Concilium ſolum requirit tres examinatores Synodales, & ita noſtrum caſum non vitiari, cum hi intervenerint per aſſiſtentiam alterius, qui Synodalis non erat, quoniam per ipſius ſolùm interventum corruit concurſus, juxta opinionem Sacræ Congreg. Concilii* Garz. *ubi ſuprà numer.* 324. *Etenim à Concilio eſt inductum pro forma, quod omnes examinatores ſint Sinodales, & ſint electi in Synodis diæceſanis, quo caſu etiam utile per inutile viatiatur*. Roland. *conſil.* 72. *num.* 66. *vol.* 1. Rot. *deciſ.* 552. *num.* 10. *part.* 2. *recentior.* Hactenus Rota.

73 Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri, ſeù Doctores aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici ſunt eligendi, qui ad id videbuntur magis idonei, ita reſolvunt Ugolin. *de offic. Epiſc. cap.* 50. *§.* 5. *num.* 1. *verſ.* 2. Homobon. de bonis *de humanæ vitæ ſtatibus, p.* 1. *cap.* 13. *verſ. in his ergo, in fine*, refert noviſſimè à Sacra Congregatione reſponſum Maſſobr. *in d. ſua praxi, requiſ.* 11. *dub.* 2. & ſtatuit Concil. Trid. *d. cap.* 18. *verſ. ſint verò examinatores Magiſtri*, &c. Unde Sacra Congreg. Concil. *in una Saonen.*
74 *ſub die* 19. *Februarii* 1628. cenſuit † Epiſcopum non poſſe eligere examinatores Synodales, qui non ſint Doctores, ſeù Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, aut jure Canonico, ſi extent; alioqui alios Clericos eſſe eligendos, qui ad id magis idonei videbuntur. Et poſtea *in Turritana, ſub die* 10. *Martii* 1629. cen-
75 ſuit † in prædictos examinatores Synodales non poſſe eligi Clericos Sæculares, aut Regulares, qui dictis gradibus non ſint inſigniti, niſi ulli viri qualitatis ſuperiùs expreſsè non extent, quo caſu ſunt eligendi qui ad munus exercendum magis idonei videbuntur, eorumque vota æqualis valoris, & efficaciæ erunt ſicut aliorum.

Debent quoque jurare, ita ut ſi non 76
juraverint, concurſus coram eis habitus vitiabitur, ut decidit idem Concil. *dict. cap. p.* 18. *verſ. jurentque omnes*, Maſſobr. *in dict. ſua praxi, requiſ.* 14. *dub.* 1. ubi *dub.* 2. cùm Nicol. Garz. *d.* 77. *cap.* 2. *num.* 356. ſubdit eſſe de forma, † ut præſtetur hu- 77
juſmodi juramentum, tactis ſacroſanctis Evangeliis, *dub.* 3. cùm eodem Garz. *num.* 356. aſſerit † poſſe præſtari extra Syno- 78
dum in manibus Notarii *dub.* 4. tradit probari per atteſtationem Notarii, & litteras ipſorum examinatorum Homobon. de Bonis *dict. cap.* 13. *verſ.* 2. Filliuc. *dict. tract.* 41. *cap.* 4. *nu.* 158. Et ideò Sacra Congregatio Concilii *in una Biſignanen. ſub die* 2. *Decembris* 1628. cenſuit concurſus factos non præſtito juramento ab examinatoribus Synodalibus fuiſſe nullos, ſed ex gratia convalidandos facto verbo cùm Sanctiſſimo, qui confirmavit, & convalidavit.

Examinatores hujuſmodi non poſſunt 79
quicquàm prorſus occaſione examinis, nec ante nec poſt accipere alioquin ſimoniæ vitium tàm ipſi, quàm alii dantes incurrunt à qua abſolvi nequeunt niſi dimiſſis beneficiis, quæ quomodocunque etiam antè obtinebant, & ad alia in poſterum inhabiles redduntur ita ſtatuit Concil. Trident. *d. cap.* 18. *verſ. caveant ne quicquàm*, per illud ſic tenet Petr. de Ledeſma *in ſumm. part.* 2. *tract.* 7. *capit.* 1. *concl.* 7. *propè fin.* Farin. *conſ.* 15. *num.* 3. *&* 47. Homobon. de Bonis c. 13. *verſ. tertiò examinatores, in fine.* Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 25. Nicol. Garz. *d. cap.* 2. *num.* 378. *cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 561. *à num.* 21. Ugolin. *de ſimon. tab.* 4. *capit.* 48. ¶. 3. *& de offic. & poteſt. Epiſc. cap.* 50. *§.* 5. *num.* 2. Filliuc. *d. tract.* 41. *capitul.* 4. *numer.* 161. latè Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 15. Bonacin. *de ſimon. quæſt.* 7. *puncto* 2. *differ.* 1. *ex num.* 5. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi p.* 4. *reſol.* 76. *num.* 1. *&* 2. Ego ipſe *alleg.* 60. *numer.* 52. *cum ſequentibus.*

Undè primò colligo hos examinato- 80
res privari beneficiis antea obtentis, ſi occaſio-

caſione examinis, ſive antea, ſi poſt aliquid accipiant, etiam gratis, & liberaliter datum, & ad captandam benevolentiam etiam ſi res modica ſit, & levis momenti: nam Concilium prohibet quicquam prorſus accipi, ut benè reſolvit Nicol. Garc. *d. c. 2. numer.* 390. Aloyſ. Ricc. *dict. reſol. 76. num. 3.* quamvis contrarium teneant Petr. de Ledeſm. *d. p. 1. concl. 7.* & Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Parochiæ, §. 2. dub. 3.*

81 Secundo colligo non poſſe examinatores quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis vel alia ratione accipere, ſicut tradunt Nicol Garc. *par. 5. cap. 7. numer. 11. & d. part. 9. cap. 2. num. 364.* Bonacin. *d. differ. 1 numer. 5. verſ. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 76. num. 4.*

82 Tertiò colligo non poſſe Ordinarium ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, & ſi Synodus Diœceſana ſecùs ſtatuerit, decretum erit irritum, & nullum, ut referunt deciſum Nicol. Garc. *d. cap. 2. numer. 374.* Maſſobr. *d. requiſ. 15. dub. 1.* Bonac. *d. 1. num. 7. verſ. 3.* ego ipſe *d. alleg. 60. nu. 53.* contra Petr. de Ledeſm. *d. concl. 7. propè fin. verſ. la difficuldad*, atteſtantem in Eccleſiis Hiſpaniarum contrarium communi uſu receptum eſſe.

83 Poterit tamen Epiſcopus aliquid de ſuo præfatis examinatoribus conferre titulo præmii, vel ſtipendii, ſeù ſuſtentationis, ut reſolvunt. Nicol. Garc. *d. capit. 2. num. 379.* Bonacin *d. diffic. 1. num. 6.* ſubdens hoc ſibi non videri improbabile, quia Concilium non videtur loqui de Epiſcopo, *numer. 7. in princ. d.* poſt Nic. Garc. *d. c. 2. numer. 380. & ſeqq.* reſolvit non poſſe Epiſcopum, vel ejus Vicarium aſſiſtendo examini aliquid accipere.

84 Peracto examine debent examinatores ex communi ſententia eos denuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, ut referunt deciſum Nicol. Garc. *d cap. 2. numer.* 104. Salgado *d. t. 9. numer. 79.* & illi poſſum remittere ad Ordinarium, quia cumulativè, & non privativè *in d. capit.* 18. Concilii eſt attributa juriſdictio, ut cenſuit Rot. *deciſ. 647. numer. 1. in 1. collect. noviſs.* aliàs *p. 4. diverſ.* & non ſolùm conſideratur idoneitas reſpectu ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, morum & prudentiæ. Concil. Trident. *d. capit. 18.* ibi, *idonei judicati fuerint ætate*, &c. Maſſobr. *deciſ. 22. numer. 28. & deciſ. 90. per tot.* Non tenen. *de elect. dub. 32.* Buratt. *deciſ. 22. numer. 8. & deciſ. 90. per tot.* Non tenentur tamen examinatores hujuſmodi explicitè refere ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati, ſed ſufficit referre omnes examinatos fuiſſe idoneos. Cavaler. *deciſ. 293. à princ.* ubi *in verſ. neque premiſſis*, ſubdit nihil obſtare, quod in Concil. *d. c.* 18. fiat expreſsè mentio, ut ſcilicet debeantur renuntiari quotcumque ab examinatoribus judicati fuerint idonei ætate, moribus, ſcientia, & prudentia, &c. quia ibi fit expreſſio earum, quæ tacitè inſunt: exempli gratia tantùm, quòd probatur ex eodem Concilio, dum immediatè ſubjungit, *& aliis rebus ad Eccleſiam vacantem gubernandam opportunis*. Multa enim illa ſunt quæ requiruntur ad hoc, ut quis ſit idoneus ad Eccleſiam Parochialem gubernandam, veluti quòd ſit Clericus, ex legitimis natalibus procreatus, unde inferebatur, quòd ſicut Concil. Trident. non exigit, ut ſuper iſtis aliis qualitatibus fiat explicita relatio, ita pariformis determinatio requiritur quoad mores, ætatem, doctrinam, & prudentiam, quæ in Concilio ſpecialiter exprimuntur. Et quòd † examinatores etiam extrajudicialiter poſ- 85
ſint informari de qualitatibus examinandorum, tradit idem Cavaler. *d. deciſ. 293. num. ult.*

Licèt Concil. *ſæpè citato c.* 18. non ex- 86
preſſerit an vota examinatorum palàm, aut ſecretè fieri debeant magis tamen expedit ut examinatores, palàm inter ſe ſua vota conferant, deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Triden. approbatum idoneum. Sejum vero reprobatum; ita referunt deciſum Nicol. Garc. *d. cap. 2. numer.* 108. Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 3. num. 35.*

Hæc autem vota dare debent, dum 87
ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicut etiam Epiſcopus, ubi datur locus acceſſui, debet accedere examinatoribus ſimul congregatis, ſecundùm Nicol. Garc. *d. capit. 2. numer. 58.* Maſſobr. *in d. praxi, requiſ. 4. dub. 2.*

C † Quan-

88 † Quando verò unus tantùm comparet ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus, uno illorum approbante, & cæteris reprobantibus, non poteſt Epiſcopus ei accedere, & examinatur dicitur reprobatus, ut per Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 60. Maſſobr. *d. requiſ.* 4. *dub.* 7. Verùm ſi pluribus examinatis aliqui ultra dimidium votum fuerint conſequuti, & ſic approbati, & unus omnia ſuffragia proſpera reportaverit, Epiſcopus facta per examinatores relatione, poterit poſtpoſito illo in quem omnia ſuffragia confluxerunt, alium ex eis eligere, qui ultra dimidiam partem votorum habuerùnt, cùm omnes approbati dicantur, ut refert deciſum Nicol Garc. *dict. capit.*
89 2. *numer.* 109. † Data enim in cæteris paritate, poteſt Epiſcopus gratificari. Lambertin. *part.* 3. *lib.* 2. *quæſt.* 5. *artic.* 21. *in fine*, *verſ. aliæ ſit declaratio*. Rot. *in una Calaguritana benefici*, 5. *Julii* 1621. coram Cardin. Veroſpio ſen. *& in Urbinaten. Parochialis*, 12. *Februarii* 1629. coram R. P. D. Veroſpio nepote.

90 Nunquam ſpectat ad examinatores, ſed ad Epiſcopum ſolùm judicare, quis ex concurrentibus ad Parochiam vacantem ſit magis idoneus, ſicut à ſacra Congregatione deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Parochia*, *§.* Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n* 105. *& part.* 6. *cap.* 2 *nu.* 236. Mar. Antonio. *variar. reſol. l.* 1. *reſol.* 63. *n.* 8. Armendar. *in addit. ad recopil. legùm Navaræ*, *l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *n.* 58. Maſſobr.
91 *in d. ſua praxi*, *requiſ.* 4. *dub.* 1. † Et ad ipſum Epiſcopum ſpectat eligere ex approbatis magis idoneum ſecundùm Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 108. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *cap.* 2. *nu.* 34 Maſſobr. *d. requiſ.* 4. *dub.* 4. ubi quod Epiſcopus debet expectare, ut examinatores renuntient, ſed non tenetur eligere ex collatione votorum habita ratione calculo-
92 rum, & *dub.* 5. aſſerit deciſum † Epiſcopum non habere votum deciſivum in concurſu, ſed tantùm accedere vota ſunt paria, vel ſingularia, & *dub.* 6. oſtendit, quando dicantur vota paria, & quando ſingularia.

93 Epiſcopus poteſt eligere extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus, ut poſt Nicol. Garc. *d. c.* 2 *nu.* 59. reſolvit Maſobr. *in d. praxi*, *requiſ.* 5. *dub.* 20. *ubi dub.* 21. cùm eodem Garc. *d. c.* 2. *numer.* 109. tenet, quod poteſt Epiſcopus eligere eum, qui tantùm dimidiam votorum tulerit, & *dub.* 21. cùm eodem Garc. id intelligit, etiam rejectis iis, qui omnia vota reportarunt, & *dub.* 22. differit, an, & quando electus in concurſus jus acquirat conſiderabile.

Electio facta de magis idoneo ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſſa, nec pervenerit ad manus collatoris intra dictum tempus proviſio devoluitur, ut per Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 6. *dub.* 1. ubi *dub.* 2. cum Garc. *d. capit.* 2. *num.* 8. reſolvit ſignificationem electionis fieri poſſe extra præſentia examinatorum. 94

Electio hæc, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla, & ſubreptitia, uti forma Concilii, & *d. conſtit. Pii V.* non obſervata, ſtante decreto irritante in eis appoſito, ut tenet Azeved. *dict. conſ.* 9. *nu.* 30. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 225. Maſſobr. *d. requiſ.* 5. *dub.* 1. Rot. *in Dertuſen. Parochialis*, 18. *Decembris* 1591. coram Giptio, & *in Tuden. Parochialis*, 18. *Aprilis* 1603. coram bon. memor. Cardinal. Sacrato, ubi firmavit concluſionem in beneficiis Curatis ex idoneis magis idoneum eſſe eligendum, iterum *in Ripana Parochialis*, 1. *Junii* 1600. coram Ortembergo, refert, & ſequitur Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 11. *Greg. XV.* & ſic conſequente digniore revocaretur collactio facta digno de beneficio curam animarum habente mediante concurſu, juxta conſtitutionem Pii V. ut advertit Joan. Valer. *de differ. inter utrumque forum*, *verb. electio*, *differ.* 2. 95
num. 4. † Prælati enim non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ Parochiali provideant *cap. licet* 8. *q.* 1. *cap.* 2. *& ibi* gloſſ. *verb. melioris*, *de offic cuſtodis c.* 3. *de jurepatron.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat cap* 1. *&* 18. reſolvunt Sylveſt. *in ſum. verb. electio*, 1. *num.* 18. Rebuff *in praxi*, *tit. requiſita ad bonam collat. à numer.* 23. Covar. *in reg. peccatum*, *part.* 2. *§.* 7. *num.* 3. nàm in rebus publicis datur obligatio eligendi ſemper digniorem, *l ad ſubeunda*, *C. de decurionib. lib.* 10. *& Auth de Monach.* ¶ *ordinatione*, *collat.* 1. & conſtat inter res ad bonum publicum pertinentes non minimum lo- 96

cum

cum habere proviſiones Eccleſiarum, & ideò hanc partem multis conatur defendere Vaſq. *in opuſc. moralib. in tract. de benefic. cap.2. §.3. num.*50. *cum ſeq.*

97 Quæ omnia ſuprà reſoluta procedere videntur non ſolum quando per viam collationis Eccleſiæ providentur, ſed etiam quando per viam electionis: adhuc enim providentes tenentur eligere illum, qui majoribus juvatur meritis, ut probatur *in cap. ſi fortè* 63. *diſt. & in d. Auth. de Monach. §. ult.* optimè Concil. Trident. *d. cap.* 1. reſolvunt Doctores ſuprà citati, & dicit communem Cov. *d. num.* 3. Verùm quamvis ſupradicta reſolutio de ſtricto juris rigore procedat; tamen poſt factam electionem non videtur omninò recipienda, ex ea rationem, quam reddit S. Thom. 2.2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *ad* 3. quia aliàs omnis electio, vel præſentatio calumniam pateretur, dareturque locus propè infinitis litibus, ſi electiones de digno prætermiſſo digniore revocari permitterentur, quod quidem tolerandum, neque Reipublicæ Chriſtianæ convenire probant Cond. *d. §.* 7. *num.* 4. & 5. Prælat. & Meneſ. *in l cum quidem, numer.* 8. *ff. de legat.* 2. Molin. *de primogen. lib.* 2. *c.* 5. *numer.* 47. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum verb. electio, diff.* 1. *à princip.* ubi oſtendit electionem factam de digno, omiſſo digniore quoad Prælaturas valere, & ſufficere in foro exteriori, idque propter tranquillitatem, & pacem Reipubl. & quòd alius daretur occaſio ad multas lites, & quęvis electio poſſet impugnari, & calumniam pati.

98 Unde Rota coram Eminentiſs. Card. Pamphilio jun. impreſſa per Farin. *deciſ.* 40. *part.* 1. *recent.* hac de re agens, ita loquitur. *Quamvis pro validitate electionis ſatis ſit, ſi dignus eligatur, & electio de digno, omiſſo digniori, ſuſtineatur, id tamen ſit, procedit, poſtquam celebrata eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur; ut litium occaſiones amputentur; ſed ante electionis celebrationem omnia jura clamant, quòd meliores, & ſanè ſanctiores eligantur, & ideò peccant, qui ſcienter omiſſo digniori eligunt dignum*, quæ ſanè deciſio fundatur communi illa Doctorum ſententia, quæ habet electores ſub pæna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere, electionem tamen digni ſuſtineri in foro fori. Ita S. Thom. 2.2. *qu.* 63. *art.* 2. *in corpore*, ubi Cajetan. *in fin.* Doctores *in c. conſtitutus l.* 2. *de appell.* ubi Joan. Andr. *gloſſ.* 3. *num.* 21. Zabarell *gloſſ.* 3. *ſub nu.* 2. Butr. *nu.* 4. Abb. *notab.* 3. *nu.* 3. & *not.* 4. *nu.* 7. & Franc. *nu.* 4. & *ſeq. item in d. app. licet* 8. *q.* 1. *gloſſ. verb. qui præſtantior*, Archid. *nu.* 3. Bellarm. *nu.* 5. Turrecrem. *num.* 1. *cum ſeqq.* & Alex. de Nevo, *notab.* 4. *ſub num.* 13. & *ſub num.* 20. & *ſeq.* S. Antonin. *par.* 2. *tit.* 1. *cap.* 20. *§.* 1. Martin. de Ledeſm. 4. *part.* 2. *quæſt.* 18. *dub.* 9. Sot. *de juſtit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. Lamber. *de jurepatron. lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 10. *art.* 3. & præcipuè *numer.* 26. *verſ. in circa*, Roch. de Curte *eod. tract. verb. honorificum, nu.* 42. Cov. *in reg. peccatum, p.* 2. *§.* 7. *num.* 4. *verſ. igitur jura* quem expreſsè ſequuta eſt Rot. *in Eugubina Parochialis S. Venantii* 13. *Januarii* 1623. coram bon. memor. Remboldo, Burat. *deciſ.* 635. ubi Ferentil. *ſub littera A.* plures Rotæ deciſiones refert. Nav. *in man. c.* 17. *nu.* 72. & *in tract. de Orat. miſcel.* 43. *poſt. num.* 76. Petr. Navar. *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *nu.* 120. Greg. de Valent. 2.2. *diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 2. *§. ſecundò quæritur, verſ. ſecunda aſſertio*, Banes *de juſt. quæſt.* 63. *art.* 2. *poſt dub.* 3. *verſ. ad confirmation.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *l.* 2. *c.* 99. *n.* 2. Turrian. *de juſt. tom.* 2. *diſput.* 22. *dub.* 1. & 2. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. l.* 10. *q.* 11. *nu.* 36. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 52. *art.* 5. & 6. Salon. 2.2. *q.* 63. *art.* 2. *concluſ.* 3. *col.* 4. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *c.* 56. Vaſq. *in opuſculo de benefic. par.* 2. *§.* 3. *dub.* 1. Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 931. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *l.* 6. *c.* 15. *q.* 1. Molfeſ. *in Sum. Theolog. moral. tr.* 6. *de benefic. n.* 6. Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, c.* 50. *§.* 13. *nu.* 2. Rebell. *de obligation. juſt. p.* 1. *lib.* 3. *q.* 4. Fernandez *in examin.* Theolog. *moral. p.* 4. *capitolo* 4. *§.* 2. *numer.* 11. Malder. *in* 2.2. *tract.* 9. *capitulo* 2. *dub.* 7. Diana *reſolut. moral. part.* 2. *tractat.* 1. *miſcel. reſolut.* 40. Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. lib.* 30. *tract.* 3. *numer.* 195. Campan. *in diverſ. juris Canon. rub.* 6. *capitul.* 3. *numero* 32. & *rub.* 7. *capitulo* 6. *numero* 70. Caſtellin. *de elect. capit.* 9. Sigiſm. à Bononia, *in ſimili tract. dub.* 33. Jul. Lavor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 21. *ex numer.* 58. Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 5. *quæſt.* 13. *ex numer.* 4. late, & legantur Illuſtriſs. D.

meus Roderic. à Cunha *in comment. ad d. cap. ſi fortè diſt. 63*. Ego ipſe *d. alleg. 60. nu. 67.* ubi *numer. 99.* aſſero hanc obligationem conferendi beneficia ſub mortali dignioribus, intelligi de poſsibilius haberi in Diœceſi.

99 Amplia procedere etiam quoad illos, qui jus habent conferendi hujuſmodi beneficia per proviſionem liberam; ut ſunt Reges, & Summus Pontifex ſi vera loquitur Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 34. dub. 14. numer. 64.* ubi ſic ait; *Qui liberè conferunt beneficia, graviter peccant, ſi digniores prætermittant, ſive ſit Papa, ſive Princeps ſæcularis, non enim ſunt domini beneficiorum, ſed œconomi*, & idem ferrè tenent Joann. Valer. *d. verb. electio, differ. 2. nu. 3.* Fernandez. *in exam. Theolog. moralis, par. 4. cap. 7. §. 2. num. 10.* & noviſsimè Mauric. d'Alzedo, *de præeccellentia Epiſcopalis dignitatis, par. 1. cap. 3. num. 13.* ubi *num. 14.* ſubdit, quod tenetur perquirere à ſuis Confeſſariis, & ab aliis Religioſis piis, & eruditis viris, qui dignior; hoc non cum tanto rigore admittit Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. tom. 2. lib. 30. tract. 3. cap. 14. nu. 179.* dum ita loquitur; *Quis jus habent conferendi beneficia per proviſionem liberam, ut Papa, & nonnunquam Princeps ex privilegio, vel conſenſu tacito Eccleſiæ, non tenentur eligere dignores, niſi in prõptu ſint, ſed ſufficit eligere dignos alioquin enim ſemper tenerentur digniorẽ quęrere, quòd à Papa, vel à Rege exigere durum eſt.*

100 † Et etiam ad Prælaturas Regulares tenetur Generalis digniores eligere ſecundùm Turian. *to. 2. nu. 2. 2. diſput. 2 2. dub. 4. num. 1.* Petr. Navar. *de reſtit. lib. 2. c. 2. num. 159.* Rebell. *d. part. 1. lib. 3. quæſt. 4. concluſ. 5.* Portel. *in dub. Regular. verb. electio, numer. 6.* Diana *d. tractat. 1. miſcel. reſol. 61.*

101 Limita primò ſupradictam reſolutionem quæ habet electores ſub pęna peccati mortalis teneri digniorem, ſeu meliorem eligere, ut non procedant in renunciante beneficium ſuum in favorem alterius, quia cum iſte reſignans non ſit diſtributior jure permitti, ut reſignare in favorem digni, cui voluerit, neque hoc caſu eſt locus concurſui, tamquam ad commune bonum ex parte totius diſtribuendum, ſed pars parti jus ſuum transfert; & ideò ſic reſolvunt Petr. de Arag. 22. *quæſt. 63. art. 2.* Valer. Reginald. *d. l. 30. tract. 3. capit. 14. numer. 179.* Leſſ. *d. capit. 34. dub. 13. numer. 61.* Mald. 2. 2. *tract. 9. capit. 2. dub. 7.* quidquid dicant. Sot. *de juſtit. lib. 3. quæſt. 6. art. 2. in fin.* Navar. *de Orat. miſcel. 38. num. 7.* Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap. 2. §. 4. dub. 7. nu. 100.*

Limita ſecundò, ut non procedat in patrono laico, etiam quoad beneficia Curata, illum enim non teneri præſentare digniorem, colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 9.* ibi, *ad hæc liceat Epiſcopo præſentatos à patronis, ſi idonei nen fuerint, repellere, & ſeſſ. 24. de reform. c. 18.* ubi differentiam facit inter patronos Eccleſiaſticos, & laicos, vultque ut Eccleſiaſtici teneantur præſentare digniores, laici verò ſi præſentaverint dignos, admittantur, & ideò hanc limitationem tradunt Lambert. *de jurepatron. par. 1. l. 2. q. 10. art. 3. n. 17.* Petr. Navar. *de reſtit. l. 2. c. 2. n. 150.* Banes 2. 2. *q. 63. dub. 4.* Petr. de Ledeſma *in ſum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concluſ. 7. de offic. 9.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 7. c. 16. nu. 19.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p. 3. deciſ. 306. nu. 4.* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. electio, differ. 2.* Quamvis patronum qui non eſt primus fundator beneficii, ſub peccato mortali debere præſentare digniorem exiſtimaverint, Molin. *de primog. l. 2. c. 5. n. 69.* Azeved. *conſ. 24. dub. 4. nu. 4.* Turrian. 2. 2. *tom. 2. diſp. 22. dub. 5. nu. 6.* Gutier. *Canon. l. 2. c. 11. n. 26.* Vaſq. *in opuſc. de benef. c. 2. §. 2. dub. 5. n. 75.* Leſſ. *d. l. 2. c. 34. dub. 14. n. 65. in fine.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 61. 21. q. 5.* Malder. *d. cap. 2. dub. 2.* 102

Limita tertiò, ut non procedat in Canonicatibus, Perſonatibus, & Dignitatibus, cęteriſque Præbendis, & dimidiis Præbendis Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, & in præſtimoniis, & aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum non habentibus, in his enim licitum eſſe eligere dignum, prætermiſſo digniore, reſolvunt Petr. Nav. *d. lib. 2. c. 2. nu. 172.* Petr. Ledeſma *d. concl. 8. diffic. 15.* Gutier. *d. c. 11. nu. 12.* Nicol. Garc. *d. p. 7. c. 16. n. 16.* quia Conc. Trid. in diverſis locis ſola Epiſcopalia beneficia, & Curata dignioribus eſſe conferenda decrevit, unde videtur conceſsiſse cætera beneficia ad arbitrium Prælati diſtribui poſſe. Quamvis Vaſq. *d. §. 2. dub. 8. numer. 78.* exiſtimaverit 103

mor-

mortale eſſe in omnibus beneficiis digniorem prætermittere. Et quamvis Leſſius. *d. c.* 34. *dub.* 14. *num.* 64. Rebell. *de obligat. juſtit. part.* 1. *lib.* 3. *q.* 4. *n.* 12. Mald. *d. c.* 2. *dub.* 7. diſtinguant inter electionem, ad beneficia ſimplicia majora, & ad beneficia ſimplicia minora. Et denique, quamvis idem Leſſ. *d. dub.* 14. *n.* 66. & Valer. Reginald. *lib.* 30. *tract.* 3. *cap.* 15. *n.* 179. *in fine*, putaverint in Canonicatibus, & cæteris beneficiis ſimplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum ſemel, vel bis prætermittere digniorem, modo conferatur ei, qui verè dignus ſit, videri tamen eſſe mortiferum, ſi quis id paſſim faciat, aut ſi rarò curet, ut digniores præferantur.

104 Supereſt nunc videre, an quando per concurſum, & oppoſitionem beneficii proviſio facienda eſt (prout in hoc caſu, de quo agimus) teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? Quæſtio eſt dubia, in qua pars negativa ex eo ſuadetur: quia per edictum, ſeù per oppoſitionem tantum promittitur beneficium, præbenda, ſeù Cathedra ipſis oppoſitoribus, & inter ipſos illi, qui ſecundum formam oppoſitionis dignior fuerit judicatus; atque ideò licèt verum ſit, quod ex eo habent jus quæſitum oppoſitores contra illos, qui oppoſitores non ſunt, etiam digniſſimos, non verò inter ipſos habet ille jus quæſitum, qui verè dignior eſt, non enim promittitur beneficium niſi tantùm illi, qui fuerit electus à majori parte ſecundum formam oppoſitionis: is enim dignior reputatur unde quamvis lex præcipiat, ut eligentes verè digniorem eligant: tamen, ſi contra fiat, læditur ſolùm juſtitia diſtributiva, quæ ad reſtitutionem non obligat ex S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 1. ex quibus hanc opinionem tenent Martin. Ledeſm. 2. 4. *quæſt.* 18. *ar.* 2. *ad fin. verſ. ſecunda concluſio.* Navar. *in man. cap.* 17. *§. y anſi dizen los Theologos, verſ. eſto no lo ſiguo.* Nicol. Garz. *de benefic. part.* 7. *cap.* 16. *num.* 43. Et idem de quocumque eligente docent Sot. *de juſtit. lib.* 4. *quæſt.* 6. *art.* 3. *concluſ.* 2. Covar. *in reg. peccatum, par.* 1. *§.* 7. *n.* 72. Nau. *in man. cap.* 17. *n.* 72. Perez. *in lib.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 57. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 19. *princ. numer.* 9. & 10. Gutier. *Canon. lib.* 2. *capit.* 11. *a num.* 47. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 5. *c.* 4. *verſ.* 4. Cevall. *commun. contra commun. quæſt.* 639. *numer.* 12. Leſſ. *de juſtit. l.* 2. *cap.* 34. *dub.* 15. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *l.* 6. *cap.* 15. *quæſt.* 12. Rebello *de obligat. juſtit. part.* 1. *lib.* 3. *quæſt.* 4. & 5. Joan. Veler. *de different. inter utrumque forum, verb. electio, differ.* 1. *num.* 2.

Verùm pars affirmativa, videlicet quod teneatur quis ad reſtitutionem, ſi dignum eligat omiſſo digniore; quando per concurſum, & oppoſitionem proviſio facienda eſt, videtur verior; quia ex hujus edicti propoſitione, quidam quaſi contractus obligatoribus inter digniorem, & electores reſultat, ex quo oritur obligatio, prout in cauſa ſubhaſtationis, in qua promittitur res plus offerenti, ut concludit Bar. *in l. licitatio, ff. de publican.* unde omittens digniorem cenſetur offendere non ſolùm juſtitiam diſtributivam, verùm etiam commuttativam ortam ex illo, quaſi contractu, & ex fide in illo data. Juvat, quia eligentes conſtituunt judices à lege inter oppoſitores, ut illos examinent, & digniorem ſuo ſuffragio declarent: atque ideò ſi ſcienter iniquè judicent minùs dignum eſſe digniorem, veluti ledentes in jure quæſito, ad reſtitutionem tenebuntur, juxta illa, & quæ de judice injuſtè judicante reſolvunt communiter Doctores, & ita in ſpecie tradunt Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 25. *nu.* 59. Barthol. de Medina *in inſtruct. Confeſſ. in* 7. *præcepto*, ¶ 32. Petr. Navar. *de reſtitut. lib.* 2. *c.* 2. *nu.* 177. Gutier. *Canon. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 55. *cum ſeqq.* Vaſq. *in opuſc. morali, tract. de benefic. c.* 2. *§.* 3. *nu.* 117. Fernandez. *in examine Theologiæ moral. p.* 4. *c.* 4. *§.* 1. *num.* 2. & *c.* 7. *§.* 2. *num.* 11. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 60. *num.* 68. 105

Simoniam igitur committet dignus offerendo in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat ab oppoſitione, & tenetur ad cedendum beneficio, & ad reſtituendos fructus perceptos, ut latè probant Sot. *de juſtit. lib.* 9. *quæſt.* 6. *art.* 1. *ad* 2 Navar. *in man. cap.* 23. *nu.* 102. *§.* 8. Beja *reſponſ. caſuum conſc. p.* 2. *caſu.* 5. Fernandez *d. p.* 4. *c.* 14. *§.* & 2. Ratio eſt, quia dignior Candidatus habet jus ad rem in illo beneficio cõcurſui expoſito; jus verò illud eſt quid annexum ad ſpirituale ſcilicèt ad bene- 106

ſi cium, dare autem pecunias pro annexo ſpiritualibus ut ſpiritualia ſunt, eſt, quædam emptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus, atque vendere, aut emere annexum ſpiritualis, prout ſpiritualia ſunt, eſt ſimonia S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. Nav. *d. c. num.* 99. ergò cùm in hac datione & acceptatione interveniat emptio, & venditio rei annexæ ſpiritualibus, ut ſpiritualia ſunt intervenit etiam ſimonia.

107 Simoniaca tamen non erit electio, nec illicita, ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus, ne illum eligant. Sotus *ubi ſupra*. Gregor. de Valent. *tom.* 3. *diſput.* 6. *qu.* 16. *puncto* 3. *col.* 16. *verſ.* 4. Cait. *tom.* 2. *opuſc. tract.* 9. *de ſimon. quæſt.* 3. Svar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. c.* 50. *n.* 35. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 19. Paul. Layman. *in Theolog. moral. l.* 4. *tract.* 10. *c. ult.* §. 2. *nu.* 23. Bonac. *de ſimon. quæſt.* 4. *punct.* 5. *nu.* 12. Illuſtr. D. meus Rodericus à Cunha, *in comment. ad c. inutile*, *nu.* 4. *diſt.* 88. Ratio eſt, quia hæc eſt mera redemptio injuriæ, ſeù læſionis injuſtæ. Eccleſia enim habet jus, ut non detur ei miniſter ineptus, tùm qui non eligere ineptum non eſt quid ſpirituale, nec dire-
108 ctè munit viam ad ſpirituale, † pro electione autem particularis perſonæ, etiam digniſſimæ, non eſt licitum pecuniam offerre. Leſſius *d. dub.* 9. Illuſtriſs. D. meus à Cunha *d. loco, nu.* 1. ex eo, quia hoc eſſet emere actionem ſpiritualem, & *num.* 5. ſubdit licitum tamen eſſe offerre prætium pro electione perſonæ idoneæ in genere.

109 Idonejor judicandus, ac propterea præferendus ille eſt, qui altero, cum quo concurrit, fuerit ſenior, ita Barbat. *conſ.* 23. *poſt num.* 13. *vol.* 1. Tiraq. *de jure primog. in præfat. nu.* 182. Ronald. *conſ.* 47. *nu.* 70. *lib.* 1. Lambert. *de jurepatron part.* 2. *lib.* 2. *q.* 2. *princ. art.* 26. *nu.* 4. Mari. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 2. Illuſtriſs. D. meus Rhodericus à Cunha, *in comment. ad cap. conſuluit* 9. *num.* 2. *diſt.* 74.

110 Originarius idonejor quoque judicandus, ac præferendus eſt ſi alter ſit extraneus, Dec. *conſ.* 142. *nu.* 13. Lambert. *lib.* 2. *part.* 3. *qu.* 7. *princ. art.* 4. *num.* 3. & *art.* 5. Roch. *verb. honorific. à n.* 45. Covar. *pract. c.* 35. *ſub nu.* 5. *verſ. ſecundò notandum eſt*. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 15. *nu.* 13. & 14. & *cap.* 21. *numer.* 25. Puteus *deciſ.* 254. *part.* 1. aliàs *deciſ.* 247. *lib.* 1. *in correctis*. Mandoſ. *conſ.* 21. *num.* 4. Grilenzon. *conſ.* 151. *num.* 64. Ugolin. *de offic. Epiſcopi, cap.* 50. §. 7. *num.* 4. Maſtril. Siciliæ *deciſ.* 2. *nu.* 147. Rot. *deciſ.* 299. *part.* 1. *diverſ.* † Et ita 111
poteſt eligi dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poſthabito digniore extraneo. Læl. Zech. *de benef. cap.* 12. *numer.* 36. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 5. *nu.* 19. Ugolin. *d. cap.* 50. §. 8. *nu.* 4. Ego ipſe *d. alleg.* 50. *nu.* 102. † Originarii enim ſem- 112
per præferuntur peregrinis, ad not. per Alciar. *de præſumpt. reg.* 1. *præſ.* 36. *num.* 1. Caſſan. *in Catalog. gloriæ mundi, part.* 10. *conſil.* 82. & *part.* 11. *conſid.* 22. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſ.* 72. *num.* 8. *part.* 1. Melch. Phœbos, etiam *Luſit. deciſ.* 67. *num.* 11. *tom.* 1. † Ratio eſt quia præſumuntur 113
magis diligere patriam. Menoch. *illuſt. c.* 5. *numer.* 16. & *cap.* 11. *numer.* 31. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 142. *cum ſeq.*

Doctor præfertur non Doctori, Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 135. *nu.* 1. *par.* 4. Rot. *deciſ.* 36. *nu.* 2. *p.* 2. *recent.* ¶ † & Doctor utriuſque juris præ- 114
fertur Doctori unius tantùm, Decian. *to.* 1. *reſp.* 21. *num.* 50. ¶ Attamen minus do- 115
ctus, modò idoneus, cujus mores ſunt noti, & approbati, præfertur Doctori, cujus vita ignoratur. Piaſec. *d. cap.* 5. *num.* 19. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 4. *num.* 112. Nicol. Garc. *part.* 9. *cap.* 2. *num.* 11. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 425. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 362. *num.* 1. *in* 2. *edit.* Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ.* 5. *dub.* 2. *num.* 19. Ego ipſe *alleg.* 60. *nu.* 102. Rot. *in Barcinonen. Parochialis*, 29. *Novembris* 1613. coram bon. mem. Buratto, inter ejus impreſſas, *deciſ.* 22. & *ibi*. Ferentil. *ſub litera D.* qui alias Rotæ deciſiones cumulat.

116 Nullum habens beneficium præfertur habenti, Carol. de Graſsi *deciſ.* 1. *numer.* 10. *de jurepatron.* Lambert. *par.* 3. *lib.* 2. *q.* 5. *art.* 3. Rot. *in deciſ.* 16. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* & *in Calaguritana beneficii de Jecora* 9. *Junii* 1621. coram bonæ mem. Ubaldo, & *in Urbinaten. Parochialis* 12. *Februarii* 1629. coram R. P. D. Veroſpio. ¶ Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem, Sac. Congreg. Concilii teſte Rota, *deciſ.* 61. *in fine part.* 1. *receentiſſim.* aliàs *impoſthum. Farinacii*. ¶

117 Habilioris dicitur, qui muneri, cui præ-

præficitur eſt aptior, ut per Lambert. *d. part.3.lib.2.qu.5.art.17.in fine*. Covar. *in reg. peccatum part.2.§.7.nu.4. verſ. dignior verò* Rot. *deciſ.* 537. *nu.* 14. *part.* 1. *recent. & in d. Urbinaten. Parochialis.*

118 Dives potiùs, quàm pauper eligi debet ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper, gloſſ. *verb. impotentiam, in cap. conſtitutis, de appellat,* ubi Abb. *num.* 10. dicit, quòd meliùs providetur, ſeu conſulitur Eccleſiæ per divitem, ſeu potentem, & *num.* 11. ſubdit, quòd etſi pauper ſit idoneus, non eſt tamen utilis Eccleſiæ, ſicut dives, refert, & ſequitur Grilenzon. *conſ.* 151. *numer.* 55. & ideò dicit Fernand. *in examine Theologiæ moralis, par.* 4. *cap.* 4. *§.* 1. *num.* 5. quòd ſi potentia divitiarum vel nobilitas conferat ad comprimendos Chriſti adverſarios, præferendi ſunt ditiores, & nobiliores tenuibus, & ignobilibus.

119 Sacerdos præfertur alteri aliquo inferiori Ordine inſignito. Roland. *d. conſ.* 47. *num.* 75. Dec. *conſ.* 542. *nu.* 13. & in pari attenditur quis priùs aſſequutus fuerit ſuos Ordines, & gradus: Joan. de Platea *in lib.2. num.1. cap. de Primicer. lib.* 12. Natt. *conſ.* 638. *num.* 18.

120 Nobilitatem majorem habens præferendus eſt. Lambertin. *lib.2. part.3. qu.2. art.6.* Grilenzon. *conſ.* 55. *nu.* 55. ¶ Pereg. *conſ.33. nu.32. tom.1.* ubi quòd nobilior ex præſentatis in paritate vocum præferri debet. ¶ Contra Sigiſ. à Bononia *de elect. dub.3. nu.4.* exiſtimantem non ſine probabilitate nullo pacto eſſe attendendam nobilitatis qualitatem ad effectum eligendi digniorem. ¶ Et quod nobilitas ſit triplex, Decian. *tom.1. reſp.* 21. *nu.* 41.

121 Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti, ut per Seraph. *deciſ.* 767. *num.* 2. *part.* 1. ubi etiam quod qui nullum obtinet beneficium, præferri debet in concurſu obtinenti, refero ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 103.

122 Poterit tamen in electione Parochialis vacantis etiam non doctior, nec ſanctior præferri Doctori, ſi is juxta munus, & rem, cui præficiendus eſt aptior rei miniſterio apparet, & ſic non ſolum conſideratur idoneitas reſpectu ſcientiæ, ſed etiam reſpectu ætatis, morum prudentiæ, & hujuſmodi ad Eccleſiam Parochialem gubernandam, ita Cov. *in reg. peccatum, part.2. §.7. num.4. ad med. verſ. dignior. verò* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.4. nu.10.* Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. elect. diff.1. nu.1.* Nic Garc. *d.c.2. nu.232. & ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.348. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part.4. deciſ.*135. Maſſobr. *dict. requiſ.5. num.5. & 9.* Burat. *dict. deciſ.22 nu.* 28. & Ferentill. concordantes adducit, *ſub litera C.* † Et ad Epiſcopum ſolum 123
non verò ad examinatores ſpectat judicare quis ex concurrentibus ſit magis idoneus, ut reſolvunt Doctores ſupra citati, *nu.* 90.

Quando verò Parochialis vacans, fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non ad alium pertineat is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur: cùm verò inſtitutio ab alio, quam ab Epiſcopo erit facienda, tunc Epiſcopus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentat, ad quem inſtitutio ſpectet, ita ſtatuit Conc. Trid. *d. cap.8. verſ. ſi verò juriſpatronatus* & tradunt Piaſec. *d. cap.5. nu.17. in fine.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.6. num.116.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.* 351. *verſ. amplia ſexto.* Zerol. *in praxi Epiſc. part.1. verb. juriſpatronatus, §.10.* Azor. *d. part.2. lib.5. cap.12. qu.15.* Ego ipſe *d. alleg.60. num.16.* Ferentill. *in annot. ad deciſ.25 Buratti num.12,* Salgado *d.c.9. ex num.80.* ubi *num.81.* ſubdit, quod ſi patronus Eccleſiaſticus aliquem præſentaverit, antequam ſit ita ab examinatoribus approbatus in concurſu, præſentatio erit nulla, nec ejus virtute facienda erit inſtitutio ab Epiſcopo tamquam minùs legitimè facta, niſi denuò iterum expreſsè, vel tacitè fuerit præſentatus, poſtquam ipſe ſit intra terminum edictorum ſeù re integra oppoſitos, & inter cæteros deſcriptus, & inter dignos approbatus. 124

Si Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus, partim Eccleſiæ, partim laici, vel pro duabus partibus pertineat ad laicum & prò una tantùm ad Eccleſiam, Doctores communiter docent ſervandam eſſe formam examinis per concurſum, *in d. cap.18.* poſitam, quàm Concil ibi præſtitit in conferenda Parochialis, quæ ſit juriſ- 125

patronatus mere Eccleſiaſtici, ita ſ. Gam. *de offic. Legati, lib. 3. nu. 369.* ſ. Gonzal. *d. gloſſ. 6. numer.* 135. Gallet. *in Margarita c. ſuum conſcient. verb. juſpatronatus. pag.* 145. *col.* 2. Nicol. Garz. *d. capit.* 2. *n.* 278. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 420. *in* 1. *edit.* alias *reſolut.* 357. *n.* 3. *in* 1. *edit.* Mareſcot. *var. reſol. l.* 1. *c.* 52 *n.* 7. *adden. ad deciſ.* 498. *Gregorii XV.* Vivian. *in praxi jurispatron. l.* 1. *c.* 1. *num.* 33. *&* 34. *in ult. impreſſ.* Maſſobr. *in d. praxi habendi concurſum præl.* 8. *dub.* 25. *nu.* 2. Salgado *d. c.* 9. *ex num.* 108. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *nu.* 17. Ferentill. *ad d. deciſ.* 25. *in fin. verſ. & hoc procedit*, ex eo, quia favor Eccleſiæ eſt, quod providetur per concurſum; qualitas autem Clericalis prævalet, quando illa Eccleſiæ prodeſt, ut ratiocinatur Nicol. Garz. *d. cap.* 2. *num.* 279.

126 Verum noviſſimè ſacra Congr. Concilii Tridentin. *ſub die* 5. *Februarii* 1628. cenſuit in collatione Eccleſiæ Parochialis jurispatronatus mixti, id eſt, partim Eccleſiaſtici, & partim laicalis, non requiri formam examinis per concurſum, quam declarationem authenticam, & originalem mihi (alias dubitanti) Romæ oſtendit Reverendiſs. D. Vivianus Epiſcopus Salonen. & illius meminit *in appendice ſuæ praxis jurispatronatus, ad lib.* 10. *cap.* 1. *numer.* 34. *pag.* 760 *in noviſs. impreſſ.* ſ. & hanc partem multis tuetur Gabriel Perejra *de manu Regia, part.* 1. *capit.* 7. *numer.* 32. *cum ſeqq.* ubi ad hoc ex eo principaliter movetur, quia juſpatronatus laicorum adeò favorabile eſt ut ſemper manere debeat illæſum, niſi de illo ſpecifica fiat mentio, eo maximè, quia videtur hoc privilegium in remunerationem conceſſum patronis ſcilicèt propter Eccleſiarum ædificationem, hac proinde irrevocabile, ex juribus vulgaribus. Unde cùm *in d. cap.* 18. *Concilii* nulla derogatio generalis, nec ſpecialis, ſit per quàm privilegio patroni laici derogatum, ſit illæſum eſſe debet, etiam quando beneficium ſit mixtum, ut ſuo præſentandi jure fruatur ſine ulla diminutione, ex *reg. capit.* 2. *de privileg.* Nec eſt verùm abſolutè, quòd per concurſum meliùs provideretur Eccleſiæ quia poſſibile eſt præſentationem, vel meliùs, vel æquè bene provideri illi poſſe, ex his, quæ tradit Nav. *de pænit. fol.* 317. *poſt num.* 170. Nec obſtat, quòd qualitas Eccleſiaſtica dignior eſt, laicali, *gloſſ. fin. in c. unic. de jure patron. lib.* 6. & magis dignum attrahit ad ſe minùs dignum *cap. quod in dubiis, de conſecr. Eccleſ.* cùm citatis per me *Axiom.* 72. *n.* 1. quia non procedit in jurepatronatus, ubi primùm enim eſt mixtum, totum laicale reputatur quoad juris effectus, ſicque debent exponi verba *Concil. d. c.* 18. quòd concurſus ſolùm exigat, quando Eccleſia ſit liberæ collationis, aut patronatus Eccleſiaſtici in ſolidum; nam verba illa debent intelligi in potiori ſignificatur, *l.* 1. *ſ. fin. ff. ſi ager veſtig.* eo maximè ſi conſideremus jurispatronatus mixtum non dici ſimpliciter juſpatronatus, ſed cùm illo additamento mixtum; ergo cùm lex ſimpliciter loquatur de patronatu Eccleſiaſtico, non debet intelligi de mixto: & ſic ratio nos movet, ut interpretemur in favorem patroni laici, ne à fundatione retrahatur, vel à reædificatione, ſi modo contingat poſt Concilium, quòd Eccleſia corruat, vel aliqua indigeat reparatione, latè Gabr. Perejra *d. c.* 7. *n.* 34. ubi *num.* 36. *verſ. quàm reſolutionem*, id procedere affirmat non ſolùm in jurepatronatus mixto, quando majorem, vel æqualem partem habet ſæcularem, ſed & quando Eccleſiaſtica ſit major; ſubditque Eminentiſſimos Cardinales Concilii, Trid. interpretes ſuper beneficio de Ribadancora Barcharen. diœceſis interrogatos Romæ à Petro Leitano in Romana curia tunc degente, quàm poſtea Canonicum, Bracharenſen agnovi, propoſito dubio reſpondiſſe, prout ſequitur.

Primò, ſi beneficium Curatum juris patronatus Eccleſiaſtici in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacaverit, Epiſcopus ipſe ordinarius nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere cum fide Ordinari à Summo Pontif. inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis, quæ non ſunt de jurepatronatus? Secundò, ſi juſpatronatus mixtum ſit laicale, & Eccleſiaſticum; quoad examen velut Eccleſiaſticum, cenſendum eſt? Tertiò, ſi in collatione Eccleſiæ Parochialis, quæ ſit jurispatronatus partim laici, ſervanda eſt forma examinis per concurſum hic poſita, quàm Concilium præſtit in conferenda Parochia-

chiali, quæ ſit juriſpatronatus mere Eccleſiaſtici? Item quid dicendum eſt, quando patronatus pro duabus partibus pertinet ad laicos, & pro una tantum ad Eccleſiaſticum?

Super primo Congregatio Concilii voluit particulariter videri ſtandum reg. 8. menſium reſervatorum per quam Sanctitas Sua reſervat liberæ ſuæ diſpoſitioni omnia beneficia etiam juriſpatronatus Eccleſiaſtici. Super ſecundo cenſuit tamquam laicale eſſe judicandum. Super tertio, ut ad proximum. Hieron. Card. Maſſejus, quam declarationem apud ſe authenticam eſſe affirmat idem. Gabr. Pereira *cit. loco.* ¶

127 Si inſtitutio ad Parochiales Eccleſias, quæ juriſpatronatus Eccleſiaſtici ſint facienda erit à Summo Pontif. quia fortè in menſibus reſervatis vacaverit; jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet, qui tranſmittere debet atteſtationem examinis facti per concurſum, quotquot in eo fuerint approbati, & quem ex approbatis, ut digniorem, cui Sanctitas ſua gratiam faciat nominare, refert deciſum ex approbatis, ut digniorem, cui Sanctitas ſua gratiam faciat nominare, refert deciſum Salgado, *d.c.9.nu.* 99. ubi etiam ſubdit pariter fuiſſe deciſum

128 quod † ſi beneficium Curatum juriſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſervatis vacaverit. Epiſcopus ipſe ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concurſus proponere, idoneum eligere, ac Romam pro obtinenda collatione à Sede Apoſtolica, & fidem approbationis, ac rationem concurſus manu ſua, ſeu ejus Vicarii ſubſcriptam intra quatuor menſes à die habitæ notitiæ vacationis numerandos mittere cujus fidei formulam in calce hujus cap. invenies.

129 In vacatione autem Parochialium quę ſunt juriſpatronatus laicorum, examen per concurſum fieri non debet, ſed ſufficit, quod deputetur à patronis, & examinetur ab examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur, ita ſtatuit Concil. Trident. *d.c.18. verſ. quod ſi juſpatronatus laicorum*, tradunt Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. cap.28. de Parocho, num.6.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.8.q.9.n.*111. Zerol. *in praxi Epiſc. p.1. verb. Parochia, §.7.* Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſ. p.2.c.3.n.3.* Piaſec. *d.c.5.n.18. in princ.* Leſſ. *de juſt. l.2.c.34.n.58. & 81.* Ugolin. *de offic. Epiſc. cap.50. §.3. verſ.3.* Gonzal. *d. gloſſ.6.n.*134. Nic. Garc. *d.c.2.nu.*255. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Ecc. reſol.57.n.1.* Mareſcot. *var. reſol. lib.1. c.5. n.11.* Beltramin. *in annot. ad Greg. XV. dec. 494.n.3.* Maſsobr. *in d. praxi habendi concurſum, requiſ.7. dub.25 à nu.4.* Salgado *de protect. Regia, tomo 1.p.3. c.9.nu.* 105. *cum ſeq.* Ego ipſe *d. alleg.69. n.* 18. & me citato in illo loco. Alzedo *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, p.2. c.9.num.2.* Rot. *deciſ. 579.n.4.p.2. recent. & in Pampilonen. Parochialis 26. Junii* 1666. coram bon. mem. Buratto, inter ejus impreſsas, *deciſ.*952.

Quando verò in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantum, & ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus reuuntiati fuerint, Epiſcopus eum eliget, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illum, & non alium inſtituat juxta decretum Concil. *d. cap.* 18. ut per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.6. quæſt. 5. numer.* 21. Gonzal. *d. gloſs. 6. numer.* 138. Nicol. Garc. *d. cap. 2. num.* 256. Mareſcot. *d. lib. 1. cap. 62. num. 11.* Piaſec. *d. cap. 5. num. 18. verſ. eveniente*, Aloyſ. Ricc. *in d. praxi, reſol.* 357. *num.2.* Vivian. *in d. praxi juriſpatron. lib.10. c.1. nu. 59. in ult. impreſſ.* Salgado *d. cap. 9. num.* 123. Alzedo *d. cap. 9. nu. 3.* & fuit reſolutum *in Pampilonen. Parochialis 27. Januar.* 1642. Goram Reverendiſs. D. meo Coccino Decano, *& in Verden. portionis de Pertuſa 12. Decembris* 1613. coram bonæ memor. Buratto, inter ejus impreſſas, *deciſ.*25. ubi Ferentill. *in annot. numer.* 10. Maſſobr. *d. requiſ.7. dub.25. num.5.* ubi intelligit, quando inter plures præſentatos omnes æqualibus vocibus gaudent: nam ſi aliquis plures haberet voces, is ſolus eſſet examinandus, & idoneus repertus inſtituendus, ut per Nic. Garc. *d c. 2. nu.*357. Salgado *d. c.9. nu.*124. & fuit dictum *in Pampilonen. Parochialis 26. Junii* 1626. coram bonæ mem. Buratto inter ejus deciſionem impreſas, *deciſion. 952. numer. 2.* niſi is ſe etiam ſubiicere examini, & concurſui cum cæteris nominatis, quia tunc ſibi præjudicaret, cùm 130

cùm facere ſe eis parem ita Beltramin. *in annot. ad deciſ.* 494. *Gregorii XV. numer.* 4. Maſſobr. *in d. praxi, prælud.* 3, *dub.* 3 *nu.* 15. Salgado *d. cap.* 9. *num.* 128.

¶ Parochialis collatio ſi ceſſantibus reſervationibus Apoſtolicis ſpectet ad inferiorem collatorem, & in concurſu facto per Ordinarium ſint renuntiati pluresæque idonei, facultas eligendi magis idoneum ad ipſum Epiſcopum, non autem ad inferiorem collatorem pertinet, ſive Parochialis in menſe Apoſtolico ſive ordinario vacet; ita cenſuit S. Congr. Concilii *in Auſculana* 1. *Decembris* 1618.

131 Juriſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa vicee, ita à Sacra Congr. Concil. deciſum fuiſſe referunt Galet. *in Margarita caſuum conſcient. verb. juspatronatus.* Ego ipſe *d. alleg.* 60. *num.* 18. *in fine.* Salgado *d. tom.* 1. *part.* 3, *cap.* 11. *num.* 89. ubi atteſtatur reſolutum in collatione Parochialium quæ jure devoluto conferuntur, ſervandam eſſe formam examinis per concuſum quia patronus non læditur, quia ſublato oſtaculo præſentationis, & jurispatroni illa vice excluſi, res cedit ad Ordinarii poteſtatem, & *num.* 90. ſubdit hoc procedere etiam in Parochialibus juriſpatronatus laicorum, in quibus non habet locum concurſus, quando providentur ad eorum præſentationem per Ordinarium, & in hoc caſu inſtitutio, quam habebat Epiſcopus per devolutionem reſolvitur in vim plenariæ diſpoſitionis, & collationis, ſecundùm Pariſ. *conſ.* 344. *num.* 20. *p.* 4. contra Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 1. *dub.* 22. exiſtimantem hujuſmodi Parochialem juriſpatronatus laicalis ad Ordinarium devolutam, per eum abſque concurſu con erri poſſe.

132 Utrum autem in collatione Parochialium, facta jure devoluto, forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat; quæſtio eſt dubia in qua non requiri, ſed dumtaxat locum habere, quando jure ordinario Parochialis confertur, vel inſtituitur, colligi videtur ex his, quæ tradit Nicol. Garz. *de benefic. p.* 5, *cap.* 5. *num.* 222. dum reſolvit quod in Doctoribus, & Magiſtralibus præbendis devolutis ad ſuperiorem ob non eorum factam electionem intra ſex menſes à jure ſtatutos, non requiritur forma concurſus, quia hæc dumtaxat appoſita videtur Epiſcopo, & Capitulo.

Uerùm requiri formam examinis per concurſum tuetur nervosè Salgado *d. c.* 11. *num.* 84. *cum ſeqq.* tum quia hoc caſu devolutio fit cùm omnibus ſuis qualitatibus, quæ à principio inerant beneficio, & ad Superiorem devoluitur cùm ejuſdem qualitatibus, cùm quibus inferior providere tenebatur. Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ capit.* 22. *num.* 3. *&* 4. Luſit. *deciſ.* 52. *num.* 4. *& deciſ.* 72. *nu.* 9. *p.* 2. Gutier. *conſ.* 1. *nu.* 31. *& conſ.* 2. *nu.* 15. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 46. *num.* 33. tum quia natura beneficii mutari non debet. Cephal. *conſ.* 358. *num.* 8. *col.* 3. Hier. Gabr. *conſ.* 185. *num.* 2. *vol.* 2. tum quia ſuperior, ad quem eſt devolutum, debet providere habenti qualitates à fundatore requiſitas, ut plures referens tradit Perez de Lara *de anniverſ. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. tum denique, quia Mareſcot. *d. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 24. *in fin.* reſolvit, quòd Concil. *d. cap.* 18. & Motus proprius Pii V. dum loquuntur de Ordinario, habent locum etiam in Epiſcopo ſubrogato. 133

Forma Concilii Trident. *d. cap.* 18. ut ſuprà explicata circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ eſt ad unguem obſervanda, nec poteſt per æquipollens adimpleri, ut reſolvunt Flamin. Paris *de reſignat. benefic. lib.* 8. *quæſt.* 9. *num.* 86. Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 17. *dub.* 4. & *dub.* 2. animaduertit formam Concilii circa concurſum ſervandam eſſe dumtaxat, ubi Concilium ipſum receptum fuerit, & jam eſſet coacta Synodum, ac in ea electi examinatores Synodales. 134

Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita, & præfata Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat, in Zerol. *d. part.* 1. *verb. Parochia*, *§.* 2. *dub.* 2. noviſſime Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 55. *nu.* 1. Rot. *apud Farinac. dec.* 151. *in* 1. *collect. noviſſ.* alias *part.* 4. *diverſ.* Et in foro conſcientiæ non poteſt acceptari, aut retineri, ſicut nec retineri valet beneficium proviſum non ſervata forma requiſita à jure, ut bene reſolvunt Petr. Navar. *de reſtitut. lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 350. Salon. 2. 2. *q.* 5. *de dominio, art.* 4. & *ibi* Cano. *quæſt.* 62. *de* 135

do-

dominio, pag. 160. Gabr. Vaſq. 1. 2. *quæſt.* 163. Lorca etiam 1. 2. *diſput.* 21. *de legib. ad fin.* Burg. de Pace, 3. *Tauri, à num.* 1394. Parlad. *differ.* 12. §. 1. *ex num.* 2. Leſs. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 19. *dubit.* 3. Aloyſ. Ricc. *d.*
136 *reſolut.* 75. *num.* 2. † Ita ut etiam Vicarius Epiſcopi, ſi velit ſubire concurſum, teneatur obſervare formam poſitam à Concil. Tridentin. *d. cap.* 18. ut bene reſolvunt Sbroz. *de officio Vicarii, lib.* 2. *quæſt.* 188. Filliuc. *de tract.* 41. *num.* 439. Maſſobr. *in d. praxi, requiſ.* 2. *dub.* 5.

137 Prædictorum autem examinatorum relationem, quominùs executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſive ejuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita impedire, aut ſuſpendere poteſt, ut ſtatuit idem Concil. Trident. *d. c.* 18. *verſ. nec prædictorum*, & per illud notant Navar. *in man. capit.* 25. *numero* 139. *in fine.* Antonuc. *in Catecheſi Neapol. c.* 16. *fol.* 43. Azeved. *ad l.* 1. *n.* 4. *tit.* 16. *l.* 3. *novæ recopil.* Seraphin. *deciſ.* 481. Valenz. *conſil.* 43. *nu.* 19. *vol.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. ¶ 1. *in annot. contra nullis, num.* 186. & 209. & *d. gloſſ.* 6. *à numer.* 163. Ugolin. *d. capit.* 50. §. 13. *numer.* 1. Campan. *in diverſ. juris Canon. rub.* 7. *c.* 6. *nu.* 75. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 426. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 373. *in* 2. *edit* & *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p.* 4. *dec.* 19. Maſſobr. *in dict. praxi, requiſ.* 5. *dub* 3. *cum ſeq.* Salgado *de proteſt. Regia, tom.* 1. *par.* 2. *capit.* 13. *ex n.* 197. Ego ipſe *d. alleg.* 60. *nu.* 104. Rot. *in Barcinonen. Parochialis,* 29. *Novembris* 1613. coram bonæ mem. Buratto, inter ejus impreſſas *deciſ.* 22. *ibi.* Ferentill. *ſub lit. A.*

138 Dupliciter tamen hac in re appellari poteſt; primò à reprobatione ſeu mala relatione examinatorum: ſecundò, ab electione mala Epiſcopi, ſeu irrationabili ejus judicio in eligendo. Appellatio, quæ primo modo fit, ideſt à reprobatione examinatorum, datur, non ſolùm à relatione ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate, ſicut ex Rot. docet Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 19. *num.* 1. *part.* 4. & tunc devolutivum tantum, non verò ſuſpenſivum effectum tribuit, ut reſolvunt Camp. *in diverſ. juris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *num.* 476. *poſt med.* Salgado *dict. tom.* 1. *part.* 2. *c.* 13. *num.* 199. Maſſobr. *d. requiſ.* 5. *dub.* 4 *ubi dub.* 6. cum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 241. tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatis laicorum, quando unus tantum eſt præſentatus, & *dub.* 7. cum eodem Garc. *præcitato cap.* 2. *num.* 275. ſubdit appellationem à reprobatione examinatorum dari in proviſis in forma *dignum.*

Quando verò appellatur ſecundo mo- 139
do, ideſt à mala electione Epiſcopi advertendum eſt † appellationem non dari 140
ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu; non enim poteſt quis appellare ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſicut & electus, quia tunc locus eſt gratificationi, *cap. cum autem,* ubi Abb. *n.* 3. & alii *de jurepatron.* Lambertin. *de jurepatron. quæſt.* 5. *par.* 3. *lib.* 2. *nu.* 1. Seraphin. *deciſ.* 152. *in fin.* Rot. *in Calaguritana beneficii de Murillo,* 13. *Novembris* 1620. coram bonæ mem. Ubaldo ſen. & *in Pampilonen. Abbatiæ de Areſſo,* 22. *Aprilis* 1622. coram R.P.D. Navarro: libera eſt enim Epiſcopi facultas unum ex æquè idoneis eligendi à laicis quolibet tempore præſentatum, *cap. cum autem* 24. *de jurepatron. cap. de cauſis, de offic. deleg.* non datur appellatio, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 23. & 24. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *numer.* 139. & *in annot. ad gloſſ.* 9. *numer.* 209. Maſſobr. *d. requiſ.* 5. *dub.* 2. *nu.* 42. Gregor. *deciſ.* 538. *ad fin.* Rot. *in Hieracen. juriſpatronatus* 1. *Maii* 1622. coram bonæ memor. Buratto, inter ejus impreſſas, *deciſ.* 625. ubi Ferentlll. aliàs Rotæ deciſiones affert. Ratio eſt, quia
† facta electione per Epiſcopum, inter- 141
pretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideraverit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit, *arg. cap. in præſentia de renunc.* Achil. *deciſ.* 1. *nu.* 4. *de confeſſ.* Gonzal. *d. gloſſ.* 4. *numer.* 132. quem refero ego ipſe *d. alleg.* 60. *in fine.*
† ille enim præſumitur inſtructus de vi- 142
ta, & moribus concurrentium. Ferentill. *in annot. ad deciſ.* 20. *Buratti:* quare pro ejus judicio multum præſumitur, ita ut irrationabilitas debeat eſſe manifeſta, ut fuit dictum *in Ravennat. Parochialis,*

2. *De-*

2.*Decembris* 1592.coram Cardin. Arigo-
nio, cujus meminit Maſſobr. *d.requiſ.* 5.
143 *dub.2.ex n.7.* † Qu ibus autem conjectu-
ris arguatur doloſum, & irrationabile
Epiſcopi judicium in hac materia, oſten-
dit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep.*
144 *Neapol.deciſ.96.part.4.* † Et quod ex fa-
miliaritate multum tollatur de præſum-
ptione, quæ alias eſſet pro Epiſcopo, tra-
dit Aloyſ. Ricc. *d.deciſ.96.num.*20 Rot.
in Sabinen. concurſus, 6. Aprilis 1609. co-
ram bonæ mem. Cad. Sacrato, *& in Vrbi-
naten. Parochialis, 12. Februarii* 1629. co-
ram R. P. D. Veroſpio, *& ex d. Ravenna-
ten. Parochialis* collegi ego ipſe *in collect.
ad c.18.numero 2.in fine, de jurepatronat.*
145 Quæ quidem appellatio à mala ele-
ctione; ſive irrationabili judicio Epiſco-
pi admittitur ſolùm ad effectum devolu-
tivum, non autem ſuſpenſivum, quia in-
terim proviſus appellatione pendente à
Parochiali amoveri non debet, ut ex di-
cta conſtitut. Pii V. *verſ. hæc tamen*, no-
tant Nicol. Garc. *d. cap. 2.nu.236.&* 246.
Beltramin. *in annot. ad deciſ. 538.Gregorii
XV. num.7.*
146 Verùm hæc reſolutio dupliciter limi-
tatur, primo quando appellatur à ſenten-
tia Metropolitani, ſeù alteriùs judicis ap-
pellationis revocatoria electionis priùs
factæ ab Ordinario in concurſu ad Paro-
chiales, quia tunc datur appellatio ad
effectum ſuſpenſivum, & devolutivum,
ut per Gutier. *Canon. lib.2.c.11.nu.25.* Ni-
col. Garc *d. cap.2 num* 247. Beltramin. *in
annot. ad deciſ.538.Gregor.XV.nu.8.* & Fe-
rentill. *ad deciſ. 22. Buratti, ſub littera A.*
147 † Secundo, quando facto concurſu ap-
pellatur inter præſentatos, vel patronos
laicos ſuper pertinentia juriſpatronatus,
videlicèt ab inſtitutione facta ad præſen-
tationem alicujus ex patronis, quo caſu
poſſeſſio per appellationem ſuſpendi de-
bet, ut fuit dictum *in Placentina Archi-
presbyteratus, 4. Julii* 1614. coram Emi-
nentiſs. Cardin. Panphilio jun.
148 Illud hac de re nova, ſingulariter ad-
vertendum duxi, quod ſacra Congreg.
Concilii *in una Vrbinaten ſub die 9. Sep-
tembris* 1628. cenſuit rejectum in con-
curſu Parochialis poſſe provocare præe-
lectum ad novum examen coram judice
appellationis, etiam antequam doceat de
irrationabili judicio Epiſcopi, atque ita
intelligendam eſſe conſtitutionem Pii V.
aliàs dixit eadem S. Congr. *in una montis
Regalis, 2. Auguſti* 1607. & noviſſimè *in
alia Piſana, ſub die 17. Junii* 1630. † pa- 149
riter cenſuit rejectis, dum in concurſu
Parochialis Eccleſiæ appellant à mala
electione, dandum eſſe novum concur-
ſum in Urbe, ad quem vocandus eſt præ-
electus. Et iterùm *in Reatina, ſub die 16.
Martii* 1630. cenſuit rejectum in concur-
ſu Parochialis poſſe appellare à mala ele-
ctione, & permittendum eſſe novum
concurſum in Urbe, ubi debeat vocari
præelectus ab Epiſcopo ſed quia in caſu
illius deciſionis ſacræ Congreg. præele-
ctus noluit accedere, eadem ſacra Con-
greg. *ſub die 17. Auguſti ejuſdem anni*
mandavit ſignificare D. Datario, ut ex-
pediret Bullas ad favorem appellantis,
amoto à beneficio detentore.

Perfecto examine juxta formam Con- 150
cilii Trident. præfati, & electione per E-
piſcopum de magis idoneo facta, ſi Paro-
chialis vacavit in menſe ordinario, debet
ipſe intra ſex menſium ſpatium à die va-
cationis ejuſdem, proviſionis, & collatio-
nis hujuſmodi patentes litteras confice-
cere, quarum formula habetur infrà in
calce hujus capitis. Si autem ejus collatio
Summo Pontifici, & Sanctæ Sedi genera-
liter, vel ſpecialiter, & ex quavis cauſa
reſervata, ſeù affecta exiſtit, aut aliis ex
indulto Sedis Apoſtolicæ competit, tene-
tur Epiſcopus perſonam per examen
concurſu mutuo habito, juxta d. Concil.
Trident. formam approbatam, & magis
idoneam electam, Summo Pontif. aut iis,
ad quos collatio ſpectabit, pro collatione
obtinenda intra quatuor menſium ſpa-
tium, à die illius vacationis ſignificare, ut
clarè diſponitur *in dict. conſtit. Pii V.* ſu-
per collatione Parochialium Eccleſia-
rum, cujus ſignificationis formula poni-
tur infrà, ita ut ſi intra præfixum tempus
approbatam perſonam, & magis ido-
neam non elegerit, aut electam ut ſupra
non ſignificaverit, omnimoda ejus diſpo-
ſitio ipſi Summo Pontifici, & Sedi Apo-
ſtolicæ reſervetur, ut *in dict. conſtit.* latiùs
continetur.

Debet Parochialis Eccleſia quamvis 151
concurſu conferenda non ſit, in titulum
conferri, ac propterea eſt interdictum
Curatas Eccleſias conductitiis committi
Pres-

Presbyteris,*cap.fin.*21.*q.*2. quia dicitur *in c. quoniam ne Prælati vices ſuas*, dum Sacerdotium ſub hujuſmodi mercede venale diſponitur, ad æternæ retributionis præmium conſideratio non habetur. Sed nec plures uni ſunt committendæ Rectori, quia ſolus per totas Eccleſias, nec Officium valet perſolvere, nec rebus earum neceſſariam curam impendere,ut dicit Tolet.Conc. *in cap.unico §.pen.*10.*q.*3. ita nec una Eccleſia eſt inter duos dividendâ, ſed unum tantum habere debet Sacerdotem, qui eam tamquam ſponſam caſtè, & ſincerè regat, ut dicitur in Remen. Concil. relato *in c. ſicut* 21. *qu.* 2.

152 In Parochialibus Eccleſiis, quæ ſubſunt Monachis, non Monachus, ſed Clericus per Monachorum tamen conſilium eſt inſtituendus, *c.* 1. *de Capell. Monach.* Greg.Lop.*l.*25.*verb.ygleſias,tit.*7. *part.*1. Paul.Fuſc.*de viſitat.lib.*2.*c.*16.*n.*1.Fr.Em. *qq.Regul.tom.*1. *q.*34. *art.*4. quamvis in aliis poſſint neceſſitate cogente Religioſus inſtitui, *c. in Parochia*, 16.*q.*1. & ſic ad arbitrium ſuperioris ipſorum Regularium non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari, & approbari prius ab eo debeat, ut referunt deciſum Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.gloſſ.*5. *§.*3.*nu.*34. Piaſec. *in praxi Epiſc.par.*2.*cap.*3.*num.*46.*pag.*182. & ſubeſt Epiſcopo in omnibus; quæ ad curam pertinent animarum,quamvis ipſi Monachi, vel Eccleſiaſtici ſint ab Epiſcopis juriſdictione exempti, Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *de Regular. c.*11. ubi diſponitur, quod in Monaſteriis, aut domibus virorum, ſeù mulierum, quibus imminet cura animarum, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ tam Regulares, quàm Sæculares hujuſmodi curam exercentes ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcoporum, in quorum diœceſi ſita ſunt, de quo latè diximus *de officio,& poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*73.*n.*18. & noviſsimè Gregor.XV. *in ſua conſtitut.* incip. *Inſcrutabili*, *ſub dat.* 9. *Februarii* 1622. nec ibi aliqui etiam ad nutum amovibilem poſſunt deputari, niſi de eorum Ordinariorum conſenſu, & prævio examine per eum, & ejus Vicarium,& examinatores Synodales faciendo exceptis aliquibus Monaſteriis, & capitibus Ordinum. Ab ipſis verò Monachis Clericus in Parochiali Eccleſia ab Epiſcopo inſtituendus præſentatur vide *ſupra*, *hoc cap.* 19.

Hanc autem de Vicariis ad Parochiales præſentationem Epiſcopi non admittant, niſi tantum præſentato de proventibus ipſius Eccleſiæ fuerit coram eis aſsignatum,unde jura Epiſcopalia ſolvere,& congruam poſsit ſuſtentationem habere, tum ex jure communi, *in cap. ex Lateranenſi,& in cap.extirpandæ, §. qui verò*, *de præbend.* ubi notat Abb. *numer.*3. *in fine*, Azor.*inſtitut.moral.part.*2.*lib.*6. *cap.*59. *q.* 2. tum ex Concil.Trident.quòd ſepties in locis hujus congruæ portionis meminit primò,quippe *in cap.c. ſeſſ.*6. *de reformat.* ibi, *Epiſcopi tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati per deputationem idoneorum Vicarium, &c. congruæ portionis fructuum aſſignationem providere debent ne cura animarum negligatur.* Secundò, *in c.* 5. *ſeſſ.* 7. *etiam de reform.* ibi. *ipſi Ordinarii etiam per idoneorum Vicarium deputationem, & congruæ portionis fructuum aſſignationem omninò provideant,ut animarum cura nullatenus negligatur.* Tertiò *in cap.*7. *ejuſdem ſeſſ.* ibi *cum tertiæ partis fructuum, aut majori, vel minori arbitrio ipſorum Ordinarium portione, etiam ſuper certa re aſſignanda ibidem deputandos animarum cura laudabiliter exerceatur.* Quartò *in c.* 4.*ſeſſ.*21.*de reform.*ibi,*illis autem Sacerdotibus qui de novo erunt Eccleſiis noviter erectis præficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiam Matricem quomodocumque pertinentibus.* Quintò *in cap.* 6. *ejuſdem ſeſſ.* ibi.*aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum ejuſdem pro ſufficienti victu aſſignare, vel aliter providere poſſint.* Sextò,*in d.cap.*18.*ſeſſ.*24. *de reformat.* ibi, *idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore provideatur.* Septimo,& ultimo, *in capit.* 16. *ſeſſ.*25. *de refor.* ibi. *illa deinceps in beneficium etiam aſſignata Vicario perpetuo congrua portione non convertantur.* Multa tamen perſcrutari oportet, antequam Epiſcopus hâc decernat congruam portionẽ, nempè qualitates,& circumſtãtias loci,beneficii per-

perſonarum, morum regionis, & alia quamplurima recenſita à Rebuff. *in tract. de congrua, quæſt.8. præcipuè, num.* 61. Valenzuela *conſil.* 54. *à nu.* 42. Surd. *de aliment. tit.* 4. *qu.* 23. *nu.* 44. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 366. *à nu.* 17. *& c.* 399.

754 Qua de re poſt Concil. Trident. ſupervenit ſanctæ memoriæ Pii V. conſtitutio incip. *Ad exequendum ſub dat. Kalend. Novembr. anno Incarnationis Dominicæ* 1567. quæ circa congruam portionem iſtam definiendam pro Vicariis Parochialium ita ſtatuit, *& Epiſcopos præfatos in aſignatione portionis ipſis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ſe continere & arbitrari debere ut non major centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, aliis obventionibus communiter percipi ſolitis eis omninò aſſignetur, &c.* Ex qua conſtat quotidianas diſtributiones, aliaque incerta numerari in hujuſmodi portione, ut animadvertit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. §.* 7. *proem. n.* 185. Et conſuluit Joan. Gutier. *conſ.* 8. eleemoſynas verò Altarium funeralium (addo, & aliorum ſimilium jurium Parochialium) in congrua hujuſmodi numerandos non eſſe, rectè admonuit Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.... cap.* 31. *ſub. num.* 6. eo quod iſthæc percipit Vicarius ex ſuo officio, & labore, & verba illius conſtitutionis intelliguntur de obventionibus, & emolumentis quæ ſunt incerta reſpectu ſummæ, quę in ſpecie ignoratur, venit tamen verificanda ex eo quod in præteritum communiter, atque ut plurimum conſueuit percipi. Illud advertere oportet, quod ad ſciendum, an ſit Vicaria perpetua, vel temporalis, attendendus eſt ultimus ſtatus, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *§.* 3. *nu.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap* 2. *num.* 6. ubi ſubdit, quod ſi non conſtat de erectione tituli in Vicariam perpetuam, & non præſumitur cum ſit quid facti, non eſt attendendus ultimus ſtatus, nempè quod ſit collata, ut Vicaria perpetua, niſi probetur ſpatio 40. annorum, & addit, ſtante Bulla unionis cum facultate ponendi Vicarium amovibilem, & decreto irritanti requiri immemorialem.

¶ Supereſt ut poſt Parochorum canonicam electionem, & colationem modo relato factam, deveniatur ad Parochiali Eccleſiæ poſseſsionem, cujus formulam poſuimus hoc eodem cap. *form.* 13. Cenſetur autem aquiſita, & probata poſseſſio illius per exercitium curæ animarum, & ſpiritualium actuum ad Curatum pertinentium, & per actus divinorum officiorum, ac per adminiſtrationem temporalium. Feret. *conſ* 2. *ſub num.* 7. Menoch. *remed.* 3. *retin. num.* 586. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1180. *nu.* 7. Rot. *deciſ.* 560. *ſub nu.* 4. *part.* 2. *recent.* Cavaler. *deciſ.* 609. *num.* 2. Atque per perceptionem fructuum, decimarum, primitiarum, & oblationum, Rot. *d. deciſ.* 560. *ſub num.* 4. *part.* 2. *recentior.* refert Ludov. hoſt. *in tractat. mandati, de manutenendo obſerv.* 30. *num.* 1. ¶

Sequuntur aliquot formulæ circa erectionem Eccleſiarum Parochialium ac electionem, & collationem Parochorum ritè, & rectè faciendam admodum utiles, & neceſſariæ.

FORMULA I.

Erectionis Parochialis Eccleſiæ cum unione beneficii ſimplicis.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Univerſis, & ſingulis has præſentes noſtras litteras inſpecturis, viſuris, lecturis, pariterque audituris, Salutem in Domino. Significamus qualiter in generali viſitatione per nos facta in dicta noſtra Civitate, & Diœceſi Bracharenſi reperimus quoſt in loco N. nuncupato ejuſdem Diœceſi non aderat Eccleſia Parochiali, ut populus, & Chriſtifideles ibi commorantes Sanctiſsima Sacramenta, juxta temporis opportunitatem recipere potuiſsent, & quando ipſa Sacramenta erant miniſtranda tempore indigentiæ, ab Eccleſia N. per unum miliarium diſtanti tecipiebant per Presbyterum non certum, nec proprium Parochum pro Rectore Eccleſiæ N. longius diſtante, cujus erant Parochiani, non ſine ipſarum animarum periculo, ac proinde ob carentia Eccleſiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui con-

continuò apud eos perſiſteret, eiſdem Sacramenta omnia opportunis temporibus miniſtraret, Miſſaſque, ac alia divina Officia Dominicis, & feſtivis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Eccleſiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Miſſa in dictis diebus Dominicis, & feſtivis & non ſemel dicti loci habitatores abſque Eccleſiæ Sacramentis ob prædictam cauſam, & loci diſtantiam moriebantur: Propterea attendentes nos ſaluti animarum, prout poſſumus conſulere, & ſcandalis occurrere, quæ pro dictis cauſis oriri in dies potuiſſent, accedente etiam conſenſu, & beneplacito ipſorum hujuſmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter ſupplicarunt, & maxima cum inſtantia requiſierunt pro erectione, & deputatione Eccleſiæ Parochialis in dicto loco pro eorum ſalute, & commoditate, cum deputatione alicujus Sacerdotis Parochi, obligantes ſe etiam penès acta Curiæ Cameralis noſtræ Civitatis Bracharenſis unuſquiſque ipſorum ad dandam, & conſignandam quandam pecuniarum ſummam, & certam vini, & frumenti qnantitatem dicto Parocho, ut commodè ſuſtentari poſſit. Ideo invocato ad hoc Domini noſtri Jeſu Chriſti nomine, ejuſque Matris Virginis ſemper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum Civitatis, & Diœceſis noſtræ auxilio per tenore præſentium erigimus, ſtatuimus, eligimus & deputamus in Parochiam Eccleſiam ſancti N. exiſtentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accomodata, & benè apta, & reſerata, volumus, & mandamus deponi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, fontem baptiſmalem, & alia, quæ ad Eccleſiam Parochialem pertinent quæ omnia Sacramenta juxta opportunitatem temporis miniſtrari volumus, & mandamus ipſis dicti loci N. per Sacerdotem, & Parochum per nos, & Succeſſores noſtros pro tempore exiſtentes eligendum, & deputandum, qui etiam Miſſas in Eccleſia prædicta diebus Dominicis, & feſtivis celebrare debeat, & teneatur. Declarantes etiam ex nunc in antea, & in perpetuum edictam Eccleſiam S. N. in medio dicti loci N. exiſtentem eſſe Eccleſiam Parochialem, & curatam, electionemque, & deputationem Parochi, & ſucceſſorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto locò exiſtentium ſpectare, & pertinere ad nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes, & ad meram collationem, & proviſionem noſtram Ordinariam, nulli jurispatronatus ſervituti ſubjectam, ad ipſoſque Parochos ſpectare, & pertinere omne id totum, & quicquid per homines dicti loci N. ut ſupra Parochianos, promiſſum extitit, & ſic prænominatam obventionem, ac omnes alias eleemoſynas pro tempore in dicta Parochiali Eccleſia S. N. provenientes; quia tamen redditus hujuſmodi ſunt adeò tenues, ita ut non ſufficiant pro congrua Parochi ſuſtentatione, idcircò ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco exiſtentium, beneficium ſimplex ſine cura, ſancti N. nuncupatum, in loco N. hujus Diœceſis exiſtens cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, unimus, annectimus, & incorporamus dictæ Parochiali Eccleſiæ S. N. ita ut ex nunc, prout ex tunc, fuerit, & ſi dictum beneficium ſimplex, & Eccleſia, ubi illud exiſtit, cum juribus, fructibus ſuis omnibus, redditibus, & obventionibus incorporata, unita, & aggregata prædictæ Eccleſiæ Parochiali S. N. Concedentes Parocho ipſius, qui pro tempore erit, liberam, & plenariam poteſtatem, quod poſſit per ſe, vel per procuratorem ſuum nomine ſuo, & dictæ Eccleſiæ S. N. auctoritate hujus unionis apprehendere corporalem poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ, cum juribus, & pertinentiis ſuis ipſamque tenere, & poſſidere nomine dictæ Parochialis perpetuò unitam, & incorporatam pro evidenti utilitate, & augmento dictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti N. ac ipſius Parochi. Quam quidem unionem, incorporationem, & aggregationem ſupra factam, ratam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipſamque omni tempore promittentes non revocare, nec ei contravenire quoquomodo de jure, vel de facto. Ut autem prædictam Parochialem Eccleſiam ſancti N. ſic de novo erecto de idoneo Rectore quam primum, ut decet, provideamus, vos pro exercitio curæ in populum, & utriuſque ſexus homines in di-

dicto loco habitantes, nominamus, & deputamus dilectum nobis in Chriſto N. Præsbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in divinis, & animarum cura regenda præſit, & tamquam habilem, idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diæceſana deputatos repertum præficiemus, illique curam, regimen, & adminiſtrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfacta Eccleſia ſic noviter erecta providemus; Mandantes &c. In quorum fidem, & teſtimonium, &c. Dat. &c.

Ubi ob locorum diſtantiam ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina officia audienda Parochiani accedere non poſſunt, concedit Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 4. verſ. in iis, *Concil. Bracharenſ. IV. act. 4. capit. 26. auctoritatem Epiſcopi, etiam tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, aſſignata præsbyteris præficiendi Eccleſiis noviter erectis congrua portione ex fructibus Eccleſiæ Matris, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum eam ſubminiſtrare quacumque raſervatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus.*

FORMULA II.

Erectionis novæ Parochialis cum diſmembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Univerſis & ſingulis præſentes litteras iſpecturis, Salutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus. Circa Eccleſiarum, & locorum ſtatum ſalubriter dirigendum, & juxta Paſtoralis officii noſtri debitum in his eis libenter aſſiſtimus, per quæ animarum occuritur periculis, & perſonarum comoditatibus providetur, quemadmodum Eccleſiarum ipſarum neceſſitas exigit, cauſæ ſuadeant rationabiles, Catholici populi incrementum expoſcit, quatenus Eccleſiarum earumdem ſtatus immutetur, ſeu in melius reformetur, prout rerum, temporum, & locorum circumſtantiis penſatis id cognoſcimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè pro parte incolarum, & inhabitatorum loci N. noſtræ Diæceſis, qui ſub Eccleſia Parochiali Sancti N. exiſtit, nobis expoſitum fuit lamentabili cum querela, quòd flumen N inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decurſu perſæpe labitur, multa pericula ipſis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Eccleſiā diebus Dominicis, & feſtivis navigio tendentibus ſæpè numero obvenerunt, plures ex ipſis repetitis vicibus ſubmerſi ſunt, etiam cum funeribus verſus dictam Eccleſiam navigio delati, nonnulli ex ipſis Sacramenta Eccleſiaſtict deſiderantes ſine ipſis ab hac vita pleriſque vicibus deceſſerunt, ac interdum in feſto Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti cum tribus diebus ſequentibus nullus de dicto loco propter nundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempeſtatum abundantiam ad Eccleſiam pervenire poterat ac multo plura his ſimilia ipſis contigiſſent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. conſentire voluit, ut alius Sacerdos ipſis incolis dicti loci N. in Capella ſancti N. notabiliter conſtructa, & fundata Miſſam celebraret; Et quoniam Prior, & Capitulum inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Vimarenſis, quibus dicta Eccleſia Parochialis incorporata dicitur, tantùm haberet in decimis, reditibus, & cenſibus, quòd ſi ſeparario, ſeu diſmembratio dictarum Eccleſiarum fieret, ut præfertur, benè ipſius ſupereſſet, unde eorum Vicario perpetuo deputando congrua fieret proviſio; petentes propterea diſmembrationem, ſeu ſeparationem dictæ Eccleſiæ, quodque ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica in Capella eorum miniſtranda eſſent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipſa Sacramenta populo ibidem miniſtrantem, ac Cœmeterium pro mortuis eorum tumulādis deputari humiliter poſtularunt, officium noſtrum in, & ſuper præmiſſis implorantes. Nos igitur de præmiſſis diligenter inquirere volentes dilecto nobis in Chtiſto R. Abbati N. dedimus in mandatis, ut ad dictum locum accederet una cum Notario publico, ac ſuper propoſitis, & geſtis omnibus, & ſingulis, ac eorum circomſtantiis ſupradictis inquireret veritatem, ut in litteris noſtris deſuper confectis, & eidem præſentatis pleniùs continetur. Præſentata deinde nobis

nobis inquiſitione facta una cum atteſtationibus teſtium per eundem Rev. Abbatem coram N. noſtræ Curiæ notario jurato, receptorum, juratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis invenimus, præmiſſa omnia, & ſingula non ſolum veritate fulciri, ſed & (proh dolor evidentis facti illà, & multò majora, quæ meritò nos ad diſmembrationem, ſeu ſeparationem unius Eccleſiæ ab alia inducunt, & præſertim animarum pericula, viarum diſcrimina, perſonarum neceſſitas, & incommoda, ab omnibus, & ſingulis ejuſdem loci notitiam habentibus fore, & eſſe adeò publica, & notoria, quod nulla tergiverſatione celari poſſint; Idcircò dictum locum N. cum ſuis hominibus, incolis, & univerſitatibus, à Parochia dictæ Parochialis Eccleſiæ ſancti N. auctoritate noſtra Ordinaria, & à Sede Apoſtolica delegata, ſeparavimus, diviſimus, & diſmembravimus, & futuris temporibus diſmembratas, ſeparatas, & diviſas eſſe volumus; dictam Capellam Sancti N. cum ſuo loco, & diſtrictu, uſque ad.... in Parochialem Eccleſiam erigentes, conſtituentes, & ordinantes, dantes, & concedentes univerſitati, & incolis, ac habitatoribus dicti loci, & ſui diſtrictus, plenam, & liberam poteſtatem apud dictam Parochialem Eccleſiam Sancti N. Cœmeterium, fontem baptiſmalem, campanile, campanas, & alia jura, & inugnia Parochialem Eccleſiam demonſtrantia ædificari, & conſtrui faciendi. Et nihilominus pro exercitio curæ in populum, & utriuſque ſexus homines in dicto loco, & diſtrictu habitantes faciendo dilectum nobis in Chriſto N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædicti in Divinis, & animarum cura regenda præſit tamquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examinatoribus in Synodo Diæceſana deputatis examinatum, & approbatum præficimus, & deputamus, illique curam, regimen, & adminiſtrationem Eccleſiaſticorum Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci, & diſtrictus committimus, ac eidem de Eccleſia ſic noviter erecta providemus. Volentes, & mandantes Priori, Canonicis, & Capitulo inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis prędictis pro tempore exiſtentibus, quatenus de cætero ſingulis annis in feſtis Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & S. Joannis Baptiſtæ de univerſis fructibus, decimalibus, quos ipſi infra limites dicti loci percipiunt, quinquaginta modibs farraginis, & milii, triginta frumenti, ac viginti ſcuta monetę: quę omnia eidem N. ut Curato, & ſuis in dicta Eccleſia Curatis, & ſucceſſoribus Eccleſię prę dictæ novæ per nos erectę una cum legatis, oblationibus, & aliis Eccleſiaſticis obventionibus ipſi Eccleſię Parochiali novę cedentibus, & fiendis pro ipſius novi Curati ſuſtentatione deputamus, & ordinamus perſolvere habeant, & teneantur, & debeant cum effectu omnibus aliis juribus ipſis Priori, Canonicis, & Capitulo permanentibus, & illis ſalutis, & ut honor competens dictę inſigni Eccleſię Vimaranenſi in dicta nova Parochiali Sancti N. reſervetur, Prior, Canonici, & Capitulum Eccleſię hujuſmodi pro tempore exiſtentes ad novam Eccleſiam prędictam, quoties ipſam de cętero per ceſſum, aut deceſſum dicti Curati, & illius ſucceſſorum vacare contingerit, perſonam habilem, & idoneam infra tempus à jure ſtatutum coram nobis, & noſtris pro tempore ſucceſſoribus per nos inſtituendam, pręſentabunt, quę ſic inſtituta in ipſa nova Eccleſia, Papalia, Epiſcopalia, ac illa jura, & onera eidem incumbentia ſine Prioris, Canonicorum, & Capituli prędictorum, ac alterius cuiuſcumque pręjudicio ſopportabit, ſuſtinebit, & ſubidit, ac ſuſtinere ſit adſtrictus. Volentes nihilominus, & ſtatuentes ut omnes, & ſinguli utriuſque ſexus homines dictę Eccleſiæ novę ſubditi, ætatem legitimam habentes, qui Sacramento ſanctiſſimę Euchariſtię annuatim communicari conſueverunt, & apti ſunt, annis ſingulis in feſto Aſcenſionis Domini prædictam Matricem Eccleſiam proceſſionaliter viſitare, & in ſignum recognitionis ſinguli unum denarium argenteum ad Altare inibi offerre, & in proceſſionibus aliis eandem Matricem Eccleſiam ad conſueta loca proceſſionum temporibus fieri conſuetis aſſociare debeant, ac teneantur. Quę omnia, ac ſingula nos Rodericus Archiepiſcopus

præfatus ex certa ſcientia, auctoritate noſtra ordinaria, & à Sede Apoſtolica ex decreto Concil. Trid. delegata, & omnibus melioribus modo, via, jure, cauſa, & forma nobis de jure permiſſis, ſtatuimus, & ordinamus, & ab omnibus, quorum intereſt, vel intererit, quoſque præſens tangit negotium, ſeu tangere poterit quomodolibet in futurum inviolabiliter obſervari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

Quia Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Parochialis Eccleſiæ, ſi opus fuerit idoneum in ea Vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere debet, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec de Rectore provideatur, ut ſtatuit Concil. Trident. ſeſs. 24. de reform. cap. 18. *Ille igitur conſtituendus erit in hunc qui ſequitur modum.*

FORMULA III.

Deputationis Vicarii ad Parochialem vacantem, donec de Rectore provideatur.

DRodericus, &c. Dilecto nobis in Chriſto Præsbytero N. Salutem in Domino, Parochialis Eccleſia S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum ſuſceptione, & cæteris ſpiritualibus adjumentis detrimentum ſentiant, illi de Sacerdote providere volentes, qui hæc omnia miniſtret, agatque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum ſufficientia tua, te Vicarium ipſius Eccleſiæ S. N. conſtituimus, & deputamus, cum auctoritate Miſſas, & alia divina Officia celebrandi, Sacramenta miniſtrandi, & alias Eccleſiaſticas functiones obeundi, ad quæ tenetur, & quæ animarum quilibet Rector, & adminiſtrator præſtare, & obire ſolet cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore aſſignanda, præſentibus uſque eo duraturis, quouſque de perpetuo Rectore à nobis (vel à Sede Apoſtolica, ſi menſis ſit Apoſtolicus) proviſum fuerit. In quorum teſtimonium &c. Dat. &c.

Qua Vicarii deputatione facta donec de Rectore provideatur, debet ſtatim fieri deputatio alia depoſitarii, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis in hunc, qui ſequitur modum.

FORMULA IV.

Litterarum deputationis depoſitarii, exactori bonorum Eccleſiæ vacantis.

DRodericus, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Conſuevimus ſæpè pro recta rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratione, præſertim temporalium, opera laicorum virorum prudentia, & pietate maximè prælucentium in hujuſmodi uti, quo rebus Eccleſiaſticis commodiùs, & tutiùs conſultum ſit. Vacante igitur Parochialis Eccleſia S. N. loci N. hujus Diœceſis, tua prudentia, & ſingulari pietate plurimùm freti, te in exatorem, & depoſitarium quorumcumque fructuum, redditLuum, proventuum, & obventionum ad dictam Parochialem quomodolibet ſpectantium tam hactenus præceptorum, & maturatorum, quam etiam in futurum ſimiliter maturandorum, ita ut contra quoſcunque pro exigendis, conſequendis fructibus hujuſmodi etiam juris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuſcumque depoſitariis rationem depoſcendi, agere poſſis, & valeas deputamus, donec aliud per nos ſuper adminiſtratione hujuſmodi expreſsè decretum fuerit, nec bona, poſſeſſiones, ac jura novis colonis locandi, vetereſque confirmandi; prout meliùs expedire cenſuris, ſervatis in his tamen ſolitis, ac debitis conditionibus, fructuſque per te ſic exactos in depoſitum habeas, nobis, vel cui à nobis injunctum fuerit rationem ſuo tempore redditurus. In quorum fidem, &c.

Porrò Epiſcopus, vel ejus Vicarius generalis intra dies decem à die habitæ notitiæ vacationis Eccleſiæ, debet convocare omnes, qui ſe examini per concurſum ſubiicere voluerint, propoſito edicto ad valvas Cathedralis, & vacantis Eccleſiæ, & aliiſque publicis locis, ſi videbitur, hac forma.

FOR-

FORMULA V.

Edicti de examine eorum, qui Eccleſiæ Parochiali præcipiendi ſunt.

D Rodericus, &c. Vacante Parochiali Eccleſia ſancti N. noſtræ Diœceſis cupientes eidem de idoneo providere Rectore, atque ſacri Concilii Tridentini Decreta pro viribus, Deo adjuvante, exequi, tenore præſentium requirimus, & monemus primò, ſecundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & ſingulos Præsbyteros, & Clericos volentes ad examen per concurſum faciendum ſe præſentare, ac omnes volentes Clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præſentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infraſcripti N. noſtræ Curiæ deſcribi facere eorum nomina, ætatem, & patriam, ut de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis juxta Decreta dicti ſancti Concilii inquiri, & tranſacto conſtituto tempore examinari poſſint coram nobis; ac examinatoribus in Synodo Diœceſana deputata, ut ex iis, quos confecto examine, ætate, Doctrina, prudentia, aliiſque rebus ad curæ animarum benè gerendæ rationem opportunis idoneos eſſe compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum cenſuerimus, illum Eccleſiæ vacantis Rectorem, Parochumve eligamus, ac præficiamus. Quod ſanè ſicut nos pro eo quod debemus, integrè, ſanctèque in Domino præſtare cupimus, in omnes, præcipuèque illos, quorum Eccleſiæ, & Curæ ſpirituali per nos conſcribendum, ac providendum eſt magnopere hortamur, ac requirimus, ut hanc noſtram ſolicitudinem, paſtoraleque ſtudium, omni ſupplicatione, omnique intima pietate, ac Religioſis precibus continenter adjuvent. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMULA VI.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D Rodericus, &c. Univerſis, & ſingulis, ad quos præſentes litteras pervenerint, indubitatam fidem facimus, ac atteſtamur, quòd cum Parochialis Eccleſia Sancti N. noſtræ Diæceſis, quam Presbyter N. dum viveret, obtinebat per ipſius obitum, qui de menſe N præſentis annis extra Romanam Curiam diem ſuum clauſit extremum, vacaverit, ac vacet ad præſens, cumque occaſione vacationis hujuſmodi per publica edicta vocati ſint, qui examinari vellent, juxta formam ſacroſancti Concilii Tridentini. Nos una cum tribus examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, ac electis Præsbyterum N. hujus Diœceſis tranſacto tempore inter alios plures examinavimus, ipſumque ad præfatam Eccleſiam regendam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, ac aliis rebus ad id opportunis magis idoneum judicavimus, & approbavimus in quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſubſcriptas, ac noſtro ſigillo obſignatas fieri juſſimus, & ab aliis examinatoribus ſubſcribi curavimus. Dat. Bracaræ Auguſtæ, &c.

FORMULA VII.

Fidei examinis, & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico.

I Lluſtriſſ. & Reverendiſſ. DD. S. D. N. Datario, & quibuſcumque præſentes litteras inſpecturis, ſeu viſuris ſignificamus, vacante nuper de menſe N. proximè præterito Parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub invocatione Sancti N. loci N. hujus Bracharenſis Diœceſis per obitum N. fuiſſe per Curiam noſtram mediantibus editalibus juxta formam, ac præſcriptum S. Concilii Tridentini, & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocatos omnes de ſic vacante Eccleſia provideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparent

in eadem Curia ad faciendum deſcribi,& annotari nomina ipſorum, & cum in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis legitimè vocatis, & citatis ſub die..... præſentis menſis coram nobis rigoroſo prævio examine per tres examinatores in Diœceſana Synodo deputatos factam fuiſſe experientiam de ſcientia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demum ſervatis de jure ſervandis per dictos tres examinatores fuiſſe repertum, habitum, & exiſtimatum idoneum vita,moribus,ætate,ſcientiam, & aliis à jure requiſitis ad obtinendam à Sede Apoſtolica dictam Parochialem Eccleſiam N. Sacerdote loci N. hujus Diœceſis, & tamquam habilem, & idoneum approbatum, & ſucceſſivè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam fuiſſe magis idoenum reputatum,& judicatum, & ut talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apoſtolicæ proponendum,& approbandum, prout proponimus,& approbamus (*declaretur hic, an alia obtineat beneficia.*) In quorum fidem præſentes litteras ſubſcriptione,& ſigillo noſtris munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ &c.

In beneficio de jurepatronatus ſit à patrono præſentatio intra tempus à jure ſtatutum coram Epiſcopo de perſona in tali beneficio, ſervatis ſervandis ab eo inſtituenda. Epiſcopus verò generaliter in vacantis Eccleſia, & aliis locis publicis edicta publicè proponi jubet, ut qui ſint, qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termine competente, ut jure probatur in cap. ult. de elect. lib. 6. *quod in præſentatione locum habere, niſi conſuetudo ſit in contrarium, tradunt* gloſſ. ibi, verb. electionem. Put. deciſ. 207. lib. 1. & deciſ. 473. lib. 1. in correctis. Lotter. de re benef. lib. 2, q. 13. nu. 30.

FORMULA VIII.

Edicta affigendi facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio jurispatronatus.

D. Rodericus &c. Univerſis,& ſingulis hoc præſens edictum inſpecturis, viſuris, & audituris pariter, & lecturis. Salutem in Domino. Nuper vacante Parochialis Eccleſia S. N. per obitum N. ultimi, & immediati Rectoris ejuſdem, comparuit coram nobis N. laicus N. Bracharenſis,aſſerens ſe patronum, & habere juſpatronatus, ſeu eſſe in quaſi poſſeſſioue ipſius, & juris præſentandi Rectorem ad dictam Eccleſiam, cum illam vacare contigerit; & ſic præſentavit nobis in Rectorem R. N. petens illum à nobis inſtitui. Nos dictam præſentationem ſic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à jure patronis laici datum ad præſentandum de prædictis veram notitiam non habentes admiſimus ſi & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus,& monemus omnes, & ſingulos aliquod jus, ut præſentantes, vel ut præſentati prætendentes in prædictis, vel contra dictam præſentationem, & perſonam præſentantis, ſeu præſentati opponere volentes, & quomodolibet ſua intereſſe putantes; quatenus infra terminus novem dierum, quorum tres pro primo, tres pro ſecundo, & reliquos tres pro tertio, & ultimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipſorum aſſignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum,opponendum, & allegandum, quicquid dicere, vel allegare voluerint quare non debeat procedi ad petitam inſtitutionem,vigore dictæ præſentationis coram nobis factæ; alioquin dicto termino elapſo, & aliquo non comparente, ac legitimè ſe non opponente, procedetur per nos juribus præſentantis, ac præſentatis valentibus, & ipſius præſentatis meritis requirentibus ad ejus inſtitutionem, prout juris fuerit, non obſtante, quod de tempore dato ad præſentandum ſuperſit, & ut de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit, hoc præſens publicum, ac generale edictum per infraſcriptum Cameræ noſtræ Notarium deſcribi ecimus ac ſigillo noſtro munimus, ac per Nuncium noſtræ Curiæ ad valvas Eccleſiæ Metropolitanę Bracharenſis, ac dictę Eccleſiæ Sancti N. legi, affigi, ac dimitti fecimus, ea nemine auferendum ſub excommunicationis pœna niſi per eundem noſtrum Nuncium. Dat. Bracharę Auguſtę in Archiepiſcopali Palatio, die ..... menſ..... ann......

FOR-

FORMVLA IX.

Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de jurepatronatus.

D. Rodericus,&c. Univerſis,& ſingulis has præſentes noſtras inſtitutionis litteras inſpecturis, viſuris, et lecturis, tam præſentibus quam futuris ſalutem in Domino, Notum facimus, et atteſtamur, quod vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. loci N. hujus noſtræ Diœceſis per obitum N. illius, dum viveret, ultimi, et immediati poſſeſſoris, quæ de jurepatronatus infraſcripti patroni laici exiſtens. Comparens poſtmodum coram nobis, et in noſtra Cura N. Clericus N. aſſerens ſe fuiſſe præſentatum à patrono dictæ Parochialis, et juſpatronatus in ea habente, et exiſtente in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi, præſentandi Rectores in eadem Parochiali toties quoties caſus vacationis occurrerit, petens à nobis ordinario jure inſtitui, et confirmari in Rectorem dictæ Parochialis cum honoribus, et oneribus ſolitis, et conſuetis, et volentes in premiſſis mature procedere, quoddam generale edictum ad inſtantiam prædicti N. expediri, et ad valvas Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, et dictæ Parochialis affigi, legi et dimitti juſſimus, per quod citari, et moneri fecimus omnes, et ſingulas perſonas ſua quomodolibet intereſſe putantes, quatenus infrà terminum certum, et competentem, in eodem edicto pręfixum comparere debuiſſent coram nobis, et in dicta noſtra Curia, ad dicendum, opponendum, et allegandum quicquid voluiſſent tam contra perſonam præſentatam, quam pręſentantes, quare dicta inſtitutio fieri debuiſſet. Quo edicto affixo, et poſt modum elevato, accuſatiſque debitis contumatiis, et quia ex quibuſdam ſcripturis, et aliis juribus productis, et præſentatis exiſtentibus penes infraſcriptum actuarium clarè conſtitit, et coſtat de vacatione, et et præſentatione prędictis, et quòd R. N. præſentans fuit erat, et eſt verus ejuſdem Parochialis patronus, et exiſtit in pacifica poſſeſſione, ſeù quaſi jurispatronatus, et preſentandis in Rectorem. Idcirco eundem R. N. per examinatores in Synodo diœceſana deputatos examinatum, et approbatum, tanquam habilem, idoneum, et ſufficientem, inſtituendum, et confirmandum duximus, prout ipſum tenore præſentium inſtituimus, et confirmamus de illaque tè coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, et acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca univerſis, et ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, Notariiſque, ac Tabellionibus publicis civitatis, ac diœceſis noſtræ in virtutæ ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis, et cenſuris contra inobedientes Superiorum mandatis à jure inflictis, et arbitrio noſtro infligendis, per præſentes præcipimus, et mandamus, ut cum pro parte tua vigore præſentium requiſiti fuerint, vel eorum aliquis requiſitus fuit, ad ipſam Parochialem Eccleſiam pręfati loci accedant teque vel Procuratorem tuum pro te in corporalem, realem, et actualem poſſeſſionem prędictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi forſan annexorum jurium, ac pertinentium prędictorum, ſervatis ſervandis, inducant auctoritate noſtra, et defendant inductum, amoto exinde quolibet illico detentore, quem nos etiam harum ſerie amovemus, et denunciamus amotum. Fictalibus verò colonis, et aliis arredatariis, de prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi annexorum, juriumque, et pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, et obventionibus univerſis tibi, vel procuratori tuo legitimè debito tempore reſpondeant, atque ab aliis, quantum in ſe fuerit, reſponderi faciant. *(Et ſi contingerit eum, cui providetur, aliud incompatibile obtinere, addatur)* Volumus autem, ac præſentium tenore declaramus, per hujuſmodi Parochialis pacificæ poſſeſſionis adeptionem, alteram Parochialem Eccleſiam loci N. vel Canonicatum, ac præbendam, quos obtinens in Cathedrali Eccleſia N. eo ipſo vacare, etc. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſignatas, et per infraſcriptum Cameræ Archiepiſcopali Notarium ſubſcriptas, et ſigillique noſtri appenſione munitas fieri juſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, etc.

FORMULA X.

Litterarum collationis Eccleſiæ Parochialis.

D Rodericus, &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Præsbytero Bracharenſi Salutem in Domino. Inter cætera, quæ pro paſtoralis noſtri officii debito præſtare cupimus, illud præcipuè nobis cordi eſt, ut Parochialibus Eccleſiis, quibus de Rectoribus per nos providendum eſt, tales præficiamus, qui officio, & miniſterio curæ animarum, quod omnium graviſſimum eſt laudabiliter ſatisfaciant. Vacante igitur nuper de menſe Februar. proximè præterito nobis Alternativę beneficio gaudentibus Parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata, ſub invocatione ſancti N. oppidi N. hujus Bracharenſis diœceſis per obitum N. illius, dum viveret, ultimi poſſeſſoris, fuerunt per Curiam noſtram mediantibus edictalibus juxta formam, & præſcriptum S. Concilii Trident. & conſtitutionis felicis record. Pii Papæ V. vocati omnes de ſic vacante Eccleſia provideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cum in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis, legitimè vocatis, & citatis ſub die.... coram nobis rigoroſo prævio examine per tres examinatores in diœceſana Synodo deputatos, facta fuit experientia de ſcientia, & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ad demum ſervatis de jure ſervandis fuiſti per dictos tres examinatores, repertus, habitus, & exiſtimatus idoneus, vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à jure requiſitis, & ut talis ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam ejuſque curam per te ipſum gerendam nobis ab eisdem renunciatus fuiſti, & ſucceſſivè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & judicatus. Nos igitur eidem Eccleſiæ, ac animabus illis ſubditis de idoneo Rectore providere volentes tibi, quem præ cæteris ſummo cum judicio delegimus, Parochialem eandem cum illi forſan annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis univerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca univerſis, &c. *ut in form. 9.*

ALIA.

NOs N. &c. dilecto, &c. Salutem, &c. Cum Parochialis Eccleſia S. N. per obitum (vel alio modo) N. illius ultimi poſſeſſoris vacaverit, & vacet ad præſens & nos ut juxta S. Concilii Trident. decreta prædictam Parochialem de Rectore provideremus, edictum de ejus vacatione affigi mandaverimus, tuque & alii oppoſitores coram noſtro Vicario generali, & examinatoribus Synodalibus ad id deputatis comparentes cum illorum oppoſitorum concurſu diligenter examinatus ab eiſdem examinatoribus in doctrina, & ſcientia nobis idoneus & ſufficiens cæteris aliis oppoſitoribus à nobis judicatus, & approbatus fuerit: Idcircò præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes Parochialem Eccleſiam præfatam de ſancto N. ſic ut præfertur, vacantem, cum omnibus juribus, ac pertinentiis ſuis tibi auctoritate noſtra ordinaria conferimus; ac de illa etiam providemus, teque in ejuſdem corporalem, & actualem poſſeſſionem, vel quaſi ponimus, ac inducimus, dummodo prius, ac ante adeptam hujuſmodi Parochialis poſſeſſionem, juramentum, ac profeſſionem Fidei, quæ in talibus juxta dicti ſancti Concilii formam præſtari ſolent, coram præfato noſtro Vicario generali præſtare tenearis, ac atu præſtes, ac de eiſdem teſtimonium authenticum à tergo hujus collationis reponi facias, aliàs hujuſmodi collatio nulla ſit nulliuſque roboris, ac momenti cenſeatur. Quocirca univerſis, ac ſingulis Archipresbyteris, Vicariis, Rectoribus, Clericis, Capellanis, Notariis, ac Tabellionibus publicis quibuſcumque per hanc noſtram diœceſim conſtitutis in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub excommunicationis pœna tenore præſentium præcipimus, quatenus infra trium dierum ſpatium ipſi, vel eorum alter qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad di-

dictam Parochialem Eccleſiam accedant ſed alter eorum accedat ad te, vel Procuratorem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ, jurium, & pertinentium prædictorum inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum amoto exinde quolibet illicito detentore, ac tibi de illius fructibus, redditibus, & proventibus, juribus, & obventionibus univerſis reſpondeant, & reſponderi faciant, contradictores auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo. In quorum &c.

FORMULA XI.

Collationis Parochiali Vacantis per eſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonii.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Præsbytero Barcharenſi, Salutem in Domino ſempiternam. Cum itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. hujus noſtræ diœceſis, ex eo vacaverit, & vacet ad præſens, quod dilectus noſter nuper dictam Eccleſiam Parochialem obtinens Eccleſiam ſimilem Parochialem Sancti N. etiam noſtrę diœceſis, tunc certo modò vacantem per nos ſibi collatam auctoritate noſtra ordinaria pacificè aſſequutus extitit. Non eidem Eccleſiæ per aſſequutionem hujuſmodi vel alias, quomodolibet vacanti de idoneo Rectore providere volentes, tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis in concurſu juxta Sacri Concilii, & conſtitutionis felicis record Pii Papæ V. præſcriptum examinatus prudentia, moribus, ætate, & doctrina ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam; ejuſque curam per te ipſum gerendam idoneus nobis renunciatus fuiſti in & quem nos ipſi præ cæteris, qui ad eandem nobis renunciati fuerunt delegimus Parochialem eandem Eccleſiam cum illi forſan annexis, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis univerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per biretti capiti tuo impoſitionem inveſtimus. Quocirca &c. *ut ſupra form. 9. Vel ſi vacat per ingreſſum Religionis, dicatur.* Cum itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. noſtræ diæceſis vacaverit, & vacet ad præſens ex eo, quod nuper dilectus noſter N. illa obtinens devotionis zelo ductus Monaſterium S. N. ordinis S. Franciſci ſitum in oppido Vimaranenſi hujus diæceſis ingreſſus eſt, expreſſa profeſſione ejuſdem Ordinis ſubſequuta. *Vel ſi vacat per contractum Matrimonii, ſic dicitur.* Cum itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. hujus noſtræ diœceſis vacaverit, & vacet ad præſens, ex eo quod dilectus noſter N. illam obtinens Matrimonium per verba de præſenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula ſubſequuta conſumavit. Nos eidem, &c.

FORMULA XII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis collectæ auctoritate ordinaria per executorem.

IN nomine Domini, Amen. Anno à nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti. M. DC. XXXI. Indict. 4. die verò.... menſe..... Pontificatus S. D. N. D. Urbani Papæ VIII. Anno octavo, in mei Notarii &c. conſtitutus illuſtris, & R. D. N. Præsbyter, & Rector, Abbas nuncupatus Parochialis Eccleſiæ Sancti N. habens, & tenens in ſuis manibus quaſdam collationes, & proviſiones de dicta Parochiali Eccleſia ſibi factarum patentes litteras per Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Rodericum à Cunha Dei, ac Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopum, ac Dominum Bracharæ Hiſpaniarumque Primatem eidem conceſſas, ipſiuſque Illuſtriſſ. D. ſigillo certa rubea alba circumdata, impreſſo cum cordula filii rubei impenden. ſigillatas ſub Anno, Indict. & Pontificatu prædictis, ac die ..... illas R. D. N. Canonico N. executori unico in eiſdem litteris collationis, & proviſionis ſpecialiter deputato præſenti, & recipienti ad manus, realiter tradidit, cumque vigore & auctoritate earumdem litterarum, ut ſe in corporalem realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis

Eccleſiæ (de qua ſibi certo modo tunc vacantem fuit præfatum Illuſtriſſimum D. proviſum prout in eiſdem litteris continetur) jurium pertinentiarum ipſius poneret, & induceret juxtà illarum formam, & tenorem debitè requiſivit. Qui quidem D. N. Commiſſarius, & executor præfatus, receptis primo prædictis Illuſtriſs. Domini cum honore, & reverentia; quibus decet, litteris, attendens requiſitionem hujuſmodi eſſe juſtam, & conſonam rationi, ut & tanquam verus obedientiæ filius dictum D. N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem Parochialis Eccleſiæ, juriumque, & pertinentiarum prædictorum per traditionem, tactum & palpationem clavis, & annulli, atque introjtum ad Altare, & pulſationem campanarum ejuſdem Eccleſiæ nemine contradicente poſuit, & induxit. Et nihilominus omnibus, & ſingulis ipſius Eccleſiæ utriuſque ſexus Parochianis, ut dicto D. N. tanquam verò Rectori ipſius Eccleſiæ, vel ejus legitimo Procuratori de fructibus, redditibus, & proventibus dictæ Eccleſiæ ſuis loco, & tempore congruis, & opportunis reſponderent, præcepit, & mandavit. De & ſuper quibus, &c.

FORMULA XIII.

Inductionis in poſſeſſionem Parochialis per Notarium.

IN nomine Domini, Amen, &c. In mei Notarii publici, &c. conſtitutus R. D. N. Rector Abbas nuncupatus Parochialis Eccleſiæ Sancti N. tenens in ſuis manibus quaſdam patentes litteras ſigillo Illuſtriſſimi D. Don Roderici à Cunha Archiepiſcopi, ac Domini Bracharæ, Hiſpaniarumque Primatis cera viridi ſigillatas, & aliàs debitè roboratas ſuper collatione, & proviſione dictæ Parochialis Eccleſiæ, vice, & auctoritate ipſius Illuſtriſs. D. factas Præfato N. de dicta Parochiali Eccleſia confectas, me Notarium publicum infraſcriptũ debita cum inſtantia requiſivit, quatenus vigore, & auctoritate litterarum prædictarum, ac mandati per eas mihi facti eum ponerem, & inducerem in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis Eccleſiæ cum ſuis juribus, & pertinentiis univerſis. Ego verò Notarius prædictus, ut præmittitur, requiſitus in vim mandati ex parte Illuſtriſſimi D. præfati in hac parte mihi facti volens, & cupiens obedienter parere, præfatum D. N. in corporalem realem, & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti N. juriumque, pertinentium prædictorum per ingreſſum majoris portæ ſive januæ dictæ Eccleſiæ tactu annuli ejuſdem, & per tactum cordarum Campanarum, & Miſſalis, Calicis, & Ornamentorum, clavium Sacrarii, & fontis Baptiſmalis dictæ Eccleſiæ, & ſubſequenter per acceſſum domus Presbyteralis ejuſdem Eccleſiæ, & per tactum vectis anterioris portæ, & per introjtum dictarum domorum nemine contradicente, in Dei nomine poſui, & induxi. Super quibus, etc. Actum, etc. Præſentibus, etc.

De gravitate formidandi oneris, quod Parochorum humeris imponitur, dum illis animarum cura committitur.

Cap. III.

SUMMARIUM.

1 *Animarum curam gerere nihil aliud eſt, quam illarum eſſe neceſſario quidem laborantem, & ſolicitum.*

2 *Parocho ducis nomen, & officium convenit.*

3 *Dux viatorum, qui ad Dei Regnum pariter arduum contendunt, eſt Parochus.*

4 *Ægrotantium multorum medicus eſt Parochus.*

5 *Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit.*

6 *Judex ſpiritualis eſt Parochus.*

7 *Parochus, antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accurate conſideret, quanti Deus illas fecerit.*

8 *Peccata aliena Parocho damnationis cauſa erunt, ſi ut verus Paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligentia, & in curia perierint.*

9 *Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur.*

Ani-

11 *Animæ unius dignitas magna eſt.*
10 *Animæ Deo gratiſſimæ ſunt, & earum lucrum gratiſſimum.*
12 *Præmium maximum, & eximium præpoſitum eſt illis, qui animas à diabolo ad Deum à vitio ad virtutem traducunt.*
13 *Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab iis, quibus animarum cura commiſſa eſt.*
14 *Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur.*
15 *Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas.*

1 NIhil aliud omnino eſt animarum curam gerere ei, qui rem exacte perpenderit, quam illarum Paſtorem eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſolicitum quam ipſos de ſuis ovibus Paſtores, quo omni æſtimatione pretioſiores ſunt unæ, quam alteræ. Hoc planè ex ore Chriſti Domini accepimus, qui quidem cum animarum noſtrarum Provinciam primo, & præcipuo Eccleſiæ Paſtori Petro commendaret, eas ſæpè oves dixit, atque ut tales illi paſcendas demandavit. Quin etiam apud Ezechielem hujuſmodi Paſtorem plerumque nuncupat, & apud ſacras Canonum inſtitutiones, ejus, qui Paſtoris ſpiritualis partes ſuſcipit, Paſtorale Officium vocatur. Caveat igitur Parochus, ne hoc nomen in Epiſcopis ac cæteris Superioribus præcipuum eſſe cernens ſibi convenire exiſtimet, imò ipſa præcipuè veritas proximum animarum Paſtorem quemquam eſſe, cui Parochia ſuæ proximè adhæret cura.

2 Nec ſatis eſt Parocho ſe hominum Paſtorem intueri, ſed alia ex parte illorum quoque ducem, & præfectum conſiderare oportet. Ipſe ejuſmodi dux armorum vi cœlum expugnaturus prævius factus ſuos monere, & hortari, ac docere induſtriam milites eo animoſius, & ardentius ad pugnam debet, quo aduerſarii, qui aditum impediunt, fortiores ſunt, & in vincendo callidiores. Quod autem hoc ducis nomen, & Officium Parocho conveniat, inficias iri non poteſt, qui ut debet, vitam hominum ſeù Jobus ait militiam eſſe fateatur: atque æterni Patris ſapientia ſatis invit memorans à diebus Joannis Baptiſtæ cœlum cæleſte pati ſe expugnari, & Apoſt. *in Epiſtolis ad Hebræos* nos admonet, ut ad bellum nobis propoſitum curramus, quia etiam alibi arma ad id neceſſaria deſcribit. Cùm igitur animas noſtras in aſſiduo verſari bello videamus æquum eſt, ut Parochus animarum ſe præfectum fateatur; quia porrò inter alia refert catalogum ſuæ gentis, & delectum ſingulis annis habere, atque Epiſcopus tanquam ſuperiores duce agnoſcere.

Prætererea meminerit viatorum ſe eſſe 3 ducem, qui ad Dei Regnum pariter arduum, perplexum, anguſtum, & periculoſum contendunt. Quod autem viatores ſimus, quis dubitat, ex Chriſto Domino viam eſſe agnoſcimus, qui duas nobis ante oculos proponens vias, unam quidem arcta eſſe docet, quæ dirigit ad vitam, alteram verò ſpatioſam, quæ ducit ad interitum. Ejuſdem quoque rei monitos nos jubet Apoſtolus, videlicet dum omnes hic lutea vaſa portamus, peregrinari, neque hic civitatem nos habere permanentem, ſed futuram conquirere. Quæ cum ita ſint obſtricti per fidem omnes viatores eſſe confiteri, & illos profectò hujus viæ judices, & duces dicere debemus, quorum quidem potiſſimæ partes ſunt ejuſmodi ſemitam explorare, & docere alios.

Deinde manifeſtò verùm eſt ipſummet 4 Parochum multorum ægrotantium eſſe medicum, quorum ita periculoſi, & diverſi ſunt morbi, ut qui ex illis intereunt, viventes perpetuò moriantur. Quid enim peccata præter languores animæ, atque egritudines eſſe ſolent; Itaque David hujuſmodi ægrotantem ſe intelligens, ſanitatemque anhelans Deum præcabatur: *Sana animam meam, Domine, quia peccavi tibi*, & alibi, *Sana me Domine quoniam infirmus ſum.* Ex quo fit ut ad ejuſdem Regii Prophetæ ſententiam longè ſit ab omnibus peccatoribus ſalus. Quamobrem qui animas his malis tergendi curam ſuſcipit, medicus ſpiritualis optimè meretur appellari.

Nec minùs navium gubernatoris no- 5 men, & munus cum eodem cohæret. Victores enim re vera ſunt, qui iſtius vitæ mare ad portum cœleſtis patriæ, quo conditæ eorum ſunt animæ, pernavigant:

cum

cùm minimè fieri poſſit ut alium præter hunc, qui verus, & totus ſit portus, capere valeant, ad quem ut perveniant, ob periculorum multitudinem paſſim naufragari contingat. Vitam verò noſtram navigando periclitari probè novit S. Doctor Auguſtinus, idque difert *in ſuis Soliloquiis, cap. 35.* explicavit ſic dicens. *Infelices, heu nos, & miſeri qui per hujus magni maris fluctus, procelloſaſque voragines navem trahimus, ignorantes, an ad portum ſalutis pervenire valeamus, guberna Domine navem noſtram tua dextera clavo Crucis tuæ, ne pereamur in fluctibus, ne nos demergat tempeſtas aquæ, ne abſorbeat nos profundum, ſed unco Crucis retrahe nos ab hoc pelago ad te ſolamen noſtrum.* Cum hoc, ubi jactamur, exilium mare ſit, ut etiam ſanctus aſſerit Chryſoſtomus ſuper Matthæum, his verbis, *Habemus pro mari mundum, pro navi Eccleſiam, pro velo pœnitentiam, pro gubernaculo Crucem, pro nauta Chriſtum, pro vento Spiritum ſanctum.* Idemque cenſet Eccleſia Virginem Dei matrem ſtellam ante omnes certiſſimam, & firmiſſimam omnibus navigantibus appellans, hinc neceſſariò ſequitur illos animarum noſtrarum gubernatores eſſe, qui earum cuſtodiis, & excubiis præcipuè, & in univerſum indulgent.

6 Tandem his alius, hoc eſt ſpiritualis judicis accedit titulus, quod ad eum cogitationes, opera, & exempla audire pertinet, nec non & pronunciare, ſi perpetuum pro illis luere ſupplicium, aut ad tempus expugnari mererentur, ut ſatisfactionem quantam brevis vitæ terminus tolerare debet, ac poteſt, adjudicet, & imponat.

7 Cum denique hoc officium tot, ac talia contineat officia, tantaque doctrina, & experientia indigeat, æquum eſt, ut antequam quis illud ſuſcipiat, accurate conſideret, & ita conſideratum, & ſuſceptum diligenter exequatur. Memoria recolet quanti Deus animas fecerit, ut cum millia millium Angelorum poſſideret, qui fidele ſemper ei obſequium præſtiterunt, & quoſvis alios plures ſuæ gloriæ participes adhuc condere potuiſſet, Filium ſuum unigenitum mittere voluerit, qui noſtro indutus ſpolio, mortem, quam ignominioſiſſima ei infere noverunt & potuerunt, pro illis occumberet. Cogitet etiam quo ſtudio, & amore ipſas præcipuo Vicario ſuo Petro commendaverit.

Meminerit etiam ipſe, qui earum curam ſuſceperit, utcumque propriis virtutibus præditus exiſtat, aliena vitia, & peccata propriæ damnationis ſibi cauſam fore, ſi ut verus Paſtor, & Parochus, quantum in ſe fuerit, oves ſuas non curaverit, aut ipſe ejus negligentia, & in curia perjerint. Quod ſi (ut Chriſtiani hominis intereſt) animæ ſuæ bene velit, & cupiat, nunquam ſibi acquieſcat intelligens in eo ſalutem ſibi eſſe poſitam, dum illos quorum ſe medicum ipſe obtulit ægrotantes viderit, propterea jam non ei juſtitia ad ſalutem ſufficit, & dicere jure optimo poterit, quamvis antea in manu ſua propriæ animæ ſalutem poſitam habuerit nunc ipſam dependere à multis, & ſalutem propriam, quàm cum Deo dumtaxat negotiari poterat, jam deinde cum aliis involutam procurare debere, etiam cum Davide, ut ſibi ab alienis parceat, Deo ſupplicare compelli. 8

Dei honorem, & lucra animarum non bona fugacia quæret Parochus Chriſti ſanguinem pro animarum ſalute profuſum præ oculis habeat. Deique præſentiam aſſidue cogitet, advertatque Parochos ſanctitate, prudentia zelo animarum fortitudine, vigilantia, patientia comitante diligentia inſtructos eſſe oportere. In eam curam toto animo incumbat, ne ſe mortiferi ſceleris labe inficiat ne divinum ſacrificium polluto animo per ſummum ſacrilegium offerat, ne ve Sacramenta indigne ſuſcipiat, aut miniſtret. In iis, quæ ad ſe pertinet, forti animo ferat contemni ſe, & maledictis proſcinde, ſic contemptus divino honori ſaluti ejus aut creditarum ovium noceat, non ferat, ſed ſedato animo juſta remedia adhibeat, expleat munus ſuum, etiamſi id viris improbis diſpliceat: Evangelica enim, & Apoſtolica inſtituta carnalibus viris non placent? horum vocibus aures claudat Chriſtum audiat, mente reponat Apoſtoli dictum. *Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.* 9

Animadvertat, quanta ſit unius etiam animæ dignitas, quam nec totus aſpectabilis mundus exæquare poteſt, quod Chri- 10

Chriſtus Dominus noſter confirmat Matth. 16. verſ. 26. *Quid prod eſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, & animæ ſuæ detrimentum patiatur?* Quare & ſapientiſſimus ille mercator Deus, qui pro mille mundis nec ſanguinis guttulam dediſſet, pro anima vitam cum ſanguine univerſo libentiſſime profudit; paratiſſimus pro ſingulis animabus eadem, & acerbiora tormenta ſuſtinere, quæ ſuſtinuit pro omnibus, ſi operæ pretium fuiſſet. Hæc anima expreſſa Dei imago & ſimilitudo eſt, capax divinitatis qua ſola ejus cupiditas expleri poteſt par Angelis, filia, & ſponſa Dei, hæres æternæ felicitatis, quis labor, quis ſumptus pro hac recuſandus?

11 Attendat, & reputet quàm Deo chariſſimæ ſint animæ, & earum lucrum gratiſſimum. Parcis, inquit Salom. Sapient. 11. verſ. 27. *omnibus, quoniam tua ſunt, Domine, qui amas.* Hoc ingens gaudium ſuum declaravit *Lucæ* 15. cùm ait: *Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perjerat; dico vobis, quod ita gaudium erit in cœlo ſuper uno peccatore pænitentiam agente.* S. Chryſoſtomus homil. 3. in Geneſi: *Nihil ita gratum eſt Deo & ita curæ, ut animarum ſalus.* Quod ſciens Apoſtolus Paulus, ſemper charitatis flamma in proximum mirabiliter exarſit. Optavit enim, ſi Deus voluiſſet, aut fieri potuiſſet, anathema eſſe à Chriſto, ejuſque gloria, & beatitudine divelli, ut Judæi converterentur, & ſalvarentur, & pro multis ipſe ſolus hanc pœnam ſine culpa ſua, & Dei offenſa lueret. *Optabam*, inquit ad Romanos 9. verſ. 3. *ego ipſe anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis.* Sic & Corinthis ſcribens, 1. epiſt. cap. 9. verſ. 19. *Cum liber eſſem ex omnibus* (nulli obſtrictus) *omnium me ſervum feci*, (abiicendo me ad quamcunque indigentiam, & miſeriam, accomodando me ad aliorum voluntatem, & infirmitatem) *ut plures lucifacerem*, & verſ. 22. *omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.* Et eadem 1. Epiſt. capitul. 20. verſ. 33. *Ego per omnia omnibus placebo* (placere ſatago, ut omnes ædificem, neminem offendam) *non quærens quod mihi utile eſt, ſed quod multis ut ſaluti fiant.* Qui rurſus *epiſt. 2. ad Corinth. 7. cap. 7. verſ. 3.* oſtendit ſe tanto in illos flagrare amore, ut cum illis, & pro illis vivere, & mori paratus ſit: *In cordibus noſtris*, inquit, *eſtis ad commoriendum, & convivendum.*

Conſideret, & perpendat eximium, ac maximum præmium iis propoſitum, qui 12
animas à Diabolo ad Deum, à vitio ad virtutem traducunt, Math 5. verſ. 19. *Qui fecerit, & docuerit hic magnus vocabitur in regno Cœlorum.* Servum qui acceptis talentis lucrum fecerat, ita Deus alloquitur Matth 25. *Euge ſerve bone, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam intra in gaudium Domini tui.* Qui ad aliorum ſalutem procurandam invigilant, proprium peccatorum veniam impetrant, Dei gratiam conciliant, virtutem, meritum, & gloriam ſibi exaugent. *Ut anima*, inquit S. Chryſoſtom. homil. 3. in Geneſ. *corpore melior eſt, ita hi, qui indigentibus pecunias, & facultates ſuppeditant, majoribus præmiis digni ſunt his, qui admonendo & continuo docendo in viam rectam ſupinos, & deſides inducunt, moſtrando eis divinarum virtutum fragrantiam, & vitiorum malevolentiam.*

Expendat quam accurata, & exacta 13
ratio ab iis exigenda ſit, quibus animarum curra commiſſa eſt. *Unicuique quidem*, ut ait Eccleſiaſticus cap. 17. verſ. 12. *mandavit Deus de proximo ſuo, & ut diligatur ſicut ſe ipſum quiſque diligit*, & proinde ut ſibi ita & illi velit efficaciter ſalutem, eumque pro virili portione promoveat, & qui hoc non facit, & pœnæ reus eſt, multum tamen magis delinquunt; qui ex officio hoc præſtare deberent, & exactionem rationem redditori, & acerbiores pœnas daturi ſunt. Ezech. 34. verſ. 10. *Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum.* Apoſt. ad Hebræos 13. verſ. 17. *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim pervigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri.* Bene ergo argumentatur S. Auguſtinus homil. 7. lib. 50. homil. *Si pro ſe fratres chariſſimi unuſquiſque vix poſſit rationem reddere, qui de Sacerdotibus futurum eſt, à quibus ſunt omnium animæ exquirendæ?* tangit Machado *en ſu perfetto Confeſſor y Cura de Almas lib. 4. p. 2. tract. 2. docum. 1.*

Ante mentis oculos ponat, quanta 14
gloria, & honore in judicio ornantur ſeduli,

& ardentes animarum ſalutis curatores, Apoſt. 1. ad Theſſ. 2. verſ. 19. *Quæ eſt enim ſpes, & gaudium, aut corona gloriæ nonne? vos ante Dominum Ieſum Chriſtum eſtis in adventu ejus? vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.* Quanta verò ignominia, in extremo judicio negligentes animarum Paſtores afficientur? qua de re S. Gregorius *homil.* 17. *in Evangelia*, monet. *Penſandum qui opera noſtra converſi luxuriam, avaritiam, ſuperbiam deſervarunt, quod animarum lucrum accepto talento fecerimus, quomodo in illo diſtricto judicii examine Petrus Judeam, Paulus Mundum, Andres Achiam, Joannes Aſiam, Thomas Indiam, à ſe converſam in judiciis conſpectu ducent, & alii alias Provincias, & populos; quo tempore Sacerdotes pudefacti obmuteſcent, neſcientes quid dicturi ſint.*

13 Cogitet, et ponderet quod etiam negligentes graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas, Matth. 25. verſ. 30. *Jnutilem ſervum eiicite in tenebras exteriores; ubi erit fletus, & ſtridor dentium.* Inutilem ait, non prodigum, non diſſipatorem, non fraudulentum, non impium, non ſceleratum, ſed otioſum, torpentem lucrum, et quæſtum animarum non facientem, Hinc et D. Proſper. lib. de vita contemplat. cap. 20. *Ille, cui divini Verbi diſpenſatio commiſſa eſt, etiamſi ſanctè vivat, & tamen perditè viventes aut arguere erubeſcat, aut metuat, cum omnibus qui eo tacent perjerunt, perit.* Et S. Greg. hom. 11. ſuper Ezechiel. *Tot occidimus, quot ad mortem ire quotidie tepidi, & tacentes videmus. Et ſi homicida non habeat vitam æternam in ſe manentem* 1. Joan. 2. *quæ ſupplicia in animarum interfectores expendentur?*

De profeſſione Fidei per Parochum intra duos ſaltem menſes à die adeptæ poſſeſſionis facienda, & obedientia Romano Pontifici præſtanda. Cap. IV.

SUMMARIUM.

1 *Parochi Eccleſiis Parochialiabus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem, intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur.*

2 *Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario etiam Epiſcopo non impedito.*

3 *Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem contra citatos, num. 4.*

5 *Profeſſio Fidei facienda eſt à proviſo de Parochiali tàm per obitum, quàm per reſignationem, & etiam Sede Epiſcopali vacante, ut num. 6.*

7 *Profeſſionem Fidei tenetur emittere etiam qui ſemel emiſit in adeptione alterius Paroch.*

8 *Proviſi de Parochialibus tenentur ultro ſe offerre ad Fidei profeſſionem emittendam, adeò ut non requiratur de neceſſitate monitio ad eam faciendam.*

9 *Proviſus de Parochiali hàbitu non tenetur emittere Fidei poſſeſſionem, quamvis contingat illam ad actum revocari.*

10 *Proviſus de Parochiali ſemper tenetur ad Fidei profeſſionem emittendam etiam lapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem.*

11 *Terminus duorum menſium à die captæ poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit proviſo, qui poſſeſſionem non accipit, quamvis per illum ſtet, quominùs illam accipiat.*

12 *Poſſeſſio pacifica requiritur, ut poſt illam currant duo menſes ad emittendam Fidei profeſſionem præfixi.*

13 *Probare tenetur proviſus ſe feciſſe Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illam inquirit.*

14 *Parochi omittentes facere Fidei profeſſionem peccant mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant.*

15 *Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſsionis computandorum amittunt.*

16 *Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſsionem*

17 *Proviſus ante Fidei profeſsionem non poteſt haberi pro præſente à Capitulo, niſi faceret ex indulto Apoſtolico.*

18 *Profeſsionem Fidei omittens non poteſt reg. de annali aut longiſsima poſſeſsione ſe tueri, quoad dictos fructus percipiendos quamdiù profeſsionem non emiſerit.*

19 *Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſsionem non tenetur in conſcientia*

tia

tia reſtituere proviſus, donec condemnetur ſeu ſequatur ſententia, contra citatos, num. 20.

21 *Fructus amiſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccl.*

22 *Poſſeſſio non ſuffragatur Fidei profeſſionem non emmittenti qnoad fructuum perceptionem.*

23 *Poſſeſſio adepta per proviſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem, eſt manutenibilis etiam poſt tempus.*

24 *Profeſſores non emittentes Fidei profeſſionem non poſſunt moleſtari ſuper titulo, & poſſunt ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio, etiam reintegrandæ, ut numero 25.*

1 PArochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur ſicut Tridentinæ Synodus præcipit *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 12. his verbis *Proviſi etiam de beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus teneantur à die adeptæ poſſeſſionis ad minùs intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito coram generali ejus Vicario, ſeu Officiali orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac jurent.* Formam verò dictæ profeſſionis faciendæ ordinavit Pius IV. *in ejus conſtitut.* incip. *Injūctum, ſub dat. Idibus Novembr.* 1564. quàm referunt Archiepiſc. Bononienſ. *part. 2. in princip.* Quarant. *in ſuum Bullarii, verb. Fidei profeſſio.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 5. num. 26. pag.* 540. noviſſimè Lavor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 16. num.* 41.

2 Poteſt præfato Concilii decreto ſatisfieri faciendo hanc profeſſionem coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito, ut optimè reſolvunt Nicol. Garc. *de benefic. p. 3. c. 3. nu.* 33. Filliuc. *in qq. moralib. tom. 3. tract. 41. cap. 6. num.* 8. Squillante *de obligat. Cleric. part. 1. num.* 92. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 61. nu.* 16. advertentes verba illa Concilii, *in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito*, &c. ſolùm poni admonitionem, & denotandum convenientiùs eſſe eam facere coram Epiſcopo, ceſſante impedimento.

3 Non ſolùm per ſeipſum, ſed etiam per Procuratorem ſpeciale mandatum habentem, ut reſolvunt Navar. *conſ. 4. ſub. nu. 2. de ſum. Trinit. in antiq. alias conſ. 11. de jurejur. in novis* Petr. de Ledeſma *in ſum. p. 2. tract. 1. cap. 4. poſt. 10. concluſ. diffic. 6.* Azor. *Inſtitut. moralium, part. 2. lib. 7. capit. 2. quæſt. 6.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Fidei profeſſio.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2 cap. 5. num.* 7. Campan. *in diverſorio juris Canon. rub. 8. cap. 3. numer.* 19. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib. 1. cap. 13. à numer.* 21. Vivian. *in praxi juriſpatr. lib. 15. cap. 3. numer. 27. in ultim. impreſſ.* Novar. *in ſingul. Canonic. ſing. 114. numer. 8. in fine* me citato in hoc loco Machado *enſu perfetto Confeſſor lib. 4. part. 2. to. 2. docum. 4. n.* 2. latè & eleganter Maſſobr. *in trat. de Synodo Diœceſana c. 40. d. 40. per tot. ſecundum Romanam impreſſ.* ubi diſertiſſimis fundamentis hanc ſententiam enixè pro me defendit, Tamburin. *de jure Abbatum tom. 1. diſp. 8. q. 3. nu.* 11. Lavor. *var. lucubrat. tom. 1 tit. 4. c. 22. n.* 2. Ferentill. *in annot. ad dec. 522. Buratti num.* 16. Ego ipſe *d. allegat. 61. numer.* 20. Rot. *in Vermien. Canonicatus, 13. Junii* 1608. coram Cardin. Sacrato, ubi etiam fuit dictum ſpeciale mandatum ad hoc cenſeri datum non ſolùm quando datur expreſſum ad faciendam Fidei profeſſionem ſed etiam ex mandato ad capiendam poſſeſſionem. Ratio principalis reſolutionis eſt quia neque Concil. Triden. neque conſtitutio Pii IV. utuntur verbis ſignificantibus perſonalitatem, & propterea ſuccedit reg. Quicumque poteſt alio ad facere per ſemeptiſum, poteſt illud facere per Procuratorem, *l. 1. ff. de procurator. c. qui per alium, &c. poteſt quis de reg. jur. in 6.* tum quia in expreſsè colligi videtur ex *capit. optatum in fin. 100 diſt.* in illis verbis, *nec aliquem, qui hanc jurejur. firmaret, miſeris*, ubi Præpoſ. hoc expreſsè notat.

4 Contra *addict. ad dict. conſ. 11. Navarri*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proæm. nu. 169. verſ. ſimiliter* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c. 50. §. 16. n.* 1. Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 3. nu.* 75. Squillante *de obligat. Cleric. part. 1. nu.* 91. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 166. nu.* 22. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 50. numer.* 3. parum reli-

religioſè de me loquentem, exiſtimantes abſque bono fundamento hanc Fidei profeſſionem debere fieri per ſemetipſum, adeò ut non ſufficiat fieri per Procuratorem, quorum fundamentis abundè reſpondet Maſſobr. *d. dubio* 40.

5 Amplia primò præfatam Concilii diſpoſitionem procedere in proviſo tàm per obitum, quàm per reſignationem, ut per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 3. *quæſt.* 9. *in princ.* Ricciul. *d. lib.* 1. *c.* 13. *n.* 17.

6 *Secundò* amplia in proviſo Sede Epiſcopali vacante Nicol. Garc. *dict. c.* 3. *n.* 24. Squillante *dict. part.* 1. *num.* 94. Ego ipſe *d. alleg.* 61 *num.* 17. & 18. Ricciul. *dict. capit.* 13. *num.* 15. qui etiam reſolvunt non ſufficere facere hujuſmodi profeſſionem coram Capitulo, ſed coram ejus Vicario.

7 *Tertiò* amplia etiam in eo, qui ſemel emiſit Fidei profeſſionem in adeptione alteriùs ſimilis parochialis, ut per Ugolin. *d. §.* 16. *in princ.* Azor. *d. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *q.* 8. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *nu.* 17. ubi *in addit. ſub. num.* 18. id procedere ait etiam in eo, qui denuò adipiſcitur Parochialem, quàm antea habuerat, & adimiſit, Squillante *d. par.* 1. *num.* 90. Campan. *in diverſ. juris Canon. rub.* 8. *cap.* 3 *num.* 26. Ricciul. *d. c.* 13. *num.* 19. Sigiſm. à Bononia *d. dub.* 50. *num.* 4. Tambur *d. q.* 3. *num.* 8. Machado, *d. docum.* 4. *num.* 5. plures refero ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 8.

8 *Quartò* amplia, ſeù potiùs declara, ut proviſi teneantur ultro ſe offerre, adeò ut non requiriratur de neceſſitate monitio ad faciendam Fidei profeſſionem. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 19. & 29. Ricciul. *d. c.* 13. *n.* 18.

9 Limita in Parochiali habitu, utpote quia olim habuit Parochianos, ſed nunc habere deſiit, de ea enim proviſus non tenetur Fidei profeſſionem emittere, cum de illa judicetur perinde ac ſi eſſet beneficium ſimplex. gloſſ. *verb. Parochialis Eccleſia, verſ. quòd ſi Eccleſia, in c. licèt canon. de elect. lib.* 6 Feder. de Senis *conſil.* 183. *per tot*, & præſertim *num.* 1. *verſ.* & *poſito* Rebuff. *in praxi, tit. de promotis intra annum, num.* 34. Ricciul. *in terminis, d. lib.* 1. *cap.* 14. *à num.* 2. Quod adeo verùm eſt, ut ſi contingat hujuſmodi parochialem habitu ad priorem ſtatum revocari, videlicet quia Parochiani redeunt ad habitandum, etiam tunc proviſus de illa minimè tenebitur emittere Fidei profeſſionem, ut optimè reſolvit Ricciul. *dict. l.* 1. *cap.* 15. *per totum*, quia quando Eccleſia revertitur ad priſtinum ſtatum, titularis non dicitur de novo provideri, ſed continuare, & perſiſtere in antiqua proviſione, qui caſus non videtur comprehenſus in Concilio, cujus diſpoſitio tanquam pœnalis convenit reſtringi magis, quàm dilatari, *cap. ſtatum de elect. lib.* 6. *cap. in pænis, & cap. odia, de regul. juris, eodem libro*, qui enim continuat, non attentat, gloſſ. *in Clement.* 2. *ut lite pend.* Natt. *conſ.* 606. *num.* 13. *lib.* 3. plenè Lancellot. *de attent. part.* 2. *cap.* 4. *limit.* 1. *num.* 2.

Datus eſt terminus duorum menſium 10
ad minùs à die captæ poſſeſſionis computandorum pro hac Fidei profeſſione emittenda, ut decrevit Concil. Trident. loco citato, non tamen ſi intra præfatum tempus non fiat, ob id facere debens ſolutus remanet ab obligatione illam in poſterum emittendi, ſed nihilominus ſemper ad eam faciendam tenetur, quia hujuſmodi terminus à Concilio aſſignatus non eſt præfixus ad remittendam, ac terminandam obligationem, ſed ad differendam pœnam, ita Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 119. *n.* 7. Petr. de Ledeſm. *d. c.* 4. *poſt* 10, *concluſ. differ.* 3. Azor, *d. part.* 2. *l.* 7. *cap.* 2. *q.* 5. Nicol. Garc. *d. par.* 3. *cap.* 3. *num.* 29. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 220. *num.* 4. *part.* 1. Anton. Ricciul. *d. cap.* 13. *num.* 37. Tambur in *d. q.* 3. *num.* 9. Squillante *d. p.* 1. *nu.* 96. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 22.

Non currit proviſo, qui non accepit 11
poſſeſſionem, quamvis per eum ſtet, quominùs illam accipiat, ut tenet Nicol. Garc. *dict. cap.* 3 *num.* 32. quem refero ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 25. addo Anton. Ricciul. *dict. cap.* 13 *num.* 50. ubi *num.* 62. dicit,
quod † ad effectum, ut incipiant currere 12
præfati duo menſes, non ſufficit fuiſſe adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur pacifica poſſeſſio, *num.* 63. ſubdit poſſeſſionem dici pacificam ad iſtum effectum, ſi ſit pacifica reſpectu curæ, in cujus exercitio non fuerit ſtatim turbatus de jure, vel de facto, ſed in eo ſteterit ſine turbatione per unum, vel duos menſes abſque moleſtia, quamvis illa pacifica poſſeſſio deinde non duret continuò, nec ſit pacifica reſpectu omnium fructuum, ſeù majoris partis ipſorum.

Pro-

13 Probare autem tenebitur proviſus ſe feciſſe Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illam inquirit ex officio, ut per Nicol. Garc. *d. part. 4. cap. 3. num. 48. cum ſeqq.* Ricciul. *d. cap. 13. num. 40.* Emiſſa verò creditur, ſi pars dicat illam feciſſe, dummodo collatio beneficii ſit decennalis, ita Campan. *d. cap. 3. à num. 24.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.* 681. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 580. *in* 2. *edit.* Ego ipſe *d. allegat.* 61. *num.* 21.

14 Contra Parochos omittentes facere Fidei profeſſionem imponuntur plures pœnæ.

Prima eſt peccati mortalis, ut colligitur ex Concil. Trid. *d. c.* 12. quod utitur gravibus verbis & infert gravem pœnam, quo caſu obligat ad culpam mortalem, juxta notata *in cap nam concupiſcentiam, de conſtitut.* ita Petr. de Ledeſma *d. tract.* 1. *cap.* 4. *concl.* 10. Fr. Emman. *d. c.* 19. *num.* 7. Nicol. Garc. *d. c.* 3. *nu.* 65. *in fine.* Squillante *d. p.* 1. *num.* 95. Sanch. *d. l.* 2. *c.* 5. *ante num.* 2. Verùm ſi Parochus per ignorantiam, incogitantiam, ſeù inadvertentiam illam non fecerit, mortaliter peccare non videtur, cùm bona fide legem humanam tranſgrediens mortale peccatum non committat, ſicut reſolvunt Navar. *conſil.* 2. *de ſumma Trinit. deciſ. in antiq.* alias *conſ.* 12. *de jurejur. in novis.* Sayr. *in floribus, deciſ. ſub illo tit. de ſumma Trinit. dec.* 3. Azor. *d c.* 2. *qu.* 2. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 10. *q.* 9. *nu.* 8. *cum ſeq.* Sanch. *d. l.* 5. *c.* 13. *nu.* 5. Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. verb. beneficiorum poſſeſſio, lit B. verſ. inter alia.* Molin. *de juſtit. tract.* 4. *diſp.* 71. *nu.* 8. Squillante *d. part.* 1. *n.* 100. Ricciul. *d. l.* 1. *c.* 13. *nu.* 43. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 29. §. Aloyſ. Ricc. *d. part.* 1. *deciſ.* 220. *à num.* 6. ¶.

15 *Secunda* pœna eſt fructuum amiſſio, quàm expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *d. c.* 12. decurſorum ſcilicet poſt lapſum duorum menſium, non verò in ipſis duorum menſium, non verò in ipſis duobus menſium, non verò in ipſis duobus menſibus, ſecundum Nicol. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 39. quem refero ego ipſe *d. allegat.* 61 *num.* 23. Aloyſ. Ricc. *d. p.* 1. *deciſ.* 200. *num.* 10. ¶. Non enim facta profeſſio proficit ad recuperandos fructus amiſsos poſt dictos duos menſes, ſed tàntùm ad quærendum futuros, ut per Navar. *dict. conſ.* 4. 4. *alias* 11. *num.* 3 Flamin. Pariſ. *d. lib.* 20. *q.* 9. *num.* 12. *& ſeq.* Nicol. Garc. *d. c.* 3. *nu.* 30. Ricciul. *d. c.* 13. *num.* 39. Squillante *d. p.* 1. *num.* 79. Ego ipſe *dict. alleg.* 61. *nu.* 2. Rot. *in Oveten. mercedis* 12. *Decembris* 1605. coram Reverendiſs. D. meo Coccino, impreſſa poſt. tract. Alexandri Movet. *de deſtribut. quotid.*

Quæ pœna procedit uſque adeò ut nec Ordinarius poſſit condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem, quia Ordinarius non poteſt remittere pœnam indictam à Concilio, niſi in caſibus ibi expreſsè permiſſis; Navar. *conſ.* 3. *nu.* 1. *de Cleric. non reſid.* ita docent Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 3. *nu.* 14. *in fine.* Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *n.* 53. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 32. † Neque ante Fidei factam profeſſionem proviſus poteſt haberi pro præſente à Capitulo, ſecundum Nicol. Garc. *d. c.* 3. *n.* 50. Rot. *in d. Oveten. mercedis.* Ricciul. *d. lib.* 1. *cap.* 16. *nu.* 8. ubi *num.* 9. declarat, niſi fortè hoc factum fuiſſe ex indulto Apoſtolico non ſolùm explicitè concedendo, ut poſſit percipere fructus ante factam Fidei profeſſionem ſed etiam implicitè; nempè ſi paulò poſt proviſionem concedatur ſibi indultum de percipiendis fructibus in abſentia. 16 17

Nec Fidei profeſſionem omittens poteſt reg. de annali aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu profeſſionem non emiſerit, ut reſolvunt. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 8. *q.* 9. *nu.* 122. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *c.* 119. *nu.* 7. Nic. Garc. *d. cap.* 3. *n.* 34. Proſper de Auguſtino *d. verb. beneficiorum poſſeſſio, lit. B. in fine.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 220. *num.* 11. *part.* 1. Ricciul. *d. c.* 16. *num.* 13. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 26. 18

Non tenetur tamen in conſcientia fructus ſic amiſſos reſtituere, donec condemnetur, ſeù ſequatur ſententia declaratoria, ut per Navar. *conſ.* 3 *num.* 1. *de ſum. trinit. in antiq. alias conſ.* 12. *num.* 1. *de jurejur. in novis* Fr. Emm. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 72. *art.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 63. *numer.* 28. Sanchez. *d. cap.* 4. *nu.* 10. Ratio eſt, quia Concilium *diſt. cap.* 12. eſt pœnale, ac proinde etiamſi pœnam ipſo jure irroget, non obligat in foro conſcientiæ. 19

Contra Azor. *d. cap.* 2. *q.* 1. *in fine.* Petr. de 20

de Ledeſma *d. tract.* 1. *cap.* 4. *concluſ.* 10. *diffic.* 1. Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *nu.* 35. Squillante *d. p.* 1. *num.* 98. Ugolin. *d.* ¶ 16. *num.* 4. Ricciul. *d. cap.* 13. *num.* 43. exiſtimantes intra dictos duos menſes Fidei profeſſionem non emmittentes ita fructus ſuos non facere, ut in conſcientia teneantur illos reſtituere etiam non interveniente aliqua ſententia.

21 Sed cui aſſignandi, & applicandi ſint fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem, cum id Concil. non determinet, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, in quo communis omnium ferè ſententia tenet eos eſſe impendendos vel uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, ſicut fructus eorum, qui non reſident, per *cap* 1. *verſ. ſi quis autem, ſeſſ.* 23. *de reform.* firmant Paul. Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c* 13. *n.* 4. Læl. Zech. *de benefic. & penſion. cap.* 13. *n.* 4. *verſ. quod ſi Parochiales.* Flamin. Pariſ. *d. lib.* 10. *quæſt.* 9. *num.* 123. *& ſeq.* Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 36.

22 *Tertia* pœna eſt, ut poſſeſſio minimè ſuffragetur iſti Fidei profeſſionem non emittenti, ut habetur *in d. cap.* 12. *Concil. Trident.* quod non tollit omninò poſſeſſionem, ſed impedit ejus effectum quoad fructuum perceptionem ita Navar. *conſ.* 5. *in antiq. alias* 3. *in novis, de verb. ſignific. & conſ.* 7. *&* 8. *de jurejuſ.* Sayr. *in floribus, deciſ. ſub. illo tit. de verb. ſignific. deciſ.* 6. Flamin. Pariſ. *lib.* 8. *q.* 9. *n.* 122. Sanchez. *de lib.* 2. *c.* 5. *nu.* 10. Azor. *d. cap.* 2. *q.* 3. Ugolin. *d. §.* 16. *num.* 4. Camp. *d. rub.* 8. *c.* 3. *num.* 17. Ricciul. *d. lib.* 1. *c.* 16. *num.* 10. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 522. Buratti *num.* 17. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 26. Rot. *in Varnien. Canonicatus,* 28. *April. &* 13. *Junii* 1608. *&* 4. *Febr.* 1611. coram bonæ mem. Cardinali Sacrato, ubi etiam fuit reſolutum
23 † poſſeſſionem adeptam per proviſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem ¶. eſſe manutenibilem etiam poſt tempus ¶. *& in Tiburtina Parochialis,* 27. *Junii* 1629. coram R. P. D. meo Pirovano, ubi quod ita cenſuit Sacra Congregatio ejuſdem Concilii in illa cauſa.

24 Unde infertur tales poſſeſſores juvari reg. de triennali: quia Concilium non tollit neque titulum, neque poſſeſſionem, præterquam ad effectum lucrandi fructus, ut bene ſcribunt Flam. Pariſ. *d. lib.* 10. *q. ult. n.* 4. *& ſeq.* Sanchez *d. c.* 5. *num.* 9. Ricciul. *d. c.* 16. *num.* 12. quod verùm intelligit ad effectum ne poſſit moleſtari ſuper titulo, & adhoc ut poſſit ſe tueri quocumque remedio poſſeſſorio, ſecùs verò ut poſſit conſequi fructus, ut ſupra oſtendimus.

Deinde infertur talem poſſeſſionem 25
ſuffragari etiam remedio reintegrandæ, dummodo ad illud non agatur reſpectu fructuum in ita Ricciul. *d. cap.* 16. *num.* 4.

De Sacerdotio per Parochos ſuſcipiendo infrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum. Cap. V.

SUMMARIUM.

1 *Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoveri infrà annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum.*

¶ *Declaratur tex.* in capit. licèt canon. de elect. in 6. *ibid.* ¶

2 *Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium.*

¶ *Beneficium Curatum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus. ibid.* ¶

3 *Declaratur text.* in cap. ſi pro Clericis 8. de præbendis. lib. 6.

4 *Parochialis, quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſeipſum ei deſervire.*

5 *Annus intrà quem proviſus de Parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoveri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacificæ poſſeſſionis.*

6 *Poſſeſſionem pacificam habere dicitur ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeù exercitii, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeù majoris partis.*

7 *Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur pacificè adeptus, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeù lis ei fuit mota.*

8 *Proviſus de Parochiali ſi illius poſſeſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos*

duos menſes, obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit, quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur.

9 *Pœna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiales, eſt privatio illius ipſo jure.*

10 *Declaratur* cap. cùm in cunctis §. inferiora ibi: moniti *de elect.*

11 *Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari; beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructuſque reſtitutionem tenetur.*

12 *Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum, licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat, quouſque ſpolietur.*

13 *Beneficio privato eo quod intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri facit, non poterit ea vice id beneficium iterato conferri.*

14 *Fructuum ad reſtitutionem tenetur; qui Parochialem ſuſcepit animo abſoluto eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium.*

15 *Beneficium Curatum recipiens animo aſſumendi Sacerdotium intra annum, non tenetur fructus perceptos eo tempore quo ſanam habuit mentem reſtituere, quamvis poſtea mutata voluntate minimè promoveatur intra annum ad Sacerd.*

16 *Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi infrà annum Sacerdos factus non eſt, poteſt illi cedere aut in favorem reſignare ultimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat.*

17 *Pœna* cap. licèt canon de elect. cap. 6. *non habet locum, quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoveri; quid ſi impedimentum proveniat ſua culpa oſtenditur, & numero* 20.

18 *Impedito non currit tempus.*

19 *Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur, legitimè impeditus ceſſante impedimento, quoad utrumque forum non alium annum integrum, ſed tantum complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promovendum acquirit, & quid ſi culpa ſua non ſe promoveri fecit, num.* 20.

21 *Parochialem Eccleſiam adeptus, ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari, an excuſetur, ſi impedimentum interveniat, eo tempore, quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni, oſtenditur.*

22 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveantur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur.*

23 *Licentia de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptennium cauſa ſtudii hodie non conceduntur.*

24 *Annum intra quem Parochialem adeptus tenetur ad Sacerdotium ſe promoveri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare, oſtenditur.*

25 *Pœna privationis ipſo jure, de qua* in cap. licèt canon. de lect. lib. 6. *non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiatæ ſint.*

26 *Mixtum non continetur appellatione ſimplicis.*

27 *Jura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis.*

28 *Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpè non includuntur.*

29 *Parochiali Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti, qui præficitur non tenetur intra anni ſpatium Præsbyter fieri.*

30 *Parochialis habitu regulatur ad modum beneficii ſimplicis.*

31 *Pœna* capitul. licèt canon, de elect. lib. 6. *non habet locum in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipræsbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus.*

32 *Pœna ejuſdem* capitul. licèt canon, *non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis.*

33 *Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia præter Parochiales obtinentes non incurrunt pœnam privationis, de qua* in capitulo licèt canon, de elect. in 6. *ſi intra annum non ſuſceperunt Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis.*

34 Cap. licet canon. de elect. lib. 6. *ſolum procedit in Parochialibus.*

35 *Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens non tenetur ſe promoveri facere Sacerdotium infra annum ſed eam dimittere cogitur.*

1 INfra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum debet Parochus ſe facere ad Sacerdotium promoveri, quod ſi infra id tempus promotus non fuerit, Eccleſia ſibi commiſſa nulla etiam præmiſſa monitione eſt ipſo jure privatus, ut diſponitur expreſsè *in c. licet cã.* 14. *de elect. l. 6.* & latè docent Rebuff. *in prax. tit. de non promot. intra ann.* Nav. *in mac. c.* 24. *n.* 118. *verſ.* 8. *& conſil.* 1. *in antiq. alias* 12. *in novis de reſcript* Satyr. *in flor. deciſ. eod. tit. deciſ.* 1. ubi quod ignorantia non excuſat Hojed. *de incompat. benef. part.* 1. *c.* 24. *nu.* 19. Spin. *in ſpec. teſtam. gloſſ.* 4. *princ. n.* 65. Petr. Henriq. *conſil.* 9. *nu.* 7. Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 55. *in noviſſ. impreſſ.* Zerol. *in prax. Epiſc. part.* 1. *verb. benefic. verſ. dico quartò principaliter.* Azeu. *conſil.* 9 *nu.* 25. Caned. *ad Sext. collect.* 30. *n.* 1. *verſ. & quidem.* Squill. *de oblig. Cleric. part.* 1. *à n.* 101. Morl. *in empor juris, par.* 1. *tit.* 1. *q.* 9. *nu.* 45. ¶ ubi intelligit text. *in d. c. licet canon.* quod neceſſariò requiratur ſententia ad omnimoda privationem, per celebrem, *verb juſto impedimento ceſſante in c. commiſſa de elect. l.* 6. ¶ Azor. *inſtitut. mort. part.* 2. *l.* 6. *c.* 8. *q.* 2. Aloyſ. Ricc. *in coll. dec. par.* 5. *collect.* 1088. Ugol. *de off. Epiſc. c.* 25. *§.* 2. Gonzal. *ad reg. Cancell. gloſſ.* 15. *nu.* 17. Io: à Coch. *in ead. reg. gloſſ.* 7. *poſt nu.* 13. *verſ.* 4. Viv. *in praxi juriſp. l.* 5. *c.* 5. *n.* 50. *in ult impreſſ.* Fernand. *in exam. Theol. moral. part.* 3. *c.* 13. *§.* 5. *n.* 1. Nic. Garc. *de benef. part.* 3. *cap.* 4. *nu.* 3. *& nu.* 52. *cum ſeqq.*

2 Hinc notabis obiter Parochialem Eccleſiam conferri poſſe ei, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſsit promoveri ad Sacerdotium, ſicut colligitur ex *c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. & ex c.* 2 *de inſtit. l.* 6. notant Rebuff. *in praxi tit. requiſita ad collationem bonam n.* 34. Roch. *de jurepatron. verb. honorificum, nu.* 24. Roland. *conſ.* 47. *n.* 59. *l.* 1. ¶ Unde S. Cong. Concil. teſte Garc. *de benefic. p.* 7. *c.* 4. *nu.* 48. cenſui obtinentem beneficium Curatum non teneri eſſe Diaconum, aut Subdiaconum, ſed intra annum debere promoveri ad Sacerdotium. ¶ Et ſic primam tonſuram ſufficere, & requiri tempore proviſionis per text. *in c. ex litteris, de tranſact.* ibi, *nondum fuiſſe tonſuratum*, &c. docent Abb. *ibi*, & Rebuff. *loco prox. cit. n.* 33. Non obſtat, † *text. in c. ſi pro Clericis* 8. *de præb.* 6. 3
ibi, *nec de deffectu Ordinum in eiſdem litteris mentio habeatur*, quia hæc intelligenda ſunt de defectu materiali, vel ſimplici carentia Ordinum ſacrorum, non verò de defectu formali, quaſi aliquid deficiat de jure neceſſarium, atque ità facilè ceſſant pluram, quæ circa illum text. diſputant ſcribentes, ut per Bero. *in c. ad aures, n.* 26. *de reſcript.* Rebuff. *tit. forma mandati §. volentes, verb. pro expreſſis, verſ.* 24. & alios, de quibus Roland. *conſ.* 47. *n.* 57. *l.* 1.

4 Intellige autem *primò*, ſeu potiùs declara omnia ſupradicta procedere in ea Parochiali, quæ datur in titulum, illa namque quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſe ipſum ei deſervire, ut expreſsè probat, *c. nemo deinceps, de elect.* 6. Azor. *inſtit. mor. part.* 2. *l.* 6. *c.* 8. *qu.* 4. quam ego refero ipſe, *de off. & pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 59. *n.* 13.

5 *Secundò* intellige annum præfatum, intra quem Parochialem adeptus, ſe ad Sacerdotium promoveri facere tenetur, incipere à tempore ſuſcepti regiminis, & illius pacificæ poſſeſsionis, ut decidit tex. *in c. commiſſa,* 35. *verſ. ãnus autem de elect. l.* 6. ex quo notarunt Tiraq. *de retract. lig. §* 1. *gloſſ.* 10. *n.* 113. *& §.* 36. *gloſſ.* 3. *num.* 5. Cald. Periera, *de renovat. emphyt. q.* 5. *n.* 31. Azor. *inſt. mor. p.* 2. *l.* 7. *c.* 16. *qu.* 11. & obtinentibus Dignitates, Præbendas, aut portiones qui infra annum initiari tenentur iis Ordinibus, quos hujuſmodi Præbendæ ſeu Dignitates requirunt, idem cenſuit S. Concilii Congregatio his verbis, *die* 23. *Septembris* 1631. *Sacra Congreg. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum reſpondit annum de ſe promoveri faciendo ad ſacros Ordines computari debere à die habitæ poſſeſsionis, dummodo per proviſum non ſteterit, quo minus antea poſſeſsionem perceperit* B. Cardin. Ubaldinus, Franc. Paulutius Sac. Cong. Conc. Secr. quam declarationem originalem, & authenticam vidi, & præ manibus habui.

Ille

6 Ille dicitur habere pacificam poſſeſſionem, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis eorum, gl. *verb. pacificam verſ. poſſeſsionem in d.c. commiſſam*, Rebuff. *in tract. de pacific. poſſ. nu.* 168. Menoch. *remed. 3. re in num.* 582. Nicol. Garc. *de beneſ. part.* 11. *capit.* 5. *numer.* 123.

7 Non videtur tamen adeptus fuiſſe pacificam beneficii poſſeſſionem, qui ſtatim ex ea fuit deturbatus, ſeu ſuper illa lis mota, gl. *d. verb. pacificam verſ. quod ſi in continenti.* Tiraq. *in l. ſi unquam verb. ſuſceperit liberos, nu.* 159. & 185. *C. de revoc. don.* Bellarm. *deciſ.* 169. Caſſad. *deciſ.* 9. *de cauſa poſſ.* Hojed. *de incompat. beneſ. p.* 1 *c.* 13. *nu.* 40. & 80. Maſc. *de probat. concl.* 143. *num.* 42. Flamin. Pariſ. *de reſign. beneſ. l.* 3. *q.* 1. *nu.* 130. ubi *num.* 131. ſubdit, quod relinquitur arbitrio judicis, quomodo interpretetur verbum illud *in continenti*, Nic. Garc. *d. p.* 11. *cap.* 5. *num.* 118. Verùm

8 † ſi proviſus de Parochiali poſſeſſionem illius aliquandiu, ideſt ſaltem per duos menſes, obtinuit ſine litigio, tenetur infra annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur, ita gl. *d. verb. pacificam, in verſ. ſi autem poſſeſsionem.* Staphil. *de lit. grat. tit. de qualit. & ſtatu beneſ. §. hujuſmodi n.* 12. Sarn. *in reg. de triennali, q.* 53. *verſ. & ideò* Petr. Greg. *de re beneſ. c.* 25 *num.* 10. quicquid dicat Nic. Garc. *d. p.* 11. *c.* 5. *nu.* 118. ubi tamen *nu* 121. refert Sacram Congr. Epiſcopo Veronen. ſic reſpondiſſe. *Obtinentes Parochialem Eccleſiam Sedis Apoſtolicæ habentes liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & proventuum poſſeſsionem, licèt in limine adeptæ poſſeſsionis prædictæ mota lis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ſe promoveri facere intra annum lite pendente.* Et iterum ſic. *Quod ſi beneficium eſſe litigioſum & curam animarum haberet, tenebitur obtinens ſacros Ordines ſuſcipere, ſi modo liberum habeat Curiæ exercitium.* In caſu tamen particulari excuſaretur Parochus pacificè poſſidens, ſi ſacris Ordinibus ſe initiari non fecerit, ut in ſeq. declaratione, quam ad litteram refert Nicol. Garc. *dict. tract. p.* 3. *c.* 4. *n.* 9. *parochus, ſi eo morbi genere teneatur, ut ad functionem ſui Sacerdotii, nec ad res divinas per ſe obeunda minus idoneus eſſe videatur, non tenetur durante talis morbi genere ſacris Ordinibus ſe initiari facere.*

Tertiò intellige pœnam eorum, qui intra anni ſpatium ordinati non ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinet Parochiale, eſſe privatione illius ipſo jure, ut probat text. *in d. c. licet canon, verſ. quod ſi*, ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione ſint præſentis conſtitutionis auctoritate privati*, & docent Rebuff. Navar. Hojed. Gonzal. & alii, quos ſupra citavi, *nu.* 1. Petr. Gregor. *d. cap.* 25. *num.* 8. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 7. *capit.* 16. *quæſt.* 11. 9

Quibus tamen non levitèr obſtat text. *in d. c. cum in cunctis, §. inferiore* ibi, *moniti* juncto, ibi, *removerentur*, quod verbum non latam ſententiam, ſed ferendam importat per ea, quæ latè tradit Tiraquel. *in l. ſi unquam verb. revertatur, ex num.* 132. Quare Doctores communitèr ex eodem Tiraquel. *citato loco*, interpretantur olim *per d. §. inferiora*, monitionem fuiſſe neceſſariam, & ſententiam ferendam; ſed jam de jure Sexti privationem incurri ipſo jure, ſe non plenè ſatisfaciunt, ſicut multò minus nec alii citati à Petr. Greg. *ubi proximè*, qui aliter, atque aliter conciliare nituntur. Ego igitur advertendum dico, *in d. §. inferiora*, agere Pontificem, non ſolum de beneficiis, ſed etiam de Decanatu, & Archidiaconatu, at verò *in d. c. licèt canon*, non de his dignitatibus, neque etiam de omnibus Curatis, ſed ſolùm de Parochialibus, ut patet ibi, *decernentes collationes de Paroch.* &c. Unde cum lex illa pænalis ſit, in ſolis Parochialibus obtinebit, in reliquis autem beneficiis etiam Curatis, ſalva manet deciſio, *d. §. inferiora* dum monitionem, & judicis ſententiam requirit, ut benè explicat, gl. *verb. privatus ad med. in d. c. licèt canon*, confirmaturque ex vulgari *l. præcipimus C. de appellat.* 10

Ex qua privationis pęna ipſo jure irrogata colliguntur plures effectus, & in primis ſe ſe offert ille quod anno elapſo beneficium in conſcientia retineri non poteſt, fructuſque reſtitui debent ante judicis ſententiam, ut notant in terminis Navar. *in man. dict. cap.* 27. *num.* 118. & *conſ.* 1. *num.* 2. *in antiq. alias conſ.* 22. *in novis de reſcript. & de Grat. c.* 22. *nu.* 46. Squillante *d. part* 1. *nu.* 101. *in fine.* Satzed. *ad Bernard.* 11

in pract. cap. 55. *in princip. in ult. impreſſ.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2 *cap.* 34. *nu.* 101. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *c.* 10. *ex nu.* 28. & *part.* 3. *cap.* 4. *nu.* 5. Fernandez *d. §.* 5. *num.* 2. non obſtante doctrina illa vulgari, quod pœna in conſcientia non debetur ante ſententiam, quia conſtat de mente legislatoris volentis, quod ante monitionem, & judicis ſententiam privatio incurratur, ut *in d. cap. licet canon.* ibi, *nulla etiam præmiſſa monitione*, quamvis Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. beneficium*, *§.* 4. *dict.* 4. Sahag. *in c. fin. de ſequeſtrat. poſſeſſ. n.* 81. Moral. *in emporio juris, part.* 1. *tit.* 1. *q.* 9. *n.* 45. exiſtimaverint non teneri Parochum dimmittere Parochialem, qui niſi post latam ſententiam, ante judicis pronunciationem.

12 Verùm licèt hujuſmodi beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum poſſit per alterum impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat, quouſque ſpolietur, ſecundum Henriq. *in ſumm. lib.* 10. *c.* 23. *§.* 5. *juncto commento lit. V.* Garc. *d. c.* 30. *num.* 34. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib.* 7. *cap.* 5. *n.* 33.

13 At ſi quis privatus declaratur beneficio hujuſmodi, eo quod intra annum ad Sacerdotium non ſe promoveri fecit, non poterit ea vice iterato id beneficium eidem conferri, ut probat *d. cap. commiſſa*, ibi, *nullatenus ea vice poterit iterato conferri*, & tradunt Tiraq. *de retractu lig. §.* 8. *gloſſ.* 7. *num.* 16. & *in l. boves*, *§. hoc ſermone*, *limit.* 1. *num.* 31. *ff. de verb. ſignific.*

14 Circa fructus autem perceptos intra annum ab eo, qui Parochialem ſuſcepit animo eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium, text. eſt principalis *in d. cap. commiſſa*, *verſ. cæterum*, qui probat ad fructum reſtiitutionem teneri; explicant Navar. *de Orat. cap.* 21. *numer.* 44. Gutier. *canonic. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 50. Mexi. *in tract. taxæ panis*, *concl.* 6. *numer.* 108. latè & eleganter Squill. *de oblig. Cleric. p.* 1. *n.* 103. *cum ſeqq.* Azor. *d. p.* 2. *l.* 6. *c.* 8. *q.* 10. *verſ. quæres*, & *c.* 9. *q.* 1. Sanch. *de matr. lib.* 7. *diſp.* 45. *à princ.* Quod tamen intelligendum eſt de impetrante Parochialem animo abſoluto non ſuſcipiendi Ordines non ita, ſi animo dubio, & conditionali, niſi aliud convenientius ſibi offeratur, ut in exemplo quotidiano de fratre minore natu, qui Eccleſiam ſuſcepit eo animo, ut ſi ſucceſſio fratris majoris ſibi obvenerit, vel majoratus beneficium dimittat, & ita ſervare conſuetudinem totius Chriſtiani orbis teſtantur Nau. *conſ.* 17. *de Cleric. non reſid.* & *in man. d. c.* 25. *n.* 118. *ante fin.* & *de Ora. d. cap.* 21. *num.* 45. Fernandez *d. §.* 5. *nu.* 4. Nic. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 4. *num.* 40. Squill. *d. p.* 1. *num.* 107. & 108. quidquid dicant Sot. *de juſtit. lib.* 10. *q.* 6. *art.* 6. *col.* 2. & Sanch. *d. diſp.* 45. *numer.* 10. patetque, ſi advertamus legem Canonicam hoc caſu non requirere animum certum, & deliberatum ſuſcipiendi Ordines, ut beneficiarius fructus ſuos faciat, ſed magis requirere certum, & deliberatum animum non ſuſcipiendi ad effectum ut fructus non acquirat, ſicut patet ex verbis *dict. verb. cæterum.* ibi, *promoveri ad Sacerdotium non intendens*, juncto, ibi, *ipſam poſtmodum dimiſſurus*, qualem animum non ſuſcipiendi non habetis, qui modo vult Ordines ſuſcipere ſub conditione tamen, ut ſi poſtea aliud convenientius ſibi contingat, beneficium dimittat.

Si autem quis Parochialem ſuſcipiat 15
animo aſſumendi Sacerdotium infrà annum, ſed poſtmodum voluntate mutata minimè promoveatur, non tenebitur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit intentionem reſtituere, *gloſſ. verb. non intendens*, *in d. c. commiſſa.* Franc. Emm. *in ſum. tom.* 2. *c.* 30. *concl.* 6. *numer.* 6. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 9. *c.* 8. *q.* 10. *verſ. quæres.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral, lib.* 1. *quæſt.* 79. *num.* 2. Sanch. *de matrim. lib.* 5. *diſp.* 45. *num.* 1. *cum ſeqq.* Leſſ. *de juſtit. l.* 2. *cap.* 34. *dub.* 26. *num.* 134. Squillante *d. p.* 1. *nu.* 103. quia *ex d. cap. commiſſa. §. cæterum*, ſolum ad illius fructus reſtitutionem obligatur accipiens Curatum, nec promoveri intendens, ſed iſte intendebat re vera promoveri ad Sacerdotium, nec eſt aliud jus, in quo hoc ſit expreſſum, & hoc eſt certum quantum ad fructus perceptos à tempore, quo fuit voluntas ſuſcipiendi Sacerdotium; at verò quoad fructus perceptos à tempore, quo voluntatem mutavit, magna eſt inter ſcribentes controverſia in qua ob allatam proximam rationem non eſſe reſtituendos exiſtimant Nau. *d. c.* 25 *n.* 118. *verſ.* 10. Fr. Emman.

mam *d. cap. 30. num. 6. concluſ. 6.* Leſſ. *diſt. cap. 34 num. 134.* Sed ego contrarium exiſtimo, cum hoc caſu militet illa ratio text. ac ſi ab initio non habuerit intentionem; nam negari non poteſt iſtum peccare mortaliter, & cum fraude beneficium ipſum retinere, & percipere illius fructus, dum mutato animo non ſe promovendi ad fructus lucrandos reſidui temporis illud retinet; & ideò hanc partem tenent Sot. *dict. art. 6. concluſ. 1. col. 1.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 97. nu. 54.* Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 4. cap. 18. num. 4.* Gutier. *Canon. lib. 2. cap. 5. numer. 23.* Nicol. Garc. *dict. part. 3. cap. 4. num. 55.* Squillante *dict. part. 1. num. 104.* ubi *num. 106.* reſolvit illum, qui accepit Curatum beneficium ſine intentione aſſumendi Sacerdotii, ſi intra annum mutata voluntate promoveatur, non teneri reſtituere fructus, quos percepit ante mutatam voluntatem.

16 Unde infertur poſſe illum, qui Parochialem Eccleſiam adeptus infra annum Sacerdos factus non eſt, illi credere aut in favorem reſignare ultimo die anni, cum adhuc jus in beneficio habeat, ut bene reſolvunt Rebuff. *in praxi tit. de promotis intra annum, n. 48.* Salze. *ad Bernard. in practic. cap. 55. littera A. in fine, verſ. prædicta; in ultima impreſſ.* Flamin. Pariſ *de reſignat. benefic. lib. 3. quæſt. 2. n. 9. & qu. 5. num. 4.* Azor. *d. part. 2. lib. 7. cap. 20. q. 4.* Nald. *in ſum. verb. Parochus, n. 8.* dummodò abſque dolo, & fraude id faciat, per ea, quæ tradit idem Azor. *inſtitut. moral. dict. part. 2. lib. 6. c. 8. quæſt. 10. verſ. quæres,* ex ea ratione, quia ſi Clericus in ultima anni die mortuus fuerit, beneficium vacabit per mortem. Pariſ. *conſil. 19. numero 24. volum. 4.*

17 *Quartò* intellige obligationem hanc, & pœnam non habere locum, quando juſto impedimento intra annum non potuit promoveri, ut probat expreſsè text. *in d. cap. commiſſa,* ibi, *tibi non currit ſi promoveri juſto impedimento,* &c. notant Rebuff. *dict. tit. de promotis intra annum, n. 49.* Bernard. Diaz. *dict. c. 55. numer. 3.* Navar. *dict. conſ. 1. alias 12. num. 1. cum ſeqq. de reſcript.* Emmanuel Sà *in aphoriſm. verb. beneficium, num. 7.* Tiraquel. *de retract. lign. §. 35. gloſſ. 4. nu. 14. & 22.* Cald. Perjera. *de renovat. emphyt. q. 6 num. 25.* qui omnes varia adducunt impedimenta, & inter alia de infirmo, ignorante, & ſimilibus.

Sed illud uſu frequentiſſimum eſt de Epiſcopo, qui non potuit, vel noluit Ordines conferre, ut in terminis notant Bernard. *dict. n. 3.* Nald. *d. ver. Parochus, n. 11.* & optimè Petr. Gregor. *d. c. 25. num. 9.* Confirmaturque eadem declaratio ex generali regula, quæ docet impedito non currere tempus, *cap. quia diverſitatem, de conceſſ. præb.* cum ſimilibus, de quibus Pinel. *in Auth. niſi, num. 46. C. de bonis mater.* Gutier. *Canon. lib. 1. c. 28. numer. 2.* & plena manu ego ipſe *Axiomat. juris uſu freq. Axiom 116. num. 1.* 18

Illud in hac materia eſt conſideratione dignum, quod Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur, legitimè impeditus ceſſante impedimento, quoad utrumque forum non alium annum integrum, ſed tantum complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit, ad promovendum acquirit, ita Navar. *conſil. 1. de tempor. ordin. in antiq. alias conſil. de in integr. reſtit. in novis.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de tempor. ordinationum, deciſ. 1.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. cap. 5. num. 120.* Galet. *in ſua Margarita caſuum conſcientiæ verb. impedimentum 1.* 19

Dixi requiri impedimentum juſtum, hoc eſt proveniens ſine culpa illius, qui impeditur ſacros Ordines ſuſcipere, quia ſi culpa preceſſerit annum currere impedito receptum eſt communiter ex *gloſ. verb. privati, in d. c. licet canon.* Bernard. & Petr. Gregor. *locis proximè citatis,* ſic intelligentes textum difficilem *in c. 1. de ætate, & qualit.* juxta *gloſſ. ult.* ibi, dum probat amittere beneficium qui propter juſtam cauſam ordinari non poteſt, præcedente ſcilicet culpa ſua. Verùm hæc reſolutio non tranſit ſine difficultate, quia impedito etiam culpabiliter tempus non currere optimè probat text. *in d. cap. quia diverſitatem,* ibi, *& ſi culpa ſua fuerit ſuſpenſus,* & Doctores communiter ſecundum Queſad. *diverſ. quæſtion. capit. 1. numer. 7.* Pinel. & Gutier. *num. 6. dictis locis.* Sed ſolvitur difficultas generali illa præhabita diſtinctionem, an culpa ad caſum impedimenti fuerit ordinata, & procedit commu- 20

munis reſolutio, de qua ſupra, vel ſufficienter ordinata non fuerit, & habet locum dictum, *ca. quia diverſitatem*, & juxtà hoc ultimum diſtinctionis membrum exiſtimo abſque dubio intelligendam eſſe deciſionem Sacræ Congregationis, quam referunt Salzed. *ad Bernard. d. c. 55. in princ.* Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis, part. 3. cap. 13. §. 5. nu. 1.* ut ſequitur *Pœna Canonis præſcripta eis, qui intra annum Sacerdotium non ſuſceperunt, non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, vel infra tempus comparuit, & ſe promoveri petiit, offerens quantum in eo erat ſe paratum ad ſuſcipiendum Sacerdotium, ſeu Ordinarius noluit eum propter illeteraturam, vel aliam cauſam promovere.*

21 Dubium occurrit non omittendum, in quo Doctores torquentur, an excuſetur iſte ſi impedimentum interveniat eo tempore, quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni? Et excuſandum, non eſſe probatur ex regula receptiſſima, quod impedimentum ſuperveniens tempore, quo actus fieri non poteſt, non excuſat docente Jureconſ. *in l. qui commeatus*, ibi. *dum tamen dum tardius &c. ff. de re milit. & in l. 2. verſ. ſi quis tamen, ff. ſi quis caution.* proſequitur. Dec. *in c. ex ratione, nu. 16. cum ſeqq. de appell.* Menoch. *de arbitr. caſu* 118. *nu.* 5 *& caſu* 153. *nu.* 15 Gutier. *lib. 2. Canonic. c. 6. num. 11. verſ. ſimiliter*, ex quibus in his terminis ita reſolvit Belarm. *deciſ. 83.* contra quem tamen ſcripſit Rebuff. *de tit. de promotis intra annum, nu. 48.* & Salzed. *d. cap. 55. lit. C.* ea ſcilicet ratione, quia etiam in fine anni quamvis promoveri non poſſit, potuit tamen reſignare beneficium, vel permutare, vel impetrare reſcriptum Summi Pontif. ut omnes Ordines ſuſciperet, ac ſubinde impedimentum tunc ſuperveniens dicit excuſare. Ego tamen adverto, ſi proponamus caſum, in quo impedimentum ſuperveniant, quando jam ordinari non poterat, priorem ſententiam veriorem eſſe, & omninò tenendam, & concludit ipſius fundamentum, quod ſi caſus proponatur, in quo per reſcriptum poſſit ordinari, vel alias renuntiare, aut permutare niſi impedimentum ſupervenisset excuſabit impedimentum, ut evincit ratio contrariæ ſententiæ: non autem admitto potentiam illam remotam, quod poterit renuntiare, vel permutare, niſi appareat de renunciando agere cum impedimentum ſupervenit, quod confirmatur ex vulgari doctrina, ſecundùm quam potentia proxima, non autem remota in unoquoque actu attenditur, *l. naturalem, §. 1. in fine*, ibi, *multa accipere piſſunt, ut ex ea non capiamus, ff. de acquir. rerum domin. l. quemadmodum, §. item Labeo*, ibi. *cum incertum ſit &c. ff. ad legem Aquil.* cum aliis quæ Doctores communiter notant in materia lucri ceſſantis, ut per Gutier. *de jurium confirm. part. 1. c. 2. nu. 8.* D. Barboſ. *in l. 2. ff. ſoluto matr. p. 1. n. 47. verſ. eſt ſanè advertendum.* Petr. Navar. *de reſtitut. lib. 3. cap. 2. numer. 301.*

Quintò nota cum habentibus Parochialem Eccleſiam poſſe Epiſcopum cauſa ſtudii diſpenſare, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotium promoveantur, ita tamen ut ad Subdiaconatum intra annum ſuſcipiendum adſtringantur, ut decidit text. *in c. cum ex eo, 14. de elect. lib. 6.* & reſolvunt Hojed. *de incompatib. benefic. p. 1. cap. 24. num. 19* Navar. *in man. cap. 25. nu. 118. verſ. poſt autem*, Petr. Greg. *de re benefic. c. 25. num. 9.* Emman. Sà *in aphoriſ. verb. beneficium, nu. 8.* Rebuff. *de privileg. Scolaſt. privileg. 36.* Monet. *de diſtribut. quotid. part. 2. quæſt. 10. numer. 4.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 1. nu. 24.* ubi quod talis Parochus, cùm ſit diſpenſat Epiſcopus, ne intra annum promoveatur, minimè incurrit pęnam amiſsionis beneficii, de qua *in d. cap. licèt canon.* Ratio autem hujus diſpenſationis eſt, quia multi recuſabant Eccleſias Parochiales cum eo onere acceptare, & cum facultate eis aliunde non ſuppeterent, ſtudendi opportunitas auferebatur in maximum damnum univerſalis Eccleſiæ, quæ viris litteratis noſcitur, indigere quàm rationem expreſsit text. *in d. cap. cum ex eo*, ubi quoque eam præſtat, quare diſpenſati ad ſtudendum teneantur intra annum ad Subdiaconatum promoveri, dum dicit, *ne ſicut à multis de Chriſti patrimonio ſublatis factum eſſe dignoſcitur, à ſtatu retrocedere valeat clericali.* Et ubi Epiſcopus diſpenſaverit in ſeptennio hujuſmodi ante illud tempus finitum non poterat diſpenſationem revocare, gloſſ. *verb. ſeptenium, in d. capit. cum ex eo.* Rebuff. *de privilegio Schol.*

*Schol.privil.*37.Sanchez *d.lib.*8. *diſp.*33.*n.* 12. Et ad ilum tamen, non verò ad Prælatum, ſpectabit illo ſeptenio durante Vicarium deputare, idem Sanchez *de matrimon. libro* 3. *diſputat.* 31. *numero* 11.

Sed reſtat, ut videamus, an poſt Concil. Trident. facultates iſtæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptenium cauſa ſtudii licitæ ſint? Partem affirmativam ſuadere videtur idem Concil.Trid. *ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.* 12. dum facultates de non promovendo ad annum adſtringit, excipit tamen caſus à jure expreſſos, inter quos hunc noſtrum præcipuum eſſe, & expreſſum *in d. capit. cum ex eo*, ex dictis conſtat, & notavit gloſſ. marginalis, *in d. cap.* 12. juvatque idem Concil. *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 1. *in fine*, dum generaliter inquit, docentes, & ſtudentes ſacram Scripturam gaudere omnibus privilegiis à jure conceſsis de perceptione fructuum beneficiorum in abſentia. Pars autem negativa probari videtur ex eodem Trident.*ſeſſ.*8.*de reform.c.*2. dum revocat omnia privilegia, ſeu exemptiones, quæ tollunt reſidentiæ neceſsitatem quod repetit idem Trident. *ſeſſ.*23.*de reformat. cap.* 1.*ad fin.* In quo advertebat D. Ludovicus Correa, olim in celebri Conimbricenſi Academia Pontificii juris primarius Profeſſor, Concilium *d.cap.* 2. agere de privilegiis perpetuis de non reſidendo, & *in d. cap.*1. de exemptionibus, quæ perſonis propter particulares neceſſitates conceduntur, atque ita non revocari ibidem privilegia, quæ ad tempus Academiis, & ſtudentibus in illis à jure ſunt conceſſa, in quibus ſalvum eſſe voluit ſuum privilegium Concil. *d. ſeſſ.* 5. *cap.*1. *in fine*, quæ interpretatio licèt forſan placere poſſe, & eam amplecti mihi foret jucundiſsimum, ob debitam eximio Præceptori reverentiam: magis tamen apud omnes valere debet Eminentiſsimorum DD. Cardinalium à Sanctiſsimo D. Papa approbata auctoritas, qui reſponderunt quoad Parochiales impetratas poſt confirmationem Tridentini nullam licentiam dandam ad percipiendos fructus in abſentia ratione ſtudii ex Parochialibus, cujus declarationis meminerunt Petr Henriq.*conſ.*23.*num.*4. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.gloſſ.*6.*num.*251. Armendar. *in addit. ad recopil.legum Navarræ, lib.* 2. *tit,* 23. *libr.* 2. *§.* 2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, numer.* 122. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.*502. *in* 1. *edit. aliàs reſolut.* 393. *in fine, in* 2. *edit.* Sanctarel. *var. quæſt.* 3. *numero* 25. Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 3. *alleg.* 53. *numero* 77. *& alleg.* 56. *numero* 30. Unde cum ex hujuſmodi declaratione Eminentiſsimorum DD. Cardinalium conſtet licentias ad ſtudendum hodie dari non poſſe habenti Parochialem, neceſſe eſt, ut dicamus ceſſare jam diſpoſitionem *dict. capit. cum ex eo*, & ſupra reſoluta circa licentiam Epiſcopi ad ſeptennium, & minime excuſandum Parochum à ſuſcipiendo Sacerdotio propter cauſam ſtudii.

Sextò nota exceptis caſibus à jure ex- 23
preſsis, qualis illo attento erat cauſa ſtudii ex modis dictis non poſſe Epiſcopum prorogare hujuſmodi annum; ratio facilis eſt, cùm enim hoc tempus à generali Concilio Lugdunenſi fuerit ſtatutum, *in dict.cap.licèt canon*, ſuccedit regula receptiſsima, quæ docet contra generale Concilium, Epiſcopum, atque etiam Legatos Sum.Pontif. diſpenſare non poſſe; notat gloſſ.*verb.ætate*, per text.*ibi in cap.cum dilectus*, 32.*de elect. in cap.dilectus, in verbo, cum ſe facultas de præbend.* ſequuntur doctores communiter ex Dec. *in cap. at ſi Clerici, §.de adulteriis nu.*9.*in verſ. quarto fallit de judic.* Duen. *reg.* 248. Gutier. *Canon.lib.*1.*cap.*5.*num.*10 & confirmatur ex Concil.Trident.*ſeſſ.*7.*de reformat.cap.*12.
† ubi facultates de non promovendo mi- 24
nimè ſuffragari ultra annum expreſsè conſtituit; quibus omnibus addo non poſſe Epiſcopum annum iſtum à jure conceſſum reſtringere, neque monere, neque cogere Rectorem Eccleſiæ Parochialis, ut intra brevius tempus Sacerdotium ſuſcipiat, cum enim annus iſte à jure concedatur, non eſt ab Epiſcopo auferendus, juxtà *reg. indultum, de reg. juris, lib.* 6. ex quo in terminis notavit Bonifac. *in Clement.unic. num.* 45. *de offic. Vicar.* Rebuff. *d.tit.de non promotis intra annum, num.*19. Petr.Greg. *d. cap.* 25.*nu.* 8. *poſt med.* Si verò ante annum finitum diſpenſet Prælatus in anno illo ad aſſumendos Ordines præfixo, prorogando terminum, non incurritur pęna, *d.cap.licèt canon*, ita Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1, *l.*4. *c.*22.*nu.*25.

25 Septimò notat in Eccleſiis etiam Parochialibus, ſi Collegiatæ ſint, locum non habere pœnam privationis ipſo jure, de qua *in d. cap. licet canon.* ita in terminis probat tex. *in c. ſtatutum, 22. de elect. l. 6.* & reſolvunt Selv. *de benefic. part. 1. q. 3. nu. 6.* Rebuff. *d. tit. de promotis intra annum, n.* 27. Azor. *d. par. 2. lib. 6. c. 8. q. 4.* Navar. *conſil. 3. de tempor. ordin.* Gonzal *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 7. n.* 12. Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ. verb. Sacerdos, ult.*
26 † Ratio eſt, quia unum mixtum, quale eſt Eccleſia Collegiata Parochialis, non continetur appellatione ſimplicis, quale eſt Parochialis, de qua fit mentio *in d. cap. licet canon.* arg. text. *l. ſi ita ſcriptum ff. de*
27 *liberis, & poſthum.* & ſic † jura loquentia de Parochialibus non habent locum in Collegiatis Curatis, gloſſ. *verb. Collegiatas, in dict. c. ſtatutum* Flamin. Pariſ. *de re-*
28 *ſignat. benefic. lib. 8. q. 9. nu.* 94. quia † in generali diſpoſitione beneficiorum qualificata beneficia ſæpè non includitur ut per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 9. n.* 2. nec ſub diſpoſitione ſimplici comprehenditur caſus qualificatus. Valaſc, *conſ.* 51. *numer.* 51.

29 *Octavò* nota illum, qui Eccleſiæ Parochiali habitu tantum, & non actu Parochianos habenti præficitur, non teneri lege, quæ lata eſt *in d. capit. licet canon.* nempè quo debeat intra anni ſpatium Presbyter fieri, ita gloſſ. *verb. Parochialis, verſ. quid ſi Eccleſia olim habuit Parochianos, in d. capit. licet canon.* Rebuff. *d. tit. de promotis intra annum, numer.* 34. Federic. de Senis *conſ.* 184. Navar. *conſ. 4. alias 13. de præbend.* Azor. *dict. part. 2. lib. 6. capit. 8. quæſt. 9. & lib. 9. capit. 3. quæſt. 14. verſ. quæſtionis dubiæ eſt.* Rota *deciſ.* 112. apud Farinac. *part. 4. ſuæ praxis crim.* ¶ Valenzuela *conſ. 26. numer. 25. cum ſeqq. tom.* 1. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. capit. 293. numer.* 22. ¶ Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extragremium Eccleſiæ exiſtent. lib. 1. capit.* 14. *num.* 2. ubi *num. 4 & 5.* ſubdit hujuſmodi Parochialem habito reſpectu populi non obligare ad reſidentiam neque ad Sacerdotium neque inducere incompatibilitatem. Unde in Rot. apud Caval.
30 *deciſ. 164. n. 3.* fuit dictum † Parochialem habitu regulari ad modum beneficii ſimplicis, nec faciendam eſſe mentionem curæ habitu in impetratione.

Nonò nota pœnam *dict. c. licet canon.* 31
vires, & locum non habere in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipreſbyteris, curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus, gloſſ. *d. verb. Parochialis, verſ. ſed nunquid erit idem in Decanatu* Boer. *deciſ. 119. in fine* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 8. qu. 3.*

Decimò nota eandem pœnam locum 32
etiam non habere in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis, ut reſolvunt Rebuff. *dict. tit. de non promotis intra annum, nu. 29. verſ. ideo qui poſſedit.* Boer *d. deciſ.* 118. *nu.* 7. Azor. *d. lib. 6. cap. 8. qu. 8.*

Undecimò nota obtinentes dignitates, 33
Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia non incurrere dictam privationem ipſo jure, ſi intra præfatum annum non ſuſceperint Ordinem requiſitum, & annexum ſuis beneficiis, quia *d. c. licet canon.* † ſolùm procedit in 34
Parochialibus, ita Squillante *de obligat. Cleric. part. 2. num.* 102.

Duodecimò, nota quod in Sacra Con- 35
gregatione Concilii propoſitum fuit ſequens dubium, an obtinens Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum teneatur promoveri ad ſacerdotium infra annum, juxta *cap. licet canon*, cum Concil. *ſeſſ. 21. de reform. cap.* 2. videtur declaraſſe, *d. cap. licet*, intelligi de beneficio Eccleſiaſtico ſufficienti ad victum imò prohibeat poſſe promoveri ad ſacros Ordines. Sacra Congreg. cenſuit non teneri, ſed tantùm expedire, ut Sanctiſsimus declaret eum debere dimittere: Sanctitas ſua probavit hanc ſententiam, ut dimittat, refert Nicol. Garc. *de benefic. part. 2. capit. 5. numer.* 121.

De vita, & honeſtate Parochorum. Cap. VI.

SUMMARIUM.

1 *Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debent ſuam vitam, & mores componere.*

2 *Veſtimenta, aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem deceant.*

3 Co-

3 *Color viridis, aut rubeus Clericis prohibetur.*
4 *Color rubeus permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis.*
5 *Annulos deferre in digitis non poſſunt Parochi.*
6 *Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt.*
7 *Decor, & competens veſtium ornamentum morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna.*
8 *Veſtibus ne fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debent Parochi, ſed inter utrumque medium quodam eſt capiendum.*
9 *Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multo minus cum ſuſpectis fœminis converſari.*
10 *Parochus etiam ſenex famulam quamtumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur.*
11 *Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere Parochus.*
12 *Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt.*
13 *Convivium benedictione inchoari debet & gratiarum actione terminari.*
14 *Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet.*
15 *Ebrietatem, & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna oſtenditur.*
16 *Ebrietas quot mala gignat oſtenditur.*
17 *Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis ad invicem.*
18 *Mimis, joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent Clerici.*
19 *Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus.*
20 *Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa.*
21 *Tabernæ ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ.*
22 *Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcenos oculi eorum contaminentur.*
23 *Comœdis intereſſe non licet Parochis.*
24 *Comœdiarum impudicarum auctores mortiferi criminis rei fiunt.*
25 *Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale.*
26 *Taurorum agitationibus adeſſe non debent Parochi, & qualiter id præmittatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur.*
27 *Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad alleas, & taxillos.*
28 *Ludus, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, Parochis eſt permiſſus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos non habeant.*
29 *Scacchorum, ſive latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis aut avaritiæ, vel cupiditatis, & dummodo non diſtrahatur à divinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur.*
30 *Ludus ſcacchorum non multum convenit litteratis hominibus.*
31 *Canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venandum habere non licet Parochis, nec venationes facere periculoſas, ſeu clamoſas.*
32 *Clerici ſanitatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia.*
33 *Vacatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis.*
34 *Venationi deditus dignus eſt reprehenſione.*
35 *Venatorem cur nunquam legiſſet ſanctum aſſerat D. Hieronymus? oſtenditur.*
36 *Piſcare Parochis, & Clericis, licet ſi id non aſſiduè exerceant.*
37 *Negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici.*
38 *Emere, vel vendere, aut conducere poſſeſſiones propter cupiditatem Clericis non licet, niſi neceſſitas inſtet.*
39 *Conductori ſuccedere poſſunt Clerici, ac perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio.*
40 *Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, ut ex illius venditione lucrum referant, ſecus ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, aut ut vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint.*

41 Ne-

41 *Negotiationem exercere poſſunt Clerici non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuoſque alant, cum aliunde, unde vivant non habeant.*
42 *Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiaverint, non peccant mortaliter.*
43 *Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interveniente, & ſine avaritiæ, vel ambitionis vitio.*
44 *Clerici pretio currenti, vel etiam cariori, quam emerant, poſſunt vendere, quæ ſuperſunt ex emptis ad ſe, ſuamque familiam ſuſtendam.*
45 *Locare animalia, boves, & oves poſſunt Parochi ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione.*
46 *Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, ut fructus vendant.*
47 *Clerici poſſunt à locis piis terrena in affictum accipere.*
48 *Vinum ſuum etiam minutim vendere poſſunt Parochi.*
49 *Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificioſo victum quærere, dummodo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent.*
50 *Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quemquam gravarent.*
51 *Arma deferre non poſſunt Clerici.*
52 *Clericorum arma ſunt orationes, & lacrymæ.*
53 *Arma portare poſſunt Clerici ſi ſubſit juſta cauſa, & quæ illa ſit? oſtenditur.*
54 *Clerici, quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur, oſtẽditur, & n.* 55

1 QVod ſacrum Concil. Trident. de omnibus Clericis dixit *ſeſſ. 22. de reformat. c. 1.* ad Paſtores animarum præcipuè pertinet, in eos enim potiſſimum plebes oculos ſuos coniiciunt, & ad exemplum eorum ſuam vitam, & mores componunt & ideò plurimum refert, quod Parochi ſuam inſtruant vitam ad ipſius Concilii præſcriptum, cujus verba ſunt quæ ſequuntur. *Nihil eſt, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum aſſiduè inſtruat quam eorum vita, & exemplum, qui ſe divino miniſterio dedicarunt. Cum enim à rebus ſæculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur, in eos tanquam ſpeculum reliqui oculos coniiciunt, ex iiſque ſumunt, quod limitentur. Quapropter ſic docet omninò Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam moreſque ſuos omnes componere, ut habitu geſtu, ingreſſu, ſermone aliiſque omnibus rebus nihil niſi grave, moderatum, ac Religione plenum præ ſe ferant, levia etiam delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur quo majore in Eccleſia Dei, & utilitate, ornamento hæc ſunt, ita etiam diligentius ſint obſervanda, ſtatuit ſancta Synodus, ut quæ alias à Summis Pontif. & à ſacris Conciliis de Clericorum vita, honeſtate cultu, doctrinaque retinenda, ac ſimul de luxu comeſſationibus, choreis, aleis, luſibus, ac quibuſcumque criminibus, nec non ſæcularibus negotiis fugiendis copioſe, ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem in poſterum eiſdem pœnis, vel majoribus arbitrio Ordinarii imponendis obſervantur, nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, ſuſpendat. Si quæ verò ex his in deſuetudinem abiiſse compererint, ea quam primum in uſum revocari, & ab omnibus accurate cuſtodiri ſtudeant, non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque, ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi condignas, Deo vindice, pœnas perſolvant.* Ex quo.

Primò colligitur Parochialis, & aliis quibuſcumque Clericis, non licere uti, aut habere veſtimenta, aut calceamenta, niſi quæ Religionem deceant, ut apparet ex text. *in c. Clerici 23. diſt. cap. fin. 41. diſt. & 21. q. 4. per tot. c. Clerici officia, de vita, & honeſt. clericor.* & ex Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. c. 6.* quia inquit Anicet. Papa in epiſt. ſi ut diſcreti debent eſſe in converſatione, ita & in omni habitu apparere tenentur, ſpecialiter autem illis prohibetur, & præcipuè in conſtitut. quam Pius V. de Cleri Romani reformatione edidit ſecundùm antiquorum Canonum auctoritatem, ne veſtes holoſericas, aut pelles pretioſiores habeant, ſed à variis quoque laicorum conſuetudinibus induendi, atque odoramentis abſtineant, eorum autem veſtes debere eſſe talares id eſt, longas uſque ad talos, decrevit Sixtus V. *in ſua conſtit. incip. Sacroſanctam, ſub dat. 5. Id. Januarii 1588. in Bullario novo, tom. 2. pag. 653.* 2

Requiritur præterea honeſtè in veſtium 3

ſtium colore, viridem enim, aut rubrum expreſſe improbat text. *in c. pen. verſ. pannis, de vita, & honeſt. Cler. Clem. 2. in fine, eod. tit.* ubi multa habentur de hac veſtium honeſtate, de quo etiam Garcia *in ſum. moral. tr. 1. diffic. 2 dub. 1. puncto* 1. *n.* 4.

4 nam † rubeus color permittitur tantum Cardinalibus, & viridis ſolùm Epiſcopis, ſecundum Menoch. *de arbitr. caſu* 392. *n.* 12. Pacian. *de prob. l. 2. c. 34. nu. 39.* Scacc. *de judic. p. 1. c. 11. n. 85. &* 86. quos refert Carol. de Graſſis *de effectib. clericalib. in prælud. num.* 272.

5 Aliud quoque indecens in veſtitu prohibetur illis, puta deferre annulos in digitis, niſi quibus competit ex officio, & dignitate, *d. c. pen.* Bellet. *diſquiſit. Cleric. p. 1. tit de diſc. Cleric §. 16. n. 22.* Car. de Graſſis *d. tract. effectu* 42. *n.* 1. ubi *n.* 2. ſubdit poſſe Doctores, vel in aliqua dignitate conſtitutos in ſuis manibus deferre annulos. †

6 In veſtitu nimio cultu uti peccatum erit ut ſcribit S. Gregor. *homil. ult. Quadrag.* his verb. *Sunt nonnulli, qui cultum ſubtilium, pretioſarumque veſtium non putant eſſe peccatum, quod ſi videlicet culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei tam vigilanter exprimeret quod dives, qui torquetur apud inferos, byſſo, & purpura indutus

7 fuiſſet.* † Laudandus quippe eſt decor, & competens veſtium ornamentum, quæ morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna, inquit enim Ambr. *l. 1. offic. Decor corporis non ſit affectatus, ſed naturaliter ſimplex, neglectus magis, quam exquiſitus, non præciſis, aut albentibus indutus ſit Clericus ſtimentis, ſed communibus, ut honaſtati, & neceſſitate nihil deſit, nihil accedat nitoris.*

8 † Debent enim nec fulgidis, nec ſordidis veſtibus ſe ornare, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum, quod eleganter deſcribit Hieronym. *epiſt. 2. ad Nepot. c. 11. Veſtes pullas æque de vita, ut candidas, ornatus, ut ſordidæ pari modo fugiendæ ſunt, quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. Forma veſtium,* inquit Bernardus lib. 3. de conſiderat. cap. 11. *deformitatis mentium, & morum indicium eſt, quid ſibi vult, quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt, nempe habitu milites, quæſtu Clericos, actu neutrum exhibent, nam neque pugnant ut milites, neque ut Clerici evangelizant.*

9 Secundò colligitur Parochum teneri omnem incontinentiæ ſuſpicionem evitare, ac proinde non poſſe mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minus cum ſuſpectis fæminis converſari, ut id apertè probant, *cap. præter hoc cap. interdixit, cum ſeq. 32. diſtinct. ca. Clerici 81. diſtinct. cap. 2. cum ſeqq. 34. d. c. ut Clericorum, de vita, & honeſt. Cleric. & per tot. de cohabit. Cleric. & mulier.* & optimè multis comprobant Creſpet. *in ſum. Catholicæ Fidei, verb. Clericus, §. Clericis mulierum contubernium, & verb. mulier, in princip.* Squillante *de obligat. Cleric. part. 2. num.* 48. Bellet. *diſquiſ. Clerical. p. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §. 25.* Carol. de Graſsis *de effectib. Cleric. effect.* 29. Galgan. *de jure publ. l. 3. tit. 5. ex nu.* 29. Machado *en ſe perfetto Confeſſor. lib. 4. p. 1. tract. 13. docum.* 2. Joan. Baptiſta Finus *de regul. juris, hom. 22. verſic. adde,* ubi ex Sanctis Patribus oſtendit fæminarum conſortium quatenus à viris ſpiritualibus fugiendum.

Unde conquerente apud Sacram Con- 10
greg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium Præpoſitorum Præsbytero Jacobo Sanctino in 60. ætat s ſuæ anno conſtituto Epiſcopum Senogal. ut famulam ætatis 60. annorum removeat, ſibi injunxiſſe, eandem S. Congregat. ſupplicavit, ut Oratorem hac de cauſa moleſtari minimè permitteret. Sacra verò Congreg. *die 15. Februarii 1619.* eundem Jacobum parere debere reſpondit. Idem cenſuit *in una Ferrarien. die 7. Junii ejuſdem anni* contra Præsbyt. Ioannem Baptiſtam Rebollum annor. 64. & ejus famulam annorum 66.

Tertiò colligitur Parochos, & alios Cle- 11
ricos commeſſationes, & inhoneſta convivia fugere debere, ut habetur *in cap. cum decorem de vita, & honeſt. Cleric. & in c. 1. ne Cleric. vel Monach.* Galganet. *de jure public. lib. 3. tit. 5. nu.* 28. Nam Hieron. ep. 2. ad Nepot. de vita Cleric. cap. 23. *Convivia,* inquit, *tibi vitanda ſunt ſæcularium, & maximè eorum, qui honoribus tument,* & cap. 17. *Conſolatores nos Chriſtianis potius in mæroribus ſuis, quam convivas in proſperis noviter facilè contemnitur Clericus, qui ſæpè vocatus ad prandium non recuſat.* Idem omninò ſubdit Sanctus Amb. lib. 1. offic. cap. 20. *Habet ſuos ſcopulos,* ait, *verecundia non quos ipſa invehit, ſed quos ſæpè incurrit, ſi intemperantium incidamus conſor-*

fortia, qui ſub ſpe jucunditatis venenum infundunt bonis, hi aſſidui ſunt, & maximè in convivio, ludo, ac joco, enervant gravitatem illam virilem. Caveamus itaque; ne dum animum relaxare volumus, ſolvamus omnem harmoniam, quaſi conſenſum quemdam bonorum operum. Uſus enim citò inflectit naturam; unde quod prudenter facitis, convenire Eccleſiaſticis, & maximè miniſtrorum officii arbitror, declinare extraneorum convivia, vel ut ipſi hoſpitales ſint ſuis peregrinantibus, vel ut ea cautione nullus ſit opprobrii locus. Convivia quippe extraneorum occupationes habent, tum etiam epulandi produnt cupiditates ſurrepunt etiam fabulæ frequenter de ſæculo, ac voluptatibus claudere aures non potes, prohibere putatur ſuperbiæ, ſurrepunt etiam præter voluntatem pocula.

12 Honeſtis verò conviviis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, poſſunt benè intereſſe, *c. quando lib. 1. & 2. diſt. 44.* Cov. *in c. ult. n. 1. de teſt.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſc. cler. §. 2. n. 24.* item, & iis, quæ fiunt in anniverſariis defunctorum, ſive in ſolemnitatibus Sanctorum, *c. nullus 44. diſt c. nullus de conſec. diſt. 5.* Cov. *in d. c. ult. nu. 2.* Joan. Gar. *de expenſ. c. 9. nu. 21.* Cened. *ad decretum, coll. 46. n. 5.* Bellet. *dict. tit. de diſc. cler. §. 22. nu. 28.* ubi admonet, quod in hujuſmodi conviviis nulla abſentium vita morderi permittatur nullius ex irriſione reprehendi, nec in eis inanes ſæcularium negotiorum fabulę plauſus, riſos inconditi audiendi, ſeu referendi, aut cantandi, nec turpia joca, vel urſo, vel tornatricibus, aut larvas ante ſe fieri
13 patiantur. † Imò convivium benedictione inchoari debere, & gratiarum actione terminari probatur, *in d. c. quando autem, 44. diſt.* & à S. Joann. Chryſ. didicimus, qui *hom. 79. ad Antiochum*, ita ait: *Opus eſt nos, & menſam petentes, & deſiſtẽtes Deo gratias agere. Menſa ab Oratione ſumens initium, & in Oratione deſinens, nunquam deficiet, ſed fontem largius omnia nobis afferet bona.* S. Hieron. epiſt. 22. ad Euſtach. c. 16. *Nec cibi ſumantur, niſi oratione præmiſſa, nec recedatur à menſa, niſi referatur Creatori gratia*, aliàs adducit SS. Patrum auctoritates Gisbert. Schevic. *de Eccleſiaſticorum vita, moribus, & officio, lib. 3. c. 36.* Bellet. *d. §. 22. n. 26.* ubi *n. 27.* ſubdit; quod
14 † in omni Clericali convivio lectio divinarum Scripturarum miſceri debet, *per cap. pro reverentia, 54. diſt.* & advertit Navar. *de Or. c. 18. n. 42.* quod Sacerdotes non benedicentes peccant tantùm venialiter; quamvis Præp. *nu. 2. in dict. cap. non licet, 44. diſt.* exiſtimaverit peccare mortaliter.

Quartò colligitur Parochos, & omnes 15
Clericos à crapula, & ebrietate diligenter abſtinere debere, ita ut ſi non abſtinuerint, & à ſuperiore commoniti non ſatisfecerint, ab officio, & beneficio ſuſpendendi ſint, ita probat text. *in cap. à crapula, de vita, & honeſt. cleric.* Menoch. *de arbitr. caſu 404. nu. 4.* Bernard. & Salzed. *in pract. Canon. cap. 80. in noviſſ. edit.* Camill. Borell. *in ſumma omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. à nu. 27.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 13. §. 27. ex nu. 5.* Campan. *in diverſ. juris Canon. rub. 4. d. nu. 3.* Farin. *fragment. criminum, p. 1. lit. C. n. 246.* Mach. *d. tr. 13. docum. 3.* Superioris autem arbitrio relinquitur, quando Clerici à crapula, & ebrietate non abſtinentes ab officio, vel beneficio ſint ſuſpendendi, gloſſ. *verb. vel beneficio, in d. c. à crapula.* Menoch. *d. caſu 404. nu. 2.* Gutier. *canon. l. 2. cap. 4. n. 63.* Svar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 2. ſect. 2. nu. 12.* nam vinolentum Sacerdotem, & Apoſtolus damnat, & vetus lex prohibet, *c. vinolentum 35. diſt.*
quia † multa ex ebrietate mala gignun- 16
tur aufert enim memoriam, diſſipat ſenſum, corrumpit ſanguinem, obtuudit viſum, infirmat nervos, obturbat auditum, onerat cerebrum, reſolvit viſcera, balbutit linguam, confundit intellectum, enervat, & fœdat corpus, omnia membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam, ſecreta pandit, libidinem provocat, rixas excitat, prout hęc, & multa alia referunt. Menoch *d. caſu 404. à princ.* Fr. Emman. *qu. Reg. to. 2. q. 36. art. 1.* Aldrete, *de Relig. diſc. tuenda, lib. 2. cap. 15. ex n. 39.* Leſſ. *de juſtit. l. 4. cap. 3. dub. 3. nu. 13. cum ſeq.* Farinac. *d. lit. C. nu. 253.* Bellet. *d. tit. de diſciplina Cleric. §. 22. à nu. 13.* Campan. *in diverſ. juris Canon. rubr. 4. nu. 3. cum ſeqq.* & alii quos ego ipſe refero, *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 1. tit. 2. gloſſ. 11. numero 5.*

Specialiter verò uſum illum, quo in 17
quibuſdam partibus ad potus ęquales ſuo modo ſe obligant potatores, & illi judicio talium plus datur, qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit, penitùs abolendum, præſertim in Clericis, decernit

cernit Innocentius III. Lateranenſi Concilio, de quo *in d. cap. à crapula*, ſub ſuſpenſionis pœna ab officio, & beneficio refert Bellet. *d. §.22 n.33.* & Zozimus Papa (ut dicitur *in libro Pontificum*) conſtituit, ut nullus Clericus pocula in publico populis propinaret, poſſent tamen Clerici in cellis ſibi ad invicem propinare, ut habetur in Concilio Nannaten. *de quo in cap. quando autem 44. diſtinct.* ubi modus præſcribitur ſervandus à Clericis in conviviis, *& in ca. quando Præsbyteri eamdem diſtinctionem,* ſic dicitur *qui volunt panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant, & ſingulis ſingulos bibere faciant, & maximè ultra tertiam vicem populum non conſtringat*; item *in c. nullus Præsbyter eadem diſt.* legitur, quod nec præſumant alios ad bibendum cogere, vel aliena precatione ingurgitare.

18 *Quintò* colligitur Parochos, & alios quoſcumque Clericos minimis joculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debere, *d. cap. penult. de vita, & honeſt. Cleric. c. Præsbyteri, 14. diſt. cap. non oportet, de conſecrat. diſt. 5.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 13. §. 39. num. 2.* Bellet. *d. tit. de diſcipl. Cleric. §. 23. numer. 3.* nec ſcurrilibus, aut joculatoriis verbis, vel adulationibus reſervire, aut vacare, *c. Clericum 46. diſtinct.* ubi ſic dicitur *Clericum ſcurrilem, & verbis turpibus joculatorem ab officio eſſe retrahendum cenſimus, capitulo 1. ne Cleric. vel Monachor.* Bernard. & Salzed. *in pract. capit. 71. in noviſſ. edit.* Ugolin. *dict. capit. 13. §. 20.* Sicut & maledicere, vel detrahere & incalumniare, maximè in Sacerdotes, *capitul. Clericus maledicus, ead. diſtinct. 46.* & denique riſus, & fabulas vanas, & tumultus in conceſſu, & Eccleſia vitare monentur, aut indiſcretis vocibus perſtrepere, vel obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundere, & his ſimilia, quibus vituperetur miniſterium eorum, facere prohibentur, *quando autem 44. diſtinct. cap. in loco 5. quæſt. 4.* Qui verò, inquit Bonifacius VII. *in cap. unic. de vita, & honeſt. Cleric. lib. 6.* ſe joculatores aut gogliardos faciunt, vel buffones, ſi per annum artem illam ignominioſam exercuerit, ſunt ipſo jure infames; verò breviori tempore, & moniti non reſipuerint, ipſo jure omni privilegio Clericali carent refert Ugolin. *d. §. 20. n. 2.* ubi ſubdit præfatum animum requiri continuum, & excipit, ut pœnam hanc evadent, ubi in oculto id facerent ut pote inter amicos, vel infirmitatis alterius, aut honeſtatis gratia.

Sextò colligitur Parochis, & aliis Clericis ob honoris gravitatem, & dignitatem citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licere, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus, ut per Abb. *in capitul. cum decorem, de vita, & honeſt. Cleric.* Viv. *opin. 467. num. 3. verſ. & hinc eſt.* Ugolin. *dict. cap. 13. §. 26. num. 2.* 19.

Septimò colligitur Parochis, & Clericis cauponas, vel tabernas, niſi longioris itineris cauſa, ingredi non licere, *cap. non oportet, cum duobus ſequentibus, 44. diſt. dict. cap. penult.* Bernard. Diaz. *in pract. ca. 80. num. 3. in noviſſ. edit.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 2. lib. 3. c. 8. num. 9. & 10.* Ugolin. *dict. capit. 13. §. 29.* Campan. *dict. rub. 4. nu. 12.* Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. l. 8. c. 7. n. 5.* latè Bellet. *dict. tit. de diſciplina Clericali, §. 20. à principio,* ubi *nu. 15.* ſubdit quod ſic vitium frequentandi tabernas reprehenditur in Clericis, ita nec eſt laudabile in ſecularibus. Quamvis enim olim cauponarum inſtitutio non fuerit voluptatis cauſa, ſed neceſsitatis, *l. licèt gratis §. in factum, ff. naut. caupon. ſtab.* hodie tamen † tabernæ ſunt loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ, *l. quæ in adulterium in princ. & ibi gloſſ. C. ad legem Jul. de adulter. l. athletas §. ait prætor, ff. de his qui notantur infamia palam, §. ſi qua cauponam, ff. de ritu nuptiarum.* Quæ autem dicantur tabernæ, & illarum nomine quid veniat, dixi *in meo tract. de appellativa verborum utriuſque juris ſignific. appell. 257. numer. 1.* 20. 21

22 *Octavò* colligitur Parochis minimè licere choreis, & ſaltationibus intereſſe, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur, *c. Præsbyteri 19. diſt. 34. lib. 57. tit. 5. p. 1.* ubi Gregor. Lopez. *in gloſſ. 1. & lib. 34. tit. 6. part. 1.* ubi *gloſſ. 7.* Ugolin. *d. cap. 73. §. 30. num. 1.*

23 *Nonò* colligitur eis quoque minimè licere comœdiis intereſſe, cum ut plurimum ſint de rebus laſcivis turpibus, & amoribus mundanis, provocantes auditores ad malum, & libidinem, ac ſpectatores ſuo acceſſu, & præſentia cauſam afferunt, ſcœ-

ſcœnicis turpia agendi, Petrus de Guzman, *in lib. bienes del honeſto trabajo y danos de la otioſidad, diſcurſo* 6. *§*. 7. Paul Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 5. *q.* 11. *nu.* 8. *cum*
24 *ſeqq.* ubi *à princip. illius quæſt.* † probat comœdiarum impudicarum auctores multiferi criminis eſſe reos, eaſque ob id damnant Petrus Gregor. *ſyntagm. juris, lib.* 39. *cap.* 15. Ribadenejra *lib.* 1. *de la tribulacion.* 11. Pined. *c.* 1. *de la agricoltura, dialog.* 15. *à §*, 25. Petr. de Guzman, *dict. diſcurſo* 6. *§*. 2. *pag.* 276. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. peccatum, differ.* 25.

25 Verùm ſi comœdiæ audiantur ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus etiamſi res turpes ræpreſententur, & modus repræſentandi ſit turpis, ego puto non eſſe peccatum mortale ceſſante ſcandalo, quod exiſtimo modo non eſſe, quia frequentiſſimum eſt Clericis comœdiis intereſſe; non obſtat prohibitio *d. c. penult.* quia ſecundum Innocent. ibi eſt tantùm de honeſtate, vel quod veriùs credo cum Cajet. *in ſumm. verb. clericorum peccata*, ille text. non obligat ſub mortali ceſſante ſcandalo, & contemptu; quare ita reſolvunt Fr. Emma. *in ſum. to.* 3. *c.* 71. *n.* 1. Joan. Salas *in* 1. 2. *tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 6. *ſect.* 24. *n.* 165. Paul Squillante *de obligat. Cleric. part.* 2. *nu.* 45. Galet. *in ſua Margarita caſuum conſcientiæ, verb. comœdiæ* Sanchez *de matrimonio lib.* 9. *diſput.* 46. *n.* 41. Bonacin. *eodem tract. quæſt.* 4. *puncto* 9. *n.* 22. Anton. Dian. *reſol. moral. part.* 2. *tract.* 3. *Miſcel. reſolut.* 35. Illuſtriſs. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.* 7. *n.* 3. *diſt.* 86. Ego ipſe *in collect. ad d. cap. pen. nu.* 3. ¶ addo Lezana *ſum. quæſt. Regul. cap.* 10. *num.* 7. ¶

26 *Decimò* colligitur illos minimè adeſſe debere agitationi taurorum, cum id eis prohibuerit Greg. XIII. quadam ſua conſtit. cujus tenorem recenſet Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 72. *alias* 75. *in noviſſ. edit.* Stephan. Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. torneamenta.* Poſtea Clem. VIII. pro Regnis Hiſpaniarum pœnas, & cenſuras contra eos, & alios Clericos impoſitas ſuſtulit, & amovit (exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cœteriſq; Regularibus cujuſcumque Ordinis, & inſtituti) ad terminos, juris reducendo. Monet. tamen ſua Sanctitas, & in Domino hortatur Clericos ſæculares beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, vel in ſacris Ordinibus, ſeù in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos exiſtentes, ne paterna hac ejus benignitate abutantur, prout pleniùs in ſuis litteris *ſub datum Romæ ſub die* 13. *Januarii* 1596. continetur, quarum literarum contextuum referunt Quarant. *ubi ſupra*, & Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 68. *art.* 2. & de illis meminere Azor. *inſtit. moral. par.* 3. *lib.* 2. *c.* 15. *in princip.* Illuſtriſs. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad dict. cap. Presbyteri, numer.* 3. *&* 4. *diſt.* 34. Lezana *ubi ſupra cap.* 10. *num.* 7. ¶

Vndecimò colligitur Parochis, & aliis 27
Clericis ad aleas, & taxillos ludere non licere, *d. cap. pen. de vita, & honeſt. Cleric. c. cum inter dilectos, de exceſſ. Præl.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 12. *l.* 57. *tit.* 5. *p.* 5. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 37. *art.* 1. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 90. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 11. *nu.* 33. Aldrete *de Religioſa diſcipl. lib.* 2. *cap.* 26. *§*. 3. *n.* 71. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſput.* 512. *verſ. quod vero* Carol. de Graſſi, *de effectib. Clerical. effectu* 22. Farin. *in praxi crimin. p.* 3. *quæſt.* 109. *num.* 92. *cum ſeqq.* Squillante *de obligat. Cleric. part.* 3. *n.* 45. Bellet. *d. p.* 1. *tit. de diſcipl. Cleric. §*. 24. Illuſtriſs. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *num.* 1. *cum ſeqq.* 35. *diſt.* Ugolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 13. *§*. 21. *numer.* 2. ubi ſubdit hoc procedere in omnibus Clericis, qui Ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti, ſi beneficium habeant Eccleſiaſticum, & *num.* 3. addit quod nec per alium ludere poſſunt, & in fine reſtringit, ubi animi gratia ſecretè, & modicè luderent abſque ſcandalo, & *§*. 23. *nu.* 1. reſolvit eos peccare mortaliter, ſi aleis, & taxillis ludant.

Ludus tamen, qui conſiſtit in ingenio, 28
aut virtute corporis, illis eſt permiſſus ſi ſecreto, & ſuis ædibus ludant, ut per Par. de Puteo *in tract. de ludo, nu.* 12. Coſta *eod. tract. nu.* 15. *art.* 2. Farin. *d. q* 109. *n.* 103 *&* 106. Ugolin. *d. c.* 13. *§*. 25. *&* 26. Bellet. *§*. 24. *num.* 8. *&* 9. ubi *nu.* 15. intelligit, modo non ludant in publico: dummodò etiam admixtos laicos non habeat, gloſſ. *in verb. ejuſdem, in cap. continebatur. de homicid.* ubi Hoſt. *nu.* 1. & Abb. *nu.* 3. Coſta *d. tract. nu.* 14

*nu.*14.*in fin.*Bellet.*d.tit.de diſcipl.Cleric.§.* 24.*nu.*17.Farin.*d.p.*3.*q.*19.*nu.*100. Garc.*in ſum.tract.*1.*diffic.*2.*dub.*2. *à num.*6.

Unde ſcacchorum, ſive latrunculorum ludum non eſſe Clericis prohibitum reſolvunt, Abb.*nu.*4. *verſ.& hoc intellectu, & nu.*12. Joan.Andr.*nu.*13. Butr.*verſ.ludus enim in d.c.pen.de vita, & honeſt. §. Cleric.* Coſta, *d.tract.num.*25.*in fin. verſ. quod autem ludus, & nu.*27. *ante fin. art.*2. Viv.*tom.*1.*commun.opin.lib.*3.*tit.*29.*nu.*3. *in princip.pag.*430.Farin.*d.q.*109.*nu.* 114. Ugolin. *d.* §.25.*in princ.* Paul. Comitol. *d.lib.*1.*q.*91. Bellet *d.*§.24.*nu.*7. ubi *nu.*10. intelligit modo ludatur cauſa recreationis, & non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, vel cupiditatis, & *nu.*15. etiam dummodò non diſtrahatur à Divinis propter longum tempus, quod in tali ludo continue-
30 tur. † Et quamvis hujuſmodi ludus ingenio conſtet, ac proinde permiſſus cenſeatur, non multum tamen litteratis hominibus convenire arbitramur, quod mentem jam litterarum ſtudiis fatigatam recreare magis ceſſatione, & quiete, quàm novo meditationis labore gravare oporteat, ut benè advertit Ioan.Baptiſta Finus *de reg. juris, homil.* 22. *in fin.*

31 *Duodecimò* colligitur eiſdem quoque non licere canes, accipitres, vel hujuſmodi ad venandum habere, *ca.*2. *in fin.de Cleric.venat.* Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ.tom.*1.*tit.*11.*num.*42. nec venationes facere periculoſas, clamoſas, veluti aprorum, & cum armis, *cap.*1.*cum ſeq.*34.*diſt. cap.*1.*de Cleric.de ven.* reſolvnt Bernard. *in pract.c.*70.*in noviſſ.impreſſ.*Guiliel.Bernard.*in cap.Raynutius de teſtam.verbo, & uxorem nomine Adelaſiam num.* 875. Sylveſt.*in ſum.verb.Venatio circa med.*Sebaſt. Medin.*de venat.piſcat. & aucup. part.*1. *queſt.*8.*ex num.*17.Menoch.*conſ.*221.*num.* 50.Franc.Marc.*Delphin.deciſ.*528.*num.*9. *part.*1.plures quos refert Cened.*ad declarat.collet.*56.*num.*8.*&* 9. quibus addo Sebaſt.Nævi *in remiſſ.ad lib.*2.*feudor.tit.*56. *quæ ſint Regalia, num.*273.*cum ſeq.* Bellet. *dict.tit.de diſcipl.Cleric.* §.19. Thom. Valaſc.*allegat. juris tom.*1.*alleg.*31.*num.*13. Rebell.*de obligat.juſtit.part.*1.*lib.*1 *quæſt.* 14.*num.*9. Ugolin. *dict.cap.*13.§.21. Galganet.*de jure publico, lib.*3.*tit.*5.*numer.*67. Squillante, *de obligat.Cleric.part.*2.*nu.*37. Joan.Valer.*de different.inter utrumque forum, verb.peccatum, differ.*20.Illuſtriſs.D. Roderic.à Cunha, *in comment. ad capit.*2. *diſt.*34. Mart.*de juriſdict.part.*4.*cent* 1.*caſu* 57.*num.* 17. ubi intelligitur, † ſi ad vo- 32
luptatem venati fuerint, & ſæpius in ipſa voluptatem detenti: qui omnes etiam aſſerunt ſanitatis, vel recreationis cauſa Clericos venationibus uti non prohiberi dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia, quod etiam poſt alios advertit Illuſtriſſ. D. meus Roderic. *in comment. ad cap.*8.*numer.* 4. *diſt.* 86. † In dubio autem 33
venationem præſumi factam cauſa recreationis tenent Anan *in dict. cap.* 1. *de Cler.venat.col.*2.Alex.*conſ.*71.*nu.* 13. *vol.* 1.Menoch.*dict. conſ.* 221.*numer.* 51. *& de præſumpt.lib.*5.*præſ.*5.*nu.*116.Bellet.*d.*§.9. *numer.* 7. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus *in comment.ad cap.vident.*10. *diſt.*86.

Unde Nicolaus Papa *in d.cap.*1. *diſt.*34. 34
Lanfredum venationi deditum reprehendit, additque ex S. Hieronymo † venato- 35
rem nunquam legiſſe ſanctum, cujus dicti ratio poterit eſſe, quia venatores miſerandam in animalibus exercendo carniſicinam multum inde ſanguinariæ crudelitatis aſſumunt, & ſic mentem induunt ab omni pietate alienam, Pined.*in Job.c.*16.*verſ.* 10.*num.* 3. *&* 7.Ferdinand. Salazar. *proverb. capitulo* 12. *verſiculo* 21. *numero* 123. ubi fraudulentos homines venatori dicit perſimillimos ipſamque artem venatoriam multis fraudibus, ac dolis eſſe conjunctam, & Martin.Delr. *in adag. ſacra, adag.* 13. *per tot.* firmat, quod ſacer textus venationis nomine omnem tyrannidem, crudelitatemque deſignat. Non obſtat, quod obiicit gloſſ. *verb. venatorem, in eod.capit.* 1.*diſt.* 34. de Sancto Euſtachio, quia benè ſolvit, dicens, quod deſerviens venationi non eſt ſanctus, ſed qui ſemel fuit venator, poteſt poſtea effici ſanctus peracta jam pœnitentia, ſequitur Abb. *in d.cap.*1. *verſ. & pro illa, de Clerico venatore*, declarant Abulenſ.*in Matth. cap.* 5. *qu.* 43. *verſ. ſi autem obiiciatur* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 529. *ex num.* 7. *pag.* 1. Petr. Gregor. *Syntagm. juris, lib.* 39. *cap.* 10. *num.* 13.

Piſcari autem eiſdem licere non eſt 36
dubium, exemplo Apoſtolorum, quos piſcatores ad ſe Salvator noſter vocavit *Matth.* 4. *Marc.* 1. *& Luc.* 5. Ita Salzed.*ad* Ber-

Bernard. d. capit. 70 lit. A. verſ. piſcatio. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 3. lib. 3. c. 3. verſ. 6.* Mart. *di. caſu 57. n. 22.* Menoch. *de arbitr. caſu 413. in fine* Azeved. *lib. 1. num. 13. verſ. niſi & piſcatio. tit. 8. lib. 7. novæ. Recop.* Illuſtriſs. D. meus Rodericus a Cunha *in commentar. ad cap. Eſau, diſt. 86.* Bellet. *dict. tit. de diſciol. Cleric. §. 19. nu. 8.* Ugolin. *d. capitul. 13. § 22. numer. 10.* qui, & præcipuè duo ultimo loco citati, id dupliciter reſtrigunt, & primo, dummodo artem illam piſcandi diebus præſertim ſolemnibus (quibus Eccleſiaſticis Officiis intereſſe debent, & inſervire) non exerceant in aliis feſtis permittitur, ubi neceſſitas ſuaderet, *c. licet, de feriis. Secundo*, ſi non aſſiduè id exerceant, non enim Apoſtoli poſteaquam gratiam Dei noverunt piſcationibus operam dabant aſſiduè, ſed relictis retibus ſequuti ſunt Chriſtum Dominum.

37 *Decimo tertiò* colligitur Parochos, & alios Clericos negotiari; & mercaturam facere lucri cauſa non poſſe, ut probat text. *in capit. negotiatio 88. diſt. & in c. cum ſecundum en 9. Clerici, vel Monachi*, ubi decernitur, ut excommunicentur, *& in c. ſed nec, eod. tit.* ubi præcipitur, ut ſuſpendantur ab Officio Eccleſiaſtico, *& in c. Clericus, diſt. 94.* ubi imponitur eis depoſitionis pœna, *& in c. Cannonum 14. qu. 4.* ubi jubetur, ut explodantur à Clericali conſortio, vide Strach. *de mercat. part. 3. num. 4.* Bernard. Salzed. *in pract. capit. 55. alias 58. in noviſſ. impreſſ.* Redoan. *de ſpoliis Clericor. parte 2. in princ. num. 1. cum ſeqq.* Menoch. *conſ. 12. numer. 11. & 12. & de præſumpt. lib. 3. præſ. 56. n. 8.* Morl. *in emporio juris, part. 1. tit. 9. q. 10.* Salon. *in 2. 2. q. 77. art. 4.* Medin. *in C. de reſt. q. 30. art. 2.* Matr. *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 3.* Rebello *de obligat. juſtit. part. 2. libro 9. quæſt. fin. ſect. 2. à numero 4.* Squillante *de oblig. Cleric. parte 2. numer. 39.* Farin. *fragm. cuimin. part. 1. lit. C. verb. Clericus à num. 147.* Salas *de contract. ubi de exempt. dabio 2.* Sigiſm. Scacc. *de commerc. §. 1. quæſt. 7. p. 2.* Paul. Comitol. *reſp. moral. l. 5. quæſt. 53.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. l. 25. numer. 325* Ugolin. *de officio Epiſcopi cap. 13. §. 15. & 16.* Fernand *in examine Theolog. moralis, part. 4. cap. 5. §. 8. numer. 4.* Carol. de Graſſis *de effectib. Cleric. effectu 6.* Bellet. *diſquiſ. Cleric. part. 2. tit. de diſciplina Cleric. §. 21.* Antonin. Diana *reſolut. moral. tract. de contractib. reſolut. 72.* Burrat. *deciſ. 919. n. 7.* ¶ Lezana *in ſum. quæſtio. Regul. capit. 9. num. 39* ¶

Amplia *primò* procedere quocumque 38
contractu negotientur: utpote vel emendo, vel vendendo, ut reſolvit Ugol. *d. c. 13. §. 16. n. 1. in fine*, vel conducendo poſſeſſiones propter cupiditatem, ut probat text. *in c. 1. vel Monach.* ubi Abb. *n. 8.* Marc. Anton. Genuenſ. *in tr. Archiepiſc. Neapol. c. 62. n. 12.* Mart. *diſtinct. caſu 3.* Bellet. *d. §. 21. n. 31.* Illuſtiſs. D. meus Roderic. à Cunha *in commentario ad c. 1. nu. 2. diſtinctione 87.* niſi neceſſitas inſtet, videlicet ad ſui vel ſuorum ſuſtentationem, ut declarant Hoſt. *in capit. 1. numer. 2. de obligat. ad ratiocin.* Sylveſt. *in ſum. verb. Clericus. 3. nu. 2.* Molin. *de juſt. tract. 2. diſt. 341.* Leſſ. *eod tr. lib. 2. capit. 15. d. 1. n. 6.* Port. Imol. *conſ. 16.* Joan. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſid. remed. 73.* Marc. Anton. Gen. *citato loco* Bellet *d. §. 21. num. 33.* ubi *num. 25.* ſubdit quod poſſunt conducere omnes obventiones Eccleſiæ, † Vel niſi conductores ſucce- 39
dant quia poterunt perſeverare in conductione uſque ad tempus, quo durare debet conductio gloſ. *verb. conductore, in d. c. 1.* ubi Abb. *num. 8.* Felin. *in cap. quia C. num. 3. verſ. ideo ipſe, de judic.* Barbat. *conſ. 1. num. 50. vol. 3.* Sylveſt. *in ſum. verb. Clericus, 3. num. 2.* Gregor. Lop. *l. 45. verb. arrendatores, tit. 6. part. 1.* Bonacoſ. *comun. crimin. p. 2. verb. Curiales, fol. 20.* Redoan. *de ſpoliis Cleric. in præfat. q. 2. nu. 12.* Bellet. *d. §. 21. numero 32.* Molin. *d. tract. 2. diſp. 342. nu. 8.* Leſſ. *d. l. 2. c. 21. n. 6.* Ugolin. *d. §. 16. nu. 2. verſ. quid igitur.*

Amplia *ſecundò* ſeu potius declara 40
procedere in illis, qui aliquid emunt, vel contractu oneroſo acquiritur, ut ex illius venditione lucrum referant; ſecus autem ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, vel ut eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint. Vide Tiraq. *in præfat. retractus lig. num. 78.* Mexi. *in tract. taxe panis, concluſ. 1. num. 170.* Mart. *d. caſu 3. num. 10.* Cavall. *commun. contra commun. q. 810. nu. 16. & 17.* Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. vectigal. verſ. tertio quatenus* Svar. *tom. 5. diſput. 23. ſect. 4. num. 21.* Bellet. *dict. part. 1. tit. de exempt. Cleric. à numer. §. 4.* Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp.*

339.

339. & 342. concl. 4. Carol. de Graff. de effectib. Cleric. effectu 3. Bonac. de contract. diſp. 2. q. 9. puncto 2. n. 2. Valer Reginald. in praxi fori pænit. l. 24. n. 32. verſ. 4. & nu. 379. Joan. Salas d. dub. 2. num. 1.

41 Limita *primò* quando negotiationem exercuerint non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuoſque alant, cum aliunde, unde vivant, non habeant, & bona Eccleſiæ ad eorum victum non ſufficiant; ita Salzed. ad Bernard. d. c. 58. verſ. neceſſitatis tamen cauſa Navar. conſ. 3. n. 3. ne Clerici, vel Monach. Ugolin. d. c. 13. §. 16. n. 2. verſ. 2. Farin. d. lit. C. verb. Clericus, nu. 109. ubi n. 170. ſubdit, quod in dubio negotiatio præſumitur facta ex cauſa cupiditatis, & lucri, niſi probetur neceſſitas.

42 *Secundò* limita, ubi ſemel, vel iterum negotiaverint, quia in hoc caſu non peccarent mortaliter, Cened. ad Decretum, collect. 37. nu. 2. in fine. Ugolin. d. c. 13. §. 15. num. 2. & §. 16. num. 1. Carol. de Graſſis d. effectu 6. n. 19. Anton. Diana moral. reſol. tract. de contract. reſol. 72. verſ. limita.

43 *Tertiò* limita, ſi negotientur per alios juſta interveniente cauſa ut per Navar. de ſpoliis Clericor. §. 8. in fine. Tabien. verb. emptio. qu. 26. Malder. 2. 2. tract. 5. c. 2. dub. 4. Molin. d. tract. 2. diſp. 542. num. 10. Leſſ. d. lib. 2. cap. 21. dub. 1. num. 6. Squillante de obligat. Cleric. p. 2. numer. 43. Fernandez in examine Theolog. moral. q. 4. cap. 5. §. 8. n. 6. Anton. Diana d. reſolut. 72. verſ. ſed tota difficultas. Fagundez de Juſtit. lib. 3. c. 12. num. 1. Garcia dict. diffic. 12. dub. 5. numer. 6. Illuſtriſs. D. meus Rodericus à Cunha in comment. ad cap. 9. num. 1. diſt. 88. Contrarium tamen tuentur Megal. 2. 2. lib. 2. c. 5. q. 57. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiepiſc. Neapol. c. 62. num. 6. Ugolin. d. §. 17. num. 2. ſed eorum opinionem exiſtimo procedere eo caſu, quo Clerici quæſtui potiſſimum anhelantes negotiationem per alium exercent, ſecùs verò dicendum ubi negotiatio per modum alicujus liciti artificii exercetur, & nullum avaritiæ, vel ambitionis vitium in Clericis notari poteſt, in quibus terminis ſunt intelligendi DD. primo loco citati.

44 *Quartò* limita, ſi emiſſent pertinentia ad ſe, ſuamque familiam ſuſtentandam per totum annum, & præter propoſitum empta ſupereſſent, vel diminutione familiæ, aut alia ratione; tunc enim pretio currenti etiam cariori, quam emerant, abſque negotiationis periculo vendere poſſunt, ut per Proſp. de Auguſtino in addit. ad Quarant. verb. vectigal. verſ. 3. ibi. idque extende. Ugolin. d. §. 16. verſ. 5.

45 *Quintò* limita, ubi mercaturam exercuerint cum ſuis animalibus, & prædiis, poſſunt enim locare animalia, ut boves, & oves ſi habent ex decimis, aut ſucceſſione, vel ſi habentes paſcua multa emunt eadem animalia, ut illa depaſcerent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, ut per Recoan. de ſpol. Cleric. q. 2. Molin. d. diſp. 342. nu. 14. Bellet. d. tit. de favore Cleric. §. 11. num. 34.

46 *Sextò* limita, ubi agros proprios coleret, ut fructus vendant, lapides, vel metalla ex ſuis fundis cederent, vel eruerent, ſiue ea mutent in aliam ſpeciem, ſive non greges in ſuis prædiis alerent, ut ex fœtu, lacte, lana pecuniam conficiant, aut ut ipſa animalia adulta, & ſaginata vendant, ita Leſs. d. l. 2. c. 15. dub. 1. Paul. Comitol. d. l. 2. c. 15. dub. 1. Paul. Comitol. d. l. 1. q. 53. n. 2. Fernandez ubi ſup. num. 5.

47 *Septimò* limita, ubi à locis piis terrena in affictum acceperint, quia non debent hoc caſu prætextu illicitæ negotiationis moleſtari, ut Nuncio Neapolis reſcripſit ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum ſub die 19. Januarii 1593.

48 *Octauò* limita, ubi vinum ſuum etiam minutim vendiderint: cum advertentiis tamen ſibi per Epiſcopum præſcriptis, prout Avarſano Epiſcopo eadem ſacra Congreg. reſcripſit, ſub die 5. Maii 1593.

49 *Decimo quartò* colligitur Parochos, & quoruſcumque alios Clericos ab omni ſordido quæſtu, & vili, aut ignominioſo artificio abſtinere debere, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, capit. Cleric. 1. & 2. diſp. 91. Strach. de mercat. part. 3. numer. 5. Vivi. tom. 1. comm. opin. lib. 4. tit. 11. numer. 43. verſ. & Concilium, pag. 565. Navar. commento 2. de Regular. numer. 37. Leſſ. d. lib. 2. capit. 15. dub. 2. Ugolin. d. capit. 13. §. 18. numer. 1. verſ. excipio. Fernandez in examine Theologiæ moralis, part. 4. cap. 5. §. 8. num. 7. Illuſtriſs. D. meus Rodericus à Cunha in Comment. ad cap. 9. num. 2. diſt. 88.

50 Sic Apoſtoli laborabant manibus ſuis, nequempiam gravarent. D. Paul. 1. *ad Theſſal.2.& 1. ad Corinth.4. & Actor. 2.c.18. nunquam de conſecr. diſt.* 5. Et Sanctus Lucas manibus operabatur in pinguendo & Sanctus Antonius in colendo terram, & texendo fiſcellas; unde eis permiſſum erit, & maximè quibus Eccleſia non ſufficit, ut victum, & veſtitum quærant, ut exerceant opera ruſticalia, veluti fiſcellas juncis texere, caniſtra viminibus plectere farrere humum, areolas æquo limite dividere, in quibus cum olerum jactata fuerint ſemina, vel plantæ, vel ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguæ inſerere fructuoſas arbores, vel gemmis, aut ſurculis, apum alvearia fabricare, & lina texere pro capiendis piſcibus, proprias vineas potare, vel fodere, domus ſuas reficere, & alia hujuſmodi facere, *capitulo Presbyter. capitulo Clericis victum nonageſimoprimo diſtinctione* dummodo tamen non impediantur munera, quibus incumbere debent, Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. capit.* 57. *numer.* 27.

51 *Decimoquinto* colligitur eos arma deferre non poſſe, portantes enim excommunicari debent, *cap. Clerici* 2. *de vita, & honeſt. Cleric.* Cott. *in memorab. verb. armorum uſus, verſ. notabis*, Farinac. *in praxi crim. par.* 3. *qu.* 108. *num.* 21. *cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 15. *verſ. prohibetur.* Squillante, *de oblig. Cleric. p.* 2. *nu.* 49. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 371. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 314. *n.* 3 *in* 2. *edit.* Ugolin. *d. c.* 13. *§.* 12. Galganet. *de jure publico, lib.* 3. *tit.* 5. *n.* 65. Bellet. *d. tit. de diſcipl. Cleric. §.* 18. *nu.* 8. *verſ. quod ſi* Car. de Graſsis, *de effectib Cleric. effectu* 20. *n.* 8. Machado *en perfetto Confeſſor, lib* 4. *par.* 1.

52 *tract.* 13. *docum.* 12. † Clericorum enim arma ſunt orationes, & lachrymæ, *cap. fin.* 36. *diſt. cap. porrò* 16 *qu.* 3. *cap. convenior, cap. non pila, cum aliis* 23. *q.* 8. Navar. *conſ.* 8. *de his, quæ vi, nu.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu* 394. *n.* 32. Aloyſ. Ricc. *d. reſ.* 314. *nu.* 4. Bellet. *d. §.* 18 *n.* 9. Franc. Molin. *de brachio Regio c.* 18. *nu.* 42. Car. de Graſsis, *d. effectu* 20. *num.* 4. Gisb. Schev. *Eccleſiaſt. vita, lib.* 2. *capit.* 55. *in fine.*

53 Verùm ſi ſubſit juſta cauſa poterunt arma portare, veluti ſi per loca periculoſa iter faciant, ad terrorem latronum, ut per gloſ. *verb. Clerici, in d. cap. Clerici*, ubi Bal. *nu.* 2. & Abb. *n.* 8. Socin. *reg.* 30. *limit.* 6. Menoch. *de arbitr. caſu* 394. *n.* 58. Decian. *in tract. crim. lib.* 8. *ca.* 3. *n.* 34. Farin. *d q.* 108. *n.* 110. Ugolin. *d. c.* 13. *§.* 12. *verſ. excipitur* Car. de Graſsis, *d. effectu* 20. *n.* 33. *cum ſeqq.* Bellet. *d. §.* 18. *n.* 15. Vel ſi eſſent in obſidione, aut haberent inimicitia, ſeu ex aliqua juſta alia cauſa, Bald. *in d. c. Clerici num.* 7. Jacob. de Graff. *in aureis, deciſ. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 7. *nu.* 3. Ugolin. *d. §.* 12. *verſ.* 2.

Denique de his, quæ Clerici pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur, Iſidor. *de Eccleſ. Offic. lib.* 2. *cap.* 2. relatus *in cap. his igitur* 23. *diſtinct.* quaſi omnia, quæ dicta ſunt ſupra, compendioſè complectens ſcribit in hæc verba; *His igitur lege Patrum cavetur, ut à vulgari vita ſecluſi à mundi voluptatibus ſe ſe abſtineant, non ſpectaculis, non pompis interſint, convivia publica fugiant, privata non tantum pudica, ſed & ſobria colant, uſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cujuſquam ſtudium appetant, amorem pecuniæ quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abiiciant, honoris gradus per ambitiones non ſubeant, pro beneficiis medicinæ Dei munera non accipiant, dolos, & conjurationes caveant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque invidiam fugiant, non vagis oculis, non effrana lingua, aut petulanti, fluidoque geſtu incedant, ſed pudorem, & verecundiam mentis, ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant, obſcenitatem etiam verborum, ſicut & operum penitùs execrentur, viduarum, & virginum frequentationem fugiant contubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque inviolati corporis perpetuò conſervare ſtudeant, aut certè unius matrimonii vinculo fœderentur, ſenioribus quoque debitam obedientiam præbeant, neque ullo jactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant; poſtremò Doctrinæ lectionibus, Pſalmis, Hymnis, Canticis exercitio jugiter incumbant. Tales enim debent eſſe, qui divinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere, videlicet, ut dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.* 54

Debet igitur Parochus vitam ſuam ita inſtituere orationis frequentia cibi, ac potius temperantia, corporis caſtitate, locutionis modeſtia, in paupere miſericordia, 55

dia, erga omnes humanitate, & charitate, aut quod verbis in Eccleſia populum edocet, ipſe opere confirmet, ac veluti imagine oſtendat, & quod aliis tanquam ad ſalutem neceſſarium, aut utile ſuadet, idem conſilium ſibi det, & exequatur, alioquin enim apparet ſubditis Paſtorem non examino hortari ad charitatem Dei, & proximi, continentiam, & temperantiam, vitiorumque omnium fugam ſi videant ipſummet talia facere, quæ in aliis damnati; nam qui ſibi malus eſt, quomodo aliis bonus eſſe poſsit, cùm proximus quiſque ſit? & *Eccl. cap* 30. dicat, *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Si, in quam Paſtor propriam animam ſibi conjunctiſsimam non curat, quomodo curam aliarum geret ex animo? aut quomodo cum fructu alios excitabit ad charitatem Dei, & rerum cæleſtium, deſiderium, ſi ipſimet eo igne cœleſti privatus ſit? quomodo alios exortabitur ad temperantiæ, & caſtitatis virtutem, ſi ipſemet vino deditus, & impurus exiſtat; quomodo commendare poterit mutuam charitatem, pacem, & manſuetudinis Chriſtianæ decorem, ſi ipſemet lites alat, impatientia, & iracundia æſtuat?

De vigilantia Parochorum erga ſuas plebes. Cap. VII.

SUMMARIUM.

1 *Parochi oves ſuas non ſolum in genere, ſed etiam in ſpecie, & individio agnoſcere debent.*

2 *Baptizatos deſcribere debet Parochus cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrinorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt de die, menſe, & anno.*

3 *Formula deſcribēdi baptizatos ponitur.*

4 *Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quem baptizatum, & illius ætatem.*

5 *Origo probatur ex partita libri Baptiſmi per Parochum extracta.*

6 *Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt Matrimonium in Parochia ſua.*

7 *Matrimonium probatur ex libro Parochi, in quo illud deſcribit.*

Parochus tenetur ſub mortali peccato librum deſcribere, eorum qui in ſua Parochia Matrimonium contrahunt.

9 *Formula obſervanda à Parochis in deſcribendis Matrimoniis ponitur.*

10 *Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi, etiam mortuis teſtibus, & Parocho.*

11 *Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum deſcribendæ ponitur.*

12 *Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum, etiam ad effectum reſervationis.*

13 *Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur.*

14 *Mors probatur ex libro ſocietatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos.*

15 *Mors probatur ex libro hoſpitalis, cui conſuevit fides adhiberi.*

16 *Confirmati an, & quomodo ſcribendi oſtenditur.*

17 *Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia pro ejus arbitrio conficere debet Parochus.*

18 *Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit.*

19 *Parochus fidem de libris ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud, quod in loco conſuetum eſt dari; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, gratis, & ipſe faciet.*

20 *Libri matricularum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penès illos debent conſervari.*

21 *Fides extracti per Parochum ex ſuis libris, ut in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum.*

22 *Fides extracti per Parochum lite pendente in Rota, ſine citatione, & recognitione non probat.*

23 *Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ.*

24 *Parochus tenetur curare, ut ſana, & orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia avertantur, & profligantur.*

¶ *Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocius componi.* ¶

25 *Parochus invigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas.*

26 *Infirmos ſuæ Parochiæ viſitare, eoſque opportunis remediis juvare debet Parochus.*

Curæ animarum præfacti debent in primis, quemadmodum Tridentina Synodus docet *ſeſſ.22. de reform. c.1.* oves ſuas agnoſcere, non ſolum in genere quoad earum numerum, ſed in ſpecies familias ſingulas, & in individuo perſonas quaslibet, earumq; ætatem, & qualitates, ut poſſint ipſimet, vel, ſi opus fuerit. Ordinarii locorum neceſſaria ad ſalutem ſingulorum opportunè ſubminiſtrare, quod faciliùs exequentur, ſi juxta novum Rituale librum componant, in quo familias, & perſonas ſubditorum cum ætatis nota, & Sacramentorum, præſertim ad ſalutem neceſſariorum receptione, & alia hujuſmodi deſcribant.

Ultra hunc librum principalem debent Parochi alios quatuor, ſive matriculas, habere, in quibus deſcribant primò omnes qui in Eccleſia ſua baptizantur, cum nominibus parentum, ſi de legitimo matrimonio nati ſint, & patrimoniorum, qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt, ac die, menſe, & anno, Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reformat. matrim. c. 2.* Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 2. cap. 3. numer. 24.* Poſſevin. *de officio Curati, cap. 8. num. 48.* ubi ponit formam

3 videlicet, † *Die ... menſe... an... Paulus filius Petri de N. Bertæ de N. ejus uxoris baptizatus eſt à me N. compatre, & commatre N. & N.* Et ſi baptizatus fuerit domi, poſt verbum baptizatus, addatur nomen baptizantis, *& reliqua Sacramentalia perfecta ſunt à me N. &c.* Vel meliùs ita poteſt hæc formula concipi. *Die .. menſe... an.... Ego N. Archipresbyter, ſive Rector, aut Curatus Eccleſiæ Sancti N. Baptizavi N. Filium* (hic ponantur nomina, & cognomina, & loca ubi habitāt) *ſecundum ritum, & præſcriptum S. R. E. patrinus, & matrina fuerunt N. & N.)* hic ponantur nomina, & cognomina patrini, & matrinæ.) Quod ſi infans ſpurius, & illegitimus fuerit, & parentes cognoſci nolint, ſcribatur; Ego N. &c. ut ſupra, *baptizavi N. filium parentum ignotorum, ſecundum ritum*, &c. ut *ſupra.* Quod ſi domi baptizatus ad exorciſmum fuerit allatus, adnotentur nomina patrinorum, qui in exorciſmo eum tenuerunt, in hac forma. *Fuit Baptizatus, & ſuſceptus N. filius, & N.* &c. *ſecundum ritum*, &c. ut ſupra, *quem ego N.* &c. *exorciſavi, & fuerunt patrini N. & N.* (hic ponantur eorum nomina, & cognomina ut ſupra, qui ad exorciſmum tantum eorum tenuerunt,) Datum, &c. Titulus autem ſic concipiatur: *Liber baptizatorum in Eccleſia Parochiali Sancti N. pro anno ....*

Ex partita ab hujuſmodi libro Baptiſmi per Parochum extracta probatur quis baptizatus, & illius ætas ſicut docent Caputaquen. *deciſ.* 714. *nu.* 1. *p.* 1. Mandoſ. *ad reg.* 18. *Cancel. quæſt.* 10. *à nu.* 1. Veral. *deciſ.* 314. *numer.* 1. *lib.* 1. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſ.* 51. *nu.* 54. Viv. *deciſ.* 184. *nu.* 15. *lib.* 1. Anton. Monach. *Florent. deciſ.* 117. *nu.* 2. & Bonon. *deciſ.* 49. *n.* 13. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 249. *in* 1. *edit. alias reſolut.* 218. *nu.* 5. *in* 2. *edit* Seraph. *deciſ.* 1138. *numer.* 2. ¶ Joſeph. Ludo. *Peruſ. deciſ.* 55. *nu.* 7. Cavaler. *deciſ.* 444. *nu.* 4. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 491. *numer.* 18. *& c.* 767. *n.* 43. Camill. Borell. *in ſum. deciſ. part.* 2. *tit.* 22. *numer.* 25. Maurit. *de reſtit. in integr. cap.* 321. Maſcard. *concl.* 673. *n.* 1. *&* 2 *cum ſeqq.* ¶ Farin. *fragment. crim. parte* 1. *verbi ætas, nu* 151. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *compar.* 9. *numer.* 41. Belletus *diſquiſit. Clerical. parte* 1. *titul de Clerico teſte*, §. 1. *numero* 10. Genoa *de ſcriptura privata, lib.* 5. *tit. de libris Plebanor. quæſt.* 1. *num.* 3. *&* 4. Rot. *deciſ.* 592. *numero* 2. *part.* 1. *recent. deciſ.* 15. *num.* 2. *parte* 2. *etiam recent. & in Romana nullitatis obligatione*, 16. *Januarii* 1626. coram R. P. D. Duran. ¶ nunc meritiſſimo Epiſcopo Vrgelen. nunc Archiepiſcopo Tarraconen. inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 18. *numer.* 22. cujus prudentia, & litterarum ſcientia in Romana Curia non parum emicuit noſtramque Hiſpanicam notationem ſummè honoravit, quæ quidem deciſio reperitur inter ejus impreſſas *deciſion.* 206. opera & diligentia Ferdinandi Sciamannæ ejus alumni in lucem editas de hoc anno 1637. ubi *numer.* 5. ſubdit illa deciſio nihil referre, quod liber non fuerit curioſè tentus, prout ordinatur in Decretis viſitationis, & conſtitutionibus Synodalibus, ubi quod liber debet eſſe foliorum ad minùs ducentorum, coopertus hædina charta candida, ac ſine macula, & auro in ſuis extremitatibus delineatus, chordulis ſériceis, rubei coloris ad claudendum munitis, & in eo recta verborum formula, deſcribi annu., menſis, &

ſis, & dies, nomènque cujuſque baptizati, ac nomen, & cognomen patrinorum, quia dicebant Domini de Rota ex prædictis requiſitis deſcriptio anni, menſis, & diei, nominiſque baptizati, ad effectum probandi ætatem ſunt, aut eſſe poſſunt de ſubſtantia ſecundum occurrentiam caſuum, alia verò ſpectantia ad exteriorem, & decoram libri figuram non eſſe de ſubſtantia, ſed potiùs pertinere ad inſtructionem Parochorum, & ut liber ſic ornatus faciliùs cuſtodiatur, dif-
5 ficiliuſque deperdi poſſit. ¶ Et † probatur etiam origo, per librum Baptiſmi, ſecundum Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n.* 217. Genoa *d. lib.* 5. *qu.* 3. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *c.* 1. *nu.* 9 Maſcard. *de probation. concluſ.* 1147. *num.* 21. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. *§.* 1. *à num.* 112. ubi *num.* 13. hoc intelligit ceſſante fraude. ¶ Et probatur impedimentum cognationis ſpiritualis, Marc. Antonin. *var. lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 33. ¶

6 *Secunda* matricula fieri debet à Parocho, illorum ſcilicet, qui contrahunt matrimonium in Parochia ſua, ut ſi dubietas aliqua contingat, poſſit fidem de matrimonio contracto præſtare, unde, & nomina teſtium, & locum contractus deſcribere debet, ut ſtatuit Concil. Trident. *d. ſeſſ.* 24. *de reform. matr. cap.* 1. *verſ. habeat Parochus* advertunt Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 3. *numer.* 26. Navar. *in man. cap.* 6. *numer.* 79. *verſ.* 5. Azeved. *lib.* 8. *num.* 2. *tit.* 1. *lib.* 5. *novæ recop.* Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 603. *numer.* 138. Poſſevin. *de officio Curati, cap.* 6. *num.* 44. *& cap.* 12. *num* 42 Homobo. de Bonis. *de humanæ vitæ ſtatibus, part.* 1. *cap.* 14. *in fine.* Henriq. *in ſum. lib.* 11. *c.* 7. *§.* 4. Nicol. Genoa. *d. lib.* 5. *quæſt.* 6. Thom. Valaſc. *allegationum juris tom.* 2. *allegat.* 72. *nu.* 106. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, tract.* 4. *c.* 8. *n.* 68. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 653. *n.* 63. *& ſeqq.* Baſil. Pont. *de impedimentis matrim. cap.* 26. *§.* 2. *verſ. ex quibus, condit.* 9. Ægid. de Conink *de Sacrament. & cenſur. tom.* 1. *diſp.* 27. *n.* 74. Rebello *de*
7 *oblig. juſt. part.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *num.* 6. † Ex quo libro probari matrimonium tenent Lancel. Gallia *conſ.* 15. *num.* 3. Genoa *d. lib.* 5. *quæſt.* 6. ¶ Franc. Vivi. *deciſ.* 489. *num.* 9. Camill. Borell. *d. part.* 2. *tit.* 22. *num.* 27. cum Parocho deponentis de pertinentiis ad ſuum officium credatur, Menoch. *de arbitr. caſu* 99. *n.* 3. Surd. *deciſ.* 70. *num.* 13. Stephan. Gratian. in terminis *diſcept. forenſ. tom.* 4. *cap.* 653. *num.* 60. ¶ Et cum ſupra dicta ad ſolemnitatem Sacramenti pertineant propter finem neceſſarium vitandi lites, † obligare ſub mortali te- 8
nent Sanchez *de matrim. l.* 3. *diſp.* 15. *n.* 22. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 31. *num.* 242. *verſ. ult.* Gutier. *de matrimon. cap.* 60. *nu.* 9. Nald. *in ſum. verb. Parochus, num.* 20. Baſil. Pont. *ubi ſup.* Poſſevin. *d. cap.* 12. *nu.* 44. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 32. *nu.* 174. ¶ Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. tom.* 4. *c.* 653. *nu.* 64. ¶

Formula autem obſervandam à Paro- 9
chis in deſcribendis matrimoniis in libris ad id deputatis, talis eſſe poterit, *Die... menſe .. ann. Petrus, & Berta factis intra Miſſarum ſolemnia trinis denunciationibus tribus diebus feſtivis continuis, videlicet die.. menſe .... dicti anni, & nullo impedimento allato, ſervatiſque aliis ſervandis, conjuncti ſunt matrimonio à me N. in Parochia N. talis loci, & inter Miſſarum ſolemnia ibidem benedictionem matrimonialem receperunt* (quando eſt danda) *præſentibus N. & N. teſtibus.* Si fuerit diſpenſatio obtenta à Sanctiſſimo Domino ſuper aliquo gradu poſt illa verba, *nullo impedimento allato*, addatur, *& obtenda diſpenſatione à Sanctiſſimo ſuper gradu... & admiſſa per D. Vicarium,* &c. Vel forſan meliùs hæc formula ſic concipi poteſt. *Ego N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. fidem facio me tribus diebus feſtivis continuis, videlicet primo die... menſ.. ann.. ſecundo die... menſe... anno tertio die... menſ... ann... in Eccleſia Parochiali Sancti N. inter Miſſarum ſolemnia publicè denuntiaſſe matrimonium inter A. & B. nulloque legitimo oppoſito impedimento, ac viro, & muliere à me interrogatis, eorumque mutuo conſenſu intellecto, matrimonium inter dictos A. & B. in faccie Eccleſiæ juxta formam Tridentin. Concil. die ... menſe ... ann... in dicta Eccleſia Sancti N. fuiſſe legitimè celebratum, præſentibus N. & N. teſtibus* &c. *Ego N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. manu propria.*

Ex ſupradicta partita etiam mortuis 10
teſtibus, & Parocho ſcribente abſque aliis probationibus matrimonium plenè probatur, ut benè reſolvunt Cavalc. *dec.*

12. *ſub nu.*22. *verſ. & liber Parochi, part.* 2. Maſcard. *de probat. concluſ.*672. *nu.*18. *cum ſeq.* Aloy. Ricc. *d. reſol.*318. *à princ.* Menoch. *conſ.*199. *nu.*3. Sanchez *de Matrim. lib.*3. *diſp.*15. *num.*22. Franc. Molin. *d. lib.*1. *compar.*9. *num.*35. Mari. Antonin. *var. reſol. lib.*1. *reſol. fin. caſu* 33. *verſ. nihilominus*. Gall. *conſ.*15. *num.*3. 16. & 17. Ciurba *ad conſuetud. Meſſanenſes cap.*1. *gloſſ.*1. *part.*1. *nu.*39. Ego ipſe *d. alleg.*32. *n.*175. Rot. *deciſ.*750. *nu.*1. *part* 1. *diverſ.* & *deciſ.*340. *part.*2. *etiam diverſ.*

11 *Tertia* matricula erit mortuorum, illorum ſcilicet, qui in Parochia ſua ſepulti fuerint, cujus deſcriptionis formula ita concipi ſolet, *Die ..menſe... ann.... N. de N. omnibus Sacramentis ſuſceptis cum animæ commendatione obiit in ſua domo plateæ nuncupatæ N. & ſepultus fuit*
12 *in hac Parochiali Eccleſia Sancti N.* &c. † Ex qua partita probari mortem, & ſepulturam tradunt Menoch *d. lib.*1. *præſ.* 51. *num.*53. *cum ſeqq.* Paul. Fuſc. *d. lib.*2. *cap.*3. *num.*28. Cald. Pereira *in l. ſi curatorem verb. minoribus, num*33. *cum ſeqq. C. de integ. reſtit. minor*, Joſeph. Ludovic. *Peruſ. deciſ.*55. *num.*7. Franc. Molin. *d. compar.*9. *nu.*39. Genoa *d. lib.*5. *qu.*2. Cavaler. *deciſ.*575. *nu.*3. Rot. *deciſ.*621. *nu.* 4. *part.*1. *recent.* & *deciſ.*605. *nu.*4. *par.*2. *etiam recent.* & *in Alexandrinæ beneficii*, 18. *Aprilis* 1625. coram R.P.D. Merlino, etiam ad effectum reſervationis, Buratt. *deciſ.*11. *nu.*2. & *ibi* Ferentil. ubi concordantes adducit, & concluſionem ampliat, & *deciſ.*700. *nu.*4. *p.*1. *recent.* & *in Terulen. beneficii*, 7. *Juniis* 1610. coram bonæ mem. Patriarca Manzanedo, & *in Leodien. Capellaniæ*, 8. *Novembris* 1619. coram bonæ memor. Ubaldo ſen.

13 Parocho enim adnotanti mortem Parochiani creditur, quia ad illum, & opus ſepeliendi defunctos ſuæ Parochiæ, & hujuſmodi adnotatio ſpectat, ut per Cravet. *de antiq. temp. part.*1. *§. vidimus*, & abunde *num.*1. Joſeph. Ludovic. *concl.*29. *amp.*24. & Peruſ. *deciſ.*12. *num.*17. *par.*1. ¶ Maſcard. *de probat. concluſ.*673. *nu.*13. & *concluſ.*1077. *nu.*4. Genoa *de ſcriptura privata, lib.*5. *tit. de libris plebanor. qu.*2. *num.*1. ¶ Buratt. *deciſ.*886. *à nu.*1. Rot. *in Elven. eremitorii*, 7. *Februar.* 1631. coram R. P. D. Merlino ubi etiam fuit di-
14 ctum, quod circa † mortem alicujus credendum eſt libro ſocietatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto hoc officium generale ſepeliendi mortuos, & quod credatur ſcribis deputatis ab iſtis Confraternitatibus in Regno Luſitaniæ, conſuluit Valaſc. *conſul.*10. *num.*1. *part.*1. ¶ quem refert Perez. de lara *De Capellan. & aniverſar. lib.*2. *cap.*4. *num* 92. & 93. noviſſimè poſt aliquas hujus tract. impreſſiones à me viſus Eſcobar. *de puritate, & nobilit. probanda, part.*1. *qu.*6. *§.*1. *nu.*30. ¶ prout etiam † ex libro Hoſpitalis, cui 15
conſuevit fides adhiberi, probari mortem dicit Surd. *conſ.*350. *num.*36.

Quarta matricula eſt Confirmatorum, 16
maximè in oppidis, ad quæ Epiſcopus ad confirmandum accedit, non habens ſecum Notarium ſcribentem, nam in civitatibus illa neceſſaria non erit, cum Confirmatio conferantur in Cathedrali, & ibi notentur Confirmati, ita Poſſevin. *d. tract. de officio Curati, cap.*12. *num.*43. In hoc autem libro deſcribi debent nomina, & cognomina Confirmatorum patrumque, & matrum Parochiæ, in qua habitant item ſimiliter patrinorum, ſeu matrinarum, necnon ipſius Epiſcopi adminiſtrantis: tum dies menſis, & annus, & nomen ipſius Eccleſiæ, in qua Chriſma fuit adminiſtratum, in hanc formam, *Die... menſe... ann... N. ætatis annorum.. filius N. & N. ex Parochia S. N. Chriſmatis Sacramento fuit confirmatus à Reverendiſs. D. Epiſcopo N. patrinus, ſeu matrina fuit N. ex Parochia S. N. adminiſtratum vero fuit hoc Sacramentum in Eccleſia Parochiali Sancti N.* Titulus libri concipiatur. *Liber Confirmatorum Sacramento Chriſmatis Sancti N.*

Alias quoque duas matriculas aliqui 17
pro ejus arbitrio conficere ſolent, non tamen de neceſſitate, ſicut ad ſupradictas obligantur: *una* eſt omnium omnino, qui ſunt ſub Parochia ſua, ut ſcilicet notet continuò eos, qui ſucceſſive naſcuntur, vel domicilium ſub Parochia ſua ſtatuũt & eos qui inde diſcedunt, ut ſciat etiam, pro quibus ſit orandum, & eleemoſyna facienda, arg. *c. à nobis, li.*2. *de ſentent. excomm.* † *Altera* eorum, quibus de bonis 18
Eccleſiæ ſubvenit: ut ſic poſſit Eccleſia ſervari indemnis, cum teneatur rationem ſingulis annis de redditibus, & beneficii ſui poſſeſſionibus per Archidiaconum Epiſco-

piſcopo reddere ſecundum juris communis diſpoſitionum, ne in nihilum contingat redigi, aut aliter dilabi, & nè quod in eleemoſynam datum eſt, fiat in peccatum ut dicitur *in c. injuſtum, de rerum permut.*

19 Quatuor matriculis, ſeu libris ſupradictis bonum cuſtodiam adhibere tenetur Parochus, ne dum poſſunt ad aliorum manus facili negotio pervenire, falſentur, vel rumpantur, & ubicumque requiſitus fuerit tenetur de illis fides facere neceſſarias, poteſt accipere pro ſua mercede illud, quod in loco ſolitum eſt dari; ſi vero ſolitum ſit fieri gratis, gratis & ipſe faciet, quia Sacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & regularium præpoſita Epiſco-

20 po Canen. *ſub die 3. Junii 1604.* † reſcripſit nihil pro hujuſmodi fide recipi poſſe, ſubdens hujuſmodi libros non eſſe per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendos, ſed penes illos debere conſervari, dummodo tamen, ſi neceſſarium fuerit, copia pro illorum conſervatione detur.

21 Fides autem ut in judicio probet eſt neceſſario facienda cum formali tranſcriptione partitæ de verbo ad verbum, ſicut jacet, præmitendo hac verba, videlicet, *Ego N. infraſcriptus Parochus Eccleſiæ Sancti N. de N. fidem facio qualiter in libro defunctorum dictæ Eccleſiæ, fol.... adeſt ſequens partita, videlicet, die .&c. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Ego N. de N. Parochus ſupradictus manu propria.* Aliter autem facta fides, ſeu atteſtatio Parochi, quibuſcumque verbis concepta ſit, abſque formali, ut ſuprà, tranſcripiione partitæ non probat. Gregorius *deciſ. 359. n. 5.* Beltramin *in annot. ad deciſ. 359. ejuſdem num. 9.* & fuit dictum *in Toletana Capellæ, 18. Maii 1615.* coram R. P. D. meo Pirovano, *& in Aeſina bonorum, 17. Maii 1617.* coram bonæ mem. Andrea, Ferenrentil. *in annot. ad deciſ. 11. Burratti, nu. 5.* Prout nec probat † ſi extracta ſit lite

22 pendente in Rota ſine citatione, & recognitione, quæ tamen neceſſaria non erit, ſi tempore productionis non fuerit de hoc oppoſitum, nt cenſuit Rot. *in Romanæ nullitatis obligationis, 16. Januar. 1626.* coram R. P. D. Duran. *verſ. non obſtat 1.* Judex enim parte non opponente poteſt adhibere fidem ſcripturis, etiam informibus, cum poſſint quandocumque recognoſci. Socinus *in Auth. ſi quis in aliquo, num. 18.* & *ibi* Dec. *num. 27. verſ. ſi vero judex, C. de edendo.* Pute. *deciſ. 405. li. 1.* Rot. *deciſ. 487. p. 1. recent.*

¶ Præter hos libros, quos Parochi ex debito officii facere tenentur, & penes ſe habere debent, in aliis nonnulla annotare ſolent, quæ Eccleſiæ, & Parochianis neceſſaria videntur, veluti cum ſcribunt aliquem fuiſſe excommunicatum, quæ ſcriptura probat, ut tenent Joſeph. Ludovic. *concluſ. 29. col. 2. in fin.* Maſcard. *de probat. concluſ. 673. nu. 12.* Genoa *de ſcriptura privata, lib. 5. tit. de plebanorum libris qu. 4. in fine.* Vel notant dominium alicujus rei ad dominium ſuarum Eccleſiarum ſpectare; quæ adnotatio ſimiliter probat, niſi ſit contra tertium, quia tunc ſolum præſumptionem, & indicium facit, Maſcard. *d. concluſ. 673. num. 7. & 8.* Genoa *ubi ſupra quæſt. 5.* ¶

Deinde de libris, ſeu matriculis confectis, debet facere Parochus diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ, rededundo in primis ad pacem eos, quos longa, & diuturna obſtinatione in odio proximi exiſtere reperti fuerint: arcere enim eos poterit à fidelium cœtu, ſi noluerint obedire, ut colligitur ex text. *in c. placuit 90, diſt.* quem commendat, & notabilem appellat Abb. *in c. ult. num 2. de major. & obed. & in c. cùm pridem, num. 6.* Felin. *in rubr. de tregua, & pace, num. 4.* Nec in quacumque re agenda conſiderare prius omittat, an liceat, an deceat, an expediat id agere, ſapienter, prudenter, humiliter præeſſe ſtudeat, lente feſtinet, oculatam manum gerat, nec temere quæcumque credat; præteritorum memor præſentia intueatur, conſideret, futuroque præcogitet, pertinaciam, & inconſtantiam fugiat, illa ſuperbiam, hæc levitatem matrem agnoſcit. 23

Curet quam maximè ut ſana, & Orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia, ac mali mores, potiſſimumque falſa dogmata, & hæreſes ab eis omni conatu avertantur, & profligantur; quod enim præcipit Trident. Synodus *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 3.* viſitatoribus, qui præcipuè in Republica Eccleſiaſtica inſtituti ſunt pro ſalute animarum, merito transferri poteſt ad Parochos, quibus peculiariter poſt Epiſco- 24

ſcopos cura animarum demandata eſt.

25 Debet quoque invigilare circa pauperes, & miſerabiles perſonas, quas illi Conc. Trident. *ſeſſ.23. de reformat. cap.1.* commendata eſſe vult: quòd autem in iſta velit Concil. commendatione, declaravit perſpicuè S. Carol. *Actor. Mediolanen. part.1. in cap. de diligentia ab Epiſcopo adhibenda in ſtatu unjuſcujuſque Parochiæ cognoſcendæ,* in hunc modum: *Inquirat autem,* ſcilicet Parochus, *ſtudioſè de pauperibus ſuæ Parochiæ, præſertim puellis nubilibus, de viduis, orphanis, pupilli, ægrotis, ſenio confectis, aliiſque perſonis temporali, vel etiam ſpirituali miſericordia indigentibus, quibus & ipſe pro viribus opitulari, & alios ſuo exemplo, & hortatu ad id officium incitare ſtudeat. Præcipuè verò de his hominibus ſæpæ certiorem faciat Epiſcopum, ut qui communis eorum pater eſt, jiſdem paternam curam, & pietatem quacumque poterit ratione præſtet.*

¶ Diſcordias inter filios ſpirituales nequaquam permittere debet Parochus, ſed velociter illas componere curet, inſtet, & arguat. Ita Petr. Sot. *in inſtit. Sacerd. tract. de officio Paſtoris §. ſecundum vero requ'ſitum ad officium, Paſtoris,* Joan. Sanci. *in ſelect. diſput.47. num.23. & num.21.* ait Parochum nimiam cum Parochianis familiaritatem evitare debere. ¶

26 Demum tenetur, ubi neceſſe fuerit, ad viſitando infirmos accedere, eoſque opportunis remediis juvare, ad quam rem in promptu ſemper habere debet argumenta ad animum conſolandum erga res divinas, ac æternas exercitandum opportuna; conquiſitis Pſalmorum verſiculis, & aliis ſcripturæ locis, Sanctorum exemplis, atque hortetur infirmum, ut peccatorum ſuorum dolore concepto ſpem in divina miſericordia concipiat, atque infirmitatis ſuæ moleſtias, ipſamque mortem Deo in ſatisfactionem pro peccatis ſuis offerat; commove faciat quandoque ęgritudines provenire à Deo, ita diſponente, ut homo ad cor redeat, vitamque ſuam emendet, cujus proinde firmum propoſitum concipere debeat, ſi corporis ſanitatem recepturus ſit; nam, ut inquit S. Chryſoſtom. homil.38. in cap.8. Matth. *ægrotationes plurimæ ab animæ peccatis originem trahunt,* & Innocentios III. *in Concil. generali,* prout refertur *in c. cum infirmitas, de pœnit. & remiſs.* ait infirmitatem corporis nonnunquam ex infirmitate animi procedere. Et ſi infirmus incipiat agonizari, advertat Parochus majorem ei incumbere adjuvandi obligationem, ac magnum & neceſſarium miniſterium eſſe moribundis opem ferre in eo ſtatu, à quo vel in bono, vel in malo dependet æternitas. Dionyſ. Carthuſ. *de quatuor noviſſimis, art.37.* Homob. *in tract. de adjuvandi infirmos in ſpiritu, part.1. cap.1.* & noviſſimè *in reſponſ. quæſt. moralium, part.1. reſponſ.49. in fine.*

De reſidentia Parochorum. Cap. VIII.

SUMMARIUM.

1 *Reſidere tenentur de jure divino in ſuis Eccleſiis Parochi, & alii animarum Rectores.*

2 *Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſidentia, oſtenditur.*

3 *Parochus non ſolum habens curam animarum, quæ exercetur in foro anime ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius, tenetur de jure divino in ſua Eccleſia reſidere.*

4 *Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiamſi tres, vel quatuor incolę remanſerint.*

5 *Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſia, quæ in totum Parochianos habere deſierit.*

6 *Monaſterium, ſeu Abbatiam obtinens, quæ cura, & Conventu caret, reſidere non tenetur.*

7 *Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipreſbyteri, tenetur ad reſidentiam.*

8 *Reſidere tenetur obtinens Parochialem Eccleſiam cum libero curæ exercitio, & omnibus fructibus, licet ei in limine adeptæ poſſeſſionis motalis fuerit per aliquem in petitorio.*

9 *Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet, quæ ſit dignior, in frequentiori.*

10 Re-

10 *Reſidere tenetur Parochus in civitate ſi populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra.*

11 *Parochiales duas perpetuo invicem æquè principaliter unitas habens, poteſt in quamaluerit reſidere.*

12 *Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet; ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipiet.*

13 *Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferenda, ſi poteſt utriq; inſervire.*

14 *Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum præbendæ eſſent.*

15 *Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, qua de deſtributionibus quotidianis non participat.*

16 *Reſidens in Parochialis, non longe abſit ob Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ab Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire.*

17 *Canonicatum, & Parochialem in duabus Diœceſibus habens, & non reſidens in Parochialis ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu.*

18 *Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui, obtinet, eo vivente reſidere non tenetur, intellige, ut ibi.*

19 *Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector.*

20 *Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia.*

21 *Vicarius amovibilis in exrcitio curæ arguit curam eſſe penes deputantem.*

22 *Reſidere in Parochiali, vel Prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus.*

23 *Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi, aut Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſint Vicarii, Viſitatores, Secretarii, Fiſcales, &c.*

24 *Parochus Eccleſiæ Cathedralis poteſt Vicariatus officio fungi.*

¶ *Presbyteri Parochiales obtinentes Eccleſias non poſſunt eſſe judices ordinarii, vel delegati illius, in Provincia Toletana. ibid.*

Extenditur ad omnes Eccleſias Parochiales regni Caſtellæ, & Legionis. ibid.

25 *Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſantur à reſidentia Parochialis.*

26 *Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſiis Parochialibus.*

¶ *Privilegium Inquiſitorum Conſultorum, &c. ad lucrandos fructus in abſentia quorumcumque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos Vicarios cæteraque beneficia curam animarum habentia. ibid.*

27 *Perochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe.*

28 *Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum.*

29 *Parochus propter intemperiem aeris minimè excuſatur à reſidentia, ut alibi poſſit habitare, etiam relicto Vicario approbato.*

30 *Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco Parochialis curari non valeret, tunc poſſet ab Ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa.*

31 *Parochus non excuſatur à reſidentia propter Principis, & populis furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum.*

32 *Inimicitiæ capitales non excuſant Parochum à reſidentia, ſed ſolet Sacr. Congregation. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet.*

33 *Senectus non excuſat Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illus inſufficientiæ apponendo idoneum Vicarium.*

34 *Paroch. debet reſidere in domo ipſius Parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ,*

chiæ, quatenùs propriam non habeat.

35 *Parochus non habuerit domum Parochialem, debet eam in Parochia conducere.*

36 *Parochus non excuſatur hodie, quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis.*

37 *Parochus Parochiali domo relicta poterit in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare, ſi ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere.*

38 *Parochia ſi ſit intra, & extra civitatem, tenetur Parochus habitare propè Eccleſiam civitatis.*

39 *Parochus non poteſt haberi pro reſidente ſi inhabitet in civitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus milliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat.*

40 *Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium æquè bene, & fortè meliùs ſerviatur.*

41 *Parochus officio ſuo non ſatisfacit, ſi reſidet quidem, totam curam relinquit Capellano.*

42 *Parochus, qui parvo tempore abeſt, non efficit quominùs dicatur continuo adeſſe.*

43 *Parochus debet talem ſui copiam facere, ut indigentes non careant neceſſaria, copia, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus.*

44 *Parochus ſi rationabiliter judicaverit ſe non fore neceſſarium, puta quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum.*

45 *Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, ne ultra biduum à ſua Eccleſia abſint.*

46 *Chriſtiana charitas,)*
47 *Neceſſitas urgens,) Parochum*
48 *Obedientia debita,) à reſidentia*
49 *Vtilitas Eccleſiæ, vel) excuſant.*
Reip. evidens.

50 *Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur.*

51 *Parochus juſta de cauſa abeſſe volens ſive cum licentia, ſive abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſerviat, & quid ſi abſentia ſit repentina.*

52 *Parochus abeſſe volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies.*

53 *Curatus vicinus bene poteſt, ſubſtitui in abſentia Parochi.*

54 *Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſſe ad duos menſes continuos, vel diviſum, oſtenditur, & num. 55.*

56 *Parochus non poteſt per hebdomadam abeſſe non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato.*

57 *Conſtitutio Epiſcopi valet, ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia.*

58 *Parochus ut legitimè ultra bimeſtre poſſit abeſſe, quæ requirantur, oſtenditur.*

59 *Parochus habens juſtam cauſam obeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expendit manifeſtare.*

60 *Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam re vera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus.*

61 *Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat, remiſſivè.*

62 *Epiſcopus cognoſcere debet de cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat.*

63 *Ordinarii locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſentandi à ſuis Eccleſiis.*

64 *Vicarius idoneus relinquendus in abſentia Parochi quis, remiſſivè.*

65 *Licentiam expreſſam Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſſe volens, quia tacita non ſufficit.*

66 *Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eò diſcedendi, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis neceſſitas repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem.*

67 *Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ.*

68 *Reſtitutio fructuum ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio.*

69 *Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſidentiam, etiam ante ullam judicis ſententiam.*

70 *Fructuum appellatione in materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam veniunt naturales ſolum, ac naturales artificiales non autem induſtriales.*

71 *Parochus aliis juris remediis, etiam uſque ad privationem, compelli poteſt ad reſidentiam.*

72 *Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hodie ipſo jure privatus Parochiali.*

73 *Parochi ad privationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium quod priùs procedatur per alias pœnas, nempè per cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractione fructuum.*

74 *Concil. Trid.* ſeſſ. 24. cap. 12. verſ. præterea, *non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata.*

75 *Beneficio ut quis legitimè privetur ob non reſidentiam, debet priùs perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt.*

1 PArochi, & alii animarum Rectores tenentur de Jure Divino in ſuis Eccleſiis reſidere, ut apertè colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de refor. c. 1.* dum ſic ait: *Cum præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere, quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt: ſed mercenariorum more deſerviunt, Sacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut Divinorum præceptorum memores, factique formæ gregis, in judicio, & veritate paſcant, & regant.* Hactenus Concil. quod licet loquatur de Epiſcopis, tamen quia in fine habet omnia, quæ dixerit ſuperiùs de Epiſcopis, intelligenda etiam eſſe de Parochis, bene ex eo evincitur, illorum reſidentiam eſſe de Jure Divino; quia iſti ſunt Paſtores, ac proinde tenentur reſidere cum non poſſint rectè fungi proprio officio, niſi perſonaliter reſideant; tum quia iſti ſunt veluti gubernatores, & præfecti gregis ſibi commiſſi, ac Princeps non conſtitueret Gubernatores urbium, & præfectos oppidorum, quos putat frequenter abeſſe ab iis locis ſibi commiſſis, & ſolum eos gubernare per alios. Et quamvis non reperiatur hoc præceptum de reſidentia expreſsè in ſacris litteris; ex illis tamen neceſſariò, & non obſcurè deducitur, & præcipuè Proverb. 27. *Cognoſce vultum pecoris tui, & greges tuos diligenter conſidera.* Eccleſiaſt. 7. *Pecora tibi ſunt, attende de illis.* Act. Apoſt. 20. *Attendite univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit.* Nec eſt enim neceſſe, ut omnia præcepta Divina expreſſa in Sacra Scriptura exprimantur; nam cum Parochi Paſtores ſint, quibus committitur cura gregis, eo ipſo ex hoc deducitur de Jure Divino teneri eos reſidere. Quare ita reſolvunt Cajetan. 2. 2. *qu. 18. art. 5. & in ſum. verb. beneficium, l. 1. verſ. & ſi beneficium eſt Curatum,* præclaræ mem. & ſummæ ſanctitatis vir D. Barthol. à Martyribus Archiep. Bracharen. *in ſtimulo Paſtorum, p. 2. fol. 51. cum ſequentibus.* Silueſt. *in ſum. verb. reſidentia. num. 1.* Emman. Sà *in aphoriſm. eod. verbo etiam n. 1.* Bartol. à Caranza, *in tr. de reſidentia, c. 2.* Melch. Gallego *in tr. de Parochorum obligation. tempore peſtis, p. 1. diſp. 1. n. 46 cum ſeq.* Turrian. *in particulari tract. de reſidentia,* late Sot. *de juſtit. lib. 10. q. 3. artic. 1. cum ſequentibus,* Alphonſ. à Caſtro *de juſta hæreticorum punit. lib. 3. cap. 4.* Vega *in ſpeculo, cap. 17.* Selv. *de benef. p. 4. q. 2. ex n. 2.* Covar. *lib. 3. var. cap. 13. nu. 9.* Navar. *in man. cap. 25. num. 121.* Ferret. *conſ. 23. à nu. 32. & à n. 14.* Bernard. & Salzedo *in pract. cap. 54. in noviſſ. impreſſ.* Joan. Ocon. *in recept. cap. 1. de Clericis non reſid. in 6. nu. 39.* Cordub. *in qq. lib. 1. q. 19.* Baptiſt. Conrad. *in reſp. caſuum conſcientient. q. 317.* Lel.

Zech.

Zech. *de caſibus reſerv. caſu 3. & in tit. de benefic. nu. 6. & de munere Epiſcop. c. 5. n. 3.* Vivald. *in append. candel. cap. 9. nu. 6. & 7.* Valent. *tom. 4. diſp. 10. q. 3. puncto 5. verſ. altera ſententia*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l. 1. q. 59. n. 1.* Cevall. *commun, contra communes, quæſt. 585. num. 1. & ſeq.* Quintanad. *eccleſiaſt. lib. 4. n. 50. & 51.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 24. num. 139. & gloſ. 41. num. 8. & gloſ. 43. num. 163.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 4. q. 1.* Leſſi. *de juſtit. lib. 2. cap. 43. dub. 29. num. 153.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 393. nu. 5.* Sanch. *de Matrim. lib. 8. diſp. 6. num. 5. & in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 4. capit. 37. n. 15.* Poſſevin. *d. tr. de officio Curati cap. 1. num. 1.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 3. c. 2. n. 16.* Cened. *ad Sextum, collect. 30. num. 2.* ¶ Ludovic. de Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacramentorum art. 1. de reſident. nu. 3. verſ. demas.* ¶ Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 53. num. 2.* me citato *in illo* loco Sanctarel. *var. reſolu. quæſt. 1. per tot.* & noviſſimè Alzedo *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis, p. 1. c. 6. n. 7.* ac etiam Homobon. *in reſponſ. quæſt moral. p. 3. reſp. 28.*

2 Et Quamvis hinc inferri videatur Papam in reſidentia diſpenſare non poſſe, utpote quia diſpenſare non poteſt in iis, quæ ſunt de Jure Divino, *c. ſunt quidam 25. quæſt. 1.* gloſſ. *verb. auctoritate, in cap. non eſt de voto*, junctis latè adductis per citatos à Sanctarel. *var. reſol. q. 1. num. 5.* & per me *in tract. de jure. Eccleſ. lib. 1. c. 2. nu. 120.* nihilominus hæc illatio non eſt indiſtinctè vera, quia in hoc caſu non diſpenſat propriè tollendo vinculum, quo Parochus obſtrictus eſt ad reſidentiam, ſed juſta, & legitima exiſtente cauſa declarat vinculum illud ceſſare ob rationabilem cauſam, quæ ſupervenit, & Parochum non teneri in aliquibus caſibus reſidere, & Dei voluntatem eſſe, ut nunc non cogantur ad reſidentiam; & quando Pontifex id facit, Deus talem declarationem ita approbat, ut ab obligatione præcepti Divini hominem ipſo facto liberet. Quare Papa non diſpenſat ut agens principale, ſed ut agens inſtrumentale, ſeu miniſteriale, quatenus ex officio, & cum auctoritate declarat eſſe juſtas cauſas, ob quas Deus relaxat obligationem, & ita Deus tunc ut agens principale tollit illam obligationem, Videant Parochi, an allegata cauſa ſit legitima, & ſua abſentia valde utilis, & neceſſaria univerſali Eccleſiæ, vel ſaltem propriæ, quia ſi Papa ſine hac vel alia juſta cauſa diſpenſaverit, ipſi tamen peccabunt, ſi non reſideant. Sot. *dicto l. 10 q. 3. art. 4.* Valen. *tom. 3. diſp. 3. q. 10. puncto 5. verſ. & hactenus*, Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 4. quæſt. 1. ad fin. & c. 5. q. 6.*

Quod adeò verum eſt Parochum teneri de Jure Divino in ſuis Eccleſiis reſidere, ut ad id non ſolùm adſtringatur habens curam animarum quæ exercetur in foro animæ; ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exteriùs circa correctionem morum, qualis eſt qui poteſt viſitare, corrigere, excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, non quod de illo loquatur Concil. *d. cap. 1.* ſed quia comprehenditur aliis auctoritatibus, quas ex S. Scriptura ſuprà adduximus, & ſub diſpoſitione Conſtitutionis bonæ mem. Pii IV. incip. *In ſuprema, ſub dat. 7. Kalend. Decembris*, 1564. ita Sanctarel. *d. q. 1. n. 11.* Armendar. *loco, infrà citando, n. 173.* Unde Præpoſituram curam tantùm juriſdictionalem obtinentem eſſe comprehenſam in Bulla Pii V. *de reſidentia Parochorum*, quæ incip. *Cupientes, ſub dat. 8. Idus Julii* 1568. referunt deciſum Nicol. Garc. *de benef. p. 3. cap. 2 nu. 179. in 10. declarat.* & Armend. *loco proximè citando, num. 140.* 3

Et procedit etiamſi Parochialis ſit tenuis, Rebuff. *in tr. nominat. q. 8. n. 27.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. num. 294. verſ. ſi objicies.* Ego ipſe *d. part. 3. alleg. 53. nu. 70.* me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſol. q. 4. num. 45.* Et etiamſi in Parochia tantum remanſerit tres, vel quatuor incolæ. Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 179* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, l. 2. tit. 23, lib. 2. §. 2. ſub rub. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, numer. 142.* † niſi Parochialis Eccleſia in totum Parochianos habere deſierit, quia tunc de illa proviſus non teneretur perſonaliter reſidere cùm de ea judicari debeat, ac ſi eſſet beneficium ſimplex ut latè probat Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. l. 1. c. 14.* † ſicut nec teneretur reſidere obtinens Monaſteriū, ſeu Abatiam, quæ Cura, & Conventu, 4 5

edret. Nicol. Garc. *dicto numero* 179. *in* 9. *declar.* Armendar. *dicto loco, num.* 139.

7 Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam, ad minùs tanquam coadjutor Eccleſiæ Parochialis, ita Armend. *d. loco, numero* 178.

8 Parochialem Eccleſiam obtinens per proviſionem Sedis Apoſtolicæ habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, & proventuum ad dictam Eccleſiam Parochialem pertinentium poſſeſſionem, licèt limite adeptæ poſſeſſionis prædictæ moralis fuerit per aliquem in petitorio, tenetur ad reſidentiam in dicta Eccleſia: ita Aloyſ. Ricc. in *praxi rerum fori eccleſ. reſ.* 393. *num.* 5.

9 Parochus ſi duas habeat Eccleſias unitas, reſidere tenetur in digniori, ſi verò non conſtet, quæ ſit dignior, in frequentiori, ſed ſi una fuerit extra, & altera intra Urbem, reſidere debet in ea, quæ eſt intra. Ita referunt deciſum Nicol. Garc. *n.* 179. *in declarat.* 14. Armendar. *d. loco nu.* 142.

10 Unde ſi Populus dividatur, & una pars habitet in civitate, & altera extra, & idem Parochus ex conſuetudine ambas Parochias obtineat, reſidere debent in civitate, Nicol. Garc. *d. numero* 179. *in decl.* 15. Armendar. *dicto loco, numero.* 143.

11 Et hinc habens Parochiales duas unitas perpetuò invicem æquè principaliter, & non unam alteri acceſſoriè, ita ut una non ſit dignor, & principaliter altera, poteſt in qua maluerit, reſidere, idem Nicol. Garc. *dict. num.* 179. *in declarat.* 16. Armendar. *dicto loco, num.* 144.

12 Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu habens ex legitima diſpenſatione in parochiali reſidere debet, cum prima, & præcipua debeat eſſe cura animarum, juxta d. Conſtit. Pii V. quæ incip. Cupientes, & percipere fructus prebendæ, & ſolùm ejus diſtributiones quotidianas perdit, & ſi quid præterea abſentes juſta alia de cauſa non percipiunt, ita Armendar. *d. loco numer.* 135. advertens ibi, quod ſi Canonicatus eſt in eodem loco, ubi eſt Parochialis, poteſt utrique ſervire, & quotidianas diſtributiones percipere, & citat Nicol. Garc. *d. numer.* 179. *declar.* 7.

Unde Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti, ſi poſſit utriuſque inſervire, non eſſe moleſtiam inferendam deciſum refert idem Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Navarræ lib.* 4. *tit.* 7. *de benefic. incompat. numer.* 49. ubi *num.* 48. ſubdit, † ſi vacet 13

Parochialis non debere Epiſcopum illam Canonicatum habenti conferre, etiamſi tenues admodum prębendæ eſſent, ſed Papam conſulere debere, & veros redditus Canonicatus, & Parochialis exprimere: idem fuit dictum in Rota *in una Leodien. Canonicatus* 5. *Junii* 1610. coram Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano, prout refert Joan. Cochier, *in comment. ad reg.* 5. *Cancel. n.* 4. *p.* 577. *cum ſeqq.* 14

Et ideò nec habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis, non participet, Eccleſiam Parochialem inconſulto Papa conferri debere dicit reſolutum Armend. *d. tit.* 7. *de benef. incompatib. n.* 51. 15

Si autem reſidens in Parochiali non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum, poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis inſervire, dummodo Parochus omnibus diebus, & horis ſuis, & congruis Parochiali inſerviat, & nihil prorſus relinquat ex debito ſervitio ipſius, prout à ſacra Congreg. fuiſſe deciſum teſtantur Nicol. Garc. *dicto num.* 179. *in declarat.* 8. Armendar. *ſub dicta rub. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *n.* 136. At obtinens Canonicatum, cui eſt unita Parochialis ad vitam obtinentis tantum, tenetur in Parochiali reſidere, ut pariter reſolutum referunt idem Nicol. Garc. *d. numer.* 179. *in declar.* 13. & Armendar. *ſub dicta rub. ſed an Parochi debeant reſidere, in ſuis Curatis, num.* 137. 16

Canonicatum, & Parochialem in duabus diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, ut tenetur ex *dicta Conſtit. Pii V.* cogendus eſt reſidere in Canonicatu, ut per Nic. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 184. Armendar. *in addit. ad recop. legum Navarræ lib.* 2. *tit.* 23. *l.* 2. *ſ.* 2. *de reſident. Canon. num.* 14. quos refero ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 53. *num.* 113. 17

Paro-

18 Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinuit eo vivente reſidere non tenetur, ut per Armendar. *ſub d. rub. ſed in Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *num.* 193. ubi *num.* 126. intelligit ſi tota animarum cura traslata fuerit legitimè in ſolum Vicarium perpetuum, & *num.* 127. ſubdit, quod Parochus Eccleſiæ, in qua fuit conſtitutus Capellanus, cui ex inſtitutione Capellaniæ impoſita fuit tota animarum cura, ſeù perpetua Vicaria, quoad Capellanus vixerit, non tenetur in ea reſidere.

19 † Teneretur tamen ſicut ipſe Rector Parochialis Capellanus in illa coadjutor auctoritate Apoſtolica inſtitutus, ut benè reſolvunt Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſs.* 5. *§.* 9. *numer.* 17. Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. reſidentia* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſolut.* 393. *ampl.* 5. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rubr.* 7. *cap.* 6. *num.* 104. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 27. Monet. *de optione Canon. cap.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 157. Ugolin *de officio Epiſcopi capit.* 15. *§.* 3. *num.* 3. *verſ. poſtremò* Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *num.* 127. *verſ. an Capellani*, *&* *nu.* 157. Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 53. *num.* 78. me citato Sanctar. *d. q.* 4. *num.* 17.

20 Si autem datus ſit coadjutor ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia, ut dicit reſolutum Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis*, *num.* 129. In

21 exercitio curæ † Vicarius amovibilis arguit curam eſſe pænès deputantem, & ideò ipſum teneri ad reſidendum, ut pariter deciſum atteſtantur idem Armendar. *citato loco num.* 141. & Nicol. Garc. *dict. num.* 179. *num.* 11. *in declar.*

22 Reſidere in Parochiali, vel Priorum Curato unito dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum non tenetur ille, qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus ex eodem Armendar. *cit. loco num.* 136. & Nicol. Garc. *d. num.* 179. *in* 1. *declar.*

23 Et hodie eſt adeò præciſa reſidentia in Parochialis, ut illi ab ea excuſari non valeant, etiam ex illis cauſis, ob quas Canonici reſidere non coguntur; & ideo eos minimè poſſe in ſervitio Epiſcopi permanere, aut Eccleſiarum Cathedralium, ut nempè ſint Vicarii, Viſitatores, Secretarii, Fiſcales, &c. reſolvunt Eman. Sà *verb. reſidentia*, *num.* 1. Gonzal. *ad regol.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *numer.* 258. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſiaſtici deciſ.* 502. *in* 1. *edit. alias reſol.* 393. *in* 2. *edit.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 27. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *nu.* 42. Armendar. *cit. loco numer.* 166. 167. *&* 172. Poſſev. *de officio Curati*, *c.* 1. *num.* 12. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum*, *verb. Parochus*, *differ.* 3. Bonacin. *var. tract. diſp.* 5. *de onere*, *&* *obligat. benef. puncto* 5. *num.* 14. Alzed. *de præſtant. Epiſcop. dignit. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 128. Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 53. *nu.* 85. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſ. q.* 3. *num.* 49. S. Congreg. Conc. *ſub die* 12. *Maii* 1629. nam ultra duos menſes Epiſcopus non poteſt uti opera Parochi, ut cenſuit S. Cong. Conc. 24. *ſub die* 8. *Januarii* 1628. † ſi autem Eccleſiæ Cathe- 24
dralis Parochus ſit, poterit Vicariatus officio fungi, ut benè reſolvit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Arch. Neap. p.* 4. *deciſ.* 319. ¶ In tota Provincia Toletana Presbyteri Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt eſſe judices ordinarii, vel delegati ordinarii appellationum, ut ſtatuit Paulus V. *in ſua Conſtitut.* incip. *Eccleſiæ univerſæ ſub die* 17. *Aug.* 1615. quam Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* incip. *Alias à felicis*, *ſub die* 9. *Maii* 1622. extendit ab Eccleſias omnes Parochiales totius Regni Caſtellæ, & Legionis. ¶

Nec etiam à reſidentia Parochialis ex- 25
cuſari Subcollectoris Apoſt. officio fungentes, tenent Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 42. *in* 3. *declar.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 393. *nu.* 4. Ugolin. *de offic. Epiſc. cap.* 15. *§.* 3. *num.* 3. *verſ. decimo*, Gonzal. *d. gl.* 6. *num.* 266. Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant* 26
reſidere in ſuis Curatis, *n.* 168. aut † Inquiſitoris officium exercentes, ut contra Spin. & Cened. docent Gonzal, *d gl.* 43. *nu.* 266 *&* *gloſ.* 43. *num.* 264. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 393. *numer.* 3. Ceval. *commun. contra commun. q.* 585. *num.* 12. Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 52. *nu.* 156. me citato in illo loco Sanctarel. *var. reſolut. q.* 11. *num.* 4. & Alzedo *de præſtantia Epiſcop. dignit. p.* 2. *c.* 9. *num.* 37. ¶ Privilegium Inquiſitoribus contra hæreticam pravitatem, conſultoribus, & procuratoribus in Romana Curia, & alias ubilibet reſidentibus, Secretariis fiſcali-

calibus, relatoribus ac commiſſariis actu ſervientibus ad lucrandos fructus in abſentia quorumcunque beneficiorum, excipit Parochiales Eccleſias, & perpetuos vicarios, cæteraque beneficia curam animarum habentia; Paulus V. *in ſua Conſt.* incip. *Alias per nos accepto ſub die Martii 1610.*

27 Quamvis olim potuerit Parochus ſtudiorum cauſa abeſſe per ſeptennium ex conſenſu, & licentia Epiſcopi, ut deciditur *in cap. cum ex eo, de elect. lib. 6.* hodie tamen id non permittitur, cum illius tex. diſpoſitioni derogatum videatur per Concil. Tridentin. *ſeſſ. 23. de reform. c. 1.* dum tenet, ut habentes curam animarum non poſſint abeſſe, niſi cauſa priùs per Epiſcopum cognita, & probata, & diſcendendi licentiam ultra bimeſtre tempus non obtineant, niſi ex gravi cauſa; at declaratum eſt per Sacram Congregationem ſtudium non eſſe gravem cauſam, ut obtinentes beneficia curata poſſint abeſſe, cum illa obtineantur per concurſum, juxta Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. c.* 18. & ſupponitur illos, quibus conferuntur, eſſe idoneos, & jam ſtuduiſſe, & conſequenter non eſſe neceſſe, ut ſtudiorum cauſa abſint à ſuis, Eccleſiis ne ob abſentiam debito ſervitio defraudentur, eo vel maximè, quia hodie ſunt alii, qui Theologiæ & Juri canonico abſque tanto Eccleſiarum, & animarum detrimento ſtudere poſſint. Unde non ſemel Sacra Concil. Trid. Congregatio cenſuit poſt Concil. Trid. obtinentes Eccleſias Parochiales non poſſe ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe, & ſi abſunt, non poſſe percipere fructus, nec Ordinarios poſſe talem licentiam concedere, prout referunt Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 393. in fine, & reſol 310. n. 1.* Proſper de Auguſtino *in add. ad Quarant. in ſum. Bullarii, verb. reſidentia, verſ. item limita.* Gonzal *d. gloſ. 6. num.* 251. Nicol. Garc. *d. p. 3. c. 2. n. 80. & 81. in addit.* me citato in illo loco Sanctarel. *d. q. 3. n. 25.* & Alzedo *de præſtantia Epiſcop. dignitatis p. 2. cap. 9. nu. 37.* ¶ Lud. à S. Joan. *de adminiſtrat. ſacrament. artic. 1. num. 2. propè fine.* ¶

28 Et quamvis docent in Theologia facultate, dum in ſcholis docuerint; integrè per annos quinque percipere poſſint de licentia Sedis Apoſt. proventus præbendarum, & beneficiorum ſuorum, non obſtante aliqua conſuetudine, vel ſtatuto, cum denario defraudari non debeant in vinea Domini, laborantes, ut expreſsè habetur *in capitulo ultimo in fin. de magiſtr.* tamen poſt Concil. Trident. Parochus non poterit abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum etiam Grammaticam, & fuerit quoque relictus idoneus Vicarius, & approbatus cum congrua mercede, & ſolemnibus diebus pariter ipſe Parochus intereſſet, & allatis rationibus prout teſtantur à Sacr. Congreg. reſolutum, Gonzal. *gloſſ. 6. numer.* 254. Aloyſ. Ricc. *de reſolut. 393. numer. 2.* Armendar. *d. loco num. 134. in fine.* Ego ipſe *d. allegat. 53. numer. 76.* me citato Sanctarel. *dicta quæſtione 3. numero 32.*

Propter intemperiem aeris Parochus non inde oriundus minime excuſatur à reſidentia, ut alibi poſsit habitare etiam relicto Vicario approbato, ut per Ugol. *de officio Epiſc. c. 15. §. 3. verſ. ſexto,* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verbo reſidentia, §.* 7. Armendar. *ſub d. tit, ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, n. 132.* advertentes quod † ſi Rector infirmus eſſet, & in loco Parochialis curari non poſsit defectu Medicorum, medicinarumve, tunc poſſet ab Ordinario dari ei dilationem trium, aut quatuor menſium, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſæ, interea ab ipſo Ordinario in Parochiali idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis conſtituto Armendar. *d. loco num.* 18. aſſerit deciſum cum Ordinarii conſenſu intemperiem aeris excuſare à reſidentia. 29 30

Nec propter Principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum à reſidentia Parochus excuſatur, ubi detrimentum ovium ſuarum immineret in ſpiritualibus, & nulli adeſſent miniſtri, qui ſufficienter id præſtarent juxta ea, quæ ſupra reſolvimus *hoc eodem capite verſ. quinto eſt notandum.* 31

Nec propter inimicitias capitales, ut colligitur ex deciſione quadam Sac. Congregationis negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ, apud quam cum Laurentius Siſcerellus terræ Ripæ Archipræsbyter ob capitales inimicitias ab 32

ejus

ejus Eccleſia abſentari ſupplicaſſet, in eadem idoneo Capellaneo relicto, de quibus quidem inimicitiis, per Epiſcopum Bojanen, plena fides. Sacræ Congregationi facta extitit, eadem Sacra Congregat. *ſub die* 15. *Februarii* 1619. ad ſex menſes licentiam conceſſit ad effectum, ut interim aut reſignet, aut permutet. Sed quando inimicitiæ abſque Parochi culpa contractæ fuerint, & poſt obtentam Parochialem exortæ Epiſcop. diſpenſare ſolebant, ut per annum in alio viciniori, & tutiori loco manere poſſit, & creſcentibus inimicitiis dabatur alius annus, dummodo ſemper in Parochiali expenſis Parochi maneret idoneus Vicarius, ſi credimus Zerol. *in praxi Epiſcop. p.*1. *verb. privatio, §.*4. *dub.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol.*645. *in ſecunda editione*, Bonacina *variis tractat. diſputatione* 5. *de onere, & obligat. benef. puncto* 5. *nu.* 2. Armendar. *dict. loco, num.*133. 134. 182. *& ſeqq.* ¶ Hinc referunt Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.*1. *quæſt.*60. & Ludov. de Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacrament. art.*1. *de reſident. num.*2. *verſ. nota tertio*, Sacram Congreg. cenſuiſſe Parochum propter inimicitias abſentem à Parochia non poſſe abeſſe niſi per annum, ¶ puto tamen id hodie non licere, & melius eſſe conſulere Sacram Congregationem.

33 Nec denique propter ſenectutem, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ apponendo idoneum Vicarium cum aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochialis redditibus, ſecundum Zerol, *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. reſidentia, §.*9. ſicut nec eſt cauſa ſufficiens non reſidendi infirmitas Parochi, etiamſi ratione illius datus ei fuiſſet coadjutor, ut per Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.*2. *tit.*23. *l.*2. *§.*2. *ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, num.*129.

34 Ut Parochus verè reſideat, tria requiruntur: primò, ut in propria Eccleſia: ſecundò, ut perſonaliter: tertiò, ut continuò, & circa quodlibet eorum aliquid adnotabimus; & in Primis quoad primum illud eſt ſciendum Parochum debere reſidere in domo, ipſius Parochialis, ſi verò illa non habeat domum, tunc in alia domo, quæ ſit intra limites Parochiæ, aut ſaltem ita vicina Parochiali Eccleſiæ, ut inde commodè poſſit per ſe ipſum ei inſervire, habitare tenetur, ita Nicol. Garc. *de benefic. par.*3. *cap.*2. *num.* 179. *in declar.*21. Armendar. *d. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, num.*149. *&* 150. ¶ Ludov. de Sancto Joanne *d. tit. de reſidentia, num.*11. ¶ Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part.*4. *deciſ.*4. Ego ipſe *d. par.*3. *allegat.*53. *num.*81. me incitato in illo loco Sanctarel. *var. reſ. quæſt.*4. *num.*46. † ſi enim non habet ibi domum propriam, aliquam conducere debet ut ex ſententia ſacræ Congreg. deducit Nicol. Garc. *d. cap.*2. *num.* 179. *in declar.*21. 35

Fuit tamen aliquando diſpenſatum, ut Parochus non habens commodam habitationem in Parochiali poſſet degere in loco vicino dummodo propè Eccleſiam ſubſtitutus ejus habitet, & nonnumquam hæc facultas eadem de cauſa conceſſa fuit ſine illa conditione, quod ſubſtitutus propè Eccleſiam habitet, teſte Nicol. Garc. *d. nu.*179. *declarat.*35. nunc verò nequaquam id eſſe concedendum exiſtimo, prout ex aliquorum repulſis mihi conſtitit, & in una Sarzanen. 13. *Novembris* 1627. cenſuit Sacra Congr. Concilii Parochum non excuſari, quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis, & ſit magna aeris intemperies, & retineat Capellanum in Parochia, & ipſe accedat ſingulis diebus feſtis. 36

Sed ſi habeat domum propriam Eccleſia, & Parochus ea relicta habitet in paternam, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ exiſtente propter honeſta ſervitia, & ſui majus commodum ſciente, & tacente Epiſcopo, credo reſidentiæ muneri ſatisfacere quia licet ex vicinitate Eccleſiæ poſſet facilius Sacramenta miniſtrare, tamen neceſſitati populi ſufficienter ex propria ſua habitatione providere poterit, & ſic non eſt quod in hac parte ſcrupulis angatur, ut bene advertit Poſſevin. *dict. tract. de Officio Curati, cap.*1. *num.*7. 37

At ſi Parochia ſi intra, & extra civitatem, tenetur habitare propè Eccleſiam civitatis, licet in ea minor pars Parochianorum inhabitet, & major longe ſit in oppidis ſuccurendo tamen illis, 38

qui

qui longè habitant, ſecundùm loci antiquam conſuetudinem, per *c.4.ſeſſ.21.de reform.* ita referunt à S. Congr. deciſum Nicol. Garc. *d. nu.179.declar.20.* Armendar. *d.loco, num.* 148. Sanctarel. *d. quæſt.4. num.46.*

39 Et non poteſt Parochus haberi pro reſidente, ſi inhabitet in civitate, à qua diſtet ſua Parochialis tribus, aut quatuor milliaribus, etiamſi Dominicis, & Feſtis diebus ad eam accedat, ita Nicol. Garc. *dict. numer. 179. in 17. declar.* Armendar. *dict. num.* 145. Unde Parocho villæ Mertetti extra terram Maſſæ Sarzanen. diœceſis, qui ſe excuſabat à reſidentia, & morabatur in dicta terra, eo quod non adeſſet commoda domus Parochialis, item propter aeris intemperiem, & quia retinebat in Parochia Capellanum, & ipſe accedebat ſingulis diebus feſtis, ſacra Congreg. Concilii *die 13. Novembr. 1627.* reſpondit, quod intra menſem conducere domum in Parochia, & intra ſex menſes domus Parochialis reaptetur. Unde Monachus exercens curam animarum in Parochiali unita Monaſterio Ordinis S. Benedicti tenetur habitare in domo Parochiali, & non in Monaſterio diſtanti à cura, ut declaravit S. Congr. Concil. *in Curien. 5. Aprilis 1631.* Nec etiam excuſatur à reſidentia, ſi doceat Grammaticam in civitate per duo milliaria diſtante à ſua Parochiali, quamvis ſingulis diebus feſtis vellet ad eam accedere, ut per Nicol. Garc. *dict. num. 179. in declar. 19.* Armendar. *d. loco, nu.147.* Sanctarel. *d.q.3. nu.33.* meipſum *d. alleg. 53. nu.75.* etiamſi non inveniretur alius idoneus in civitate ad docendum, & fuiſſet relictus idoneus Vicarius, & approbatus cum congrua mercede, ut ſupra diximus *in verſ. & quamvis.*

40 Quod ad ſecundum attinet de perſonali reſidentia, illud eſt obſervandum, Parochum teneri reſidere perſonaliter, & non alio modo ſatisfacere muneri ſuo, etiamſi populo per alium æquè benè, & fortè melius ſerviatur, quia Conc. *d. ſeſſ. 23. de reformat. c. 1.* requirit induſtriam perſonæ, quæ per alium non poteſt ſuppleri, ita ¶ Ludov. à S. Joanne *d. loco nu.2. verſ. nota 6.* ubi *num.3.* ait poſſe antiquam conſuetudinem excuſare Parochum reſidentia perſonali ad hoc, ut poſſit fructus percipere per capellam deſerviendo, ¶ Poſſevin. *dict. tract. de officio Cura[illegible] c.1. num.8.* ubi *num.11.* ſubdit Parochum reſidentem quidem ſed non exercentem officium ſuum, minimè ſatisfacere præcepto reſidentiæ, nec in foro exteriori, nec in interiori, cum utrobique punibilis ſit, ac proinde peccare mortaliter, vel venialiter pro qualitate culpæ. ¶ Nihil enim prodeſt Parochi pręſentia miniſterio deſtituta, cum potiùs offendat, ut rectè notavit Sot. *de juſtitia, lib.10. qu.3. art. 1. ante argum. ſolut.* Jacob. de Graſſis *tom. 1. conſ. lib. 3. conſ. unic. de Cleric. non reſid. numer.7.* & idem ſit inutiliter adeſſe, quod abeſſe, ut docet Barthol. Carranza *in tract. de reſidentia Epiſcoporum, cap.3. fol. 23.* Unde fructus nequaquam acquiri Parocho non miniſtranti, quarumvis materialiter reſidenti, ſolvunt. Cov. *l. 3. var. cap.13. num.13.* Sylveſt. *in ſum. verb. reſidentia, in princ. & nu. 6.* Cordub. *in quæſt. lib.1. q.9. ferè in fine.* Jacob de Graff. *in dec. aureis, lib. 2. cap. 97. num. 57.* Ludov. de San Joan *tract. de officio divino, art.13. fol. 611.* Joan. Sanci. *in ſelect. diſp. 47. num.4.* quicquid dicat Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. cap. 2. num. 53.*

Nec etiam Parochus officio ſuo ſatisfacit quoad Deum, ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano; quem tamen poteſt habere in coadjutorem ad majorem quietem, licet illi omnia ardua relinquat, veluti ire de nocte, audire multas confeſſiones, & ſimilia: dummodo tamen eo non utatur ut homine, qui portet pondus diei, & eſtus ſeù ut ſocio laboris ita Cajet. 2. 2. *quæſt.185. art.5.* Sot. *de juſtit. lib. 10. quæſt. 3. art.5.* Fr. Emm. *in ſum. tom. 2. cap. 33. num.2.* Poſſevin. *de officio Curati capit. 1. num. 10.* ubi addit ſe non excuſare ſaltem à gravi veniali Parochum, ſi dum nominatim vocatur, & eſpectatur nolit ire, cum debeat populi ſui amori cum comitate, benevolentia reſpondere. ¶ Ludov. à Sancto Joanne *d. tit. de reſident. n.8.* Joa. Sanc. *d. diſput 47. num. 4. verſ. nec Parochis.* ibi; *Nec Parochis proderit, ut ab onere peccati, & reſtituere liberentur, aliquibus ſaltem inſervire miniſteriis, aliquibusve Sacramentis miniſtrandi incũbere, niſi major pars, aut ſaltem æquivalens per ipſomet exerceatur, veluti illa, quæ à quolibet Vicecurato adminiſtra-* 41

G

ſtratur. Vt ergo unico verbo comprehendam, nota, illis Sacramentis miniſtrandis operam dare debent, quæ ex æquitate miniſtrari ab eis poſſint, ut notavit Vaſquez tom. de Pœnit. quæſt. 93. artic. 3. dub. 6. in fine, vel ad minùs ſe præſentem in Eccleſia debet conſtituere Parochus, ut Parochiani, ſi velint, ipſum eligant Sacramentorum adminiſtratorem, præſertim, Confeſſionis: Non tamen tenebuntur Parochi noctu adminiſtrare communiter loquendo, ſufficiet enim, ut id muneris exequatur Vicecuratus, &c. Deinde *num.* 7. concludit his verbis: *Hinc infero proh dolor: quàm malè aliqui Parochi ſe gerant, Sacramenta nunquam, aut ferè adminiſtrantes, & ſuarum ovium, mercenariis committentes: qui cum ut plurimum Sacerdotes inopes, & egentes ſint, timeri non imprudenter poterit potiùs rationem habituro quærendi ab ovibus victum, quam curam medendi infirmitatibus animæ, complacere eis ſtudentes, quando reſpuendæ, & reprehenſionis gladio ſunt feriendæ. Nec ſcio qua cæcitate ducti Parochi, hæc non advertant tàm clara, & quaſi cæcis nota*, &c. ¶

42 Circa verò tertium de continuatione in reſidentia eſt annotandum, quod qui parvo tempore abeſt, non efficit quominùs dicatur continuo adeſſe, ut per Jacob de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. c. 97. num.* 57. ¶ Lud. à Sancto Joanne *de adminiſt. Sacrament. art. 1. tit. de reſidentia, n.* 9. Poſſevin. *d. cap.* 1. *numer.* 3. *in fine*, qui volunt dict. continue verificari cum iſta modificatione, & addit Poſſevin. *ibid. nu.*
43 6. quod † Parochus debet talem ſui copiam facere, ut indigentes non careant neceſſaria ope, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus, niſi habeat infirmos graves, quia tunc non debet vagari per Parochiam, ſed propria in domo manere; poteſt enim fieri, ut requiratur ab infirmis, & non repertus, illi moriantur ſine Sacramentis.

44 Unde ſi Parochus rationabiliter judicaverit, puta, quia nullus infirmatur, poteſt abeſſe per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat: quia conſuetudo optima legum interpres ita declarat etiam apud timoratos. Abeſſe verò tota die, quando nullus infirmatur, raro in anno nec laudo, nec vitupero. Abeſſe autem per duos aut tres dies nullo infirmante, & nulla alia cauſa juſtificante, habet valde de rationabili eſſe mortale propter multa, quæ poſſunt eo tempore evenire, maximè in villis, ubi non eſt alius Sacerdos à Parocho. In civitatibus verò, vel in oppidis, ubi ſunt alii Sacerdotes, erit majus, minuſve peccatum ratione periculi, & damni poſſibiliter eventuri, cui tamen faciliùs quam in villis poteſt obviari. Ita ¶ Ludovic. à Santo Ioanne. *ubi ſuprà*. Poſſevin. *dict. cap.* 1. *numer.* 4. vide Ludov. Bejam. *reſponſ. caſuum conſcientiæ, part.* 4. *caſu* 21. ubi de Parocho rurali, qui ſingulis quibuſcumque hebdomadis ad Urbem accedebat cauſa inviſendi parentes.

Quare Epiſcopus poterit prohibere Parochis ſub pœna pecuniaria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne ultra biduum à ſua Eccleſia poſſint abeſſe, non tamen id prohibere poterit ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, prout à Sacra Congregatione deciſum atteſtantur Nicol. Garc. *part.* 3. *capitul.* 2. *numero* 23. *declar.* 2. & Armendar. *dict. tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, numero* 156. ſed ſub pœna pecuniaria eſſe permiſſum cenſuit Sacra Congregatione Concilii *in una Terracinen.* 11. *Februarii* 1628. *& in Neapolitana* 16. *Decembris* 1628. 45

Ex quatuor tamen cauſis in ſcripto ab Epiſcopo approbandis poteſt Parochus pro tempore neceſſario abeſſe, ut diſponitur in Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. capitul.* 1. ubi obligatio de approbandis cauſis reſtringitur, quando illæ ſunt notariæ, vel repentinæ, dummodo tamen diſceſſurus ita ovibus ſuis providendum curet, ut quantum fieri poterit ex ipſius abſentia nullum damnum accipiant: quod quidem Concilii decretum licet in principio loquatur in Epiſcopo, tamen paulo infrà eadem ſacroſancta Synodus declarat, & decernit omnia ibi ſtatuta quoad culpam, amiſſionem fructuum, & pœnas, Curatis inferioribus, & alii quibuſcunque, qui beneficium aliquod Eccleſiaſticum cura animarum habent, locum habere. 46

Prima cauſa eſt *Chriſtiana Charitas*, ad hanc reducit. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *capitol.* 4. *quæſt.* 4. cum quis abeſt

a t

ad juvandam aliquam privatam Eccleſiam ad dirimendas lites controverſias,& odia, dummodo ex tali abſentia in propria Eccleſia non ſequatur notabile detrimentum, quia eſſet contra ordinem charitatis.

47 *Secunda* eſt *urgens neceſſitas*, ad hanc reducit idem Azor. *dict. quæſt.* 4. *verſ. ad ſecundum*, cùm quis ad tempus abeſt ob morbum curandum, bellum, hoſtium incurſus, peſtem ſævientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, odium, aut offenſionem Principis, vel populi declinandam, denique ob vitæ, vel ſalutis, aut libertatis periculum ad tempus devitandum: dummodo tamen non immineat detrimentum ovium in ſpiritualibus, nam ſi illud immineret, ex nulla cauſa poſſet abeſſe, quia bonus Paſtor animam ponit pro ovibus ſuis, *Joan.* 19. Vaſquez *in opuſ. de benefic. cap.* 4. *§.* 2. *art.* 1. *dub.* 2. *numero* 135. Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moralis, tr.* 6. *capitul.* 11. *num.* 31.

48 *Tertia eſt debita obedientia*, quæ ſuperioribus debetur, puta Papæ, vel Epiſcopo, ad quam idem Azor. *d. quæſt.* 4. *verſ. ad tertium*, redigit, cum quis abeſt, ut pateat Papæ, vel ejus Legato, ſeù Epiſcopo obſequium, & officium juſtum, & debitum imperanti, quale eſſet ad viſitandam Provinciam, vel diœceſim, ſeù ad pacem componendam.

49 *Quarta* eſt *evidens Eccleſiæ, vel Reip. utilitas*, ad quam idem Azor. *d. q.* 4. *verſ. ad quartum*, reducit, cum quis habent ad Synodum generalem, vel Provincialem aut diæceſanam ritè, & legitimè vocatus; vel cum quis abeſt pro lite Eccleſiæ, vel pro obtinenda à ſuperiore reformatione in variis emergentibus.

50 Extra prædictas quatuor cauſas concedit Conci. Trid. d. c. 1. Epiſcopis, proindeque Parochis juxta ſupradicta, ut ſingulis annis cauſa animi relaxandi poſſint abeſſe per duos menſes, ſive continuos, ſive interpellatos, dummodo id fiat æqua ex cauſa, quæ an talis ſit, ipſorum conſcientiæ relinquitur, & ſine gravis gregis detrimento, & dummodo præſentis in ſuis Eccleſiis adſint quo tempore anniverſaria Adventus Domini, Natalis, Quadrageſimæ, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & celebritatis Corporis Chriſti memoria celebratur, & paulò inferiùs Presbyteris item curam animarum habentibus expreſsè datur facultas, ut poſſint ad duos tantum menſes recedere, alioqui diſcedendi licentiam ultra bimeſtre tempus non obtineant, niſi ex juſta, & gravi cauſa cognita, & approbata ab Epiſcopo, & dummodo facultas in ſcripto detur. Hæc ibi mandantur.

Tenetur igitur Parochus juſta de cauſa abeſſe volens ſive cum licentia ſive abſque ea, relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſerviat, ut expreſsè habetur *eodem capit.* 1. Concil. Trident. & tradit Poſſevin. *dict. capit.* 1. *numero* 13. niſi abſentia ſit per aliquot dies, cum cauſa eſt urgens, & non patitur dilationem pro obtinenda licentia, puta quia hoſtiliter petitur, & non habet quem ſubſtituat, nec recurrere poteſt ab Epiſcopum pro licentia, & pro Vicario ſubſtituendo. Azor. *dict. capit.* 4. *quæſt. ult.* ¶ Ludov. à S. Joanne *adminiſt. Sacram. art.* 1. *tit. de reſidentia, num.* 15. ¶ Poſſeuin. *d. cap.* 1. *num.* 14. ubi *num.* 15. ſubdit ob repentinum incommodum, vel periculum poſſe illum legitimò diſcedere, etiamſi in loco non habeat quem ſubſtituat, & non abſint infirmi, vel ſi adſint, adeſt alius, qui poteſt conferre Sacramenta neceſſaria ſaltem pœnitentiam, vel ſi non adſit alius Sacerdos, infirmus tamen commodè poſſit expectare alium Sacerdotem aliunde accerſendum, additque, quod ſi iſta omnia deeſſent, & periculum inſtaret diſcendente Parocho, aliquem moriturum ſine pœnitentia, vel Parochum ipſum occiſum iri, ſi non fugeret tenetur Parochus ſubire quodvis periculum potiùs, quàm deſerere talem infirmum; nam Parochus, cum populus ex illius abſentia notabiliter læditur, non ſolum ſuo periculo probabili, ſed nec certo excuſatur à deſerendo populo, juxta doctrinam. S. Tho. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 5. 51

Nullo modo poteſt Parochus Vicarium, ſeù ſubſtitutum etiam idoneum, & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere ad longum tempus inconſulto Epiſcopo; nam dicitur in Concil. Trid. *d. cap.* 1. *Vicarium idoneum relinquat, ab Ordinario* 52

approbandum, ſi tamen abſit per ſex, vel ſeptem dies, poterit relinquere ſubſtitutum ſine Epiſcopi approbatione, ita declarante conſuetudine univerſali niſi Epiſcopus per ſuas conſtitutiones inhibeat, ut bene reſolvunt¶ Ludov. à Sancto. Joanne *ubi ſuprà n.*16.¶ & Poſſevin. *d.ca.*
53 1.*n.*19. ſubdens† vicinum Curatum bene poſſe ſubſtitui, quia licet non habeat ordinariam juriſdictionem niſi ſuper gregem ſuum, tamen eſt ita admiſſus, ut ei aliqua juriſdictio delegari poſſit, ſicut de antiquo jure poterat, prout colligitur ex Concil. Trident *ſeſſ.*23.*de reformat. cap.*15.*& num.*20.tenet quod ſi ſubſtitutus vel Vicarius voluerit ſervire gratis, non tenetur Parochus, cum juſta de cauſa abeſt, illi in conſcientia aſſignare partem fructuum pro debita mercede, ut diſponit Concil.*d.cap.*1.quia quod merces aſſignetur, eſt, ne populus patiatur defectum ſervitii, quod faciliùs obtinetur, ubi abeſt, merces, & in hoc caſu ceſſat ratio mercedis & per cōſequens ratio legis.

54 Quæſtio eſt dubia, an Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa poſſit abeſſe ad duos menſes continuè, vel diviſum; Una ſententia affirmat, tum quia antè Concil. Trid. hoc ipſum licebat per *cap. præſentiam* 7.*q.*1.tum quia idem Concil. hoc concedit Epiſcopis, qui magis tenentur reſidere tum etiam, quia abſentia ad duos menſes eſt modica, ac proinde pro nihilo reputanda, cum non videantur abeſſe, qui ſtatim reverſuri sūt, *l.poſt liminium*, *§.captivis*, *l.nihil ff. de captivis*, *& poſt l.rev.* cum denique, quia hoc apparet ex Concil. *d.capit.*1.*verſ. diſcedendi autem licentia*, quæ verba licet trahi poſſint in oppoſitum, faciliùs tamen, & multò proprius intelliguntur, quod ea licentia diſcendi ex gravi cauſa in ſcriptis, gratiſque concedenda exigatur ad prolixius tempus, & ultra duos menſes: eſſet enim per quam grave quod nunquam liceret Parocho impunè ſine licentia recedere, maximè urgente aliqua neceſſitate, ut puta quod nuncium habeat de adverſa valetudine, & morte imminente patris, aut matris ſuæ, aut amicorum in diſtanti loco habitantium, quos cupit videre antequam moriantur, vel etiamſi proſequatur furem, qui rapuit bona, & in longinquas partes defert; quoniam licebit Parocho in fraganti crimine furem inſequi quocunque vadat, ut ab eo bona ablata recuperet, nec, hic, nec ſimilibus caſibus licentia diſcedendi neceſſaria videtur, quoniam copia ſuperioris non ſemper haberi poteſt propter inſtantem neceſſitatem, & tempus, & locus non patiuntur dilationem, & licentiæ petitionem, & tamen ſi præfata verba Concilii generaliter, prout ſonant, intelligerentur, ſequeretur, quod etiam in prædictis caſibus Parochus non poſſet ſine licentia diſcedere, quod abſurdum videretur. Et ideò hanc partem affirmativam ſuſtinet Lopez *in inſtruct. conſcient. tomo* 1.*cap.*148. Joan. Baptiſta Conrad. *in reſp. caſuum conſcientiæ, quæſt.* 137. Læl. Zech. *de caſibus reſervat. caſu* 3. *& de Republ. tit. de beneficiatis, numero* 6. Salzed. *ad Bernard. in pract. capit.* 52.*lit.C. verſ. illud verò*. Ćened. *ad Sextum collect.* 30. *numer.* 3. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. reſidentia, numer.* 7. Quintanad. *Eccleſ. lib.*4. *num.* 76. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 59. *num.* 3. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. privatio, §.*4.*dub.*3.*& verb. Parochus, §.*2. Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſ. p.*3.*cap.*1.*num.*19.*&* 21. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 7.*capit.*4.*q.*10. Fr. Emman. *in ſum. tom.*2.*cap.*36.*in fine, & in explicat. Bullæ compoſitionis, num.* 18. Ceval. *commun. contra communes, quæſt.* 585. *n.*6. ubi tamen dicit in praxi fieri contrarium, Sanchez *de Matrim. lib.*3.*diſp.*31. *numer.* 11. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. Parochus, differ.*5. *nu.*1. Bonacin. *var. tract. diſp.*5.*n.*9.¶ Joan. Sanc. *in ſelectis diſp.* 47. *num.* 5.

Contrarium tamen, imò Parochum non poſſe abeſſe primo bimeſtri ſine Epiſcopi facultate, probabiliùs tenent Joan. 55
Ocon. *in repet. cap.*1.*de Cleric. non reſid. in* 6.*nu.* 51. Ant. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, cap.*7. *in* 4. *clauſ. numer.*22. Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 15. *§.*5.*nu.*2. Poſſevin. *d. cap.* 1.*num.*11. Leſſ. *de juſtit. lib. cap.* 34. *dub.* 29. *numer.* 159. ubi tamen dicit ſe credere hoc non eſſe uſu receptum Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.*4. *§.*2.*art.*1.*dub.*3. *num.* 149.*& art.*2.*dub.*3.*nu.*188. Filliuc. *in quæſt. moral. part.*3.*tract.*41.*cap.*6.*nu.*26. Squillante *de oblig. Cleric. part.* 1. *numero* 116.¶ Ludov. à Sancto Joanne *loco citato numer.* 17. ubi utramque opinionem di-

dicit ſecuram, & probabilem, * Sanctarel. *var. reſol. q.* 4. *num.* 12. Nicol. Garc. *de benefi. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 23. *in* 1. *declar.* & *part.* 9. *cap.* 2. *n.* 295. *in* 2. *dub* & addit ipſe Garc. *d. p.* 3. *cap.* 2. *num.* 26. Parochum, qui à ſua Eccleſia per unum, vel duos menſes ab fuit abſque facultate Epiſcopi in ſcriptis vel abſque alia legitima cauſa, non poſſe percipere fructus pro rata abſentiæ, ſed teneri eos reſtituere, aſſeritque ſic fuiſſe declaratum à ſacra Congregatione Concili. Ratio autem, qua fundatur iſtorum reſolutio, eſt, quia Concil. *Trid. d. cap.* 1. ait, quandocumque eos abeſſe contigerit, debere cauſam eſſe prius cognitam, & probatam per Epiſcopum.

56 Unde non poſſe Parochum per hebdomadam abeſſe, non petita, vel non obtentia licentia, etiam relicto Vicario idoneo ab ipſo Ordinario approbato, reſolutum aſſerunt Nicol. Garc. *ead. part.* 3. *capitolo.* 2. *numero* 23. *in* 3. *declar.* Armendar. *dict tit. ſed in Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, numero* 157. Et † valere conſtitutionem

57 Epiſcopi, ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia, pariter referunt deciſum idem Garc. *num.* 23. *in* 1. *declar.* & Armen. *numero* 155. proximè citatis locis.

58 Ultra bimeſtre tempus, ut legitimè Parochus poſſit abeſſe, quatuor requiruntur, & primùm, ut ſi ex juſta, & debita cauſa, ſecundùm, ut cauſa priùs per Epiſcopum cognoſcatur, & approbetur, tertium, ut cum impetratur facultas ultra bimeſtre tempus ab Eccleſia recedendi, Parochus relinquat Vicarium idoneum ab ipſo Ordinario approbandum cum debita mercedis aſſignatione, quartum, ut ejuſmodi facultas ſcripto, & gratis concedatur.

59 Circa primùm eſt annotandum, quod Parochus habens juxtam cauſam abeundi extra Parochiam per duas menſes, aut tres, non ſatisfacit ſuæ conſcientiæ, ſi petat licentiam, jurant ſe gravem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, ut petita licentia abeſſe poſſit; licèt Epiſcopus non concedat; ſimiliter quod abeſſe non poteſt in caſu, quo cauſam rationabilem expreſſerit, quam vir bonus, & æquus rationabilem judicaverit, ſed rigidus Prælatus minus æquam judicat, & licentiam denegat; vel quia movetur ſuſpicione, quod ficta ſit, cum tamen ſit vera, ſed habere poteſt recurſum ad ſuperiorem, ita reſpondiſse Eminentiſſimos Cardinales Sac. Congregationis Concilii referunt Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 37. Squillante *de obligat. Cleric. p.* 1. *num.* 117. Armendar. *d. loco numer.* 155. Joann. Valer. *de different. inter. utrumque forum, verb. Parochus, differ.* 5. *num.* 1. † Parochus petens licentiam fingenda cauſam juſtam, quam re 60
vera non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus ut reſolvunt Azorr. *d. p.* 2. *l.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. Poſſevin. *d. c.* 1. *n.* 24. Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 99. me citato Sanctarel. *d. quæſt.* 4. *numero.* 15.

An juſtam cauſam abſentiæ judicialiter probare debeat Parochus; vide Aloyſ. Ricc. *deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 152. 61

Quoad ſecundùm verò eſt adverten- 62
dum de cauſis abſentiæ etiam ab Eccleſiis Parochialibus, quarum collatio ad inferiores ſpectat, etiamſi inferiores eſſent Abbates Regulares, Epiſcopum cognoſcere referunt deciſum Nicol. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 179. *in* 2. *declar.* Armendari *d. loco num.* 153.

Ipſi verò locorum Ordinarii Epiſcopo 63
inferiores, ut Abbates, & alii ſimiles habentes juriſdictionem, poſſunt dare talem licentiam, ſicut reſolvunt Azor. *d. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 10. *q.* 4. Poſſevin. *d. cap.* 1. *n.* 29. ubi *nu.* 28. ſubdit eandem licentiam poſſe dare Capitulum Sede vacante, & de his omnibus Sanctarel. *var. reſol. quæſt.* 5. *numer.* 64.

Circa tertium de Vicario idoneo re- 64
linquendo in abſentia Parochi ab ipſo Ordinario approbando cum debita mercedis aſſignatione, plura diximus ſuprà *in verſ. nullo modo*, à *numero* 52.

Quoad quartum eſt obſervandum li- 65
centiam, quam Parochus abeſſe volens petere debet ab Epiſcopo, non ſufficere tacitam, ſed oportere eſſe expreſſam, ut reſolvunt Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 35 Armend. *loco n.* 161. Ego ipſe *d. p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 95. me citato Sanctarel. *d. quæſt.* 4. *nu.* 16.
† Et ſola diſtantia loci etiam cum neceſ- 66
ſita-

ſitate eo diſcedendi non excuſat Parochum, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis obtenta, niſi talis repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem hujuſmodi licentiam petendi, quo caſu quàm primùm de diceſſu, & neceſſitate Ordinarius certius faciendus eſt, ut de cauſa cognoſcere poſſit, ita Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 34. *in* 1. *declar.* Armend. *dict. loco num.* 162.

67 Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem, incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ, quia ita ſtatuti Concil. Trident. *ſeſſ.* 3. *de reform. capitulo* 1. *verſ. ſi quis autem*, tum quia ita jus naturale dictat, par enim non eſt, ut fructus miniſtrorum Eccleſiæ recipiat qui miniſterium non exercet; & ſicut ſtipendium datum ob cauſam recipi, vel retineri non poteſt cauſa non ſubſequuta, ita fructus beneficii, qui Parocho cauſæ reſidentiæ, & muneris Parochialis conferuntur, non poſſunt à Parocho non reſidente, munia Parochialia non obeunt capi, & ideo ita reſoluunt Valent. *tom.* 3. *diſput.* 10. *qu.* 3. *puncto* 5. *verſiculo quinto certum eſt*. Leſſ. *libro ſecundo, de Juſtit. cap.* 34. *dub.* 29. *numero* 157. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 3. *capitulo* 2 *numero* 26. qui ait ita declaraſſe Sacram Congreg. Concilii

68 lii † Reſtitutio hujuſmodi fructuum ob non reſidentiam amiſſorum ex eodem Concil. Trident. *d. capitulo.* 1. facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio, ut docent Navar. *in man. cap.* 25. *num.* 121. *& conſilio* 20. *de celebrat. Miſſarum, numero* 4. Henric. *in ſum. libro* 7. *capitul.* 36. *n.* 3. Fr. Emm. *in explicatione Bullæ compoſitionis, numero* 18. Nicol. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 2. *numero* 30. Sanctarel. *d. quæſt.* 4. *nu.* 2. Ludoc. de ſancto Joanne *loco citato de reſidentia numero* 19. ad quam tenetur Parochus etiam ante Judicis ſententiam, uti patet ex ſæpè citato *capitulo.*

69 *Concilii Trident. in verſic. quis autem* dum ibi dicitur † eos, qui abſque legitima cauſa abſunt à ſuis Eccleſiis, non facere fructus ſuos, nec illos tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſequuta, poſſe retinere; quod quidem ipſamet ratio ſuadet, quia hujuſmodi Parochi abſentes à ſuis Eccleſiis non acquirunt jus in bonos fructus, cum Concilium velit, ut illi applicentur fabricæ, vel pauperibus loci: ergo tenentur ſtatim illos reſtituere, quare ſic reſoluunt Cardin. Tolet. *in inſtruct. Confeſſ. lib.* 5. *c.* 4. *num.* 1. Valent. *d. pun.* 5. *verſ. præterea hinc etiam*, Vaſq. *de benefic. capit.* 4. *§.* 2. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 152. Ugolin. *de officio Epiſcopi, c.* 15. *§.* 4. *num.* 2. Poſſevin. *d. tractat. de officio Curati, cap.* 11. *n.* 32. *verſic. tertio* Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 6. *q.* 2. ubi *q.* 4. diſputat an ante Concil. Trid. tales Parochi fuiſſent obligati reſtituere fructus perceptos in abſentia ante judicis ſententiam, Sanctarel. *d. q.* 4. *num.* 4. ubi dicit illorum ſententiam poſt Concil. Trid. omnino eſſe veram, ſi Parochus abſit ultra tempus à Concilio præfixum. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *q.* 10. *num.* 32. † Appellatione fructuum 70
in hac materia veniunt naturales ſolùm ac naturales ſimul, & artificiales non autem induſtriales, quales ſunt qui percipiuntur ex mera induſtria hominis, vel ejus labore, veluti prædicando Sacramenta, adminiſtrando, & ſimilia agendo, ut tenet Poſſevin. *d. c.* 1. *num.* 31. ¶ Ludov. de S. Joanne *d. loco num.* 22. ¶

Ulterius Parochus aliis remediis etiam 71
uſque ad privationem compelli poteſt ad reſidentiam, ut expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 23. *cap.* 1. his verbis *Quod ſi per edictum citati etiam non perſonaliter contumaces fuerint, librum eſſe vult Ordinariis per cenſuras eccleſiaſticas, & ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum aliaque juris remedia, etiamſi uſque ad privationem compellere, nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuſcumque beneficii, pactione, ſtatuto etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, conſuetudine etiam immemorabili quæ potius corruptela cenſenda eſt, ſive appellatione, aut inhibitione in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ Conſtitutionis ſuſpendi poſſe.* Ex quo ſatis apparet, licet attento jure incurreretur pœna privationis ob non reſidentia in Parochialibus, *c. conquerente de cleric. non reſid. cum ſimilibus*, hodie † Parochum non reſi- 72
dentem, etiam monitum non, eſſe ipſo jure privatum Parochiali, alias enim ſtatim procedendum eſſet ad declaran-

randum illum privatum, & non eſſet in arbitrio Epiſcopi quo remedio ex relatis *in d.c.* 1. uti dellet, ita Nicol. Garc. *de beneſ. parte 2. capitolo 2. numero* 139. ubi ſubdit ſic declaraſſe Sacram Concilii Congreg. & videtur ſentire Flamin. Pariſ. *de reſign. beneſ. libro* 1. *quæſtione* 10. *n.* 61. dum ait ſtylum ſervare, ut ſi habentes curam animarum diſcedant abſque licentia Epiſcopi, poſt monitiones poſſint privari.

73 Et ex his etiam apparet, quòd ad privationem Parochi ob non reſidentiam non eſt neceſſarium, quòd priùs procedatur per alias pænas, nempè per cenſuras eccleſiaſticas, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia, nam licèt id de jure communi requiri videretur, *cap. ex tua, §.* 1 *de cleric. non reſid.* tamen Concilium d. loco id relinquit arbitio Ordinarii, ibi, *librorum eſſe vult. Ordinarii*, ita Nicol. Garc. *in addit. ad d. cap.* 2. *ſub n.* 139. Et hoc modo Domini de Rota apud Mantic. *deciſ.* 67. *n.* 7. dixerunt † intelligendum etiam eſſe

74 idem Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. *verſ. præterca*, quem admodum per Eminentiſſimos S. Congreg. Interpretes fuit declaratum nt non officiat Epiſcopos: qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata.

75 Ut quis legitimè privetur beneficio ob non reſidentiam, juris ordine ſervato, debet priùs perſonaliter citari, ut ejus contumacia convincatur, *cap. ex parte, l. primo de clericis non reſid. gloſs. verb. in Canonibus, in cap. quoniam frequenter, §. ſi verò, ut lite non comeſtata*, quam ſequuntur Caputaq. *deciſ.* 375. *num.* 3. *&* *deciſ.* 378. *part.* 2. Seraph. *deciſ.* 1346. *num.* 5. & *deciſ.* 290. *num.* 4. ſive abſens ſit de licentia Epiſcopi, ſive abſque ea, *cap. clericos, & ibi gloſs. verb. redierint, c. pervenit, l.* 2. *de appellat.* Seraphin. *deciſ*, 1548. *n.* 5. & de utroque Rot. *in Oriolen. Decanatus* 14. *Martii* 1622. coram R.P. D. Navarro, & ſi perſonaliter citari non poſſit, quia ignoratur, ubi ſit, vel longè abſit, ita ut commodè non valeat citatio ad ipſum pervenire, debet in ejus Eccleſia trinæ citationis edictum publicari (non ſufficit enim una citatio pro tribus) & poſt ultimum edictum per ſex menſes expectari, ut colligitur ex *d. cap. ex tua*, nam aliter factam privationem eſſe nullam docent Lel. Zech. *de Repub. eccleſ. titulo de beneſ. num.* 6. *verſiculo quod attinet verò ad praxim.*, Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. privatio, §.* 3. *&* 4. Piaſec. *in ſimili praxi, p.* 2. *cap.* 3. *num.* 10. *verſic. neceſſariò autem*, Rot. *in d. Oriolen. Decanatus*, coram R. P. D. Navarro, Mantic. *deciſ.* 12. Nicol. Garc. *d. p.* 3. *capitul.* 2. *numero* 154. ubi *numero* 155. ſubdit in perſonaliter citato non requiri trinam monitionem, ſed ſufficere unam etiam extrajudicialem, nec debere expectari per ſex menſes, ſed tempus eſſe arbitrium, & *n.* 157. refert deciſionem *in cauſa Terdonen. Prepoſituræ* 17. *Mart.* 1600. coram Cardin. Seraphino, ¶ quæ extat inter ejus impreſſas *deciſ.* 1346.

Quartum pænarum executio ſuſpendi non poteſt privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, ſtatuto, cónſuetudine, etiam immemorabili, ſive appellatione, aut inhibitione, ut habetur *in citato cap.* 1. *Conc.* cujus decretum dum diſponit executionem ſententiæ per appellationem, ſeu inhibitionem non impediri, generaliter accipiendum eſſe contra abſentes, ſive obedientes, ſive contumaces, reſolvunt Joan. Ocon. *in cap.* 1. *num* 60. *de cleric. non reſid. lib.* 6. Sahag. *in cap.* 2. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. num.* 54. Anton. Gom. *in explicat. Bullæ Cruciatæ, c.* 7. *ad* 4. *clauſ. num.* 35. *&* 36. quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. c.* 2. *num.* 161. Et Concilium ibi ſolum tollere appellationem ſuſpenſivam, ut patet, non verò devolutivam, in terminis tenent Nicol. Garc. *d.c.* 2. *n.* 162. Stephan. Quarant. *in ſum. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, ver. quintò quæro pag.* 66. Salgado *de protectione Regia, to.* 2. *p.* 2. *cap.* 15. *ex num.* 8. ¶. Circa reſidentiam in Patriarchalibus, Primatialibus Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis faciendam, etiam per S.R.E. Cardinales, & de pœnis contra eos non reſidentes, & à ſuis Diœceſibus quocumque prætextu abſentes emanavit conſtitutio S.D.N. Urbani VIII. incip, *Sancta Synodus*, *ſub die* 7. *Decembris* 1634. ¶ 76

De Præcedentia Parochorum.
Cap. IX.

SUMMARIUM.

1 *Parochus in actu curæ animarum gerit vices Epiſcopi.*

2 *Parochum Canonico eſſe præferendum tenuit Molin.* de Canon.

3 *Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diœceſi.*

4 *Parochus in propria Eccleſia loca Imperatoris, & Regis habetur.*

5 *Parochus in propria Eccleſia omnes quantumvis in dignitate conſtitutos præcedere debet.*

6 *Canonici Cathedralium Eccleſiarum in poſſeſſionibus, ubi collegialiter incedunt, præcedunt Parochis.*

7 *Refertur declaratio S. Cong. Ritum.*

8 *Parochi quod præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum videtur aliquando deciſum, ſed contrarium verius, ut num. ſeq.*

9 *Canonicis Collegatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, & ubique competit, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ; jus tamen faciendi officium circa defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat.*

10 *Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quòd ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem.*

11 *Reſpondentur ad deciſiones, quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videbatur.*

12 *Præcedentia inter ipſomet Parochos, ſeu curatos Eccleſiarum Parochialium, ſive ſint ſeculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſacrarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ.*

13 *Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus effertur, qualiter concedenda, oſtenditur.*

Parochus cùm in actu curæ animarum gerat vices Epiſcopi, qui dicitur Rector Parochialis, *c. horæ rei, 12. q. 2.* Germon. *de indultis Cardin. §. ac beneficio, n.* 45. Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori eccleſ. p. 4. reſol.* 304. *numero 2. in fine*, ideò tanquam ſubrogatur in ejus locum videtur aliis præferendus, juxta regul *l. ſi eum*, ¶ *qui injurar. ff. ſi quis caut. & l. unic. §. 1. C. de rei uxoriæ act.* cum plenè ad ductis per me *de Axion. Juris uſu freq. Axiom.* 213. *n.* 1. ¶ Curæ namque exercitium continet in ſe magnum periculum, cum ſit ais artium *capitulo penul. de ætat. & qualit.* Vital. *in Clem. 1. n. 29. de præbend.* ubi *n.* 32. dicit, quod eſt tanto pretioſior, quanto periculioſior refert Theodor. de Rubeis apud Stepan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 298. num. 95.* 1

Unde Parochum Canonico eſſe præferendum concludit Molin. *de Canon. lib. c.* 14. his verbis, *Semper igitur Canonici honorem Paſtores, & ſeſe coram Deo humiliter inferiores cognoſcat; etſi parva quædam hujus ſæculi judicia aliud eclamant, eſt enim cura dignor Canonicatu, Item habet Curatus adminiſtrationem majorem, quæ præcedentiam inducunt*, cap. cum illis, de ætate, & qual. *Cura etiam ſuperat Canonicatum ratione ſcientiæ cum in Curato major, quam in canonico requiratur ſcientia, cum teneatur confiteri, & diſcernere peccata, Euangeliumque declarare, & demum ſuperat ratione Ordinis, cum in Canonico ſuficiat Ordo Subdiaconatus, Parochus autem debet eſſe Sacerdos, cum debeat adminiſtrare Sacramenta & Miſſas celebrare, ut muneri ſuo ſatisfaciat*, Concil. Trid. *ſeſſ. 21. reform. c. 4.* ſequitur Hieron. Garat, *de jurib. Paroch. tit. 1. c. ult.* 2

Quamvis ſupradicta vera crederem ubi Parochus eſt in propria Eccleſia, in qua tantam habere poteſtatem, quantam habet Epiſcopus ſua Diœceſi, putavit Abb. *in c. 28. n. de dolo, et contumac.* † & loco Imperatoris, & Regis haberi, *per cap. duo 23. quæſt. 4.* dixit idem Ab. *in c. venerabilis num. 19. de elect.* ac Vices Apoſtolorum obtinere exiſtimavit Roman. quem refert Theod. de Rubeis, *d. c. 298. 1. 88. v. denique* † & ideo ibi omnes quantumvis in dignitate conſtitutos præcedere. 3 4 5

dere, tenent Caſſan. *in catalog. gloriæ mundi, p. 4. conſider.* 22. & 81. Seraphinus. *deciſ.* 964. Gonzal *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *ex numero* 6. *cum ſeqq.* Zypæ. *in analytica poſtremi juris eccleſ. enarrat. lib.* 1. *tit. de majorit.* & *obed. numero* 8. Rot. *in calaguritana præminentiarum* 16. *Novembris* 1592. coram bonæ mem. Penia, & *in Pampilonen. decimarum* 22. *Martii.* 1604. coram Litta; * Rector enim intra propriam Eccleſiam debet præcedere omnes alias majores, & ſuperiores in dicendis Miſſis ſolemnibus, & aliis quibuſcumque præminentiis concernentibus ipſius Rectoris officium, Caſſan. *in dict. catalog. part.* 4. *conſider.* 81. Theodoſ. de Rubeis *dict. c.* 298. *num.* 88. *verſ. hinc Rector*, ubi plura ad hoc propoſitum adducit: quibus oſtenditur majores debere cedere minori, dum eſt in domo minoris, ob idque dicit numero 36. quod Epiſcopus patri in domo reverentiam exhibere debet, licet poſtea in Eccleſia illum præcedat, quia quilibet in proprio Officio præfertur omnibus aliis, licet extra dictum officium eiſdem aliis poſtponeretur, & ideo Curatus, ſive Rector Eccleſiæ Parochialis tanquam caput Eccleſiæ thurificandus eſt ante dominum loci. Sacr. Congr. Rit. *in Turritana* 7. *Auguſti* 1610. cujus memini *in collectan. Bullarii verb. Curatus*, licet idem Curatus in ſua Eccleſia ſedere debeat in ſcamno, non autem in Sede, ead. S. Congr. rit. *in Turritana* 14. *Februarii* 1632. cujus memini *in d. collect. Bulari, verb. Parochia, & Parochialis, ult.*

6 Nihilominus * tamen † extra propriam Eccleſiam, & in proceſſionibus, ubi Canonici Cathedralium Eccleſiarum capitulariter incedunt, contrarium veriùs mihi videtur, ut colligitur ex quadam declaratione Sacræ Rituum Congregationis, quam mihi originalem, & authenticam oſtendit amicus meus Julius Lavorinus, tenoris ſequentibus, videlicet.

7 *In Sacra Rituum Cong. expoſitum fuit oriri differentias inter Canonicos, & Clerum Cathedralis Viterbien. ex una, ejuſdem civitatis Parochos ex alia partibus, dum ſimul ad funus alicujus defuncti aſſociandum accedunt. Prætendentibus Parochis ſtola, & cotta indutis præcedentiam in caſu propoſito ſuper univerſum Eccleſiæ Cathedralis Clerum, & Capitulum Archidiacono, & Archipresbytero dumtaxat exceptis, & è contra non convenire exiſtimantibus Dignitatibus, & Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, ut ſimplex Parochus ſupra Clerum, & Canonicos Eccleſiæ Cathedrali, qui ſimul cum Archidiacono, & Archipresbytero unum corpus conſtituunt locum obtineant. Quibus auditis eadem Sacra Rituum Congr. à decretis factis ſimilibus non eſſe recedendum cenſuit; nempè ut locus dignior in funeralibus ſemper relinquatur Capitulo, & Clero Eccleſiæ Cathedralis, Parochum verò defuncti, vel Parochum Eccleſiæ, ad quam corpus defuncti defertur, digniorem locum obtinere debere, & præcedere quoſcumque alios Presbiteros, non autem Eccleſiæ Cathedrali: In Eccleſia verò, ubi corpus defuncti ſepelitur, ad Parochum ipſius Eccleſiæ pertinere officium facere, & expreſsè declaratum fuit in una Piſaurien. ſub die* 20. *Decembris* 1603. *& ſic etiam in civitate Viterbii ſervandum eſſe cenſuit, niſi alias immemorabilis conſuetudo ad favorem Parochorum legitimè probetur, & ita declaravit die* 25. *Junii* 1611. *Dom. Epiſc. Oſtien. Card. Pinellus, Joan. P. Macant. Secret.** Noviſſime eadem Sacræ Congreg. Rituum *in Turritana* 14. *Februarii* 1632. pariter cenſuit in Eccleſia Parochiali digniorem locum deberi Canonicis Cathedralis immediatè poſt Epiſcopum, & poſt Canonicos ſedere debere Rectorem, cujus declarationis memini *in collect. Bullarii verb. Parochia, & Parochialis Eccleſia, ult.**

Verùm autem idem dicendum ſit de Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum, diverſæ reperiuntur deciſiones; nam pro Parocho, quòd ſcilicet in funeralibus præcedat Canonicis Collegiatæ apparet fuiſſe reſolutum à S. Rituum Congr. *in una S. Angeli terræ Saxiferrati* 24. *Octobris* 1609. *& in alia Eugubina ſub die* 15. *Junii* 1614. & demùm *in alia præneſtina Cavarum* 13. *Julii* 1619. quibus concordare videtur Rituale Romanum *tit. de exequiis, pag.* 150. ubi Parochus in omnibus funeribus præcedit incedendo ante feretrum, & hanc partem conatur defendere Stephan. Gratianum vel potiùs Theodoſ. Rubeus apud ipſum *diſcept. foreſ. tom.* 2. *c.* 298. *n.* 83. *& tom.* 3. *cap.* 492. 8

Pro

9 Pro Canonicis verò ſtant aliæ declarationes *in una Sutrina 30. Aug. 1602. & 2. Auguſti 1603. & in Meliten. 18. Novemb. 1606. & in alia Oſtien. terræ Cori 9. Maii 1617.* & demum *in alia Præneſtina Cavarum die Sabbati 14. Auguſti 1618.* ubi in cauſa præcedenti inter Archipresbyterum, & Canonicos Edcleſiæ Collegiatæ S. Mariæ, & Parochum S. Stephani declaratum fuit præcedentiam ſemper, & ubique competere Archipresbytero & Canonicis ſupra Parochum prædictum, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochię, jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectare; & expreſsè quod Canonici hujuſmodi præcedere debeant omnibus Rectoribus, Curatis, Plebanis, ac Prebyteris Eccleſiarum Parochialium in publicis proceſſionibus, & functionibus etiam ſynodalibus, cenſuit eadem S. Rituum Congr. *in Vern. Ian. 11. Decembr. 1613. & in Senogallien. 23. Martii 1619. & 4. April,* 1620.

10 Et hæ deciſiones, quæ dant præcedentiam Canonicis, videntur juri conſonæ, nam Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere, debent Eccleſiis inferioribus, etiam quod ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi antę erectionem, ſecundum Seraph. *deciſ.* 1445. *in una Illerden. præeminentiarum 26. Junii* 1602. ubi habetur hoc procedere, etiamſi in erectione adſit clauſ. *ſine præjudicio alicujus*, & etiamſi ante erectionem in Collegiatam mixti incederent clerici cum dictis Rectoribus, ut declaravit eadem Congr. *in una Syracuſ. 20. Decembr.* 1601. ¶ Et ideò Rot. *dec.* 313. *n* 6. *p.* 2. *recentiſſ.* aliàs *p.* 3. *recent.* per Seraph. *d. deciſ* 1445. *nu.* 2. ait, quod Eccleſia filialis, quæ priùs præcedebatur à Matrice, ſi erigatur in Collegiatam debet præcedere ipſam Matricem, quia ſcilicet mutato ſtatu mutatur antiquum jus; & eadem Rota *ubi ſuprà num.* 7. ſubdit hac ratione Archidiaconum, qui habet monaſterium ſibi ſubjectum, ſi illud monaſterium erigatur in Cathedralem, de domino fieri ſubjectum, niſi aliud in erectione caveatur, per Hoſtienſ. *in capitol. cum inferior numer. 13. de major. & obed.*

Qua ultima opinione retenta non obſtant deciſiones pro prima adductæ; nam ad illam *Sancti Angeli terræ Saxiferrati*, in qua videtur declaratum illum Presbyterum, ſeù Curatum, aut Priorem, qui defert ſtolam, & ad ejus Eccleſiam funus defertur, aliis omnibus præcedere debere, & ſic etiam Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ; poſſet reſponderi non loqui de præcedentia, quando funus defertur ad Eccleſiam ejus, qui ſtolam defert, ſeù quando ab eo fit officium in ſua Eccleſia, in qua pręcedentiam habere debet. Ad illam verò Eugubinam reſpondetur loqui inter Curatum Cathedralis, & Curatum S. Petri Monachorum Olivetanorum, non autem inter Capitul. Collegiatarum Ad Rituale Romanum reſpondetur habere locum inter Presbyteros ejuſdem Ordinis, & aliam prærogativam non habentes, cujuſmodi non ſunt Canonici Collegiatarum Eccleſiarum, in quibus terminis loquitur etiam Steph. Gratian. *locis citatis*; & ſic dico Parochum debere præcedere ratione officii, quando eſt inter pares, non autem quando eſt inter majores, item quòd dum incedit per viam non videtur exercere officium, ſed ſociare una cum aliis; nec dicendum quòd gerit vices Epiſcopi, ſed potiùs aſſerendum, quòd habet curam, uti habet Epiſcopus, nec ratione ſtolæ videtur habere præcedentiam, quia ſtola non dat juriſdictionem, & prærogativam, ſed tantum eſt ſignum ſacerdotalem. 11

Circa præcedentiam plurium Parochorum, ſeù Curatorum Eccleſiarum, ſive ſint Regulares, ſive ſęculares, eſt obſervandum, quod ea datur ſecundùm prærogativam ſuarum Eccleſiarum, & non ſecundùm prærogativam regulæ, ut cenſuit S. Rituum Congr. *in una Aſten,* 21. *Martii* 1609. † Quoad verò præcedentiam unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ: ad quam defunctus ſepeliendus effertur, extat optima diſpoſitio inter acta Eccleſiæ Mediolan *p. 2. tit. de de funere ducendo verſ. cùm ex Parochia, pag.* 286. ubi ſic legitur. *Cùm ex Parochia, cui ſæcularis Sacerdos præſit, mortuus effertur, ut in Parochiali Eccleſia ſepeliatur, cui Regularis ſit præfectus, vel è contra* 12 13

tra tũc utriq; Parochi ſuperpelliceo, & ſtola induti pares progrediantur, reliqui verò Regulares cum locum teneant, quem in generalibus proceſſionibus tenere conſueverunt, non obſtante quavis conſuetudine, vel pactione, quam inter ſe fecerant. Idem vidi Romę ſervari, ubi quoque præcedentia datur Parocho illius Eccleſiæ, ad quam defunctus defertur.

¶ Circa præcedentiam, quam debet habere Clerus ſæcularis reſpectu Regularium, Clemens VIII. *in ſua conſtit. incip. Docet Romanum Pont. ſub die* 20. *Februarii* 1601. ex decreto S. R. E. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus, & cæremoniis deputatorum, declaravit Rectores, & clericos ſæculares præcedere debere Regulares tam Monachos, quàm Fratres quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, in funerum aſſociatione, proceſſionibus, & aliis hujuſmodi publicis actibus, nec debere ipſos Monachos, ſeù Fratres cum Parochis, vel clericis mixtim incedere, etiamſi aliquando ex ſæcularium indulgentia, aut humanitate, ſeù alia forſan de cauſa ſecus factum fuerit; & quamcunque contrariam conſuetudinem tamquam abuſum corrigendam eſſe, atque ita ubique locorum in Regnis Hiſpaniarum perpetuò obſervari debere. Idem Clemens VIII. *per aliam ſuam conſtit. incip. ad removendum, ſub die* 5. *Novembris* 1603. ex voto eorundem Cardinalium Congregationis Sacrorum Rituum ſimiliter declaravit Clerum ſæcularem in omnibus locis, etiam in propriis Eccleſiis, & Conventibus Fratrum, Monachorum, & Religioſorum quorumcunque in univerſo Regno Caſtellæ, & Legionis præferendum eſſe, ac præcedere debere quas Clementis VIII. conſtitutiones obſervari mandavit Gregor. *in quadam ſua, incip. Aliàs à felicis, ſub die* 3. *Auguſti* 1622. commiſſa earum executione quibuſvis locorum ordinariis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus, quoties pro parte alicujus ex Clero ſęculari fuerint requiſiti. ¶

De Officio divino per Parochum recitando. Cap. X.

SUMMARIUM.

1 *Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum.*

2 *Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet alius Beneficiarius, per exiguos redditus ex beneficio habeat ad conguam ſuſtentationem minimè ſufficientes, contra citatos num.* 3.

4 *Parochus ad divinum Officium recitandum tenetur, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat.*

5 *Parochus tenetur ad recitandum divinum Officium à tempore captæ poſſeſſionis, ſi Parochiæ, & num.* 6.

7 *Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illum ædhuc, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis.*

¶ *Nec obligandus Parochus, ſive Subdiaconus Officium recitare, niſi ab illa parte, à qua obligatio incepit ibid.* ¶

8 *Parochus poſt adeptam ſui beneficii poſſeſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens.*

9 *Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarii conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus.*

10 *Parochus qui redimendi temporis cauſa officium unius diei commutat pro breviori Officio alterius, peccat mortaliter contra citatos n.* 11.

12 *Officia à ſede Apoſt. non approbata fuerunt damnata à S. Congr. Rit. ſub pęna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officii.*

13 *Feſta Kalendarii Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum.*

14 *Officium Breviarii debitum non eſt relinquendum pro Officio devotionis.*

15 *Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ, non poteſt recitari in Regno Portugaliæ.*

16 *Offi-*

16 *Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ.*

17 *Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt in ipſius Sancti Ecleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur inſignis Reliquia.*

18 *Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium.*

19 *Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus Reliquia inſignis habetur, & approbata.*

20 *Officium ſi concedatur de Sancto, cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel pro ut recitatur in Breviario Rom.*

21 *Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de ſancto canonizato ſine novo decreto.*

22 *S. Caroli officium ritu duplici celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi.*

23 *S. Conradi officium Placentiæ, & Nettinæ in Sicilia, ac Ordini S. Franciſci conceditur.*

24 *Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri, duplici quidem officio in Religione S. Franciſci, extra eam ſemiduplici.*

25 *Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die non impedita officio novem lectionum, poſt feſtum S. Michaelis. Hoc officium mane eſt de præcepto 2. die Octobris ex Clemente X.*

26 *S. Eliſabetæ Reginæ Portugaliæ Officium recitandum die 4. Julii in Regno Portugaliæ, ſub ritu duplici, extra verò Regnum ſub ritu ſemiduplici, ad libitum.*

27 *S. Anton. de Padoa officium proprium ſub ritu duplici, & cum octava in Regno Portugaliæ conceditur.*

28 *Dedicationis Cathedralis anniverſarium celebrandum eſt in civitate quidem cum octava, in diœceſis verò ſine octava.*

29 *Matutinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium defunctorum poſt laudes diei.*

30 *Miſſa, & Officio S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pontificis die in iis tantum locis, ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ.*

31 *Parochus divinum officium non recitans quatenus teneatur reſtituere, oſtenditur.*

32 *Parochus ommittens recitare divinum officium tenetur ad fructuum reſtitutionem quantuncunque curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta Parochianis, contra citatos, num. 33.*

34 *Parochus mente ultro diſtracta officium divinum recitans tenetur ad fructuum reſtitutionem.*

35 *Fructuum reſtitutio pro rata omiſſionis divini Officii non eſt facienda, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem.*

36 *Reſtitutio fructuum amiſſorum ob non recitatum Officium divinum cui facienda, oſtenditur.*

37 *Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficii, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſiæ.*

38 *Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum Officium, non ſolùm veniunt perſonæ pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, & aliis ſimilibus indigentes.*

39 *Pauper appellatione non ſolùm venient, qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt.*

40 *Parochi ſi verè pauperes ſint, aut ejus mater, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis reſtitutionem facere fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium.*

41 *Fabricæ beneficiorum nomine in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligendis, & converſandis.*

Cum primùm officium, pro quo datur beneficium, ſint Horæ Canonicæ; ideò ad eas perſolvendas jure Eccleſiaſtico teneri Parochum *primò* probatur ex *c. quia per ābitioſ. de reſc. in 6.* ubi Pontifex reprehendit quoſdā Beneficiarios, 1

rios,

rios quod Officium divinum, propter quod beneficium datur, omitterent. *Secundo*, *ex capitul. fin. 92. diſt.* ubi dicitur omnes Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconus ac omnes, qui ſunt Eccleſiæ deputati debere Officium divinum recitare. *Tertiò*, ex Concilio Lateranenſi à Julio II. incœpto & à Leone X. continuato *ſeſſ. 9. de reform. §. ſtatuimus*, ubi privantur fructibus beneficiorum illi, qui divinum Officium non recitant. Demum id ipſum conſtat ex Bulla Pii V. quam refert Navar. *in man. cap. 35. num. 122.*

2 Quod quidem rectè procedit, quamvis ipſe Parochus, prout quilibet alius Beneficiarius, per exiguos redditus ex beneficio haberet ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes; quia ratio, ob quam Beneficiarius tenetur Officium divinum recitare, non eſt præcisè quod integrè ſuſtentetur fructibus beneficii, ſed quod beneficium habet aliquos reddant fructus qui dantur propter officium: tum quia beneficium exiguum quoad ſubſtantiam eſt verè, & propriè beneficium & ut tale in jure reputatur, *cap. is cui de præbend. lib. 6.* ergo qui illud habet, ad Officium divinum tenetur: cum denique, quia id expreſsè probari videtur *in c. clericus victum diſt. 91.* ubi ſtatuitur, ut clericus quem ſui Sacrificii fructus alere non poſſunt, manibus operando victum quærat, dummodo officio ſuo ſatisfaciat; & ſi id ſibi difficile fiat, imputet ſibi, qui beneficium tale acceptavit, aut beneficium dimittat; ergo ex hoc loco clarè colligitur teneri clericum Horas Canonicas perſolvere, etiamſi non poſſit ex beneficio victum & veſtitum habere. Et ideò ita reſoluunt Sylveſt. *in ſum. verb. hora §. 3.* Roſel. Tab. & Armil. *eod. verbo, n. 1.* Cov. *lib. 2. ver. c. 13. num. 8. verſ. 12.* Nav. *in man. capit. 25. n. 102. & de Orat. cap. 7. num. 27. cap. 11. num. 11.* Valent. *tom. 3. diſp. 6. quæſt. 2. puncto 20. verſ. excludit.* Medina *q. 7. de Orat.* Tolet. *lib. 3. cap 14. num. 4.* Fr. Lud. Beja *reſp. caſuum. conſc. p. 1. caſu. 54.* Suar. *de Relig. tom. 2. tract. 4. lib. 4. cap. 21. n. 3. & 9.* Peſant. *2. 2. quæſt. 62. art. 2. diſput. 2. propè fin.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Horæ. Canonicæ §. 2. & verb. beneficium, §. 4.* Nald. *in ſum. verb. div. Off. n. 2.* Carol. Macig. *de horis Canon. cap. 11. num. 3.* Bonac. *eod. tract. diſput. 1. quæſt. 2. puncto 3. n. 17.* Barthol. à S. Fauſto *in ſimili tract. lib. 2. quæſt. 35.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. libr. 10. cap. 3. qu. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib. 30. cap. 4. numer. 34.* Nicol. Garc. *de benef. p. 3. cap. 1. n. 39.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 68.* Ugolin. *de officio Epiſ. c. 10. §. 1. n. 2.* Filliuc. *in quæſt. moral. par. 3. tract. 23. cap. 5. n. 181.* Gavant. *in rubricas Miſſalis, tom. 2. ſect. 1. cap. 4. num. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 1. lib. 2. cap. 4. n. 15. & lib 3. c. 8. num. 8.* Anton. Viana *reſol. moral. p. 2. tract. de Horis Canon. reſolut. 9.*

Contra Sot. *de Juſtit. lib. 10. q. 5. art. 3.* Fr. Emm. *in ſum. p. 1. cap. 140. n. 3.* Veg. etiam *in ſum. p. 1. c. 128. caſ. 14.* Petr. Ledeſm. *etiam in ſum. p. 2. tract. 9. c. 4. concl. 6. diffic. 4.* Leſſ. *de Juſt. lib. 2. cap. 34. dub. 31. n. 169.* Malder. *de virtutibus tract. 10. cap. 2. dub. 3. verſ. nihilominus,* Vaſq. *de benef. cap. 4. §. 1. dub. 4. num. 17.* Molſ. *in ſum. Theol. moral. tract. 5. cap. 3. num. 29. & tract. 6. c. 2. n. 36.* exiſtimantes non teneri Beneficiarium, ſaltem quotidie, recitare divinum Officium, cujus beneficii fructus non attingunt mediocrem ſuſtentationis partem. 3

Imo puto Parochum ad vinum Officium recitandum teneri, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat, quia titulum, & poſſeſſionem beneficii habet, ac proindè verè, & ſimpliciter eſt Beneficiarius, nam fructus, vel ſpes eorum non pertinent ad ſubſtantiam beneficii, ita Palud. *in 4. diſt. 15. q. 5.* Silv. *verb. hora, q. 2.* Medina *in Cod. de Oratione q. 9.* Fr. Barthol. à S. Fauſto *de horis Canon. lib. 2. q. 42.* ubi *in verſ. 2.* id intelligit ſi habeat ſpem moraliter certam obtinendi illos, & *in verſ. 8.* reſolvit non excuſari ab onere recitandi illum, qui in penſione omnium fructuum conſentit ei, qui in ſuum favorem beneficium reſignavit. 4

Sed utrum Parochus teneatur ad recitandum divinum Officium à tempore acceptæ tantum ſuæ Parochiæ collationis, aut non aliter niſi captæ poſſeſſionis; queſtio eſt dubia, in qua Navar. *in man. cap. 25. n. 29.* tenet ex eo quod collationem acceptavit, illico ad recitandum quempiam obligari, quia per ſolam collationem acceptatam acquiritur jus in beneficio, & ſit beneficium ejus, cui collatum eſt: tum 5

tum quia ab eo tempore, etiam antequam apprendat poſſeſſionem, debentur clerico beneficii fructus, & cum poſſeſſionem capit, Beneficiarius percipit fructus non ſolum præſentes, ſed etiam præteritos a die collati ſibi beneficii, ſequitur Nicol. Garc. *de horis Canon. c.* 10. *num.* 25. & plures quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *de benef. p.* 3. *c.* 1. *n.* 91.

6 At non teneri niſi poſt captam pacificã poſſeſſionem beneficii melius ſubſtinent omnes fere Doctores, qui hac de reſcripſerunt, quia beneficium ut ſit jus efficax cum titulo requirit pacifica ejus poſſeſſionem, tum quia ante captam poſſeſſionem non poteſt jura beneficii exercere, ita neq; tenetur ipſius onera ſuſtinere; tum etiam, quia ante initam poſſeſſionem jus eſt incertum, cum contingere ſoleat, ut qui impetravit beneficium, videat ſe nil impetraſſe, multis de cauſis, ut quia non vacabat, vel alius ante eum prius impetraverat: tum denique quia in Bulla Pii V. dicitur, *poſt beneficii conſequutionem*, ille autem propriè dicitur beneficium conſequutus, qui pacificam illius poſſeſſionem adeptus eſt cum titulo; & ideò ſi reſoluunt Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 529. *num.* 24. Flam. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 15. Suar. *d. lib.* 4. *c.* 19. *n.* 7. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *c.* 13. *§.* 1. Fr. Emman *etiam in ſum. p.* 1. *c.* 141. *n.* 4. Azor. *d. lib.* 10. *c.* 4. *q.* 7. Vaſqu. *in opuſc. de benef. c.* 4. *§.* 1. *art.* 1. *dub.* 6. Galet. *in margarita caſuum conſc. verb. Officium divinum* Valer. Reg. *d. l.* 30. *n.* 38. Leſſ. *d. l.* 2. *c.* 34. *dub.* 30. *n.* 167. Mald. *in ſum. verb. Officium divinum n.* 5. Per Ledeſm. *in ſum. p* 2. *tr.* 9. *c.* 46. *concl.* 9. Vega *etiam in ſum. p.* 1. *c.* 128. *caſu* 18. Squill. *de oblig. cleric. p.* 1. *n.* 16. ubi *n.* 17. id intelligit dummodo per ipſum non ſtet quominus conſequatur beneficii poſſeſſionem, Bonac. *de horis Canon. diſ.* 1. *q.* 2. *puncto.* 4. *n.* 2. Gavant. *in comment. ad rubricam Miſſalis, t.* 2. *ſect.* 1. *c.* 4. *n.* 5. Ant. Diana *reſ. mor. p.* 2. *tit. de hooris Canon. reſ.* 21. noviſſimè Hieron. Roderic. *in compendio. q Reg. reſ.* 22. *n.* 35. Barthol. a S. Fauſto *de horis Ca-*
7 *non. li* 2. *q.* 39. ubi *q.* 41. tenet adhuc† nullum teneri ad horas Canonicas recitandas ante obtentam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illam adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis, & *q.* 42. & 43. idem reſolvit, quamvis unus litigantium probabiliter credat, & ſpectet ſe victorem futurum in lite, & fructus precepturum, & amplius habeat titulum.¶ Non eſt tamen obligandus ſub mort. peccato Parochus, ſive Subdiaconus Officium totum recitare illius diei, quo poſſeſſionem Parochiæ accepit, vel ad ſubdiaconatus ordine fuit promotus, ſed ſolum ab illa parte, a qua obligatio incepit. v. g. ſi quis accepit poſſeſſionem Parochiæ vel ſubdiaconatum, aut emiſit profeſſionem hora undecima ante meridiem, non tenetur recitare Matutinum illius diei, neque Primam, neque Tertiam, ad ſummum Sextam, & reliquas horas, quia ab illa hora undecima incepit obligatio. Ita Caſtrus Paulus *to.* 1. *diſp.* 2. *puncto* 4. *n.* 3. Homobon. de bonis *in conſult. caſum conſc. vol.* 2. *p.* 5. *cap.* 240. quos refert Diana *reſ. mor. p.* 5. *reſ.* 218. *tract.* 4.¶

Debet igitur Parochus poteſt adeptam ſui beneficii poſſeſſionem divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, ut dicitur *cap. dolentes, de celebr. Miſſar.* ubi in noſtris Collectaneis plura circa ejus materiam cumulavimus, quamvis pedeſter, equitans, procumbens, ambulans, vel quieſcens, ſecundum Silveſt. *d. verb. hora, quæſt.* 2. Navar. *de horis Canon. cap.* 4. *n.* 17. Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.* 1. *quæſt.* 64. *num.* 1. Joan. Valer. *de different. inter. utrumque forum, verb. horæ Canonicæ different.* 1. *in fine.*† & in eo recitando 8
tenetur ſe cum rubricis Breviarii conformare; non enim facere poteſt mutationem ritus, ut ſcilicet duplici ritu celebretur feſtum, qnod aliàs ſimplici ſub ritu, vel ſemidupluci decretum eſt, cum Pius V. in Bulla Breviarii non modo percipiat ſubſtantiam, ſed etiam modum, & formam horarum Canonicarum. 9

Unde exiſtimo peccare mortaliter Parochum, qui redimendi temporis cauſa Officium unius diei commutat pro breviori Officio alterius. Ratio eſt, quia Eccleſia non ſolum præcipit divini Officii recitationem in communi, & veluti in genere. ſed præcipit recitationem hujus Officii in particulari, ergo qui facit contrarium, violat præceptum Eccleſiæ in re gravi, & conſequenter peccat mortaliter. ita Tabien. *in ſum verb. hora, quæſt.* 10. Navar. *de Orat. c.* 19. *num.* 201. Jacob. de 10

Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 51. *num.* 10. Philiarch. *de offic. Sacerdot. p.* 1. *lib.* 1. *cap.* 6. *concl.* 6. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2 *q.* 42 *art.* 8. *& in ſum. t.* 1. *c.* 141. *n.* 3. Card. Bellar. *in ſuis controverſ. Cath. tom.* 3. *lib.* 1. *controv.* 3. *c.* 18. Soar. *d. l.* 4. *c.* 11. *n.* 6. *& c.* 13. *n.* 12. *&* 14. Nicol. Garz. *de ben. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 150. Valer. Reginal. *l. in praxi fori pæn. lib.* 18. *n.* 178. Filliuc. *in quæſt. mor. p.* 3. *tract.* 23. *c.* 8. *q.* 2. *n.* 186. *& cap.* 7. *q.* 3.

11 Contra Silveſt. *d. verb. hora, q.* 12. *num.* 15. Vega *d. p.* 1 *cap.* 117. *caſus* 57. Valent. *to.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *punct.* 10. *verſ. quid ſi recitandum.* Zerol *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. horæ Canon. n.* 6. Azor. *d. lib.* 10. *c.* 10. *quæſ.* 1. Vaſq. *in opuſc. de benef. capitol.* 4. *dubio* 2. Leſſi *d. lib.* 2. *capitol.* 37. *num.* 77. exiſtimantes talem Parochum ſolum venialiter peccare.

12 Fuerunt a S. Rituum Congr. damnata Officia à Sede Apoſt. non approbata ſub pæna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officii, *ſub die* 8. *Aprilis, &* 28. *Octobris* 1628. ubi
13 *in reſp. ad* 8. fuit dictum † non potuiſſe, nec poſſe Epiſcopos, nec Regulares elevare feſta Kalendarii Romani ad nobiliorem ritum, puta a ſemiduplici ad duplicem; ſine licentia Sedis Apoſt. refert me citato in hoc loco Lezana *in ſum. quæſt.*
14 *Regul. c.* 12. *n.* 20. *& n* 33. Et † quod non eſt relinquendum Officium Breviarii debitum pro Officio devotionis, cenſuit eadem S. Cong. *ſub die* 29. *Novemb.* 1603.

¶ Item rejecit, damnavit, & reprobavit eadem S. Congreg. Miſſas, quæ circumferuntur, à S. Congregatione non approbatas, Sancti Gregorii pro vivis, & defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quaſcunque lias exceptis iis, quæ ſunt permiſſæ Regularibus tantum, veluti Roſarii, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, ſicut etiam Officia ab eadem non approbata refert Lezana *d. c.* 22. *num.* 33.

Gregorius XIII. in quodam Brevi incip. *Paſtoralis officii de anno* 1573. advertens, quod in Eccleſijs Hiſpaniæ conceſſum erat, ut poſſent celebrare Officia propria Sanctorum illius provinciæ, illique ſint plures numero, ideo declaravit unamquamquem Hiſpaniæ Eccleſiam eorum tantum Sanctorum, qui in Breviario non ſunt deſcripti. Officia propria celebrare poſſe, qui illius Diæceſis ſunt naturales, vel ejus Eccleſiæ, ſeu Diœceſis ſunt patroni; vel eorum corpore, ſeu notabiles Reliquiæ in Eccleſia, ſeu Diœceſi requieſcunt: de aliis verò Sanctis; etiamſi illorum corpora, vel notabiles Reliquiæ in aliqua Eccleſia alterius Diœceſis requieſcant, non celebretur Officium proprium, ſed ſervetur ordo Breviarii Romani, refert Lezana *d. capitul.* 12. *n.* 34. ubi *n.* 36. Poſt Gavant. *in rubr. tom.* 2. *ſect.* 1. *capitulo* 5. *tit.* 2. advertit, quod clerici ſeculares, & Regulares in civitate, vel Diœceſi commorantes non tenentur recitare officia propria Sanctorum illius Diœceſis, vel quæ de conſuetudine in eadem Eccleſia recitantur in choro. ¶

Dubitatum fuit ab eadem S. Rituum 15
Congr. *in una Viſen.* an in Regno Portugaliæ recitari poſſit officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ, ut eſt feſtum expectationis & alia ſimilia, attento quod † Regna 16
ſunt diverſa, quamvis ſub unius Regis poteſtate exiſtant? Ead. Sac. Cong. negativè reſpondit *ſub die* 11. *Junii* 1605. cujus reſolutio ex eo procedit, quia conceſſio præſupponitur facta tantum pro Regno Hiſpaniæ, ſi enim fuiſſet facta pro Regnis Hiſpaniarum in numero plurali, tunc crederem unire Regnum Luſitaniæ, ut tradit Navar. *conſ.* 1. *n.* 2. *de decimis in novis*, & poſt maturam conſiderationem ſemel, & iterum cauſa Propoſita fuit in ſimili reſolutum per Rota *in Bracheren. fructuum* 3. *Decembr.* 1627. coram P. D. meo pirovano, nam cum ibi acerrimè diſputaretur an Luſitania uti unum ex Hiſpaniarum Regis gauderet generali alia conſuetudine Regnorum Hiſpaniæ, quod hæredes Beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, canonizata, & firmata per eamdem Rotam quoad Regna Caſtellæ, Navarræ, Valentiæ, Aragoniæ, & Comitatus Cathaloniæ, ut in deciſionibus ibidem citatis, tandem affirmativè fuit reſponſum ex rationibus ibidem adductis, *& in meo tract. le appellativa verborum utrjuſque juris ſignif. Appell.* 115. *num.* 2.

Officium, & miſſa de ſancto celebrari 17
poteſt in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu

18 ſeu ubi aſſervatur inſignis † Reliquia,
quæ erit Corpus, caput, brachium, crus, &
ea pars, non parva tamen; in qua paſſus eſt
Martyrium eadem S. Congr. *dicta die* 8.
Aprilis 1628. & antea *ſub die* 23. *Novem-*
bris 1603. cenſuerat de Sancto, cujus Reli-
quia inſignis habetur, & approbata fie-
19 ri † poſſe Officium duplex ¶ refert Leza-
na *dict. cap.* 2. *num.* 33. ¶

20 De Sancto verò, cujus Reliquia non
inſignis habetur, ſi concedatur Officium,
debet eſſe ſemiduplex vel prout recitatur
in Breviario Romano, ad differentiam
inſignis Reliquiæ eadem S. Rituum
Congr. *in una Calaritana, & in alia Viter-*
bien. ſub die 1. *Septempris* 1612. ¶ refert
Lezana *d. c.* 12. *num.* 37.

21 De Sancto Canonizato non poteſt fie-
ri Officium extra propriam Eccleſiam
ſine novo decreto, ead. S. Cong. *ſub. die*
9. *Decembr.* 1628.

22 Sancti Caroli Officium in provincia
Mediolanenſi celebrari poſſe ritu duplici,
conceſſit eadem Cong. *ſub. die* 2. *Novemb.*
1610. nunc conceſſum eſt omnibus ex
Alex. VII.

23 Sancti Conradi Officium Placentiæ, &
Nettinę in Sicilia conceſſit ead. S. Cong.
ſub. die 9. *Maii* 1614. & Ordini Sancti
Franciſci *ſub die decimo tertio Septemb.*
1625.

24 Stigmatum S. Franciſci Officium con-
ceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad
libitum cleri, duplici quidem officio in
Religione S. Franciſci, extra eam verò
ſemiduplici, ead. S. Cong. *ſub die* 28. *Au-*
guſti 1615. *& ſub die* 2. *Octob.* 1617. referre
noviſſimè Fr. Hier. Roder. *in compendio*
quæſt. Regul. reſolut. 65. *n.* 8. & in die feſto
adhibendus eſt color albus, eadem S. Con-
greg. Rit. 9. *Novemb.* 1623. Hoc feſtum
nunc pro omnibus eſt de præcepto ex
Clem. IX.

25 Angeli Cuſtodis officium eſt duplex
minus, eadem S. Congreg. *ſub die* 2. *Octob.*
1627. Et celebrandum eſt prima die non
impedita officio novem lectionum poſt
feſtum S Michaelis, cedit etiam Domi-
nicæ, eadem S Rituum Congreg. 12. *Mar-*
tii 1618. Nunc eſt duplex de præcepto ce-
lebrandum dies 2. Octobris ex Clemen-
te X.

26 S. Eliſabetha Reginæ Portugaliæ Offi-
cium recitandum die 4. Julii in regno Por-
tugaliæ ſub ritu duplici, extra verò Re-
gnum ſub ritu ſemiduplici. Ad libitum
eadem Sanctæ Congreg. de mandato S. D.
N. Urbani VIII. approbavit, & ut libi-
rè, & licitè ab omnibus recitari poſſit, &
valeat, licentiam, & facultatem dedit, &
conceſſit *ſub die* 7. *Auguſti* 1628.

Nomine Regis Catholici ſupplicatum 27
fuit Sanctiſſimo concedi poſſe recitare
officium proprium S. Antonii de Padua
nuncupati ſub ritu duplici, & cum octa-
va in Regno Portugaliæ, cum ſit dictus
Sanctus oriundus ex prædicto Regno, &
ſupplicatione per Sanctitatem ſuam ad
Sacram Rituum Congregationem re-
miſſa, eadem Sac. Congreg. ad relationem
Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi D. Car-
din. de Torres cenſuit concedendum pro
civitate, & Diœceſi Vixponem, tantum
juxta rubricas, & idem quod obſervatur
in Civitate Patavina, die 5. Junii 1631.
Die verò 22. ejuſdem facta relatione per
me Secretarium Sanctitati ſuæ de hoc de-
creto Sanctiſſimus extendit gratiam ad
totum Regnum Portugaliæ. *C. Epiſcopus*
Portuen. Card. Pius V. Tregrimus Epiſco-
pus Aſſiſinen. Secret. Officium S. Franciſcę
Romanæ quod poſſit ſub ritu ſemidupli-
ci in urbe ad libitum recitari, conceſſit.
S. Congr. Rit. 13. *Martii* 1632. duplex de
præcepto ab Inocentio X. Multa alia ſan-
xerunt ſummi Pont. præcipuèque Clem.
IX. & X. circa ritus multorum tenet
quando in libello jam impreſſo oſtendi-
tur.

Præter propriæ Eccleſiæ dedicationem 28
celebrandum eſt etiam anniverſarium de-
dicationis Cathedralis in civitate quidem
cum octava, in Dięceſi verò ſine octava,
eadem S. Rituum Congreg. 2. *Maii* 1619.

In feſto omnium Sanctorum prohibuit 29
eadem S. Cong. *die* 1. *Septempris* 1607.
cantari Matutinum Defunctorum in
Veſpere, & juſſit recitari ipſamet die Cō-
memorationis omnium fidelium defun-
ctorum poſt Laudes diei. ¶ me citato in
hoc loco Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.*
12. *num.* 23. Et quod adſit obligatio reci-
tandi Officium Defunctorum in die ſe-
cunda Novembris, affirmant Card. To-
let. *in ſum. lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 3. Armll. *in ſum.*
verb. Horæ Canonic. n. 9. Jacob. de Graff.
in aureis deciſ. parte 1. *lib.* 2. *cap.* 53. *n.* 24.
Vega *in ſum. tom.* 1. *cap.* 128. *caſus.* 24.
Macign.

Macign. *de Horis Canon. cap.* 29. *n.* 16. Vanti. *in diſcipul. cleric. lib.* 3. *c.* 4. Joan. Bapt. de Fabris *in man. Ordin. c.* 20. *quæſt.* 7. Molfeſ. *in ſumma Theolog. moral. to.* 1. *tr.* 5. *c.* 1. *n.* 57. Mald. *in ſum. verb. Officium divinum* Tanner. *in* 2. 2. *diſp.* 5. *quæſt.* 1. *dub.* 5. *n.* 148. Suar. *de Relig. tom.* 2. *l.* 4. *cap.* 25. *n.* 8. *&* 9. Caſtr. Paulus *tom.* 2. *diſp.* 2. *de Orat. puncto* 2. *n.* 13. Layman. *in ſum. Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 4. Gavant. *in rub. tom.* 2 *ſect.* 9. *c.* 2. *n.* 18. Ant. de Litteratis *in ſum. part.* 6. *cap.* 7. *n.* 11. Homobon. de bonis *in conſultat. caſuum conſcientiæ, vol.* 2. *p.* 5. *reſp.* 246. Fauſtus *de Horis Canonic. lib.* 2. *quæſt.* 302. Lezana *in ſum quæſt. Regul. c.* 12. *nu.* 13. latè Diana *reſol. moral. in fine partis* 4. ubi contrarium defendere, & probare nititur.

Aliis verò diebus in Breviario præſcriptis recitantes juxta Breviarium Romanum non obligantur ad officium defunctorum, ut tenent Philiarch. *de officio Sacerd. tomo primo part.* 1. *libro* 1. *cap.* 40. Aragon. *tom.* 2. *in* 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 12. Læli. Zechi. *in ſum. to.* 2. *c.* 83. *n.* 16. *in fine*, Joan. de la Cruz *in direct.* 1. *part.* 3. *art.* 3. *dub.* 4. *concluſ.* 2. Carril. *in itinerario ordinand. ſect.* 6. *c.* 1. *num.* 40. Leſſ. *de juſt. l.* 2. *c.* 37. *dub.* 12. *n.* 76. Villal. *in ſum. to.* 1. *tract.* 24. *diffic.* 6. *num.* 3. Roder. *in compendio. q. Regul. reſol.* 24. *num.* 14.

* Nec ad litanias decantandas, aut recitandas in die ſancti Marci, & diebus Rogationum, quia rubrica appoſita in Breviario in illis diebus non obligat, ſecundum opinionem probabilem, ſub culpa lethali ad eas dicendas extra chorum Jacobi de Graff. *in deciſ. aureis part.* 1. *lib.* 2. *capit.* 53. *numer.* 24. Dian. *moral. reſolution. tract. de Horis Canon. reſolution.* 56. Homobon. de bonis *in conſult. caſuum conſcient. vol.* 2. *part.* 5. *reſp.* 245. quidquid aliud poſt Suarez, & Bonacinam exiſtimaverit Lezana *d. c.* 12. *nu.* 23. *in fine.* *

30 Cùm actum fuiſſet pluries in eadem S. Rituum Congr. de concedenda Miſſa, & Officio in feſto ſancti Rochi, qui penes omnes Chriſti fideles in maxima veneratione ſemper eſt habitus, tandem *ſub die* 30. *Junii.* 1629. eadem S. Congregat. negotio maturè diſcuſſo cenſuit eſſe concedendam Miſſam, & Officium in die S. Rochi, de communi Confeſſoris non Pontificis in iis tantum locis ubi adſunt Eccleſiæ in ejus honorem ædificatæ, & ſervatis rubricis Breviarii, quam reſolutionem S.D.N. approbavit, & laudabit, *die* 4. *Julii* 1629.

Ultra peccatum mortale, quod Parochus incurrit divinum Officium non recitando ſtatim poſt adeptam pacificam beneficii poſſeſſionem, ad fructuum reſtitutionem tenetur eo modo, quo exprimit Pius V. *in conſtit. ſua*, incip. *Ex proximo Lateran. Concilii, de anno* 1571. relata à Navarro *in man. c.* 25. *n.* 122. *& de Orat. c.* 7. *nu.* 32. his verbis. *Si qui uno, aut pluribus diebus totum officium omiſit, reſtituat fructus omnes, quos illo die, vel illis diebus percepit. Si matutinum tantum omiſit, reſtituat mediam partem fructuum reſpondentium illi tempori: ſi reliquas ſex horas tantùm, reſtituat etiam dimidiam partem: ſi aliquam tantum ex illis ſex, reſtituat tantum ſextam partem fructuum talis diei, & ſic tenetur ſolum ſextam illius medietatis partem reſtituere.* Hactenus Piana conſtitutio, quam eſſe uſu receptam teſtatur Barthol. à S. Fauſto *de Horis Canonicis, libro* 2. *q.* 277. *in fine* ſubdens viros pietate, & doctrina claros cenſere reſtitutionem fructum faciendam eſſe juxta eam conſtitutionem, & *quæſt.* 285. *in fine* addit, quod dum dicitur ibi ſextam partem eſſe reſtituendam pro ſingulis Horis intelligendum id eſt de ſexta parte fructum dimidii diei naturalis, vel de fructib. diei artificialis ita ut qui uno die recepit verbi gratia duodecim argenteos, ſi omittat horam, teneatur tantum reddere unum argenteum, quia illa eſt ſexta pars fructuum diei artificialis, nam alii ſex reſpondent Officio Matutino. Sed quid ſi Parochus omittat partem notabilem alicujus Horæ, an teneatur ad aliquem reſtitutionem? Affirmativam ſententiam tenet Caſtrus Paulus *to.* 2. *diſp.* 2. *puncto* 7. *n.* 5. quia omittens partem notabilem alicujus Horæ abſolutè dicitur illam omittere. Negativam verò defendit Oliver. Bonart. *de horis Canon. l.* 2. *c.* 11. *n.* 10. quem refert, & ſequitur Diana *reſol. mor. p.* 4. *tr.* 4. *reſ.* 220. aſſerentes in has terminis nihil fructuum neceſſariò tribuendum pauperibus ratione partis Horarum omiſſæ, quantumvis magnæ, & ſufficientis ad materiam peccati mor. niſi pro omiſſis lau-

laudibus, quia multa putant illas eſſe Horas diſiunctas: cùm enim lex ſit pęnalis, ſaltem ex parte, & fundamentum ejus ſit culpa, ob quam irrogatur pœna, ſolùmque de Horis integris in illa mentio ſiat non debet ad earum partes extendi, ſed ſuis terminis arctari.

32 Hoc verùm eſſe intelligo quantumcunque Parochus curam animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta ſuis Parochianis; quia hoc obſtante reus eſt peccati mortalis, quod committitur ommiſſione recitationes Horarum, quod unum tali privatione punitur tamquam ea ſufficienter dignum, ſicut, & ſufficienter dignus eſt æterno ſupplicio, quantumcunque in nullo alio deliquerit juxta illud Jacob. 1. *Quicumque totam legem ſervaverit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus*; tum quia plana conſtitutio abſolutè, & indiſtinctè loquitur de reſtitutione fructuum ſingulis diebus reſpondentium facienda pro rata omiſſionis divini Officii, ut beneficiariis à tali commiſſione trahantur, & ad illius recitationem incitentur, & quaſi cognatur; tum denique, qúia ſi ratione regiminis Eccleſiæ & curę animarum poſſet Parochus aliquam partem ſibi movere, eſſet quoque eam amiſſurus ſi in dicto regimine, & cura deficeret, ſed hoc nullus dicit ergo nec & illud Et ideò ita ſentiunt Petr Navar. *de reſtit. lib. 2. c. 2. n.* 143. Valent. 2. 2. *diſput. 6. q. 1. pun. ult.* Vaſq. 1. 2. *diſp.* 168. *n.* 34. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 30. *num.* 6. Azor. *d lib.* 10. *cap.* 14. *quæſt.* 4. Valer. Reginald. *dict. lib.* 30. *n.* 46. Vicent. Filliuc. *in quæſt. moral. part.* 2. *tract.* 23. *c.* 10. *q.* 5. probabiliorem dicit Barthol. à S. Fauſto *de horis Canon. lib.* 2. *q.* 288. ubi optimum remedium adhibet, ut facta fructuum computatione Bulam compoſitionis accipiat, vel à Romano Pont. ſive ab ejus Commiſſario Cruciatæ diſpenſationem petat: quia hac ratione, neque omnia, quæ Bulla Pii V. præcipit reſtituet, & in conſcientia tutus erit.

33 Contra Lop. *in inſtr. Conſcient. p.* 2. *c.* 95. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 5. Henrinq. *in ſum. lib.* 13. *cap.* 13. *§.* 2. Arag. 2. 2. *q.* 83. *art.* 13. Emman. Sà *in aphor. verb. beneficium n.* 58. Fr. Emman. *in ſum.* 1. *c.* 149. *n.* 4. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ p.* 2. *caſu* 55. Carol. Macign. *in horis Canon. c.* 28. *n.* 7. Molfeſ. *in ſuum. Theologiæ moral. tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 8. Leſſ. *d. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 32. Vaſq. ſibi contrarium *in opuſc. de benef. cap.* 4. *§.* 1. *art.* 1. *dub.* 7. *n.* 37. Nald. *in ſum. verb. divinum Officium numero* 12. * Sanch. *in conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 83. exiſtimantes non improbabiliter Parochum hoc caſu minime teneri reſtituere niſi partem correſpondentem obligationi recitandi horas, ut ſi v. g. pro fructu in die recipit tres aureos, omittens totum Officium, teneatur reſtituere unum aureum, retinendo alios pro onere adminiſtrandi Sacramenta.

Quod quidem extendendum eſſe exiſtimo ad illum, qui mente ultrò diſtracta divinum Officium recitat, quia hic non ſolùm malè orat, ſed re vera ſimpliciter non orat, licèt enim legat, vel verba proferat illa non eſt oratio, quæ ab Eccleſia præcipitur, cum ergo de ſubſtantia orationis ſit attentio, ſequitur recitantem ſine attentione non ſatisfacere præcepto quoad ſubſtantiam, ac proindè non poſſe fructus retinere, ut tenetur Navar. *de orat. c.* 13. *n.* 18. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 51. *n.* 7. Petr. Navar. *d. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 140. Fr. Emman. *d. p.* 1. *cap.* 143. Azor. *d. libro* 10. *capitulo* 12. *quæſt.* 6. Suar. *d lib.* 4. *capit.* 30. *numer.* 14. Barthol à S. Fauſto *d. lib.* 2. *q.* 82.* Contra Medin. Cor. dub. & Tolet. & alios quorum plures refert, & ſequitur Sanch. *in conſil. moral. l.* 2. *cap.* 2. *dub.* 85. exiſtimantes Beneficiarium recitantem Horas ſine attentione, etiam data opera, non teneri reſtituere fructus. 34

Intellige hujuſmodi fructuum reſtitutionem pro rata omiſſionis Officii non eſſe faciendam, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem, ex Conſt. Concilii Lateranen. ſub Leone X. *ſeſſ.* 9. *§. ſtatuimus*, ibi, *poſt ſex menſes* & ex dicta Bulla Pii V. Ita Navar. *Orat. c.* 21. *n.* 58. Tolet. *d. lib.* 2. *c.* 12. *num.* 6. Leſſ. *d. lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 32. *num.* 179. Vaſq. *in opuſcul. de beneficio c.* 4. *§.* 1. *art.* 1. *dub.* 8. Suar. *d. lib.* 4. *c.* 29. *n.* 12. Macign. *de horis Canon. cap.* 28. *num.* 16. Filliuc. *d. cap.* 10. *quæſt.* 3. *nu.* 310. Squillante *de obligat. cleric. par.* 1. *num.* 2. *cum ſeqq.* Raguc. *de voce Canon. in Choro, q.* 7. Anton. Diana *reſolutione moral. p.* 2. *tit. de horis Canon. reſ.* 25. Barthol. à S. Fauſto 35

ſto *d. lib.* 2. *q.* 278. ubi *quæſt. ſequent.* per dictam Bulam Pii V. tenet illum, qui intra primos illos ſex menſes ab impetrato beneficio abſque juſta cauſa divinum officium prætermittit, peccare mortaliter, de quo etiam noviſſimè Hieronim. Roderic. *in compend. q. Regul. reſol.* 24. *num.* 57.

36 Cui autem ſit facienda hæc reſt itutio, expreſſit dicta Conſtitutio Pii V. in aliis verbis, *in fabricas hujuſmodi beneficiorum, vel pauperum eleemoſynas erogare teneantur;* quæ verba diſiunctiva ſunt, & ideo †
37 liberum eſſe beneficiario reſtitutionem facere pauberibus, vel fabricæ beneficii, reſolvit Navar. *in man. capitulo* 25. *numero* 122. *& de Orat. capitulo* 7. *num.* 32. quamvis pauperes ſint alterius loci, quia cùm Bulla generaliter loquatur de pauperibus, non debet intelligi reſtrictè de pauperibus illarum Eccleſiarum, ubi ſit à ſunt beneficia, ita Suar. *d. libro* 4. *cap.* 30. *num.* 20. Molfeſ. *d. capitulo quinto, num.* 22. Filliuc. *d. tract.* 23. *capit.* 10. *quæſt.* 6. Bonacin. *d. horis Canon. diſp.* 1. *quæſt.* 5. *puncto* 4. *n.* 3. Barthol. à S. Fauſto *in ſimili tr. lib.* 2. *q.* 294. ubi advertit poſſe Parochum computare in partem reſtitutionis eleemoſynas omnes, quas ex fructibus beneficii fec t toto eo tempore, in quo divinum Officium prætermiſit, & *q.* 298. ſimiliter ait, quòd non requiritur, ut fiat hujuſmodi reſtitutio fabricæ illius Eccleſiæ ubi ſitum eſt beneficium.

38 Pauperum appellatione in hac materia non ſolùm comprehenduntur perſonę pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, luminaribus, & aliis ſimilibus indigentes, aut alia pietatis opera ita Nav. *de redditib. ec. mon.* 26. *num.* 2. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *q.*
39 292. † Item non ſolum veniunt illi, qui ex pane mendicato vivunt, verùm etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatū deſunt, quales ſunt multi Nobiles, quia ſtatu deciderunt, & ægrè admodum ſuſtentantur, licèt ob verecundiam petere, vel recipere eleemoſynam non ſoleant, ita Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *quæſt.* 393.
40 ubi *q.* 295. tenet † Parochum, ſeu Beneficiarum, ſi verè pauper ſit aut ejus mater, vel ſorores, poſſe ſibi aut eis hanc reſtitutionem facere, & *q.* 296. reſolvit eum non poſſe ſibi retinere fructus, ſi remiſſionem eorum à pauperibus obtineat, quibus fructus nondum tradiderat, quia iſte non dicitur reſtitutionem feciſſe juxta Summi Pont, intentionem, & citat Nav. *de Orat. Miſcel.* 19. *n.* 4. Suar. *d. l.* 4. *cap.* 30. *n.* 18. & alios. Denique & veniunt ipſi defuncti, qui & pauperes ſunt valdeque indigentes, ut pro illis celebrentur Miſſæ, & alia ſuffragia offerantur, ſi ad hæc facienda reſtitutio fiat Nav. *in man. cap.* 25. *n.* 122. *& de Orat. capitulo* 7. *numero* 32. Suar. *d. libro* 4. *capitulo* 30. *num.* 18. Bonac. *d. diſp.* 1. *quæſt.* 5. *puncto* 4. *num.*...... Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 2. *diſp.* 297.

Nomine autem fabricæ beneficiorum 41
in hac materia venit fabrica domus beneficii, in quo Beneficiarius habitat, vel alterius domus ipſius beneficii pro fructibus colligendis, & conſervandis, & quicquid in utilitatem agrorum ipſiuſmet beneficii inſumitur, ut ejus fructus in perpetuum augeantur ita Vaſq. *in opuſc. de benef. c.* 4. *§.* 1. *art.* 1. *dub.* 9. Suar. *d. lib.* 4. *c.* 30. *n.* 19. Molfeſ. *d. cap.* 5. *n.* 24. Bonacina *d. diſp.* 1. *quæſt.* 5. *puncto* 4. *nu.* 5. Bartol. à S. Fauſto *d. lib.* 2 *diſp.* 298.

De Miſſis per Parochos ex obligatione celebrandis. Cap. XI.

SUMMARIUM.

1 *Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ.* ſalvo jure, & ſine prejudicio Eccleſię Parochialis.
2 *Clauſ.* ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis, *intelligitur de præjudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochia de jure debita, in aliis verò non.*
3 *Miſſam in propria Eccleſia, & non in alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis.*
4 *Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua Parochia, ut unus Rector non poſſit ſufficere pro eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exibenda.*
5 *Parochi in Eccleſiis ſuis diebus*

Dominici, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur, quod muneri ſuo ſatisfaciant.

6 *Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus Populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juxta cauſa.*

7 *Parochi deficiente a ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contrione celebrare illis diebus in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo tamen quamprimùm confiteantur.*

8 *Miſſas tres in die Nativitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfacit ſi unam dicat, ſicut & ſatisfacit qui unam audit.*

9 *Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, & exiſtente magna neceſſitate, ut in diebus feſtis his celebret:*

10 *Parochus non videtur obligandus ad applicationem ſacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed in ita boni viri arbitrium.*

11 *Parochus non poteſt pro Miſſa, quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere.*

12 *Sacerdotes quibus diebuo tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.*

13 *Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare non poſſunt manualem eleemoſynam reecipere.*

14 *Populum obligatur monere Parochus, ut Miſſas frequentet, cogere tamen non poteſt ut Miſſam audiant in Parochia.*

15 *Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantiam Dominicis, & feſtis diebus, non comtempto proprio Sacrdote Parochiali, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ ad audienda Miſſa; nec in aliquod peccatum incidunt.*

16 *Miſſæ ſacrificio in Eccleſiii Regularium intereſſe feſtivis diebus liberum jam eſt populo, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarii poſſunt deſuper impedimetum.*

17 *Parochis non licet compellere Parochianos, ut in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium Miſſam audiant.*

18 *Præcepto Eccleſiæ de audiendo Miſſa ſatisfaciunt Parochiani audienda quãcunque Miſſam vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in ſacello.*

19 *Declaratur* tex. in cap. 2. de Parochiis.

20 *Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, qua percipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam niſi in propriis Parochiis.*

21 *Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia Parochiali.*

22 *Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, neque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licet ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire.*

23 *Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laicum, ante quam celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia.*

24 *Miſſæ votivæ dici poſſunt quocunque die, non Dominica, nec officii duplicis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas vivorum votivas Miſſas poſtulantium.*

25 *Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de requiem in Dominicis, & feſtis, inſepepulto, & in Eccleſia præſente corpore, ubi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa quod intelligitar de Miſſa ſolemni ſolum.*

26 *Miſſæ de requiem tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatoris implenda Alex. VII. per ſuum Decretum die 5. Auguſti dici Miſſale feſto. Oſtenditur.*

27 *Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum pro Altari privilegiato, & illud ſic feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem dicitur Miſſa de ſancto cum aplicatione ſacrificii ex Clem. X.*

28 *Miſſæ Defunctorum certo die dicendæ eo impedito transferuntur in ſerventem.*

29 *Miſſæ quindecim Auxiliatorum, &*

de

de Patre æterno prohibita fuerunt.
30 *Miſſæ triginta Sancti Gregorij non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ oſtenditur.*
31 *Miſſa Roſari prohibita fuit conceſſa tantùm Ordini Prædicatorum.*
32 *Miſſa, & Officium Roſarij celebrari poſſunt, vt in feſto S. Mariæ ad Niues, cum lectionibus ſecundi Nocturni de Natiuitate, vbi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarij.*
33 *Miſſam de Roſario celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votiuam de B. Virgine, vt in Miſſali.*
34 *Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab alijs dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſijs.*
35 *Annuli vſus in Miſſa prohibetur omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cahedralium, ac Protonotarijs non participantibus.*
36 *Pilei vſus in Miſſa etiam extra Canonem concedendus eſt à Papa, & non ab alio.*
37 *Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite.*
38 *Parochi ſinguli tenentur habere clericum, qui eis in Miſſa, & diuinis Officijs inſeruiat.*
39 *Eccleſia non debet dedicari niſi tantùm aſſignetur, quod duobusu ſſiciat.*
40 *Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm grauis neceſſitas premit.*
41 *Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat dummodo adſit, maſculus, qui vrceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel melius poterit præire dicendo, quæ veniunt reſpondenda, & facere, vt miniſter ſequatur recitando eius verba.*
42 *Parochus in nullo caſu poteſt in miniſtrum admittere.*
43 *Sacerdos non poteſt fœminam in neceſſitate pro reſponſ. Miſſæ miniſt. adhibere.*
44 *Parochus cum vno lumine olei, vel adipis poterit in neceſſitate celebrare.*
45 *Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbati maioris hebdomadæ, an poſſit Parochus in illa die celebrari facere plures Miſſas oſtenditur.*
46 *Annunciationis feſtum ſi acciderit in die Paraſceues, non tenetur quis ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audere.*
47 *Miſſa dici Paraſceues non eſt Miſſa, neque propriè ſacrificium.*
48 *Miſſa celebrari non poteſt in die Paraſceues.*
49 *Miſſam dicere in Feria quinta maiores hebdomadæ Sacerdotalibus licet, quamuis prudens conſilium ſit ſecretò & abſque concurſu populi id facere.*
50 *Miſſam in Sabbato ſancto dicere non eſt peccatum mortale.*
51 *Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, vt ſubminiſtret neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſijs.*
52 *Regularibus non licet in ſuis Eccleſijs ad celebrandum admittere Presbyteros ſeculares extra prohibitionem Epiſcopi.*
53 *Parochiani ad diuina audienda in Parochia ſunt conueniendi.*
54 *Fructus prouenientes ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem.*
55 *Incommoda prouenientia ex abſentia Miſſæ Parochialis.*

IN celebrandis Miſſis Parochi ea omnia obſeruare, & euitare debent, quæ à Sacro Conc. Triden. in decreto ea de re edito *ſeſſ.* 22. Ordinarijs locorum præſcripta ſunt, nec ab alijs debet Epiſcopus permittere, vt celebretur in Oratorijs intra Parochiam exiſtentibus niſi cum cl. *Saluo iure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis*, vt per Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 3. *c.* 4. *num.* 21. & ex ſequenti declaratione S. Congr. Concilij manifeſtum eſt † *Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de nouo fabricata dari non debet niſi cum clauſula, Saluo iure, & ſine præiudicio Eccleſiæ Parochialis.* Quod quidem præiudicium quomodo intelligendum ſit, eadem S. Congreg. declarauit, his verbis, *Hoc autem præiudicium intelligitur in his, quæ ſpectant ad Sacrament. adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de iure debita, in alijs vero non.* Vide quæ diximus ſupra *c.* 1. *ſub n.* 26. 1 2

Tenetur igitur Parochus in Dominicis & alij feſtiuis diebus ſuis ſubditis Miſſam celebrare, vt comprobat Gutier. *can. l. pr. c.* 30. *n.* 1. *cum ſeqq.* & ſic in propria Eccleſia, & non in alia, vnde S. Cong. Conc. *in Lezana* 15. *Sept.* 1629. cenſuit onus ini- 3

unctum Parocho Tempagnani ſe transferendi diebus feſtivis ad Parochialem alteriùs villæ Antroccoli, ibiquæ Sacrum faciendi, eſſe abrogandum. Et iterum in ea propoſito dubio, an Parochi terræ Vrceani Fanen. diæceſis ſoliti à tempore fortè immemoriali accedere ad celebrandum Miſſam in ea Eccleſia ejuſdem loci, ubi feſta aliq; per annum ſolemnizantur, relicta ſine Miſſa propria Eccleſia, quod fit juxta intentionem eleemoſynas eo die pro Miſſa largentium, & abſque ullo populi incommodo, & ſine ullius reclamatione, & ex tolerantia Ordinarii, tamen eadem S. Congreg. *die* 17. *Novemb.* 1629. cenſuit conſuetudinem ſupradictam, ſecundum ea, quæ proponuntur, non eſſe admittendam, ſed diebus feſtivis celebrandum in propria Parochia. Et *in dicta cauſa Lucana* cùm Rector Parochialis Eccleſię Tempagnani reperiretur obligatus accedere in octo feſtis diebus, cum toto ſuo populo, ad Eccleſiam Antroccoli ad celebrandum Miſſam, remanente Eccleſia Tempagnani iis diebus ſine Miſſa. S. Congr. Conc. *ſub die* 15. *Septembris* 1629. cenſuit onus hujuſmodi eundi ad aliam Eccleſiam eſſe tollendum.

4 Et quoniam in aliquibus Parochiis populus adeò numeroſus eſt, ut una Miſſa ſatisfieri non poſſit, ſciant Parochi ſe poſſe ab Epiſcopis cogi ad obſervandum id, quod in Conc. Triden. cavetur, *ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 4. in hæc verba: *Epiſcopi etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati omnibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, in quibus populus ita numeroſus ſit, ut unus Rector non poſſit ſufficere Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui divino peragendo cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, ſibi tot Sacerdos ad hoc munus adjungere, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum divinum celebrandum.* Cujus quidem decreti vigore non poterit Epiſcopus erigere codjutoriam ſed utique cogere Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiens Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, ut refert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Epiſc. n.* 43. Rot. *deciſio* 484. *numero* 5. *parte* 1. *recentior.*

5 Parochi quidem ob plebium ſuarum commoditatem, ac ſubditorum ædificationem debent in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare, quod muneri ſuo ſatisfaciant, ut dicit Trident. Concil. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 14. & per illud ſic tradunt Navar. *in mān. c.* 25. *numero* 135. Fr. Emman. *in ſum. tomo* 1. *capitulo* 252. *numer. primo* Spin. *in ſpeculo teſtamen. gloſſ.* 3. *princ. numero* 63. Jacob de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *libro ſecundo*, *c.* 39. *nu.* 7 Azor. *inſtit. mor. par.* 1. *l.* 10. *c* 24. *quæſt.* 2. & 3. Bonacin. *de Sacram. diſp.* 4. *q. ult. puncto* 7. *num.* 3. Molfeſ. *in ſum. Theolog. Moral. tract.* 3. *c.* 14. *n.* 19. Homobon. de bonis *de examine eccleſ. p.* 1. *tom.* 4. *qu.* 133. Poſſevin. *de Officio Curati cap.* 2. *à princ.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 24. *n.* 21. Et † tenentur ſaltem in diebus Dominicis; & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios, ex juſta cauſa, Sylvius *in* 3. *par. q.* 83. *art.* 1. *quæſt.* 17. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *numer.* 20. Villalob. *in ſum. par.* 2. *tract.* 8. *dub.* 14. *numero* 5. Joan. de la Cruz *in director. conſcientiæ p.* 2. *de ſacrif. Miſſæ, q.* 1. *lib.* 8. *concluſ.* 2. Diana *reſolut. mor. par.* 2. *tract. de celebr. Miſſar. reſol.* 26. & an ad nonnullos alios intra hebdomadam, ſtandum, eſt conſuetudini regionum toleratæ, & obſervandæ abſque ſcrupulo, ut tradit Fernandez *in examine Theolog. moral. p.* 5. *c.* 15. *§.* 5. *n.* 2.* & bene Ludov. à ſancto Joanne *de adminiſtr. Sacram. artic.* 1. *tit. de reſidentia numero* 13. *in fine*, ubi addit Parochum teneri celebrare diebus non feſtivis ad benedictiones nuptiales impartiendas, & pro ſepeliendo mortuo, ubi cum Miſſa ſepelitur, unde extra tempus, quo populus tenetur ex præcepto Miſſam audire, ablata conſuetudine, vel ſtatuto, non eſſe obligandos Parochos ad ſacrificandum tenent Steph. Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis, p.* 1. *lib.* 3. *capit.* 15. *nu.* 8. noviſſimè Philibert Marchin. *de ſacram. Ordini; tr.* 3. *p.* 2. *c.* 30. *n.* 1. ex eo, quia hæc duo videntur correlativa, in quibus diebus populus non tenetur Miſſam audire nec tenetur Parochus ſacrum facere, contra Sot. & Suar. quos refert Marchin. ubi ſuprà, exiſtimantes frequentiùs teneri Parochos celebrare, quam populos Miſſam audire.* 21

Et

7 Et licèt exiſtentes in peccato mortali debeant, antequam celebrent, Confeſſionem ſacramentalem præmittere, ut diſponitur Concil. Trident. *ſeſſ. 13. cap. 7.* Parochi tamen deficiente ſibi Confeſſoris copia poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad Sacrum faciendum, ne parochiani careant Miſſa, ita Valent. *tom. 4. diſp. 6. q. 8. puncto 3.* Suar. *tom. 3. diſp. 66. ſect. 4.* Squillante *de oblig. cler. p. 1. n. 128.** Raguc. *in lucern. Paroch. tit. de Euchariſtia, quæſt. 24.* Homob. de bonis *de exam. eccleſ. tract. 8. cap. 4. num. 12. verſ. ad quintam quæſtionem*, noviſſimè Philip. Marchin. *d. tract. 3. q. 3. capitul. 1. n. 4. cum ſeq.* Paul. Laiman. *in Theol. Moral. lib. 4. tract. cap. 6. numero 6.** & ex Nugno, Herinc. Suar. & aliis, ut reſolvit Bonacin. *de Sacrament. diſp. 4. quæſt. 6. puncto 1. n. 23.* & invit Concil. Trid. *citato loco*, tenentur tamen quamprimum confiteri, ex eodem Concil. Trid. ſecundum Poſſevin. *de officio Curati, cap. 5. nu. 40.* Galle. *in margarita caſuum conſcient. verb. Euchariſtia 3.* Nald. *in ſum. verb. Sacerdos, n. 5.* Bonacin. *de Sacrament. diſp. 4. q. 6. puncto 1. num. 37.* Squillante *d. p. 1. num 132.*

8 Non obligatur in die Natalis Domini ad tres Miſſas celebrandas, ſed ſatisfacit, ſi unam dicat, ut per Nau. *conſ. 1. nu. 2. de celebr. Miſſar.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c. 16. in prin. n. 5.** & poſt Bellet. tenet Diana *reſol. mor. p. 4. tr. 4. reſol. 236** Sicut & ſatisfacit, qui unam audit Sylu. *in ſum. verb. Miſſa, 2. n. 1. verſ. 7.* Henr. *in ſum. l. 9. de Miſſa, c. 25. §. 3.* Bonac. *de Sacram. diſp. 4. q. ult. punt. 11. num. 10.* Paul. Layman. *in Theol. mor. l. 5. t. 5. c. 4. num. 6.* Fag. *in quinq. præcepta Ec. præc. 1. l. ?. c. 2. n. 10. & c. 3. n. 1.* Squillante *de oblig. cler. p. 2. n. 62.** noviſſimè Philib. March. *in ſacr. Ord. t. 3. p. 2. c. 27. nu. 3.*

9 Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, quod in diebus feſtis bis urgent neceſſitate celebret, ut dicitur cenſuiſſe S. Congr. Conc. 17. *Auguſti* 1626. Sed hac de re meliùs eſt eandem Sacram Congregationem conſulere; nam die 13. Maii 1628. cum peteretur nomine Adminiſtratoris Poſſavien. an propter penuriam Sacerdotum in Auſtria ſuperiore, à qua poſtremo expulſi ſunt hæretici, liceret Sacerdotibus in Dominicis, & feſtis diebus duas Miſſas in die celebrare? Sacra congreg. cenſuit concedendum ſtante neceſſitate.

Nec videtur obligandus ad applicationem Sacrifici pro populo ſingulis diebus feſtis, ex illa ratione, quia obligatio ad celebrandum, & obligatio ad applicandum ſunt diverſæ, non debentur enim proventus Paſtorales præcisè, ut celeberet ad intentionem populi, ſed ratione potiùs officii Paſtoralis; ita Navar. *in man. c. 25. n. 92.* Nald. *in ſum. verb. Parochus, n. 18.* Vaſq. *p. 4. diſp. 234. art. 6. c. 6.* vera tamen ſententia Poſſevin. *dict. c. 2. n. 4.** Gavant. *in comment. ad rubricas Miſſalis p. 3. tit. 12. n. 27.* Philibert. Marchin. *d. c. 30. num. 2.** Fraxinel. *de oblig. Sacerdot. ſect. 3. prænot. 2. §. 2.* Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 201.* Veriùs tamen puto Parochum teneri Miſſæ ſacrum ſuis ovibus applicare juxta boni viri arbitrium, motus auctoritate Concilii, Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.* & probavi *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 23. num. 23. in fine.* 10

11 Sed eſto quod Parochus non teneatur ad applicationem Sacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, utrum poſſit ſtipendium pro illa Miſſa accipere, alteri applicando, quæſtio eſt dubia in qua una ſententia tenet, quod quando datur ſtipendium non pro applicatione Sacrificii, ſed pro cultu Eccleſiæ, vel commoditate populi, tunc poteſt Sacerdos eleemoſynam accipere pro applicatione Sacrificii abſque ullo peccato, & obligatione reſtitutionis. Ita Alphonſ. de Leone *de Jubileo, p. 3. q. 20. nu. 27.* Fraxinel. *d. tr. de obligation. Sacerd. ſect. 4. concl. 4. §. 8.* Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſt. p. 1. tract. 4. c. 13. quæſt. 121.* animadvertentes in dubio non præſumi datum, vel relictum pro cultum Eccleſiæ, ſed pro applicatione Sacrificii, niſi aliud conſtet ex claris verbis teſtatoris, vel circumſtantiis perſonarum, hinc quoque colligentes Confratres in Oratorio ſeu eorum Eccleſia facientes celebrare feſtis diebus vel ob commoditatem ipſorum, ut Miſſam audiant, & ibi communicent, aut ob commoditatem gentis vicinæ, abſque alia expreſſione, non intelligi Sacrificii applicatione velle. Eorum his non obſtantibus exiſtimo Parochum non poſſe pro ille Miſſa ſti-

pendium ob alio accipere: quia obligatus alicui celebrare, abſque applicatione Sacrificii ab divinum cultum tantum, ita debet ibi celebrare ut nullo modo accipiat ſtipendium ab alio, ut illi applicet Sacrificium ſibi liberum, quod expreſsè veluit S. Conc. Trid. Congreg. *in decreto de celebrat. Miſſarum*, de mandato S.D.N. Urbani VIII. emanato ita. Gava. *in comment. ad rubric. Miſſali, t. 1. p. 3. tit 12. n. 5.*

12 Verba verò S. Cong. hæc ſunt. † *Ad quartum reſpondetur Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeù capellæ legati, aut ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.* Et magis in

13 terminis propoſito dubio, † *an Parochi terræ Urceani Fanec. Diœceſis, quibus diebus ex proprio officio, & obligatione tenentur Miſſam celebrare, poſſit pro eadem Miſſa propria vel in aliena Eccleſia celebranda manuales eleemoſynas recipere?* Sacra Congreg. *die 1. Septembris* 1629. reſpondit *quibus diebus Parochi tenentur Miſſam celebrare, non poſſe manualem eleemoſynam recipere.* Quamvis poſt Ludou. à Cruce, Dianam, Turrian, & alios contrariam ſententiam à noſtra tueatur noviſſimè Philibert. Marchin. *de ſacram. Ordinis tract. 3. par. 2. c. 27. à num. 7.**

Hinc etiam Capellanus, qui tenetur quotidie celebrare, non poteſt novam eleemoſynam accipere, & duabus obligationibus unica ſatisfacere, niſi in fundatione expreſsè cautum ſit, quod non teneatur Sacrificium applicare, ita Sacra Congreg. Concil. *ſub die 13. Julii 1630.*

Supereſt nunc, ut videamus, an Parochus qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, poſſit eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committere? In Sacerdote ſimplici hoc ipſum tanquam damnabile lucrum prohibuit Sacra Congregatio *in decretis de celebratione Miſſarum, §. ſub die 21. Junii* 1625. & ipſum abſolute debere integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem ſibi retinere poſſe quamvis eleemoſyna major ſolita ei fuiſſet oblata, declaravit eadem S. Congregatio *ad dub. 9. de anno* 1616. In Parocho, ſeù Rectore beneficii id locum non habere cenſuit eadem Sacra Congregatio *ad dub.* 8. reſolvens ſatis eſſe, ut ipſe Rector beneficii qui poteſt Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundum morem civitatis, vel provinciæ, niſi in fundatione ipſius beneficii aliud cautum fuerit. Et noviſſimè ipſa Sacra Congregatio Concilii *in Neapolitana 17. Auguſti, & in Fanen. 7. Septembris* 1630. cenſuit Capellanos amovibiles, qui ſunt nominati, vel electi ab hæredibus teſtatorum ad celebrandas Miſſas cum aſſignatione certis redditis, juxta diſpoſitionem teſtatorum, poſſe aſſignare certam mercedem, juxta morem regionis Sacerdoti pro Miſſis celebrandi, & poſſe aliam parte retinere.

Populum item obligatur monere Parochus, ut Miſſas frequenter cogere tamen non poteſt, ut Miſſam hanc audiat in Parochia; quia nimirum Conc. Trid. *ſeſſ. 22. in decreto de obſervandis, & evitandis in celebr. Miſſ.* utitur verbo, *moneant*, & ita fuiſſe deciſum à ſacra Congreg. referunt plures citati per me, *de officio, & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 24. n. 17.* quibus addo Hieronym. Roder. *in compend. q. Regul. reſ. 25. n. 5.* Berti Lucenſ. *in prax. crim. Regul. tit. 4. c. 34. n. 5. verſ. Populum item*, quinimò extat declaratio Leon. X. ut ſequitur. † *Intelleximus quoſdam in dubium revocare, & perinde conſcientiis timoratis ſcrupulum iniicere, ſi Chriſti fideles, qui Dominicis, & feſtis diebus extra Eccleſias ſuas Parochiales Miſſas audiunt in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium: Eccleſię præcepto de Miſſa audienda ſatisfaciant? Nos ambiguitatem hujuſmodi penitùs tollere volentes, ut cum ſinceriori conſcientio fideles quique Deo creatori ſuo ſerviant auctoritate Apoſtolica tenore præſentiam notum facimus omnes Chriſti fideles utriuſque ſexus, qui non contempto proprio Sacerdote Parochiali in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis, & feſtis diebus Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati pœnam ve propterea incurrere, in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcunque;* &c. *Datum Romæ ſub annulo Piſcatoris, die 13. Novemb.* 1517. * refert Berti Lucenſ. *ubi ſuprà.** Et hoc idem declaratum fuiſ-

(Right margin numbers: 14 at "Populum item…", 15 at "tat declaratio Leon. X…")

fuiſſe à Clemente VIII. Brevi quodam directo ad Nuncium Sedis Apoſt. inferioris Germaniæ de anno 1592. *die 2. Septemb.* refertur *in collect. privileg.* Fr. Emman. *pag.* 520. *ſub num.* 4. † & ſic liberum
16 jam erit populo feſtivis diebus Sacrificio Miſſæ in Eccleſiis Regularium intereſſe, neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtent Ordinarii deſuper impedimentum, ut cenſuit Congr. Eminentiſs. Card. *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 1. Junii 1606.* † Nec Paro-
17 chis licet hoc impedire, compellendo Parochianos in ſuis Eccleſiis Miſſas audire, Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verb. Miſſa, n.* 1. & 2. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 109. *num.* 6.

18 Immò jam hodie ex conſuetudine univerſo penè Orbe recepta, ſcita, & tolerata ab ipſis Parochis ſatisfaciunt fideles huic præcepto audiendo quamcunque Miſſam, vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in ſacello, aut Oratorio privato ubicunque voluerint, etiam in majoribus ſolemnitatibus totius anni, dummodo in conteptum proprii Parochi id non efficiant. Jta Navar. *in man. c.*21. *num.* 5. Gutier. *l.* 1. *Canon. c.* 30. *n.* 8. *cum ſeqq.* Suar. *to.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 18. *ſect.* 2. *verſ.* 2. *dicendum*, Azor. *inſtit mor. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 6. *q.* 4. & 8. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *l.* 2. *c.* 3. *nu.* 8. ubi *n.* 9. poſt Gutier. *d. cap.* 30. *nu.* 27. & Azor. *d. q.* 4. *in fine*, nomine *contemptus* intelligit expreſſus contemptus cum indignatione, & convitiis in proprium Parochũ jactatis.

19 Non obſtat *capit.* 2. *de Paroch.* quia ibi ſolùm ad ſummum dicitur peccare illos lethaliter, qui proprio contempto Parocho Parochiam deferunt, ut alibi Miſſam audiant, quod nos non negamus, immò inde à contrario ſenſu deducimus ſatisfacere omnes huic præcepto, ſi eam alibi audiant, & ideò in præcitato text. meritò jubentur eiici à Parochiis alieni Parochiani, ſi ibi ante Miſſam inveniantur; quia in foro externo præſumuntur per contemptu Parochi Parochiam propriam deſerere, in utroque tamen mentu, ſive Miſſam audiant in aliena Parochia per contemptum, ſive abſque contemptu, ſemper implebitur præceptum, ut optimè docent Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. l.* 6. *c.* 7. *n.* 1. * Theoph. *Paroch. p* 2. *art.* 3. * & ideò eſt vera hæc opinio, ut dicant. Nav. *d. n.* 5. Suar. *d. ſect.* 2. *§. ſed imprimis*, Gutier. *d. c.* 30. *num.* 14. & *in fine*, & Azor. *d. capitul.* 6. *quæſt.* 6. † non poſſe 20
Epiſcopos conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis ſubditiis, ut non audiant Miſſam, niſi in proprii Parochiis, & excommunicationem eſſe nullam, ac irritam, ſi forte ſub ea id ipſum præcipiant.

*Circa contemptum vide gloſs. *verb. contempto, in d. c.* 2. ubi ita loquitur. *Benedicit* contempto, *quia ex juſta cauſa abſens bene poterit audire divina in Eccleſia, ad quam venerit*, &c. ubi Abb. ait contemptum præſumi, dum Parochianus caret cauſa legitima, cum ſit honeſtum, & quam neceſſarium, ut in præcipius Feſtivitatibus ut in Paſchate, Nativitate, & ſimilibus audiant Divina in ſua propria Parochia. Mich. Lochmajer in ſua Parochiali Curatorum cap. 5. ubi quærens utrum quilibet Parochianus teneatur ſub mortali ad audientiam Miſſæ in ſua Parochia Dominicis & Feſtis? ſic reſpondet. *Poteſt aliquando eſſe mortale, aliquando veniale, aliquando nullum, ſi cauſa ſuppetat legitima, ut ſi ex pigritia, vel quia alia Eccleſia eſt vicinior, tunc autem eſt mortale, quando omittit ex contemptu verò, vel interpretativo. Voco*, inquit *contemptum interpretativum, quando ſine cauſa legitimæ alibi audit, & præſumitur contemptus, ſi non habet licentiam à proprio Parocho, vel non habet cauſam legitimam, tunc enim peccat mortaliter, quia contemnit, & contra præcepta Superioris, & juris venit.* *

Hinc Sacra Congregatio Concilii *in* 21
cauſa nullius Provinciæ Ravennaten. reſpondit *ſub die* 15. *Septembris* 1619. nequaquam prohibitum eſſe Regularibus Miſſas celebrare, & campanas pulſare in ſuis Eccleſiis ante celebrationem Miſſæ & pulſationem campanæ in Eccleſia Parochiali, ideòque ordinarium minimè hoc illis prohibere poſſe, ſed tantum monere populum, ut accedat ad Eccleſiam Parochialem ad Sacri Concilii Trident. præſcriptum. Itemque † ipſis Regulari- 22
bus non eſſe prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altar. ſiſtendo eleemoſynas, & oblationes ab offerẽtibus recipere,

non

non autem eis licere ab Altari diſcedere, & per Eccleſiam circumire,* me citato *in hoc loco*, Lezana *in ſumma quæſt.Regul.to.* *1.cap. 9.nu.* 45. *& cap.12.n.* 41. *verſ. ad* 2. vbi refert S. Congreg. Concilii *in vna Bononien.* 2. *Iulij* 1620. cenſuiſſe poſſe Regulares inter Miſſarum ſolemnia recipere ea, quæ ſibi offeruntur, dummodo à perambulationibus per Eccleſiam, ac ſimilibus eleemoſynarum extorſionibus ſe abſtineant.*

23 Nec poteſt prohiberi celebratio Miſſæ in Oratorio ruri ędificato per laicum, antequam celebretur Miſſa in Parochiali & matrice Eccleſia, vt cenſuit eadem Sacra Congreg. *in vna Caietana* 18. *Septembris* 1627. Idem etiam cenſuit eadem Sacra Congregatio *in vna Capuana* 31. *Maij* 1629. dum reſpondit ad relationem Eminentiſſimi Cardinal. Pij Curatum Caſalis caſæ pullæ Capuanæ Diœceſis, non poſſe prohibere Alicomio Natali eiuſdem terræ, quod non faciat celebrare Miſſam in Eccleſia per ipſum Alicomium ædificata diebus feſtiuis ante Miſſam Parochialem.

24 Circa Miſſas votiuas, & de Requiem Parochum de aliquibus admonere volui; & in primis, quod Miſſæ votiuæ dici poſſunt quacunque die non Dominica, nec Officij duplicis niſi ex rationabili cauſa, quæ non erit, vt Miſſa breuior celebretur, neque quodlibet arbitrium laicorum ſed voluntas defunctorum, neceſſitas aut pietas viuorum votiuas Miſſas poſtulantium, & eiuſmodi. †

25 Vnde poſſe celebrari Miſſam pro defunctis ritu de Requiem in Dominicis & feſtis inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, decreuit Sacra Rituum Congreg. *die* 23. *Maij* 1603. vbi nimirum viget conſuetudo ſepelliendi Defunctos ſimul cum Miſſas quod intelligitur de Miſſa maiori, ſiue cantata. Si quis autem moriatur in die Paſchæ, corpus eius reſeruatur in ſequentem diem ob reuerentiam Paſchæ, ex Rituali Romano Pauli V. *tit. de exequijs*, †

26 Tolerari tamen poſſunt Miſſæ de Requiem in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, pro voluntate teſtatorum implenda, vt cenſuit eadem Sacra Congregatio *ſub die* 1. *Septembris* 1607. *&* 20. *Junij* 1626. ex qua notabis non dicere ad arbitrium uiuorum, ſed pro implenda lege Defunctorum. †

27 Vnde ſi feſtum duplex cadat in die aſſignatum pro Altari priuilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem, eadem Sacra Cong. *ſub die* 24. *April.* 627. †

28 Et quod Miſſæ Defunctorum certo die dicendæ, eo impedito transferantur in ſequentem decreuit eadem Sacra Congreg. *ſub die* 27. *Septembris* 1608. *& in vna Egitanien.* 23. *Maij* 1603. *in* 3. *dub.* Tamen Sac. Congreg. de mandato Alexandri Papæ VII. *ſub die* 5. *Augusti* 1662. Aliud decreuit his verbis Quod ſi ex benefactorum præſcripto Miſſæ huiuſmodi cęlebrandę incidant in feſtam duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus ſuffragia expectantibus detrimento ſit, ſed dicanrur de feſto currenti cum applicatione ſacrificij iuxta mentem eorundem benefactorum, quod intelligitur de miſſis priuatis, ita eadem Sac. Congreg. in vna Nouarienſi *die* 22. *Nouembris* 1664. quo declaratum fuit Anniuerſaria, & miſſas defunctorum Cantu ex diſpoſitione Teſtatorum quot annis recurrente ipſorum obitus die cælebrandas, tametſi dies obitus huiuſmodi in feſtum ritus duplicis maioris incideret non comprehendi in dicto Decreto; ac in Altaria priuilegiata priuilegio perpetuo pro animabus fidelium Defunctorum in quibus proinde quotidie etiam in feſtis ritus duplicis cælebrande eſſent Miſſæ defunctorum ex obligatione, declarauit per cælebrationem miſſarum de feſto curren- ti ſotiſfieri per applicationem ſacrificij, inunctis obligationibus, & indulgentias per priuilegia Apoſtolica conceſſat ſuffragarij animabus defunctorum ac ſi cælebrate fuiſſent Miſſæ defunctorum, & Clemens Papa IX. hoc priuilegium extendit etiam ad altaria priuilegiata non perpetua ſed ad tempus, vel in aliquibus diebus intra hebdomadam, prout habetur in eius litteris in forma breuis *ſub die* 23. *Septem.* 1669. Pontificatus eius Anno tertio. In diebus vero, quibus prohibetur fieri de feſto duplici, non poſſunt dici Miſſæ votiuæ, neque ad Requiem eadem ſacra Congreg. *ſub die* 28. *Aug.* 1626. nimirum infra octauam Epiphaniæ Paſchatis, Pentecoſtes, in hebdomada maiori feria quarta Cinerum, & in vigilijs Natiuitatis Domini, & Pentecoſtes, Poteſt

pro

pro Miſſa de requiem dici Miſſa de Sancto, vel de Feria currente, quando maiori deuotione afficimur in his Miſſis, & multo magis ſi rubricæ obſtent, quibus eſt obediendum, vt latè probat Gauant. *tom. 1. part. 3. tit. 12. num. 20. cum. ſeqq.*

29 Miſſas, quæ circumferuntur à Sacra Rituum Congregatione non approbata Sancti Gregorij pro viuis, & Defunctis, quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quaſcunque alias, exceptis his, quæ ſunt permiſſæ certis Regularibus tantum, ead S. Cong. prohibuit, reiecit omnino, & damnauit reſpectiuè, & pro prohibitis reiectis, & damnatis haberi voluit, *ſub die 8. Aprilis* 1628. Vnde ceſſant, quæ hæc de reſcripſerunt, Portel. *in dub Regul, verb. Miſſa, num. 9.* Villalob. *in ſum. p. 1. tract. 8. diffic. 31. n. 6.* Hieronym. Roderic. *in compendio queſt. Regul. reſolut. 25. n* 1, Lezana *d. ſum. c. 21. n. 21.* †

30 Miſſæ vero triginta Sancti Gregorij non ſunt prohibitæ, vt decreuit eadem S. Congreg. *ſub die 28. Octobris 1628.* Dici debent hoc modo ex eodem Sancto Gregorio *in dial. 4. cap. 55.* nimirum per triginta dies continuos ab vno, ſiue à pluribus ſucceſſiue Sacerdotibus recitata Miſſa, quæ occurrit, vel de Requiem, iuxta rubricas Miſſalis, cum applicatione Sacrificij Animæ illi, pro qua dicuntur. Si intra hos triginta dies occurrat Paraſceue cum Sabbato ſancto, imò etiam Feria quinta in cœna Domini, non tamen dicuntur triginta dies diſcontinuari; quia Eccleſia prohibet celebrationem Miſſæ duobus primis prædictis diebus, & Feria quinta in Cœna iubet Communionem Sacerdotum in vnica Miſſas ſolemni. Qui vero celebrant in Feria quinta, & Sabbato prædictis poſſunt continuare triginta dies, ommiſſo die paraſceue, in quo non propriè fit Sacrificium: ſi dicantur triginta Miſſæ vno die vel pluribus diſcontinuatis diebus proderunt quidem; ſed non ex inſtitutione Sancti Gregorij, de qua *in dial. loco citato*. Et eodem modo ſi intra triginta, Miſſas eas enumeres, quas ter in die Natiuitatis Domini celebrabis; ſufficit enim, vt eo die vnam Miſſam titulo Miſſarum S. Gregorij pro defuncto facias alias duas pro quibus volueris. De his Miſſis S. Gregorij vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 43. art. 10.* Sanch. *in præcepta Decalogi tomo 1. lib. 2. cap. 46. num. 40. & 41.* vbi damnat continuationem Miſſarum per 30. dies, ſi ſuperſtitioſè fiat, Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſol. 45. num. 8.*

Miſſa Roſarij prohibita fuit, conceſſa 31 tantum Ordini Prædicatorum ab eadem Sacra Congreg. *ſub die 25. Junij 1622.* † 32 Vbi verò adeſt capella, ſeu Altari Roſarij ex decreto Gregorij XIII. in prima Dominica Octobris in Kalendis, vel poſt kalendas eiuſdem Octobris celebrando Officium, Miſſa celebrari poſſunt vt in feſto Sanctæ Mariæ ad Niues, cum lectionibus ſecundi Nocturni de natiuitate, † 33 Et ſi quis habet onus celebrandi Miſſam de Roſario, eadem S. Rituum Congr. reſpondit *ſub die 6. Maij 1623.* poſſe dicere Miſſam votiuam de B. Virgine, vt in Miſſali, & ſatisfaciet. Sic etiam quando relinquuntur legata pia cum onere celebrandi peculiarem Miſſam de Roſario, loco Miſſæ Roſarij celebranda eſt Miſſa votiua B. Virginis de tempore, ita S. Congreg. Rit. *in Polignanen. 32. Julij* 1632.

Miſſę certis Regularibus conceſſæ non 34 poſſunt ab alijs dici etiam in ipſorum Regularium Eccleſijs, eadem Sacra Congreg. *ſub 19. Nouemb. 1622.*

Vſus annuli in Miſſa prohibetur om- 35 nibus etiam Doctoribus, & Protonotarijs non participantibus, ead. S. Congreg. *ſub die 11. Febr. 1623.* & Canonicis Cathedralium Eccleſiarum, ead. S. Cong. *ſub. die 20. Nouemb. 1628.*

Pileoli vſus in Miſſa etiam extra Cano- 36 nem concedendus eſt a Papa & non ab alio, vt cenſuit Sacra Congreg. *negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ſub die 1. Januar. 1590. & 17. Ianuar. 1595* conceſſit extra Canonem vſum pileoli Epiſcopo Fauentino, & reſpondit Archiepiſcopo Vrbinati eo non poſſe ſine licentia Sedis Apoſt. Idem poſtea decreuit Sacra Rituum Congregatio *ſub die 31. Ianuar. & 24. April. 1626.* & idem cenſuit etiam S. Congreg. *ſub. die 15. Feb. 1619.* † 37 Vnde peccaret Parochus, ſi abſque huiuſmodi licentia ſacrificaret tecto capite, ex Azor. *inſtit. moral part. 1. l. 10. c. 28. quæſt. 16.* Squillante *de oblig. cleric. part. 2. n. 67.*

Tenentur Rectores ſinguli habere cle- 38 ricum, qui eis Miſſæ, & diuinis Officijs in Ec-

in Eccleſia inſeruiat, & in docendis pueris Parochiæ ſuæ eos valeat adiuuare, vt ſtatuit Maticenſe Concilium, de quo *in cap. vt quiſque de vita, & honeſt. cleric.* & tradunt Rebuff. *in tract. congruæ portionis. nu.* 65. Cened. *ad Decretal. collectan.* 63. *n.* 1. Caualer. *deciſ.* 498. *nu.* 1. Raguc. *de Miſſa in Eccleſia. q.* 36. *nu.* 1.

39 Vnde Eccleſiam non debere dedicari, niſi tantùm aſſignetur, quod duobus ſufficiat, voluerunt Caſſad. *deciſ.* 19. *de præbend.* Rot. *deciſ.* 56. *num.* 19. *p.* 2. *diuerſ.* imò in Trident. Concil. *ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 4. eſt conſtitutum vt in nominibus Eccleſiis Parochialibus, vel Baptiſmalibus, quibus populus ita numeroſus ſit, ſi vnus Rector non poſſit ſufficere eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, & cultui diuino peragendo, cogantur Rectores ab Epiſcopis, vbi ſibi tot. Sacerdotes ad hoc munus adiugant, quot ſufficiant ad debitum Parochiale perſol.

40 Cum autem grauis neceſſitas premit, poterit Parochus ſine miniſtro celebrare, vt per Syluium *in* 3. *par. quæſt.* 83. *art.* 5. Squillante *de obligat. Sacer. p.* 2. *dub.* 23. *n.* 96. *in fine*, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 19. *q.* 3. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 5. *diffic.* 34. *n.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *n.* 4. Antonin. Diana *d. tr. de celebr. Miſſar. reſol.* 43. * Homobon. de bonis *de exam. eccleſ. p.* 1. *tr.* 4. *c.* 15. *quæſt.* 146. nouiſſimè Marchin. *de Sacram. Ord. tr.* 3. *p.* 3. *c.* 15. *à n.* 1.* Poſſeuin. *de officio Curati, cap.* 2. *nu.* 9. vbi

41 ſubdit, quod † ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo habeat maſculum, qui vrceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans etiam, abſque neceſſitate ſibi reſpondere; & addit Suar. *tom.* 3. *quæſt.* 83. *diſp.* 88. *ſect.* 2. *in fine*, in defectum miniſtri neſcientis reſpondere poſſe Sacerdotem præire dicendo, quæ veniunt reſpondenda, & miniſtrum ſequi recitando verba Sacerdotis.

42 Debet tamen Parochus cauare omni caſu, ne in miniſtram admittat fœminam, vt benè aduerunt Illuſtriſs. D. meus Roderic. à Cunha *in com. d. c.* 31. *n.* 3. *diſt.* 23. Fagundez *d.* 1. *c.* 21. *n.* Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 1. *q. vlt. puncto* 9. *n.* 32. ſubdens magis indecens, & periculoſum eſſe fœminam adhibere, quàm ſine miniſtro

43 celebrare. † Non poteſt enim Sacerdos illam etiam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere, ita Suar. *t.* 3. *diſp.* 87. *ſec.* 1. Squillante *d. dub.* 23. *n.* 70. Villalob. *d. diffic.* 34. *n.* 1. Paul. Layman. *in Theologiæ morali, lib.* 4. *tract.* 5. *c.* 6. *n.* 13. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ mor. t.* 1. *tr.* 3. *cap.* 10. *nu.* 40. Ioan. de la Cruz. *in direct. conſc. p.* 2. *de ſacrific. Miſſæ q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 2. Anton. Diana *d. tr. de celeb. Miſſar. reſ.* 44.* Marchin. *d. tract.* 3. *p.* 3. *c.* 15. *à num.* 3.*.

Cum vno lumine olei vel adipis in neceſſitate poterit Parochus abſque mortali peccato celebrare vt per Iacob. de Graff *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 43. *nu.* 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 18. *quæſt.* 12. Zanad. *in direct. Theolog. p.* 1. *de ſacrific. Miſſæ, c.* 14. *in fine*, Pitigian. *in* 4. *tom.* 1. *diſput.* 13. *quæſt.* 3. Nugn. *in* 3. *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 5. *pag. mihi* 509. vbi ſubdit eſſe tantùm peccatum veniale celebrare cum vnica candela cerea in caſu neceſſitatis; Homobon. de Bonis *de examine eccleſ. p.* 1. *tr.* 4. *c.* 15. *quæſt.* 143. qui etiam tenet Sacerdotem neque peccare mortaliter, ſi celebret Miſſam in Altari, in quo imago Crucis non exiſtit, de quo etiam Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 26. *nu.* 6. Quamvis illum peccare mortaliter, qui cum vno lumine olei, vel adipis in neceſſitate celebret, exiſtimauerint Suar. *in* 3. *p tom. diſp.* 81. *ſect.* 6. Vaſq. *in* 3. *p. t.* 3. *diſp.* 253. *cap.* 3. *num.* 26. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, t.* 1. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 57. Fernandez *in examine Theolog. moralis, par.* 3. *cap.* 5. *§.* 13. *num.* 12. Villalob. *d. p.* 1. *tr.* 8. *diffic.* 26. *num.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *capit.* 9. *num.* 196. Aloyſ. Rice. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *deciſ.* 213. *n.* 1. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcæpta, præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 23. *nu.* 17. niſi adeſſet grauis neceſſitatis, & ſecluſo ſcandalo, ac contemptu, vt plures ex his Doctoribus declarant, & præcipuè Suar. Valer. Reginald. & Fagundez, ac Paul. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 5. *c.* 6. *n.* 17. 44

Dubitare poterit parochus, an ſi feſtum Annunciationis venerit in die Sabbati maioris hebdomadæ, poſſint in illa die celebrari facere plures Miſſæ in ſua Eccleſia? Negatiuam partem tenere videtur Villalob. *in ſum. p.* 1. *tr.* 8. *dub.* 20. *nu.* 4. his verbis. *El' anno de* 1606. *que caio la Annunciation en Sabado conſulto el Obiſpo de* 45

Sala-

Salmãca letrados para eſto caſo y reſoluieron, quæ non ſe dixeſſe; y lo miſmo fue en Valladolid dōde ſtava à la ſazon la Corte, y non ſabemos, quæ en parte ningma ſe baja heco lo contrario. Verùm contrariam ſententiam affirmativam meritò tuentur Petr. de Ledeſma *in ſum. tomo* 1. ubi *de ſacram. Euchariſtiæ c.* 18. *concl.* 5. Fernandez *in examine Theol. moral. p.* 3. *c.* 5. *§.* 5. *n.* 2. Sylvius *in* 3. *p. q.* 83. *art.* 2. Molfeſ. *in ſum. Theol. moral. to.* 1. *tr.* 3. *c.* 17. *n.* 41. Jan. de la Cruz *in director. conſcient. p.* 2. ubi *de ſacrificio Miſſæ, q.* 2. *dub.* 2. *concl.* ubi ita ait. *Anno 1627. occurente feſto Annunciationis in Sabato ſancto plures Miſſæ celebratæ ſunt in ſingulis Eccleſiis Toletanæ diœceſis*, refert Anton. Diana *reſ. mor. p.* 2. *tr. de celeb. Miſſ. reſ.* 21. ubi ſubditi cum Ledeſma *cit. loc.* dicendam eſſe vel Miſſam Beatæ Virginis, vel Miſſam ordinariã illius diei.

46 Si quando acciderit idem feſtum Annunciationis in die Paraſceve non tenetur qui ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire, ut benè reſoluunt Molfeſ. *d. c.* 17. *n.* 40. Nald. *in ſum. verb. Miſſa, n.* 20. Sanch. *in ſelect. diſp.* 32. *n.* 13. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 1. *l.* 3. *c.* 4. *n.* 17. Gavan. *in comment. ad rubr. Miſſalis, p.* 3. *tit.* 29. *n.* 24. ubi atteſtatur ita declaraſſe Sacram. Congregat. *ſub die* 19. *Februarii* 1622.* Ego ipſe *in collect. Bullarii verb. Annunciatio* 2.* Ratio eſt
47 quia † Miſſa illius diei non eſt Miſſa neq; propriè ſacrificium, cum non adſint nova Hoſtiæ conſecratio, ſecundum Scort. *de ſacrif. Miſſæ li.* 1. *c.* 5. *ad* 3. *arg.* de Bonac. *de Sacram. diſp.* 4. *q. ul. pun.* 2. *n.* 3. Sebaſt. Parec. *in tract. de ſacrif. Miſſæ c.* 14. contra Nugn. *to.* 1. *in* 3. *p. q.* 83. *art.* 1. *diffic.* 2. *pag.* 484. Vaſq. *to.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 232. *c.* 2. *nu.* 18. exiſtimantes totum populum intereſſe debere officio illius die, ſi in eo feſtum aliquod conſuetum ab Eccleſia ſervari incidat.

48 Non poſſunt enim Sacerdotes eo die ullam Miſſam celebrare, Vaſq. *d. diſp.* 232. *c.* 2. *n.* 17. & 18. Gutier. *Canonicar. lib.* 1. *c.* 30. *n.* 35. Valer. Reginald. *d. libro* 29. *c.* 9. *n.* 170. Fagundez *d. præc.* 1. *lib.* 3. *c.* 16. *à num.* 16. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 3. ubi ſubdit Sacerdotem celebrantem tali ſexta feria peccare mortaliter. Sed noviſſimè Homobon. *in reſp. quæſtionum moral. p.* 2. *reſp.* 67. poſt Azor. Suar. Reginald. & Molfeſ. reſolvit poſſe Epiſcopum dare licentiam Sacerdotibus, ut illa die celebrare poſſint, quo Populus Miſſam audire, & Eccleſia præcepto ſatisfacere valeat ſubditque *ibidem* Fideles in illo die, in quem poſt Paſcha translatum eſt feſtum Annunciationis Miſſam audire non teneri, quia feſtum quoad Officium, non quoad præceptum Sacro intereſſendi transfertur.* Quoad hanc feſtivitatem S. Congreg. Rit. *in Ulixbonen.* 2. *Sept.* 1612. cenſuit in hujuſmodi feſto ſi occurrat in Dominica Quadrageſimæ non fieri officium de Annunciatione, niſi in Eccleſiis ſub Annunciationis invocatione dedicatis. Et *in Spoletana* 15. *Martii* 1614. quod hoc feſtum non licet celebrare in majori hebdomada.*

An in feria quinta majori hebeomadę, 49
& in Sabbato ſancto liceat privatim celebrare, hujus loci eſt inveſtigare. De feria quinta (licet aliqui exiſtiment eo die non licere ſingulis Sacerdotibus Miſſam dicere) Doctores communiter tenent ſecurè poſſe Sacerdote in eo ſacrificare, quamvis prudens conſilium ſecretò, & abſque concurſu populi id facere, quia circa hoc non eſt prohibito, nec etiam conſuetudo, quæ vim legis habeat, cum Sacerdotes docti, & timorati ſine vllo ſcrupulo eo die ſacrificient & qui omittunt, id non faciunt, quia exiſtiment oppoſitum eſſe malum ſed vel ex devotione, vel ob nimiam illius diei occupationem, & alia impedimenta, & ideò ſic docent Mavar. *in man. cap.* 25. *num.* 88. *verſic. in die Jovis* Gutier. *d. libro primo, capitulo* 30. *num.* 36. *in princ.* Suar. *de Sacrament. diſput.* 80. *ſect.* 2. *§. ſupereſt.* Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *c.* 9. *n.* 170 Ægid. de Conic. *de Sacrament. q.* 83. *articulo* 2. *dub.* 210. Azor. *d. cap.* 24. *quæſt.* 5. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 21. *n.* 18. Fagundez *d. c.* 16. *n.* 13. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 4 *quæſt.* 7. *puncto* 2. *n.* 17.* Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis p.* 4. *libro* 8. *n.* 7. Paul. Layman. *in Theologia moral. lib.* 5. *tractat.* 2. *cap.* 4. *num.* 8. Marchin. *d. cap.* 8. *numero* 1.* Vaſq. *d. tom.* 3. *diſput.* 232. *capit.* 2. *num.* 14. *cum ſequentibus*, cum quo obſerva eo die ſolum licere celebrare antequam Miſſa ſolemnis ſit finita, & Corpus Chriſti in locum deſignatum recondatur.

De

50 De Sabbato ſancto major eſt difficultas, nam quidam probabiliter exiſtimant minimè licere eo die privatim celebrare, ex quorum numero ſunt Navar. *d. capit.* 24. *numero* 88, Francolin. *de horis Canon. cap.*30.*num.*8.*&* 9. Vaſq. *d. tomo* 3 *diſt.* 223. *cap.* 2. *numer.* 23. Azor. *d. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *quæſt.* 4. Valer. Reginald. *d. lib.* 29. *cap.* 9. *num.* 170. *per cap. Sabbato, de conſecr. diſt.* 3. dum probare videtur Sacerdotes non debere celebrare biduo, quod proximè Paſcha antecedit, videlicet die Paraſceves, & Sabbato ſancto. Sed aliis plures probabilius docent non eſſe peccatum mortale; quia jam prohibitio, de qua *in dict. capitulo Sabbato*, abrogata eſt, & ideò per ſe licere ſecluſo ſcandalo, maximè ubi fuerit loci conſuetudo, eo die privatim celebrare, tenent Sot. *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *articulo* 2. *§. ſecundo igitur*, Gutier. *d. capitul.* 30. *nu.* 36. Fr. Emm. *in ſum. verb. Miſſa, capitulo* 243. *concluſ.* 3. Emman. Sà *in aphoriſm. eodem verbo, num.* 13. Petr. de Ledeſma, *in ſum. ubi de Sacram. Euchariſtiæ, cap.* 19. *dub.* 3. Ægid. de Coninc, *d. dub.* 2. *num.* 210. Bonac. *de Sacram. diſp.* 4. *quæſt.* 7. *puncto* 2. *num.* 18. Gieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 25. *numer.* 22. * & poſt Gutier. Steph. Fagundez, & alios tenet Marchin. *d. cap.* 8. *numer.* 1.

51 Vtrùm feria quinta in Cœna Domini, & Sabbato ſancto poſſet fieri ſacrum in Eccleſia, ſeù Oratoriis confraternitatum, vel confici ſepulcrum cum aſſervatione Sanctiſſimi Sacramenti, Reſp. non poſſe cum non ſint Eccleſiæ Parochiales, vel Regulares, quibus id conceditur ex privilegio: atque ſic fuiſſe decretum à Sacra Congregatione Rituum *ſub die* 18. *Maii* 1602. ex Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *capit.* 3. *numero* 34. refert Marchin. *dict. part.* 3. *cap.* 8. *num.* 6. his verbis. *In Eccleſiis non Parochialibus, & quæ ſub magiſtrorum Laicorum gubernio, & directione eſſe ſolent, ex ſtatutis nuncupatis, Sacerdotalia munera, ac Presbyterales functiones, quæ populis, & animarum curam quomodo concernere videntur, quales ſunt, Candelarum, cinerum, Palmarum, fontis Baptiſmalis benedictiones, Sanctiſſimi Sacramenti delationes, celebrationes Miſſarum Feria quinta in Cœna Domini, & Sabbati ſancti aſperſiones domorum, & quæ in Dominicis diebus in Eccleſia fiunt, quæque circa cultum Sanctiſſimi Sacramenti Corporis Chriſti in quadraginta horarum orationes; & ſimiles, non ad Capellanos, ſeù Sacriſtam Eccleſiarum hujuſmodi ab eiſdem laicis deputatos, ſeù ad Parochum, ſeù Rectorem animarum curam habentem in Eccleſiis hujuſmodi inſtitutum præcedente examine, & aliis requiſitis ab Ordinario loci proviſum, ſpectare debere cenſuit ſacrorum Rituum Congreg. die* 18. *Maii* 1602. Ex quo idem Marchin. colligit de licentia Epiſcopi hæc poſſe peragi, & vidiſſe Florentinæ teſtatur. At non poſſe eiſdem Eccleſiis concedere facultatem aſſervandi continuo, & permanenter Sanctiſſimum Sacramentum pro adoratione Fidelium, ſed requiri licentiam Summi Pontif. quod etiam ex deciſione S. Congreg. Concil. de anno 1609. referunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Neapol. c.* 92. ſecundæ impreſs. Roman. anni 1619. Piaſec. *d. p.* 1. *c.* 3. *num.* 34. *verſ. huc pertinet.*

Illud ſupereſt animadvertendum, quod non poſſunt Parochi ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis ſicut cenſuit S. Rituum Congreg. *in una Egitanien.* 10. *Junii* 1602. *in* 3. *dub.* de quorum conſenſu tantum liberum erit Regularibus in eorum Eccleſiis ſecularibus abſque Ordinarii loci licentia celebrare, ut declaravit S. Congr. *negotiis Epiſcop. & Regularium præpoſita, ſub die* 10. *Januarii* 1617. 52

* Non licere tamen Regularibus in ſuis Ecclæſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſeculares contra prohibitionem Epiſcopi, cenſuit S. Congr. Concilii *in una Bornonien. ſub die* 2. *Junii* 1620. quam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 12. *numer.* 41. *verſ. ad duodecim.* 53

Litteræ monitoriales S. Caroli Borromei de conveniendo ad propriam Parochiam.

FUit olim tanti apud antiquos Patres frequens ille in Eccleſiam propriam Parochialem conventus ut ad hanc diſciplinam populi Chriſtiani inſtitutionis valde accomodatam retinendam certis decre- 54

decretis cautio aliqua adhibita ſit. Primo enim hoc juſtum eſt, ut Dominicis, feſtiſque diebus Parochi, antequam Miſſam, celebrent, plebem interrogent, an alterius Parochiæ Fidelis adſit, qui proprio contempto Presbytero ibi Miſſam audire velit, quem ſi invenerint, ſtatim inde eiiciant, & in Parochialem ſuam Eccleſiam ad Miſſam audiendam redire compellatur. Deinde illud planè vetitum fuit alienæ Parochiæ fidelem à Parocho ad Miſſam non recipi, niſi in itinere fuerit, & placitum ibi habuerit. Cujus diſciplinæ reſtituendæ, in uſumque revocandæ deſiderio flagrans olim ſummus Pontifex Urbanus VI. eo de genere Apoſtolicæ ſanctione diligentiſſimè cavit, & nuper ſacra Tridentina Synodus OEcumenica ab Epiſcopis fideles non ſolùm hæc moneri voluit, ut frequenter ad proprias Parochiales Eccleſias ſaltem Dominicis, diebus Feſtiſque majoribus accedant, ſed illud etiam diligenter oſtendit unumquemque teneri, ubi commodè fieri poteſt, Parochiæ ſuæ intereſſe ad audiendum verbum Dei. Ac proinde id prætetea ſtatuit à Parochis, animarumque Curatoribus inter Miſſarum ſolemnia aliquid ex iis, quæ in Miſſa leguntur, exponi, & Sanctiſſimi illius ſacrificii miſterium aliquod explanari: plebes ſibi commiſſas ſalutaribus verbis paſci; eaſdemq; doceri, quę ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, in lege Domini erudiri, & ſacra eloquia illis explenari, tum in unaquaque Eccleſia Parochiali pueros Fidei rudimentis inſtrui.

Proſequuntur dictæ litteræ oſtendendo, qui fructus proveniant ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem.

55 His igitur ejuſdem Tridentinæ Synodi decretis, & veteri ſalutari exemplo adducti, cum populum Vrbis, Diæceſis, Provinciæ quæ Mediolanenſis noſtræ rebus ad ſalutem neceſſariis inſtructum, per bona opera ad præmium ſempiternum producere ſummopere in Dominio cupiamus. Hac noſtra monitione eos univerſos, & ſingulos cohortamur, & per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti obſecramus, atque obteſtamur, ut quamvis in vicinis, oppidis, & ſuburbiis, oratoria, capellas, aliaſque Eccleſias habeant ubi Sanctiſſimo Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint: frequenter tamen Dominicis ſaltem, aliiſque ſolemnibus feſtis diebus ad ſuam quique Parochialem Eccleſiam conveniant, ubi à Parocho cui eorum cura commiſſa eſt verbo Dei paſcantur, Fidei Chriſtianæ rudimentis, aliiſque animarum ſaluti neceſſariis præceptis erudiantur, ad Sanctiſſima Sacramenta religioſius percipienda inſtruantur, ad eorumque frequentem uſum, ut illa ſacra Synodus optat, paternis ejus cohortationibus in diebus magis inflammentur. Tum ab eodem item audiant, qui dies feſti, (ſi qui in hebdomadam inciderint) colendi, quæ vigilię, jejuniave ſervanda ſint.

Diſcant ab ipſo item quæ Chriſtianæ pietatis officia in illis religiosè colendis præſtari oporteat; ac quæ præterea ſupplicationes, proceſſiones, aut ſtationes, orationes, indulgentiæ, Jubilæa indicantur, quæ matrimoniorum denunciationes fiant, quæ iſta pro ratione temporum, admonitu, juſſuque Epiſcopali ad diligentiorem eorum inſtitutionem promulgentur. Hic atque adeò aliis fructibus, quæ ex paternis Parochis vel in cohortando vel in monendo officiis exiſtunt, eos carere contingent, qui ad Miſſam iis diebus in ſuam Parochialem Eccleſiam non conveniunt.

Quæ autem incommoda proveniant ex abſentia Miſſæ Parochialis indicant dicta litteræ.

Immò verò quod audiendæ illis diebus 56
Miſſæ Parochialis munus à Fidelibus minimè diligenter præſtatur, & à quibuſdam plane negligitur, multa incommoda inde exiſtunt. Hinc in preliſque ſepè Fidei articulorum, & Dei, ſanctæque Matris Eccleſiæ præceptorum, quæ ad ſalutem conſequendam Chriſtianum hominem noſſe oportet, imperitia feſtorum dierum cultus neglectus, debita Chriſtianæ pietatis opera non exulta, non cognita Chriſtiana familiarum inſtitutio,

tio, langueſcens Sacerdotum Parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, ſanctiſſimorum inſtitutorum, & ſacrorum Canonum violatus uſus; hinc denique in Eccleſiis Parochialibus, quæ à majoribus tanto pietatis ſtudio exædificatæ ſunt, inſtaurandis, ornandis, ſartis, tectiſque habendis, cura multis in patribus neglecta, in illiſque nulla, aut penè exigua Eccleſiaſtica ad divina Officia obeunda neceſſaria ſupelex. His tot, tantiſque malis atque incommodis unuſquiſque occurrere ſtudeat, id diligentes exequendo quod ſanctorum Patrum ſuadet auctoritas, quod Tridentina Synodus moveri jubet, quod ex illius juſſu nos de uniuſcujuſque veſtrum ſalute ſoliciti paternis vicibus cohortamur, & monemus in Domino.

De functionibus Parochialibus.
Cap. XII.

SUMMARIUM.

1 *Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt.*
2 *Benedictio fontis Baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat.*
3 *Sanctiſſimi Sacramenti delationes, & celebrationes Miſſarum, feria quinta in Cæna Domini, & Sabbati ſancti non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos.*
4 *Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat.*
5 *Candelas Beneeictas in die Purificationis non tranſmittat Parochus ad ædes ſecularium, ſed in Eccleſia diſtribuat.*
6 *Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate.*
7 *Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium, illæ, qui candelam ab Epiſcopo miniſtravit.*
* *Candelæ annuatim dantur laicis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis, ibid.**
8 *Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à proprio Parocho eſt facienda.*
9 *Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos.*
10 *Celebrantes, qui diſtribuunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent.*
11 *Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ clericos ſpectant.*
12 *Regulares non poſſunt in Sabbato ſancto benedicere domos, cum non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere.*
13 *Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regulares valet.*
14 *Fratres Dominicani poſſunt proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infra Octavam Corporis Chriſti facere per vicos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu.*

Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho fiunt, & quibus capellarum, ſeu quorumuis beneficiorum ſimplicium Rectores, Sacriſtæ, & Capellani ſe intromittere nequeunt; ſed tale officium ad ipſum tantum Parochum ſpectat, ita noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rer. fori eccl. p.* 4. *reſol.* 304. pro ut in caſibus, qui ſequuntur. 1

Benedictio fontis Baptiſmalis inter functiones Parochiales connumeratur, ac proindè ad ſolum proprium Parochiæ Rectorem ſpectat, ut per Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. Miſſa, in fine, pag.* 403. Hieron. Carat. *in op. de Juribus Parochial. tit.* 1. *cap.* 6. Aloyſ. Ricc. *d. p.* 4. *reſol.* 308. 2

Sanctiſſimi Sacramenti delationes, & celebrationes Miſſarum Feriæ quintæ in Cæna Domini, & Sabbati ſancti inter functiones Parochiales connumerantur, & propterea tale munus non ſpectat ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprium Parochum, ſeu Rectorem animarum curam habentem in Eccleſia inſtitutum, ita declaravit S. Rituum Congr. *ſub die* 18. *Maii* 1602. prout referunt Quarant. *d. verb. Miſſa*, & Aloyſ. Ricc. *d. p.* 4. *reſol.* 309. 3

Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio inter Parochiales functiones connumerantur, ac proinde ad proprios Parochos ſpe- 4

ſpectat? ita ex Quarant.& Cara... reſolvit Aloyſ.Ricc. *d.p.4.reſol.*305.& cenſuit S. Congreg. Rit.*in Alatrina* 5.*Martii* 1633. cujus memini *in collect.Bullarii verb.palma* 3.

Caveant utique Parochi hujuſmod- candelas tranſmittere ad ædes ſæcula- 5
rium; ſed juxta laudabilem, & obſervatam ab Eccleſia univerſali conſuetudinem in Eccleſia populus eas recipere teneatur, ut cenſuit S.Cong.*ngotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in una Foglinen. de anno* 1585. In † Eccleſiis au-
6 tem Cathedralibus candela benedicta debet Epiſcopo miniſtrari à prima dignitate, ut declaravit Sacra Rituum Cong. *in una Brixien.*28.*Maii* 1616.† Et candelam
7 ab Epiſcopo accipere debet ante omnes, etiam ante Vicarium, ille, qui candelam Epiſcopo miniſtravit, ex eadem S.Congr. *in una Lucerina* 14.*Junii* 1608. Et noviſſimè eadem S. Congr.Rit.*in cauſa S.Marci* 5.*Martii* 1633. cenſuit, quod Epiſcopo diſtribuenti candelas, cineres, & palmas præferendus eſt ille, à quo Epiſcopus prædicta recepit, poſt quem Dignitates, & Canonicis ſacris veſtibus induti, & ante omnes Vicarius generalis. Et eodem die, & anno *in una Vulteran. terræ Gualdi*, declaravit, quod in diſtributione candelarum, cinerum, palmarum, & ſimilium ſupra omnes alios, etiam ſupra Vicarium generalem, præferenda eſt illa Dignitas, vel Canonicus, à quo celebrans recepit candelam, cinerem, palmam, & alia poſtquem immediatè Vicarius generalis in præmiſſis omnibus anteponendus eſt.

*In aliquibus Eccleſiis viget conſue-
9 tudo dandi laicis annuatim candelas in die Purificationis, quia multum confert ad devotionem; Feder. de Senis *conſ.* 155. Greg.Leop.*l.*15.*in glo.verbo de tuo officio, in fine tit.* 17.*p.* 1.& eſt tolerabiliùs ſi non præjudicetur nimis Eccleſiæ, & abundet reditibus, ut poſt alios tradit Gutier. *lib.* 2.*canon.c.*21.*num.* 159.quem refert Perez de Lara *d.capellan.cap.*21.*numero* 26.ubi atteſtantur hanc conſuetudinem ſervari in alma Eccleſia toletana eo die Purificationis, & in feſto Corporis Chriſti, & numer. 28. differit pro utraque parte, & Doctores referens an hæc candelarum præſtatio præſcribatur contra Eccleſiam quadraginta annorum ſpatio. *

Cinerum benedictio, quæ ſolet fieri 8
primo die Quadrageſimæ, connumeratur etiam inter functiones Parochiales, & ideò à Parocho eſt facienda, ut poſt Quarant. Carat. & Novar. tenet Aloyſ. Ricc. *d.p.4.reſol.* * Sacr. Congreg. Rit. *in d. Altarina* 5. *Martii* 1633.

Palmarum benedictio, quæ in toto 9
Chriſtiano orbe in die Dominico proximo Paſchati fieri ſolet, cùm inter functiones Parochiales connumeretur, ſpectare debet ad Parochos locorum Ordinarios, ita poſt citatos tradit Aloyſ. Ric. *d.par.* 4.*reſol.* † & celebrantes, qui retri- 10
buunt candelas, cineres, & palmas, quod detecto capite diſtribuant, cenſuit S. Rit. Congr. *ſub die* 18. *Julii* 1626. Et noviſſimè eadem S. Rituum Congregationibus de omnibus ſupradictis functionibus Parochialibus agens, *in dicta Altarina* 5. *Martii* 1633. cenſuit benedictione candelarum, cinerum, palmarum, & ſimilium à Curatis in eorum Eccleſiis Parochialibus peragi debere.

Aſperſiones domorum in die Sabbati 11
ſancti poſt factam fontis benedictionem, ut in Italia fieri ſolet, vel in primo, aut ſecundum die poſt Dominicam Reſurrectionis ſecundùm morem, qui viget in Luſitana, cum inter functiones Parochiales ſimiliter connumerentur, ſpectant ſolùm ad Parochos privativè quoad alios Eccleſiæ clericos, ita poſt citatos reſolvit Aloyſ. Ricc. *d.p.* 4.*reſolut.* 310 Unde S. Congr. Conc. *ſub die* 23. *Novembr.* 1616.
cenſuit † regulares non poſſe in Sabbato 12
ſancto benedicere domos, cùm non poſſint hoc munus extra Couventum ſuum exercere. * Et eadem S. Congr. *in una Bonon. ſub die* 4. *Julii* 1620. cenſuit non poſſe Regulares in hebdomada ſancta benedicere domos in Diæceſi exiſtentes, cum hoc ſit munùs Parochi refert Lezana *in ſum.q.Reg.t.*1.*c.*12.*n.*41.*verſ.ad quartum. decimum, in ver. ad novum* ſubdit fuiſſe ab eadem S. Congr. deciſum Regulares non prohiberi in eorum Eccleſiis mulieres poſt partum ad Purificationē admittere.

Proceſſiones facere per Parochiam ad 13
Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet, ut cenſuit Sacra Rituum Congr. *in una Hiſpalen. ſub die* 26. *Feb.*1628.

cuius deciſionis copiam hic tranſcribere curaui, & eſt, prout ſequitur, *Abbas maior, & Vniueſitas Parochorum Ciuitatis Hiſpalen. citatis procuratoribus Ordinum ſupplicauerunt diffiniri, an Regulares poſſint facere proceſſiones extra clauſtra Monaſterium. Hinc an ſtante conſuetudine aliqua faciendi proceſſiones extra per vias publicas, ſine conſenſu Parochi, talis conſuetudo Regularibus ſuffragatur, & ſi attendenda? Et S. Rituum Cong. ad tollendas dificultates, quæ quotidie oriuntur circa proceſſiones faciendas tam per Regulares, quam per Confraternitates in Eccleſijs Regularium inhærendo decretis aliàs inſimilibus factis, & ſignanter in Cæſarauguſtana 17. Martij 1627. cenſuit in proceſſionibus fiendis tam per Regulares, quam per Confraternitates, laicorum ita in poſterum ſeruari debere, vt in Eccl. habentibus clauſtrũ ſeruari debere, vt in Eccl. habentibus clauſtrum proceſſiones fieri non poſſunt niſi intra clauſtra tantum, & non extra. In Eccleſijs vero carentibus clauſtro fieri poſſint intra ambitum, hoc eſt, prope muros Eccleſiæ, ſiue exeundo a tanua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſiue per eandem, & ſemper prope muros Eccleſiæ, extra vero ambitum Eccleſiæ non licere neque Regularibus, neque Confraternitatibus facere proceſſiones, niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Eccleſijs, quæ habent in hoc ſpeciale priuilegium faciendi proceſſiones per alia loca, quibus per hoc decretum S. Congreg. non intendit præiudicare.* Et nouiſſimè eandem S. Congreg. Rit. *in Laiman.* 15. *Decembre* 1632. cenſuit non licere Regularibus, & Confraternitatibus laicorum habentibus clauſtris, proceſſiones facere extra clauſtra monaſterij; carentibus vero clauſtris, non niſi intra ambitum, hoc eſt, prope muros Eccleſiarum, ſiue exeundo à ianua Eccleſiæ, & intrando per aliam, ſiue per eandem, & ſemper prope muros Eccleſiæ; extra vero ambitum Eccleſiarum non niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochialis. *Et Idem fuiſſe reſcriptum Cardinali Ludouiſio Archiepiſcopo Bononien. à Sacra Cong. Concil. *ſub die* 2. *Iulij* 1620. refert Lezana *in ſum. quæſt. Reg. c.* 12. *n.* 41. *verſ. ad octauum, vbi in verſ. tertio* ſubdit ibidem fuiſſe deciſum non poſſe Regulares portare pluuiale, aut ſtolam per Parochiam extra Eccleſiam, aut clauſtrum.*

Excipiuntur tamen Fratres Dominicani, iuxta declarationem eiuſdem S. Rit. Congr. *in cauſa Piſaurien. ſub die* 14. Nouemb. 1713. quæ ſic cantat. *Sacra Congreg Rit. audita relatione Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Card. de Monte, coram quo de mandato eiuſdem S. Cong. Rituum deducta fuerant voce, & ſcripto iura, & rationes Fratrum Prædicatorum ciuitatis Piſaurienſis prætendentium poſſe virtute litterarum Clem. VIII. ampliare viam ab illis alias electam pro proceſſione ſanctiſſimi Sacramenti faciendam Dominica infra Octauam Corporis Chriſti eadem S. Congr. audita relatione, vt ſupra, iuxta formam literarum fel. record. Pap. Clem. VIII. in quibus expreſse dicitur, quod fratres Dominicam poſſint dictam proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti facere per vicos, plateas, & loca ab eis electa, & ſemel tantum eligenda, declarauit dictos, fratres Dominicanos in dicta eorum proceſſione quam in ciuitate Piſauri facere ſolene Dominica infra Octauam feſtiuitatis ſanctiſſimi Corporis Chriſti debere incedere per eandem viam per quã proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere incepenrunt.* Eadem quoque Sacra Cong. *in Materanen.* 15. *Maij* 1632. cenſuit Parochum non poſſe, nec debere impediri à fratribus Dominicanis in ſua ſolita proceſſione ne Dominica infra Octauam Corporis Chriſti, quia dictum Breue Clem. VIII. non afficit Parochos. 14

Item eadem S. Cong. *in cauſa Mat. ſub die* 20. *Iulij* 1629. reſpondit non licere Fratribus Dominicanis ciuitatis Materię in proceſſione ſanctiſſimi Sacr. quem faciunt in Dominica infra Octauam Corporis Chriſti, mutare aut variare vias, & loca ſemel ab eis electa, ſed incedere debere per eaſdemmet vias, per quas proceſſionaliter prima vice inceſſerunt, quando dictam proceſſionem facere cæperunt. 15

*Hactenus de functionibus Parochialibus, quæ ſunt diuerſæ a iure Parochiali, quod ſeptem modis conſideratur, in quibus ipſum conſiſtit, videlicet in audienda Miſſam in diebus feſtiuis in Parochia, vt *in Cap. Dominicis de Paroch.* in decimis, in oblationibus, in Pœnitentijs recenipdis, 16

dis, in exhibitione Sacramentorum, in ſepulturis, & in benedictionibus nubentium, de quibus vide Roman. *conſ.* 356. *Circa primum col.* 1. Gutier. *alleg.* 8. *n.* 7. *& Canon. lib.* 1. *c.* 30. *n.* 2. de quibus ex profeſſo tractabimus *p.* 2. *&* 3. *huius tractatus*.

De Parochorum cura circa propriæ Eccleſiæ, & habitationis reparationem, & debitam reuerentiam ipſi Eccleſiæ habendam, eiuſque bona, & res conſeruandas.

Cap. XIII.

SUMMARIUM.

1 Parochi Eccleſias, cum indiget, reparare, & reſtaurare debent pro rata ſcilicet redditum, ut nu. 2. & deducto prius neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, ut numero 4.

3 Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Eccleſiarum.

5 Beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fouendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & diuinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi.

6 Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenentur contribuere in defectum Parochi.

7 Onus contribuendi ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi ſpectat ad dominum, non ad conductores domus.

8 Patroni, quatenus Eccleſia, quæ indiget reparatione, de iure patronatus ſit, tenetur contribuere in defectum Parochorum.

9 Parochiani licet nobiles ſint, & exempti, tenentur contribuere in defectum Parochorum, & ad hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante.

10 Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illo debet transferri ad Matricem, ſeu ad viciniorem Eccleſiam.

11 Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, illo debet transferri ad Matricem, ſeu ad viciniorem Eccleſiam.

12 Domus Parochialis, id eſt, habitationis Parochorum, debent reparari, & inſtaurari eodem modo, quo Eccleſiæ Parochiales.

** Rector, & Parochiani à quibus compellantur ad reparationem Eccleſiæ ibid.**

13 Parochus ſtudere debet, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honor: nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat.

14 Negotia ſecularia, placita vel contractus, aut ſeculare judicium in Eccleſia fieri non debent.

15 Citato in Eccleſia fieri non debet.

16 Actus eccleſiaſtici ad juriſdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſit ad juriſdictionem contentioſam ſpectantes.

17 Actus in Eccleſia facti an ſint validi, oſtenditur.

18 Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant, parlamenta, ſeu Univerſitatum conſilia, aut Congregationes in Eccleſiæ fieri non debent.

19 Congregatio etiam per laicos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus.

20 Negotia eccleſiaſtica, & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt.

21 Judicia omnia Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia.

22 Ludi Theatrales, & monſtra larvarum, & chori ſecularium, vel cantica puellarum in Eccleſia fieri non poſſunt.

23 Theatralico more non eſt in Eccleſia canendum.

24 Cantores eccleſiaſtici honeſte, religioſè, non laſcivè in Eccleſia cantare debent.

25 Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur.

26 Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi.

27 Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent.

28 Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquid frugale, & parvulum in angulo Eccleſiæ, ſine tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur.

29 Pernoctationes, & vigiliæ, quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad

Martyrurum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur.

30 *Supellectilia, ſeù utenſibilia domus in Eccleſia reponi non debent, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, & ſimilem neceſſitatem.*

31 *Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus, ab Eccleſia eiici debent.*

32 *Jnfideles permittuntur ingredi Eccleſiam ad Verbum Dei audiendum, & ibid. ſtare poſſunt uſque ad Miſſam Cathecumenorum.*

33 *Pœnitentes ſolemniter, & criminoſi ab Eccleſiæ ingreſſu arcentur ad tempus.*

34 *Eccleſiam olim intrare non peterat vir, qui cum propria uxore copularetur, niſi lotus aqua.*

35 *Eccleſiæ in ingreſſu ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas abſtergendas.*

36 *Sacrilegii ſpecies, & modi quot?*

37 *Jllicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

38 *Res, ſeù bona etiam mobilia ad Parochiales Eccleſias pertinentia quomodo conſervanda, oſtenditur.*

39 *Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus.*

40 *Bona immobilia Eccleſiæ ultra triennium locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicationis, aliiſque graviſſimis pœnis.*

41 *Alienationes factæ de bonis immobilibus Eccleſiæ cum clauſa*, reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito, *irritæ, & invalidæ cenſendæ ſunt ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit.*

42 *Jn alienatione rerum tenuiorum, licèt immobilium, Eccleſiæ non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſiæ utilitate comperta ea ordinarius auctoritate ſua probaverit.*

1 Sciant Parochi Eccleſias, cum indigent, reparare, & reſtaurare debere, quemadmodum jubet Alex. III. *in capit. de his, de eccleſ. ædific.* hoc enim modo ad Lexonien. Epiſcopum reſcripſit. *De his qui Parochiales Eccleſias habent, duximus reſpondendum, quod ad reparationem, & inſtitutionem Eccleſiarum cogi debent cum opus fuerit, de bonis, quæ ſunt ipſius Eccleſiæ, ſi eis ſuperſint, conferre, ut eorum exemplo cæteri invitentur.* Quod reſcriptum innovavit Conc. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. c. 7.* addita nona proviſione in caſibus, in quibus Parochi, vel etiam Parochiani tanta laborent inopia, ut nequeant Parochiales Eccleſias reparare. Concilii autem contextus hujuſmodi eſt. *Parochiales verò Eccleſias ex fructibus, & proventibus quibuſcunque ad eaſdem Eccleſias quomodocunque pertinentibus, qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis provenientibus percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant, quacunque appellatione, exemptione, & contradictione remota.*

Ex quibus juribus colliges ad reparationem Eccleſiæ* ubi certa pars, aut redditus ſufficientes deputati non fuerint; 2
gloſ. *verb. ad tecta, in c. 1. de Eccleſ. ædif.* ubi Abb. *num. 3.* teneri Rectorem,* ſeù illum, qui decimis, & eccleſiaſticis gaudet redditibus, pro illorum rata contribuere, *ut reſolvunt Surd. *conſ. 60. à n. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. l. 3. q. 15. nu. 1.* Rip. *reſp. 22. nu. 3.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 476. num. 4.* Azor. *inſtit. moral. par. 2. l. 9. c. 3. q. 10.* Cened. *ad Decret. collect. 153. n. 1.* Valenzuela *conſ. 174. n. 12.* * Bobadil. *in politica l. 2. c. 18. nu. 135. & lib. 3. cap. 5. nu. 34.* Valaſc. *conſ. 179. num 11.* ubi quod ſi in Eccleſia eſt certa portio, ſeù ſunt certi redditus deputati ad fabricam ipſius, & ſufficientes, & clerici, qui talem portionem, vel redditus percipiunt, tenentur ex illis Eccleſiam reficere, vel ædificare, & n. 12. quod ſi portio deputata ad fabricam non ſufficit, tum Prælatus, & clerici beneficiarii tenentur ſupplere ei, quod deficit, ſecundum redditus, quos unuſquiſque eorum habet ex tali Eccleſiæ. * noviſſimè idem Aloyſ. Ricc. *in praxi rer. fori eccl. p. 4. reſol. 336. & reſ. 346.* te- 3
net † Commendatarios perpetuos teneri ad reparationem Eccleſiæ † deducto 4
ſcilicet priùs neceſſario ad ſuſtentationem, Sarmien. *de redditib. p. 1. mon. 82. numer. 2.* Cened. *d. num. 1. in medio* Gutien. alleg.

*alleg.*10.*n.*7.*ad fin.*Paul.Comitol.*reſponſ. moral.l.*1.*q.*82.*concluſ.*3.Bellet.*diſquiſit. clericar.p.*1.*tit.de clerico debitore,* §.15. *numero* 1. Salgado *de poteſt. Regia, tom.*1, *par.* 3. *cap.* 5. *numer.* 16. non autem ad tuendam conditionem, ſeù ſtatum, quia
5 † beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos ſeù fovendos mundanos titulos, ſed ad pauperes alendos, & divinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi, ut bene advertunt Paul.Comitol. *d.concl.*3. Aloyſ. Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol.p.*4.*deciſ.*295.

6 At ſi Parochus non habeat ab Eccleſia tot redditus, quibus præſtare poſſit talem reparationem, tunc in illius defectum tenentur Parochiani contribuere, Abb.*conſ.*70.*nu.*2.*p.*1.Lambertin.*de jurepatron.art.*2.7.*qu.princ.l.*3.*n.*4.*verſ.tertius eſt caſus, & num.*7.*verſ.& ſi iſti beneficiati,* Rip.*reſp.*22.*col.*2.*verſ.& ibi redditus,* Aviles *ad cap.*13. Prætor. *verb. den Orden.nu.*11. Azor.*inſtit.mor.p.*2.*l.*9. *cap.*3.*quæſt.*10. Aloyſ. Ricc. *d.reſol.*476. *n.*7.*& in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol.p.* 4.*deciſ.*15.*num.* 7.*& in d.praxi,p.*4.*reſol.* 336.*nu.*8 *& reſol.*349.ubi ampliat etiam nulla exiſtente conſuetudine contri-
7 buendi, & *reſol.* 350. quod † hoc onus ſpectat ad dominum, & non ad conductorem domus.Cabed.*Luſitan.deciſ.*91.*n.* 8.*part.*1. Valaſc.*conſ.*179.*nu.*16.Bellet.*d. tit.de clerico debitore,* §.14.*n.*5.& expreſſè Concil.Trid.*d.c.*7.ibi, *aut in illorum de-*
8 *fectum Parochianos, &c.* & à fortiori † patroni, quatenus Eccleſia de jurepatronatus ſit, quia percipiunt emolumentum à dicto jurepatronatus, quod in preſentatione conſiſtit, & habent honorantias primi loci in proceſſionibus, & in ſeſſionibus, ac percipiunt alimenta ab ipſa Eccleſia in neceſſitate, Bellet. *d.* §.14.*nu.*10.

9 Quod procedit, † licet Parochiani hujuſmodi nobiles ſint, & exempti, cum hoc ſit opus publicum, & communem omnium utilitatem concernens, ut docent Avendan.*de exequend.mand.l.*2.*c.*14. *n.*19.Cened.*d.collect.*153.*num.*3.Cabed.*d. deciſ.*91.*nu.*1.*cum ſeqq.*Aloyſ.Ricc.*d.deciſ.*15.*n.*4.*p.*4.Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi,p.*3.*alleg.*64.*n.*7.quia nihilominus cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante, Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*9.*annot.nu.*218.Salgado *d.p.*3.*c.*5.

In tantum † ut illi non poſſint niui Ec- 10
cleſiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipſe Parochus renuntiare beneficio, ut evitent onera, & eorum præſtationem, ſecundum Greg. Lop. *l.* 11.*tit.*10.*part.*1. Lambertin. *d.p.*7.*art.*2.*num.*7.*verſ.& ſi iſti beneficiati, & art.*5.*n.*2.Bellet.*d.* §.14. *num.* 7.*verſ.& in tantum.*

At quando Parochiani ſunt pauperes, 11
nec poſſunt reficere Eccleſiam Parochialem, debet ſervari diſpoſitio Concil. Trid.*d.c.*7.*in fine,* ſic ſtatuentis: *Quod ſi nimia egeſtate laborent, ad Matrices, ſeù viciniores Eccleſias transferantur, cum facultate tam dictas Parochiales, quam alias Eccleſias dirutas in profanos uſus, non ſordidos, erecta tamen ibi Cruce, convertendi* referunt Valaſc. *conſult.*179.*nu.* 22. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ.p.*4.*reſol.*348.*à principio.*

Quod diximus de reparatione, & re- 12
ſtauratione Eccleſiarum Parochialium, idem omninò dicendum eſt de domibus Parochialibus, id eſt, habitationibus Parochorum, ut declaravit S. Congreg. Conc.*ad c.*7.*ſeſſ.*21.*de refor.* in hæc verba: *Idem cenſuit Congreg. de domibus pro neceſſaria Parochi habitatione intelligendum, quod de Eccleſiis Parochialibus deciſum eſt, omni contradictione remota.*

* Supereſt videndum à Quibus Rector, & Parochiani compellantur ad reparationem Eccleſiæ? & in primis citra dubium eſt, quando Rector compellitur, agendum fore in judicio eccleſiaſtico: nam illa obligatio apud Rectorem reſidet, quia quarta pars fructuum Eccleſiis de jure communi conceſſa eſt ad earum reparationem, Doctores *in d.cap.*1.*de Eccleſ.ædif.* unde illud onus tanquam realem poſſeſſionem ſequitur; ita Gabr. Perejra *de manu Regia p.*1.*c.*18.*n.*7. Quando verò Parochiani ſunt compellendi ratione fabricæ, & alimentorum Rectoris, de jure ad Prælatos ſpectat examinare, & decernere, quænam opera in Eccleſia fieri debeant, vel reparari, contributionemque per capita diſtribuere, & tandem compellere, quando opus eſt; hæc enim omnia privativè ad Prælatos ſpectant, cùm divinum cultum reſpiciat, & adminiſtrationẽ Eccleſiarũ, quæ ſolis Prȩlatis incumbit. *cap.omnes Baſilicæ* 16.*quæſt.*7. Rebuff.*de deci.q* 6.*n.*22.*& de congrua por*

tione num. 94. Concil. Trid. *d.c.* 7. ibi, *in eorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis ad prædicta cogant*, Gabr. Perejra *d.c.* 18. *nu.* 8. ubi *nu.* 9. hinc colligit, quod non ſolum ad Prælatos ſpectat hæc cognitio, & diſcuſſio, qualia opera debeant fieri, ſed etiam contributiones decernere, & ad illas ſubeundas cogere; ſubditque quod ſi Prælati in talibus collectis exceſſerint, poterunt gravati ad legitimum ſuperiorem ſupplicare.

Plures aſſertiones circa hanc materiam congerit Valaſc. poſt primam hujus tract. impreſſionem à me viſus, *conſ.* 179. *nu.* 7. ubi admonet ante omnia in hac obligatione fabricæ attendendam eſſe conſuetudinem: nam ſi conſuetudo legitimè præſcripta fuerit, quod vel Epiſcopus, vel Rector, vel beneficiarii, vel etiam laici Parochiani præſtent ſumptus fabricæ, vel quod Rector Eccleſiæ, & beneficiarii reficiant capellam majorem, Parochiani verò corpus Eccleſiæ, ut fit multis locis Regni Portugaliæ, talis conſuetudo non obſtantibus Canonibus ſervanda erit: ita Petrus Gregor. *Syntag. jur. libro* 2. *capit.* 1. *num.* 12. Surd. *conſil.* 62. *num.* 16. Valaſc. *dict. concil.* 179. *nu.* 7. ubi extendit valere talem conſuetudinem etiam contra laicos Parochianos, ut ipſi teneantur ad fabricam. *

13 Debet quam maximè Parochus ſtudere, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honor, nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat, ut movet Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſervand. & evit. in celeb. Miſſ* his verbis *Ab Eccleſiis muſica eas ubi ſive organo, ſive cantu, laſcivum, aut impurum aliquid miſcetur, item ſeculares omnes actiones, vana, atque adeò profana colloquia, de ambulationes, ſtrepitus clamores arceantur, ut domus Dei verè domus orationis eſſe videatur, & dici poſſit*, refert Sanch. *in præcepta Decalogi, to.* 1. *l.* 2. *c.* 37. *n.* 7.* Joan. Sanch. *in ſelect. diſp.* 47. *n.* 22. ubi ſic ait: *Abige nimium garrientes, & inhoneſtius, in Eccleſia loquentes, & ſi potentes, animoſus eſto, rubeat licet vultus, ſuffer pro Deo*, &c.* Et ideò † *primo*
14 debet efficere ne ſecularia, negotia, ac placita vel contractus, & alia hujuſmodi ibi fiant, *c.* 1. *& c. cum Eccleſia, de immun. eccleſ.* Navarr. *de horis Canon. c.* 5. *n.* 31. *cum ſeqq.* Azor. *inſtit. mor.* 2. *l.* 8. *c.* 9. *q.* 7. Doctor Ludov. Correa nobilis Luſitanus *in eleganti repet. cap. inter alia, de immun. Eccleſ. p.* 2. *n.* 26. Et ita nec ſeculare judicium etiam civile. Rebuff. *ad l. appellatione* 72. *verſ. item ſicut, pag.* 356. Azor. *d.p.* 2. *l.* 9. *c.* 9. *q.* 1. † nec etiam citatio, quia eſt actus 15
judicialis, *cap. quoniam* 11. *de probat.* Tiraquel. *de tract. lig. ad finem tit. n.* 82. Azeved. *ad Curiam Piſanam lib.* 1. *cap.* 5. *nu.* 4. *lit. E.* Ludov. Correa *d.p.* 2. *nu.* 72. latè Valaſc. *conſil.* 81. *num* 1. *cum ſeqq.*

Actus verò eccleſiaſtici ad juriſdictio- 16
nem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, & ut ſunt proponeri aliquem ad Doctoratum & ſimilia, ita Sylueſt. *in ſumm. verb. immunitas* 1. *nu.* 3. *in fin.* Armill. *eod. verbo nu.* 3. Ludov. Correa *in repert. d. cap. inter alia, par.* 2. *nu.* 26. ubi addit idem non eſſe dicendum ſi ad juriſdictionem contentioſam ſpectent, quia licet fiant per perſonas eccleſiaſticas, ſtrepitum tamen juris habeant, quod in Eccleſiis prohibetur, & concordat text. *in capitul. qua fronte, in princ. de appellat.* ibi, *jam enim non Eccleſia ſicut eſt Canonicum*, &c. *cum cap. decet, verſ. ceſſent*, ibi, *fori cujuſcunque tumultus, de immunit. Eccleſ.* 6. *l.* 6. ut ſcilicet illud intelligantur de actibus voluntariis, hoc verò de contentioſis.

Utrùm autem actus in Eccleſia facti 17
(ſuppoſito quod ibi fuerunt celebrati ſint) validi? Sub diſtinctione eſt quæſtio reſolvenda, hoc modo, vel actus Eccleſia geſti ſunt ſeculares judicales, & extrajudiciales, vel eccleſiaſtici tantum, Secures judicales, in Eccleſiis facti non valent, ex text. *in cap. decet. §. Ordinarii, de immun. Eccleſ. lib.* 6. ibi, *communi omni careant robore firmitatis*, ubi ſolum proceſſus judiciales annullantur. Si verò ſint extrajudiciales, quamvis ſeculares; valent; quia conſtitutio loquitur de judicialibus ſolummodo, & cùm pœnalis, ſit non debet extendi ad extrajudiciales, juxta reg. *in pœnis, lib.* 6. Unde contractus omnes in Eccleſiis celebratos validos eſſe, ut pote quia actus extrajudiciales ſunt, tradit gloſſ. *verb. proceſſus, in d. §. Ordinarii*, Armil. *in ſum. verb. Immunitas, nu.* 4. Actus verò eccleſiaſtici judiciales habent ſuam firmitatem, licet ſint contentioſi, & prohibiti; ex eo enim, quod ſint eccleſiaſtici, videntur condicere ipſi Eccleſiæ.

cleſiæ. Ita eleganter Lud. Correa *in d. c. inter alia, p. 2. num.* 27.

18 *Secundò* ne conclamationes, & ſeditiones, aut impetus, & publica, ut vocant, parlamenta ſeù Univerſitatum conſilia, aut Congregationes, & his ſimilia ibi
19 fiant, *d. cap. decet, de immun. Eccleſ. lib. 6.* † niſi pro actu pietatis, aut ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus congregatio etiam per laicos fieri ſecundum Joan. Andr. quem refert, & ſequitur Panor. *in c. cum Eccleſia, de immun. Eccleſ.* Franc. *in d. c. decet*, puta pro faciendo aliquo feſto, vel inſtituendo aliquam Confraternitatem, vel eligendo judicem in ea aut curatorem dando, Bald. *in l. nemo la 1. de ſacroſ. Eccleſ. ex n. 2.* Lud. Correa *in repet. d.*
20 *c. inter alia p. 2. n. 27.* Vel † niſi in Eccleſia tractarentur eccleſiaſtica alia, & ſpiritualia negotia, ut eſt Synodum facere tractare de libertate Eccleſiæ, de ſtatu cleri, & reformatione morum in populo, ut tenet Domin. *in d. c. decet, n. 16.* ubi tamen, *nu.* 17. declarat, dummodo fiat non tumultuosè, & *ibi.* Archidin. *n. 6.* Præpoſ. *in cap qua fronte, n. 4 de appel.* ubi inquit,
21 quod † omnia judicia Eccleſiæ poſſunt fieri in Eccleſia, refert Illuſtriſs. D. meus Roder. à Cunha *in commentar. ad c. oratorium 6. num. 3. diſt.* 42.

22 *Tertiò* debet quoque prohibere, ne ludi theatrales, & monſtra larvarum, aut lubricæ feſtivitates, & chori ſecularium, vel cantica puellarum, & profana hujuſmodi in Eccleſia fiant, *cap. cantantes* 92. *diſt. cap. cum decorem, de vita, & honeſt. cler.* Nav. *in tract. de Orat. c. 5, nu. 25.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. capit. 26. ſub numer.* 1. ubi Epiſcopos monet, ne in Eccleſiis, & divinis Officiis theatrales, ludos exercere permittant, Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. repræſentationes*, fructuoſ. Bisbe *en el trattados de las Comedias, capitul. 3. fol. 13.* & de his ludis theatralibus, & ſcœnicis agit Illuſtriſs. D. meus Rod. à Cunha *in comment. ad cap. præterea 3. num. 1. diſt. 51.*

23 Unde gloſſ. *in verb. Theatrales in cap. 1. 92. diſt.* ait non eſſe in Eccleſia Canendum theatralico more, id eſt, corporis geſtus exercendo, quos magis oſtentationis cauſa, quam devotionis faciunt, veluti hiſtriones, & comici vide S. Th. 2. 2. *q. 91. art. 2. ad 2.* Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib. 3. c. 21. num. 8.* Nam ut bene ait Chryſoſt. *homil. 18. in cap. 6. Matthæi, cum autem oratori, non geſtibus corporis, neque clamoribus vocis, ſed intentione optimæ voluntatis orationem vota reddamus.* Et Concil. Trident. *ſeſſ. 22. de obſervandis, evitandis in celeb. Miſſ.* monet † cantores 24
eccleſiaſticos, ut honeſtè, & religiosè, & non laſcive in Eccleſia decantent; † reli- 25
gioſum autem cantum indicat S. Bernard. *in epiſt. ad Areman.* qui ita eſt gravitate plenus, ut neque laſciviam reſonet, neque ruſticitatem; qui ita eſt ſuavis, ut non ſit levis: ita demulcens aures, ut promoneat corda, ſenſum, litteræ non evacuans, ſed fœcundans; alioquin, ait, non eſt levis jactura gratiæ ſpiritualis levitate cantus abduci à ſenſus utilitate, & plus ſinuandis attendere vocibus, quam rebus inſinuandis. Et ideo eligendos eſſe ad Eccleſiæ cantores homines probare vitæ, & deperditos à choro deiiciendos propter morum cum divinis laudibus diſſonantiam, advertit Durant. *d. c. 21. ex numer. 9.*

Sic etiam ſaltationes in Eccleſia fieri, 26
non debent permittere Parochi, ſaltatoribus enim hujuſmodi recordandum eſt, quod in Saxonia accidit ſaltantibus in Eccleſia S. Magni, qui in pœnam, ut creditur, per totum annum ſine cibo, & ſomno ſaltarunt, ut referunt Pined. *in monarch. eccl. p. 3. lib. 19. c. 17. §. 1. fol.* 180. Fr. Alphonſ. Veneto *en el enchiridiom de los tiempos, fol.* 139. libellus qui inſcribitur *inſtrucion de la Muger Chriſtiana, lib.* 1. *c.* 16. & alter cujus titulus eſt, *Compendio las hiſtorias prodigioſas, p. 2. cap.* 13.

Quartò debet quoque prohibere, ne in 27
Eccleſia ſtrepitus, & clamores fiant, cum S. Auguſt. ſerm. 215. de tempore dicat, *qui in Eccleſia verboſari voluerit, & pro ſe, & pro aliis redditurus eſt rationem, dum verbum Dei nec ipſe audit, nec alios audire permittit*, & B. Cæſar. Arelatenſ. ſerm. 12. *Rogo vos fratres, & admoneo, ut venientes ad Eccleſiam hoc ſolum, quod in Eccleſia competit, agete, id eſt, aut orate, aut pſallite aut orādo pſallite.* Et S. Chryſoſt. homil. 38. ad populum Antiochen. *Nihil Eccleſiæ tam congruum, quàm ſilentium, & tranquillitas, theatris convenit tumultus, & balneis, & pompis, & focis, ubi vero de talibus dogmatis doctrina,*

tranquillitas, & quies, & philoſophia, & multa pax eſſe debet. Dic mihi nunquid vllus eſt in myſterijs tumultus? nunquid vlla turbatio? Cum baptizamur, cum alia cuncta facimus, nonne quietè, & ſilentio cuncta ſunt ornata? hoc in cœlo diſſeminatum eſt ornamentum.

28 *Quinto* nō debet permittere, vt in Eccleſia cum irreuerentia loci ſacri conuiuia fiant, niſi aliquid frugale, & paruulum in angulo Eccleſię ſine tumultu ſine luxu, & perturbationem adſtantium ſumatur ex cauſa rationabili, verbi gratia, quia non eſt alius locus ſufficienter accomodatus, ita *cap. nulli* 42. *diſt.* Nauar *de Orat. c.* 5. *num.* 3. Berti Lucenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *capitul.* 34. *verſ. ad decorem item Eccleſię.* Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 3. *de reuerentia debita loco ſacro, c.* 6. *nu.* 7. Er. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom.* 2. *q.* 99. *art.* 3 *diſp.* 8. *pag.* 621. *cum ſeqq.* Illuſtriſs D. meus Roder. à Cunha *in commen. ad c. nulli num.* 1. *diſt.* 42. vbi piè excuſandas ait mulietes, quæ ob deuotionem in Eccleſijs per aliquot dies commorantur, comedunt, & dormiunt.

29 *Sexto* eſt a Parochis quam maximè obſeruandum pernoctationes, & vigilias (quæ olim in Eccleſijs. pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, de quibus Pined. *in monarch. eccl. li* 12. *c.* 1. 2. §. 3. Fr. Gieronym. Roman. *de Republ. Chriſt. l.* 5. *c.* 13. Illeſca *in chronica Pontif. lib.* 4. *cap.* 11. *fol. fol.* 143. Cened. *ad Sextum collect.* 11. *num.* 4. Card. Baron. *in addit. ad Martyrologium Romanum ſub die* 15. *Iannuarij*) iam hodie ſublatas eſſe, multis ex cauſis, quas referunt Raban. *de inſtitut. Clericor. lib.* 2. *cap.* 9. Sor. *de Iuſtit. l.* 10. *quæ.* 5. *art.* 1. *verſ. ſed tertio* Boer. *deciſ.* 21. 2. *n.* 13. Couar. *var. lib.* 4. *cap.* 19. *num.* 10. Marcel. Francolin. *de horis Canon. par.* 1. *cap.* 1. *ex num* 8. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 28. *n.* 8. quod. f. experimento pateat frequentiſſimè vigilantes Templis abuti & quod certè ſcelus deplorandum ſit videre interdum religionis prætextu Templa frequentari, & Martyrum ſancta loca viſitari ea animi libidine, vt viri, & mulieres ſeſe aſpiciant, & opporrunitatem alloquendi naciſcantur, aduerſus quas perſonas ſcribunt Tiraquel. *l.* 15. *connub. ex nu.* 108. Cened. *d. collect.* 11. *n.* 3. * & ab Eccleſia abigendas dicit. Ioan. Sanci. *in ſelectis diſp.* 47. *num.* 22. * Vnde gloſſ. *verb. ſed ſuas, in cap. odi* 24. *quæſt.* 1. inuebit aduerſus ſcolaſticos, qui vadunt ad Templa videndarum fœminarum cauſa cuius gloſsæ dictum extollunt Mauar. *in man. cap.* 16. *num.* 13. *verſ. nono qui vadit*, Tiraquel. *d. l.* 15. *n.* 110. *in fine* Ferdinand. Paez. *in repet. cap. Miſſas, de conſuet. diſt.* 1. *num.* 102. prout eos refert Cened. *loco citato* * Dum eſſe Matriti vidi de ordine expreſſo Regis noſtri pie obſeruari, vt poſitis ſpeculatoribus in qualibet Eccleſia multarentur in ea alloquentes ad illorum rellationem, prout de facto vidi in ſumma ſcutorum trium, vel quatuor plures condemnari, & ſoluere de mandato Illuſtriſſimi Pręſidis Archiepiſcopi Granatenſi, viri quidem pij, & qui iuſtitiam æqua lance diſtribuit vt talem decet Prælatum.

Septimo non debet permittere ſupellectila, ſeu vtenſilia domus in Eccleſia reponi, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, vel ſimilem neceſſitatem id fieri oporteat *cap. relinqui. de cuſtodia Euchar.* * Berti Lucenſ. *vbi ſup.* * Fagundez. *in quinq. Eccleſiæ præcepta, pręc.* 2. *lib.* 4. *c.* 4. *n.* 10. *in med.* Sed nec in ea accubitus ſterni debent, *cap. non oportet, cum ſeqq.* 42. *diſt.* Imagine vero vanæ, & nugaces, aut inhoneſtæ in eiſdem fieri, aut haberi omnino prohibentur; Concil. Nicæno II. *act.* 4. *in epiſt. B. Nili, & in Sexta Synodo Conſtant. can.* 100. * Vidi Romæ ex certa Eccleſia à ſummo Pont. Vrbano VIII. imagines piorum hominum qui pro Religione Catholica martirium ſubijſſe dicebantur, & à parietibus dictæ Eccleſiæ pendebant, eijci foras iuberi. 30

Octauo debet excommunicatos, & nominatim interdictos ab Eccleſia eijcere, item & illos, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus. * Aduertit tamen Gutier. *canonic. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 41. quod licet Parochus habeat penes ſe denunciatoriam ſcripturam, qua ſpecialiter, & nominatim quis ſit excommunicatus, ſibique præcipiatur, vt ſtatim viſis litteris teneatur eundem vitare, atque denuntiare nihilominus tamen nō tenetur eum vitare, donec eum denuntiauerit aut denunciatum eſſe coſtiterit. Et *eod. l.* 1 *cap.* 5. *numero* 20. diſputat inſignem, 31

uæſt.

quæſt. an Sacerdos proprius, curam animarum habens poſſit abſolvere ſubditum à majori excommunicatione Juris Pontificii, vel Epiſcopalis abſolutione alteri minimè reſervatam? & affirmativam ſententia probabiliore aſſerit.*† In-
32 fidelis verò permittuntur ingredi Eccleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem, ſtare poſſunt uſque ad miſſam Cathecumenorum; *c. Epiſcopum nullum de conſecr. diſt.* 1. & quod & hæreticis dicitur quamvis excommunicati exiſtant, ſi tamen reverti deſiderant, *c. excommuni-*
33 *camus, de hæret.* † Ab Eccleſiæ quoque ingreſſu arcentur ad tempus ſolemniter pœnitentes,& notoriæ criminoſi, *c. in capite* 50. *diſt.* præſertim ſacrilegi, quandiu ſunt contumaces, *cap. qui jubent a* 11. *q.* 3.
34 imò & olim † vis, qui cum propria uxore dormiſſet, niſi lotus aqua, Eccleſiam intrare non poterat, ſicut conſuevisſe Romanam Eccleſiæ teſtatur B. Greg. relatus *in c. vir cum propria* 33. *q.* 4. & ideò
35 † in Eccleſiæ ingreſſo ſinguli aqua aſperguntur ad veniales ſaltem maculas aſpergendas. Joan. Pined. *ſuper Job. p.* 1. *c* 9. *pag.* 160. & citati per me *in collectan. ad c. aqua, nu.* 3. *de conſecr. Eccleſ. vel Altaris,*
36 *Nono* debet quoq; aſpicere, ne violentia aliqua fiat ſive ipſi Eccleſiæ per deſtructionem, vel incendium, aut quamlibet violationem, *c.* 2. *& c. in litteris de reptorib.* ſive perſonis, aut rebus, quæ in ea continentur, id enim ſub pœna criminis ſacrilegii prohibetur *in c. ſicut antiquis*, *& in c. quuiſquis inventus.* 17. *q.* 4. De ſacrilegio autem, & in quas ſpecies, & modo diſtinguatur, vide S. Tho. 2. 2. *q.* 39. *art.* 3. Decia *in tra. crim. l.* 3. *c.* 14. *&* 15. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *l.* 2. *c.* 48. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 9. *c.* 27. *q.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tr. de ſacril. lib.* 3. *cap.* 1. *&* 5. Card. Tuſc. *tom.* 6. *lit. S. concluſ.* 6. Leſſi. *de Juſtit. l.* 2. *c.* 45. *de ſacril.* qui tres modos præcipuus ſacrilegii diſtinguunt, ſcilicet in perſonas, vel loca, vel res, quod contingit quoties directè agitur contra ſanctitatem eis debitam, hoc eſt, contra illam rationem, ſecundum quam perſona, locus vel res ſacra ſunt, & ſanctitatem habent,

**Decimò* debent advertere, an imagines Eccleſiæ, & Altarium pietatem præferente, ne ve ibi ſit geſtus, aut corporis diſpoſitione aliquid indecorum, vel ſcurrile, ſeu prophanum: ne etiam exponantur imagines aliorum Sanctorum, quam illorum, qui ab Eccleſia ſunt approbati, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Reliq. & venerat. Sanctor.* Berti Lucenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *c.* 34. *propè fin. verſ. Imagines Eccleſiæ*, ubi etiam poſt Simanch. quem refert ſubdit imagines etiam in ædibus privatis ſitæ, quibus populus ſuperſtitiosè abuteretur, interdicendas eſſe.*

Denique eſt à Parocho ſciendum, quod præter pœnas per ſacros Canones, & leges civiles comminatas contra illicita in Eccleſia facientes, ſunt aliæ pœnæ ſtatutæ per Conſtitut. Pii V. incip. *Cùm primùm, ſub dat. Romæ Kal. April.* 1566. cujus particulam hic apponere duximus, prout ſequitur: *Et igitur Deo O. M. glorioſæ Virgini, & Sanctis omnibus debitus honos deferatur, Greg. X. Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem innovantes, ac ſtatuta Concil. Trid. obſervare volentes ſtatuimus, & ordinamus, ut ad eccleſiā ſit humilis, & devotus ingreſſus, quieta converſatio, devotis Orationibus inſiſtant, & omnes genibus flexis Santiſſimum Sacramentum adorent, ad nomen Jeſu Chriſti D. N. cum exhibitione reverentiæ caput inclinent, nullus in dictis Eccleſiis ſeditiones faciat, tumultum excitet, clamores moveat impetum ve committat, ceſſent vana, fœda, & profana colloquia, riſus immoderati, & ſtrepitus omnes judiciorum, & alia quæcunque quæ divinum officium perturbare poſſunt. Nullus intra Eccleſias deābulare audeat, ſive præſumat, dum celebrantur ſacræ Miſſarum myſteria, & alia divina officia. Qui verò prædicta petulanti animo contempſerint, præter divinæ ultionis acrimoniam, noſtri quoque arbitrii pœnas incurrent, quę omnia locorum quoque Ordinarii in ſuis Eccleſiis faciat obſervari. Quicumque verò in Eccleſiis; dum ibi ſacrificium Miſſæ, & divina celebrantur Officia, ac verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verſo tergo ad Santiſſimum Sacramentum irreverenter ſedere, aut aliquid quod ſcandalum generet, aut divina perturbet officia, facere præſumpſerit, pœnam viginti quinque ducatorum incurret, præter alias arbitrio noſtro imponendas, & moderandas pœnas, & qui non habuerit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctaqitur.*

bitur. Qui verò in Eccleſiis cum mulieribus impudicis, ſive etiam honeſtis colloquium ſcorrile habuerit, aut alios inhoneſtos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per menſem. Qui in Eccleſiis ut ſupra obſcenis, aut inhoneſtis verbis, aut ſignis uſus fuerit, aut alia feda colloquia cum perſonis quibuſcunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur aut alias corporali puniatur. Mandamus præterea omnibus, & ſingulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Eccleſiarum Capitulis, Rectoribus, Vicariis, Sacriſtis, Oſtiariis, & aliis ipſarum cuſtodibus, quatenus præfatos omnes in Eccleſiis delinquentes admoneant, & ut in eis vetita fieri non permittant, vel ſaltem ipſis Ordinariis, vel officialibus noſtris puniendos deferant, quod ſi facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, Prædicationum, aliorumque divinorum Officiorum non ſinant, ſed eos ad valvas Eccleſiarum ſtare faciant, ſub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, niſi eos eiici curaverint, & Parochi dimidii aurei. Religioſis etiam clauſtralibus, ſive Regularibus præcipimus in virtute ſanctæ obedientiæ, ut in Eccleſiis ſuis deputent aliquem, qui tales eiiciat, & ſi negligentes fuerint, graviſſimè ab Ordinario corripiantur, quod ſi illi parere recuſaverint, graviſſimas pœnas incurreat, & pro qualitate perſonarum, etiam corporaliter puniantur, arbitrio noſtro; ſive Superiorum; & ut in Eccleſiis nihil indecent relinquetur, iidem provideant, ut capſe omnes, & depoſita, ſeu alia cadaverum conditoria ſuper terram exiſtentia omnino amoveantur, pro ut alias ſtatutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infrà terram collocentur.

38 De rebus verò, ſeu bonis, ad Parochiales Eccleſias pertinentibus, & in ipſis conſervandis, extat S. Caroli ordinatio ad Parochos, contenta *in 4. part. Actor Mediolanen.* quia juſſit Curatis, ut rerum, & bonorum ſuæ Eccleſiæ, eorumque redituum inventarium conſiterent, ejuſque copiam Ordinario traderent; nam hujuſmodi ordinatione facilius bona eccleſiaſtica, & redditus ab uſurpatoribus defenduntur, & ſucceſſoribus, quos plerumque Eccleſiarum, de quibus proviſi ſunt, bona, & jura ignorare contingit, conſulitur; cui etiam malo non mediocriter proviſum erit, ſi Parochi in aliquo ſolemniori feſto decretum Concilii Trid. *ſeſſ. 22. de reform. cap.* 11. contra occupatores Bonorum Eccleſiaſticorum populo ſingulis annis publicaverint, cum ea etiam parte; Bullæ in Cœna Domini, quæ de uſurpatoribus hujuſmodi loquitur. Quod igitur ad mobilia attinet, illa in inventarium redigantur, quæ vel ſacra, vel ad uſum Eccleſiæ deſtinata, vel ad uſum domus Eccleſiæ à prædeceſſoribus acquiſita, atque à præſenti Rectore adepti beneficii tempore in Eccleſia juventa fuiſſent, aut alias illius generis rerum fuerint, quas Pius V. felicis recordationis *in ſua Conſtitution.* voluit ad Eccleſiam pertinere, adeò ut Parochus nullatenus ea in poſterum poſſit diſtrahere, aliove transferre, non obtenta ab Ordinario licentia, quam illa non aliter concedere debebit, quàm ſi alias res meliores, aut ſaltem æquales in locum amovendarum Parochus re ipſa ſubſtituat, niſi fortaſſe juſta aliqua neceſſitas, nulla Parochi culpa contracta ſecus ſuadeat, quod Epiſcopi prudentiæ ſtatuendum relinquitur. Hujus autem inventari traditi in Archivio Epiſcopali exemplo, ab eodem Parocho in libro proprio Eccleſiæ manu ſua ſubſcripto conſervari debet, unde illorum ſucceſſores bonorum omnium ad Eccleſiam pertinentium admoneantur.

Præterea Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus, ſicut præcepit Tridentina Synodus *ſeſſ. 24. de reform. c.* 11. cujus verba hæc: *Magnam Eccleſiæ perviciem aſſere ſolet, cum earum bona repræſentata pecunia in ſucceſſorum præjudicium aliis locantur. Omnes igitur hæc locationes, ſi anticipatis ſolutionibus fiant, nullatenus in præjudicium ſucceſſorum validæ intelligantur, quocumque indulto, aut privilegio non obſtante, nec hujuſmodi locatione in Romana Curia, vel extra eam confirmentur,* de quo vide Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 65. in fine, verſ. locationes,* Rebell *de obligat. Juſtit. part. 2. lib. 14. quæſt. 5. à numer.* 4. Marc' Anton. Genuenſ. *in practicab. eccleſ. quæſt.* 166. 39.

Ze-

Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. alienatio rerum Eccleſiæ*, §. 7. latè Aloyſ. Ricc. *in praxi, p. 4. reſol. 366. cum ſeqq.*

40 Similiter ſub excommunicationis aliiſq; graviſſimis pęnas conſtitutum eſt in *Extrav. ambitioſæ, de rebus Eccl. non alien.* ne abſq; Apoſt. auctoritate ullo pacto bona immobilia ultra triennium locentur, aut alia ratione alienentur, die cujus text. materia plura diximus in *collect.* ad illum, & præcipuè *nu.* 4. comprehendere fructus, & redditus rerum Eccleſiaſticarum, & ſic earum locutionem ultra triennium non eſſe invalidam, & *n.* 5. nomine alienationis illic intelligo omnem actum, quo dominium rei directum, vel utile, aut uſusfructus, aut jus in alterum transferetur, vel abdicatur, ac proinde non ſolum venit venditio, aut alius contractus gratuitus, vel oneroſus, quo rei dominium in alterum transfertur, verùm etiam hypotheca, infeudatio, & contractus emphytenticus, non autem repudiatio, ſeù remiſſio, legati vel hæreditatis, ac rei Eccleſiæ non incorporatæ.

41 Illud adeò inviolabiliter obſervandum erit, ut etiam alienationes factæ cum clauſura, *reſervato Sedis Apoſtolicæ beneplacito*, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſint, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei Eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit, quin etiam, & Rectores ipſi, & poſſeſſores tanquam intruſi ad pœnas conſtitutas tenebuntur excuſabuntur tamen Rectores, ſi pœnitentia, aut alio titulo ducti alienationem revocantur ante realem, & pacificam poſſeſſionem, ut per Covar. *lib. 2. var. capitul. 16. numero* 7. Navarr. *conſil.* 8. *de rebus eccleſ. non alienan.* Quarant. *in ſum. Bullarii, verb. Alienatio rerum eccleſ. numer.* 10. Filliuc. *in quæſt. moral tractat.* 14. *numero* 119. *& tractat.* 44. *capitul.* 6. *quæſt.* 5.

42 In rerum tenuiorum; licet immobilium, alienatione non requiritur Apoſt. auctoritas, nec aliæ deſiderantur ſolemnitates in rerum immobilium Eccleſiaſticarum alienationibus intervenire ſolitæ juxta diſpoſitionem *capit. terrulas* 12. *quæſtion.* 2. dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſiæ utilitate comperta eam Ordinarius auctoritate ſua probaverit, vide Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 39. *in* 1. *edit. alias reſolut.* 36. *in* 2. *edit. & in praxi aurea reſolut.* 382. Franc. Leo. *in theſauro fori eccleſ. part.* 1. *capit.* 15. *numer.* 6. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *capit.* 5. *numer.* 42. *verſ. ultra prædictos*, Ugolin. *de officio Epiſcopi capit.* 14. §. 7. *numer.* 4. Bonacin. *variar. tract. tit. de alienat. rerum eccleſiaſt. diſp.* 2. *quæſt. unica, puncto*, 4. *nu.* 3. Steph. Quarant. *dict. verb. alienatio rerum eccleſ. num.* 41. ubi notabiliter ſubdit per Sacram Congr. deciſum fuiſſe neque Conſtitutionem Pauli II. neque Concil. Trid. decretum derogaſſe diſpoſitioni *d. cap. terrulas*.

De Prædicatione verbi Dei Parochis iniuncta. Cap. XIV.

SUMMARIUM.

1 *Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis iniuncta ſit oſtenditur.*

2 *Epiſcopus cum prædicat, ſilere debent omnes aliis Concionatores, illiſque poteſt inhibere, ut eo tempore à prædicatione ſe abſtineant.*

3 *Parochi poſſunt per ſe ipſus tantum inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat.*

4 *Parochus quamvis nec valde doctus nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem ſibi creditam erudire.*

5 *Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debet impediri.*

6 *Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, quo tenentur prædicare.*

7 *Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licèt prætextu cujuſcumque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus, alias ab univerſitate electis.*

8 *Parochi prohibetur in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent ad hoc, ut ſemel, biſve prædicent.*

9 *Parochus Officio ſuo non ſatisfacit quoad Deum predicationis totiùs anni aliis committens.*

10 *Vicecuratus quando ſervierit Eccleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta Parochia-*

rochianis pro Rectore infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum.

11 *Parochiæ ſuæ unuſquiſque tenetur intereſſe pro audienda prædicatione, ſi id commode fieri poteſt.*

12 *Parochus admonere debet populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas Parochias, excommunicandus tamen non eſt, ſi monitionis non varuerit.*

13 ** Ordinarius non poteſt multis, & pœnis cogere populum ire ad audienda concionem in propria Parochia.*

14 *Intelligitur decretum Concilii ſeſſ. 24. de reform. cap. 4.*

1 SAcroſancta Tridentina Synodus animadvertens, quam neceſſaria ſit ad animarum ſalutem Prædicatio verbi Dei Parocho additis pœnis injunxit, ut in Eccleſia ſua ſingulis Dominicis, & feſtis diebus, & temporibus iejuniorum. Quadrageſimæ, & Adventus Domini, ſi non quotidie, ſaltem tribus in hebdomada diebus, prædicationes faciant, in quibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate docere debet, quæ ſcire omnibus neceſſaria ſunt ad ſalutem, in ſpecie verò inter Miſſarum celebrationem frequenter, maximè diebus feſtivis exponere ea, quæ in Miſſa leguntur, atque inter cætera Sanctiſſimi Sacrificii Miſſæ myſterium aliquod declarare, & inſuper vim, atque uſum Sacramentorum juxta formam Cathechiſmi Romani, etiam lingua vernacula explanare. Quæ omnia ex variis locis ejuſdem Concilii colliguntur; nam *ſeſſ. 25. de refor. c. 2.* ita dicit: *Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicunq; Parochiales, vel alias curam animarum habentes Eccleſias quocunque modo obtinent per ſe, vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annuntiando cum brevitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes quas ſectari oporteat, ut pœnam æternam evadere, & celeſtem gloriam conſequi valeant. Id verò ſi quis eorum præſtare negligat, etiamſi ab Epiſcopi jurisdictione quavis ratione exemptum ſe eſſe prætenderet, etiamſi Eccleſiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monaſterio etiam exrra Diæceſim exiſtenti forſan annexæ, vel unitæ, modo re ipſa in Diæceſi ſint, provida Paſtoralis Epiſcoporum ſolicitando non deſit, ne illud impleatur: Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Jtaque ubi ab Epiſcopo moniti trium menſium ſpatio muneri ſuo defuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, ſeu alias ad ipſius Epiſcopi arbitrium cogantur; ita ut etiam ſi ei expedire viſum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præſtet, honeſta aliqua merces perſolvatur, donec principalis ipſe reſipiſcens officium ſuum impleat.* Et idem repetiit *ſeſſ. 22. de ſacrific. Miſſæ capit* 8. his verbis. *Quamobrem retento ubique cujuſque Eccleſiæ antiquo, & à ſacra Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum matre, & magiſtra probato ritu, ne oves Chriſti eſuriant, ne ve parvuli panem petant, & non ſit qui frangant eis, mandat Sancta Synodus Paſtoralibus, & ſingulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Miſſarum celebrationem vel per ſe, vel per alios ex iis, quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera Sanctiſſimi hujus ſacrificii myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis, & feſtis.* Atque idipſum in parte replicavit *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1.* in hæc verba: *Cum præcepto divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, & bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum, aliarumque miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere, &c.* & licet ibi loquatur de Epiſcopis inferiùs tamen intelligit omnia etiam de Curatis; &c. * *ſeſſ. 24. de reform. capit.* 4 ibi, *Moneatque Epiſcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſæ, ubi commodè id fieri debet ad audiendum verbum Dei;* refert noviſſimè Steph. VVeyms *in conſtitut. 24. è jure antiquo deſumptas, & per Conc. Trid. ſpeciatim innovatas, conſtit. 5. numer. 7.* & ſeſſ. 24. de reform. capit.* 7. loquens de Parochis ita ſtatuit, *nec non ut inter*

Miſſa-

Miſſarum ſolemnia, aut divinorum celebrationem ſacra eloquia,& ſalutis monita eadem vernacula lingua ſingulis diebus feſtis, vel ſolemnibus explanent, eademq. in omnium cordibus, poſtpoſitis, inutilibus quæſtionibus, inſerere, atque eos in lege Domini erudire ſtudeant. Vide Navar. *in man. cap.* 25. *numer.* 135. Ugolin. *de officio Epiſcopi cap.* 16. *§.* 3. *num.* 1. *&* 2. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 16. latè Theoph. *Parochor. part* 1. *art.* 3 *cum ſeqq.*

2 Licet autem in una Bittuntin. S. D. N. Urbanus VIII. facta ſibi relatione per S. Congreg. Concil. mandaverit *ſub* 2. *Maii* 1629. ut cum Epiſcopus predicat, ſilere debeant alii Concionatores, illiſque poſſit inhibere, ut eo tempore à præ-
3 dicatione ſe abſtineant. † poſſunt tamen Parochi per ſe ipſos inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſæ prædicat, ut cenſuit eadem Sacra Congreg. *in cauſa Terulen.* 11. *Junii* 1631. ubi ſubdit id non intelligi reſpectu Presbyterorum in Eccleſia Parochiali. * me citato *in hoc loco* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 20. *num.* 6.

4 Et quamvis Parochus nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò prætermittat plebem ſibi creditam erudire, juxta S. Franciſci Xaverii utiliſſima monita Concionatoribus præſtita, dum, teſte Turſelino *libro* 6. *cap.* 16. ita ait: *Non ſe ipſum ſed Chriſtum Crucifixum Concionator prædicet, Concionatoris præcipuum munus eſt auditori delictorum ſuorum quam maximum incutere dolorem, & certiſſimis, ſempiterniſque infernorum ſuppliciis ante oculos propoſitis cum à flagitiis deterrere; Satanæ quoque artes, atque inſidias aperire; ea demum pro concione ferere, quæ vulgi quoque imperiti intelligentia potiùs quàm admiratio excipiat.* Abſtineat tamen à predicatione errorum, & præſertim eorum, quæ hæreticam ſapiunt pravitatem, & à ſcandalis diſſeminandis, ſicut S. Conc. Trid. Concionatoribus potiſſimum Regularibus præcepit *d. ſeſſ.* 5. *de reform. cap.* 2.

5 Et licet idem Concil. Triden. Parochus munus prædicationis verbi Dei injunxerit, quaſi proprium illorum munus fecerit, ita ut nec ab Epiſcopis in hoc impedire poſſint, ſicut declaravit S. Congregatio ejuſd. Conc. *d. cap.* 2. in hæc verba: *Si curatores animarum per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impediri.* † Nihilominus poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere, ut colligitur ex eod. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. in hæc verba: *In aliis autem, Eccleſiis ſcilicet, prædicationis munus exercetur per Parochos, ſive iis impeditis per alios ab Epiſcopo impenſis eorum qui eos præſtare vel tenentur, vel ſolent, deputandos, in civitate, aut in quacunque parte Diœceſis cenſebunt expedire.* 6

At Parocho per ſe ipſum concionanti, minimè licet prætextu cujuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prædicatoribus alias ab Univerſitate electis, ut cenſuit Sacra Congregatio Concilii *in Veſtan.* 20. *Martii* 1621. 7

Cujus quidem Parochi licentia etiamſi ſufficiens ſola videretur jure communi attento, ut alius ab eo invitatus poſſet in ſua Eccleſia prædicare, ex tex. *in Clem. dudum, verſicul. in Eccleſiis autem, de ſepultur.* tamen ex Conc. Trid. verbis *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. *& ſeſſ.* 5. itidem *de reform. cap.* 5. prohibentur Parochi in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos etiamſi prædicare vellet aliquis Epiſcopus; & ita jam hodie nullus etiam à Parocho invitatus prædicare poterit ſine licentia Epiſcopi, ut ex declaratione Clementis VIII. reſolvit Zypæ. *in analytica poſtremi juris eccleſ. enarrat libro* 3. *tit. de Parochis, nu.* 3. * Berti Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. capitul.* 34. *de viſitat. Eccleſ. Paroch. numer.* 1. *verſicul. Regulares.** niſi alias Predicator ſibi notus eſſet ad hoc ut ſemel, biſve prædicet. Navar. *d. cap.* 25. *num.* 141. Ugol. *de officio Epiſcopi, cap.* 42. *§.* 1. *numer.* 3. 8

Et Puto Parochum officio non ſatisfacere quoad Deum, prædicationes totius anni aliis committentem, quamvis non deſint prædicatores docentes ea, quę populus ſcire tenetur; ſicut nec ſatisfaceret, ſi totam curam Vicario committeret, niſi ex conſuetudine immemorabili excuſaretur, unde ſi velit tenere Vicariũ, poteſt eum habere in coadjutorem: non tamen ut per ſeipſum totum onus exerceat, ſicut benè docent Cajet. 2. 2. *q* 185. *artic.* 5. Sot. *de Juſt. lib.* 10. *quæſtion.* 3. *art.* 1. 9

art. 1. Cordub. *lib.* 2. *quæſt. Theolog. tit. de ignorantia*, *quæſt.* 3. *in princ.* Henriq. *in ſum. tit. de Indulgent. cap.* 28. *§.* 1. Fr. Emman. etiam *in ſum. tom.* 2. *capit.* 33. *numer.* 2.

10 Quando autem Vicecuratus ſervierit Eccleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta Parochianis pro Rectore infirmo, seù alias impedito, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, & eleemoſynarum ſibi factarum, ſecundum Cagnol. *tom.* 2. *deciſ. conſult.* 80. *per tot.*

11 Unuſquiſque pro audienda Prædicatione tenetur Parochiæ ſuæ intereſſe, ſi id commodè fieri poteſt, ut per Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 4. reſolvunt Zerol. *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. prædicatio*, *§.* 4. Suar. *de Relig. to.* 1. *libro* 2, *c.* 16. *n.* 5. Azor. *inſtitut. moral. p* 1. *l.* 7. *c.* 3. *quæſt.* 6 *libro* 12. *cap.* 2. *quæſt.* 1. *verſ. deinde* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 76. *num.* 34.

12 Et ideò Parochus admonere debet Populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequenter ſuas Parochias; excommunicandus tamen non eſt, ſi monitioni non paruerit, ut à Sacra Congregatione deciſum fuiſſe teſtatur Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ*, *l.* 4. *tit.* 30. *l.* 3. *de Prædicatoribus ſacra Scripturæ*, *num.* 45.* & alii, quorum meminit Theop. *Paroch. p.* 2. *art.* 17.*

13 Cùm nec etiam Ordinarius poſſit mulctis, & pænis cogere populum ire ad audiendam ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali, ut pariter deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. Parochia*, *pag. mihi* 82. Hjeron. Roder. *in compendio q. Regular. reſol.* 122. *num.* 11. *in fine*,

14 Quod quidem Concilii Trident. canon. de audiendo in Parochia verbo Dei intelligit Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 43. *art.* 7. quando in Monaſteriis non prædicatur Azor. *inſtit. moral. p.* 1. 1. *libro* 7. *capit.* 3. *q.* 7. intelligit etiam de ſacris Concionibus, vel de Evangelio, quod in divino Miſſæ officio recitatur, vel cantatur. At Suar. *ad* 3. *p. D. Thomę diſp.* 88. *ſect.* 2. ita ait. *Illa obligatio ſi in rigore ſumatur pro obligatione pręcepti, non eſt abſoluta, ſed ſuppoſita commoditate,* (ut Concilium loquitur) *& doctrinę neceſſitate; ſine qua pręceptum affirmativum non ſolet obligare, quando lex ipſa tempus non determinat*, &c. Verùm Theoph. *Paroch. p.* 1. *art.* 4. *cum ſeqq.* multis probat audire verbum Dei in Parochia præceptum eſſe & id deſumit ex verbo, teneri, de quo *in Conc. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. quod importat obligationem præcepti, ſecundum Azor. *d. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 6. *q.* 5. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 6. *art.* 13. Navar. *in man. c.* 23. *numer.* 50. *&* 52. Sed licèt ſuam ſententiam nullis comprobare nitatur, oſtendatque ſacram Concionem tam à Synodo commendatam non eſſe inſtitutam ſolùm ad erudiendum, & docendum, ſed inſuper & quidem præcipuè ad conuertendum, terrendum conſolandum confortandum, animandum, inflammandum, ad peccatores ab inferni faucibus revocandus, electos ad majora merita, & æterna præmia concitandos, hodie tamen uſus obſervat, ut quiſque extra Parochiam ſuam concionem audire valeant.

De doctrina Chriſtiana per Parochos docenda. Cap. XV.

SUMMARIUM.

1 *Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere.*

2 *Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter.*

3 *Epiſcopus conſtito ſibi de Parochi negligentia, vel inſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat.*

4 *Fidei rudimenta, ſeù articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire.*

5 *Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob verecundiam* Pater noſter, Aue Maria, Credo, & decem Præcepta *addiſcere non curat, oſtenditur.*

6 *Parochus an poſſit mulctis, & pænis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, oſtenditur.*

7 *Pa-*

7 *Parochus ſæpe admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis ad Doctrinam Chriſtianam addiſcendam.*
8 *Conſtitutio Pii V. incip.* Ex debito *refertur.*
9 *Conſtitutio Pauli V. incip.* Ex credito, *refertur.*

1 DOminicis ſaltem, & aliis feſtivis diebus Parochus pueros Parochiæ ſuæ Fidei rudimenta ac doctrinam Chriſtianam, & obedientiam erga Deum, & parentes, bonoſque mores docere tenetur, ut expreſsè ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 3. *verſ. idem etiam,** & *ſeſſ.* 5. *de reformat. capitul.* 2. admonet, ut Archipresbyteri, Plebani, & quicunque Parochiales, vel alias cura animarum habentes Eccleſias, quocunque modo obtinent, per ſe, vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & eorum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, * de quo ad plura in hac materia ſcitu digniſſima, vide Archiepiſc. Bonon. *par.* 2. *ſub titulo de doctrina Chriſtiana, pag.* 9. *cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſc.* 1. *verb. doctrina Chriſtiana*, Petr. Ledeſma *in ſumm. p.* 1. *ad fin. tract. de la doctrina Chriſtiana*, Poſſevin. *de officio Curati, capitul.* 4. *de doctrina Chriſtiana*, Lodovic. Beja *reſponſor. caſuum conſcient. p.* 3. *caſu* 27. *verſ. tandem.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap.* 16. *§.* 4. *numero* 1. metipſum *in ſimili tract. p.* 3. *alleg.* 76. *numero* 37. *cum ſeqq.* & ad hujus præclari inſtituti majorem conſervationem emanavit Conſtitutio Pii V. incip. *Ex debito paſtoralis officii, ſub die* 6. *Octobris* 1572. quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2.
2 *c.* 3. *n.* 19. & nos *in fine hujus capit.* Unde † * ad officium Parochi pertinet Parochianos ſuos in prædicta doctrina Chriſtiana erudire. Fuſc. *de Viſitat. l.* 1. *c.* 4. *nu.* 17. & *l.* 2. *c.* 3. *num* 12. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Arcniep. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 22. *nu.* 2. *in fine.* & ſic * mortaliter peccabit Parochus, qui nimium negligens fuerit in hujuſmodi doctrina Chriſtiana edocenda, ut ex Emman. Sà *verb. Parochus, n.* 2. reſolvit Fernandez *in examine Theologiæ moral. par.* 4. *cap.* 15. *§.* 5. *n.* 7. † Et poterit 3
Epiſcopus conſtit. ſibi de ejus negligentia, vel inſufficientia ex fructibus ipſius Eccleſiæ aſſignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat, ut ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 5. *de reformat. d. cap.* 2. colligit Piaſec. *d. p.* 2. *c.* 2. *n.* 16. non tamen poterit comminare pænam peccati mortalis Parochis doctrinam Chriſtianam non docentibus, ſed illos per viam præceptis pænalis debet obſtringere, ut Bergomen. Epiſcopi reſcripſit S. Congr. Epiſcoporum *ſub die* 22. *Novembris* 1592 * Et ideò Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 22. ait fuiſſe ſuſpenſum ab Officio ſuæ curæ quemdam Parochum per ſex menſes, eo quòd rudimenta Fidei ſuos Parochianos non docebat. *

Sub mortali peccato debent quoque 4
omnes ſcire Fidei rudimenta, ſeù articulos, vel eos ſaltem, quos ſolemni ritu Eccleſia celebrat, veluti orationem Dominicam præcepta Eccleſiæ, & Sacramenta, ſicut advertit Petr. Navar. *de reſtitut. l.* 1. *c.* 4. *num.* 109. ubi ſubdit decem Dei præcepta omnibus fidelibus cognita eſſe debere, addit Banne. 2. 2. *quæſt.* 2. *art.* 8 omnes Fidei articulos ab omnibus explicitè credendos eſſe, & tria Sacramenta, Baptiſmum ſcilicet, Euchariſtiam, & Pœnitentiam, ſciendumque Deum eſſe orandum, & Decalogi præcepta cognoſcenda; Parochus etiam qui in docendus Fidei Symbolo, Dei præceptis, & Dominica Oratione negligens fuerit, lethalem culpam contrahit, ſecundùm Emman. Sà *d. verb. Parochus, num.* 5.

Abſolvendus igitur non erit ille, qui 5
vel ob negligentiam, vel ob verecundiam *Pater noſter, Ave Maria, Credo, & decem Præcepta* addiſcere non curat, ut reſolvit Ludovic. Beja *loco proxime citato*, ſubdens quod poſtquam ſic ignorans pro viribus elaborat, ut hæc memoriæ tradat, & nec verbum unum retinere poteſt, dummodo tamen credat ſingulos articulos, quando ſibi proponuntur à miniſtris Eccleſiæ, & ſciat de illis, ac de præceptis Decalogi reſpondere, quando interrogatur, & deprecetur Deum, intendens ſaltem virtualiter ad ea, quæ in Oratione *Pater noſter* continentur, abſolvi tunc poterit, ſi enim articulorum Fidei, divinorum Præceptorum, & orationis Domini-

mi nicæ ſubſtantiam rudis intelligat, ſatis eſt etiam verba non percipiat, ut ex Lop. Emman. Sà & Valen. tradit Andr. Victorel. *in notis ad Poſſevin. de Offic. Curati, cap. 4. verſ. ſi articulorum,* & notant Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 7. q. 5.* Filliuc. *tom. 2. tract. 22. cap. 2. num. 37.* Sanch. *in præcepta Decalogi, to* 1. *lib. 2. c. 3. nu. 19.* Bonacin. *de legib diſt. 3. q. 6. puncto 2. n.* 14 Suar. *de Fide, diſp.* 13. *ſect.* 5. *num.* 8.

6 Utrum autem poſſit Parochus mulctis, & pœnes etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, Zerol. enim *d. verb. doctrina Chriſtiana, §. 3.* tenet non poſſe Ordinarium, ſubdens Conc. Trid. *d. c.* 4. in illis verbis, ibi, *etiam per cenſuras eccleſiaſticas compellent*, loqui de compulſione illorum intereſt eam docere, & non de compulſione puerorum, ſeù parentum ipſorum. Veriùs tamen eſt dicere his noſtris temporibus (pro ut in Hiſpania uſu receptum eſt) poſſe præſulem cenſuris compellere ſubditos, ut doctrinam Chriſtianam diſcant & Parochum, ut eam doceat, ita Perez *ad lib.* 1. *verſ. aliud etiam tit.* 1. *l.* 1. *Ordin. fol.* 19. Fr. Emman. *in ſum. to.* 1. *c.* 88. *nu.* 3. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub.* 1. *c.* 14. *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p.* 4. *deciſ.* 300. Ego ipſe *d. part. 3. allegat. 76. num.* 38, me citato *illo loco* Homobon. de bonis *in examine eccleſiaſt. tract.* 11. *c.* 12. *q.* 16. *reſol.* 2. *quæſtionis*, & Trullench. *d. dub.* 4. *num* 8.

7 Sed, quicquid ſit Parochus ſæpè admonere debet parentes, propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, vel ſaltem Dominicis ad doctrinam Chriſtianam addiſcendam, & ut faciliùs ad id peragendum parentes, & alii ſuperiùs enumerati inclinentur, poſt explicatam hujuſce rei neceſſitatem, & utilitatem ipſe Parochus Indulgentias quas Pius V. & Paulus V. illis, qui huic pietatis operi cooperabunt conceſſit publicavit, declarans Conſtitutiones, & Brevia, quæ ſequuntur.

PIVS PAPA V.

Ex debito paſtoralis Officii, & infrà: *Cupientes igitur tam pio, tàmque laudabili operi viribus totis favere, & animas lucrifacere Creatori, ex certa noſtra ſcientia, univerſos, & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos. Epiſcopos, cæteroſque Eccleſiarum Prælatos, & locorum quorumcunque Ordinarios ubilibet conſtitutos, præſentes, & futuros rogamus, & hortamur attentè eis, ac eorum in ſpiritualibus Vicariis, ſeù officialibus generalibus, per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenùs hoc opus ſanctiſſimum toto pectore amplectentes, aliquas Eccleſias in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus reſpectivè, ſeù loca honeſta, in quibus præfati infantes, & pueri ad audiendam Doctrinam Chriſtianam convenire poſſint, deputent, & viros ad id idoneos vita, & moribus approbatos, qui diebus ſaltem Dominicis eoſdem infantes, & pueros, ac alias perſonas divinæ legis expertes in articulus Fidei, & præceptis ſanctæ Matris Eccleſiæ inſtruant, confirment, & eligant, atque tot Societatis, ſeù Confraternitates, quot ad hoc tam ſanctiſſimum opus exercendum eis opportunæ videbuntur, inibi auctoritate noſtra erigant, & inſtituant. Nos enim, ut promptiùs, & alacriùs ad hanc curam ſubeundam omnes Chriſti fideles alliciantur, & eo libentiùs curam ipſam ſuſcipiant, quo ex dono cæleſtis gratiæ conſpexerint, ſe uberiùs refectos, de Omnipotentis Dei, miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus ſi vere pœnitentibus, & confeſſis, ſeù ſtatutis à jure temporibus firmum confitendi propoſitum habentibus, qui in aliqua dictarum Societatum, ſeù Confraternitatum ubilibet conſtitutarum intraverint, & adſcripti fuerint, illis videlicet, tàm qui alios docuerint, quàm qui ab aliis in articulis Fidei, & præceptis Eccleſiæ hujuſmodi inſtructi fuerint, quotieſcunque in præfato ſantiſſimo exercitio ſe occupaverint, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus perpetuis fu-* 8

futuris temporibus valituris, &c. Datum Romæ die 6. Octobris* 1572. Refert Berti Lucenſ. *in praxi crimin. Regular. tit.* 4. *cap.* 34. *num.* 4.*

PAVLVS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

9 *EX credito nobis Paſtoralis officii munere piis locis, quæ majora in dies in ſpiritualibus, & temporalibus ad Dei gloriam, & animarum ſalutem incrementa ſuſcipiunt, uberiora ſubſidia, & ampliora concedimus privilegia, nequicquam illarum rerum prætermittamus, quæ ad Chriſtianam propagandam Religionem conducere videntur. Ob has cauſas conſiderantes Nos de jure optimo à ſacro Tridentino Concilio, & Summis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris ſtatutum, & jam multas ab hinc annos maximo Eccleſiæ Dei commodo obſervatum fuiſſe, ut pueri ſingulis Dominicis, & aliis feſtivis diebus Fidei rudimenta, obedientiam erga Deum, & parentes, aliaſque Chriſtianas virtutes ab iis, ad quos ſpectat, edocerentur, ut hac ratione, qui ad mundi voluptates ſequendas natura proni ſunt, Chriſtiana pietate eruditi, de virtute in virtutem proficientes, tales evaderent, qui ad populi Chriſtiani mores reformandos, & Catholicæ Fidei incrementum idonei efficerentur Miniſtri. Atque hoc conſilio, cum nonnulli probitatis viri, zelo charitatis accenſi pro divini cultus augmento in hac alma Urbe noſtra, cæterarum Matre, & Magiſtra Tridentino Concilio publicato, in quibuſdam Eccleſiis pueros, & indultos quoſcunque ſumma pietate, ac diligentiæ doctrinam Chriſtianam docere cæpiſſent, hoc pium opus, præſtante Domino, exiguo temporis ſpatio, adeò incrementa ſuſcepiſſe, ut congregatio ſub doctrinæ Chriſtianæ nominæ jampridem inſtituta fuerit; ex quibus licèt aliqui tantum in communi vivant cum ſuo Præpoſito in Eccleſia Sanctæ Agathæ Regionis Tranſtyberinæ, in unum tamen omnes ſub uno Protectore conveniunt; atque ſub uno Præſide huic ſaluberrimo operi ſingulis feſtivis diebus ſedula incubuerunt, & incumbunt diligentia. Nos pro noſtro Paſtoralis officii munere hoc pium Chriſtianæque Republica neceſſarium opus, ex quo hactenus uberrimi fructus provenerunt, & multò ubertores poſthac proventuros ſperamus, ex animo amplectentes, illudque in dies augeri magis, ac magis cupientes, Congregationem prædictam in Urbe inſtitutam, nec non ſingulas illius perſonas, & Eccleſias, nempè S. Martini Regionis Arenulæ S. Agathæ Regionis Tranſtiberinę, eidem Congregationi Apoſtolica auctoritate conceſſa, ſub noſtra, & Sedis Apoſtolica protectione ſuſcipientes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine in celeberrima Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, Congregationem doctrinę Chriſtianę hujuſmodi in Archiconfraternitatem, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium perpetuò erigimus, & inſtituimus, illiuſque ſic erectæ & inſtitutæ perpetuum Adminiſtratorem, & Protectorem dilectum filium noſtrum Hieronymum tituli S. Blaſi, Præsbyterum Cardin. Pamphilium nuncupatum, ac pro tempore exiſtentem in Urbe, & ejus diſtrictu Rom. Pontif. Vicarium harum ſerie conſtituimus, & deputamus, ac ipſius Archiconfraternitati Confratribus pro tempore exiſtentibus, aggregandi dicta Archiconfraternitatis aliàs quaſvis ejuſdem doctrinæ Chriſtianæ in qualibet Mundi parte canonicè erectas, & inſtitutas, ac inſtituendas Confraternitates, illiſque privilegia, indulta, favores, exemptiones, gratias, & indulgentias infraſcriptas ſibi per Nos conceſſas, ac pro tempore à Sede Apoſtolica concedendas communicandi, nec non Adminiſtratoris, & Protectoris prædicti conſenſu, quæcunque Statuta felix regimen, & gubernium dictæ Archiconfraternitatis concernentia, licita tamen, & honeſta, ac ſacris Canonibus, & Decretis Concilii prędicti, Conſtitutionibuſque Apoſtolicis minimè contraria condendi, illaque ſic condita pro rerum, & temporum qualitate in toto, vel parte, ac toties quoties opus fuerit, immutandi, & in eorum locum alia de novo edendi licentiam, facultatem, & auctoritatem concedimus, & impartimur. Ut autem devotio Chriſti fidelium ad dictum opus exercendum in dies magis, augeatur, de Omnipotẽtis Dei miſericordia*

ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus, & ſinguli utriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pænitentibus, & confeſſi, ac ſacra Communione refectis, qui pro Miniſtris, Operariis, & Bonfratribus dictam Archiconfraternitatem ingredientur, die primo ingreſſus, ſeù eo die, quo dictæ Archiconfraternitati adſcripti fuerint, plenariam nec non eiſdem ſic deſcriptis, qui pænitentes, & confeſſi, ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in feſto, quod ab ipſa Archiconfraternitate, & aliis Confraternitatibus aggregatis, ſeù aggregandis pro earum præcipuo, & principali reſpectivè eligetur, ſumpſerint, etiam plenariam; quique verè pænitentes, & confeſſi dictum ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, aut id facere non valentes, animo contrito nomen JESV, ſaltem corde, in mortis articulo invocaverint, ſimiliter plenariam omnium peccatorum ſuorum remiſſionem, & Indulgentiam dicta auctoritate, earundem tenore præſentium concedimus. Præterea eiſdem Confratribus, qui verè pænitentes, & confeſſi ſemel quolibet menſe ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ſeptem annos, & totidem quadragenas; quique in cauſa fuerint, ut pueri, famuli, aut quævis aliæ perſonæ ad diſcendem doctrinam Chriſtianam eant, ducentos dies; qui verò diebus Stationum Urbis hanc doctrinam in Eccleſiis docuerint, ac etiam illi, qui ad eandem diſcendam acceſſeriut, eaſdem Indulgentias conſequantur, quas conſequerentur, & conſequi poſſent, ſi Eccleſiam Stationum perſonaliter viſitarent. Eaſdem etiam Indulgentias viſitatores dictæ Archiconfraternitatis, qui ex commiſſo ſibi officio viſitabunt illas Scholas, quas in illo die viſitare poterunt, conſequantur. Inſuper eiſdem Confratribus qui diebus feriatis hanc doctrinam Chriſtianam, aut publicè, aut privatim explanaverint, centum dies; Nec non omnibus, & ſingulis Præceptoribus, qui diebus feſtivis diſcipulos ſuos ad doctrinam Chriſtianam duxerint, eoſque illam docuerint, ſeptem annos, quique diebus feriatis in propriis Scholis eandem doctrinam explicaverint, centum dies. Sacerdoti etiam dictæ Archiconfraternitatis, qui in Eccleſia, ſeù Oratorius illius confraternitatis verbum Dei prædicaverit, aut collationes fecerit, licèt illo die non intervenerit in aliqua Schola docendi cauſa, ſeptem annos. Omnibus autem & ſingulis pasribus, & matribus familias qui in ſuis domibus, liberis, famulis, & familiaribus utriuſque ſexus doctrinam Chriſtianam explanaverint, qualibet vice id fecerint, centum dies. Item Confraternitatibus, qui per Civitatem viros mulieres, aut pueros ad eandem doctrinam Chriſtianam ducendi cauſa circumierint, ſeptem annos. Eiſdem autem Confratribus, qui extra Civitatem ad illam docendam per Caſtella, & Villas exierint, decem annos. Item eiſdem Confratribus, qui diſputationibus, quæ in Scholis dictæ Archiconfraternitatis fieri ſolent, interfuerint ducentos dies. Omnibus item, & ſingulis Chriſti fidelibus, qui per mediam horam, doctrinam, aut docendi, aut diſcendi gratia ſtuduerint, centum dies. Eiſdem etiam Confratribus, qui infirmos dictæ Archiconfraternitatis viſitaverint, quoties id fecerint, ducentos dies. Quoties verò Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, dum ad infirmos defertur comittati fuerint ſeptem annos. Eiſdemque Confratribus, qui corpora Confratrum, & Conſororum defunctorum, ac defunctarum ad ſepulturam aſſociaverint, aut exequiis anniverſariis, officiiſve, quæ pro eis celebrantur, pro eorum animabus preces fundentes, interfuerint tres annos. Ac quoties divinis officiis, & Congregationibus publicis, vel ſecretis dictæ Archiconfraternitatis intervenerint, ducentum dies. Eandemque Indulgentiam conſequantur quandocunque Proceſſionibus à locorum Ordinarii ſub vexillo dictæ Confraternitatis, præſcribendit interfuerint. Item omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus, & cujuslibet ætatis Chriſti fidelibus ad doctrinam Chriſtianam diſcendam in dictis Scholis convenire ſolitis, qui peccata ſua quolibet Beatæ Mariæ Virginis, & alio feſto à Superioribus dictæ Congregationis determinando confeſſi fuerint, tres annos. Iis verò, qui ad communicandum habiles ſunt, ſi dictum Euchariſtiæ Sacramentum devotæ ſumpſerint, quinque annos. Præterea quolibet die dicta aggregatio in quavis Civitate, vel Terra publicatur, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Confratribus dictæ Confraternitatis verè Pæ-

pœnitentibus confeſſis, ac communicatis, ſeptem annos, & totidem quadragenas de eis junctis, ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis miſericorditer in Domino concedimus, & relaxamus. Noſtræ præterea intentionis eſſe declaramus, quod Indulgentiæ, gratiæ, & indulta prædicta intelligantur, ac ſint conceſſa cujus Confraternitate canonice erectæ, ſeu erigendæ in qualibet Orbis parte, ſtatim ac prædictæ Archiconfraternitati juxta Conſtitutionem fælicis recordationis Clementis Papæ Octavi prædeceſſoris noſtri fuerit aggregata, nec abſque aggregatione hujuſmodi gratiarum, & Indulgentiarum prędictarum particeps ullomodo eſſe poſſit: Declarantes nihilominus, quod cum una Confraternitas dictę doctrinę Chriſtianę unius Civitatis aggregata fuerit, & intelligantur, & ſui omninò aggregata reliquæ omnes utriuſque ſexus ab Ordinario loci erectæ, & erigendę, earundemque Indulgentiarum, & gratiarum prędictarum participes ſint. Non obſtantibus quibuſvis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo dictæ Archiconfraternitatis munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Tuſculi, ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Octobris, M.DC.VII. Pontificatus noſtri Anno tertio.

De denunciationes vigiliarum, Feſtorum, Indulgentiarum, Matrimoniorum, Ordinandorum per Parochos inter Miſſarum ſolemnia facienda.

Cap. XVI.

SUMMARIUM.

1 Parochus non denuntiando ea, quę tenetur denuntiare, peccat mortaliter.

2 Vigilias, in quibus ea hebdomada ex pręcepto Eccleſię, vel ex loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarii lege jejunandum eſt, debet Populo denunciare Parochus.

3 Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeu Vicario.

4 Feſto, dies, in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, populo denuntiare tenetur Parochus.

5 Feſtorum obſervantia, quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte pręcedentis diei uſque ad aliam ſequentis.

6 Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus.

7 Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto, cum cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium.

8 Epiſcopus pręcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda, ne quis ſtante indubitata cauſa operaretur diebus feſtis, excommunicatio non ligat.

9 Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſſet recurſus haberi ad ordinarium.

10 Licentiam pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpectat.

11 Conſtitutio Pii V. circa dierum feſtorum obſervationem refertur.

12 Pręceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub pretextu mercatuum, & nundinarum nullatenus eſt violandum.

13 Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licèt diebus feſtis ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, incæptumque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi.

14 Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantum ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula.

15 Nundinæ, quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacri in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, tolerandæ ſunt.

16 Tabernarii, & Tenderii in civitate Ulixbonen. in diebus feſtivis, etiam ante Concionem, & Miſſæ Conventualis celebratio-

brationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contegendo.

17 *S. Joſephi, & S. Annæ dies feſtis ſub obſervantia, & præcepto comprehenduntur.*

18 *Parochus nonnulla denuntiat abſque Epiſcopi licentia.*

19 *Indulgentia, & aliæ ſpirituales gratiæ ſine Ordinariorum licentia non publicandæ.*

** Miracula ficta, vel nova non publicet Parochus, niſi ab Epiſcopo priùs fuerint examinata, & approbata, ibid.*

20 *Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum Concil. Triden.* ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 1.

21 *Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denuntiare tenentur.*

22 *Ordinari qui prohibeantur populo explicare debet Parochus, ut ille ſciat, de quibus admonere teneatur.*

23 *Parochus teſtimoniales literas à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos.*

24 *Parochus litteras functionum exercitarum pro Ordinandis concedit.*

25 *Quæſtaurios eleemoſynarum non commodat Parochus abſq; Epiſcopi licẽtia.*

26 *Epiſcopo poteſt etiam Regulares cogere, ut in offertorio Miſſarum Conventualium, quæ Dominicis diebus in Monaſteriis celebrantur, declarent Fidelibus, quæ feſtivitates, & jejunia in illa hebdomada occurrunt.*

27 *Regulares in ſuis Eccleſiis non Parochialibus non probibentur anuntiare populo feſta, & jejunia.*

1 INter Miſſarum ſolemnia, præſertim earum, quæ die Dominico celebrantur, ex Altari denuntiationes quaſdam facere debet Parochus, quarum aliquas ex officio abſque alia licentia, ſeù juſſione facit, alias verò minime abſque Epiſcopi licentia, Quæ ſine licentia denuntiat, ſunt in duplici differentia, quædam enim tenetur denuntiare, ut dies jejuniorum, dies feſtos, & matrimonia celebranda, de quorum ſingulis infrà hoc cap. tractabimus, & deficiendo in iſtis credo peccare mortaliter, quia deficit in re gravi, quæ ſub mortali populus tenetur ſcire; alia denunciat ſine juſſione; ſed non tenetur, ut res amiſſas, ſeù inventas, deſideria pia particularium, putà quòd quidam velint fabricare in Eccleſia, ſi populus adjuvet, & ſimilia, in quibus bonum eſt ipſum Parochum eſſe facilem, dummodo nimia denunciatio ſimilium non reddat officium contemptibile, ideò prudens arbitrabitur. * Poſtquam Parochus diebus Dominicis, & inter Miſſarum ſolemnia explicaverit populo divina eloquia docendo neceſſaria ad ſalutem, quæve ſequenda, quæ fugienda ſint ad obtinendam vitam æternam, ut præcipit facere Conc. Trid. *ſeſſ. 6. de refor. c. 2.* Similiter poſtquam virtutem Sacramentorum explicaverit, hac dum illa monſtrat, levia & prophana, & diſcurſus minùs neceſſarios omittat, idem Conc. *ſeſſ. 24. de refor. capit. 7.* ita ut ſi circa hoc negligens, & inſufficiens reperiatur, poſſit Epiſcopus ex fructibus ipſius Eccleſiæ aſſignare partem congruam fructuum alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat; idem Concil. *loco citato ſeſſ.* 5. ea, quæ ſequuntur, denuntiare tenetur.

Primò denuntiare populo Parochus 2
debet vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel ex loci conſuetudine, ſeù ex Ordinarii lege jejunandum eſt, ut ſtatui Concil. Trid. *ſeſſ. 23. de reformation. in decreto de delectu ciborum, jejuniis, &c.* Ugolin. *de officio Epiſcopi capitulo 16. §. 3. numero 3.*
† Ex juſta cauſa Parochus dare poteſt li- 3
centiam ſuis Parochianis non jejunandi non ſolum in oppidis, & villis, ubi non adeſt Epiſcopus, nec Vicarius, ſed etiam in civitate præſente Epiſcopo vel Vicario, quia ita ſervat conſuetudo legitimè præſcripta, ita Sylveſt. *in ſum. verb. jejunium, qu. 7. dicto* 4. Navar. *in man. c. 21 an.* 20. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7 cap. 29. qu. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ precepta, præc. 4. lib. 1 cap. 9. num. 2.* Poſſevin. *de officio Curati cap. 12. num. 22.* ubi *n. 21.* ait juſtis de cauſis poſſe Curatum dare licentiam manducandi cibum prohibito infirmo in abſentia Epiſcopi, vel Vicarii, advertit tamen ne Curatus de hoc ſit ſolicitus, quia hanc licentiam dat Medicus. Sanch. *de Matrim. l. 8. diſp. 9. nu. 27.* Graan

do

do *de legib. fol.* 193. *numer.* 5. *&* 9. Suar. *eod. tract. lib.* 6. *capit.* 14. *in fine*, Joan. Sanc. *in ſelectis diſput.* 54. *numer.* 36. ubi *n.* 37. hanc poteſtatem oſtendit ad diſpenſationem in eſu carnium. Quamvis præſente Epiſcopo non poſſe Parochum in hoc diſpenſare exiſtimaverint Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *numer.* 17. Vega *in ſum. p.* 1. *cap.* 14. *caſu* 36. Emman. Sà *verb. ver. jeiunium n.* Moure *in exam. Theolog. moral. p.* 1. *c.* 8. *§.* 2. *numer. ult.*

Addit Joan. Sanch. *ubi ſuprà n.* 38. quod intervenire debet juxta cauſa, non ſolùm ut licitè diſpenſatio fiat à Parocho verum ut validè, & *num.* 39. limitat, niſi prudenter, & bona fide arbitratus ſit Parochus cauſam eſſe juſtam, tunc enim diſpenſationem valere ait, licèt vere non fuerit cauſa ſufficiẽs, & *n.* 40. poſt Filliuc. *t.* 2. *tr.* 27. *c.* 7. *n.* 129. reſolvit exiſtente cauſa ad diſpenſandum non eſſe integrum Parocho jejunium in aliquod opus pium commutare, etiam ex parte, renuente illo qui petit diſpenſationem.

4 *Secundò* tenetur Parochus denuntiare populo feſtos dies, in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum, ut expreſsè eſt conſtitutum in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. in decreto de delectu ciborum jejuniis, & diebus feſtis*, & innuitur *ſeſſ.* 21. *in decreto de obſervandis, & evitandis in celebr. Miſſæ, in fine*, & advertunt Petr. Greg. *lib.* 1. *p.* 1. *Juris Canon. tit.* 19. *cap.* 5. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub.* 12. *c.* 13. *nu.* 92. Ugolin. *de officio Epiſcopi c.* 16. *§.* 3. *nu.* 4.* Bert. Lucenſ. *in praxi crimin. Reg. tit.*
5 4. *c.* 34. *nu.* 5. *verſ. non minus item.** † quorum obſervantia incipit à media nocte præcedentis diei, uſque ad aliam ſequẽtis, ut cum multis reſolvit noviſſimè Aloyſ.
6 Ric. *in praxi p.* 4. *reſol.* 384. *num.* 1.

Ex cauſa verò legitimæ, veluti damni evitandi, vel vitæ ſuſtentandæ, poteſt Parochus concedere licentiam laborandi diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus, ita Angel. *in ſum. verb. feriæ, num.* 35. Sylveſt. *verb. Dominica, quæſt.* 4. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 28. *quæſt.* 2. Poſſevin. *de officio Curati cap.* 12. *ex num.* 12. ubi *num.* 17. cum eodem Azor. *d. lib.* 1. *c. ult. quæſt.*
7 12. reſolvit † poſſe Curatum aliquid exigere non quidem pro licentia laborandi in feſto, ſed mutando opus ſervile laborare volentis in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium: quam tamen reſolutionem intelligit Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præcep.* 1. *libro primo, capitulo* 14. *numero* 27. Quando cauſa laborandi in die feſto eſt dubia; nam ſi indubitata fuerit nulla diſpenſatio requiritur, quia ita ſola indubitata neceſſitas ſine licentia Superioris excuſat illum à culpa lethali, qui in die feſto operatur, laboratque: ut quamvis † Epi- 8
ſcopus præciperet ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda, ne quis tunc ſtante indubitata cauſa operaretur, excommunicatio non ligaret, & intolerabilem errorem contineret, ita Azor. *d. q.* 6. *ad fin.* Sanch. *in præcepta Decalogi t.* 1. *c.* 45. *n.* 10. Fagundez *d. c.* 14. *nu.* 26. ubi *à n.* 6. caſus exprimit, in quibus neceſſitas tam propria, quam proximi, & communis Reip. aut Provinciæ excuſat, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *in d. praxi p.* 4. *reſol.* 373. *num.* 2. *&* 3.

Ubi autem non adfuerit indubitata 9
hæc neceſſitas, vel illa admiſſa patuerit recurſus ad Ordinarium, tunc non ſpectabit ad Parochum, qui feſta in Eccleſia ſervanda annunciat, licentiam in eis laborandi concedere, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem, ut cenſuit Sacra Congreg. *negotiis Epiſcoporum, & Regularium prepoſita*, reſcribens Coſentino Archiepiſcopo *ſub die* 2. *Auguſti* 1594. & alia S. Concilii Triden. cujus tenorem referunt Quarant. *in ſumm. Bullarii, verb. dies feſti*, & Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 23. in hæc verba: *Congregatio Concilii cenſuit licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſarii ac tempore perituris, præſertim tempore vindemiarum, & meſſium, ac recollectionis fructuum, ut ſi neceſſitas urgeat, ac ſuadeat pietas. Cæterum quoniam verendum eſt, ne privatis affectibus, domeſticarumque rerum ſtudio aliqui eo perducantur, ut hac ſacrorum Canonum indulgentia in aliis etiam caſibus abutantur, iidẽ Patres illuſtriſſimi aliiciunt ad Ordinarii cujuſque judicium, ac cenſuram pertinere, ut dignoſcat, an verè aliqua ex cauſis ſupradictis ſubſit, propter quam liceat diebus feſtis rebus ſervilibus vacare, ut nec dierum feſtorum obſervantia ulla in re violetur, nec opera illis*

diebus ſumma cum ratione permiſſa impedantur. Unde præfata S. Congr. *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in una Civitatis Caſtellanæ 21. Auguſti* 1615 cenſuit licentias pro laborando in diebus feſtis per Epiſcopum, aut ejus miniſtros ad hoc deputatos in ſcriptis concedi debere, & ideò eadem Sac. Congreg. *ſub die* 18. *Novembris* 1597. declaraverat † eas concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipresbyterum ſpe-
10 ctare. Si verò ſecularis Magiſtratus, artifices in die feſto cum debita licentia laborantes puniat, licebit Ordinario eundem Magiſtratum excommunicatnm declarare, ut reſolvunt Duard. *in Bullam Cœnæ l.* 2. *c.* 17. *qu.* 3. & 4. Bellet. *diſquiſit. cleric. p.* 1. *tit. de favore cleric.* §. 5 *nu.* 89 Homobon. *de examine eccleſ. p.* 3. *tr.* 15. *c.* 7. *quæſt.* 17. *reſol.* 3. *in reſponſ. quæſt. moral. p.* 2. *cap.* 42.

11 Circa dierum feſtorum obſervationem debet Parochus ſcire, quæ Pius V. *in ſua conſtit.* incip. *Cum primum, ſub datum Romæ Kalend. Aprilis* 1566. præcipit in hæc verba: *Cum verò dierum feſtorum obſervatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur, cupientes abuſus pravos, qui ex eorum inobſervantia invaluerunt, omnino corrigere, & antiquorum Canonum ſtatuta renovantes mandamus, ut omnes dies Dominici, & precipuè in honorem Dei, B. M Virginis, SS. Apoſtolorum feriati cum omni veneratione obſerventur, & omnes in diebus præfatis Eccleſias frequentent, & divinis Officiis devotè intendant, ab omni illicito, & ſervili opere abſtineant, mercatus non fiant, profanæ negotiationes, & judiciorum ſtrepitus conquieſcant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum feciſſe deprehenſus fuerit præter divinam ultionem, & amiſſionem animalium, quibus ad vecturam utetur, etiam graves pœnas incurret arbitrio noſtro, ſeù vicarii noſtri in Urbe in aliis autem locis arbitrio Ordinariorum, vel aliorum Magiſtratuum, ita ut preventioni locus ſit. Quibus omnibus diſtricte præcipimus, ut hæc diligenter obſervari procurent: illas feſtivitates, quæ juxta conſuetudinem locorum ſolemniter celebrari conſueverunt, juxta laudabilem conſuetudinem debita cum reverentia obſervari faciant ſub pœnis arbitrio ipſorum imponendis, & moderandis.*

Et rurſus Parochus ad ejus notitiam 12
deducat, quæ Sac. Congr. Eminentiſſimi Cardinal. Concil. Trid. interpretum inſequenti declaratione juſſit, *quam tranſcripſit Berti Lucenſ. *d. cap.* 24. *nu.* 5. *verſ. ſub eadem*, * *præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum nullatenus eſſe violandum.* † 13
Cæterùm his diebus licere agaſonibus, ac aliis jumentorum vectoribus, ſeù mercium conductoribus, bajulis, & aliis hujuſmodi ſervis, & miniſtris, ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, inceptumque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi, & continuare, non autem debere ſarcinas componere, & jumenta onerare ad iter de novo incipiendum, neque mercatoribus, aut aliis civibus, & viatoribus † *iis diebus etiam clauſis apot-* 14
hecis, merces vendere, emere, aut aſportare licere, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula, & modici momenti opera jam conſtata, & elaborata pro tranſeuntium hoſpitum, advenarum, & externorum urgenti, & præſentanea neceſſitate, & opportunitate. In quo partes erunt Epiſcopi propoſitis edictis providere, ut imprimis hi feſti dies debita obſervatione colantur, ſimulque populorum eo confluentium neceſſitatibus, quantum ſine divina offenſione fieri poteſt, conſulatur. Quoad judicia autem, quæ Dominicis, & feſtis diebus ſilere debent, id obſervari poterit, quod Jure communi permittitur in quibuſdam urgentibus caſibus, qui moram, & dilationem non patiuntur. In quibus, & aliis juriſdictionem Conſulum nundinis præpoſitorum concernentibus, Conſtitutiones, & Summorum Pontificum, ſi quæ habent, privilegia, & allegatum Breve fel. record. Pii V. ſervanda eſſe ſtatuit. Poſtea eadem S. Congr. cenſuit nihil innovandum in conſuetudine huc uſque tolerata in nundinis, quæ non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam, extra tamen atrium.

Demum pro noſtro Regno Portuga- 15
liæ advertendum duxi, quod *ſub die* 30. *Martii* 1621. in cauſa tabernariorum, & tenderiorum Civitatis Vlixbonen. Congregatio Sacrorum Rituum inhærendo moderationi Conſtitutionis Synodalis Archie-

Archiepiſcopi Vlixbonen. à Collectore Portugaliæ de mandato ejuſdem Sacræ Congregationis emanatæ Illuſtriſſim. Cardinal. Millino referente cenſuit tabernarios, & tenderios præfatos propter maximam populi frequentiam, atque alienigenarum ex omnibus Orbis partibus ad eam civitatem terra, marique quotidie confluentium multitudinem Dominicis, & aliis diebus feſtis etiam ante concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſe, dummodo Miſſæ, & Concionis prædictæ tempore officinas, & tabernas hujuſmodi, earumque fores velamine aliquo contengant. Et deinde *ſub die 4. Septembris ejuſdem anni* eadem Sacra Congreg. cenſuit omnes, & quaſcunque lites deſuper huc uſque motas extiguendas eſſe, ac perpetuum ſilentium imponendum.

17 S. Congregat. Rituum, S.D. Gregorio XV. approbante, cenſuit idem feſtum S. Joſephi Sponſi Beatiſſimæ genitricis Dei Mariæ deinceps perpetuis futuris temporibus ſub obſervantia, & præcepto comprehendi, cunctoſque Chriſti fideles ubique terrarum ab omni opere ſervili eo die abſtinere, & ceſſare debere. Unde noviſſime S. Congr. petenti concedi, ut feſtò S. Joſephi in diœceſi Angren celebraretur de præcepto reſpondit feſtum S. Joſephi in toto Orbe celebrari de præcepto, & eo die ab omni opere ſervili abſtinendum eſſe, ut *in Angren.* 15. *Decem-* 1632. *& die* 8. *Maii* 1621. idem quoque de feſto Sanctæ Annæ eadem Sacra Congregatio decrevit Gregorio XV. approbante, *ſub die* 23. *Aprilis* 1632. Et idem feſtum S. Benedicti celebrari debere de præcepto in omnibus locis, in quibus ad præſens exiſtunt Eccleſiæ Ordinis ſancti Benedicti Congregationis Hiſpaniarum, cenſuit eadem Sacr. Congregat. Rit. *in Hiſpaniarum*, 15. *Decembr.* 1632.

Tertiò, quod ad matrimoniales denuntiationes attinet, congruentius tractari poteſt, infrà *cap.* 21. dum de Matrimonio agetur, à num. 6.

18 Quæ verò Parochus non denunciat abſq; Epiſcopi licentia, ſunt citationes, & præcepta, ac ſimilia judicialia itam reſignationes beneficiorum de quarum publicatione, ſeu denuntiatione agit Flam. Pariſ. *de reſigna, benef. lib.* 11. *quæſt.* 6. ubi ad hoc refert Conſtitutionem Pii V. & Gregor. XIII.

Item Indulgentiæ Papales, ut in Conc. Trid. cavetur, *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 9. in hæc verba: *Indulgentias verò, aut alias ſpirituales gratias quibus non ideò Chriſti fideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus Populo publicandas eſſe decernit.* Et expreſſius habetur in declaratione S. Congr. Conc. *ad idem c.* 9. quæ ſic habet. *Nullus ergo ſine Ordinariorum licentia, & auctoritate poterit eas publicare, non obſtante quacunque exemptione, aut exemptione etiamſi Regularis ſit, aut in Eccleſiis ipſorum Regularium etiam prætextus privilegiorum videlicet Confraternitati Roſarii, ſed per Ordinarium adhibitis, duobus de Capitulo debitis temporibus Populo publicari debent.* Serti Lucenſ.* *in praxi crimin. Regul. tit.* 4. *c.* 3. *n.* 3. *verſ. Indulgentias item.* 19

Miracula quoque ficta, vel nova non publicat Parochus, niſi priùs fuerint ab Epiſcopo examinata, & approbata, Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *in decret. de invocat. Sanct.* Berti Lucenſ. *d. cap.* 34. *n.* 3. *verſ. miracula ficta.*

Inſuper Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. c.* 1. ut præcipit ipſummet Conc. *eod. loco, verſ. Nè verò* cujus verba ſunt. *Ne verò hæc tam ſalubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut cum primùm potuerint, curent hoc decretum Populo publicari, & explicari in ſingulis ſuarum Diœceſum Parochialibus Eccleſiis, idque in primo anno quam ſæpiſſimè fiat, deinde vero quoties expedire viderint.* Ergo neceſſe eſt decretum illud in Parochiis publicari in tantùm, quod nec publicatio in Diœceſana Synodo facta equipolleat, ſicut refert deciſum Armend. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib.* 4. *tit.* 15. *l.* 1. *de Matr. numer.* 62. 20

Interdum etiam contingit Epiſcopos mandare Parochis, ut inter Miſſarum ſolemnia Ordinandos ad majores Ordines denuntient, in hoc enim caſu Parochi obſervare debent, quæ habentur in 21

Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5. in hæc verba, *Hi verò, qui ad ſingulos majores erunt aſſumendi per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, vel alteri, cui magis expedire videbitur, committat, ut nominibus, ac deſiderio eorum qui, volunt promoveri, publicè in Eccleſia propoſitis de ipſorum Ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſam inquiſitionem factam continentes ad ipſum Epiſcopum quamprimum tranſmittat.* Ideò Parochus intra Miſſarum ſolemnia, eo tempore, quo frequentior populus aderit. Ordinandos denuntiet ad Altare, hoc modo: *Ego N. Parochus Eccleſiæ Sancti N. de mandato Reverendiſſimi D. N. Epiſcopi denuntio N. qui ad Ordinem N. admitti petit; item denuntio N. & N. qui ad N. Ordinem admitti ſolemniter petunt,* & ſic de ſingulis, ſi plures fuerint, pronuntiando eorum nomina, & cognomina, & locum habitationis, & Parochiæ ipſius, & Ordines, ad quos promovendi ſunt: *Hortor igitur omnes, & ſingulos, qui hic adſunt, ad quos hujus rei notitia pervenerit, ut ſi aliquod cognoſcunt canonicum impedimentum quominùs iidem ſuperiùs denuntiati promoveri poſſint ad ſupradictos Ordines, Chriſtiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant. Audiat verò attentè unuſquiſq; impedimenta, quæ à me nunc legentur, & promulgabuntur, quod ſi quis ea meliùs percipere voluerit, me ipſum adveniat, qui opus fuerit juſſu Reverend. Epiſc. quæcunq; occurrent tenor explicare.*

22 *Prohibetur igitur à Sacris Canonibus, & Conciliis nè de Ordines admitti poſſint uſu rationis carentes, legitimi, non confirmati, irregulares, excommunicati, ſuſpenſi interdicti, hæretici, aut de fide ſuſpecti, hæreticorum filii, quorum parentes in hæreſi mortui ſunt, & etiam ipſorum nepotes uſque ad ſecundam generationem, per lineam tamen maſculinam deſcendentes, aut uſque ad primam, per lineam fœmininam, apoſtatæ, neophyti, ſimoniaci publici, uſurarii publici, condemnati periurii cauſa, obligati Curiæ, infames, homicidæ, vel mutilantes, aut qui homicidio, ſeù mutilationi cauſam dederunt, milites, qui bello interfuerunt, ubi mors hominum ſucceſſit. Qui in foro ſeculari criminalibus officiis ſunt perfuncti, aut actibus criminalibus ſubſcripſerunt, aut interfuerunt, ex quibus ſententia ſanguinis evenerit, ſolemniter pœnitentes, bigami, conjugati, exceptis iis, quorum conjuges in ſacra clauſtra Monialium ſe receperint, ibique profeſſionem emiſerint, à ſpiritibus immundis vexati, morbo caduco obnoxii, hermaphroditi notabiliter deformes, & defectu aliquo corporis manifeſto notati, membris capti, ratiocinii obligati, ſervi, ſive mancipia, peregrini ignoti, officio aliquo infami, & ſordido perfuncti, promoti per ſaltum relicto minore ordine majore ſuſcepto, promoti furtim, hoc eſt, qui ab uno ordine ad alium, vel extra tempora, vel ante legitimam ætatem illegitimè tranſierunt, vel ſine dimiſſorialibus litteris ſunt ordinati. Ulterius ſciat unuſquiſque veſtrum, quòd ad primam Tonſuram ordinandi non admittentur minores ſeptem annis. Ad reliquos minores Ordines promovendi ſunt majores, ita ut idonei eſſe poſſint munerum functioni, ad quæ obligantur. Ad Subdiaconatum ante xxii. ad Diaconatũ ante xxiii. ad Presbyteratum ante xxv. nemo ut ordinetur accedat. Neque niſi talibus veſtibus induti ſinguli accedant, & coronam in capitis vertice, pro ut cuique Ordini ab Eccleſia ſancta præſcribitur. habeant. Qui demum non confeſſi fuerunt peccata ſua, ut majori puritate Eccleſiaſtica militiæ inſignia ſuſcipere poſſint, & ſacrum Euchariſtiam ſumere, non admittentur.*

Poſt denunciationem eo modo, ut ſu- 23
prà dictum eſt factam ſciſcitari ampliùs Parochus, atque inveſtigare curabit omnia per ſe ipſum, quibus rectè cognitis, & Conſcientiæ ſuæ ſecuritatem ante oculos habens tunc teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denunciavit, in hanc, quæ ſequitur, formam. *Ego N. Parochus Eccleſiæ ſancti N.* (atque hic exprimatur ſi in civitate ſit, an in diœceſi) *admonitus de Ordinationibus ſacris habendis à Reverend. D. Epiſcopo, & rectè perſpectis omnibus quæ ab ipſo Reverend. D. tum in edictis tũ in inſtructionibus præcepta ſunt, ſeù admonita, denunciavi in Eccleſia intra Miſſarũ ſolemnia N. ex Parochia mea, qui ad Ordinem N. promoveri cupit, & poſtulat, & de natalibus, vita, & moribus ipſius certior fieri curavi, eumque idoneum eſſe exiſtimo, quatenus ex cognitis intelligere potui, qui*

ad

ad prædictum Ordinem admittat, fidemque facio illum ſæpiùs infrà annum ſacram Cõfeſſionem, & communionem frequentare ſolitum fuiſſe, & me, ac reliquus doctrinæ Chriſtianæ miniſtros ſua opera, & aſſiduitate iuuaſſe (vel ad Chriſtianæ doctrinæ ſcholam venire ſolitum eſſe, ſi minor ſit) In quorum fidem, &c. mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſiæ meæ Parochialis muniui. Datum in ædibus Parochialis Eccleſiæ Sãcti N. Quòd ſi alicuius difficultatis impedimentum obeſſe videat, illud ante Ordinationis diem Reuer. D. Epiſcopo ſignificet, nec prius teſtimoniales litteras conficiat, quàm ab Epiſcopo quid ſibi agendum ſit, acceperit.

24 Solet quoque Parochus litteras teſtimoniales functionum exercitarum pro Ordinandis concedere, vt ſequitur. *Ego N. Parochus, ſiue Rector Parochialis Eccleſię Sancti N. præſentibus litteris teſtor R. D. N. promotum à Reuerendiſs. D. Epiſcopo ad N. Ordinem & meæ Eccleſiæ conſignatum. Vt in ea eiuſdem ſuſcepti Ordinis functiones exerceret; ad præſcriptum eiuſdem Reuerend. D. prædictas functiones ſingulis diebus Dominicis, feſtiſque in eadem mea Eccleſia Exercuiſſe. In quorum fidem, &c. præſentes mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſiæ prędictæ muniui, die... Menſ. Anno.*

25 Quæſtuarios eleemoſynarum non cõmendat Parochus abſque Epiſcopi licentia, quando petunt pro Hoſpitali, Collegio, vel Conuentu, ſecus vero ſi quærant pro ſuo particulari victu, vt aduertit Poſſevin. *de officio Curati, cap.* 2. *num.* 29. His namque Epiſcopus etiam poſt datam licentiam prohibet, ne quærere aut colligere eleemoſynas incipiant, niſi priu eius litteras patentes Parocho conſignẽt illique ſe ſe cognoſcendos præbeant, vt animaduerrere poſſit, an ea, ad quæ illum obligauit, rectè feruent, populumque de omnibus, ad quæ prædicti Quæſtuarij tenentur, admonebit.

Poſtremo non eſt obliuioni mandandum poſſe Epiſcopum etiam Regulares, cogere vt in Offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Monaſterij celebrantur, declarent Fidelibus, quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurant, ne ignorantia horum feſtorum & ieiuniorum præcepta eccleſiaſtica a fidelibus tranſgrediantur, vt obſeruant Laurent. de Portel. *in dubiis Regularibus verbo Epiſcopus, numer.* 7. Fr. Emman. *quæſt. Regular tom.* 1. *qu.* 43. *art.* 7. vbi teſtatur ſe ita vidiſſe obſeruari à quibuſdam Fratribus Ordinis Mẽdicantium in Diœceſi Elborenſi Regni Portugaliæ refero ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.* 2. *alleg.* 24. *num.* 21. & nouiſſime Fr. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regular. reſol.* 25. *ſub. num.* 5. Ex ſe autem non poſſe Regulares in ſuis Eccleſijs non Parochialibus annunciare populo feſta, & ieiunia inueni cenſuiſſe Sacram Congregationem negotijs Epiſcoporum, & regularium præpoſitam, reſcribentem Epiſcopo Burgi Sancti Domini *ſub die* 15. *Decemb.* 1603. ſed poſtmodum declarauit S. Congregat. Concilii *ſub die* 2. *Iulij* 1620. Regulares non prohiberi dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annunciare, prout atteſtatur Laurentius de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum, tom.* 2. *Conſtit.* 7. *Pij V. num.* 13. *verſ. ad primum, pag.* 193.* & poſt hæc ſcipta, & impreſſa viſus Lezana *in ſum. qu. Regular. tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 41. *verſic. ad primum*, vbi refert de hoc extare declarationem S Congregat. Cardinalium Concilii miſſam ad Eminentiſſimum Card. Lodouiſium Archiepiſcopum Bononienſem. * 26

TRA-

TRACTATUS DE PAROCHIS ET EORUM OFFICIO, AC POTESTATE

Pars Secunda;

In qua præcipua quædam enucleantur per Parochos notanda, & curanda circa *Baptiſmi*, & *Pœnitentiæ* ad miniſtrationem, Sacræ *Communionis* diſpenſationem, *Matrimonij* celebrationem, illuſque denunciationes præmittendas, Nuptiales benedictiones, ac demum *Extremam vnctionem*.

Circa adminiſtrationem Sacramentorum in genere plura per Parochos conſideranda. Cap. XVII.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentorum vim, & vſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi.*
2 *Sacramenta ijs ritibus, & cæremonijs, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debet Parochi.*
3 *Ritus, & cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis iam præſcriptæ omiti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat.*
4 *Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans an peccet mortaliter, oſtenditur.*
5 *Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet.*
6 *Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, & ideo non agunt ſecundum propriam virtutem, ſed eius à quò mouentur, qui eſt Chriſtus.*
7 *Sacramenti ad neceſſitatem requiritur vt Parochus ipſe intendat homini conferre ſacramentum, ſaltem implicitè.*
8 *Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti.*
9 *Intentio ad Sacramenti validitatem ſemper debet eſſe abſoluta.*
10 *Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro valida ſunt.*
11 *Parochus peccat non ſolùm ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa.*
12 *Sacramenta dare ſuis Parochianis obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis etiam cum certo periculo vitæ propriæ.*
13 *Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere, aut populum deſerere.*
14 *Parochus nullo caſu excuſari poteſt, quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeù alteriùs contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarii conſenſu committat.*
15 *Parochus cavere debet, ne, dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiantur.*
16 *Principes non poſſunt impedire Parochos, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis; poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio.*
17 *Epiſcopus poteſt tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne*

culo, ne

culo, ne ab Urbe diſcedãt, & quo neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent.

18 *Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis Parochialibus poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & Pœnitentiæ.*

19 *Epiſcopus tenentur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærere miniſtros, ſi illi deſint.*

20 *Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potiùs teneantur obedire Prælato jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtar Parochorum, remiſſive.*

21 *Parochus an poſſit ſibi providere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cum tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi urgeat, oſtenditur.*

22 *Parochus, ſi certo ſciat ſe occiſum iri, an teneantur ire ad infirmum ſine Sacramento Pœnitentiæ certo moriturum.*

23 *Parochus, qui capitales gerit inimicitias, non poteſt admonere populum, ut qui indiverit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte.*

24 *Parochus excommunicatus occultus petitus à Parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentorum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccat, modo præmittat dolorem de peccatis nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere.*

25 *Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeù recipientes extra neceſſitatem graviter peccant.*

26 *Parochus minori excommunicatione notatus conferende eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter, oſtenditur.*

27 *Geſta ſacramentaliter ab eo qui verus Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ.*

28 *Confeſſiones factæ Parocho habenti titulum putativum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato, non ſunt iterandæ detecto impedimento.*

29 *Declaratur* cap. dudum, *ibi*, deceptæ, de elect.

30 *Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem, concurrente communi populi, vel majoris partis errore.*

31 *Indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitus falſo, qui putabatur verus, non minùs operantur, quàm ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero.*

32 *Prælato non notoriè intruſo ſolvens liberatur.*

33 *Geſta ut valeant, non ſatis eſt communis error, ſed neceſſario requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamvis.*

34 *Abſolutio ſacramentalis præſtita à Sacerdote, qui communiter exiſtimatur proprius ipſius Pænitentis Sacerdos, eſt valida concurrente titulo à legitimo ſuperiore collato, quamvis invalido.*

35 *Inhabilitas quando procederet à jure divino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti.*

36 *Abſolutio ſacramentalis eſt irrita, quã præſtat non Sacerdos, quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus.*

37 *Parochus ſecluſa Epiſcopi reſervatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus.*

38 *Vicecuratus à proprio Parocho ob ejus abſentiam ad breve tempus, ut omnem curam gerat, poteſt alii delegare unam, vel alteram cauſam.*

39 *Beneficium Curatum habens quamvis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ex conſuetudine tamen immemorabili, vel privilegio induci, & concedi poteſt, ut eidem per Capellanum etiam temporalem inſerviat.*

40 *Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Unctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimonia ve ſolemnizantes, excummunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt.*

41 *Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputati tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta adminiſtrare valent.*

42 *Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam prætium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeù laboris concomitantis.*

43 *Paroch. ſi Sacram. adminiſtrare nolit, ubi obligat. eſt, qua pœnè afficiatur, oſtẽd.*

1 PArochi animadvertere *in primis* debent in adminiſtratione Sacramentorum, ut eorum vim & vſum Plebibus ſuis pro ſuſpicientium captu explicent, ſicut Patres Concilii Tridentini præceperunt, *ſeſſ.* 24. *de refor. c.* 7 in hæc verba. *Vt fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramenta majori cum reverentia, atque animi devotione accedat, præcipit Sancta Synodus Epiſcopi omnibus, ut non ſolùm cum hæc per ſe ipſos erunt Populo adminiſtranda, priùs illorum vim, & vſum pro ſuſpicientium captu explicent; ſed etiam idem à ſingulis Parochis pie, prudenterque, etiam lingua vernacula, ſi opus ſit, & commodè fieri poterit, ſervari ſtudeant, juxta formam à S. Synodo in Catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam, quam Epiſcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus exponi curabunt.* * Idque bono efficiat animo, ac ſe ad Sacramenta adminiſtranda toties quoties opus fuerit, omnibus expoſitum dicat, non enim muneri ſuo ſatisfacit, ſi ad eo ea moleſtè, & ægrè adminiſtrat, ut occaſionem tribuat ſuis ovibus non petendi deinde Sacramenta toties, quoties petiviſſent, amota difficultate exhibendi. Officium enim Paſtoris non ſolum eſt paſtum ovibus non ſubtrahere, verum deducere ad illum, ita Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *num.* 11.

2 *Secundò* debent quoque attendere ut illa adminiſtrent iis ritibus, & cæremoniis quæ in Rituali ſub Paulo V. Pont. Max. edito continentur, ſicut in Conſtit. eidem Rituali præfixa, quæ eſt 85. in Bullario, idem Pontifex mandavit, eo quòd
3 † ritus hujuſmodi, & cæremoniæ in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptę omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſa neceſſitas cogat, ut affirmavit Pius V. *in Catecheſi Romana, par.* 2. *de Sacrament. in genere, §.* 18. ſubdens valde utiles eſſe, cum mentes illorum, qui eas intuentur, & diligenter obſervant, ad ſublimium rerum cogitationem erigant, fidemque in eis, & caritatem excitent. * Vide Joan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *nu.* 19. ubi ita ait de Parochis loquens. Cæremonias ſi fortè ignoras, addiſce, ad id enim obligaris ex Trident. *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſerv. & evitand. in celebr. Miſſæ*, commemorante illud Gieremiæ *c.* 48. *Maledictus qui facit opus Domini negligenter, &c.* ſubdit ex Palatio obligari Sacerdotes ſub mortali crimine ad ſervandum cæremonias. *

Tertio debent, dum ea adminiſtrant, ſine peccato mortali eſſe; ſi enim peccati mortalis conſcii ea adminiſtraverint, lethaliter peccare per *cap. ult.* 15. *qu.* 8. *& cap. fin. de cohabit. cler. & mul.* reſolvunt victor *de Baptiſmo, n.* 28. Cajet. *tom.* 2. *opuſcul. quæſt. unic. de uſu rerum ſpirit.* Navar. *in cap.* ... *§. Sacerdos de Pœnit. diſt.* 6. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 2. *diſp.* 136. *cap.* 3. Suar. *de Sacram. diſp.* 16. *ſect.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 3. *quæſt.* 6. Poſſevin. *de Sacram. diſp.* 16. *ſect.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 4. *capit* 4. *quæſt.* 6. Poſſevin. *de officio Curati, capitol.* 5. *num.* 42. Bonacin. *de Sacrament. diſp.* 1. *quæſt.* 3. *puncto* 2. *§.* 1. *num.* 3. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rubr.* 1. *numero* 102. Illuſtriſs. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap.* 1. *nu.* 5. *diſt.* 77. Ratio hujus reſolutionis ſumi debet partim ex ſanctitate, ac dignitate Sacramēti quod conficere, vel miniſtrare in ſtatu peccati mortalis, veluti ſordidum Chriſti inſtrumentum, non vacat irreverentia, partim verò ex ſanctitate, & dignitate officii, ſeù poteſtatis Sacerdotalis. Undè Parochus habens conſcientiam Peccati mortalis debet conari, & curare, ut in gratia conſtituatur, antequā adminiſtret Sacramenta; quamobrem ſi advertat ſe ſolum attritum, debet contritionis actū elicere; ſi verò advertat ſe non poſſe actum contritionis elicere, debet Pœnitētiæ Sacramentum recipere, quia tenetur aſſumere media, quibus ad gratiam ſanctificantem diſponatur, nè Sacramenta indignè pertractet, ita ex multis Bonacin. *ubi ſuprà numero* 3. Concludo igitur, ſi Parochus Sacramentum aliquod miniſtraturus mortalis peccati conſcius ſit, alterum eorum ipſi agendum incumbere, videlicet ut vel præmiſſa Confeſſione Sacramentalem abſolutionem accipiat, vel per internum contritionis actum cum propoſito poſtea ſuo tempore confitendi ſe in Dei gratiam reſtituat. Quapropter per accidens, nempè ob ignorantiam fieri poteſt, ut Sacerdos bona fide exiſtimans ſe contritum eſſe, cum non ſit, Sacramentum in peccato mortali adminiſtret ſine nova ſacrilegii culpa. † Sacra- 5
men-

mentorum tamen validitas ex bono, vel malo miniſtro minime dependet, ſed iſte etiam malus, dummodo Catholicus, quamvis peccet, nihilominus (ut utar verbis Gregorii de Valent. *diſp.9.quæſt.4. punct.1.& 2. tom.4.*) validè, & licitè Sacramenta confert; nam Auguſtinus *ſuper Joan. tract.* 5. dicit. *Quid in Chriſto non noverat Joannes; poteſtatem Baptiſmi ipſum Dominum habiturum, & ſibi retenturum, ſed miniſterum planè tranſiturum in bonos, & malos, quod ſibi facit miniſter, ubi bonus*
6 *eſt Dominus*; quia † miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundum propriam virtutem, ſed ejus, à quo moventur, qui eſt Chriſtus, S. Thom. *3.p.q.64.art.5.* Petr. de Ledeſma *in ſum. ubi de Sacramento Euchariſtiæ, cap.* 10. *concl.*9. Illuſtriſs. D. meus Roder. à Cunha *in comment. in princip. diſt.* 49. *numer.* 4.

7 *Quartò* eſt notandum ad neceſſitatem Sacramenti requiri, ut Parochus ipſe intendat homini conferre Sacramentum, ſaltem implicitè; ſi videlicet facere velit, quod vera Eccleſia ſolet, aut quod Chriſtus inſtituit, aut quod Sacerdotes Chriſtianorum facere conſueverunt, etſi determinatè neſciat, aut non credat eſſe Sacramentum, ita S. Thom. *par.3.q.64.art. 8. & art. 10. ad 2.* Valent. *tom.4.diſp.3.q.1. puncto 2. prope fin.* Vaſq. *3.p. tom. 2. diſp.* 146. *n.* 5. Petr. de Ledeſma *in ſum. to.*1. ubi *de Sacr. in communi, c.4. verſ. duodecima concluſio*, Bonacin. *d. diſp.* 1. *q.*8. *punct.*2. *numer.* 5.

8 Et quamvis decens ſit, ut Parochus, cum Sacramenta miniſtrat aut ſacrificat intentionem actualem habeat; tamen ea ad valorem Sacramenti non requiritur cum ſufficiat virtualis, puta ſi aliquis cum propoſito ſacrificandi, vel baptizãdi venit in Eccleſiam, atque idcircò ſacras veſtes induit ad Altare, vel baptiſterium acceſſit, licèt tunc, & in ipſa materiæ applicatione, & formæ prolatione, ad alia cogitanda diſtrahatur, perficitur Sacramentum, juxta doctrinam S. Tho. *art.* 8. ubi ſic ait: *Si in ipſo exercitio actus cogitatio miniſtri ad alia rapiatur, virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum quamvis ſtudioſè curare debeat, ut etiam actualem intentionem adhibeat, ſed hoc non eſt totaliter poſitum in hominis poteſtate.*

9 Intentio autem ad Sacramenti validitatem ſemper debet eſſe abſoluta ideoq; non ſufficit ſi Curatus baptizet, vel à peccatis abſolvat ſub conditione pendente in futurum, verbi gratia, ſi pater tuus conſenſerit, ſi concubinam domo ejeceris. Ratio eſt, quia ſacra Symbola debent à miniſtris intentione explicita, aut implicita ſecundum Chriſti intentionem determinari, ut ſint practica, & efficacia; talia autem non ſunt ſi eorum vis, & efficacia ſuſpendatur à futuro contingente effectu, ita Suar. *d. diſp.* 13. *ſect.3. aſſert.3.* AEgid. de Coninch. *de Sacram. & cenſur. q.64. art. 8. dub. 2. concl.2. & 3.* Bon. *d.q.3. pun.2. §.3. n.19.* ubi *n.18. verſ.*10. Sacramẽta † adminiſtranda ſub conditione de 10
præſenti, vel de futuro valida eſſe; & *num.* 20. tenet † Curatum peccare non ſolùm 11
ſi apponat conditionem de futuro; ſed etiam ſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa; quia exponit ſe periculo adminiſtrandi Sacramentum invalidè.

Quintò eſt notandum, de obligatione 12
juſtitiæ tempore gravis neceſſitatis teneri Parochum Sacramenta dare ſuis Parochianis, etiam cum certo periculo vitæ propriæ, ubi enim detrimentum ovium ſuarum immineret in ſpiritualibus non poterit ille propter peſtem, aliumve morbum contagioſum, aeris intemperiem, ſeù ob inimicitias, aut Principis, & populi furorem ſe excuſare, niſi adſint alii miniſtri, qui ſufficienter id præſtent, ita S. Th. *2.2.q.185. art.5.* Suar. *to.3. in 3.p. diſp. 72. ſect.3. colum.*1. Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Charitas, num.2.* Henriq. *in ſum. l.8. cap.55. §.3.* Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.4. §.2. art. 1. dub. 2. num.*135. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moral. tract.6. cap.11. num.31.* Fernandez *in examine Theologiæ moral. part.4. cap.15. §.5. nu.4.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præced. 3. lib.3. c.3. num.* 1. Satyr. *in floribus deciſ. ſub tit. de conſtit. deciſ.* 39.

Quapropter tempore peſtis Parochus 13
fugere non poteſt, nec populum deſerere; bonus enim Paſtor dat animam ſuam pro ovibus ſuis, *Joan.* 4. Nald. *in ſum. verb. Parochus, numer.*15. Rutil. Benzon. *de fuga tempore peſtis lib.1. diſp.1. quæſt.1. concl.* 4. quia † nullo caſu excuſari ille 14
poteſt, quominùs miniſtret Sacramenta morien-

rienti, ne quidem metu peſtis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, ſecundum Rip. *in tract. de peſte, num.* 147. Marc'-Anton. Genuenſ. *in man Paſtorum cap.* 61. *numer.* 8. Piaceſ. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 24. *verſ. periculo*; * Galleg. *de Parochor. oblig. tempore peſtis p.* 3. *in ſolut. argum. numero* 64. vbi quod Parochus tenetur ea Sacramenta peſtiferis miniſtrare quæ ſunt de ſalutis neceſſitate, alia autem non cum tanto vitæ diſcrimine, exeptò ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarij conſenſu committat, aut eeſignet, ſicut docent Archiep. Florent. 3. *p tit.* 22. *cap.* 12. *§.* 3. his verbis *eos quibus cura animarum imminet, de neceſſitate ſalutis ſuæ oportet per ſe vel per alium idoneum Sacramenta miniſtrare*, valent. *tom.* 4. *diſput.* 3. *quæſt.* 4. *puncto* 3. Benzon. *concluſ.* 4. *fol.* 5. Ioan. Chapeauille *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, cap.* 1. *qu.* 4. vbi rectè tamen monet, dum Paſtor beneficium Curatum altero ſubſtituto retinet, licet corpore abſens ſit animo tamen, & prouidentia præſentem eſſe debere, vt nihil neceſſarij ad ſalutem ouibus deſit.

15 Cauere Parochus debet, ne dum peſtis tempore unius non grauiter indigentis ſpirituali vtilitati conſuler e intendit, plures alijs ex ipſius occubitu grauiorem racturam ſpiritualem patiantur: quaræ ſi ſolus ſit, non facile miniſtrate debet cum vitæ ſuæ periculo Sacramenta, quæ non admodum neceſſaria ſunt, vel ſecundum ſe, vt extrema Vnctio, vel reſpectu perſonarum, quarum bonum ſtatum, Confeſſarius probabiliter cognitum habet, quia nuper earum confeſſiones exceperat. Denique quotieſcunque ab aliqua perſona, quam veriſimilibus coniecturis Sacerdos credit non habere conſcientiam peccati mortali, vel per contritionem rectè ad moriendum diſpoſitam eſſe, probabiliſſime timetur periculum contagionis in tali caſu maius bonum publicæ neceſſitatis præferendum eſt priuatæ alicuius vtilitati, ita Ioan. Maior. *in* 4. *diſt.* 23. *quæſt.* 1. Chapeauille *vbi ſup. cap.* 3. *quæſt.* 2. *&* 18.

16 Principes non poſſunt impedire Parochus, & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis; poterunt tamen Curatos, & alios miniſtrantes infectit, prohibere à ſanorum commercio, vt late reſoluit Marta *de Iuriſdict. p.* 4. *caſu.* 73.

† Imò poteſt Epiſcopus tempore peſtis præcipere Parochis, etiam cum mortis periculo, ne ab Vrbe diſcedant, & quod neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent. latè Duard. *in commentar. ad Bullam in Domini, lib.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 2. *concl.* 4. Acti. *de informat. par.* 1. *rub.* 23. Chapeauille *de adminiſtr. Sacram. tempore peſtis, cap.* 1. *quæſt.* 4. Homobon. *de examine eccleſ. tract.* 15. *cap.* 8. *quæſt.* 25. *reſol.* 2. & nouiſſimè *in reſpoſ. quæſt. moral. p.* 2. *reſp.* 97. *per tot. num.* 35. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. Peſtis num.* 1. & hac de re Sac. Congr. Concilij inſtante S. Carolo, *ſub die* 10. *Decembris* 1576. 17

censuit † Parochus tempore peſtis teneri omnino reſidere in ſuis Parochialibus, poſſe tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & pœnitentiæ, & ſi non reſederint, contra eos procedendum eſſe ſeruata forma *cap.* 1. *in fine, ſeſſ.* 23. *de reform.* 18

Et † ſi adhuc miniſtri deſint idonei tenetut etiam ſuis magnis expenſis, Epiſcopus idoneos quærere, & ad adminiſtrandum exponere, Emman. Sà *in aphoriſm. verb. Epiſcopus, nu.* 42. ex Bannes 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 3. *dub.* 4. 19

Vtrum autem liceat Religioſis tempore peſtis fugere, ac potius teneantur obedire Prælato iubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare inſtat Parochorum, & ipſis quoque in neceſſarijs ad corporis ſalutem inſeruire; vide Fra. Emman. *quæſtionem Regular. tom.* 3. *qu.* 31. *art.* 3. *cum ſeq.* Benzon *d. lib.* 1. *quæſt.* 1. *concl.* 10. *&* 11. latè, & eleganter Sanch. *in precepta Decalogi tomo* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *à num.* 54. vbi quinque concluſionibus totam hac materiam optimè exponit, Nouiſſimè Homobon. *in reſponſ. quæſt. moral. par.* 2. *reſp.* 106. *verſicul. dua ratione*. 20

Quærit curioſè Poſſeuin. *d. tract. de officio Curati, cap.* 4. *num.* 58. an detur aliqua cautela, qua Parochus ſibi prouideat de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cum tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi vrgeat; & reſpondet prudentia omnia incommoda ſuperari, peculiariter verò diſtinguendum, an periculum ſit à malo, vel à 21

mala

mala cœli conſtellatione: ſi ab iſta, veſtes, & præſidia, quæ a natura docentur, ſunt bona; ſi periculum eſt a malo homine, videndum eſt, an Sacramenta quæ ſunt danda, ſint neceſſaria, & quidem ſi inſtet auditio confeſſionis morientis, eſt eundem. Vt autem Curatus tutò vadat, dum induit ſe (loquimur enim de cauſa contingenti in nocte, quia in die magis promptum remedium inueniri poteſt vocet amicos, qui eum aſſocient; ſi non poteſt, curet, vt ipſi vocantes alios aſſociantes vocent; ſi hoc non poteſt; ipſe ferat, vt ſe defendat, quia ita ei licet, & hoc etiamſi ferat Sacramentum, putan Extremæ Vnctionis. Porrò ita poſſet agere, ſtatim atque conſtiterit ei de inimicitia, videat, an poſſit reconciliari inimicis, ſi hoc non poteſt, rem deferat ad Epiſcopum, & obtenta licentia arma deferat, quæ tamen propter decentiam clericatus occultè à ſe deferri curet. Si vocatur pro Baptiſmo, ſufficit vt doceat modum, quo vocantes ipſi baptizent abſque eo quòd ipſe vadat. Si vocatur pro Extrema Vnctione non credo, quòd teneatur ire cum tanto periculo, niſi ægrotus alijs Sacramentis iuuari nequeat; fieri enim poteſt, vt ſit attritus, & accidente Extrema Vnctione virtute Sacramenti euadat contritus. Minus tenetur ire cum tanto periculo ad commendationem animæ. Sed & ſi vocatus fuerit pro Confeſſione, curet infirmum audiri per alium Sacerdotem, quod ſi hoc non poteſt, eat, vt dictum eſt.

22 Sed vlterius quærit idem Poſſeuin. *citato loco num.* 59. quid dicendum ſi conſtet Curato certò occiſum iri, an etiam tunc teneatur ire ad hunc infirmum ſine Sacramento Pœnitentiæ ſic certò morientem, & reſpondet ſibi videri impoſſibilem eſſe iſtam certitudinem mortis; quia Curatus poſſet fuga euadere, poſſibilem etiam impotentes non aggreſſuros ſuperuenturum, qui eum erueret, ideò ſtante incertitudine aggreſſus, & certitudine mortis infirmi ſine Sacramentis credo teneri ire ad infirmum, iuxta ſupradicta. Excuſaretur tamen ſi poſitiuè, ſeu de facto ſciret pœnitentem eſſe in gratia, quia confeſſus fuerit paulò ante, & alias erat diligens, & bonus, Suar. *tom.* 4. *de pænitent. diſp.* 44. *numero* 15. quod tamen cautè iudicandum eſt, quia eſſe bonum, & diligentem non arguit impeccabilitatem, ideo credo eundum, vt *ſupra*. Aduertit tandem idem Poſſeuin. *dicto loco num.* 60. † non poſſe Curatum, qui capi- 23
tales gerit inimicitias, admonere populum, vt qui indiguerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte, & proteſtari ſe tunc nolle ire, quia tenetur ire, quotieſcunque neceſſario vocatus fuerit poſſe tamen monere populum, vt pro viribus vocent de die. quia in nocte ſunt difficultates maiores, dummodo non excludat vocationem de nocte.

Sexto eſt notandum Parochum exco- 24
municatum occultum petitum à Parochianis ſuis, vt Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret, non peccare, modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere ante adminiſtrationem Sacramentorum, nec ipſe ſe ingerat ſua ſponte ad adminiſtranda Sacramenta, ſed petius adminiſtret, ita Poſſeuin. *d. tract. de officio Curati, capitulo* 5. *numero* 46. & eſpreſſus Bonac. *de cenſuris diſp.* 2. *qu.* 5. *puncto* 2. *§.* 3. *numero* 5. *verſ. reſpondetur*, alias enim teneretur ſe abſtinere ſub peccato mortali, Valer *de differ. inter vtrumque ſortum, verb. nullitas diff.* 3. Et ideo hoc caſu Parochiani petentes, ab eo celebrationem Miſſæ, vt illam audiant in die feſto, minimè peccant, ſecundum eundem Bonac. *citato loco*. Ratio eſt, quia Concil. Conſtantienſe, cum fidelibus concedat facultatem communicandi cum excommunicato tolerato, videtur indirectè conceſſiſſe, ne excommunicatus toleratus peccet communicando, & adminiſtrando Sacramenta, quando petuntur ab alijs fidelibus, alioquin ſi excommunicatus toleratus peccaret, tenerentur cæteri fideles abſtinere à participatione cum excommunicato ad euitandum illius peccatum conſequenter non cenſeretur fidelibus conceſſa facultas communicandi cum excommunicato tolerato in Sacramentis, & quibuſcumque Diuinis. Quare decretum Concilij Conſtantienſis videtur directè poſitum in fauorem fidelium, & indirectè in fauorem excommunicati tolerati, quatenus expedit, & neceſſe eſt

vt

vt fideles tutò vtantur priuilegio participandi, & communicandi cum excommunicato tolerato!. Vide Sanchez *de Matrimonio, lib. 7. diſp. 9. numero octauo.*

25 Verùm Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes ſeu recipientes extra neceſſitatem grauiter peccant; Sacramenta tamen ipſa ſic ab excommunicato uitanùo adminiſtrata, valida ſunt, excepto Pænitentiæ Sacramento, ex eo, quia ad illud validè adminiſtrandum requiritur iuriſdictio, & non ſufficit poteſtas Ordinis, excommunicatus autem vitandus caret iuriſdictione, ita Bonac. *d. diſp. 2. quæſt. 2. puncto 2. §. 5. ex num. 1.* vbi quoque ſubdit Confeſſionem factam excommunicato vitando iterandam eſſe, vt potè inualidam, etiamſi pœnitens ignoraret ipſum eſſe excommunicatum, modo Confeſſio non fuerit facta in eo loco, in quo Sacerdos ignorabatur eſſe excommunicatus, & ex communi errore, ac titulo colorato habebatur pro legitimo Sacerdote, ex dictis infrà *numero 27. cum ſeqq.* & modo Confeſſio facta non fuerit in articulo mortis.

26 Si verò Parochus fuerit tantum minori excommunicatione in'nodatus conferendo eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter, dubium eſt admodum controuerſum; quidam enim affirmant auctoritate text. *in cap. ſi celebrat, vlt. §. peccat autem, de cler. excommun.* dum ſimpliciter inquit peccare conferendo, quod magis propriè adaptatur peccato mortali, accipiendo verbum, *peccat.* à principaliori ſignificatione, *iuxta reg. cap. pend. de ſentent. excomm.* Ita Innoc. *in d. cap. ſi celebrat.* Adrian. *de Clauib. qu. 3.* Sylueſt. *in ſum. verb. excommunicatio 4. num. 1.* Archid. *in cap. vir. cum propria 34. queſt. 4.* à quo non diſſentit, imò memoriæ tenendum monet Couar. *in capit. alma mater, par. 1. §. 8. numero 2. verſ. ſed etſit.* Alij autem non deſunt, qui ſentiant nullum peccatum ipſum committere, ex quorum numero ſunt Nauar *in man. cap. 27. numero 24.* Henriq. *in ſum. lib. 13. cap. 3. §. 1.* Vgolin *de cenſur. tab. 3. cap. 6. §. 2.* & vi difficultatis oppreſſus cogi ſe eidem opinioni adhærere concludit Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 24. ſect. 2. num. 7. & 9.* reſpondentes tex *in d. cap. ſi celebrat* procedere in eo, qui non ſolum confert, ſed conferendo ſimul ſuſcipiendo participat, ideoque peccare, vt tex. ille habet non quatenus confert alijs, ſed quatenus ipſe ſibi ſuſcipit, atque intelligunt verſ. *peccat. autem,* conſonare principio textus, vbi de celebrante agitur. Sed cæteri, quorum communior ſanè apparet opinio, medium tenentes affirmarunt illum veniale peccatum committere, expedientes rationem illam; quia licet |excommunicati minori excommunicatione nullum regis præceptum directè offendant, ac ſubinde non peccent mortaliter, non tamen ſeruant debitum rationis modum a lege intentū ſe potius irreuerenter agunt ea tractando, & alia conferendo, quæ lex prohibet ab ipſis ſuſcipi, quam irreuerentiam ſufficere ad culpam venialem, colligitur ex doctrinas S. Thomæ *p. 3. quæſt. 64. articulo 6.* recepta ex multis dequibus Henriq: *in ſum. lib. 1. cap. 29. §. 2. & 3.* Quare ita tenent Anch. *in dict. cap. ſi celebrat,* Caietan. *in ſum. verb. excommunicatio minor.* Sot. *in 4. diſt. 22. quæſt. 2. art. 3.* Cardinal. Tolet. *in iſtr. Sacerd. lib. primo cap. 11. num. 3.* & plures alij, quos refert & ſequitur Sayr. *de cenſur libro 2. cap. 22. numero 17.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrunque forum, verbo Excommunicatio differ. 3.*

Septimo eſt notandum, geſta ſacramentaliter ab eo, qui verus Curatus, ſeu 27
Parochus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putatiuum à legitimo Superiore, eſſe valida in foro Conſcientiæ; ita gloſ. *verb. deceptæ, in c. dudum 64. de elect.* vbi Abb. antiq. *num. 4.* Innoc. & Compoſt. *num. 3.* Hoſt. *num. 12.* Ioan. Andr. *num. 4.* Bald. *num. 5.* Anchar. *col. 4. propè fin. verſic. 5. oppono* Butr. *num. 24. & ſeq.* Panor. *num. 20.* quos refert, & ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſentent. tom. 1. tit. 38. num. 13.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. nullitas, diff. 2. num. 2.*

Vnde confeſſiones his factas iterandas 28
non eſſe detecto impedimento, per tex. *in cap. infamis, verſ. veruntamen 3. qu. 7. & in l. Barbarius, ff. de offic. Prætor. & in l. 2. C. de ſent. & interl.* reſoluunt Innoc. Io.

noc. Io. And. & Abb. *citatis locis*, Navar. *in cap. placuit, de Pœnit. diſt. 6 num.* 179. *& ſeq.* vbi ſubdit, quòd ſi notorie quis ſuo titulo, & poſſeſſione iuris priuaretur, ſed non adeò notorie quin poſſeſſionem facti retineret, & à Superiore toleraretur, eo caſu geſta per ipſum in conſcientiæ foro valerent, vbi etiam ſecus reſoluit, quando Parochus ſine vlla Superioris auctoritate ſe in beneficium intruſit, vel notoriè ipſo iure, aut per ſentẽtiam eſt ſuo titulo priuatus, quod etiam reſoluunt plures relati a Sanch. *de Matrimon. lib.* 3. *diſp.* 22. *nu.* 13. Non obſtat *d. cap. dudum*,
29 ibi, *deceptæ*, quia † Abb. *illi nu.* 26. Sanch. *vbi ſuprà, nu.* 14. *& ſub num.* 56. intelliguntur verbum illud, *deceptæ*, quaſi animæ Parochianorum à Curato Eccleſiæ priuato, & communiter tolerato abſolutorum non decipiantur verè per huiuſmodi abſolutionem, imò per eam ſuppoſita bona fide ſaluentur ad inſtar Baptiſmi inualidi bona fide ſuſcepti, iuxta tex. *in c.* 2. *& in c. vlt. de Præsbyt. non bapt.* ſed ſolum dicuntur deceptæ, habito reſpectu ad animum prædicti Curati eas decipere intendentis.

30 Unde etiam quando quis eſt ipſo iure priuatus adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta eius ante criminis declarationẽ concurrente communi populi, vel maioris partis errore, ita Nauar. *in dict. c. placuit num.* 179. *& ſeq.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 8. *quæſt.* 2. *& p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 17. *quæſt.* 4. Sanch. *d. diſp.* 22. *num.* 56. vbi *num.* 58. reſoluit, quod dum priuatio, & hominis inhibitio eſt occulta, adhuc valent geſta concurrente prædicto communi errore.

31 Hinc denique indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitùs falſo, qui putabatur verus, non minus operantur, quam ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero vt per Auiles *ad*
32 *cap.* 1. *Prætor. n.* 14. *pag.* 25. Et † qui ſoluit Prælato non notoriè intruſo liberatur, Gama *Luſit. deciſ.* 1. *nu.* 1. *& deciſ.* 303. *n.* 1. Maſcard. *de probation. concl.* 1323. *num.* 1. Surd. *deciſ.* 229. *num.* 10. Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. gloſ.* 45. *§.* 2. *nu.* 17.

33 Ut autem geſta valeant, non ſatis eſt cõmunis error, ſed neceſſario requiritur titulus à Superiore collatus, quamuis inualidus ſit ob aliquod vitium latens; quare dum aliquis ſine titulo, & auctoritate Superioris in officio judicis, Parochi, aut Confeſſores ſe intruſit, licèt communis error facti accedat, geſta per illum ad vtrumque forum pertinentia ſunt prorſus inualida, ita Sanch. *diſp.* 22. *n.* 49. Suar. *in* 3. *p. tom.* 4. *diſp.* 26. *sect.* 6. *num.* 7. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 68. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.* 1. *nu.* 102. *&* 103. Ægid. de Coninch. *de Sacramentis, diſp.* 8. *dub.* 3. *num.* 22. *& dub.* 6. *nu.* 47. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tr.* 1. *diffic.* 23. *nu.* 9. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *num.* 227. Ioan. Valer. *de different. vtriuſque fori verb. Nullitas, different.* 7. *num.* 2. Fagundez. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 7. *c.* 2. *nu.* 73. Contra Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 3. *cap.* 22. *n.* 46. & Ioan. Sanc. *in ſelectis, diſp.* 44. *num.* 3. exiſtimantes quod vt geſta valeant tam in foro externo, quam Conſcientiæ ſatis eſſe haberi communem errorem, nec neceſſarium eſſe titulum collatum à Superiore legitimo.

Intellige ſupradicta, & ſic tunc ſolum 34
communem errorem, & titulum operari validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilitas fuerit de Iure humano, veluti quando abſolutio ſacramentalis præſtatur à Sacerdote, qui communiter exiſtimatur proprius ipſius pœnitentis Sacerdos, cum tamen à parte rei non eſſet talis, propter aliquod ſui ipſius impedimentum iuris humani, vt quia titulum beneficij Parochialis, alioqui ſibi legitimè collatum, amiſit à parte rei ipſo iure propter adeptionem alterius beneficij, iuxta terminos *d. cap. dudum, & c. de multa, de præbend.* vel propter delictum eandem priuationem inducens, vel ob aliud ſimile impedimentum † Quando 35
verò inhabilitas procedere a iure diuino, aut naturali, licet concurrat prædictus error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullus erunt momenti, Abb. *in cap.* 2. *in fine, de Presbyt. non baptiz.* & alij quos refert, & ſequitur Maſcard. *de prob. concluſ.* 646. *numero* 98. *&* 99. Sanch. *d. diſp.* 22. *numero* 27. Vnde † ſi non Sacerdos ſa- 36
cramentaliter abſoluat, quamuis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus, abſolutio eſt irrita; is enim patitur inhabilitatem de Iure diuino, ſecundum quod ſoli Ordini Sacerdotali anneXa eſt iuriſdictio neceſſaria ad eam

abſolutionem miniſtrandam, ex text. *in cap. verb. de Pœnitent. diſt.* 1. Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de Sacram. Pœnit. cap.* 10. reſoluunt Sanch. *loco citato*, & Ioan. Baptiſta Coſta *remed. ſubſidiar. remed.* 127. *num.* 25. latè, & elegantur Io. Valer. *de different. vtriuſque fori verb. Nullitatis, differ.* 3. *num.* 3. vbi refert in loco del Pouo Regni Aragoniæ inuentum fuiſſe Parochum, qui erat laicus Regni Franciæ, & curam animarum illius loci per 33. annos exercuerat.

37 *Octauò* eſt notandum, Parochus ſecluſa Epiſcopi reſeruatione poſſe dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 15. ita Sacra Congreg. *negotijs Epiſcoporum, & Regulariũ præpoſita reſcripſit Epiſcopo Caſtellanen. ſub die* 20 *Auguſti* 1602. vbi etiam quod hoc idem Epiſcopus ei prohibere, non debet, Poſſeuin. *d. tract. de officio Curati, c.* 5. *num.* 50. vbi ſubdit quod miniſtrare ſine tali licentia Sacramẽta eſt peccatum mortale.

38 † Sed iſte Vicecuratus a proprio Parocho ob eius abſentiam ad breue tempus, vt omnem curam gerat, poteſt alijs delegare vnam, vel alteram cauſam, Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 31. *nu.* 13. Squillante *de priuilegijs clericorum cap.* 2. *n.* 34. vbi *nu.* 35. ſubdit non poſſe prędictum Parochi delegatum ad vniuerſam Parochiæ curam alteri delegare omnem curam, dum abeſt, etiam ad modicum tempus niſi adeſſet conſuetudo, vt dum ad breue tempus abeſt, ſubſtituat aliquẽ miniſtraturum omnia Sacramenta in Parochia, quia Parocus vicecuratum inſtituens, & conſcius conſuetudinis tacens, videtur tacitè dare facultatem ad eam ſubſtitutione, & vbi extat dicta conſuetudo, poſſet ſic inſtitutus à Vicecurato dare alteri licentiam aſſiſtendi Matrimonio, aut miniſtrandi aliud Sacramentum quia eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, & non cenſetur delegatus illius Vicecurati; & *num.* 37. reſoluit, quòd ſi Parochus præſens aſſumeret Vicarium locantem operas, vt ipſum adiuuet, hic Vicarius non poſſet delegare, quia non cenſetũr illi vices ſuas plenas committere; & *n.* 39 ait quod Sacerdos delegatus ad aſſiſtendum alicui Matrimonio, ex delegatione Parochi non poteſt ſubdelegare, quia delegatus ad vnam cauſam non poteſt totam delegare, niſi ſit delegatus ſupremi Principis.

Et nota, quod Curatum beneficium habens, quamuis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ex conſuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi poteſt, vt eidem per Vicarium ſeu Capellanum etiam temporalem, & ad nutum amouibilem inſeruiat, ita Nauar. *conſ.* 21. *de cleric. non reſid. in nouis*, Sa7r. *in floribus deciſ. ſub. eodem tit. deciſ.* 18. 39

At Religioſi, qui ſine ſpeciali licentia Parochi præſumunt clerici, aut laicis Sacramentum Vnctionis Extremę, vel Euchariſtiæ miniſtrare, Matrimonia ve ſolemnizare, excommunicationis incurrũt ſententiam ipſo facto, per Sedem Apoſtol. dumtaxat abſoluendi, *Clem.* 1. *de priuileg.* plures citati per me, *de officio, & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 50. *nu.* 96. *ſecundum Lugdumen. impreſſ.* * quibus adde Lezanam *in ſum. quæſt. Reg. c.* 9. *n.* 31. * & ad ſingula quæque Sacramenta infra in ſuis locis adnotabimus. 40

† In partibus verò Indiarum Occidentalium Religioſi ad curam Indorum tanquam Parochi liberè ſuis Parochianis miniſtrare valent ſine metu dictæ excommunicationis, quia id faciunt ex commiſſione Papæ per indultum Alexand. VI. in quo datur facultas, ſeu commiſſio Regibus Hiſpaniarum ad aſſignandos popolos Fratribus Mendicãtibus ſine conſenſu Epiſcoporum, vt ibi exerceant poteſtatem Parochorum, putà Sacramenta miniſtrando, Euangelium prædicando, mortuos cnm eleuatione Crucis ſepeliendo, & tandem nblationer factas à Fidelibus in eorum Eccleſijs colligendo, vt eſt notorium in illo nouo Orbe; ex quo conſequenter ſit, quod etiam Communionem Paſchalem implendi præcepti eccleſiaſtici gratiam valent inibi miniſtrare, itemque aſſiſtere Matrimonijs, ſeu nuptias benedicere, vt expreſſe conceſſit Pius V. ſicut teſtantur Miranda *in man. Prælat. tomo primo quæſtione* 42. *articulo* 6. nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular. reſ.* 126. *numero* 10. dum tamen ſint periti in lingua, & idiomate illius gentis, alias enim non reputantur habiles ad curam 41

anima-

animarum per ſe ipſos exercendam, Portel, *in dubiis Regular. verbum Sacramentorum adminiſtratio num.* 1. *&* 2. Hieron. Roderic. *vbi ſupr. reſol.* 109. *nu.* 1. *in fine*, eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Braſilia per conceſſionem Sixti V. cuius tranſumptum vidiſſe authenticum teſtatur Portel. *ad addit. ad dubia Regularia, verb. Matrimonium num.* 9. *in fine* vbi etiam addit eandem conceſſionem (vt arbitriatur) factam eſſe pro India Orientatali, vbi Fratres aſſiſtunt conuerſioni Indorum in locis ſibi aſſignaris ad miniſtranda Sacramenta, refert Hieron. Rod: *de reſ.* 126. *num.* 10. *verſ. eodem.*

42 *Nonò* eſt notandum ſimoniam eſſe pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum aut tanquam mercedem operis, ſeù laboris concomitantis, vt probat *cap. quidquid* 1. *q.* 1. ibi, *prætia qualibet, vel præmia*, Bonacin. *de ſimon. q.* 4. *§* 1. niſi tanquam ſtipendium ſuſtentationis accipiat, iuxta illud Chriſti Domini Matth. cap. 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua cap. pen. & vlt.* 1. *quæſt.* 2. *cap. cum ſecundum, de præbend.* Victor. *de ſimon. p.* 2. *num.* 19. Sylueſt. *in ſum. verb. ſimonia q.* 9. Sot. *l.* 9. *de iuſtit. q.* 8. *art.* 1. Nauar. *in man. c.* 23. *num* 101. Bonac. *de ſimon qu.* 6. *puncto* 2. *num.* 1. & redditus ratione curæ ſibi obuenientes adeò tenuens eſſent vt non ſufficerent ad ſuſtentanda onera perſonæ, ſtatus, & officij, Valent. *tom.* 3. *diſp.* 6. *qu.* 19. *puact...... verſ. quodam etiam* Quotieſcunque enim in his terminis cõcurrit cauſa honeſta bandi, & recipiendi, qualis erit eleemoſyna, pia oblatio, ſtipendium ſuſtentationis, merces laboris accidentalis, & oblationis ſubſequutæ, vel iuſta conſuetudo rationabilis, & præſcripta, temporalia ſic data ſpiritualium miniſtris ex huiuſmodi cauſis præſumuntur conceſſa, ac proinde excludũt quamcunque ſiniſtram turpiter recepti præſumptionem, vt de eleemoſyna, & oblatione eſt text. *in cap. placuit il* 2. *& in c. dictum* 1. *quæſt.* 1. *& in cap. dilectus* 30. *de ſimon.* de ſtipendio, & ſuſtentatione eſt tex. *in cap. pen.* 1. *q.* 2. *& id. d. cap. cum ſecũdum*, de conſuetudine eſt etiam tex. *in c. ad Apoſtolicam, de ſimon.* vbi *gloſſ. vlt.* & Abb. *num.* 4. & docent citati a Bonacin. *de ſimon. quæſt.* 1. *§.* 2. *verſ. ſecunda eſt.*

Non committitur tamen ſimoniam accipiendo aliquid pro materia remota Sacramentorum, vt pro pane, viuo aqua, olea, &c. Ratio eſt, quia non accipitur temporale pro ſpirituali, cum materia remota Sacramenti ſecundum ſe ſit res naturalis temporalis, & pretio æſtimabilis, nec valorem ſuum amittat ob connexionem cum ſpirituali, vt benè reſoluit Bonac. *de ſimon. q.* 4. *§.* 1. *n.* 2. vbi *in verſ. dixi* tradit temporale accipi non poſſe pro materia proxima, velut pro ablutione in Baptiſmo, pro conſignatione in confirmatione, pro ſpeciebus conſecratis in Euchariſtia, pro verborum prolatione in Sacramento Pænitentiæ, & ſic cæteri, ex ea ratione, quia *in c. Baptizandus, & in c. in Eccleſia, de ſimon.* & in alijs iuribus 1. *quæſtione* 1. habetur ſimoniam committi non ſolum vendendo Sacramenta verùm etiam vendendo actiones Sacramentorum, & ſacra miniſteria, quæ in actionibus corporalibus conſiſtunt, & ſubdit idem Bonacin. *ibidem in verſiculo ex dictis*, de forma Sacramentorum idem eſſe ſentiendum, quòd de materia proxima.

Supereſt nuuc videre, qua pœne afficiatur Parochus, ſi Sacramenta adminiſtrare nolit, vbi obligatus eſt; & primo ommiſſis multis, quæ tradit Grilenzon conſ. 171. prò certo conſtituendum eſt, ſi moriatur Parochianus ſine Sacramentis, grauiter, ac mortifere Parochum peccare; nam reui eſt illius animæ, vt dicitur *in c. ſi Præsbyter, & in cap. ſeq.* 26. *q.* 6. gloſ. *verb. ſiue crnfeſſione in c. officium, de offic. Archipr.* Vgolin *de officio Epiſcopi cap.* 15. *§.* 12. *n.* 14. Quoad pœnam verum cum non generatim de omnibus Sacramentis, nec de ſingulis ſpeciatim cautum ſit, quæ pæna inferatur nolenti Sacramenta adminiſtrare, arbitraria pæna puniendum hunc eſſe exiſtimo arg. *l.* 1. *ff. de iure delib. & cap. de cauſis, de offic. deleg.* reſoluunt Navar. *conſ.* 3. *de penis in antiq.* aliàs *conſ.* 5. *de Paroch. in nouis*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de pænis dec.* 3. Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 55 *verſ. hinc precedit*, Vgolin *d. §.* 12. *n.* 14. vbi ſubdit arbitrariã pænam inferri habito reſpectu ad negligentiam Parochi, & ad neceſſitate Sacramenti, & ſalutem animarum, additque id locum habere in Sacramentis neceſſarij, vt in Baptiſmo, & Pænitentia; excepit 43

tamen, ubi quis infirmum ſibi commendatum baptizare noluit; nam ſi ſine Baptiſmo moriatur, deponi debet, per *cap. quicunque Presbyter, de conſecrat. dist.* 4. Hæc pauca ſufficiant dixiſſe de Sacramẽtis in genere, nunc verò de ſingulis in particulari infra aliquid prælibabimus, videlicet de Baptiſmo, Pænitentia, Sacra Cõmunione, Matrimonio, & Extrema vnctione. Non pauci ſcriptum relinquerunt Parochum primam Tonſuram ſubditis ſuis conferre poſſe, ex quorum numero ſunt Panorm. *in cap. 4. de conſuetud. num.* 9. Archidiac. Hugo & Innoc. *in cap. nullus Epiſcopus, de tempor. ordinat.* Sed hoc merito repellunt Sot. *in 4. diſt. 25. q.* 1. *art.* 1. Martin. Fornan. *de Ordine c. 5. §. 2. in 5. dub.* Azor. *inſtit. moral p. 2. l. 3. c. 48. qu. 2.* nouiſſime Philibert. Marchin. *de Sacram. Ordinis tract. 1. p. 2. c. 10. n. 3.* vbi refert totius Romanæ Eccleſiæ uſum teſtari hoc munus ad Epiſcopum pertinere, ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 3. num.* 16.

De Baptiſmi Sacramento adminiſtrando præcipua quædam per Parochum curanda. Cap. XVIII.

SVMMARIVM.

1 *Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali off. celebrandi eſt proprius miniſter Sac.*
2 *Baptizans ſolemniter, cum non ſit Sacerdos, illicite baptizat, & ſi clericus ſit, irregularitatem incurrit.*
3 *Irregularitatem incurrit, qui miniſtrat in Ordine ſacro quem non habet, modo ſcienter ſerrò, & ex officio miniſtret.*
4 *Excommunicatus Parochus maiori excommunicatione non poteſt ſolemniter baptizare, aliàs peccabit mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare.*
5 *Parocho excommunicato præferendus eſt laicus non excommunicatus in Baptizando extrema neceſſitate.*
6 *Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra, ab interdicto perſonaliter.*
7 *Baptizandus quiſque eſt in ſua, cui ſubeſt, Eccleſia, niſi peregrinus, ſit vel certum non habet domicilium.*
8 *Parochus ſi infirmũ baptizare noluerit & ille ſine Baptiſ. moriatur, deponitur.*
9 *Baptizare poteſt ſolemniter alterius Parochus de expreſſa licentia proprij Sacerdotis.*
10 *Diaconus ex Sacerdotis proprij comiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat.*
11 *Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizauerit ſine licentia proprij Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem, aut irregularitatem.*
12 *Sacerdos alienus baptizans in ſolemnitate, quando Parochus abeſt, nec facilè haberi poteſt, non peccat.*
13 *Baptiſmalis fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus.*
14 *Parentes ex conſuetudine, & præcepto Eccleſiæ poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante, adultam ætatem obligari.*
15 *Paruuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi.*
16 *Baptizandi ſunt adulti, ægrotantes, pænitentes, muti, & ſurdi.*
17 *Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium.*
18 *Nomen malum habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio.*
19 *Nomen honeſtum habere præmium eſt non modicum.*
20 *Auctor ad quadrageſimum ætatis ſuæ anuum, dum hæc ſcribebat, ingreditur.*
21 *Patrinos deſignare ad parentes ſpectat ipſis verò non deſignantibus ad Parochum pertinet.*
22 *Patrinus vnus, vel ad ſummum duo, vnus ſcilicet vir, vnaque fœmina adhibendi ſunt.*
23 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, vt duo viri, vel duo feminæ ſimul ſuſcipiãt.*
24 *Procurator vnus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt.*
25 *Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore.*
26 *Patrinos plures adhibens Parochus peccat mortaliter, ſed cum omnibus contrahitur cognatio.*
27 *Patrinus in Baptiſmo eſſe non poteſt, qui*

qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem.

28 *Patrin' in baptiſmo eſſe poſſunt pueri cujuſcunque ætatis, modò habeant uſum rationis.*

29 *Patrini poſſunt eſſe minores baptizato.*

30 *Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſint referuntur.*

31 *Abbates, Monachi, aut Religioſi ſaltem clauſtrales Patrini eſſe non poſſunt.*

32 *Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo.*

33 *Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum, ejuſque patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omnino prohibetur.*

34 *Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſoſmet Patrinos, neque à viro contracta transfunditur in uxorem, vel è contra.*

35 *Cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperietur, qui poſſit infantem baptizare.*

36 *Patrini quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur.*

37 *Parochus infantem in periculo mortis jam patizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit.*

38 *Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur.*

39 *Baptiſmus ſecluſa neceſſitate non eſt conferendus in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principium filii extiterint, qui ſint baptizandi.*

40 Clem. vnic. de Baptiſmo *loquitur de magnis dominis, & ideò non comprehendit Ducem Januenſem, ſed Duces Regulares.*

41 *Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta.*

42 *Interdicti tempora adminiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolum paruulis ſed etiam adultis cum ſolemnitate Unctionis, Catechiſmi, & Exorciſmi.*

43 *Baptiſmi materia remota eſt aqua ſimplex, ſeu elementaris.*

44 *Baptiſmi materia propinqua eſt ablutio per aquam, quæ ſcilicet ſucceſſivo contactum contingit corpus.*

45 *Aquæ minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, vt ejus infuſio corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicatur.*

46 *Baptiſmus non eſt validus ſi aqua contingat tantummodo veſtes, aut pileum, aliquid aliud extra carnes.*

47 *Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione.*

48 *Baptiſmi ad valorem nihil intereſt, utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò corporis immerſionem, unam, vel trinam; dummodo licitè fiat.*

49 *Forma Baptiſmi in Occidentalibus Eccleſiis quæ oſtenditur.*

50 *Perſona, quæ baptizatur, exprimenda eſt in Baptiſmo.*

51 *Perſona baptizans non eſt neceſſarium ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam, quæ baptizatur, ſed ſufficit indirectè.*

52 *Actio, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum baptizo, ſive per verbum abluo, ſive per verbum mergo, & ſimile.*

53 *In Baptiſmo exprimendæ ſunt tres perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis.*

54 *Baptizat invalidè qui utitur hac forma, Ego te baptizo in nomine Chriſti.*

Declaratur text. in cap. à quodam Judeo, de conſecr. diſt. *num.* 55.

56 *Baptiſmus valet, ſub hac forma celebratus; Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus ſancti.*

57 *Baptiſmus valet, quamvis in ejus forma relinquatur particula, in. Item licet relinquatur particula, & vt numero* 58.

58 *Parochus in forma Baptiſmi relinquēs particulas, in ac &c, ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccat tantum venialiter.*

Miniſter Baptiſmi ſolemniter, & ex Paſtorali officio celebrandi eſt proprius Sacerdos. Cum enim Sacerdotes omnes vi conſecrationis ſuæ acci- 1

pìant poteſtatem in corpus Chriſti verum, quia illud conficere poſſunt, conſequenter etiam idonei fiunt, quibus ordinaria Poteſtas conferatur in corpus Chriſti myſticum, fideles ſcilicet colligendo per Baptiſmum, ſpiritualiter paſcendo per verbi Dei prædicationem, & a peccatis abſolutionem, adeoque ipſos diſponendo ut etiam ad Sanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum accipiendum idonei reddantur. Cum verò officium paſcendi, ſeù cura animarum proximè, non proveniat ex ordinatione, ſed ſit poteſtas juriſdictionis ab Eccleſia, ſive Prælato eccleſiaſtico collata, ideò Sacerdotes, qui eam non habent, tale officio exercere non poſſunt. Hinc eſt, quòd officium baptizandi (ſicut, & prædicandi, a peccatis abſolvendi, aliisq; Sacramentis paſcendi) per ſe primo conveniat Epiſcopis ſeù primis Sacerdotibus, Romano quidem reſpectu totius Orbis, aliis verò reſpectu ſuæ diœceſis; at verò inferioribus Sacerdotibus, ſeù Presbyteris per communicationem Epiſcoporum; & ideo ſic docent Bonac. *de Sacram. diſp.2.q.2. puncto 2. ex nu.* 2. Paulus Layman. *in Theolog. moral. lib.5. tract.2. cap.7. n.2.* ubi in fine ex hoc infert, graviter peccare parentes ſi prolem ſuam Parocho alieno abſque proprii licentia baptizandum offerant.

2 Unde fit eum, qui ſolemniter baptizat, cum non ſit Sacerdos, illicite baptizare; uſurpat enim ſibi alienum officium, ac proinde, ſi clericus ſit, irregularitatem incurrit, ita Trullenc. *in praxi reſol. Sacram. lib.2. cap.1. dub.4. n.4.* Navar. *in man. cap.22. nu.7.* Sayr. *de cenſur. lib.7. c. 10. n.4.* Bonac. *de cenſur. diſp.7. q.3. punct. 6. nu. 5.* Ugolin *de officio Epiſc. cap. 15. §. 6. nu. 6.* ubi loquitur de Diacono ſolemniter ba-
3 ptizante ſi id faciat ut Sacerdos, ſed † ſi ut Diaconus bona fide fecit exiſtimantes ſe id poſſe credit non incurrere irregularitatem, quod in foro animæ poſt. Nav. *conſ. 70. ad fin. de ſent. excom.* verum dicit Joan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum, verb. irregularitas diff. 3.* illa enim contrahit qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modo ſcienter, & ſeriò & ex officio miniſtret. *cap. 1. & 2. de cleric. non ordin. min.* Ugolin *de irregular. ca. 37* Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.11. ſect. 3. n. 22.* Sayr. *d.c. 10. n.1.*

Excommunicatus Parochus majori 4
excommunicatione non poteſt ſolemniter Sacramentum Baptiſmi miniſtrare, alias peccabit mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate, ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate illud adminiſtrare, ita S. Thom. *in 4. diſt.5. q.2. art.2. quæſtiunc.* 5. Sot. *in 4. diſt.1. q.5. art.6.* Card. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.1. cap. 20. num.7.* quod intelligitur, ſi non ſit alius, qui baptizet, nam † ſi adeſſet laicus non 5
excommunicatus, eſſet præferendus, Sacerdoti excommunicato; quia tunc non eſt neceſſitas, cum poſſit tale Sacramentum conferri à laico, ita Sylueſt. *in Sum. verb. Baptiſmus 3. num.* 1. Nauar. *in man. cap. 22. numer.* 7. & hoc eſt probabile, licet aliter ſententiat Sayr. *lib.2. de cenſur. c.2. num.* 17. † Nec etiam poteſt miniſtra- 6
ri ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra ab interdicto perſonaliter, ut reſolvit idem Sayr. *lib.5. de cenſur. cap.7. nu.5.* cum ſatis ſit illud miniſtrare ſine ſolemnitate ad ſatisfaciendum neceſſitati, quamvis contrarium probabile cenſcat Suar. *tom. 5. diſp. 33. ſect. 1. n. 5.*

Quiſque igitur in ſua, cui ſubeſt, Ec- 7
cleſia eſt baptizandus, quia vnus Sacerdos alterius Parochiæ terminos plebem, & ius non valet vſurpare, *cap. placuit 7. q. 1. cap. ſicut 9. q.2. cap.1. nullus, cap. Epiſcopum, cap. Epiſcopi, cap. non invitati 13. q.1. cap. nullus 3. de Paroc.* niſi conſuetudine ſit obtentũ, vt infantes poſſint baptizari à quibuſcumque Præsbyteris, vel Canonicis ciuitatis, quia illa ſeruanda erit, quommodo id fiat de licentia Ordinarij, & ſine præiudicio iurium, & emolumentorum Parochi, vt cenſuit S. Congreg. Rit. *in Oriolen. 16. Decemb.* 1605. vel niſi baptizandus peregrinetur aut certũ non habeat domicilium; hoc enim caſu in ea Eccleſia, quam elegerit, baptizari poterit *c. nec. n. in princ. verſ. aut. in electa 10. quæſt.3.* Et † quicunque Præsbyter, ſi in prouincia propria vel in alia, vel vbicunque inuentus fuerit commendatum ſibi infirmum baptizare noluerit vel pro intentione itineris, vel de alia aliqua excuſatione, & ſi ſine Baptiſmo moriatur infirmus deponitur *quicunque, de conſec. diſt.4.* Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.55. verſ. hinc procedit.* Ugolin *de officio Epiſcopi c.15. §.12. nu.14.*

De

9 De licentia tamen proprij Sacerdotis expreſſa aut rationabiliter præſumpta, alienus ſolemniter baptizare poteſt. *c.interdicimus 16.quæſt.*1.Ludou. Miranda *in man.Prælati tom.*1.*q.*43.*art.*1.*in princ.*vbi etiam quod in caſu neceſſitatis, vel de licentia Ordinarij non eſt prohibitum Religioſis baptizare, Vgolin.*d.c.*15.*§.*6.*n.*7. Paul.Layman.*in Theolog.moral.l.*5.*tr.*1.*c.*7.*num.*1.*in fine*. Aſcan. Tamburin.*de iure*
10 *Abbatum tom.*2.*diſp.*4.*q.*1.*nu.*2. Imò † ex Sacerdotis proprij commiſſione ob rationabilem cauſam facta etiam Diaconi ſolemniter baptizant.*c.Diuinos* 93.*diſt.* Sot. *in* 4.*diſt.*3.*qu. vnic. art.*1. Vaſq. *diſp.* 43. *c.* 4. Bonacin. *de cenſur, diſp.*7.*q.*3. *puncto* 6. *num.*5.*& de Sacram.diſp.*2.*q.*2.*puncto* 5.*n.*3. Paul.Layman.*de cap,* 7.*n.*3, vbi ſubdit notandum diſcrimen inter Diaconum, & Presbyterum quod attinet ad poteſtatem baptizandi, hæc enim iure ordinario Presbytero conferri poteſt, vt ipſi tamquam ex proprio Paſtorali officio competat, Diacono autem extraordinariè tantùm ob aliquam incidentem cauſam a Sacerdote proprio delegari, puta ſi is propter baptizandorum, multitudinem, grauem infirmitatem, vel excomunicationis cenſuram, Baptiſmum pœnitentibus neque per ſe, neque per ſubſtitutum Sacerdotem ſatisfacere poſſit.

11 At vero ſi alienus Sacerdos infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizauerit ſine licentia proprii Parochi, licet peccet mortaliter, cum non vſurpet ſibi iuriſdictionem,& munus alterius;quia paſcere animas, quod maximè fit verbo, & Sacramentis,Pertinet ad Paſtores;nullam tamen currit excommunicationem, vel irregularitatem cum hæc pœna nullibi
12 reperiatur expreſſa. † Si verò baptizet in neceſſitate, quando Parochus abeſt, nec facile haberi poteſt,non peccat;quia quilibet Sacerdos eſt per ſe inſtitutus miniſter ad hoc Sacramentum, & habet poteſtatem illud adminiſtrandi, vt per Emman. Sà *in aphoriſmis verb. Baptiſmus n.*7. Valent. *tom.*4.*diſp.*4.*q.*2.*puncto* 1.*propè fin.*Bonac.*de Sacram.diſp.*2. *q.*2. *puncto* 5. *nu.*10.Miranda *d. art.*1.

13 Vocatus Parochus Sacerdos, vel alius de eius licentia, vt ſupra, ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, ſtatim, & ſine alia cunctatione ad Eccleſiam ſe ſeconferre debebit vbi fons Baptiſmalis decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus, & deſuper cautè occluſus habens intus aquam mundam: & ſufficientem, vt aduertit Piaſec.*in praxi Epiſc.p.* 2 *c.*3.*n.*15. *verſ.fontis*;indutuſque ſuperpelliceo, & ſtola violacea ad Eccleſiæ ianuam conſiſtat,vbi ante omnia ab illis, qui infantem ad Baptiſmum deferunt,quęret de nomine infanti imponendo, qui ſint Patrini, & an infans domi ob caſum aliquem fuerit baptizatus, vide Caſtald.*in praxi cærem.lib.*2 *ſect.*14.*cap.*3.

Sed aduertat, quod extra caſum neceſſitatis & ſtando ſolum in iure diuino, nõ videntur obligari parentes ad baptizandos filios tempore infatię, quod dicetur olim fuiſſe in conſuetudine aliquibus in locis at vero ex conſuetudine Eccleſiæ & præcepto eius rectè poſſunt parentes ad baptizandos infantes ſuos ante adultam ætatem obligari,cum res ſit iuſta,& bono communi expediens, & ipſi ſubditi iuriſdictioni Eccleſiæ, vnde ſecluſa magna cauſa non poteſt hæc conſuetudo violari: ita Suar.*to.*3.*de Sacr. q.*71.*diſp.*31.*ſect.*1.*verſ.tertio*, quem refert & ſequitur Illuſtriſs.D.meus Roderic.à Cunha *in comment.ad cap.baptizari* 3.*num.*2.*diſt.*5.*Facit etiam *conſti.*23.*Eugenij IV.* incip. *Cantate pridie Nonas Februarij* 1441.quę admonet Baptiſmum non eſſe differendum in pueris ob periculum mortis ſed quamprimum commodè fieri poteſt conferri debet, quia eripita diaboli poteſtate, & filios Dei facit adoptiuos, cuius conſtitutionis memini *in collect. Bullarij verb. Baptiſmus* 1. optimè Ludou. de ſancto Ioanne Euangeliſta *tr. de admin. Sacram. art.*2.*de Baptiſmo n.*1.ibi *Enel bautizar la criatura es lo meior guardar la coſtum. bre de la tierra donde eſta con tal que non paſſe doze dias, porque haſta entonces ſe puede dilatar ſin peccado,* &c. ibi. *La coſtumbre ordinaria de Eſpanna es à los ocho dias,* &c. † Paruuli igitur parentum fide, & 15
profeſſione ſunt baptizandi, *cap.*1. *§.fin. dict.cap.baptizari,diſtinct.*5. *cap. illud* 6.*c. filius Dei cap.paruuli etiam*, cum alijs, *de conſec.diſp.*4.Item,& adulti *d.cap.*1.*§.fin. d.cap.baptizari,cap.*1.¶.*Sacramentum, de ſum.Trin.* † Et ægrotantes, qui ſi pro ſe 16
reſpondere non poſſunt;aliorum ſuæ voluntatis teſtimonio ſunt baptizandi,

quod idem de pœnitentibus eſt dicendum, *capit. ægrotantes d. cap. paruuli*, *de conſec. diſt.* 4. Item de mutis, & ſurdis *d. cap. paruuli*. Dormientes autem atque inuiti, ſeu amentes quando ſuſcipiant caracterem Batiſmi, & quando non, & quando ſint baptizandi, vel non habetur *in c. maiores* 3. *§. item quæritur, de Baptiſmi*.

17 Quod ad baptizandi nomen attinet, illud eſt animaduertendum, quod ſicut Chriſtiani à Chriſto dicuntur, ita æquum cenſetur, vt ipſi à Chriſti militibus, qui ſancti fuerunt, nomina ſua ducant, non autem ab infidelibus; aut Gentilibus, qui Chriſtum non agnouerunt, nec ab alijs etiam denominationibus, quæ cum Religione non ſunt coniunctæ, vel tur-

18 pia ſignificant, quia † malum nomen habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio vt notant Doctores *in c.* 1. *de depoſito*, Mateſil, *ſing.* 75. Annibal. *in rub. ff. ſoluto matrim. n.* 222. Iaſ. *in l. cunctos populum lect.* 2. *num.* 25. *C. de ſumma Trinit.* Felin *in proœm. Decretal. num.* 30. Caſſan. *in conſuetud. Burgund. fol.* 66. *nu.* 53. *& in catal. gloriæ mundi part.* 11. *conſul.* 23. Guilielmi *in ca. Rainutius, de teſtam. verb. Rainutius à num* 45. Gerald. *ſing.* 75. Mandoſ. *conſ.* 76. *ex nu.* 1. Fuſc. *lit. N. ſing.* 14. Ant. Scap. *de iure non ſcripto lib.* 5. *c.* 105. *ex nu.* 6. Anton. de Sola *in Conſtit. Ducatus Sabaudiæ in proœm. gl.* 1. *num.* 3. Viui. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 9. *tit.* 18. *num.* 1. *pag.* 513. vbi *in verſ. alium etiam*, colligit ex *d. c.* 1. quod ſi quis deponeret res ſuas pænes turpe nomen habentem, & eas perderet, ſibi imputandum foret, qui illo confidere auſus ſit, Cened. *ad Decr. collect.* 24. *nu.* 3. Menoch. *de præſu. l.* 1. *præſ.* 89. *n.* 131. Maſcard. *de prob. concl.* 731. *nu.* 22. Farin. *in praxi crimin. par.* 6. *q.*

19 179. *nu.* 91. *cum ſeqq.* Vnde dicitur † præmium eſſe non modicum bonum, & honeſtum nomen habere, quia à nomine, & cognomine multoties ſumitur & permiſſa eſt argumentatio, vt latè explicat Abb. *in proœm. Decretal. in verb. Greg. nu* 7. Et hinc Salicet. *in l.* 1. *princ. C. de ſum. Trin.* per eum text. exhortatur parentes vt pulchra nomina, & honeſta liberis imponant, quia ſecundum illum quodammodo præ ſeferunt infamiam.

20 Ideo iuxta Sacrorum Canonum, & Conciliorum præſcriptum Parochus ſi nomen baptizandi non eſſe Sancti alicuius animaduertat, moneat placide illum deferentes, vt dimiſſo eo aliud nomen inquirant, & pronuntient, quod Sanctis, vel Sanctæ alicuius ſit cuius vitam pro viribus imitari conetur, & cuius interceſſione in Cœlis apud Deum vti, poſſit cum bene norint quot, quantiſque periculis, & calamitatibus humana vita ſit obnoxia, quantumque indigeamus aſſiduo Sanctorum patricinio. Ad Sanctum igitur Eccleſiæ Doctorem Auguſtinum in neceſſitatibus meis recurrere vti ad ſingularem protectorem ſum ſolitus, & nunquam mihi in illis defuturum confido, cuius hoc ipſo die feſtum celebratur, quique, mihi vitæ initium fuit, & xlj. annis expletis xlii. ætatis ingredio hoc præſenti anno 1631. Deo Opt. Max. vitæ, & omnium bonorum Auctori eiuſque Matri beatiſſimæ Virgini Mariæ, & ipſis Sanctis. Cœleſtibus cunctis laus, honor, gratiarum actio, & iubilatio in ſæcula ſæculorum.

Quod autem ſpectat ad Patrinos, animaduertat Parochus, an parentes eos deſignauerint; quia ad illo hoc pertinet, ipſis verò non deſignantibus ad eum tunc ſpectabit, vt notant Poſſeuin. *dict. tract. de officio Curati cap.* 6. *num.* 33. Bonacin. *de Matrimon. quæſt.* 3. *puncto* 5. *§.* 2. *numero* 27. 21

At de ſuſceptorum numero inſtitutum fuit, vt vnius tantum eſſet, Leo 22
I. *in c. non plures, de conſecr. diſt. & in c. vlt. de cognat. ſpirit. l.* 6. Sed Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. cap.* 2. vnum tantum iuxta priſca Canonum ſtatuta adhiberi Patrinum voluit vel ad ſummum duos, ſcilicet vnum virum vnamque fœminam, refert Poſſeuin. *dict. cap.* 6. *numero* 33.

Nec Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt 23
duo viri, vel duæ fœminæ ſimul ſuſcipiant, cum ſuper Conciliari conſtitutione diſpenſandi poteſtatem non habeat ita deciſum referunt à Sacra Congr. Zerol. *in praxi Epiſ. part.* 1. *verb. Baptiſmus §.* 4. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 57. *nu.* 7. Rebello *de obligat. Iuſt. part.* 2. *in appendice ad lib.* 4. *nu.* 89. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.* 31. *nu.* 153. Bonac. *d. §.* 2. *numero* 33. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.*

ral.lib.5.tract.2.cap.9.num.4. Armendar. *in addit.ad recopil.legum. Nauarræ, lib.4. tit.15.lib.1.de Matrim.in declar. num.75.* vbi *num.80.* pariter deciſum refert, quod
24 † vnus procurator, qui ſit viri, & aliter, qui ſit procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt: ſed non duo viri, nec duæ mulieres, vnuſquiſque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri, quod etiam tradunt Poſſeu. *d.nu.33.*& Rebello *citato loco num.90.*
25 Et hoc caſu cognatio contrahitur à mittente, non vero à procuratore, vt reſoluunt per me citati *de offi.& poteſt.Epiſcopi p.2.alleg.30.n.* 50. & cenſuit S. Congr.Concil. *in Tudertina* 16. *Martij* 1630.
26 Si quis vero adhiberet plures Patrinos, peccaret mortaliter, quia præceptum Eccleſiæ in re magni momenti violatur, ex cuius transgreſſione multiplicantur cognationes ſufficientes ad dirimendum Matrimonium; ita Fr. Emman. *in ſum. par.1.c.226.nu.1.* Verga etiam *in ſum.par. 1.c.33.caſu 39.* Bonac. *d.§.2.num.32.* Armendar. *in Addit.ad recop.legum Nauarræ lib.4.tit.15.l.1 de Matrim.in declarat.n.* 84. quidquid dicat Sanch, *d.lib.7.diſp.57. nu.6.* cum omnibus tamen cognatio contraheretur; quia licet actus contra legem factus regulariter non valeat *l.non dub. C.de leg.* excipitur tamen, vbi lex actum non tollit, & pænam extrinſecam addit, quæ poteſt cum actus valore conſiſtere, & valor actus non reſpicit fauorem eius, cui pœna imponitur, ut dicit Bart. communiter receptus *in l. prætor. ait, num.3. ff. de noui oper. nunciat* & ita eſt in noſtro caſu, non tollit enim actum, ſed ponit pænam Parocho admittenti plures duobus, & valor actus non pertinet ad favorem Parochi, ſed ſuſcepti, quare ſic reſoluunt Navar. *conſ.4.in antiq;alias conſ. 7.in nouis de cognat.ſpirit.* Ugolin. *de poteſt.Epiſc.cap.25.§.1.num.5.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub d. tit. de cognat. Spiritualis deciſ.4.* & dicit deciſum Armendar. *loco proxime citato.*
27 Attendat quoque Parochus, an patrini *vt ſupra* deſignati, & qui hoc onus ſuſcepturi acceſſerunt, admitti poſſint hoc eſt, an ſit baptizati, quia alias ſi non baptizatus teneat, inualidè facit hoc eſt nulla inde contrahitur cognatio; quia ſicut ad carnalem cognationem inter aliquos deſideratur proceſſio vtriuſque ab eodem ſtipite ſecundum carnalem propagationem, ita ad ſpiritualem exigitur proceſſio vtriuſque ab eodem ſtipite, nempè Chriſto, ſecundum ſpiritualem regenerationem, mediante viſibili Sacramento Baptiſmi, *cap.in Baptiſmate, de conſec.diſt.4.* Sanchez. *d. lib.7.diſp.70.à n. 7.* Rebello *de obligat.Iuſtit.p.2.lib.3.q.6.n. 6.& 7.* Baſil. Pont. *de impedimentis matrim.c.24.§.1.verſ. illud.tamen,* Bonac. *de §.2.nu.19.* Anton. Fernandez *in examine Theol.mor.p.3.cap.11 §.9 nu.4.* Paul. Layman. *d.c.9.nu.2.verſ. altera* & plures citati per me *d.allegat.30.nu.34.*

Nec opportet, vt hi patrini ſint maiores; quia pueri cuiuſcumque, ætatis poſſunt eſſe ſuſceptores legitimi, modo habeant vſum rationis, Sanch. *dict.l.7.diſp. 61.num.4.* Sayr. *in floribus deciſ.tit. de cognatione ſpirit.deciſ.1.* Navar. *conſ.1,alias 2.in nouis, eodem tit.* Poſſevin. *dict.cap.6, num.29.* Bonacin. *dicto* ¶. 2. *num.17.* 28

Nec refert, an ſint minores Baptizatos quia nullo iure ſtatuitur, aut ſequitur, vt ſint minores, Petr. de Ledeſma *in ſum.par. 1.tract.de Sacramen. Matrimon. cap.17. concl.7.dub.2.* Navar. *conſ.3. alias 4.de cognat.ſpirit.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ.3.* non enim patrinus, aut matrina perſonam patris, vel matris gerit (quaſi ac ratione, vt quidam falsò putant neceſſe ſit, vt patrinus tot annis baptizato maior ſit, vt poſſit eſſe pater eius naturalis) ſed baptizans tantum patris perſonam gerit, & acqua matris; patrinus autem ſolum de fideiuſſorem conſtituit, *cap. vos ante, de conſecr. diſt.4.* qualis poteſt eſſe, qui eſt minor ætate. 29

Perpendat etiam Parochus an deſignati huiuſmodi ſint Catholici, an ſanę mentis, an bonæ famæ, an eodem anno in Paſchate confeſſi fuerint, & Santiſſimam Euchariſtiam ſumpſerint, an Doctrinam Chriſtianam ſciant, itemque excommunicatos, interdictos, facinoroſos, & criminoſos ab infantis ſuſceptione arcebit, ita Paul. Laym. *dict. c.9.nu.2.verſ. præterea,* vbi tamen addit hæc genera perſonarum valide patrini munus obire poſſe, ſed non licite. Item mutus homo, & muta mulier probibentur eſſe patrini *c. paruuli, de conſecrat, diſtint.4* Anchar. *in* 30

rub.

*rub.de cognat.ſpirit.lib.6.numer,*4.Anton. Fernandez. *d. part.3.cap.*11.*§.9.num.*4.*in fine*,& addit Baſil.Pont.*d.§.*1.*verſ.eſcluſi*, in Concil.Pariſien. *lib,*1.*cap.*54.pœnitentes publicos, donec peracta pęnitentiam reconcilientur, repulſos eſſe à ſuſceptione,

31 Advertat demum, ne ii ſuſceptores ſint Abbates, Monachi, aut Religioſi ſaltem clauſtrales, quia prohibitum eſt eo in Baptiſmo patrinos adhiberi, *cap.non licet Abbati, de conſecrat, diſt.* 4. Fr. Emman. *quæſt. Regul,to.*2.*q.*58.*art.*3 Sanch.*de Matrim. lib.*7.*diſp.*60.*nu.*21.Poſſevin.*d.cap.*6. *numer,* 27. *verſ. ſecundò* Galet. *in Margarita caſuum conſc. verb. Religioſus, pag.* 225. Galgan. *de jure eccleſiaſtic. l.* 3.*tit.*85. *numero* 25.*&* 26.Rebello *de obligat. juſtit. p.*2. *lib.*3.*q,*6.*n.*10. Valer.Reginald.*in praxi fori penit.lib.*31.*numero* 157.*verſ,*4.Ludov. Miranda *in man. Prælat. tom.*1.*q.*43. *art,*1.*in concl.propè med.*Bonac.*d.§.numero* 23. Baſil.Ponti.*d.§.*1.*verſ.excluſi*,Paul. Laym.*d.cap.9.numero* 2.*in principio* Tamburin. *de jure Abbatum, tom.* 2.*diſp.*4.*q.*2.

32 † niſi hujuſmodi Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem promoveantur, exemplo S. Gregorii qui ex Religione promotus in Cardinalem, factus eſt Mauritii Imperatoris compater, ut referunt Gregor. Lop. *l.* 65. *verbo majoral. tit* 5.*p.*1,Fr.Emman.*d. art.*3. plures quos refert, & ſequitur Sanchez. *in præcepta Decal. tom.*2.*l.*6. *cap.* 6. *num.* 24.

33 Poſt quàm patrinos, ſeù matrinas defectibus, qui illos juxta ſacros Canones inhabiles reddunt, carere, eoſque idoneos eſſe ad tenendum illum, qui baptizandus eſt, cognoverit Parochus eos, de his quæ ſequuntur, admonebit primo affinitatem, ſeù cognationem ſpiritualem in illa ſacra regenerationem contrahi inter ipſos, & baptizatum, ejuſque patrem & matrem, atque idcirco matrimonium inter ipſos omnino prohiberi, ut ſtatuit Conc, Trident.*ſeſſ.*24.*de reformation, Matrimon. capitul,* 2. & reſolvunt citati per me *d. part.*2. *alleg,* 30. *ex num.* 53. ubi *num.* 55. *&* 56.

34 Hinc colligo cognationem ſpiritualem non contrahi inter ipſoſmet patrinos, neque à vero contractam traſfundi in uxorem vel è contra; advertit tamen Paul.Laym. *d.tract.*2.*cap.*6.*numer.*3.*verſ, quarto*, minus decens eſſe, ut duo conjuges ſimul alienam prolem ſuſcipiant, quamvis id conſuetudine cohoneſtari poſſit, † 35
Quam quidem cognationem contrahunt etiam omnes in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare, latè Sanctarel. *var, reſ. qu.* 72. *à princ.*

Deinde doceat breviter onus, cui ſe ſubiiciunt, graviſſimum eſſe nempè ut ſit 36
perpetui fidejuſſores illorum, quos ſuſcipiunt, ſpondeantque pro ipſis Deo, illos nec à fide, nec à lege vivendo declinaturos quare ſciant ſe teneri ad ipſos in viam Domini dirigendos, & orationem Dominicam ſalutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolicorum, aliique ad Chriſtianam doctrinam pertinentium eoſdem edocendos, prout declarat S.Thom.3.*p.qu.* 67. *art.* 5. *in corpore*. Tum moneat Parochus eoſdem patrinos, ut depoſitis armis, & matrinas aliaſque mulieres, ut velato ſint capite, atque humili devotione profana omnia excludant, & genuflexi debitam erga hoc Sacramentum reverentiam teſtentur,

Quærere inſuper debet Parochus, & 37
ſcire, an caſu aliquo ita poſtulante neceſſitate infans domi baptizatus fuerit. Quod ſi eum baptizatum eſſe comperit, quærat adhuc, à quo ſit baptizatus, tum qua materia, & qua forma, & an ea omnia peracta ſint, quę in hoc Sacramento in caſu periculi mortis extra Eccleſiam adminiſtrando requiritur, & quæ hinc inferius breviter adnotantur, ſi verò Parochus in periculo mortis Sacramentum ritè perfectum, & baptizatum infantem eſſe viderit nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregnlaritatem incideret; ſed alias ſolemnitates, & cæremonias ab Eccleſia fieri conſuetas explebit. Et ſi puer ante integram nativitatem baptizatus fuerit ob periculum mortis, perpendat eo caſu ante totalem egreſſionem baptizare poſſe in capite, manu, vel pede jam emiſſo, ita Suar. *tom.*3, *in* 3.*p. qu.*68. *diſp.* 25. *art.* 11. quem refert, & ſequitnr Illuſtriſſ. Dom. meus Roderic. à Cunha *in commentar. ad cap. baptizari* 3. *num.* 2. *diſtinct.* 5.

Ad baptiſmi Sacramentum ritè obeundum 38

dum debet Parochus nonnulla parata tenere, & ſedulo efficere, ne unquam in eis habendis defectus aliquis notari poſſit. *Primò* fontem habere debet, in quo aqua ad Baptismum conferendum in vaſe aliquo nitido contineatur, non ex ligneo, imbiberetur enim aqua ab ipſo, non ex aurichalco, ne ærugine tegatur, ſed ex lapide marmoreo, ubi facilius aqua conſervatur, & hic fons erit conſtitutus in loco Eccleſiæ commodo, & occulto clauibus, ne homines aquam ſumant ad ſuperſtitiones faciendas. *Secundò* vaſculum, quo aqua fundatur ſuper caput baptizandi. *Tertiò* alia duo vaſa ſaltem ex ſtanno, in quorum altero Chriſma, in altero oleum Catechumenorum contineatur. Hæc omnia nitida, atque expurgata ſemper erunt, aquaque Baptiſmi in ſingulos annos renovabitur benedictionibus ſolemnibus adhibitis, nec non oleo, ac Chriſmate mixtis, & fient hæc in die Sabbati Sancti, & Pentecoſtes, ut habetur in Miſſali Romano. Vide Ugolin. *de officio Epiſcopi, capitulo 16. §. 5. numero 1.* * Berti Luceſ. *in praxi crim. Regular. tract 4. capitul. 34. in fin. verſ. fontis baptiſmalis.* * De libro autem baptizandorum, quę Parochus tenere debet, diximus *ſup. hoc tract. capitul. 7. num. 2.* Catechumenorum oleum adhibet Parochus, dum Baptiſmum adminiſtrat, jungitur enim ab eo baptizandus in pectore, & inter ſcapulas, ut dicitur *in cap. 1. de Sacra Unct. §. quia verò Chriſtus*, ubi etiam, quamobrem id fiat declaratur; & *in cap. deinde de conſecr. diſt. 4.* ſecundo, dum conſecratur aqua Baptiſmi in Sabbato Sancto Paſchæ, & Pentecoſtes ut ſupra dixi infunditur enim in aquam Baptiſmi prout habetur in Miſſali Romano. Oleum autem infirmorum adhibetur, ubi adminiſtratur Sacramentum Extremæ Unctionis, ſicut dicitur *in d. cap. unic. verſic. de prima*, & infra loco oſtendemus.

39 Præter ſupradicta, quæ à Parocho diligenter curanda ſunt, alia veniunt notanda, quæ ad hoc Sacramentum ritè, & rectè conferendum ſcire oportet, & præcipuè an extra Eccleſiam aliquando illud adminiſtrare liceat, & qua materia, & forma.

Circa primum ſecluſo imminenti aliquo mortis periculo, quo infans extra Eccleſiam domi, ubi naſcitur, aut alibi baptizari debeat, ideo Baptiſmum non eſſe conferendum in Aulis, vel Cameris, aut aliis privatis domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, niſi Regum, vel Principum, quibus valet in hoc caſu deferri, liberi extiterint, aut talis neceſſitas emerſerit, ob quam nequeat ad Eccleſiam abſque periculo propter hoc acceſſus haberi, ſicut probat text. *in Clem. unica, de Baptiſmo* ubi Vitalin *numero 43.* intelligit † text. illum loqui de magis dominus, Ugolin. *de officio, & poteſt. Epiſc. lib.... cap. 15. §. 6. num. 2.* Et ideò non comprehendere Ducem, & ſimilem Januenſem ſed Duces Regulares inferit, item Vitalin. ubi proximè, & Aloyſ. Ric. *in praxi aurea, reſol. 427. in principio* tenet Principes Regini Neapolitani includi ſub diſpoſitione illius textus. 40

41 Quid autem faciendum, ubi Eccleſia Parochialis fuerit interdicta, videtur indagandum; ſed omiſſis pluribus ego puto etiam tunc in ea Baptiſmum adminiſtrari poſſe, nec teneri Parochum aliam Eccleſiam, vel Parochiam viciniam, non interdictam adire, ut ibi Sacramentum Baptiſmi adminiſtraret, quia *in cap. quoniam de ſent. excom. lib. 5.* permittitur ſimpliciter Baptiſmus abſque ulla reſtrictione, ita Sylveſt. *verb. interdictum 5. q. 7. num. 9.* Henriq. *in ſum. lib. 13. ca. 45. §. 3.* Zambran. *d. c. 1. dub. 13.* * Svar. *to. 5. de cenſur. diſp. 33. ſect. 1.* Bonac. *in ſimili tract. diſp. 5. p. 2. §. 1. num. 3.* Squillante *de obligat. cler. p. 5. n. 37.*

42 Et quamvis de jure Decretalium *in capitul. non eſt vobis, de ſponſal. & in ca. reſponſo, de ſent. excom.* licitum tantum eſſet tempore interdicti adminiſtrare Sacramentum Baptiſmi paruvlis, quo nomine videbatur denegari adultis, in quibus tanta non cernitur neceſſitas, poſtea noviori jure ſexti etiam adultis adminiſtrari poſse expreſsè decidit, text. *in d. cap. quoniam* ex ratione, quam inſinuat, propter moræ periculum; addit etiam poſſe Baptiſmum adminiſtrari cum ſolemnitate Unctionis, & conſequenter catechiſmi, & exorciſmi, ita Ugolin. *de cenſur. tab. 5. cap. 7. §. 4. nu. 1. & 2.* Svar. *d. ſect. 1. nu. 3.* Valer. Reginald *in praxi fori pænit. lib. 32. tract. 3. nu. 23.* Sayr. *de cenſ. lib. 5. c. 7 num. 3.*

*n.3.*Bon.*d.¶.1. à n.1.* qui fere omnes reſolvunt fontem benedici, & ſuſceptores, ſeu patrinos adhiberi ex regula, conceſſo uno concedunt omnia neceſſaria ad illud unum, de qua *in l. ad rem mobilem ff. de procurat. & in c. præterea de officio de leg.*

* Baptiſmi reiteratio omni iure prohibita eſt, ita quod Parochus Baptiſmum iteras ultra ſacrilegii peccatum eſt excommunicatus, & irregularis, ac deponendus ab officio, & beneficio, *c. fin. de Baptiſmo*, & tamquam indignus Sacerdotio deponitur, *l.1.C. ne ſanctum Bapt.* & ſic baptizantes admonet Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.1. dec.127. n.7.* ne quemquam baptizent ſine prævia diligenti indagine, ſi ſit baptizatus puer, nec ne ubi autem dubium extiterit, an puer eſſet baptizatus, poterit Parochus eũ baptizare cum clauſula, ſi non es baptizatus, juxta diſpoſitionem tex. *in c.2. de Bap.* ex aliis Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.127. n.* ubi etiã ait veriſimilem conjecturam dubitandi eſſe ſi paruulus reperiretur expoſitus ad januam hoſpitalis, vel inventus in nemore abſq; ſcriptura, ſi verò expoſiti infantes afferunt ſecum ſchedulam Baptiſmi, vel ſi aliquis teſtis aſſerat fuiſſe baptizatos nunc non debent nec poſſunt baptizari, ut poſt multos reſolvit Zambran. *de caſibus in articulo mortis c.1. d.5.* ubi ait ſufficere teſtimonium ſaltem unius vetulę benè terminatæ, certoq; teſtificantis, dummodo ſit Catholica, & non ſuſpecta in fide, & Religione, & *num.2.* ſubdit ſi non ſit certitudo modo dicto, baptizandum eſſe expoſitum ſub condictione. *

43 Circa verò *ſecundum* de materia Baptiſmi, advertendum eſt remotam materiam hujus Sacramenti eſſe aquam ſimplicem, ſeu elementarem, ut definitum eſt in Concil. Flor. in decreto Eugenii Papę, & Trid. *ſeſſ.7. de Bapt. can.2.* quamvis putei, fontis pluviæ, balnei, vel ex ſulfore, cinere, nive, gelu, aut ſale defluat, hæc enim videtur aqua naturalis, ſiue calida ſit, ſive frigida, ſive tincta colore, ſive denſa, non ſunt tamen materia Baptiſmi, aquæ artificiales, & humores mixti, videlicet aqua roſacea, lachrymæ, ſaliva, urina, cereviſia, & ſimiles. Colliguntur hæc ex S. Thoma, *p.3. qu. 66. art.3. & 4.* Riccard. *in 4. diſt.3. art.3. q.1.* ubi Durand. *q.4.* Sot. *q. unica art.3.* Victor. *de Bapt. n.12.* Petr. Sot. *lect.1. de Baptiſmo*, Jacob. de Graff. *in aureis p.2. dec. lib.2. lib.1. c.3. num.16.* Camer. *de Baptiſmo, c.2. dub.2.* Fr. Emman. *in ſum. par.1. tract. de Sacrament. Baptiſmi, art.3. verſ. primera concluſion.* Valent. *to.4. diſp.4. qu.1. punct.2.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.27. numer.11.* Anton. Fernandez. *in examine Theolog. moralis p.3. c.2. ¶.3.* Bonac. *de Sacram. diſp.2. qu.2 punct.3.* Paul. Laym. *in Theologiæ moral. lib.5. tract.1. c.3. ex nu.1.* Ludov. à Sancto Joanne *d. art. 2. numer. 2. & 3.*

Materia autem propinqua hujus Sacramenti eſt ablutio per aquam quæ ſcilicet ſucceſſivo contractu contingit corpus, ita poſt multos Bonacin. *d. punct.3. ex numero 12.* Paul. Laym. *d. c.3 numer. 1. verſ. aſſertio 2.* † Nec ſufficit quævis minima aquæ gutta, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſio corpus hominis, vel principalis ejus pars moraliter ablui dicantur, Valent. *d punct.2. col.4. verſ. itaq; ſequitur*, Svar. *tom.3. diſp.20. ſect.2. col. ante penult. verſ. quare non eſt probanda*, Melch. Zambran. *de Sacram. in articulo mortis c.2. de Baptiſmo dub.3.* Paul. Laym. *d. c.3 num.1. verſ. corol.3.* Bonacin. *d. punct. 3. num.18.* ubi *num.20.* reſolvit † non eſſe validum Baptiſmum, ſi aqua contingat, tantummodo veſtes, aut pileum, aut aliquid extra carnes. 44 45 46

47 Tribus modis poteſt ablutio fieri in Baptiſmo, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione, olim verò ordinarius baptizandi ritus fuit per immerſionem, licet etiam per aſperſionem, vel effuſionem aquæ interdum conferri ſoleret, præſertim propter neceſſitatem ſicut docet S. Cypr. *lib.4. Epiſt.7. ad Magnum*, quæ apud Jacob. Pamel. eſt *76.* & Sanctus Tho. *d. q.69. art.4.* † nam ad valorem Baptiſmi nihil intereſt, utrum fiat per aquę effuſionem, an verò per corporis immerſionem unam, vel trinam dummodo licitè fiat, debet tamen ex officio miniſtrans in hoc ſervare conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ; ita ut ſi baptizans adminiſtret Sacramentum Baptiſmi per infuſionem, vel per aſperſionem contra rituum ſuæ Eccleſiæ, graviter peccet: ita Sot. *d. qu. unica art.8. concl.3.* & alii citati à Bonac. in *d. punct.3. nu.17.* ubi ſubdit ſecus eſſe ſi hoc faciat quando nequit ſuſtentare baptizandum, aut ſi baptizandus ſit adultus, 48

aut

aut ſi mortis periculum immineat, tunc enim non peccat adminiſtrando Baptiſmum per infuſionem, vel per aſperſionem, eum ipſum ad hoc faciendum juſta cauſa impellat, etiamſi in eo loco receptum ſit per conſuetudinem, ut Baptiſmus per immerſionem adminiſtretur.

49 Denique circa tertium de forma Baptiſmi eſt notandum, in Occidentalibus Eccleſiis conſuetam hanc eſſe. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Deſumitur ex Conc. Floren. *in decreto Eugenii*, & verbis Chriſti apud Matth. cap. 28. *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*, & tradunt Navarr. *in man. cap.* 24. *numero* 2. Henriq. *in ſum. lib.* 2. *cap.* 7. *§*. 1. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *numero* 19. Viuald. *in candel. aur. tit. de Baptiſmo capitul.* 3. *numero* 8. *&* 9. Fernandez. *d. part.* 3. *cap.* 2. *§*. 4. Bonac. *d. quaſt.* 2. *punct.* 4. *ex numero* 1. Paul. Layman. *d. lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 4. *à principio*. Ex qua forma.

50 *Primò* colligitur in ea exprimendam eſſe perſonam, quæ baptizatur, ſive dicatur, *Baptizo te*, ſive *baptizo hunc*, ſive *baptizo Cajum*, ſive *tu baptizari à me*, ita ex *c.* 1. *de Baptiſmo*, & ex Conc. Florent. colligunt Jacob. de Graff. *d. cap.* 3. *numero* 20. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *concl.* 3. Chamerot. *de Baptiſmo cap.* 3. *dub.* 3. erit namque ſubſtantialis mutatio, ſeu defectus in Baptiſmo, ſi perſona baptizanda neque ſpecialiter, neque generaliter exprimatur, ut ſignificat S. Thom. *d. q.* 66. *art.* 5. *ad* 4. & docent Abba. *in d. cap.* 1. *n.* 7. Sot. *in* 4. *diſt.* 3. *q. unica art.* 5. *§. ex hac ergo*, Henriq. *d. l.* 2. *c.* 8. *§*. 4. Vaſq. *diſp.* 142. *cap.* 3 Ægid. de ChoninckK *de Sacramen. & cenſur. q.* 66. *art* 6. *dub. unic concl.* 3. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *aſſert.* 3. Ratio eſt, quia forma verborum debet determinatè ſignificare actum baptizandi, in quo ablutio determinationem ſuam accipit. Et confirmatur ex eo, quod ideo in forma Baptiſmi perſona altera à baptizante exprimi debet, ut appareat quod ex Chriſti inſtitutione inter baptizante, & baptizatum debeat eſſe diſcretio, & nemo à ſe ipſo baptizari poſſit, ſicut definitur *in cap. debitum de Baptiſmo*; ac proinde inferunt Doctores non valiturum. Baptiſmum ſi quis alterum abluendo dicat. *Ego baptizo in nomine Patris &c.* † Non ita neceſſarium eſt, ut in forma directè ſignificetur, en exprimatur perſona baptizans, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſonam, quę baptizatur. Ratio eſt, quia forma Baptiſmi exprimere debet materiam propinquam, quæ eſt ablutio, ea autem magis determinatur à ſubjecto, in quo recipitur, quam ab agente, à quo procedit, conſiſtit enim Baptiſmus, ait Henriq. *d. capitul.* 8 *§*. 4. in ablutione paſſiva, quare ita tenent Victor. *de Sacrament. Baptiſmi concluſ.* 17. Chamerot *de Baptiſmo cap.* 3. *dub.* 2. & alii citati à Bonacin *d. quaſt.* 2 *punct.* 4. *numer.* 3. Cæterum ſaltem indirectè perſonam miniſtri in forma ſignificanda eſſe credo, quia implicitè ſaltem ſignificari debet ablutionis actum à miniſteriali agente procedere, ex quo elicitur, quod hæc formula, *batizet te Chriſtus*: item *baptizeris ſervus Chriſtus* vel *baptizetur ſervus Chriſti in nomine Patris*, &c. perſona miniſtri, ſeu actio quatenus à perſona miniſtri procedit, implicite ſignificetur, ut ſenſus, ſit, baptizat, vel baptizet te Chriſtus per me exercentem hanc ſenſibilem actionem in nomine, ſeu auctoritate Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

Secundo colligitur exprimendam eſſe actionem, quæ exerceretur circa eum, qui baptizatur, ſive exprimatur per verbum, *baptizo*, ſive per verbum *abluo*, ſive per verbum *mergo*, & ſimile ita Jacob. de Graff. *d. cap.* 3. *in* 21. Vivald. *d. titul. de baptiſmo, c.* 3 *nu.* 10. Vaſquez *par.* 3. *diſp.* 142. *c.* 2. *numer.* 10. Bonacin. *d. diſput.* 2. *quaſt.* 2. *punct.* 4. *numer.* 4. 52

Tertiò colligitur exprimendas eſſe tres perſonas Sanctiſſimæ Trinitatis, idque probatur ex inſtitutione Chriſti Matth. 11. *baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & definiviſſe videtur Pelag. Papa *in cap. ſi revera, de conſecr. diſt.* 5. & Zacharias Papa *in capitulo Synodo, ead. diſt.* tradunt S. Thom. *d. q.* 66. *art.* 6. Vaſquez *d. q.* 143. *capit.* 2. Suar. *d. diſp.* 21. *ſect.* 3. Bonac. *à punct.* 4. *n.* 6. Paul. Laiman. *d. cap.* 4. *num.* 3. ex quo patet cum invalidè baptizare, qui utitur hac forma, *Ego te baptizo in nomine Chriſti*, aut *trium perſonarum*, vel *Sanctiſſimæ Trinitatis*, ut per Victor. *de Baptiſmo q.* 16. Henriq. *in ſum. lib.* 2. *cap.* 8. *§* 1. *& cap.* 11. *§*. 1. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 21. *ſect.* 3. *concl.* 1. *& ſectione* 4. *verſiculo in hac re*. Chamerot. *de Baptiſmo, capitul.* 53

pitul.3, dub.7. Bonac.*d.diſp.2.q.3.puncto 4. numero* 7. Paul. Laiman.*d.capitolo 4.nu.3.*

54 Sed obſtat tex. *in cap. à quodam Judæo de conſecr. diſt.* 4. dum definit, ſi in nomine Chriſti aliquis baptizetur, non debere iterum baptizari, quod eſt dicere Baptiſmum in nomine Chriſti miniſtratum ratum eſſe, ac firmum; quæ reſolutio eſt contra tertium corollarium, & Doctores *ibidem* citatos, qui ob id varie intelligunt *d. cap. à quodam*. In primis aliqui citati à Valent. *tomo 4. quæſt.1. puncto 3.* explicant hoc modo baptizatos à pagano ſub nomine Trinitatis, vel Chriſti tantum non eſſe rebaptizandos abſolute, ſed ſub conditione. Alii verò ex quorum numero ſunt Sot. *in 4. diſt.3. quæſt.unic, art.6. ad fin.* Henriq. *d. lib.2. capitol.10. §.2. & 3.* Suar. *d.diſp.21. ſect.1. numero 3.* Bonac. *d. punct. 4. ſub numero 8. verſ. reſpondeo*, meliùs tenent textum *in d. cap. à quodam*, dum habet baptizatos à pagano non rebaptizandos, ſi baptizati ſint in nomine Trinitatis Patris, Filii, & Spiritus ſancti, aut tantum in nomine Chriſti videlicet loco Filii expreſſo Chriſti nomine, ſic dicendo, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Chriſti, & Spiritus ſancti*, & ita non ſine probabilitate videtur exponendus Nicolaus I. *in d. cap. à quodam*, ſicut intelligitur S. Ambroſius, quem ipſe pro ſe allegat, quia Doctoris dictum eſt intelligendum ſecundum doctrinas, & auctoritates, quas allegat, ad notata per Bart. *in l. non ſolùm §. ſi liberationis verba n.7. ff. de liberat. legata*, Alex. *conſ.31. nu.9. vol.4* Surd. *conſ. 177. n.21. & deciſ.126. ſub num.12.* Sanctus autem Ambroſius nunquam dixit valere Baptiſmum in nomine Trinitatis non expreſſis perſonis, ſeù nominibus Trinitatis, aut tantum in nomine Chriſti, ſed ſæpiùs *in l. de ſanctis Sacram.* dicit hanc eſſe formam. *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.*

55 Verùm quamvis ultimus explicandi modus ſit probabilis, ut ſuprà dixi, probabilior tamen mihi videtur alius, quem adducit Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.5. cap.5. verſ. quarto obiicitur*, dum ait Nicolaum *in dict. cap. à quodam*, reſpondiſſe ad quæſtionem ſibi præpoſita, an baptizatus à Pagano, vel Judæo verum Baptiſmi Sacramentum ſuſcepiſſet, verè baptizatum fuiſſe, ſi in nomine Chriſti baptizatus fuit Baptiſmo Chriſti, non igitur definivit valere Baptiſmum nomine Chriſti datum, ſed ratum eſſe Baptiſmum, ſive à Pagano, ſive à Judeo collatum, dummodo is Paganus, vel Judæus baptizaverit Baptiſmo Chriſti, & non Baptiſmo Joannis, vel alicujus alteriùs, & ideò rationem redit Nicolaus, quia Baptiſmus iniquit non eſt illorum, quid baptizant, ſed Chriſti, cujus auctoritate inſtitutus eſt baptiſmus, & cujus virtutem habet, & ideò dicit ſicut in Actibus Apoſtolicis legitur, ſignificans Baptiſmus valere virtute Chriſti datum, ſicut valebat cùm Apoſtoli baptizabant in nomine Chriſti, hoc eſt, cum conferebant Baptiſmus Chriſti auctoritate inſtitutum, & ejus virtute vim habentem.

Quartò colligitur non benè dixiſſe Bonacinam Prælatum alias doctiſſimum, & mei ſtudioſiſſimum, *de Sacram. diſput.2. quæſt.2. puncto 4. numer.4.* dum reſolvit non eſſe validum Sacramentum Baptiſmi ſub illa forma, *Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti*, quia baptizans ſub dicta forma non ideò aſſerit eſſe plura nomina, ſicut qui diceret in nominibus, ſed idem eſſentiale Dei nomen communem tribus terreperit, quòd rectè fieri poteſt abſque pluralitate, ſicut verè dicitur Pater Deus Filius Deus, Spiritus Sanctus Deus, ſed Dii nuncupari non poſſunt, quare Baptiſmum ſub dicta forma celebratum eſſe validum reſolvunt Suarez *tomo 2. diſp.21. ſection.3.* Ægid. de ConincK *dict. quæſt.66. articulo 6. nu.57.* Cabrera *eadem quæſt.66. art.5. num.22.* quos refert, & ſequitur Anton. Diana *reſolut. moral p.2. tr.3. miſcel. reſol.15.* 56

Quintò colligitur Parochum, qui in forma Baptiſmi reliquit particulam in dicendo. *Ego te baptizo nomine Patris, Filii, & Spiritus ſancti*, validè baptizare, ut benè reſolvuunt Henriq. *in ſum. lib.2. capit.8. §.6.* Bonacin. *d. puncto 4. numero 16.* 57

Contra Cardin. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.2. cap.19. nu.2.* Barthol. ab Angelis Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.24. cap.1. numer.30.* exiſtimantes, ſi in forma Baptiſmi ommittatur particula in Parochum non conficere Sacramentum, & conſequenter Peccare mortaliter.

58 *Sex-*

58 *Sextò* colligitur validè quoquè baptizare, ſi omittat particulam, & ſi ut quidam dicuntur, in forma, quæ caret conjunctione, & ſignificaretur & invocaretur tota Trinitas, quia remaneret verum Sacramentum, relicta enim illa particula, & remaneret adhuc integer ſenſus formæ, ita Card. Tolet. *dict. loco*, Comitol. *dict. quæſt. 9. numero* 5 Pitigian *in 4. ſentent. part. 1. diſt. 3. quæſt. 2. articulo* 12. Ægid. de ConincK *dict. quæſt. 66. articulo 6. numero* 61. Sed contra aſſerunt Vivald. *in candelab. aureo titulo de forma Baptiſmi numero* 21. Conrad. *in reſp. caſuum Conſcientiæ to. 2. q.* 84. Bortol ab Angel. & Valer. Reginald. citatis locis, exiſtimanter particulam, & eſſe de eſſentia formæ.

59 Verùm licèt Parochus omittens ſupradictas particulas in, & faciat contra communem Eccleſiæ uſum, tamen ſi ommittantur ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, non erit niſi peccatum veniale, ex adductis per Sot. *in 4. diſtinctione 3. quæſtione unica, art. 5. §. quod ſi*, Rube. *de Sacram. in 4. ſent. diſt. 3.* Vaſquez *in 3. part. tom. 2 diſp. 145. numero* 30.*

De Pœnitentia Sacramento præcipua quædam à Parocho notanda. Cap. XIX.

SUMMARIUM.

1 *Parochus habet juriſdictionem ordinariam in Pænitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc à lege approbatus.*

2 *Parochialis beneficii nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi aliqui, Abbates, Archipreſbyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes.*

3 *Approbatus dumtaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam Diæceſim.*

4 *Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Jubilæ ubique fit eligibilis.*

5 *Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Diæceſi, & ubique locorum audire.*

6 *Parochus poſt dimiſſum benefiium non poteſt etiam tempore Jubilæi, abeſq; nova approbatione Confeſſiones audire.*

7 *Confeſſiones invalidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à ſuperiore, niſi communi errore fuiſſet pro verò Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore.*

8 *Parochus toties, quoties expedire prudenter judicaverit ſubdito, nullaque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe alium Confeſſionem ejus audire.*

9 *Parochus in confitendo magna cura caveat; ne ſanctum det canibus, & proiiciat margaritas ante porcos.*

10 *Parochi juriſdictioni in foro pænitentiali fideles ſubiiciuntur, non ſolum conſtituentes in Parochia domicilium ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotii alicujus cauſa.*

11 *Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè divertere ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet illius Parochianum efficit.*

12 *Parochus uterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duobus Parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis annis tempori bus habitaſe ſolet.*

13 *Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diæceſi recipere in Eccleſia Cathedrali.*

14 *Parocho Cathedralis non licet Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena Parochia.*

15 *Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, oſtenditur.*

16 *Vagus debet confiteri Parocho illi, in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur, ut evadat judicium proprii Parochi.*

17 *Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis abſque alia licentia particulari Epiſcoporum.*

18 *Fideles omnes baptizati utriuſque ſexus poſt perfectum uſum rationis, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis,*

lis, tenetur præcepto annuæ Confeſſionis.

19 *Peccata venialia habentes an, & quando teneantur præcepto annuæ Confeſſionis, oſtenditur.*

20 *Imperator, & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialibus tenetur confiteri.*

21 *Papa ad præceptum annuæ confeſſionis obligatur quoad vim directivam tantum.*

22 *Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum illis in privilegiis communicant, poſſunt Parochi contradicentibus ſæcularium Confeſſiones audire.*

23 *Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pænitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modò eorumdem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant.*

24 *Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.*

25 *Parochus ubi præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno debet ipſi petenti licentiam dare.*

26 *Parochus ſi ſubito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubditus autem ſine periculo ſalutis famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit, poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti.*

27 *Sacerdos, aut Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſionis audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatum.*

28 *Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti, intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens.*

29 *Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum.*

30 *Sacerdos delegatus tenetur credere pænitenti dicendi ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis.*

31 *Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe faſſum eſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam.*

32 *Parochus non eſt obligatus credere dicenti ſe adimplevisse præceptum annuæ Confeſſionis, niſi illud legitimè probet.*

33 *Confeſſarii atteſtationi aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris non eſt credendum in foro externo.*

34 *Abſolutio virtute Bullæ cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii eccleſiaſtici illa ſuffragatur.*

35 *Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reputetur, & publicè pænitentes audiat, ille quoad Deum excuſatur ob communem errorem.*

36 *Confeſſus non approbato ex ignorantia ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſt abſolutus.*

37 *Subdelegare non poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum, niſi ſolum officium Officium ſuum explere non poſſit.*

38 *Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale conſuetudine id permittente delegant.*

39 *Sacerdos auditurus Confeſſiones eorum, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, quid curare debeat, oſtenditur.*

40 *Conſtitutus in mortis articulo ſi aliter non poſſit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram aliis ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum graui ſua infamia, vel ſimili detrimento juncta ſunt.*

41 *Interdicti tempore an, & quando Parochus poſſit Sacramentum Confeſſionis adminiſtrare Parochianis, oſtenditur.*

42 *Parochus caveat, ne à caſibus per Epiſcopum reſervatis quemquam abſolvat quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis.*

43 *Parochus pænitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti poterit abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis, cum Superior copiam ſui fecerit.*

44 *Parochus caveat, ne adminiſtret Sacramentum pænitentiæ per litteras, aut nuncium, ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat.*

45 *Pænitens non ſolum ubi ſemel S. Pæni-*

nitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro conſcientię pręſentavit alicui Confeſſario, ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronunciatum diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poteſt alium Confeſſarium adire.

46 *Infirmus in mortis articulo conſtitutus, ſi adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, quid Parochus hoc caſu agere debeat, oſtenditur.*

47 *Infirmus quando inchoatam Confeſſionem perficere nequit, quid agere debeat Parochus, oſtenditur.*

48 *Parochi ubique locorum exiſtentes pœnitentes ad turpia, & inhoneſtos actus ſolicitantes ab Inquiſitoribus tamquam de hereſi ſuſpecti puniuntur.*

49 *Parochus, qui pænitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectatione manus, vel aliam partem pęnitentis attrectat, aut ictu occulorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, incidit in pęnam contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

50 *Parochus provocans in Confeſſionali maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pænas contra ſolicitantes comminatas.*

51 *Parochus Confeſſarius ſolicitans pænitētem in cōfeſſionali ad alia graviora delicta preter venera, non incidit in pænas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

52 *Filiam ſpiritualem ratione Pænitentiæ extra Confeſſionem ſolicitans Parochus ad venerea, non incurrit pænas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas.*

53 *Parochus qui carnaliter cognovit pænitentem, non tenetur hanc circumſtantiam in Confeſſione explicare.*

54 *Confeſſionis ſigillum directè, vel indirectè, antè, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelare, non poteſt Parochus, etiamſi aliàs integrum Regnum debeat perire.*

55 *Parochi revelantis Confeſſionem pæna eſt depoſito, & in monaſterium ad agendam perpetuam pænitentiam detruſio.*

56 *Confeſſario licentiam dare poteſt pænitens loquendi de peccatis ſuis ſive coram ſe, ſive coram aliis.*

57 *Licentia data per pænitentem Confeſſio loquendi de peccatis ſuis debet eſſe voluntaria, expreſſa, & actu data, non verò ſufficit prę́ſumpta, & ſemel data in Confeſſione poteſt nihilominus revocari.*

58 *Confeſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pęnitente de revelanda Confeſſione, an & quando credatur, oſtenditur.*

59 *Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus in loco aperto, & manifeſto, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ.*

60 *Superpelliceum, & ſtolam deferre tenetur Parochus ſæcularis, dum audit Confeſſiones.*

61 *Bullam in Cęna Domini penes ſe habere tenetur Parochus, & debet cavere, ne quemquam abſolvat è caſibus in ea reſervatis.*

62 *Libros quales Parochus pænes ſe habere debeat, oſtenditur.*

PRoviſus de Parochiani beneficio, & ſic Parochus Sacerdos habet juriſdictionem Ordinariam in Pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſetur quoad hoc lege approbatus abſque alia deſuper ſibi facienda per Ordinarium licentia, ut colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform. capit.* 5. ibi. *niſi aut Parochiale beneficium* &c. tradunt Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis part.* 3. *cap.* 7. *ex numero* 3. ubi *numero* 4. *in fine* ſubdit Parochos habere hanc juriſdictionis ordinariam poteſtatem à Summo Pontifice dependentem ab Epiſcopo, quoad culparum reſervationem. Paul Layman. *in Theologia moral. libro* 5. *tract.* 5. *capitulo* 10. *numero* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta*, *præc.* 2. *libro* 7. *capitulo* 2. 1

† Nomine autem Parochialis beneficii in præſenti materia veniunt ſuperiora beneficia, qualis obtinent Parochi, aliqui Abbates, Archipræsbyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes, ut per Svar. *tom.* 4. *de Pænitent. diſput.* 22. *ſect.* 4. *numero* 21. Anton. Fernandez *d. part.* 3. *capitulo* 9. *§.* 8. *numero* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pænitent. libro* 1. *capitulo* 16. *quæſt.* 3. *numero* 190. Filiuc. *in quæſtione morali tom.* 1. *tractatu* 7. *capitulo* 9. *numero* 257. Fagundez *d. cap.* 2. *nu.* 41. Antonius Diana 2

reſol.moral.par.1.tract. de Bulla Cruciata, reſol.8. in fine.

3 Approbatus tamen dumtaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia non autem paſſim per totam diœceſim, prout reſolvunt, & à Sacra Congr. deciſum referunt, Piaſec. *in praxi Epiſc. par.2.c.1.num.* 10.*p.92.* Homobon.de Bonis *in examine eccleſ. p.* 1. *tract.* 5.*cap.*4. *quæſt.* 15. Fagundez. *d.cap.* 2. *numero* 35. Squillante *de privileg. Clericor. cap.*1.*numer.*73. Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſc.*
4 *p.*2.*alleg.*25.*num.* 8.*in fine*, † niſi virtute Cruciatæ, aut Jubilæi eligatur, quia tunc ubique fit eligibilis, ſicut expreſsè tenent Svar.*dict.ſeſſ.*4.*num.* 18. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.*1.*capitul*.16. *qu.*3. *num.*189.Silvi.*in addit.ad* 3.*p.qu.*8.*art.*6. *dub.*6.*concl.*1. Homobon de Bonis *in examine eccleſ.p.*1.*tract.*5.*c.*3.*q.*15. Joan. Valer.*de different.inter utrumq; forum, verb. abſolutio,differ.*1.*num.*16.Villalob.*in ſum. tom.*1.*tract.*9.*diſp.*56.*num.*4. Filiuc.*d.cap.* 9.*numero* 257. Fagundez *d. cap.*2.*num.*36. quicquid dicant Gutier *canon. lib.* 2. *cap.* 27.*numer.*12. Nicol.Garc. *de benefic.part.* 5.*cap.*8.*num.*87. Quod intelligitur, quoad
5 extraneos ſibi non ſubditos; quia † ſuorum Confeſſiones poteſt ille etiam in aliena diœceſi, & ubique locorum audire, ſecundum Victor.*de Confeſſ.num.*152.Card. Tolet.*in inſtr.Sacerd.libro* 3.*cap.*13.*in fine* Henriq. *in ſum. lib.*7. *capit.*7. *§.*1. Anton. Capyc. *deciſ.*203.*numer.*15. Sylveſt. *verb. Confeſſor.* 1.*qu.* 13. Covar.*pract.c.* 11.*numer.*4. Navar. *in man. cap.* 27.*numero* 255. Joan.Valer.*de differ.inter utrumque forum verb. juriſdictio, differ.* 10.*numero* 6. *& verb. ſententia, differ.*1. Azor. *inſtitut. moral.par.*2.*libro* 3.*cap* 12.*qu.*11. Fr. Emman. *in expoſit. Bullæ Cruciatæ, §.*9.*dub.* 4.Zerol.*in praxi Epiſc.part.*1.*verb. Parochus*, Jacob. de Graff. *in practica caſuum reſerv. libro* 1.*cap.*4.*numer.* 57. Chamerot. *de Sacrament. tract.*7. *de Confeſſ. dub.* 14. Sanch. *de Matrim. lib.*3.*diſput.*10.*numero* 8.*& diſp.* 34.*num.*3.*&* 4. Piaſec.*in praxi Epiſc.par.* 2.*cap.*1.*numer.* 10.*verſ. ſuum*, Valer. Reginald. *d.lib.* 1.*numer.*93. *&* 94. Homobon. de Bonis *d. tract.*5.*cap.* 5.*quæſt* 16. Molfeſ. *in ſum. Theolog.moralis,tract.*7.*cap.* 15.*numero* 89. Campan. *in diverſ. Juris Canon.rub,*12.*c.* 13.*ſub n.*71. Ego ipſe *d. part.*2.*alleg.*25.*num.* 18.

Poſt dimiſſum beneficium non poterit 6
amplius Parochus abſque noua approbatione accipere Confeſſiones, nec etiam cenſetur ſufficienter idoneus, & approbatus ad illas audiendas tempore Jubilæi, ut per Henriq.*in ſum.lib.*7.*capitul,*12.*§.*3. *&* 4. Svar.*de tom.*4.*diſput.*28.*ſect.*4.*num.* 20.*& ſect.* 6.*numer.* 13. Valer. Reginald. *d.lib.*1.*num.*190. Filliuc. *d.nu.*257. Fagundez.*d. cap.* 2.*numero* 38. Leon.*de Jubileo, part.*2.*qu.*9.*num.*21. Anton.Dian.*d.reſol.* 5. *verſ. notandum*, quicquid dicant Fr. Emman. *in addit.ad Bullam Cruciatæ, §.*9. *numero* 4. Villalob.*d.tom* 1.*tract.*27.*clauſ.* 9.*§.*1.*num.*4. Joan. de la Cruz *in director. conſcient. part.*2. *de Pænit. qu.* 5. *dub.* 8. *concl.* 4.

Prout nec etiam validè Confeſſiones 7
audit, qui ſe de facto intruſit in hujuſmodi beneficio ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, ſecundùm Angel. *verb. Confeſſio, §.*2. Navarr. *in man.cap.* 9.*num.*11.*& in cap.placuit,de pænit.diſt.*6. *num.* 176. Chamerot.*d. tract.*7. *de Confeſſ. dub.*22. Marcel.Megal.*inſtit.Sacerdot.par.* 1. *lib.* 5.*cap.* 15.*numero* 12. *in fine*. Valer. Reginald.*d.lib.* 1.*num.* 98. Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.*22. *numero* 39. Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum*, *verb.nullitas,differ.*7.*ſub num.*5. niſi communi errore fuiſſet pro verò Parocho habitus habent titulum putativum à legitimo Superiore, quia tunc Confeſſiones à ſuis ſubditis illi factæ eſſent validæ, juxta ea, quæ ſupra diximus, *cap.*17.*numero* 27. *cum ſeq.* & addit optime Sanch. *loco proximè citato*, non ſatis eſſe communem errorem, ſed neceſſarium eſſe titulum collato à Superiore, quamvis invalidum ob aliquod vitium latens, & *num.* 50. ſubdit non ſufficere titulum conferri a quocunque Superiore, ſed conferendum eſſe à legitimo Superiore.

Non tantùm ſemel in anno, quando 8
ſubditus tantummodo obligatur, tenetur Parochus ex officio Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrare, ut exiſtimarunt Sylveſt. *verb. Confeſſio.* 1.*§.*18. Armil. *verb. Abſolut.*10.*num.*27. Medina *de Pænit.qu.* 41. Valer.Reginald. *dict.lib.*1. *cap.*7.*num.* 81. Sed etiam toties quoties expedire prudenter judicaverit ſubdito, nullaque ſub-

ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſiones ejus audire, ſive ratione feſti occurrentis, aut indulgentiarum præpoſitarum, ſive quia tunc temporis (verbi gratia ſingulis menſibus, aut decimo quarto die) ſolet confiteri, aut quia habet aliqua, quæ ipſius conſcientiam gravant, aut aliam ſimilem ob cauſam, ut benè docent Adrian. *quæſt.* 5. *de Confeſſ. dub.* 8. Sot. *in* 4. *diſtint.* 18. *q.* 4. *art.* 2. Navar. *in capitulo conſideret numero* 159. quos refert, & ſequitur Anton. Fernandez. *in examine Theologiæ moralis, par.* 3. *cap.* 6. *§.* 9. *numer.* 24. *& part.* 2. *cap.* 15. *§. num.* 13. addo Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *quæſt.* 10. Ugolin. *de offic. Epiſc. cap.* 15. *§.* 8. *numer.* 8. Ægid. de ConincK *de Sacram. diſp.* 8. *dub.* 17. *num.* 129. Molfeſ. *in ſumma Theologiæ moralis tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 22. *numero* 36. Bonac. *de Sacram. diſp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. *§.* 2. *numero* 23. noviſſimè Homobon. *in reſponſ. quæſtionum moral. p.* 2. *reſp.* 100. Galleg. *in tr. de obligat. Parochi tempore peſtis, p.* 2. *nu.* 23. 25. 26. *&* 31. Petr. Sot. *inſtit. Sacerd. tr. de officio Paſtor. pag. ult.* ubi dicit boni paſtoris eſſe curare ne Confeſſio, neve Communio alcui, vel indigenti, vel petenti deſit, Valer. Reginald. *tom.* 2. *lib* 20. *num.* 68. Coriolan. *de caſibus reſerv. part.* 1. *ſect.* 1. *numer.* 2. Petr. Hurtado *de Pœnit. diſp.* 10. *diffic.* 20. Fagundez. *in quinque Eccleſiæ pręcepta præc.* 2. *lib.* 1. *c.* 3. *nu.* 3. Joan. Sanc. *in ſelect. diſp.* 47. *num.* 6. *&* 7. ubi *numer.* 8. *verſ. nec Parochus* ſubdit Parochum peccare contra juſtitiam, religionem, & Pœnitentiæ virtutem, ſi nec ſemel etiam in anno Confeſſiones vellet excipere, aut Confeſſarii copiam exibere, quod evenire quaſi incredibile eſt. Ludov. à Sancto Joanne Euangeliſta *in tract. de adminiſtr. Sacrament. art.* 1. *tit. de reſidentia nu.* 13.* Limitat hanc ſententiam Vaſq. *in* 3. *part. tom.* 4. *quæſt.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. *num.* 3. quando tanta frequentia Confeſſionis non expediret ſaluti, & profectui ſpirituali ſubditi, ſunt enim quia ita frequenter confitentur, ut omninò ſit inutile, quia, & confeſſionis virtus contemnitur, imò, & aliquando expedit conſcientiæ ſubditi ceſſare à Confeſſione propter ſcrupulorum perturbationem, qua diligenter inſpiciendum eſt, quid unicuique pænitenti conveniat. Limitat *ſecundò* Didac. Nugnus *in addit. ad* 3. *p. tom.* 2. *quæſt.* 8. *art.* 4. *dub.* 3. & excuſat Parochum à mortali peccato, qui ſemel, aut iterum denegat confeſſionem petenti rationabiliter. * Et Joan. Sanc. *d. diſp.* 47. *nu.* 10. poſt Svar. *de Pœniten. diſp.* 32. *ſect.* 1. tenet ſolum venialiter peccare Parochum, ſi ſemel aut iterum nollet audire Confeſſiones (nulla excuſante cauſa, quæ valde tenuis ſufficeret pro una vel alia vice) niſi ſubditus aliqua gravi tentatione, aut difficultate præmeretur, vel quia longum, & laborioſum iter ingreditur, vel quia tempus eſſet Jubilæi, in his enim, & ſimilibus eventibus graviter peccare Paſtorem refugentem Sacramenti miniſterio vacare concludit. Limitat *tertiò* idem Joan. Sanc. ſi ſubditus tempore innoportuno, hora, ſcilicet prandii, aut ſomni vellet peccata ſua confiteri, aut quando potius expedit Parocho agere alia negotia talis qualis momenti, quia tunc non tenetur Confeſſionem audire. Advertant Parochi muneri ſuo non ſatisfacere alterius Confeſſarii copiam exibendo, qui Parochianorum excipiat Confeſſiones, cum videat, & ſciat eos ne quaquam alium Confeſſarium, ſed ſolum proprium Parochum audire ſolùm velle, tunc enim tenentur per ſe ipſum audire ſubditum, ut reſolvit Joan. Sanc. *dict. diſputat.* 47. *num.* 10.

Magna Parochus in confitendo cura caveat, ne ſanctum det canibus, & proiiciat margaritas ante porcos, Matth. 7. *verſ.* 6. indignos abſolvendo, & ne, dum alios purgat, ipſe fędetur: ideò opus eſt, ut magna prudentia, & dexteritate utatur. Cum enim ſit pater quidam ſpiritualis, medicus, & judex, in patris officio cavere debet, ne ſit vel indulgentior, vel ſeverior, quam res poſtulat, & non quem conſolari debet, cum accreditate verborum affligat. In officio medici, ne medicamenta præbeat minus accommodata ad morbi, & ægroti naturam, quibus malum non ſanetur, ſed augeatur potius. Denique in judicis officio, ne condemnet abſolvendos, & condemnandos abſolvat, ſed rectam, æquam, tempeſtivam ſententiam ferat. Proverb. 17. verſ. 15. *Qui juſtificat impium, & qui condemnat juſtum, abominabilis eſt uterque apud Deum.* Ubi verò ille audierit gravia peccata, condoleat ex animo, & initimis ſenſibus 9

bus miſereatur, gemat, lachrimetur, tacitique precetur pro fratris lapſu. *Quis infirmatur* ait Apoſtol. 2. Corinth. 21. *verſ.29. & ego non infirmor, quis ſcandalizatur, & ego non uror*; Et 1. ad Corinth. 9. verſ. 19. cum ſeq. *Nam cum liber eſſent ex omnibus omnium me ſervum feci, ut plures lucrifacerem. Et factus ſum Judæis tamquam Judeus, ut Judeos lucrare, iis qui ſub lege ſunt, quaſi ſub lege eſſem*(cum ipſe non eſſem ſub lege) *ut eos qui ſub lege erant, lucri facerem iis, qui ſine lege erant tamquam ſine lege eſſem* (cum ſine Dei lege non eſſem, ſed in lege eſſem Chriſti) *ut lucrifacerem eos, qui ſine lege erant. Factus ſum infirmis, ut infirmos lucrifacerem, omnibus omnia factum ſum, ut omnes ſalvos*. Sic dei infinitam miſericordiam, & patientiam imitetur, & Chriſti Domini, qui perditiſſimos hominum conſuetudinem non horrebat, veſtigiis inſiſtat. Habeant ante oculos exemplum pii illius Samaritani *Lucæ* 10. *verſ.32. & 33.* qui ſaucii ac miſeri hominis conditionem miſeratus ejus curam ſuſcepit, uulnera a ligavit &c. Vera juſtitia compaſſionem habet, falſa verò indignationem, ut ait Sanctus Gregorius *homil.34. in Euangel.*

10 Parochi juriſdictioni in foro Pænitentiali fideles ſubiiciuntur, non ſolum conſtituentes in Parochia domicilium, ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitatonem ad tempus non admodum breve, negotii alicuius cauſa; ita gloſſ. *in Clem.1. de privileg.* Sylveſt. *in ſum. verb. domicilium, & verb. Parochia*, Sanch. *de Matrimon. lib.3. diſp.23. num.12. & in præcepta Decalogi tom.1. l.4. c.37. num. 24.* ubi monent eandem rationem eſſe de aliorum Sacramentorum (excepto Ordinis) adminiſtratione, item de jure aſſiſtendi Matrimonio, diſpenſandi in votis conferendi eccleſiaſticam ſepulturam &c. non tantum quoad incolas, ſed etiam quoad quaſi incolas videlicet ſcolares, milites præſidiarios, famulos, & ancillas tametſi alibi domicilium habeat, refert Paul. Laym. *in Theol. moral. l.5. t.6. c.*
11 10. n. 5. † Habitatio enim bona fide, & non frande ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè divertere ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius loci Parochianum efficit; ſecus tamen ſi fraudulenter in præjudicium proprii, vel alterius Parochi habitationem ad tempus mutaverit, cum fraus, & dolus nemini patrocinari debeant, juxta uulgaria jura, ita Nav. *conſ. 1. de Par. in utr. edit.* Sayr. *in florib. dec. ſub eodem tit. dec. 1.*

Habet quoque Parochus uterque or- 12
dinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus Parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet, ita argum. *lib. aſſumptio, §. ult. ff. ad municip. & cap.2. de ſepultur. libr. 6.* reſolvunt Navar. *in capit. placuit numer.77. de Pænit. diſp.5.* Henriq. *in ſum. lib.6. cap.7. ¶.2.* Svar. *tom.3. de Pæn. diſp.25. ſect.2.* Ægid. de Coninck *d. diſp.8. dub.3. in fine concl.4.* Sanc. *d. l.3. diſp.24. n.5.* Anton. Fernandez *in examine Theol. mor. p.3. c.6. §.9. numer.6.* Paul. Layman. *d. c.10. num, 6. verſ. dubitatur*, & ſubdit hinc fieri, ut perſonæ hujuſmodi liberum ſit in alterutra, quam malit, Pænitentiam, & Sacramenta ſuſcipere, dummodo in utroque loco magnam anni partem habitare ſoleat; nam alioquin ſi recreationis tantum cauſa ad breve tempus in alterum locum ſeccedat, unum Parochum habere cenſebitur, in cujus Parochia
principalius habitat. † In Eccleſia autem 13
Cathedrali poterit quilibet ex diœceſi recipere hoc Sacramentum, ut per Piaſec. *in praxi Epiſc. p.2. cap.3. nu.34. verſ. circa feſtum*, & faciunt per me adducta de Ca-
non. *cap. 6. à n. 18.* † Non licet tamen Pa- 14
rocho Cathedralis Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena Parochia, Sacra Congregat. Concil. *in Eugubina 20. Septembris 1628.*

Peregrini cui Parocho confiteri poſſint, tradunt Victor. *in ſum. de Sacramento* ubi *de Confeſſione numero 155.* Sylveſtr. *verb. Confeſſor. 1. quæſtione 2.* Navarr. *in c. placuit, de Pænit. diſt 6. à num.62. verſ. infertur, quartò* Ugolin. *de officio Epiſcopi c. 39. §.4. per tot.* ubi *numer.35.* ſic diſtinguit. Aut peregrinus licentiam habet à ſimplici ſuo Parocho peregrinandi, & in hoc caſu concludo hunc abſolvi non poſſe à quocumque, quandoquidem Sacerdotes alii à ſuo Ordinario probati non ſunt; Aut licentiam habet à ſuo Epiſcopo, & in hoc caſu pro certo habeo ipſum abſolvi poſſe à quocunque Sacerdote probato ab Ordinario diæceſis, ubi reperitur nam

per

per illam licentia videtur probaſſe Sacerdotes alios aliorum Ordinariorum (modò ab ipſis Ordinariis fuerint approbati.) Id quod locum habere ſentio non ſolùm ubi expreſſe licentiam habuit, verum etiam ubi tacitè, utpotè quid ſciunt quoſdam ſic peregrinari, & conſueviſſe Sacramenta recipere, & ob in tacendo videtur cònſentire, præſertim quod veriſimile eſt ſi licentia hæc petita eſſe, facilimè ipſam concenſſurum. Hactenus Ugolin. Unde iam hodie ex tacita Ordinariorum voluntate per conſuetudinem confirmata, non ſolùm poſſunt advenæ, & peregrini cuicunque approbato Sacerdoti confiteri, ſed etiam S. Euchariſtiæ Sacramentum, etiam tempore Paſchali, ſuſcipere, ſi ad propriam Parochialem facilè accedere nequeant; ita tamen ad proprios lares reverſi annuæ Confeſſionis, ac Communionis Parochis id poſcentibus teſtimonium in ſchedula exhibere debeant, ſic Navar. *in cap. placuit 3. de Pœnit. diſt. 6.* Emman. Sà *in aphor. verb. Confeſſor. numero 2. & verb. Parochus numero 7.* Homobon. *de examine eccleſ. tract. 8. cap. 11. quæſt. 4. & noviſſimè in reſponſ. moral. part. 2. reſp. 39.*

16 Vagum debere confiteri Parocho illi, in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, reſoluunt Sylveſt. *d. verb. Confeſſio quæſt. 10.* ubi intelligit, dummodo non vagetur, ut euadat judicium proprii Parochi, Sot. *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 2.* Card. Tolet. *inſtruct. Sacerd. lib. 3. cap. 13. num. 12.* Poſſevin. *tract. de officio Curati cap. 7. num. 11.* De ſcholaribus, & mercatoribus à quo abſolvi poſſint, vide Ugolin. *d. cap. 39. §. 5.*

17 Parochus verò ipſe cui debeat confiteri dubitatur ab aliquibus, quorum illa eſt magis approbata ſententia Parochum facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habere eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis, abſque alia licentia particulari Epiſcoporum, qui Ordinarii Confeſſarii ſunt Parochorum, & ita obtinuit praxis, vide Nav. *in cap. placuit, de Pœnitent. diſt. 6. num. 9.* Fernandez. *im ſum. Theologiæ moral. par. 3. cap. 6. §. 9. num. 12.* qui reſpondent *ad c. 2. de Pœnitent. & remiſſ. l. 6.*

Circa perſonas, quas obligat præceptum annuæ confeſſionis ſemel faciendæ ſuo proprio Parocho tempore Quadrageſimæ, iuxta *c. omnis utriuſque ſextus, de Pœnit. & remiſſ.* illud eſt adnotandum,* Parochianos teneri proprio Sacerdoti, id eſt ſuo Parocho, aut ſaltem cum ejus licentia alieno confiteri ſemel in anno, nempè in Quadrageſimali ſeu Paſchali tempore, ut reſolvit Cardin. Bellarm. *l. 3. de Penitent. c. 4.* ubi ait quòd ſunt Confeſſiones Parochianorum extra Quadrageſimam quidem liberæ, in Quadrageſima verò ſunt præcepto, ac lege juſſæ; immò *c. 13.* hanc obligationem probat auctoritate Patrum *Iam enim*, inquit, *ſuprà ex Gregor. Nyſceno, ex Ioanne Chryſoſt. circa Paſchæ celebritatem Chriſtianos omnes ad confeſſionem accedere debuiſſe demoſtravimus*, hoc autem dicit ratione *d. c. omnis*, quo capitulo volebat Calvinus primò inſtitutam fuiſſe Confeſſionem: *cum ſolum*, inquit Bellarm. *fuerit determinata circūſtantia temporis pro confitendo*. Medina *in Cod. de Confeſſ. quæſt. 14.* Gregor. de Valentia *diſp. 7. q. 9. punct. 4. de Confeſſ.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 29. q. 7.* Ludov. Carbo *de quinque præceptis Eccleſiæ cap. 8.* Quamvis, inquit, præceptum Eccleſię indeterminatæ loquatur de tempore ſemel confitendi in anno, *tamen credendum eſt hoc tempus eſſe Quadrageſimam, vel tempus Paſchale, & ita ſi quis alio tempore confeſſus fuerit, hoc etiam debet confiteri tempore*, &c. latè Theophil. Paroch. *part. 3. articul. 8.*

Omnes igitur baptizati utriuſque ſexus, poſtquam ad annos diſcritionis, hoc eſt, poſt perfectum uſum rationis pervenerint, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis, præcepto hujuſmodi de annua Confeſſione tempore Quadrageſimali, vel Paſchali facienda obligantur,* *d. c. omnis* Concil. Trid. *ſeſſ. 14. c. 5. can. 8.* Medina *in Cod. de Pœnitent. qu. 6.* Sot. *in 4. diſt. 18. q. 1. art. 3.* Svar. *tom. 4. de Penit. diſp. 36. ſect. 2. num. 7.* Bonac. *de Sacram. diſp. 5. qu. 5. ſect. 2. punct. 4. a numero 1.** noviſſimè Steph. VVeims *in conſtit. 24. ex jure antiquo deſumpta, & per Concil. Trid. ſpeciatim innovatas conſt. 22. per tot.* † Habentes verò venialia non excusātur abſolutè, ſed ſaltem tenētur ſiſtere ſe ſuo Parocho, ac Paſt. ut ei declarant ſe non eſſe 18 19

ſibi conſcios ullius peccati mortalis, quia debet Paſtori ſaltem aliquo modo conſtare talem non teneri præcepto confeſſionis, ut eum ad Communionem poſſit admittere, Paſtorque tenetur illud de ſe affimanti credere, niſi habeat juſtiſſimas rationes contrarium ſuſpicandi, Svar. *d.*
20 *diſp.* 36. *ſect.* 2. *num.* 9. Hinc patet † Imperatorem, & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialibus teneri confiteri, nomine enim fidelium ipſi veniunt, gloſ. *verb. ſubmittemus in cap. Valentinianus* 63. *diſt.* Caſtald. *de Imper. q.* 1. *n.* 25. & 26.
21 † De Summo Pontifice quid tenendum, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, ſed communis omnium jure ſententia aſſerit illum ad hujuſmodi præceptum obligari quoad vim directivam non verò quoad pœnas, & vim coactivam, ut reſoluunt citati per me *in Collect. ad d. cap. omnis num.* 2.

22 Fratres minores ex priuilegio ab Alexandro IV. ſibi conceſſo poſſunt Confeſſiones audire aſſenſu Parochorum minime requiſito, ut referunt *in compendio priuilegiorum, verb. abſolutio ſeculares* 1. *§.* 1. & idem alii ſequentes Pontifices conceſſerunt; unde colligunt Doctores Regulares Ordinis Minorum ac illorum qui cum eis in priuilegiis communicant, poſſe Parochis contradicentibus ſecularium Confeſſiones audire ita Fr. Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ* ¶. 9. *n.* 145. & ¶. 12. *n.* 4. *cum ſeqq.* & *quæſt. Regolar. tom.* 1. *q.* 60. *art.* 4. Ludov. Miranda *in man. Prælatorum tom.* 1. *quæſt.* 44. *art.* 14 *concl.* 2. Fr. Joann. à Cruce *de ſtatu Relig. l.* 2. *c.* 6. *dubio* 1. *concl.* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 1. *c.* 5. Tamburin. *de jure Abb. tom.* 2. *diſp.* 6. *qu.* 13. qui omnes addunt procedere hanc reſolutionem, etiamſi Epiſcopi in licentiis Regularibus conceſſis dicant, quod eis Parocho reverente non utantur, quia ipſi Ordinarii Summi Pont. hac in re conceſſa privilegia tollere, aut limitare non poſſunt.

23 Nec etiam Parochi ipſi impedire poſſunt regulares ad audiendas Confeſſiones approbato, quominus alias audire poſſit in domibus Pœnitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, modo eorumdem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem die certiores reddant ut noviſſimè cenſuit Sacr. Congregatio *Viſitationis Apoſtolicæ.* * cujus tenorem ad litteram refert Lezana *in ſum. q. Regul. c.* 19. *num.* 32 & anteà Sac. Congreg. Cardinalium *negotii Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ſub die* 2. *Julii* 1587. & ideò cum quidam Curatus ad eandem Sacram Congreg. *Cardinalium negotii Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum* conquereretur, quod Fratres Sancti Frãciſci de Obſervantia reformati confeſſiones Parochianorum ſuorum ægrotantium abſque ejus licentia audiunt Sacra eadem Congregat. reſpondit *in una Senogallien.* 22. *Januarii* 1616. dictis Fratribus id prohiberi non poſſe, dummodo ab Ordinario priùs approbati exiſtant, & poſtea quam infirmorum Confeſſiones audiverint, ſtatim dictum Curatum certiorent.

* Nam melius ſit confiteri Parochis quam Religioſis privilegiatis, ſaltem ubi adimpletur præceptum annuæ Confeſſionis, vidi apud nonnullos in dubium revocari. Quidam ad fauorem Parochorum ex multis moventur. *Primò* ne Curatus contemnatur. *Secundo* ne à dicentibus ſe confeſſos decipiatur. *Tertiò* ut agnoſcat vultum pecoris ſui, *Prouerb.* 28. *Quartò* ut eis ſubitaneo aliquo morbo gravatis, & loqui neſcientibus ſcire poſſit, qui ſuccurere poſſit ſive per Confeſſionem, ſive per alia Sacramenta. *Quintò*, quia pro omnibus ſubditis rationem in extremo judicio recidere debebit. *Sextò*, quia æquum eſt, & utile ut voluntaria Confeſſio neceſſariam non excludat. *Septimò* ex teſtimonio Alberti, Sancti Thomæ, Benedicti XI. & multorum Sanctorum id conuenire probantium propter augmentum meriti, & diminutionem pęnæ peccatis debitæ. Hanc partem tuetur Michael Lochmarius Eccleſiæ Patavienſis Canonicus *in ſuo Parochiali c.* 4. *concl.* 11. dum ait *Curatus ſecurius, utilius ac juſtius eligitur quantum eſt de per ſe, & cæteris paribus pro Confeſſione Saccamentali facienda à Parochianis, quam Frater priuilegiatus, &c.*

Securius dicit quia perſona Curati eſt à Deo, & ab Eccleſia ad hæc præcepta. Fratris autem perſona ſolum ad hoc conceſſa; non enim præcipitur, nec conſulitur quòd quis eis confiteatur, nec tenentur etiam volentem confiteri audire, nec ali-

aliquis de populo ſibi confiteri obligatur Curatus autem tenetur audire ſuum Parochianum, & alia Sacramenta miniſtra, ſi offert ſe. Item Curatus eſt ſuis Parochianis amplius obligatus propter mutuam, & correlativam obligationem plebis ad ſuos Paſtores, & a converſo, & ideò viciſſimè ſibi magis obligantur. Vndè rationabiliter poteſt Parochianus de eo magis confidere quòd ſolicitior ſit ad providendum ſuæ ſaluti, Frater, qui eſt ſibi perſona extranea, Item alienis confitendo Parochianis ſæpius ex hoc incurrunt contemptum, & in devotionem contra Paſtorem ſuum. Item tollitur erubeſcentia, quæ eſt maxima pars Pænitentiæ, certum eſt enim, quòd ampliùs erubeſcit pandere peccata illi, quem cernit quotidiè præſentem, quam vni extraneo. Item ex hoc ſequitur oblationum detentio, vel diminutio, quia non Parochialibus Eccleſiis, ſed Fratribus ipſis offeruntur.

Vtilius dicit, quia non videtur ambiguum, quod quiſquam obſeruando ſivè ſequendo præceptum, utilius ſibi agit, quàm præcepto neglecto ſequendo, ſivè obſervando licentiam, & conceſſionem; cum ſequendo ſolùm licentiam nullos ob hoc directè mereatur, & quiſque obſervando præceptum mereatur. Item confitendo Curato habet duplicis obedientiæ meritum, ſcilicet meritum quoad legem confeſſionis, & meritum quoad legem perſonæ: confitendo Fratri caret altero illorum meritorum. Item cum nō ſit Parochianis præceptum, neque conſilium ut Fratribus confiteantur; indè cōfiteri ſuo Curato videtur utilius. Itē perſona curati eſt Parochianis amplius obligata, quàm Fratris perſona, & amore ſancto ſuo Parochiano magis affecta, undè præſumitur ex hoc quòd ſollicitior erit circa utilem medicinam ſpiritualem ſibi adhibendam, quàm Frater, cum ſit ſibi extraneus, igitur ex illo capite utilius eligitur. Item facilius habetur ad Curarum acceſsus, quàm ad Fratrem, ſpecialiter in caſu infirmitatis nocte.

Juſtius dicit quia Curato magis incumbit rationem facere de ſuo Parochiano coram diſtricto judice, quàm Fratri privilegiato. Item Curatus, ſive Plebanus propriè, & ſtrictè dicitur proprius Sacerdos ſui Parochiani, ſed Frater privilegiatus non, quia nullus de populo obligatur ſibi confiteri, nec ipſe tenetur audire. *

Poteſtatem confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum poteſt Parochus 24
alteri Sacerdoti delegare, ut colligitur ex *d. c. omnis utriuſque ſexus*, quatenus ibi precipitur ut fideles confiteantur Sacerdoti proprio, id eſt, ordinario qualis eſt Parochus, vel confiteantur alieno id eſt, alteri non ordinario, tamen cum licentia, ſeù commiſſione proprii, ut benè explicant Gabr. *in 4. diſt.* 17. *qu.* 2. *in princ.* Paul. Laym. *d. cap.* 10. *num.* 11. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 12. *quæſt.* 10.
Jmo † ubi Curatus præſumere potuerit 25
ſubditum debere juſtam cauſam confitendi alieno deberi ipſi petenti licentiam dare ut concludunt Ugolin *de officio Epiſcopi cad.* 15. ¶. 8. *num.* 2. Paul. Layman. *dict. tract.* 6. *cap.* 13. *num.* 3. in tantum
quod † ſi Parochus ſubdito juſtè poſtu- 26
lanti licentiam iniuſtè deneget ſubditus autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprii parocho confiteri non poſſit, ipſe poterit abſque alia facultate alieno cōfiteri Sacerdoti, arg. tex. *in cap placuit de pœnit. diſt.* 6. dum ibi permiſſum videtur propter ignorantiam Sacerdotis proprii alterius judicio, & abſolutioni ſe ſubmitere, ergo multo magis id licebit ob Paſtoris improbitatem, & propriæ animæ, vel famę periculum, ut reſoluunt Adrian *in 4. de Confeſſ. qu.* 5. *dub.* 3. Syla eſt *in ſum. verb. Confeſſ.* 1. *q.* 6. Navar. *in d. cap. placuit nu.* 144. Henriq. *in ſum. lib.* 6. *cap.* 23. ¶. 4. Hinc dicit Palud. *in 4. diſt.* 17. *quæſt.* 3. ſi à proprio Parocho inepto, & ignorante licentia petatur ut poſſit alteri confiteri, & eam denegat, poſſe Parochianorum ea non obſtante alteri confiteri, quem refert Ioan. Valer. *de differ. inter utrumque forum, verb. interpretatio, differ.* 6. *num.* 3. Verùm quamvis hæc ſententia probabilis ſit, contrariam tamen probabiliorem, & veriorem judicio, ex tex. *in d. c. omnis utriusque ſexus*, ibi. *Si quis autem alieno Sacerdoti volverint juſta de cauſa ſua confiteri peccata licentiam prius poſtulet, & obtineat, cum aliter ipſe illum non poſſit abſoluere*, ex doctrina S. Thom. *in ſupplem. q.* 8. *art.* 4. *ad* 5. ubi dicitur: *Si quis ob periculum proprio Sacerdoti confi-*

teri non poſſit, neque licentiam impetrare confitendi alieno, talem perindè ſe habere, ac ſi Confeſſarii copia diſtitutus eſſet, quare hanc partem ſuſtinent Sot.*in 4. diſt.* 18. *qu.4.art.*2.Laym.*in methodo par.*1.*c.*6.*§.*1. Philiarc.*tom.*1.*p.*2 *lib.*2.*c.* 23. Svar. *tom.* 4. *de Pœnit.diſp.*7.*ſect.*4. *concl.* 2. Petr. Nav. *de reſtit.lib.*2.*c.*4.*nu.*269. ad text. vero *in d. c. placuit*, reſpondet Svar. *d.diſp.* 27.*ſect.* 2.*in fine*, ibi ſermonem eſſe de pœnitentia publica, quæ ſecundum arbitrium Sacerdotis ob ſcandaloſa peccata imponi, olim ſolebat, talem enim pœnitentiam ab uno Sacerdote decretam ab altero mutari, niſi manifeſtum errorem contineret, fas non erat.

27 Jntellige ſupradictam reſolutionem de Parocho habentem auctoritatem delegandi alteri Sacerdoti poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, ut procedat, dummodo ille alter Sacerdos ſit ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatus, iuxta diſpoſitionem Conc. Trid.*ſeſſ.*23.*de reform.c.*17. quia approbatio eſt quid juriſdictionis, quam non habent ſimplices Parochi ita docent Fr.Emman.Ioann. *in ſum.p.*1.*cap.* 60. *n.*2.Nugn.*in addit.ad* 3.*p.q* 8.*ar.*5.*dub.* 6.Gambar.*de caſib.reſervatis cap.*2.*nu.*20. Joan. Valer.*de differ. inter utrumque forũ verb. Parochus differ.* 4. *& verb. nullitas differ.*5.*verſ.ſeptimo*, Fagundez *d.præc.*2. *l.*7.*c.*2.*nu.*4. Ego ipſe *d.p.*1.*alleg.*25.*nu.* 13. Squillante *de privileg.clericor.c.*1.*numer.* 70.ubi *n.*73.poſt Gutier. *lib.*1.*Canon.c.*27. *num.*21.& Nic.Gar. *de benefic.p.*5.*c.* 8.*nu.* 132. tenet delegatum debere eſſe alium Parochum ejuſdem diœceſis, ubi delegãs habet beneficium Parochiale, vel Sacerdotale approbatum ab ordinario loci ubi exerceri debet hæc juriſdictio; Parochus enim concedens alicui ſubdito facultatẽ confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti,
28 intelligitur † de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens, Spin. *in ſpeculo teſtam.gl.*5.*princ.n.*31.*in princ.verſ.ſimiliter etiam*. Stephan. Gratian. *in addit. ad deciſ.*157.*num.*16.quidquid dicat Petr. de Ledeſm. *in ſum.p.*1.ubi *de ſacram. Pœnit. c.*12.*poteſt.* 5. *concl.** quia approbare Sacerdotes Sacræ Confeſſionis miniſtros nullus poteſt præter Epiſcopum ut cenſuit S.Congr.Concilii, teſte Armendar.*ad recop.legum Navarræ l.*4.*tit.*29.*l.*1.*¶.*1.*de confitendo ſemel in anno, num.*15. quæ refero *de officio, & poteſt.Epiſcop.p.*2.*alleg.* 25.*numero* 12. *& in collect. Bullarii verb. approbatæ* 1. * Intelligere etiam † dum- 29
modo Parochus non ſit excommunicatus vitandus; quia cum concedere facultatem Confeſſiones audiendi non ſit actus Ordinis, ſed juriſdictionis, illam excommunicatus nec licitè, nec validè poteſt exercere ideo ſic reſolvit Svar.*to.*5. *de cenſur.diſp.* 11.*ſect.*2.*num.*15.*&* contra Sylveſt. & Armil. ſequitur, Squillante *de oblig. cler.p.*3.*n.*14.

Qui quidem delegatus tenetur crede- 30
re pænitenti dicenti ſe habere licentiam proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionis, ſicut docent Abb. *in Clem.*1.*de privileg.n.* 5. ubi Bonifac. *nu.* 26.Anchar. *qu.*1.& Imo *nu.* 13. Sylveſt. *in ſum.verb.Confeſſor.*1.*qu.* 17. Armil. *verb. abſolutio nu.* 20. Ugolin. *de officio Epiſcopi c.*15.*§.* 8.*n.* 3. noviſſimè Homobon de Bonis *in reſponſ. quæſtionum moral. reſp.* 50.*in fine*, *p.* 2. † Sicut, & Parochus cre- 31
dere debet parochiano fide digno dicenti ſe confeſſum fuiſſe habenti legitimam licentiam ipſum abſolvendi atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam ut tradunt Gabr. *in* 4. *diſt.* 17.*qu.*2.*art.* 3.*dub.*1. Angel. *verb. Confeſſio* 3.*nu.* 32. Bonac. *de Sacram.diſp.*5.*q.*5.*ſect.*3.*puncto* 4.*nu.*36.& alii, quos refert Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 37.*nu.* 1. *verſ.*2.excipientes tantum quando Parochus haberet ſigna probabilia mendacii pœnitentis.

Sic etiam quando Confeſſio pertinet 32
ad externam Eccleſiæ gubernationem, ut eſt confeſſio annua, non eſt Parochus adhibiturus fidem dicenti ſe impleuiſſe pręceptum, niſi illud legitimè probet ut teſtatur uſus Eccleſiæ, ſolent enim peti ſchedulæ Confeſſionis ita Sylv, *verb.conf.* 1.*q.*17.Ioan.Valer. *de differ. inter utrumq; verb.Pœnit.differ.*5.*in fine*, & de hac Confeſſione videntur intelligi poſt Hoſt. *in d.c.omnis, verb.a proprio, & ibi* Ioan. And. *n.*12.Butr.*n.*37.& Anch.*n.*8.dum confitẽtem alieno Sacerdoti debere facere fidem proprio prout eos intelligit Sanc. *a diſp.* 37.*n.*2.*verſ.& confirmatur.* † Nullatenus 33
tamen eſt credendum in foro externo atteſtationi Confeſſarii aſſerentis ſe abſolviſſe à cenſuris, ut videntur tenere Nav.

in man.

in man.c.27.n.14. Fr. Emman. *in commen. ad Bullam Cruciatæ in add-§.9.n.*51.Penna *in direct.Inquiſit.p.2.ad Concil.commen.*25 Ioan.Valer.*d.diff.5.in fin.*quos refert Rot. *in Oxomen. Canonicatus* 2. *Martii* 1622. coram R.P.D.Merlino, ubi fuit dictum,
34 quod † licèt abſolutio Bullæ Cruciatæ non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii Eccleſiaſtici illa ſuffragatur.

35 Verum ſi contingeret Sacerdotem non habentem commiſſionem à Parocho audire publicè pænitentes, ſi reputabatur communiter obtinere licentiam Parochi ad audiendas Confeſſiones excuſatur pænitens quoad Deum ob communem errorem arg.*l.Barbarius ff.de offic.Præl.* reſolvit.Ioan Valer.*d.different.inter utrumque forum verb.nullitas diff.* 5 *nu.*1. & faciunt reſoluta *ſup.cap.*17.*a n.* 27. Et idem Ioan.Valer.*verb.Parochus differ.* 4.*in fine*
36 teſtatur Sacram Congreg. cenſuiſſe † illum qui confeſſus fuerit non approbato, ſi ignoraverit Confeſſarium non eſſe approbatum, vel cogitaverit non requiri approbationem, ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſſe abſolutum, & ſi deinde ſciverit illum non eſſe approbatum, vel requiri approbationem teneri reiterare Confeſſionem.

37 Non poterit ſic delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſiones ſuorum Parochianorum ſubdelegare, per *l.ult.ff.de officio ejus, cui mandata eſt juriſd.l.more, ff. juriſd.omn.judic.l.a judice,C.de iudic.*cum ſimilib. reſolvit Ioan. Valer.*de differ. inter utrumque forum, verb.juriſdictio, differ.3.num.6.*niſi ſolus officium ſuum explere non poſſit, quia tunc ex præſumpta voluntate delegantis conceſſum illi eſt, ut certum exercitium juriſdictionis, aut Paſtoralis officii alicui etiam generatim committat, quamvis non poſſit integrũ officium vicariæ ſuæ, ac proinde nec poteſtatem ſubdelegandi alteri committere; ita Sylv.*verb. Vicarius, quæſtione* 5. Navar.*in d.cap. placuit num,* 69.excepto
38 † ſi conſuetudo id permittat Vicariis, & non minus, quàm Parochi ordinarii, ſi eos ad breve tempus abeſſe contingat, Vicarium ſuo loco ſubſtituere poſſint, quia inſtituens Vicarium inquit Sylveſt. & ſciens talem conſuetudinem implicitè conſentit in talem ſubſtitutionem, ita Adrian.*in* 4. *de Confeſſ.q.*5.*dub.*2.Squilante *de priuileg. cleric. cap.* 2. *numero* 35. Ioan. Capeavill. *in tract. de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis cap.* 6. *quæſt.* 1. ubi ſubdit id ubique obſervari, ut Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale delegent, idque maximè peſtis tempore obſervandum eſſe.

*Adverte quòd Sacerdos Parochialis Curatus quantumcunque ſimplex ratione curæ ſibi commiſſæ poteſt in adiutorium ejuſdem curæ aſſumere ſibi ſocium ad tempus, quemcunque Religioſum, ſeu alium ſine cujuſque Superioris licentia, puta in Quadrageſima, qui illum juvet in Sacramentis conferendis, vel officio prædicandi, dummodo ſibi conſtet de ejus ſufficientia, nam ex quos tales ſunt ritè ordinati, poſſunt illa facere, ſicut Curati, nec deficit in eis niſi materia, ſcilicet populus, unde ſi Parochus præbet illi materia poterit exercere, Franc. de Platea *de excomm.§.*19 *in fine n.*9. *tom.* 4.*fol.*353.quem refert, & ſequitur Steph. Gratian.*diſcept.forens.tom.*2.*cap.*399.*n.* 9.& 10.*

Quanta vero ſit obligatio Confeſſarii 39
Curati in adminiſtrandis Sacramentis illis, qui peſte infecti ſunt, diximus ſupra *cap.*17.*a nu.*12.*verſ. quinto eſt notandum*, nunc verò animadvertendum duxi Sacerdotem auditurum Confeſſiones eorũ, qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, ante omnia curare debere, ut, ſi fieri poſſit in loco ipſe libero, ſeù aere nõ infecto conſtitutus ſit; quamobrem etiam ipſi infirmi obligati ſunt, ut è cubiculo, aut domo ad confitendum egrediãtur vel ad feneſtram Parocho foris ſtans, portentur, ſi id ſine gravi eorum incommodo fieri poſſit: ita Ioan. Capeauille *d. tract.de modo miniſtrandi Sacramenta tẽpore peſtis cap.*1.*qu.*9.& *c.*3.*q.*29.proderit etiam, ſi peſtis tempore fideles pro concione admoneantur, ut qui ſani ſunt ad Sacram Confeſſionem maturè veniant in Eccleſia audiendi. At verò ſi infirmus egredi, vel loco ſuo moveri non poſſit, neque etiam tam alta voce confiteri ut è loco diſtanti audiri queat, ſeù propter ſuã infirmitatem, aut ob ſimul diſcumbentes, in tali caſu Parochus communiter loquendo accedere debet, & pænitentes

in fe-

in ſecreto audire, ſi tamen timeat periculum contagionis ut non audeat cum pænitentibus diu morari, poterit eos rogare, ut ſtatim dicant quædam graviora alii omiſſis, quæ propter moralem impoſſibilitatem audiri nequeant, ſicut ex quorundam recentiorum non improbabili ſententia docent Zambrah. *de caſibus in articulo mortis cap.* 4. *dub.* 6. *num.* 12. Capeauille *d. cap.* 3. *qu.* 26. *in fine*, vel a longè ſtans poterit hortari hominem, ut clara voce dicat ſaltem ea peccata, quæ ſine graui ſua infamia, aliove detrimento poteſt, quia ordo charitatis exigit, ut pænitens minus detrimentum famæ ſuæ poſt habeat maiori detrimento, ſeu jacturæ vitæ quam Confeſſarius paſſurus eſt, præſertim ſi Parochus fortaſſe unicus ſit in eo loco, & Pluribus aliis neceſſarius exiſtat.

40 † Conſtitutus enim in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, ex legè charitatis erga ſe ipſum obligatur ſecundũ probabilem Doctorum ſententiam ad confitendum coram aliis ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum graui ſua infamia, vel ſimili detrimento juncta ſnnt, ſicuti docent Svar. *tom.* 4. *de Pænit. diſp.* 36. *ſect.* 6. Zambran. *d. dub.* 6. *n.* 6. *cum ſeqq.* Capeauille *dict. cap.* 3. *quæſt.* 28. * Aduertant tamen in articulo mortis conſtituti, quod poſſunt abſolui à quibuſuis caſibus, & cenſuris reſeruatis per ſimplicem Sacerdotem, etiam in præſentia proprii Parochi, quia ſimplices Sacerdotes pro articulo mortis pares ſunt illi quoad juriſdictionem, ita Emman. Sà *in aphoriſm. expurgatis verb. abſolutio nu.* 3. Ochagauia *de Sacrament. tract.* 2. *de Confeſſ. Sacrament. qu.* 35. *nu.* 4. Philib. Marchin, *in tract. de bello in diuino, ſeu peſte p.* 3. *c.* 3. *n.* 10. *& ſeq.* Diana *reſol. mor. p.* 1. *tr.* 5. *reſol.* 5. *& p.* 4. *tr.* 4. *reſol.* 161. ubi reprobat Turrian. *in ſeleſt. diſp. cent.* 2. *cenſu. Theolog. dub.* 77. Et ſic abſoluti in mortis articulo à cenſuris Superiori reſeruatis, ſi euaſerint, tenentur ut quamprimum potuerint ſiſtere ſe Superiori, non ut iterum abſolvantur, ſed ut obtemperent mandatis ejus, & niſi fecerint re ncidunt in eaſdem cenſuras, ut habetur, *in cap. eos qui, de ſentent. excom. in* 6. Ita Guilielm. Merc. *in* 3. *p. D. Thomæ qu.* 9. *art.* 6. Diana *d. p.* 4. *tr.* 4. *reſ.* 199. *

41 Interdicti tempore, an, quando, & quomodo Parochus poſſit Sacramentũ hoc ſuis adminiſtrare Parochianis, hujus loci eſt inveſtigare, & breviter dico quod attento jure Decretalium, de quo *in cap. non eſt vobis, de ſponſalib.* concedebantur tempore illo Sacramentum hoc morientibus tantùm, & infirmis: ſed poſtea noviori jure Sexti, de quo *in c. alma mater poſt princ. verſ: quia vero, de ſent. excom. lib.* 6. ſanis etiam conceditur, & ratio redditur ibi, *quia propter pronitatem, & facilitatem hominis ad peccandum ſummè neceſſaria eſt*, cum publici tamen limitatione, *prima* eſt, ut recipiens non ſit excommunicatus excepto mortis articulo *ſecunda* dummodo non ſit aliquo modo inculpabilis, ob quam latum eſt interdictum, aut non ſit ſpecialiter interdictum vide Con *d. c. alma mater p.* 2. *§.* 3. *n.* 1. Hen. *in ſum. l.* 13. *ca.* 45. *§.* 1. Ugolin. *de cenſuris tab.* 5. *cap.* 7. *§.* 6. Sayr. *eod. tract. lib.* 5. *cap* 7. Svar. *tom.* 5. *diſp.* 33. *ſect.* 1. *à n.* 13. Bonac. *in ſimili tr. diſp.* 4. *puncto* 2. *§.* 3. *ex num.* 1.

Circa caſus per Epiſcopum reſeruatos advertat Parochus ne ab illis quemquam abſolvat, quia nulliter abſolveret, niſi in articulo mortis, Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 7. At verò ubi gravis, & inſolita plurium peccatorum in ſua diœceſi reſervatio facta fuerit, ſunt qui affirment eam non tantum illicitam, ſed etiam invalidam, ita ut à Parochis obſervari non debeat, ſicuti exiſtimarunt Sot. *in* 4. *diſt.* 18. *qu.* 2. *art.* 5. Finell. *de caſibus reſeruatis c.* 4. *nu.* 4. Herinq. *in ſum. lib.* 6. *cap.* 14. *§.* 3. Sed ergo puto melius convenire eos ſui Superioris ſententiæ acquieſcere; ſupplicando tamen ut illa moderetur, quià licèt Epiſcopi moneatur per Conc. *d. c.* 7. ut conceſſa ſibi poteſtate utantur, non tamen inde ſequitur ſi quid illicitum ab eis fiat, etiam invalidum eſſe cum hinc gravior occaſio ſchiſmatis oriri poſſit, facile opinantibus parochi Epiſcopum poteſtatis ſuæ limites exceſſiſſe. Vide Sylveſt. *in ſum. verb. caſus qu.* 5. Svar. *tom.* 4. *de Pænit. diſp.* 20. *ſect.* 4. 42

Poterit tamen Parochus pænitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſolvere à peccatis, non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis, cum ſuperior copiam ſui fecerit, ita Henric. Gaudav. *quod lib.* 1. *q.* 27. Caiet. *in ſum. verb. Confeſſio, condit.* 10. Angel. *eod. verb.* 5. ¶. 9. 43

Sot.

Sot. *in 4. diſt.* 18. *quæ. art.* 5. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 29. *num.* 2. Ioan. Valer. *d. different. inter utrumque forũ, verb. Pœnitentia differ.* 10. *num.* 1. ubi addit debere Pænitentem tam reſeruata, quàm non reſervata Parocho confiteri, quia quod cum debet eſſe integra Confeſſio, quamvis quoad ſuperiorem poſſit eſſe diminuta, & in fine poſt Comitol. *citato loco numero* 6. ait ſupra reſoluta locum tantum habere in reſervationibus inferiorum Papa, & ubi non eſt annexa aliqua excommunicatio ipſi peccato, reſervato, alias ſecus, ubi adeſt excommunicatio (ut habetur in omnibus reſervationis Sedis Apo.) tunc non poteſt inferior nullatenus abſolvere etiam à non reſervatis, quod, & limitant. Sot. *d. art.* 5. *ad* 2. & idem Joan. Valer. *d. verb. Pænitentia diſt.* 9. *verſ. prætereà fallit ſexto*, in caſu graviſſimi ſcandali ſi non communicaret pænitens.

44 Advertat quam maxime Parochus ne adminiſtret hoc Sacramentum Pœnitentiæ per litteras, aut nuncium, ſed præſentibus tantum, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat, quemadmodum Clemens VIII. in generali Congreg. S. uniuerſalis inquiſitionis decrevit in hæc verba. *Die 20. Junii anno 1602 in generali Congreg. S. univerſalis Inquiſitionis habitæ in Palatio Apoſt. in monte Quirinali coram S. D. N. D. Clemente divina providentia Papa VIII. propoſita quæſtione utrum liceat per litteras, ſeu per internuntium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionẽ obtinere, Sanctitas ſua auditis votis Patrum Theologorum, & re cũ Illuſtriſſimis, & Reverendiſſimis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus maturè, ac diligẽter conſiderata, hanc propoſitionem, videlicet licere per litteras ſeu internuntiũ confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus uti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit, & prohibuit, præcepitque ne de inceps iſta propoſitio publicis privatiſque lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, ne ve unquam tanquam aliquo caſu probabilis defendatur, imprimatur, aut ad praxim quovis modo deducatur. Quod ſi quis illam docuerit, defenderit imprimi fecerit, aut de ea etiam diſputatiuè tractauerit, niſi forſan impugnando, ſeu ad praxim directè vel indirectè deduxerit, præter excommunicationem latæ ſententiæ, quàm ipſo facto incurrat, à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque dignitate fulgentem etiam S. R. E. Maiori Pœnitentiario; niſi à pro tempore exiſtente, Romano Pont. abſolvi, aliis etiam pœnis pro arbitrio inſligendis ſubiaciat.* Referunt Ioan. Valer. *diſt. verb. Pœnitentia, different.* 9. *in fine*, Fernandez. *in Examine Theolog. mor. p.* 3. *c.* 6. ¶. 9. *n.* 29. Bonac. *de cenſur. extra Bullar. Cœnæ diſp.* 2. *qu.* 3. *punct.* 33. * & ante me ipſum multos cõprobat Doctores citatos per Galeg. *in tract. de Parochorum tempore peſtis p.* 2. *num.* 56. *cum ſeqq.*

45 In caſu occurrenti illud dixi adnotandum quod Navar. *conſ.* 8. *de officio deleg.* Sayr. *in floribus deciſ. dub. eodem tit. deciſ.* 8. Marc. Anton. Genuen. *in pract. Archiep Neapo. c.* 21. *n.* 9. exiſtimarunt pœnitente poſtquam vnum Confeſſarium elegit, cui acceptanti ſacræ Pænitentiæ litteras ſuper diſpenſationem aliqua in foro Conſcientiæ ei commiſſa præſentavit, eo dimiſſo alterum eligere non poſſe etiam ſi primo electus conſentiat ſi quidem juriſdictio delegata delegantis juriſdictio eſt, ideoque ad ipſum delegantem cujus illa eſt, & non ad partes, vel ad judicem electum eam extendere pertinet. Sed melius Salas *de leg. diſp.* 30. *ſect.* 17. *nu.* 124. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 27. *n.* 40. Gutier. *in ſimili tract. c.* 125. *n.* 18. Valer. Reginald. *in praxi foro pænit. lib.* 13. *n.* 214. Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 3. *deciſ.* 34. docent non ſolum ubi ſemel litteras pręſentavit alicui Confeſſario ſed etiã poſtquam fuit ab eo pronunciatam diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſſe impetrantem alium Confeſſarium adire, qui forte ſit in ea opinione ut valeat reſcriptum, ac poſſe eundem Confeſſarium melius re inſpecta diſpenſationem illam mutata ſententia exequi, licet ſi ſemel diſpenſavit non poſſit recantare palidoniã, ſicut quando ſemel abſolvit; aut cõmutavit votum. Et moventur ex eo quia cum ea commiſſio ſit facta in foro conſcientiæ ſequitur ejuſdem fori naturam, quæ eſt ut pænitens non adſtringatur acquieſcere ſententiæ unius Confeſſarii, ſed

ſed quod poſſit adire alium, atq; poſſit idem Confeſſarius ſententiam mutare ſapientis enim eſt mutare conſilium ex juſta cauſa, *l. nonunquam*, ubi gloſſ. *ff. col. bon.* Scacc. *de appel. q.* 17. *lim.* 47. *memb.* 1. *n.* 33.

46 Quando Parochus vadit ad infirmum in mortis articulo conſtitutus ad audienda ejus Confeſſionem, poteſt evenire, ut ipſe infirmus adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, vel inchoatam Confeſſionem Sacramentalem perficere nequeat; his duobus caſibus quid facere debeat, breuiter exponam; in primo igitur dico quod infirmus huiuſmodi, qui vel Sacramentum Pœnitentiæ expreſsè deſiderauit vel ſaltem implicite, dum ſigna generalia Pęnitentiæ edidit; etſi nullum peccatum in particulari confiteri poſſit, à Parocho abſoluēdus eſt, ea tamen manente obligatione, vt ceſſante impedimento peccata mortalia ſpecifice ſubijciantur Clauibus. Ratio eſt, quia Confeſſio qualiſcunq; etiam generalis peccatorũ ex animi dolore profecta poteſt, eſſe ſufficiens materia Sacramentalis abſolutionis, ſi quidem ſpecifica, & particularis peccatorũ explicatio abſolute non eſt de neceſſitate Sacramenti, ſed per ſe directè ſolum de neceſſitate pręcepti diuini, quod pęnitentem non obligat, niſi quatenus ſeruari poteſt, quare ita docent S. Antonius *p.* 3. *tit.* 10. *c.* 2. Sylueſt. *in ſum. verb. Confeſſor.* 3. *nu.* 16. Suar. *tom.* 4. *de Pænitent. diſp.* 23. *ſect.* 1. *numero* 5. Henriq. *in Sum. libr.* 6. *cap.* 10. *§.* 7. Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 3. *cap.* 8. *numer.* 2. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 4. *q.* 19. *art.* 2. *dub.* 1. Zambran. *de caſibus in articulo mortis cap.* 4. *dub.* 2. *ſect.* 3. Poſſeuin. *de officio Curati cap.* 7. *num.* 86. Fagundez *in quinque Eccleſiæ Præcepta, præc.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 16. qui omnes non aliter permittunt Pęnitentię Sacramentum morituro obmuteſcenti, aut phrenetico miniſtrari, niſi antea Sacramentalem abſolutionem verbis, aut ſignis petiuerit quarę non ſatis eſt aliquem ante mortis periculum, vel in ipſo periculo ſignum aliquod pietatis, vel etiam pænitentiæ ediđiſſe, niſi talis manifeſtatio interni doloris directa fuerit ad Sacramentum pænitentiæ, ſine abſolutionem Sacramentalem à Sacerdote petendam, vt bene notauit Suar. *d. diſp.* 23 *ſeſſ.* 1. *numer.* 13. Ratio autem eſt manifeſta quia Sacramentalis, quę abſolutio miniſtrare non poteſt materia Sacramenti; quæ eſt Confeſſio, ſiue accuſatio ſui coram Sacerdote tanquam iudice, neceſſe inquam eſt, vt pœnitens ſe ipſum de peccatis accuſet ea intentione, vt per ſententiam Sacerdotis in foro interno abſoluatur. Signa autem pænientiæ, quæ præſentis mortis periculo ab infirmis eduntur cenſeri debent ad Sacramentalem Confeſſionem directa, cum in tali ſtatu optimum ſuæ animæ remedium deſiderare ſoleant. Quapropter licet infirmus in prehenesim lapſus abſolvi non poſſit, quamvis cum ſanus eſſet, & nihil de mortis periculo cogitaret, pectus ſecundum morem pulſaverit, aut ſublatis in cælum oculis dixerit, *Miſerere mei Deus*, tamen ſi alia ſigna edidit mortis vicinus, cum plura verba proferre non poſſet, præſumptio plerumque fieri poteſt, quod Sacramentalem à Sacerdote abſolutionem petiverit. Sed etſi conſideratis circumſtantiis, & examinatis iis coram quibus talia ſigna edita ſunt, res dubia eſſe videatur, abſolutio tamen conferri poterit ſub conditione, ſi talis materia Confeſſionis ſufficiens eſt ad abſolutionis miniſtrationem. Colliguntur hæc ex Poſſevin. *d. capitulo* 7. *numero* 87. *cum ſeqq.* Zambran. *d. cap.* 4. *dub.* 2. *ſect.* 4. Chapeavill. *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis c.* 3. *q.* 10. & 11.

In ſecundo verò caſu, quando inchoata Confeſſio Sacramentalis perfici nequit, 47
advertendum eſt, quod ſi pænitens inter confitendum in prehenesim incidat, vel periculum ſit, ne mox moriatur, debet ſtatim abſolvi, & poſtea ſi ſupervivat, aliqua peccata audienda, & abſolutio denuò conferenda eſt, ita Victor. *de Confeſſion. numero* 166. Sot. *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.* 2. *articulo* 5. *verſ. difficultates*, Emman. Sà *in aphoriſmis, verb. abſolutio numero* 9. Svar. *d. ſect.* 1. *numero* 2. Poſſevin. *d. capitulo* 7. *numero* 89. ubi dicit Curatum debere abſolvere cum cautela, in quantum poſſum, & indiges pœnitentem, qui dicto aliquod peccato vel peccatis amittit loquelam, & modum perficiendi confeſſionem quamvis ipſe Curatus cognoſceret illum multa debere reſtituere, vel quia de illis confeſſus eſt, vel quia eſt publicus uſurarius, aut eſt in publica excommunicatione, & non poſſnnt imponi, quæ veniunt imponenda, & *numer.* 87. affirmat fuiſſe

fuiſſe

ſemel vocatum ad excipiendam confeſſionem infirmi, qui poterat loqui ſed ægrè & dicto uno peccato per horã integram nõ potuiſſe aliud ab eo elicere, quo caſu ait talem abſolvendum eſſe cum cõditione in quantum poteſt & indiget, ſi ille verè non poterat loqui, nec reſpondere per nutus. * Si caſus occurat, quod Parochus recipiat promiſſionem ab ejus Parochiano uulnerato quod non exponet querelam contra uulnerantem, valet iſta promiſſio, ut tenet Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. quæſt. 667.*

48 Inter graves, & immanes exceſſus, quos in adminiſtratione hujus Sacramenti pænitentiæ poteſt Parochus committere, quo ſunt horribiliores, quos maximè cavere debent, ne dicam exhorteſcere; primus eſt ſolicitatio pœnitentis ad turpia, & inhoneſtos actus, contras quos quidem ſolicitantes tanquam de hæreſi ſuſpectos inquiri præceperunt Pius IV. *ſua Conſtit.* incip. *Cum nuper*, & Paulus V. *alia Conſtit.* incip. *dilecte fili*, *ſub Dat. 16. Septembris* 1608. & noviſſimè illorum Conſtitutiones confirmavit, ampliavit, & extendit ad omnes ubique locorum exiſtentes Gregor. XV. *ſub Conſt.* incip. *Vniverſi Dominici gregis*, *ſub dat. Romæ* 30. *Auguſti* 1622. ubi gravibus pænis eos afficit his verbis. *Et quos in aliquo ex hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminũ qualitate, & circumſtantiis ſuſpenſionem ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcunque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, nec non vocis activæ, & paſſivæ ſi Regulares fuerint, exilii, damnationis ad triremes, & carceres etiam in perpetuum abſque ulla ſpe gratiæ aliaſque pænas decernant, eos quoque ſi pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint debita præcedente degradatione Curiæ ſæculari puniendos tradant.* * de quibus meminit me citato *in hoc loco* Lezana *d. cap. 19. num. 33.* Peyrinus *tom. 2. priv. Minim. incoſt. 4. Greg. XV.*

49 In quas pænas omnino incidet Parochus qui pœnitentem in confeſſionali oſculatur, aut cum venera delectatione manus, vel aliam partem pænitentis attrectat, aut ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinem provocat, non ita ſi interius delectetur, aut voluntariè polluatur, fœmina non advertente, quamvis hoc illi extra Confeſſionem aperiat, ità Bonacin. *variar. tract. diſputat. 6. de onere, & obligatione denuntiandi, puncto 3. num. 3.* ubi *num. 4.* ampliat ſive pænitens conſenſerit provocationi, & ſolicitationi Confeſſarii ſive non, & numero 5. pariter ampliat, ſive Parochus Confeſſarius tentaverit allicere verbis expreſſis ſive tacitis, ut ſi ipſe pænitentem fæminam laudavit à venuſtate, pulchritudine, morum elegantia, & his ſimilibus quibus fæminæ facili negotio ſubverti, & ad libidinem provocari ſolent, & num. 19. ampliat etiam ad Confeſſarium, qui induxit pænitentem, vt filiam ſibi proſtituat, ſeu aliam inducat ad peccandum ſecum, vel cum alio, quia in Conſtitutione Gregorii interdicuntur ſermones, ſive tractus inhoneſti, & num. 16. extendit ad † provocantem 50 maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, quod clarè colligitur ex dicta Conſtit. Gregoriana, ibi, *qui perſonas quæcunque illæ ſint, ad inhoneſta, ſive inter ſe ſive cum aliis quomodolibet perpetrando* &c. quamvis ante illam id non eſſet ita clarum, quin Param. *de origine S. Inquiſitionis libro 3. q. 10. num. 96.* non ſine fundamento tenuerit contrarium, licet ejus opinio in hoc communiter reprobata extiterit, & omnes fere alii Doctores hac de re ſcribens eandem opinionem ſuſtinuerint (quam poſtea dicta Gregoriana Conſtitutio, expreſsè inſinuavit eſſe tenendã) ut videre eſt per Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 1. qu. 59. art. 4. & tom. 2. qu. 27. art. 3.* Jacob. de Graff. *conſ. 1. à num. 45. de cogn. ſpir.* Sanctarel. *in tract. de hæreſi cap. 45.* Bart. Gipt. *de caſibus reſervatis cap. 14. n. 4.* Molfeſ. *in Sum. Theolog. moral. t. 1. tract. 7. c. 24. num. 34.* Illuſtriſ. D. Roderic. a Cuncha *in tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſ. q. 6. à n. 6.* Portel. *in dubiis Reg. verb. ſolicitare numero 5. in fin.* Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 131. numero 2.* Coriolan. *de caſibus reſervatis p. 1. ſect. 2. art. 22. numero 3.* Scortia *in Bullas Pontificias epiſt. 77. theor. 197.* & poſt dictam Conſtitutionem Gregorianam Nald. *in addit. ad Sua, verb. Confeſſ. n. 31.* Laur. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimorum tom. 2. Conſtit. 4. Greg. XV. §. 5. num. 14.* Venero. *in examine Epiſcoporum*

cap.

cap. 17. *numero* 19. Belloch. *de caſibus reſervat. part.* 2. *quæſt.* 7. *numero* 28. *& qu.* 10. *num.* 51. Anton. Diana *reſolut. moral. part.* 1. *tr.* 3. *reſol.* 12.

51 His verò pænis non ſubiicitur Parochus Confeſſarius ſolicitans ad alia graviora delicta præter venerea, quia ſupradictæ Pontificię Conſtitutiones loquuntur de ſolecitantibus ad inhoneſta, nomine autem inhoneſtorum per antonomaſiam, & ex communi loquendi uſu, intelliguntur peccata carnalia, ita Bartol. Gipt. *dict. tr. de caſibus reſerv. c.* 14. *num* 5. Illuſtriſs. D. Roderic. à Cunha. *dict. tract. de ſolicitantibus mulieres in confeſſione q.* 8. *num.* 6. *&* 7. Sanc. *in ſelectis diſput.* 11. *n.* 23. Sanctarel. *de hæreſi capit.* 46. *num.* 1. Antonin. Diana *d. tract.* 3. *reſ.* 20.* *& p.* 4. *tract.* 5. *reſolut.* 17. Souſſa *de Confeſſar. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 13. *numero* 4. *& ſeq.* Homobon de Bonis *in Conſult. caſ. Con-*

52 *ſcient. vol.* 3, *p.* 5. *reſp.* 130.* † Nec etiam in eaſdem pænas incidet Parochus ſolicitans ad venerea extra Confeſſionem filiam ſuam ſpiritualem ratione pænitentiæ, ſi ſolicitavit alia occaſione, quam occaſione, ſeù prætextu, vel ſimulatione Confeſſionis ut ſi mulierem tanslata cōfeſſione domi ſuæ viſitavit, ut eam provocaret ad peccatum, aut ſi eam litteris, vel internuntiis ad libidinem provocaverit, quia præfatæ Conſtitutiones loquuntur de perſonis, quæ ad venerea ſollicitantur, aut illiciuntur in Confeſſione vel prætextu Confeſſionis: ita Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 48. *n.* 16. *& de caſibus reſer. libr.* 2. *cap.* 12. *num.* 29. Fr. Emman. *diſt. quæſtione* 27. *artic.* 2. Sanctarel. *de hæreſi. cap.* 44. *numero* 15. Bonac. *ubi proximè numero* 21. Illuſtriſs. D. meus Roderic. à Cunha *in d. tr. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione qu.* 6. *n.* 15.* Nec eaſdem pænas incurrunt qui miniſtrantes Baptiſmum, Euchariſtiam vel matrimonium fœminæ ipſam ſolicitarent, Sanctarel. *in tr. de hæreſi cap.* 46. *numero* 5. Bonacina *de onere denunciandi diſp.* 6. *puncto* 3. *nu.* 14. Lezana *de cap.* 18. *numero* 34. Joan. Sanc. *in ſelect. diſp.* 1. *numero* 42. Caſtr. Palaus *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 1. *numero* 4. Diana *p.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 16.

53 Sed an Parochus, qui carnaliter cognovit pænitentem, teneatur dictam circumſtantiam etiam in confeſſione explicare, queſtio eſt dubia in qua una ſententia ait teneri, quia hæc circumſtantia mutat ſpeciem peccati, eſt enim ſpeciale ſacrilegium ratione vinculi ſimilis cognationi ſpirituali ex Sacramento contractæ, ita Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 55. *per tot. & precipuè num.* 4. *Megala in part.* 1. *lib.* 5. *cap* 12. *num.* 16. Nugn. *in addit. ad.* 3. *p. tom.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 2. *dub.* 3. *in fine*: Illuſtriſs. D. meus Roderic. à Cunha *in d. tract. de ſolicitantibus mulieres in Confeſſione quæſt.* 5. *num.* 53. Homobon. de bonis *de examine Eccleſiaſtico p.* 1. *trat.* 5. *cap.* 12. *quæſt.* 75. Raguc. *in lucerna Parochorum de Sacrament. pænitentię quæſt.* 43. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *nu.* 33. Sed contraria ſententia multo probabilior, eſt quia hæc circumſtantia non mutat ſpeciem, ſed notabiliter tantum aggravat peccatum ut benè notant Fr. Emman. *in Sum. tom.* 1. *cap* 209. *num.* 1. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 4. *q.* 92. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 20. tum quia inceſtus committitur inter cognatos, Sacramentum autem confeſſionis non inducit propriè cognationem ſpiritualem, cum in nullo jure expreſſa reperiatur, unde *cap. omnes* 3. *q.* 1. intelligitur de inceſtu metaphorico, & improprio, quatenus Confeſſarius dicitur pater ſpiritualis, conſequenter peccatum carnis commiſſum cum pœnitente extra Confeſſionem, non habet malitiam inceſtus neceſſario explicandam in Confeſſione, ita Azor. *inſtit. moral. part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 9. *qu.* 5. & 9. Petr. Fay *in addit. ad* 3. *par. quæſt.* 9. *art.* 2. *diſp.* 8. *concl.* 2. Bonac. *de Matrim. quæſt.* 3. *punct.* 16. *num.* 7. Sanc. *in pract. diſp.* 11. *numer.* 3. *cum ſeq.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 14. ¶. 2. *verſ. atque*, & hanc opinionem probabilem dicunt Petr. de Ledeſm. *in ſum. p.* 1. *de Sacram.* ubi *de ſacram. Pænitent. c.* 19. *concl.* 6. Laurent. à Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. eligenda num.* 3. Sed qua pæna plectendus ſit, tradunt Bernard. & Salzed. *in prat. c.* 85. *in nouiſſ. edit.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 376. *in* 1. *edit. alias reſolut.* 318. *in* 2. *edit.* Grilenzon. *conſ.* 168. *per tot.*

Secundus gravis, & immunis exceſſus Parochi in adminiſtratione hujus Sacramenti eſt ſigilli Confeſſionis violatio, cujus obligatio ſtrictiſſima eſt, ut nullo un- 54

nunquam caſu ullius bóni conſequendi, aut mali evitandi cauſa quodvis, vel minimum peccatum, aut ſi quin aliud ſub ſigillo Confeſſionis cadit, directè vel indirectè, antè, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelari poſſit, etiamſi alias integrum Regnum debeat perire, vt per Henriquez *in ſumm.lib.6.c.19.* Ægid. de ConincK. *de Sacram.& cenſur.tom.2.diſp.9.num.19.* Valer.Reginald. *in praxi fori penit.lib.3.n.12.* Torrebranc. *in tract.de magia lib.4.de criminis punit.c.7.de ſigillo Confeſſionis*, Paul. Layman. *in Theolog.moral.lib.5.tract.6 c.14.numer.1.* Bonac. *de Sacram.diſp.5.q.6.ſect.5.punct.4.* Fernandez *in examine Theologiæ moral. p.3.c.6.§.9.num.27.* Fagundez. *in quinque*
55 *Eccleſiæ præcepta præc.2.lib.6.c.1.* † pæna vero talis revelantis eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pęnitentiam detruſio, ut probat text. *in d.c.omnis utriuſque ſexus in fine*, Jacob.de Graff. *in aureis deciſ.part.1.lib.1.c.23.ad fin.num.45.* Menoch. *de arbitr. caſu 474. num.9.* Zerol. *de Pænit.cap.20.quæſt.5.* Fernandez. *d.¶.9.numero 27.* Onuphr. *de ſacro ſigil.ſect.5.quæſt.2.concl.unica.* Torreblanc. *d.c.7.numer.27.* Fagundez. *præc.2.lib.6. capitul. 7. numero 20.* * Lezana me citato in hoc loco *d. capitul. 19. numero 42.*

56 Verum unicus caſus eſt, quo ratio, & obligatio Sacramentalis ſigilli penitus ceſſat, ſi videlicet Pænitens Confeſſario licentiam det loquendi de peccatis ſuis, ſive coram ſe ipſo ſive coram aliis, ita docent Adrian. *in 4.de Confeſſ.* ubi *de ſigillo, ¶. ſed probabilior:* Joan. Medina *in Cod. de Confeſſ. in cap. de licentia confitentis ad revelandum Confeſſiones*, Sylveſt. *verb. Confeſſio, 8.nu.5.* Cov. *de ſponſal.p.2.c.8.§.12. numero 11.* Vivald. *in candel. aureo tit. de ſigillo Confeſſ.num.13.* Salzed. ad Bernard. *in pract.c.120.verſ. unus tamen caſus, in noviſſ. impreſſ.* Maſcard. *de probat. concluſ.377.num.9.& 10.* Henriq. *d.lib.6.c.23.§.1 lit.D.* Cened. *ad decretal. collectan. 60.n.2.* Valer.Reginald. *in praxi for.penit. lib.3.nu.55.cum ſeqq.* Coriolan. *de caſibus reſervatis p.1.ſect.2.art.15.* Torreblanc. *d.c.7.ex n.19.* Svar. *to.3.de Pænit.diſp.33.ſect.5.nu.6.* Sanc. *in præc.Decal.tom.2.l.6.c.18.n.43.* Paul. Layman. *d.c.14.nu.14.* Fernandez. *d.p.3.c.6.§.7.verſ. dico undecimo,* Fagundez. *d.præcepto 2.lib.6.c.1.num.12.*
cũ ſeqq. † Hæc aut licentia debet eſſe pla- 57
nè voluntaria, atquè expreſſa, & actu data, non vero ſufficit præſumpta, ut benè obſervant Valer. Reginald. *d.l.3.num.59.* Ægid.de ConinchK. *d.diſp.9.nu.22.& 23.* Bonac. *de Sacrament.d.5.q.6.ſect.5.punct.4.n.9.* Paul. Layman. *d.n.14.verſ. ſunt vero* Et ſemel data in Confeſſione, poteſt nihilominus revocari, eo quòd notitia illa ſemper maneat Sacramentalis, ideoque eius conditioni, ut Confeſſario nunquam uti liceat, niſi confitens velit, ſecus eſt ſi extra Confeſſionem, pænitentis licentiã dedit, tunc enim definit eſſe notitia, & ſecretum Sacramentale, ſicut rectè docent Suar. *d.diſp.33.ſect.5.nu.7.* & Paul. Layman, *d.c.14.num.16.*

An, & quando credatur Parocho Con- 58
feſſario dicenti ſe habuiſſe licentiam à pęnitente de revelanda Confeſſione; quęſtio eſt admodum controverſa in qua tres caſus ſunt diſtinguendi, vel pænitens eſt mortuus, & nemo contradicit; vel vivit adhuc, & obiicit Sacerdoti revelationem ſuæ Confeſſionis; vel tertius opponit Sacerdotem revelaſſe alterius Confeſſionem. In primo caſu mihi dicendum videtur dicto Sacerdoti ſine digni aſſerentis mortuum, ſeù morientem dediſſe ſibi licentiam de revelanda Confeſſione. Creditur ſecundum Vivian *to.1.commu. opin.lib.1.tit.17.nu.6.verſ. ſed hoc fallit pag.204.* Menoch. *de arbit caſu 414.nu.8. & de præſumpt.lib.6.præſ.95.n.5.* Maſcar. *de prob.concluſ.377.num.9.& concl.982. nu.4.* Fr.Emman. *quæſt. Regular.tom.2.q.35.art.1.* Valaſc. *conſ.73.nu.1.* In ſecundo caſu eſt reſolvendum ſtandum eſſe Sacerdotis juramento, maximè ſi vir probus ſit, & bonæ famæ, quotieſcunque ille, qui Confeſſionis revelationem eidem Sacerdoti obiicit, ſit peccator, qui ei confeſſus eſt, cum de nullo, maximè de Sacerdote, præſumendum ſit malum ſinè probatione, atque reverentia Sacramenti (ne ſcilicet temere credatur ſigillum ipſius fractum) niſi id; quod obiicitur, ſit dictum, aut factum ab eodem Confeſſario in pænitentis aut alterius detrimentum, ſed Svar. *to.4.diſp.33.ſect.8.nu.4.* quem refert noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend.q.Regul.reſol.48.num.35.verſ. idem tradit.* concludit non poſſe ſuper hoc dari cer-

ri cer-

ri certam regulam, ſed ex qualitate peccati, & circumſtantiis perſonarum, & publicatione delicti præſumptione eſſe ſumenda. In tertio denique caſu de tertio obiiciente Sacerdote revelaſſe Confeſſionem, eſt etiam reſolvendum quod ſi ipſe Sacerdos concedat ſe revelaſſe, aut habita licentia à pænitente, tunc illi tertio incumbit onus probandi factam eſſe revelationem ſine pœnitentis licentia, cui oneri ſatisfacere cenſebitur, ſi oſtendat, quod idem Sacerdos ſimpliciter revelaverit, aut ſe revelaſſe dixerit pluribus nihil addendo de habita revelandi licentia; vide Henriq. *d.c.19.in fine*, Valer. Reginald. *d.l.3.nu.68.* Maſcard. *d.concl.* 1286. Svar. *d.diſp.33.in fine* Fr. Emman. *q.Regul. tom.2.q.25. art.* 1. Martin. Delr. *diſquiſit. magic.l.6 c.1.ſect.*1. Farin. *in praxi crim. q.* 51. *àn.*112. Aldrete *de relig. diſcipl. tuenda l.2.c.29.n.6.cum ſeq.*

59 Parochus igitur Confeſſionale in Eccleſia habere debet, ubi confitentes audiat, quod in loco aperto, & manifeſto ſit non autem in ſacellis neque in angulis Eccleſiæ, unde videri publicè non poſſit id quòd fit, vt tolatur materia delinquendi, ob quam rationem etiam ipſum Confeſſionale habebit feneſtram crata ferrea occluſam, ne pœnitentem videat, ut benè advertit Ugolin. *de officio Epiſc c.15.* §. 8. *nu.*14.

60 Dum audit Parochus Confeſſiones, ſi ſecularis ſit, ſuperpelliceum, & ſtollam deferre tenetur, ut declaravit Sacra Cardinalium Congregatio *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in una Albiganen. die* 8. *Novembris* 1588. niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu, qui ſuper pelliceum deferre non tenetur, ut cenſuit eadem S. Cong. *ſub die* 25. *Aprilis* 1586.

61 Tenetur pœnes ſe habere tranſumptū Bullæ in Cœna Domini, nec non caſus reſervatos ſui Epiſcopi illamque, & illos ſemel ſaltem in anno eius populo publicare curabit, ut commendatur in libro de Bononienſis Eccleſię admin. *p.3.* ubi *de Sacramento Pœnitentiæ pag.* 112. *in fine*, * me citato in hoc loco Lezana *d.c.9.n.34.** & ſub peccato mort. ad hoc eum obligari poſt Ugolin, & Duard. reſolvit Bonac. *de cenſuris in Bulla, diſp.1.q.32.puncto 7. à nu.*5. Præterea in adminiſtratione hujus Sacramenti conſiderabit; an pœnitentes ſint cenſuris reſervatis irretiti, & iis præſertim, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini, an tunc eos oportet ad Superiores remittere, abſolvendo, alioquin ſi illos abſolvere præſumpſerit, ultra nullitatem abſolutionis incurret pænas contentas in eadem Bulla §. *quod ſi forte*.

Quos autem libros moralis Theologię Parochus apud ſe tenere debeat, enumerat Poſſevin. *d. tract. de officio Curati cap.* 25. ubi Andr. Victorel. *in appendice* advertit illum debere multis, iiſque egregiis moralis Theologiæ libris bibliothecam ſuam inſtruere, non ut omnes inutili evolvat curioſitate, ſed ut, dum ſe offert occaſio, res diligenter tractatas legere, varias Doctorum ſententias, explicataſque rationes ſuſcipere valeat, & quod in uno Auctore non invenit, in alio reperire poſſit. Perlegere autem diligenter eos libros debet, qui in officio ſuo rectè, & ritè per agendo eum poſſit inſtruere, illi autem ſunt Teſtamentum vetus, & novum, Catechiſmus Romanus. Tridentinum Concil. Conſtitutiones Diæceſanæ, & Provinciales, Homiliæ, ſeù ſermones Sanctorum, ac etiam Theologorum in ſignum Summę aliquę, ut Sylveſtrina, aut Antonina, vel Navarri; inter cæteros vero libros utiliſſimi judicantur liber Paſtoralis S. Gregorii &, liber S. Joannis Chryſoſtomi de Sacerdotio, quorum duorum librorum lectionē aſſidua, quantum proficere poſſit Parochus, nulla ratione explicari valet. 62

Et rurſus, ne Parochi in abſolvendis pœnitentibus in aliquem errorem labantur, penes ſe habere debent non ſolum reſervationem caſuum Epiſcopalium, & Bulla Cœnæ Domini, ſed ſæpe ſæpius legere Decretum Sacræ Congregationis Epiſcoporum juſſu Clementis VIII. edictum, cum ſuis declarationibus, tenoris ut infra.

Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, juſtis, & gravibus cauſis et exigentibus, ac de Sanctiſſimi Domini noſtri Clemētis Papæ Octavi ſpeciali mandato, vivæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tàm ſecularibus quàm Regularibus per univerſam Italiam extra Vrbem degentibus ad Confeſſiones audiendas probatis quorumvis Or-

vis Ordinum, etiam Mendicantium, Militarum, aut Congregationum, etiam Societatis Jeſu, & generaliter quarumcunque aliarum, quovis nomine nuncupentur, jubet, & præcipit; ne quis eorum tum pretextu privilegiorum, indultorum, aut facultatum, generaliter, vel ſpecificè ſcripto, aut vivæ vocis oraculo, vel per communicationem a Sede Apoſtolica, vel ejus auctoritate, eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegiis, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocunque ſub quibuſvis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatoriis ad cuiuſvis, etiam Imperatori, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum, ſeu confirmatarum alicui cujuſvis ſtatus, gradus, & conditionis, aut dignitatis tam eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab ullo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita contentis, vel aliis quomodocunque Sedi Apoſtolicæ reſervatis, aut in futurum per Sanctitatem ſuam, ejuſque ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſervandis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarii locorum hactenus reſervarunt, vel in poſterum ſibi reſervabunt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi mortis articulo ſeu cum nova, & ſpecialis Sanctitatis ſuæ, aut ſucceſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantum reſervatos reſpectivè impetrata in ſcriptis licentia Ordinarii locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impedire audeat, vel præſumat, ſed cum opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimoſque Judices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contrafacientibus tam Regularibus, quam ſæcularibus, excommunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confeſſiones, & ad quæcumque officia, Prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque ulla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pontifice habilitatio, diſpenſatio ve, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo, præterquam in mortis articulo poſſit impartiri; Sanctitas enim ſua (quateuus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte uti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & nult, non obſtantibus quibuſcunque.

Præterea noverint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt contra hujuſmodi prohibitionem eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti. Et, ne locorum Ordinarii, quibus jus hoc reſervandorum caſum competit, plurium, quam opus ſit, reſervatione, ſubditis, aut Confeſſariis in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, ut paucos, eoſque tantum quos ad chriſtianam diſciplinam rerinendam animarumque ſibi creditarum ſalutem pro cujuſvis Diæceſi ſtatu, & qualitate neceſſario reſervandos eſſe judicaverint, reſervent. In quorum fidem &c. Dat. Romæ die 9. menſis Januarii anni 1601.

Decreti ſuprapoſiti declaratio.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa ejuſdem Decreti interpretationem, aaque obſervationem emerſiſſent eadem Sacra Congregatio, ne ullus deinceps obſcuritati, ſcrupolo, ambiguitati ve locus relinquatur; & ut clarius appareat, in quibus caſibus vigore ejuſdem Decreti reſervatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri P. P. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito, ipſum Decretum ita moderatur, ac declarat; videlicet ſub ejuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui Bullam die Cœnæ Domini legi conſueta continentur; Ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis felicis record. Gregorii XIV. quæ incipit. Cum aliàs nonnulli; Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem; Provocantium, & pugnantium in duello juxta decretum Sacri Concilii Tridentini, & Conſtitutionem fel. rec. Gregor. P. P. XIII. incipien. Ad tollendum: Iniicientium violentas manus in Clericos, juxta Canon. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. *ac juris diſpoſitionem; Simoniæ realis ſcientes contracte, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel in poſterum reſervabunt. In quibus omnibus*

jam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere, ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quam Regulares, qui aliquo ex privilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis, ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorum privilegia, indulta, & facultates uſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub aliis revocationibus non comprehenduntur tantum, & non alias abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis verò Sacerdotibus hujuſmodi privilegia non habentibus, nil de novo concedi. Sed ne locorum Ordinarii, ad quos caſuum reſervatio ſpectat, in ea re modum excedant, eadem Sacra Congregatio illos rurſus magnoperè admonendos cenſet, ut non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & graviorum criminum abſolutionem ſibi reſervent, quorum reſervatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat; in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorũ coartata poteſtate, Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperflue reſervent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſuetæ contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervatos; facultatem verò, & licentiam abſolvendi à caſibus reſervatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viva voce concedi poſſe, declarat. Cæterum, ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium ſub prætextu quod per primum dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus privilegiis derogatum eidem Decreto, ſic, ut præfertur, declarato, contravenire audeat Sanctitas ſua Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in favorem quorumcumque Ordinum, ſeu inſtitutorum Regularium aut Sacerdotum tam ſæcularium, quam Regularium editis, necnon eorundem Ordinum, ſeu inſtitutorum, ac etiam Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & aliorum ſæcularium, ſeu Regularium locorum quorumcunque etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis ac etiam Eccleſiis, & Monaſteriis, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis aut perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficatioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alia quomodolibet etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generalis idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſervanda eſſet tenore hujuſmodi, ac ſi verbo ad verbum, nil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens quoad ea, quæ præſentibus adverſantur illis, alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogat, contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Romæ die 26. Novembris 1602.

Aliud Decretum ejuſdem Sacræ Congregationis, de Sanctiſs. Domini Noſtri Pauli Papæ V. mandato editum.

QUoniam Sacram Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitorum nuper accepit quam plures Regulares tantùm facultatis, ſeu privilegii ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, ut etiam à caſibus locorum Ordinariis in eorum Diœceſibus reſervatis abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia pœnitentes abſolvere minimè dubitent, nonnulloſque alios in Decreto prohibitionis, abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ, vel locorum Ordinariis reſervatis die 9. Ianuarii anno milleſimo ſexcenteſimo primo, felicis recordationis Clementis PP. VIII. juſu edito, necnon in declaratione illius eodem Clement. Pontif. jubente die 26. Novembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis prædictis reſervatis minimè comprehenſas aſſerere; unde fit, ut metus, quo homines à peccando coercentur, abſolutionis

nis

nis facilitate exoleſcat. Ideò ſacra eadem Congregatio de Sanctiſſimi Domini Noſtri Pauli Papæ V. ſpeciali mandato vivæ vocis oraculo deſuper habito, Decretum hujuſmodi, illiuſque declarationem, necnon cenſuras, & pœnas in eis contentas omnia confirmanda, atque innovanda operæ pretium duxit prout per præſentes confirmat, atque innovat, ab omnibuſque Sacerdotibus tam ſæcularibus, quam Regularibus quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum Congregationum, aut cujuſvis alterius inſtituti, etiam neceſſario exprimendi quovis nomine nuncupetur, inviolabiliter obſervari, ac inſuper, nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuſcunque privilegiis, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiſdem Ordinariis, vel Sedi Apoſtolicæ reſervatis tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis, quam non deductis præterquam in mortis articulo abſolvere audeant, vel præſumant, vel eorum aliquis audeat, vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pęnis eo ipſo, & abſque alia declaratione incurrendis, mandat, ac præcipit. Non obſtantibus omnibus, quæ idem Clem. VIII. in decreto, & declaratione hujuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romę 7. Ianuarii anni 1617. * me citato in hoc loco iſta refert Lezana *in ſum. queſt. Regular. cap. 19. num. 15.*

Illud Regularibus advertendum duxi, quod licet præfactum Clementis VIII. decretum: quatenus illi aufert poteſtatem abſolvendi à caſibus Papæ, vel Epiſcopo reſervatis pro ſola Italia, non pro aliis Provinciis fuiſſe factum, & publicatum videatur, & id aſſerant Fr. Emman. *in addit. ſum. to. 4. cap. 118. num.* 18. Fr. Ioan. de la Cruz *in ſua epitome, lib. 2. capitulo 6. fol.* 163. *col. 2. verſ. ſi arguas ſecundo* Svar. *de Pœnit. diſp. 30. ſeſſ. 3. num. 16. in fine*, Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. l. 2. c. 13. numer. 36. ad finem.* Villalob. *in ſum. par. 1. tract. 9. diffic. 62.* Laur. de Portel. *in dubiis Regular. verb. Confeſſor erga ſæculares numero* 22. *verſ. at ſicut, & verb. caſus reſervati nu. 6.* Tamen hodie contrarium eſt tenendo, prout in ſequenti declaratione. *Sacra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit per confirmationes privilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtol. poſt Concilii Trid. obtinuerint, nequaquam revixiſſe privilegia per prius ab eodem Concil. ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata, atque extincta, ſi quæ habeant, abſolvendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnę Domini legi conſuevit, ut pote ſublata per ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiviſſe ex ſubſequentibus privilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cujuſvis ordinis Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſario exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationum ejuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps forte obtinebunt, poſſe quemquam abſolvere ab eiſdem caſibus in Bulla Cęnæ, aut Ordinario loci reſervatis; at ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas, atque irritas fore, & eſſe. Ab aliis verò caſibus, & cenſuris, ſi quidem Regulares habent à Sede Apoſtolica abſolvendi facultatem, illam extra Italiam minime ſublatam fuiſſe iiſdem Sacræ Congr. Decretis hac de re editis juſſu S. mem. Clem. VIII. Quam S. Congreg. ſententiam Sanctitas ſua ad ſe relatam approbavit, mandavit ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari. Dat. Romæ 17. Novembris 1628.* Fr. A. Cardin. S. Honufrii. P. Faguanus Secret.

De Sacræ Communionis diſpenſatione per Parochos facienda. Cap. XX.

SUMMARIUM.

1 Sacerdotibus quibuſcumque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacramentum Euchariſtię Chriſtiano populo.

2 Sacerdotes licitè non adminiſtrant Sacramentum Euchariſtiæ, niſi habeant Ordinariam, vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, excepto neceſſitatis caſu.

3 Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis, Sacram Communionem deferre poterit.

4 Diaconi jam hodie ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum co-

piam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente grauiſſima cauſa & interueniente vrgente neceſſitate.
5 Excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos
6 Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda.
7 Regulares, qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubdictis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto per Sedem Apoſtol. dumtaxat abſoluendi.
8 Regulares obtinent priuilegia poſt Clē. 1. de priuil. ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſijs per ſe, vel per alios Sacerdotes ſeculares in illis miniſtrantes adminiſtrare poſſint.
9 Religioſi qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem Clem. 1. de Priuil.
10 Religioſi vigore ſuorum priuilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam oſtenditur.
11 Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtiam ſecularibus, ut admpleant præcpetum eccleſiaſticum annuæ Communionis.
12 Parochiani satisfaciunt praeepto annuæ Communionis ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vel Epiſcopum adirent pro huiuſmodi Sacramento ſuſcipiendo.
13 Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent.
14 Præcepto annuæ Communionis quo tempore ſatisfieri poſſit, oſtenditur.
15 Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare, quoties pij ſubditi etiam rationabiliter petunt.
16 Euchariſtia in die Paraſceues non eſt diſtribuenda alijs, quam infirmis.
17 Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali, an peccet mortaliter, oſtenditur.
18 Præceptum eccleſiaſticum annuæ Commuuionis obligat omnes fideles utriuſque ſexus poſtquam ad annos diſcrerionis peruenerint.
19 Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantum ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore, quo habent dilucida interualla.
20 Peccatoribus notorijs Euchariſtia adminiſtranda non eſt.
21 Peccator notorius dicitur, qui manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in Iudicio, aut per euidentiam rei, quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt.
22 Peccatores occultos à Communione, quam petunt, repellere non poteſt Parochus licet ipſis in confeſſione abſolutionem non dederit.
23 Viatores Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur.
24 Parochus qui Miſſæ ſacrum non fecit, ſibi ipſi poteſt Euchariſtiam miniſtrare.
25 Laicus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere, niſi neceſſitate extremæ mortis, & in abſentia Sacerdotis.
26 Sacerdotes, quando communicant, non tenentur induere ſtolam.
27 Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſeruare.
28 Pyxides duæ in Sacrario tenendę, in quatum una conſeruetur ſanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos.
29 Lampas ante Sanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diuque ardere debet.
30 Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis Sanctiſſimi Sacramenti, ſed obſeruari debet conſuetudo, quod populus faciat hos ſumptus.
31 Onus deferendi ad infirmos S. Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animarum.
32 Parochus quo habitu, & decentia S. Euchariſtiam deferre debeat ad infirmos, oſtenditur.
33 Euchariſtia non eſt per plateam, in qua habitant Iudæi; deferenda.
34 Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat.
35 Parocho licitum eſt ſummo manè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo iamiam morituro.

36 Pa-

in qua habitant Judæi; deferenda.

34 *Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet, ſi neceſſitas ſuadeat.*

35 *Parocho licitum eſt ſummo mane ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jamjam morituro.*

36 *Parocho non licet iterum eadem die celebrare, quando non adeſt particula conſecrata pro communicando jamjam morituro, nec eſt alius, qui celebret.*

37 *Euchariſtiam non jeiuno dare licitum eſt ob ſolam neceſſitatem.*

38 *Euchariſtiam qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit; perſeverante eodem periculo poteſt iterum accipere per eundem modum viatici.*

39 *Parochus non habens copiam Confeſſarii præmiſſa contritione, poterit celebrare ad communicandum infirmum.*

40 *Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum, qui eſt in articulo.*

41 *Parochus ratione neceſſitatis poteſt Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non jeiuno exiſtenti in mortis articulo, non tantum ſemel, ſed iterum, ut num.* 42.

43 *Infirmo deliranti poteſt Parochus præbere viaticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, modò non ſit periculum irreverentiæ.*

44 *Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſin, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico.*

45 *Parochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis.*

46 *Parochus non tenetur Euchariſtiam deferre ad infirmum propè moriturum, ſi timeat, foret ut eam non poſſit illi miniſtrare, niſi validè feſtinanter currat.*

47 *Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare.*

48 *Interdicti localis tempore poteſt Parochus S. Euchariſtiam quatenus viaticum morientium miniſtrare, non tantum ſemel, ſed quoties expedierit; cum pompa, & ſolemnitate conſueta, ut num.* 49.

50 *Tabernaculum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ non eſt deferendum Sacerdotum humeris, ſed manibus tantum celebrantis, non obſtante quavis contraria conſuetudine.*

51 *Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti non poteſt ire equo niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus.*

52 *Clavis cuſtodiæ Sanctiſſimi Sacramenti cui tradenda in Feria quinta in Cœna Domini.*

QUamvis ex Chriſti inſtitutione Sacerdotibus quibuſcunque competat ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo, ut deſumitur *ex cap. pervenit, de conſecrat. d.* 2. Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 13. *capitulo* 8. & docent Sylveſt. *in ſum. verbor. Euchar.* 3. *quæſt.* 4. Henric. etiam *libro* 8. *capitulo* 54. & alii citati à Paul. Layman. *in Thelog. morali libro* 5. *tract.* 4. *capitulo* 7. *numero* 1. † tamen id licitè non faciunt, niſi habeant ordinariam, vel delegatam jurisdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, quia diſpenſatio Sacramentorum, præſertim hujus quo fideles ſpiritualiter paſcuntur, eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione uſurpare debet, ita Vaſq. *diſputat.* 219. *capitulo* 2. Ugolin. *de officio Epiſcopi capitulo* 15. *§.* 7. *numero* 1. Bonacin. *de Sacrament. diſput.* 4. *quæſt.* 5. *puncto* 1. *numero* 4. Paul. Layman. *d. capitulo* 7. *numero* 3. *in principio.* Tamburin. *de jure Abbatum tomo* 2. *diſput.* 5. *quæſt.* 1.* quia tenentur Fideles, ut præceptum annuæ Confeſſionis adimpleant, Euchariſtiam ſuſcipere de manu proprii Paſtoris, aut alterius qui vicem ejus gerat, ſeu de ejus facultate. Svar. *ad* 3. *par. qu.* 80. *art.* 11. *diſp.* 70. *ſect.* 2.* excepto eo neceſſitatis caſu, quo infirmus mortis articulo conſtitutus communicandus eſt, tunc enim ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens non poſſit Sacram Communionem deferre, nolit etiam alteri committere per iniquitatem tunc † quilibet alius Sacerdos ſæcularis, vel Regularis eo autem abſente etiam Diaconus deferre poterit per licentiam, quam ipſi Sacri Canones, & præſumpta voluntas Superiores in tali caſu tribuunt; ſic * per text. *in cap. præſente diſt.* 94. * docent Henriq. *d. cap.* 54. *§.* 2. *& cap.* 55. *§.* 1. Card. Tolet. *in inſtr. Sacerdot. lib.* 2. *cap.* 28. Fr. Lud. Miranda *in man Prælator. to.* 1. *qu.* 42. *art.* 2. *&* 8. Zambran. *de caſibus in articulo mortis*

tis, cap.3. dub.7.num.6. Capeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, c.4. q.5.* Paul. Laym. *d. cap.7. num. 2. in fine*, Fagundez. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 3. lib.3. c.2. numero 20. & 21.* * Fuſc. *de Viſit. lib.1. cap.5. num.10.* Gratian. *diſcept. forenſ. c.412. à num. 4.* * noviſſimè Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 126. n.7.*

4 Iam vero ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ Diacono nullo modo adminiſtrare poſſunt hoc Sacramentum ob Sacerdotum copiam, & multitudinem, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate, ut eſt Articulus mortis, & de mandato Epiſcopi, ſive Præsbyteri, ut advertunt Suar. *tom.3. ad 3. p.* S. Thom, *qu. 82. art.3. d. par.72. ſect.2.* Bonac. *d. puncto 1. numero 5.* Poſſevin. *dicto tractat. de officio Curati, cap. 8. numero 43.* Squillante *de obligat. Cleric. part.1. numero 155.* Ludovic. Miranda *d. q.42. art.8.* Ludov. à Sancto Joanne *de admin. Sacram. tit.4. de Commun. n. 22. cum ſeq.*

5 Utrum autem, & quando Sacerdos credere teneatur pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Euchariſtiæ colliges ex iis, quæ ſupra aduximus, *cap.18. num. 30* Parochus excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam in Eccleſia, nec eam deferre ad infirmos; contraveniendo enim peccat mortaliter, & fit irregularis, cum ſit ſacrum, & proprium miniſterium ratione ſui Ordinis; ſed in extrema neceſſitate poterit excommunicatus contritus Euchariſtiam indigenti miniſtrare, ſi non ſit alius, qui miniſtret; nam poteſt eſſe, ut per illud Sacramentum recipiat primam gratiam, quam ante non habebat; ita Navar. *in man. cap.22. nu.4.* Suar. *tom.5. de cenſur. diſput.11. ſect.1. num.17.* Squillante *de obligat. cleric. part. 3. numero 22.*

6 De licentia Parochi licitè valeat ſimplex Sacerdos Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda juxta formam Concilii Tridentini, quia ad id non eſt neceſſaria actualis jurisdictio, ſeu poteſt ad abſolvendum, ſicut ad Saceamentum Pœnitentię, ſed tantum potentia ad diſtribuendum ſeu communicandum Sacram Euchariſtiam, quam habet ſimplex Sacerdos. Unde hac facultate miniſtrandi rectè poteſt uti quilibet Religioſus Præsbyter, quia in Concil. Trid. non aufertur à Sacerdotibus ſimplicibus hæc poteſtas, ſi habent ad id licentiam à Sede Apoſt. aut Parocho; ita Fr. Emman. *quæſt. Regul. to.1. q.56. art.7.* Suar. *in 3. part. diſput.72. ſect.1. concl.1.* Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſp.116. numero 6.*

Regulares qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint, excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto per Sedem Apoſt. dumtaxat abſolvendi ut probat *Clem. 1. de privil.* & tradunt Henric. *in ſum. lib.13. cap.40. §.4.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.1. quæſt.56. art.1.* Gambar. *de caſib. reſerv. cap.7. numero 3.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.12. cap.13. qu. 5.* Mar. Alter. *de cenſur. diſp.22. cap.3. dub. 3.* Villalob. *tom.1. ſum. tractat.17. diffic.25. num.2.* noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend. qu. Regul. reſol.127. numero 1.* Bonac. *de Sacram. diſp.4. quæſt.5. punct.1. num.8.* ubi *nu.9.* ſubdit cenſuram hanc ab iis non incurri, qui bona fide adminiſtrant ex ignorantia excommunicationis, vel probabiliter credunt Paſtorem ratam habituros hujuſmodi adminiſtrationem, & *nu.10.* credit excuſandos Religioſos communicantes in articulo mortis, cogente ſcilicet neceſſitate, infirmos ſine licentia proprii Sacerdotis, & *numero 11.* ait excommunicationem non extendi ad alios Sacerdores, ſed ſolum ad Religioſos, Jul. Lavor. *de Indul. part.2. cap.21. numero 24.* Filliuc. *in quæſt. moral. tractat.15. numero 184. cum multis ſequentibus* Sanch. *de Matrim. lib.3. diſput.23. numero 17.* ubi limitat ſi miniſtrent alieno Religioſo ſine licentia ſui Prælati latè Ludov. Miranda *d. tom.1. qu. 42. art.2.* ubi addit, quod ſi Parochus aliquis per licentiam ſibi ſubdito, ut à quocunque Sacerdote poſſit Sacram Communionem ſumere, haud dubium eſt, quod poſſit eam etiam recipere Religioſo, & ſuſpectu illius ſit quaſi ſpecialis, & illum in hac parte ſequuntur, Miranda *d. quæſt. 42. articulo 1.* Hieron. Roder. *ubi ſupra reſolut. 109. numero 5.* & addit Fr. Emman. *in loco citando paulò inferiùs* ſufficere licentiam obtentam ab Epiſcopo, & multò melius, atque potiori ratione ſi à Summo Pontif. cum illi ſecundùm jus, & ſacros Canones dici poſſint, & debeant 7

Pa-

Parochi ſuarum diœceſum, & Eccleſiarum Summus Pontifex totius univerſalis Eccleſiæ, & *articulo* 7. reſolvit ad adminiſtrandum Euchariſtiæ Sacramentum non ſufficere licentiam Parochi excommunicati in tantum ut miniſtrantes cum tali licentia incidat in excommunicationem *d. Clem.* 1. niſi forſan eos ignorantia excuſet, idque faciant bono zelo, & animo ducti exiſtimantes prædictum Parochum non eſſe excommunicatum, aut eo non obſtante prædictam licentiam potuiſſe ſibi dare.

8 Poſt dictam *Clem.* 1. aliqua ſunt conceſſa privilegia Regularibus, ſive Religioſis, ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus ſacram Euchariſtiam in ſuis templis per ſe, vel per alios Sacerdotes miniſtrare poſſint, & hac de re privilegiorum Nicolai V. Sixti IV. & Leonis X. meminit Ludov. Miranda *d. quæſt.* 42. *art.* 1. Tamburin. *de jure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 5. *quæſt.* 3. Portel. *in dub. Regular. verb. Sacramentorum adminiſtratio num.* 8. Hieron. Roderic. *reſolut.* 127. *numero* 2. non tamen poſſunt ingredi Parochiam alterius quo Euchariſtiam Fratribus, ac Sororibus tertii Ordinis tribuant, ex Leone X. *in Concil. Lateranenſ.* exceptis fœminis virginalem, ſeu vidualem caſtitatem ſub præfato modo vivendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus privilegiis fratrum quod non eſt per Concil. Trid. revocatum aut invocatum, ita Fr. Emman. *tom.* 1. *qu. Regul. quæſt.* 56. *art.* 10. Hieron. Roder. *in compendio q. Regul. reſol.* 127. *nu.* 13. Ugolin. *de Officio Epiſcopi, c.* 20. *§.* 11. *numero* 4. Valent. quoque Regulares ad ipſum committere alijs Sacerdotibus ſæcularibus in ſuis Eccleſiis miniſtrantibus ex privilegio Julii II. conceſſo Fratribus Ordinis Minimorum, ut in Eccleſiis ſuis, quoties opus fuerit, poſſint miniſtrare, & miniſtrare facere Sacramentum Euchariſtiæ Curialibus, mercatoribus, peregrinis, & tranſeuntibus; ac aliis quibuſcunque perſonis: hujus privilegii meminerunt Cordub. *in addit. d. compend. verb. communicare*, Medina *in ſua inſtructione Confeſſor. lib.* 1. *cap.* 11. *§.* 3. Tamburin. *d. diſput.* 5. *quæſt.* 4. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *dubio* 3. *concluſ.* 3. Ludou. Miranda *d. quæſt.* 42. *art.* 4. *concl. unic.* ubi addit non eſſe neceſſarium, quòd hujuſmodi Præsbyteri ſeculares ſint expoſiti, & approbati ab Epiſcopo, ut in Religioſorum Monaſteriis poſſint Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare, quia non eſt eadem ratio de Sacramento Pœnitentiæ adminiſtratione Euchariſtiæ, quia in illo adminiſtrando multo major ſufficientia requiritur, quam in iſto, quod ſolummodo conſiſtit in applicandum Sacramentum conſacratum ad uſum recipientis, ſive communicantis, quod etiam tradit Hieron. Roder. *ubi ſupra reſol.* 126. *numer.* 2. *&* 6. & ſubdit Fr. Ludov. Miranda *cit. loco art.* 6. *concluſ.* 1. † 9

Religioſos, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regnum fidelibus ibidem exiſtentibus, & infidelibus ad fidem ſe convertentibus Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidere in excommunicationem *dict. Clem.* 1. quamvis id faciant ſine licentia Parochorum, de quo etiam Hier. Roder. *ubi ſupra reſ.* 109. *numer.* 1. *&* *reſol.* 127. *numero* 10.

Quæſtio eſt dubia, an ſine Parochi licentia poſſunt Religioſi privilegia habentes, de quibus ſupra meminimus, ipſo die Reſurrectionis Dominicæ Sacram Euchariſtiam miniſtrare Parochianis, iis videlicet, qui exiſtimantur Parochiæ ſatisfeciſse; vel poſtea ſatisfacturi; in quia Navar. *in man. capitulo* 21. *numero* 52. Henriquez *d. lib.* 8. *cap.* 55. *§.* 1. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 41. *quæſt.* 7. negat quia hoc ſignificant verba Pontificum in dictis privilegiis ſub excommunicationis cenſuram prohibentium Regularibus ne ſine licentia Parochi extra neceſſitatis caſum in Reſurrectionis Dominicæ die Sacram Euchariſtiam miniſtrent. Eandem ſententiam amplexa eſt *Sacra Congregatio Concilii*, cujus declarationis verba ita ſe habent. *Fuit dubitatum, an die Paſchatis Fratres poſſint adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam? Sacra Congreg. cenſuit non poſſe, ſtante quod in privilegio Eugenii IV. hoc eis interdicitur, expreſſè pro illa Die: Die* 2. *Martii* 1619. Contrarium verò ſuſtinent compend. privileg. Societatis JESU, *verb. Euchariſtia, §.* 2. Emman. Sà *in aphor. ver. Euchariſtia, num.* 10. Ludov. Miranda *d. qu.* 42. *art.* 2. *concl.* 2. Frater Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 56. *art.* 3. Ægid. de Coninck *quæſt.* 82. *art.* 3. *num.* 31. Joan. à Cruz *de ſtatu Religionis lib.* 3. *capit.* 5. *dub.* 4. *concluſ.* 2. Laur. de Peyrinis *tom.* 1. *privileg.*

Minimor in conſ. 1. *Iulij II.* §. 3. *nu.* 86. Filliuc. *tom.* 1 *tr.* 4. *c.* 9. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. c.* 21. *n.* 8. * Suar. *tom.* 4. *de Religione tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 3. *numero* 7. Tamburin. *d. diſp.* 5. *qu.* 3. *numero* 3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.* 3. *lib.* 3. *c.* 2. *numero* 18. Hieron. Roderic. *d. reſolut.* 127. *n.* 5. probabilius cenſentes non tam verba, quam mentem Pontificum ſpectandam eſſe; voluerunt enim Parochis proſpicere, vt certi eſſe poſſint de ſuorum ſubditorum Communione, ſi eos videant Paſchali tempore in ſua Parochia communicãtes; ſi autem Parochiani in Parochia ſua ſemel communicẽt tempore Paſchali, nihil omninò Parochis adimitur, etſi iterum eodem durante tempore Paſchali in alia Eccleſia ſacram communionem accipiant ita Paul. Layman. *d. cap.* 7. *numero* 5. *verſiculo controuerſum* vbi *in verſ. ſequenti* ad praxim exiſtimat conſiderandam eſſe Parochi voluntatem, vtrum is contentus eſſe videatur vt Paſchali etiam tempore à Regularibus Sacra Euchariſtia miniſtretur, ijs videlicet, qui ſæpe in anno communicantes extra ſuſpicionem eſſe ſolent, tunc enim tales perſonę, quæ frequenter communicandi in templo Regularium conſuetudinem habent, & adduci nequeunt, vt in Parochia communicent ad Sacram Communionem in Templo Regularium admitti poſſunt ex tacito, vel Præſumpto Parochi conſenſu, ſin autem exiſtimetur contrariam eſſe Parochi voluntate, vt contentus non ſit Paſchiali tempore Communionem conferri Parochianis ſuis, ijs nimirum, de quibus præſumi non poteſt in Parochia etiam communicaſſe, aut communicaturos: tunc Confeſſarius ſeuerius præcipere debet pœnitentibus omnibus, vt in Parochia communicent Paſchali tempore deinde quantum fieri poteſt ipſo Dominico die Reſurrectionis abſtinere debent à Parochianis communicandi, cum ipſis eo die miniſtratio Euchariſtiæ interdicta ſit, Parochiani non conſentiant. Ex quibus

11 colligitur † minus poſſe Sacerdotem Regularem tempore Paſchali miniſtrari Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum eccleſiaſticum annuæ Communionis, ſicut benè reſoluunt Nugn. *to.* 1. *in* 3. *par. qu.* 83. *art.* 4. *concl.* 5. Suar. *de Relig. to.* 4. *tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 3. *nu.* 8. Portel. *in dubiis Regul. to.* 1. *verb. Sacram. adminiſt. nu.* 5. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tract.* 7. *dub.* 47. *nu.* 4. & inclinare in hanc partem videtur Fagundez *in quinquẽ Eccleſię pręcepta, præc.* 3. *lib.* 1. *c.* 5. *nu.* 16. quamvis contrarium per privilegia Nicolai V. Paul. III. & Pii IV. ac aliorum Pontificum teneant Sorb. *in compend. privil verb. communicare*, Fr. Emman. *q. Reg. to.* 1. *q.* 56. *art.* 3. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum Conſcientiæ, p.* 4. *caſu* 4. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 4. *concluſ.* 3.

Animadvertant Parochi ſuos Parochianos ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de quo *in d. cap. omnis utriuſque ſexus*, ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, ut firmant Bonac. *de Sacram. diſp.* 4. *q.* 7. *punct.* 2. *num.* 11. quamvis in fine contrarium tenere videatur, Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 2. *cap.* 3. *nu.* 24. *verſ. circa feſtum*, per ea, quę adduxi *in tract. de Canonicis c.* 6. *dę Archipræsbytero num.* 20. *cum ſeq.* Addit Bonacin. *loco proximè citato*, quemlibet poſſe etiam invito Parocho Epiſcopum adire pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo cùm illi principaliter commiſſa ſit cura omnium animarum ſuæ diæceſis, *c. quæcunque* 10. *q.* 1. *cap. præcipimus* 12. *qu.* 1. & idem Bonac in. *ibidem numero* 10. reſolvit laicos inſervientes Religioſis, & degentes in Monaſteriis eorum à cura Parochorum exemptis, poſſe ibi Communionem ſumere tempore Paſchatis, tum quia ſicut ibi poſſunt ſepeliri inconſultis Parochis, ita etiam videntur ibi poſſe Sacramenta ſumere. 12

Animadvertant etiam Parochi, quod indignè, & in peccato mortali Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipiens Eccleſiæ præceptum adimplet; quia licèt Euchariſtiam indignè recipiens lethaliter peccet, & naturale, ac divinum jus violet, contra illud *Sancta ſanctè tractanda ſunt*, attamen is quoad ſubſtantiam præceptum Eccleſiæ implet, & Eccleſiaſticam legem ſervat, ita Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 4. Filliuc. *in quęſt. moral. tract.* 3. *cap.* 2. *qu.* 10. Homobon. *d. part.* 2. *queſt.* 51.

* Non permittant Parochus, ut communicantes dum Sanctiſsimam recipiunt Euchariſtiam demiſso vultu quaſi in abſcondito ſint, ne eveniat, ut aliquis tanto Sacramento abutendi cauſa vel magis venerandi gratia illud ſecum deferre tentet nun-

nunquam enim hodie id licitum, aut permiſſum eſſe debet, licèt olim liceret, ut advertit Card. Cæl. Baron. *annal. Eccleſ. anno Chriſti* 57. *fol.* 473. *to.* 1. ubi de Euchariſtia, quæ deferebat per itinerantes, & navigantes, *& anno Chriſti* 635. *tom.* 8. *fol.* 338. *& anno Chriſti* 353. *tom.* 9. *fol.* 208. ubi de Euchariſtia, quæ ſolet præcedere Romanos Pont. peregrinantes, Thom. Bozzi *de ſignis Eccleſiæ Dei lib.* 13. *cap.* 3. *col.* 4. *poſt med.* ubi de Euchariſtia mitti ſolita absentibus, refert Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 492. *num.* 3. *cum ſeqq.* *

13 Quò verò tempore teneatur Parochus ſuis ovibus Euchariſtiam miniſtrare hujus loci eſt inveſtigare, & omiſſis prolixis hac in re diſputationibus breviter reſolvendum eſt ad id obligari quando ſubditi debent ex obligatione communicare, hoc eſt in Paſchate, juxta text. *in d. cap. omnis*
14 *utriuſque ſexus*, † cui præcepto ſatisfacit communicans in Hebdomada Sancta, vel infra Octavam Paſchæ, ſicut docent Quaranta *in ſum. Bullarii verb. Communio*, ubi refert hac de re declarationem Eugenii IV. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 41. *qu.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Euchariſtia* §. 7. Fagundez. *in quinque Eccleſiæ precepta præc.* 2. *lib.* 1. *capit.* 3. *per tot. & præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 5. * Theophil. Parochor. *part.* 4. *art.* 3. * Henriquez. *in ſumma lib.* 8. *cap.* 5. §. 1. *à princip.* ubi refert, quod in pluribus diœceſibus conſuetudo extenditur à principio Quadrageſimæ uſque ad decimum quartum diem poſt Paſcha, & cenſuit Sac. Congreg. Concil. *die* 9. *Novembris* 1616. poſſe etiam extendi in longius tempus ex Epiſcopi, aut Parochi diſpenſatione rationabili veluti ſi timeatur de relapſu in peccatum, ſi gravitas delicti perpetrati ad id requirat, aut ſi cauſæ alicuius forenſis expeditio impediat Conſcientiæ ſerenitatem ſecundùm Galet. *in margarita caſuum conſcient. veram Euchariſtiæ ſumptionem.* Abſque cauſa verò non poteſt Communicationis in Paſchatæ præceptum adimpleri, anticipando à tertia Dominica Quadrageſimæ, uſque ad tertiam Dominicam poſt Paſcha ut declarauit S. Rituum Congreg. *in una Granaten.* 15. *Februarii* 1614.

15 Tenetur quoque Parochus Euchariſtiam miniſtrare quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt, ut ſi petant non nimis frequenter, ſed quatenus poſtulat ipſorum conditio, & Sacramenti reverentia; nam Parocho impoſitum eſt onus paſcendi oves ſuas, quod maximè ſit verbo, & Sacramentis, nec par eſt, ut parvuli petant panem, & non ſit, qui illis frangat, ita Navar. *in cap. placuit, de Pœnit. diſt.* 6. *num.* 152. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *nu.* 96. Bonacin. *de Sacrament. diſput.* 4. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 14. Fagundez. *d. præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 3. *nu.* 4. † in die autem Paraſce- 16
ve non eſt diſtribuenda Euchariſtia aliis, quam infirmis, ut cenſuit S. Rituum Congreg. *ſub die* 19. *Februarii* 1622. * Et tenet Francolin. *de Horis Canon. cap.* 30. *num.* 12. quicquid poſt Layman. Vanner. & Hurtad. teneat Diana *reſolut. moral. par.* 4. *tr.* 4. *reſ.* 237. & Sanc. *in ſelectis diſp.* 22. *nu.* 20. ubi à principio diſp. dixerit an ſit licitum quotidiè Sacram Euchariſtiam ſuſcipi à laicis. *

Priuſquam Parochus Euchariſtiam ad- 17
miniſtret, ſi habeat conſcientiam peccati mortalis debet pręparare ſe ad gratiam per Confeſſionem, vel ſaltem per contritionem: non peccabit tamen mortaliter ſic in peccato mortali miniſtrans, quia qui miniſtrat Euchariſtiam conſecratam non eſt miniſter Dei ad juſtificationem proximè ſicut in aliis Sacramentis, ſed tantum eſt veluti applicans activa paſſivis; in aliis namque Sacramentis Sacerdos ſimul conficit, & miniſtrat Sacramentum non autem in hoc non enim eſt idem conficere, & aliis miniſtrare; & ideo ſic reſolvunt Petr. de Ledeſma *in ſum. p.* 1. *ubi de Sacram. in communi, capit.* 6. *concluſ.* 8. *difficul.* 5. Nugn. *in* 3. *part. tom.* 1. *qu.* 64. *art.* 6. *diffic.* 1. *concl.* 2. Petr. de Reyna *in formula Sacramentor. tract.* 4. *num.* 6. Vaſquez. *in* 3. *part. tom.* 2. *diſputat.* 136. *capitulo* 3. *numero* 38. Joan. de la Cruz *in director. conſcient. par.* 2. *qu.* 4. *dub.* 3. *concl.* 1. quos refertur, & ſequitur Anton. Diana *in morali reſolut. part.* 3. *tract. de celebr. Miſſar. reſol.* 23. *& tract.* 3. Miſcel. *reſolut.* 13. in part. Poſſevin. *dicto tractat. de officio Curati capitulo* 5. *numero* 44. *in fine*. Sed contrarium, imò Parochum graviter peccare indignè adminiſtrando hoc Sacramentum in peccato mortali non improbabiliter ſuſtinent Valent. *tomo* 4. *diſput.* 9. *quæſtion.* 10. *punct.* 1. Svar. *in* 3. *part. tomo* 3. *diſputat.* 4. *ſect.* Ægid. de Coninck *de Sacrament. quæſt.* 64. *art.* 6.

*art.6. dub.1.num.*35. Bonac.*in ſimili tract. diſput.4. quæſt.5. puncto 2. a princ.* Filliuc. *in quæſt. moralibus tract.*1.*tract.*4.*c.*9.*quæſ.* 9. *numero* 271. Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.*4.*dub.* 14. *nu.*2. Fagundez. *d. præc.* 3.*lib.*3.*c.*3. *numero* 10. ex dictis ſupra *c.* 17.*num.*4.

18 Quinam ſumptionis huius Sacramenti capaces ſint, & ex vi præcepti obligentur, eſt à Parocho ſciendum communis hac in re eſt Doctorum ſententia, præceptum eccleſiaſticum ſumendæ Communionis obligare omnes fideles vtriuſque ſexus, poſt quam ad annos diſcretionis peruenerint, vt habetur *in d.c. omnis vtriuſq; ſexus*, & de Fide definitum eſt in Conc. Trid. *ſeſſ.* 13.*can.* 9. Certa autem ætas definiri non poteſt, in qua pueri, & puellæ ad S. Euchariſtiæ Sacramentum idonei ſunt ſed prudentium id parentum, multo magis Confeſſariorum indicio æſtimandum eſt; nam alijs citius, videlicet circa annum nonum, aut decimum alij verò ſeriùs circa annum ætatis decimum quartum ſufficientem rationis vſum, & ſpiritualium rerum intelligentiam aſſequuntur ſicut præter alios adnotarunt Sot. *in* 4. *diſtinct.* 12. *qu.*1.*art.*9. & alij citati à Bonacin. *d.diſp.* 4.*d.*7.*puncto* 2.*a nu.* 1.* latè Sanc. *in ſelect. diſp.*26. Zambran. *c.*3.*dub* 2.* & adit Ioan. Chapeauille *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, *c.*4.*qu.*9. poſt Nauarr. *in man. c.*21.*n.*57. neque in mortis articulo pueros ante dictam ætatem ad Sacram Comunionem obligari, videlicet vt ille ait, maſculos ante annum decimum quartum, vel decimum quintum, fæminas verò ante duodecimum.

19 Perpetuo, & abſolutè fatuos in ſanitate Communicare non poteſt Patochus, ſed tantum ſemifaturos, & non continuò amentes, tempore, quo habent dilucida interualla, ita Henriq *lib.* 8. *cap.* 42. *§.* 3. Bonacin. *d.diſp.*4. *q.*6. *punct.* 1. *ex num* 4. Paul. Layman. *d.tract.*4.*cap.*4. Villalob. *in ſum. p.* 1. *tractat.*7.*dub.*40.*num* 3. Sanc. *in ſelect. diſp* 6.*num.*5.*&* *diſp.*36.*num.*9.* *& diſp.*38.*numero* 1.* Anton. Diana *reſol. moral. p.*2.*tract. de celebrat. Miſſarum reſol.* 79. Petr de Ledeſma *in ſum. p.* 1. *cap.* 13. *de Euchariſtia concl.* 8. Zambran. *de caſibus in art. mortis*, *cap.* 3. *dub.* 4. *per tot. vbi num.* 2. reſoluit, quod ſi amentes, vel furioſi, aut qui carent actu ſenſu, & vſu rationis, habuerunt aliquando illum danda eſt eis Euchariſtia in periculo mortis, dum non conſtet fuiſſe notorios excomunicatos, vel notorios peccatores, qui non dederint ſigna pænitentiæ, item dummodo non conſtet clare eos in complacentia peccati mortalis vſum rationis amiſiſſe; & denique dummodo poſſint eam recipere ſine periculo irreuerentiæ, ideſt, vomitus vel expuitionis, aut alicuius ſimilis ſpecialis indignitatis, & *num.* 7. ſubdit non eſſe neceſſe vt prædicti ementes tempore vſus rationis petierint expreſsè Euchariſtiam, ſed ſat eſſe in ſanitate debitis temporibus eam ſumpſiſſe, vel vixiſſe non immemor res ſuę ſpiritualis ſalutis, & *n.* 6. tenet Energumenis, ſeu dęmoniacis non eſſe negandam Euchariſtiam, ſi alias habeant ſufficientem diſpoſitionem. Sed an, & quando infirmo deliranti, qui propter febrim in amentiam vel phreneſim incidit, poſſit Parochus prębere viaticum dicam inferius *numero* 41.

Peccatoribus notoriis, veluti uſurarii 20
publicis, & meretricibus an Euchariſtia adminiſtranda ſit, ubi peccatorum eos pęnituit, ſi publicè illam petant in dubium ab aliquibus revocari ſolet, ſed breviter concludendum tribuendam eis non eſſe. Nam etſi eos peccatorum eos pœnituerit, quia tamen adhuc non manifeſtò conſtat de ſua pœnitentia, ne ſcandalum detur, neganda eis eſt; ita Navar. *in man capit.*21. *numero* 55. *& in cap. pen. §. Sacerdos numer.* 61. *& numero* 102. *de Pænitent. diſtinct.* 6. Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.*6.*cap.*15. *numer.* 5. Leſ. *de juſt. lib. capit.* 11. *dub.* 13. *numero* 73. Poſſevin. *d. tractat. de officio Curati capit.*5.*numero* 34. Squillante *de oblig. Cleric. part.*2.*num.*73. Fagundez *dicto præc.* 3.*l.*3.*c.*10. *per totum* Piaſec. *in praxi Epiſc. p.*2.*c.*3.*n.*24.*verſ. videndum* Sanci. *in ſelect. diſp.*36. Berti Lucenſ. *in praxi crimin. Regul. tit.*4.*cap.*34.*prope fin. verſ. videndum* * Ugolin. *de officio Epiſcopi c.*15.¶.7.*n.*2. ubi
ſubdit † notorium peccatorem dici, qui 21
manifeſtus eſt, vel per ſententiam, vel per confeſſionem factam in iure, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt, & limitat id dupliciter; *primò* ubi ſecretò Euchariſtiam petunt, tunc enim ipſis adminiſtranda eſt, ex quo verè eos pænituit, & confeſſi ſunt peccata, nec ſcan-

ſcandalum tunc præbent; *ſecundò* ubi manifeſtò conſtaret eos vitam mutaſſe, quia ſcilicet honeſtè vivunt, idque notiſſimum eſt omnibus.

22 Occultos autem peccatores, licet ipſis in Confeſſione abſolutionem non dederit, à Communione quam petunt publicè repellere non poſſet Parochus, ne videatur detegere peccata ipſorum occulta, ita Navar. *dicto capitulo* 21. *numero* 55. *& d.* *§.Sacerdos numero* 84. Ugolin. *dict.* *§.7.* *numero quarto*, Piaſec. *dict. numero* 24. *verſicul. videndum*, Joan. Valer. *de different. inter utrumque forum, verb. peccatum, differ.*2. tum quia nec Chriſtus Dominus denegavit eam Judeæ, ut habetur *in cap.ſi Sacerdos de offic.Ordinar.* tum quia ſi eam denegare, ſigillum Confeſſionis frangeret, contra *d.cap.omnis utriuſque ſexus*, quod tamen ſimiliter limitat dupliciter Ugolin. *eodem Sum.* 3. *& primo* ubi extra tempus Paſchatis eam peteret, quod enim tunc ad eam præſtandam poteſt Parochus ſe excuſare, legitimè ipſe poterit, denegare; *ſecundò* ubi etiam tempore Paſchatis petit, ſed ſecretò, nam poſſum ipſam ei denegare, quandoquidem ſigillum Confeſſionis non violatur, quod ſit ubi alteri; non autem pænitenti peccatum patefacit, quidquid dicat Navar. *d. num.* 55. Petere autem Communionem publicè eſt ſtare linteo Altaris, vel petere coram aliis, petere privatè eſt petere à Curato ſolitariè, vel ſtante miniſtro, ita Henriquez *in ſum. lib.8. capit.*56. *§.*1. Poſſevin. *d.tract. de officio Curati, cap.*5. *nu.*13.

23 Viatores aliique in aliena Parochia exiſtentes, qui tempore Paſchatis non poſſunt propriam Parochiam adire, Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur, ut reſolvunt Fuſc. *de viſitat. lib* 2. *cap.*3. *num.*44. Ugolin. *dicto capitulo* 15. ¶.7. *num.*8. Bonacin. *d. diſp.*4. *quæſt.*7. *punct.* 2. *numer.* 8. aſſerentes Eugenium IV. vivæ vocis oraculo declaraſſe viatores ubi ſe invenerint in Paſchate cenſeri Parochianos, ac ſi depti fuiſſent habitationem, quoad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, & ita docet uſus, & praxi, cui neſcio an commodetur, quod reſolvit Fagundez. *d.præc.*3. *lib.* 1. *cap.* 5. *numer.*10. *& lib.*3. *cap.*2. *num.* 22. dum uult poſſe eos communicare in Eccleſiis Mendicantium ex obligatione præcepti.

Quærit pulchrè Ugolin. *d.§.7. numer.*9. 24
an Parochus, qui Miſſæ Sacrum non facit: ſibi Euchariſtiam adminiſtrare queat, & poſſe reſpondit, tum quia, & conjuges Matrimonium ſibi adminiſtrant, præſente eorum Parocho, & duobus teſtibus; tum quia Indulgentia conceſſa à Prælato, & ipſe recipere eam, poteſt, nec repugnat, ſi dicatur differentiam eſſe debere inter dantem, & accipientem, unde non poteſt quis ſe ipſum baptizare, nam ea Sacramenta, dum adminiſtrantur, fiunt, & in Baptiſmo, quod generationtm ſignificat, ſicut non poteſt quis ſe ipſum generare, ita nec poteſt ſe ipſum baptizare, *cap. debitum de Baptiſmo* in Pœnitentia debet quis juriſdictionem habere, ut ſupra diximus. At Euchariſtia per modum cibi ſumitur, ergo per ſe adminiſtrare ipſe Sacerdos ſibi poteſt, ſicut cibum ſumere, † non autem laicus, 25
quia ipſi prohibitum eſt eam tangere arg. *can. tribus de conſecrat. diſt.*2. niſi in neceſſitate extrema mortis, & in abſentia Sacerdotis, ſecundum Svar. *tom.*8. *quæſt.*82. *diſput.*72. *ſect.*3. Poſſevin. *d. cap.* 8. *numer.* 24. aſſerentes exemplum Reginæ Scotiæ, quæ ſe ipſam communicavit, dum ſtatim eſſet occidenda, quod tamen factum dicunt forſitan de Summi Pontificis licentia proceſſiſſe.

Advertendum eſt Sacerdotes, quoties 26
communicant teneri ex præcepto Concilii Bracharenſis III. induere ſtolam in modum Crucis ad pectus ſub pœna excommunicationis *cap. eccleſiaſtica* 23. *diſtinct.* Sed jam hodie Sacerdos, ſive Sanus, ſive infirmus communicans ſe ſine ſtola non videtur peccare, quia tum Seculares, tum Regulares ſtola, uti defiiſſe dicuntur in ſumptionem Euchariſtiæ, & ſic decretum dicti Concilii Bracharenſis conſuetudine videtur abrogatum, ita referunt Henriq. *in ſum. libro* 8. *capitulo* 44. *§.*3. *lit.* N. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*10. *cap.*28. *quæſt.*12. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.*1. *lib.*2. *cap.*41. *num.*3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*29. *num.* 112. Galer. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Sacerd. antepen.* Nald. *in ſum. verb. Sacerdos num.*6. Bonac. *d.diſp.*4. *quæſt.*6. *punct.*2. *num.*2. Illuſtriſsimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment ad d. capitulo Eccleſiaſtica*.

Veniamus jam ad Communionem infir- 27
morum; quam ſub fideli cuſtodia, & in

loco

loco dicenti pro communicandis infirmis debet Parochus conſervare, ut dicitur *in capit. ſanè* 10. *de celebr. Miſſar.* & tradunt Pelag. *de planctu Eccleſiæ, libro ſecundo, capitulo* 27. *verſiculo vigeſimotertio*, Petr.
46 Boll. *in œconomia eccleſiaſt. claſſi* 2. *capitulo quarto*, §. 6. *pag.* 257. Mich. Timoth. *de eccleſ. viſitam. lib.* 2. *tractat.* 1. *capitul.* 22. & 23. Menoh. *de arbitr. caſu* 410. eleganter Paul. Fuſc. *de viſit. libro primo, capitulo quinto numero* 3. his verbis. *Unde primo eſt videndum, quod ipſa Sacra Euchariſtia honorificè cuſtodiatur, quod locus ſit decens, & eminentior Eccleſiæ, benè recondita. Tabernaculum ſit benè firmum, & clauſum ex omni ſua parte, ut nec foramen etiam minimum pateat, clave cuſtodiatur, & qui clavem detinet ſit Præsbyter, alioquin ſufficiens, & Dei timoratus, nec permittatur ſtare in loco humido. Tabernaculum ſit honorificum juxta facultates Eccleſiæ cum veſte ſerica interiori, & exteriori, & cum vaſe argenteo, & corporali benedicto ad retinendum ipſum Sacramentum cum ſimili operculo, mutetur ſaltem quolibet octauo die, & antiqua ſumatur, ne aliqua corruptio in ipſis ſpeciebus generetur, & præpoſitus ipſi Sacramento incautè Euchariſtiam dimiſerit puniatur juxta ſacros Canones ſuſpenſione trium menſium ab officio, capitulo primo, de cuſtodia Euchar.* Hactenus Paul. Fuſc. & aliqua notat Berti Lucenſ. *in praxi criminum Regular. titulo* 4. *capit.* 34. *propè fin. verſicul. vide primo* * & addit Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.*
28 24. *verſ. unde primò*, quod † tenendæ ſunt ibi duæ pyxides in quarum una conſervetur Sanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos, & pyxides iſtæ non, niſi ſuper Altari viatico, vel ſuper corporali collocentur, & cavendum, ne ibidem Olea Sancta teneantur, ſed in alio ſeparato decenti loco.

29 Lampas ante Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, noctu, diuque ſemper ardeat, tum propter ejus reverentiam, tum etiam ut ingredientes in Eccleſiam ſciant, ubi primum adorare debeant præſentiam Salvatoris noſtri monet enim lumeu adeſſe ibi candorem lucis æternæ, Chriſtum Dominum, & ad pietatem, venerationemque tam eximii Sacramenti nos aſſiduè ſollicitat, Poſſevin. *de officio Curati capitulo* 12. *numero* 68. cum advertentia tamen, ut diligens inquiſitio adhibeatur, ne in lampadibus ipſis quid curioſum miſceatur, ita Paul. Fuſc. *d. cap.* 5. *numero* 6. & dicit Navar. *de Oratione cap.* 18. *num.* 67. in Conimbricenſi Epiſcopatu conſtitutionem eſſe, quæ præcipit habere lumen accenſum, diu, noctuque ante Sanctiſſimum Sacramentum. † Quis autem debeat facere ſumptus 30
pro hujuſmodi lampade, eſt hujus loci inveſtigare, ſed ne longius à materia trahere videat, breviter reſpondendum duxi debere obſervari conſuetudinem quòd populus faciat hos ſumptus, ſicut benè reſolvunt Rip. *conſ.* 2. *num.* 4. & 5. *de conſuetud.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 13. *nu.* 8. alias enim tenentur Parochi ad manutenendum oleum lampadis, ut dicit idem Bellet. *d. tit. de cleric. debitore* §. 14. *numero* 5.

Porrò deferri ipſam Sacram Euchari- 31
ſtiam ad infirmos, & in hunc uſum diligenter in Eccleſiis conſervari maxima pietate; ſimulque ſanctitate inſtitutum fuit ut colligitur ex Conc. Triden. *ſeſſ.* 13. *capitulo* 6. *de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento*, & propterea *capitulo* 7. anathematizantur dicentes non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur, quod quidem onus eam deferendi ad infirmos eſt de pertinentibus ad curam animarum, ut cenſuit Rot. in Recanaten. Parochialis coram Cantuccio inter impreſſas, *deciſ.* 52. *numero* 10. 21. & 22. *part.* 2. *diverſ.* & apud Farin. *deciſion.* 340. *numero* 1. *par.* 2. *recent.*

Quare impedimento ceſſante Parochus 32
deferre debet (ut dicitur *in d. capit. ſanè*) habitu decenti, ſuppoſito mundo valamine, & cum ſuperpelliceo, lumine præcedente cum omni reverentia, & honore uultu dimiſſo ante pectus, ſimiliter cum vaſe argenteo, vel ſaltem in Calice, velo ſerico cooperto, non tamen in vaſe vitreo, deferre quoque debebit duas particulas, ut in regreſſu adoretur ab omnibus cum pallio honeſto, præcedente tintinabulo, ut cuncti genuflectant, Pſalmos, ſeu Orationes inter eundem recitando, ſicut piè admodum advertunt Cened. *ad decretal. collect.* 51. *numero* 2. *cum ſeqq.* Paul. Fuſc. *d. cap.* 5. *numer.* 10.* Berti Lucenſ. *d. c.* 34. *propè finem, verſ. ad infirmos* * Piaſec. *d. c.* 3. *nu.* 23. *verſ. ad infirmos*, ubi teſtatur reſpondiſſe Sacram Ritunm Congregationem

Epiſco-

Epiſcopo Anconitano 22. *Februarij* 1593.
33 † deferendam non eſſe Sacram Euchariſtiam per plateam, in qua habitant Iudæi, quem refero ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi par.* 2. *alleg.* 22. *nu.* 3.

* Quando verò extra ciuitatem defertur Santiſſimum Sacramentum ægrotis in loca longinqua, aut per vias difficiles, & periculoſas, omittitur vmbella, & portatur pyxis continens vnam tantùm Hoſtiam, & reponitur in burſa ſerica concedenter ornata, collocando eam ad collum Sacerdotis, ad euitandam irreuerentiam aut ſcandalum, quod orirетur, ſi contingeret, quod Sacerdos in via caderet prout ita ordinatum fuit *in Act. Eccelſiæ Mediolanenſ. par.* 4. *fol.* 684. per S. Carolum Boromeum tunc eiuſdem Eccleſię Archiepiſcopum refert Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. to* 3. *c.* 492. *nu.* 2. *

Et ſi vero magis deceat, idque curan-
34 dum ſit vt S. Euchariſtia interdiu ad ægrotos deferatur, ſi tamen neceſſitas ſuadeat, quia periculum in mora eſt, etiam de nocte deferri debet, vt docent Suar. *tom.* 3. *diſp.* 66. *ſeſſ.* 5. *paulo poſt princ.* Zambran. *de caſibus in articulo mortis c.* 3. *dub* 1. *nu.* 5. Paul. Laym. *in Theol. mor. lib.* 5. *tr.* 4. *cap.* 5. *num.* 6.

35 Sicut etiam pro Communicando infirmo iam morituro licitum eſt Parocho Miſſam dicere non media nocte, ſed ſummo manè ante lucem notabiliter, ita Sylu. *verb. Miſſa* 1. *q.* 6. Nauar. *in man. c.* 25. *num.* 85. Henriq. *in ſum. lib.* 9. *de Miſſa c.* 24. *§.* 5. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *li.* 10. *c.* 25. *quæſt.* 7. Bonacin. *de Sacram. diſp.* 4. *q. vlt. punct.* 7. *num.* 3. Poſſevin. *d. cap.* 8. *num.* 28. Fagundez. *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.* 1. *l.* 3. *c.* 17. *num.* 15. * Ludou. a ſancto Ioanne *de adminiſtr. Sacram. art.* 4. *de Commun. num.* 9. * Et in hoc euentu credunt ali-
36 qui † licitum eſſe iterum eadem die celebrare quando non adeſt Euchariſtia conſecrata, nec eſt alius qui celebret, vt ſunt Maior. *in* 4. *diſt.* 9. *p.* 3. *ad* 5. Card. Tolet. *lib.* 1. *c.* 3. *nu.* 7. Sed contrarium eſt probabilius vt tenent Victor. *in ſum. nu.* 83. Nau. *in man. c.* 21. *num.* 53. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 66. *ſect.* 5. Squillante *de oblig. Cleric. part.* 2.
37 *num.* 63.

Sic etiam ob ſolam neceſſitatem licitum eſt eam nõ ieiuno dare, alias enim illicitũ foret, vbi nullum probabile periculum mortis, vel ſuperuenientis diuturnæ phreneſis infirmo imminere videtur; ipſi non ieiunio Sacram Euchariſtiam miniſtrare, vt benè notat Zambran. *d. capitul.* 3. *dubio* 5. *numero* 1. quem refert Paul. Layman. *d. cap.* 5. *num.* 3. *in fine*, vbi in principio rectè aduertit quod quamuis conſuetudo Eccleſiæ non ſit, nec deceat, ut ad omnes infirmos S. Euchariſtia per plateas deferatur tamen eius delatio frequentior eſt, quam ſacræ Vnctionis, quia non tantum mortis periculum expectandum eſt ad ſanctiſſimam Euchariſtiam infirmo miniſtirandam; quantum ad ſacram Vnctionem extremam, & deinde ſubdit, quod ſi quis diuturno morbo detineatur, vt ad Eccleſiam accedere non poſſit Sacroſanctam Euchariſtiam ad animæ ſuæ ſalutem, ac medicinam non tantum ſemel, puta in Paſchate, ſed etiam ſæpius ſpectatis circumſtantijs loci, &c. petere iure poterit, & *nu.* 5. tenet illum, † qui ſe- 38
mel in mortis periculo conſtitutus ſacram Euchariſtiam per modum viatici accepit perſeuerante eodem periculo poſſe iterum accipere per eundem modum viatici vide Caſtald. *in praxi cæremon. lib.* 2. *ſect.* 14. *c.* 8. *n.* 5. * & Zambran. *d. c.* 5. *dub.* 5. *nu.* 3. poſt Suar. *p.* 3. *to.* 3. *q.* 80. *diſp.* 68. *ſect.* 5. *in princ.* reſoluit quòd licèt poſſit infirmus vna vel altera hora poſt mediam noctem communicare ieiuns, ſi amplius expectare non poſſit, non eſt tantum neceſſarium ea intempeſtiua hora ei Sacramentum dare quia nec id eſt in vſu, nec decet reuerentiam tãti Sacramenti, nec ſine difficultate id fieri poteſt, & *n.* 4. ſubdit, quod poſt ſex, aut ſeptem dies poteſt iterum Eucharitia dari infirmo iam morti iam morti proximiori etiam non ieiuno, dummodo commodè nequeat ieiunus communicare, licèt prius in eadem infirmitate iterum communicauerit non ieiunus. *

Ad communicandum infirmum pote- 39
rit Parochus non habens copiam Confeſſarij præmiſſa contritione celebrare, nam cenſetur adeſſe neceſſitas proximi, quæ tanquam propria reputatur, per Concil. Triden. *ſeſſ.* 13. *cap.* 8. vbi ait quod Sacerdotes vrgenti neceſſitate quando non habent copiam Confeſſarij, Sacrum faciant abſque præuia Confeſſione peccati mortalis, ita vt quamprimum poſtea data copia Confeſſarij confiteantur, nouiſſimè

Ho-

Homobon. de bonis *in reponſ. qu. mor. p.* 2. *reſponſ.* 52. vbi ſubdit illud *quamprimum*, moraliter arbitrio boni viri intelligendum eſſe hoc eſt; cum primum iterum celebraturus eſt, & vt poſt Reginald. Valent. & Suar. reſoluit Bonac. *de Sacram. diſp.* 4. *q.* 6. *puncto* 1. *nu.* 21. vbi ſubdit Henricum non benè dixiſſe Parochum in hoc caſu ſecundum Miſſam celebrare, cum id non videtur in vſu, nec ad praxim reducendum.

40 Et quamuis aliqui teneant poſſe Parochum celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum qui eſt in articulo mortis in caſu, quo ille non poſſet recipere aliud Sacramentum ceſſante omninò ſcandalo, ex quorum numero ſunt Maior. *in* 4. *diſt.* 19. *quæſt.* 3. *ad* 5. Zambran. *in deciſion. caſuum tempore mortis cap.* 4. *de Euchariſtia dub.* 6. *n.* 5. & dicat probabile Filliuc. *in qu. moral. tom.* 1. *tract.* 4. *n.* 242. tamē aliorum ferè Doctorum opinio eſt in contrarium, quia maior ratio habenda eſt reuerentiæ huius Sacramenti, quam neceſſitati proximi, & tale præceptum obligat infirmos cum decenter, & reuerenter Sacramentum confici, & ſumi poteſt, ita S. Antonin. *part.* 3. *titul.* 13. *c.* 6. §. 2. Syluest. *in ſum. verb. Miſſa* 1. *q.* 7. *dicto* 2. *caſu* 3. Victor. *in ſum. nu* 83. Sot. *in* 4. *diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 2. Nauar. *in man. c.* 25. *num.* 88. Heriq. *lib.* 8. *c.* 4. *in princ. & cap.* 46. §. 1. Chamerot. *de Euchar. cap.* 9. *dub.* 7. Poſſeuin. *d. c.* 8. *num.* 25. Petr. de Ledeſma *in ſum. p.* 2. vbi *de Euchar. c.* 13. *concl.* 5. *dub. vlt.* Azor *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 10. *c.* 30. *q.* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 26. *nu.* 121. Bonacin. *d. diſp.* 3. *q.* 6. *puncto* 2. *nu.* 2. * Ludov. à Sancto Ioanne *d. loco art.* 4. *nu.* 8. Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis p.* 1. *cap.* 9. *ſub nu.* 1. noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacramento Ordinis tract.* 3. *p.* 3. *c.* 3. *nu.* 13. ubi advertit, quod ſi Euchariſtiæ ſumptio tempore mortis eſt neceſſaria neceſſitate medii, & conſequenter eſt de divino Jure, iuxta illud, *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis* &c. ut quamplures etiam ex Divi Thomæ ſchola ſuſtinent, perfectò prior ſententia videtur probabilis, quia quod eſt neceſſarium ad ſalutem neceſſitate mediis, & præcepti divini præferendum eſt cuilibet præcepto humano quale eſt jeiunium.

Hinc etiam provenit, ut poſſit Parochus 41 ratione neceſſitatis Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non jeiuno exiſtentis in mortis articulo, quando non poteſt commodè expectari tempus, quo Euchariſtia illi jeiuno adminiſtraretur quia adeſt neceſſitas tam infirmi indigentis auxilio Euchariſtiæ, quam adimplendi præcepti divini, quod ſi unquam obligat maximè obligat in mortis articulo, tum quia hoc privilegium eſt conceſſum infirmo *in c. liquido, & in c. Sacram. de conſ. diſt.* 2. Quando non ſolū procedit in caſu mortis naturalis, verùm etiam in eventū mortis violentæ, ſi Communio commodè nequeat anticipari, vel differri, ut ſi aliquis damnatus ſit ad mortem, illiq; Princeps jubeat mortem eo die inferri abſque dilatione, ita poſt multos docet Bonac. *d. punct.* 2. *n.* 21. & 22. ubi etiam in fine advertit quod infirmus, ut jeiunus communicet, non tenetur differe ſumptionem medicinæ, vel cibi cum gravi incommodo.

Et poteſt talem infirmum iterum, non 42 jeiunum communicare, qua in Concil. Conſtantien. *ſeſſ.* 13. dicitur in caſu infirmitatis poſſe Euchariſtiam dari non jeiuno & ibi non limitatur ad unam tantum vicem unde benè poterit Parochus iterum ſubminiſtrare Euchariſtiam infirmo, qui ſemel in articulo mortis ſumpſit Communionem per modum viatici non jeunus, quia moriturus valdè indiget tanti Sacramenti præſidio, & id ſæpius, & ita maximè indigentem ope, & ſubſidio hujus Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula ſuperanda, pia Mater Eccleſia non videtur velle ſua præcepta de communicandis jeiunis cum tanto ſpirituale diſpendio adſtringere; quare ita reſoluvnt Sot. *in* 4. *diſt.* 12. *qu.* 1. *articul.* 8. Victor. *in ſum. num.* 82. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 38 *num.* 31. Henriq. *d. lib.* 8. *c.* 4. §. 1. & *c.* 50. §. 1. Ægid. de Coninck *de Sacram. quæſt.* 80. *articul.* 8. *num.* 53. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29. *capit.* 60. *num.* 120. Bonac. *d. diſp.* 4. *qu.* 6. *punct.* 2. *numer.* 23. Contra Vaſq. *in* 3. *part. tom.* 3. *diſput.* 211. *c.* 4. *num.* 38. Joan. de la Cruz. *in director. Conſc. part.* 2. *tractat. de Euchar. qu.* 5. *dub.* 4. *concl.* 3. exiſtimantes minimè poſſe non jeuno Euchariſtiam per modum viatici ſubminiſtrare. Quænam temporis intercapedo inter unam,

& alteram Communionem habenda ſit, tradunt Nugn. *in 3. part. tom. 1. diſput.* 80.*art.*8. Svar. etiam *in 3. part. tom.3. diſp.* 68.*ſeſſ.*4.Henriq.*d.l.8.c.*5.*§.*1.Bonac.*d.puncto* 2.*numero* 22. Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.*7.*d.*38.*num.*18. Fagundez.*d.præc.*3. *lib.*3.*cap.*3.*num.*10.qui reſolunnt poſt octo vel decem dies poſſe Parochum iterum infirmo non jeiuno præbere viaticum.* Immo ex juſta cauſa poſt diei unius intervallum credit Paul. Laym. *in morali Theolog. lib.*5.*tract.*4.*c.*6.*nu.*20. his verbis. *Quinimo exiſtimo ob juſtam cauſam putà aliquis aſſuetis frequenter communicare, aut ſacrificare, propter devotionem, ac deſiderium difficile abſtineat permitti ipſi poſſe, ut altero ſtatim die iterum Sacram Euchariſtiam de manu Sacerdotis accipiat non jeiunus dūmodo mortis periculum inſtare videatur*, &c. refert noviſſimè Philibert. Marchin. *de Sacram. Ordinis tr.*3.*p.*3.*c.*3.*nu.*12. poſt Henriq. Fr. Emma. Svar. Reginal. & Bonac. ampliat, ut poſſit etiam conferri Euchariſtia ut viaticum ſuſpendendo, vel dannato ad quancumque mortem violentam, etiamſi non eſſet jeiunus.

43 Infirmo deliranti, qui propter febrem incidit in amentiam, ſeu phreneſim poteſt Parochus prębere viaticum ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, & ſigna contritionis, Confeſſionis, & Communionis oſtendiſſet etiam multò ante, modo non ſit periculum irreverentię, ita Zanard. *in direct.Confeſſ.p.*1. *tractat. de Euchariſtia cap.*7. Poſſevin.*d.tract.cap.*8.*num.*3. Ludovico à Sancto Ioanne, *d. art.* 4. *de Commun. num.* 11.* Ego tamen benignus puto debere Euchariſtiam tempore mortis præberi omni fideli qui non eſt notorius excommunicatus, notorius peccator, quamvis non dederit ſigna pœnitentiæ, dummodo de eo non conſtet de complacentia peccati mortalis amiſiſſe uſum rationis, quia illo tempore omnis fidelis cenſetur illam interpretative petere, & ſic Parochi debent hujuſmodi ægrotis Communionem præbere, ita Ægid. de Coninck *d. qu.* 80. *art.* 9.*num.*7. Zambran. *in deciſionib. caſuum conſcientiæ tempore mortis c.* 3. *dub.*4.*num.* 2. *&* 7. Sanci. *in ſelect.diſp.*8.*num.*10. intellige procedere; quando infirmus poteſt ſine irreverentia, & periculo vomitus dictam Communionem ſumere; alias enim nullo modo eſt danda, & ſic intelligendi ſunt Emman. Sà *verb. Euchariſtia, num.* 3. & Sylv. *in* 3. *p. qu.* 80. *art.* 9. dum aſſerunt in mortis articulo non eſſe amentibus dandam Euchariſtiam ob irreverentiæ periculum; advertit tamen Zambran. *d.dub.*4.*nu.* 5. poſſe fieri experientiam ad illud periculum evitandum, ut ſcilicet detur primo hujuſmodi infirmo aliqua forma non conſecrata, ut appareat, quomodo ſe habeat in tali ſumptione, & ſi ſe habuerit decenter, detur illi forma conſecrata, ſi autem minimè.

Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut aliàs ſumere non poteſt pro viatico, ut à Sacra Congregat. deciſum teſtatur Zerol. *in praxi Epiſcop.p.*1.*verb.Euchariſtia, §.*5. quem refert Zypæ *in analytica poſtremi Juris eccleſ. enarrat. libr.* 3. *tit. de celebrat. Miſſar. num.*6.* Ludov. de Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacram.tit.*4.*de Commu. nu.* 30. ubi refert ita reſpondiſſe Sacram Congregat. *in ſum. part.* 1. *cap.* 64. *num.* 3. 44

Nec poteſt miniſtrari hoc Sacramentum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis, ut tradunt Svar, *tom.* 3. *diſp.*71. *ſect.*7. Squillant. *de obligat. Cleric. part.* 2. *numer.* 76.

Nec etiam eam deferre tenetur Parochus ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore, ut eam non poſſit illi adminiſtrare, niſi valdè feſtinanter currat; nam curſus nimis feſtinus videtur repugnare reverentia tanto Sacramento debitæ, & decentiæ, & honeſtati clericali, nec præceptum adminiſtrandi Euchariſtiam infirmo videtur jure divino, aut eccleſiaſtico introductum cum periculo, ut Parochus fatuus videatur, & irrideatur, ſecus dicendum eſt de Baptiſmo, & de Pænitentia, quoties Parochus probabiliter timet fore, ut pænitens decedat cum peccato mortali, niſi feſtinanter currat, tunc enim tenetur feſtinanter currere, etiamſi nondum integrè veſtitus ſit, aut Cœlum pluviam minetur, aut frigus acriter prædominetur, aut periculum ſit, ut Sacerdos fatuus habeatur. Ratio eſt, quia proximus cenſetur in extrema neceſſitate ptopriæ ſalutis; quilibet autem tenetur non ſolum honorem, & famam, verum etiam vitam prodigere ad ſalvandum proximum in extrema neceſſitate ſpirituali exiſtentem, ut benè tradit Sanctus Thom. 2. 2. 45

quæſt.

quæſt. 185. *art.* 5. Præciſa verò tanta infir-
mi neceſſitate Parochus cenſetur ſuo mu-
neri ſatisfacere, ſi quamprimum curet in-
firmum adire feſtinando, & non currendo
ut patet ex ratione ſuperius alata.

46 Peſtis tempore debet Parochus infirmos
propria manu, & non aliquo inſtrumen-
to communicare, quia ſic potius poſtulat
reuerentia Sacramento debita, quam Eu-
chariſtiam infectis peſte denegare, vel eam
adminiſtrare non ſeruata præſcripta for-
ma, ut inuit Suar. *tom. de Pænit. diſput.* 44.
ſect. 3. *num.* 17. quamvis Poſſeuin *de officio
Curati cap.* 8 *num.* 34. non improbabiliter
exiſtimet excuſari poſſe à peccato præciſo
ſcandalo, & periculoſo lapſus Euchariſtię
in terram, ſi inſtrumento ritè confecto, &
apto adminiſtret, & idem Poſſeuin. *cap.* 5.
num. 49. ait Sacerdotem ita chiragra labo-
rantem, ut ad altare nequeat accedere, niſi
deferatut, poſſe deferri, ibique Euchari-
ſtiam adminiſtrare præciſa alia prohibitio-
ne. * Quæſtionem illam utrum Parochi
teneantur Sacramentum Euchariſtiæ pe-
ſtiferis miniſtrare, diſputat latè Galleg. *de
Parochorum obligatione tempore peſtis par.*
3. ubi *num.* 4. primum ponit enuntiatum,
ut ſi cum ea, quæ tanto Sacramento debe-
tur, reverentia,& abſque vitę proprię pro-
babili periculo poſſe Parochus Sacramen-
tum Euchariſtiæ peſtiferis miniſtrare, te-
neatur quidem ratione officij, & *num.* 21.
aliud colligit enunciatum, ut ſi Euchari-
ſtia non poſſet ad domos peſtiferorum de-
portari cum debita reuerentia, & cultu, &
abſque vitæ Parochorum, & concomitan-
tium manifeſto periculo, Parochi non te-
neantur eam peſtiferris deferre, de hac ma-
teria latè Ludou. à Sancto Ioanne *de admi-
niſtr. Sacram. tit.* 4. *de Communione num.* 15.
ubi ait Parochum ſub pœna peccati mor-
talis teneri communicari peſte infectum;
niſi petat ſolum gratia adimplendi præce-
ptum de annua Confeſſione. *

Interdicti localis tempore poteſt Paro-
chus S. Euchariſtiæ Sacramentum quate-
47 nus viaticum morientium miniſtrare, *cap.
quod in te de Pęnit. & remiſſ.* gloſſ. *verb. Sa-
cramentum in cap. alma Mater, p.* 2. *§.* 2. *nu.* 7.
& §. 3. *a princ.* Nauar. *in man. cap.* 27. *num.*
178. Squillante *de obligat. Cleric. part.* 5. *nu.*
39. Henriq. *in ſum. lib.* 13. *cap.* 45. *§.* 2. Vgo-
lin. *de cenſur. tab.* 5. *cap.* 7. *§.* 6. Sayr. *in ſimili
tract. lib.* 5. *cap.* 7. *à num.* 16. Bonacin. *eodem
tract. diſp.* 5. *punct.* 2. *num.* 1. & notabiliter
ex communi ſententia ampliauit Zambr.
de caſibus in articulo mortis cap. 3. *dub.* 6. *nu.*
5. non tantum ſemel, ſed quoties expedie-
rit ſine Bulla, & Priuilegio poſſet conſtitu-
tis in articulo mortis dari Euchariſtiam,
tenent Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 33. *ſect.* 1.
verſ. de Euchariſtia, Valer. Reginald. *in pra-
xi fori pænit. lib.* 3. *tract.* 32. *num.* 16. qui etiã
reſoluunt per contrarium, Euchariſtiam
ſi per ſe non vt viaticum, & extra caſu in
mortis conſideretur, interdicti regula eſt,
quod ea ſolum licent, quæ ſpecialiter per-
mittuntur conſtat autem Euchariſtiam
ſolummodo conceſſam reperiri *in d. capit.
quod in te*, per modum viatici pro morien-
tibus, nec jure novo *d. c. alma Mater*, circa
hoc Sacramentum ut tale, aliquid immu-
tatum eſt, licet ibi permittatur, ut ſacrifi-
cium in *§. adiicimus*.

Et tunc ubi Euchariſtia ut viaticum de- 48
fertur ad infirmos tempore interdicti, li-
cita eſt pompa, & ſolemnitas conſueta, &
comitatus cum lumibus, & campanula,
ac recitatione Pſalmorum, & Hymno-
rum, licitèque poteſt Parochus in reditu
ut mos eſt, Hoſtiam populo oſtendere, &
Confeſſionem facere generalem; hæc om-
nia pertinent ad maiorem tanti Sacra-
menti ornatum, & reuerentiam fidelium-
que augendam devotione, ita Couar. *d.* ¶. 3.
num. 7. Navar. *d. cap.* 27. *nu.* 179. Henriq. *d.* ¶.
2. *lit. V.* Vgolin. *d. cap.* 7. *§.* 6. *num.* 6. Suar. *d.
tom.* 5. *diſp.* 35. *ſect.* 1. *nu.* 28. Sayr. *d. c.* 7. *n.* 26.
Auila *de cenſur. p.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 1. *dub.* 4. *con-
cluſ.* 4. Ægid. de Coninck *de Sacrament. &
cenſur. tom.* 2. *diſp.* 17. *nu.* 44. Bonacin. *d.* ¶. 2.
num. 1. *verſ. dixi*, quorum plures numeris
ſequentibus obſeruant articulum mortis
in hoc propoſito non ſtrictè eſſe intelli-
gendum, ſed fauorabiliter, ſufficereque
probabile periculum mortis etiam violen-
tæ, quamvis evidens non ſit, veluti mu-
lieris prægnantis, vel ſuſpicientis pericu-
loſam nauigationem, aut intrantis peri-
culum, vel ſi obſeſſi ſint à validis hoſti-
bus;

Denique illud te ſcire volo Sac. Rituum 49
Congregationem * *in Syracuſana Modicæ
2. Iulij* 1618. * decreuiſſe non eſſe deferen-
dum Tabernaculum Sanctiſſimæ Eucha-
riſtiæ Sacerdotum humeris, ſed manibus
tantum celebrantis, & non obſtante qua-
uis contraria conſuetudine, quam abu-
ſum

u meſſe declaravit ,* ut referunt Gavant. *in comment. ad rub. Miſſalis, tomo 1. quæſt.* 4. *tit.* 10. & 12. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 10. *numero* 19. *in fine.* *

50 Nec Parochus ruralis deferens Communionem infirmo longè diſtanti poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus, ut tangit Poſſevin. *d. tract. de Officio Curati, cap.* 8. *num.* 41. ubi *num.* 42. ſubdit, quod ſi Parochus eſſet multum fatigatus dum longè fert Communionem ferre eam facere non poterit per laicum, ſed remedium erit duos hinc inde ſuſtentare brachia Curati, qui vix fatigabitur, ſi Sacramentum tulerit in burſa collo appenſa. * Nec omittendum Sacr. Congreg. Rituum *in una Caurien.* 15. *Decembris* 1632. cenſuiſſe clavem cuſtodiæ Sanctiſſimi Sacramenti Feria quinta in Cœna Domini vnicam debere eſſe retinendum per Sacerdotem in craſtinum celebraturum, & nullo modo apud perſonas laicas, & ſæculares cujuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant non obſtante conſuetudine in contrarium, & hoc in omnibus Eccleſiis tam ſæcularibus, quam Regularibus quovis modo à juriſdictione Ordinariorum exemptis, cujus declarationis memini *in collect. Bullarii, verb. clavis* 2. Sed in Curia Regis Catholici, vidi non ſemel clavem hujuſmodi ſervandam conſignari dicta Feria quinta in Cœna Domini nobiliori perſonæ laicæ, vel eccleſiaſticæ illius Parochiæ, quod videtur adverſari Sacræ Congregationis reſolutioni, de qua *ſupra.* *

De Matrimonio per Parochum celebrando, illiuſque denunciationibus præmittendis. Cap. XXI.

S V M M A R I V M.

1 *Matrimonia à filiisfam. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſunt.*

2 *Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debent.*

3 *Matrimonium prohiberi non poteſt Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum.*

4 *Matrimonium contrahentes quæ ætate conſtituti eſſe debeant; oſtenditur.*

5 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut minores Matrimonium contrahant, ſi habeant uſum rationis, ſeu malitiam, quæ ætatem ſuppleat.*

6 *Parochos exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio, quod alium virum, vel uxorem non habeant.*

7 *Parochus antequam ad denunciationes matrimoniales deveniat, inquirere debet, an contrahentes eo anno in paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiam ſumpſerint.*

8 *Matrimonium contrahentes cum peccato mortali indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolum quatenus recipiunt.*

9 *Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri; quæ certitudo Judicis prudentis arbitrio attentis circumſtantiis occurrentibus relinquitur.*

10 *Vagos quomodo conjungere debeat Parochus; oſtenditur.*

11 *Parochus, quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare, aut benedictiones facere debeat, oſtenditur.*

12 *Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, gravi pœna plectendus erit, arbitraria tamen.*

13 *Adventus tempus in prohibitione nuptiarum incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis.*

14 *Sponſalia de futuro celebrari non prohibentur Adventus, aut Quadrageſimæ tempore.*

15 *Interdicti tempore, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochus.*

16 *Vicarius generalis non poteſt impedire, ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat.*

17 *Denunciationes à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia fieri debent, non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti.*

18 *Denunciationes fieri debent in utraque, ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando illi ſunt diverſarum Parochiarum.*

19 *Denunciationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus feſtivis; quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, dummodo tamen inter unam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus.*

20 *Denunciationes ferialibus diebus etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt, niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat.*

21 *Denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam, & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, ut ad multorum notitiam perveniant.*

22 *Formula, qua in his denuntiationibus uti debebit Parochus, ponitur.*

23 *Parochus non ſtatim atque tres denuntiationes factæ erunt, ac Matrimonii celebrationem procedere debebit; niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio.*

24 *Parochus an aliquibus caſibus denuntiationes omittere poſſit, oſtenditur.*

25 *Parochus prætermiſſis denuntiationibus Matrimonium celebrans graviter peccat, & ſeverius erit ab Ordinario puniendus.*

26 *Matrimonium abſque denuntiationibus contractum validum remanet, etiamſi ordinarius recuſet dare licentiam, quod fiant poſt.*

27 *Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam* in capitul. cum inhibitio §. ſanè de claud. deſponſ. *an incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino, tamen ob denunciationem emiſſionem? oſtenditur.*

28 *Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonii celebratio, non ante hanc faciat, quam habeat fide Parochi ſponſi de denunciationibus in ejus Parochia factis.*

29 *Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantum hortari, ne Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma.*

30 *Parochus quid facere debeat, quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, oſtenditur, & numeris ſeqq.*

33 *Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote ejus, vel Ordinarii licentia intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus celebratur validè Matrimonium.*

34 *Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum in loco domicilii.*

35 *Parochianos quis efficitur ſtatim, ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, quamvis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium, ut numero 36.*

37 *Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa non valet.*

38 *Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahens moratur, tamquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt.*

39 *Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à civitate, in qua habitabat, ad ſcandala ſubmovenda juſſu Principis ſecularis translata fuerat ſub præcepto illinc non diſcedendi, validum eſt.*

40 *Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur.*

* *Matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quæ ſtat in Monaſterio, vel modo cauſa famulandi vel addiſcendi virtutes, &c. validum ibi* *

41 *Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad matrimonium contrahendum, ubi ſcilicet quis dimidia anni parte in una Parochia, & altera dimidia in alia habitat.*

42 *Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus, vel recetationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantum incolitur, non autem ſi majori parte anni.*

43 *Parochus quis cenſetur illius Parochialis, in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochialium.*

44 *Parochus proprius ad matrimonium contrahendum erit ille in cujus Parochia contrahitur, ſi fuerit unius ex contrahentibus, cum ſunt ex diverſis Parochiis.*

45 *Præſentia unius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium.*

46 Pa-

46 *Parochus validè aſſiſtit matrimonio, quamvis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium.*

47 *Parochus renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere.*

48 *Parochum vi adigere, aut dolo inducere ut matrimonio interſit, eſt grave peccatum, excepto raro neceſſitatis caſu.*

49 *Præſentia Parochi in matrimoniis neceſſaria non tantum corporea, ſed etiam moralis requiritur cum intelligentia, & advertentia actus.*

50 *Parochus validè aſſiſtit matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſus præſens ſit.*

51 *Parochus putativus, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè aſſiſtit matrimonio.*

52 *Parochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio non efficitur irregularis, peccat tamen, & graviter.*

53 *Parochus validè aſſiſtit matrimonio, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & Parochia privatus.*

54 *Fornicator notoriè non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus validè matrimonio aſſiſtit.*

55 *Titulum injuſtum beneficii habens Parochus validè matrimonio aſſiſtit.*

56 *Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, ne aliquos matrimonio conjungat, validè aſſiſtit matrimonio.*

57 *Parochus, quamvis exiſtat in peccato mortali, validè aſſiſtit matrimonio.*

58 *Parochus licitè aſſiſtit matrimonio ſuorum Parochianorum in alterius Parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit.*

59 *Vicecuratus à Vicario proprietario inſtitutus, validè aſſiſtit matrimonio.*

60 *Parochus etiam non Sacerdos validè aſſit matrimonio.*

61 *Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet.*

62 *Parochus alteri quam Sacerdoti licentiam aſſiſtendi matrimonio ſuorum Parochianorum concedere non poteſt.*

63 *Parochus quamvis irregularis, excommunicatus, aut ſuſpenſus non toleratus concedere poteſt alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi matrimonio ſuorum Parochianorum.*

64 *Degradatus Parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi matrimonio ſuorum Parochianorum concedere poteſt.*

65 *Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdoti contingendi ſponſos in Matrimonium, non ſolum in propria Parochia, verum etiam extra illam.*

66 *Vicarius perpetuus, vel amovibilis Curati poteſt alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum.*

67 *Parochi delegati, Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti an poſsint alteri Sacerdoti licentiam aſsiſtendi Matrimonio concedere? oſtenditur.*

68 *Parochus proprius nolens matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere poterit ad id cogi per Superiorem.*

69 *Licentia aſſiſtendi matrimonio, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, & quæ actum præcedat.*

70 *Licentia aſſiſtendi Matrimonio metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem, extorqueatur, & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis.*

71 *Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à Parocho data fuit, matrimonio contrahendo intereſſe.*

72 *Licentia conceſſa à Parocho, ut poſſit quis intra ſuam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ſufficit, ut ejus vigore matrimonio contrahendo intereſſe valeat.*

73 *Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dum à Parocho licentiam concedente non revocatur.*

74 *Licentia aſſiſtendi matrimonio conceſſa per Parochum expirat, ſi ille interim moriatur.*

75 *Matrimonium contractum coram Sa-*

cerdote extraneo, qui habeat licentiam à Proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, eſt invalidum.

76 *Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna offerat, vel ſit perſona ſpectatæ fidei.*

77 *Matrimonium contractum cum licentia non vera proprii Parochi eſt nullum.*

78 *Parochi proprii licentiam in contrahendo Matrimonio requiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio.*

79 *Parochi proprii vel alterius Sacerdotis de ejus licentia, & duorum, ſeù trium teſtium præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva.*

80 *Teſtes quicunque ratione compotes ſufficiunt in Matrimonio, quamvis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ, aut infames, ſeù dolo, & ad aliud vocati, vel vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, & non deſiderantur rogati.*

81 *Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque Parochi præſentia, vel alias non ſervata forma Concilii, celebrari? oſtenditur.*

82 *Matrimonium coram, Parocho, & teſtibus iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenetur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti.*

83 *Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilii ſubſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuo eandem formam obſervare.*

84 *Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen juxta formam Concilii, ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate.*

85 *Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſario facienda coram Parocho, & teſtibus, ut Matrimonium infidelium fiat Sacramentum.*

86 *Parochi, & teſtium præſentia requiritur, ut Matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum.*

87 *Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, aliàs ſi omittat, graviter peccat, niſi certus ſit de mutuo illorum conſenſu.*

88 *Matrimonii ad validitatem minimè requiritur, ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibus verbis.*

89 *Vagorum matrimoniis an, & quando intereſſe Parochus poſſit? oſtenditur.*

90 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus obligantur ii, apud quos promulgatum eſt Concilium Tridentinum, & receptum.*

91 *Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco, ubi non eſt acceptatum Concilium Tridentinum, etiamſi incolæ ſint unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum.*

92 *Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum ſecus ſi per fraudem, quia verè aderat impedimentum.*

93 *Matrimonium non eſt legitimum, ſi contrahatur inter ſe transferentes ad locum; in quo Concilium non eſt promulgatum, animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi.*

94 *Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Concil. Trident. ſi divertat ad locum, in quo eſt receptum.*

95 *Parochus, qui cum minore teſtium numero, ſeu aliàs matrimonio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat? oſtenditur.*

96 *Conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo habitare non poſſunt, nec debent.*

97 *Matrimonium conſumare ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contemptu legis eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale.*

98 *Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent, neque à quoquam niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alii Sacerdoti concedi poteſt, quacunq; con-*

conſuetudine etiam immemorabili non obſtante.

99 *Parochus debet recipere eleemoſynam occaſione benedictionis nuptialis, & non alius.*

100 *Parochus utriuſque contrahentis ſufficit ad nuptiales benedictiones præſtandas.*

101 *Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale eſt.*

102 *Benedictiones nuptiales non debet facere ſecundò nubentibus, etiamſi fortè primum Matrimonium fuerit invalidum, ſervata ſemper legitima Diœceſis conſuetudine.*

103 *Benedictio nuptialis ex conſuetudine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt ſi fœmina ſolum nondum fuiſſet benedicta.*

104 *Sacerdos tam ſæcularis, quam Regularis conjungens in Matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius Parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanet ſuſpenſus ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem.*

105 *Sacerdotes Regulares Matrimonia ſolemnizantes non habita ſuper his Parochialis Præsbyteri licentia ſpeciali, ultra ſuſpenſionem ipſo facto excommunicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtolicæ reſervata.*

106 *Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impartiens in caſu permiſſo incurrit ſuſpenſionem ferendam.*

107 *Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione; dummodo non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas.*

1 CUm de aliquo Matrimonio contrahendo in ſua Parochia Parochus certior fiet, antequam ad primam denunciationem veniat, hæc, quæ ſequuntur, præſtanda ſibi eſſe meminerit. Quamvis Matrimonia à filiisfamil. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſint, & parentum conſenſus ea rata, vel irrita facere non poſſit, dummodo contrahentium ipſorum conſenſu facta ſint, juxtà Trident. Concil. *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrim. cap.*1. *in princ.* & quæ latè tradunt Sanch. *de Matrim. lib.*1. *diſp.* 14. *numero* 4. Gutier. *Canon. lib.*1. *cap.* 20. *num.*1. *&* 2. *& in tract. de Matrim. cap.* 79. *à princ.* Rebello *de obligat. Juſtit. par.* 2. *lib.* 2. *quæſtion.* 7. *in princ.* Bonac. *de Matr. q.*4. *punct.* 17. *nu.* 23. Molfeſ. *in ſumma Theologiæ moralis tract.*4. *capit.*7. *à num.*25. Melch. Phœbos *Luſit. deciſ.* 45. *numer.* 10. *cum ſeq. tom.*1. Tamen cum honeſtiſſimum videatur, & rationi summopere conſentaneum, ut filiusfam. in re tam gravibus conſiliis, & voluntati parentum ſubjaceat, propterea unuſquiſque Parochus diligenter inquirere debet hunc conſenſum tam inter ſponſum, & ſponſam, quam inter propinquiores conſanguineos, & præſertim ipſorum parentes, ſi ſint filiifam. quod ſi quid difficultatis comperiet admonitio prius Epiſcopo, ſeu Vicario, ejuſque reſponſo accepto ad denunciationem progrediretur.

Quæret etiam, an Matrimonium contracturi Doctrinam Chriſtianam ſciant, 2
aut ſaltem *Pater Noſter, Ave Maria, Credo, & Decalogum*, quod ſi uterque ea neſciat aut eorum alter, moneat illos ſe non ante ad tertiam denunciationem venturum, quam illa ab ipſis rectè memoria teneri, & intelligi proſpexerit. † Abſolutè 3
tamen & per longum tempus, aut ubi ſponſi inſtarent, non licet Matrimonium detinere, donec dictam Chriſtianam Doctrinam contrahentes didicerint; ſed expedit ſuaviter, & abſque violentia ab breve tempus impedire, ut ſic doctrinæ addiſcendæ curam habeant Sanch. *de Matr. l.*1 5 *diſp.* 15. *ſub nu.*19. Campan. *in diverſor. juris Canon. rubr.* 11. *cap.* 14. *numer.*7. Aloyſ. Ricc. *in praxi eccleſ. deciſ.* 683. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 576. *in* 2. *edit.*

Unde Sac. Congreg. Cardinalium *negotiis Epiſcoporum, & Regularium Prępoſitorum ſub die* 6. *Martii* 1558. cenſuit Matrimonium prohiberi non poſſe Chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus comminatoriis eſſe procedendum, contra Bartol. à Ledeſma *de Matrim. dub.*11. Vega *in ſum. libr.* 3. *caſu* 211. exiſtimantes abſolutè impediri poſſe ob dictam cauſam, ne Matrimonium contrahatur, niſi contrahentes præſenio, aut ingenii rudis tarditate prorſus incapaces ſint.

Inquiret inſuper de eorum ætate: nam 4
eos tantum, qui in ætate legitima ſunt conſtituti, denunciare debebit, ita ut ſponſus quatuordecim ſaltem annos ſit natus, *capitulo atteſtationis, capitulo ex litteris, de ſponſ. impub.* ſponſa verò duodecim, *capitulo continebatur eod. tit.* quæ

ita à Canonibus completa definitur, quod tunc præſumantur habiles ad copulam, & ad conſenſum conjugalem, ut conſtat ex *cap. puberes eodem tit.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſput.* 104. *num.* 1. ubi *numer.* 2. ſubdit ſatis eſſe, ſi ultima dies anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in viro ſit incœpta.
5 † Cum diſpenſatione tamen Epiſcopi poſſunt minores contrahere Matrimonium ſi habebant uſum rationis, ſeu malitiam, quæ ætatem ſuppleat, ita plures per me citati *de officio, & poteſtate Epiſcopi part.* 1. *alleg.* 32. *num.* 20. quibus addo Alzed. *de præſtantia Epiſcopalis dignitatis p.* 2. *cap.* 7. *num.* 27.

Item de patria inquiret, nam exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio, quod alium virum, vel uxorem non habeant, & quod omni impedimento Canonico Matrimonii careant.

7 Item an eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & Sacram Euchariſtiam ſumpſerint; nam ſi id non conſtet à denunciatione abſtinere debebit, & deindè hortabitur conjuges, ut juxta Concilii præceptum *in d. capitulo primo*, antequam contrahant, vel ſaltem triduo ante Matrimonii conſumationem ſua peccata diligenter confiteantur, & ad Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, piè
8 accedant. † Nam ſi illud contraherent cum peccato mortali nondum delato per contritionem, vel per Confeſſionem, indignè reciperent Sacramentum, ac per conſequens peccatum mortale incurrerent, ut reſolvunt Fernandez *in examine Theologiæ moralis, par.* 3. *cap.* 18. *§.* 1. *nu.* 8. Gutier. *de Matrimon. cap.* 83. *nu.* 13. Bonac. *in ſimili tract. qu.* 4. *punct.* 6. *num.* 1. *verſ. ſexto.* Non committerent tamen quo peccata mortalia, unum quatenus recipiunt Sacramentum, alterum verò quatenus adminiſtrant, ſed ſolum quatenus recipiunt, ut animadvertunt Sanch. *libro* 2. *diſput.* 6. *num.* 4. Sayr. *de Sacram. in genere lib.* 2. *cap.* 7. *qu.* 1. *art.* 5. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 1. *quæſt.* 3. *puncto* 2. *§.* 2. *numer.* 10. Nec aliud incurrunt peccatum, quatenus videntur præceptum Concilii *in d. c.* 1. Confeſſionem præcipientis violare, quia conſilium tantum, & non præceptum illud conciliare decretum quoad hoc continent, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *capit.* 9. *nu.* 49. Baſil. Pont. *de impedimento Matrim. c.* 26. ¶. 2. *verſ. ex quibus cond.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc. par.* 2. *alleg.* 32. *n.* 172.

Si quis celibem ſe eſſe affirmat, & de 9
Matrimonio contrahendo agat, Parochus item ab eo denuntiando cavebit, niſi doceatur legitimo in ſcriptis teſtimonio, vel nunquam alibi Matrimonium ab eo contractum fuiſſe, vel priorem virum, ſeu uxorem ipſius obiiſſe. Matrimonium enim ſecundum contrahere non poteſt mulier, niſi per certum Nuncium certificata fuerit de morte primi viri; ut probat text. *in cap. in præſentia* 17. *de probat.* cum latè adductis per citatos à Cened. *ad decretal. collect.* 171. *numer.* 3. quibus addo Farin. *in praxi crim. p.* 5. *quæſt.* 140. *num.* 50. *cum ſeq.* Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſp.* 46. Baſil. Pont. *in ſimili tract. lib.* 7. *cap.* 53. quæ quidem certitudo mortis prioris viri, cum omninò qualis eſſe debeat, præſcribi non poſſit, hoc judicis prudentis arbitrio attentis circumſtantiis occurrentibus relinquitur, ita Covar. *d. §.* 3. *nu.* 4. Marant. *in repert. l. is poteſt ff. de acquir. hæred.* Menoch. *de arbitr. caſu* 420. *numero* 128. *& de præſumpt. lib.* 6. *pręſ.* 49. *num.* 28. Farin. *l. q.* 140. *nu.* 75. Sanch. *d. diſput.* 46. *num.* 7. ubi *nu.* 8. advertit illud eſſe ſpeciale in morte probanda, ut teſte non citata parte, ſed ex mero judicis officio examinari poſſint, & *nu.* 10. ait ſibi placere nunquam ſufficere unum teſtem, intelligens verbum *nuncium* de quo *in d. c. in præſentia*; in genere neutro, ita ut ſignificet *la nova*, ſed non poteſt dici nuncium certum, quod voce unius habetur, & *n.* 15. hinc ſubdit ſolum famam non ſufficere, niſi aliis adminiculis adjuvetur, quod Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c.* 13. *verſ. ex dictis*, ampliat, etiamſi verè obiiſſe conjux. Unde Sac. Congr. Conc. *in Med.* 18. *Sept.* 1627. cenſuit abſentiam viri, qui diceſſit de anno 1602. uſque ad illum diem abſque aliqua notitia, quod ſupervivat, non eſſe ſufficientem, ut ejus uxor poſſit tranſire ad ſecundas nuptias.

Quoad eos vero qui vagantur, & incer- 10
tas habent ſedes, caveat Parochus, ne illorum Matrimoniis interſint, niſi prius diligentem inquiſitionem fecerit, & re ad Epiſcoporum delata ab ea licentiam Matrimonia hujuſmodi celebrandi obtinuerit, ut infra oſtendemus *num.* 89.

Cavebit item Parochus, ne ab adventu

Do-

Domini noſtri Jeſu Chriſti uſque ad diem Epiphaniæ, & à Feria quarta Cinerum uſque in octavam Paſchæ incluſivè nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat, ut ſtatuit Concil. Triden. *ſeſſ.24. de reformat. Matrim. capitulo* 10. refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſia-*
12 *ſtico parte* 4. *reſolut.* 557. † Si enim adverſus hoc præceptum illo vetito tempore faciat gravi pœna plectendus erit, arbitraria tamen, cum nulla in jure præſcripta ſit, Gaet. *in repert. c. ad limina* 30. *qu.*1. *§.*4. *nu.* 550. Fr. Emman. *in ſum. tom.*1. *cap.*241. *numero* 4. Sanch. *de Matrim. lib.*7. *diſput.*7.
13 *numero* 4. ubi *num.* 2. ait † tempus Adventus in hac prohibitione incipere à primis veſperis Sabbati præcedentis; in Feria autem quarta Cinerum à media nocte illius feriæ, & *numero* 7. tenet non prohiberi eo tempore ſponſalia de futuro, & *num.*8. re-
14 ſolvit † denunciationes Matrimonio præmittendas poſſe tunc fieri, de quibus omnibus noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in d. praxi part.*4. *reſolut.*558. *cum ſeq.* Sacr. Congreg. *negotii Epiſcoporum præpoſita*, *ſub die* 18. *Decembris* 1589.

15 Cavebit etiam Parochus ne tempore interdicti, aut perſonarum interdictarum Matrimoniis interſit; quia tunc hoc non licet, ut per Ugolin. *de cenſur. tab.* 5. *cap.*8. *§.* 3. *numero* 1. quem ſequitur, & laudat Sayr. *in ſimili tract. lib.*5. *cap.*7. *nu.*43. Suar. *tom.*3. *etiam de cenſur. diſp.*23. *ſect.*1. *à num.* 51. latè diſputans *à nu.*46. Bonac. *eodem tr. diſp.*5. *punct.*2. ¶.3. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 197. quicquid dicant Squillante *de obligat. cleric. part.*5. *nu.*42. Sanch. *d. lib.*7. *diſp.*8. *à num.*2. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut.*561. *par.* 4. & alii per me citati *eodem alleg.* 32. *num.* 198. ubi *numer.* 204 reſolvi ſponſalia tempore interdicti licitè contrahi poſſe, & *num.* 206. diſputo, an licitè fiant benedictiones, & Matrimonium ſervata moderatione, *c. alma Mater §. adiicimus de ſent. excom.* & contra Sanch. & alios negativam partem ſequutus fui.

16 His à Parocho diligenter animadverſis, ad denunciationes venit, & ne ipſas faciat abſque ſua licentia minimè impedire poteſt Vicarius Generalis, ut cenſuit Sacra Congreg. Concil. 27. *Maii* 1617.* nec eas poſſunt Regulares publicare infra Miſſarum ſolemnia, ut cenſuit S. Congreg. quam refert Lezana *in ſum. quæſt. Regular. cap.* 12. *nu.* 41. *verſ. ad* 6. Circa quas denunciationes faciendas præcipit Concil. Trident. *d. ſeſſ.*24. *de reform. Matrim. cap.* 1. *in princ.* ut antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus feſtivis in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publicè denuncietur, inter quos Matrimonium ſit contrahendum. † Ræquiritur igitur (non 17 tamen de eſſentia Sacramenti) ut hujuſmodi denunciationes fiant à proprio contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia, Fr. Emman. *in ſum. p.*1. *cap.* 217. Sanch. *de Matrimonio lib.* 3. *diſput.* 6. *à nu.* 4. Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur. tom.*2. *diſ.*27. *dub.* 5. *numero* 50. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. libr.*31. *num* 225. Bonacin. *de Matrimonio q.*2. *punct.*6. *nu.*12. Ego ipſe *d. alleg.*32. *nu.*9. † Quod intelligi- 18 tur, ambo contrahentes in una, & eadem habitant Parochia; nam quando illi ſunt diverſorum Parochianorum in utraque ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia denunciationes ſunt faciendæ, Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *capitulo* 3. *numero* 21. Petr. Ledeſma *de Matrimon. quæſt.* 44. *articulo* 5. *puncto* 3. *& in ſum. p.*1. *de Sacram. Matrim. capitul.*9. *concluſ.* 5. *verſ. haſſe de advertir.* Henriq. *in ſum. l.* 11. *capitulo* 7. *§.*1. Zerol. *in praxi Epiſcop. par.*1. *verb. Matrimonium* ¶.4. Poſſevin. *de officio Curati, cap.*10. *num.*8. Sanch. *d. lib.* 3 *diſput.*6. *numero* 4. Chamerot. *de Sacrament. tract.* 12. *de Matrimon. dub.* 17. *verſ. quinto*, Ugolin. *de officio Epiſcopi ca.* 15. *§.* 11. *num.*2. Rebello *de obligat. juſtit. p.*2. *lib.*2. *qu.*7. *numero* 10. *verſ. quo loco*, Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *numero* 225. Ægid. de Coninck *d. tom.*2 *diſp.*27. *nu.*40. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 337. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis tract.*4. *cap.* 8. *num.* 14. Baſil. Pont. *de impedim Matrim. cap* 26. *§.*4. *in princ.* Gutier. *de Matrim. capit.* 56. *nu.*5. Bonacin. *d. q.*2. *punct.*6. *numer.*10. Ego ipſe *d. alleg.*32. *num* 11. ubi etiam pluribus citatis Doctoribus adverto, quod ſi contrahentes plura habuerint domicilia, ſeu Parochialis faciendæ ſunt hujuſmodi denunciationes in ea, in qua diutius habitant & principaliorem habent larem, vel potius in ea in qua veriſimilius eſt ſciri impedimenta.

Requiritur deindè, ut hę denunciatio- 19 nes fiant tribus continuis diebus feſtivis, ut expreſſit Concil. *citato loco*, & ex eo

colligunt Chamerot. *dict. dub.* 17. *verſ.* 2. Sanch. *d. lib.* 3. *diſput.* 6. *num.* 8. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 225. Bonacin. *d. punct.* 6. *numer.* 14. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numer.* 12. quod uulgo intelligitur de feſtis, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, ut per ſegur. Davalos *in director. Judicum eccleſ. par.* 2. *cap.* 16. *num.* 20. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 224. *num.* 4. *in* 2. *edit.* Ægid. de Coninch. *d. tom.* 2 *diſp.* 28. *num.* 47. Fagundez. *in examine Theologiæ moralis par.* 3. *cap.* 17. *§.* 2. *num.* 2. *&* 3. Ugolin. *d. ca.* 15, *§.* 11. *num.* 4. *&* 5. contra Baſil. Pont. *de imped. Matrim. capit.* 26. *§.* 4. *in princ.* exiſtimantem procedere etiamſi hujuſmodi dies feſti ſibi ſuccedant dummodo tamen inter unam, & alteram denunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus, ita ut ob magnum temporis intervallum, ſeu moram fieri poſſit, ut Parochiani tradiores evadant ad deferenda impedimenta, & interim obliviſcantur præcedentium denuntiationum, quia tunc peccabit mortaliter, Sanch. *d. diſp.* 6. *num.* 8. Gutier. *d. cap.* 55. *nu.* 4. *ad fin.* Poſſevin. *d. cap.* 10. *nu.* 4. *&* 5. Ægid. de Coninch. *d. diſput.* 27. *dub.* 5. *n.* 47. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 226. Bonacin. *d. puncto* 6. *num.* 15. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 13.

20 Et ita ſunt faciendæ denunciationes hujuſmodi diebus feſtis, ut etiam cum Epiſcopi diſpenſatione ferialibus diebus fieri non poſſint, ſicut tenent Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Matrimon. §.* 4. Chamer. *d. dub.* 17. *verſ. quarto*, Ugolin. *d. capit.* 15. *§.* 11. *numer.* 3. Stephan. Gratian. *diſcept. cap.* 83. *numer.* 28. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 6. *nu.* 9. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. reſolut.* 224. *num.* 3. *in* 2. *edit.* Ego ipſe *d. allegat.* 32. *numer.* 14. Niſi fuerit dies aliquis non feſtus quo ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedit, ut accidit quando inſignis concionator concionem habiturus eſt, vel eſt dies feſtus dedicationis illius Eccleſiæ, etiamſi non ſervetur niſi uſque ad meridiem quia in eo licita fieret denunciatio, ſicut in feſto ut notant Sanch. *d. diſp.* 6. *nu.* 9. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 227. Gutier. *de Matrim. cap.* 56. *nu.* 8. Bonac. *d. quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 18. *&* 19. Poſſevin. *d. capit.*

21 10. *numer.* 12. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 15. † Eodem modo denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam, & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, ut ad multorum notitiam perveniant ſecundum Baſil. Pon. *de impedim. Matrim. cap.* 26. *§.* 4. *in princip.* & in noviſſimo *tract. de Sacram. Matrim. lib.* 5. *c.* 30. *nu.* 6. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 227. Gutier. *d. cap.* 56. *num.* 7. Bonac. *d. quæſt.* 2. *puncto* 6. *nu.* 17. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 16.

† Denunciatione hujuſmodi fieri poſſunt temporibus ptohibitis nuptias celebrare, ut cenſuit Sac. Congreg. negotii Epiſcoporum, & Regularium præpoſita 18. *Decemb.* 1589. Et matrimonium contractum denunciationibus non præmiſſis eſt validum, quamvis Ordinarius recuſet dare licentiam, quod fiant poſt Sac. Congr. Concil. *Mediolanen.* 23. *Februarii* 1630., cujus memini *in collect. Bullarii verb. denunciationes* 2. *&* 3. * 22

Formula autem, qua in his denunciationibus uti debebit Parochus, ſequens erit. *Notum ſit omnibus, quod N. filius N. ex Parochia Sancti N. contracturus eſt Matrimonium cum N. Filia N. Parochiæ Sancti N. atque ideò ſi quis ſciat aliquod intercedere inter ipſos impedimentum conſanguinitatis, affinitatis, Cognationis ſpiritualis, quæ a Baptiſmo, & Confirmatione naſcitur, aut cujuſvis Canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non poſſint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut D. Epiſc. ſive ejus Vicarium generalem.*

Neque verò ſtatim atque denunciationes tres factæ erunt, niſi temporis anguſtiis prematur, ſive inſtantis Adventus tempore, ſivè Quadrageſimæ ad Matrimonii celebrationem Parochus procedere debebit, ſed trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatium interiicere, ut liceat unicuique de impedimentis cogitare; eaque aperire; ſed non ideo celebratio diutius protrahenda eſt, quia ſi poſt ultimam denuntiationem quatuor menſes elapſi ſint, Parochus ad celebrationem amplius procedere non debet, niſi novas denunciationes præmittat, prout deciſum referunt Rebello *de obligat. Illuſt. p.* 2. *lib.* 4. *in declarat. Card. ſect.* 2. *numero* 8. Bonac. *de Matrim. q.* 4. *p.* 6. *num.* 1. *verſ. quarto*, & in hoc attendenda eſt conſtitutio cujuſque Epiſcopatus, brevius, ſeu longius tempus deſignans. 23

Nullo modo Parochus, etiam quoties timetur malitioſè Matrimonium impediendum, 24

diendum, poteſt hujuſmodi denunciationes omittere, niſi ex Ordinarii diſpenſatione, vel ubi ille in caſu timoris malitioſi impedimenti difficile obtineri poteſt ſicut docent Nav. *conſ. 1. ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in utraque edit.* Menoch. *conſ. 69. n. 61.* Sanch. *d. lib. 3. diſput. 7, numer. 17.* Ægid. de Coninck *diſp. 27. nu. 53.* Mari. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſ. fin. caſu 4.* Ego ipſe *d. alleg. 32. nu. 20.* vel tandem ubi tale periculum, & adeò urgens neceſſitas premit, ut non ſit locus adeundi Ordinario pro diſpenſatione obtinenda, veluti ſi urgeat neceſſitas inſtantis mortis pro accipienda in conjugem concubina ad ſatisfaciendum famæ, aut filios legitimos relinquendum, vel oporteat ad nubendum viro æquali, quia aliter diſcedit, & voluntatem mutabit, vide Henriq. *in ſum. lib. 11. c. 5. §. 5.* * Zambr. *d. cap. 7. dub. 3.* * Sanch. *d. lib. 3. diſp. 10. à nu. 25.* Gutier. *de Matrim. c. 56. nu. 3. & c. 57. n. 6.* Baſil. Pont. *d. c. 29. §. 4. verſ. ſunt tamen,* Valer. Reginald. *d. lib. 31. nu. 224. & n. 235.* Bon. *d. punct. 6. nu. 7. verſ. dixi, l. 2.* Poſſev. *d. c. 10. nu. 11.* Forn. *d. p. 3. c. 17. §. 2. n. 12.* Ego

25 ipſe *d. alleg. 32. nu. 53.* † Alioqui extra hos caſus Parochus ipſe prætermiſſis denunciationibus Matrimonium celebrans graviter peccabit, Chamerot. *d. dub. 17. notab. 1.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 15. princ. n. 26.* Petr. de Ledeſ. *de Matrim. q. 45. art. 5. verſ. ſed aliud eſt dubium, & in ſum. p. 1. de Sacr.* ubi *de Sacr. Matr. concl. 6.* Cevall. *commun. contra commun. q. 604. nu. 87.* Gutier. *de jur. conſ. p. 1. c. 51. n. 29. & de Matr. c. 56. n. 4. & c. 57. n. 1.* Aloyſ. Ricc. *d. reſ. 224. n. 2.* Ægid. de Coninck *d. diſp. 27. n. 51.* Valer. Reginald. *d. l. 31. n. 223.* Sanch. *d. l. 3. diſp. 5. n. 6.* Molfeſ. *d. tr. 4. c. 9. n. 25.* Fernandez *d. p. 3. c. 16. §. 2. n. 12.* Bonac. *d. pun. 6. n. 8. & 9.* Baſil. Pont. *de Sacr. Matrim. l. 5. c. 30. n. 3.* Ego ipſe *d. all. 32. nu. 2.* & ſeverius erit ab Ordinario puniendus ſecundùm Armendar. *in add. ad recop. leg. Navarræ l. 4. tit. 15. lib. 1. de Matrim. nu. 4.* †

26 Quamvis Matrimonium validum remaneat, etiamſi Ordinarius recuſet dare licentiam, quòd fiant poſt, ut cenſuit Sacr. Congreg. Concil. *in Mediolanen. 21. Febr.* 1630.

27 Utrùm autem pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam, *in c. cum inhibitio, §. ſanè de clandeſt. de ſponſat.* incurrat Parochialis Sacerdos, qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem? Affirmativè videntur reſpondendum, quia in eodem *§. ſanè* ſic dicitur: *Sanè ſi Parochialis Sacerdos tales conjunctiones prohibere neglexerit:* ubi verbum illud *tales* refertur ad nuptias, de quibus *§.* præcedenti actum fuerat; nam text. ille egerat de clandeſtinis vel interdictis conjugiis, ibi. *ſi quis verò hujuſmodi clandeſtina, vel interdicta conjuga,* ponderando verba illa, *hujuſmodi clandeſtina,* quæ referri debent ad principium text. qui præmiſerat denunciationes ante Matrimonium faciendas eſſe, eo quod Eccleſia deteſtetur Matrimonia clandeſtina, ac proinde Matrimonium non præmiſſis denunciationibus celebratum appellat clandeſtinum: & ideò hanc partem affirmativam tuentur Majol. *de irregular. libr. 3. capitulo 25. numero 17.* & Sanch. *d. lib. 2. diſp. 48. numero 5.* qui advertunt cum Concil. Trid. in hoc caſu nullam ſtatuat pœnam, ſtandum eſſe pœnæ illius text. ac proindè talem Parochum ſuſpendendum eſſe triennio, quod etiam tenet Bonacin. *d. punct. 6. num. 3* quem refero *d. allegat. 32. numero 7.* Dicitur eum Matrimonium clandeſtinum quoad incurrendas pœnas Matrimoniis clandeſtinis appoſitas, quando propria auctoritate, & ſic illicitè denunciationes hujuſmodi omittuntur, etiamſi illud deinde fiat coram Parocho, & teſtibus, ut per Henriq *lib. 11. capit. 6. §. 2. lit. M.* Petr. de Ledeſma *d. cap. 6. dub. 3. propè fin.* Gutier. *de Matrim. cap. 55. nu. 5.* Ægid. Coninck *dict. tom. 2. diſput. 18. num. 103. & diſput. 27. numero 83.* Franc. Molin *de ritu nupt. libro 2. differ. 11. ex numero* 40.

28 Quis denunciationibus ut *ſuprà* factis, ſi nullum legitimum opponatur impedimentum ad celebrationem Matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur. Cum verò Sponſus in una Parochia, & ſponſa in alia habitabit Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonii celebratio non ante hanc faciet, quam habeat fidem Parochi ſponſi ab eodem ſubſcriptam, & Eccleſiæ Parochialis ſigillo munitam in hac forma, prout ſequitur, *Die.... Menſ..... Ann.... Teſtor ego N. Parochus Sancti N. a me denunciatum fuiſſe in mea Eccleſia prædicta intra Miſſarum ſolemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia Sancti N. tribus infraſcrip-*

tis

tis feſtiuis diebus, hoc eſt prima denunciatio facta fuit die.... ſecunda die.... tertia die.... Neque aliquod impedimentum cognitum eſt quominus Matrimonium celebrari poſſit. In quorum fidem, &c. Ego N. Parochus, &c.

29 Tunc præmiſſis denunciationibus, & diligentijs, ſupra expreſſis celebrandum eſt Matrimonium in facie Eccleſię, vt percipit Concil. *citato loco*, quod non impedit, quin domi celebrari poſſit, in tantum quod Ordinarius prohibere non poteſt, quin Matrimonia domi celebrarentur ſeruata Concilii forma, ſed cum maximè deceat, vt in Eccleſia celebrentur, debet id hortadi, non præcipere, prout referunt decisum Franc. Leo. *in theſauro fori eccleſ. part. 2. cap. 9. numero* 48. Poſſeuin. *d. cap. 10. numer.* 15. Sanch. *d. lib. 3. diſp.* 15. *num.* 20. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *numer.* 242. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap. 26. §. 2. verſ. 3.* Rebello *d. par. 2. lib. 2. q. 7. num.* 11. Parochi poſſunt abſque Epiſcopi licentia Matrimonia ritè, & legitimè celebrare, niſi Epiſcopus ex iuſta cauſa aliter pręſcripſerit, Sac. Congreg. Concil. *in Turritana* 12. *Martij* 1639.

30 Quid autem debeat facere Parochus vel alius Sacerdos, qui de licentia Parochi Matrimonio aſſiſtit, quando contrahentes publicè accedunt, amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum dirimens, vel impediens, non ſatis conſtat inter Doctores vt videre eſt apud Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 16. per tot.* Antiquores enim ferè omnes exiſtimant teneri Parochos ex officio monere contrahentes in Confeſſione, vt dexiſtant à Matrimonio quoad vſque ſibi de remedio neceſſario prouideant, ſi modo poſſit abſque offenſione ſigilli id efficere vel conſulendo eis, aut alteri eorum, vt votum caſtitatis imettant ad quinque, vel ſex menſes, quo tempore, diſpenſationem impedimenti poſſint quærere: quod ſi contrahentes nolint deſiſtere, nec votum emittere, nec fingere repentinam ægritudinem dicunt debere eos Matrimonio coniungere: quoniam iam habent ius quæſitum, ita S. Bonauent. *in 4. diſt. 21. in 2. part. art. 2. q. 1. num. 16. ad finem quæſt.* Altiſiodoren. *lib. 4. ſum. tract. 6. cap. 3. q. 4. verſ. ad hoc eſt ſolutio*, Alenſ. *par. 4. q. 78. membr. 2. ad* 5. Palat. *in 4. diſt. 21. diſput. 2. fol. mihi* 459. *col. 1. verſ. nam teſtimonium Parochi*, Dried. *libro 2. de libertate Chriſtiana capitulo 7. in initio verſ. aliud eſt ſcire*; Angel. *verb. Confeſſio* 8. *numero* 13. Tabiena *verb. Confeſſionis celatio quæſt. 4. numero 4. in fine*. Sylveſt. *verb. Confeſſio 3. quæſt. 12. num.* 7. Majol. *de irregul. lib. 3. capitulo 25. numero 3. verſ. affinitas in fine*, Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. capitulo 217. concluſ. 6. numero 6.*

Henriq. verò *in ſum. lib. 3. de Pœnit. capitulo 23. §. 3. in fine* poſſe in primis Epiſcopis negare antecedenter licentiam ad ſolitas monitiones, ſeu denunciationes faciendas non tamen poſſe vel Epiſcopum, vel Parochum negare Matrimonium, ſi iam ſunt monitiones factæ, ac decurſæ, quia tunc iam in foro externo habent ius acquiſitum, quo publicè privari non poſſunt, niſi cum magna iniuria ob notitiam occultiſſimam fori interni. 31

Ego autem abſque dubio teneo, ſi publicè petant Matrimonium, ut in caſu propoſito debere Parochos, & alios Sacerdotes, qui de licentia Parochorum Matrimonio aſſiſtunt eos Matrimonio coniugere, & non poſſe eis Sacramentum negare; ſecus ſi ſecretò, & occultè petant; ita Sot. *in 4. diſtinct. 18. quæſt. 4. articulo 5. poſt. 1. concluſ. verſ. hinc ſit*. Navar. *in cap. Sacerdos de Pœnit. diſput. 33. ſect. 6. numero 2. ſecundum Coninch. impreſſ.* Ratio eſt, quia poteſt Parochus ex ſcientia Confeſſionis, vel quicumque alius Sacerdos de eius licentia Sacramenta miniſtrans, Euchariſtiam, & alia Sacramenta negare ei, quem immediatè ex Confeſſione agnouit indignum non publicè ſed occulte, v. g. ſi nemo adſit in Eccleſia, aut ſi pœnitens ad illum accedat in Sacriſtia, nemine vidente Sacramenta requirat, S. Thom. *in 4. diſt. 9. quæſt. vnica art. 5. quæſtiunc. 1. in corpore*, Matrim. Ledeſma 14. *quæſt. 11. art. 5. num. 63.* Bartol. Ledeſma *de Euchar. dub. 23. concl. 3.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. par. 1. lib. 1. cap. 23. nu.* 38. Suar. *d. num. 2.* quia ſi publice negetur, reuelatur Confeſſio indirectè aliis, ſi occulte nemini reuelatur, tum quia quilibet Chriſtianus habet ius ad petendam Euchariſtiam, & alia Sacramenta quocumque tempote accomodato, quo iure non poteſt priuari publicè niſi illud amittat per publicum peccatũ mortale, vnde dum pu-

publicè de illo non coſtat, non debet ei publicè Sacramentum denegari.

33 Parocho præſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel Ordinarii licentia, intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus celebratur validè Matrimonium, ut diſponitur *in Concil. Trid. d. cap.* 1. à proprio Parocho quoad

34 hunc effectum illum dici, in cujus Parochia habitant contrahentes tempore Matrimonii, exiſtimarunt Aloyſ Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. c.* 44. *in* 1. *edit. alias reſol.* 114. *numerò* 1. *in* 2. *edit.* Bonac. *de Matrim. qu.* 2. *puncto* 8. *numero* 1. Gutier. *eod. tract. cap.* 63. *numero* 19. Alii verò rectius cenſuerunt eum dici, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum in loco domicilii, ita Panorm. *in ca. in noſtra* 11. *de ſepult.* Fr. Emman. *in ſum. to.* 1. *c.* 219. *n.* 6. Spin. *d. gloſſ.* 15. *numer.* 41. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 3. *§.* 3. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 75. *num.* 18. Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 32. Cened. *pract. & Canon. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 30. *à numer.* 45. Franc. Molin. *de ritu nup. lib.* 2. *differ.* 11. *nu.* 88. Hurtado *de Matrim. diſput.* 5. *difficult.* 6. *numero* 19. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numer.* 59. ubi *num.* 61. cum Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 23. *nu-*

35 *mer.* 14. adverto † non opus eſſe expectare, ut maiori anni parte Parochiani in Parochia, vel Diœceſi habitent; ſed ſtatim ac animarum habitandi majore anni parte habentes incipiunt habitare effici Parochianos, de quo etiam Emman. Sà *in aphor. verb. Matr. n.* 2. *verb. Parochus nu.* 2. *verſ. ad Matrimonium* Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 15. *cap.* 13. *§.* 2. *numer.* 4. *cum ſeq.* Ferent. *in annot. ad deciſ.* 713. Buratti *num.* 15. Rot. *in Tolet. Matrimonii* 10. *Decembris* 1625. coram R. P. D. Merlino; Unde fæmina, quæ coram Parocho ſuæ Parochiæ contraxit Matrimonium invalidum, ſeque inde tranſtulit ad domum ſponſi commorantis in alia Parochia intentione perpetua cum illo manendi, non poteſt poſtea coram eodem Parocho Matrimonium de novo validè celebrare, ut per Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 15. Bonacin. *quæſt.* 2. *punct.* 8. *numer.* 3. *verſ.* 2. quos refero ego ipſe, *d. alleg.* 32. *nu.* 67. ubi *num.* 68. contra Triviſ. *Venetiæ deciſ.* 23. reſolvo validum fuiſſe Matrimonium cujuſdam amaſiæ, quæ tranſtulit ſe ad domum concubinarii intentione cum eo commorandi majore anni parte, ibique coram Parocho illius domicilii celebravit Matrimonium non cum amaſio, ſed cum alio extraneo. Et procedit principalis reſolutio, † etiamſi quis mutet domicilium 36 ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, Sanch. *lib.* 3. *diſput.* 18. *ſub num.* 29. *verſ. ceterum, & diſput.* 25. *ſub nu.* 12. *in fine*, Gutier. *c.* 65. *nu.* 11. Filliuc. *t.* 2. *tract.* 10. *de Sacram. par.* 1. *cap.* 6. *nu.* 199. Bonac. *d. puncto* 8. *num.* 4. quod ſequi videtur Rot. *in d. Toletana Matrimonii* * Advertit Sanch. *de Matrim, lib.* 3. *diſp.* 23. *nu.* 7. multis relatis non poſſe Parochum originis aſſiſtere matrimonio, ſed hanc aſſiſtentiam ſpectare ad Parochum illum, ſub cujus Parochia quis habitat. Sequitur noviſſimè Philibert. March. *de Sacrament. Ordinis tract.* 1. *p.* 5. *cap.* 6. *numer.* 20. Et ratio præcipua, quia ut oſtendit Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 42. *nu.* 5. domicilium originis eſt immutabile quoad honores, & honera perſonalia, ſecus quoad jurisdictionem, nam iſtam amittat, ſi alio domicilium transferat: ſed poteſtas conferendi Sacramenta eſt quædam jurisdictio, ergo, &c.

Et dictis deſcendo ad aliquas reſolutiones uſu frequentes, & *in primis* colligo 37 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes reperiuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa non valere, Sacra Congregatio Concilii teſte Nicol. Garc. *de benef. part.* 5. *capitulo* 7. *numero* 11. *ad* 4.

Secundò colligo Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahens moratur tanquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis validum eſſe, eadem Sacr. Congregat. teſte Garc. *d. capit.* 6. *numero* 11. *ad* 5. 38

Tertiò, colligo Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi, ad quod à civitate in qua habebat, ad ſcandala ſubmovenda juſſu Principis ſecularis translata fuerat, ſub præcepto illuc non diſcedendi, donec aliud ſtatutum non eſſet, valere ex doctrina Decian. *in tractat. crimin. lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 16. & aliorum quos citat Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſput.* 23. *quæſt.* 1. & 3. Sacra Congregat. Concil. *ſub die* 26. *Junii* 1621. 39

Quartò, colligo validum fuiſſe Matrimonium cujuſdam juvenis cum meretrice 40 qui

qui dubitauerat illud in propria ciuitate contrahere adhibendo Conc. Trid. ſolemnitates, eo quòd iuuenis parentes eis impedimento de facili futuri erant, & propterea Romam venerunt, & coram teſtibus & Parocho in Parochia, in qua aliquantulum permorati erant, Matrimonium contraxerunt per verba de pręſenti Sacra Congreg. Conc. *in Senen.* 17. *Maij* 1600.

Quintò, colligo matrimonium contractum coram Parocho, vbi habitat mulier quæ ſtat in monaſterio, vel domo famulandi, vel addiſcendi virtutes, & ſtatim non eſt receſſura, validum eſſe vt per Cenal. *commun. contra commun. q.* 604. *dub.* 115. *nu.* 144. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *c.* 76. *nu.* 19. Parochus autem, vel alius Sacerdos de ipſius licentia celebraturus contractum matrimonij inter aliquos ſciens votum ſimplex emiſſum ab altero eorum an poſſit aſſiſtere huiuſmodi matrimonio, eoſque coniungere, vel potius debeat eos repellere; Videndus eſt omnino latè id differens per concluſiones Alphonſ. à Vera Cruce *in append. ad ſpecul. coniung. ad art.* 15. *primæ partis de impedimen. voti ſimplicis*, ad quem ſe remittit Gutier. *canon lib.* 1. *c.* 11. *nu.* 30.*

41 Parochi quo ſimul quoad hunc effectũ poſſunt reperiri, vbi ſcilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, altera dimidia in alia habitat, vt per Nau. *conſ.* 7. *n.* 3. *de clandeſt. deſponſat. in nouis*, Sanc. *d. libr.* 3. *diſp.* 24. Segura Dauallos *d. p.* 2. *c.* 15. *nu.* 47. Fr. Molin *d. differ.* 11. *num.* 91. Gutier. *de Matrim. c.* 26. *nu.* 4. *&* *c.* 64. *nu.* 2. Bonac. *d. punct.* 8. *nu.* 5. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 713. Buratti *numero* 14. Rot. *in Toletana Matrimonij* 10. *Decembris* 1615. *& in Neapolitana Matrimonij* 30. *Martij* 1629. coram R. P. D. Merlino ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 69. vbi *nu.* 70 aduerto, quod vbi inequalitas habitationis datur, maioris temporis pars eum facit Parochum, in quo
42 habitatio fit. Vide † Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus, vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantum incolitur non autem maiore parte anni, ita Nauar. *in d. conſ.* 7. *nu.* 2. Seraph. *dec.* 605. Aloyſ. Ricc. *in p. praxi reſol.* 214. *nu.* 2. Franc. Molin. *d. differ.* 11. *nu.* 90. Sanch. *d li.* 3. *diſp.* 23. *n.* 12. Bellet. *diſquiſ. cleric. p* 1. *tit. de exempt. cleri à ſtatutis* §. 5. *numero* 8. *cum ſeqq.* Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *numero* 3. *verſ.* 3. *& ſeq.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 66. † Si vero quis in confinio duarum 43
Eccleſiarum Parochialium habitauerit, cenſebitur Parochianus illius, in qua domus aditum magis frequentatum habet, ſicut aduertit Aloys. Ricc. *in praxi rer. fori Eccl. dec.* 333. *in* 1. *edit. aliàs reſ.* 510. *in* 2. *edit.* quem refero ego ipſe *alleg.* 32. *n.* 71.

Quando autem contrahentes ſunt ex 44
diuerſis Parochijs, tunc vbi Matrimonium contrahitur in Parochia habitationis vxoris, proprius Parochus erit ipſius, at quando contrahitur in Parochia habitationis viri Parochus ill us ſufficiet, ita Nauar. *in man. c.* 25. *nu.* 144. *& conſ.* 3. *ſub. tit. de clandeſt. ſponſ. nu.* 1. *in nouis*. Spin. *d. gloſ.* 15. *n.* 47. Segura Dauallos *in direct. iudicum eccleſ. par.* 2. *c.* 15. *n.* 47 Triuis. *Venet. de.* 23. *numero* 1. *lib.* 1. Henriq. Er. Emman. Vega, Petr. de Ledeſma, Viuald. & alij quos refert, & ſequitur Sanch. *d. lib.* 3. *diſ.* 19. Franc. Molin. *d. differ.* 11. *numero* 89. Vgolin. *de officio & poteſt. Epiſcopi c.* 15. §. 10. *num.* 3. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *titulo* 15. *l.* 1. *de Matrimon. num.* 15. *&* 17. Ferentſl. *in annot. ad dict. deciſ.* 713. Buratti *numer.* 17. Fernandez. *d. part. cap.* 18. § 1. *numer.* 11. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 65.

Sed ex hoc non infertur præſentiam ſo- 45
lius Parochi mulieris ſufficere, ſi in eius Parochia Matrimonium contrahatur; item ſufficere præſentiam Parochi Viri ſi contrahatur in Parochia viri, ſicut olim tenuiſſe videbatur Sacra Congregat. Concilii *ſub die* 15. *Decembris* 1574 quia ipſa nulla habita ratione præfatæ antiquæ deciſionis tenet modò contrarium, nempè ſufficere Parochum viri etiam in Parochia mulieris quia videtur Concil. voluiſſe pręſentiam Parochi, & teſtium ad tollendam clandeſtinitatem, ad quod ſufficit unus Parochus, ſive viri, ſive mulieris; & ideo ita reſoluunt Salzed. ad Bernard. *in pract. capitulo* 76. *dub.* 14. Cavalcan. *deciſion.* 12. *numero* 21. *par.* 2. Spin. *d. gloſſ.* 15. *numero* 41. Ceval. *d. quæſtion.* 604. *numero* 6. Henriq. *libro* 21. *capitulo* 3. §. 2. Franc. Leo. *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *capitulo* 9. *numero* 39. *in fine*. Armendar. *d. libro* 1. *de Matrim. numero* 7. 13. 14. *&* 28. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. Parochus* §. Sanch. *d. libro* 3. *diſput.* 19. *ex nu.* 1. Rebello *d. p.* 2. *lib.* 2. *qu.* 8. Bonac. *d.*

q. 2.

q.2.punct.8.n.7. Paul. Comitol reſponſ. moral. lib. 1. q. 131. n.2. Ægid. de ConincK diſp. 27. num. 19. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 244. in 1. edit. aliàs reſolut. 214. nu. 1. in 2. edit. Gutier. d. c. 62. numer. 4. Ugol. d. c. 15. §. 10. numero 3. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 98. Paul. Laym. in ſum. Theol. moralis lib. 5. tract. 10. par. 2. c. 5. nu. 3. Hurtado de Matrim. diſp. 5. difficult. 6. nu. 20. Rot. apud Farin. deciſ. 390. num. 6. p. 2. recentior.

46 Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint dummodo tamen intelligant conſenſum, contrahentium, ita docent Bernard. d. cap. 76. verſ. tertiò, Petr. de Ledeſma de Matr. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. 2. verſ. quo ſuppoſito Fr. Emman. in ſum. tom. 1. c. 219. numero 11. Poſſevin. l. c. 10. nu. 20. Spin. d. gloſ. 15. princ. n. 48. & 49. Cevall. d. q. 604. num. 70. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſ. 213. numero 4. in 2. edit. Baſil. Pont. de impediment. Matrim. c. 30. §. 5. in fine, & in noviſſ. tract. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 21. numero 8. Molfeſ. in ſum. Theolog. moral. tract. 4. cap. 8. nu. 58. & c. 9. nu. 22. Sanch. d. lib. 3. diſput. 39. nu. 9. Ægid. de ConinK d. diſp. 26. numer. 44. Franc. Molin. d. different. 11. nu. 115. Rebello d. p. 2. l. 2. q. 6. numer. 4. Gutier d. c. 69. num. 10. Armendar. d. lib. 1. de Matrim. n. 24. Filliuc. d. tract. 10. numero 224. & ſeq. Ego ipſe d. alleg. 32. num. 82.

47 Et ſic etiam renuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit, dummodò probè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere, quamvis ipſe nulla verba proferat, ut reſolvunt Segura Davallos d. part. 2. c. 15. Maſcard. de probat. concl. 9. numero 9. Vega in ſylva caſuum l. 6. caſu 114. & 115. Salzed. ad Bernard. d. c. 76. in 4. dub. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 143. in 1. edit. aliàs reſol. 113. numero 3. in 2. edit. Filliuc. d. tract. 10. numero 227. Hurtado de Matr. diſp. 5. difficult. 15. Ego ipſe d. alleg. 32. numero 85. Rot. in Ulixbon. Matrimonii 16. Februar. 1622. coram bonæ memoriæ

48 Patriarcha Manzanedo. † Eſſet tamen grave peccatum Parochum qui perſonam Eccleſiæ repræſentat, vi adigere aut dolo inducere, ut Matrimonio interſit, excepto rarò caſu neceſſitatis, ſi is ſine juſta cauſa renuat, & ad Superiorem recurſus non ſit, tunc aſtu aliquo, ſive mendacio induci poſſet. Vide Ægid. de ConincK d. diſp. 17. dub. 4. in fine. Gutier. d. capit. 69. numero 13. Paul. Layman. d. lib. 5. tract. 10. p. 2. cap. 4. numero 6. verſ. eſſet. Ego ipſe d. alleg. 32. numero 84.

Concludo igitur præſentiam Parochi 49
in Matrimoniis neceſſariam non tantum corpoream, ſed etiam moralem requiri cum intelligentia, & advertentia actus, arg. l. 209. ff. de verb. ſignif. ibi, Coram Titio aliquid facere juſſus non videtur præſente eo feciſſe, niſi is intelligat itaque ſi furioſus, aut infans ſit, vel dormiens, non videtur coram eo feciſſe. reſolvunt Henriq. in ſum. lib. 11. capit. 1. §. 1. Petr. de Ledeſma de Matrim. q. 45. art. 5. verſ. eſt ſecundum dubium, Ægid. de ConincK d. diſp. 27. numero 44. Baſil. Pont. d. tract. de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 21. Cened. practic. & Canon. quæſt. lib. 1. q. 30. numero 33. cum ſeqq. Gutier. de Matrim. c. 69. Franc. Molin. d. different. 11. numero 113. ubi num. 120. ſubdit, nedum intelligere oporteat, cum quid agitur, ſed ut videat: ego ipſe d. alleg. 32. numero 78. Idemque dicendum de illo Parocho, qui præſens corpore eſt, ſed animo nihil omnino advertens, ſicut docent Sanchez d. lib. 3. diſp. 39. numero 5. Paul. Layman. d. capitul. 4. numero 6. in princip. niſi, ut ſuprà dixi affectatus eſſet non intelligere, ut advertit. Sanch. d. diſp. 39. numero 6. & refert à Sacra Congreg. deciſum Armendar. d. lib. 1. de Matrimon. numero 24.

Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, 50
etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu præſens ſit ita Navar. conſ. 20. numero 1. ſub tit. de ſponſal. in antiq. & conſul. 11. ſub tit. de clandeſt. deſponſat. in novis Salzed. d. capitul. 76. verſ. tertio licet d. lib. 5. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſal. deciſ. 24. Azened. lib. 1. numero 39. tit. 1. lib. 5. novæ Recop. Spin. d. gloſſ. 15. princip. numer. 48. & 49. Henriq. lib. 11. cap. 3. §. 5. in fine, Cevall. d. quæſt. 604. numero 66. Piaſec. in praxi Epiſc. parte 2 capitul. 4. numero 32. in fine, Sanch. d. lib. 3. diſp. 39. numer 10. Valer. Reginald. d. lib. 31. numero 182. Franc. Molin. d. different. 11. num. 119. Gutier. d. c. 63. numer. 3. cum ſeqq. Ego ipſe d. alleg. 32. numer. 88. Contra Armendar. d. lib. 1. de Matr. num. 1. & 55. Gonzal. ad reg. Cancellar. gloſſ. 48. numero 35. Bonacin. d. q. 2. punct. 8. num. 20. Baſil. Pont. de imped. Matrimon. cap. 26. §. 5. in fine, &

noviſſ.

noviſſ.tract.de Sacram. Matrim. lib. 5. cap. 21. nu. 24. exiſtimantes præſentiam Parochi conuiuij, & confabulationis, vel alterius negotij gratia vocati non ſufficere ad Matrimonium.

51 Quamuis ſit putatiuus. Morl. *in emporio Iuris p. 1. tit. de fideinſtrum. qu. 2. num. 6.* Io. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſid. remed. 127. numero 25.* & non promotus infra annum, vt cenſuit Sac. Congregat. Conc. 12. *Martij* 1593. & licet habeat ſuam collationem nullam ob nullitatem cōcurſus propter defectum examinatorum Synodalium eadem Sacr. Congregatio *in Ceneten. 31 Iulij* 1617. aut ſi adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus non toleratus, validè adhuc aſſiſtit Matrimonio, modò non ſit actualiter depoſitus, ac poſſeſſionem beneficij retineat. ita Petr. de Ledeſma *d. q. 45. art. 5. puncto 3. dub. 3. verſ. vltimo*, Henriq. *d. libro 11. capitul. 3. §. 4. & 5.* Ceuall. *d. quæſt. 604. num. 65.* Sayr. *ſub titulo de ſponſ. deciſ. 13.* Galet. *in Margar. caſuum Conſcient. verb. Matr. pag. 163. col. 1.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 219. concl. 10.* Sanch. *d. libro 3. diſp. 21. num. 4.* Ægid. de ConincK *d. diſp. 27. num. 24.* Rebello *d. libro 2. q. 9. numero 9.* Valer. Reginald. *d. libro 31. numero 177.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ. deciſ. 243. in 1. edit. & reſol. 213. numer. 1. in 2. edit.* Gutier. *de Matrim. cap. 62. num. 23.* aliàs cap. *66. numero 19.* Bonacin. *d. quæſt. 2. puncto 8. numero 21.* Molfeſ. *d. tract. 4. cap. 8. numero 56.* Mari. Alter, *de cenſur. tomo 1. libro 1. diſp. 8. cap. 6. per tot.* Gabr. Vaſquez *de excommunicat. d. dub. 4.* Armendar. *d. lib. 1. de Matrim. numero 5. & 6.* Paul. Layman. *d. capitulo 4. numero 5.* Hurtado *de Matrim. diſp. 5. diffic. 8. numero 26.* Baſil. Pont. *d. tract. de Sacrament. Matrim. libro 4. cap. 17. numero 6.* ubi *numero 10.* reſolvit

52 † Parochum excommunicatum aſſiſtentem matrimonio non effici irregularem, & *num. 11.* ſubdit peccare tamen, & graviter, de quo etiam Squillante *de oblig. Cleric. p. 3. num. 20.*

53 Et quamvis ſit ſchiſmaticus ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & Parochia privatus, Navar. *conſil. 8. numero 2. ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in novis*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub*

54 *tit. de ſponſalib. dec. 3.* † Et licet ſit notoriè fornicator, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus, Armendar. *d. lib. 1. de Matrim. numero 19.* Ego ipſe *d. alleg. 32. nu. 91.* † Vel habeat titulum inju- 55
ſtum beneficii, Sanch. *d. lib. 3. diſp. 22. num.* Ægid. de ConincK *d. diſput. 27. dub. 2. num. 26.* Bonac. *d. q. 2. punct. 8 nu. 24.* Baſil. Pont. *d. tr. de Sacram. Matrim. lib 5. cap. 19. per tot.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 103.*

Item quamvis interdictus, ſeù prohibi- 56
tus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, ſit, ne aliquos Matrimonio conjugat, quia adhuc validè aſſiſtit, ita Petr. de Ledeſma *d. q. 45. & in ſum. p. 1. de Sacram.* ubi *de Sacramen. Matrim. cap. 6. concl. 4. dub. 11.* Salzed. *d. cap. 76. in 1. dub.* Fr. Emman. *in ſumm. tomo 1. c. 219. num. 10.* Henriq. *libro 11. cap. 3. §. 4.* Cevall. *d. q. 604. nu. 7.* Poſſevin. *d. c. 10. numer. 14. verſ. Curatus*, Sanch. *d. libro 3. diſp. 21. num. 11. & 12. & diſp. 32. nu. 1. & 2.* Rebello *d. p. 2. libro 2. q. 9. nu. 9.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ. 244. in 1. edit.* aliàs *reſol. 213. n. 2. in 2. edit.* Valer. Reginald. *d. lib. 31. nu. 179.* Ægid. de Coninc. *d. diſp. 27. dub. 2. num. 28.* Ugolin. *d. c. 15. §. 10. num. 8.* Gutier. *de Matrim. c. 63. nu. 25.* Baſil. Pont. *in ſimili tract. lib. 5. c. 18. nu. 13.* Bonac. *d. q. 2. punct. 8. nu. 18.* ubi etiam idem dicendum aſſerit, quando hujuſmodi prohibitio fuit facta coadjutori, vel Vicario Parochiali, de quo etiam Armend. *d. l. 1. de Matrim. numer. 23.* Ego ipſe *d. allegat. 32. numero 93.*

Et quamvis exiſtat in peccato Mortali, 57
Poſſev. *de officio Curati cap. 5. num. 40.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. nu. 10.* Ego ipſe *d. alleg. 3 numer 106.* † Et etiamſi 58
aſſiſtat Matrimonio ſuorum Parochianorum in alterius Parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit, quia aſſiſtentia non eſt actus pertinens ad juriſdictionem contentioſam, imò neque ad voluntariam, Salzed. *de cap. 76. verſic. undecimo* Poſſevin. *d. c. 10. nu. 17* Hurtado *de Matrim. diſp. 5. diffic. 6. numer. 22.* ubi extendit etiam extra Epiſcopatum, Spin. *d. gloſ. 15. num. 42.* Sanch. *d. lib. 3. diſp. 19. num. 8. & 14.* Ægid. de ConincK *d. diſp. 27. num. 22.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c. 26. §. 6. verſ. addendum*, Valer. Reginald. *d. lib. 31. n. 177.* Bonacin. *d. q. 2. puncto 8. num. 14.* Gutier. *de Matrim. cap. 62. num. 5.* Ego ipſe *d. alleg. 32. numero 95.*

Contra Paul. Layman, *d. c. 4. in fine*, putantem peccare mortaliter Parochum, ſi

in

in aliena Parochia ſponſis ſuis ſolemniter, ac publicè aſſiſtat, & Segur. Davalos *d.p.* 2.*cap.* 15.*numer.* 49. ac Fr. Molin. *d. differ.* 11.*num.* 236.*cum ſeq.* exiſtimantes id non eſſe matrimonium.

59 Et quamvis aſſiſtens ſit delegatus Parochus, quem Epiſcopus conſtituit, & ad nutum ipſius amoveri poteſt, & Vicecuratus Vicario proprietario inſtitutus, Sanch. *d. libro* 3. *diſp.* 31. *num.* 16. Rebello *d. lib.* 2. *q.* 9. *num.* 8. Poſſevin. *d. cap.* 10. *num.* 14. *in fine.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 99.

60 Et denique quamvis Parochus ipſe non ſit Sacerdos, puta quia illi collata fuit Parochia, dum eſſet in minoribus ordinibus conſtitutus, ita Nav. *conſ.* 30. *ſub tit. de ſponſal. in antiq. aliàs conſ.* 9. *ſub tit. deſponſat. impub. in novis*, Veg. *in ſylva lib.* 6. *caſu* 119. *in fine*, Henriq. *d. lib.* 11. *capitulo* 3. *§.* 5. *& lib.* 14. *cap.* 6. *§.* 3. *in fine*, Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 39. Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub.* 3. *concluſ.* 3. Sahag. *ad tit. de ſponſal. num.* 88. Cevall. *d. queſt.* 604. *à num.* 56. Fr. Emman. *in ſum. to.* 1. *cap.* 218. *num.* 9. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 4. *nu.* 22. Zerol. *in ſimili praxi p.* 2. *verb. Parochus, verſ.* 3. Gutier. *de Juram. confir. p.* 1. *c.* 14. *nu.* 13. *in fine, & de matrim. c.* 62. *à n.* 16. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 20. *n.* 2. Armendar. *d. lib.* 1. *de matrim. nu.* 8. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 5. *cap.* 2. *n.* 295. Cened. *canon. q. l.* 1. *q.* 30. *n.* 54. *cum ſeqq.* Franc. Molin. *d. differ.* 11. *à n.* 128. Ægid. de Coninck *d. diſp.* 27. *dub.* 2. *n.* 21. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *n.* 177. Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 8. *n.* 16. Molfeſ. *in ſum. Theol. moral. tr.* 4. *c.* 8. *n.* 55. Baſil. Pont. *de imped. Matr. c.* 2. *§.* 5. *verſ. Parochus autem, & in noviſſ. tr. de Sacr. matr. l.* 5. *c.* 17. *n.* 1. Paul. Laym. *in Theol. moral. lib.* 5. *tr.* 10. *p.* 2. *c.* 4. *n.* 4. Hurtado *de matr. diſp.* 5. *diffic.* 7. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 105.

Contra *addit. ad conſ.* 9. *Navarr.* Fr. Emman. *in ſum. to.* 1. *c.* 219. Ugolin. *de poteſt. Epiſ. c.* 15. *§.* 10. *n.* 5. Fernandez *in exam. Theolog. moral. p.* 3. *c.* 18. *§.* 1. *nu.* 13. Filliuc. *in qu. moral. to.* 1. *tr.* 10. *n.* 303. exiſtimantes non ſufficere præſentiam Parochi, qui non ſit Sacerdos per Conc. Trid. *d. c.* 1. dum dicit, *qui aliter quàm præſente Parocho, vel alio Sacerdote*, ſed facilè reſpondetur particulam *alius*, non ſemper denotare perſonam antecedentem eſſe ſimilis qualitatis, ut conſtat ex illo Lucæ 23. *ducebantur autem & alii duo nequam cum eo.*

Poteſt proprius Parochus deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentia concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, ut colligitur ex Concil. Trid. *d. c.* 1. *verſ. vel alio Sacerdote*, &c. refert deciſum Armend. *d. lib.* 1 *de Matrim. nu.* 12. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 107. quamvis fictè concederet, valeret utique Matrimonium coram eo celebratum; Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 21. *nu.* 64. Bonac. *d. punct.* 2. *q.* 8. *num.* 24. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 109. Et etiamſi qui deputatur Regularis eſſet, quia hoc ſupponi videtur *in Clem. Religioſi de privil.* Lezana *in ſum. q. Regular. c.* 21. *nu.* 9. Fr. Ludov. Miranda *in man. Prælat. to.* 1. *q.* 48. *art.* 2. Ego ipſe *dict. alleg.* 32. *nu.* 108. 61

† Dummodo omni caſu deputandus ſit Sacerdos, quia alteri, quam Sacerdoti, Parochus aſſiſtendi licentiam concedere nequit, ita Nav. *conſ.* 6. *num.* 2. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in novis.* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.* 1. *de Sacram.* ubi *de Sacram. Matrim. c.* 6. *concl.* 4. *verſ. ſegueſſe lo ſegundo*, Sahag. *in cap. quamvis nu.* 13. *de offic. deleg. & ad tit. de ſponſalibus, nu* 89. Cevall. *d. qu.* 904. *nu.* 58. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp. nu.* 9. *cum ſeq.* Fr. Molin. *d. differ.* 11 *num.* 133. Gutier. *de matrim. c.* 62. *n.* 22. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſalib. deciſ.* 51. Baſil. Pont. *de impedim. matrim. c.* 26. ¶. 6. *verſ. is autem* Paul. Layman. *d. tract.* 10. *par.* 2. *cap.* 24. *numero* 4. Hurtado *d. diſp.* 5. *diffic.* 7. *in fine nu.* 25. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *nu.* 112. * etiamſi qui deputatur ab Epiſcopo deputatus non ſit. Rebel. *de obligat. Juſtit. p.* 2. *lib.* 2. *qu.* 8. *num.* 5. Ludov. à S. Ioanne *de adminiſt. Sacram. tit. de matrim. ſub nu.* 3. *verſ. nota.* * 62

Habet quoque Parochus facultatem concedendi hujuſmodi licentiam alteri Sacerdoti validè aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum, quamvis eſſet irregularis, ſuſpenſus, excommunicatus non toleratus, quia hæc conceſſio non eſt actus juriſdictionis, ita Henriq. *d. lib.* 11. *cap.* 3. ¶. 5. *& lib.* 13. *c.* 7. ¶. 7. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 21. *num.* 7. Gutier. *de Matrim. cap.* 62. *num.* 24. Baſil. Pont. *eod. tract. lib* 7. *c.* 17. *num.* 14. Bonac. *d. q.* 2. *puncto* 7. *num.* 22. Hurtado *de matrim. diſp.* 5 *diffic.* 8. *num.* 26. *cum ſeq.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 110. Et ſaltem in caſu neceſſitatis admittit Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis, capitulo* 6. *quæſt.* 3. 63

Contra Petr. de Ledeſma *de Matrim. qu.* 45. *art.* 5. *puncto* 3. *dub.* 4. *& in ſum. part.* 1.

de

de Sacrament. ubi *de Sacrament. Matrim. cap.6.concl.4.* Mari. Alter. *de cenſur. tom.2. lib.3.diſp.6.cap.6.verſ.ſed dubitatur*, Avil. *in ſimili tr. par.2. cap.6. diſp.3. dub.3. concl.* Ægid. de Coninck *d.diſp.27.num.21.* Paul. Layman. *d.cap.4.num.5. verſ.credo*, exiſtimantes excommunicatum, aut ſuſpenſum, ſi toleratus non eſt, alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi nec licitè, nec validè committere.

64 Eandem etiam facultatem habet Parochus, quamvis degradatus, qui alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi licitè committere poteſt, ſecundùm Sayr. *de cenſur. lib.5. capit. 22. num. 26.* Bonac. *d. quæſt. 2. puncto 8. numero 23.* quos refero ego ipſe *alleg. 32. numero 111.*

65 Et poteſt quilibet Parochus facultatem concedere alteri Sacerdoti conjungendi ſponſos in Matrimonium non ſolum in propria Parochia, ſed etiam extra illam, ſicut docent Fr. Emman. *in ſumm. tomo 1. capitulo 223. concluſ. 6.* Ægid. de Coninc. *diſputat. 27. dub. 2. numero 23. & dub. 3. numero 38.* Gutier. *d. capitulo 62. numero 10.* Valer. Reginald. *d. libro 31. numero 180.* Bonacin. *d. quæſt. 2. puncto 8. numero 13.* Homobon. de Bonis *de examine eccleſiaſtico tract. 11. capitulo 20. quæſt. 23. reſol. 3.* Ego ipſe *d. allegat. 32. num. 114.*

66 Contra Seguram quem refert, & ſequitur Fr. Molin. *d. different. 11. numer. 136. cum ſeqq.* exiſtimantes Matrimonium non poſſe contrahi in aliena Parochia, nec poſſe Parochum, vel Ordinarium concedere licentiam ſuis Parochianis ad contrahendum Matrimonium extra ſuam Parochiam, vel diœceſim reſpectivè.

67 An Parochi delegati, quos Epiſcopi conſtituunt, & ad nutum ipſius amoveri poſſunt, & Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti poſſint alteri Sacerdoti hanc licentiam aſſiſtendi concedere? Affirmant Rebello *d. part. 2. quæſt. 8. numero 8. & in addit. libro 4. numero 67.* Poſſevin. *dict. capitulo 10. numero 14. in fine*, quos refero ego ipſe *d. allegat. 32. numero 115. in med.* addo Hurtad. *de Matrimon. diſput. 5. diffic. 10. numero 34.* quod verum credit etiam in præſentia Parochi proprietarii Baſil. Pontif. *in ſuo noviſſimo tractat. de Sacrament. Matrimon. libro 5. capitulo 28. numero 2.* latè per concluſiones, Sanch. *d. libro 3. diſputat. 31.* ad quem ſe remittit Gutier. *de Matrim. capitulo 66. numero 18.* Contra Sot. & Barth. Medinam, quos refert Hurtado *ubi ſupra* contrarium tenentes. 68

Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licito intervenire, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem, ut tradit Fr. Molin. *d. differ. 11. numero 95. cum ſeqq.* quem refero ego ipſe *d. alleg. 32. nu. 115. in princ.*

Licentia aſſiſtendi, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſſe expreſſa, 69 non verò tacita, ut per Menoch. *de arbitrar. caſu 453. numero 13. & 14. & conſ. 398. numero 15.* Salzed. ad Bernard. *in tr. capitulo 76. verſic. duodecimo*, Petr. de Ledeſma *in ſum. part. 1. de Sacrament.* ubi *de Sacrament. de Matrim. capitulo 6. concluſ. 4. dub. 14.* Henriq. *d. libro 11. capitulo 3. §. 5. litt. V.* Ceval. *d. quæſtion. 604. numero 114.* Cened. *d. quæſt. 30. numer. 79. in fine*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 47. numero 52.* Armendar. *d. libro 1. de Matrimon. numero 31.* Ægid. de Coninc. *d. tomo 2. diſput. 30 dub. 2. numero 31.* Valer. Reginald. *d. libro 31. numero 181.* Sanch. *d. libro 3. diſput. 35. numero 15.* Molfeſ. *in ſum. tract. 4. capitulo 8. numero 63.* Franc. Molin. *dict. differ. 11. numero 98.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrimon. capitulo 6. §. 6. verſ. licentia*, Filliuc. *tractat. 10. de Matrimon. capitulo 6. quæſt. 7. num. 218. cum ſeqq.* Bonacin. *d. quæſt. 3. puncto 8. numero 11.* Ego ipſe *d. allegat. 33. numero 126.* me citato in illo loco. Homob. de Bonis *in examine eccleſiaſtico tractat. 11. capitulo 10. quæſt. 22. reſolut. 5.*

Et requiritur, quod actum præcedat ſecundum Salzed. *d. capitulo 76. verſ. 13.* Sanch. *d. diſput. 35. numero 8.* Fr. Molin. *d. differ. 11. numero 99.* Cened. *d. quæſt. 30. numero 78.* Ego ipſe *d. allegat. 32. numero 129.*

Metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi 70 per dolum, & mendacia veſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueatur, ut docent *dict. libro 3. diſputat. 39. numero 13. & diſputat. 21. numero 7.* Ægid. de Coninc. *d. diſput. 27. numero 37.* Valer. Reginald. *d. libro 31. numero 182.* Gutier. *de Matrim. capitulo 69. numero 14. & 15.* Bonacin. *d. quæſt. 2. puncto 8. numero 17.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 133.* Et validè datur contra prohibitionem Epiſ-

Epiſcopi ad effectum, vt Matrimonium contractum coram Sacerdote cui conceſſa fuit, validum ſit, prout reſoluit Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c. 26. §. 6. verſ. valet*, vbi teſtatur deciſum, *& in nouiſſ. tract. de Matrim. lib. 5. cap. 29. num. 3.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num.* 134. Et non reqiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis, ex Nau. *conſ.* 41 *numero* 1. *ſub tit. de ſponſal. in antiq.* aliàs *conſ.* 12. *de clandeſt. de ſponſ. in nouis* Henriq. *d. cap. 3. §. 5. in commento in lit.* Z. Fr. Emman. *in Sum. part.* 1. *cap.* 219. *num.* 13. Vgolin. *de irregul. cap. 6. §. 7. num. 3.* Sanch. *d. lib. 3. diſput. 35. n.* 10. Valer. Reginald. *d. lib.* 31. *num.* 180. Fr. Molin. *d. differ.* 11. *nn.* 100. Cened. *d. q. 30. nu.* 80. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de ſponſal. deciſ.* 48. Bonac. *d. qu. 2. punct. 8. num.* 11. Ego ipſe *d. alleg. 32. num.* 128.

71 Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui data fuit à Parocho abſentiam facere volentes, infirmo, Matrimonio contrahendo intereſſe, ſicut à Sacra Congreg. deciſum referunt Rebello *de obligat. Iuſtit. poſt lib. 4. in declarat. ſect. 3.* Armendar. *lib. 1. de Matrim. numer.* 31. Bonac. *d. puncto* 8. *numero* 11. Ego ipſe *d. alleg. 32. numer.* 127. *in princip.* Rot. *deciſ.* 750. *num. 6. p. 1. diverſ. & in Vicentina Matrimonii* 11. *Martii* 1624. coram bonæ mem.

72 Dunozetto: † Sufficit quoque licentia conceſſa à Parocho, ut poſſit quis intra ſuam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere, ut per Navar. *conſ. 27. ſub tit. de ſponſ. in antiq.* quod deeſt in novis, Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. titul.* 13. Rot. *d. deciſ.* 750. *numero 2. par. 1. diverſ.* Tamburin. *de jure Abbatum tom. 2. diſput. 9. quæſt.* 2. Hurtado *d. diſp. 5. diffic.* 11. Salzed. *d. cap. 76. verſ. duodecimo in fine*, Sanch. *d. lib. 3. diſp. 35. num.* 7. ubi *num.* 8. declarat non ſufficere, ſi Parochus, quando eſt præſens, concedat alicui licentiam adminiſtrandi omnia Sacramenta, ſecus, ſi abſens relinquat ſubſtitutum; refero ego ipſe *d. alleg. 32. numero* 127. *in med.* & iuxta hæc intelligendi ſunt Filliuc. *q. moral. tom. 1. tract. 10. de Sacram. Matrim. par. 1. cap 6. numero* 218. Tamburin. *d. q. 2. num. 1. propè fin.* abſolutè exiſtimantes non ſufficere licentiam miniſtrandi Sacramenta à Parocho conceſſam, ut eius vigore poſſit Sacerdos deputatus Matrimoniis aſſiſtere, vel illa ſolemnizare, ut loquatur eo caſu, quo non fuit à Parocho conceſſa licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſine ulla reſtrictiva, ſed ubi licentia fuit data adminiſtrandi Sacramenta magis neceſſaria quia tunc ea extendi non poterit ad celebrationem Matrimonii, ut dicit Rot. *deciſ.* 643. *numero ultim. part. 1. diverſ. & in d. Vicentina Matrimonii.*

Cujus licentiæ vigore poterit Sacerdos delegatus validè Matrimonio aſſiſtere, 73
dum à Parocho concedente non revocetur, quæ tunc revocata cenſebitur, quando iis, quibus conceſſa fuit, per certum nuncium, aut litteras ſignificata ſit revocatio, ut reſolvuunt Sanch. *d. libro 3. diſp. 39. nu. 9.* Ægid. de Coninc. *d. diſp. 27. numero 32. verſ. ſexto.* Galet. *in margar. caſuum Conſcientiæ, verb. Matrimonium, pag. 164. col. 2.* Ego ipſe *d. alleg. 32. n.* 131. reſolventes ante hujuſmodi intimationem acta tenere, etiamſi Sacerdos ille aliunde ſciret ſuæ facultatis revocationem. † Non verò ex- 74
pirat, ſi interim Parochus moriatur, ſecundum Franc. Molin. *d. differ. 11. nu.* 111. quem refero ego ipſe *d. alleg. 32. numer.* 132. Sed contrarium fuit in Rota reſolutum *in d. Vicentina Matrimonii* coram bonæ mem. Dunozetto, arg. *l. mandatum, C. mandati, cap. gratum, cap. relatum, de officio deleg.* cum vulgaribus, & ideò hoc tenendum.

Si Parochus conceſſiſſet licentiam Sa- 75
cerdoti aſſiſtendi, ſed hic nondum certificatus de ea notitia aſſiſtat (ut ſi licentia fuiſſet conceſſa nuncio miſſo à Sacerdote) valebit Matrimonium; quia ſatis eſt eſſe cognitam, & acceptatam à nuncio; ſi verò Parochus motu proprio concedat, vel ad inſtantiam alterius non miſſi à Sacerdote, non valebit, quia talis licentia eſt quoddam privilegium, hoc autem effectum ſortitur à tempore notitiæ; ut tradunt Sanch. *d. lib. 3. diſp.* 36. Filliuc. *d. tract. 10. numer* 220. Hurtado *de Matrimon. diſp. 5. diffic.* 13. Sed hac in re inveni Sacram Congreg. Conc. *ſub die 5. Decembris* 1626. *&* 15. *Aprilis* 1628. cenſuiſſe Matrimonium contractum coram ſacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, prout ignorat unius ex contrahentibus eſſe invalidam.

76 Sacerdos credere non debet dicenti ſe licentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferat, vel ſit perſonam ſpectatæ fidei, de cujus veritate dubitari nullo modo poſſet, ita Sanch. *d. lib. 3. diſp. 37. numer. 2.* Ægid. de ConincK. *d. diſp. 27. nu 39.* Valer. Reginald. *d. lib. 31. numer. 181.* Baſil. Pont. *d. §. 6. verſ. conceſſa*, Bonac. *d. q. 2. punct. 8. nu. 38.* Tamburin. *d. tom. 2. diſp. 8. q. 2. in fine.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 32. & nu. 135.*

77 † Si autem re vera non eſſe vera hujuſmodi licentia, Matrimonium cum illa contractum eſt nullum, ut cenſuit S. Cong. Conc. 7. *Septembris* 1620.

78 † Et aſſerenti licentiam proprii Parochi in contrahendo Matrimonio requiſitam non interveniſe incumbit onus probandi, quando contra eam opponitur à tertio, ex Maſcard. *de probat. concl.* 982.

79 Proprii Parochi, vel alterius Sacerdotis de ejus licentia præſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva, Sanch. *d. lib. 3. diſp. 41. numero* 1. Petr. de Ledeſma *in ſumm. p. 1. de Sacram.* ubi *de Sacram. Matrim. c. 4. concl. 5.* Rebell. *d. p. 2. lib. 2. quæſt. 8. ſect. 8. à num. 8.* Ægid. de Coninck *d. diſp. 27. n. 40. concl. 1.* Bonac. *d. punct. 7. n. 41.* Filliuc. *d. tract. 10. num. 229. cum ſeqq.* Ego ipſe *d. alleg. 32. numero* 137.

80 Teſtes duo, vel tres rationis compotes ſufficiunt, quamvis impuberes, conſanguinei domeſtici, fœminæ, aut infames, ſecundum Spin. *d. gl. 15. prin. numer. 46.* Henriq. *d. lib. 11. cap. 3. §. 9.* Petr. de Ledeſ. *de Matr. q. 45. art. 5. punct. 3. poſt. 4. dub. verſ. concl. fit.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. c. 219. nu. 18. in 2. edit.* Sanch. *d. lib. 3. diſp. 41. numer. 4. cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Matrimonium §. 14.* Cevall. *d. q. 604. n. 84. in margar. Caſuum Conſcient. verb. Matrimonium pag.* 164. Baſil Pont. *de impedimentis Matrim. c. 26. §. 6. in fine*, Fernandez *d. p. 3. c. 18. §. 1. num.* 14. Bonac. *d. q. 2. puncto 8. num.* 43. Buratt. *deciſ. 713. num. 7.* ubi Ferentil. *in annot. nu.* 11. Ludov. à S. Joanne *d. tit. de Matr. num. 6.* Paul. Layman. *d. c. 4. n. 6. verſ. ſecundo.* Ego ipſe *d. alleg. 32. numero* 138.

Contra Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 1. comp. 8. num. 64. cum ſeqq.* exiſtimantem teſtes legitimos, idoneos, & omni exceptione majores requiri.

Et ſufficiunt quamvis dolo, & ad aliud vocati ſint, Sanch. *lib. 3. diſp. 39. n. 10.* quem refero ego ipſe *d. alleg. 32. num. 139. in fine*, vel vi detenti, dummodò intelligant conſenſus contrahentium, & advertant, quod agitur, ut per Cevall. *d. q. 601. num. 81.* Sanch. *diſp. 39. nu. 9.* Ægid. de ConincK *d. q. 27. num. 44.* Guttier. *de Matrim. c. 69. nu. 13.* Cened. *d. lib. 8. q. 30. nu. 108. ad fin.* Bonac. *d. q. 2. puncto 8. num. 45.* Ego ipſe *d. alleg. 32. n. 139. in med.* Et non deſiderantur rogati, Greg. Lop. *lib. 1. verb. ſin teſtigos tit. 3. p. 4.* Henriq. *d. c. 3. §. 9.* Sanch. *d. lib. 4. diſp. 41. num. 7.* Chald. Periera *de empt. & vendic. c. 6. n. 22.* Gutier. *de Matrim. cap. 55. in fine*, Poſſevin. *d. c. 10. num. 22. verſ. quæres*, Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi c. 15. §. 10.* Bonacin. *§. 10 d. q. 2. puncto 8. num. 44.* Ego ipſe *d. alleg. 32. numero 139. in princip.*

Utrùm autem data urgente neceſſitate poſſit Matrimonium abſque Parochi præſentia, vel aliàs non ſervata forma Concilii celebrari, in dubium ſolet ab aliquibus revocari, nam videbatur dicendum Matrimonium celebratum urgente graviſſima neceſſitate valere, veluti ſi contrahens in articulo mortis conſtitutus bona fide nubat ex rationabili cauſa, ne ſalus animæ ipſius, quæ concubina ad illum uſque diem vixerat, periclitaretur, & ut pravę affectioni in illo agone conſultum eſſet: quo caſu videbatur S. Concilium debere recipere interpretationem, ut etiamſi forma pręſcripta ad unguem non fuerit obſervata, actus ſuſtineatur, cum tunc legitimè impedita non potuerit formam præſcriptam adimplere, Brun. *in tractat. de form. & ſolemnit. tit. de potent. & form. ſolemnit. limit. 34.* juxta deducta per Lap. *alleg. 82. numero 1.* & Dec. *in c. 5. n. 21. de elect.* ubi licèt juxta diſpoſitionem *cap. quia propter, de elect.* requiratur pro forma ſubſtantiali, quòd electio fieri debeat per tres ſcrutatores; tamen ſi in collegio non adſint tres, qui poſſint eligi ſcrutatores, valet electio de minori numero vel ſine illis facta. Ex quibus forſan hanc partem ſuſtinent Vega *in ſum. lib. 3. caſu 361.* & Jacob de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. c. 86. numero 4. verſiculo 2.* 81

Contrarium tamen eſt omninò tenendum, quia licèt lex eccleſiaſtica non obliget in extrema neceſſitate cum tanto rigore, ut non liceat aliquando contravenire, nihilominus dum agitur de eſſentiali forma Sacramenti, neceſſitas non excuſat ab in-

invaliditate Matrimonii, non tam vi legis eccleſiaſticæ, quàm ratione legis naturalis, & divinæ ibi incluſæ, quæ prohibet omnem acceſſum ad non ſuam uxorem, eo enim ipſo quòd Eccleſia inhabilitati materiam, ideſt perſonas aliter contrahentes, daretur acceſſus ad non ſuam contra præceptum divinum. Certum ſiquidem eſt ex doctrina Theologorum Sacramentum conſtare ex materia apta, & forma, & Eccleſiam poſſe in Matrimonio hanc ineptudinem materiæ conſtituere, qui defectus materiæ impedit Matrimonii perfectionem, & ſic nullam etiam gravis neceſſitas poteſt ſupplere hunc defectum, & validare actum à principio nullum, ut in iiſdemmet terminis noſtris conſulit Nav. *conſ.* 44. *deſponſ.* aliàs *conſilio 6. de clandeſt. deſponſ.* & tenent Sarmien. *libro* 1. *ſelect. cap.* 9. *numero* 7. Segura *in direct. Jud. p.* 2. *cap.* 15. *num.* 44. Henriq. *in ſum. libr.* 11. *de Matrim. cap.* 3. *§.* 1. *&* 8. Gutier. *de Matrim. cap.* 61. *numero* 4. *cum ſeqq.* Homobon. de bonis *de exam. eccleſ. tract.* 11. *cap.* 7. *q.* 14. *reſol.* 3. cum multis aliis, quos refert, & ſequitur Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 17. ubi ex profeſſo hanc materiam tractat, & decidit, refutatis Doctoribus contrariæ ſententiæ, Ægidius de Coninch. *d. diſp.* 27. *dub.* 1. Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 5. *cap.* 6. Hurtado *de Matrim. diſp.* 5. *diffic.* 3. Rot. *deciſ.* 646. *numero* 1. *part.* 2. *diverſ.*

Conſtat autem formam præſcriptam à Concilio non eſſe ſolemnitatem extrinſecam, accidentalem, ut ſunt publicationes, & denunciationes, ac aliæ ſimiles, ſed realem, eſſentialem, & ſubſtantialem, quæ nec poteſt adimpleri per æquipollens, & numquam poteſt remitti ex quacunque urgentiſſima cauſa, ſaltem ad inducendam actus validitatem, Dec. *conſ.* 466. *num.* 4. Boer. *conſ.* 66. *num.* 26. & in terminis, in quibus allegabatur impoſſibilitas, reſpondit Rot. *in una Ferrarien. bonorum* 16. *Junii* 1614. confirmata 10. *Decembris ejuſdem anni*, coram Reverendiſs. Seleucien. Unde nullam poteſt aliam recipere interpretationem Sacri Concil. diſpoſitio, quæ voluit formam præciſam inducere ad hoc, ut Sacramentum Matrimonii ritè, & rectè celebraretur coram miniſtro Eccleſiæ proprio Paſtore, vel de ejus licentia, aliàs actum corruere neceſſe eſt. Nec bona fides ſic contrahentis poteſt convalidare actum ipſo jure prohibitum, & nullum præcipuè ſtante decreto irritante, quod afficit etiam ignorantes, licet forſam quoad aliàs pœnas bona fides poſſit excuſare gloſ. *in Clement.* 2. *de hæreticis*, ibi Card. poſt *notab.* 6. Imol. *nu.* 2. cum multis aliis citatis per Sanch. *d. diſp.* 17. *ſub fin.* Unde ex his ſic tenuit Rot. *in Vicentina Matrimonii* 11. *Martii* 1624. coram Reverendiſs. Seleucien.

Non tenentur iterum obtenta diſpenſatione coram Parocho, & teſtibus contrahere, qui jam ſemel coram ejſdem contraxere, invalidè tamen propter defectum conſenſus utriuſq; contrahentis, vel propter metum utrique incuſſum, vel cum impedimento dirimenti, ut per Fr. Emman. *in ſum. to.* 1. *c.* 218. *n.* 17. Henriq. *d. l.* 11. *c.* 3. *§.* 2. Nav. *in man. c.* 22. *nu.* 70. Franc. Silv. *in addit. ad* 3. *p.* S. Thom. *art.* 2. *q.* 2. *concl* 4. Ægid. de Coninc. *de Sacram. diſp.* 24. *dub.* 10. *n.* 83. Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 98. *& in praxi fori eccleſ. deciſ.* 246. *in* 1. *edit.* Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 32. *nu.* 13. Valer. Regin. *d. lib.* 31. *nu.* 183. *ad fin.* Gutier. *de matr. cap.* 46. *num.* 15. Bonacin. *d. quæſt.* 2. *puncto* 9. *numero* 4. Rebello *d. p.* 2. *libro* 2. *quæſt.* 9. *numero* 5. *& ſeq.* Diana *reſolut. moral. p.* 2. *tract.* 1. *miſcel. reſol.* 5. Poſſevin. *d. cap.* 10. *numero* 25. Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 157. 82

Contra Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 15. *princ. num.* 62. Gutier. *de Matrim. c.* 76. *num.* 32. Cened. *ad Decretal. collect.* 58. *num.* 4. *& Canon. q.* 30. *numer.* 11. Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.* 1. *q.* 120. *num.* 3. *& q.* 122. *numer.* 3. Baſil. Pont. *de Matrim. lib.* 5. *c.* 6. *nu.* 5. Zambran. *in deciſ. caſuum Conſc. temp. mortis cap.* 7. *dub.* 2. exiſtimantes invalidè contrahentes ob defectum conſenſus, vel cum impedimento dirimenti obtenta diſpenſatione teneri iterum conſentire ante Parochum, & teſtes. * Sed conciliari debet utraque opinio, ut ſcilicet prima procedat in impedimento occulto, ſecunda verò in publico, quia. * 83

Qui ſubſiſtente aliquo impedimento occulto publicè juxta formam Concil. Trid. *d. cap.* 2. celebrarunt, & ſi nullum fuerit Matrimonium, eo ſublato non coguntur denuò eadem formam obſervare, ut per Petr. de Ledeſma *d. quæſt.* 45. *art.* 5. *concl.* 2. *ante ult. dub.* Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 37. 84

Valer. Reginald. *d. lib. 31. num. 183. ad fin.* Fr. Leo. *in theſauro fori eccleſ. p. 2. cap. 9. nu. 83. cum ſeqq.* Ægid. de Coninc. *d. tomo 2. diſp. 24. nu. 83.* Franc. Molin. *d. dif. 11. n. 160.* Bonac. *d. q. 2. punct. 9. n. 10.** Ludovicus à Sancto Joanne *ubi ſupra nu. 7.** Matrimonium nullum ex aliquo defectu occulto celebratum tamen juxta formam Concil. *d. cap. 1.* ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate ſecundùm Henr. *d. lib 11. cap. 3. §. 6.** Seraphin. *d. deciſ. 900.** Sanchez. *d. diſput. 37. nu. 3.* Franc. Molin. *d. lib. 2. differ. 17. num. 39.** Verùm licèt hi Doctores loquantur, vel neceſſariò intelligendi ſint, quando impedimentum eſt occultum, in aliis verò impedimentis non occultis certiſſimum eſt matrimonium nullum propter impedimentum non ratificari niſi de novo repetitis ſolemnitatibus Concilii Tridentini ſi partes permanendo inſimul liberè conſentiant, quotieſcumque enim Matrimonium non tenet ex aliquo impedimento, quod ab initio viget, ſi poſtea ceſſet, opus eſt, quod omnia de integro ponantur, quot ſunt neceſſaria, & de eſſentia matrimonii, ita Gutier. *Canon. lib. 2. cap. 18. nu. 9. cum ſeq.* Zambran. *de caſibus in articulo mortis, cap. 7. dub. 2. numer. 4.* Seraphin. *deciſ. 900.* Rota apud Farin. *decis. 265. per tot. tom. 2. conſil crim.* repetita inter impreſſas Greg. XV. *deciſ. 395.* ubi multis rationibus hanc partem ſuſtinet, & præcipuè ex ea, quia omnis forma, & ſolemnitas, quæ debet intervenire in actu, ut valeat, intervenire debet in ratificatione, nec poteſt ſervire ſolemnitas per prius ſequuta, quia illa debet concurrere de tempore actus, nec poteſt ab eo ſeparari, nec juvare poteſt fictio, aut retrotractio, cum non fiat, quando actus eſt omninò nullus, &c. ſequitur eadem Rota apud Farin. *deciſ. 204. nu. 2. p. 2. recentiſſ.* cujus reſolutionis ea mihi videtur principalis ratio, quam tradit Bald. *in l. mancipia, per illum text. C. de rebus alien.* videlicet, quia ratificatio reconciliat ea, quæ pendent ab animo, ſed non ea, quæ pendent ex aliqua forma, vel ex alia potentia exteriori.

85 Expreſſio verò, vel ratificatio conſenſus non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus vt Matrimonium infidelium fiat Sacramentum, ita Fr. Emman. *in ſum. to. 1 c. 230.* Nav. *conſ. 4. in fine ſub tit. de pactis in antiq. aliàs conſ. 2. in fine ſub tit. de converſ. infidel. in novis,* Sanc. *l. 2. diſp. 92. nu. 1.* Rebello *d. lib. 2. qu. 6. nu. 5.* Gutier. *de Matrim. cap. 42. nu. 6.* Bonac. *d. q. 2. punct. 2. nu. 9.* Ego ipſe *d. alleg. 32. num. 158.*

Præſentia Parochi, & teſtium requiritur, ut Matrimonium celebratum per procuratorem ſit validum, ut per Henriq. *l. 11. cap. 2. §. 6.* Sanch. *lib. 2. diſp. 12. nu. 3. & lib. 3. diſp. 8. nu. 24.* Ægid. de Coninck *diſput. 24 dub. 9. num. 78.* Gutier. *de Matrim. capit. 45.* Bonac. *d. q. 2. punct. 4. nu. 5.* Ugolin. *d. cap. 15. §. 10. nu. 4. verſ. quæ,* Ego ipſe *d. allegat. 32. num. 159.* Andr. Victorel. *in notis ad cap. 10.* Poſſevin. *nu. 46.* ubi dicit, quod ut procurator validum Matrimonium alieno nomine contrahat, quatuor requiruntur conditiones. *Prima*, ut ſpeciale mandatum habeat ad Matrimonium contrahendum. *Secunda*, ut mandatum ſit ad ineundum Matrimonium cum certa perſona. *Tertia*, ut procurator id numeris per ſe obeat, non enim ſubſtituere poteſt, niſi mandatum expreſsè hoc explicet. *Quarta*, ut dum conſenſum præbet, facultas revocata non ſit. 86

Tenetur Parochus interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, utrum ſcilicet fœmina velit ducere virum, & vir fœminam, ſicut advertunt Valer. Reginald. *d. l. 31. nu. 175.* Ægid. de Coninck *d. diſp. 27. dub. 5. numer. 74.* Gutier. *de Matrim. 1. 69. ad fin.* Bonac. *in ſimili tract. q. 1. punct. 8. numer. 40.* Ego ipſe *d. allegat. 32. numer. 168.* Filliuc. *d. tractat. 10. numero 223.* Aliàs ſi omittat, graviter peccare reſolvit Baſil. Pont. *d. capitulo 26. §. 2. verſ. ex quibus condit. 6.* niſi certus eſſet de mutuo illorum conſenſu; tunc enim omiſſionem iſtius interrogationis eſſe tantummodo peccatum veniale, docet Bonac. *d. numero 40.* 87

Ad Matrimonii validitatem minimè requiruntur, ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens vtatur in eius celebratione his verbis, *Ego vos in Matrimonium coniungo &c.* de quibus *in d. cap. 1.* Concilij Trid. vt docent Perez *lib. 1. verſ. præterea neceſſarium eſt, tit. 1. l. 5. Ordinam. pag. 39.* Petr. de Ledeſma *de Matrim d. 43. art. 1. dub. 4. concl. fin. & q. 45. art. 5. pun. 3. ante primum dub. concl. 2. & in ſum. par. 1. de Sacr.* vbi *de Sacr. Matr. c. 1. concl. 15. in fine* Henriq *d. lib. 11. cap. 2. §. 7.* Segura *d. par. 2. c. 15. n. 52.* Sanch. *lib. 3. diſp. 38. nu. 4.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p 2. c. 9. nu. 36.* Ceual. *d. q. 604.* 88

*quæſt.*604.*numer.*53. Franc. Molin. *d. differ.* 11. *num.* 125. Baſil. Pont. *loco proximè citato condit.* 7. Ægid. de Coninc. *d. diſp.* 27. *dub.* 4. *num.* 45. Valer. Reginald. *d lib.* 31. *num.* 175. Sayr. *in floribus dec. ſub tit. de ſponſalib dec.* 61. Cened. *d. lib.* 1. *q.* 39. *num.* 38. Filliuc. *d. tract.* 10. *numer.* 211. Gutier. *d. cap.* 69. *num.* 3. Campan. *in diverſ. Juris Canonici rub.* 1. *num.* 50. Bonacin *d. quæſt.* 2. *punct.* 8. *num.* 39. ubi etiam quod Parochus tenetur ex præcepto Concilii *d. c.* 1. uti prædictis verbis, vel ſaltem aliis juxta ritum, & conſuetudinem patriæ, refero ego ipſe *d. alleg.* 32. *num.* 169. Quorum verborum omiſſio eſt peccatum mortale, cùm violetur Concilii præceptum, ſecundùm Salzed. ad Bernard. *cap.* 76. *lit. B. verſ. ſecundò.* Henriq. *lib.* 11. *capit.* 2. *§.* 1. Rebello *d. lib.* 2. *quæſt.* 7. *ſect.* 1. *numer* 04.

Contra Sanch. *lib.* 8. *diſp.* 38. *nu.* 7. Ægid. de Coninc. *d. dub.* 4. *numero* 45. Gutier. *d. cap.* 69. *num.* 16. Bonac. *d. puncto* 8. *numer.* 39. *verſ. rogabis* exiſtimantes eſſe tantùm peccatum veniale.

89 Parochus quicunque, in cujus Parochia vagabundi ſunt, & commorantur, poteſt eorum Matrimoniis intereſſe, ut probant Sanc. *d. lib.* 3. *diſp.* 25. *numero* 11. Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. cap.* 26. *§.* 5. *verſ. alienigenæ*, etiamſi alter tantùm vagus ſit, quia adhuc ſatis eſt, ſi quivis Parochus interſit, Cened. *d. quæſt.* 30. *num.* 68. *verſ. circa hanc* Gutier. *de Matrim. capit.* 65. *numero* 8. diligenti tamen inquiſitione præmiſſa, & obtenta Ordinarii licentia, ut habetur expreſsè in Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim. capit.* 7. nè fortè ſint alibi conjugati, aut habeant occultum impedimentum contrahendi, ut benè obſervant Perez *lib.* 1. *in princip. tit.* 12. *lib.* 8. *Ordin.* Henriq. *d. lib.* 11. *capit.* 3. *§.* 3. Petr. de Ledeſma *de Matrim. quæſt.* 45. *art.* 5. *dub.* 4. *verſ. dico ſecundò, & in ſum. part.* 1. *de Sacram.* ubi *de Sacram. Matrim capit.* 7. *concluſ.* 4. *dub* 3. Fr. Emman. *in ſum. tom* 2. *capit.* 219. *numero* 3. Zerol. *in praxi Epiſcop part.* 1. *verb. Matrimonium §.* 6. *& part.* 2. *verb. Parochus pag.* 81. Sanch. *d. diſput.* 25. *à numero* 8. Cened. *d. quæſt.* 30 *numero* 66. *cum ſeq.* Ægid. de Coninck. *d. diſp.* 27. *num.* 20. Rebello *d. p.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 8. *num.* 3. Valer. Reginald. *d. l.* 31. *numero* 139. Gutier. *d. capit.* 65. Bonacin. *d. punct.* 8. *numero* 6. Si verò Parochus eam non adhibeat diligentiam. Peccabit mortaliter, ſed valebit Matrimonium, ita Verac. *in append. ad qu. quomodò qui vagantur admittendi ſint ad Matrim. verſ. quamvis ſic fiat*, Henriquez, *d. capit.* 3. *§.* 3. Sanch. *d. diſput.* 25. *numero* 16. *&* 17. Cened. *d. q.* 3. *numer.* 68. *in princ.* Baſil. Pont. *d. c.* 5. *in fine.* Gutier. *d. cap.* 65. *num.* 15. *& cap.* 67. *nu.* 3. Vagus, ſeù vagabundus quoad hunc propoſitum is dicitur qui nullum certum domicilium habet, vel qui priſtinum domicilium omninò deferens amiſit, & iter agit, aut navigat animo acquirendi novum, ita Henriq. *d. p.* 2. Cened. *d. q.* 30. *nu.* 69. *&* 70. Gutier. *d. cap.* 65. *nu.* 9. Sanch. *d. diſp.* 25. *numer.* 1. ubi *num.* 8. *verſ. intellige*, dicit Tridentinum loqui de his, qui vagantur, in certas habent ſedes, latè Aloyſ. Ricc. *in praxi fori eccleſ p.* 4. *reſol.* 353. *cum ſeq.* nam *reſol.* 354. reſolvit bannitum quoad hunc effectum non dici vagabundum. Et hoc jure alienigenarum gaudent etiam ii, qui ne coram proprio contrahant, aliò ſecedunt non habitaturi, nec manſuri, ut per Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 23. *n.* 13. *&* 14. *& diſp.* 25. *n.* 11. *in fine.* Gutier. *d. c.* 65. *n.* 11. Bonac. *d. puncto* 8. *num.* 4. quicquid dicant Fr. Emman. *d. c.* 219. *n.* 2 Rebello *d. l.* 2. *q.* 8. *n.* 6.

Ad Matrimonium contrahendum coram Parocho, & teſtibus obligantur ii, 90
apud quos promulgatum eſt Concil. Trid. & receptum juxta illius ſtatutum *in d. cap.* 1. *verſ. & hujuſmodi decretum*, qua publicatione nondum facta nulla obligatio arctat habitatores, nec ligat ignorantes, prout in quibuſdam Galliæ, & Poloniæ partibus, ita Petr. de Ledeſma *in Sum. p.* 1. *de Sacr.* ubi *de Sacr. Matrim. cap.* 6. *concl.* 4. *dub.* 5. Cevall. *d. q.* 604. *nu.* 143. Nav. *conſil.* 8. *numero* 1. *ſub tit. de clandeſt. deſponſ. in novis* Henriquez *d. lib.* 11. *c.* 33. *§.* 8. Gallet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Matrimonium pag.* 163. *col.* 2. Sanch. *d. lib.* 2. *diſp.* 18. *numero* 1. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis tr.* 4. *c.* 9. *num.* 19. Rebel. *d. lib.* 2. *q.* 7. *ſect.* 3. Gutier. *de Matrim. cap.* 1. *numero* 12. Baſil. Pont. *d. c.* 26. *§.* 2. *verſ.* 4. ubi ſubdit hujuſmodi reſolutionem non naſci ex eo, quòd lex ad ſui obligationem exigat, ut acceptetur à populo, ſed ex ſpeciali diſpoſitione Eccleſiæ in hoc caſu, quæ hanc legem obligare noluit, niſi poſt promulgationem in ſingulis Parochiis factam, trigintaque publicatione diebus elapſis, refero ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 152.

91 Unde ii, qui ſunt incolæ unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, ſi aliò migrent, ubi non eſt acceptatum, poterunt validè contrahere, ſervata quoad fieri poſſit antiqua lege eccleſiaſtica, ſive illac tranſeant, ſive domicilium ibidem collocaverint, ut per Petr. de Ledeſma *de Matrim.q.*45.*art.*4.*puncto* 3. Henriquez *d.l.*11.*c.*8.*p.*8. Baſil. Pont *d.c.* 26.§.2.*verſ.hinc etiam fit eos, & de Matrim.lib.*5.*c.*9. Rebello *d.p.*2.*l.*2.*q* 6.*num.*15. Valer. Reginald. *d.lib.*31.*num.*176. Ægid. de Coninc. *d.diſput.*27.*dub.*1.*nu.*14. Sanct. *d.lib.*3.*diſp.*17.*numer.*28. Gutier. *d.capit.*61. *num.*12. Bonacin. *d.quæſt.*2.*puncto* 8.*numero* 1. Molfeſ. *d.tract.*4.*c.*9.*numero* 21. Filliuc. *d.tract.*10.*cap.*6.*num.*200. Homobonus de bonis *de examine eccleſiaſtico tract.*11.*cap.* 7.*reſol.*3.*verſ.ſecundo* Hurtado *de Matr. diſp.*5.*diffic.*4.*in princ.* quod ego verum

92 credo, ſi receſſus à loco habitationis fuiſſe factus ad evitanda impedimenta, puta inimicitias, & obſtacula parentum; ſecùs ſi receſſus fuit factus per fraudem, quia aderat impedimentum, ut cenſuit S. Congregat. Concil. *ſub die* 7 *Februarii* 1602. & ideò eadem Sacr Congr. *in Colonien.* 5. *Septembris* 1626. & *in Antuerpien.* 16. *De-*

93 *cembris* 1618. declaravit † Matrimonium non eſſe legitimum, ſi contrahatur inter ſe transferentes ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum, ſub animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi. Sic è contra incola illius loci, in quo non

94 eſt acceptatum Conc. Trident. tenetur † contrahere Matrimonium coram Parocho, & teſtibus, ſi divertat ad locum, in quo eſt receptum, ſicut reſolvunt Petr. de Ledeſma, *d.q.*45.*puncto* 3.*ad fin.* Sanch. *d.lib.*3.*diſp.*18.*num.*26. Valer. Reginald. *d. lib.*31 *num.*176. Ægid. de Coninc. *d.diſp.*27. *dub.*1.*ad fin.* Molfeſ. *d.tract.*4.*c.*9.*numer.*20. Bonac. *dicto puncto* 8.*num.*5. Ego ipſe *d.alleg.*32.*numero* 155.

95 Inſuper Concil. *d.cap.*1. Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minores teſtium numero, & teſtes, qui ſine Parocho, vel Sacerdote de ejus licentia hujuſmodi contractui interfuerint, nec non ipſos contrahentes graviter arbitrio. Ordinarii puniri præcipit, cujus deciſione ſublata non eſt pœna ſuſpenſionis triennalis impoſita Parocho aſſiſtenti Matrimonio clandeſtino, *in capitul. ult.* §. *final. de clandeſt. deſponſ.* ſed præterea licebit Ordinario in illum alia pœna arbitraria animadvertere ad ejus temeritatem, & præſumptionem coercendam, ita Veracruc. *in appendic. ad ſpecul. conjug. dub.* 11. *in fine*, Majol *de irregul. lib.*3.*capit.*23.*numero* 17. Salzed. *d. capit.*76.*verſ. Octavò non eſt oblivioni*, Fr. Emman. *in ſum. tom.*1.*capit.*221. *numero* 4. Ægid. de Coninc *d.diſput.*27.*numero* 84. Sanch *d. lib.*1.*diſp.*48.*à numer.*3 Franc. Molin. *d. differ.*11.*numero* 147.*cum ſeq.* Mar. Alter. *de cenſur. tom.*2.*diſp.*11.*de ſuſpenſ. cap.*5.*in princ.* Ego ipſe *d.alleg.*32. *num.*162. ubi *num.*163. addo Parochum ob licentiam conceſſam alio Sacerdoti aſſiſtendi Matrimonio clandeſtino non incurrere prædictam triennalem ſuſpenſionem, quia Concil. ſuſpendit Parochum, vel alium Sacerdotem conjungentem, & non exprimit dantem licentiam, mandantem, vel conſulentem, & *num.*65. dico ſuſpenſum ab officio, qui interfuit Matrimonio clandeſtino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia tex. *in d. c. ult.* ſolum mandat ſuſpendendum eſſe à beneficio contra Mutienſ *lib.*1.*gloſſ.*7.*nu.*2.*in fine, tit.*1.*lib.*5. *novæ Recop.* Sanch. *d.l.*3.*diſp.*48.*nu.*4. Gaſp. Hurtado *de Matr. diſp.*5.*diff.c.*17.*n.*55. exiſtimantes ceſſare hoc edictam ſuſpenſionem triennalem per pœnam arbitrariam impoſitam à Conc. citato *c.*1. In hac quidem triennali ſuſpenſione diſpenſare non poſſe Epiſcopum, reſolvunt. Conc. *de ſponſal. p.*2.*c.*1 *in princ. n.*13. Henriquez *in ſum. l.* 13.*capit.*39.§.3. Sanch. *d.lib.*3.*diſp.*52. Ego ipſe *d. alleg.*32.*nu.*166. nec virtute Concil. *ſeſſ.*24.*de reform. c.*6. id Epiſcopo permiſſum eſt, ut tenent Sanch. *d. diſp.*52.*num.*4. Mari. Alter. *d.c.*5.*propè fin.* Ego ipſe *d.alleg.* 32.*numer.*176. ex ea ratione, quia hæc ſuſpenſio non incurritur ipſo jure, ſed per ſententiam Iudicis cognitione præmiſſa de delicto, unde ſupponitur deductum ad forum contentioſum.

Præterea hortatur eadem S Synod. Trid. *d.capit.*1. ut conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent, ut ex ea colligunt Ægid. de Coninc. *d. to.*2.*diſp.*27.*à nu.* 71. Rebel. *d. par.*2.*lib.*2.*q.*7.*num.*2. Fr. Leo *in theſ. fori eccleſ. p.*2.*c.*9 *n.*48.*verſ. nam licet*, Baſil. Pont. *d. capit.*26.§.2.*cond.*4.*verſ. ex quibus*, Ego ipſe *d. alleg.*32.*numero* 179. 96

Subla-

97 Sublato tamen ſcandalo, & contemptu legis eccleſiaſticæ, maximè ſi probabile ſit incontinentiæ periculum, peccatum mortale non erit Matrimonium conſummare ante hujuſmodi benedictionem, ſicut reſolvunt Navar. *in man. c.* 22. *n* 73. Covar. *de ſponſal. p.* 2. *c.* 7. *§.* 2. *nu.* 2. plures citati à Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 12 quibus addo Rebel. *d. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 7. *nu.* 2. Cened. *d. q.* 50. *propè fin.* Ægid. de ConincK *d. diſp.* 26. *numero* 72. *cum ſeq,* Baſil. Pont *d. c.* 26. *§.* 2 *verſ. ex quibus.* Gutier. *de Matrim. c.* 49. *n.* 3. *& cap.* 106. *n.* 13. Bonac. *eod. tract. q.* 4. *punct.* 6 *num.* 1. *in fin. & nu.* 4. *verſ. rogabis quarto,* refero ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 181.

98 Statuit deinde idem Concil. *eod. capit.* 1. benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam, niſi ab ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii Sacerdoti concedi poſſe, quacunque conſuetudine etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda, eſt non obſtante, † & debet

99 Parochus recipere eleemoſynam occaſione benedictionis, & non alius, Sacr. Congreg. Rit. *in Acherontina* 25. *Januarii* 1602.

100 † Ad id autem ſufficere Parochum utriuſque contrahentis tenent Cened, *ad Decretal. collect.* 81. *numer.* 8. Sanch. *lib.* 7. *diſput.* 82. *num.* 8. Armendar. *d. lib.* 1. *de Matr. nu.* 32. Gutier. *de Matrim. c.* 106. *num.* 8. *&* 9. Bonacin. *d. q.* 4. *puncto* 6. *numer.* 3. Ego ipſe *d. alleg.* 31. *numero* 175.

Contra Cavalcan. *par.* 2. *deciſ.* 12. *à num.* 21. Paul. Fuſc. *de viſit. l.* 2. *c.* 3. *nu.* 21. Ceval. *d. q.* 604. *numer.* 148. exiſtimantes non integrum eſſe utriuſuis contrahentis Parocho benedictiones hujuſmodi impartiri; ſed id eſſe Parochi mulieris.

101 Eas verò omittere peccatum veniale eſſe tenent Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 82. *numero* 6. & Hurtado *de Matrimon. diſp.* 5. *diffic.* 23. *n.* 83. quia tantum ſunt ſacramentale quoddam, quod non apparet magni momenti, neque valde congruens progreſſui Matrimonii,* Fieri autem non poſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia, ut cenſuit Sacr. Congreg. Concil. *in Piſauren.* 13. *Julii* 1630. cujus memini *in collect. Bullarii verb. benedictio*. Et eleemoſynæ, quæ dant ſponſi in illorum benedictione, ſpectant ad Parochum, Sacr. Congr. Rituum *in Acherontin.* 25. *Januarii* 1602. *

102 Benedictiones hujuſmodi non debet Parochus facere ſecundo nubentibus, etiamſi forte primum Matrimon. fuerit invalidum; ita Navarr. *in man. cap.* 22. *numer.* 83. Perez *l.* 1. *verſ. ſi alia pæna, tit.* 1. *lib:* 5. *Ordinam.* Mozz. *de contractib. tit. de Matr, cap. de naturalib. Matrimon. numer.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu* 417. *numer.* 2. Cened. *ad Decretal. collect.* 49. *numer.* 1. Ægid. de Coninc. *d. diſput.* 27 *dub.* 8. *numero* 72. Gutier. *d. capit.* 106. *numer.* 14. *cum ſeqq* Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 82. *numer.* 15. Rebel. *d. p.* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 20. *numer.* 3. Bonacin *d. q.* 4. *puncto* 6. *num.* 4. Hurtado *d. diffic.* 23. *numer.* 84. ſervata ſemper legitima diœceſis conſuetudine. Poſſevin. *de officio Curati capit.* 10. *numero* 48. † 103
quæ quidem generaliter recepta obtinet, ut poſſit benedictio ſolemniter fieri, ſi fœmina nondum fuiſſet benedicta, ut obſervant Covar. *de ſponſalib. p.* 2. *cap.* 8. *§.* 11. *nu.* 2. Gregor. *l.* 2. *verb.* no deven ſer velados *tit,* 11. *p.* 4. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 59. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 2. *diſp,* 11. *de ſuſpenſ. cap.* 4. *verſ. tertio dubitatur,* Aloyſ. Ric. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.* 313. *in fine in* 2. *edit.* Ego ipſe *d. alleg.* 32. *numero* 184.

* Licet Parochus pro benedictione hujuſmodi nuptiarum prohibeatur aliquid exigere, ſponte tamen oblatum recipere poteſt, ut tenent Selv. *de benefic. p.* 1. *q.* 7. *numer.* 55. Gutier. *Canon. lib,* 1. *cap.* 29. *num.* 16. *&* 17. reſolventes etiam quòd ſi Sacerdos ad quem ſpectat benedictio nuptiarum, nolit dare licentiam alteri Sacerdoti, quod benedicat nuptias niſi pro pecunia, ſiquidem non intendat vendere licentia benedictionis, ſed providere ſibi de portione oblationis idem contingenti, non eſt ſimonia ſi tamen ex certa ſcientia majorem exigat ſummam, quam præſumatur debere valere portio eidem contingens, meritò præſumi poteſt, quod ipſam licentiam vendere voluit *

Quod ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos ſive regularis, ſive ſecularis ſit etiamſi id ſibi ex privilegio, vel immemorabili conſuetudine licere contendat alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia Matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit ipſo jure tandiu ſuſpenſus maneat; quandiu ab Ordinario ejus Parochi, qui matrimonio intereſſe debeat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſolvatur, ita Conc. Trid *ſæpè cit. c.* 1. Ex quo. 104

Primò colligo Sacerdotem tam ſecularem, quam Regularem conjungentem in Matrimonium, vel benedicentem ſubditos alterius Parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarii remanere ſuſpenſum ab officio, donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem ita Sanch. *lib. 3. diſp. 52. numero* 4. Henriq. *d. lib. 13. cap. 38. §. 2. in fine lit. E. & capit. 39. §. 3. lit. C.* Suar. *tom. 5. diſp. 31. ſect. 1. numer.* 18. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. q. 2. art.* 1. Portel. *in dubiis Regular. ver. Matrimonium nu.* 1. Hurtado *de Matrimon. & cenſur. tract. de ſuſpenſione diffic. 13. numer. 40. verſ. nono* Bonac. *de cenſur. diſp. 3. quæſt. 6. punct. 5. num.* 16. & noviſſimè *de ſuſpenſion. omnibus in particulari diſp. 3. punct. 3.* Ego ipſe *de alleg. 32. n. 186. cum ſeqq.*

105 *Secundò* colligo Sacerdotes Regulares Matrimonia ſolemnizantes non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali ultra ſuſpenſionem præfatam, ipſo facto excommunicatos eſſe excommunicatione Sedi Apoſt. reſervata, de qua *in Clem. 1. de privileg.* ita Navar. *conſ. 1. nu. 7. ſub tit. de pœnis, in antiq. & conſ. 10. ſub tit. de conſtit. in antiq.* Majol. *de irregul. lib. 3. cap. 25. numero 12. verſ. clandeſtinum,* Ugolin. *de officio Epiſcopi cap. 15. §. 12. numero* 8. Sanch. *d. lib. 3. diſput. 48. num. 8. & 9.* Molfeſ. *d. tract. 4. cap. 8. numero 66.* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 2. diſp. 11. cap. 4. verſ. ſed queret.* Ludov. Miranda *in man. Prælator. tom. 1. quæſt. 48. art. 2.* Ego ipſe *dict. alleg. 32. numero* 192.

Contra Henriq. *in ſum. lib. 13. cap. 38. §. 2. in commento lit. E.* Suar. *tom. 4. de cenſur. diſp. 12. ſect. 4. nu. 13.* Sayr. *in ſimili tract. lib. 4. cap. 15. numero* 10. Bonac. *eod. tract, diſp. 3. q. 6. punct. 6. num. 19. in fine,* & *de Matrim. q. 4. punct. 6. nu. 3.* Baſil. Pont. *de impedimen. Matrim. cap. 26. §. 2. verſ. ex quibus concedit. nu. 10. & §. 6. in princ.* exiſtimantes Religioſum benedicendo abſque licentia præter ſuſpenſionem non incurrere excommunicationem lactam *in dict. Clem. 1.*

106 *Tertiò* colligo Sacerdotem benedictionem ſecundis nuptiis impartientem in caſu non permiſſo incurrere ſuſpenſionem, ut per Covar. *§. 11. numer.* 2. Navar. *in cap. 24. numero* 137. Clar. *§. fin. q. 75. verſ. Sacerdos* Henriquez *d. lib. 33. cap. 39. §. 3. & d. cap. §. 2.* Perez. *lib. 5. col. 5. verſ. intelligas tit. 1. lib. 5. Ordin.* Fr. Emman. *in ſum. tomo 1. capit. 241. in fin.* Marc. Anton. Genuen. *in pract. Archiep. Neapol. c. 59. in addit.* Mar. Alter. *d. c. 4. verſ. ſecundo* Sanch. *d. diſp. 82. numero* 27. Gutier. *d. c. 106. à num.* 16. Ego ipſe *d. alleg. 32. numero* 188.

Contra Bernard. & Salzed. *in pract. c. 77. n. 2. & lit. F.* Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 82. num. 2. in fine* Menoch. *de arbitr. caſu* 417. *nu.* 8. Ceval. *d. q. 604. nu.* 125. Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 113. nu.* 1. Ugolin. *d. §. 12. nu. 6. in fine,* exiſtimantes arbitraria tantum pœna puniendum eſſe clericum in caſibus ſibi non permiſſis nuptiales benedictiones indulgentem.

Quartò colligo excuſare à ſupradicta ſuſpenſione ignorantiam etiam craſſam, dummodo non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas Sanchez *d. lib. 3. diſp. 48. numer. 7.* Gutier. *de Matrim. cap. 75. numer.* 16. 107

Quintò colligo hanc ſuſpenſionis pœnam ne dum ad officium, ſed etiam ad beneficium extendi poſſe, ut per Hurtado *de Matrim. & cenſur. tractat. de ſuſpenſione diffic. 13. num. 40. verſ. nono* Franc. Molin. *d. differ. 11. nu.* 149. ubi *nu.* 150. tenet eam ipſo jure impoſitam eſſe, quia Concil. Trid. *d. c.* 1. ibi *tandiu ſuſpenſus maneat, &* c. loquitur per verba præſentis temporis, quæ latam ſententiam important. 108

De Extremæ Unctionis Sacramento per Parochum adminiſtrando. Cap. XXII.

SUMMARIUM.

1 *Sacerdos quivis Sacramentum Extremæ Unctionis valide confert.*

2 *Extremam Unctionem miniſtrans, cum non ſit Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, graviter peccat.*

3 *Regulares Sacerdotes, qui clericis ſecularibus, ſive laicis Extremam Unctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata.*

4 *Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis Fratribus profeſſis, converſis, Oblatis, Donatis, & ſervitoribus ſecularibus poſ-*

poſſunt Extremam Vnctionem, toties quoties neceſſarium fuerit miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu.

5 *Ordinarii locorum permittere debent, ut Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum Sanctum pro ipſorum uſu dumtaxat.*

6 *Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam Vnctionem miniſtrare; neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus eam licitè poterit miniſtrare.*

7 *Extremam Vnctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato eodem tempore, dare urgente neceſſitate.*

8 *Parochus ſi inchoatas Vnctiones ob repentinam infirmitatem, vel mortem abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet.*

9 *Parochus, ſi omnes Vnctiones infirmi propè morituri perficere non poſſe credat, tunc plures Sacerdotes ad ungendum admittere poterit.*

10 *Parochus ratione officii obligatur Extremam Vnctionem ſubditis miniſtrare, ita ut peccet mortaliter, ſi petenti ſine juſta excuſatione neget.*

11 *Extremæ Vnctionis capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certe antea uſus eſt, hoc que Sacramentum recipere optaverat.*

12 *Extrema Vnctio non eſt neganda pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & S. Pœnitentiæ, aut Eucha-riſtiæ recipiendæ capacibus.*

13 *Extrema Vnctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modo priuſquam in talem amentiæ ſtatum perveniſſent, mentem hoc ſaltem interpretativè deſideraverint.*

14 *Parochus eo caſu Extremam Vnctionem miniſtrare debebit, cum viderit hominem vita periclitari.*

15 *Parochus poterit Extremam Vnctionem miniſtrare, cum viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſum.*

16 *Peſtis tempore ad vitandum contagium inſervire poteſt uſus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum è loco remotiori.*

17 *Parochus non tenetur cum mortali vitæ periculo Vnctionem præbere.*

18 *Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate; tenetur Parochus extremam Vnctionem miniſtrare.*

19 *Parochus ad Extremam Vnctionem miniſtrandam non debet expectare articulum, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omnino ipſius deſperata ſit ſalus.*

20 *Extrema Vnctio poteſt miniſtrari infirmo extra lectum jacenti.*

21 *Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam Vnctionem miniſtrare, & ſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit.*

22 *Extrema unctio miniſtrari poteſt, quamvis adhibito medicorum judicio probabiliter dubitetur, an homo in periculo mortis ſit necne.*

23 *Infirmus ſi, dum inungitur, moriatur, debet Parochus ab Vnctionibus deſiſtere.*

24 *Extremæ Vnctionis materia remota eſt oleum ex olivis ab Epiſcopus priùs benedictum, vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione.*

25 *Parochus peccat ſi oleum alterius anni in Extrema Vnctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas.*

26 *Oleum conſecratum pro Extrema Vnctione miniſtranda ſi creditur non ſufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati.*

27 *Extremæ Vnctionis materia proxima eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote.*

28 *In quinque ſenſibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti.*

29 *Vnctiones pedum, ac renum non ſunt de eſſentia Sacramenti Extremæ Vnctionis.*

30 *Vnctio in renibus convenientius amittitur, preſertim in feminis, ac viris Religioſis.*

31 *Infirmus ſi manibus careat, ungenda eſt caro propinqua, ſi oculis careat, locus oculorum ungi debet, dum ei adminiſtratur Extrema Vnctio.*

32 *Sacerdotes non in palmis, ubi ſacro oleo, uncti ſunt, ſed infra palmam, vel in exteriori manus parte inungi ſolent, dum eis Extrema Vnctio miniſtratur.*

32 *Extrema Vnctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis, eo quod periculum ſit in*

mora,

ra; ſine culpa poterit una auris, vel una manus inungi,

34 *Unctiones ſine Cruce fieri in Extrema Unctione nihil obſtat cauſa celebrandi propter periculum inſtantis mortis.*

35 *Forma Extremæ Unctionis, quæ oſtenditur,*

36 *Extrema Unctio ex conſuetudine fermè ubique obtenta ultimo loco inter Sacramenta morituro confertur,*

37 *Extremam Unctionem conferre infirmo, antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ; non eſt peccatum mortale,*

38 *Parochus non poterit Extremam Unctionem iterum conferre durante eodem periculo morbi.*

39 *Parochus non poteſt prætermittere Orationes, & Pſalmos, qui in Extremæ Unctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu.*

40 *Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſſarii in adminiſtratione Extremæ Unctionis.*

41 *Extremam Unctionem non licet adminiſtrare in neceſſitate non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis.*

42 *Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda extrema Unctione adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt.*

43 *Parochus in adminiſtranda extrema Unctione unum miniſtrum clericum ſi haberi poſſit, adhibere debet; alioqui ſolus illam conferens reliqua etiam omnia peragere poterit.*

44 *Parochus non debet ſine lumine Extremam Unctionem deferre.*

45 *Interdicti tempore Extrema Unctio nulli laico, vel etiam clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt.*

46 *Extrema Unctio interdicti tempore miniſtrare poterit, quando infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum.*

1 LIcèt quivis Sacerdos Sacramentum Extremæ Unctionis validè conferat, uti proprius illius miniſter, quia ejus adminiſtratio intrinſecè non eſt, actus jurisdictionis ſicut abſolutio à peccatis, Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *capitulo* 3. *de Extrema Unction.* Sanctus Thom. *in* 4. *diſtinct.* 23. *quæſt.* 2. *articul.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Extrema Unctio*, *§.* 2. Sayr. *de Sacrament. in genere, libro* 2. *capitulo* 2. *quæſtion.* 3. *articulo* 2. *verſ.* 2. *de Sacrament. in med.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 70. *articulo* 1. Valer. Reginald. *in praxi fori pœniten. libro* 28. *à numero* 69. Ægid. de ConincK *de Sacram. & cenſur. tom.* 2. *diſputat.* 19. *à numero* 20. Bonacin. *de Sacrament. diſputat.* 7. *quæſt. unic. puncto* 4. *numero* 1. Molfeſ. *in ſumma Theologiæ moralis tractat.* 4. *capitulo* 3. *numero* 32. Homobon. de Bonis, *de examine eccleſ. tractat.* 4. *quæſtion.* 53. Anton. Fernandez *in examine Theologiæ moralis part.* 3. *capitulo* 10. *§.* 1. *numero* 8. Filliuc. *in quæſt. moral. tractat.* 3. *capitul.* 5. *numero* 87. Paul. Layman. *in Theologia morali libro* 5. *tractat.* 8. *capitulo* 6. *ex numero* 1. tamen non poteſt licitè illud adminiſtrare, niſi habeat jurisdictionem, & ab Eccleſia non impediatur, ac propterea † qui non eſt proprius Sacerdos, aut Pa- 2
rochus rei qui facultatem non habet à proprio Parocho graviter peccat adminiſtrando hoc Sacramentum, ſiquidem Sacramenta fidelibus miniſtrare proprium eſt Paſtoris officium, & nullus mittere debet falcem in meſſem alienam, ſibique alienam jurisdictionem uſurpare, ita Sot. *in* 4. *diſtinct.* 23. *quæſt.* 2. *articulo* 1. Sylveſt. *verb. Unctio Extrema numero* 4. * Zambran. *de caſibus in articulo mortis, capitulo* 5. *dub.* 8. *numero* 2. * Fernandez *d. numero* 8. ConincK *d. diſput.* 19. *numero* 28. Bonacin. *d. puncto* 4. *numero* 4. & 5. Paul. Layman. *d. capitulo* 6. *numero* 2. Tamburin. *de jure Abbatum tom.* 2. *diſput.* 7. *quæſtion.* 1. * Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacram. art.* 5. *de Extrema Unctione, numero* 22. ubi quod ſub ratihabitione Parochi poterit quilibet Sacerdos adminiſtrare hoc Sacramentum.

Regulares verò Sacerdotes, qui clericis ſæcularibus, ſine laicis Sacramentum hoc ſine proprii Parochialis Præsbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint ipſo facto ſunt excommunicati, cujus excommunicationis abſolutio Sedi Apoſtol. eſt ſpecialiter reſervata, ut probat *Clemen.* 1. *de privileg.* & ex ea colligunt Henriquez *in ſumm. libro* 13. *capitulo* 40. ¶. 4. *littera N.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 60. *articulo* 2. *verſ. decimo*. Zerol. *d.* 3

verb.

verb. Extrema Vnctio ¶. 2. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 13. *quæſt.* 5. *verſ. primum*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 44. Ludov. Miranda *in man. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 44. Ludov. Miranda *in man. Prælator. tom.* 1. *quæſt* 46. *articul.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 210. *verſ. duodecimo*, Bonacin. *d. puncto* 4. *numero* 6. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi part.* 3. *allegat.* 50. *numero* 96. *ſecundum Lugdunen. impreſſ.* * & me citato Lezana *in ſumma quæſt. Regular. capitulo* 9.

4 *numero* 31. *& capitulo* 21. *numero* 10. * † omnibus tamen, & ſingulis Fratribus profeſſis, Converſis, Oblatis Donatis, nouitiis, & ſervitoribus ſæcularibus, aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus poſſunt ipſi Regulares hoc toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu; ex privilegio Eugen. IV. Fratribus Minoribus conceſſo, cujus meminit Ludov. Miranda *d. articulo* 1. *verſ. ſed pro*, & Tamburin. *d. diſput.* 7. *qu.* 3. *in princip.* Portel. *in dub. Regular. verb. famuli, ſeu famulares numero* 1. Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſol.*

5 *64. numero* 1. † & ideo permittere debent locorum Ordinarii, ut ipſi teneant in ſuis Eccleſiis eodem Sanctum pro ipſorum uſu dumtaxat, ſicut cenſuit Sacr. Congregatio *negotiis Epiſcop. & Regular. præpoſita, ſub die* 13. *Julii* 1589. Quamvis quoad Donatos Oblatos, & ſervitores, ſæculares id hodie habere locum tantum in foro Conſcientiæ, ſive occulto dicendum videatur, ita ut ſi Parochus aliquod jus circa hujuſmodi perſonas vendicare vellet, & in exteriori foro illud poſtularet, non poſſet ei virtute præfati privilegii, ſeu aliorum reſiſti, niſi quatenus ea per *Concil. Trident.* reſtricta non ſint, & ſic quandiu ipſe non reſiſtit, integrum eſt Religioſis tuta Conſcientia ſuis privilegiis uti juxta Pii V. conceſſionem, qui vivæ vocis oraculo abſolutè, & ſine limitatione declaraverit, ut gratiæ hujuſmodi non cenſeantur derogatæ, nec reſtrictæ, ita Suar. *tom.* 4. *de Religion. tractat.* 10. *libro* 9. *capitulo* 4. *numero* 12. Tamburin. *d. quæſt.* 3. *in fine*.

6 Si verò Parochus abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit hoc Sacramentum miniſtrare, neque etiam hoc caſu Superior ejus audiri queat pro petenda licentia, tunc quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus licitè poterit illud miniſtrare; quia in tali caſu, etſi ipſemet immediatus Paſtor, ſeu Parochus invitus ſit, tamen ejus Superior, ſaltem Summus Pont. licentiam præbere cenſendus eſt cum hoc Sacramentum animæ in extrema lucta valdè utile ſit & quaſi firmiſſimum præſidium contra Dæmonis infeſtatione à Chriſto inſtitutum, teſtante Concil. Trident. *in proœm. de Extrema Unctione*, imo etiam neceſſarium animæ remedium, cum aliud eo tempore Sacramentum ſalubriter ſuſcipi nequeat, & ideò ſic docent Cajet. *verb. excommunicatio numero* 64. Armil. *eod. verbo nu.* 49. Henriq. *l.* 3. *cap.* 13. *§.* 4. Svar. *tom.* 3. *diſp.* 44. *ſect.* 2. Ægid. de ConincK *d. diſp.* 16. *nu.* 9. Zambran. *de caſibus in articulo mortis c.* 5. *dub.* 8. Fernandez. *d. §.* 1. *nu.* 8. *propè fin.* Ex qua ratione excommunicationem *d. Clem.* 1. *de privileg.* non incurri à Religioſis adminiſtrantibus in caſu neceſſitatis abſente Parocho pluribus citatio reſolvit, Bonac. *d. quæſt. unica puncto* 4. *num.* 6. quibus addo Ludov. Miranda *d. qu.* 49. *art.* 1. *concl. unic. in princ.* Svar. *to.* 4. *de Relig. tr.* 10. *lib.* 9. *c.* 4. *nu.* 9. Tamburin. *d. diſp.* 7. *qu.* 2.

Poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato eodem tempore Extremam Unctionem dare, ita unus unum ſenſum ungat, itidem prolata forma partiali: ita Henriq. *in ſum. lib.* 1. *c.* 17. *§.* 2. Nald. *verb. Extrema Unctio num.* 6. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 28. *nu.* 62. Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Extrema Vnctio habet*, Ægid. de ConincK *d. diſp.* 19. *dub.* 9. Poſſevin. *d. tract. de officio Curati c.* 9. *ſub dub.* 8. Bonac. *d. punct.* 4. *nu.* 7. * Ludov. à S. Joanne *d. loco num.* 24. * Sed non eſt faciendum ſine neceſſitate, quia extra illam non poteſt Sacramentum à pluribus Sacerdotibus adminiſtrari abſque peccato mortali, cum fiat contra uſum, & praxim Eccleſiæ in re gravi, qui habet ut unus miniſter omnes Unctiones, ideoque totum Sacramentum perficiat, ſicut obſervat Bonacin. *d. nu.* 7. *verſ. dixi urgente neceſſitate, & nu.* 8. † Neceſſitatis autem caſus hac in re duplex eſſe poteſt, unus communiter receptus ex parte miniſtri, ſi inchoatas unctiones ob repentinam infirmitatem, aut mortem abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet, nihil repetens 7 8

tens

tens, ſed quæ reſtant adiicens, ut per Poſſevin. *d. numer.* 8. Bonacin. *d. punct.* 4. *num.* 9. † Alter eſt ex parte infirmi, ſi ante

9 moriturus videatur, quam unicus miniſter omnes unctiones perficere poſſit, tunc permittit Suar. *d. diſp.* 44. *ſect.* 2. *nu.* 8. ut plures Sacerdotes ſimul ungant, unus oculos, & alter aures, &c. proferentes interim formas, quæ Vnctionibus reſpondent. Ea fortaſſe Jacobus Apoſtolus *epiſt.* 5. idcirco Presbyteros nominavit, ut ſignificaverit plures ad hujus Sacramenti miniſtrationem concurrere poſſe niſi fortaſſe magis placeat dicere numerum pluralem pro ſingulari uſurpaſſe ac ſi diceret; *inducite unum ex Sacerdotibus miniſtris Eccleſiæ*, vide Doctores, quos citat Bonacin. *d. punct.* 4. *numero* 7. *verſ. neque obſtat.*

10 Parochus oratione officii ex juſtitia obligatur hoc Sacramentum ad fidelium ſalutem à Chriſto inſtitutum ſubditis miniſtrare, ut proinde mortaliter peccet, ſi petenti ſine juſta excuſatione neget, vel differat cum probabili periculo; ne interim infirmus decedat; ita Poſſevin. *dict. c.* 9. *numer.* 9. * Ludov. à Sancto Joanne *d. art.* 5. *num.* 4. * Bonac. *d. q. unica punct.* 5. *nu.* 12. Chapeaville *d. tract. cap.* 5. *q.* 1. Paul. Laym. *d. tract.* 8. *cap.* 7. *numero* 3.

11 Subjectum hujus Sacramenti capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur vel certè antea uſus eſt, hocque Sacramentum recipere optaverit, ita Poſſev. *d. cap.* 9. *num.* 4. Zerol. *in praxi de Sacram. Pœnit. cap.* 15. *quæſt.* 7. * Zambran. *d. cap.* 5. *dub.* 3. ubi ait debere dari cuicunque infirmo cujus mors timeatur, & creditur citò futura, modo infirmitas naſcatur ex morbo, vel ex vulnere, vel ex veneno potato, vel ex alia quocunque cauſa intrinſeca, non tamen proximo morti violentæ, ut ſuſpendendo, vel ſuffocando, quia non infirmatur, & *numer.* 2. quod non eſt neceſſarium, ut ſit in lecto, & *dub.* 6. tenet in eadem infirmitate poſſe repeti Extremam Vnctionem. * Bonacin *d. quæſtion. unica punct.* 5. *numer.* 1. Paul. Layman. *d. tract.* 8. *cap.* 4. *numero* 1. * Ludov. à Sanct. Joanne *d. art.* 5. *à numero* 5. *

12 Unde neganda non eſt Extrema Vnctio pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & ſacræ pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendæ capacibus, non antea, cum devotionem, & affectionem erga ipſum tunc habere non poſſint, ac præterea cum ſi inſtitutum niſi contra reliquias peccatorum actualium, quæ ipſe ante uſum rationis non habent, ſed nec habere poſſunt, & quamvis ordinetur etiam ad tollendas reliquias peccati originalis aliquo modo, id tamen eſt quatenus poſtmodum confirmatæ ſunt per peccatum actuale: ita docent Sot. *in* 4. *diſt.* 23. *q.* 2. *art.* 3. *concl* 4. Navar. *in man. cap.* 22. *numero* 13. Emman. Sà *in aphoriſmis verb. Extrema Vnctio num.* 2. Jacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 2. *lib.* 1 *capit.* 8. *numero* 16. Suar. *in* 3. *p. tom.* 3. *quæſt.* 70. *ſect.* 1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 79. *artic.* 2. Ludov. Miranda *d. concl.* 6. *q.* 49. *art.* 2. * Ludov. à Sancto Ioann. *d. art.* 5. *numero* 8. * Poſſevin. *d. c.* 9. *num.* 4. *verſ. pueris*, Zambran. *de caſibus in articulo mortis cap.* 5. *dub.* 1. Bonacin. *d. quæſt. unica puncto* 5. *numero* 1 *verſ. ratio* Chapeaville *d. tract. capit.* 5. *q.* 17. Galet. *in margar. caſuum Conſcient. verb. Extrema Vnctio antepenult.* ubi quòd danda eſt pueris undecimo anno morientibus, & in fine addit dari debere etiam his, qui fuerunt baptizati in articulo mortis, quia licet per Baptiſmum tollatur culpa, & pœna, remanet tamen pugna contra hoſtem, Paul. Layman. *d. capit.* 4. *numero* 2. ubi ſubdit excuſari Parochos, ſi pueris ante annum ætatis XIV. aut XV. juxta diœceſis conſuetudinem Extremam Vnctionem negent, excepto tamen caſu neceſſitatis, ſi puer, quem rationis uſum aſſequutum eſſe conſtat, aliud ante mortem Sacramentum ſuſcipere non poſſit. * idem Zambran. *de Extrema Vnction. dub.* 1. *capit.* 5. *numero* 3. ubi ait, quòd omnibus pueris capacibus Sacramenti Pœnitentiæ atque adeo in omnibus poſt ſeptennium, niſi conſtaret carere uſu rationis, danda eſt Extrema Vnctio, licet non recipiant, nec ſint idonei ad Euchariſtiam recipiendam, Sanci. *in ſelect. diſput.* 27. *per tot.* ubi tenet peccare Parochum, qui non adminiſtrat Vnctionem ſacram, puero habenti uſum rationis ad peccandum; quamvis ob defectum ætatis nunquam ſuſceperit Euchariſtiam.

Nec etiam neganda erit Extrema Vnctio diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus modo priuſquam 13.

in

in talem amentiæ ſtatum perveniſſent Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint, ſi nimirum Chriſtianè vixerunt, atque ſalutis ſuæ memores fuerunt, quod quidem præſumendum eſt, niſi contrarium appareat ita Henriq. *lib.3.cap.13.§.1.** Ludov. à Sancto Joanne *d.artic.5. de Extrema Vnct. num.13.** Poſſevin. *d.cap.9.num.4. verſ. habentibus* Ludov. Miranda *d.q.49. art.2.concl.5.* ubi quod prædictum Sacramentum non eſt dandum amentibus, ſive furioſis, niſi aliquibus utantur lucidis intervalis, Zambran. *d. cap.5. dub.2. numer 4.* Bonacin. *d.punct.5.numero 2.& 3.* Paul. Layman. *d. capit. 4. numero 3.* ubi *in verſ. ii porrò*, ſecus dicit de perpetuis amentibus Fernandez *d.p.3.c.10.§.1.nu.9.* In phreneticis verò, & furioſis advertit Zambran. *d.dub.2.* qui citat Paul S.Anton. Ledeſma, Henriq. & alios, ſi reſiſtant, eſſe ligandos, excluſis tamen laicis ad tollendum ſcandalum, quod id facere aliquando erit neceſſarium, quando phreneticus non poſſet recipere aliud Sacramentum niſi Extremam Vnctionem, refert Anton. Diana *reſol. moral. p.2. tract. de celebr. Miſſar. reſ.78. in fine.*

14 Eo caſu Parochus Sacramentum hoc miniſtrare debebit, cum viderit hominem ita periclitari propter infirmitatem ex gravi morbo peſte, vulnere, veneno, potato, vel ſimili cauſa intrinſeca; ita Sylveſtr. *verb. Extrema Vnctio §. 3. & de Sacram. Pœnit. c.15. q.7. verſ. dico ſecundo*, Galet. *in margarita caſuum conſcient. eodem verb. Extrema Vnctio nu.1.* Poſſev. *d.c.9.num.2.in princ.* Ægid. de Coninc. *d.diſp.19.dub.7.* Ludov. Miranda *d.q.49. art.2. concl.2.* ubi quod Sacramentum non quibuſcumque infirmis eſt exhibendum, ſed tantummodo gravi morbo laborantibus, & ii, qui morti jam appropinquant.

15 Sic etiam poterit Parochus Sacramentum hoc miniſtrare, cum viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem ob tactum viperæ, ob vulnus, vel ob rabidum morſum Bonac. *d. punct. 5. n. 5.** Ludov. à S Joanne *num.6.** Poſſev. *d.c.9.num.3. verſ. rabido*, ubi advertit cavendum eſſe, ne tangatur rabidi ſputo, ſeù ſaliva, quia habet vim inficiendi rabie tangentem, ideò
16 ungi debet loco oris pars vicina. † Inſervire etiam poteſt tempore peſtis ad vitandum contagium uſus virga argenteæ ob longæ ad ungendum è loco remotiori, de quo Suar. *diſp.44. ſect. ult. in fine*, Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis cap.5.q.39.* † at ſi impendat 17
verum mortale vitæ periculum, quod vitare Parochus nequeat, non tenetur cum tam gravi periculo Vnctionem præbere, tenetur tamen aptis, medicorum remediis uti, ut periculum vitet, vel illud prævenire, at ſi poſtquam omnia præſtitit, mortale periculum adſit, non tenetur, tenetur ſi abſit, ita Suar. *tom.4. de Pœnit diſp. 40. ſect. 3.*

Senibus quoque, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate, tenetur Parochus hoc Sacramentum miniſtrare ita Bonacin. *d. punct. 5. numero 6. in princ.* Valer. Reginald. *d. lib. 28. numero 69.* Ludov. Miranda *d. quæſt. 49. artic. 2. concl. 8.* ubi idem dicit de mulieribus in partu jam jam deficientibus, & ſimilibus. 18

Quamvis ſupradictæ ſint veræ nihilominus ad exibendum præfatum Sacramentum non eſt expectandus, articulus, quo infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omnino ipſius deſperata ſit ſalus, ita Nald. *in ſum. verbor. Extrema Vnctio n. 1.* Ægid. de Coninc *d.diſp.19.dub.7.numero 24.* Poſſevin. *d. capit.9.numero 5.* Ludovic. Miranda *d. q.49. art.2. concl.3.* Bonacin. *d. puncto 5. numero 7.* † Nec eſſe neceſſarium, ut infirmus, in lecto jaceat, quia etiam extra lectum injungi poteſt, v.g. peſte infectus, hydropicus, phthiſicus Henriquez. *in ſum. lib. 3. c. 11. §. 1.* Zambran. *d. cap.5. dub.3.* † Sed & ſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſalus deſperata ſit, poterit Parochus ſtatim in principio morbi Sacramentum hoc miniſtrare, ſaltem ſi aliqua cauſa exigat, ut quia morbus fallax eſſe ſolet, qui interdum inopinato hominem occidit, vel quia in progreſſu majus contagionis periculum timetur, idque peſtis tempore obſervandum monet Suar. *tom. 4. de Pœnit. diſp. 44. ſect. ult. in fine.* 19 20 21

Si autem adhibito etiam Medicorum judicio probabiliter dubitetur, an homo peſte infectus, & conſequenter in periculo mortis, ſit necne, Sacramentum hoc ſub conditione celebrare poſſe Parochum ait Chapeaville *d. tract. cap. 5. quæſt. 11.* Sicut etiam poterit adminiſtrare infirmo 22

de

de quo dubitatur, an ſit mortuus ſub conditione, ſi adhuc vivit ne Sacramentum conferatur ſubjecto incapaci, ita Nav. *in man.c.22.nu.13.* Emman. Sà *verb. Extrema Vnctio num.*15. Poſſev. *d.c.9.num.19.* Bonac. *d.punct.* 5.*num.9.** Ludov. à S. Ioanne *d.loco nu.* 26.* Paul. Layman. *d. tract.8. cap.8.*
23 *num.2.* † Sed ſi infirmus dum jnungitur, ex hac vita decedat, debet Parochus ab Unctionibus deſiſtere, Bonac. *d. puncto* 5. *nu.* 8. Ugolin. *de officio Epiſcopi c.* 15. *§.9.nu.2.*
24 Materia remota hujus Sacramenti eſt oleum ex olivis ab Epiſcopo prius benedictum Concil. Trid. *ſeſſ.14. de Extrema Vnction. cap.1.* Sayr. *de Sacrament. in genere l. 1.cap.3. quæſt. unica, art.3. verſ. de Sacram.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb Extrema Vnctio §.1.* Petr. de Ledeſma *in ſum.p.2.* ubi *de Sacramento Extrema Vnctio capitulo* 2. Azor. *inſtitutionum moralium p. 1.lib.2.cap. 9. verſ. quotieſcumque, in fine* Zambran. *de Extrema Vnct. cap.* 5. *in princ. numero* 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 28. numer.* 50. *cum ſeqq.* Ægid. de Coninc. *d. diſputat.* 19. *à numero* 5. Bonacin. *d.q. unica punct.2. num.2.* Fernandez *d. p.3. cap.10. §. 1. numer.* 1. ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione, ut contra Card. Bellarm. *de Extrema Vnctione cap.7.* Ægid. de Coninc. *d. diſp.* 19. *dub.* 2. rectius ſentiunt Cajet. 2.2. *q.* 72. *art.* 3. Victor. *de Extrema Vnctione num.* 216. Henriq. *d.lib.8.§.2.* Fernandez *loco proximè citato* Zambran. *d. c. 5. in princ. numero* 3. Bonac. *d.q. unica punct. 2. numero* 3. ubi *numero* 4. reſolvit oleum olivarum eſſe materiam ſufficientem hujus Sacramenti, quamvis benedictum ſit alia benedictione, quàm benedictione conſueta Eccleſiæ, & *numero* 5. ſubdit non eſſe validum Sacramentum Extremæ Vnctionis, ſi aliud oleum per errorem adhibeatur præter oleum infirmorum.
25 Non videtur à peccato excuſandus Parochus, ſi oleum alterius anni adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas, ut reſolvunt Bonacin. *d.q. unica punct.2.num.6.* Ugolin. *de officio Epiſcopi c.7 §.2.nu.1.* Poſſev. *d.c.9. numero* 1.* Ludov. à Sancto Joanne *de adminiſtr. Sacrament. art. 5. de Extrema Vnctione nu.1.** quia debet eſſe benedictum eo anno ut præcipitur *in c. litteris, de conſec. diſt.* 3. & ſic ubi neceſſitas urgeret, poterit Parochus vetere oleo morituros, ungere uſque dum novum ipſi ab Epiſcopo tranſmiſſum fuerit; Zambran. *d.c.5.dub.4.nu.*15. Ugolin *d.§.2. numer.2.* Paul. Laym. *d.tract. 8. num.* 4. ubi advertit, quod ſi adventante novo ex vetere aliquid remanſerit, in lampadibus Eccleſiæ, quæ ante venerabile Sacramentum ſunt, ponendum eſt, ut comburatur.

Uerùm eo caſu, quo oleum conſecratum creditur non ſufficere pro toto anno, licite poterit Parochus oleum non conſacratum miſcere conſacrato, utrumque enim cenſetur conſecratum per admixtionem, modo quod additur ſit minoris quantitatis conſecrato: ita Poſſev. *d. c.9.n.* 2. Fuſc. *de viſitat. lib. 1.c.6.nu.10.* Ludov. à S. Joanne *d. loco nu.* 2. Zambr. *d.c.5.dub.5.** Bonac. *d.punct.2.nu.8.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg.* 31. *numero* 17. 26

Materia verò proxima hujus Sacramenti eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote ſecundum S. Thom. *in 4. diſt.23. q.2. art.3.* Ægid. de Coninc. *d.diſp.* 19 *dub.3.numer.12.* Zambran. *d.c.5.in princ. numer.* 3. Bonacin. *d.punct.2.numero 9.* † in quibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti, quia mutato ordine adhuc completam manet ſignificatio, ut per Poſſev. *d.c.9.n.14.* Bonac. *d.quæſt. unica puncto 5. numero* 20. 27 28

Circa reliquas verò duas Vnctiones, pedum videlicet, ac renum, ſervanda eſt cujuſque Eccleſiæ conſuetudo, cum non ſit de eſſentia Sacramenti, ex Palud. *in 4. diſt. 23. q.3. art.3. concl.* 1. & *ibi* Sot. *q.2.art.2. concl.* 2.* Zambran. *d. c. in princ. numero* 4. 29
* Immo † Vnctio in renibus convenientius omittitur, præſertim in fœminis, ac viris Religioſis, Henriq. *d.lib.3.cap.12.§.2.* Emman. Sà *verb. Extrema Vnction.* 12. Card. Bellarm. *lib. de Extrema Vnct.c.10.in fine*, Valent. *tom.4.diſp.8.q.1.punct.2.* Suar. *diſp. 40. ſect. 2. num.6.* Zambran. *d.cap.5. in princ. numer.* 4. 30

Quod ſi ægrotus manibus careat, ungenda eſt caro propinqua, ſi oculis careat locus oculorum ungi debet Sot. *d. q.2.art. 3.* Henriq. *d.c.* 12. *§.* 2. Emman. Sà *d.verb. Extrema Vnctio n.* 13. quia licet homo, qui perpetuo caruit viſu, non potuerit eo ſenſu peccare ſecundum effectum, potuit tamen peccare ſecundum concupiſcentiam videndi. 31

Sacerdotes porrò non in palmis, ubi 32

ſacro oleo uncti ſunt ſed infrà palmam, vel in exteriori manus parte ungi ſolet Poſſev. *d.c.* 10.*n.*15 Emman.Sà *d.verb.Extrema Unctio n.*15.*verſ.Sacerdotes.*Bonac. *d.punct.* 5.*numero* 19. quamvis nihil referat etiam in ipſis palmis jnungi, cum hæc Unctio ab altera diverſa ſit ut notavit Palud.*in* 5.*diſt.*23.*q.*3.*concluſ.*3 Zambran.*d.c.* 5.*in princ.num.*5. quare cujuſque in hac re conſuetudo diœceſis ſequenda eſt.

33 In caſu neceſſitatis, eo quod periculum ſit in mora, ſine culpa poterit una auris, vel una manus jnungi, Henriquez *d.c.* 12. *§.* 1. Emman. Sà *d.verb.Extrema Unctio num.* 12. Suar.*d.diſp.*40.*ſect.*2.*num.*5.Zambran.*d.c.*5.*in princ.num.*9.Bonacin.*d.punct.* 4.*nu.*21. Galet.*d.verb.Extrema Unctio nu.*

34 21. † Et tunc cauſa celebrandi propter periculum inſtantis mortis. Unctiones ſine Cruce fieri nihil obſtat, ut advertunt Suar. *dict. ſect.* 2. *numero* 3. Ægid. de Coninck *dict. diſputat.* 19. *dub.* 2. *in fine* Zambran. *d. capitul.* 5. *in princip. numero* 21. ubi* *numero* 14. ſubdit quod in neceſſitate poteſt dari Extrema Unctio à ſolo Sacerdote ſine miniſtro.*

35 Forma hujus Sacramenti inquit Conc. Florent. *in decreto Eugenii §. quintum Sacramentum eſt. Per iſtam Unctionem, & ſuam piiſſimam miſericordiam indulgeat tibi Deus quicquid deliquiſti per viſum, Amen*, & ſimiliter de aliis membris tradunt *Zambran.*d.c.*5.*in cap.*5.*in princ.numero* 2.* Bonac.*d.qu.unica punct.*3.*n.*1.Fernandez *d.§.*1.*n.*3.Paul.Layman.*d.cap.*3.ubi *in verſ.ſecundo*, animadvertit formam illam verborum ad ſingulas Unctiones ſenſum repetendam, eſſe, ſaltem ex neceſſitate præcepti: at verò ſi periculum eſt in mora, vel morbus eſt contagioſus, puta tempore peſtis, credunt aliqui non probabiliter ſatis eſſe ungatur organum ſenſus magis obvium, dicendo. *Per iſtam ſanctam Unctionem, & piiſſimam ſuam miſericordiam indulgeat tibi Dominus, quicquid deliquiſti per viſum, auditum, odoratum, guſtum, tactum, & greſſum* ex horum numero ſunt Victorel. *de Extrema Unctione §.de ſingulis Unctionibus*, Suar.*tom.*4.*diſp.* 41.*ſect.* 3. Ægid. de ConincK *d.diſp.* 19. *dub.*5.Poſſevin.*d.cap.*9.*numer.* 19.Bonacin. *d.quæſtion. unic. puncto numero* 5.Capeaville *de modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis cap.* 5.*quæſt.* 30. Paul. Layman. *ubi proximè*. Fit autem forma hujus Sacramenti modo deprecativo, quia Chriſtus ita inſtituit Jacob. 5. *Inducat Presbyteros, & orent ſuper eum*; tum quia infirmus eget deprecatione aliorum; tum denique quia ipſe tranſit ex foro Eccleſiæ ad forum divinæ Majeſtatis, & ideo eſt de neceſſitate hujus Sacramenti ut proferatur per modum deprecativum ſicut reſolvunt Fernandez *d.§.*1.*numero* 5.Vivald. *in candel. aureo tit.de Extrema Unctione*, ubi *de forma num.* 5.Bonac.*d.punct.*3.*num.* 3. Unde videtur eſſe inſufficiens forma per modum indicativum, niſi aliud ei deprecatorium addatur, dicendo, *Ungo te oleo Sancto ut Deus tibi remittat quicquid peccati*, &c. ſicut exiſtimavit Paul. Layman *d.cap.*3.*num.* 1. quamvis aliqui affirment Sanctum Ambroſium uſum fuiſſe forma per modum indicativum.

Conſuetudo fermè, ubique obtinet, ut 36
Sacramentum Extremæ Unctionis ultimo loco inter Sacramenta morituro conferatur, quia eſt Sacramentum exeuntium & totius vitæ Chriſtianæ conſummativum; referunt tamen Stephan. Dur. *de ritib. Eccleſ.lib.*1.*c.*20.*nu.*23.Suar.*d.diſp.*44. *ſect.* 1.*numer.*8 Nambran.*d.cap.*5.*dub.*1. *numer.* 5. quibuſdam in locis olim Extremam Unctionem ante Viaticum dari ſolitam eſſe, & colligi videtur ex *cap. ab infirmis* 26. *quæſt.* 7. nec deeſt ratio, eo quod Sacra Euchariſtia finis eſt, ac perfectio reliquorum Sacramentorum, quàm proindè decet animæ præbere, poſt quàm aliis Sacramentis plenè purgata eſt, à que ipſum Viaticum ſignificat dandum eſſe animæ mox migraturæ.

Undè credo non eſſe peccatum mortale conferre Sacramentum Extremæ Un- 37
ctionis infirmo, antequàm ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, quia infirmus poteſt per contritionem ſe diſponere ad ſuſcipiendum hoc Sacramentum, tum quia aliquando fieri poteſt, ut quis recipere poſſit Exrremam Unctionem, non verò Pœnitentiam, vel Euchariſtiam, ut quando aliquis patitur vomitum, aut ità repente morbo prævenitur, ut non dederit ſigna Sacramenti Pœnitentiæ Servanda tamen eſt conſuetudo Eccleſiæ, cui nequaquam adverſatur, quominus poſt acceptam Sacram Euchariſtiam, & Extremam Unctionem,

ſi in-

ſi infirmus aliquanto tempore vivat, & viaticum iterum petat, ei miniſtrari debeat.

38 Non poterit Parochus hoc Sacramentum iterum conferre durante eodem periculo morbi, ſecus ſi aliud novum ſit periculum, quia videlicet infirmus poſtquam ſemel inunctus fuerat, meliùs haberi cœpit, ut medicorum judicio extra probabile, ſeù propinquum mortis periculum conſtitutus eſſet, ſed mutata corporis valetudine recidit, tunc iterum eum inungere poterit, licèt intervallum temporis non longum, ſed paucarum tantum hebdomadarum interceſſerit, dummodo prudenti practica conſideratione cenſeantur diverſa pericula, quibus homo conſtituatur in diſtinctis ſtatibus, ſeù diſpoſitionibus ad moriendum. Colliguntur hæc ex Sylveſt. *verb. Unctio extrema quæſt.* 8. Henriq. *lib.* 3. *capit.* 9. §. 3. Petr. de Ledeſma *d. part.* 1. ubi *de Sacrament. Extremæ Unctionis cap.* 8. Fr. Emman. *d. quæſtion.* 69. *art.* 4. Poſſevin. *d. cap.* 9. *numer.* 18. Molfeſ. *in Sum. Theologiæ morali tract.* 4. *cap.* 3. *numer.* 55. Suar. *d. diſp.* 40. *in fine*, Zambran. *d. capit.* 5. *dub.* 6. Ægid. de ConincK. *d. diſp.* 19. *à num.* 26. Valer. Reginald. *d. lib.* 28. *nu.* 49. Bonac. *d. q. unica punct.* 6. *numer.* 4. Paul. Layman. *d. cap.* 4. *numero* 5.

39 Circa Ritus, & cæremonias in hoc Sacramento adminiſtrando per Parochum adhibendas, ſtandum eſt Rituali, conſuetudini, & Conſtitutionibus Epiſcoporum. Orationes, & Pſalmos, qui in hujus Sacramenti miniſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, non poteſt Parochus prætermittere abſque peccati mortalis incurſu, niſi periculum videatur eſſe in mora propter mortis accelerationem, quia tunc ſtatim incipere debet ab Unctionibus, & Orationes, ac Pſalmos poſtea recitare, vide Zambran *d. cap.* 5. *in princ. numer.* 10. Bonac. *d. quæſtion. unica puncto* 6. *ex nu-*
40 *mero* 7. exiſtimat † ſeptem Pſalmos Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non eſſe
41 neceſſarios, & *num.* 9. tenet † non licere in neceſſitate adminiſtrare hoc Sacramentum non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis, Paul. Layman. *d. tract.* 8. *cap.* 8.
42 *num.* 1. ubi animadvertit † tempore peſtis propter periculum contagionis ſatis eſſe adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt cum breviſſima mora quoad fieri poteſt, ſi tamen tempus patiatur, addit conſultum eſſe Orationes, & Pſalmos poſtea in Eccleſia ſupplere.

Unum ſaltem miniſtrum clericum, ſi 43
haberi poſſit, adhibere debet Parochus, alioqui ſolus etiam Sacerdos Extremam Unctionem conferens reliqua etiam omnia peragere poterit, quæ videtur eſſe reſponſio Alexandri, *in capit. quæſivi, de verbor. ſignific. juncta gloſ.* ibi *verb. etiam ſolus*. Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 7. *c.* 4. *in fine*, Emman. Sà *d. verb. Extrema Unction.* 9. Poſſev. *d. c.* 9. *num.* 11. Bartholom. ab Angelis *de Sacr. dialog.* 3. §. 163. Chapeaville *de modo miniſtrandi Sacramenta tempore peſtis cap.* 5. *qu.* 36. Bonac. *d. quæſt. unica puncto* 6. *numer.* 6. Paul. Layman. *ubi ſup. numero* 2. *verſ. ſecundo*.

Admonet tandem Poſſevin. *ſæpe citato* 44
cap. 9. *numer.* 12. non debere Parochum ſine lumine Extremam unctionem deferre, obſervando in hoc proprii Epiſcopatus Conſtitutiones, & exiſtimat venialiter tantum peccare illum, qui ſic ferret ſine cauſa, nullatenus. Et addit (ſecluſa Epiſcopi Conſtitutione) non bene agere eundem Parochum timentem de nocte ſe vocandum pro infirmo perículoſo, ſi veſpere ferat oleum Extremæ Unctionis ad ſuum cubiculum, ut vocatus, expeditus vadat, vel ſi de nocte reverſus ab unctione infirmi, ut ſe citiùs expediat, oleum non referat ad ſolitum locum, ſed retineat domi uſque mane, nullum tamen credit peccatum mortale contrahere citra ſcandalum, vel periculum alicujus irreverentiæ.

Interdicti tempore Sacramentum hoc 45
Extremæ unctionis nulli laico, vel etiam clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt, *c. quod in te, de pœnit. & remiſſ.* Covarr. *in c. alma mater, part.* 2. §. 2. *nu.* 7. *verſ. Extremæ Unctionis*, Ugolin. *de cenſur. tab.* 5. *cap.* 7. §. 1. & *capit.* 10. ¶. 1. Henriquez *in ſum. lib.* 13. *cap.* 46 §. 4. Suar. *tom.* 5. *diſput.* 33. *ſect.* 1. *nu.* 38. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 109. *art.* 3. Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *cap.* 7. *à numer.* 29. Avil. *eod. tract. part.* 5 *diſputat.* 4. *ſect.* 1. *dub.* 7. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *tract.* 3. *numer.* 27. Ludovic. Miranda *in man. Prælator. tom.* 2. *quæſtion.* 37. *articul.* 8. *conc.* 3. *in med.* Zambran. *d. capitulo* 5. *dub.* 7. Verùm † quando infirmus 46
nul-

nullum aliud poteſt recipere Sacramentum, tunc Extrema Unctio interdicti tempore miniſtrari poterit, ſecundum Henriquez *lib.3.cap.10.§.3.lit.F.* Zambran. *d.c.5.dub.7. à num.5.* & licet advertat hunc caſum rariſſimè poſſe contingere, eo tamen dato præcepti neceſſitatem continere fatetur Suar. *tom.4.diſp.44.ſect.4.num.7.*

Parocho, an, & quando ſit dandus coadiutor. Cap. XXIII.

SUMMARIUM.

1 *Coadiutor temporalis, & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem vel infirmitatem animi, ſeu corporis facto inutili.*
2 *Epiſcopus poteſt dare ex cauſa coadjutorem Eccleſiæ Rectori.*
3 *Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio privandus.*
4 *Declaratur* text. in cap. tua nos de cleric. ægrot.
5 *Leproſo Parocho*)
6 *Paralytico*) *datur coadiutor.*
7 *Dementi, vel furioſo*)
8 *Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi alias honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore.*
9 *Imperiti Parochi dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent.*
10 *Appellatio ad effectum ſuſpenſivum tantum tollitur per decretum* Conc. Trident. ſeſſ.21. de reformat. cap. 6.
11 *Coadjutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione.*
12 *Parocho, ſeu Rectori de coadjutore providendum eſt propter auctam populi numeroſitatem.*
13 *Parocho quando non eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ datur coadjutor.*
14 *Coadjutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi tenentur.*
15 *Coadjutus etiam reſidere tenetur.*

Temporalis coadjutor, & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem, vel infirmitatem animi, ſeu corporis facto inutili, & miniſtrare impotenti ut pro eo miniſtret, & offitium exerceat cum congrua portione ex reditibus beneficii ei aſſignanda, ita Gonzal, *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §.9. ex numero 19.* Nicol. Garc. *de benefic. p.4.c.5. à princ.* † Hujuſmodi autem coadjutoris datio fieri poteſt ad Epiſcopos, quia qui inſtituere, & diſtituere valet à fortiori poterit coadjutores dare, ex Gamb. *de offic. & poteſt. Legati à latere lib.5.tit.de coadjutor.num.3.* Gonzal. *d. §. 9. numero 36.* 1 2

Non eſt enim juſtum, ut Parochus inutilia ut ſupra effectus ſuo privetur beneficio, quia afflictis non eſt danda afflictio, *c.de Rectoribus cap. ex parte, c.fin.de clerico ægrot. c.1.eod. tit.in 6.* Navar. *conſ.1.eod.tit.* Gonzal. *d. §.9.num.32.* Nicol. Garc. *d.cap.5. nu. 5.* † nec contrarium videtur firmare ex *in c.tua, nos, illo tit.* ibi, *debet, officio removeri*, quia intelligitur quoad exercitium, & actum non verò à jure, & titulo beneficii, ita Lancel. *in inſtit. Canon. lib.1.tit.de coadjutor, §. 1.& ult.* Suar. *tom.5.de cenſur. diſp.51.ſect.2.ad fin.* Nicol. Garc. *d.c.5.nu.6.* Campan. *in diverſorio Juris Canon. rub.11. c.17.nu.160. ante verſ. addo,* Salgado *de protect. Regia tom. 1. part. 3. cap. 2. numero 44.* 3 4

Ex quibus autem cauſis coadjutor hujuſmodi aſſignari debeat, habetur latè *in titul. de clerico ægrotante, vel debil. in Decretalib. & in l. Sexti.* Unde colliges quòd leproſo Eccleſiæ Rectori, ſive Parocho datur coadjutor, ut in *d. cap. de Rectoribus, & in c.tua nos, illo tit.* Majol. *de irregul. l.2. cap.18. colum.3.* Henriquez *in ſum. lib.14. de irregul. cap. 8. §.8. in princ.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 5. q.3. num.20. & lib.7.q. 20. nu.8.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. reſol.494. n.5. in 2. edit. & p.4. reſol.543. num.5.* latè Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub. 11. capit. 17. à numero 154.* ubi *numero 160.* ſubdit attenta Pii V. Conſtitutione poſſe leproſum coram Ordinario liberè reſignare, non tamen ad id cogi invitus, tametſi non dubitet, quod habent curam animarum etiam invito dandus ſit coadjutor. 5

Paralitico debet dari coadjutur, *c.ult.de clerico ægrot.* Gonzal. *d. §.9 num.24.* Aloyſ. 6

Q Ricc.

Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.* 494. *numero* 7. Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopalibus*, *verb. coad. numero* 6.

7 Dementi quoque, vel furioſo datur coadiutor, *ut in capitul. unic. §. ſi verò*, *de clerico ægrot. libro* 6. Navar. *conſ.* 3. *numero* 2. *edit. tit.* Anchar. *conſ.* 188. *Viſis*, *numero* 7. Bertachin. *de Epiſcopo part.* 2. *libro* 4. *numero* 24. Flam. Pariſ. *d. libro* 6. *qu.* 20. *numero* 9. Gonzal. *d. §.* 9. *numero* 23. Card. Tuſch. *d. concl.* 402. *numero* 3. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi part.* 4. *reſol.* 543. *numero* 4.

8 Illitteratis, imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochus, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint deputat Epiſcopus tamquam Sedis Apoſtol. delegatus coadjutores pro tempore ſecundum diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reformat. capitulo.* 6. tradunt Sborz. *de officio Vicarii libro* 2. *quæſt.* 212. Salzed. ad Bernard. *in pract. capitulo* 41. *lit. G in noviſſ. edit.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 71.* Renat. Chopp. *libro* 2 *monaſtic. tit.* 3. *numero* 7. Camill. Borel. *in ſum. deciſ. par.* 1. *tit.* 9. *numero* 21.* Grilenzon. *conſ.* 5. *numero* 3. Ugolin. *de officio Epiſcopi capitulo* 54. *in princ. numero* 2. Scipio de Rubeis *diſt. verb. coadiutor numero* 3. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Parochia §* 8. ubi ſubdit procedere in Parochialibus exemptis, Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub.* 5. *capitulo* 5. Navar. *in ſingul. Canon. concluſ.* 56. *&* 59. Ego ipſe *de officio*, *& poteſt. Epiſcopi part.* 3. *allegat.* 63. *numero* 6 *cum ſequent.** Sicut etiam poterit Epiſcopus modernus ex rationabili cauſa ſuperveniente iterum examine approbatum, & proviſum de Eccleſia Parochiali in forma dignum, ut cenſuit Congregat. Concil. *in Placentina* 26. *Auguſti* 1628. cujus memini *in collect. Bullar. verb. approbare*.

9 Imperiti autem ad hunc effectum dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent, & ſecundùm dignitatem, ſtatum, & officium ad quod aſſumuntur, & adductis per Aloyſ. Ricc. *in d. praxi par.* 4. *reſol.* 547.

10 Quæ quidem coadjutoris datio vigore præfati Conciliaris decreti non eſt attentata, etiamſi ſit executa poſt appelationem interpoſitam à ſententia ejus, qui judicialiter proceſſit, quia per illud decretum tollitur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſed non deuolutiuum, ut ex Sacr. Congregationis, & Rotæ deciſionibus probat Nicolaus Garc. *d. part.* 4. *capitulo* 5. *numero* 9. *&* 10. quem refero ego ipſe *d. alleg.* 63. *numero* 10. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 546. *part.* 4. * Joan. Sanci. *in ſelect. diſput.* 50 *numero* 4. ubi *numero* 7. affirmant non ſolum Concilii decretum permiſſionem continere, ex eo videlicet quòd dicat poſſe Epiſcopum deputare coadjutorem illiteratis Parochis, ſe præceptum ſub mortali obligans, & *à numero* 11. probat poſſe Epiſcopum ad examen vocare Parochos, ut ei per experientiam innoteſcat, an illorum ſcientia ſit extenuata, & boni mores mutati; nam quamvis à principio collationis Parochialis beneficii ſcientia Parochorum fuerit nota decurſu temporis diminui poteſt.

Comprehenſa autem non cenſetur hujuſmodi coadiutoris datio in generali Vicariatus commiſſione, ut reſolvunt Sbroz. *d. queſt.* 212. *numero* 2. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 494. *numero* 210. *& in d. praxi part.* 4. *reſol.* 545. Narbona *de appellatione à Vicario ad Epiſcopum*, *part.* 1. *numero* 210. Navar. *d. concluſ.* 56 *numero* 3. 11

Item propter auctam populi numeroſitatem providendum eſt Parocho, ſeu Rectori de coadjutore, ut per Cæſ. de Graſſis *deciſ. unic. de Paroch.* Gonzal. *d. §.* 9. *numero* 26. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 494. *num.* 8. Quando enim ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere non poteſt; non datur juſta cauſa dividendi Parochiam, ſed adhibendi miniſtros coadjutores, ut cenſuit Rota *in Aquilana nullitatis erectionis* 10. *Maii* 1613. coram Reuer. Pat. Dom. meo Pirovano, impreſſa per Farin. *deciſ.* 484. *numero* 5. *par.* 1. *recent.* Nec Epiſcopus in vim Concilii Tridentini, *ſeſſ.* 21. *de reformat. capitulo* 4. poteſt erigere coadiutoriam, ſed utique cogere debet Rectorem ad adjungendum ſibi tot Sacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiæ in Sacramentis miniſtrandis, ut atteſtatur reſolutum Armendar. *in addition. ad recopil. legum Navarræ libro* 1. *tit.* 18. *libro* 7. *de Epiſcopis numero* 43. Unde Sac. Congreg. Concil. *in una Oſtunen.* 13. *Julii* 1631. cenſuit Epiſcopum non poſſe diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſia Parochia- 12

chia-

chiali ſubjecta Religioni Hieroſolymitanæ, & applicare alteri Eccleſiæ ejuſdem loci ſub prætextu, quod populus eſſet numeroſus.

13 Et ſimiliter quando Rector eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, providendum eſt ei de coadjutore, ut ex Specul. Abb. & Mandoſ. reſolvit idem Gonzal. *d.* ¶. *9 numero* 27. & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi part.* 4. *reſolut*, 543. *ſub numero* 7.

14 In his caſibus, & aliis, ſi qui fuerint, tenentur coadjutores hujuſmodi ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi, ut cenſuit Sacra Congreg. Concilii prout nobis idonei teſtes ſunt Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *§.* 9. *num.* 17. Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Reſidentia* 1. Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *capitulo* 3. *numero* 27. Campan. *in diverſ. Juris Canon. rub.* 7. *capitulo* 6. *numero* 104. Sanctarel. *var. reſolut. qu.* 4. *numero* 17. quos cum aliis refero *de officio, & poteſtate Epiſcopi par.* 3. *alleg.* 53. *numero* 58.

15 Tenentur etiam coadiuti reſidere; licèt enim coadjutor ratione infirmitatis Parochi ei datus fuiſſet, nihilominus Parochus coadjutus debet reſidere in loco ubi ſita eſt Eccleſia Parochialis, ſicut declaravit eadem Sacr. Congregatio Concilii teſte Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Navarræ libro* 2, *titul.* 23. *libro* 2. ¶. 2. *ſub titulo, ſed an Parochi debeant reſidere numero* 129. Sic etiam ſi coadjutor detur inhabili, & illiterato, coadjutus per hoc abeſſe non poterit, ne ſit melioris conditionis ſtultus, quam litteratus, eadem Sacra Congregatio teſte *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancel. gloſs. quinto, §. nono, numero* 30. *

TRACTATUS
DE PAROCHIS,
ET EORUM OFFICIO.
Pars Tertia.
IN QUA DE JURIBUS PAROCHIALIBUS,

Oblationibus ſcilicet, Quarta Parochiali, ſeù Canonica Portione, Sepultura, Funeralibus, Primitiis, & Decimis agitur.

De Oblationibus. Cap. XXIV.

SUMMARIUM.

1 *Oblationes generaliter ſumptæ quid importent, oſtenditur.*
2 *Oblationum appellatione continentur, quidquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſive ſint res mobiles, ſive immobiles.*
3 *Oblationum tres ſunt ſpecies.*
4 *Oblationum uſus antiquiſſimus.*
5 *Oblationes, quæ in uſus miniſtrorum exponuntur, ſunt de jure Parochiali.*
6 *Parochus non debet candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſecularium, ſed in Eccleſia populus ea recipere tenetur.*
8 *Oblationes, & anniverſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militiarum, & non ad Commendatarios, ſeu Præceptores eorum.*
9 *Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis, num.* 10.
11 *Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtivitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam.*
12 *Conſuetudo, licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare.*
13 *Oblatio ut verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur, oſtenditur.*
14 *Diſſidentes Fratres.*)
15 *Pauperes opprimentes*)
16 *Sacrilegi*) *oblationes*
17 *Extrahentes ſervos* *offerre non*
ab Eccleſia) *poſſunt.*
18 *Raptores*)
19 *Pœnitentes*)
20 *Meretrices publicę*)
21 *Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis, qui offerre prohibentur.*
22 *Oblationes alicui capellę in Eccleſia exiſtenti non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur.*
23 *Oblationes, quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ.*
24 *Oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adjudicari debent.*
25 *Oblationes factæ in capellis, ubi erecta ſunt diſtincta beneficia, Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt.*
26 *Oblationes factæ imagini depictæ in pariete domus alicujus perſonæ privatæ, Parochiali quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus.*
27 *Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipræsbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum.*

28 *Obla-*

28 *Oblata celebranti in Eccleſia cedant Rectori.*
29 *Oblationes, quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debeantur Epiſcopo, vel potiùs Parocho, oſtenditur, & numero 30.*
30 *Oblationes erogari debent in uſum à largientibus deſtinatum.*
31 *Conſuetudo in materia oblationum admittenda.*
32 *Jus Luctuoſa nuncupatum apud Luſitanos quid importet.*

1 OBlationes, licèt generaliter ſumptæ importent omnes actiones per quaſcunque res ad divinum cultum exhibentur, ut explicat Sot. *de juſtit. lib. 9. quæſt. 3. art. 1.* & ita *in verb. oblatio* ſic accepto decima, & primitia contineatur, ut advertit in ſpecie Sylveſtr. *in ſumm. verbo, decima numero 2.* ſicut & continentur omnia illa, quæ Deo Opt. Max. offeruntur, prout in decima patet ex illo *Geneſ. capit. 28.* in finalibus verbis, ibi, *decimas offeram tibi*, &c. & *Numer. capitul. 18.* ibi, *decimarum oblationem*, in primitia probat text. *in capit. 1. 16. quæſtion. 7.* ibi, *offerent*, junctis verbis præcedentibus: ſtrictè tamen, & propriè oblationes dicuntur res illæ, quæ intuitu Religionis immediatè Deo ab hominibus abſque immolatione exibentur, ut ſcilicet, vel in uſum Eccleſiæ, vel in uſum miniſtrorum cedant juxta illud Matth. 5. *Si offeris munus tuum ante Altare*, &c. & *Deuteron. cap. 23.* ibi, *Non offeres mercedem*, &c. & *Malachiæ cap. 1.* ibi, *Si offeratis*, &c. explicat Sot. *d. quæſt. 3. art. 1.* Et
2 ſic oblationum appellatione contineri quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, per *cap. cum inter, de verb. ſignif.* docent Oldrad. *conſ. 193. in fine.* Iſidor. Moſcon. *de majeſt. milit. Eccleſ. lib. 1. part. 3. capitul. 3. pag. 466.* Card. Tuſch. *tom. 5. littera O. concluſ. 11. numero 1.* quos refero *in tractat. de appellativa verb. utriuſque Juris ſignif. appellation. 172. numero 1.* quibus addo Bonacin. *de legib. quæſt. ult. puncto ultim. numero 3. & de ſuſpenſ. omnibus in particulari, diſp. 3. quæſt. 3. puncto 6. numero 3.* ſive ſint res mobiles, ſive immobiles, nec refert teſtamento legenter, vel aliter donentur, *capitul. qui oblationes, capitul. clerici, 13. quæſt. 2.* Mar. Socin. *in tractat. de oblation. libell. 1.* Troil. Malvat. *in ſimili tractato ferè per tot.* Azorius *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 27. quæſt. 8.* Monet. *de decim. capitulo 2. numero 9. & capitulo 3. numero 1.* Galgant. *de jure publico, lib. 3. tit. 53 numero 1.* Nam † oblationum tres ſunt ſpecies: *prima* dicitur donatio rei inter vivos facta Deo, & Eccleſiæ; *ſecunda* dicitur donatio cauſa mortis, quæ fit pro animæ redemptione, & ſolet mortuarium appellari, *capitulo indignè, 12. quæſtion. 2.* *tertia* dicitur uſualis, & eſt illa quam faciunt fideles, dum offerunt ad Altare, vel ad manum Sacerdotis, *capitulo cauſa, d. capitulo cum inter. de verb. ſignif.* Rebuff. *de decim. quæſt. 1. numero 27.* Hier. Carrat. *in opuſc. de juribus Parochial. tit. 3. capit. 3.* 3

Oblationum uſus eſt antiquiſſimus, cæperunt autem tempore Cain, & Abel, vel ſecundum alios tempore Noe, ut *Gen. 5. & 8.* ubi dicitur: *Noè ædificavit Altare Domino tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis, & obtulit illa in olocauſta ſuper altare & in lib. Numero capitulo 6.* ubi habetur, quod Principes Iſrael obtulerunt munera coram Domino, ſex plauſtra tecta cum duodecim bobus, & alia, quæ præcipit Dominus. Et in lege gratiæ, dum pariter in Altari, vel Eccleſia tempore Miſſæ panis, oleum, vinum, mel, cera, & alia hujuſmodi offerri conſueverunt, antiquiſſimus quoque uſus exiſtit, ut conſtat ex Canonibus Sextæ Synodi, & *in canon. 28. Trullano* declaratur, qua ratione poſſint fructus aliqui offerri, ut v. g. uvæ non ut diſtribuantur cum Euchariſtia; ſed, ut benedicantur: at *canonic. 57.* dicitur non oportere offerre ad Altare lac, & mel, quod Suarez *de Religion. tomo 1. lib. 1. de divino cultu capitulo 4. numero 2.* cautum putat propter aliquas ſuperſtitiones, quæ ex oblatione mellis, & lactis introducerentur; & quamvis *ibi.* Suarez nullam exprimat cauſam, exiſtimo tamen eam fuiſſe ad obviandam multorum Hæreticorum inſaniam, qui putabant materiam ſanguinis in ſacrificio eccleſiaſtico eſſe lac, contra quos definitum fuit in Concil. Bracharenſi III. celebrato circa annum 675. cùm malum adhuc ſuperet, iterum ablatum eſt à ſacris oblationibus lac à patribus, qui Canones Trullanos edidere triginta pluſve annis poſt celebrationem tertii Bracharenſis. 4

5 Oblationes igitur, quæ in uſus miniſtrorum reponuntur, ſunt de jure parochiali, *cap. quia Sacerdotes* 13. *c. Sanctorum* 14. 18. *quæſt.* 1. *lib. Regia Caſtelle tit.* 19. *part.* 1. quia illi propter Sacramentorum adminiſtrationem ſunt debitæ. Hoſt. *in ſumm. titulo de Paroch. numero* 3. *verſ. ad hæc Presbytero*, Roman. *conſ.* 356. *num.* 3. *verſ. idem in oblationibus*. Joan. And. *in cap. tum qui numero* 3. *de præb. lib.* 6. ubi Ancharam. *num.* 3. Gemin. *in §. in ſuper, num.* 9. Rot. *in Hiſpalen. Primitiarum*, 13. *Maii* 1622. coram Reverendo Patre Domino Navarro.

6 Unde † laicos non debere recipere à Clericis oblationes, nec aliquam in hoc conſuetudinem eſſe admittendam, reſolvit Aloyſ. Riccius *in praxi p.* 5. *reſolut.* 265. *numero* 5. ubi *numero* 6. id limitat, ſi fuerit conſuetudo introducta, prout eſt in tota Italia, per quam in feſto Purificationis B. Virginis laici recipiunt oblationes candelarum benedictarum à Sacerdotibus.* Sed an conſuetudo quòd laicis in die Purificationis Virginis Mariæ in Eccleſia per Presbyteros candelæ ceræ albæ, vel alterius coloris offerantur, ſi valida, & obſervanda? vide latè Gutier. *Canon. lib.* 2. *c.* 21. *num.* 156. *& num.* 158. *& ſeqq.* de conſuetudine, quod Parochi teneantur dare in Paſchate ſuis Parochianis agnum Paſchalem, vel Paſcha vel quid aliud. * Ca-

7 veat tamen ſibi Parochus hujuſmodi candelas benedictas tranſmittere ad ædes ſecularium, ſed juxta laudabilem, & obſervatam ab Eccleſia univerſali conſuetudinem in Eccleſia populus eas recipere teneatur, ut cenſuit S. Congr. *negotiis Epiſc. & Reg. præpoſita in una Folginen. de anno* 1581. & celebrans, qui diſtribuit candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere tenetur, ut cenſuit Rituum Congreg. *ſub die* 18. *Julii* 1626.

8 Unde oblationes, & anniverſaria pertinere ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militiarium, & nō ad Commendatarios, ſeù Præceptores earum, quia in illa non veniunt appellatione decimarum, qua tantum conceduntur, & debentur Commendatariis, reſolvunt Frater Emmanuel. *quæſt. Regular. tomo* 1. *quæſt.* 34. *artic.* 7. Didacus de la Motta *de confirm. Ordin. S. Jacobi, lib.* 2. *capit.* 1. *§.* 10. *probat.* 8. *pag.* 193. noviſſimè Hier. Rodriq. *in compendio, q. Reg. reſol.* 15. *num.* 18.

Quærit gloſſ. *verb. oblationes, in capit. ſtatuimus* 16. *quæſt.* 3. an detur præceptum de ſolvendis oblationibus: in quo dubio ſecurè tenendum eſt, oblationem non deberi ex præcepto, cum id in Sacris Canonibus nuſquam appareat: nam illud *Exodi capitul.* 23. eſt dictum cæremoniale, ut docent Cardinal. *conſ.* 6. *ad fin. de relig. domib.* Armil. *in ſum. verb. oblatio, numero* 3. Grilenzon. *conſ.* 55. *à numero* 22. *& conſ.* 167. *nu.* 27. Azorius *inſtitution. moral. part.* 1. *lib.* 7. *capit.* 7. *q.* 11. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *num.* 34. Suar. *de Religion. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 2.* Gutierez *Canon. l.* 2. *c.* 21. *num.* 153. ubi ait dictum hujus gloſſ. ſic ſimpliciter prolatum jure non procedere. 9

Limitatur tamen hæc reſolutio in quatuor caſibus enumeratis à Sancto Thom. 2. 2. *quæſtion.* 86. *art.* 1. & à Hieronymo Carat. *in opuſcul. de juribus Paroch. tit.* 3. *cap.* 4. & noviſſimè ab Aloyſio Riccio *in praxi, part.* 4. *reſolut.* 295. *numero* 3. *Primus* eſt cum debentur per modum cenſus, penſionis, aut conventionis antea factæ cum Eccleſia; Ang. *in ſum. verbo, oblatio, num.* 1. Grilenzon. *dict. conſ.* 167. *numero* 27. *Secundus*, cum debentur ex teſtamento, legato, donatione, voto, &c. *Rebuff. de decim. q.* 1. *num.* 24. *Tertius*, quandò miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem.* Tenentur enim Parochiani ex præcepto naturali, & divino ad exhibendas oblationes Presbyteris miniſtrantibus ſpiritualia, ubi ipſi Presbyteri indigentes ſunt, nec habent unde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare, Sot. *de Juſtit. lib.* 9. *qu.* 3. *art.* 1. Pedemont. *deciſ.* 99. *nu.* 17. Gutierez *Canon. lib.* 2. *capit.* 21. *numero* 139. quid addunt prædictos Parochianos per viam excommunicationis hoc caſu compelli poſſe ad eas ſolvendas, niſi tanta inopia laborent Parochiani, quod ei ſufficienter providere non poſſint, quo caſu manibus victum quærere debet, ne Parochianis oneroſus exiſtat. * *Quartus*, cum alicubi oblationes conſuetudine ſunt introductæ; nam ubi extaret, quod † in quibuſdam feſtivitatibus Parochiani, ſoliti ſint certas faceres oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis, poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam; & videtur dici de conſuetudine per decem annos recepta: ita Navar. *in Man. cap.* 13. *num.* 19. refe- 10 11

referunt Azor. & Suar. *locis citatis*, ſubdens ipſe Suar. *num.* 7. circa tertium caſum eſſe advertendum, obligationem, de qua ibi, verificari, quando neceſſitas miniſtrorum oriretur ex eo quod Parochiani non ſolverent decimas ſufficientes ad ſuſtentationem: nam, ſi ſolverent, non daretur talis obiatio; additque *numero* 8. non currere hanc oblationem Parochianis, quando adeò pauperes, & tenues ſunt, ut non poſſint conferre ad congruam Parochi ſuſtentationem.

12 Sed circa ultimum caſum advertendum, † hanc conſuetudinem, licèt à principio voluntariam, & minimè obligatoriam ſenſim poſſe haberi vim legis, & obligare, quia acceptata eſt, & præſcripta, ut obligatoria: ita Gutierez *Canon. lib.* 2. *c* 21. *numero* 140. *cum ſeqq.* Azor. *dict. lib.* 7. *cap.* 30. aliàs 27. *quæſt.* 12. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 6. *num.* 34. Suar. *d. cap.* 5. *numero* 12. ubi *numero* 21. & Leſſius *num.* 39. *citato loco*, addunt ad hujuſmodi præſcriptionem ſufficere decennii tempus. * Perez Lara *de capellan. c.* 12. *d. num.* 21. Ad hoc autem ut valeat prædicta conſuetudo offerendi clericis in Eccleſia, & poſſint compelli laici ad eam obſervandam tanquam laudabilem, tria requirit Gutierez *diſt. lib.* 2. *Canon. capit.* 21. *à numero* 148. *Primum*, quod Parochianis gratis, ſponte purè, & ſimpliciter, nulla neceſſitate cogente, vel pactione, ſeu pignore præcedente ſed ex devotione principaliter obtulerint, & ſolverint. *Secundum*, ut quod à Parochianis ſolvitur, ſit certum taxatum tamen arbitrio Parochianorum, non autem Rectoris Eccleſiæ. *Tertium*, quod totus populus, vel major pars perſiſtat in ſervando prædictam laudabilem conſuetudinem, quia tunc cogi poterunt ſingulares eam non ſervantes. *

13 Ut oblatio verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, tria requiruntur, ſecundum Panormitan *in capit. fin. de verbor. ſignif.* *Primum*, quod offerens ſit Chriſtianus, quia Eccleſia ab infidelibus non recipit oblationes, niſi fortè damnum paſſa ſit ab eiſdem, pro quo tamen oblationes, ſed earum recipit æſtimationem, ut notatur *in capit. quanto de uſur.* ſed nec aliquid, non fuerit oblatum idolo, Eccleſia recipit, ut *in Concil. Eliber.* eſt conſtitutum obſervatæ perſonæ offertur non eſt propriè, ſed donatio, aut eleemoſyna, etiamſi eccleſiæ perſonæ donetur. *Tertiò* ut res oblata ſit licitè, & honeſtè acquiſita, alioquin pro oblatione non recipitur, *d. capitulo cauſa de verb. ſignif. capitulo quia in omnibus, de uſur. capitulo ex tranſmiſſa, de decim.* Illicitè autem intelligitur acquiſitum quicquid ex furto uſuris, vel alio illicito exercitio aut ex meretricio eſt acquiſitum nam *Eccleſ.* 38. legitur; *Dona iniquorum non probat Altiſſimus; nec reſpicit inoblationes iniquorum, nec in multitudine ſacrificiorum eorum propitiabitur peccatis.* Hoc idem affirmant Sanct. Aug. *lib. de ver. Domin. ſerm.* 35. S. Gregor. *in præfat. in Job.* ait *Victimæ impiorum abominabiles Deo ſunt, vota juſtorum placabilia neque enim omnipotentis judicio, quid, ſed à quo detur, inſpicitur, hinc ſcriptum eſt Reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera ejus: ad Cain autem, & ad munera ejus non reſpexit.*

Ideò gloſſ. *verb. dona, in cap.* 2. *diſtinct.* 90 14
ſeptem enumerat perſonarum genera, quibus prohibitum eſt oblationes offerre. *Primum*, † diffidentium fratrum. *Se-* 15
cundum, pauperes opprimentium, *dicto c.* 1. Tuſc. *de viſitat. lib.* 1. *capit.* 24. *à numero* 10. Sanct. Thom. 2. 2. *quæſt.* 86. *art.* 3. Suar. *de Relig. tom... lib.* 1. *de divino cultu; capit.* 6. *à numero* 4. ubi *numero* 10. intelligit de oblationibus tantum, quæ fiunt ad Alta-
re. *Tertium* † ſacrilegorum, *cap. divino* 12. 16
quæſt. 2. *Quartum*, † extrahentium ſer- 17
vos ſuos ab Eccleſia, ad quam confugerant; *cap. minor.* 17. *quæſt.* 3. Gambacurt. *de immun. Eccleſ. lib.* 9. *cap.* 1. *num.* 10. Ludov. Correa *in repet. capit. inter alia de immunitate eccleſ. p.* 4. *num.* 7. *propè fin verſ. quinta.*
Quintum † raptorum. *cap. ſuper. de rapto-* 18
ribus. Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 7. *Sextum* uſurarum, *c. quia in omnibus, de uſur.* Suar. *tom.* 6. *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 2. *numer.* 7. Valer. Reginald. *in praxi fori pænit. lib.* 23. *numero* 95. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 38. *aliàs* 27. *quæſt. ult.* qui intelligunt de oblationibus, quæ fiunt in Altari ad offertorium Miſſæ Squillante *de oblig. Cler p.* 4. *nu.* 90. noviſſimè Bonac. *de ſuſpenſionibus omnibus in particulari, diſp.* 3. *q.* 3.
puncto 6. *Septimum* † pœnitentium, *c. eos* 19
de conſecr. diſtinct. 4. ubi additur, hanc pœnam extendi non debere, niſi quatenus reperitur delictum, quod idem eſt, ac non

extendi debere ad alios caſus, etiamſi ſimiles eſſe videantur, Sylveſt. *verb. decima numero* 8.

20 Sentit eadem gloſ. *d. verb. bona*, publicas meretrices non poſſe oblationes offerre, quia eas recipi prohibetur *Deuteron.* 23. *numero* 17. & admittit Sanct. Thom. 2. 2. *q.* 86. *art.* 3. *ad* 1, dum ait, in veteri Lege tales oblationes propter immunditiam prohiberi; in nova autem Lege propter ſcandalum, & ſimiliter *q.* 32. *artic.* 7. *ad* 2 eandem reddit rationem tum propter ſcandalum, tum propter reverentiam; & ideò Suar. *dicto capitulo ſexto, numero octavo*, docet ſecluſo ſcandalo bene poſſe Eccleſiam oblationes meretricem accipere, ut etiam aliorum malorum peccatorum, licèt publici ſint, dummodo ſcandalum non dentur, nec ipſorum oblata ita malè parta ſint, ut veris dominis reſtitui debeant, aut aliis operibus charitatis ſint obnoxia, putà ſuſtentationi parentum, filiorum, &c. de quibus idem Suar. *dicto capit.* 6. *numero* 6. *&* 7.

21 Videtur hanc prohibitionem ex parte offerentis eſſe pro oblationibus ſpontaneis tantum, de quibus Amos *cap.* 4. *numero* 5. ubi, *vocatæ oblationes voluntarias*, & *Numer. cap* 29. *numero* 39. & *Deuteron.* 15. *numero* 10. alioquin ſuprà enumerati mercedem reciperent de ſua iniquitate, ut gloſs. Archid. & Turrecr. *num.* 2. ſuſtinent *in dict. cap* 2. At Suar. *dicto cap.* 6. *numero* 10. *cum ſequentibus*, merito pro omnibus eſſe intelligit, ſubditque eas in Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia accipiendas non eſſe, ut tales peccatores confundantur, licet tamen oblationes debitæ ad ſuſtentationem exigi poſſit, & compelli Parochiani, ut eas tradant extra Eccleſiam, quia modus, & locus, ubi efferuntur, eſt valdè accidentarius, & probat ex *c. quanto, de uſur.* addit verò pretium oblationum, quæ ex conſuetudine debentur, ſed non ad ſuſtentationem, accipi poſſe ab iis peccatoribus extra Eccleſiam, ſed non exigi.

22 Oblationes factæ aliqui capellæ in Eccleſia exiſtenti non capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur, Felin. *in capitulo dilectus*, *numero* 1. *de offic. Ordin.* Socin. *de oblat. libel.* 18. *quæſt. fin.* niſi appareat relictum eſſe intuitu ipſius capellæ, non Eccleſiæ, Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Archiepiſc. Neapol. cap.* 72. *num* 14. Aloyſ. Ricc. *in praxi part.* 4. *reſol.* 296. *num.* 2. Hieron. Carat. *in opuſc. de juribus Paroch. tit.* 3. *cap.* 9. ubi ſubdit, quòd in dubio † oblationes, quæ ſunt in aliquo Altari, præſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ; ſic etiam † oblationes, quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adjudicari debere reſolvunt Troil. Malvet. *de oblat. dub.* 4. *num.* 29. Mar. Socin. *eodem tractat. d. libel.* 18. *num.* 9. 10. Franc. Marc. *Delfin. deciſ.* 385. *num.* 2. *part.* 3. Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *numero* 29. Ferret. *conſil.* 143. *num.* 4. Ripa *de oblation. Eccleſ. reſp.* 1. *numero* 2. *cum ſequent.* Decian. *con.* 16. *nu.* 8 *lib.* 2. Borgnin. *deciſ.* 16. *numero* 71 *part.* 2. Pedem. *deciſ.* 99. *num.* 2. Gutierez *canonic. lib.* 2. *capit.* 21. *numer.* 139 Franciſcus Leo. *in theſauro fori eccleſ. part.* 2. *cap.* 28. *numer.* 19. *&* 31. Marc. Antonin. *variar. reſolut. lib.* 1. 112. *caſu* 2. Hieronymus Carat. *diſt. titul.* 3. *c.* 19. Rot. *deciſ.* 256. *part.* 1. *recent.* Adeò ut procedat, etiamſi † oblationes fierent in capellis, ubi erecta eſſent diſtincta beneficia: quia nihilominus Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cederent, Abb. *in d. capit. paſtoralis numero* 2. Socin. *dict. libell.* 18. *num.* 10. Fuſcus *de viſitatione lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 12. Malvet. *dict. dub.* 4. *nu.* 29. Rot. 308. *numero* 2. *part.* 2. *recent. & in Hiſpalen. Primitiarum* 13. *Maii* 1612. coram Reverendo Patre Domino Navarro, addit Carat. *dict.* 13. *capit.* 11. † oblationes factas imagini depictę in pariete domus alicujus perſonæ privatæ Parochiali quæri, intra cujus fines ſitus eſt paries, niſi offerens obtuliſſet contemplatione domini domus, putà ſi talis eſſet pauper, vel offerens ſciret dominum domus ex conſuetudine convertere oblationes in ſuas neceſſitates, vel in pios uſus additque non obſtare *caput hanc conſuetudinem*, *cauſa* 11. *quæſt.* 1. quia loquitur de oblatis in Eccleſia, non in loco profano. 23 24 25 26

27 Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant ad Archipresbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum: nam, cum Archipresbyter habeat curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, habet per conſequens de jure communi fundatam intentionem in omnibus oblationibus, idque privativè

ad

ad Epiſcopum, ut per Abbatem, *in cap. quoniam notab. 1. de decim.* Malvet. *de oblation. dub. 4. num.* 401. Ferret. *conſ.* 143. *numer.* 4. Hieronymus Carat. *dict. titul. 3. cap.* 12. Aloyſius Riccius *dict. reſol* 296. *num.* 6. Rot. *in Beneventana ſpolii* 2. *Decembris* 1585. coram Orano, quam citat Bellet. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *titul. de bonis Clericor.* ¶. 3. *num.* 29. ubi *num.* 50. refert plura, quæ veniunt oblationis nomine.

28 † Oblata celebranti in Eccleſia cedunt Rectori Hieronymus Carat. *dict. titul. 3. cap.* 13. *in princip.* ubi in fine reſolvit, quod oblationes, quæ fiunt in Miſſa de ſponſo, quæ celebratur à Parocho in aliena Parochia, debent eſſe celebrantis, cum ejus contemplatione dentur.

29 Quæſtio eſt dubia, an oblationes, quæ ſacris imaginibus deferuntur, debeantur Epiſcopo, vel Parocho, & multi partes Epiſcoporum tuentur, ut Angel. *in diſputat. incip. Inſurgenti in* 2. *dubium*, Malvet. *de oblation. in* 4. *dub. numero* 14. Petrus de Ubald. *de Canonica portione, cap.* 4. *quæſt.* 16. refert Decian. *conſil.* 16. *ſub num.* 7. *libel.* 2. Attamen verior, & hodie receptiſſima eſt ſententia, quod, ſive in Eccleſia Parochiali poſitæ ſint hujuſmodi imagines ſacræ, ſive extra intra tamen limites Parochiæ, habet fundatam intentionem Parochus ſuper omnibus obventionibus contingentibus intra limites ſuæ Parochiæ, & ad eum ſpectat; urgenſque eſt text. *in capitulo paſtoralis, & ibi* Canoniſtæ, *de his, quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capitul.* & text. *in cap. hanc* 10. *quæſt.* 1. *& id cap. dilectus de officio Ordin.* ubi Abbas *numer.* 4. qui ſubdit *in verſiculo quoad primam*, Epiſcopo ſolùm deberi oblationes, quando ſacræ Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam; Felinus *ibidem in princip. & num.* 3. Abb. *in capit. quoniam, num.* 1. *de decim.* ubi ſignanter, quod ſpectant ad Parochum, & non ad Epiſcopum, Capella Tholoſana *deciſ.* 483. Ferret. *conſilio* 143. qui bene diſtinguit, *num.* 2. 3. *&* 4. Azorius *inſtitut. moral. part.* 1. *libr.* 7. *cap.* 38. *quæſito* 13. Decianus, qui fusè pro Parocho contra Epiſcopum in his oblationibus, quæ iconi Sanctiſſimi Crucifixi offerebantur, conſuluit *dicto conſil.* 16. *per tot. libro* 2. Gutierez. *Canon. quæſtion. libr.* 2. *capitul.* 21. *num.* 162. Mareſc. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 42. *num.* 6. 7. *&* 8. Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *titulo de bonis Cleric.* ¶. *tertio, numero* 3. *&* 6. Aloyſius Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. parte* 4. *deciſ.* 170. *numer.* 7. & hanc eandem opinionem videtur amplexus Sanct. Thom. 2. 2. *quæſt.* 86. *art.* 2. *præſertim in reſp. ad* 2. *argument.* & expreſsè ſequuta eſt Rot. *in Aquilana nulitatis erectionis* 20. *Decembris* 1610. coram Reuerendo Patre Domino meo Pirovano quæ eſt *deciſion.* 256. *part.* 1. *recent. & in Beneventana ſpolii* 2. *Decembris* 1585 *& eadem die* 1587. coram Orano; ubi dictum fuit, oblationes factas in Eccleſia Cathedrali ſpectare, non ad Epiſcopum, ſed ad Archipræsbyterum, qui curam animarum ibi exercebat; & idem reſpondit Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Interpretum Concilii Tridentini *in una Caven.* Jus enim univerſale habet Parochus intra limites ſuæ Parochiæ, mediuſque eſt inter Deum, & populum; unde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proveniunt à Deo, exhibet populo, ita vice verſa exhibet Deo, quæ ſunt populi, nempe preces, & oblationes, & qui Altari ſerviunt, de Altari participant, ut egregiè ratiocinantur Sanct. Thom *d, art.* 2.

Et quamvis hæc concluſio ſibi locum 30 vindicet, niſi oblatione in certum uſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ; in dubio enim ſolummodò ſpectant ad Parochum; at quoties à Fidelibus præſtantur ad certum finem, pro Miſſis ſcilicet, & fabrica, tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum qui eleemoſynam, ſeu oblationes dederunt præcisè ſervari debet, ut præcitati Doctores monet, & præſertim adden. ad Capellam Tholoſan. Mareſcot. *dict. cap.* 43. *num.* 1. *lib.* 2. Aloyſius Riccius *deciſ.* 170. *numero* 1. Rot. *Bracharen. Oblationum. decimo ſeptimo Decembris anni mileſimi ſexcenteſimi duodecimi* coram Cardinale Pamphilio juniore. Attamen advertendum eſt, quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, ut hoc caſu oblationes convertat in proprium, cum debeant in uſum à largientibus deſtinatum erogari. Verùm adminiſtratio harum oblationum, etiam tali caſu ad Parochum videtur ſpectare, ex eodem jure Parochialitatis, & qua ratione oblationes ſpectent ad Parochum,

chum, niſi fuerint in determinatum uſum datæ, eadem, imò & majori ratione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ cum & regulariter de iſtis oblationibus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſator, partim convertendo in proprium uſum, partim erogando in iis, quæ concernunt cultum divinum, & partim ad pauperum inopiam ſublevandam, ut per Sanctum Thomam *loco præallegato*, & de harum oblationum diſtributione idem ſancitum fuit, *in capitulo Vulteranæ, & in capitulo quatuor* 12. *quæſt.* 2. & quod hujuſmodi oblationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dixit Abb. *in cap. poſtulaſtis, numero* 2. *verſiculo adminiſtrationem autem de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſil. cap.* & Ferret. *d. conſ.* 143. *num.* 4. *verſic. & quod* plurimum tamen admittendam eſſe

31 † conſuetudinem in hac materia oblationum, tradunt omnes ut per Mar. Socin. *de oblatione lib.* 17. *numero* 17. 18. *&* 26. Malvet. *eodem tract. par.* 4 *numero* 62. Ferret. *conſ.* 278. Decianus *dict. conſ.* 16. *numero* 1. Aloyſius Riccius *dict. deciſ.* 179. *numero* 2. Stephanus Gratianus *diſception. forenſ. capit.* 395. *numero* 25. Et ex Theologis admittit Sot. *de inſtit. libr.* 2. *quæſt.* 3. *art.* 2. *verſ. quidquid*, ita eleganter Rot. *in Lunen. Sarzan. oblationum* 8. *Februarii* 1627. coram Reuerendo Patre Domino Merlino.

32 In pleriſque Diœceſibus Regni Portugalliæ, ubi viget antiqua conſuetudo, ut ex bonis, & rebus à defuncto relictis debeatur, an danda ſit Parocho melior veſtis, ſeu ſupellex, aut vas aliquod argenteum, ſeu alia res mobilis, quam ipſe Parochus elegerit, pro cujus conſuetudinis validitate pugnant Caſſiad. *deciſ. unic. de conſuetudine in princ. & num.* 1. Covar. *var. lib.* 1. *capit.* 17. *numer.* 3. *verſic. ſic ſanè* latè Gutierez. *canonic. lib.* 2 *cap.* 2. *num.* 190. ubi *num.* 191. idem procedere ait, ac ſervandum eſſe in veſte ſciſſa parochiani decenti exiſtente penès ſartorem nondum ſuta, nec completa electa vigore dictæ conſuetudinis à Rectore Eccleſiæ Parochialis. Hoc jus Parochi ad meliorem ſupellectilem defuncti *Luctuoſa* vocatur apud noſtros Luſitanos, quia ex luctu ob mortem defuncti exigitur, ſive defertur ex prædicta conſuetudine, quamvis prius ab affectu poſſet vocari *gaudioſa* eam habere debentibus, ut advertit Gutierrez *dict. capit.* 21. *numero* 161. *in fine*, qui affirmat luctuoſam quoque vocari apud ſuos Civitatenſes.

De quarta Parochiali, ſeu canonica portione. Cap. XXV.

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio inducta eſt jure canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis.*

2 *Canonica portio de jure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit, oſtenditur.*

3 *Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ illæ pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat.*

4 *Religioſi omnes etiam Mendicantes, tenentur ſolvere quartam funeralem, quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias & quid apud Eccleſias Monialium? ibid. num.* 5.

6 *Quarta funerali, ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur.*

7 *Quartam funeralem ſolvere non tenentur Religioſi, ſeu alii, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per privilegia conceſſa ab habente poteſtatem.*

8 Clem. dudum de ſepult. *debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis.*

9 *Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicialia.*

10 *Clauſ.* ſalva juſtitia Eccleſiarum Parochialium, *appoſita in privilegio ſpecialiter derogante* Clem. dudum de ſepult. *non efficit, quin per talia privilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis.*

11 *Privilegia habentes non ſolvendi quartam funeralem, ſi licentiam obtinuerint ædificandi aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium à ſolutione ejuſdem quartæ non eximuntur.*

12 *Regulares, qui* 40. *annis ante confirma-*

tio-

tionem Concilii erant ſoliti ſolvere quartam Parocho, vel Epiſcopo, eam etiam poſt Concil. tenentur ſolvere, licèt ex privilegio ſolvere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis.

13 Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. circa, & ſunt exempti per privilegia.

14 Conſtitutio Pii V. Etſi Mendicantium, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilii, non autem revocata.

15 Eccleſiæ, vel Monaſteria ędificata 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita ſolvere quartam funeralem ad illam etiam poſt Concil. non tenentur.

16 Quarta funeralis uſque ad quartam excluſivè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo; at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabilis requiritur, ut præſcribatur infra quartam; vel ut nihil debeatur.

17 Quartum funeralium tenentur hæredes mortuorum ſolvere Parocho.

18 Parochianus, quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quę relinquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur.

19 Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta.

20 Rectoribus Parochialium de jure debetur quarta funeralis.

21 Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum debetur quarta funeralis, ſi nullus adeſſet Rector.

22 Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſervavit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis.

23 Quarta funeralis non debetur Parocho, intra cujus fines viator deceſſit ſtante conſuetudine in civitate, quòd jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem.

24 Parochianus, ſi in una Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, Canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta.

25 Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur Epiſcopo, vel Parocho in hoc dubio prefertur Parochus.

26 Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi quis habet domicilium, licèt obierit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi.

27 Quarta funeralis ſuæ Parochiali Eccleſię debetur, etiamſi quis ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit.

28 Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit, ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſię dederit.

29 Sepultura electa apud Eccleſiam, ubi defuncti majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſię, in qua conſuevit audire divina & recipere Sacramenta.

30 Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia ejus Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ obvenerunt.

31 Defunctus ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, hujuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam parochialem quæ antea deberi cęperat.

32 Parochus quartam funeralium quæ actione petere poſſit, oſtenditur.

33 Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius eſt valoris.

34 Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos Conventuales, & Parochos, quando ſint valida, oſtenditur.

35 Renuntiare juri quęſito de non ſolvendo quartam, quando per unum, vel binos actus contrarios cenſeatur Religioſi, oſtenditur.

36 Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris.

37 Funeralia dicuntur, quę ratione ſepulturę obveniunt, & quęcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, & ea quæ cum funere portantur.

38 Quarta funeralis debetur Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis.

39 Quar-

39 *Quarta funeralis non debetur Parocho de candelis, quas Fratres, & alii Præsbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent.*

40 *Intorſtitiorum ſeu Cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur.*

41 *Quarta funeralis debetur de Candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur.*

42 *Intorſtitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadaver accenduntur, ſunt dividenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cujus Eccleſiam defunctus defertur.*

43 *Quarta funeralis debetur de illis, quæ dantur pro Miſſis dicendis.*

44 *Quarta funeralis debetur de armis, libris banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi aliter ſit ex conſuetudine, vel privilegio.*

45 *Quarta funeralis non debetur de illis, quę offeruntur in funere alicujus qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis, verbi gratia tempore interdicti ſepelitur.*

46 *Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quę offeruntur in funere alicujus novitii, oſtenditur.*

47 *Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, & anniverſario poſt ſextum diem.*

48 *Canonica portio debet ſolvi de rebus quomodolibet donatis, ſeu relictis, ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio.*

49 *Quarta funeralis non debetur de veſtibus datis pauperibus.*

50 *Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis piis locis, non verò de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui.*

* *Quarta an debeatur de illo, quod relinquitur uni ex Regularibus remiſſivè, ibidem.* *

51 *Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem.*

52 *Quartam funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium, & ex legatis factis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiis, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabricæ.*

53 * *Subſidium Hiſpanicum à diverſis Pontificibus conceſſam.*

54 *Subſidium item, quod vocant Excuſatum.* *

CAnonica portio, quæ ab aliis Quarta Parochialis dicitur, inducta eſt jure canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Patochianis, ideſt propter onus, quod in eorum adminiſtratione ſubdit, *cap.* 1. *capitulo relatum*, *cap. de his de ſepult.* Novar. Forenſ. *quæſt.* 22. *num.* 8. *tom.* 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi par.* 5. *reſol.* 299. *num.* 1. & 2. Hieronym. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſolut.* 18. *numero* 1. † De jure eſt quarta, *cap. cum ſuper de ſepultur. Clem. dudum, eod. titulo* poteſt tamen induci per conſuetudinem, quod ſit medietas, vel tertia, *capitulo antiquos* 10. *quæſtione prima capitulo certificari de ſepultur.* Bald. *libro* 4. *conſilio* 70. Lap. *de Canonica portione*, *capitulo* 1. *numero* 4. Jul. Lavor. *var. lucub. tom.* 1. *titulo* 2. *capitulo* 17. *ex num.* 4. Card. Tuſc. *lit. Q concl.* 23. Ugolin. *de officio Epiſcopi cap.* 17. *num.* 2. Hieronym. Roderic. *ubi ſup.* Quæ conſuetudo debet eſſe rationabilis, & legitimè præſcripta ſpatio 40. annorum, quod intelligitur de quarta non expreſſa à jure, ſi verò ſit expreſſa à jure, ſufficit conſuetudo etiam non præſcripta, Petr. de Ubaldis *de canon. port. parte* 2. *capitul.* 5. Ludov. Miranda *in man. Præl. to.* 2. *quæſt.* 48. *artic.* 5. *concl.* 1. ubi intelligit neceſſarium tempus illud quadraginta annorum ad hoc, ut valeat conſuetudo, quòd detur Epiſcopo, vel Eccleſiæ Parochiali ultra dimidiam partem, ut puta, quod dentur duæ partes ex tribus, vel quod detur circa quartam partem, ideſt, minus quarta parte, at vero ad hoc ut detur infra dimidiam, vel quartam partem, non eſt neceſſum, quòd hujuſmodi conſuetudo ſit præſcripta ſupradicto 40. annorum nu-

numero; ſed ſufficit numerus decem annorum Jul. Lavor. *loco proximè citato*, ubi *à numero* 8. poſt Sebaſt. Medic. *de ſepultur. quæſt.* 7. advertit, quòd quando in Eccleſia Parochiali non eſt certa conſuetudo quantum exigat, tunc ea ſervari debebit quæ viget in Eccleſia, cui legato; ſi verò in Eccleſia Parochiali eſt una conſuetudo, & in Eccleſia, cui legatur, eſt altera, tunc inſpicietur conſuetudo Eccleſiæ Parochiali, quæ prætendit titulum onerosum propter adminiſtrationem curæ: ſed Eccleſia, cui legatur, pretendit titulum lucrativum, & duobus titulis concurrentibus potior eſt conditio tituli oneroſi, quàm lucrativi. Si denique nulla eſt conſuetudo Parochiali in Eccleſia, & nulla in Eccleſia legataria, ſed in aliis Eccleſiis ejuſdem diœceſis eſt aliqua conſuetudo, tunc ſi eſt uniformis, debet ſervari, ſi difformis, ſervabitur quæ eſt magis conformis juris communi.

A quo debeatur Quarta Parochialis.

3 Nec Parochialium Eccleſiarum Rectores, quibus cura incumbit animarum, debitis fraudentur ſubſidiis, ſtatutum fuit *in capit.* 1. *de ſepultur. & in Clem. dudum eod. titulo*, ut Eccleſia illa, apud quam talis fuerit ſepultus, teneatur partem eorum, quæ defunctus pro anima ſua ejdem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctus habebat; ita docent Læl. Zech. *de Republ. eccleſ. cap.* 28. *de Parochis numero* 18. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſ.* 109. *numero* 56. Fr. Emman. *q. regul. tom.* 1. *q* 39. *art.* 2. *in princ.* Fr. Arch. Caraccia *in tract. de quarta funeral. cap* 1. Ludov. Miranda *in manualis Prælat. t.* 2. *q.* 48. *art.* 10. *Concil.* 1. Jul. Lavor. *var. lucubrat. tomo* 1. *tit.* 2. *capit.* 7. *numero* 33.

4 Ampliùs, ut omnes Religioſi, etiam mendicantes teneantur ſolvere hujuſmodi quartam quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, *dict. Clemen. dudum §. verum.* Ut de Fratribus B. Mariæ de Victoria, Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula dixit Rot. *in Granaten. quartæ funeralium* 21. *Maii* 1610. coram. bon. mem. Card. *Cavalerio, inter ejus impreſſas deciſ.* 101. & quamvis Azor. *d. part.* 2. *lib.* 9. *capit.* 13. *quæſt.* 5. *§. inſuper*, credederit, † id non extendi, quando quis eligit ſepulturam apud Monaſteria, ſeu Eccleſias Monalium Ordinis Minorum, & Prędicatorum, ibique de facto ſepelitur quia inquit, *d. Clemen. dudum* loquens de Fratribus, cum ſit pœnalis, non eſt extendenda, ſed reſtringenda; tamen hoc nullo jure te probatur poſt Concilium Trid. *d. capit.* 13. cum in illo generaliter quibuſcunque locis piis, ac Monaſteriis, ubi ſolita eſſet perſolvi id obſervari præcipiatur, unde quantum ad hoc conſuetudini loci ſtandum eſſe omnino cenſeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini, *ſolita eſſe perſolvi*, ideoque id abſolute tenet Portel. *d. verb. canonica portio, numero* 8. referens quandam Bullam Pii V. ubi expreſsè fit mentio de Monialibus, & eorum Monaſteriis, & declarat Pontifex non deberi quartam ſeù Portionem canonicam de Miſſis, & aliis relictis Fratribus, & Monialibus, ac eorum Monaſteriis, refert, & ſequitur Hieron. Roder. *in compend. q. Regular. reſol.* 18. *numero* 18. † Et iſtam quartam ita Eccleſiæ Parochiali deberi, ut electio ſepultura aliquo Monaſterio nulla ſit, ſi Parocho non relinquatur quarta, exiſtimavit. Hoſt. *in ſumm. de ſepult. §. apud quam Eccleſiam, verſ. vel non redatur*, Sed contrarium eſt verius, quia ſemper debetur quarta, & pro relicta cenſentur, etiamſi id non exprimatur Abb. *in c. de his in* 2. *not. de ſepultur.* Greg. Lop. *l.* 5. *verſ. ò ſi non dexaſen. tit.* 13. *p.* 1. Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 6. Miranda *ubi ſuprà. art.* 11. Hieron. Roder. *d. reſ.* 18. *numero* 7. 5 6

7 Limita *primò* in Religioſis, ſeù aliis qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per privilegia conceſſa ad habentem poteſtatem Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 2. Archangel. Carraccia *de quarta funerali, capit.* 1. Gutier. *de juram. confirm. p.* 2. *c.* 3. *numero* 3. ubi loquitur de Bulla Pii V. ut Patribus Theatinis, Clericis Regularibus dixit Rot. *in Lucem quartæ funeral.* 16. *Januarii* 1618. coram Reverendiſs. D. meo Decano: & de Fratribus Prædicatoribus *in Hiſpalen. quartæ funeralium* 4. *Julii* 1590. coram bonæ mem. Card. Pamphilio Sen. * de quibus etiam Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 925. *d. princ.*

8 Declara, hanc limitationem procedere dummodo per privilegia fuerit ſpecialiter derogatum *dict. Clem. dudum, de ſepult.* non

non autem generaliter, Rot. *in d. Granaten. quarta funeralium, per cap. ex parte, de capellis Monach.* Rot. *deciſ.* 122. *part.* 1. *diverſ.* de qua re bene Petr. de Ubaldis *de Canonic. Paroch. capitul.* 6. *numero* 8. ubi quod *dictæ Clem. dudum*, derogatum etiam per clauſulas generales: ſi conſtet de voluntate Principis derogare volentis omnibus in contrarium obſtantibus.

9 Ita autem eſt neceſſarium, ut derogetur *d. Clem. dudum*, ut ſi in aliquibus privilegiis conceſſis, v. g. Prædicatoribus, fuerit *dictæ Clemen.* ſpecialiter derogatum & hæc eadem privilegia fuerint communicata Religioni Sancti Franciſci de Paula, non communicetur, nec extendatur dicta derogatio in favorem Religionis Sancti Franciſci de Paula, ut in his terminis fuit factum *in d. Granaten. quartæ funeralium, & in Valiſſoletana quartæ funeralis*, 19. *Aprilis* 1606. coram juſto quia communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicalia.

10 Et licet huic *Clem.* per aliquod privilegium ſit ſpecialiter derogatum; ſi tamen fuit appoſita clauſ. *Salva Juſtitia Eccleſiarum Parochialium*, non cenſetur Pontifex per talia privilegia conceſſiſſe exemptionem, ita ut non teneatur ſolvere quartam funeralem, Rot. *in d. Valiſſoletana quartæ funeralis*. Contrarium tamen tenebat Reverendiſs. D. Coccinus in ſuo voto; quia ſtante ſpecifica derogatione *d. Clem. dudum*, hæc clauſula debet intelligi quoad alia non quoad expreſſa, alias privilegium inſerviret de vento, & hoc credo veriùs; quia licet privilegia debeant ſtrictè interpretari, non tamen ita debent intelligi, ut deſtruantur. Sublimita, ut non procedat, quando habentes hujuſmodi

11 privilegia, † habuerunt licentiam ædificandi, aliquod Monaſterium cum conditione, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium Rot. *in d. Granaten. quartæ funeralium* 31. *Maii* 1610. coram bonæ mem. Card, Cavalerio, iter jus *impreſſas deciſ.*..., quia hæc conditio eſt valida cum re ad ſuam naturam redat, *cap.* 1. *& ult. de pactis in* 6. *cap. ab exordio*, 35. *diſt.*

12 *Secundò* limita, ut non procedat in Regularibus, qui 40 annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſolvere quartam Parocho, vel Epiſcopo: hi enim etiam poſt Concilium tenentur ſolvere eadem quartam Epiſcopo, vel Parocho, licet ex privilegio, hæc quarta non ſolveretur Epiſcopo vel Parocho, ſed aliis perſonis vel locis Rot. *in d. Valiſſoletana quartæ funeralis*, 19. *Aprilis* 1606. *coram juſto, & in d. Licen. quartæ funeralis* 15. *Januarii* 1618. coram Reverendiſs. D meo Decano: & declara ſunt verba Concilii Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 13. quæ ſequuntur: *Decernit ſancta Synodus, ut quibuſcunque in locis jam ante annos* 40. *quarta, quæ funeralium dicitur, Cathedralis, aut Parochialis Eccleſiæ ſolita eſſet perſolvi, ac poſtea fuerit ex quocunque privilegio aliis Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut quibuſcunque locis piis conceſſa, eadem poſt hæc integro jure, & eadem portione, quæ antea ſolebat, Cathedralis, ſeù Parochialis Eccleſiæ perſolvantur, non obſtantibus conceſſionibus gratiis*, &c.

Ex hac ſecunda limitatione colligitur, 13 illos Regulares non teneri ad ſolutionem partæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra, & ſunt exempti per privilegia, ut cenſuit S. Congreg. Concilii *ad d. capit.* 13. Rot. *in d. Licen.* Fr. Archangel. Carraccia *d. cap.* 1. *fol.* 20. *§. nec ſacri Concilii*. Frater. Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 18. *num.* 2. & declaravit Pius V. *Conſtit. ſua incip. Etſi Mendicantium* 17. *Kalend. Julii* 1567. ut refert Carraccia *loco cit.* & Gutier. *de juram. confirm. p.* 3. *numero* 3, Cujus Conſtitutionis verba, quæ hac de re agunt, ſunt, quæ ſequuntur: *Quartam autem funeralium, de qua* ſeſſ. 25. cap. 13. *nequaquam ſolvere teneantur Monaſteria, quæ à* 40. *annis circa fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantum de Monaſteriis ante annos* 40. *fundatis, quæ ipſam quartam ſolvere conſueverunt, & ubi ſolvi conſuevit id tantum ceræ, & aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit tempore, quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur; non autem de Miſſis, ſeù legatis, vel aliis Fratribus ipſis ſeù Monialibus relictis, aut alias quomodolibet donatis ſolvi debet, ſicque intelligi Concilii decretum quoad quartam hujuſmodi ſolvendam debere decernimus. Ubi verò non eſt conſuetudo ſolvendi quartam hujuſmodi, de nullo ſupra ſcriptorum ſolvi debere declaramus.* † Quæ conſtitutio licet 14 loquantur ſimpliciter de Monaſteriis ædificatis à 40. annis citra Concilii confirmatio-

mationem, nulla facta mentione de privilegiis, tamen ita eſt intelligenda: quia per Gregorium XIII. *die* 10. *Octobris* 1586. cujus Conſtitutionem refert Navar. *in Man. capit.* 17. *in fine*, fuit redata ad terminos Concilii, non autem revocata, ut in declaratione, quam refert Fr. Archang. Caracc. *in fine tract.* & in declarationibus impreſſis Concil. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 15. *§. ab Epiſc.* & ſequitur Rot. *in d. Licien.* cujus particula, quæ ad rem plurimum facit, ita ſe habet: Nec obſtat Concil. *ſeſſ.* 25. *cap.* 13. *de Regularibus, quia cum iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilii, & quatenus eſſe fundatum antea, cum non eſſet ſolitum ſolvere dictam quartam, Concilium ei non obſtat*, ut declaravit Sanctiſſimus Pius V. *in ſua Conſt. de anno* 1567. quam refert Archang. Carraccia *de quarta funer. c.* 1. Gutier. *de juram. confirm. p.* 2. *c.* 4. *nu.* 3. Emman. Roder. *in quæſt. regul. tom.* 1. *q.* 41. *artic.* 2. ita reſolvit Congreg. Illuſtriſs. interpretum, ut refert Rot. *loco prædicto*. Nec eſt verum; quod prædicta Conſtit. Pii V. fuerit revocata per Greg. XIII. ut in ejus Bulla, quam refert Nav. *in man. cap.* 27. *in fine quia cum dicta Bulla Pii plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilii*, ut cenſuit Congr. Illuſtriſs. interpretum ſicut teſtatur Carraccia *loco citato, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem*, & bene advertit Guttier. *ubi ſupra*. * Vide poſt hæc ſcripta viſum Lezanam *in ſum. quæſt. Reg. cap.* 3. *numero* 12. & 13.

15 *Tertiò* limita in Eccleſiis, vel Monaſteriis ædificatis 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita perſolvere dictam quartam: nam tunc ad illam etiam poſt Concilium non tenentur, ut *in d. cap.* 13. *Conc.* Fr. Archang. Carraccia *d. c.* 1. *§. ſecundum eſt fol.* 20. Pius V. *in d. Conſtit.* quam referunt idem Carraccia, & Fr. Emman *citatis locis*.

16 *Quartò* limita, ut non procedat in iis perſonis, ſeu Eccleſiis, quæ præſcripſerunt portionem canonicam: nam, cum alibi ſolvatur dimidium, alibi pars tertia, alibi pars quarta, uſque ad quartam excluſivè, poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo: ad hoc autem ut præſcribatur infrà quartam, vel ut nihil ſolvatur requiritur conſuetudo 40. annorum cum titulo aut immemorabili, Alex. *conſ.* 296. *num.* 15. *verſ. de præſcriptione, lib.* 2. Sylveſt. *in ſum. verbo, Canonica portio, n.* 2. & 3. Lap. de Gaſtellione *de Canon. portione c.* 2. *nu.* 64. & 65. Petr. de Ubald. *de Canon. Parochiali c.* 5. *num.* 3. & *ſeq.* & *c.* 6. *numero* 34. & *ſeq.* Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 215. *numero* 7.

Et quamvis quartam funeralium non teneri hæredes mortuorum ſolvere Parocho, nec aliquid aliud exiſtimavit Fr. Archang. Carraccia *de quarta funerali, c.* 4. *ante med. verſ. hæc ſit mea ſententia per c.* 12. 14. 15. 13. *q.* 2. *cap. non ſatis, & c. cum Eccleſia, de ſimonia*, contrarium tamen videtur verius, ut tenent Covar. *in c. officii numer.* 9. *verſ. nec obſtat, de teſtam ſub tit. delegatorum imputat. in debitum, in nova impreſſ. Antuerpienſi*, Molin. *d. diſp.* 215. *numero* 5. 17

Sed quando Parochianus elegit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ reliquit Eccleſiæ extraneæ? quæſtio dubia eſt, in qua una ſententia tenet tale legatum imputari in quartam ita Greg. Lop. *lib.* 5. *verb. de mas tit.* 1. *p.* 1. Fr. Emman. *d. quæſt.* 39. *artic.* 6. ubi refert Feder. de Senis *conſ.* 3. ubi latè, & loquitur etiam in caſu quo legatum eſſet minùs quarta canonica, Anton. Imol. Abb. *in d. cap. officii*, Salyc. Alex. & Corn. *in auth. præterea C. unde vir. uxor.* idem tenent Ludov. Mirand. *d. to.* 2. *q.* 48 *art.* 11. *concl.* 2. Portel. *in dub. Regularib. verb. Canonica portio numero* 7. noviſſimè Hieron. Roderic. *in compend. quæſt Regular. reſol.* 18. *num.* 8. Altera verò tenet: legatum, & portionem integrè ſolvendam eſſe Eccleſiæ Parochiali ab Eccleſia extranea, bonus tex. *in Clem. §. verum*, ibi. *largiri integrè teneantur, de ſepult.* ubi gloſſ. *verb. integre* interpretatur non eſſe minuendam canonicam portionem, juvat *cap.* 1. ibi, *integraliter faciendam, eod. tit. l.* 6. *Secundo* expenditur, quod reſpectu canonicæ portionis ſolvendæ ab Eccleſia extranea, teſtator non debitor, ſed ſolummodo Eccleſia ipſa patet ex *d. cap.* 1. cum ergo non eſſet debitum ex parte teſtatoris, quamvis à tertio verè debitum ſit deficiunt termini neceſſarii ad compenſationem. *Tertiò* facit, quia, ut ſupponimus, teſtator abſolutè abſque conditione legavit Eccleſiæ Parochiali, ſicut in terminis hujus quartæ legaverat Epiſcopo; ergo, 18

ſicut

ſicut quando abſolvere legat Epiſcopo, poteſt ille legatum, & canonicam portionem petere, ut per text. *in d. cap. de officii, teſtam.* infrà reſolvimus, ita quando abſolute legat Eccleſiæ Parochiali, poterit Eccleſia, & legatum, & portionem ab Eccleſia extranea ſibi debitam exigere abſque ulla compenſatione. *Vltimo*, & fortius urget *d. cap. requiſiſti. verſ. ſecus autem, de teſt.* ubi, quando aliquid legatur Epiſcopo, & aliud capellis Monaſteriis, aut aliis piis locis, quod legatur Epiſcopo ejus eſt in ſimul cum canonica portione, quam habet ex legatis Eccleſiarum inferiorum: ergo ſimiliter in propoſito Parochus legatum obtinebit, & canonicam portionem abſque ulla compoſitione. Propter quæ hanc partem ſequuntur gloſſ. *d. verb. integrè*, gloſ. *verb. largiri*, *in d. ¶. verum*, Card. *ibi numer.* 20. Cov. *in d. c. officii numero 6.* alias *nu. 9. ſub tit. de legatorum imputatione in debitum in nova impreſſ.* Non obſtat *cap. ex his 4. de ſepultur.* ubi probari videtur, Parochianum debere canonicam portionem Eccleſiæ Parochiali, à qua Sacramenta percipit, in ſtipendium ſui laboris, ſicut reſpectu decimarum quas ſolvere tenetur, verè debitor eſt ipſi Parocho, à quo ſpirituale pabulum recipit, *cap. cum contingant. de decim.* quia reſpondetur extraneas Eccleſias, quibus Parochiani ibidem ſepulturam eligentes legata relinquunt, debitrices eſſe Canonicæ portionis, non verò Parochianos ipſos: pateat, ſi recurramus ad verba dicti *§. verum*, ibi *dictorum Ordinum Fratres*, & ibi, *largiri integrè teneantur*, quæ verba relata ad Monaſteria, ſeu Eccleſias extraneas ſatis demonſtrant ipſaſmet teneri ad ſolutionem hujuſmodi portionis, *d. capit. de his*, ibi, *ipſis Eccleſiis, à quibus aſſumpti ſunt*.

Cui debeatur Quarta funeralium, & qua actione peti poſſit.

19 Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, in qua Parochianus conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta, *c. cum quis, de ſepult. in 6.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 35. *art.* 5. Rot. *deciſ.* 376. *nu.* 1. *p.* 1. *recent.*
20 ubi de Eccleſia Parochiali Et ſic † de jure debetur Rectoribus Parochialium *d. Clem. dudum §. verum* Ugolin. *de officio Epiſc. c.* 17. *numero* 11. Mantic. *deciſ.* 294. Cavaler. *deciſ.* 101. *numero* 1. Rot. *in Mediol. quartæ funeralium*, 14. *Martii* 1622. coram R. P. D. Merlino, ubi etiam fuit dictum, ex hac ſola juris aſſiſtentiam Rotam non ſolere manutentionem impartiri in aliis cauſis non juriſdictionalibus, & † ubi nullis 21
adeſſet Rector, debetur Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, *capit. requiſiſti de teſtam. cap. cum ex eo, de elect.* Aloyſ. Ricc. *in praxi p.* 4. *reſ.* 299. *nu.* 4.

Item debetur Eccleſiæ Cathedrali, vel 22
præſcriptione, vel ex eo, quod illam ſibi reſervavit quando Parochiæ fuerunt erectæ, & in ſignum ſuperioritatis, Rot. *d. dec.* 376. *num.* 2. *&* 3. & tunc inter Clericos Eccleſiæ dividetur cura non reſidente penes certam perſonam. Aloyſ. Ricc. *d. reſ.* 299. *nu.* 4. † Unde ſtante conſuetudine in civi- 23
tate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, quarta funeralis non debetur Parocho, intra cujus limites viator retentus pro delicto, & habilitatus cum cautione decedit, ut cenſuit S. Congr. Conc. *in Piſaurien.* 22. *Januarii* 1628.

Et ſi in una Eccleſia ſolet Parochianus 24
audire divina, in altera verò recipere Sacramenta canonica portio debetur ei, à qua recipit Sacramenta, *cap.* 1. *de ſepult.* Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 5. Sylveſt. *in ſum. verb. Canonica portio, num.* 11. Sed ſi utraque habet jus funerandi, credi Greg. Lop. *lib.* 1. *in gloſ.* illos Sacramentos *tit.* 13. *part.* 1. quod ſit locus præventioni, *per capit. duobus, de reſcript. in* 6.

At in dubio, quando non conſtat ex 25
conſuetudine, vel alia ratione, cui debeatur, Epiſcopo, ne an Parocho, præfertur Parochus qui habet magis ſpecialem curam quam Epiſcopus, qui habent generalem, & quia Parochis debetur quarta ex cauſa onerofa *d. c.* 1. *de ſepul.* Petr. de Ubaldis *de quarta canonica* 2. *p. c.* 8. *nu.* 14. *in fine*, & uti es alienum Abb. *in c. certificari, à nu.* 11. *de ſepult.* Epiſcopo verò ex cauſa lucrativa, Ubald. *ubi ſuprà num.* 14. & potior eſt conditio prætendentis ex cauſa onerofa, ad text. *in Sanctorum C. de jure del.* Rot. *in Neritonen. quartæ funeralis* 9. *Julii* 1608. coram bonæ memor. Patriarca Manzandeno.

Amplia *primò* principalem concluſio- 26
nem, ut procedat, etiamſi quis propter bellum

tum, aut peſtem in villam, ſeu alium locum ſe contulerit, & ibi diem ſuum obierit quia nihilominus quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi habebat domicilium, ſi deſceſſit animo redeundi, vel animi gratia, ita Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.3. q.46. art.3.* Miranda *d. tomo 2. qu.48. art.8. concl. 2.* Villalob. *in ſum. p.2. tract.31. diffic.7. n.3.* Fr. Hier. Rod. *in comp. q. Regul. reſol.18. nu. 12.* per Joan. And. *in c. is qui de ſepult. in 6.* & Abb. *in c. de his, eod. tit. in Decretal.* ubi quatuor caſus conſiderat.

27 Amplia *ſecundò*, ut procedat, etiamſi quis ægrotus in una Parochia ad aliam deferri ſe fecerit, quia nihilominus primæ Eccleſiæ ſua portio debetur, Sylveſt. *in ſumm. verb. canonica portio numero* 15.

28 Amplia *tertiò*, etiamſi quis in ægritudine conſtitutus ſe cum bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit, quia nihilominus ſi ex eadem infirmitate deceſſerit, canonica portio Eccleſiæ Parochiali debetur, ſecus autem ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit; caſus eſt, *in c. de his de ſepult.* Fr. Lud. Miranda *in man. Præl. to.2. q.48. art.9. concl. 3.* refert, & ſequitur Fr. Hie. Rod. *in comp. quæſt. Regul. reſol.13. num.15.* Unde Tiraq. *de retractu lig. ¶. 1. gloſ. 8. num.23.* colligit Canonicam portionem non deberi Eccleſiæ, cujus Parochianus Religionem ingreditur, & prudente anno profeſſionis obiit, niſi ingreſſus eſſet animo exeundi, ut obſervat Lel. Zech. *de Regul. Eccleſ. cap.28. de Parocho num.48. fallent.3.*

29 Amplia *quarto*, ut procedat etiamſi quis Eccleſia una dimiſſa, ubi Majores ſui ſepulturam elegerant, licet ſua Parochialis non eſſet, alibi ſepulturam elegerit, quia etiam tunc non Eccleſiæ dimiſſæ, ſed Parochiali debebitur Canonica portio, ut habetur *in c. de ſepultur. lib.6.* Ludov. Miranda *d. to.2. q.48. art.9. concl.4.* quia electa ſepultura apud Eccleſiam, ubi defuncti majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ, in qua conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta, Azor. *d. cap.3. quæſt.8.* Villalob. *in ſum. par.2. tr.31. diffic.7. num.3.*

30 Limita, ſi eo tempore, quo defunctus eſt in alia Eccleſia ſepultus, Parochialis Eccleſia erat interdicta: quia cum nullus poſſet in ea ſepeliri, jus erat aliis Eccleſiis ſepeliendi, ac conſequenter ea relicta integrè percipiendi, quæ occaſione illius ſepulturæ obvenerunt, ita Gemin. *in cap. 1. de ſepult. lib.6.* Fr. Ludov. Miranda *d. to.2. q.48. art.10. concl.10.* Sylveſt. *d. verb. canonica portio, nu.8. §. ſeptimus*, ubi loquitur quando Eccleſia culpa Parochi eſt interdicta, non defuncti Parochiani, quod etiam tradunt Fr. Emman. *d. tom.1. quæſt.39. art.3.* Azor. *d. part.2. lib.9. cap.13. quæſt.4. caſu 5. & 6.* Miranda *d. par.48. art.10.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. canonica portio, num.3.* Hieron. Roder. *d. reſol.18. numero 4.*

Quod ſi talis defunctus ante elegerat ſepulturam in alia Eccleſia, priuſquam Parochialis eſſet interdicta, non videtur interdictum ſequens tollere quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat; & idem reſpondendum videtur in caſibus, quibus non defertur defunctus ad Parochialem Eccleſiam, ſi antea alibi elegerat ſepeliri, quam dictus caſus evenerit; imò etſi nullam antea elegerit ſepulturam, ſed erat ad Parochiam deferendus, alibi tamen citra culpam Parochi ſepeliatur, non debet quartam ſuam amittere; quam tamen perderet, ſi culpa ſua, vel negligentia defunctus ad aliam Eccleſiam ſit delatus: eſt enim ratio attendenda; ob quam hujuſmodi portio eſt inſtituta, non enim pro ſepultura tantummodò eſt inſtituta, ſed pro onere etiam, quod ipſius Curatis incumbit ſubditis ſuis ea, quæ ad ſalutem pertinent, miniſtrandi, ne debitis & neceſſariis beneficiis defraudentur, *d. c. 1. c. de his de ſepult.* cum operariis mercedis exhibitio debeatur, ut dicitur *in Clem. dudum verſ. uerum.* 31

Unde Parochus quartam funeralium poteſt petere, tamquam debitum, & mercedem laboris quaſi actione locati, Feder. de Senis, *conſ. 3. num. 9.* Vel conditione ex canone, vel actione ex teſtamento, Petr. de Ubaldis *de canonica Parochiali c. 3. num. 2.* ubi Lap. de Caſtellione *de canon. portione, numero* 56. 32

Renunciatio canonicę portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius eſt valoris, niſi fiat cum proteſtatione, quod per hoc non fiat præjudicium juri Eccleſiæ, † compoſitiones tamen & pacta ſuper juribus parochialibus facta inter Prælatos Conventuales, & Parochos ſunt valida, etiamſi celebra- 33 34

ta ſint abſque licentia Superiorum, Prouincialium ſcilicet vel Generalium, dummodo ſint licita & honeſta, & fiant cum conſenſu Conuentus, nec irritentur per ſequens Capitulum Generale, vel Prouinciale, ex decreto Leonis X. *in Concilio Lateranen.* Imo, etiamſi dictæ compoſitiones, ſeu conuentiones ſint repugnantes *d. Clem dudum §. cæterum*, quia ibi tantum reuocantur facta ante illam, non verò faciendæ de nouo, vide Fr. Emman. *quæſt. Regul. to. 1. quæſt. 39. art. 8. & tom. 2. quæſt. 46 artic. 4.* Azor. *d. par. 2 lib. 9. c. 12. qu. 4.* Sylveſt. *verb. canonica portio, q. 2.* Fr. Ludou. Miranda *ubi ſupra ar. 12.* licet ibi contendat *in dict. Clem* etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantum prȩteritas; ſed Leo X. fuit poſt illam, & potuit ius commune reuocare, vt bene notat Portel. *verb. Canonica portio, nu. 9. & 10.* ita Fr. Hieron. Roder. *in comp. queſt. Regul. reſol. 18. nu. 9.*

35 Neque per vnum, aut binos actus contrarios cenſendi ſunt Religioſi renunciare iure quæſito de non ſoluendo quartam niſi talis ſolutio facta ſit per ſpatium 40 annorum, iuxta diſpotionem iuris *in c. accedentibus, & in c. ſi de terra, de privil.* quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu *capit. cum acceſſiſſent*, vbi gloſ. *de conſtitut.* imò, etiamſi per dictum ſpatium 40. annorum ſoluta ſit quarta, adhuc præſcriptio non tenet: quia contra bona, & iura Regularium non niſi centenaria currit præſcriptio, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ ex quodam ſingulari priuilegio Eugenij IV. Vide Miranda *d. qu. 48. art. 13.* Portel. *ubi ſupra numero* 8.

De quibus ſolvi debeat Quarta Parochialis.

36 Quarta funeralis, ſeu canonica portio debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris ſcilicet, in die funeris, Fr. Emman *q. Regul. tom. 1. qu. 39. art. 2. in princip.* Couar. *in c. ult. numer. 7. de teſtam* vbi poſt Abb. at moribus receptum eſſe, vt Eccleſiæ parochiali quarta potio à Monachis ſoluatur ex his tantum, quæ offeruntur tempore, quo funus, ſeu exequiæ defuncti celebrantur, Molin. *de iuſt. tract. 2. diſputat. 215. num. 4.* vbi quod debetur de omnibus oblationibus, & commodis funeris, Sylueſt. *in ſum. verb. Canonica portio nu. 7. & 15. §. tertia* vbi quod hoc procedit de conſuetudine. Petr. de Vbaldis *de canon. Parochiali, c. 4. nu. 10.* & Pius V. *in ſua Conſtitut. incip. Etſi Mendicantium* declarauit huiuſmodi quartam debere ſolui de ijs, quȩ offeruntur in die funeris ex Concil. Trid. quod ita interpretatur. Sequitur ad hanc declarationem Fr. Emman. *d. art. 2. in fine*, Archang. Carraccia *de quarta funerali, qu. 3. verſ. forſan fol. 45.* Gutier. *de juram. confir. p. 2. c. 4. num. 3.* Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p. 2. c. 9. dub. 5. verſ. tertia concluſio*, & Benedictus XV. *inter Conſtitutiones Prædicatorum, pag. 72.* ſic ait *funeralia verò intelligantur hoc caſu, quæ cum funere deferuntur*, & idem declaraſſe Sixtum dicit Molin. *d. diſp. 215. numero 9.*

Funeralia igitur dicuntur, quæ ratione ſepulturæ obueniunt *c. cum liberum, c. noſtra de ſepult.* Alberic. *in l. ſeruo alieno 16. § ineptus, nu. 13. ff. de legat. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 670. nu. 4.* aliàs *reſ. 571. numero 4. in 2. edit. & par. 4. reſol. 300.* & quæcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perueniunt. Federic. de Senis *conſ. 6. num. 2. in princip.* vbi ſubdit, quod mortuaria, ſeu funeralia dicuntur quæ occaſione funeris deueniunt etiam præter voluntatem morientis. Item, & ea quæ cum funere portatur gloſ. *verb. funeralibus in d. Clem. dudum*, vbi Zabarel. *verſ. verum num. 4.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 6. c. 14. qu. 13. verſ. funeralia*, Vbald *d. tract. c 4. num. 16.* Rub. *conſ. 23. nu. 9.* Bertachin. *in repertor. verb. quarta Parochialis*, Enriquez. *concil. 86. num. 9.* Portel *in dub. Regul. verb. canonica portio numero 5.* Hieron. Roder. *in compend. qu. Regul. reſol. 18. numero 3.* Siue antequam corpus ſit in terra conditum, ſiue poſt, & vſque ad trigeſimum diem, & quandiu ſit memoria de funere, Calderin. *conſ. 4. de ſepultur.* vbi in caſu, quod propter peſtȩ non potuit die obitus ſolemniter tumulari, Ioan. Franc. Leo. *in theſauro fori Eccleſ. par. 2. capit. 14. num. 12.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 571.* vbi in caſu, quod exequiȩ poſt diem funeris fuerunt factæ cum maxima pompa, Sylveſt. *in ſum. verb. canonica portio, numero 15. verſ. tertia* Zambarel. *in d. Clem. dudum §. verum verſ. tertio quæro*, ubi refert opinionem aliquorum, qui cum funus dicatur à funibus, quibus mortui ligari conſueverunt, & poſtquam mortuus terræ eſt conditus, funes amplius locum non habeant, pu-

putant funeralia non dici, niſi quandiu corpus eſt in funibus extra terram. *Sed*, inquit, *deſipit, qui ſic ſapit, nec inſidendum eſt in hoc ſcientiæ Grammaticorum 36.* diſtinct. capit. ſi quis. *Dic. ergo meliùs, quod, ſive ante corpus reconditum terræ, ſive poſtea obveniant occaſione funeris, dicuntur funeralia, & debetur canonica* quicquid dicant Covar. *in capit. ultim. de teſtamento numero 6.* Fr. Emman. *d. tomo* 1. *quæſtion.* 39. *artic.* 2. *in fine* Joan. de la Cruz. *de ſtatu Religion. part.* 2. *capit.* 9. *dubio* 5. Gutier. *de jurament. confirmat. part.* 2. *capitul.* 4. *numero* 6. Carraccia *de quarta funer. capitul.* 1. Molin. *d. diſput.* 215. *numero* 9. ubi, quod hoc conceſſum eſt Mendicantibus per privilegium, & ita conſuetudine ſervatur.

38 Ex his forſam patet reſolutio ad quæſtionem præteritis temporibus ventilatam, utrum ſi Parocho in die funeris data ſit ſola candelarum, & facum quarta, & deinde ſequenti die ſolemniori pompa magno, ſcilicet, adhibito Religioſorum, Confraternitatum, & Preſbyterorum numero in alia Eccleſia, ubi mortuus ſepulturæ mandatus fuerat externa die, pro ejus anima ſolemnis Miſſa cantetur cum diſtributione candelarum, & intorſtitiorum in majore quantitate diei præcedentis, debeatur ex his quoque Parocho quarta; in qua controverſia S. Congregatio *negotii Epiſcoporum, & Regularium præpoſita*, ſemel, & iterum patribus hinc inde auditis *die* 3. *Auguſti* 1621. nemine deſcripante, cenſuit deberi quartam Parocho ex funeralibus ſecundo loco factis.

39 Non loquimur de candelis, quas Fratres, & alii in Presbyteris hujuſmodi funeralibus præ manibus portare ſolent: has enim deferentes ſibi quærunt, nec alia portio de eis debetur ut declaravit Benedictus XI. *ubi ſuprà*, ubi *de candelis autem, quas Fratres portant portio non petatur.* tradunt Hieron. à Sorbo, *in compendio privileg. verb. canonica portio pag.* 103. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *capit.* 3. *viſit. Reg. §. funeralium etiam pag.* 190. Fr. Emman. *d. q.* 39. *art.* 2. Fr. Archang. Carraccia *de quarta funer. c.* 3. quicquid gloſs. *verb funeralib. in fin in d. Clem. dudum.* Calder. *conſ. fin. de ſepult.* Fedric. de Senis *conſ.* 4. *numero* 8.

Item Sacra Congregr. Cardinalium *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die* 5. *Martii* 1616. à Parochis montis S. Petri Angelorum Firmane diecœſis conſulta. Eminentiſs. Lancellotto referente, reſpondit intorſtitiorum, ſeù cereorum Confraternitatum ſæcularium funera aſſociantium quartam funeralem eiſdem Parochis minimè deberi. Et idem de intorſtitiis, quæ portantur à locis piis ad aſſociandum pauperes perſonas ad ſepulturam declaravit eadem S. Congregr. 26. *Novembris* 1588. 40

Debetur quoque quarta funeralis de candelis, ſeù cereis acenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur. Petr. de Ubaldis *de canon. Paroch cap.* 4. *num.* 10. Fr. Archang. Carraccia *de quarta funerali, cap.* 3. *verſ. præfata etenim.* Et de candelis oblatis, Feder. de Senis *d. conſ.* 4. *nu.* 8. Et hac de re ſciendum eſt, quòd *die* 21. *Martii* 1629. S. D. N. Vrbanus VIII. approbavit decretum Congregationis RR. DD. Præfectorum Urbis habitæ coram Eminentiſſimo Urbis Vicario, in qua ad effectum removendi diſſenſiones, & ad evitanda ſcandala, ac iis juſtis de cauſis reſolutum fuit, & declaratum † tam inſtortitia, cereos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quam etiam omnia ea, quæ circa cadavera antequam terræ tradantur in quibuſcunque privatis Eccleſiis dividenda fore, & eſſe pro æquali portione inter ipſos Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum quarumcunque, etiam Regularium, & Nationalium, ſeù alias privilegiatarum. Ac propterea quando hujuſmodi inſtortitia; ſeù cerei, & candelæ in præfactis Eccleſiis pro pro celebrandis divinis Officiis præſente corpore accenduntur, finito officio extinguenda, & cuiquam medietatem conſignanda eſſe. 41 42

Item debetur quarta de illis quæ dantur pro Miſſis dicendis, gloſ. *verb. funeralibus in d. Clem. dudum. §. verum* Bald. *in repet. c. ſi pater de teſt. lib.* 6. *in* 6. *q.* Alex. *conſ.* 196. *n.* 5. & 16. *verſ. nec excuſarentur, in fine, l.* 2. Sylv. *in ſum. verb canon. portio nu.* 9. ubi quod legato facto rectori Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam pro Miſſis dicendis debetur quarta, Ubald. *de canon. portione, c.* 4. *nu.* 5. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *allegat.* 86. *nu.* 20. *cum ſeqq.* quicquid dicat Fr. Emman. *d. q.* 39. *n.* 2. *in fine*, niſi ejus opi- 43

 nio-

nionem procedere dicamus de conſuetudine, vel propter privilegia.

44 Item debetur de armis libris banderiis, culcitra, ſeù pallio, quæ in feretro deferuntur, Petr. de Vbaldis *d.c.4.n.*10. Oldrad. *conſ.*211.*numer.*7. ubi de rebus pannis, ſeù aureis, veſtibus, putà ſtamine, vel cilicio, per *cap. cum inter nos de verb. ſignif. &c. in noſtra de ſepult.* ubi ſpeciale dicitur in Hoſpitalariis, in equis, &c. ergo in contrarium eſt ejus commune. Contrarium tenet Carraccia *de quarta funerali, c.* 1. *verſ. adſunt indumenta:* quod credo procedere de conſuetudine, vel privilegio, & declaravit Pius V. *in d. ſua Conſtit. incip. Etſi Mendicantium*, quam ſequitur Fr Emman. *d. tomo.* 1.*q.*49.*art.*2. Fallit in equis, & armis quæ relinquuntur in ſubſidium terræ Sanctæ. Molin. *d. tr.* 2. *diſp.*215.*num.*3 *per capit. in noſtra de ſepult.*

45 *Primò* limita principalem reſolutionem in illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem fratrum in eorum Eccleſiis, v.g. tempore interdicti ſepelitur, Albert. *in l. ſervo alieno.* 116. *§. ineptas. nu.*22. *ff. de legat.* 1. Feder. de Senis *conſ.* 199. Gemin. *in c.* 1. *de ſepult. lib.* 6. Fr. Emman. *d. tomo* 1.*q.*39.*artic.*3. quia non debetur quarta in caſu prohibitio; *c. ex parte c. liberum c. in noſtra de ſepult.* Sylveſt. *d. verb. canonica portio num.* 8. *§. ſeptimus.* ubi quod tenetur corpus, & omnia, quæ habuit, reſtituere Fr. Emman. *to.* 1. *q.*39. *art.* 3. ubi reſtringit in illis Religionibus, ſeù Eccleſiis, quæ habent privilegia, ut tempore interdicti poſſint in eorum Eccleſiis aliquos ſepelire.

46 *Secundò* limita in illis, qui offeruntur in funere aliqui novitii mortui in Religione, Anchar. & Franch. *in capit. nullus, de tempor. ordin. in* 6. Sylveſt. *d. verb. canonica portio num.* 8. *§. quartus*, Fr. Emman. *d. tomo* 1. *q.*30. *artic.*4. ubi extendit limitationem, etiamſi mortvus fuerit in domo parentum ad quam ſe contulerat, ut curaretur, de quo etiam Villalob. *in ſum. p.* 2, *tract.* 31. *diffic.*7. *n.*10. Fr. Ludov. Miranda *d. tom.*2. *q.* 48. *art.*9. *concl.*3. Azor. *d. p.* 2, *lib.* 9, *capit.* 13. *quæſt.*4. *verſ. quod ſi in Monaſterium, caſu* 3. Hieron. Roder. *in comp. q. Regul. reſ.* 18. *n.*5. Reſtringitur tamen limitatio multis modis, & *primo*, ubi quis morbo jam affectus ingreſſus eſt in Religionem, & ibi Novitius ob illum morbum Mortuus eſt, quia tunc quarta debetur Sylveſt. *d. verb. canonica portio num.* 8. *verſ. quintus* Molin. *d. diſp.*215. *num.*4. *Secundò* reſtringuntur in eo qui petiit cum habitu Fratrum ſepeliri Sylveſt. *loco proximè citato. Tertiò* reſtringitur in Novitio, qui non habuit propoſitum mutandi vitam Petr. de Ubaldis *de canon. Paroch. c.*6. *num.*24. Sylveſt. *d. numer.* 8. *verſ. quintus. Quartò* reſtringitur in iis Confratribus, qui ingrediuntur in loca religioſa retentis bonis ſuis quia etiam delegatis factis per ipſos debetur canonica portio. Sylveſt. *d. verb. canonica portio numero* 22.

Tertiò limitas delegatis factis Eccleſiis, 47
vel locis piis, pro fabrica, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & aliis ad cultum divinum perpetuum Molin. *d. diſput.*215. *num.*8. quicquid teneat Paul. de Eleazar. *in Clem. dudum §. verum de ſepult.* Alex. *conſ.*196. *nu.* 3. *lib.*2. Sylveſt. *d. verb. Canonica portio n.*15. *§. ſecunda cum ſeqq.* ubi quod debetur de relicto pro conſtruenda capella; Petr. de Ubald. *de canon. Paroch. cap.* 4. *numero* 22. Calder. *conſ. fin. de ſepult.* ubi de relictis pro planeta.

Canonica portio debet ſolvi de rebus 48
quomodolibet donatis, ſeù relictis *d. Clem. dudum: §. verum, & ibi gl. de ſepul.* ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio, *d. Clem. dudum* ubi gloſ. *verb. indirectè*, Feder. de Senis *conſil.* 4. *num.*4. latè Gemi. *conſil.*46. ubi etiam ſi fuerit donatum uni Fratri, & conſanguineis, Sylveſt. *d. verb. canonica portio numero* 15. *§. ſexta* Petr. de Ubaldis *d. capit.*4. ut de donatis cauſa mortis loquitur *d. Clem. dudum in §. verum*, Sylveſt. *d. verb. canonica portio nu.* 8. Petr. de Ubaldis *d. c.*4. *num.*19. etiamſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum in infirmitate ſit ſolutum in vita gloſſ. *verb. datis in d. Clem. dudum* Sed contrarium tenent propter privilegia, vel conſuetudinem, Fr. Emman. *d. q.*39. *artic.*2. ubi refert declarationem Pii V. Molin. *d. diſp.* 215. *numero* 4. ubi ait, hoc non procedere, ſi fiat in fraudem, per Abb. *in c. de his de ſepult.* Et quod non debeatur de veſtibus da- 49
tis pauperibus, tenet Fr. Archangel. Carraccia *de quarta funer. cap.* 3. *verſ. in ſuper cum ſumere.* Joan. à Cruce *de ſtatu Relig. p.* 2. *c.*9. *dub.*5. Nec de frumento in illis regionibus, in quibus datur. Carraccia *ubi ſuprà*

ſuprà verſ. de *frumento vero* non procedit ſupradicta reſolutio in donatis in vita, & in ſanitate Oldrad. *conſ.* 225. *nu.3*. Petr. de Ubaldis *d. cap.* 4. *numero* 21.

50 Quarta funeralis debetur de omnibus illis, quæ jure inſtitutionis relinquitur Monaſteriis, ſive aliis locis piis, Molin. *d. diſp.* 215. *num.* 4. per Abb. *c.* 1. *nu.* 7. *de ſepult.* Sylveſt. *d. verb. canonica portio, numero* 10. Alex. *d. conſ.* 196. *nu.* 6. Non tamen debetur de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui, in vaſa luminaria: & ornamenta Eccleſiæ, Covar. *in capit. ultim. numero* 8. *de teſtamen.* quia ab ipſo teſtatore cenſetur facta hæc diſtributio, *lib. unum ex familia* 81. *ff. de legat.* 1. ubi Dyn. Bart. & Doctores, Fr. Archang. Caraccia *d. c.* 4. *verſ. quare non video*. Declaratur tamen hæc reſolutio, ut non procedat, quando aliquis Regularis electus eſt executor, ut diſtribuat aliquam ſummam pro ſuo arbitrio, & ipſe in Fratres diſtribuit, quibus nihil erat relictum, gloſſ. *verb. obventionibus, & verb. indirectè, in d. Clem. dudum* Sylveſt. *d. verb. canonica portio numero* 15. *verſ. ſecunda*, ubi loquitur etiam quando Fratribus nihil eſt relictum, ſed mandatur executoribus, ut dent, vel promittant aliquid Fratribus. An quarta debeatur de illo, quod relinquitur uni ex Regularibus; vide Federic. de Senis *conſ.* 4. Calderin. *conſ. fin. de ſepult.* Albert. *in l. ſervo alieno* 116. *§. inepta n.* 10. *ff. de legat.* 1. *& numero* 12. *&* 13 Petr. de Ubaldis *d. capit.* 4.

51 Debetur etiam quarta funeribus de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, *capit.* 1. *&* 2. *de ſepult.* Oldrad. *conſ.* 225. *numer* 18. Sylveſt. *d. verb. canonica portio in fine*. Covar. *in capit. ultim. numero* 2. *de teſtamen.* Fr. Emman. *d. tomo* 1. *quæſtion.* 39. *art.* 2. *in princip.* Molin. *d. diſp.* 215. *numero* 4. ubi quod quarta debetur de omnibus, quæ relinquuntur in ultima voluntate, etiamſi legata ſint Prædicatoribus, aut Mendicantibus. Albert. *in d. l. ſervo alieno §. ineptas numero* 10. *ff. de legat.* 1. Covar. *in capit. ultim. numero* 8. *de teſtamen. per d. Clemen. dudum*. Quæ tamen procedunt, ſi legatum relinquatur ratione loci, non autem ratione perſonæ neque in fraudem Sylveſt. *d. verb. Canonica portio numero* 7. Oldrad. *conſ.* 225. *numero* 16. qui tamen indiſtinctè dicit, quartam deberi.

Quod limitatur aliquibus modis, & *primò* ut non procedat in legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium. Sylveſt. *d. verb. canonica portio, nu.* 8. 52
Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 46. *artic.* 1. *& tom.* 1. *q.* 39. *art. ult.* Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. p.* 2. *q.* 9. *dub.* 5. Archangel. Caraccia *de quarta funerali, cap.* 2. *ſecundò*, ut non procedat in legatis factis Eccleſiæ in qua teſtator ſepelitur, Albert. *d. nu.* 10. Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 15. Sylv. *d. verb. Canonica portio num.* 8. *§. ſextus*, per gloſ. *in c.* 1. *de ſepult.* quod non procedit, ſi tale legatum factum eſt Eccleſiæ, ad hoc ut conſtruat capellam in Eccleſia in qua eſt ſepultus. Alex. *conſ.* 166. *n.* 5. *lib.* 2. Zabarel. *in d. Clem. dudum §. verum q.* 16. vel ſi eſt factum in fraudem Eccleſiæ Parochialis. *Tertiò*, ut non procedat in legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario per ſextum diem. Oldr. *d. conſ.* 225. *num* 20. Molin. *d. diſp.* 215. *nu.* 8. *Quarto*, ut non procedat in legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica, quia ex tali legatur non detrahitur quarta. Covar. *in c. ult. num.* 5. *de teſtam.* quod verum eſt, ſi Eccleſia tunc indiget reparationes, ſecus ſi non indigeat. Covar. *ubi ſupra*.

*Subſidium Hiſpanicum, quo ab hoc charitativo plurimum diſtat, *primo* Regi Catholico conceſſum fuit à Pio IV. *in quadam ſua Conſtit.* incip. *ad Romani Pontif. indefeſſam, ſexto Non. Martii* 1560. de trecentis millibus ducatis auri annuis uſque ad quinquennium duplex ſuper omnium, & ſingularum Cathedralium, & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Eccleſiarum, monaſteriorum, Prioratuum, & beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſecularium, & Regularium, Canonicatuum, & dignitatum etiam poſt Pontificales majorum, & Capitularium, Conventualium, & aliarum Eccleſiarum fructibus, redditibus, & proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis, &c. ipſius S. R. E. Cardinalibus, & Militibus Hieroſol. dumtaxat exceptis. *Secũda* conceſſio facta fuit à Pio V. *in ſua Conſtit.* incip. *Cum ſicut ſub die* 16. *Martii* 1566. *Tertia* conceſſio ab eodem Pio V. *in alia ſua Conſtit.* incip. *Cum ſicut accepimus, ſub die* 21. *Maii* 1571. qui etiam per aliam ſuam Conſtit. incip. *Decret. Romanum Pont. ſub die* 7. *Mart.* 1572. ex actio- 53

nem hujus ſubſidii à capitulis, & Collegiis Provinciæ, ſeù Epiſcopatus ſuſcipi mandat. Gregorius XIII. *in Conſtit.* incip. *Conceſſit aliàs, ſub die* 11. *Februar.* 1573. declarat Milites S. Iacobi de Stapha (excepta tamen magiſtrali menſa) nec non quatuor Mendicantium Ordinum Fratres bona immobilia, ſed quæ immobilium loco habentur, poſſidentes, ad ſubſidiorum hactenus non ſolutorum ſolutionem teneri. Et demum Paulus V. *in conſtit.* incip. *Pro noſtro munere, ſub die* 31. *Octobris* 1614. poſt alias conceſſiones confirmavit concordiam ſubſidii hujuſmodi inter univerſum clerum Regnorum Caſtellæ, & Legionis, & Regem Catholicum initam.

Aliud ſubſidium ſeù ſuperadditionalia ſervitia Regi Catholico concedit Gregorius XIII. *in ſua conſtit.* incip. *Ad auxilium, die* 16. *Auguſti* 1591. ad ſexennium duratura ſuper victualibus in Regnis Coronæ Caſtellæ, vendendi, ſeù conſumandi, ad quæ contribuenda declarat omnes, & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas ſeculares, & cujuſvis Ordinis Regulares teneri Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incip *Alias per nos, die* 11. *Auguſti* 1603. ſubdit hujuſmodi gabellam, ſeù fiſſam imponi poſſe ſuper tribus rerum ſpeciebus vini ſcilicet olei, & carnis, ſumma tantum decem, & octo decies centena milium nummorum aureorum fiat, & non ultra, & poſt aliàs conceſſione S. D. N. Urbanus VIII. *in ſuo motu proprio,* incip. *Ad univerſalis* 5. *Martii* 1633. ſtatuit, ut omnes, & ſingulæ Eccleſiaſticæ perſonæ, tam ſeculares, quam cujuſvis Ordinis Regulares in Regnis Caſtellæ, & Legionis commorantes, teneatur ad conferendum, & contribuendum prout laici in ſubſidio ad ſummam decem, & novem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius durante ſexenio mediante ſcilicet ſolutionem gabellarum, ſeù fiſſarum ſuper vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis, & conſummandis impoſitarum non tamen, quoad præfactas rerum ſpecies, quas ex propriis terrenis, ſeù decimis, aut aliis quibuſcumque redditibus propriis per ſe, vel alios etiam affictuarios ſuos vel etiam eleemoſynis percipiunt, & pro divino cultu, ſeu propriis, vel familiarum ſuarum uſibus conſumunt.

54 Aliud denique eſt ſubſidium, quod noſtri Hiſpani *Excuſatum* vocant, ex conceſſione Pii V. qui *in ſua Conſtit.* incip. *Circa Paſtoralis, die* 15. *Julii* 1567. Regi Catholico ad quinquennium conceſſit plenam, liberam, & omnimodam facultatem petendi, exigendi, & levandi, ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, agnorum, lanæ, olei, caſei, & aliorum quorumcunque fructuum, & rerum, ex quibus decimæ tam de jure, quam de conſuetudine, & privilegio ſolvi, & dari conſueverint, ex una domo, illiuſque domino, poſt duas; quæ uberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tam ſæculari, quam cujuſvis Ordinis Regulari ex univerſis Parochiis in Regnis, & dominiis Hiſpaniarum, & Inſulis ejſdem Regnis adjacentibus. Ad aliud quinquennium extendit idem Pius V. *in alia Conſtit.* incip. *Sanè alii, ſub die* 21. *Maii* 1571. & ad aliud quinquennium Gregor. XIII. *in Conſtitution.* incip. *Alias felicis, ſub die* 13. *Maii* 1575. Idem per aliam ſuam Conſtit. incip. *Decet Romanum ſub die* 4. *Januar.* 1573. confirmat concordiam initam inter Clerum Regnorum Coronæ Caſtellæ, & Legionis, cum Rege Catholico, ut ſcilicet pro, & loco hujuſmodi conceſſionis ſtatus Eccleſiaſticus dictæ Coronæ ſolvat ſuæ Majeſtati, & illi, qui ſuo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus ſolutionibus pro medietate dividendos pro certis quantitatibus cuilibet diæceſi dictæ Coronæ, preut dividuntur: dummodò tamen extra hanc concordiam, & diviſionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentinæ, & inſulæ illis adhærentes. Confirmationem eandem fecit etiam Paulus V. ut *in ejus Conſtit.* incip. *Pro noſtro, ſub die* 23. *Julii* 1620. At Clemens VIII. *in conſtit.* incipien. *Propenſa noſtra, ſub die* 12. *Aprilis* 1601. abſolvit & pleniſſimè liberat Regem Catholicum, ejque remittit, & condonat notabilem, ac etiam notabiliſſimam ſummam ſubſidii, & Excuſati per illum in alios uſus converſam, quam in illos, ad quos fuit deſtinata, videlicet ad ſuſtentandum ſexaginta triremes, &c. Et S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Apoſtolatus Officium, die* 9. *Martii* 1634. ſtatuit ne commiſſarius Cruciatæ poſt elapſum

ſum

ſum concordiæ, & confirmationis Apoſt. tempus quidquam à Clero exigat ratione Subſidii, & Excuſati, donec aliam cum eiſdem Clero concordia deſuper inita, & Apoſtolica auctoritate confirmata fuerit, necnon eundem Commiſſarium monere mandat, ne Notariatus, & Officia Cruciatæ, ſubſidii, & primæ decimæ Excuſati, cum Eccleſiaſtica Officia ſint, à miniſtris Regiis vendi, ſeù alienari quoquo modo permittat, minuſque cogat Clerum ad ſolutionem aliquam faciendam eis, qui Officia hujuſmodi, ſive alterum eorum emenet, ſeù jam forſan de facto emerit, &c.*

De ſepulturis, & funeribus ducendis. Cap. XXVI.

SUMMARIUM.

1 Parochus ſuos Parochianos, omneſque alios intra Parochiam degentes ſepeliri debent.

2 Sepultura tripliciter ſumi poteſt.

3 Sepelire mortuos opus piiſſimum, & multum commendandum, & numero 4.

5 Cadavera intra Urbes ſepeliri prohibitum erat lege duodecim tabularum.

6 Cæmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendi inſtituta ſunt.

7 Sepulturæ honor intra Eccleſiam Epiſcopis deferri cæpit, aliiſque perſonis inſignibus.

8 Sepeliri in Eccleſia quibuſcunque ſive clericis, ſive laicis licitum eſt.

9 Sepulturæ jus concedere ſpectat ad Epiſcopum.

10 Sepeliendus nemo eſt propè Altare, ſeù ſub bradellis.

11 Sepulturæ locus quibus modis, & cujus auctoritate dari poſſit, oſtenditur.

12 Sepulchrum proprium poteſt quis habere quoad uſum, & prohibere ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat.

13 Sepeliendi jus quæſitum non cenſetur ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, nec ex jurepatronatus, quod quis habet in Eccleſia.

14 Eccleſia etiam non Parochialis capax eſt, vel ex conſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cæmeterium, & jus ſepeliendi.

15 Sepulchrum probatur commune eſſe familiæ ex inſpectione litterarum.

16 Simoniacum eſt aliquid tanquam pretium exigere pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in certo loco Eccleſiæ, aut cæmeterii ſepeliri poſſit.

17 Sepulchri hæreditarii uſus eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti.

18 Gabella non ſolvitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel digniori loci.

Conſuetudo certi quid exigendi pro ſepultura, ſeù officio ſepulturæ, an ſit valida ibid.

19 Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera dummodo non prohibeantur à jure.

20 Sepultura eligi poteſt in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis relicta Parochiali.

21 Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri.

22 Parochus non poteſt prohibere, quin Defunctus ſepeliatur in Eccleſia per ipſum ædificata, & electa, reſervata ipſi Parocho quarta funerali.

23 Curatus requiſitus, ut interſit Defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum Defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interventu, & licentia tradi, ſepulturæ.

24 Electionem ſepulturæ poteſt quis revocare uſque ad finem vitæ.

25 Religioſi, & ſeculares clerici nullum inducere poſſunt ſub pœna excommunicationis ad eligendam ſepulturam ſub voto vel promiſſione de non mutando illam electionem, etiam non ſequuto effectu, ut numero 26.

27 Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus, antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perditius, quod habet, & quartam Canonicam.

28 Pater eligit ſepulturam pro filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat, ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum.

**Uxor præmortua non electa ſepultura, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumulari debet. ibid.*

*29 Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam ſicut vir. **

Mulier, quæ habuit plures viros ſi non

electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri, ibid.

30 Religioſi ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, etiamſi extra clauſtra decedant, niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant.

31 Sepultura non electa, ubi quis decedit in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt ſoluta quarta Parochiali.

32 Majores dicuntur Pater, avus, & alii ſuperiores.

33 Sepeliendus eſt quis in Parochia, ubi Sacramenta ſuſcipit, ſi in alia Eccleſia Majores ſui ſepulturam non habebant.

34 Sepulturæ jus pendet multum ab adminiſtratione Sacramentorum.

35 Peregrinus ſi moriatur, dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali.

36 Canonicus Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia, ubi habet domicilium, remiſſivè.

37 Parochus quanto tempore à morte tenere debeat mortuum ſuper terram, antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora oſtenditur.

38 Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, debet in genere interrogare eum, in qua Eccleſia velit ſepeliri, non verò in ſpecie.

39 Sepulturæ jus quibus amittatur, oſtenditur.

40 Excommunicati notorii, & denunciati)
41 Interdicti notorii, & denunciati)
42 Uſurarii publici, & manifeſti)
43 Infideles, Pagani, Judei, Hæretici)
44 Raptores manifeſti,)
45 Decedentes in torneamentis, vel in duello)
46 Qui ſemel in anno Confeſſus non eſt)
47 Religioſus utriuſque ſexus proprietarius) ſepultura Eccleſiaſtica carent.
48 Peccator notorius decedens in peccato mortali.)
49 Occidentes ſeipſos ex induſtria)
50 Decimas Eccleſiæ non reſtituentes)
51 Parricidæ)
52 Blaſphemantes Deum publicè)
53 Clericus notoriè concubinatus

54 Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura privaretur.

55 Parochi non debent propter jus ſepulturæ minimè ſolutum cadaver exhumatum retinere.

56 Sepulchra conceſſa conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter.

57 Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum, & ceræ ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando convocare, & ſubminiſtrare poſſunt.

58 Parochus deſtinatus clericos ab hæredibus defuncti, pro eo ad ſepulturam aſſociando convocare poteſt, & non alios.

59 Parocho competit jus convocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus, ſi nullos ipſi hæredes deſtinaverint.

60 Parochus poteſt ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant heredes.

61 Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur.

62 Parochus proprius nullatenus excludendus quantumvis ad ſepeliendum cadaver Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri jubeantur.

63 Vocati omnes ad funus debent convenire ad Parochialem defuncti.

64 Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur.

65 Regulares, caſu quo cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent.

66 Parocho proprio irrequiſito cadaver levari non poſſunt.

67 Religioſi non poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi monito prius, & requiſito Parocho.

68 Regulares extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis inconſultis.

69 Ter-

69 *Tertiarii quando in Fratrum Eccleſiis ſepeliendi ſint, oſtenditur.*
70 *Defunctorum cadavera in alterius Parochia exiſtentia, quæ in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debent, priùs ad Eccleſiam Parochialem deferenda ſunt.*
71 *Mortui ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſſet, vel petitam licentiam deneget.*
72 *Eccleſiæ Parochiali nihil debetur exceptis juribus Parochialibus, ſi in ea deponatur defunctus, ut inde transferatur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegit ſepulturam.*
73 *Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes quando in Eccleſiis ejuſdem Ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur.*
74 *Parocho ſpectat declarare, per quam viam ſit exportandus defunctus.*
75 *Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus.*
76 *Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in Propria Parochia, & in Parochia Fratrum dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis.*
77 *Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſecularium, ſicut ſecularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet.*
78 *Crux unica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus.*
79 *Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus.*
80 *Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare poſſunt.*
81 *Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaveribus Officium defunctorum, Pſalmos, Reſponſorios, aliasve Preces recitare non poteſt.*
82 *Officium in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularibus non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine.*
83 *Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exterorum, quam civium.*
84 *Pauperum cadavera gratis ſepeliri debent.*

PArochus ſuos Parochianos, omneſque alios intra Parochiam degentes cum teſtamento, vel ſine teſtamento decedentes, ſine tamen ſpeciali circa ſepulturam diſpoſitione, ſepelire debet in ſua Eccleſia Parochiali, niſi fortè alibi habeant ſepulchrum, in quo Majores eorum ſepeliri ab antiquo conſueverunt, *capit. is, qui, de ſepult. in 6.* hoc enim jus Parochiale eſt, ut habetur *in Clem. dudum. §. hujuſmodi, de ſepultur.* ita Abb. *in rub. de Paroch. numero 2. & in capitul. abolendæ numero 6. de ſepultur.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, capit. 17. in princ. numer. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi part. 4. reſolut. 292.* & in deciſ. Curiæ, p. 2. deciſ. 215. à numero 4.* ita ut etiam Parochus præferatur, & ante omnia ſit reſtituendus, ſi fuerit ſpoliatus corpore jam ſepulto, cum illud poſſit extrahi auctoritate Superioris tanquam non juſtæ ſepulturæ traditum, & reſtitui, ei, qui jus prælationis habet juxta opinionem, de qua per Caſſian. *in catal. gloriæ mundi, parte 2. conſid. 5. col. pen. in princip. verſ. de gloria autem*, quem refert, & ſequitur Stephan. Gratian. *diſcep. forenſ. tom. 2. cap. 298. numero 5.** 1

2 Quod ut benè explicetur, & Parochi non ignorent jura Parochiarum ſuarum circa ſepulturas, præmittendum eſt ſepulturam tripliciter ſumi poſſe, *primo* pro officio ipſo, quod impenditur corporibus humandis, *cap. dictum 1. quæſt. 1. Secundò* pro loco, in quo quis ſepelitur, ſive ſit terra, ſive arca, *d. capit. abolendæ, de ſepultur. Tertio* pro jure ſepeliendi, quod quis habet in aliquo loco.

3 Quoad primum non poſſum non commendare omnibus charitatis officium, quod agimus, dum pro humandis mortuis curam adhibemus, nam vivis primò conſulendum, deinde mortuis, qui cum longè majori miſeratione digni ſunt, hoc quod erga illos exhibetur, maximæ miſericordiæ opus meritò judicabitur, quod mitiſſimus Rex David ſentiens bene precaturus, qui Saul, & Ionathæ cadavera ſepelierant 2. *Reg. 2.* & hæc eſt gratia, quam Salomon dicebat mortuo non eſſe prohibendam, dum *Eccleſ. cap. 7.* ait, *mortuo non negabis gratiam*, hoc eſt, ſepulturam, Natura certe admonet, ut quem vivum fame, & ſiti enectum recreare, nudum operire, in hoſtium manibus poſitum liberare conabamur, aut hoſpitio indigentem excipere,

pere, aut ægrotantem viſere ſolebamus, nunc ſenſibus omnibus deſtitutum miſericordia proſequamur, ſepulchroque communi omnium domicilio, ac diu duraturo, ita ut convenit, inferamus.

4 Eleganter igitur S. Auguſt. *ſerm. 1. de conſolat. mortuorum*, in initio, ſic alloquitur, *Jacet corpus examine, ac gelidum, homo ſine homine cadaver ſine ſpiritu, acclamatur, nec reſpondet, vocatur, & non exaudit, deperditis vitalibus functionibus, qui fuit non eſt, nemo ſuorum adjuvat, nec ipſe auxilium poſtulare poteſt, quam ob cauſam nos eo magis commoveri æquum eſt. Poteſt enim qui fame, aut ſiti laborat, vel ex puteo, vel ex profluente recreari, qui nudus eſt foliis veſtes contexere, qui ægrotat majorem in aliis miſeriam cogitando ſe conſolari, & captus in captivitate, & peregrinus ſub frigido gelo reſpirat. At mortuus cum anima, ſenſuque careat, nec quò ſe vertat, nec quid imploret amplius, nec vim habet implorandi. Nil mirum igitur ſi inſit à natura in humanis pectoribus, ſingularis erga defunctos pietas, ac miſeratio.* Formicis quoque à natura intenditum viri prudentes, obſervarunt, ut ſi dum in granis colligendis toto agmine ſint occupatæ earum aliqua vel onere vel caſu conciderit, cæteræ illam quaſi ad tumulum ea in loca, quæ ſub cavernis ab horreo ſeparata ſunt, onus ſuſcipientes inferunt comitante ac propè modum funus, ducente alia multitudine, ut refert Plutarch. *in lib. de ſoler. animal. paulo ante med.*

5 Quoad ſecundum de loco, in quo ſit collocanda ſepultura, notandum eſt lege duodecim tabularum cautum fuiſſe ne cadavera intra urbes ſepelirentur, verba erant, *hominem mortuum in urbe ne ſepelito ne ve urito* hujus prohibitionis meminit Juriſconſul. *in l. 3. §. divus ff. de ſepulcro violato, & in l. mortuorum, C. de Relig. & ſumpt. funer.* in quo propoſito multa ex bonis Auctoribus proſequitur Petr. Greg. *ſyntag. Juris lib. 33. cap. 22. numer. 4.* & Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princ. à numero 30.* Duplex autem cauſa fuit ſepeliendi extra urbem, una aſſerebatur divina ad cavendam pollutionem ſacrorum publicorum, quæ contaminatum iri exiſtimabant, ſi intra urbis mœnia mortui ſepelirentur, altera fuit civilis, ne aer putrefieret. Loca deſtinata extra urbem pro ſepultura, alia erant publica, alia privata. Publica Romæ duo erant unum pauperum, & vilium mancipiorum non procul ab urbe extra Portam Exquilinam in campo Exquilino dictum, aliud virorum præclarè de Republ. meritorum in campo Martio, de quo Appian. *Alex. de civilibus*, ita inquit, *Lecticam ſubjere potentiores è Senatu omni, idemque Campo Martio intulere, quo in loco dumtaxat humari Reges conſueverunt*. Privata autem loca extra Urbem deſtinata pro ſepultura illa erant, quæ in unoquoque fundo ſuo qui habebat, *l. tumultus, ff. familiæ herciſc. l. æde ſacra, ff. de contrah empt. lib. 1. ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* & ſolebant antiqui ſi fundum viæ publicæ proximum haberent in ea parte, quæ viam ſpectaret ſepulcra condere ut viatores mortalitatis monerentur, ita tamen, ut viam ipſam ſepulcra non impedirent, *l. 2. ff. de locis public.* Unde viæ ſepulchris nobiles Romæ fuerunt Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, Lavicana, Laurentina, Oſtienſis, Præneſtina, Salaria, Tyburtina, de quibus etiam in Breviario Romano fit mentio, dum agit de Martyrum corporibus ſepeliendis. Et in Sacra Scriptura de ſepulchris extra Urbem multa patent exempla, ut de Jacob in terra Canaan. *Geneſ. 50.* de Lazari ſepultura extra Bethania, de juvente mortuo, quem ſuſcitavit Jeſu *Lucæ 7.* & de Chriſto ipſo in horto ſepulto, *Joan. 19 & Matth. 27.*

Deinde ab ipſis naſcenti Eccleſiæ primordiis piè Majores noſtri inſtituerunt cœmiteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis, ut latè tradit Stephan. Durant. *de ritibus Eccleſiæ lib. 1. cap. 23. à princ.* melius quàm Spino explicans nominis etymologiam, eratque magna veterum religio, ac ſubinde ſtricte erat prohibitum, ne intra Eccleſiam aliquid ſepelirentur, *cap. percipiendum, 13. quæſtion. 2.* ubi Card. Turrecrem. quatuor illius prohibitionis affert rationes, indeque magno honore affectum Conſtatinum aſſerit Sanctus Chryſoſt. *homil. 66. ad populum Antioch.* quòd pro foribus Piſcatoris corpus maximi illius Imperatoris ſepulturæ mandatum fuerit, factuſque ſi Conſtantinus Piſcatoris Janitor, & de utroque Theodoſio, & Arcadio ſimile eſt Apoſtolorum porticu ex Nicephoro, atque aliis 6

addu-

adducit Stephan. Durant. *d. capitulo 23. numero 6.*

7 Sed deinde honor iſte ſepulturæ intra Eccleſia Epiſcopis deferri cæpit, alijſque perſonis inſignibus vt probat text. *in c. nullius*, 13. *d.* 2. iuxta communem intellectum de quo poſt gloſs. Turrecrem. *ibi in fine*, quem alij ſequuntur in conſtat ex Cont. Brun. *de cerem. l. 2. c. 2. verſ. illud tamen* Petr. Greg. *ſintagm. iuris l. 2. c. 13. n. 12.* & alij, de quibus Cened. *ad decretum collectam. 46. num. 1.* iuterpretantibus text. ibi, *fideles laici*, non de omnibus fidelibus ex fide Baptiſmi, ſed de ijs qui ex fidei virtute, & conſtantia Sancti habiti ſunt, miraculiſve corruſcant, vel alias inſignes perſonæ extiterunt.

8 Sed tandem conſuetudine effectum eſt, vt quod ſolis Epiſcopis & perſonis inſignibus concedebatur, quibuſcunque ſiue clericis, ſiue laicis licitum, & liberum iam ſit ac proinde in dultum, vt in Eccleſia, ſi vellent, tumularentur *c. nullius* 13. *quæſt.* 2. vbi gloſſ. *verb. fideles c. Eccleſiam, de conſecr. diſt. 1. c. ex parte, c. cum liberum, de ſepultur.* Greg. *lib. 4. dialog. c.* 50. Redoan. *de ſimonia mentali p. 3. quæſt. 16. num.* 32. Sylueſt. *de benefic. p. 1. quæſt. 5. nu.* 102. Stephan. Durant. *d. c. 23. num. 7. &* 8. Spin. & alij de quibus Cened. *citato loco*, Caualer. *deciſ. 15. num.* 1. Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 31 diffic. 1. nu. 3. &* 4. Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 128. *& num.* 1. & quotidiano vſu ſatis compertum eſt, nec ſine maxima ratione, vel ex illa, quæ colligitur ex S. Greg. & refertur *in c. cum grauia* 14. *quæſt.* 2. ibi, *proximi quoties ad loca ſacra conueniunt, ſuorumque ſepulturam aſpiciunt, ricordantur, & pro eis Domino preces fundunt* vel ex ea quam reddir text. *in cap. nou æſtimemus, in fine eadem cauſa, & quæſt.* quod eorum Martyrum, & Sanctorum, quibus Eccleſia dicata eſt: patrocinio, & interceſſione releuantur, vel quia minus in Eccleſijs ab immundis ſpiritibus vexantur, vel ex alijs, quas ex Lapo, Sot. Azin multiſque alijs proſequuntur Durant. & Cened. *dictis locis.*

9 Ius ſepulturæ concedere (vt ad tertium illius modum accedamus (ſpectat ad Epiſcopum, Abb. & alij *in c. penult. de ſepult.* Sebaſt. Medic. in *tract. illius titul. q. 6. num.* 6. Caualer. *d. deciſ. 15. num.* 2. vbi ſubdit Legatum de latere poſſe concedere iſtud jus ſepulturæ. *Et in Actis Eccleſ. Mediolanenſ. par. 2. titul. de ſepultur. verſ. verùm curetur*, prohibetur fieri ſepulchra nova in Eccleſia abſque licentia in ſcriptis obtenta ab Epiſcopo, & in Eccleſiis Regularium ſaltem à Provinciali, qui ejuſmodi licentiam dare non poſſit, niſi ea ſepulchra conſtituantur juxta formam præſcriptam *in Conſtit. ſanctæ mem. Pii V.* incip. *Cum primum Kalendis Aprilis* 1569. in qua mandatur, ut defunctorum corporea ſuper terram exiſtentia in tumbis profundis infra terram collocarentur. Et in ejuſdem quoque *Actis parte 2. decret. Viſit. Apoſtol. verb. ſepultura*, ſic habetur. *Sepulcrorum ipſorum in poſterum ædificandorum hoſtium longè abſit ab Altaris ſcabellis ligneis, vel bradella, cubitis ad minus tribus ſepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum non pertingat*. Et quod † nemo ſit 10
ſepeliendus prope Altare, ſeu bradellis, cenſuit S. Congreg. *cauſis Epiſcoporum, & Regul. præpoſita, in una Termular. 8. Febr.* 1594. & in alia *Interamnen. 13. Septembris* 1593. *& in Meſſanen. 2. Maii* 1601. & ſi contra hujuſmodi prohibitionem ſepulturæ ibi reperiantur conſtructæ, non debet in illo Altari celebrari, donec corpora alio transferantur, ut declaravit eadem Sacra Congreg. *in una Tranen.* 10. *Novembris* 1599.

Tribus modis (ut verbis utar Navarri 11
loco infra citando) locus ſepulturæ dari poteſt, *primò*, ut is, cui datur, fiat dominus ejus, *ſecundò*, ut habeat jus ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi, ne alii ſepeliantur in eo, *tertiò*, ut poſſit ſepelire aliquem in ea, ut ſatis videtur colligi ex text. *in cap. abolendæ de ſepult.* & notatis per Innoc. Panormit. & alios, *ibi*, *& ex Clem. dudum §. hujuſmodi, eod. titul.* cum eis annotatis per Gard. & alios, & per Hieron. Roderic. *d. reſol. 128. num.* 11. Primo modo nulli poteſt dari locus ſepulturæ etiam cum auctoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium nullus poteſt habere. Secundo modo non poteſt dari ſine auctoritate Epiſcopi, nec cum illa ſine juſta cauſa, & ſervata forma in alienandis rebus Eccleſiæ ſervanda, quia licèt per illum modum non transferatur rei dominium, ttansfertur tamen uſus ejus, & quoddam jus ſepeliendi, quod fieri nequit, niſi

ſer-

ſervatis Canonibus de non alienandis rebus Eccleſiæ. Tertio modo poteſt dari à quolibet habente liberam ſepulturam, vel jus admittendi ad ſepulturam in ſua Eccleſia per prædictam *Clem.* & ei annotata ſine auctoritate ſpeciali Epiſcopi, per auctoritatem, quam debet à jure communi, vel privilegio aliquo legitimo, ita eleganter Navar. *conſult.* 1. *de ſepultur. in novis*.

Poteſt igitur quis quoad uſum habere ſepulcrum proprium; & prohibere, ne abſque ejus aſſenſu quis in eo ſepeliri queat, adden. ad Greg. XV. *deciſion.* 145. *num.* 5. & ad hoc jus ſepulturæ acquirendum quoad alios privativè, requiritur licentia edificandi ab initio ſepulturam unà cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Lambertin. *de jure patron. part.* 1. *art. ult. verſ. bene verum*, & *verſ. ſi de cætero*. Rot. *in Burgen. ſepulturæ* 9. *Decembris* 1605. coram Ot-
13 tembergo, & non cenſetur † tales jus quæſitum ex ſolo curſu decennali, & cadaverum illatione, ut *in d. Burgen.* & *in Calaguritana ſepulturæ* 21. *Martii* 1616. coram Reverendiſs. D. meo Coccino Decano, nec etiam ex jure patronatus, quod quis habet in Eccleſia ex Lambertin. *d. p.* 1. *quæſtion.* 11. *in princip. artic.* 13. Rot. *in Toletana capellaniæ*, & *ſepulturæ* 27. *Julii* 1616. coram bon. mem. Ubaldo, ubi
14 quoque fuit dictum, quod † de jure quælibet Eccleſia poteſt recipere ad ſepulchrum, quem vult, illa enim licet Parochialis non ſit, capax eſt vel ex couſuetudine, vel Epiſcopi auctoritate habendi cæmeterium, & jus ſepeliendi Hoſt. *in capit. quia nonnulli, numero* 7. *ad fin. verſ. quod ſi aliquibus*, & ibi Joan. Andr. *numero* 8. Zabarel. *quæſtion.* 11. *de cleric. non reſid.* Hojed. *de incompatib. benef. part.* 1. *capit.* 13. *numero* 19. Rot. *deciſ.* 228. *numero* 7. *part.* 1. *recent.* & *in Mediolanen. quarta funeral.* 14. *Maii* 1622. coram R. P. D. Merlino.

15 Ex inſpectione verò litterarum probatur ſepulchrum commune eſſe familia. Maſcard. *de probat. concl.* 1303. *num.* 4. Sebaſt. Nev. *ad l.* 2. *ff. de operib. dub. nu.* 4. & faciunt tradita per Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſ.* 59. *numero* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Arma*, quæ ſi deficiat liberè jus illud reddit ad Eccleſiam, quæ deinde poterit eundem locum aliis denuò concedere, Sylveſt. *verb. ſepult. q.* 3. Petr. de Ubald. *cap.* 16. *numero* 9. Rot. *in d. Calaguritana ſepulturæ*.

Pro jure ſepulturæ, ſive ut aliquis in 16
certo loco Eccleſiæ, aut cæmeterii ſepeliri poſſit, aliquid tamquam pretium exigere ſimoniacum eſt, illa namque vendi non poteſt, ſed gratis præſtanda eſt defunctis per eorum Parochos, *cap. abolendæ, de ſepultur.* Verum uſus vendendi capellas pro ſepultura defunctorum non eſt ſimoniacus, tum quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum illius, & non pro pretio ſicut datur ſtipendium pro divinis, & Miſſis celebrandis, ita Suar. *d. tom.* 1. *tr.* 3. *c.* 14. *num* 22. Portel. *in dubiis Regul. verb. ſepultura, num.* 8. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 12. *num.* 3. & 9. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *num.* 1. Sic ratione ſitus, vel dignioris loci licita poterit eſſe prætii recepto pro ſepultura, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritualia, ſed tantum honorem, & præeminentiam, quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi. Vide Sot. *de Juſtit. lib.* 9. *quæſt.* 7. *art.* 1. Petr. de Aragon. *in* 2. 2. *q.* 4. *art.* 41. Victor. *relect.* 2. *de ſimon. num.* 10. Greg. *l.* 1. *verb. vendere tit.* 13. *partic.* 1. Didac. à Roſario *in addition. ad ſum.* Cajet. *verb. ſimonia.* Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 24. *numero* 40. Menoch. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 40. Menoch. *de arbitrar. caſu* 277. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 5. *cap.* 89. *in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 2. *princip. numero* 44. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. lib.* 1. *c.* 28. *de Parocho num.* 19. *verſ. caveat etiam.* Fr. Emman. *in ſum. part.* 2. *cap.* 58. *numer.* 2. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 58. *artic.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. ſepultura*, §. 2. Cabed. *de patron. Regiæ Coronæ capitul.* 22. Petr. de Ledeſma *in ſum. part.* 2. *tract.* 12. *concl.* 34. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *numero* 137. *in addit.* Humad. *ad Greg. l.* 55. *gl.* 5. *tit.* 6. *part.* 1. Salazar. *de uſu*, & *conſuet. c.* 10. *numer.* 24. Perez de Lara *de anniverſ.* & *capellan. lib.* 1. *capit.* 25. *num.* 17. Sà *verb. ſimonia n.* 2. Philiarc. *de offic. Sacerd. tom.* 2. *p.* 2. *lib.* 6. *c.* 9. Arag. *in* 2. 2. *q.* 100. *artic.* 4. Nald. *in ſum. verb. ſepultura numero* 8. Raguc. *de Eccleſiaſt. diſcipl. q.* 86. *numero* 3. Portel. *in dub. Reg. verb. ſepultura, num.* 8. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap.* 40. *numer.* 19. *in* 1. *edit. aliàs c.* 32. *numero* 16. *in* 2. *edit.* Stephan. Gratian. *Marchiæ deciſ.* 26. *à princip.* & *diſ-*

*diſcept.forenſ.cap.*110.*num.*6.*cum ſeq* Valler.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*23.*nu.* 208.*& num.*266.Bellet.*diſquiſit.cleric.p.*1. *tit.de clerico debitore,§.*3.*à numer.*27.Azor *inſtit.moral.part.*3.*lib.*12.*cap.*17.*qu.*2.Filliuc. *quæſt.moral.to.*3.*tract.*45.*cap.*3.*q.*11. *numer.*26.Bonac.*variar.tract.* ubi *de ſimon. qu.*4.*§.*6.Binsfel. *ſuper cap. audimus, de ſimon.q.*1.Paul.Layman. *in Theolog.morali lib.*4.*tract.*10.*cap.ult.*¶4.*numer.*36.Joan. de Cruz,*in director.Conſcient.part.*1.*præc.* 7.*qu.*4.*dub.* 9.*concl.*2. Diana *reſol.mor.p.* 2.*tract.*1.*miſcel.reſol.* 57. Villalob.*in ſum. p.*2.*tr.*37.*diffic.*12.*num.* 3.*&* 9. Hier.Rod. *in compen.quæſt.Regul.reſ.*128.*nu.*2.Melch. Phœbo *Luſit.deciſ.*8.*numer.*8.*&* 9.ubi *nu-*
17 *mero* 13.reſolvit, quod † uſus ſepulchri hæreditarii eſt prætio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti,*& num.*14.ſub-
18 dit,quod † non ſolvitur gabella de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignioris loci Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 3.*libro* 4.*de ſimon.c.* 14.*numero* 19. ubi *num.*22. tenet emptionem ſimplicis ſepulturæ, ſeu juris ſepulturæ ſalvari poſſe ex illa ratione maximè obligationis quod nullus alius ibi ſepeliatur, non verò ex ſupra relata de ſitu, & digniori loco, dicens quod licèt ſimonia ſit aliquid accipere pro honoratori loco ſepulturæ, ſecus verò erit; ſi quis velit onerare Eccleſiam, & ita poſſidere in illa jus ſepulturæ in aliquo certò loco parte clericorum, ſeu Eccleſiæ poſſe vendi ſaltem cum auctoritate Prælatorum Eccleſiæ, cum circa hoc non inveniatur facta prohibitio, quia aliud eſt vendere ſepulturam, quod prohibeatur aliud vendere obligationem non ſepeliendi alium; ut per ſe conſtat: unde neque tunc venditur aliquid ſpirituale, neque ſpirituali annexum; illa enim obligatio eſt onus accidentarium, quod æſtimabile pecunia eſt, ita etiam(Suar.non tacito) dicit Fr. Raph. de la Torre *de Relig.to.*2.*qu.*100.*art.*4.*d.*7. Mald.2.2.*tr.*9.*c.*3.*dub.*9.Sed illa non de honorabiliori loco non videtur reiicienda, ſi locus eſt honoratior ob rationem, & reſpectum aliquem temporalem, quia tunc non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominum exiſtimatione & appretiatione poſitus eſt, tum quia emens locum honoratiorem, in quo ſedat, non committit ſimoniam, Gab. *in* 4.*d.* 25. *q.*2.*dub.*10.Suar.*d.l.*4.*c.*28.*nu.*23.ergo nec ſimonia committitur,dum honoratior ſepulturæ locus emititur, ut optimè conſiderat Conac.*d.§.*6.*numero* 4. Illud tamen advertendum duci cum eodem Sar. *d.libr.* 4.*capitulo* 14.*numero* 18. quod ſi quis habeat ſepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, aut ſuis, non eſt materia ſimoniæ, ſi vendatur, quoad proprietatem juxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, quia ibi non venditur benedictio, nec proprium jure ſepulturæ, ſed materiale illud, ad quod alia ſequuntur. Unde ſimilia loca jure hæreditario transferri ſolent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in his eſt, ut ſupra diximus.

* Utrum autem valeat conſuetudo, quod quid certum exigi poſſit à Curato pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ; Abb.*in cap. cum M. Ferrarienſis, de conſtitut. & in d. cap. abolendæ*, poſt gloſ. *ibi*, tenet talem conſuetudinem poſt traditum ſepulturæ corpus eſſe obſervandam, quia habet principium voluntarium. Contrariam verò opinionem, imo conſuetudinem ſolvendi aliquid pro ſepultura, ſeu pro officio ſepulturæ non tenere, etiamſi ſolutio fiat, poſtquam corpus eſſe traditum ſepulturæ, ſuſtinet Gemin. *in d. cap. cum M. Ferrarien.* Hoſt. Card. & Ant. de Butrio *in d. cap. abolendæ*, Paul. de Caſtro *conſ.* 361. *part.* 1. Marc. Mantua *conſil.* 293. *per tot.* Rip. *in tractat. de peſte, tit. de remed. præſerv. contra peſtem, numer.* 9. *cum ſeq.* Petr. de Rebuff. *ſuper concord. ſub rub. de public. concub. §. quia verò gloſ. unic. in fine*, latè Alex. Trentac. *conſ.* 57. *per tot. vol.*2. ubi *à n.*4. poſt Paul. de Caſtro, & alios *locis citatis*, plura requiri ait ad hoc, ut valeat conſuetudo dandi certum quid pro quilibet mortuo. *Primum* quod hujuſmodi conſuetudo habeat principium voluntarium, hoc eſt, quod primo tale quid liberaliter ſolverint, ita quod non ſit injuſtè ab eis coactu. *Secundum* quod actus ab eo fiat eo animo, & ex intentione, ut conſuetudo inducatur. *Tertium*, de quo teſtes deponant de actuum viſu cujus conſuetudo allegatur, & quod deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate, & tales actus factos fuiſſe ita, & taliter quod appareat interveniſſe tacitum cõſenſum populi, vel majoris partis. *Quartũ*, quod illud

quod

quod ſolvitur, ſit certum arbitrio Parochianorum taxatum, non enim taxari debet per Sacerdotem quia illud ſpeciem manifeſtam exprimit cupiditatis, & ſimoniç.

19 Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodo non prohibeantur à jure, cum ſit actus propriæ voluntatis, *cap. cum librum 6. de ſepult.* Nat. *conſ. 432. numer. 6. cum ſequentibus.* Cæſ. de Graſſis *deciſ. 1. numero 1. de ſepult.* Læl. Zech. *de Repub. eccleſ. cap. 28. de Parocho num. 17. fallent. 2.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol. 563. in 2. edit.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de cleric. debitore §. 3. num. 13.*

20 † etiam in Fratrum Prædicatorum, & Minorum Eccleſiis relicta Parochiali, ut probatur *in Clem. dudum §. hujuſmodi quoque ſtatuto, de ſepult.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, c. 17. num. 2.* Card. Tuſc. *in pract. concluſion. lit. P. concluſion. 97. num. 5.* Hieron. Roder. *d. reſ. 128. numero 3.* quod Pius V. ad reliquos Religioſos ampliavit; & ſic

21 † electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri, ut reſolvit noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum Eccleſ. p. 4. reſolut. 293. nu. 32.* & hinc S. Rituum Congr. *in una Capuana ſub 31. Martii 1629.* reſpondit ad relationem

22 Eminentiſſimi Cardinalis Pii † Curatum Caſalis Caſæ puelle Capuan. Diœceſis non poſſe prohibere Alicornio Natali ejuſdem terræ jus ſepulturæ pro ſe, & ſucceſſoribus in Eccleſia per ipſum Alicornium ædificata, reſervata quarta funerali proprio Parocho. Poſtea dubitatum fuit, an eveniente caſu liceat ſepelire mortuos in dicta Eccleſia ſine præſentia dicti Curati, ſi vocatus venire nolit, & an idem fieri poſſit abſque ipſius licentia, ſi petitam dare recuſet? Eadem Sacr. Rituum Congreg. eodem Eminentiſſ. Card. Pio referente *ſub die 22. Decembris 1629.* cenſuit,

23 † ſi Curatus requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poſſe in dicta Eccleſia tradi ſepulturæ ſupradictorum defunctorum corpora ſine ipſius interventu, & licentia.

24 Ex qua libertate in eligenda ſepultura provenit, ut eam poſſit quilibet revocare uſque ad finem vitæ, Gemin. *in cap. licet §. quamvis, de ſepultur. lib. 6.* Cæſ. de Graſſis *deciſ. 1. num. 5. de ſepult.* Anch. *conſil. 214. nu. 5. cum ſeqq.* Marc. Anton. *var. reſ. lib. 1. reſol. 112. caſu 59. verſ. tertio.* * ad quam electionem ſepulturæ probandam ſufficiunt leviores probationes, ita ut etiam tacitus conſenſus admittatur, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. capit. 817. numero 13. & 14.* *

Hinc etiam fit, ut nullum poſſint ſub pœna excommunicationis inducere Religioſi, & ſeculares clerici ad eligendam ſepulturam ſub voto, vel promiſſione de non mutando illam electionem *capit. 1. de ſepultur. lib. 6.* Corduba de Lara *in l. ſi quis à liberis § parens, num. 96. & ſeqq. ff. de liber. agnoſcen.* Gutier. *de Juram. confirmat. part. 2. cap. 4. num. 11. cum ſeqq.* Ugolin. *de officio Epiſcopi, cap. 17. num. 1. verſ. tem locum* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. q. 58. art. 7.* Bonac. *de cenſ. extra Bullam, diſp. 2. q. 5. puncto 4.* Melch. Phœbo *Luſitan. dec. 8. in fine tom. 1.* Jul. Lavor *var. lucub. tom. 1. tit. 2. de priſco, & recent. funer. more, cap. 11. nu. 1.* 25

† etiam non ſequuto effectu ſepulturæ; ut tenent. Fr. Emman. *tom. 4. ſum cap. 130. numer. 7.* ſe corrigeas de eo, quod dixerat *d. art. 7. §. quinto circa*, quia, inquit, verba prohibitionis jam hic ſortiuntur ſuum effectum, ſi quidem actus talis inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione continua, qui ubi primum incipit, jam pro conſumato habetur, refert Fr. Hier. Roder. *in compend. quæſtion. Regul. reſolut. 128. retract. 1.* 26

Et ideò Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus, antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur: perditius, quod habet, & quartam Canonicam, teneturque reſtituere cum corpore quicquid accepit, Fr. Emman. *tom. 3. quæſt. 61. artic. 2.* Portel. *in dubiis Regularib. verb. Canonica portio, numer. 6.* Hieron. Roderic. *ubi ſuprà reſol. 18. numero 14.* 27

Pro filio tamen impubere eligit pater ſepulturam, ſi conſuetudo terræ id habet, ſi verò non ſit, ſepeliri debet in ſepultura Majorum, *cap. licet pater, de ſepultur. lib. 6.* Sebaſt. Medices *de ſepultur. quæſt. 8.* Bellet. *d. §. 3. numero 17.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 94. numer. 79.* quia minor illam ſibi eligere non poteſt, *d. capitul. licet pater* Tiraq. *de privileg. piæ cauſæ, privileg. 9. verſ. contrarium tamen* Zer. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. ſepultura §. 1.* Cum filia Antonii Scarpelini in minori ætate ex hac vita migraſſet. Præpoſitus S. Martini ſub novi Ritualis prætextu in ejus Eccleſia 28

illam

illam ſepeliri prætendebat, non obſtante quod illius Majorum ſepultura in Eccleſia Fratrum Minorum Conventualium Sancti Franciſci exiſteret: qua propter Sacra Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum in *una Aſculana* 21. *Octobris* 1616. dictæ filiæ cadaver dictorum Fratrum Eccleſiæ reſtituendum cenſuit, cum qui ſepulturam ſibi eligendi facultatem non habet, in Majorum ſuorum ſepultura humari debeat.

Uxor præmortua non electa ſepultura, ſi maritus habet proprium ſepulchrum, in ipſo etiam tumultuari debet, quamvis extra limites Parochiæ, ubi mortua eſt, S. Congr. Rituum *in Senogallien.* 15. *Januarii* 1633.

29 * Mulier nupta liberè poteſt ſibi eligere ſepulturam, ſicut vir, *c. de uxore* 7. *de ſepult.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 2. *princ. nu.*41. Leli. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. c.*28. *de Paroch. nu.*17. *verſ. fallit, propè fin.* Alexand. Trentacinq. *conſil.* 56. *per tot. vol.* 2. Jul. Lavor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.*2. *cap.* 11. *nu.*130. Bellet. *diſquiſit. cleric. p.*1. *tit. de clerico debitore, §.*3. *nu.*15. ſi verò deceſſerit nõ electa ſibi ſepultura debet ſepeliri in ſepulchro mariti, ſi inter eos ſequuta ſit carnalis copula, Petr. de Ubaldis, *de Canonica portione c.*11. *nu.* 20. Aym. Cravet. *conſ.* 11. *nu.*6. *vol.*1. Bellet. *d. §.*3. *num.*16. Jul. Lavor. *d. c.*11. *n.*131. ubi *nu.*135. ampliat procedere etiamſi mulier accuſata ſit de adulterio, ſi pendente lite moriatur, Alex. Trentacinq. *d. conſ.*56. *num.*11. ubi cum Abb. *in d. c. de uxore n.*5. *verſ. ſed hic cadit pulcherima quæſtio*, circa mulierem decentem vivente viro non electa ſepultura, ſic diſtinguit: aut adeſt conſuetudo, & illi eſt ſtandum: ſi non adeſt: ſubdiſtinguit, aut maritus ſibi præparavit ſepulchrum, & ſic vir elegerit ſepulturam pro ſe ipſo, tunc uxor in eo ſepulchro eſt ſepelienda; ſed quando non præparavit, ſeu vir non elegit ſepulturam, quia non eſt compos mentis, vel eſt abſens, vel non vult declarare, tunc uxor ſepelienda eſt in ſepulchro majorum ipſius uxoris. * Mulier verò, quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri, *cap.*1. *§. mulier, de ſepultur. in* 6. Jul. Lavor. *var. lucubra. tom.* 2. *tit.*2. *c.*11. *nu.* 136. *cum ſeq.* Navar. *de elect. fori quæſt.*3. *ſect.*3. Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. part.* 4. *reſolut.* 265. *numero* 11.

Religioſi, cum non habeant electionem ſepulturæ ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, *c. ult. de ſepultur. lib.*6. Fr. Eman. *quæſt. Regu. tom.* 3. *quæſt.* 60. *artic.* 1. & 2. Ugolin. *de officio Epiſcopi, capit.*17. *num.*9. latè Sanc. *in præcepta Decalogi tom.*1. *lib.*6. *c.*14. noviſſimè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. p.* 4. *reſol.* 293. *num* 39. etiamſi extra clauſtra decedant; quia tunc etiam Parochis inconſultis ad eorum Eccleſias deferri debent, ut cenſuit S. Congreg. Eminentiſſimorum Card. Concil. Trid. interpretum *ſub die* 2. *Julii* 1620. ut refert. Laurent. de Peyrinis *in conſtit. ſui Ordinis Minimorum tom.*2. *conſtit.*7. *Pii V. nu.*13. *verſ. ad decimum pag.* 194. niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant, quia tunc poſſunt eligere ſepulturam *d. c. ult.* Navar. *commento* 2. *de Regularibus nu.*43. Fr. Emman. *d. q.* 60. *art.*2. *verſ. advertendum tamen eſt*, Sanch. *d. c.*14. *nu.*3. Si verò in partibus ſic remotis à Monaſteriis moriantur, non electa ſepultura, ſepeliendi erunt in Eccleſia Parochiali, in qua deceſſerit inſtar ſæcularium in itinere morientium, ut tenent Dyn. Anchar. & Franc. *in d. c. ult.* Sanc. *d. c.*14. *n.*4. ſubdens contra gloſſ. *ibi* in caſus poſitione, ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamvis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis, niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ, & *num.* 5. ſubdit, quod tenetur expenſas factas in Monachi ſepultura ſolvere. 30

Quando quis decedit non electa ſepultura, in ea ſepeliendus eſt, in qua Majores ſui ſepeliri conſueverunt, ſoluta quarta Parochiali, *c. Hebronc. placuit* 13. *qu.* 2. *c. fraternitatem de ſepult. cap.*2. *qui eod. tit. in* 6. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 2. *princip. num.*38. Joan. Garc. *de expenſ. cap.*8. *num* 4. Cardin. Tuſc. *tomo* 7. *littera S. concluſ.*194. Ugolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi cap.*7. *num.* 3. *in fine.* † Majores dicuntur pater, avus, & alii ſuperiores *l. majorum ff. de verborum ſignif.* citata per me *de appellat. verborum utriuſque juris ſignif. appellat.* 137. *à nu.* 4. latè ad propoſitum Læl. Zech. *d. c.*28. *de Parocho num.* 17. *verſ. fallit*, ubi tenet, quod ſi pater, & avus ſint ſepulti in uno loco, & proavus, & tritavus in alio ſepelietur filius cum patre, & avo, ſi verò in uno ſepulchro non ſunt plures Majores 31 32

ſed

ſed in vno Pater, in alio auus, ſepelietur in Parochia, vbi audit Diuina. Sed credo ſepeliendum apud ſepulcrum parentum, non verò abaui, & aliorum aſcendentium, nec apud Eccleſiam in qua audit Diuina, quia ſepultura inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem ſequitur domicilium parentum, & non aliorum aſcendentium, *l. aſſumptio, ff. de municip. c. fraternitatem, de ſepult.* & ideo ſic docent Villalob. *in ſum. p. 2. tr. 31. diffic. 3. num. 4.* Hieron. Roderic. *d. reſol. 128. n. 28.* Fr. Emman. *in addit. ſum. to. 4. c. 130. nu. 12.* vbi ſe corrigit de eo quod prius ſcripſerat, *q. Regul. tom. 3. qu. 58. artic. 8.*

33 Sed ſi nullam ſepulturam Maiores ſui habebat, tunc ſepeliendus eſt in Parochia ſua *c. ex parte, c. in noſtra de ſepult.* Medic. *in tr. illius tit. p. 2. q. 6. nu. 1. & 2.* Mari. Antonen. *var. reſol l. 1. reſol. 112. caſu 59. quarto*, vbi ſcilicet Sacramenta ſuſcipit, *gloſ. informatione caſus, verſ. nota in capitulo primo ſepultur. libro ſexto*, Burſat. *conſil. 226. num. 119. vol. 3.* Bellet. *d. §. 3. num. 19.* vbi *nu. 20.* ſubdit, quod eodem modo ſi clericus ſepulturam non habeat, neque illam ſibi eligat, ſepeliri debet in Eccleſia cuius adminiſtrationem, vel curam geſſit, vel vbi reſidere tenebatur, & citat Burſat. *dict. con-*

34 *ſil. 226. num. 18. & 19.* † Ius enim ſepulturæ pendet multum ab adminiſtratione Sacramentorum Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 94. nu. 74.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſput. 23. numero 17.*

35 Peregrinus ſi moriatur dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali; vt cenſuit Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die 9. Junii 1592.*

36 Canonicus verò Eccleſiæ Cathedralis an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochia vbi habet domicilium, Vide Lap *alleg. 63. nu. 4.* Archid *in c. ſtatutum, §. cùm verò de reſcrip. in 6.* Anchar. *conſ. 369.* Petr. de Vbaldis *de canonica portione, c. 9. ex nu. 28.* Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 99. n. 5.*

37 Quanto autem tempore à morte, Parochus tenere debeat mortuum ſuper terram antequam ſepeliatur, & an ſepeliri poſſit omni die, & hora vide Poſſeuin. *de officio Curati, c. 14. n. 1. & 2.* vbi monet in hoc obſeruandas eſſe proprij Epiſcopatus Conſtitutiones, & *nu. 3.* reſoluit Parochum teneri ſepelire ſuos mortuos, & gratis, vbi ita ſit conſuetum, ac poſſe recipere ſolitum dari, vbi lauabilis conſuetudo aliquid tribuendi pro funere petendo conſuetam largitionem poſt mortuum, à ſe liberè ſepultum.

Caueat quam maximè Parochus, ne aliquem inducat ad promittendum, aut iurandum ſe accepturum ſepulturam in ſua Eccleſia, aut quam iam antea accepiſſet non mutaturum, quia id prohibitum eſt, *in capitulo primo de ſepultura libro ſexto*, Melch. Phœbo *Luſitan. deciſ. 8. in fine, to. 1.* Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 2. c. 11. nu. 3.* cum aliis ſupra citatis, *nu. 25.* Vnde ſi parochus, dum vadit ad infirmum communicandum ipſum interrogat non in genere, in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie dicendo, vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando non valet hæc electio tanquam facta ad ſugeſtionem, ſed debet in genere interrogare, Burſat. *conſ. 226. n. 18. volum. 3.* Aloyſ. Ricc. *in praxi par. 4. reſ. 293. nu. 30.* 38

Ius ſepulturæ aliquibus caſibus amittitur, & præcipuè per ſimoniam, per occaſionem Rectoris hæreſim, ſeu crimen læſæ maieſtatis, aut ſi viuus in ea ſepeliatur, & aliis modis, de quibus Lamber. *de jure patr. l. 3. q. 8. art. 2.* Sebaſt. Medic. *quæſt 16. nu. 34.* & tunc Eccleſia fit libera, ſi unus tantum erat dominus, quia aliquod ex illis criminibus commiſſit, ſecus ſi plures, quia in cauſa ommiſſionis unius accreſcit alteri, ſi erat ſepulchrum familiare. 39

Excipiuntur plura hominum genera, qui Eccleſiaſtica ſepultura carent hi enim nec in Parochia, nec alibi in loco ſacro ſepeliri debent, cujuſmodi ſunt. 40

Primò excommunicati notorii, & denunciati, *cap. ſacris, de ſentent. excommunicatis qui eod. tit. 6. Clem. de ſepult.* Galganet. *de jure publico; lib. 3. tit. 100 num. 35.* Henriq. *in ſum. lib. 13. cap. 11 §. 3. & cap. 43. §. 3.* Azeved. *lib. 6. nu. 8. cum ſeq. tit. 18. lib. 4. novæ Recopil.* Poſſevin. *de officio Curati, c. 14. nu. 4.* Ugolin. *de cenſ. tab. 2. c. 9. ¶. 5 & 6. & de officio Epiſc. c. 17. nu. 4. verſ. ſeptimo:* Ego *in collect. ad c. ad hæc nu. 2. de privil.* Suar. *to. 5. de cenſur. diſp. 12. ſect. 4. nu. 3.* Avil. *eodem tract. p. 2. c. 6. diſp. 4. dub. 8.* Villal. *tom. 2. tr. 31. diffic. 3* Sanc. *in ſelect. diſp. 36. num. 1.* niſi talis excommunicatus in articulo mortis pœnitentiæ ſigna dediſſet, ut declaravit Sacra Congr. Card. negotiis Epiſcoporum, &

Re

Regularium præpoſitorum, nam cum Ioannes Baptiſta Maſtrillus, dum excommunicatus, eſſet interfectus fuiſſet, proindeque extra Sacrum humatus, ejuſdem conſanguinei Sacr. Congregationi ſupplicarunt, quatenus ſtante quòd idem Maſtrillus in mortis articulo pœnitentiæ ſigna dediſſet, ejus cadaver in Sacro humari ordinaret, cumque eadem Sac. Congregat. ſuper pœnitentiæ hujuſmodi ſignis per Epiſcopum informari voluiſſet, idem Epiſcopus retulit, quòd prædictus Maſtrillus in mortis articulo dixit, *Confeſſione Madonna Santtiſſima ajuteme*, quia relatione ſtante Sacra eadem Congreg. prædictum cadaver Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradi mandavit *in una Nolana ſub die* 19. *Julii* 1619.

41 *Secundò* interdicti notorii, & denunciati, *d. Clem.* 1. *de ſepult.* Ugol. *de tract. tab. c.* 13. *§.* 4. nam, & generaliter per omne interdictum ſive locale, ſive perſonales uſus Eccleſiaſticæ ſepulturæ prohibetur, *c. cùm, & plantare, §. quod ſi templarii, de privileg.* ubi plures citavi Doctores *in collect. nu.* 40. Et de ſuſpenſis ab ingreſſu Eccleſiæ *cap. is cui* 20. *§. talis quoque, de ſentent. excomm. in* 6. Galganet. *d. tit.* 109. *numero* 36.

42 *Tertiò* publici, & manifeſti uſurarii niſi alienum reſtituerint, vel idoneam dederint de reſtituendo cautionem, *cap. quia de uſur. c. quamquam, eod. tit. in* 6. Covar. *lib.* 3. *var. c.* 3. *nu.* 9. *verſ.* 12. Galganet. *d. tit.* 309. *n.* 137. Poſſevin. *ubi ſup.* Sayr. *in clavi Regia l.* 10. *c.* 5. *tr.* 10. *numer. ult.* Ugolin. *de offic. Epiſcop. cap.* 17. *num.* 4. *verſ.* 5. Unde uſurarios manifeſtos publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere poteſt Epiſcopus, etiam de Monaſteriis exemptis Regularium, & procul proiici ab Eccleſia, ut innuit *Clem.* 1. *de ſepult.* quam ad hoc cit. Hier. Rod. *d. reſ.* 129. *n.* 24.

43 *Quartò* infideles, pagani, Iudæi, hęretici etiamſi poſt mortem appareat de hæreſi, *cap. excommunicatus, §. credentes, de hæret.* ubi *in collect. num.* 39. plures citavi Doctores, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 8. *c.* 13. *q.* 8. *verſ. ſexta.* Sanctarel. *de hæreſi cap.* 28. *numer.* 12.

44 *Quintò* manifeſti raptores, niſi reſtitutione ſequutæ, vel alius velit pro illis reſtituere, *cap. ſuper eo, de raptoribus.*

45 *Sextò* decedentis in tornamentis, *c.* 1. *& 2. de tornamentis.* Fr. Emman. *quæſtion. Regul. tom.* 3. *quæſtion.* 68. *art.* 2. *verſ.* 10 Ugolin. *d. cap.* 17. *nu.* 4. *in princ.* Poſſevin. *de offic. Curati c.* 14. *ſub nu.* 3. *verſ. caret. item*, vel in duello morientes Con. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 19. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ verb. ſepult. ult.* Martin. Garillo *en la explication en la Bulla de los defunctus, p.* 2. *c.* 4. *num.* 55. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 22. *nu.* 79. *verſ. accedit*, Ugolin. *d. c.* 17. *nu.* 4. *verſ.* 2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 410. ubi dicit, quòd nec ſufficit oſtendere ante obitum ſigna pœnitentiæ, & quamvis pereg. *de duello quæſt.* 7 *numero* 4. exiſtimaverit privari debere eccleſiaſtica ſepultura, qui in ipſo conflictu duelli vulneratus, eodem die, vel alio poſtea moritur, tamen probabiliter ſuſtineri poteſt decedente in duello privandum eſſe eccleſiaſtica ſepultura, etiamſi ob vulnus in duello acceptum non ſtatim, ſed alio moriatur, quamvis fortè conſtet ante mortem pœnitentiæ ſigna dediſſe, ut per Sanc. *in ſelect. diſp.* 36. *num* 7. Diana *reſol. moral. part.* 2. *tract.* 2. *miſcel. reſolut.* 54. Bonacin. *de cenſur. extra Bullam diſput.* 2. *q.* 3. *puncto* 48. *numero* 22. ubi addit Parochum non debere illos ſepelire, nec eccleſiaſticam ſepulturam denegare, ſi non ſit notorium delictum, ſed rem ad Epiſcopum, ſeu ad ipſus Vicariũ deferre debere.

Septimò, qui ſemel in anno confeſſus
non eſt, & in Paſchate Euchariſtiam non 46
ſuſcepit, niſi de conſilio Sacerdotis prorogaſſet. *c. omnis utriuſque ſexus de Pœnit. & remiſſ.* Ugolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi cap.* 17. *numero* 4. *verſ. tertio.*

Octavò Religioſi utriuſque ſexus pro-
prietarii, ſi moniti à Superiore abſq; emen- 47
datione, & pœnitentia deceſſerint, *c. Monachi, de ſtatu monachor.* Ugolin. *d. capit.* 17. *numero* 4. *verſ. quarto*, Galganet. *d. tit.* 109. *numero* 38. Poſſevin. *d. loco* Portel. *in dubiis Regular. verb. ſepultura numero* 11. Hieron. Roderic. *in compendio qu. Regular. reſol.* 128. *numero* 20. Lavor. *de Jubilæo p.* 2. *capit.* 30. *numero* 129. ubi adducit exemplum de Juſto Monaco, quem repertum proprietarium, licèt poſtea pœnituerit, & pœnitentiam fecerit adhuc S. Gregorius voluit (ad terrorem forſan aliorum ſepeliri in ſterquilinio. Exiſtimo tamen non eſſe ita præcipiantur privandum eccleſiaſtica ſepultura Religioſum inventum, mortuum cum burſa denariorum præſumi enim debet denarios non eſſe

proprio, vel quòd ex oblivione, aut negligentia alterius inibi remanſerit, ut bene reſolvuunt Portel. & Hieron. Roderic. *locis proximè citatis*, & *nu.* 2. dicit idem de Fratre Minorita; item Villalob. *d. diffic.3. num.6.* ubi idem docet cum Navar. Fr. Emman. de Religioſo Cartuſienſi invento mortuo cum duodecim denariis, non obſtante hujus Ordinis ſtatuto, quia id debet intelligi, quando conſtaret per contemptum legis, vel animo majora appropriandi id feciſſe.

48 *Nonò* peccator quilibet notorius decedens in ipſo peccato mortali, & impœnitens nullo dato ſigno contritionis, gloſ. *verb. communicabatur, in c. ex par. 11. de ſepultur.* Gov. *in c. alma mater par.* 1. *§ 6. nu.* 4. Petr. Greg. *ſyntagm. Juris lib. 2. capit.* 13. *nu.* 10. Ugolin. *d. cap.* 17. *num.* 4 *verſ. poſtremo.* Gutier. *canon. lib. 2. c. 3 nu. 2. cum ſeqq.** Sanc. *in ſelect. diſp. 36. n.* 2. Petr. Nav. *de reſtitut. lib. 3. cap. 2. nu.* 26. Martin. Carril. *en la explication de la Bulla de los defunctos p. 2. cap. 4. numero* 53.*

49 *Decimò* occidentes ſe ipſos ex induſtria, *cap. placuit. 23. quæſtion.* 5. Roman. *ſing.* 264. Cou. *lib. 2. var. cap. 1. n.* 11. Nav. *conſ. 6.* aliàs 7. *de ſepultur.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub. eod. tit. deciſ.* 6. Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de clerico dubit. §. 3. num.* 33. Hieron. Carat. *de jurib. Paroch. tit. 7. cap.* 8. Galganet. *d. tit.* 109. *n.* 34. Poſſev. *d. cap. 14. n. 4. verſ. occidens ſe* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 9. cap. 31. quæſt.* 5. Farin. *in praxi crimen. p. 1. q. 20. num.* 123. *& p. 5. q* 128. Ugolin. *d. c. 17. n. 4. verſ. item qui ſeipſos*, ubi excepit illum, qui ſe præcipitem dedit, non quò ſe interficeret, ſed quoniam malum ipſi impendens, aliter evitare non poſſit, ut in muliere, quæ per feneſtras ſe projecit, ut fugeret volentes eam violare, vel ne in manus inimicorum incideret; item in eo, qui in flumine ſe projecit ob hujuſmodi cauſas. Ubi tamen aliquis reperietur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus, non debet privari eccleſiaſtica ſepultura, quia ubi non conſtat, quòd ſe ipſum interfecerit, vel præcipitaverit, non eſt præſumendum, cum potuerit per inſidias, aut vim in puteum ptoiici, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu mentis alienatione id facere, ita Mari. Socin. *conſ.* 51. *volum.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 61. *numero* 20.

Undecimò non reſtituentes Eccleſiæ decimas *capit. prohibemus, de decim.* Petr. de Ubald. *de Canon. Epiſc. cap. 14. num. 3. in fine*, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 2. princip. num.* 20. Rebuff. *de decimis quæſt. ult. nu.* 16. Monet. *eod. tract. cap. 8 nu.* 74. & vide infrà *cap.* 20. *§. 4. numero* 16. 50

Duodecimò parricida, Menoch. *de arbitr. caſu* 287. *per tot.* 51

Decimotertiò publicè blaſphemantes Deum ſi pęnitentiam eis injunctam non egerint, *capit. 2. in fine, de maled.* Poſſevin. *d. loco* Ugolin. *d. cap. 7. numero 4. verſ.* 6. 52

Decimoquartò clericus notoriè concubinarius vivens, & ſic perſeverans uſque ad mortem ſine pęnitentia, iſte enim non eſt cum aliis fidelibus ſepeliendus, ut per text *in cap. quæſitum, & in c. quibus 13. q. 2 & in cap. placuit in fine 23. qu.* 5. docent Turrec. *in cap. præter. 6. conc. 6. diſt.* 32. Nav. *in man. c. 25. nu.* 8. mirum in modum commendans notanſque contra eos, qui cum ſupremæ vitæ diem agunt concubinarii, candelam tenendam concubinæ tradunt, proſequitur eleganter Paul. Comitol. *reſpon. moral. lib. 1. quæſt.* 58. Si Parochi ſupradictos à jure ſepulturæ privatos apud locum ſacrum ſepelierit, peccant mortaliter, & tenentur reſtituere funus etiam à multo tempore ſepultum, ſi petatur, & quidquid ratione illius perceperunt, excepta quarta funerali, ita gloſ. per text. *ibi in cap. cum liberum, de ſepultur.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 3. q. 61. art. 3. & in add. ſum. to. 4. c. 131. num.* 6. Suar. *de conſ. diſp. 23. ſect 5. num.* 2. Villalob. *d. diffic. 3. n.* 13. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 128. *numero* 23. 53

Nota, quòd legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura adhuc ei debetur, etiamſi teſtator ob culpam ſuam ſepultura privaretur, Philiarch. *part. lib. 6. c. 21. concl.* 4. Galet. *in margarita caſuum conſc. verb. legatum factum Eccleſiæ.* 54

Caveant Parochi, ne propter jus ſepulturæ minimè ſolutum cadaver exhumatum retineatur, cum enim S. Congregationi innotuiſſet per Epiſcopum Corronen. ne cujuſdam Leonaræ Foreſte cadaver occaſione juris ſepulturæ humaretur, prohibitum fuiſſe S. eadem Congregatio prædicto Epiſcopo litteras injungi mandavit, ut ſtatim atq; eaſdem receperit, prænominatum cadaver ſepulturæ tradi faciat, cum nulla ratio patiatur Chriſtianæque 55

que pietati repugnans videatur, maximè verò ob pecuniarum intereſſe, cadaver inſepultum remanere. Nec etiam ſub quovis prętextu compoſitionis quartæ funeralis ſepultura mortuorum retardari, aut impediri debet, ut eadem S. Congreg. cenſuit *in Caſſanen.* 5. *Maii* 1617.

56 Supradictis igitur tantummodo exceptis, aliis ſepultura negari non debet, & quia ea conceſſa conceditur quoque delatio mortui proceſſionaliter, ut Oldrad. *conſil.* 225. *n.* 13. *&* 14. Sebaſt. Medices *de ſepul. p.* 2. *q.* 7. Card. Tuſch. *lit. A. concl.* 77. *n.* 9. *&* 10. Ego ipſe *in collect. ad cap. acceſſorium num.* 3. *de Regul. Juris lib.* 6. ideo videndum quæ ſint partes Parochi in ſepeliendis defunctis, & eorum funeribus ducendis.

*Nam licèt pompa funeralis non ſit de neceſſitate ſepulturæ, ut inquit S. Auguſt. *de Civitate Dei*. Sepulchrorum memoria, ſumptuſque funeris magis vivorum eſt conſolatio, quàm defunctorum utilitas, & Ambroſ *in ſerm.* Quid profuit, inquit ſepulchrorum ſuperbia, damna ſunt potius viventium, quam ſubſidia mortuorum. Et S. Gregorius, ut habetur *in cap. animæ* 13. *qu.* 2. ait, *curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum, magis ſunt vivorum ſolatia, quam ſubſidia mortuorum* cum aliis adductis per Caſſan. *in catal. gloriæ mundi p.* 2. *conſil. d.* 6. Nihilominus tamen cum hæc fiant jam ex conſuetudine pro cujuſque perſonæ qualitate, ideò Parochus indutus ſuperpelliceo, & ſtola nigri coloris pro conſuetudine, aut ſi videbitur ratione loci, vel perſonæ, alioquin ſine eo cum ſuo clerico, cum aliis Presbyteris, & clericis, qui adfuerint præcedente Cruce illius Eccleſiæ, ad quam corpus portandum eſt, cum ad domum defuncti pervenerit, ipſe ſolus cum clerico deferente vas aquæ benedictæ ingreditur locum, ubi defunctus jacet, quem prius aqua benedicta aſpergit, deinde linteo corpus defertur in feretrum, ordinatur proceſſio, præcedunt confraternitates laicales, tum deferens Crucem, & ſequitur Clerus Regularis, & ſecularis per Ordinem, ac ultimo loco Parochus, ut ſupra indutus; qui incipit Reſp. *Subvenite Sancti Dei*, &c. Ita ſcriptum reliquiſſe Card. SS. in ſuo, quod compoſuit, Sacerdotali, refert Theodoſio de Rubeis apud Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 298. *numero* 97.

Defunctorum corpora ſi deponantur in Parochiali in inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, S. Congreg. Rituum *in Placentina* 23. *Martii* 1619. cujus memini *in collectionum Bullarii verb. defunctus* 3. Poſſunt tamen directè deferri ad Eccleſiam, in qua ſepelienda, ſunt, non obſtante conſuetudine, quod prius deferantur ad Eccleſiam Matricem, dummodo Curato ſolvantur jura ſepulturæ, & emolumenta ſolita Eadem S. Congreg. *in Umbraticen.* 25. *Februarii* 1606. *& in Polignanen.* 21. *Maii* 1618.*

Defunctorum hæredes pro defuncto ad ſepulturam aſſociando numerum Sacerdotum ſibi benè viſum convocare poſſunt, & numerum ceræ, ſibi bene viſum ad cadaver ſepulturæ aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante, ſubminiſtrare valent, ut reſpondit S. Congr. *Epiſcop. & Regular. negotiis præpoſita in d. Caſſan.* 5. 57
Maii 1617. & tunc † deſtinatos clericos ab eis, & non alios vocare debebit Parochus, ut cenſuit S. Congregr. Rit. *in Lauden.* 20. 58
Auguſti 1601. *Ioan. Sanci. *in ſelect. diſp.* 47. *num.* 24.* † Si verò dicti hæredes nullos deſtinauerit, tunc, & eo caſu jus convocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeribus Parocho competit, Rot. *in Alexandrina funeralium* 1. *Julii* 1630. coram R.P. D. Merlino, & ideò dicta S. Congr. Rituum 59
in una Ferrar. 7. *Sept.* 1613. cenſuit † Parochum poſſe ad libitum vocare ad funus clericos, quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores, niſi aliter diſponant hæredes defuncti, quorum voluntas eſt ſervanda. 60

Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur, ut fuit deciſum à S. Congreg. Rituum *in Bononien.* 9. *Decemb.* 1617. Et quando accedunt in actu aſſociationis cadaverum, nullo modo poſſunt erigere Crucem, ead. S. Cong. *in Adrien.* 22. *Novemb.* 1631. *ad* 2. 61

Proprius Parochus nullatenus excludendus, quamvis ad ſepeliendum cadaver Regulares dumtaxat à defuncto accerſiri jubeantur, ut fuit reſolutum à S. Congreg. negotiis Epiſcop. & Regularium præpoſita, *in una Montis piloſi de anno* 1581. 62

Vocati omnes ad funus debent con- 63

venire ad Parochialem defuncti, ut cenſuit S. Congr. Rit. *in d. Bononien. 9. Decemb.* 1617. *& in Tropien.* 16. *Februarii* 1631. * refert me citato in hoc loco Lezana *in ſum. quæſtion. Regul. cap.* 12. *num.* 41. *verſ. ad* 4.* Vel ad aliam Eccleſiam juxta loci conſuetudinem, & nullo modo permittendum expectari per vias, vel ad domum defuncti, non obſtante contraria conſuetudine expectandi per vias, vel ad domum defuncti, eadem S. Congreg. Rit. *in Theleſina* 12. *Februarii* 1633.

64 Unde Regulares vocati ad ſepeliendos mortuos etiam in eorum propria Eccleſia, debent accedere ad Eccleſias, ex quibus cadavera amoventur, & inde cum clero ſeculari diſcedere, non autem expectare extra januam Eccleſiæ, & aliis ſe poſtea aſſociari, prout fuit reſolutum per S. Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam, *in Viglevanen.* 13. *Novembris* 1600. qua Regulares vocati ad funus convenire debent in Parochiali, aut in alia Eccleſia, juxta loci conſuetudinem, & nullo modo expectare per vias, aut ire ad domum defuncti, eadem Congreg. Rituum *in Liman.* 15. *Decembris* 1632.

65 Debent enim Fratres, cum alicui funeri convocari contingerit, ad Parochialem Eccleſiam accedere, & exinde cum Parocho ad domum, ex qua cadaver extrahendum eſt, ſe conferre; caſu autem, quo dictum cadaver in aliqua Eccleſia deponi contingat, ad eandem Eccleſiam, ubi depoſitum erit, convenire debent, ut cenſuit eadem Sac. Congreg. *in Senogallien.* 26. *Auguſti* 1616.

66 Levare autem de domo cadavera irrequiſito proprio Parocho non licet Regularibus, & Presbyteris ſecularibus, ut videtur ſentire S. Congr. Rit. *in Theleſina* 18. *Auguſti* 1629. cum cenſuit cadavera decedentium in Parochia, ad cujus Eccleſiam Capitulum Cathedralis translatum eſt, non poſſe levari per ipſum Capitulum, ſeu Canonicos Cathedralis Eccleſiæ, niſi requiſito Parocho dictæ Eccleſiæ, & expreſſius eadem S. Congr. *Andrien.* 29. *Novembris* 1631. *ad* 1. & tenent Ugolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 17. *num* 3. Stephan. Gratian. *tom.* 3. *cap.* 492. *à numero* 39.* Nec † Religioſi poſſunt cum Cruce intrare Parochias ad levanda corpora defunctorum apud ſuas Eccleſias ſepelienda, niſi præmonito

67

prius, & requiſito Parocho, ut reſolvunt Villalob. *in ſum. p.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 5. *num.* 3. à Gratian. *d. cap.* 492. *à numero* 45. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſ.* 109. *n.* 7.* Lezana *in ſum. q. Regul cap.* 10. *num.* 18. Unde S. Congr. Rit. *in Squilacen.* 18. *Novembris* 1606. cenſuit Curatos, in quorum Parochia defunctus obiit; & non Regulares ad quorum Eccleſiam defunctus portatur, debere benedicere corpus defuncti.*

Regulares verò extra clauſtra decedentes poſſunt ad eorum Eccleſias deferri Parochis inconſultis, ut declaravit S. Congr. Concil. *ſub die* 2. *Julii* 1620. referente Laurentio de Peyrinis *in conſtitutionis ſui Ordinis Minimorum tom.* 2. *Conſtit.* 7. *Pii V. n.* 13. *verſ. ad decimum, pag.* 194.* & citato in hoc loco Lezana *c.* 12. *num.* 41. *verſ. ad* 10.* nec id eiſdem Regularibus prohiberi poteſt ſub prætextu quod debeant prius jus ſepulturæ ſolvere, quia ab hujuſmodi prætenſionibus Parochos abſtinere debere mandavit Sacr. Congregatio negotii Epiſcoporum, & Regul. præpoſita *in Puteolana* 22. *Maii* 1615. 68

* Fuit tamen dubitatum in dicta ſacra Congr. Concilii *ſub illa die* 2 *Julii* 1620. an quando moritur aliquis ſuperior Religioſorum, vel Magiſter, aut Cathedralibus, poſſint Regulares corpus illius portare per Civitatem, per plateas, & alias Parochias cum muſica, & ritibus extraordinariis aut illi imponere Pluviale ſine interventu Parochi; & reſcripſit Cardinali Ludoviſio Archiepiſcopo Bononienſi non poſſe, ut refert Lezana *in ſum. quæſtione Regul. c.* 12. *numero* 41. *verſ. ad undecimum.**

Eodem modo Tertiarii, ſi qualitatibus 69
in Bulla fel. record. Leonis X. præſcriptis ſint præditi, videlicet ſi viri collegialiter, aut clauſtraliter vivant, mulieres verò virginalem, vel cælibem, aut caſtam vidualem ſub expreſſo voto, & Tertiariorum habitu vitam ducant, poſſunt, & debent etiam invito, ac minimè requiſito Parocho, in Fratrum Eccleſiis ſepeliri, ſecus verò ſi ſupradictis qualitatibus careant, ut fuit reſolutum ab eadem, S. Congr. *in Nepeſina* 11. *Decembris* 1615.

Sed ubi defunctorum cadavera in alte- 70
rius Parochia exiſterent, & in Eccleſiis Fratrum ſepeliri debeant, prius in Eccleſiam Parochialem ad benedictionem, ac ultimum vale à Parocho recipien-

piendum deferenda ſunt. Sed ſi Parochus ab ejſdem Fratribus monitus, requiſitus, & expectatu venire recuſet, tunc ipſi Fratres poterunt cadavera hujuſmodi ab ædibus ubi fuerint, ad ſuas Eccleſias recto tramite deferre ipſo Parocho etiam invito, eadem S. Congreg. *in d. Nepeſina ad* 4.

71 Mortui enim ſepeliri poſſunt in Eccleſia, in qua ſepulturam elegerunt, ſine præſentia Parochi, ſi ipſe requiſitus intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, S. Congr. Rituum *in Capuana* 22. *Decembris* 1629.

72 Si autem deponantur in Parochiali, ut inde transferantur ad Eccleſiam Regularium, in qua elegerunt ſepulturam, nihil debetur Eccleſiæ Parochiali, exceptis juribus Parochialibus, ex S. Congreg. Rituum *in Placentina* 23. *Martii* 1619.

73 Suſcipientes habitum à Guardiano, vel ab alio, cui ille committendum duxerit, & cum eo decedentes, in Eccleſiis ejuſdem ordinis Eccleſiaſticæ ſepulturæ ſunt tradendi, ſi Guardianus propter habitus conceſſionem, & receptionem præmovit eorum cadavera, ut cenſuit S. Congreg. *in d. Nepeſina* 11. *Decembris* 1615. *ad* 2.

74 Parocho ſpectat declarare, per quam viam ſit exportandus defunctus, & omnia neceſſaria uſque ad januam Eccleſiam Regularium, ubi ſepeliendus eſt, Sacra Congregatione negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita.

75 *In Caſtellatanen.* 3. *Ianuarii* 1594. Et ita tenetur uſque ad eandem januam funerale ducere, & proſequi, eadem S. Congreg. *in Brixien.* 18. *Junii* 1561. *& in Nicoteren.* 4. *Junii* 1615.

76 Parochus ſecularis ſicut defert ſtolam in propria Parochia, & in Parochia Fratrum, dum defuncti corpus in eorum Eccleſia ſepelitur, ita Parochus Regularis in eodem caſu, & eodem tempore poterit ſtolam deferre, non ſolum in propria Parochia ſed etiam in Parochia Defuncti, ita S. Congreg. Rituum *ſub die ult. Septembris*

77 1628. nam † Parochus Monachus ita poteſt cum ſtola ingredi Parochiam ſecularium, ſicut ſecularis Parochus Monachorum Parochiam ingredi valet, S. Congr. *in Aſculana* 29 *Januarii* 1629.

78 In funeralibus eſt deferenda unica tantum Crux illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, S. Congreg. Rituum *in Baren. terræ Medungi.* 2. *Auguſti* 1631. *& in Meſſam* 12. *Februarii* 1635. poſt quam ſequi debent immediatè perſonæ illius Eccleſiæ, & deinde cæteri ſecundum antianitatem, ut cenſuit S. Congregation. Rituum *in Narnien.* 30. *Septemb.* 1614. *& in Andrien.* 22. *Novembr.* 1631. *ad* 3. ubi intelligit, dummodo non interveniat Capitulum Cathedralis, ſub qua omnes funus aſſociantes incedere debent, & hinc Curatus, & Sacriſta Cathedralis etiam quod ſint amovibiles quando intervenit Capitulum dictæ Cathedralis, debent præcedere proprio Parocho defuncti, eadem S. Congreg. Rit. *in Piſauren.* 22. *Martii* 1631.

Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus, non autem Crux antiquæ Parochiæ, ex qua diſmembrata fuit Parochia nova, de qua eſt defunctus, & vocati ad funus in eadem propria Parochia debent convenire S. Congr. Rit. *in nullius Provinciæ Baren.* 22. *Martii* 1631. 79

Parochi defunctorum in Regularium Eccleſiis humandorum corpora uſque ad eaſdem Eccleſias aſſociare, ac etiam in illis permanere poſſunt, abſque tamen eo quod in officio decantando ullatenus ſe intromittant, S. Congr. negotiis Epiſcop. & Regular. Præpoſita *in Nicateren.* 5. *Julii* 1615. * Poſſunt enim idem Parochi omnia officia circa corpus defuncti, qui ſepeliendus eſt in Eccleſia Regularium, vel in alia, domi, & per viam facere poſtquam verò cadaver fuerit collocatu intus Eccleſiam, debet Parochus recedere, & officium facere debent ipſi Regulares vel Parochus Eccleſiæ, S. Congreg. Rituum *in Eugubina* 12. *Maii*, *&* 5. *Julii* 1613. *& in Placentina*, *& Licien.* 23. *Maii* 1619. *& in Catanien. civitatis Platiæ* 12. *Octobris* 1619. 80

Officium facere ſuper cadaveribus pertinet ad Parochum, intra limites cujus Parochiæ adeſt Eccleſia, in qua cadaver tumulatur, non autem ad Sacerdotes talis Eccleſiæ, & ita reſponſum fuit à S. Congr. Rituum in cauſa defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia S. Celſi Mediolanen. *ſub die* 29. *Novembris* 1631. * Et in tantum verum eſt Parochum debere facere officium ſupra corpus defuncti, ut procedat, etiamſi adſint Canonici in ſua Parochiali Eccleſia Sacr. Congr. Rituum *in Oſtien.*

vern. 28. *Aprilis* 1607. *& in Praeneſtin. Ca- Carum* 18. *Auguſti* 1618.*

81 Nam Clerus ſecularis, poſtquam Chriſti fidelium cadavera in Fratrum Religioſorum Eccleſiis ſepelienda aſſociaverit, in eiſdem Eccleſiis ſuper hujuſmodi cadaveribus officium Defunctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliave preces, vel Orationes recitare aut pſallere non poteſt, ſed ab ipſis Fratribus dumtaxat hæc omnia peragenda ſunt, eadem S. Congr. Epiſcop. & Regularium negotiis præpoſita *in Turritana* 24. *Novembris* 1617.

82 Officium enim in tumulandis in cadaveribus in Eccleſiis Regularium non per Parochum, ſeu alios Presbyteros ſeculares, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine, ut cenſuit S. Congr. Rituum *in Eugubina* 12. *Martii* 1612. *&* 5. *Julii* 1614. *& in Placentina, & Licen.* 23. *Martii* 1619. *& in Catanien. Civitatis Platiæ* 12. *Octobris ejuſdem anni, & inſulmonen.* 8. *Auguſti* 1629. *& in Andrien.* 12. *Februarii*, *&* 2. *Martii ejuſdem anni*, & noviſſimè 5. *Julii* 1631. ad relationem Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Cardinalis S. Gregorii reſpondit immemorabilem per Capitulum Andrien. prætenſam non eſſe probatam, & Officium ſuper cadaveribus in Eccleſia S. Mariæ veteris Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia ad ipſos ſpectare non obſtante conſuetudine immemorabili legata,* de qua conſuetudine immemorali, an ſit ſufficiens, latè Gratian. *diſceptation. forenſ. tomo* 2. *capit.* 492.

83 Parochi non debent plus recipere pro tumulandis cadaveribus exterorum, quam civium, S. Congr. Conc. *ſub die* 27. *Maii* 1617. immo pauperum cadavera gratis ſepelire debent S. Congr. *Epiſcop. in Caſ-*

84 *ſan.* 5. *Maii* 1615.* & admonet Ioan Sanci. *ſelect. diſp.* 47. *numero* 18. his verbis. *Si autem defunctus pauper ſit, noſcas, tibi non licere pretium exigere, quod tibi onus videatur, ſubit idem etiam corporalis medicus, advocatos, & alii; potius ergo tu, qui munere ſuperas. Nec fidas hoc in totum à Vicecurato agendum, iſte enim quia pauper ſtrictius forte pauperem, & viduam premet: per temetipſum ſi feceris, exemplum dabis, neç juſſiſſet ſat eſſe putes*, &c.*

De Primitiis. Cap. XXVII.

SUMMARIUM.

1 *Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti.*

2 *Primitiæ ſunt res per quas initia ſeù primitiva frugum in recognitionem divini beneficii Deo Creatori rependuntur.*

3 *Primitiæ non ſolum dabantur ab hominibus in veteri Lege ſed etiã à Gentilibus.*

4 *Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto.*

5 *Ingratitudo contra Deum inducitur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ qui abundanter nobis dona concedit.*

6 *Primitiæ debentur de præcepto, ubi extat conſuetudo illas dandi.*

7 *Primitiæ quantitas non eſt determinata in Jure, ideo conſuetudini ſtandum eſt.*

8 *Primitiæ debent ſolvi illi parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium.*

9 *Primitiæ ſunt onus prædiale non perſonale.*

10 *Clerici, qui terras collunt tenentur ſolvere primitias.*

11 **Regularibus non prohibetur recipere triticum, & uvas, ac ſimilia, antequam Parochus reciperit Primitias.**

Primitiæ dicuntur quaſi primi fructus terræ eo anno collecti; quia dantur primæ, ut advertit Sylveſt. *in Sum. verb. decima n.* 1. *in fine* Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *l.* 7. *c.* 27. *q.* 1. † Sunt res per quas initia, ſeu primitiva frugum in recognitionem divini beneficii, quo jucundiſſimos terræ fructus ſuſcipimus, Deo, tanquam Creatori, & datori illorum, rependuntur, quaſi damus Domino, quod ab eo accepimus, & ideo merito primum, & optimum damus horum bonorum primo, & optimo Auctore. De his primitiis loquitur. *Exod. cap.* 20. ibi *Decimas, & primitias non retardabis reddere*, & c. 23. *primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui*, & c. 26. *Primitias ab omni homine*, &c. & *Deut. cap.* 29. ibi *Tolles de cunctis frugibus tuis primitias*, & c. 18. *Omnes primitias*, &c. & de his agit tex. *in capit. decimas, verſ. oportet autem*, 16. *quæſt.* 7. 1 2

3 *quæſt.* 7. † Quæ non ſolum dabantur ab hominibus in veteri Lege, ut à populo Dei, ſed etiam à Gentilibus; & Romani non guſtabant vina aut novas fruges, priuſquam Sacerdotes primitias libaſſent, ut referunt Alex. ab Alex. *dierum genial. l.* 5. *cap.* 18. Plin. *lib.* 18. *c.* 2. Et Athenienſes Apolini dabant primitias crinium, cum ex ephebis exceſſiſſent, ad exemplum Theſei, qui poſt ſuam pueritiam primas comas quas primos tondit Phæbo, & Æſculapio aut Libere in primitias obtulit.

4 Quamvis videatur Primitias ex ſua origine eſſe voluntarias, non neceſſarias, & ſic de conſilio, non de præcepto; Deus enim illas non vult, niſi ſponte oblatas, ut legitur *Exodi cap.* 25. ubi Dominus loquens Moyſi dixit: *Loquere filiis Iſrael, ut tollant mihi primitias; ab omni homine, qui*
5 *offeret ultroneus, accipientis eas:* † Tamen dicendum, quod ex conſuetudine non dandi Primitias Deo de frugibus terræ inducitur ingratitudo contra Deum, qui abundanter nobis dona concedit, Rebuff. *de decim. quæſt.* 1. *nu.* 21. Unde, ne ejus benignitatis obliti videamur, tales Primitias ſic de jure naturæ ſolvere tenemur, ut benefacienti benefacere debeamus, *capit. Chriſtianis* 11. *quæſt.* 2. & vox Dei talem datorem dilexiſſe oſtenditur, *capit. quia tua* 12. *quæſt.* 1.* nam primitiæ ejuſdem juris divini eſſe videntur, cujus ſunt decimæ, ut patet ex *cap. revertimini in princ.* ibi, *in decimis primitiis*, 16. *quæſt.* 1. & probat gloſ. *verb. & primitias in c. Eccleſias* 13. *quæſt.*
6 1. Gutier. *Canon. l.* 2. *cap.* 21. *numero* 6. † ubi igitur extat conſuetudo illas dandi, tunc etiam debentur de præcepto, Hieron. Carat. *in opuſculo de juribus Paroch. tit.* 4. *cap.*
7 3. ubi *cap.* 4. dicit † quod quantitas non reperitur terminata in libris Moyſis, ſed S. Hyeronimus *ſuper Ezech.* dicit, quod ex Majorum traditione inductum fuit, ut major pars Primitiarum eſſet quadrageſima, minor ſexageſima, & erat in arbitrio ſolventis dare majorem, vel minorem partem de fructibus terræ: de animalibus autem debebant tantum primogenituram, quamvis alii dicant, quod deducentis daretur unum, & qui tot animalia non habebat, dabat æſtimationem pro pretio, alii quod de centeſimo numero daretur unum, ſed in hoc, cum nihil ſit determinatum in jure, ſtandum eſt conſuetudini; quod etiam advertit Azor *d. c.* 27. *q.* 4. & ſic ex determinatione Eccleſiæ homines hodie obligantur, ut primitias ſolvant ſecundum patriæ conſuetudinem, *l.* 4. *tit.* 19. *p.* 1. Gutier. *d. lib.* 2. *canon. cap.* 21. *numero* 11.

Poſt aliquas hujus tractatus impreſſiones vidi noviſſimè Theodoſ. de Rubeis *in ſingularibus Rotæ to.* 2. *p.* 3. *verb.* S. Thomas, *pag.* 229. ubi ait quod licet S. Thomas, 2. 2. *q.* 86. *art. ult.* velit primitias non eſſe de neceſſitate ſolvendas nihilominus Rota coram Achil. *deciſ.* 507 alias 3. *de decim. incip. In eadem*, tenet iſtam opinionem juribus non ſubſiſtere, quia licet libertas ſit forte quoad quantitatem, non autem quoad neceſſitate ſolvendi. *

Solvi autem Primitiæ debent illi Parochiæ in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetu- 8
do non ſit in contrarium, ut per Rebuff. de decim. *quæſt.* 1. *à numero* 16. Azor. *d. capit.* 27. *quæſtion.* 7. Ludov. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. part.* 1. *caſ.* 52. *verſ. his prænotatis*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 5. *lib.* 4. *c.* 2. *numero* 4. ubi reddit rationem, quia † primitiæ ſunt onus præ- 9
diale, non perſonale offeruntur enim Deo pro recognitio dominii naturalis, quod habet in omnes fructus terræ, *& nu.* 5. poſt Navar. Fr. Emman. & alios ſubdit † 10
Clericos, qui terras colunt, teneri ſolvere primitias.

Dubitatum fuit in Sacra Congr. Concilii *in una Bononien. ſub die* 2. *Julii* 1620. à 11
Regulares poſſent recipere triticum, uvas, ligna, & ſimilia antequam Parochus receperit ſuas primitias? & reſpondit non eſſe id prohibitum Regularibus, prout refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 12. *num.* 41. *verſ. ad tertiumdecimum.*

De Decimis. Cap. XXVIII.

SUMMARIUM.

1 *Decimæ ſunt res quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur.*

2 *Decima definiri ſolet, ut ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, ejuſque miniſtris divina inſtitutione, humana vero conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita.*

3 *Decimæ prout in jure conſiſtunt, ſunt*

jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexus dependenter.

4 *Decimo potius, quam vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino; quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, niſi iteretur.*

5 *Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam.*

6 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolum humano, ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debitæ ſunt.*

7 *Decimæ non habito reſpectu ad conguam ſolummodo jure humano debitæ ſunt.*

8 *Leges tam cæremoniales, quam judiciales evangelica Lege lata ceſſarunt.*

** Conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis an præſcribantur, & requiratur liberatio à ſolutionem decimarum, quæ debentur Eccleſiæ ibid.**

9 *Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur: priores debentur ex fructibus prædiorum; poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis.*

10 *Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur: perſonales verò licet olim poſſent ſolvi, non tamen erant in oblatione.*

11 *Decimæ tam prædiales, quam perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt.*

12 *Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepti oblatione.*

13 *Oblationes regulariter in precepto eſſe non dicuntur.*

14 *Decimæ, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breviter oſtenditur.*

Materia decimarum paſſim tractatur tàm à noſtris, quam à Theologis, quos omnes plena manu citavi *in collect. ad rubr. de decimis in Decret.* ſed quia ſunt hac in re plures, Sacræ Rotæ deciſiones, & doctrinæ non vulgares aliis, qui in Romana Curia non verſantur, prorſus ignotæ, ideo illis Rectorem privandum non eſſe exiſtimavi, ac proinde pro faciliori totius materiæ diſpoſitione eam §. dividenda duxi, & in primis oſtendam, quid ſit decima, quomodo dividatur, & in quo differat à primitiis, & oblationibus: deinde ex quibus rebus perſolvatur, ut in §. 1. & quibus perſonis ſolvenda, ut in §. 2. & à quibus perſonis, ut in §. 3. & quis ſit competens Iudex in cauſa decimarum: an, & quando ſit ſummaria, & executiva, & quibus pœnis afficiantur illas non ſolventes, & demum quid poſſit compoſitio, & tranſactio in decimis auctoritate Papæ, & Epiſcopi facta, ut in §. 4.

Et primo ſciendum, decimas, eſſe res, 1
quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur, de quibus agit illud. *Levit. cap. 27. & Geneſ. c. 8. in fine*, ibi, *Decimas offeram tibi*, & *Nu. cap. 18.* ibi. *Decimarum*, & *Deuteron. 14.* ibi, *Decimam partem ſeparabis*, &c. † Definiri 2
ſolet, ut ſit omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo, ejuſque miniſtris divina inſtitutione, humana verò conſtitutione dictante etiam naturali ratione debita ſecundum Turrecrem. *in cap. revertimini num. 7. 17. quæſt. 1.* Sot. *de juſtit. lib. 9. q. 4. art. 6.* Covar. *l. 1. var. cap. 16 numero 2.* Rebuff. *de decimis, quæſt. 4.* Monet. *in ſimili tractatu, cap. 2. à princ.* vel ſecundum alios, ut ſit decima pars fructuum, ad quam detendam jus competit Eccleſiis Parochialibus ratione miniſterii Sacramentorum. Sic ſanè † decimæ prout in ju- 3
re conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter, eo quod illæ dependent ab officio ſpirituali, nempè miniſterio Sacramentorum, prout cenſet S. Thom. 2. 2. q. 78. art. 3. idque procedit, ſive decimæ competant in titulum, ſive in proprietatem, ex Card. *in Clem. diſpendioſam quæſt. 14. de judic.* † Decima: igitur 4
pars potius quam vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino; quia decennarius numerus erat primus terminus numerorum cum, ultra eum non procedatur, niſi iteretur, & ſic aliquid perfectionis habet, ut per S. Thom. *d. q. 87. art. 1.* Tiraq. *de præſcript. §. 1. gloſ. 4. in princ.* Petr. Burg. *de myſter. num: tit. de num. denario*, Tyndar. *de decim. numer. 29.* Rebuff. *eod. tr. q. 2. num. 8.*

Decimæ duplici modo conſiderantur, 5
vel reſpectu congrue ſuſtentationis, vel rurſus habito reſpectu ad quotam, ſeu partem quæ de rebus acquiſitis ſolvenda eſt, meminit hujus diviſionis S. Thom. 2. 2. *quæſt. 87. art. 1. in corpore* Sot. *d. quæſt. 4. art. 1. verſ. prima concluſio* Cov. *d. c. 17. numero 2.* † Inter utrumque modum illa eſt dif- 6
ferentia, quia ſi decimæ priori modo conſi-

conſiderentur non ſolùm humano ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debitæ ſunt ut reſolvunt plures relati à Cov. *d. nu.* 2. de jure humano probat text. ſecundum unum intellectum *in cap. parochianos, de dec.* de jure divino poſitivo deducitur ex illo Chriſti Domini *Lucæ c.* 16. ibi; *Dignus eſt operarius mercede ſua*, & ex illa D. Pauli 1. *ad Corinth. c.* 9. *Nemo ſuis ſtipendiis militavit unquam*, &c. de jure naturali ſimiliter conſtat, ſiquidem evidenti rationi naturali oportet ſtipendium ſeu ſuſtentationem accipere ab illis, quibus ſervitium aliquod neceſſarium miniſtratur, conſtat autem adminiſtrationem divinis cultus, & rerum ſpiritualium maximè eſſe neceſſaaiam: unde jure naturali convincitur aliquod ſtipendium, ſeu ſuſtentationem eſſe ſolvenda, ut concludit illud D. Pauli *d. cap.* 9. ibi, *ſi nos vobis ſpiritualia ſeminavimus, magnum non eſt ſi nos carnalia veſtra metamus* Facit illud Chriſti Domini *Luc. d. c.* 10. & ita in hunc ſenſum accipienda eſt communis Canoniſtarum ſententia, qui docent, decimas à Deo inſtitutas eſſe, & jure divino nunc quoque deberi, ex quorum numero ſunt, Gloſ. *in c. à nobis, & in c. nuper. de decim.* Tyndar. *d. tract. à nu.* 10. Rebuf. *eod. tract. qu.* 1. *nu.* 14. Bona coſ. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 10. *n.* 2. *cum ſeq. pag.* 185. Nicol. Reuſner. *dec.* 1. *nu.* 4. *l.* 4. Joſeph. Ludov. *Peruſ. dec.* 96. *n.* 33. Grilenzon. *conſ.* 166. *n.* 22. Petr. Gregor. *ſyntagm. juris lib.* 2. *c.* 21. Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immun. l.* 3. *c.* 19 Camill. Borrel. *conſ.* 10. *nu.* 14. *cum ſeqq. cent.* 1. *& de compromiſs. §.* 2. *gloſ* 1. *n.* 3 14. *& in ſum omnium dec. tom.* 1. *tit.* 10. *de decim. à nu.* 2. & ex Theologis ſequuntur Andr. Giſpan. *in reg. decimarum, verſ. decima eſt de jure naturali, n.* 1. 5. 6. *&* 15. Albert. Pigh. *lib.* 5. *hierarchiæ Eccleſiaſt. c.* 7. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.* 5. *lib.* 1. *cap.* 1.

7 Si vero decimæ poſteriori modo conſiderentur, ſolummodo jure humano debitæ ſunt, ut patet ex tex. *in cap. Parochianos, & in cap. in quibuſdam, §. ille quippe*, cum multis *ibidem, de decim.* in quibus terminis procedit ſententiam Theologorum aſſerentium de jure humano, & pontificio decimas deberi, qui ſunt Hugo de S. Victore *lib.* 1. *de ſacram. part.* 11. *c.* 4. *&* 11. S. Thom. *d. c.* 87. *art.* 1. *in corpore*, S. Antonin. *part.* 2. *ſum. tit.* 4. *c.* 3. *§.* 5. Aſten. *par.* 2. *ſum. l.* 6. *tit.* 35. *rub. de decim.* Abulen. *in Matth. c.* 23. *q.* 90. Henriq. *in ſum. l.* 7. *c.* 27. *§.* 1. *& l.* 14. *cap.* 1. *§. ult. lit. Y.* Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *l.* 7. *cap.* 23. *quæſt* 4. Monet. *de decim. cap.* 1. *à num.* 11. Leſs. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 39. *dub.* 1. *num.* 6. *cum ſeqq.* Suar. *de relig. tom.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 10. *&* 36. ex noſtris Canoniſtis Covar. *l.* 1. *var. c.* 17. *num.* 2. *&* 3. Navar. *in Man. cap.* 21. *num.* 18. *&* 31. *& de redditib. Eccleſ. quæſt.* 1. *numer.* 59. 1. *& conſ.* 2. *num.* 3. *de decim.* Gutier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 21. *numero* 2. *&* 7. Menoch. *illuſt. cap.* 89. *numero* 1. *in fine*, Cevall. *commun. contra commun. quæſt.* 437. * Azeved. *lib.* 1. *numero* 4. *&* 5. *tit.* 5. *lib.* 1. *Recop.* Marin. Antonin. *var. lib.* 1. *quæſt.* 77. *num.* 3. *in fine* Fontanel. *de pactis nupt. tom.* 1. *clauſ.* 4. *gloſ.* 19. *p.* 1. *num.* 3. Franc. Carraſ. *ad leg. Reg. cap.* 6. *de decim. ex num.* 6. Ramirez. *de lege Reg. §.* 31. *num.* 3. *&* 4. Caſtill. *tom.* 7. *de tert. cap.* 10. *num.* 8. *&* 9. * & hoc modo decimæ, nec jure naturali, nec divino poſitivo obligante debitæ ſunt. De jure naturali patet; quia jus naturale, licet dicat ſolvendum eſſe ſtipendium, ſeu dandam ſuſtentationem, ut ſupra dictum eſt, non tamen concludit, decimam partem magis, quam tertiam, vel quartam eſſe perſolvendam. De jure poſitivo obligante idem conſtat, ſiquidem non apparet aliquod jus divinum obligans, quod determinet decimam partem eſſe perſolvendam; ſolum enim dicit, operarium dignum eſſe mercede ſua, in loco ſupra citato. Quod autem decima jubeatur dari in Lege veteri, illa quidem non obligat, ſive aliquo modo decima cenſeatur ad legem cæremonialem pertinere; ſive, ut verum eſt, re vera judicialem legem in decima conſideremus, prout conſiderat S. Thomas *d. quæſt.* 87. *art.* 1. *in corpore*, Sot. *d. qu.* 4. *art.* 2. Archid. *in d. cap. decima numer.* 3.
19. *qu.* 1. & quod † leges illæ, tam cære- 8
moniales, quam judiciales, Evangelica Lege lata ceſſarunt; & vim legum amiſerunt, juxta illud Pauli *ad Galat. c.* 3. *&* 4. *& ad Hebr. capit.* 7. *&* 8. *ad Epheſ. cap.* 2. reſolvunt Doctores per tex. *ib. in cap. unic. de purificat. poſt partum* tradunt in ſpecie S. Thomas, Sot. & Covar. *ubi ſupra*. Ex quibus infertur decimam, quatenus eſt neceſſaria ad ſuſtentationem Eccleſiæ, & miniſtrorum, præſcriptione non tolli, ut ex Covar. optimè reſolvit D. Barboſ.

ad

ad *l.competit 6 n.79. C. de præſcriptione 30.* * Utrum autem conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis præſcribatur, & acquiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ, quæſtio eſt dubia, in qua ex ea ratione, quia debitæ ſunt jure divino, hoc rationem hujuſmodi præſcribi non poſſe, tenuerunt Barbat. *conſil.35.col.6.l.2.* Rebuff. *de decima.q 13.n.* 55. Balb. *de præſcr.in 1.p.5.partis princ.n.* 44. latè Pereg. *tom.1.conſ.* 14. *num.* 18. ubi *num.19. cum ſeqq.* diſputat an idem ſit dicendum ubi jus decimandi reperitur in Eccleſia infeudatum laico? *

9 Nonnulli Doctores decimas in triplici conſtituunt differentia: putat enim quaſdam eſſe prædiales, ſeu reales, prout ſunt illæ, quæ ex fructibus prædiorum colliguntur, nonnullas appellant perſonales, ut ſunt illæ, quæ nomine perſonæ, puta ex lucro humana induſtria quæſito comparantur; alias denique mixtas eſſe arbitrantur prout, dicunt, eſſe illas, quæ ex fructibus pecorum percipiuntur, eo quod partim ratione loci, in quo paſcunt, partim ratione perſonæ, cujus induſtria cuſtodiuntur, exiſtimant debitas eſſe, prout in ſpecie tradunt Hoſtienſ. *in ſumm. hujus titul.* §. 1. Major. *in 3. ſent. diſtinct.* 37. *qu.37. in princ.* Sylv. & Angel. *in ſumm. verb. decima, in princip.* Azor. *dict. lib.7 .c.* 34. *q.3.* Monet. *d.3.nu.9.* Fagundez *d. præcepto 5. lib. 1.c.2.nu.* 1. Sed hæc triplex diviſio nequaquam placet tum propter *tex. in leg. pecudum, ff. de uſur.* tum etiam, quia vix dari poſſunt reales, quarum perceptio etiam ex perſonæ induſtria non reſultet. Quare dicendum eſt, decimas ad duas tantum ſpecies attento jure reduci poſſe juxta text. & quæ ibi notant Doctor *in capit. ad Apoſtolicæ, de decim.* & ita aliæ ſunt prædiales, aliæ verò perſonales appellantur; priores ſunt, quæ debentur eſt fructibus prædiorum: poſteriores verò, quæ debentur ex fructibus humana

10 induſtria, & miniſterio quæſitis. † Inter quas ſpecies illud eſt diſcrimen; quia priores ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur: At verò poſteriores, licet olim poſſent ſolvi: non tamen erant in oblatione, ut advertit S.Thom. *d. quæſtione 87. articulo 2. in corpore*, modo tamen à Romanis Pontificibus conſtitutæ inveniuntur, juxta tex. *in d. cap. ad Apoſtolicæ, & in cap. paſtoralis, de decim.* tradit S. Thom. *ubi proxime*, Covar. *d.cap.17.num.* 8. *verſ.* 3. Navar. *conſ.* 1. *à numer.* 7. *de decim.* † Datur tamen in prædictis decimis 11
quædam convenientia, quod ſtante congrua ſuſtentatione prædictæ decimæ pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt, & ſic ex conſuetudine privilegio, vel conſtitutione Eccleſiæ poteſt major, vel minor quantitas ſecundum illius judicium inſtitui. Nam, cum pro prædictis qualitatibus leges humanæ mutationes recipiant, ex tex. *in cap. non debet in princ. ne conſang. & affinit.* & decima tam prædialis quam perſonalis reſpectu certæ, & determinate partis ſit à Lege humana inſtituta, merito effectum eſt, ut ſtante congrua ſuſtentione intra illius limites circa extenſionem, vel diminutionem decimæ major, vel minor pars deſignari poſſit ex Eccleſia privilegio, ſeu conſtitutione, vel conſuetudine legitimè præſcripta, prout in ſpecie reſolvit Sot. *d. qu.4.art 1. verſ. quarta concluſio*, & antea S. Thom. *d. art. 1. in corpore, in finalibus verbis*. Cov. *d. c. 17. num.* 8. Sylveſt. *verb. decima, n.*10. quicquid contrarium teneant, *gloſſ. ult. in d. c. in quibuſdam §. ille quippe, de decim.* quam explicat Sot. *in d. art. 1. col. pen.* dum in decimis prædialibus talem improbant conſuetudinem ex defectu rationabilitatis, quæ quidem rationabilitas neceſſario ſuponenda eſt, ut conſuetudo operetur.

Inter oblationes, primitias, & decimas, 12
illud eſt diſcrimen, quod, licet decimæ, & primitiæ ſint in præcepto obligante, prout in decimis probat tex. *in c. decimæ*, ibi, *ſeu tardius dare peccatum eſt*, & ibi, *decime ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alienas invadit* 16. *qu.* 1. S. Thom. *d. qu.87. artic.1.* Sot. *d.q.4. art.1.* in primitiis probat text. *in c. 1. verſ. oportet autem 19. qu.7.* tradit gloſſ. *in cap.1. de decim.* optimè defendit S. Thom. *2.2. qu.86. art.4.* Sot. *ubi ſupra art.* 5. nihilominus tamen oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur; de ratione enim oblationis eſt, quod ſponte fiat, juxta illud *Exod. c.5.* ibi *omni homine, qui offert ultroneus, accipietis eas*, qualis ſpontanea oblatio dici non poteſt illa, quæ ex vi præceptis facta eſt; arg. text. *in princip. Inſtit. de obligat.* in aliquibus tamen caſibus

† obla-

13 † oblatio poterit eſſe in præcepto, puta præcedente promiſſione, conſuetudine, ſeu alio actu obligationem inducente, juxta tex. ſic intelligendum *in cap. qui oblatione lib.* 1. *cum ſeqq.* 10. *quæſt.* 1. vel ſi Parochus non ſufficientibus decimis egeat reſpectu congruę ſuſtentationis tradit gloſs. *cap. omnis Chriſtianus, de conſecr. diſt.* 1. recepta communiter ex Cov. qui alios refert *d. c.* 15. *nu.* 3. vel aliis ſimilibus caſibus, juxta quæ intelligendus eſt text. *in d. c. omnis Chriſtianus & in c. ſtatuimus* 16. *q* 1. ut advertit Sot. *d. quæſt.* 3. *art.* 1. *col.* 4. de quo latè diximus *c.* 24. *à n.* 6. Brevior autem, & communis illa eſt diſtinctio,
14 quod † decimæ ſunt quota pars frugum, & aliorum licite acquiſitorum, debita ex præcepto Eccleſiæ miniſtris; at verò primitiæ ſunt ſolum primæ quæ naſcuntur fruges, ſeu prima frugum pars: oblationes autem, quicquid Deo, vel Eccleſiæ, ejuſve miniſtris voluntariè exhibetur regulariter loquendo, ita Sot. *d. q.* 3. *art.* 1. & *qu.* 4. *art.* 1. Rebuff. *q.* 1. *num.* 17. *cum ſeqq.* Tyndar. ex *num.* 84. Monet. *c.* 2. *num.* 10.

De rebus ex quibus decimæ perſolvuntur. §. I.

SUMMARIUM.

1 *Decimæ, tam prædiales, quam perſonales, de omnibus fructibus ex prædio vel hominis miniſterio productis, ex quibus petitæ fuerint, ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ.*

2 Frumentum, & granum,
3 Palea,
4 Vinum,
5 Faba, & alia legumina,
6 Nuces, amygdalæ, & caſtaneæ,
7 Olivæ,
8 Folia mororum.
9 Saccharum,
10 Piſces,
11 Apes, ſeu fructus earum,
12 Lac, lana, & fœtus animalium cum nutriti ſunt
13 Venatio, & aucupium,
14 Paſcus,
15 Ligna,
16 Fœnum,
17 Linum, & canape
18 Negotium, & artificiū,
19 Stipendia militum,
20 Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium,
21 Furnia,
22 Lapidicina,
23 Fodinæ metallorum,
24 Molendini,
) *decimam ſolvunt,*

25 *Decima an ex hæreditate, legatis, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur, & num. ſeqq.*

26 *Decima de fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt.*

30 *Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia.*

31 *Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & injurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt.*

32 *Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio Miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda.*

33 *Decima eſt ſolvenda ab uſurario, vel ab alio injuſte detinente ex fructibus prædii, quod pecunia uſuraria, vel male retenta comparavit.*

34 *Decimæ prædiales ex fructibus ſunt ſolvēdæ abſq; aliqua impenſarū deductione.*

35 *Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur, & nu. ſeqq.*

36 *Fructus aliquando accipiuntur civiliter, aliquando naturaliter.*

37 *Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus.*

38 *Expenſæ in decimis perſonalibus quare deducantur, oſtenditur.*

39 *Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas.*

40 *Decimæ integrę, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus.*

41 *Decima ubi debetur, integra ſolvi debet.*

42 *Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris auferantur, niſi ſoluta prius decima, vel quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens.*

43 *Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur quam deductis expenſis.*

44 *De-*

44 *Decima duplex una & eadem re, ſive de eodem acervo ſolvi non decet.*

45 *Redecima eſt contra jus.*

46 *Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabilis, vel quadragenaria cũ titulo.*

1 DEcimæ, tam prædiales, quam perſonales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis, ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ, *cap. non eſt, cap. nuncios, cap. ex parte, l. 1. de decim.* Andr. Hiſp. *in reg. decimarum, verſ. decimo fui interogatus*, Monet. *de decim. c. 4. num. 1.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 2. lib. 1. cap. 34. nu. 3. & 4.* Grilenzon. *conſ. 165. ex num. 23.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut.* 109. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præ. 5. l. 1. c. 2. num. 2. & cap. 4. à num. 1.* Hieron. Carac. *de jurib. Paroc. tit. 5. cap. 17.* * Caſtill. *tom. 7. de tert. cap. 2. n. 16.* * Probatur. Siquidem decimæ tam prædiales, quam perſonales, debent correſpondere ſpiritualibus, ratione quarum adminiſtratori debitæ ſunt, & conſtat omnia ſpiritualia fidelibus adminiſtrari: unde neceſſariò dicendum eſt; ratione omnium temporalium ex illorum fructibus decimas, tam prædiales, qua perſonales, ex neceſſitate præcepti eſſe perſolvendas, ut deducit S. Thom. 2. 2. *qu. 87. art. 1. in corpore*, ex auctoritate D. Pauli 1. *ad Corint. cap. 9.* Accedit, quod decimæ ex intentione Eccleſiæ ſunt inſtitutę ad congruam ſuſtentationem miniſtrorum, ut ſupra dictum eſt; ac proinde æquiſſimum erat, ut non in certis tantum rebus, ſed in omnibus quæ unuſquiſque ad ſua vitæ ſubſidium acquirit, conſtituentur. Dixi, *ex neceſſitate præcepti*, ad ſignificandum teneri omnes ad decimas ſolvendas ſub præcepto peccati mortalis, juxta text. *in ca. pervenit. & in c. frequenti de decim.* juncto text. *in cap. nemo 11. q. 3.* eo quod ſubtrahunt illud, quod ſpiritualium miniſtris debitum eſt, ex legè juſtiſſima, prout reſolvunt Cov. *var. lib. 1. c. 27. nu. 4.* S. Thom. 2. 2. *q. 87. art. 1. ad 5.* Sot. *lib. 9. de juſtit. q. 3. art. 1. col. 9. verſ. primo ego*, Caſtr. *adverſus hæreſes, verb. decimæ*, ubi convincit contrariam opinionem hæreticorum, qui voluerunt arguere injuſtitiam in juſtiſſime, & ſanctiſſimo præcepto, Ex his ergo fructibus debetur decima,

2 *Primò*, ex omnia frumento, & grano *cap. non eſt, de decim.* Rebuff. *q. 8. n. 3.* Monet. *c. 4. nu. 2.* ubi *nu. 3.* idem dicit † in palea, Suar. *to. 1. de Religione, l. 1. de divino cultu, c. 34. num. 2. d. præc. 5. l. 1. c. 4. num. 2.* 3

Secundò ex amo, *d. cap. non eſt.* 4

Tertiò de oleo & melle; Rebuff. *d. qu. 8. nu. 8.* Monet. *d. c. 4. n. 10.* Mantic. *dec. 341. num. 1.* ubi etiam de croco.

Quartò, ex faba, & aliis leguminibus, 5 *cap. 3. de decim.* ibi, *de blada, & univerſis leguminibus* Rebuff. *d. tract. quæſt. 5. num. 4.* Fagund. *d. lib. 1. cap. 4. numero 3.* Monet. *d. cap. 4. num. 4.* ubi *num. 11.* ſubdit, quod ſi hujuſmodi legumina colligantur in parva quantitate, ita ut ſolum ſufficiant ad quotidianum uſum; tunc ad uſum Rectoris ex illis decima ita dari poſſet, ut hodie ex meo horto Curatus ſumat, quantum ſibi opus eſt illo die: ſi autem in magna quantitate, ita ut aliis vendantur, tunc de his integra decimam ſolvetur: & idem eſt dicendum de hortis olitoriis, in quibus tantum herbæ, ut caules, & alia olera creſcunt veſcendi gratia; ſervanda tamen eſt conſuetudo, quod decimæ olerum ſolvantur in pecunia, & non in ſpeciebus, ut tenuit Rot. *in Pampbilonem. Vicariæ*, 5. *Julii* 1593. coram Giptio.

Quintò, ex nucibus, amygdalis, caſtaneis, & aliis fructibus arborum, *cap. decimæ 16. qu. 1. d. cap. non eſt c. cum homines, de decim.* Bertrand. *conſ. 247. vol. 3.* Rebuff. *d. qu. 5. num. 5.* Monet. *d. cap. 4. num. 5.* 6

Sextò ex olivis, niſi propter earum exiguitatem per multum temporis ſpatium decima ſoluta non fuerit, ut dictum extitit *in Civitatem decimarum*, 26. *Martii* 1618. coram Card. Veroſpio. 7

Septimò ex foliis mororum, ſaltem ex conſuetudine, Seraphin. *dec.* 87. 8

Octavò ex ſaccharo, Ferret. *conſ. 195. n. 2.* Rot. *in Mediolanen. decimarum*, 8. *Februarii* 1610. coram bon. mem. Card. Marquemont, impreſſa per Farin. *deciſ. 223. part. 1. recent.* Pute. *dec. 80. lib. 1. incorrectis*, ubi habetur, quod ad effectum decimarum, ſaccharum dicitur fructus naturalis, & ex re elementa proveniens potius, quam fructus induſtrialis, nam, licet ſimpliciter loquendo ſaccharum dicatur fructus induſtrialis juxta Gloſ. *in l. ex diverſo, ad lit. G. ff. de rei vendicat. & in c. gravis, verb. fructus, de reſtit. ſpoliat.* cum 9

in eo

in eo magna induſtria hominis requiratur, prout dicitur in ſegetibus, vt in grano, vino, oleo, tamen quoad effectum decimarum reputatur fructus naturalis quia niſi prouidentia Dei operaretur, vana eſset omnis induſtria perſonæ, ut dicit Ab. *in cap. cum non ſit. notab.* 1. *de decim. & in c. non eſt, not. etiam* 1. *eod. tit.*

Nonò ex piſcibus, vt fuit dictum *in*
10 *Vlixbonen. decimarum piſcium* 22. *Ianuarij* 1568. coram Oradino Abulen. verò *in Matth. cap. 23. qu.* 160. vult, de piſcatione, quæ fit in flumine publico ſiue priuato, ſiue proprio, abſque ſolutione penſionis, ſoluendas eſſe decimas de lucro piſcationis, de piſcatione verò, quæ fit in ſtagno, vel flumine, aut alio loco, propter quam ſoluitur penſio, ſoluendam eſſe decimam de prouentibus, per *cap. peruenit de decim.* de quo etiam Fagundez *d. lib. 5. c. 5. nu.* 4 deducendæ tamen ſunt expenſæ, & pecuniæ factæ in emendis, & reficiendis retibus & cymbis ad piſcationem deſtinatis, & in coemendis hamis, Fagund. *d. præc. 4. lib. 1. c. 2. nu.* 20.

Decimo de apibus, ſeu fructu earum,
11 hoc eſt cera, & mele *c. nuncios, de decim.* vel pecunia, quam ex melle, & cera habuerunt vendentes, Rebuf. *qu. 8. nu.* 15. Monet. *d. c. 4. nu.* 18. ſubdunt ſolui debere, vbi apes conſiſtunt, quod etiam ait Fag. *d. c. 5. n. 13.* de apum examinibus, aluearibuſque ſoluendam eſſe decimam, vbi habet conſuetudo, tenet Azor. *d. c. 55. q. 6.*

Vndecimò ex lacte, lana, fœtu, & alijs fructibus animalium, quarum decima
12 ſoluitur illi Eccleſiæ in cuius Parochia animalia paſcunt, & morantur Gloſ. *verb. perſonales, in c. ad apoſtolicæ 20. de decim.* Si verò in vna Parochia paſcant in hyeme, & in æſtate, & in alia, vel in vna paſcant, continuò, & in alia iacent, & dormiant tunc diuidi debent decimæ inter has quas Parochias vt per Greg. Lop *l. 6. titulo 20. part. 1.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 6. num. 25. cum ſeqq.* Perez *ad tit. 5. lib. 1. Ordin. pag.* 115. Menoch. *conſ. 398. nu. 36. & nu. 40.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. par. 1. cap. 5. nu. 8. cum ſeqq.* Suar. *de Relig. to. 1. tract. 2. lib. 1. c. 5. nu. 8. cum ſeqq.* Stephan. Fagundez. *de ſeptem Eccleſiæ præceptis, præc. 5. lib. 1. cap. 5. num. 3. cum ſeqq.* Baſil. Pont. *de Sacr. Matrim. l. 5. cap. 13. §. 3. n. 23. & 24.* ubi *nu. 25.* reſoluit quado huiuſmodi oues nec paſcuntur; nec morantur per vllam anni partem in terris Eccleſiæ domini ſui, ſed in alijs nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illis vbi paſcuntur, & morantur Monet *d. c. 4. nu. 16.* vbi *n. 17.* reſoluit decimam lactis deberi illi Eccleſiæ; vbi extrahitur, & caſeorum illi, in qua fiunt. De fœtibus decimæ non debentur, ſtatim vbi nati ſunt, ſed cum illi nutriti ſunt, nec indigent lacte materno: ita Andr. Hiſpan *in reg. decimarum. quæſt. 14. num. 5.* Rebuff. *d. tract. q. 6. num. 3. 30. & 31.* Vincen. de Franc. *dec.* 114. Suar. *d. lib. 1. c. 37. nu. 6.* Fagundez *d. c. 5. nu. 2. & 14.* Monet *de decim. cap. 5. num.* 14. Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſol.* 352. vbi rationem aſſignat; quia, ſi animalia ipſis ſtatim natis conſignarentur, eſſet inutilis talis decimatio, & ſic melius eſſet illam non præſtare.

Duodecimo de venatione, *d. cap. non eſt,* 13
Rebuff. *d. q. 8. nu.* 15. Monet *d. cap. 4. num.* 19. vbi *n.* 21 idem dicit de aucupio.

Decimotertiò, de paſcuis, hoc eſt paſtu- 14
ra iumentorum, quæ locator, vel venditur *cap. commiſſum de decim.* Card. *in Clem. 1. n. 15. ac de decim.* Rebuff. *d. q. 8. n.* 22.

Decimo quarto de lignis Rebuff. *d. q. 8.* 15
num. 26. Azor *d. c. 35. q. 8.* nimirum, vt ex decem faſciculis decimus ſoleatur Rectori illius Parochiæ, vbi ligna creuerunt. Monet. *d. c. 4. nu. 13.*

Decimoquinto ex fœno, quod in faſcicu- 16
los alligatum redigitur, *cap. peruenit. 5. de decim* Rebuff. *d. quæſt. 8. numero 9.* Fagundez *dict. præc. 5. lib. 1. cap. 4. num. 4.* Monet. *d. cap. 4. n. 6.* vbi addit, quod ſi herba creſcat ſolum pro paſcuis iumentorum, id tunc faciendum quod de leguminibus, & herbis hortorum ſupra diximus.

Decimoſeſto ex lino, & canape, Rebuf. *d.* 17
q. 8. n. 8. Mō. *d. c. 4. n. 8.* vbi idē dicit de croco

Soluitur quoque decima de omni ne- 18
gotio, & artificio, *c. decimæ* 16. *q.* 1. ibi *d. negotio, & artificio, ſolue decimas,* Rebuf. *d. q. 8. n. 19.* Monet. *d. c. 4. n. 24.* vnde colligitur de negotiatione ſoluendam eſſe decimam *dict. cap. non eſt cap. paſtoralis, de decim.* Rebuff. *d. q. 8. numer.* 18. Monet. *d. c. 4. n. 25.* Item de militia, ſeu capitis in iuſto
bello, *d. c. non eſt,* quin & † de ſtipendijs, 19
quæ milites habent, Rebuf. *d. q. 8. n. 11.*
vbi *numeris ſeqq.* idem dicit † de aduoca- 20
tione, procuratione, mercede, ſalario, & de

omni

21 omni lucro aduentitio & profectitio. † De furnis quoque decima ſoluitur, hoc eſt de commodo illorum ſiue illud in pane, ſiue in pecunia, ſiue in quauis alia re conſiſtat Rebuf. *d.q.8.numero* 20. Monet. *d.cap.*
22 4. *nu.* 32. Item † lapidicinis decimæ ſoluantur, Azor. *d.cap.*35. *q.*9. non quod eam decem lapidibus detur vnus, ſed ex pecunia, quam inde quis lucratur Eccleſiæ, vbi audit diuina, decimam ſoluit Rebuf. *d.q.* 8. *n.*23. Monet. *d.cap.*4. *n.*33. vbi *nu.*34. idem
23 dicendum ait † de argenti, & auri aliorumque metallorum fodinis: Et denique
24 † de molendinis, vt ſi decem ſextaria ſiliginis, tritici, aut alterius grani molendini nomine quis lucretur, tenetur unum pro decima ſoluere *cap. ex tranſmiſſa de decim.* quod ſi pecunia pro molendini penſione ſoluatur, ex illa pecunia decima ſoluitur Eccleſiæ in qua ſitum eſt molendinum. Rebuf. *d.q.*8. *nu.*6. Monet. *cap.* 4. *nu.*
25 35. † Ex quibus infertur, *primo* reſolutio ad illam quæſt. an ex hereditate, legato, vel donatione decima ſit ſoluenda; In qua partem affirmatiuam tuentur Abb. *in cap. paſtorali a numero* 3. dicens contrarium ex conſuetudine obſeruari, *& in cap. peruenit n.*2. *de decim.* Fagundez *d. præc.*6. *l.*1. *c.*2. *à n.*5. Pro qua ſententia facit primò, quia decimæ attento jure, ſolvendæ ſunt de omni lucro; patet ex text. *in d. c. paſtoralis*, ibi, *quaſi de lucro decimas perſolvendas* &c. & non eſt negandum hæreditatem legatum, & donationem lucrum continere, & à titulis lucrativis provenire. Facit inſuper, quod res hæreditariæ, legatæ, vel donatæ ſunt bona mobilia, vel immobilia, prout in inſtitutione, legato, vel donatione reperiuntur; hæreditas enim nihil aliud eſt, quam ſucceſſio in univerſum jus defuncti, ex text. *in l. hæreditas ff. de regul. juris*; & tamen conſtat, de omnibus bonis acquiſitis decimam eſſe perſolvendum, ut expreſsè probat text. *in d. c. non eſt*, ibi *de omnibus bonis decimæ ſunt miniſtris*, &c. Facit denique, quia decimæ ſolvuntur in recognitionem univerſalis dominii, juxta text. *in c. tua nobis* 16. *verſ. cum enim de decim.* & in honorem Dei, qui dignatus eſt totum dare, juxta text. *in c. decimæ*, 16. *q.*1. quæ quidem recognitio, & honor verificatur in ſolvendas decimas de hæreditate, legato, vel donatione.

26 Contrariam tamen ſententiam tenuerunt Innoc. *in d.c. non eſt, n.*2. Sylv. *in Sum. verb. Decima, n.*12. Rebuf. *d.q.*8. *nu.*31. Monet. *dict.c.*4. *n.*37. Pro qua facit primo, quia decimæ ſolvuntur ex fructibus à terra, vel ab hominis miniſterio productis: ut ſupra notavimus, & videmus res hæreditarias, legatas, vel donatas non eſſe fructus ex terra, vel hominis miniſterio productos, ſed ex alterius hominis voluntate dependere, unde videtur dicendum, quod de illis decimæ non debentur. Facit ſecundo, quia in Lege veteri Dominus dedit ipſas terras, & poſſeſſiones: & tamen conſtat, non ex ipſis, ſed ex ipſarum fructibus ſibi dare decimas juſſiſſe, juxta illud, *nu.c.*18. ac proinde cum Romani Pontifices circa decimas conſtituendas imitarentur Legem veterem, neceſſariò videtur dicendum voluiſſe, ut magis de ipſarum rerum (quæ per illos titulos transferuntur) fructibus quam de eisdem rebus decimæ ſolverentur. Facit denique, quia ſi de rebus hæreditariis, legatis, vel donatis decimæ ſolverentur, utrique quam citò res, præſertim immobiles omnes, ad Eccleſiam pervenirent, quod quidem non convenit.

Gloſſ. igitur, *verb. negotio in d.c. decimæ*, 27
19. *q.*1. eximat, faciendam eſſe differentiam inter hæreditatem, quæ provenit ex teſtamento, & inter illam, quæ accipitur ab inteſtato, ut in priori caſu decima debeatur, minimè verò in poſterior: ſequitur Azor. *inſtit. mor. p.*1. *l.*7. *c.*35. *q.*8. quæ diſtinctio fundatur in eo, quod in priori caſu lucrum cernitur, & ita procedat prior ſententia: in poſteriori verò caſu debitum reperitùr juxta text. *in l. ſcripto, §. ult. ff. unde liberi*, quæ conciliatio placere non poteſt: in primis, quia licet hæres ab inteſtato ex voluntate expreſſa defuncti non ſuccedat, *lib. qui libris* 7. ¶. *hæc verba, ad finem, ff. de vulgari*, nihilominus tamen contra illius voluntatem ſuccedere non dicitur, immò magis ex ipſius verò ſimili mente, in qua lex ipſa fundatur ad hæredis ſucceſſionem conſtituendam, ac proinde quamvis ſuppoſita lege debitum videatur tamen cenſetur procedere ex tacita voluntate defuncti, qui potens de hæreditate diſponere, non diſpoſuit, & ita dicendum eſt, heredem quantumcunque ab inteſtato lucrum recipere. Convincitur rurſus: quia illud quod advocato pro patrocinio mercenario, ſeu pro mercede tribuitur de-

debitum eſt; & quidem efficax, ut probat text. *in l. qui operas* 38. ubi omnes, *ff. locati* reſolvunt Dueg. *reg. 66. limit.* 1. Anton. Gom. *variar. tom. 2. c. 3. n. 3*. ex quod lucro dato decima perſolvenda eſt, ut fatetur gloſs. *d. verb. negotio*, & omnes ſupra citati, propter tex. *in d. cap. decimæ*, ibi *de artificio* &c. & in ſtipendio multis aduertit Innocent. per tex. ibi *in d. c. non eſt.* Sot. *lib. 9. de Inſtit. qu. 4. artic. 2. col.* 4. quod quidem debitum eſſe nemo negabit. Vnde gloſs. *verb. quaſi de lucro, in d. cap. paſtoralis*, aliam facit diſtinctionem inter hęredem filium, qui ſuus eſt; & inter hæredem extraneum, ita vt in priori caſu decima minimè ſit ſoluenda, & poſterior opinio procedat, contra verò in poſteriori caſu, in quo prior opinio procedere poteſt: ſequitur eandem ſententiam Syluest. *dict. verb. decima, num.* 2. Movetur gloſſ. quia, cum filius poſt mortem patris reſpectu hæreditatis illius nõn dicatur de novo acquirere, ſed magis dominium rerum continuare, juxta tex. *in l. ſuis, ff. de liber. & poſthum.* ibi, *ut nulla videatur hæreditas fuiſſe*, &c. & ibi, *non hæreditatem percipere*, &c. decimam ſolvens, magis ex re propria, quam ex lucro illam ſolvere diceretur, quod eſt inconveniens. Contra verò in poſteriori caſu, in quo cum re vera lucrum requiratur, decimam ſolvendam eſſe putat ſecundum priorem opinionem. Movetur etiam, quia inſpecto jure pater, & filius una perſona cenſetur *l. ult. C. de impud.* & aliis; unde cum pater ex ejſdem bonis decimam non debebat, *d. l. in ſuis*, ibi, *quia etiam vivo patre quodammodo domini exiſtimantur*; ſed hæc gloſſæ conſideratio ſimiliter non placet, ſiquidem licet filius poſt mortem patris dicatur tunc de novo nõ acquirere propter continuationem dominii, non tamen negandum eſt, aliquo tempore de novo acquiſiviſſe, & tunc ſaltem quoad poſſeſſionem, ac ſubinde reſpectu illius acquiſitionis verificantur fundamenta prioris ſententiæ. Accedit, quod licèt filius de novo non acquirat domicilium civile, quod aliàs in vita patris ejdem communicatum, non tamen negandum eſt, de novo acquirere dominium naturale, quod mediante traditionem transfertur, & ſic lucrum comparare.

28 Quare ego reſolvendum exiſtimo, quod ſi hęreditas, lęgatum, vel donatio fiat de ipſis rebus fructiferis, ſimul cum fructibus, ſine dubio decima perſolvenda eſt, eo quod tunc temporis cenſentur dari, ſeu relinqui cum ſuo onere, ut expreſsè probat tex. *in d. cap. paſtoralis, verſ. fructus autem.* Si verò fieri contingat de ipſis rebus, in quibus fructus non reperiuntur, tunc decima non debetur, juxta fundamenta poſterioris ſententiæ. Nec pro priori contraria refragatur tex. *in d. cap. paſtoralis*, dum agit de lucro, & *in dict. cap. non eſt;* dum agit de bonis; ſiquidem reſpondetur, jura illa eſſe intelligenda de lucro, & de bonis, quæ eſt fructibus dicuntur reſultare, propter quod fructus eſſe cenſentur, & in quibus ratio prædictæ recognitionis verificatur.

Secundò infertur, de fructibus illicitè acquiſitis decimam non eſſe ſolvendam. Diximus ſuprà ſolvendas eſſe decimas de omnibus fructibus, ex quibus fuerint petitæ; atqui ex fructibus illicitè acquiſitis decimæ non petuntur; Igitur, &c. Probante corollarium tex. *in cap. ex tranſmiſſa.* 23. ubi gloſſ. *verb. licitè* Abb. *num. 3*. Innocent. & alii, *de decim.* Sanct. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *articulo 2. ad 3*. Sot *lib. 9. de Juſtit. quæſt.* 4. *art. 2. col.* 5. Pro pleniori tamen hujus articuli declaratione ſciendum quod fructus, ex quibus decimæ ſolvuntur, dupliciter conſiderari poſſunt; vel enim ſunt reales, qui ex aliquo prædio producuntur: vel rurſus ſunt perſonales, qui per miniſterium perſonæ acquiruntur. Inter utrunque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus, ſive licitè ſive illicitè acquirantur, ſeu percipiantur, ſemper decima ſolvenda, & recipienda eſt. Patet, ſi expendamus tales fructus ab ipſa terra, quæ de illis decimam præſtare obligata eſt, produci, & in illa ineſſe, ac ſubinde à quocunque poſſeſſore de illis decimam eſſe perſolvendam, juxta tex. *in cap. à nobis* 24. *decim.* & idem ſic reſolvunt gloſſ. *verb. negotio, in d. cap. decimæ* ubi Turrec. *num. 5. & verb. licitè, in d. cap. ex tranſmiſſa* Abb. *in cap. paſtoralis, num. 3. & in cap. commiſſum, etiam nu. 3. & in cap. cum homines, numer. 6. de decim.* Tyndar. *dict. tract. numero* 39. Rebuff. *eod. tract. quæſt.* 5. *numero* 18. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 35. q.* 13. Monet. *dict. cap. 4. nu. 39.* contra verò in poſterioribus ſecundum diſtinctionem modo referendam. 29

Dein-

30 Deinde ſciendum eſt, fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici eſſe differentia: quidem enim ſunt, quorum acquiſitio, & retentio iniuſta eſt, & iniurioſa, veluti furtum, & aliud ſimile; alij verò ſunt, quorum acquiſitio, licèt reſpectu actus ſit iniuſta; retentio tamen non eſt in ſe iniurioſa, nec iniuſta, prout in meretrice, & hiſtrione. Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, quod de prioribus nequaquam decima recipienda eſt, nec perſoluenda. Patet, ſi expendamus, huiuſmodi fructus neceſſariò eſſe veris dominis reſtituendos; iuxta *reg. peccatum de regul. iuris lib 6.* & circa illos dari repetitionem, & vti tales in effectu non dici fructus ipſorum acquirentium, ex *reg. l. non poſſunt ff. de iure fiſci*, ac proinde decimari poſſunt, ut concludunt Tyndar. *nu.* 5. & Rebuff. proximè *citatis locis*, Fagundez *dict. præcep.* 5. *lib.* 1. *c.* 1. *nu.* 14. *cum ſeqq.* Monet. *dict. c.* 4 *ex n.* 42. ne alias acquirens contra domini voluntatem de eiſdem fructibus diſponere dicatur; non ſic dicendum in poſterioribus, iuxta diſtinctionem modò ponendam.

31 Denique ſciendum, fructus acquiſitos ex cauſa iniuſta & iniurioſa, licitè tamen retentos, dupliciter conſiderari; vel enim acquirens non perſiſtit in tali cauſa iniuſta, turpi, ſeu iniurioſa, vel rurſus adhuc in eadem perſeuerat. Inter vtrumque modum illa eſt differentia, quod in priori caſu, attento iure, fructus decimari poſſunt, & decimæ ex illis recipiuntur; contra verò in poſteriori caſu, in quo licet debeantur, Eccleſia tamen decimas, attento iure, non recipit, ne alias recipiendo videatur acquirentium improbitatem approbare, & illorum peccatis communicare, ad quod illudere videtur illud *Deuter. Cap.* 23. ibi *Non offeres mercedem proſtribuli*, &c.

32 Ex his colligo *primò*, meretricem, & hiſtrionem teneri de rigore iuris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſoluere, & poſt peractam pœnitentiam eſſe ab illis recipiendam. Conſtat, ſiquidem tales acquirentes, licet turpiter faciant in acquirendo, non tamen turpiter retinere dicuntur, *l.* 4. *§. ſed quod meretrici*, *ff. de condict. ob turpem cauſam* ac proinde de rigore iuris teneri ex prædictis acquiſitis decimam perſoluere, & poſtquam pœnituerint ab illis eſſe recipiendam, prout in ſpecie reſoluunt gl. *verb. licite* Innocent. Abb. *num.* 3. & alij *in dicto cap. ex trãſmiſſa*. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *artic.* 2. *ad* 2. Couar. *in reg. peccatum part.* 2. *§.* 11. *nu.* 1. *cum ſeqq.* Monet. *d. cap.* 4. *num.* 49. licet Sot. *lib.* 9. *de Iuſtit. quæſt.* 4. *artic.* 2. *verſ. ad* 2. dicat, talem opinionem nullibi practicari, nec talium decimarum obſeruationem præſtari.

Colligo *ſecundò*, decimam eſſe ſoluendam, & recipiendam ab vſurario, vel alio iniuſtè detinente ex fructibus prædij, quod pecunia vſuraria, vel malè retenta comparauit; nam licet vſurarius pecuniã mediante vſura acquiſitam reſtituere teneatur; quam ſoluens reſtituere poteſt, vt tradit Gloſſ. *in cap. debitores, de iureur.* communis ex Couar. *l.* 3. *var. c.* 3. *num.* 7. Baptiſta *comment. vlt. de vſuris num.* 46. nihilominus tamen prædium illud tali pecunia comparatum, & ipſius fructus (dum aliunde poteſt) reſtituere non tenetur *ex regul.* text *in l. ſi ex cap.* 6. *C. de rei vendicatione*, tradunt in ſpecie plures, quos refert, & ſequitur Cou. *de cap.* 3. *nu.* 6. Baptiſt. *d. loco num.* 56. Sot. *lib.* 6. *de Iuſtit. quæſt.* 1. *art.* 4. Nauar. *in man. ca.* 17. *numer.* 25. Medina *de rebus per vſuram quæſitis*, *queſt.* 4. quicquid aliter intendant Bald. *l.* 1. *num.* 12. *C. pro ſocio* Dec. *in l. certi conditio §. vlt. num.* 3. *ff. ſi certum petatur*, & alij quos referunt Adrian. *de reſtitution. tractat. de vſura*, *§. occurrit verſ. ad* 3. Accedit quod fructus prædij reales ſunt, ac ſubinde cum decimæ prædiales ſint illæ, quæ ex illis colliguntur, neceſſario ſiuè licitè, ſiuè illicitè recipiantur, decimæ perſoluendæ ſunt, iuxta ſupra reſoluta, ſic ceſſat opinio Baldi, & eius fundamentum, & hanc ſententiam tenet Monet. *dict capit.* 4. *num.* 48. aduertens *ibi* poſt Tyndar. *num.* 52. & Petr. Roiz. *Lituan. deciſ.* 5. *num.* 219. de vſuris, aliiſque per vſuram acquiſitis ſolui non poſſe decimã ſit ſoluenda, dicendum eſt, quod non ſiquidem indecens eſt, & ratione minimè conſentaneum, quod miniſtri Eccleſiæ ſint exatores minimè eccleſiaſticis improbetur, iuxta text *in capitul. auaritiæ*, *de elect. in* 6. iuuat deciſio text. *in cap. ſuam de pœnis*, Nec obſtat generalis, quod de omnibus fructibus ſoluenda eſt decima, ſiqui-

quidem appellatione omnium non veniunt minima, arg. *l. ſcio, ff. de in integr. reſtit.* ſibi tamen conſuetudo loci aliud ſuaderet, illi ſtandum erit.

34 *Tertiò* infertur, decimas prædiales ex fructibus eſſe ſolvendas, abſque aliqua impenſarum deductione, probant text. *in cap. non eſt, verſ. volumus* text. melior *in cap. paſtoralis, verſ. expenſas*, tex. opt. *in cap. tua nobis, de dec.* tradunt Gloſ. *verb. præcedat, in c. pen. illo tit. & verb. fructus in cap. gravis*, ubi Doctores *de reſti. ſpol.* Doctores *in l. fructus, ff. ſoluto matr.* Tiraq. *de retract. lig. §. 15. gloſ. 1. n. 10. & de primogen. qu. 47. n. 9.* Joan. Garc. *de expenſ. c. 1. n. 17.* Sot. *de juſtit. lib. 9. quæſt. 4. artic. 2.* Cened. *ad Decretal. collect. 66.* D. Barb. *in d. l. fructus à nu. 7. & 16.* Rebuff. *qu. 11. nu. 4.* Menoch. *de arbit. caſu 215. n. 2.* Gam. *Luſit. dec. 150. nu. 1. & dec. 232. nu 1.* Ranchin. *part. 3. concl. 301.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 17. nu. 10.* Perez *tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 125.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decimæ, § 9.* Cald. Pireira *de empt. c. 27. n. 74.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. l. 19. n. 101.* Suar. *de Relig. tom. 1. tr. 2. lib. 1. c. 35. n. 4.* Leſſ. *de juſtit. l. 2. c. 39. de decimis, dub. 3. n. 16.* Camill. Borell. *in ſumm. omnium dec. tom. 1. tit. 19. de decim. nu. 10.* Monet. *de decim. c. 6. qu. 4. à nu. 28.*

35 Rationem autem, quare expenſæ ex his decimis non deducantur, cum aliàs fructus intelligantur deductis expenſis, *ex d. l. fructus*, cum ſimilibus, difficile erit inveſtigare; nam Gloſ. *verb. credimus, in d. c. paſtoralis* exiſtimat, limitandam eſſe regulam *d. l. fructus* in decimis prædialibus, in quibus ſpeciale eſſe putat, ut expenſæ non deducantur: ſequitur Bart. *in d. l. fructus n. 6.* dicit communem legiſtarum addit. ad Bernard. *reg. 302. verſ. 6.* Sed convincitur manifeſtè; in primis, quia prædicti non aſſignant congruant rationem talis ſpecialitatis: tum quia *l. fundus qui 52. ff. famil. hercisc.* ibi *nullus caſus, &c.* propter ſignum univerſale, *nullus*, talem ſpecialitatem non ſolum in decimis, ſed etiam in quocunque alio excludere, ſeu denegare videtur, quemadmodum enim dictio *omne*, nihil excludit, juxta reg. Juriſconſ. *in l. Julianus, aliàs incip. Teſtatorem, ff. de legat. 3.* cum aliis citatis per me *de diction. uſu freq. dict. 241. nu. 1.* ita quoque dictio *nullus*, nihil admittit, & omnia excludit, *dict. 229. nu. 1. &* tum denique, quia *d. c. tua nobis, verſ. cùm enim*, apertè ſignificat id ipſum, quod diſponitur in decimis procedere etiam in fructibus, qui debentur dominis temporalibus, quorum prædia ab aliis coluntur. Secundo loco alii Doctores exiſtimant, propterea expenſas non deduci, quia decimæ prædiales jubentur ſolvi integræ, vel cum integritate, ut probatur *in dicto cap. non eſt, ad fin.* ibi, *cum integritate, &c. & in dict. cap. tua nobis in fine*, ibi *dum integritate, &c.* Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 12.* ibi, *integrè perſolvant*, ac ſubinde cum deducantur, ubi quis integros fructus reddere tenetur arg. *l. ult.* ibi, *ſuper integra, &c. C. ad leg. falcid.* merito inquiunt illi, deductio expenſarum non contingit in decimis prædialibus perſolvendis; ita in ſpecie Roman. *in d. l. fructus*, poſt alios Tiraquel. *d. §. 15. gloſſ. 1. num. 9.* addit. ad Bernard. *ubi ſupra*. Sed neque hæc ratio placet, ſiquidem prædicta jura & alia ſimilia, dum de integritate decimarum loquuntur, non conſtituunt aliquod jus novum imò reſpondent conſultationibus; ut patet ex *d. c. tua nobis, in princ.* ibi, *tua nobis fraternitas intimavit*, ac ſubinde ex eo, quod reſpondent, attento jure decimas eſſe ſolvendas abſque expenſarum deductione, jubent eaſdem cum integritate perſolvi: tum, quia verior, & receptior ſententia eſt impenſas eſſe deducendas, etiamſi quis integros fructus reſtituere teneatur, ut reſolvunt plures citati à Tiraq. *ubi ſupra num. 8.* Tertio loco, nonnulli pro vera ratione indaganda exiſtimarunt, faciendam eſſe diſtinctionem inter reſtitutionem omnium fructuum, & inter illam, quæ fit de aliqua certa illorum parte ſeu quota, veluti quando agitur de quarta, vel quinta reſtituenda, ita ut in priori caſu procedat reg. *d. l fructus*, & intelligatur *d. cap. gravis, de reſtit. ſpol.* minimè verò in poſteriori caſu; tunc enim putant, abſque ulla expenſarum deductione, ſemper verbum *fructus*, eſſe intelligendum; ita in propoſito Abb. *num. 9.* & alii *in d. cap. paſtoralis*, plures relati à Tiraqu. *ubi ſupr. nu 17. & de primog. quæſt. 74. num. 9.* Capyc. *dec. 20. à num. 12.* Viv. *deciſ. 4. numer. 13.* Monet. *d. cap. 6. numero 31.* Sed ne hæc ratio placet; repugnant enim deciſioni text. *in dicta*

& l. fructus, ubi non ponitur verbum *omnes*, ſed ſimpliciter, & abſolutè agitur de fructibus, & ſic de parte, ſeu quota illorum, in qua quoad hoc non apparet diverſa ratio: licet enim verbum indefinitè prolatum, ſi negativè concipiatur, æquipolleat univerſali, juxta text. *in d. l. 1. §. quòd autem*, ibi, *judicium non dabo*, *ff. de aleæ luſu, & aleat.* ſi tamen affirmativè fuerit conceptum, particulari cenſetur æquipollere, ut deducitur ex text. *in c. licet canon. juncto c. ſtatutum, de elect. lib. 6.* ac proinde neceſſario ſuccedit reg. *l. quæ de tota, ff. de rei vendic.*

36 Quare ex mente S. Thom. 2. 2. *quæſt. 87. art. 2.* pro declaratione, & vera rationem indaganda ſciendum eſt, primò, verbum, *fructus* duplici modo accipi; aliquando enim accipitur civiliter, aliquando vero naturaliter. Priori modo capitur verbum, *fructus*, ſecundum cenſuram & interpretationem juris civilis: poſteriori vero ſumitur ſecundum naturam, & veritatem rei, & juxta verbi proprietatem. Inter hos duos malos illud eſt diſcrimen, quod verbum, *fructus*, civiliter acceptum non a iter intelligitur, quam deductis expenſis factis gratia eorundem fructuum eo, quod illis deductis expenſis in reſiduo interpretatur lex civilis conſiſtere utilitatem, quæ ex fructibus recipitur, ſic procedit text. *in d. l. fructus, & in l. 1. C. de fructibus, & litium expenſ. & d. l. fundus qui ff. famil. hercisc.* Non ſic dicitur ſi verbum, *fructus*; naturaliter accipiatur; tunc enim fructus abſque expenſarum deductioni conſiderari debent. Patet, ſi expendamus fructus, prout Dei auctoris beneficio proveniunt, eſſe quotquot in fundo naſcuntur, & percipiuntur, & vidimus omnes fructus abſque ulla expenſarum deductione naſci in fundo, & dei beneficio provenire. Sic alias ſolent homines, præſertim ruſtici, & juris civilis ignari dicere, tot ſe fructus percipere, quot nati, & collecti ſunt in fundo, intelligentes verbum, *fructus*, naturaliter, & ſecundum rei veritatem abſque ulla impenſarum deductione.

37 Deinde ſciendum eſt, verbum *fructus*, diverſimodè accipi in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus; ſiquidem in prædialibus accipitur naturaliter, & ſecundum rei naturam, & verbi proprietatem in perſonalibus vero civiliter hoc eſt, ſecundum interpretationem, & cenſuram juris civilis. Ratio hujus diverſitatis illa eſt; quia D. Opt. Max. in Lege veteri inſtituens decimas prædiales, quas Levitis præſtari juſſerat, non reſpexit ad jus civile futurum, nec ad illius futuram interpretationem, & cenſuram ſed ad naturam, & veritatem rei: ac proinde, cum decimæ prædiales, licet hodie ex auctoritate Eccleſiæ debeantur, ſint tamen inſtitutæ ad exemplum, & ſimilitudinem illarum, quæ in Lege veteri debebantur; inde meritò effectum eſt, ut in decimis hodiernis prædialibus verbum *fructus*, intelligatur naturaliter prout in fundo percipiuntur, & Dei beneficio proveniunt. At verò cum perſonales debeantur ex ſola auctoritate Eccleſiæ, nec ullum de illis in lege veteri ſit præceptum, ut advertit S. Thom. *d. q. 87. art. 2. ad* 1. merito effectum eſt, ut in illis jure humano inventis, & poſt jus civile inſtitutis, verbum, *fructus*, non naturaliter accipiatur, ſed civiliter, hoc eſt, ſecundum ejuſdem juris humani, & civilis interpretationem, & ſic decimas perſonales regulariter deberi expenſis prius deductis, per text. *in d. c. paſtoralis*, docent Rebuff. *d. tract. quæſt.* 11 *n.* 4. Viv. *d. deciſ. 4. n. 21. & 22.* Tiraq. *d. §. 15. gloſſ. 1. nu.* 14. Monet. *cap. 6. num. 32.* ubi *num. 33.* ſubdit deberi non ſolum deductis expenſis utiliter erogatis, ut in mediatoribus, verum etiam voluntariis, dummodo in fraudem factæ non ſint. Nec fragatur tex. *in d. cap. non eſt, de decim.* ibi. *de bonis prædictis*, &c. junctis verbis præcedentibus, ibi, *de negotiatione de ipſa militia*, &c. ſatisfit enim ſi dicamus, text illum in ſua generalitate circa expenſas non deducendas ad decimas prædiales eſſe reſtringendum, ne alias abſurdum ſequatur, contra text. *in cap. paſtoralis*, & licet determinatio reſpiciens plura determinabilia ſoleat illa æquè determinate, juxta text. *in l. jam hoc jure verſ. incongruens enim, ff. de vulgari*, id tamen non procedit, quando colligitur expreſsè contrarium ex alia deciſione, quæ expreſsè obſtare videtur, prout eſt text. *in d. c. paſtor.*

Ex his *primò* colliguntur rationes, propter quas decimæ prædiales abſque deductione expenſarum ſolvendæ; minimè vero perſonales; & ulterius id ipſum non 38

ine-

ineptè deprehenditur ex text. *in d. cap. tua vobis*, & aliis, de quibus *in tit. de dec.* dum in propoſito expendunt, quod Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis eius, & ſibi reſervavit decimas omnium fructuum terræ in ſignum univerſalis dominii; ac ſubinde videtur dicendum, decimam partem fructuum accipi debere eodem modo, quo Deus Dominus eſt terræ, & plenitudinis ejus. Nec refragatur dicere, quod quando domino reſtituuntur fructus à colono in quota, verbum *fructus* non civiliter, ſed naturaliter accipitur, & ſic fit reſtitutio abſq; impēſarum deductione, *d. c. tua nobis*. Satisfit enim ſi advertamus, id procedere, ſuppoſita natura conventionis, quæ quidem inter dominium, & colonum fieri ſolet fructibus naturaliter conſideratis, hoc eſt de fructibus quos Deus de terra dederit; ac proinde nil mirum, ſi debeant reſtitui ſine deductione impenſarum, prout dicit text. ſic intelligendus *in d. c. tua nobis*; ſecus verò ſi fiat mentio de fructibus ſimpliciter, & non detur alia conjectura, vel conſuetudo, qua ſtante ſupponatur prædicta natura conventionis juxta ſupra reſoluta; quod tamen limitandum eſt, ſtante rationabili conſuetudine, qua data expenſæ deducentur ex decimis prædialibus; ſi tamen congrua portio remaneat miniſtrantibus ſpiritualia; quoniam ſicut conſuetudo efficere poteſt, ut decima alteretur, vel diminuatur, manente congrua ſuſtentatione juxta ſupra reſoluta, ſic etiam eadem conſuetudo efficere poteſt, ut ex decima parte fructuum deducantur expenſæ, quarum deductio in effectu nihil aliud importat, quam quod minor efficiatur portio, quæ illis non deductis major erat.

39 Colligitur *ſecundò* colonum partiarium pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducere expenſas ut probat *d. c. tua nobis*, ibi. *ſicut colonus de parte fructuum*, &c. Valaſ. *de jure emphyt. q.30. n.9.* Menoc. *de arb. caſu 215. n.2.* Jo: Garc. *d. c.1. n.22.* Surd. *dec.294. n.1.* D. Barb. *in d. l. fructus, n.18.* Suar. *de Relig. to.1. tr.2. l.1. c.19. n.13.* latè Monet. *d. c.6. n.40. cum ſeqq.* ubi *n.42.* cum Azor. *inſtit. mor p.1. l.7. c.24. qu.4.* agens de colono, & quomodo, & cui Eccleſiæ ſoluere debeat decimam diſtinguit in hunc modum, aut colonus colit nummis ſeu pro certis menſuris à domino dandis, & tunc ſolvit Eccleſiæ Parochiali perſonalem decimam, tanquam de lucro ſuæ perſonæ: quo caſu intelligendus eſt text. *in c. quæſti, in fine, 16. q.1.* aut demum colonus conducit totum prædium ſive nummis, ſiue pro certis menſuris domino ſoluendis, & tunc debet colonus ſolvere integram decimam ex omnibus fructibus Eccleſiæ parochiali;

Colligitur *tertiò*, integrè, & ſine diminutione ſolvendas eſſe decimas priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ tributa, & cenſus aut ulla alia debita, *d. c. tua nobis*, ibi, *dec. reddere ſine diminutione*, &c. Cov. *var. l.1. c.17 nu.13. col.1.* Leſſ. *de Juſtit. l.2. c.39. dub.3. nu.16.* Suar. *d. lib.1. c.35.* Cald. Pereira *de empt. c.9. nu.7.* 40

Decima enim, ubi debetur, integra ſolvi debet, Rot. *dec.469. nu.1. & dec.541. in fin. p.1. recent.* & ideò nec propter ſterilitatem deneganda eſt, Rebuff. *q. ult. nu.22.* Monet. *c.8. nu.62.* nec prætextu, quod ſibi debetur, cum in futuris decimis non admittatur compenſatio, Rebuff. *d. qu. ult. nu.19.* Cened. *ad Decretum collect. 66. num.2.* Monet. *d. c.8. n.61.* 41

Ad excludendas igitur fraudes poteſt Curatus cuſtodes apponere, vel prohiberi facere, ne fructus ex agris auferantur, niſi ſoluta prius decima, vel quod ipſe, aut ejus nuncius ſit præſens ut advertunt Covar. *d. c.18. nu.8.* Valaſc. *d. q.30. nu.15. colum.2.* Perez. *lib.2. tit.5. lib.1. Ordin. pag.132.* Gier. de Laur. *Avenion. dec.54. in fine*, Suar. *d. lib.1. c.37. num.7.* Rebuff. *qu.5. num.23.* Cened. *d. collect.66. num.3.* Camill. Borell. *in ſum. omnium dec. tom.1. tit.19. nu.78.* Monet. *quæſt.6. nu.4.* * Immò qui ſolvere tenetur decimam, debet ad inſtantiam Parochi, & ejus conductorum jurare de vera quantitate decimæ, ita ut collector decimæ non teneatur ſtare libero coloni arbitrio, ita latè Pereg. *conſ.21. per tot. l.2.* * 42

Colligitur *quartò*, excepto caſu decimarum prædialium, reliquos Eccleſiæ fructus debitos non aliter intelligi, quam deductis expenſis, Fagundez *d. præc.5. lib.2. c.2. nu.18.* Patet, ſi expendamus Eccleſiam nullibi habere privilegium, quod ex fructibus eidem debitis non deducantur expenſæ, ac proinde in illa procedere regulam tex. *in d. l. fructus*, cum contrarium non reperiatur expreſſum, prout in ſpecie 43

advertit. Tiraq *ubi ſupra n.* 5. pro quo facit etiam text. *in d. cap. gravis*, quia agens de fructibus debitis Eccleſiæ, intelligitur deductis expenſis, prout intelligit *gloſ. ult.* & omnes *ibi*. Sic. Sanè in hoc ſenſu rectè defendi poteſt communis explicatio Legislatorum ſupra relata, dum dicit, ſpeciales eſſe in his decimis prædialibus, ita ut ſpecialitas, in eo verificetur, quod in decimis prædialibus fructus non accipiantur ſecundum cenſuram Juris Civilis, de qua *in d. l. fructus*, ſed ſecundum rei naturam, & veritatem.

44 *Quartò* & ultimò infertur de una, & eadem re ſive de eodem acervo duplicem decimam ſolvi non debere Gloſſ. *verb. deducendas, in cap. paſtoralis, de decim.* Gig. *de penſ. qu.* 58. *n.* 3. *&* 4. Azeved. *l.* 7. *in princip. titul.* 5. *l.* 1. *novæ Recop.* Et ideò † re-
45 decima, ſeu duplex decima eſt contra jus. Innocent. *in cap. cum non ſit, à n.* 1. *de dec.* Abb. *in c. cum ſint, n.* 6. *ante fin. verſ. aliàs ſequeretur eod. titul.* Sot. *de Juſtit. l.* 9. *qu.* 4. *art.* 1. *verſ. hinc ſuperiùs colligebamus, in fine*, Honcola *de decim. p.* 2. *propoſit.* 6. Seraphin. *dec.* 48. *nu.* 9. Rot. *in Condub. decimarum* 19. *Novembr.* 1607. *&* 27. *Martii &* 10. *Maii* 1613 coram Reverendiſſ. Dom. meo Coccino Decano; quatenus, ſcilicet, petitur ſecunda decima, ſeu redecima de tributo, vel peſione, quam recipit dominus propter locationem prædii, ex cujus fructibus decima fuit antè ſoluta; tunc enim cùm ſemel decima de fructibus prædii ſit ſoluta, non debet ſolvi ſecunda decima penſione, quia locatio cenſetur facta ſalva decima; ita Joann. Andr. *in cap. cum non ſit n.* 4. *verſ. unde dicit.* Innocent. *ibid. n.* 2. *verſ. in domino autem fundi* Collect. *nu.* 3. Anch. *nu.* 4. Hoſt. *n.* 2. Butr. *n.* 6. Card. *nu.* 2. *verſ. & ex hoc, de decim.* Vitalin. *in Clem. Religioſi nu.* 25. *cum ſeqq. eod. titulo* Rot. *in d. Corduben. redecimarum*, 19. *Novemb.* 1607. coram D. meo Coccino Decano.

46 Præſcriptione tamen immemorabili, vel quadragenaria cum titulo poteſt redecima acquiri, ut cenſuit Rota *in Conchen. redecimarum*, 1. *Februarii*, 1591. coram Giptio, *& in Corduben. redecimarum* 18. *Maii* 1618. coram Reverendiſſimo Domino Coccino Decano; & illam ſic acquiſitam ſoluendi obligationem, ejuſque ſubſtantiam non alterat, nec mutat ſeminis, ſeu qualitatis mutatio in prædio decimatorio facta ſecundum Hoſtienſ. *in ſumm. §. & utrum præſcribi, verſ. decimò quæro de decim.* Rebuff. *quæſt.* 5. *n.* 34. *cum ſeqq.* Rot. *in d. Conchen. redecimarum*, coram Giptio.* quia terra licet mutet qualitatem, veluti ſi de vinearia frumentaria fiat, aut vice verſa, vel alio quocunque modo, decima nihilominus ſolvenda eſt Valenzuel. *conſ* 33. *n.* 51. *&* 52. *tom.* 1. Salgad. *de protect. Reg. p.* 3. *cap.* 10. *n.* 143. *& ſeqq.* Caſtill. *tom.* 7. *de tort. cap.* 15 *à nu.* 3. Et poſſeſſionem probant ex privilegio decimandi in toto territorio reſpectu fructuum, qui aliàs ibi naſcebantur: juvatur etiam reſpectu novalium poſtea receptorum, aut diverſorum fructuum, qui de novo colligantur. Conc. *pract. c.* 37. *nu.* 3. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 31. *&* 32. & Salgad. *d. cap.* 10. *num.* 44. Caſtill. *d. cap.* 15. *num.* 5. Ita etiam privilegium percipiendi decimas ex aliquo fundo conſervatur, & retinetur, etiamſi varietur modus ſeminis, & fructuum ex multis Salgad. *d. cap.* 10. *n.* 314. *cum ſeqq.* addit quod conſuetudo ſolvendi decimam ex tritico fundi, procedit uſqueadeò, ut ſi ſeminaretur millium, etiam ſolvenda ſit, refert Caſtill. *d. cap.* 16. *numer.* 6. *&* 7. In cujus conſequentiam (infert Valenzuel. *d conſilio* 33. *num.* 26. *&* 27. *& num.* 33. *&* 34.) habet jus, & intentionem fundatam etiam quoad fructus novos olivarum, olei, & croci qui proceſſerunt ab eiſdem prædiis, in quibus colligi ſolebant, & perſolvi decimæ gravi ſpecierum, & vini, nam qui præſcripſit decimas in prædiis, in quibus ſatum fuit frumentum ſi ibi ſeminetur avena aut lolium, vel millium, conſequi debuit etiam eorum decimam; idem tenet Valaſc. *conſ.* 58. *num.* 14. quos refert Caſtill. *dict. cap.* 15. *ex num.* 8.

De perſonis, quibus decimæ ſolvendæ ſunt. §. II.

SUMMARIUM.

1 *Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum aliquando importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus.*

2 *Deci-*

2 *Decima, quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere nō poteſt, ſecus ſi ipsam perceptionem*
3 *Decima conſiderata, ut jus percipiendi fructus decimarum poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, ut nullus alius illam habere poſſit.*
4 *Decimæ totius diæceſis ante Parochiarū diviſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabāt.*
5 *Parochiæ ſingulæ ſingulis Presbyteris in diviſione fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochis territorio per ſuos terminos diviſa.*
6 *Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur.*
7 *Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de Jure communi pertinet.*
8 *Parochus, & alii, quos ipſe ad participandum de decimis admittit, Jure communi habent fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium.*
9 *Parochi in petitorio non tenetur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probādi.*
10 *Juris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem.*
11 Cap. quoniam, de decimis, *declaratur.*
12 Cap. dudum eod. tit. *declaratur.*
13 *Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum.*
14 *Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum.*
15 *Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ.*
16 *Decimarum perceptio Jure communi attento pertinet ad capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alterius Parochiæ erigatur.*
17 *Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt, quoad decimas Prædiales ſuæ Parochiæ.*
18 *Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia Jura Parochialia quoad illam portionem limitum.*
19 *Eccleſia parochialis de novo erecta, fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illas novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignavit.*
20 *Novalia debentur Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt.*
21 *Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, niſi aliud conſuetudine ſit introductum.*
22 *Decimas conſuetas tardius dantes peccant mortaliter.*
23 *Decimæ debentur ſtatim, abſque eo quòd à Parocho petantur.*
24 *Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiamſi ſint publica, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*
25 *Parocho alii decima eſt ſolvenda, præterquàm illi, apud quem eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiantur.*
26 *Decimæ perſonales attento jure, alii Parocho non debentur quam illi, apud quem ſuſcipiuntur eccleſiaſtica Sacramenta.*
27 *Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in uſu.*
28 *Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationi connexam, ſed domicilio.*
29 *Parochianus habens duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt, principali ſolvet decimam perſonalem; ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque dividetur.*
30 *Artifex, ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat.*
31 *Decimæ prædiales ſolvuntur ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia.*
32 *Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alii, quàm proprio Parocho ſunt perſolvendæ.*
33 *Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an ſacramentali, ſint ſolvendæ recurrendum eſt ad conſuetudinem.*
34 *Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Eccleſiæ debeantur non eſt jure expreſſum.*

35 *Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis Parochialibus debeantur decimæ; immemorialis vero, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtet.*

36 *Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, ſemota conſuetudine, potius prædialis, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſolvendæ.*

37 *Ovium, fructus dicuntur induſtriales, & non naturales.*

38 *Oves, ſi dimidia parte anno paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſolvendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oves paſcant.*

39 *Decimæ ovium dividendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum una jaceant, & dormiant, & in alia paſcant.*

40 *Oves quando nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis; nulla pars debetur Eccleſiæ parochiali domini, ſed illi, ubi paſcuntur, & morantur.*

41 Cap. Commiſſum, de decim. *declaratur.*

42 *Decima ex ovibus non ſolvenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt domicilium.*

43 *Spoliatus per Parochum à perceptione decimarum, quas in ipſius Parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur.*

44 Cap. in litteris, de reſtit. ſpoliat. *declaratur.*

45 Cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſ. & prop. *declaratur.*

46 *Laici ſpoliati decimis agentes interdicto*, unde vi, *an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur, & num. ſeqq.*

47 *Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis, oſtenditur, & num.*48.

49 *Præſcripti non eſt admittendas, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribēte.*

50 *Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt.*

51 *Laicus poteſt poſſidere decimas, quas verè, & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateran. Concil. & præſcribere contra laicum, qui ante Lateranen. acquiſierat.*

52 *Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi privilegium Papæ accedente ejus fama alleget, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendat, ex quo præſumptione Juris reſultat titulus privilegii allegatus.*

53 *Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama privilegii, ſeu feudi obtenti ante Concilium Later. immemoriali præſcriptione allegata.*

54 *Decimas, quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere.*

55 *Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt, præcedente titulo cum ſpatio quadraginta annorum.*

56 *Præſcribenti contra illum, qui habet decimas, de Jure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare.*

57 *Eccleſia una ut præſcribat decimas Epiſcopo de Jure communi debitas, quæ tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

58 *Præſcriptio percipiendi decimis intra alienam Parochiam ad novalia non extenditur.*

59 *Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione.*

60 *Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens ſeminato millio, vel alio, non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi ſeruntur.*

61 *Decimas præſcribens in una parte fundi maximè per limites deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera Parochia fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt.*

62 *Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco præſcribentes, ſi aliquis de novo ad illum locum venerit, præſcribens ab illo decimas habebit.*

Decima, quoad hoc propoſitum, ut duobus modis poteſt conſiderari: aliquando enim ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum: aliquando verò importat ipſam perceptionem, ſeu ipſos fructus, qui decimarum nomine capiuntur. Meminit hujus diviſionis S. Thom. 2.2. *qu* 87. *art*.3. Inter quos modos illud 1

illud eſt diſcrimen; quia, ſi priori modo conſideretur jus illud, eſt jus ſpirituale dependenter. Ratio eſt; quia cum competat propter miniſterium ſpirituale, ab eodemque miniſterio dependeat, meritò veluti quoddam acceſſorium eidem miniſterio jus ſpirituale dependenter appellabitur; non ſic dicendum de perceptione fructuum, quæ quidem res temporalis eſt, eo quod in rebus temporalibus conſiſtit, quas res conſtat ad hominis alimoniam
2 ordinari. † Sic ſanè priori modo conſideratata in laicos cadere non poteſt, prout notavit Gloſ. & communis *ibi in cap. cauſam quæ de præſcript. gloſſ.* 2. & communis *in cap. quamvis*, 17. *de decim.* poſt alios Cov. *var. libr.* 1. *c.*17. *nu.* 6. Menoch. *illuſtrium cap.*89. *n.*6. Gutier. *canon. lib.*2. *cap.* 21. *n.* 64. *&* 71. eo quod laici non poſſunt adminiſtrare ſpiritualia, à quibus inſeparabiliter dependet juxta text. *in c. primo*, ibi, *jure Sacerdotum* 16. *quæſt.*7. *& in cap. tua* 25. *in princ. de decim.* obſervat S. Thom. *dict. art.*3 Sot. *lib.*9. *de Juſt. quæſt.*4. *art.*3. Covar. *d. cap.* 17. *n.* 1. Contra verò erit, ſi poſteriori modo decima conſideretur; tunc enim in laicos cadere poteſt, ut docet Pont. *in cap.*2. *de locato*, fatetur communis ex Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 7. *nu.* 11. Rebuff. *de decim. qu.* 10. *num.* 34. dummodo tamen non ſit per titulum habilem ad transferendum dominium, & producentem uſucapiendi conditionem, prout colligitur ex text. ſic intelligendo *in d. c.*2. *de locato*, *in verſ. ita tamen*, eo quod per talem titulum laicos habere decimas, datur juris reſiſtentia, de quo *in d. c.*1. 16. *q.* 7. *& in cap. fin. verſ. quod autem* 16. *q.*1. *& in cap. pervenit.* 1. *qu.*3. qua quidem reſiſtentia inficitur, & impeditur, ſaltem poſſeſſio civilis, & juſtas, hoc eſt, habilis ſine qua præſcriptio non procedit, juxta *reg. ſine poſſeſſione, de regul. juris l.*6. & ita etiam intelligi poteſt deciſio text. *in d. cap. cauſam, quæ*, ut procedat quoque in decima poſteriori modo conſiderata; non enim par credere eſt in illo text. imò omnino ineptum videtur laicum ibi contendiſſe decimas ad ſe pertinere tanquam proprium ſtipendium pro ſpirituali miniſterio, quod conſtabat ab ipſo præſtari non poſſe.

3 Quibus præmiſſis, jam patet decimam, priori modo conſideratam poſt diviſionem parochiarum adeo ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit. Probatur, etenim cum decima priori modo conſiderata illis ſollummodo competat, qui ad populi ſolventis ſalutem ſpiritualia ex obligatione officii miniſtrant, & ſoli Parochi hoc efficiunt miniſterium, ut per Sot. *de juſt. q* 3. *col.*3. Suar. *de pœnit. p.*2. *diſ.*32. *ſect.*1. *à nu.* 2. rectè fit, ut illi ſoli, & nullus alius talem decimam recipere poſſunt poſt factam Parochiarum diviſionem: quia † ante illam 4
decimæ totius diœceſis ad ſolos Epiſcopos ſpectabant, qui ſoli pro illo tempore erant Parochi quibus, ſcilicet totius, plebis diœceſanæ cura imminebat, juxta text. *in cap. Epiſcopus, & in cap. præcipimus*, 12. *q.*4. ceteri autem Presbyteri, veluti idem coadiutores, ex tex. *in cap. in novo* 21. *diſt.* ad eorumdem Epiſcoporum nutum promiſcuè modò in hac, modò in illa parochia paſtorale munus exercebant. Poſtmodum verò facta redditum eccleſiaſticorum diviſione juxta tex. *in d. c. de reditibus, & in c. quatuor* 12. *q.*2. † parochiæ 5
ſingulæ ſingulis presbyteris fuerunt conſtitutæ, ſingulisque parochiis territoria per ſuos terminos ſunt diviſa, ut tandem unicuique presbytero tota ſuæ parochiæ cura remaneret, tex. opt. *in c.* 1. 13. *q.* reſolvit Nav. *in c. placuit, in princ. de Pœnit. diſt.*6. Selv. *de benefic. p.*1. *q.*4. *nu.*12. Duen. *reg.*72. *à princ.* Sic. ſanè † Parochia vulgo dicitur totus ille ambitus, quo plebs 6
eidem parochiæ deputata continetur, Sylveſt. *in ſum. verb. Parochia*, juxta quæ dicendum eſt, quod Parochus eſt presbyter ille, qui habet curam totius in foro Conſcientiæ, contra verò parochiani ſunt ſinguli de ipſa plebe. Ex quibus.

Primò infertur perceptionem ipſam decimarum ad ſolos Parochos attento jure 7
communi pertinere. Dixi *ſuprà*, decimam priori modo conſideratam, hoc eſt, jus percipiendi decimas ſolis parochis competere atqui perceptio ipſa fructuum attento jure communi ſpectat ad illum, qui jus percipiendi habeat, ut docet Jureconſ. *in l. uſufructu legato.* 7. *in princ. ff. de uſ. fr.* igitur, &c. probant corol. tex. *in c.* 1. ibi, *jure Sacerdotum, & in dict. c. ſtatuimus*, 16. *quæſt.* 1. text. melior. *in cap. ultim. de Paroch. & in d. c. cum contigat, de decim.* ubi Abb. *num.* 7. Sanctus Thomas 2. 2. *qu.* 87.

art.3.in corpore, Sylveſt. *verb.decima,nu.*14. Covar. *l.* 1. *var. capit.* 17. *numero* 7. Piaſec. *in praxi Epiſcopi p.* 2. *c.*4. *num.*61. Rebuff. *de decim. q.* 4. *num.*4. Gonzal. *ad reg.8.Cancel. gloſ.*5. *num.*75. Ioſeph. Ludov. *deciſ.*72. *n.*39. *&* 40. Seraph. *deciſ.* 1449. *numero* 5. Greg. XV. *deciſ.*519. *nu.*2. Cavaler. *deciſ.*73. Rot. *in Novar. decimarum*, 7. *Maii* 1627. *coram R. P. D. Pirovano*, *& in Sabinen. decimarum*, 16. *Martii* 1609. coram Reverendiſs. D. meo Coccino Decano, *& in Abulen. Decimarum*, 28. *Martii* 1631. coram Reverend. P. D. Ubaldo.

8 Parochus enim de jure communi habet fundatam intentionem reſpectu omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites contentium, * *c. cum contingat*, *& capit. cum tua, de decim.* * Aloyſ. Ricc. *in praxi p.* 4. *reſ.*294. *num.*1. Rot. *deciſ.*178. *n.*5. *p.*1. *& dec.* 135. *&* 192. *num.*5. *& deciſ.*175. *num.*1. *p.*2. *recent.* & fuit dictum *in Conchen. decimarum*, 11. *Maii* 1615. coram R. P. D. meo Pirovano, & *in Civitaten. decimarum* 18. *Junii* 1618. coram Card. Veroſpio * ead. Rota coram Seraph. *deciſ.* 802. *num.* 1. 2. & 10. & coram Gregor. XV. *deciſ.*449. *num.* 1. Coccin. *dec.*16. *nu.*1. *& deciſ.*55. *n.*8. *& dec.* 134. *in fine*, & apud Poſt. poſt *tract. mandati de manutenendo deciſ.* 257. *& numero* 2. *& deciſ.* 187. *num.* 6. *& dec.* 211. *n.*4. etiam ad excluſionem Epiſcopi, Seraph. *d. deciſ.*802. *nu.* 1. * & hæc juris aſſiſtentia ſuffragatur, ne dum ipſis Parochis, verum etiam aliis, quos iidem ad participandum de decimis admittunt. Seraph. *deciſ.*899. *numer.*3. *&* 4. *& deciſ.* 908. *nu.*3. & fuit dictum *in allegata Civitaten. decimarum*, coram Card. Veroſpio.* Poſti. *d. obſervat.*45. *numero* 56 & Rota *poſt ipſum deciſ.* 157. *numero* 3.

9 Quæ quidem aſſiſtentia prodeſt Parochis in petitorio, ut non teneantur aliter probare decimas ſibi competere: ſed contrarium aſſerenti incumbat onus probandi, cum habeat contra ſe juris aſſiſtentiam. Rebuff. *de congrua portione numer.* 10. *cum ſeqq.* Mareſcot. *var. reſol. lib.*1. *cap.*12. *n.*14. Rot. *d. deciſ.* 135. *in fine*, *& d. deciſ.*193. *nu-*

10 *mero* 5. *in fine part.*2. *recent.* non † ſuffragatur tamen ad effectum obtinendi manutentionem, quæ ex ſola juris communis aſſiſtentia non datur, niſi juriſdictionalibus, juxta opinionem, quam hodie Rotæ ſervat, quicquid alias tenuerit, ut notavit Ferentil. *in annot. ad deciſ.*216. *Buratti, littera A.* * & ſic juxta opinionem; quam frequentius tenuit Rota non ſuffragatur Parocho, & Parochiali Eccleſiæ pro manutentione ſolum fundamentum hujuſmodi juris aſſiſtentiæ abſque poſſeſſione probata, ut ipſamet Rota cenſuit *dec.*685. *num.*2. *p.*1. *recentior. & deciſ.*291. *n.*14. *poſt. vol.*2. *conſil. Farinac.* Adden. *ad deciſ.*312. *in fin. Greg. XV.* Aloyſ. Ric. *in collect.* 1313. Poſt. *d. obſervat.* 45. *numero* 47.

Nec etiam in his terminis Parocho danda eſt manutentio in perceptione decimarum ex ſola juris aſſiſtentia, quando conſtat de poſſeſſione alterius Rot. *d. dec.* 291. *numero* 14. *in fin. & nu.*17. *poſt. vol.*2. *conſil. Farin. & deciſ.*685. *ſub numero* 2. *part.*1. *recent.* Nec quando ex diverſo allegatur, & juſtificatur privilegium Seraph. *d. deciſ.* 1397. *nu.*2. *in fin.* ſeu diverſo probatur præſcriptio ad favorem aliorum in illarum perceptione, Rot. *in novis deciſ.* 11. *alias* 259. *de reſtit. ſpoliat.* licet ſecus ſi validitas privilegii ſit in controverſiam deducta, & dum de ea diſcutitur, Rota poſt tract. Poſtii *deciſ.* 157. *numero* 5.

Et quod dictum eſt de decima reſpectu Parochi, etiam in quarta decimarum reſpectu Epiſcopi pro ſua portione Pontificali locum habere eſt dicendum nam licet Epiſcopus habeat in ea intentionem fundatam intra limites ſuæ Diœceſis, vel de jure communi, vel de conſuetudine, Seraphin. *deciſ.* 1449. *num.*4. Rota *apud Marcheſan. de commiſſion. p.*1. *pag.*682. *numer.*2. *& deciſ.*402. *num.*1. *p.*2. *recentior.* Attamen ſine poſſeſſione non debetur illi mandatum de manutenendo, Seraph. *d. deci.*1449. ſed probata quaſi poſſeſſio illi manutentio datur Seraph. *deciſ.* 1380. *num.*1. Rot. *deciſ.*

402. num.2. p.2. recentior Non obſtat tex. *in* 11
d. cap. quoniam 13. *de decim.* dum probat ad Epiſcopum etiam pertinere perceptionem decimarum; quia omiſſa reſponſione gloſſ. *in d. c. cum contingat*, *& verb. decimationum in capit. conquerente, de offic. Ordin.* contendentium, text. illum loqui de conſuetudine, ſecundum quam putant Epiſcopos habere quartam decimarum in Parochiis ſuæ diœceſis contra text *in d. cap. conquerente*, ubi enumerantur illa, quæ de jure pertinentia ad Epiſcopos, prout eſt viſitatio, juriſdictio eccleſiaſtica, & alia plura, cum quibus quarta decimarum, comparatur, reſponderi poteſt prædictam

quar-

quartam, de qua *in d. cap. quoniam*, de jure debitam Epiſcopis, non dari illis, quaſi eam exigere poſſint immediatè à prophanis, ſed ab ipſis Parochis prout expedit Abb. *n.2. in dict. cap. quoniam & in d. cap. cum contingat n.7.* idem Abb & communis *in d. c. conquerente, & in cap. de quarta de præſcr.* juxta quam reſponſionem verba illa text. *in d. cap. quoniam* ibi *tua parte retenta*, ſunt intelligenda, unde videlicet pars illa ducenda ſit è manibus Parochorum, nempè, ex toto decimarum cumulo, qui obvenit Parochiali Eccleſiæ, quam quidem quartam jam antea dicit inſtitutam tex. *in c. conceſſo*, cum multi *ibidem 12.q.2.* & de illa agit tex. *in d. c. conquerẽte.*

12 Nec etiam obſtat text. *in c. dudum, de decim.* Satisfit, ſi dicas tex. illum dicit Epiſcopum habere fundatam intentionem jure communi ſuper decimas, agere de decimis, quæ debentur Parochiæ ipſius Epi-
13 ſcopi qualis eſt Eccleſia Cathedralis, † reſpectu cujus dicitur propriè, & immediatè Parochus non verò aliarum Parochiarum Abb. *in d. c. cum contingat, n.7.* Rebuff. *de dec. q.7. n.6.* Monet. *eod. tr. c.7. n.7.* * Coccin. *dec.38. n.1. & dec.254. n.4.* Poſti. *d. obſerv.45. num.45.* *

14 Sic ſimiliter, quando prædia ex quibus decimæ petuntur, non ſunt intra certam Parochiam, tunc remanent prædicta prędia immediatè in Parochia Epiſcopi, ac proinde decimæ illorum jure communi ad Epiſcopum tamquam ad proprium, & immediatum Parochum pertinere dicuntur *d. c. quoniam: in fine* ſic neceſſariò intelligendum: ubi Abb *num.2. & 4.* gloſ. *verb. jure communi in d. c. cum contingant.* Rebuff. *q.7. nu.8.* Verall. *dec.340. num.2. p.3.* Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.7. c.25. q.9. verſ. deinde* Monet. *cap.7. nu.9.* Baſil. Pont. *de Sacram. Matrim. lib.5. c.13. §.3. num. 21.* Rota *in Placen. decimarum* dell'Hebrero. *9. Junii 1603. & 2. Junii 1604.* coram Reverendiſſ. Dom. meo Coccino Decano, & *in Placentina decimarum perſonalium de Trugillo, 18. Martii 1619.* coram bonæ memor. Buratto, inter ejus impreſſ. *deciſ. 164. & in Conchen. decimarum* dell'Infantado; *18. Decembr. 1637.* coram bon. mem. Martino Andrea.

15 Sic etiam in illis Diœceſibus, in quibus Parochiæ non ſunt diſtinctæ, ſolus Epiſcopus dicitur totius Diœceſis univerſalis Parochus, ac proinde ei debentur decimæ *c. fin.* ubi gloſ. *de Paroch.* Rebuff. *d. quæſt.7. numero 9.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.7. cap.36. q.9.* Rot. *deciſ.309. numero 5. part.2. diverſ.* Monet. *d. capit.7. numero 10.* Buratt. *d. deciſ. 164. nu.2.* & fuit reſolutum *in dicta Civitate decimarum*, coram Card. Veroſpio, & coram Coccino *deciſ.118. numer.5. & deciſ.237. num.2. & deciſ.485. numer* * Et in Regnis Hiſpaniarum Eccleſiæ Catdrales, Dignitates, & nonnulla alia beneficia ſunt fundata ſuper decimis, & ideo Parochi in illis Regnis non poſſunt dici habere intentionem fundatam contra hujuſmodi Beneficiatos ſuper decimis, ſed tenentur probare, ut dicit Rota coram Greg. XV. *deciſ.429. numero 6.* Ex his.

Colligitur *primò*, decimarum perceptionem, & jure communi attento, pertinere ad capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit erecta, quantumcumque intra limites alterius Parochię erigatur. Patet ſi, expendamus in illa reperiri Parochum, quem ſupponimus legitimè obligatum ad adminiſtranda ſpiritualia in ſui populi ſalutem; ac proinde nil mirum ſi jure communi in ſpecto perceptio decimarum ad illum ſpectare dicatur juxta ſuper reſoluta: ita in ſpecie reſolvunt Abb. *numer.8.* & Doctores communiter *in dict. cap. cum contingat.* Nec refragatur, text. *in capit. Eccleſia, & in cap. quicunque 16. quæſt. 1.* dum dicunt, novas Eccleſias conſtituendas non eſſe cum præjudicio antiquarum, ſaltem quoad decimas, ſatisfit enim ſi advertas jura illa non procedere, quando ex juſta cauſa, & concludente juſtitiam, intervenienti Epiſcopi auctoritate, & aliis requiſitis non deficientibus, capella in Parochiam erigitur, juxta terminos text. *in cap. ad audientiam lib.1. de Eccleſ. ædifi.* Concil Trident. *ſeſſ. 21. de reformation. capit.4.* prout in ſpecie intendit gloſſ. *in d. c. Eccleſiæ*, facit text. *in capitul. ſicut venire. de exceſ. Prælat.* Sic ſanè ſine prædicta juſta cauſa, & neceſſaria non poteſt Epiſcopus capella noviter erecta deputare certam Parochiam cum præjudicio Eccleſiæ Baptiſmalis, cujus conſenſus ad talem deputationem neceſſarius eſt prout in ſpecie advertit gloſſ. *verb. antiquiores, in d. capitul. quicunque.* Lambertin. *de jure patron. lib.1. quæſtion.4. artic. 8.* Rebuff. *quæſtion. 6. à numero 9.* & mul-

multoties prædictæ Capellæ erectio ſolet fieri cum quadam tranſactione, & compoſitione celebrata inter eccleſiam antiquam, & ipſam capellam circa decimas, fructus, & oblationes recipiendas non conſtituendo Vicarium in eadem capella, ſed mercenarium per Parochum Eccleſiæ antiquæ deſignandum; quod ſi capella habens. Parochia intra limites alterius inveniatur, & non conſtet de juſta, & neceſſaria cauſa Parochiæ deputationis, & ſic dubium proponatur illam quidem interveniſſe, & reliquas ſolemnites præſumendum eſt juxta reſoluta per Archid. *in cap. nemo numero 3. de conſecr. diſt.* 1. Felin. *in capit. de quarta numero* 12. *de præſcript.* quæ ſententia data temporis diuturnitate, puta decem annorum, extra controverſiam procedit, ſiquidem licet ſolemnitas extrinſeca, qualis eſt Epiſcopi conſenſus, & interventio juſtæ, & neceſſariæ cauſæ, ex ſe non præſumatur, juxta reg. text. *in l. quæcunque* 15. *§. ult. ff. de Publ. in rem act.* reſolvit Boer. *deciſ.* 35. *numer.* 3. diuturnitate tamen temporis interveniente neceſſario præſumuntur juxta reg. tex. *in l. filius ff. C. de petit. hæred.* tradit communis per text. ibi. *in l. cum de in rem verſ. ff. de uſuris, & in c. pervenit. de empt.*

17 *Secundò* colligitur Eccleſiam matricem de jure communi fundatam eſſe quoad decimas prædiales ſuæ Parochiæ Gloſſ. *verb. de jure communi, in dicto capite cum contingat.* Rebuff. *quæſt.* 6. *numero* 12. Suar. *de Relig. tom.* 1. *libro primo, de decim. capit.* 28. Rot. *in Novarien. decimarum ſeptimo Maii,* 1627. coram Rev. Patr. Dom. meo

18 Pirovano. † Si verò Eccleſia Matrix conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia jura Parochialia quoad illam portionem limitum, qui novæ Eccleſiæ aſſignati ſunt Rebuff. *d. quæſt.* 6. *numero* 20. Monet *d. c.* 7. *numero* 30. Rot. *deciſ.* 313. *num.* 9. *p.* 2. *receptiſſim.* ubi quod erecta nova Parochia intra fines antiquæ, nova Parochia habebit decimas, quæ alias competiiſſent antiquę, etiamſi hoc in nova erectione minimè caveretur. Gratian. *diſcept.*

19 *forenſ. tom.* 3. *cap.* 458. *numero* 14.* ita ut † Eccleſia Parochialis de novo erecta fundatam habeat intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam Matricem, cui prius decimæ debebantur. Rot. *in Mediolanen. decimarum, de Carlatio* 18. *Martii*, 1616. coram bon. mem. Martino Andrea, *& in commen. decimarum* 28. *Junii* 1602. *&* 27. *Novembris* 1616. coram Card. Sacrato, & *in Conchen. decimarum de Caſtecon.* 11. *Maii* 1619. coram R. P. D. meo Pirovano, *& in Mediolanen. decimarum S. Iuliani* 16. *Ianuarii*, 1613. coram Card. Pamphilio jun. ubi vult hoc procedere, quando diſmembratio eſt facta ſimpliciter; non autem quando eſt facta cum clauſ. *ſine præjudicio alicujus*, Calderin. *conſ.* 2. *de decim.* Abb. *ii. d. capit. cum contingat, numero* 8. *in* 4. *caſu* poſt Butr. *numero* 8. *in fine, verſ. quandoque intra limites*, idem Abb. *in cap. ad audiendam, num.* 14. *de Eccleſ. ædific. & conſ.* 58. *ad fin. verſ. hac inſuper. lib.* 1 Pariſ. *conſ.* 73. *numero* 1. *lib.* 4. Menoc. *conſ.* 39. *nu.* 20. Ruin. *conſ.* 169. *num.* 79. & non eſt neceſſe, quod reales limites aſſignentur: ſed ſufficit, quod matrici, cui debebantur decimæ, & primitiæ in erectione nove Parochiæ, relinquantur ſole primitiæ ex gratia Rot. *in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio*, per incluſionem enim primitiarum excluduntur decimæ, & cenſentur aſſignatæ parochiali noviter erectæ arg. text. *in l. cum Prætor. ff. de judic. & in l. maritus*, ubi gloſ. *verb. præſcripſerit, C. de procurator.* ſtante maximè conſenſu Præpoſiti Eccleſiæ matricis in ipſa diſmembratione. Advertendum quoque eſt Rot. *in d. Mediolanen. decimarum de Carlatio*, de hac concluſione dubitaſſe, an ſcilicet decimæ abſque alia aſſignatione, & diſmembratione facta per Epiſcopum tranſirent ipſo jure in Eccleſiam parochialem noviter erecta propter Concil Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 4. ibi, *aſſignetur competens portio Epiſcopi*, &c. & ideò cauſam remiſſe ad Eminentiſs. S. Congregationis Concilii Trident. Interpretes, qui partibus auditis *ſub die* 11. *Martii anno* 1627. cenſuerunt, decimas ad Eccleſiam matricem pertinentes non tranſire ipſo jure in Parochialem Eccleſiam noviter erecta; ſed remanere apud Eccleſiam matricem, niſi eas Epiſcopos novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignaverit.

Tertiò colligitur deberi novalia Parochiæ in cujus finibus ſurgunt *dict. cap. cum contingat. & d. c. quoniam de decim.* quòd ſi novalia appareant inter duas Parochias, & neſciatur, intra quam illarum quia igno- 20

ignorantur limites tunc inter illas fiet diviſio, ut voluit Henr. Boic. *in c. pervenit. col. de decim.* vel Epiſcopus cui voluerit, judicio ſuo concedit ſecundum. Rebuff. *d. tract. q.* 14. *n.* 5. *per d. c. quoniam*, ubi habetur, quod tunc Epiſcopus ſecundum diſcretionem à Deo ſibi datam, vel alii Eccleſiæ deputare, vel ad opus ſuum retinere debet. Si verò limites quoque modo apparent, pro modo, & portionem limitum cuilibet earum Parochiarum debet aſſignari, ut diſponitur *in d. c. quoniam*, & notavit Rebuff. *dict. qu.* 14 *nu.* 4.

21 *Quartò* colligitur Parochianos teneri denuntiari, & Parochum certiorem facere ad decimas recipienda, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere, ad quorum ſolutionem debent eſſe parati, quoties per Parochum, vel ejus procurationem fuerint petitæ, aliàs peccatum mortale incurrunt. ita gloſſ. *verb. fructibus, in c. cum homines, de decim.* Covar. *l.* 1. *c.* 17. *n.* 8. *verſ. tertia*, Rebuff. *d. tract. q.* 13. *nu.* 50. Fagundez. *d. præc.* 5. *lib* 1. *cap.* 4. *nu.* 11. Gutier. *canon. lib.* 2. *c.* 21. *nu.* 43. Suar. *d. lib.* 1. *cap.* 36. *num.* 20. & *cap.* 37. *num.* 2. quod enim decimæ prædiales ſolvi debeant ſtatim ac fructus collecti ſunt, probat expreſsè tex. *in d. cap. cum homines*, ibi, *ſtatim frugibus collectis*, &c. Lel. Zanch. *de privileg. eccleſ. privil.* 122. *nu.* 11. Rebuff. *d. tract. quæſt.* 12. *num.* 1. & 3. Campan. *in diverſ. juris canon. rub.* 12. *cap.* 13. *nu.* 160. Guid. Pap. *dec.* 70. ubi etiam intelligit, *ſtatim*, id eſt; quanto citius ſolvi poſſunt; Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſ.* 262. *num.* 1. Paul. Layman. *in Theolog. morali, l.* 4. *tr.* 6. *cap.* 5. *num.* 1. * Caſtill. *tom.* 7. *de tertiis c.* 39. *num.* 3. Monet. *d. tract. cap.* 6. *quæſt.* 8. ubi *num.* 9. cum Rebuff. *d. qu.* 12. *num.* 2. & Azor. *d. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 24. *quæſt.* 16. tenet ſufficere, quod fructus ſint collecti, licet granum ſit cum palea, & *num.* 25. ſubdit valere conſuetudinem, ut decimæ prædiales non ſolvantur ſtatim ſed certo
22 tempore. † Unde mortale peccatum incurrere conſuetas decimas tardius dantes, reſolvunt Marcheſ. *de commiſſion. part.* 1. *cap.* 25. *ſub nu.* 17 Campan. *d. rub.* 12. *cap.* 13. *nu.* 155. imò teneri ſolvere, vel monere debentem quando frumentum, vel vinum petiit, ſi decimæ ſolutæ non fuerunt, ſtatim ac fructus collecti ſunt det ſaltem, juxta conſuetudinem, monito Curato, ut decimam reciperet voluit gloſ. *d. verb. fructibus*, ſequuntur Rebuff. *dict. q.* 12. *n.* 2. Monet. *d. cap.* 6. *num.* 10. † debentur 23
enim ſtatim abſque eo, quod à Parocho petantur, vel exigantur; quia dies, ipſe ſive tempus ſolutionis pro creditore interpellat, Rebuff. *d. q.* 12. *n.* 7. Gutier. *d. c.* 21. *nu.* 34. Paul. Layman. *in Theolog. mor. l.* 4. *tr.* 4. *cap.* 5. *num.*... *in fine*.

Non tamen prædicti Parochiani tenentur 24
decimas debitas deferre in horrea Clericorum: etiam ſi ſint publica cum ad id nullo pacto, nullave lege obligentur, ut in ſpecie tradit Guid. Pap. *dec.* 283. Andrian. *quodlib.* 5. *art.* 1. *ſ.* 2. licet contrarium teneant Doctores communiter, ut per Hutier. *d. cap.* 21. *nu.* 43. quorum ſententia poterit procedere data conſuetudine contrarium, quæ non datur; imò, inſpecta illa Cleri ſolent mittere pro decimis ad agros, fundoſque tempore collectionis, ut teſtatur Gutier. *ubi ſup. nu.* 45. Sic ſanè reprobanda eſt ſententia Pariſ. *conſ.* 15. *nu.* 26. *lib.* 1. aſſerentis, Parochum non petentem ſuas decimas tempore collectionis, poſtea petere non poſſe, contra quem eſt gloſſ. *d. verb. fructibus*, & illam opinionem tanquam falſam reprobant Gov. *d. cap.* 17. *n.* 8. *verſ.* 8. & Rebuff. *d. tr. quæſt.* 13. *nu.* 50. * Illud advertere oportet, quod exactor decimarum poteſt domino fundi prohibere, ne fructus illinc exportet, niſi eo, vel ejus nuncio præſente, Rebuff. *de decim. quæſt.* 5. *num.* 23. Vincent. de Franchis *dec.* 117. Gaſp. Theſaur. *lib.* 1. *quæſt. forenſ. q.* 9. Cancer. *var. tom.* 1. *cap.* 23. *num.* 8. *

Infertur *ſecundò* alii Parocho decimam 25
non eſſe ſolvendam præterquam illi apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur. Diximus ſupra, decimam priori modo conſideratam, poſt diviſionem Parochiarum adeo ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit; at qui nulli alii ſunt Parochi ad hunc effectum, niſi illi, apud quos Eccleſieſtica Sacramenta recipiuntur, ut docet text. *in cap.* 2. *de Paroch.* Igitur, &c. probant Corol. text. *in cap. ult.* ibi *nec ab iis temporalia exigant, de Paroch.* tex. melior. *in c. quæſti*, 16. *qu.* 1. & *in cap.* 2. *verſ. illi, de decim.* & *in cap. ad decimas, de reſtit. ſpoliat. lib.* 6. tradunt S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 87. *art.* 3. Sylveſtr. *verb. decima, num.* 14. Rebuff.

Rebuff. *d. tract. q.5. à nu.16. & q.14.n.39. & quæſt.6.nu.12.* Verum iſti Doctores nimis generaliter loquuntur, & ad indiuidua minimè deueniunt, nec de quibus decimis intelligant, ipſi declarant. Quare pro terminorum cognitione, & pleniori hujus Corollari declaratione ſciendum eſt primo, decimas dupliciter conſiderari, aliæ namque perſonales ſunt, aliæ verò prædiales appellantur, prout ſæpius hoc cap. meminimus; inter quæ, quoad noſtrum propoſitum, illud eſt diſcrimen
26 quod † priores attento jure non alii Parocho debentur, quam illi, apud quem ſuſcipiunt Eccleſiaſtica Sacramenta, ut probat tex. *in c. ad apoſtolicæ 20. verſ. noveris, de dec. & in c. fin. de Paroch.* reſolvunt Sylveſt. *verb. decimæ num. 14.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 5 nu.3. & qu. 6. à nu.2. & à num. 24. & quæſt. 13. num. 63.* Gutier. *practic. lib.1. quæſt.17. num.8.* Suar. *de Rel. tom.1. tract. 2. lib. c. 21. & 22. num. 8.* Monet. *d. tract. cap. 7. ex num. 21.* Baſil. Pont. *de Sacrament. Matrim. lib.5 cap.13. §.3. n. 19.* Fagundez *d. præcept. 5. lib. 1. cap. 3. n. 1.* Ratio eſt, quia ſicut propitius Parochus ſua perſona, & illius miniſterio prædicta Sacramenta adminiſtrat; ita quoque oportet, ut ille, in cujus favorem fit prædicta adminiſtratio, eidem Parocho ſolvat decimas de illis, quæ ex propria perſona, & illius miniſterio acquiſiuit; qui Parochus eſſe non deſinit etiamſi, Parochianus cauſa commitandi Regem, vel fugiendi peſtem vel recreandi animum, vel agendi aliqua negotia, vel denique cauſa belli extra illam Parochiam reſideat abſque tamen animo transferendi domicilium in perpetuum, prout colligitur ex text. *in cap. 3. de ſepultur. lib. 6.* advertit in ſpecie Navar. *conſ. 2. n. 5. de decim.* quamvis per accidens in eadem Eccleſia per totum tempus abſentiæ non recipiat Sacramenta, & optimè obſervant Baſil. Pont.
27 *loco proximè citato* † hujuſmodi decimas perſonales, ſi alicubi ſint in uſu (prout ſunt in multis Hiſpaniarum partibus: ut atteſtantur Navar. *in mant. c.21. n.31.* Gutier. *d. c. 1. nu. 34.* Rot. *in Placentina decimarum de truxillo. 15. Novembris 1621.* coram bonæ memor. Buratto, *inter ejus*
28 *impreſſas, dec. 572.* † ut plurimum non eſſe in uſu docent Sà *verb. decima num. 1.* & Suarez *d. lib. 1. cap. 21.*) non ſpectare ad Eccleſiam habitationis connexam, ſed domicilio quia decimæ iſtæ perſolvuntur ad ſuſtentationem eorum qui ſpiritualia miniſtrant; tum quia tranſeunt hæc onera cum perſonam, non enim inhærent rei; quare æquum videtur, ut illi Eccleſiæ ſolvantur quæ ſpiritualiter fidelem Sacramentis, atque doctrina paſcit. Unde ſubdit idem Baſil. Pont. quod ſi quis mutet domicilium, licèt habeat in alia Parochia poſſeſſiones, illi debentur, ubi domicilium habet; & licet non mutet domicilium ſi tamen extra ſuam Parochiam laboret, etiam per magnam anni partem, ſemper decimas perſonales ſolvet illi Eccleſiæ, ubi habet domicilium; quia ibi per ſe recipit divina, licet ex accidenti occaſione abſentiæ, contingat quandoque alibi recipi Sacramenta; de quo etiam Fagundez *d. præc. 5. lib. 1. capit. 3. num. 2.*

Quod ſi contingat, habere duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt, principali ſolvet, ſi verò in utroque æqualiter ſe collocat, inter utrumque dividentur; ita Rebuff. *dec. qu. 6. nu. 5.* Suar. *d. l. 1. c. 21. num. 2.* Fagundez *d. c. 3. n. 5.* ubi *n 6.* ſubdit, quod 29
† ſi quis artifex habeat domicilium in confinio duarum Parochialium, tenetur decimas perſonales ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilii, in qua ſemper laborat: & *nu. 7.* addit quod ſi dubitetur, de qua Parochia domicilium ſit, tunc inſpecienda eſt janua, ſeu porta illius principalis. In poſterioribus verò prædialibus non ſic dicendum, ſed ſecundum diſtinctionem infra referendam. 30

Sciendum eſt quoque decimas prædiales in duplici eſſe differentia, aliæ enim veniunt ſolvendæ ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam aliæ verò colliguntur ex prædiis ſitis in aliena Parochia, inter quas illa differentia, quia priores etiam ſine dubio non debentur alii, niſi Parocho, à quo Parochianus recipit Sacramenta ex ratione proximè dicta; & ita probat text. *in cap. ad decimas, & in d. c. quoniam* & ſic procedunt, text. *in d. cap. queſti, & in d. c. 2. de decim.* contra vero poſteriores, quæ ſi non ſolverentur Eccleſiæ prædiali, utique injuria quodammodo inferri videretur illius Parocho, cum ſit paratus miniſtrare Sacramenta Dominis prædiorum, tum etiam, quia darerur con- 31

confuſio Parochiarum contra bonum publicum illarum terminos ſtatuens juxta text. *in cap.* 1. *diſt.* 80 *& in c.* 1. 13. *quæſt.* 1. & conſequenter reſultaret maximum inconveniens, quod conſideravit text. *in d. c. cum ſint homines, & in c. ſuper eo de Paroch. & in c. qu cunq; & in c. liceat* 16. *q.* 3. Ex his.

32 Colligitur *primò*, decimas perſonales, ſicut prædiales, intra tamen propriam Parochiam conſtitutas, ſine dubio non alii, quam proprio Parocho eſſe perſolvendas. Patet, ſi expendamus, nulli alii niſi illi eſſe debitas, juxta reſoluta, & quod ſint inſtitutæ ad Miniſterium Sacramentorum, quod quidem in perſonis exercetur, & ita probant text. *in dict. capitul. ad Apoſtolicæ, & in dict. capitulo* 2. & alia jura ſupra citata, reſolvunt Sylveſt. Rebuff. & alii poſt eos relati.

33 Colligitur *Secundò*, non ſic dicendum eſſe in decimis in aliena Parochia conſtitutis, in quibus recurrendum eſt ad conſuetudine, ut inquit text. *in d. cap. cum ſint homines*, & per illum ſic docent Abb. *conſ.* 58. *num.* 2. *verſ. ex his argumentis*, Covar. *d. cap.* 17. *num.* 8. *verſ.* 4. Perez. *lib.* 1. *poſt. princ. verſ. hujuſmodi autem decimæ tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 116. *& lib.* 3. *in princ. tit.* 6. *eod. l.* 1. *pag.* 133. Gutier. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 27. *numero* 2. *&* 5. *& Canon. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 58. Pute. *deciſ.* 150. *numero* 4. *verſ. tamen iſtis lib.* 1. Rot. *deciſ.* 163. *nu.* 3. *p.* 2. *diverſ. & deciſ.* 274. *numero* 1. *& deciſ.* 289. *part.* 2. *recent. & in Abulen. decimarum* 17. *Decembr.* 1627. coram Reverendiſs. D. meo Coccino Decano; *verſ. tertiò tollitur*, ubi fuit dictum, quod ſi ageretur inter Eccleſiam prædialem, & Sacramentalem, cui decimæ deberentur, tunc ſtandum erit conſuetudini. Patet, †

34 ſi expendemus in hujuſmodi decimis non eſſe jure compertum, cui nam Eccleſiæ debeantur. Achil. *deciſ.* 6. *numero* 2. *de decim.* Pute. *deciſ.* 176. *num.* 4. *l.* 3. & propterea in earum ſolutione juris obſcuritatem reperiri, ut fatetur Pontifex *in d. c. cum ſit homines, & in d. cap. Apoſtolicæ*, ac proinde cum conſuetudo ſit optima legum declaratio, *capit. cum dilectus, de conſuetud.* utique ad illa in hac dubietate erit recurrendum, ut ſecurius procedatur; nec aliud evincit neceſſario text. *in l. Imperatores, in princ. ff. de publicam.* ſiquidem intelligi poteſt de oneribus aliis realibus, quæ ratione rei debentur; nos verò agimus de decimis, quæ licet reales appelentur, non tamen ratione rei, ſed ratione perſonę debitæ ſunt: quæ quidem conſuetudo per decennium judicetur, eo quod non contra jus expreſſum, ſed magis præter jus cenſetur, propter obſcuritatem illius, quod per illam declaratur, ac proinde nil
nimirum, † ſi longo tempore hoc eſt; per 35
decennium, rectè inducatur, iuxtà gloſſ. receptam *in cap. ultim. verb. conſuetudine, de conſuetudine lib.* 6. obſervant in ſpecie Achil. *deciſ.* 3. *numero* 5. *de decim.* Abb. *in d. capit. cum ſint homines in fine.* Covar. *d. numero* 8. *verſ.* 4 Rebuff. *d. tract. q.* 13. *numero* 47. *&* 60. Monet. *d. tract. cap.* 5. *numer.* 102. Gutier. *d. cap.* 21. *numero* 58. quicquid contradicat gloſ. *in d capit. cum ſint homines.* quod quidem intelligendum eſt de prædiis novalibus, in quibus prædicta conſuetudo verificatur, ſecus verò; ſi antiqua ſint, & per tempus ſufficiens alii Eccleſiæ Parochiali decimæ ſint acquiſitæ, tunc enim longioris temporis conſuetudo erit neceſſaria ut infrà notabimus *coroll. quarto*. Intellige quoque ſupradicta reſolutionem, dum habet, ſufficere decennium ad introducendam conſuetudinem hujuſmodi, ut habeat locum, quando agitur inter duas Eccleſias Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtit: tunc enim requireretur immemorialis, aut quadragenaria cum titulo Rebuff. *d. quæſt* 13. *numero* 83. *cum ſeqq.* Rot. *in Calaguritana decimarum* 19. *Martii*, 1610. coram Card. Cavalerio, inter ejus impreſſas *deciſ.*... Et manutentio in poſſeſſione exigendi decimas peti poteſt nedum ex propria perſona, ſed etiam nomine Eccleſiæ, & ſolet dari, ut *in cauſa foſſanen. decimarum* 2. *Martii*, 1622. coram R. P. D. meo Pirovano.

Colligitur *tertiò*, ſemota conſuetudine, 36
tales decimas potius prædiali, quam baptiſmali Eccleſiæ eſſe ſolvendas, ſiquidem pro illa, & æquitas, & aliquis, & rigor juris, in quo æquitas fundatur, reperitur ex ſupradicta conſiderationis. Iuvat deciſio Iuriſconſ. *in l. Barbarius ff. de offic. Præt.* ubi æquitas in efficaci juris ratione fundata prævalet alicui juris rigori, non tamen ſcripto apertè propter text. *in l. proſpexit, ff. qui, & à quibus*. Accedit, quod licet prædictæ decimę ratione perſonę debeantur, ut ſupra proximè conſideravimus, non tamen negandum eſt ab ipſo prę-

dio

dio deberi, & ita debitas eſſe Eccleſiæ prędiali, cui idem prædium manet obligatum,& in quo eadem Eccleſia jus acquirit, ac ſubinde cum parata ſit prædicta Eccleſia ad exercendum præfatum miniſterium; quod per accidens ſuppoſita mutatione domicilii non exercetur, aliquo modo induci poteſt,ex reg.text.*in d.l. Imperatores*.Sic alias infideles commorantes in terris Chriſtianorum, & habentes poſſeſſiones in aliqua Parochiali, Eccleſia eidem tenentur decimas ſolvere: quos tamen conſtat non recipere in illa aliquod miniſterium ſpirituale, prout oſtendimus infra *§.3.coroll.*1.Facit tandem,quia apparet ratio boni publici, quod ex effectu contrario periclitatur in Parochialium confuſione; quod quidem bono privato ſemper anteponitur, unde videtur dicendum, prædictæ Eccleſiæ prædiali tales decimas eſſe ſolvendas, prout in ſpecie mihi ſentire videtur text. *in d.c.cum ſint homines*, ibi, *quia difficile nimis videtur*, &c.tradunt S. Thom. 2.2.*q.*87.*artic.3.ad* 2.Covar. *d.numero* 8. *verſ.* 2. Sylv. *verb.decima,num.* 14. Navar. *conſ.* 2. *num.*7. *de decim.*Gutier. *d.lib.* 2.*cap.*21.*num.*54. Achil.*deciſ.3.num.* 1.*de decim.* Pute.*deciſ.* 179.*numero* 3.*lib.*3. Rot. *in Placentina decimarum*, 10. *Maii* 1628. coram Reverendiſs. D. meo Coccino Decano.

37 Infertur *tertio*, quid dicendum de decimis ovium,quæ ad varias partes tranſeunt cui nam Eccleſiæ ſolvendæ ſint; & in primis pro Eccleſia domicilii, ſeu Baptiſmali facit,quia fructus ovium dicuntur fructus induſtriales, & non naturales, ſecundum Bald. *in l. ancillæ,C.de furtis*, eo quod multum in illis operatur domini, & cuſtodis induſtria,ut advertunt Cov. *var.l.*1.*cap.*3. *num.* 6. Menoch. *de arbitr. caſu* 12. *à numero* 3. *&* 19. & uti tales dicendi ſunt perſonales, velut, acquiſiti per hominis perſonam, & illius miniſterium: conſtat autem decimas perſonales abſolutè, & in totum ſolvendas eſſe illi Parocho, apud quem eccleſiaſtica recipiuntur Sacramenta, ut notavimus *ſup. coroll. proximo*, qualis eſt Parochus domicilii; licet per accidens ad alium locum ſe transferat Parochianus,juxta text. *in cap.*3.*de ſepult.*dummodo tamen fiat translatio ſine animo conſtruendi, & conſervandi domicilium, Propter text. *in l.* 4. *&* *in l.aſſumptio. §. filius, verſ. viris prudentibus, ff. l. ad municip & in pen.ff. de Senator.& in cap.ex p.& in cap. poſtulaſti, de foro comp.* Facit rurſus text. *in c. commiſſum*, ibi, *in cujus Parochia comorantur*, &c. *de decim* Pro Eccleſia verò loci, ubi oves paſcunt, facit, quia decimæ animalium inter prædiales connumerantur, tradit gloſ. *verb. perſonales, in d. c. ad Apoſtolicæ de decim.* communiter recepta ex Nav. *d. conſ.* 2. *num.*7.* Rebuff. *de decim. q.* 7. *numer.* 25. *& ſeqq.* Valenzuel. *conſ.*8. *numer.* 1. *vol.*1.* ac ſubinde remota conſuetudine prædictæ Eccleſiæ prædiali in totum, & abſolutè perſolvendæ ſunt, prout eadem gloſſ. affirmat, Facit inſuper doctrina Hoſt. *in ſumm. de decim. §* 1. quem ſequitur Angel. & Sylveſt. *in Sum. verb.decima,numer.*1. dum appellant decimas mixtas illas, quæ ex fructibus animalium perſolvuntur: unde non eſt verum dicere, quod ſolvendæ ſunt illi Eccleſiæ, in cujus Parochia commorantur, juxta reg. text. *in l. Imperatores, ff. de publican.*

Quapropter reſolvendum videtur,quod 38
ſi oves dimidia parte anni paſcunt in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſolvendum eſt; reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochiali, ſi altera dimidia parte anni in eadem oves paſcunt: ita in effectu gloſſ. *verb. perſonales, in d. cap. ad Apoſtolicæ* S. Thom. *d.q.* 87. *art.*3. *ad* 2. Greg. Lop *lib.*9. *tit.*20. *part.*1. Rebuff. *d. tract. q.*6. *numer.*25. *cum ſeqq.* Suar. de Pace *in pract. tom* 2.*p.*1. *c.*5. *numero* 8. *cum ſeqq.** Cancer. *var. reſol. tom.*1.*cap.*23. *numero* 10.* P. Suar. *de Relig. tom.*1. *tract.* 2. *lib.*1. *cap.*5. *num.*8. *cum ſeqq.* Monet. *d. tract. capitul.*4. *num.*16. ubi ait, † 39
decimas quoque dividendas eſſe inter quas Parochias, ſi in earum una jaceant, & dormiant oves, & in alia paſcant. Fagundez *de ſeptem Eccleſ. præceptis, præc.*5. *lib.* 1. *p.* 5. *numero* 10. Baſil. Pont. *de Sacrament. Matr. lib.* 5. *capit.*13 *§* 3. *num.*23 *&* 24. ubi *numero* 25. reſolvit, † quando hujuſmodi 40
oves, nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nullam partem decimarum deberi Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illi, in qua paſcuntur, & morantur: Nec prædictæ reſolutioni refragatur dicere, quod decimæ animalium propter induſtriam, & miniſterium hominis in illis acquirendis neceſſarium ſunt perſonales, ac ſu-

bin-

binde ſine aliqua diminutione eſſe perſolvendas Eccleſiæ Baptiſmali; ſatisfit enim, ſi advertas induſtriam, & miniſterium hominis tantummodo convincere prædictos fructus animalium non eſſe pure naturales, hoc eſt, naturaliter productos, & in quibus ſolummodo natura operatur, nihil tamen reales eſſe, & non perſonales, ſicut ſunt ſegetes, & alii plurimi, in quibus multum opera, & induſtria hominis reperitur, qui ſimiliter ex rebus natura producente, & juvante producti reales dicuntur; nequaquam verò perſonales, qui tantummodo ſunt illi, qui ſine re aliqua per hominis perſonam, & illius miniſterium acquiruntur, prout ſunt illi, qui ex artificio, & militia proveniunt.

41 Ad text. verò *in d. cap. commiſſum*, reſpondetur, illum quidem agere de animalibus, quæ exiſtunt, & paſcunt in eadem Parochia Baptiſmali, cui Monachi, de quibus ibi, ex prædictis animaliam fructibus decimas ſolvere nolebant, allegantes conſtructionem Monaſterii ſui factam in territorio ejuſdem Eccleſiæ, qua rejecta allegatione Pontifex jubet, ut eidem Eccleſiæ, ſicut antea, decimæ perſolvantur, quæ quidem reſolutio intelligenda eſt, attento jure, non tamen data conſuetudine, quæ in hac ſpecie maximè conſideranda eſt.

42 Utrum ante decima ſit ſolvenda ex prædictis animalibus Eccleſiis illarum regionum, per quas illa, ſeu oves paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium: dicendum eſt quod: ſiquidem licet eundo & redeundo paſcant in paſcuis prædictarum Eccleſiarum; hoc tamen nutrimentum nimium eſt, & parvæ conſiderationis: unde cum de minimis decima ſolvenda non ſit, arg. *l. ſcio, ff. de integr. reſtit. l. ſi oleum §. fin. cum l. ſeq. ff. de dolo*, cum aliis per me citatis *in tract. de axiom. juris uſufreq. axiom.* 150. *num.* 1. neceſſariò videtur dicendum, prædictis Eccleſiis nil deberi loco decimarum. Accedit, quia advertit, Navar. *ubi ſup. num.* 3. moraliter loquendo, videtur impoſſibile; rectè judicare, quænam quantitas prædictis Eccleſiis ſolvi debeat, & quinam ſic valor illius; unde neceſſario dicendum eſt, non eſſe faciendam majorem impenſam nec majorem laborem aſſumendum, quam ſit, res ipſa propter quam aſſumitur.

Infertur *quartò*, ſpoliatum per Parochum à perceptione decimarum quas intra ipſius Parochiam poſſidebat, non aliter eſſe reſtituendum, quàm ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam, qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur. Diximus *ſupra in princip. hujus §.* attento jure decimam priori modo conſideratam poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competere, ut nullus alius illam habere poſſit; atqui reſiſtenti jure communi, & illius præſumptione, ſpoliato, faventeque ſpoliatori, non eſt ſpoliatus reſtituendus, donec oſtendat titulum, vel cauſam ſufficientem, qua præſumptio adverſus illum reſultans purgata ſit. Igitur, &c. Probant Corol. text. optim. *in cap. ad decimas*, ibi, *niſi evidenter docuerint*, &c. *de reſt. ſpol. lib.* 6. Innoc. *in cap. litteris*, ubi Beroi. *num.* 87. dicit communem, *eod. tit. in antiq.* Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina col. pen. de cauſa poſſeſ.* Felin. *in c. ad petitionem, num.* 7. *de accuſat.* Cov. *lib.* 1. *var. c.* 17. *num.* 7. Nav. *in c. accepta oppoſit.* 10. *num.* 7. & 21. *de reſtit. ſpol.* Menoch. *illuſtr. c.* 86. *à princ.* & *c.* 89. *n.* 4. Rebuff. *de decim. q.* 13. *num.* 83. Monet. *eod. tract. c.* 5. *num.* 82. Gutier. *l.* 2. *canon. cap.* 21. *n.* 75. Anton. Gabr. *commun. ſub tit. de reſtit. ſpoliat. concl.* 1. *num.* 107. Menoch. *remed.* 1. *recuper. à num.* 367. Pro quibus etiam facit; quia ſi aliàs reſtitutio concederetur non purgata prædicta juris præſumptione, utique lex concedens talem reſtitutionem injuſta cenſeretur, veluti conſentiens, ut ſpoliatus in peccato, & in retentione injuſta perſeveret contra domini voluntatem; ad quem ex prædicta juris præſumptione pertinere dicitur decima, de qua agitur, ad quod alludere videtur text. *ad d. cap. ad decimas.* ibi, *injuſtè occupaſſe*, &c. 43

Nec contra Corol. obſtant verba generalia text. *in d. cap. in litteris, de reſt. ſpoliat.* & ratio illius in fine poſita, ſi dicatur similiter, jus reſiſtere illi, qui abſque canonica inſtitutione retinet eccleſiaſticum beneficium juxta *regul.* 1. *de regul. juris, lib.* 6. & *capit.* 3. *de juſtit.* ſiquidem reſpondetur, reſiſtentiam juris reſultantem ex defectu tituli, ſolam reperiri in proprietate beneficii, non verò in poſſeſſione illius, quæ quidem, licèt injuſta, vera tamen data capacitate poſſidentis reperiri poteſt abſque canonica inſtitutione, eo quòd beneficia ſua natura ſunt poſſibilia, dum quis aliquando poſſi- 44

poſſidendi capax per uſum adæquatum, & ſufficientem tanquam dominus apprehendit, juxta definitionem poſſeſſionis; ac proinde nil mirem, ſi *in d.c. litteris*, reſtitutio ſpoliato concedatur contra ſpoliatorem, non oſtenſa canonica inſtitutione aliqua, quod quidem ſignificare videtur text. ille in ratione, quam aſſignat de prædone reſtituendo; contra verò in decimis, de quibus agimus, quarum poſſeſſioni ex defectu Parochiæ, jus commune videtur reſiſtere. Verùm adverſus talem intellectum urget: quia defectus canonicæ inſtitutionis videtur arguere reſiſtentiam juris non ſolum circa proprietatem; verùm etiam circa poſſeſſionem; & ita verbum *obtineri, in d. regul beneficium*, non tantum ad proprietatem, ſed etiam ad poſſeſſionem referendum eſt, ut multi Doctores arbitrantur. Sic alias, deficiente titulo, fructus recipi non poſſunt, prout in ſpecie reſolvunt Covar. *de ſponſal. p.2. cap.6. §.8. numer.*8. Hojed. *de incompat. benefic. part.*1. *c.* 13. *à princ.* Menoc. *uſi freq. c.*16. qui quidem fructus reciperentur, ſi ſine titulo legis reſiſtentia non daretur circa poſſeſſionem beneficii, ex regul. tex. *in l. bonæ fidei, ff. de acquir. rerum dom.* & ex his reſolvunt Covar. *ubi ſupra numero* 16. *& in reg. poſſeſſor. p.2. §.2. numer.* 7. Navar. *in princip. de Pænit. diſt. 6. numero* 23. Vrget inſuper, quod defectus Parochiæ, etiamſi arguat reſiſtentiam juris in proprietate decimarum; non tamen arguit illam neceſſario circa poſſeſſionem, data capacitate retinentis: nulla enim datur lex, quæ talem poſſeſſionem inficiat propter defectum Parochiæ, arg. tex. *in cap. cauſam, quæ, præſcript. & in c. probibemus de decim.* imò colligitur ex text. *in d. c. ad decimas*, ibi, *poſſediſſe*. Vrget denique, quia idem, *c. ad decimas*, procedit etiam data ſupradicta reſiſtentia circa proprietatem, ut Doctores *ibidem* fateri videntur. Vnde melius reſpondetur, quod licet fateamur, adverſus ſpoliatum à beneficio dari legis reſiſtentiam dum titulum, vel cauſam ſufficientem non oſtendit, nihilominus tamen eadem text. non aſſiſtit ſpoliatori, prout aſſiſtit Parocho, quando à perceptione decimarum intra ſuam Parochiam alium ſpoliat, in quo caſu procedit text. *in d. c. ad decimas*, & hoc corollarium, ſecundum quod ſic explicatum declaratur text. *in c. ex inſinuatione de procuratorib.* ubi habens plura beneficia incompatibilia, ab altero ſpoliatus reſtituitur, & *in c. licet, de præb. l.6.* junctis reſolutis per Abb. *in d. c. litteris numero* 24. plures quos refert Nav. *in dicto cap. accepta numero* 6. Covar. *d. cap.* 17. *num.* 6. Sic alias ſi laicus proponatur ſpoliatus ad alio laico ſpoliatore *ſine* alia oſtenſione tituli, & juſtificatione, reſtituendus eſt ad perceptionem decimarum, quantuncumque ſpoliator velit probare ad ſe illud jus pertinere, prout in ſpecie dicit communem ſententiam Menoc. qui plures *in cap.* 89. *numero* 5.

Nec ſimiliter refragatur text. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. & prop.* ubi jus commune reſiſtebat Clericis ſpoliatis poteſtate eligendi Epiſcopum, & aſſiſtebat Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſpoliatoribus, de quibus *ibi*, ut illi fatentur Pontifex in illis verbis, *canonica inſtituta*, &c. & tamen text. ſupponit, abſque ulla tituli oſtenſione prædictos Clericos fore reſtituendos, niſi in ſimul actum fuiſſet petitorio, in quo Clericis defecerunt. Si quidem omiſſis variis explicationibus, de quibus Abb. *numero* 44. Rip. *numer.* 12. *ibidem*, & alii relati à Covar. *d. cap.* 17. *nu.* 7. latiſſimè Menoch. *d. capit.* 86. *à princip.* ex mente nonnullorum Doctorum reſpondit Præceptores *in d. c. cum Eccleſia*, propterea non fuiſſe factam reſtitutione quia Clerici, de quibus *ibi* non brevi tempore ſicut *in d. cap. ad decimas*, (prout illi intelligunt adverbium *aliquandiu*, ibi poſitum) poſſeſſionem habuerunt ſed diuturnam, & longam quaſi poſſeſſionem eo quod conſtat ex littera non tantum in una, vel in duabus, ſed in trium Epiſcoporum electionibus in ſimul cum Canonicis concurriſſe. Patet ex text. ibi *electio trium Epiſcoporum*, &c. inſuper non ſolum per ſe, ſed etiam per ſuos prædeceſſores concurriſſe. Patet ex princip. text. *verſ. verum* ibi, *ipſi ac prædeceſſores eorum*, &c. ex qua diuturna quaſi poſſeſſione inſurgit præſumptio titulis præcedēti, & ex illa juſtificatur poſſeſſio eligendi, juxta reg. text. *in l. cum de jurem. verſo, ff. de uſuris, & in l. ſi filius C. de petit. hæred.* qua de cauſa text. ille expendit tres illas electiones: alias enim probandam poſſeſſionem per ſe ſolus ſufficiebat unicus actus, qui effectum ſortiretur, juxta reg. text. *in capit. conſultationibus*, *de jure pa-* 45

patron. communis ex Cov. *in reg. poſſeſſor. part.2. in princ. num. 6.* quæ quidem explicatio ſimiliter probabilis eſt,& uti talis defendi,& teneri poteſt prout defendimus *in collect. ad d. cap. ad decimas, numer. 7. & 8.* Sed tamen urget aliquo modo, quia aſſiſtentia trium electionum, de neceſſitate non convincit longinquitatem temporis, ſiquidem poterant Epiſcopi electi brevi vivere tempore. Viget inſuper: quia text. non expendit illas tres electiones in cauſa poſſeſſorii, de qua *ibi* directè non agebatur, (tunc enim unica tantum electio ſufficiebat) ſed in petitorii, ſuper quæ ſententia prolata fuit. Urget tertio, quia text. *d. capit. ad decimas* indiſtinctè loquens, talem diſtinctionem temporis non facit, quæ quidem facienda erat, ſi de neceſſitate requireretur. Ærget denique; quia adverbium, *aliquandiu*, poſitum *in d. cap. ad decimas*, etiam longinquitatem temporis, licet non magnam, importare ſolet, ac proinde videtur inconveniens, ut poſſeſſio in illo text. juſtificetur, recurrere ad longinquitatem temporis. Quare advertimus, *in d. cap. cum Eccleſia* per evidentem præſumptionem cõſtare de titulo; ſiquidem in illo text. Clerici, de quibus ibi, ex ſcientia, patientia Canonicorum fuerunt recepti ad electionem faciendam, ex qua ſcientia & patientia urgenti præſumptione reſultavit privilegium, ſine quo non eſt veroſimile, Canonicos recepiſſe prædictos Clericos: unde neceſſario dicendum, eſt in ſpecie illius text. Clericos habuiſſe titulum, vel ſaltem aliquid loco tituli, & de illo conſtare, juxta *reg. l. 2. C. de ſervit.* quo quidem titulo, ſeu cauſa ſufficiente juſtificabitur poſſeſſio, quia juſtificata text. ſupponit, Clericos fore reſtituendos, ſi ſolum remedio poſſeſſorio ageretur.

46 Utrùm autem laici ſpoliati decimis, agentes interdicto unde vi, ſint ante omnia reſtituendi, quæſtio eſt in præſenti non contemnenda; in qua reſolvendum exiſtimo, quod ſi laici ſint ſpoliati decimis, id eſt, jure decimandi, & petendi decimas, & agant prædicto interdicto, nequaquam reſtituendi ſunt, ex eo, quia, cum neceſſarium ſit poſſeſſionem probare juxta *capit. conſultationibus, in fine, de offic. deleg.* & laici prædictum jus decimandi nullo modo poſſidere poſſint, *capitulo cauſam, quæ, de præſcript.* juxta commune intellectum, quinimò illius juris ſint omnino incapaces, quia dependet à ſpiritualibus, ſcilicet, ab adminiſtratione Sacramentorum, & officio ſpirituali, cui tanquam acceſſorium inſeparabiliter, adhæret, *capit. 1.* ibi, *jure Sacerdotum, 16. quæſtione 9. capit. quamvis 16. de decim. cum ſimilib.* rectè fit, ut laici ſpoliatis, tanquam omnino prædicti juris incapacibus, nullatenus competat reſtitutio, & circa hunc caſum nulla poteſt eſſe difficultas.

Tota verò controverſia verſatur, quando laicus ſpoliatur fructibus ipſis temporalibus, qui decimarum nomine ipſi nomine proprio ſolvuntur ex aliquo titulo temporali, manente jure ſpirituali decimandi penes ſpiritualium miniſtros, in qua diſtinguendi ſunt duo caſus. *Primus*, eſt quando laicus ſpoliatur decimis ab alio laico, & contra illum agit interdicto, *unde vi*, in quo reſolvendum contra illum reſtituendum eſſe, ut tenet Brixien. relatus à gloſs. *verb. præſumuntur, in d. capitul. ad decimas*, gloſs. *in capitul. 1. 14. quæſtion. 1.* ſequuntur aliis, ut per Gabr. *commun. ſub tit. de reſtitut. ſpoliat. conc. 1. à numero 71.* Beroi. *in capitul. item, cum quis, à numero 45. eod. tit.* obſervat praxis Galliæ ex Guid. Pap. *deciſ.* 288. doctores communiter, ut per Mench. *illuſtr. capitul. 89. numero 5.* Covar. *d. cap. 17. numero 6.* Cujus rei ratio eſt, quia, cum laicus proponatur ſpoliatus decimis, quas poſſidebat, neceſſariò ſequitur, illum eſſe reſtituendum, ſi agat interdicto, *unde vi*, juxta vulgares regulas: quicquid contrarium teneant gloſs. *d. verb. præſumuntur*, ſtatim in princip. & alia *verb. commodo, in cap. ex parte, de reſtit. ſpoliat.* & frequentius videantur Doctores probare, teſte Franc. *in d. c. ad decimas*, Abb. *num. 9. in d. cap. ex parte*, & alii citati à Cov. *d. numer. 6. in princip.* & à Menoch. *d. cap. 89. num. 4.* debebant enim conſiderare, non eſſe neceſſarium, quod laicus probare poſset poſseſſionem decimarum ſpecialiter ei prohibitam, quando ipſe laicus ſpoliatur ab alio laico, contra quem etiam eſt juris præſumptio, idque ex eo, quia prohibitio legis antea, & poſt Conc. Lateran. reſpectu promiſſionis decimarum adverſus laicos operabitur, ne habeant civilem, & juſtam earum poſſeſſionem; & tantam quæ ſufficiat ad prædictas decimas, præſcribendas;

das; non tamen exinde ſequitur, laicum non poſſe habere naturalem, & in iſtam decimarum poſſeſſionem qualem habet quicunque prædo, quæ ſufficiens ſit, ut ſpoliatus reſtituatur, juxta *d. cap. litteris, de reſtit. ſpoliat.* Alter caſus eſt, quando laicus ſpoliatur ab eo, cui jus commune aſſiſtit, veluti à Parocho intra ſuam Parochiam, juxta terminos text. *in d. cap. ad decimas*, in quo ſecute reſolvimus reſtituendum non eſſe, niſi evidenter docuerit, ſe vel ex privilegio Romani Pont. vel ex conceſſione feudali ante Lateranen. Concilium, vel alio ſimili modo probaverit, ſe poſſeſſionem decimarum fuiſſe legitimè aſſequutum. Cujus rei ratio eſt: quia ſi Canonicis ſpoliatis decimis à ſpoliatore intra ſuam Parochiam reſtitutio denegatur, niſi evidenter docuerint, ſe illarum poſſeſſionem legitimè aſſequutos, juxta *dicta capit. decimas* quia ſcilicet, Ius commune reſiſtit illis, & in ſimul aſſiſtit huic, à fortiori multo magis id ipſum locum habebit, ſi à Parocho intra ſuam Parochiam laicus ſpoliatur decimis, qui multo magis reſiſtit jus commune, & juxta hunc caſum poſſunt intelligi DD quos citat Covar. *dicta num. 6. in princ.*

48 Infertur *quintò* reſolutio ad illam quæſt. utrum decimæ abſque Parochia præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis? In qua partem negativam in ſpecie tuentur S Antonin. *part. 2. tit. 4. cap. 3. §. 3. verſ. & notat*, & videtur ſentire S. Thom. 2. 2. *q.* 87. *art. 3. ad 3.* Pro qua facit primo text. *in cap. pervenit* ibi, *decimas*, & *cap.* 16. *quæſt.* 1. ubi text. dicit, abſque Parochia decimas obtineri non poſſe. Facit rurſus; quia jus percipiendi decimas eſt acceſſorium miniſterio Sacramentorum, & ita uti tale ſint prædicto miniſterio tanquam ſine fundamento exiſtere non poteſt; unde cum præſcribens, qui Parochus non eſt, minimè dicatur miniſter aliquo tam Sacramentorum, neceſſario, videtur dicendum, abſque Parochia decimas non eſſe præſcriptibiles: Facit tertio, quod decimæ debitæ ſunt in recognitionem univerſalis dominii, & ſubjectionem, juxta text. *in cap. tua nobis, de decim.* & tamen conſtat, prohiberi illa præſcribi, quæ talem recognitionem perſolvuntur, ut probat *l. competit. C. de præſcript. triginta* reſolvunt Abb. *numero* 18. Felin. & alii *in capit. ad audientiam, de præſcript.* juvat deciſio text. & quæ ibi notant Doctores *in capit. cum non liceat de præſcript.* Facit quarto, quia non debet operari præſcriptio illa, quæ omnino tollit Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum ſaluti præjudicialis morum correctionem, & fidelium reformationem auferre poteſt arg. tex. *cap. cum ex officio, de præſcript.* Conſtat autem, data præſcriptione, qua decimæ abſque Parochia exigantur, tolli, aut ſaltem diminui Sacramentorum adminiſtrationem, & conſequenter morum correctionem, & reformationem auferri, eo quod Parochus videns ſublatum ſibi jus decimandi, deſſicile incitabitur ad exercenda ſupradicta, quæ animarum ſaluti ſunt maximè neceſſaria.

Contrariam tamen ſententiam tenuit in ſpecie gl. *verb. componendum*, ubi Abb. *nu. 5. in c. pen. decim.* Covar. *lib. 1. var. c. 17. num. 8. verſ. 3.* Rebuff. *d. tract. qu. 13. numero 63.* Gutier. *lib. 2. Can. c. 21. num. 60.* Monet. *d. tract. cap. 5. num. 167.* Rot. *in Florentina Parochialis, 22. Maii* 1630. coram Rev. D. meo Coccino Decano, & eſt communis ſententia. Pro qua in primis faciunt multa jura quæ paſſim in decimis præſcriptionem recipiunt, ut eſt text. *in c. ad Apoſtolicæ, & in cap. cum ſint, & in c. eum contingat, & in cap. dudum de decim. & in c. de quarta, & in cap. ad aures de præſcript. & in c ſtatuto, §. pen. de decim. lib. 6.* Facit rurſus, quia privilegium, & præſcriptio æquiparantur, ut vulgo deducitur, & text. *in c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif. & in cap. accedentibus, in fine*, ubi gloſſ. *de exceſſ. Prelat.* & non eſt negandum, mediante privilegio decimas acquiri poſſe abſque Parochia probat text. *in capit. tua* 25. *§* 1. *de decim.* fatentur omnes *in d. cap. cauſam quæſt. de preſcript.* Covar *d. cap. 17. num. 13.* Gutier. *conſ. 5. num. 2. & 17* Facit etiam, quia omnes res, in quibus dominium reperitur, niſi ſpecialiter prohibeantur, præſcriptionem recipiunt juxta text. *in c. 2. & in cap. auditis, & in c. accedentes, & in cap. cum ex officii de præſcript.* & conſtat, jus decimandi eſſe in dominio Parochi adminiſtrantis Sacramenta, juxta ſupra reſoluta *in princ. hujus capit* inſuper nullam dari prohibitionem particularem, qua de-

cimæ

cimæ præſcribi prohibeantur: Facit denique quia quemadmodum attento jure Parochi jus decimandi reſervatur: ita quoque attento eodem jure Canonicis Eccleſiæ Cathedralis jure Epiſcopum eligendi reſervatum eſt, juxta text. *in c.1.* cum multis *ibidem de elect.* quod quidem jus eligendi præſcriptionem recipere conſtat ex tex. *in d. cap. cum Eccleſia, de cauſa poſſeſ.* Quibus fundamentis hæc communis ſententia verior videtur, qua retenta, non obſtant ſupradicta pro contraria opinionem fundamentali.

Ad primum enim de tex. *in d. cap. pervenit*, ſatisfit, ſi dicas, in illo text. & ſimilibus tantum prohiberi Monachis jura Parochialia uſurpare; non tamen negat, tempore habili ad præſcribendum poſſidentes mediante illo acquirere poſſe, ut advertit Gutier, *d. numero* 60.

Ad ſecundum dicendum eſt, verùm quidem eſſe, quod jus percipiendi decimas neceſſarium eſt, prædicto miniſterio Sacramentorum; non tamen eſt inconveniens ut præſcribatur manente congrua Parochi ſuſtentatione, in qua principaliter, immediate, & inſeparabiliter jus percipiendi fundatur, & contra quam præſcriptio dari nequit. Unde, quamvis præſcribes Parochus non ſit; lex tamen, dum particulariter non prohibuit, voluit ut tale jus mediante præſcriptione in illum tranſire, juxta regul. text. *in l. uſucapionem, ff. de uſucap.*

Ad tertium reſpondetur, tex. *in d. l. competit*, procedere in bonis publicis, in quibus dominium, & poſſeſſio non reperitur; & ideo non verificari in jure decimandi; quod quidem, licet publicam habeat auctoritatem, eo quod decimæ ſint inſtitutæ in prædictam recognitionem; tamen reſpectu ipſius Parochi jus particulare eſt.

Ad quartum denique fundamentum ſatisfit, ſi advertamus, manente congrua ſuſtentatione ex ſe mediante præſcriptione non auferri, nec diminui Sacramentorum adminiſtrationem, ſicut non aufertur, nec diminuitur morum correctio, aut fidelium reformatio; quod ſecus eſt, ſi præſcriptio congruam Parochi ſuſtentationem auferat, quæ quidem ex ſupradicta conſideratione dari nequit, veluti contra jus divinum, contra quod procedere non poteſt arg. tex *in capit. ultim. de præſcript.* junctis adductis per me *in tract. de jure eccleſ. libro 1. capitul. 2. ex numero* 119.

Intellige ſupradictam ſententiam procedere data capacitate poſſidendi in præſcribente; ſi enim talem capacitatem præſcribens non habuerit, nequaquam præſcriptio admittenda eſt Abb. Felin. & alii *in d. cap. cauſam quæſt.* Covar. *lib. 1, var. cap.* 10. *num.* 14. Anton. Gabr. *commun lib. 5. tit. de præſcript. concl.* 1. *num.* 19. Pereg. *de jure fiſci, lib. 6. tit. 8. num.* 18. & 19. Patet, ſi expendamus, ſine poſſeſſione præſcriptionem procedere non poſſe juxta reg. *ſine poſſeſſione, de regul. juris, in 6.* Monet. *de decim. cap. 4. num.* 80. ac proinde, qui poſſeſſionem habere non poteſt, nequaquam præſcribere valet; ſic alias ſolum perſonæ Eccleſiaſticæ, non verò laici jus decimandi præſcribere poſſunt: ſiquidem illæ capaces ſunt: iſti verò minimè valent ſpiritualia adminiſtrare, quorum ratione decimæ perſolvuntur; ac ſubinde † illæ benè, iſti verò minimè poſſunt decimas, poſſidere, & præſcribere, prout in ſpecie probat text. *in d. c. cauſam, quæ de præſcript*, Balb. *de præſcript. 1. part. 4 princip. quæſtion.* 7. *num.* 53. & 1. *part.* 5. *à nu.* 56. Cov. *d. l.* 1. *var. cap. 17. num. 6. verſ.* 4. Rebuff. *d tract. quæſt.* 13. *à numero* 67. Ioſeph. Ludou. Paruſ. *dec.* 10. *num.* 8. & 9. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immunit. lib.* 3. *cap. 19. num* 50. Gutier. *pract. lib. 1. qu. 15. à numero* 2. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 17. num.* 15 Suar. *lib. 1. cap.* 17. *numero* 3. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib.* 7. *cap. 36. qu.* 11. Gilchen. *de præſcript. part. 3. capitul. 8. à num.* 16. Pereg. *dict. tit. 8. numero* 18. & *conſ. 74. volum.* 1. Camill. Borell. *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 19. à numero* 114. Cancer. *var. reſol. tom. 1. cap. 23. num.* 6. Et procedit in omnibus decimis, quocunque titulo, etiam temporali, à laico percipiendis, ut multis argumentis ex profeſſo comprobant Beroi, *conſ. 21. à num.* 8. Cou. & alii, quos refert Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 16. à princip.* & plures alii, quos plenè adducit Gilchen. *d. cap. 8. nu.* 17. & ita omnes ſentire affirmat, & ſequitur Suar. *d. cap. 7. numero* 1.

Limitatur tamen, ut locum non habeat quoad decimas quas verè & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateran. vel ſi agatur de præſcribente contra laicum, qui ante Lateran acquiſiverat, ut ex aliis reſolvunt Covar. *d. cap. 17. nu. 5. verſ. ſed ſi*

dubitetur, & multis adductis Gilchen. *d.c.* 8.*n.*19. Suar. *d.c.*27.*n.*4. quia: cum eo tempore à Prælatis inferioribus in feudum laici dari potuiſſe conſtituant, ceſſat prohibitio legis, ex qua poſſeſſio, vel præſcriptio ipſa potuit impediri, nihilve repugnat, quod ea quæ ab inferioribus Prælatis in feudum obtineri potuerunt, præſcriptione etiam acquiri valeant, juxta vulgarem æquiparationem præſcriptionis; & privilegii, de qua *in d. c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignif.* cum ſimilibus.

52 Quod autem ſupra diximus, laicos, ſcilicet, nulla præſcriptione, etiam immemorabili, decimas acquirere poſſe, intelligendum eſt, ut procedat; ſi præſcriptio allegetur ut talis, propter defectum poſſeſſionis, quæ debet eſſe civilis id eſt, juſta, & probata à lege quoad omnes civiles affectus; & in materia, de qua agimus, non eſt legibus ſimpliciter approbata, ſed potius damnata, ut colligitur ex *d.c. cauſam quæ.* Verùm ſi privilegium Summi Pontif. allegetur, quod ſolum in hac materia ſufficit, & ad ejus probationem tempus immemoriale fuerit oſtenſum, tunc præſumptione juris probato immemoriali tempore probatur titulus privilegii allegatus; cum enim decimæ titulo temporali ex conceſſione Pōtificis laico acquiri poſſint, juſtiſſimè præſumendum eſt quod ſi tot annorum intervallo nemo ipſi quæſtionem movit, juſtum initium habuit poſſeſſio ut per text. *in d. c. ſuper quibuſdam, & l.*3. *§. dudus aquæ, ff. de aqua quotid.* multaque alia explicant Gabr. *d. tit. de præſcr. concl.*1. *à n.*44. latè Maſcar. *de prob. concl.*1377. *à n.*7. Card. Tuſch. *tom.* 6. *lit.* P. *concl.* 550. *à n.* 4. ex quibus ad noſtrum caſum de laico decimas præſcribente, ut ſuccumbere debeat, immemoriale tempus in vim præſcriptionis allegaverit, & tamen tuendus, ſi in ſua poſſeſſione privilegium Romani Pont. allegét, & in probationem oſtendat poſſeſſionem temporis immemorialis, docent poſt alios à ſe relatos Cov. *d. n.*5. *verſ. ſed ſi dubitetur*, Menoç. *de præſ. l.*6. *præſ.*86. *n.*4. Mench. *illuſt. c.*89. *n.* 7. Maſc. *d. concl.*1377. *n.*32. Gilchen. *d. c.*8. *n.*23. Suar. *d. c.*27. *n.*4: in quo tamen advertimus, quod communiter requiritur ultra tempus immemoriale, quod probetur fama privilegii habiti à Romano Pont. vel inferioribus Prælatis ante Conc. Lateran. ex Berol. *conſ.*21. *nu.*15. & Rebuff. *qu.* 13. *nu.*69. Menoch. *dict. præſ.*86. *n.*5. quamvis ab illis recedant Covar. Gilchen. & Suar. *prox cit. loc.* Unde accedente fama privilegii ſeu feudi obtenti ante Concil. Later. immemoriali præſcriptione allegata † laicum tutum eſſe tenuit latè Rot. *dec.*215. *per tot. p.*2. *dec. & in Pampil. decim.* 8. *Martii* 1613. coram R. D. meo Coccino Decano, & alii, ut per addit. ad Monet. *de decim. c.*5. *n.*118. *in ult. edit.* ubi cum eadem Rot. in Valentina *decimar.* 21. *Julii* 1613. coram Card. Cavalerio inter ejus impreſſas, *dec.*258. *n.*3. *& in Toletana decimarum* 4. *Decembris* 1515. coram bon. mem. Dunozetto, ſubdit, ſolam immemorialem præſcriptionem ſuffragari perſonę Eccleſiaſticæ ad acquirendum jus decimandi. 53

An autem decimas, quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poſſit laicus contra laicum præſcribere, ſolet ab aliquibus in dubium revocari, in quo affirmativa ſententia, verior eſt, quia per illam legitimam conceſſionem laici patrimonium, & quodammodo profanæ, & laicales efficiuntur ex generali reg. tex. *in l. Paulus §. alias per procuratorem ff. de acquir. hæred. cap.*1. *§. verum, de jure patron. in* 6. cum ſimilibus, quibus probatur: mutata perſonæ poſſidentis conditione, mutari etiam ipſorum bonorum conditionem. Quare ita tenet Felin. *in d. cap. cauſam, quæ n.* 4. & poſt Caſſan. Bald. & alios Menoch. *d. c.*86. *nu.*3. Valaſc. *de jure emphyt. q.*17. *n.*15. qui omnes poſt Fel. intelligunt procedere, in decimis, quæ titulo perpetuo feudi, vel ſimili ſunt penes laicos, non ita ſi ad tempus ei fuerint conceſſæ, atque ita reſpectu ſolius juri ad laicos ſpectantis, non verò ut aliquo modo cedat in Eccleſiæ præjudicium. 54

Intellige *ſecundò* ſupradictam reſolutionem, videlicet decimas abſque Parochia præſcribi poſſe præcedente titulo in præſcriptione cum ſpatio 40. annorum, ſiquidem, deficiente illo, præſcriptio non admittitur, niſi immemorialis: conſtat namque titulum eſſe neceſſarium ad præſcriptionem, quando illi jus commune reſiſtit, ut in ſpecie probat allegante text. *in c.* 1. *de præſcript. lib.* 6. ac proinde cum præſcriptio decimarum in aliena Parochia repugnet juri communi, neceſſariò dicendum eſt, titulum ad illam requiri, quo purgetur præſumptio malæ fidei reſultans 55

tans

tans ex talis juris reſiſtentia, prout in ſpecie advertit. Imol. & communis ex Rip. *ibidem nu.* 123. *in cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſ. & prop.* Cov *var. lib.* 1. *cap.* 17. *nu.* 7. & 8. *ad fin.* Padil. *in l.* 2. *C. de ſervitut. num.* 19. Rebuff. *de decim. q.* 13. *n.* 8. Menoch. *illuſtr. c.* 87. *num.* 1. *l.* 2. *canon. c.* 21. *nu.* 60. & 67. * lactiſſimè Caſtil. *tom.* 7. *de tert c.* 34. * Rot. *in Civitaten. decimarum*, 18. *Maii*, 1596. coram Giptio & *in Comen. decimarum*, 3. *Martii* 1604. coram Ortembergo, & *in Taurinen. decimarum*, 18. *Maii*, 1607. coram R. D. meo Coccino Decano, & *in Sabinen. decimarnm* 1. *Julii* 1609. coram eodem & *in Novarien. decimarum*, 26. *Februarii*, 1631. coram R. P. D. meo Pirovano, ubi fuit dictum quòd ſi agatur de præſcribenda quota in totum, non ſufficit poſſeſſio; ſed requiritur implicitus titulus per immemoriale cum fama privilegii vel explicitus cum quadragenaria.
56 dragenaria. † Ad præſcribendum verò contra illum, qui habet decimas de jure ſpeciali, puta ex donatione, ſufficit præſcribenti bonam fidem probare, Gloſs. *verb. titulum*; *propè fin. verſ. & ſecundum hoc poſſemus in c.* 1. *de præſcript. l.* 6. Butr. *in c. pervenit. n.* 14. *de cenſib.* Anchar. *conſ.* 162. *ſub n.* 3. Balb. *de præſcr.* 1. *par.* 5. *princ. q.* 8. *nu.* 6. Rot. *in Conchen. decimarum*, 20. *Aprilis*, 1592. coram Cardin. Pamphilio ſen. & *in Valentina decimarum de Candia*, 12. *Maii*, 1630. coram eodem. Item, ad
57 hoc, † ut una Eccleſia præſcribat decimas Epiſcopo de jure communi debitas, quas tamen Epiſcopus numquam poſſedit, cum non agatur de jure quæſito, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcientia, & patientia Epiſcopi; ita Rip. *n.* 25. *in c. ad decimam, de cauſa poſſeſ. & prop.* & ibi Abb. *n.* 46. Felin *in c. ſi diligenti n.* 7. *circa fin. verſ.* 2. *reſervatio, de præſcript.* Rot. *in d. Sabinen. decimarum.* 1. *Julii*, 1609. coram R. D. meo Coccino Decano.

58 Intellige *tertiò*, præſcriptionem percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad novalia non extendi. Patet, ſi expendamus prẹſcriptionem privilegio comparari, juxta *reg. d. cap. ſuper quibuſdam*, *verſ. præterea*, cum aliis ſupra citatis, ac ſubinde cum privilegium percipiendi decimas non extendatur ad novalia, *c. ſuggeſtum*, *c. tua* 25. *§.* 1. *de decim. c.* 2. *in princip.* & *§.* 1. *illo tit. libr.* 6. Cov. *libr.* 1. *var. cap.* 17. *n.* 13. Gutier. *d. cap.* 2. *num.* 116. meritò dicendum eſt, præſcriptionem percipiendi decimas ad novalia non eſſe trahendam; & ita in ſpecie text. optim. *in cap. cum contingat* 29. *de decim.* & *in cap. ult. §. ult. eod. tit. lib.* 6. Covar. *d. cap.* 17. *n.* 13. Rebuff. *d. tr. queſt.* 14. *nu.* 18. & 25. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 77. Monet. *de decim. cap.* 4. *nu.* 79. & *cap.* 5. *nu.* 110. Pro quibus etiam facit, quia † in præſcriptione debet fieri 59
ſtricta interpretatio, ut advertit Marian. Socin. *conſ.* 275. *col.* 3. *vol.* 2. Monet. *d. cap.* 4. *num.* 81. ac proinde cum novalia antea non poſſideantur, ad illa trahi non poteſt, juxta illud, quod colligitur ex *reg. ſine poſſeſſione de regulis juris, in* 6. tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum. Sic aliàs præſcribenti decimas in una villa, ſeu Parochia, in qua ſunt prædia diverſa, & habentia diverſos terminos, ſi aliqua penitus inculta de novo redigantur ad culturam, decima inde proveniens ſolvenda non eſt, ſed illi, ad quem de jure communi decimæ ejuſdem villæ ſpectant, ut tradunt Rebuff. *d. qu.* 14. *nu.* 9. Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 80. quod quidem temperandum eſt procedere reſpectu ipſius agri, non verò ſuppoſito illo reſpectu fructuum ejuſdem; nam, ſi ager ex quo ſylvæ ceduæ fœni, aut herbæ redditus percipiebantur, & ex his decimas, vel alia portio præſcribenti ſolvebatur, de novo fuerit proſciſſus, & ad culturam redactus, ex eodem agro decima erit perſolvenda, ex frumento, vel alio quocunque fructu, prout benè advertit Gutier. *d. cap.* 21. *num.* 92. & Monet. *d cap.* 4. *num.* 80. parum enim refert, fructus ipſius agri eſſe mutatos cum præſcriptio realis debeat cenſeri, id eſt, concernens terram, non ſpeciem fructuum perceptorum, ut obſervat idem Gutier. *d. loco, num.* 94. 103. & 107 alioquin eſſet in poteſtate ſolventis privare aliquem decimis, contra text. *in c. cum in tua de decim.*
† Sic ſanè, ſi quis præſcripſerit decimas 60
tritici in aliena Parochia ſeminato milio, vel alio, utique non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi feruntur, ſecundum Anchar. *in dict. cap. cum contingat, in fine*, Communis ex Covar. *pract. cap.* 37. *num.* 5. *in princ.* Rebuff. *d. tract. quæſt.* 14. *num.* 19. & *qu.* 6. *nu.* 35 Gutier. *d. loco.* Sic ſimiliter, † qui præſcripſit decimas in 61
una parte fundi, maximè per limites, &

clauſuram deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera parte fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt, ut per Rebuff. *d. q.* 14. *n.* 20. Abb. *conſ.* 71. *vol.* 2. Gutier. *d. c.* 21. *n.* 101. Monet. *d. tract. c.* 4. *n.* 84.

62 Sed dubitari poteſt, quid dicendum, quando quis præſcripſit decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco, & aliquis de novo ad illum locum venerit? Reſpondendum videtur, quod præſcribens ab illo decimas habebit; ita in ſpecie Gutier. *d. c.* 21. *n.* 112. eo quod talis præſcriptio reſpectu habitantium in illo realis eſt, & præſcriptio cauſata à jure reali, extenditur ad omnes illos, adverſus quos, præſcriptum non fuit: ſiquidem tunc non dicitur præſcriptio in una perſona ad aliam extendi, ſed jam facta reſpectum generis comprehendi ſpeciem, quæ offertur, quamvis adverſus illam ſpecificè præſcriptum non ſit, ex doctrina Bart. *in l. miles ita §.* 1. *ff. de mil. teſt.* Accedit, quod remota aliqua perſona ex illa Parochia, & in aliam ſe transferente, præſcriptio manens in genere habitantium, illam perſonam non ſequitur, eo quod adhuc in eodem genere verificatur: unde ſimiliter de novo veniente præſcriptio in eodem genere habitantium manebit, ac ſubinde talis veluti pars illius generis in eodem contenta decimam perſonalē ſolvere tenetur.

* Olim Hiſpaniis tertiæ decimarum, præcipuè in Toletana provincia, ornamentis Eccleſiarum, & fabricis deputatæ à quibuſdam laicis tenebantur, qui eas in proprios uſus pro magna parte convertebant; quare Honorius *in ſua Bulla* incip. *Ex parte ſua, ſub Dat.* 17. *Kal. Aprilis Pontificatus ſui anno* 3. Toletano Archiepiſcopo conceſſit, ut ad triennium nullius contradictione, ſeu appellationem obſtante medietatem dictarum tertiarum inter Cruce ſignatos, quos hujuſmodi ſubventione viderit indigere, ſecundum providentiæ ſuæ arbitrium dividat. Proviſa, ut ſi alicujus Eccleſiæ fabricam reparatione ſic indigere videat, ut reliqua medietas ad eam non ſufficiat reparandam, illi nihil ſubtrahat de tertia memorata. Poſtmodum Ferdinandus Rex Caſtellę occupavit decimarum tertias hujuſmodi, eaſque cum offenſione divina ſuis uſibus applicabat, & ideò Gregorium *in ſua Bulla*, incip. *quanto chariſſimum*, 16. *Kal. Maii*, *Pontificatus ſui anno primo*, mandavit omnibus Epiſcopis Caſtellæ, quatenus ipſum Regem, ut ab hujuſmodi uſurpatione deſiſtat, moneant prudenter, & efficaciter inducant, ipſarum Eccleſiarum Rectoribus diſtrictus inhibentes ne Bailivis Regiis, ipſas præſumant tertias exhibere, quæ conſtitutio reperitur in archivo S. Eccleſiæ Toletanæ *caxa* 32.

Primus omnium Clemens per ſuam Conſtit. incip. *claræ memoriæ, ſub dat. apud Caſtrum Nom. Avenion. diœceſis quarto Non. Novembris, Pontificatus ſui anno* 8. conceſſit Alphonſo Regi Caſtellæ, ut duas partes tertiæ portionis decimarum Eccleſiarum terræ ſibi ſubjectæ, in quibus hujuſmodi portio ſolvebatur, ipſarum Eccleſiarum fabricis uſque ad triennium liberè percipere poſſit reparandis caſtris, & terris Regni ſui, quæ per Sarracenos extiterant occupata, ita tamen quòd ſi Rex præfatus elapſo triennio ſupradicto per ſe, vel alium, ſeu alios quicquam exigeret, vel reciperet de duabus partibus ſupradictis, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurreret, ſuaque terra, Eccleſiaſtico interdicto ſubjaceret.

Demum Alexand. VI in ſua conſt. incip. *Dum indefeſſa, ſub dat. Idib. Februarii anno Incarnat. Domini* 1494. Ferdinando Regi, & Eliſabethæ Reginæ Caſtellæ, & Legionis conceſſit, ut perpetuis futuris temporibus tertias decimarum in Reginis prædictis, & Granatæ percipere, & levare licitè, & liberè valerent. Sed quoad Regnum Granatenſe Innocentius VIII. eiſdem Regibus Ferdinando & Eliſabethæ conceſſit omnes & ſingulos fructus, redditus, & proventus decimales in toto illo Regno pro tempore provenietes ea tamen conditione quòd ipſe Ferdinandus, & Eliſabetha Reges ex eiſdem fructibus competentem dotem, & portionem cum Archiepiſcopo Granatenſi, & præfati Regni Epiſcopis, & Cathedralium, ac Collegiatarum Eccleſiarum hujuſmodi Capitulis, nec non beneficiatis, & hoſpitalibus, ipſorumque hoſpitalium & dictarum Eccleſiarum fabricis aſſignare deberent, & tenerentur; & deinde Paulus III. in ſua conſt. incip. *Exponi ſub die* 22. *Julii* 1541. declaravit monaſteria domus & ordines eorumque Prælatos, Conventus, Fratres, & perſonas ad decimarum hujuſmodi ſolutionem

tionem juxta diſpoſitionem, & formam, ac tenorem juris communis quibuſcunq; privilegiis non obſtantibus teneri, & efficaciter obligata, ac obligatos exiſtere. *

A quibus perſonis decimæ ſint perſolvendæ. §. III.

SUMMARIUM.

1 *Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponatur, de ſolutionem decimarum ſunt obligati.*

2 *Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes tenentur ad decimarum ſolutionem.*

3 *Judæi, & alii infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium.*

4 *Decimas prædiales ſolvere cogendi ſunt Judæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum; non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis provinciis habent, ut n.5.*

6 *Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur.*

7 *Clerici ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum.*

8 *Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum.*

9 *Parocho non ſunt ſolvendæ decimæ ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure vivunt.*

10 *Clerici tenentur ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium, quæ ſæculari jure, putà hæreditario, emptionis, vel alio quovis titulo compararunt.*

11 *Clerici ex lucris, de redditibus ſui temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligatur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent.*

12 *Privilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat.*

13 *Privilegium Papæ poteſt aliquos, ſive in parte, ſive in totum, eximere à ſolutionem decimarum, manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione.*

14 *Privilegium, quo quis ſive in parte, ſive in totum, à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extenditur ad novalia, quæ ex poſtfacto orta fuerint.*

15 *Privilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad novalia non extenditur.*

16 Cap. ex parte l. 3. de decim. *declaratur.*

17 *Religioſi omnes ſunt exempti privilegio in jure ſcripto, à ſolutione decimarum, de novalibus tantum, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt.*

18 *Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii privilegio in jure ſcripto non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum; quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt.*

19 *Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſolvendas, non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorum ad pecuniam.*

20 Cap. ex parte l. 1. de decimis, *revocatum eſt per text.* in c. nuper. 34. eodem tit. *non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, ut num. 47.*

21 *Monachi Cæleſtini, & Cluniacenſes.*
22 *Monachi Congr. Caſſin.*
23 *Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ.*
24 *Monachi Eremi Camalduleu.*
25 *Monachi B. M. Montis Virginis.*
26 *Selveſtrini.*
27 *Fratres B. M. de Mercede.*
28 *Fratres S. Antonii Viennen.*
29 *Cruciferi*
30 *Fratres Prædicatores*
31 *Fratres Conventuales S. Franciſci*
32 *Canonici Regulares S. Salvatoris*
33 *Monachi S. Baſilii*
34 *Minimi S. Franciſci de Paula*
35 *Carthuſiani*
36 *Moniales S. Claræ*

(21–29:) *obtinent exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt.*

* *De Converſis, vel Confratribus mediæ Crucis del Thao Ordinis Hieroſ. Virginibus item, & viduis aliiſque mulieribus tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Au-*

S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum & Sanctiſſimæ Trinitatis, aliorumque Ordinum, Beatæ nominatis, & Patribus Societatis Jeſu, quid ibid.

37 Cap. nuper 34. de decim. *eſt neceſſaria derogatio expreſſa in privilegiis eximentibus à decimarum ſolutione.*

38 *Exẽptio à decimis nõ ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur*, c. nuper. 34. de decim.

39 *Privilegium habentes nõ ſolvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de agris quos aliis colendos tradunt.*

40 *Privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos; arrendatarios, ſeu emptores prædiorum.*

41 *Papa communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe axemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exẽptione fiat ſpecialis mentio.*

42 *Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio.*

43 *Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſteriis proprietatem tranſiviſſe.*

44 *Privilegia eximentia ſolutione decimarum amittuntur, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ Parochiali.*

45 *Privilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ,* * *Exemptio de non ſolvendis decimis ex conceſſione Sedis Apoſtol. an effectum ſortiatur, in præjudicium juris tertiarum Regie Hiſpanæ remiſſivè ibid.* *

46 *Religioſi omnes privilegio in jure ſcripto muniuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt.*

47 Cap. ex parte l. 1. de decimis, *diſcutitur.*

48 *Leproſi in communi viventes de hortis ſuis qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſolvere non coguntur.*

49 *Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam privilegii.*

50 *Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare.*

51 *Epiſcopus poterit interponere decretum & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum.*

52 *Epiſcopus poterit decimas, quas nunquam poſſedit, poſt earum recuperationem, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundum diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere.*

53 *Decimas, quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur.*

54 *Decimas aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa.*

55 *Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laicis concedere.*

56 *Decimarum in conceſſione laicis facienda, eſt adeò neceſſaria auctoritate Sedis Apoſtol. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama privilegii.*

57 *Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſione Juris decimandi facta laicis non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & ultra.*

58 *Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur.*

59 *Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateran. decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ſed verius, ut n. 61.*

60 *Decimæ ſi laicis conceſſe reperiantur, & noſciatur, an poſt, vel ante Conc. Later. fuerit conceſſa, poſt Concilium conceſſa cenſentur.*

62 Cap. 2. §. fanè; de decim. lib. 6. *declaratur.*

63 *Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſint oſtenditur.*

64 *Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio.*

65 *Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur.*

66 *Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus, puta fæno, oleo, decima non ſolvatur.*

67 *Conſuetudo valet, quòd ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores recipiat,*

piat, & alia minores.

68 *Conſuetudine poteſt introduci, ut decimæ uni Eccleſiæ alias debitæ, alteri adſcribantur, & ſolvantur.*

69 *Conſuetudo non ſolvendi integras decimas debet ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptiones.*

70 *Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus provinciis.*

71 *Conſuetudo in ſolvendis decimis eſt conſideranda.*

72 *Conſuetudo in ſolutionem decimarum ſit quæ attendenda, loci ne vicinioris, an loci, ubi prædia exiſtunt, vel ubi ſit ſolutio decimarum, an diœceſis, oſtenditur.*

73 *Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali.*

74 *Conſuetudo illa potius eſt attendenda, quæ favet Parochiali, quam quæ favet prædiali Eccleſia.*

1 OMnes fideles Parochiani, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati; cum enim omnes recipientes ſpiritualia teneantur ſolvere decimas; ut *in princip. hujus cap.* oſtendimus, & omnes fideles Parochiani à ſuis Parochis recipiant Eccleſiaſtica Sacramenta; de ratione enim Parochianorum eſt, ut tanquam Parocho ſubditi prædicta Sacramenta ab alio non ſuſcipiant; qui ob id proprius Sacerdos appellatur, Sot. *in 4. dict. 18. qu. 4. art. 2.* Nav. *in cap. placuit nu. 124. de pœnit. diſt. 6.* rectè fit, ut omnes fideles Parocho, niſi exempti eſſe dicantur, ad decimarum ſolutionem ſint obligari, *cap. ex tranſmiſſa 23. & c. à nobis 24.* ibi, *quilibet de decim.* Rebuff. *de decim. q. 5. à princip.* Hieronym. Carat. *de jurib. parochial. tit. 5. capit. 9.* Azor. *inſtitutionum moralium par. 1. lib. 7. quæſt. 7. cap. 24. qu. 1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. nu. 87.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. de divino cultu, c. 16. n. 1.* Leſſ. *de juſtit. tom. 1. lib. 2. c. 39. dub. 5. n. 22.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 6. l. 2. c. 1 n. 1.* Monet. *de decim. c. 5. à princ.* ubi, *nu. 26.* ait quòd †
2 Reges, & Principes tenentur ad decimarum ſolutionem, & *num. 27.* quod & ipſi pauperes, * quibus tum decimæ majori parte ſunt remittendæ, ſi id neceſſitas poſtulaverint. Benincaſ. *de paup. in 6. ſpec. de jud.* Coroc. *c. 52. num. 6. & 7.* * Unde.

Infertur *primò* Judæos, & alios infideles non teneri ad ſolutionem decimarum. 3
Diximus ſupra, omnes infideles Parochianos obligari ad decimas perſolvendas, atqui infideles, neque fideles ſunt, neque Parochiani, juxta illud Pauli 1. *ad Cor. 5. de his, qui foris ſunt, nihil ad nos* habetur *in cap. gaudemus, de divort.* Igitur, &c. Probat Corollar. tex. à ſpeciali *in cap. ex tranſmiſſa 23. de decim.* tradunt Gloſ. *verb. perſolvendas, in c. de terris illos tit.* Lambert. *de jurepatron. lib. 1. par. 1. qu. 7. art. 3. num. 3.* quorum reſolutio vera eſt in decimis perſonalibus, cum illarum nullo modo infidelis debitor ſit, ut tenent Gloſ. *verb. perſolvendas,* ibi, *unde perſonales decimas non perſolvunt, in d. cap. de terris,* ubi Butr. *ſub nu. 2. verſ. vel oppono.* Sot. *de juſtit. lib. 6. quæſt. 4. part. 4.* Suar. *d. libr. 1 cap. 16. numer. 4. verſ. in qua diſtinctio,* Azor. *juſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 24. q. 3.* Monet. *d. cap. 5. num. 38.* Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. libel. 2. cap. 9. nu. 1.* Fagundez *dict. præc. 5. libel. cap. 1. ex num. 4.* Carat. *dict. tit. 5. cap. 6. verſ. infideles.* Probatur ratione: etenim, cum decimæ in ſuſtentationem Clericorum miniſtrantium, & ratione Sacramentorum à ſubditis ipſius Eccleſiæ dari jubeantur ita ut ſi prædicta non adminiſtrarentur, nulla ratione exigi deberent, juxta illud Pauli 1. *ad Corint. 9.* ibi, *ſi nos vobis, &c.* & infideles non ſunt ſubditi Eccleſiæ, nec in gremio illius exiſtere dicuntur; inſuper Sacerdotes quidpiam ſpirituale illis non miniſtrent; rectè fit ut eiſdem Sacerdotibus nullum jus competat adverſus illos, nec ille decimarum debitores eſſe dicantur. Quamvis contrarium in his decimis perſonalibus tenuerint: Gloſſ. *in cap. quanto, ſub figuratione caſus, in fine, de uſur. & in cap. decimæ, 16. quæſtion. 1.* quam ſequitur Ancharan. *in dicto c. de certis, ſub num. 1.* & *ibi* Abb. *numero 6.* Rebuff. *d. tract. quæſt. 5. num. 11.* Pro quibus facere videtur, quod infideles ſub poteſtate, dominio Dei exiſtunt, ac proinde cum in ejuſdem dominii univerſalis ſignum decimæ ſint reſervatæ, neceſſariò videtur dicendum, infideles ad illarum ſolutionem eſſe obligatos; ſiquidem in illis reperitur ea ratio, propter quam decimæ inſtitutæ ſunt. Sed facilè reſpon-

reſpondetur, reſervationem illam non fuiſſe facta in univerſo Orbe, ſed ſolum in terra Chananæorum à Deo, populo Iſraelitico donata, ac proinde prædicta reſervatio non reſpexit illos, qui in aliis regionibus habitabant; & eo maximè, quia illa ſuſtentationis moderatio Levitis congruebat; propterea per præceptum indictum illi populo, ut ſolveret eis decimam partem fructuum, alii non comprehendebantur; quod ſimiliter Eccleſia pro ſui Sacerdotibus ad inſtar illius præcepti imperavit ſuis ſubditis, quo præcepto illos, qui illius fidem nunquam amplexi ſunt, nequaquam comprehendit, ut eleganter Sot. *libro nono, de juſtit. quæſtion.* 4. *articulo quarto, colum.*4.*in fine*, unde neceſſariò dicendum eſt, infideles ad tales decimas perſolvendas nullo modo obligari; quod quidem aliquatenus temperandum videbatur, ut procedat reſpectu ipſarum decimarum, non reſpectu ſatisfactionis illius intereſſe, quod Eccleſia parochialis eſt perceptura ab eo Chriſtiano, qui poterat in eadem Parochia habitare; tale enim Eccleſia petere poterat, ne alias defraudetur: & ita in ſpecie tradit gloſs. *verſ. prætextu, in d. c tua nobis*, Abb. *in d. cap. de terris, num.* 6. Sot. *art.*4. *colum.*3. *ad fin.* licèt prætextus ille, quòd Eccleſia defraudetur, non mihi ſolidus videatur; quia decima perſonalis debetur intuitu laborum, *d. cap.* 10. 16. *qu.*1. *d. cap. ad Apoſtolicæ, & cap. ex tranſmiſſa, de decim.* ergo hac ratione poſſet Eccleſia Parochialis intereſſe prætendere à quocunque nobili fidei non laborante, vel induſtriam non exercente, propterea quod ſi nobiles ibi non habitarent, poſſent in illis domibus habitare artifices, vel aliis induſtrioſi homines ex quibus poſſet Parochi ab eis decima recipere, ut benè obſervat Ricciul. *d. cap.* 9. *numero* 4.

4 Ad decimas verò prædiales perſolvendas cogendi ſunt Judæi, & infideles reſpectu tamen poſſeſſionum, quaſi ipſi in terris Chriſtianorum titulo emptionis, vel alio compararunt, prout colligitur ex text. *in d. cap. de terris*, ibi, *vel poſſeſſione penitus renunciandas*, & ibi, *compellas*, quæ verba non verificantur, niſi reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum, & melium ex *capit. quanto pœn. de uſuris*, ibi, *quas à Chriſtianis*, &c. Suar. *alleg.* 28. *numero* 4. & 5. Azor. *d. lib.* 7. *capit.* 24. *quæſt.* 1. Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.* 1. §. *unic. dub.* 9. Monet. *dicto capit.* 5. *à numer.* 36. ubi extendunt ad Paganos, Turcas, & Hæreticos. Probatur ratione: etenim, cum decimæ prædiales ab ejuſdem prædiis ad illas obligatis ita debeantur, ut reſpectu illorum onera realia cenſeantur, & infideles teneantur ed omnia onera realia reſpectu poſſeſſionum, quas in provincia Chriſtianorum poſſident, arg. text. *d. l. Imperatores, ff. de publican. & vectig.* rectè fit, ut prædicti infideles, reſpectu talium decimarum, attento jure debitores eſſe cenſeantur, prout Sylveſt. tradit *verb. decima numero* 13. Accedit, quia Eccleſia non debet fraudari à ſuo jure quæſito in prædio propter infidelitatem acquirentis, à quo jure neceſſario fraudatur, ſi decimæ prædiales in hoc caſu ab infidelibus non ſolvantur, prout conſiderat text. *in d. terris, verſ. ne fortè, & in d. capit. quanto, in fine.* Utrùm autem iſta decimarum ſolutio fiat ab infidelibus, uti decima formali, an verò tanquam de onere annexo dubitari poteſt: nam Oldrad. *conſ.* 91. Mantu. *conſ.* 188. *colum.* 1. & Abb. *in d. c. de terris, ſub numero* 5. videntur tenere, quòd fiat tanquam de decima vera, & formali, ex eo, quòd decimarum realium ſolutio eſt de jure divino *dict. capit. tua nobis de decim.* ac proindè ad eam obligantur etiam infideles, quia & ipſi tenentur recognoſcere Deum, ut ſupremum Dominum. Sed contrarium, quòd, ſcilicet, ſolutio fiat, uti de onere, per text. *in cap. quanto*, §. *fin. de uſur.* innuere videtur gloſſ. *in dict. cap. de terris*, dum rationem aſſignat, quod ad eum ſpectat fructuum onus, ad quem ſpectat fructuum perceptio; ſequitur Suar. *dicto lib.* 1. *cap.* 16. *ex numero* 6. *uſque ad numero* 13. ubi *numero* 8. & 11. ad fundamentum contrariæ ſententia reſpondit præceptum de decimis realibus perſolvendis eſſe quidem de jure poſitivo, quod non fuit datum omnibus hominibus, ſed populo Iſraelitico, & conſequenter hodie non extendi niſi ad fideles.

At verò reſpectu poſſeſſionum, quas infideles in ſuis Provinciis habent, non tenentur ad decimas prædiales perſolvendas, eo quòd ceſſat in prædiis jus acquiſitum per Eccleſiam, & ipſis infidelibus ceſſat ratio, propter quam debitum deci- 5

marum

marum conſtituitur. Non obſtat quòd, ſicut Eccleſia parat eſt infidelibus Baptiſmum, & deinde alia Sacramenta miniſtrare: ita quoque videtur illos teneri in Chriſtianiſmum nomina ſua dare, & Sacramenta ſuſcipere: & ideò cum ratione Sacramentorum decimæ debeantur, ut *in princ. hujus cap.* diximus, utique dicendum videbatur, voluntatem infidelium non eſſe Eccleſiæ imputandam, & ſic non debere defraudari à ſuis decimis, quæ ejdem Eccleſiæ debitæ ſunt. Satisfit enim dicendo cum Sot. *d. articulo* 2. *colum.* 4. *in princ.* quod, licet omnes mortales ad fidem ſuſcipiendam teneantur: donec tamen illa profiteantur, nequaquam noſtris legibus obligantur, neque noſtris Prælatis obedire tenetur, quando præceptum directè in illos dirigitur, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 5. *De his, qui foris ſint*, &c. ac ſubinde cum ceſſet obligatio legis, ceſſat quoque obligatio perſolvendi decimas, quantuncunque ex parte Eccleſiæ non deficiat voluntas adminiſtrandi illis Eccleſiaſtica Sacramenta. Quod ſi poſſeſſiones jam aliquando in poteſtatem Chriſtianorum perveniunt, tunc non ſolum decimæ ex illis perſolvendæ ſunt, & infideles illarum ſunt debitores in futurum: verùm etiam tempore præterito conſiderato ratio habebitur præteritarum decimarum, ſi prædictæ poſſeſſiones iterum ad gremium Eccleſiæ reducantur; nam, cum talia prædia non ita tranſeant infideles, quin penes illos dominia, & obligationes retineantur, ita vel recuperata attenta rei veritate, ut ſaltem jure poſt liminii apud Chriſtianos ſemper exiſtere cenſeantur, ut probat opt. text. *in cap. prima actione* 16. *quæſt.* 4. facit text. *in l. ſi captivus*, 20. *verſiculo verum, ff. de captivis*; reſolvit D. Barb. *in l. divortio, §. interdum numero* 7. *ff. ſoluto matrimon.* rectè fit, ut reſpectu illorum propter jus Eccleſiæ, quæſitum, prædicti infideles debitores decimarum etiam præteritarum eſſe cenſeantur; advertit in ſpecie Abb. *in d. capitul. de terris, numero* 5. *in fine*, dicens debere Eccleſiam, cui debentur, cum illis miſericorditer agere.

6 Infertur *ſecundò*, Clericos, in quantum ſunt fideles; non habito reſpectu ad clericatum, teneri ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur. Diximus ſuprà, omnes fideles Parochianos, niſi exempti proponantur, ad decimas ſolvenda obligari: atqui Clerici habitantes in territorio alicujus Eccleſiæ, fideles Parochiani ſunt; nec enim, ex eo, quod ſunt Clerici, de obligantur à ſubjectione Parochiæ ſuæ, juxta reſoluta per Doctores *in capitul omnis utriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ.* Igitur, &c. Probant Corol. text. *in capit.* 2. *verſ. illi verò*, *& in capit. commiſ. ſum.* 4. *de decim.* tradunt S. Thom. 2. 2. *qu.* 87. *art.* 4. Sot. *lib.* 9. *de Iuſtit. quæſt.* 4. *art.* 4. Cov. qui alios refert, *var. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 8. *verſ.* 1. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *capit.* 39. *dub.* 5. *nu.* 23. Gutier. 2. *canon. qu. cap.* 21. *nu.* 26. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 2. *cap.* 2. *à num.* 1.

† Clerici verò, ut tales conſiderati, non 7
ſunt debitores decimarum ex illis bonis, in quibus tanquam tales conſiderantur: ſiquidem ſic conſiderati non ſunt Parochiani; de ratione enim Clerici eſt, ut aliis ſpiritualia miniſtret ac proinde cum decimæ ratione adminiſtrationis ſpiritualium debeantur à Parochianis, quibus illa facta eſt, utique clerici, quibus, in quantum tales, prædicta adminiſtratio non fit, & propterea non dicuntur Parochiani, ad decimarum ſolutionem non tenebuntur. Ex his jam.

Primò colligitur, clericos non teneri 8
ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum. Patet, ſi expendamus reſpectu illorum fructuum non Parochianos, ſed clericos miniſtrantes ſpiritualia conſiderari: unde nil mirum, ſi ex illis ſolvere decimas non teneantur; ita in ſpecie probat text. *in dict. cap.* 2. *in princip.* qui neceſſariò ſic intelligendus eſt, eo quod Pontifex ibi adducit exemplum Levitarum, quos conſtat nihil aliud poſſediſſe, quàm decimas, quas loco beneficiorum obtinebant, ut habetur *Joſue capit.* 15 *in fin. & Numer. cap.* 18. ac proinde ut ſimilitudo rectè procedat, text. ille *in princ.* neceſſario intelligendus eſt de beneficiis Clericorum, prout in illis reſolvunt S. Th. & Sot. *ubi ſuprà*, vel interpretandus, ut probet, Clericum non debere decimam ſolvere Clericis ex illis decimis, quas ipſe percepit, ſicut ajunt Rebuff. *quæſt.* 5. *num* 6. Monet. *d. capit.* 5. *qu.* 1. *numer.* 8. & Azor. *d. cap.* 24. *quæſt.* 5. quidquid aliter, atque aliter intelligere nitantur Perez. *l.* 1.

pro-

propè fin. verſ. eſt & aliud titul.3.l.1.Ordin. pag. 67. Suar. *d.tract.2.de decim.lib.1.capit. 17.numer.23.* Franc.Leo.*in theſauro fori eccleſ.part.2.cap.12.de decimis,à numero 52.* Bellet.*diſquiſit. clerical.p.1.tit.de Clerico debitore,§.12.à n.35.* Valer.Reginal.*in praxi fori pœnit. lib.19.nu.88.* Vaſq.*in Opuſc.de benefic.cap.1.qu.unic.dub.8.* Marc. Anton. Genuenſ.*in practic.eccleſiaſt.qu.628.* Paul. Layman.*in Theologia morali, lib.4.tract.6. cap.3.num.3.* Leſſi.*de juſtit.lib.2.capit.39. dub.5.nu.23.* ubi intelligit de clericis ejuſdem Eccleſiæ. Sic ſanè † decimæ non ſunt ſolvendæ Parocho ex prædiis ejuſdem Eccleſiæ,ex quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure vivunt, prout in ſpecie reſolvuunt Doctores *ſuprà* citati; ſi modo prædicto prædia etiam dotalia Eccleſiæ fuerint intra limites ejuſdem, alias ſecus, ut tradunt gloſs. *verb. nullo in capitul.1.de cenſib.* Abb.*num.6.in d.cap.2.& in cap.nuper.notab.1.de decim.* Rebuff.*d.q.5.num.20.* Covar.*d.l.1.cap.17.num.8.verſ.2.* Azor.*d. quæſt.5.* Valer. Reginald.*d.num.88.* Gutier. *d.cap.21.num.54.* Bellet.*d.§.12.nu.36.* quicquid indiſtinctè contrarium ſentiant *gloſ. 1.in d.c.2.* ibi, *hoc intellige de dote Eccleſiæ de qua Clerici non debent dare decimas.* S. Th.*d.art.4.* Balb.*de præſc.p.5.prin.quæſt.7.* Utrum ex fructibus perſonalibus, quos ipſi Clerici ex officio Clericali accipiunt, ſolvere teneantur decimas perſonales? dicendum eſt, quod ſimiliter non tenentur ex ſupradicta ratione, & ita fatentur Cov. *d.cap.17.numero 8.v.1.* Monet.*d.cap.5.n.4.*

9 (margin, at "dem Eccleſiæ")

10 Colligitur *ſecundò*, Clericos teneri ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſecularium, quæ ſeculari jure, puta hæreditario, emptioni, vel alio quovis titulo compararunt. Patet,ſi expendamus reſpectu hujuſmodi prædiorum magis Parochianos, quam Clericos conſiderari, ac proinde nil mirum, ſi decimas ſolvere teneantur; & ita in ſpecie probat text.*in d. c.2. verſ. illi profectò,* ſic neceſſario intelligendus:tradunt Sot.*d.quæſt.4.art.4.* Covar. *d.capit.17. numero 8. verſ.1. hinc conſtat.* Azor.*d. quæſt.5.* Monet.*d. cap.5.numero 3.* latè Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.605.in 1.edit.aliàs reſol.429.in 2.edit.* ubi probat Clericum teneri ſolvere decimam de eo, quod percepit ex patrimonio, ad cujus titulum fuit ordinatus. Quod ampliandum eſt primo, ſive prædicta prædia ſint in aliena,ſive in propria Parochia; utroque enim caſu procedit ratio de qua ſuprà. Ampliandum eſt quoque ſive Clerici ſint Rectores earundem Eccleſiarum, ut advertunt S. Thom. & Cov. *locis proximè citatis*; ſive Epiſcopali, ſeu quacunque alia dignitate Perfulgeant, juxtà text. per locum à ſpeciali *in cap. qu.16. quæſt.1.* Gutier.*d.cap.12.num.1.* Nec refragatur dicere, quod Prælati exempti non ſubſunt Parocho,arg.tex.ubi gloſs.& Doctor *in cap.ult. de Pœnit.& remiſſ.* Siquidem reſpondetur, illos Prælatos non ſub eſſe Parocho per accidens quia ſcilicet, alteri ſubiiciuntur, nempè Romano Pont. vel Prælato ſuperiori, ſed nihilominus attenta rei natura, Parochianos eſſe ſicut alii fideles. arg.text. *in d.cap. omnis utriuſque ſexus*, & inde eſt, quod illorum familia remanet ſubjecta ipſis Parochis, ut advertit Sot. *in 4. diſt.18. q.4.artic.2.col.8.* facit text.*in d.cap.quæſti.*

Colligitur *tertiò*, Clericos ex lucris, ac redditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe,& perſonali debito obligari ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali à quo Sacramenta percipere debent, ut per Cov. *dict.cap.17.num 8.verſ.primum hinc conſtat.* Suar.*d.lib.1.cap.17.n.21.* Rebuff.*d. q.5.n.9.* Fagund.*d.præc.5.lib.2.capit.2.nu.2.* Monet.*d.capit.5.num.4.* Paul.Layman.*in Theolog.moral.lib.4.tractat.6.capit.3.num. 2.* ubi advertit quod licèt hæc reſolutio hodie nullum uſum habeat in decimis merè perſonalibus, quippe quas nec laici, multo minùs Clerici pendere ſolent, locũ tamen habet in terris novalibus,quas ſi excolat Clericus, cum antè nullum, aut modicum fructum afferrent, ad decimas Parocho ſuo ex illis ſolvendas obligari incipit,non per accidens ratione rei,ſive terræ, ſed per ſe, & ratione propriæ perſonæ. 11

Infertur *tertiò* reſolutio ad illam quæſtion. utrum privilegio Romani Pontific. poſſit dari exemptio à ſolutione decimarum? In qua partem affirmativam in ſpecie tenuerunt Doctores communiter *in cap.à nobis,de decim.* Dec.*conſ.113.num.2.* Covar. *lib.1.var.cap.17 num.9.* Gutier.*conſ.5.nu.8. & Canon.q.l.2.c.21.n.26.& 139.* Fr.Ludov. Miranda *in man. Præl. tom.2.q.49.artic.6.* Monet. *de decim.c.5.num.46.* Leſſi.*de juſtit. l.2.c.39.dub.5.* Suar.*d.lib.1.cap.18.numer.1.* Fagundez.*d.præc.5.lib.2.c.4.num.1.* Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.2.cap.4.n.63.* noviſſimè 12

mè Hieron. Roderic. *in compend. qu. Regul. reſ. 50. n. 2. cum ſeq.* Pro quibus faciunt plura jura, quæ circa reſolutionem decimarum de privilegiis Romanorum Pontificum mentionem faciunt, prout eſt tex. *in d. c. à nobis*, ibi, *exemptis*, *& in c. ſuggeſtum 9. in c. ex par. 10. & in c. ad audiendam 12. & in c. pen. de decim. & in c. ſi de terra 6. & in c. accedentibus 15. & in c. dudum 31. de privileg.* Faciunt etiam plura alia privilegia, quæ non ſolum aliquibus Religioſis circa decimas non ſolvendas à Sũmis Pontificibus ſunt conceſſa, de quibus *infrà* mentionem faciemus ſed etiam Regi Catholico pro Regnis Granatæ, & Valentiæ, ac aliis proceribus per totam Hiſpaniam, ut conſtat ex *dec. 702. p. 1. div. & dec. 665. p. 3. rec.* quæ quidem privilegia nequaquam Pontifices concederent, ſi ad illa concedenda poteſtatem non haberent.

Laborant tamen gloſſ. & Canoniſtę noſtri, tenentes decimas eſſe de Jure divino in aſſignanda ratione, ob quam contra illud diſpenſare videatur Summus Pont. cum tamen alioquin non poſſit, ut videtur probari ex *c. ſunt quidam, & cap. ſtatuta 25. qu. 1. cap. litteras, de reſtit. ſpol. c. cum ad Monaſterium, in fine, de ſtatu Monach.* & tuentur plures, quos plena manu citavi *in medio tract. de Jure Eccleſiaſtico, lib. 1. de perſonis, c. 2. de poteſt. & auctorit. Romani Pont. numero 119.* In primis gloſſ. *verb. exemptus, in d. cap. à nobis*, exiſtimat, per talem conceſſionem exemptionis non tollit omnino jus naturale, aut divinum, quo debetur congrua ſuſtentatio, ſed ſolum limitari in illo caſu particulari, quo ſuo privilegio aliquem eximit à ſolutionem decimarum quo quidem prædicta gloſſ. exiſtimat non eſſe inconveniens ut fiat à Pontifice. Sequitur gloſſæ explicationem Dec. *ubi ſupr. & in c. cum ordinem in princip. de reſcript.* dicit receptum Menoch. *illuſt. cap. 89. n. 11.* Verùm hæc gloſs. explicatio non placet; convincitur enim in primis, quia ſuppoſita illius explicatione non valeret talè privilegium exemptionis abſque juſta cauſa, eo quod ſine illa deficit poteſtas diſpenſandi in jure naturali & divino, ut oſtendimus *dict. cap. 2.* & tamen apparet prædictum privilegium validum eſſe, quantumcunque ſine juſta cauſa concedatur, ut fatentur multi ex ſupra relatis. Convincitur etiam, quia talis cauſa juſta non præſumeretur in dicto privilegio, niſi per ipſum concedentem eſſet expreſſa, juxta tradita per Doctores *in cap. quæ in Eccleſiarum de conſtitut.* quod tamen non videmus in multis privilegiis, quæ circa exemptionem decimarum ſunt conceſſa, prout plura reperiuntur. Undę alii Doctores exiſtimant, Pontificem non adverſari juri naturali, & divino in concedenda exemptione decimarum, eo quod tantummodo illud jus decimarum eodem divino, & naturali jure debitum dicitur remittere prout in effectu tradit Gutier. *d. cap. 21. num. 26.* & ante illum apertè Sylv. *verb. decima num. 11.* Pro qua declaratione facit, quia in decimis, ſicut in aliis rebus ſpectantibus ad Chriſti. Patrimonium, habet Eccleſia jus adminiſtrationis, ut reſolvit Abb. *nu. 20.* & alii *in c. cum ſuper, de cauſ. poſſeſſ. & prop.* quo circa ſicut procurator cum libera adminiſtratione cenſetur habere ſpeciale mandatum ad diſtrahendas res domini ſui conſtituentis, juxta text. *in l. procurator. ff. de procurat.* ita quoque Eccleſia cenſetur habere prædictum ſpeciale mandatum, ac ſubinde nil mirum, ſi Pontifex ſuo privilegio diſtrahens remittat prædictum debitum decimarum, juxta reg. text. *in cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2.* ſic ſimiliter idem Pontifex diſpenſat in voto, cujus obligationem juris divini eſſe conſtat: quæ quidem explicatio, licet defendi valeat: nobis tamen placere non poteſt, ſiquidem illa remiſſio fieri poteſt à Pontifice circa illa, quæ ſunt in illius adminiſtratione, & nullum niſi Eccleſia reſultat præjudicium, juxta reg. tex. *in c. 2. de præb. l. 6.* nihilominus tamen dato præjudicio in tali remiſſione, jus naturale, & divinum offenditur arg. text. *in c. 1. verſ. nec nos de cauſa poſſeſ.* quod pręjudicium appareat fieri Parocho, cui jus quæſitum eſt ad recipiendas decimas à ſuis Parochianis. At Monet. *d. c. 7. nu. 53.* puta, Papam poſſe aliquibus immunitatem à decimis concedere; non autem in univerſum præceptum de decimis ſolvendis tollere, quia primo caſu juri humano pontificio, non vero naturali, aut divino derogat; in ſecundo verò, quia tale decretum eſſe irrationabile, nec conveniens Chriſtianæ Reip. cujus intereſt ſpiritualium miniſtros inopes non eſſe, & quia

quia juri naturali, & divino congruit, ut laborantes in vinea Domini mercedem aliquam decentes à laicis accipiant, quique ſpiritualia ſeminant, temporalia metant. Sed nec hæc explicatio difficultatem abſolvit. Quare ego pro vera declaratione advertendum exiſtimo, exemptionem decimarum dupliciter poſſe conſiderari, vel enim talis eſt, per quam miniſtri ſuſtentatio oſtenditur, vel rurſus talis proponitur, quia conceſſa adhuc remanet prędicti miniſtri congrua, & ſufficiens ſuſtentatio. Meminit hujus diviſionis Cov. *var. lib.*1.*cap.*17.*nu.*9. Gutier *d.cap.*21.*num.*29. Hoc ſuppoſito, reſolvendum eſt, in priori caſu privilegio Romani Pontificis fieri non poſſe, ut talis exemptio procedat, ſiquidem congrua miniſtri ſuſtentatio, quæ in hac ſpecie oſtenditur, & aufertur jure divino debita eſt, ut ſupra oſtendimus; quod quidem jus divinum, & naturale privilegium Romani Pont. offendere nequit. Non ſic dicendum in poſteriori caſu; in quo per privilegium illius, talis exemptio concedi poteſt: ſiquidem præceptum de ſolvendis decimis, quatenus excedit prædicta congruam miniſtri ſuſtentationem, non eſt divinum, ſeu naturale, ſed ſolum humanum, contra quod privilegium dari poteſt. Ex is:

13 Colligitur *primò*, poſſe privilegium aliquod, ſive in partem, ſive in totum, eximere à ſolutione decimarum; utroq; enim caſu manente, ſufficere Parochi ſuſtentatione, verificatur ratio de qua ſupra, prout in ſpecie reſolvit Covar. *citato loco*, Gutier. *d.cap.*21.*numero* 29. Azor. *d. lib.*7.*cap.*37. *quęſt.*6. Nec obſtat dicere, quod axioma illum divinum. *Dignus eſt operarius mercede ſua*, ſine dubio adſtringit omnes illos, ad quorum utilitatem operarius ipſe laborat, ac ſubinde omnes debere concurrere ſubminiſtrando cibo, juxta illud Pauli 1. *ad Corinth.* 9. ibi. *Quis ſuis ſtipendiis militavit unquam?* Unde cum Parochus ad omnium Parochianorum utilitatem laboret, videtur dicendum, quod quantuncunq; ille Parochus ſufficientem habeat alimoniam, nihilominus tamen attento jure naturali, & divino debitores ſunt decimarum, & conſequenter nullus ex prædictis Parochianis poteſt privilegio eximi ſaltem in totum ſolutionem decimarum. Satisfit enim, ſi advertamus prædictum axioma procedere quidem collectivè, ita ut in illa Parochia ab illa immediatè Parochus habeat cibum hoc eſt congruam ſuſtentationem pro miniſtrandis ſpiritualibus omnibus illis, qui in eadem continentur, & eandem conſtruunt; non verò procedit diſtributivè ita, ut ſinguli ex eadem individuo, niſi aliud jus humanum addatur, teneantur. Pro quo facit, quia conſuetudo potens fuit, ut homines à decimis perſonalibus in totum excuſarentur, quorum multi in illo tempore ſicut & modo alios non habebant, nec habent fructus ex quibus decimas ſolvere poſſent, & non eſt dicendum, quod magis operetur conſuetudo, quam privilegium Romani Pontif. arg. text. *in capit.* 1. *de conſtit. lib.* 6. & per conſequens, quod auctoritas illa non diſtributivè, ſed collectivè intelligenda eſt. Facit etiam, quia ut Doctores fatentur non privilegio fieri poteſt, ut tanta quantitas perſolvatur, & videtur dicendum majorem, vel minorem quantitatem non variare obligationem ſolvendi decimas in ſuo fundamento, argument. text. *in l. ult. ff. de fundo inſtrum.* ac proinde ſi privilegium manente congrua ſuſtentatione aliquem, vel aliquos in parte eximere poteſt, utique dicendum eſt in totum eoſdem manente eadem ſuſtentatione eximere poſſe.

Colligitur *ſecundò*, privilegium quo quis, ſive in partem, ſive in totum à ſolutione decimarum ſimpliciter eximitur, non extendi ad novalia, quæ ex poſt facto orta fuerint. Patet, ſi expendamus hujuſmodi privilegium de decimis non ſolvendis eſſe quidem odioſum, tum quia contra jus procedit, tum etiam quia Parochi præjudicium in ſe continet, ac ſubinde data in aliquibus illius operatione in alijs, quantum fieri poteſt, reſtringendum eſt, juxta reg. text. *in lib.* 2. *§. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico*, juvat, *reg. odia de regul. juris, lib.* 6. ita in ſpecie tradunt Rebuff. *d.tract.qu.*15.*num.*3. & refert alios, & ſequitur Gutier. *d.cap.*2.*num.* 130. Monet. *cap.*4. *num.*67. noviſſimè Hieron. Roder. *in compend. quæſtion. Regul. reſ.* 50.*num.*6. Accedit, quia † privilegium de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum, ad novalia non extenditur, prout in ſpecie probat text. *in capitulo* 2. *§.* 1. *de decim. libro* 6. latè reſolvit Covar. *d.lib.*1.*var.* 14 15

ca-

capitul.17.numer.13. ex eo, quia tale privilegium ex prædictis duobus odioſum, reſtringendum eſt. Quod ſi privilegium concedatur de non ſolvendis decimis de propriis laboribus factis, tunc etiam novalia, quæ propriis fiunt manibus comprehenduntur juxta text *in cap.ad audientiam 12.& in c.ex parte 1.de decim.* Rebuff. *dict.quæſt.14.num.28.* Gutier. *d.capitulo 21. num. 3.* Monet. *d. cap. 4. num. 68.* accedit; quia privilegium quantuncunque ſit odioſum, ut ſupra dictum eſt, & uti tale in dubio ſtrictè intelligendum, ex Gutier. *d.conſ. 5.num. 15.* nihilominus tamen non refragante, imò juvante concedentis intentione, ſemper intelligendum eſt ſecundum propriam ſignificationem, ita ut illa comprehendantur: quæ in propria veniunt ſignificatione: docet in ſpecie Dec. *conſ.13.num.ult.* Rebuff. *d.tract. quæſt. 13. num. 32.* & conſtat appellatione laborum propriè novalia contineri, ut probat text. *in d. capitulo ad audientiam*, text. ſic intelligendum *in capitul.quid per novale de verbor.ſignif.* ac ſubinde nil mirum, ſi in tali privilegio novalia, quæ fiunt manibus, compræhendantur, & ita in effectu tenet Monet. *dict. capitulo 4. numero 68.* ubi *numero 69.* ſubdit privilegium non ſolvendi decimas novalium intelligendum eſſe de his novalibus, in quibus alter non habet tempore datæ immunitatis, quaſi poſſeſſionem juris percipiendi decimas, per tex. *in c.dudum pen. de privileg. & in c.ſtatuto, in princ. de decim. in 6.*

16 Verùm obſtat maximè text. alia difficilis, *in cap. ex parte il 3. de decim.* quatenus probat, privilegium Eccleſiaſticæ perſonæ conceſſum, ut ſibi accipiat decimas ſuorum prædiorum, novalia comprehendere; quia, quando majus conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur, de cujus intellectu multa tradunt Covar. *d.cap.17.numero 13.* Gutier. *d.cap.11.numero 116.cum ſeqq.* Menoch. *conſ.36.numero 21.* Rebuff. *d. tract. quæſtione 14.* Valaſc. *conſ.85.num.9.* Suar. *d. tract.2. de decim.lib.1.cap.23.numer.4.* Menoch. *d.cap. 4.numero 65. & 66.* * Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.782.numero 15.* Caſtill. *tom.7.de tert.cap.14. numero 14.* * inter quos ille videtur melior intelligendi modus, quod procedat ex mente concedentis: & maximè, quia in eo tex. non agitur de privilegio percipiendi decimas in aliena Parochia: hoc enim reſtringendum erat, idque colligitur ex illis verbis, ibi *parochiarum tuarum*, & in his terminis rectè convenit ratio, quia cui majus conceditur, minus conceſſum eſſe videtur: nam quidam contendebant, ad Abbatem in ipſius Parochia decimas novalium non pertinere, vel quia eas non poſſidebat, vel quia præſcriptione, aut alia ratione eas amiſerat, vel denique ut ex integra refert Rebuff. *d. loco num. 8.* quia Epiſcopus decimas novalium cuidam Canonico conceſſerat, unde privilegium hoc Pontificis hoc caſu favorabile debet cenſeri, quia per illud fit regreſſus ad jus commune juxta reg. text *in l.ſi unus, §. pactus ff. de pactis*, cum vulgaribus, Sed iſte Rebuff. intellectus ex originali, & integra, quam refert, nequaquam defendi poteſt; quia ſi bene advertamus, integra relata per Rebuf. non eſt originale *d. cap. ex parte*, nec ullo modo pertinet ad ejus ſpeciem, imò ſuper alia longè diverſa emanavit: idque conſtat non ſolum ex verbis utriuſque, in quibus longè differt littera unius ab alio, & in integra non habentur verba, ſicut nec ratio ſcripto in illo text. verùm etiam, quia tex. ille agit de Abbate S. Columbæ Senonen. in Epiſcopatu Pariſien. & illi Abbati facta fuit conceſſio, de qua agit text. & ad eundem, ut ex ſupraſcriptione conſtat, dirigitur Decretalis: at vero integra per Rebuffum relata agit de caſu, qui contingat in Epiſcopatu Novarien. Provinciæ Mediolan. & juxta ſupraſcriptionem ejuſdem Rebuffi dirigitur ad Rectorem Eccleſiæ Beatæ Alariæ, cui decimarum facta fuerat conceſſio, tum etiam, quia in præfata integra non dicit Papa Rectorem, de quo agit, ſecundum jus, & ex vi primæ conceſſionis poſſe percipere novalium decimas, ſed potius ex nova indulgentia concedit id, ita ut quandiu vixerit Canonicus, qui eas novalium decimas percipiebat, & ſententiam pro ſe obtinuerat, nullum eidem in perceptione præjudicium inferatur, ſed tamen eo mortuo indulget Papa prædictas decimas Rectori, & illi Eccleſiæ. At *in d. cap. ex parte* abſque nova indulgentia ex rigore juris communis, tanquam indubitatum decidit Papa, Abbatem poſſe decimas novalium percipere, ut conſtat ex littera; ibi

exi-

exigere ſatis, potes, juncta ratione, quæ ſequitur. Quare retenta mente communi, quod text. agat de privilegio percipiendi decimas (licet ſummarium contra verba Pontificis referat privilegium non ſolvendi) teneri poſſe privilegium illud ideo comprehendere, & veteres, & novalium decimas, quia conceſſum fuit ſub ea forma pleniori, ſcilicet, laboribus terræ parochiarum tuarum integraliter decimas percipias, quæ verba, & privilegii forma ex intentione concedentis omnes decimas includunt. Sed, quia ratio, quam text. in fine reddit, non ſat convenit huic intellectui, nec apparet, aut jure probatur, Pontificem in privilegio percipiendi decimas alienas, quod eſt magis nocivum, & odioſum quam ſit illud non ſolvendi ex traditis, per Rebuff. *d. quæſt.* 14. *numero* 28. *&* 30. admiſiſſe illas diverſas formas, quas alibi expendimus.

Ego igitur probabiliùs exiſtimo, *d. cap. ex parte*, non agere de privilegio, aut conceſſione ſpeciali circa decimas recipiendas, ſed magis de conceſſione juris communis, per quam, eodem attento potuiſſet Abbas iſte, vel Parochus quicunque percipere decimas de laboribus terræ Parochiarum ſuarum. Senſus ergo eſt, cum tibi conceſſum ſit (ſcilicet, à jure communi) quod majus, &c. & ita in effectu ille text. explicat id ipſum, quod habetur *in cap. cum contingat. verſ. unde, de decim.* & integra relata per Rebuff. ſcilicet, novalium decimas pertinere ad Parochos, quibus abſolute, & cum integritate decimæ intra Parochiam jure communi conceſſæ ſunt, cui intellectui ſatis conveniunt verba text. Siquidem conceſſum propriè loquendo dicitur etiam illud, quod lege, & jure communi tribuitur, *l. 2. in princ. ff. ne quid in loco publico*, & vulgo dicimus Fruſtra precibus impetratur quod à jure communi conceditur. Inſuper, congruit ratio, quam text. ille in fine reddit, quippe quæ propriè, & abſolute loquendo vera eſt, & procedit in his, quæ à jure communi conceduntur, ſicut & in aliis favorabilibus, non ita verò in cæteris, quæ jure ſingulari, & ex privilegio contra jus commune conceduntur, ſicut nec in reliquis odioſis, juxta *rec. cuit licet, de regul. juris in 6. & l. non debet eod. tit.* cum iis, quæ latè tradunt ſcribentes *ibidem*. Et juxta hunc intellectum, dubitandi ratio in eo eſſe potuit, quod Epiſcopus, vel alius prætendens decimas novalium, in quarum poſſeſſione Abbas non exiſtebat, arbitrabatur illas ad Abbatem non pertinere; quia de novo inſurgebant: & fortaſſe etiam ex eo, quod Abbas non unam tantum, ſed multas Parochias habebat, ut conſtat ex littera ibi, *Parochiarum ſuarum*, quas tamen ex diſpenſatione, & in quibuſdam caſibus jure expreſſis juſtè potuit obtinere, & conſequenter in eiſdem ex conceſſione juris decimas novalium exigere. Nec retento hoc intellectu, obſtat *cap. tua* 25. *in fin. de decim.* quoniam ultra alios intellectus Abb. & aliorum utrobiter, & tradita per *gloſſ.* 1. & Doctores *in cap. peruenit.* 1. *qu.* 7. & poſt Fortun. Covar. *d. lib.* 1. *var. cap.* 17. *n.* 13. Rebuff. *d. quæſt.* 14. *nu.* 2. & 29. text. ille non agit de conceſſione decimarum ſimpliciter, & abſolutè facta; ſed de illa per quam decimæ antiquæ, quas Eccleſia poſſidebat, alicui concedebantur, veluti in feudum, in qua ſpecie non includuntur decimæ novalium, & neceſſaria eſt ad hoc nova, & ſpecialis conceſſio juxta, *c.* 3. *in princ.* ubi notant gloſs. in caſus poſitione, & alii, *de dacim. lib* 6. idque ſatis intendit *d. c. tua*, ibi *occaſione decimationis antiquæ*, & clarius ibi, *non ſit extendenda licentia, ſed reſtringenda*, quæ verba ſignificant conceſſionem, de qua text. agit, quippe quæ referebatur ad decimas antiquas, non niſi per extenſionem novalium decimas includere potuiſſe.

Inferto *quartò*, Religioſos omnes eſſe 17
exemptos privilegio in jure ſcripto ſolutione decimarum de novalibus tantum, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, ut probatur *in cap. ex parte il* 1. *de decim.* & docent *ibid.* Hoſt. *nu.* 4. Butr. *nu.* 9. & Anchar. *nu.* 3. Rebuff. *d. tract. qu.* 14. *num.* 45. Monet. *d. c.* 4. *num.* 56. Gutier. *conſ.* 5. *nu.* 1. Suat. *d. tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 19 *n.* 2. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 2. *c.* 3. *à nu.* 7. Rot. *in Carthaginen. decimarum*, 16. *Februarii*, 1615. coram bonæ mem. Dunozetto, Intellige, procedere in his tantum novalibus, quæ deſerviunt pro uſu Monaſterii, ut expreſsè declarant in illo tex. Abb. *n.* 3. Joan. de Anan. & Anchar. *num.* 2. Rebuff. *d. quæſt.* 14. *circa fin.* quos referti ſequitur

Rot.

Rot. *Corduben. decimarum* 12. *Maij*, 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo. Limite tripliciter hac illationem, & *primo* ut locum non habeat, ubi novalia ab iiſdem exemptis aliis traduntur excolenda ſicut colligitur ex *d. cap. ex parte*, ibi, *propriis manibus*. Rebuff. *qu.* 14.*n.*17. Monet. *d. c.*4.*n.* 58. *Secundo*, niſi pacto expreſſo ad hoc teneantur gloſſ. *verb. laborum*, *in d. c. ex parte*, Rebuff. *d q.*14.*n.* 53. Monet. *d. c.*4.*n.* 59. *Tertio*, niſi loquendo tacite renunciaverint privilegio ſuo gloſ. *d. verr. laborum*, Rebuff. *d.q.*14.*n.*54 Monet. *d. c.*4.*nu.*60.

18 Privilegio quoque in jure ſcripto Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum quæ propriis manibus, aut ſumptibus excolunt, ut expreſsè probatur *in d. cap. ex parte lib.* 1. *& in cap. licet*, *eod. tit.* quod quidam intelligebant ſolum de novalibus, Pont. *in c. ad audientiam*, *eod. tit.* exponit, intelligi dictum indultum debere, non tantum de novalibus, ſed etiam de prædiis quæ propriis manibus à Religioſis prædictis coluntur. Quod intelligitur etiam de prædiis, quæ poſt Concil. Lateranen. Ciſtercienſes acquirunt, ut cauſa accerimè diſputata reſolvit Rot. *in Pampilonen. decimarum*, 18. *Decembris*, 1615. coram Reverendiſſ. D. meo Coccino Decano, præſertim propter privilegia Sixti IV. ibi, *ſingulares perſonas dicti Ordinis, præteſtatione decimarum, tam de poſſeſſionibus habitis ante & poſt Concil. quam de cætero habendis, quæ propriis ſumptibus excolunt, & excolent.* referunt Renat. Chopin. *de ſacra pelitia*, *lib.*3.*tit.*2.*num.*8. Fr. Emman. *in collect. Bullarum Apoſt. pro Regularibus*, *Bulla* 5. *Martini V.* Quorum

19 † privilegia, cum ſint perſonalia, ideo non ſuffragantur reſpectu portionis colonorum, ut in puncto privilegiorum Ciſtercienſium eſt *dec.* Putei 522. *l.* 2. & dicit Rot. *in Toletana decimarum*, 17. *Junii* 1611. coram Reverend. D. meo Coccino Decano. Nec etiam ſuffragatur reſpectu arrendatariorum, etiamſi ipſi Fratres aliquam culturam exiguam adhibeant. Seraph. *dec.* 827.*num.* 3. *cum ſeqq.* Prout nec etiam ſuffragantur, ſi prædia locentur ad pecuniam, tunc enim in nihilo Ciſtercienſes exemptos eſſe non ſemel tenuit Rota, & ſignanter *deciſ.*2. *de privil. in antiq.* & coram Pute *dec.*150.*lib.*2. *in correct.* & *p.*2. *diverſ. dec.*23.*n.*4. & *ſeq.* & *in Carthaginen. decim.* 26. *Novembris*, 1600. coram bonæ memor. Penia.

Verùm diſpoſitio *dicti cap. ex parte l.* 1. 20
quoad ſupradicta revocata eſt per text. *in c. nuper.*34.*de dec.* quo attento Ciſtercienſes, & omnes Regulares, qui gaudent iiſdem privilegiis, de terris alienis, & in poſterum acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, & ſumptibus excolant, debent ſolvere eaſdem decimas, quas antea domini terrarum ſolvebant, vel ſe inter ipſos componere; verba enim tex. clara ſunt; *Decernimus, ut de alienis terris, & amodo acquirendis, etiamſi eas propriis manibus, aut ſumptibus excolant, decimas perſolvāt Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſolvebantur, niſi cum ipſis Eccleſiis aliter duxerint componendum.* Et ideo omnes ferè Religioſi, per ſpecialia privilegia à Summi Pont. exemptionem obtinuerunt à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt, & de multis meminit Fr. Ludov. Miranda *d. tom.*2. *qu.*39. *atr.*12. *in concluſ.*

Et nuncupatim de conceſſo pro Monachis Cæleſtinis, & Clunicenſibus teſtatur Rhenat. Chopin. *monaſticon. lib.*2. *tit.* 1. *num.*5. 21

Et pro Monachis Congregationis Caſſinen. alias S. Juſtinæ de Padua, eſt privilegium Eugenii IV. *ſub Dat. Kalen. Martii*, 1434. relatum per Fr. Emman. *in collect. Bullarum dicti Pont. Bulla* 7. 22

Et pro Monachis Congregationis S. Benedicti Valliſoleti eſt privilegium Clementis VII. *ſub Dat.* 8. *Decembris*, 1530. *de quo in eodem Bullario novo*, *tom.*3. *Bulla* 7. *ejuſdem Pont.* 23

Et pro Monachis Eremi Camaldulenſis, & Congregationis S. Michiaelis de Murano adeſt privilegium Leonis X. *ſub Dat.* 4. *Non. Julii*, 1513. *§.* 29. relatum *in eodem Bullario novo*, *to.* 1. *Bulla* 2. *ejuſdem Pont.* 24

Et pro Monachis B. Mariæ Montis Virginis adeſt privilegium Cœleſtini III. *ſub Dat.* 4. *Novembris* 1597. relatum *in eodem Bullario novo*, *tom.* 1. *Bulla* 3. *ejuſdem Pont.* 25

Et de Sylveſtrinis adeſt privilegium Innocentii IV. *ſub Dat.*5. *Kalend. Julii* 1247. relatum *in cad. Bullario novo*, *tom.*1. *Bulla* 5. *eiſdem Pont.* 26

27 Et pro Fratribus B. Mariæ de Mercede adeſt privilegium Gregorii XI. *ſub Dat. 6. Kal. Julii* 1373. relatum *in eodem Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 3. *ejuſdem Pont.*

28 Et pro Ordine S. Antonii Viennen. adeſt privilegium Clementis VII. *ſub Dat. 6. Kal. Decembris*, 1523. relatum *in eodem Bullario novo, to.* 1. *Bulla* 2. *ejuſdem Pont.*

29 Et pro Cruciferis adeſt privilegium Urbani III. *ſub Dat. 7. Kal. Aprilis* 1187. relatum *in eodem Bullario novo, tomo* 1. *Bulla* 1. *ejuſdem Pont.*

30 Et pro Fratribus Prædicatoribus adeſt privilegium Gregorii XI. *ſub Dat. 2. Nov. Martii Pont. ſui anno IV.* relatum *in eodem Bullario novo Bulla* 7. *ejuſdem Pont.*

31 Ex pro Fratribus Conventualibus Ordin. S. Franciſci adeſt privilegium Sixti IV. *ſub Dat. Pridie, Kal. Decembris, anno incarnat. Domini* 1474.

32 Et pro Canonicis Regularibus S. Salvatoris adeſt privilegium Julii II. *ſub Dat.* 4. *Non. Aprilis* 1512. relatum *in eodem Bullario novo, tom.* 1. *Bulla* 30. *ejuſdem Pont.*

33 Et pro Monachis S. Baſilii adeſt privilegium Gregorii XIII. *ſub Dat. 8. Kal. Julii* 1567.

34 Et pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula adeſt privilegium Julii II. *ſub Dat. 5. Kalend. Auguſti* 1506. relatum per Laurent. de Peirinis *tomo* 1. *privileg. dicti Ordinis, Bulla* 2. *ejuſdem Pontif.* §. 19.

35 Et pro Carthuſianis eſt privilegium Martini V. *ſub Dat. 8. Kalend. Octobris* 1420. relatum *in eodem Bullario novo to.* 2. *Bulla* 1. *ejuſdem Pont.*

Et quamvis omnes ſupradictæ Religiones privilegiis Summorum Pontificum ſe munierint, ne ſolvere tenerentur decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, propter derogationem *d cap. ex parte l.* 1. *& cap. nuper.* tamen, ubi conſuetudine legitimè præſcripta, & allegata, ut ſupra introductum fuerit, ut Religioſi hac exemptione fruantur abſque alio privilegio derogatione illa non obſtante, exiſtimo eos non eſſet hac de re moleſtandos, cum potuerit exemptio illa legitimo titulo fundato in pleniſſima exemptione eis conceſſa *in cap. quæſti, & in cap. decimas*, 16. *qu.* 1. uſque ad hodiernum diem continuari, poſteriori derogatione non admiſſa, prout in Hiſpaniarum patribus exemptionem adeſſe mihi retulit vir Religioſus, & teſtium dicta lege; nec nimirum, ſi derogatio in dictis juribus contenta tunc fuiſſet in exequutionem deducta quia tempore, quo illa emanavit, Hiſpania à manibus Maurorum de recenti recuperata Clericorum numerum ſufficientem non habebat, qui animarum curæ incumberent, quam cum Religioſi libenter ſuſciperent, æquum tunc viſum fuit (ut videtur) illos non fuiſſe privandos exemptione ſibi conceſſa *in d. c. ad decimas*, ad quod forſan reſpicere videtur lex antiqua Hiſpaniæ 5. *titul.* 20. *part.* 1. quæ dum loquitur, de quibus prædiis decimas ſolvere debent religioſi, ita concludit: *Eſſo miſmo ſeria, ſi labraſſen eredades agenas por ſus manos, o por ſus diſpenſas, ca no ſe pueden eſcuſar, que non den diexmos dellas: otro tal ſeria, ſi eſtos dieſen à otro tales eredades, que ſi ellor las labraſſen, non darian diexmos dellas.* Quod eo magis admittendum videtur, ſtante conſuetudine hujuſmodi in illis patribus, ſi Religioſi in iſtituto Clerici fuerint communiter viventes: quia cum iis Monachis, & Regularibus exemptionem cocceſſerit *d. c. decimas*, & derogatio in poſterioribus juribus, tantum loquatur de Monachis, & Religioſis, videtur quoad alios nihil ibidem innovari: incluſio enim unius eſt incluſio alterius *c. nomine, de præſumpt.* cum citatis *in collectan. ibid. num.* 4. & hoc ſine præjudicio jurium alicujus.

Moniales non ſolum S. Claræ, verùm etiam, & aliæ quæcunque Regulares perſonæ; quarum reditus, & proventus Eccleſiaſtici adeo ſunt tenues, & exiles, quod de illi ſuſtentari non poſſunt, ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere, decimas non tenentur perſolvere: ita *ex quadam Extravagant*, Bonifacii VIII. incip. *decimas*, refert Franciſc. Ludovic. Miranda *in manual. Prælat. tomo ſecundo, quæſt.* 49. *artic. decimotertio in concluſ.* Præterea Abbatiſtæ, Conventus, & Moniales Sanctæ Claræ per priuilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. confirmata à Gregorio XIII. de quibuſcunque terris, & poſſeſſionibus ſuis, quas per ſe, vel colonas, ſeu ſervitores excoli & cultivari faciunt, aut in poſterum 36

ſterum

ſterum fecerint, nullas decimas, & primitias parochialibus Eccleſiis, & aliis perſolvere tenentur, nec ipſæ, aut poſſeſſionum earundem coloni ad earum ſolutionem à quocunque cogi poſſunt: ita referunt Fr. Emman. *quæſtion. Regul. tom. 2. quæſt.* 44. *art.* 5. *& tom.* 3. *quæſt.* 34. *art.* 15. Fr. Ludovic. Miranda *dict. articul.* 13. *verſ. & prætereà*. Hieron. Roderic. *in compendio qu. regul. reſol.* 50. *num.* 4. Portel. *in dubiis regularibus verb decima numero* 3. ubi refert in Portugalia praxi eſſe in contrarium pro decimis ſolvendis à Monialibus de poſſeſſionibus colonis conductis, Rota *in Conchen. emptionis decimarum* 30. *Januarii*, 1589. coram Orano, quæ eſt *deciſ.* 240. *part.* 4. *diverſ.* & canonizatur ab eadem Rot. *in eadem cauſa*, 12. *Maii*, 1632. coram bonæ memoriæ Buratto, *inter ejus impreſſas deciſ.* 704 De bonis autem emptis tenentur Abbatiſſa, & Moniales ad ſolvendas, decima, & primitias Parochiali Eccleſiæ, ut referunt deciſum Portel. *d. verb. decima*, *nu*, 4. Hieron. Rod. *d. reſ.* 50. *ſub num.* 5.

* Converſi, vel confratres mediæ Crucis del Thao Ordinis Hieroſol. decimas ex bonis ſuis patrimonialibus, prædiis, poſſeſſionibus, agris, & omnino integrè, & realiter perſolvere debent, etiamſi ipſa bona patrimonialia per proprias perſonas & proprios colonos ab eis colantur; at ſi aliqui ex prædictis confratribus mediæ Crucis obtulerunt ſuas perſonas Religionis, & actu illi inſerviunt, tunc & eo caſu ſint exempti a decimis perſonalibus dumtaxat, quæ in fructibus dictorum bonorum patrimonialium, poſſeſſionum, & prædiorum non conſiſtunt, etiamſi propria induſtria, & labore percipiantur. Si verò obtulerunt perſonas, & omnia ſua bona Religioni, ita ut ſint verè donati, profeſſi, & non conjugati, & in ipſam Religionem, fuerit translatum dominium, & poſſeſſio eorundem bonorum, non poſſunt moleſtari ſuper decimis realibus de ipſis bonis oblati, prout cæteri milices poſſeſſi ejuſdem Religionis Hieroſ. vigore ſuorum privilegiorum hactenus illis conceſſorum conſuerunt. Ita ſtatuit Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incipit. *Quæ Ordini Eccleſiaſtico*, *ſub die* 11. *Decembris* 1600. Qui deinde Romanus Pont. *in alia ſua Conſtitut.* incip. *Romanum deces Pont. ſub die* 27. *Junii* 1602. Motu proprio, & ex certa ſcientia declaravit quoſcunque, qui hactenus habitum de devotione hoſpitalis S. Joannis Hieroſol. tam ex ſpeciali ipſius, & Apoſtolicæ Sedis indulto, quam ab ipſiſmet Magiſtro, & Conventu ejuſdem Hoſpitali ſuſceperunt, aut imposterum quandocunque ſuſcipient, etſi in litteris illius, aut pro tempore exiſtentis Romani Pontif. ſuper hujuſmodi habitus ſuſceptione, & in forma Brevis expeditis, & expediendis, quod omnibus & ſingulis privilegiis gratiis indultis, exemptionibus prerogationis, & præeminentiis, quibus alii ejuſdem Hoſpitalis Fratres de devotione, aut alias, uti, frui potiri, & gaudere ſolent poſſunt, ac poterunt quommodolibet in futurum, ſine aliqua differentia frui, potiri, & gaudere poſſint, & debeant, ſpecialiter, ac nominatim conceſſum fuerit, nihilominus nullis omnino gratiis, & privilegiis, ac fori, & exemptionis à decimarum ſolutione frui, ac potiri debere, ſed ad ſolutionem earundem decimarum in omnibus, & per omnia teneri, & obligatos eſſe.

Virgines, & viduæ, ac forſam aliæ mulieres tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, B. Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum, Minimorum, & Sanctiſſimæ Trinitatis, ac forſan aliorum Ordinum Beatæ, nuncupatæ, quæ non in communi, vel ſub clauſura, ſed in propriis queque domibus, aut alienis ſeparatim vivunt, ac in Parochiis, ubi degunt, Sacramenta Eccleſiaſtica recipiunt, quorumcunque privilegiorum prædictis, ſeu quibuſvis aliis Ordinibus quibus ſunt aggregatæ, Apoſtol. ſeu alias quavis auctoritate conceſſorum, ſeu approbatum, & confirmatorum prætextu, à ſolutionem decimarum, ſeu aliarum rerum Parochiæ, intra quarum fines dictæ mulieres exiſtunt, vel aliis Eccleſiis elioquin debitarum, non ſunt exemptæ, ex Conſtitut. Clementis VIII. incipien. *Romani Pont. ſub die* 12. *Septembris* 1600.

Patres Societatis Jeſu à Paulo III. & Gregorio XIII. & aliis ſummis Pontificibus pleniſſimam exemptionem à ſolutione decimarum obtinuerunt; quibus privilegiis revocatis, & derogatis, Leo XI. *in ſua conſtit.* incip. *Impoſiti nobis*, *ſub*

X 2 *die*

die 23. *Aprilis* 1605. motu proprio; & ex certa ſcientia ſtatuit, decernit, & ordinat, ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus Societas Jeſu, & illius domus etiam probationum, atque Collegia, & loca quæcunque ubivis locorum in Regnis Caſtellæ, & Legionis exiſtentia, ratione prædiorum, poſſeſſionum, viniarum, olivetorum, terrarum, hortorum, & bonorum quoruncunque quæ nunc poſſident, quomodocunque, & undecunque ad eos perventa, aut per eos acquiſita fuerint, & etiam eorum, quæ in poſtea perpetuis futuris temporibus ex Sede Apoſtol. domorum, ſeu Collegiorum fundationibus, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis teſtamentis, codicillis, ſeu ultimis voluntatibus dumtaxat acquirent, & non ſolum eorum quę locare, & arrendare ſolent, ſed etiam eorum, quæ per proprios colonos, ac propriis quoque manibus excolant, loco decimæ, vigefimam ſcilicet, ex ſingulis viginti unum eorum fructuum cujuſcunq; generis, & ſpeciei, quos in illis colligent, nec non pecorum, & aliorum animalium quæ in illis enutrient, piſcationum aviū, aliarumque rerum, & ſpecierum, de quibus de jure, vel conſuetudine decimari ſolet; Eccleſiis de quibus alioquin circumſcriptis dictis privilegiis decima perſolvi deberet, perſolvere teneantur, & obligati exiſtant. Et quia evenire poterit, ut Religioſi dictæ Societatis poſſeſſiones, terras, & bona emptionis titulo impoſterum acquirant, aut prædia, terras, & dona extraneorum excolant, vel per eorum colonos excoli faciant declarat, & pariter ſtatuit, quod ratione eorum prædiorum, poſſeſſionum, terrarum, & bonorum, quæ emptionis titulo acquirent, aut quæ titulo locationis ab aliis conduxerint, ipſi colent, aut coli facient, non vigeſimam, ſed integram decimam iis Eccleſiis, quibus & prout antequam ipſi Religioſi illa tenerent, debebatur, pariter ſolvere teneantur, & obligati exiſtant. Ab hujuſmodi autem vigeſima, ſeu decimæ ſolutione hortos, ſeu viridaria, quæ apud eorum domos, ſeu Collegia intra civitates & oppida habuerint, necnon etiam unum tantum prædiorum in agro pro unaquaque domo, ſeu Collegio, quod tamen muris circumdatum ſit, & in quatuor funegarum illarum partium menſuram non excedat, exempta eſſe voluit, & ordinavit, decernens ipſos Societatis Jeſu Religioſos ad mediæ decimæ, ſeu vigeſimæ, & integræ decimæ hujuſmodi reſpectivè ſolutionem faciendam de cœtero omnino teneri, & ad id cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis conſtringi poſſe.

Poſtmodum Gregorius XV. *in ſua Conſtitut. edita ſub die* 15. *Februarii* 1622. eidem Societatis conceſſit, quod ex tunc de cœtero perpetuis futuris temporibus omnia, & ſingula illius Domus Collegia, & loca ubicunque in Caſtellæ, & Legionis Regnis dumtaxat exiſtentia præſentia, & futura ad ſolutionem & præſtationem decimæ integræ, vel dimidiæ ratione prædiorum, poſſeſſionum, vinearum, olivetorum, terrarum, locorum, & aliorum bonorum quoruncunque ejuſdem Societatis in eiſdem Caſtellę & Legionis Regnis duntaxat, & quæ propriis manibus, ac ſumptibus, & per proprios colonos tunc excolant, & pro tempore excoluiſſent, ſive prædia, & poſſeſſiones, oliveta, & alia bona hujuſmodi ad Societatem, illiuſque Domos, & Collegia, & alia loca prædicta ex eorum fundatione, aut aliis largitionibus, donationibus, legatis, teſtamentis, codicillis, aut aliis ultimis voluntatibus, unionibus, applicationibus, conceſſionibus, emptionibus, & aliis acquiſitionibus, & quomodocūq; & qualitercūq; eatenus jam eſſent acquiſita, ſive impoſterum ad eandem Societatem, Religioſoſque illius deferri contigiſſet, niſi prout alii Mendicantes ſolvere conſueverant, minimè tenerentur. Leonis prædeceſſoris litteris in alii omnibus firmis, & illæſis remanentibus, Apoſtolica auctoritate conceſſit, & indulſit.

Denique S. D. N. Urbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Aliàs à Felicis record. ſua die* 30. *Novembris* 1623. Motu proprio, & ex certa ſcientia Gregorii XV. litteras, omniaque, & ſingula in eis quomodolibet contenta & expreſſa perpetuo revocavit, caſſavit, abrogavit, & annullavit, itaut nec in poſſeſſorio; neque in petitorio dictæ Societati, illiuſque Domibus, Collegiis, & aliis locis Regularibus, eorumve perſonis, & bonis ſuffragari poſſint.

Circa præfata privilegia *primò* eſt ad- 37
vertendum, quod in quolibet eorum, &

in aliis,

in aliis, ſi quæ fuerint, eſt expreſsè derogandum diſpoſitioni *d.c. nuper.* quod cum ſit conciliare, cenſetur habere clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones, adeò quod ſit propriè neceſſaria derogatio expreſſa, ut docent Marcheſ. *de commiſſ. p.2.pag.596.nu.1.& 2.in ult. impreſſ.* Campan. *in diverſor. juris can. rub.* 112. *cap.* 13. *nu.*154. Rot. *deciſ.* 122. *& ſeq. p.* 1. *diverſ. & in Oriolen. decimarum,* 12. *Maii* 1586. *& 9. Junii ejuſdem Anni,* coram Oratio, & coram Cavaler. *inter ejus impreſſas, deciſ.*
38 229.*n.*3. in qua fuit dictum, † exemptionem à decimis non ſuffragari, niſi in ſpecie derogetur *d.c.nuper.* & cor. Card. Pamphilio jun. *in Viterb. decimarum* 25. *Junii* 1618. & coram Buratt. *d. dec.* 704. *n.* 2. ubi latè, & eleganter Ferentil. *in annot. n.* 13.

39 Eſt advertendum *ſecundò,* quod privilegium habentes non ſolvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de illis, quos aliis colendos tradunt, ut probat expreſsè text. *in cap. licet* 11. *de decim.* & tradunt Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 7. *c.* 27. *q.*7. Suar. *de Relig. t.*1. *tract.*2. *lib.*1. *c.*19. *num.*13. Tamburin. *de jure Abbatum, to.*1. *diſp.* 15. *qu.* 18. *ſub num.* 5. Ratio eſt, quia
40 † privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum aut fructuum, ut non ſemel cenſuit Rot. & ſignanter *deciſ.* 23. *part.* 2. *diverſ.* & coram Seraph. *deciſ.* 827. *num.* 2. *& in Placentina decimarum,* 17. *Decembris* 1684. coram Card. Blachetto, & *in Pampilonen. decimarum,* 15. *Decembris* 1615. coram Reverend. D. meo Coccino Decano, *& in Lodien. decimarum,* 10. *Decembr.* 1628. coram Card. Virili.

41 Advertendum quoque eſt *Tertiò* Papam communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa mentio ſolutione decimarum alteri Religioni, non cenſeri etiam communicaſſe exemptione à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio cum difficulter concedatur, ut per Butr. *conſ.* 19. *nu.* 9. Bald. *in l. fiſtulas, §. frumenta, ff. de contrah. empt.* Cremen. *ſing.* 108. Felin. *in cap. ſedes, n.* 3. *de reſcript.* Pute. *dec.* 65. *libr.* 3. Seraph. *dec* 591. *nu.*2. Cavaler *dec.*247. *nu.* 10. Rot *in Valentina decimarum,* 28. *Novemb* 1603. coram Card. Lancellotto jun. *& in Corduben. Decimarum,* 13. *Maii* 1613. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, *& in Conchen. decimarum,* 12. *Maii* 1623. coram bonæ mem. Buratto *inter ejus impreſſ. deciſ.*704. Quod quidem procedit, etiamſi Papa in dicta communicatione privilegiorum fecerit mentionem de decimis; quia, ſi non apparet de expreſſa mente concedentis, verbum, *decimæ,* referri poteſt ad decimas extraordinarias, quæ imponuntur ab homine, non autem ad ordinarias, & prædiales, quæ ſint debitæ de jure divino: & hoc maximè provenit in communicatione privilegiorum, in qua non derogatur *d.c.nuper.* quod cum contineat conſtitutionem cõciliarem, cenſetur habere clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones, & ideo requirit ſpecificam derogationem, ut ſupra diximus, *n.*37.

Eſt notandum etiam *quartò,* quòd Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas ratione prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio, ut cenſuit Sacr. Cong Concilii *in una Piſaurien.* 13. *April.* 42
1630. nam † prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſteria tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialiũ Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiverint: ita eadem Sacr. Congreg. *in cauſis Ripan. Urbinaten. & Firman.* 4. *&* 18. *Decembris* 1627. *& in Callien.* 1. *Septembris* 1629. 43

Advertendum denique eſt privilegia hujuſmodi eximentia à ſolutione decimarum amitti, ſi incipiant eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ Parochiali, quę habet intentionem de jure fundatam in decimis, *cap. ſuggeſtum, cap. dilecti, & ibi* gloſ. *verb. enormiter, de decim. cap. quod per novale, de verborum, ſignif.* Rebuff. *d. quæſtion.* 14. *nu.*55. Menoch. *conſ.* 156. *nu.*9. *vol.* 3. Rot. *in ſpecie, de privilegiis Ciſtercienſium, in Pampilonen. decimarum,* 6. *Aprilis* 1615. coram Reverendiſſimo D. meo Coccino Decano; vel ſaltem moderari juxta text. *in c.*2. *§. ubi* autem *de decim. lib.* 6. Rot. *in d. Pampilonen.* 44

Ad declarationem verò Papæ ſpectat, quando dicatur privilegium enormiter lædere, ſecũdum Abb. *in d. c. ſuggeſtum n.*4. 45

niſi alteri, puta judicio Rotæ, Papa commiſerit ut evenit *in d. Pampilonen. decimarum*. An autem, & quando Religioſi non utentes etiam ex negligentia, vel ignorantia, ſpeciali privilegio eximente illos à ſolutione decimarum præjudicent juri ſuo obtento ex tali privilegio? vide Hieron. Roderic. *d. reſ.* 50. *n.* 5.

* Utrùm exemptio, & privilegium de non ſolvendis decimis alicui Religioſi à Sede Apoſt. conceſſum, effectum ſortiri, atque operari valeat in præjudicium juris tertiarum multis antea temporibus Regibus noſtris Hiſpaniæ acquiſiti; vide latiſſimè Caſtill. *controv. tom.* 7. *de tertiis c.* 36. *per tot.*

46 Infertur *quintò* Religioſos omnes privilegio in jure ſcripto eximi à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, hoc eſt, de animalibus, quæ ipſi nutriunt, ex expreſsè habetur *in d. c. ex parte l.* 1. *de decim. l. Regia* 4. *tit.* 20 *par.* 1. ibi; *Que todas las Religiones, quales quieras quæ ſean, non deben pagar diexmos, ni de ſus hueortos, ni de los ganados que crian.* Petr. Greg. *ſyntag. juris p.* 2. *l.* 2. *c.* 24. *n.* 7. *&* *c.* 21. *num.* 10. Hoc tamen procedit in his tantum, quæ deſerviunt pro uſu Monaſterii, ut expreſsè declarat ibi Abb. *n.* 3. Joan. de Anania *n.* 2. Anchar. etiam *n.* 2. Rebuff. *d. qu.* 14. *circa fin.* Monet. *d. c.* 5. *n.* 17. & in animalibus; quæ ipſi Religioſi nutriunt ſuis ſumptibus non autem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda, *Clem* 1. ubi gloſ. *verb animalibus, & verb. teneri de decim.* Abb. *in d. c. ex parte in fine,* & *ibi* Anchar. *d. num.* 2. *verſ. iſtud etiam,* Henric. Boich. *num* 2. *verſ. quod intellige* Butr. *in* 3. *not.* Rebuff. *d. q.* 15. *n.* 57. ubi dicit, quod ſi dentur aliis tenenda, & cuſtodienda, requiritur, quod veſperi reducantur ad Monaſterium: quod etiam tenet Monet. *d. c.* 5 *n.* 15. Rot. *in Conchen. decimarum* 23. *Junii* 1614. coram bonæ memor. Patriarcha Manzane-

47 do, ubi ait † diſpoſitionem *dicti cap. ex parte*, non eſſe revocatum per *d. c. nuper. de decim.* quoad hanc partem; quia ille text. loquitur de decimis prædialibus, & non gregum, circa quos nihil innovavit, ut expreſsè ſenſit Butr. *in d. ex parte, propè fin. verſ. relinquitur ergo.*

48 Infertur *ſextò*, per privilegium in jure ſcriptum leproſos in communi vivente de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & de nutrimentis animalium ſuorum, decimas ſolvere cogi non debere, ut voluit Pontifex *in c.* 2. *de Eccleſ. ædifican.* Hiſpan. *in tract. regul. decimarum, quæſt.* 12. *num.* 2. Rebuff. *d. tract. quæſt.* 5. *num* 21. Monet. *d. c* 5. *n.* 35. Rot. *in d. Conchen. decim.* 23. *Junii* 1614. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, ubi fuit dictum, quod ad hoc, ut ſit, locus exemptioni, de qua *in d. c.* 2 leproſos debere communiter vivere, & ſimul congregatos extare; ita ut ſi adeſſet Hoſpitale, in quo curarentur etiam leproſi, quando ad illud accederent ibidem alii infirmi cæteris morbis laborantes, & Leproſi retinerentur ſeparati ab aliis infirmis, adhuc non haberet locum *d. cap.* 2. quia leproſi non videntur conſtituere corpus ſeparatum, cum talis ſeparatio fiat ad evitandum contagium, & cum privilegium *d. c.* 2. ſit ſpeciale, non videtur extendendum ad Hoſpitale commune leproſis, & aliis infirmis.

Infertur *ſeptimò*, Epiſcopum non poſſe 49
alicui concedere hanc immunitatem à decimarum ſolutione per viam privilegii, ut docent Rebuff. *de decim. quæſt.* 5. *num.* 28. *&* 32 Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 6. tum, quia ſunt à Papa aſſignatæ ſingulis Eccleſiis; *c.* 1. 13. *qu.* 1. tum quia in Conc. Cabil. ſtatutum fuit, ne Eccleſiæ antiquitus conſtitutæ decimis privarentur; *c. Eccleſiæ, cum ſeqq.* 16. *q.* 1. † Epiſcopus autem 50
non poteſt contra Concilium diſpenſare, gloſ. ſingularis *in verb. in ætate, in c. cum dilectus, de elect.* plures per me citati *de officio, & pot. Epiſcopi, par.* 2. *alleg.* 33. *n.* 25.
† Poterit tamen Epiſcopus remittere de- 51
cimas, maximè ſuæ menſæ debitas, ex juſta cauſa, ut habetur *in cap. quia circa, de privileg.* Item poterit Epiſcopus interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum, *c.* 2. *de tranſact.* Rebuff. *d. tr. quæſt.* 13. *n.* 25. *cum ſeqq.* Monet. *eod. tr. cap.* 5. *à num.* 119. Item
† poterit Epiſcopus decimas, quas nun- 52
quam poſſedit, poſt earum recuperatione, vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundum diſcretionem à Deo ſibi datam alteri Eccleſiæ concedere, *c. quoniam, de decim.* Rot. *in Cabinen. decimarum* 1. *Junii* 1609. coram Reverendiſſimo Dom. meo
Coccino Decano. † Illas verò, quas ali- 53
quando poſſedit, ſi revertantur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt transferre in perſo-

perſonam, quæ nunquam moritur, ne adimatur ſpes devolutione, eadem Rot. *in Turinem.decimarum* 12. *Januarii* 1600. coram bonæ mem. Card. Marquemont. Et
54 denique † poterit decimas concedere aliis cum aliqua cauſa, *cap. plures*, *cap. ſtatuimus, &, in cap. fin.* 16. *q.* 1. Monet *c.* 5. *nu.* 60. Verall. *deciſ.* 340. *p.* 3. Rot. *in Conchen. decimarum* 5. *Maii* 1600. coram Card. Pamphilio ſen.
55 Unde à fortiori colligitur, regulariter Epiſcopum non poſſe jus percipiendi decimas laicis concedere. *cap. bene quidem* 99. *diſt. cap. pervenit* 1. *q.* 4. *cap. venerabilis*, *de confit. utili.* Rebuff. *d. tr. qu.* 5. *nu.* 32. &
56 *q.* 13. *n.* 73. † In conceſſione enim decimarum, & juris decimandi laicis facienda, adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama privilegii, vel recognitione feudali, Joan. Andr. & alii *in c. cum Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prælat.* Felin. *in cap. cauſam quæ*, *nu.* 3. *de præſcript.* & *in cap. cum contingat ſub n.* 4. *verſ. ſi tamen, de foro comp.* Rot. *in Toletana juris decimandi*, 27. *Aprilis* 1584. coram Card. Blanchetto, & *in Mediolanen. reſciſſionis permutationis* 21. *Maii* 1597. coram Card. Pamphilio ſen. & *in Taurinen. decimarum*, *verſ. ſuppoſito autem* 12. *Januarii* 1607. coram Card. Marquemont, & *in ferrar. decimarum* 25. *Junii* 1617. cor. Card Pamphilio jun. * eadem Rota *deciſ.* 215. *nu.* 2. & 3. *part.* 2. *diverſor.* & *dec.* 702. *num.* 1. *p.* 1. *recentior.* Seraphin. *deciſ.* 1102. *nu.* 1. incip. *Fuit dubitatum*, aliè Rotæ deciſiones noviſſimè refert Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ tom.* 2. *p.* 2. circa ſtylum, & obſervantiam Rotæ, *verb. laicus*, *§.* 1. *pag.* 61. ubi atteſtatur in Rota receptum eſſe quòd quaſi poſſeſſio immemorabilis decimandi non ſuffragatur laico, niſi etiam fama privilegii, vel recognitio ab Eccleſia, vel aliud æquipollens concurrat.
57 * Et adverte, † confirmationem beneplaciti Apoſtol. quando eſt reſervatum in conceſſione juris decimandi facti laicis, non præſumi ex lapſu 30. annorum, & ultrà cum obſervantia reſpectu illius juris propter incapacitatem laici nihil operetur, Alex. *conſ.* 79. *nu.* 4. *l.* 5. Rot. *in d. Mediolanen. reſciſſionis permutationis*, & *in d. Ferrar. decimarum.*
58 Poteſt tamen Epiſcopus alicui laico ex juſta cauſa, putà, quia Eccleſiam, ejus ve patrimonium à tyranni oppreſſione liberavit, concedere ad vitam, aliud ve tempus, non quidem jus percipiendi decimas, ſed ipſarum decimarum fructus, ut eas nomine, & titulo Eccleſiæ conſequatur, ut voluit gloſ. & magis communiter Doctores *in cap. quamvis*, *de decim.* Rebuff. *d. tract. quæſt.* 10. *nu.* 4. & *quæſt.* 13 *nu.* 110. Covar. *d. cap.* 17. *nu.* 5. Azor. *d. lib.* 7. *c.* 36. *quæſ.* 11. & 14. qui tamen id tantum concedit de brevi tempore, non ad vitam. Item, poterit concedi ab Epiſcopo cum conſenſu ejus, de cujus intereſſe agitur, non in vim privilegii, ſed alienationis cum cauſæ cognitione, & aliis ſolemnitatibus, tex. eſt *in c.* 2. *de his, quæ fiunt à Præl.* Rebuff. *quæſt.* 5. *num.* 35. Monet. *d. cap.* 5. *num.* 62. quia tunc jam non erit ſpirituale jus tali loco conceſſum, cum ſpiritualia non miniſtraret, ſed temporale, hoc eſt, fructus & commoditas decimarum, quæ quid temporale ſunt, Abb. *in cap. ad hæc*, *num.* 4. *de decim.* Azor. *d. l.* 7 *cap.* 36. *quæſt.* 11. & temporales decimæ non ſunt propriè decimæ, ut advertit Bald. *conſil.* 419. *vol.* 1. Sed ſunt certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti, vel penuniæ deſcendentes à jure temporali, & ex contractu pro rebus debitæ, Rot. *in Ferrarien. decimarum* 16. *Junii* 1615. coram R. P. D. Pirovano, *impreſſa dec.* 420. *part.* 1. *rec.*
Ante Lateranenſe Concilium ſub Alexandro III. de anno 1179. poterant inferiores Prælati decima titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, ut per text. *in cap. cum Apoſtolica*, *de his, quæ fiunt à Prælat.* & *in cap.* 2. *§. ſanè de decim. lib.* 6. tradunt Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *numer.* 5. *verſic. olim*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 86. *num.* 2. D. Barboſ. *in l. Titia*, *num.* 45. *verſ. non obſtat ſecunda*, *ff. ſolutio matr.* Gutier. *practic. lib.* 1. *quæſt.* 14. *num.* 5. & *quæſt.* 15. *num.* 4. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *qu.* 12. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 32. Monet. *d. c.* 5. *n.* 66. & in hoc omnes convenire profitetur, & ſequitur Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract. de decimis, lib.* 1. *cap.* 26. *nu.* 2. & 3. In dubio autem, † ſi decimæ laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt, vel ante Concilium Lateranen. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur, Beroi. *conſ.* 21. *nu.* 14. 59 60

lib. 1. Rot. *in Taurinen. decimarum*, 12. *Ian.* 1607. *verſ. non obſtat.* coram Card. Marquemont, quæ reperitur impreſſa *dec.* 193. *num.* 9. *part.* 2. *rec.* & fuit dictum *in Gerunden. juriſpatronatus* 22. *Aprilis* 1622. coram R. D. meo Coccino Decano, *verſ. quantum attinet*.

61 Verùm hæc communis reſolutio in ſe vera non eſt, ſi advertamus, multò ante Concil. Lateranen. hoc ipſum prohibitum fuiſſe ab Urbano II. *in capitulo decimas* 39. *in ordin.* 16. *quæſtion. ſeptima*, & manifeſtius *in capitulo primo, Epiſcopum, vel Abbaten.*, *in uſib. feud.* qui annos ferè centum præceſſit hoc Concil. Lateranen. ut videre eſt apud citatos per Aragon. 2. 2. *quæſtion.* 87. *artic.* 3. Quare ſi materia benè perſcrutetur: nullus textus invenietur, qui probet, potuiſſe laicos licitè retinere decimas à Prælatis inferioribus conceſſas, ſed ſolum quod obtentas ante Concilium Lateranen. poſſunt transferre in locum religioſum de conſenſu Epiſcopi, quòd non ex ea ratione provenit, quod eas licitè retinerent, ſed magis, quia hoc voluit Eccleſia permittere ad vitanda ſcandala ut illius judicans, ſi decimas, quas laici cum animarum ſuarum periculo illicite, detinebant, ſpontè dimitterent aliis Eccleſiis, vel religioſis locis, quàm ſi eos Eccleſiaſticis cenſuris, vel modis aliis cogerent ad reſtitutionem faciendam ejdem Eccleſiæ, ad quam pertinent, ut advertit Rebuff. *d. tract. quæſt.* 10. *numer.* 22. & melius Gilchen. *de præſcript. part.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. nec omninò diſplicet Suar. *d. cap.* 16. *numero* 3. dum reſolvit, Concilium non concedere laicis, ut decimas conceſſas à Prælatis inferioribus retineant, ſed re transferant in alios abſolute, ut *in cap. prohibemus, de decim.* nec in Religioſos ſine Epiſcoporum auctoritate, ut *in d. cap. cum Apoſtolica*, quæ prohibitio inducta ad privationem minimè operatur conceſſionem juxta *reg. l. legata inutiliter, ff. de aliment. legat.* cum ſimilibus.

62 Cur autem *in d. cap.* 2. *§. ſanè*, diſtinguat tempora ante, vel poſt Lateranen. ad effectum, ut laicis decimas antea habitas à Prælatis inferioribus transferre poſſint in Religioſos, non poſtea obtentas ſi poſt, & ante dictum Concilium ſemper ille titulus habitus ab inferioribus Prælatis fuerit illicitus, & Jjure reprobatus difficile eſt inveſtigare; ſentit difficultatem ſuam adhærens opinioni, dum exiſtimat, faciendam non eſſe diſtinctionem à temporibus ante, vel poſt Lateranenſe; ſed ante, vel poſt Urbanum II. Suar. *d. cap.* 26. *numero* 6. *ad fin.* dum quærit, jam ab Urbano erat prohibitum prælatis inferioribus, ne decimas laicis darent in feudum, quare text. habitas poſt illam prohibitionem ante Lateranenſe transferre concedit, & reſpondet hoc ita, vel conſuetudine, vel præſcriptione vel expreſſa aliqua Concilii auctoritate, quam tamen hactenus non inveniſſe fatetur, factum fuiſſe, ut conſtitutio Urbani, quæ infeudationes antea factas ſuſtinebat, extenderetur uſque ad tempora Lateranenſis Concilii. Sed his divinationibus omiſſis quoad noſtrum propoſitum reſpondetur, Concilium propter rationes eminentis ſcandali permiſiſſe, ut antea habitas à prælatis inferioribus, licet injuſtè; poſſent transferre in Religioſos; quia ſic aliquo modo Eccleſiarum utilitati occurrebatur; ut verò permittere hoc ipſum in decimis de cætero concedendis rationem illa non ſubeſſe; ſed quod rigor juris obſervetur, ut in plerìſque aliis materiis factum videmus, quod illicite facta in præteritum ſuſtineantur, ac de cætero, & in fructuum ſtrictius ſervetur prohibitio, ut notant omnes, per text. ibi *in c. ult. de ſponſa duorum*, ibi, *de cætero c. providenda* 44. *in fine*, ibi, *de cætero, de elect. lib.* 6. cum multi aliis.

Circa verò poteſtatem transferendi decimas à laicis retentas, tres caſus, diſtinguere oportet. *Primus* eſt de laicis intruſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant: hi enim neceſſario tenentur illas reſtituere Eccleſiæ, ad quam de jure pertinent, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præjudicium facere non poteſt, juxta reg. generalem text. *in l. id, quod noſtrum ff. de regul. juris*, ut advertit Suar. *d. cap.* 26. *n.* 10. *ſecundus* eſt de decimis, quas laicis obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis qui etiam ante Lateranen. Concilium erat invalidus ſecundum noſtram opinionem, & procedit in his permiſſio hujus Concil. ut eas de Epiſcoporum conſenſu transferre ſufficiat in aliam Eccleſiam, vel religioſum locum, neque ſit neceſſarium facere reſtitutionem ejdem Eccleſiæ, ad quam pertinebant, ut expreſsè 63

pro-

probat text. *in d. cap. cum Apoſtolica, in verſ. quia verò*, juncto ſine, & ex ultimis verbis *d. §. ſanè*, dum ſemper hanc Lateranenſis Concil. prohibitionem, & conceſſionem reſtringunt ad decimas, quas laici titulo feudi perpetui ante Lateranenſe obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ ſine hujuſmodi titulo feudi perpetui in laicum ſunt alienatæ. *Tertiùs* caſus eſt, quando decimæ à laici titulo juſto, & valido in perpetuum obtentæ ſunt, vel à Summo Pont. vel aliis prælatis, qui ſufficienti poteſtate ad hoc fuerint muniti, & in eo non videtur neceſſarius Epiſcopi conſenſus, ut in locum religioſum transferantur, prout in donationibus tertiarum: quas à Summo Pont. obtinent Luſitaniæ, & Caſtellæ Reges communiter receptum eſt poſt Sot. *de juſtit. lib. 9. quæſt. 4. art. 3. & quæſt. 7. art.* 1. & poſt Gregor. Lop. & alios, Joan. Garc. *de expenſis, cap. 9. numero 97.* & poſt Gutier. D. Barboſ. *in lib. Titia, numer. 42. verſ. adde, ff. ſoluto matrim.* Cabed. *Luſit. deciſ. 64. numero 5. par.* 2. unde etiam in laicos transferri poſſe reſolvunt Menoch. *illuſtr. capit. 89. numero* 2. Joan. Garc. *d. cap. 6. à numero* 97. Gutier. *pract. l.* 1. *quæſt.* 15. *numer.* 6. Cevall. *commun. contra communes, q.* 367. Cabed. *d. deciſ. 63. numero* 8. Gilchen. *d. cap. 8. à num. 6* contra Covar. & plures alios, quos refert, & ſequitur Azor. *d. lib. 7. capit. 36. q.* 13. Et oſtenditur, quia ſi hujuſmodi decimæ titulo feudi perpetui juſto, & valido ſemel in laicum ſunt alienatæ, efficiuntur ipſius patrimonium, nec in diſputationem cadere poteſt, an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ, ad quam de jure pertinent, ſiquidem poſtquam in perpetuum alienatæ ſunt in laicum titulo juſto, & valido non pertinent jam ad Eccleſiam aliquam, & tamen text. *in capitul. cum Apoſtolica in verſ. taliter*, in his decimis, quæ ad Eccleſiam aliam pertinebant, decidit, neceſſarium non eſſe ejdem Eccleſiæ facere reſtitutionem; ſed ſufficere, quod religioſo loco, vel alteri Eccleſiæ fiat: ergo non de decimis titulo juſto obtentis ſed injuſto, modo prædicto, ſcilicet habito à Prælatis inferioribus, jura iſta ſunt intelligenda.

64 Infertur *Octavò*, conſuetudine habere vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum. Diximus ſupra Parochianos, niſi exempti, proponantur, eſſe obligatos ad decimas perſolvendas; atqui conſuetudo habet vim, & efficaciam, per quam obligatio prædicta auferatur; habet enim vim legis humanæ, juxta *l. 2. C. quæ ſit longa conſuet. capit. conſuetudo*, 1. *diſt.* qua lege humana decimæ inſtitutæ ſunt, ut ſupra notavimus. Igitur, &c. Probant Corol. *gloſ. verb. præſumpta, in c. quia cognovimus*, 10. *qu.* 3. *gloſ. ult. in cap. quibuſdam §. fin. de decim.* Sot. *l. 9. de juſtit. q. 4. artic*, 1. *col. ante pen.* refert alios Covar. *lib.* 1. *ver. cap. 17. numero* 8. Gutier. *canon. l. 2. cap. 21. num.* 31. Rebuff. *de decim. quæſt. 13, numero* 46. Monet. *eodem tractat. cap. 5. quæſt. 1. num.* 89. Seraphin. *dec.* 1204. *Rot. in Novarien. decimarum 26. Februarii* 1631. coram R. P. D. meo Pirovano, Fr. Ludovic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 49. art.* 5. Cabed. *Luſit. deciſ. 205. numero 2. p.* 1. ubi ait, judicatum valere conſuetudinem in modo, & tempore ſolvendi, qui multipliciter declarant. Sed ego omiſſis variis eorum declarationibus, exiſtimo, pro vera hujus corol. intelligentia, faciendam eſſe diſtinctionem inter conſuetudinem, quæ ita aufert decimas ab ipſo Parocho, ut illi congrua ſuſtentatio non remaneat: & tunc verùm eſt dicere, talem conſuetudinem non valere ſiquidem jus divinum, & naturale offendens rationabile eſſe nequit. Secus verò, ſi illa operante adhuc remanet prædicta ſuſtentatio quo caſu procedit hoc corol. prout in privilegio ſuprà notavimus eo quod manente congrua ſuſtentationem ſolùm remanet obligatio juris humani, contra quod operari poteſt conſuetudo ex reg. text. *in c. ult. de conſuet.* ſi tamen talis conſuetudo rationabilis fuerit, prout ille text. requirit: & ſic ceſſat labor plurium Doctorum, quos referunt Cov. & Gutier. *dictis locis*. Ex his.

Colligitur *primò*, defendendam eſse conſuetudinem, qua introductum eſt, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur. Patet ſi expendamus, manente congrua ſuſtentatione miniſtri, in reliqui tantummodò jus humanum per exemptionem violari, ac ſubinde nil mirum, ſi talis conſuetudo rationabilis obſervetur, prout in ſpecie tradunt Cov. *var. lib. 1. c. 17. num. 8. verſ.* 7. Rebuff. *d. tract. 13. num.* 46. Azor. *d. l. 7. c. 37. q.* 2. Monet. *cap. 5. numero 62. in fine*. 65

Colli.

66 Colligitur *ſecundò* valere conſuetudinem, ut ex certis fructibus, Putà fœno, oleo decima ſolvatur, Covar. *loco proximè citato.* Azor. *d.c.* 37. *q.* 9.* Caſtill. *tom.* 7. *de teſt. c.* 2. *n.* 8. Cancer. *var. reſol. tom.* 1. *c.* 23. *num.* 11. Monet *d.c.* 5. *n.* 94. ubi *num.* 93. ſubdit valere quoque conſuetudinem, ut de minutis decimæ ſolvantur.

67 Colligitur *tertiò* valere quoque conſuetudinem, quod ex eodem prædio una Eccleſia decimas majores percipiant, & alia minores; Hoſt. *in c. cum in tua, §. reſpondemus*, quem ibi omnes ſequuntur, *de decim.* Rot. *in Conchen. decimar.* 1. *Julii*, 1591. coram Card. Pamph. ſen. *& in novarien. de decimar.* 26. *Febr.* 1631. R. P. D. meo Pirovano, Caſtil. *d. to.* 7. *de Ter. c.* 2. *n.* 7. Cancer. *d. c.* 23. *num.* 12. ubi quòd conſuetudine poteſt decima prædialis reduci ad vigeſima.*

68 Colligitur *quartò* poſſe ex conſuetudine decimas ubi Eccleſiæ aliàs debitas, alteri adſcribi, & ſolvi text. *in cap. cum ſint homines, & in d. c. ad apoſtolicæ, de decim.* Cov. *d. c.* 17. *numer.* 8. Perez *l.* 1. *poſt. prin. verſ. hujuſmodi ante decimæ, tit.* 5. *l.* 1. *Ordin. p.* 116. *l.* 3. *in princ. tit.* 6. *eod. l p.* 133. Fagundez *d. præc.* 5. *lib.* 3. *c.* 1. *n.* 4. Gutier. *pract. l.* 1. *q.* 17. *n.* 2. *&* 5.* Caſtill. *d. c.* 2. *num.* 5.* Rebuff. *d. tr. q.* 13. *nu.* 47. ubi *nu.* 48. limitat, id non procedere in decimis, quæ limitibus adhærent, hoc eſt in prædiis, quæ limitibus proxima ſunt; refert, & ſequitur Monet. *d. c.* 4. *num.* 97. *&* 98. ubi *nu.* 101. poſt Cov. *d. n.* 4. *verſ.* 4. *fortiori ratione*, concludit, in hac ſpecie ſufficere conſuetudinem decem annorum, cum ea non ſit contra jus, ſed præter, & *nu.* 103. poſt eundem Cov. *d n.* 8. *verſ.* 10. reſolvunt, quod in aliis caſibus conſuetudo, quæ circa decimas obſervanda eſt, requiritur, & ſufficeret, ut ſit quadraginta annorum, & quod tex. *in cap.* 1. *de praſ. in* 6. qui contrarius videtur; procedit in præ-

69 ſcriptione, non autem in conſuetudine.† Quando autem agitur ad effectum excludendi Parochum à decima de jure debita, debet conſuetudo non ſolvendi integras decimas probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ preſcriptionis, Rebuf. *d. q.* 13. *nu.* 53. *& ſeqq. & n.* 69. Anton. Gabr. *commun. tit. de præſcr. col.* 1. *nu.* 16. *&* 18. Seraphin. *deciſ.* 1404. *nu.* 2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 595. *n.* 16. Rot. *deciſ.* 474. *n.* 5. *& deciſ.* 269. *numero* 2. *par.* 1. *recent. & in Auguſtana decimarum*, 28. *Martii* 1631. coram Reverendiſs. P. Dom. Ubaldo.

Colligitur *quintò* conſuetudinem operari poſſe circa omnes decimas perſonales 70
in pluribus Provinciis, eo quod non obſtante iſtarum exemptione apparuit manere prædictam congruam miniſtrorum ſuſtentationem, ut tenent, quamvis alia rationem moti, Turrecr. *in c. revertimini.* 16. *qu.* 1. *art.* 7. *n.* 21. Pariſ. *conſ.* 25. *col.* 4. Vivian. *Neapol. dec.* 4. *n.* 46. Covar. *d. cap.* 17. *n.* 8. Monet. *d. cap.* 5. *numero* 92.

Colligitur denique in ſolvendis decimis 71
conſiderandam eſſe conſuetudinem, ut tradunt Vivi. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 10. *num.* 15. *pag.* 187. Gutier. *pract. l.* 1. *q.* 19. *numero* 3. Azeved. *l.* 1. *numero* 12. *tit.* 5. *lib.* 1. *novæ Recopil. & lib.* 6. *numero* 4. *eod. tit. & l.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. decimæ, §.* 7. *&* 8. Suar. *de Relig. to.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 12. *& c.* 21. *numero* 5. *& c.* 30. *num.* 2. Cabed. *Luſit. deciſ.* 205. *num.* 2. *p.* 1.* Valent. *conſilio* 49. *ex num.* 1. *tom.* 1. Caſtill. *d. tom.* 7. *capit.* 2. *numer.* 4. Pute. *dec.* 154. *num.* 6. *cum ſeqq. l.* 2. Cavaler. *deciſ.* 73. *nu.* 3. *& deciſ.* 107. *num.* 1. *cum ſeqq.* Rot. *deciſ.* 163. *nu* 3. *p.* 2. *diverſor. & deciſ.* 333. *nu.* 4. *p.* 5. *diverſor.* & ad illam inducendam quando agitur inter duas Eccleſias, ſufficit etiam ſpatium decem annorum, cum non ſit contra, ſed præter jus, ut præter Monetam citatum ſup. *num.* 68. tenent Mareſcot. *var. lib.* 2. *cap.* 95. *n.* 19. *ad fin.* Rota *d. deciſ.* 163. *n.* 4. *& d. deciſ.* 333. *nu.* 5. Cavaler. *à deciſ.* 73. *& deciſ.* 95. *num.* 2. *in prin.* Addit etiam Rota *dicta illa deciſ.* 333. *num.* 18. quòd conſuetudo in materia decimarum ad favorem Eccleſiæ Sacramentalis, contra Eccleſiam prædialem ut inducatur, requiritur poſſeſſio decennalis, & *nu.* 19. quod Eccleſia prædialis ſi quoad decimas probaverit particularem conſuetudinem ad ſui favorem, tunc non ſufficit conſuetudo decennalis contraria, ſed opus eſt formali præſcriptione.*

Sed dubitari poteſt, quæ conſuetudo in 72
ſolutione decimarum ſit attendenda locine viciniorie, an loci, ubi prædia exiſtunt vel ubi fit ſolutio decimarum, an Diœceſis? Sub diſtinctione ſic reſpondendum erit: aut nulla adeſt conſuetudo in loco, ubi ſita ſunt prædia, aut ſit ſolutio decimarum; vel ſi adeſt, eſt dubia, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci vicinioris, vel loci prædominantis. Achil. *deciſion.* 3. *numero* 2. 6. *&* 8. *ſub tit. de decim.* Item, ſi

in

in loco, ubi fit ſolutio decimarum, vel ſita ſunt prædia nulla adeſt conſuetudo: in loco verò viciniori adeſt aliqua conſuetudo, & in loco dominanti adeſt diverſa conſuetudo, & tunc attendenda eſt conſuetudo loci vicinioris, non verò loci dominantis, aut jus commune, Put. *dec.* 176. *l.* 3. *in correctis*. Aut in loco, ubi ſita ſunt prædia; adeſt particularis conſuetudo, & illa tunc eſt attendenda. Item ſi in loco adeſt aliqua conſuetudo, & in diœceſi alia, & tunc etiam attendenda eſt conſuetudo loci particularis, & non diœceſis; ita Rot. *in Tuder. decimarum*, 19. *Novembris* 1591. coram Cardinal. Pamphilio ſen. *& in Civitat. decimarum*, 18. *Martii*, *&* 28. *Junii*,
73 1596. coram bonæ memor. Penia. † Conſuetudo enim ſpecialis præferenda eſt generali. Rot. *in Calaguritana decimarum*, 19. *Martii*, 1610. coram Card. Cavalerio, *inter ejus impreſſas*, *dec.* 106. *& in Hiſpal. decimarum*, 18. *Julii*, 1612. coram bonæ
74 mem. Ubaldo. † Item & attendenda eſt potius ea conſuetudo, quæ favet Parochiali, quam quæ favet prædiali, cum ſit rationabilior, & conformior juri communi. Curt. jun. *conſ.* 2. *in fine*. Affict. *dec.* 80. *nu.* 9. Rot. *in Segobien. decimarum*, 10. *Octobr.* 1583. coram Aldobrandino, & *in Pacen. decimarum* 20. *Julii* 1598. coram bonæ memor. Cardin. Millino.

Quis ſit judex competens in cauſa decimarum, & an, & quando ſit ſumaria, & executiva, & quibus pœnis afficiantur eas non ſolventes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit? §. IV.

SUMMARIUM.

1 *Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum; ad ſecularem vero, quando quæſtio eſt meri facti.*
2 L. ſi ex plagis §. in clivio, ff. ad l. Aquil. *declaratur.*
3 *Judex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè.*
4 *Cauſa decimarum reputatur profana quoad effectum remiſſoriæ.*
5 *Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent, & quando fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas.*
6 *Miniſtri nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vindicatione, vel perſonali actione, vel officio Judicis contra laicos agere poſſunt.*
7 *Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis.*
8 *Decimarum collectos, quando modum excederet, ab exceſſu poteſt appellari.*
9 *Decimarum debitor non poteſt prætextu ejus, quod ſibi debetur, decimas denegare.*
10 *Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem.*
11 *Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt.*
12 *Fundus cenſetur tacitè hypothecatus pro decimis.*
13 *Tributum ex certo fundo debitum; tranſit in quemlibet poſſeſſorem.*
14 *Cenſus poſſeſſor pro preteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore.*
15 *Decimas non ſolvens, cum teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitio præmiſſa.*
16 *Decima ſubtrahentes, ſive non ſolventes, vel earum ſolutionem impedientes abſolvi non poſſunt niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum.*
17 *Parochus an poſſit denegare Sacraměta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè.*
18 *Vicarius an poſſit imponere contra interdictum perſonale renitentes ſolvere decimas, remiſſivè.*
19 *Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas elluit, aut reſtituit Eccleſiæ.*
20 *Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum.*
21 *Religioſi omnes excommunicantur in* Clem. 1. de decim. *qui decimas Eccleſiis debitas uſurpant.*
22 *Religioſi, qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi præfere præſumunt, excommunicationem ipſo jure incurrunt.*
23 *Religioſis ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto*

cto ab officio prædicationis præcipitur, ut confitentibus couſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur.

24 *Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas valet, modo cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuque ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat.*

25 Cap. veniens de tranſact. *concordatur* cum cap. 2. eod. tit.

26 *Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, nō in totum vitiatur, ſed valet pro vita cōponentium.*

27 *Compoſitio de decimis præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine Auctoritate Superioris.*

1 DEcimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens privativè, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum * *cap. fin. de rerum perm. c. tua nobis §. fin. de decim.* Gutier. *pract. lib. 3. qu. 26. num.* 11. D. Barboſa *in l. Titia nu. 47. verſ. cum enim quæſtio, ff. ſol. matr.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. cap. 7. num. 38.* * ad ſecularem verò ſpectabit ſolum, quando quæſtio ſit meri facti an, nimirum, talis perceperit, vel ſolverit, ſeu etiam an percipiat, ſeu ſolvat decimas, ad effectum quoque, ut is, de quo non dubitatur, an jure ſolvere debeat decimas, eas ſolvere Eccleſiæ, ejuſve Rector cogatur, vel quia agatur contra detentorem fructuum decimandorum, Covar. *pract. cap. 35. num.* 2. Navar. *conſ. 1. de conſtit. numer.* 80. *in antiq.* Rebuff. *de decim. quæſt. 10. à num. 35. & de except. num. 213. cum ſeqq. & numer.* 219. Perez. *ad tit. 5. libr. 1. Ordin. pag.* 130. *& ſeqq.* Henr. *in ſumm. lib. 7. cap. 27. §. 2. lit. I.* Reuſner. *dec. 2. num. 41. libr 4.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. decimæ, §. 6.* Marcheſ. *de commiſſion. part. 2. cap. 4. num.* 30. D. Barboſ. *in l. Titia num. 20. & 48. ff. ſoluto matrim.* Seraph *deciſ. 1047. num. 3.* Cabed. *Luſit. deciſ.* 163. *num. 4. part. 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 238. nu.* 16. Bernard. Grævæ *ad practicam Cameræ Imper. lib. 1. concl.* 38. latè Monet. *de decim. cap. 8. à princip.* Homez Leo *dec.* 49. Ceval. *in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. quæſt.* 25. Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. decimæ, pen.* Sigiſm. Scacc. *de ſent. & re jud. gloſ. 7. quæſt. 3. limit. 5. num. 4. cum ſeqq.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 59. in princip.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 3. cap. 5. numero 1. & 2.* Diana *reſolut. moral. part. 1. tract. 2. reſol.* 89. quamvis Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 7. cap. 36. quæſt* 5. & Homobon. de bonis *de examine Eccleſ. part. 2. tract. 8. cap. 8. quæſt.* 24. exiſtimaverint, etiam quando quæſtio eſt facti, ſolum Eccleſiaſticum eſſe judicem competentem circa decimas. Pro quibus non facit, quòd cognoſcens de facto rei ſpiritualis cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali: quia ex facto jus oritur, atque ideò quæſtio facti ex quæſtione juris videtur inſeparabiliter dependere, juxta *reg. l. ſi ex plagis, §. in clivo, ff. ad legem Aquil.* cum aliis adductis per Menoch. *conſ. 2. num.* 208. & D. Barboſ. *in d. l. Titia num.* 25. quia reſpondetur *d. §. in clivo*, ſolùm evincere † ex circumſtantiis facti pendere deciſionem quæſtionis juris; minimè 2
verò quæſtionem facti ita eſſe à juris quæſtione inſeparabilem, ut qui de facto cognoſcit, de quæſtione juris videatur, & neceſſariò debeat cognoſcere, cum compertum ſit, unam ab altera eſſe diſtinctam, ut quia ſolum ponitur in controverſia, an ſolverit, ſeu perceperit: minimè verò dubitatur, an ſit ſolvenda, vel ex quibus fructibus debeat ſolvi.

Item cauſa decimarum, quæ data ſunt in feudum ſæcularibus diſcutienda eſt coram judice Eccleſiaſtico; licet enim dominium hujuſmodi decimarum, ſcilicet, fructuum illorum, omninò ſpectet ad laicos, & feudum cenſeatur ſæculare: tamen quòd oritur, & dependet à jure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt judex laicus de illi cognoſcere, Feder. de Senis *conſilio 145. nu. 1.* Azor. *inſtit. mor. p. 1. l. 7. cap. 39. quæſt. 3.* Monet. *de decimis, cap. 8. quæſt. 1. num.* 15. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 5. lib. 3. cap. 5. num.* 5. Rot. *in Ravennaten. emphyteuſis 28. Maii* 1631. coram R. P. D. Merlino, * quamvis de cauſis decimarum, & tertiarum, quæ Principibus ſecularibus, aliiſque privatis à Sede Apoſt. juſtis de cauſis conceſſæ fuere, judices competentes eſſe laicos, & Regia tribunalia ſecularia cognoſcere,

idque

idque privativè ad judices Eccleſiaſticos exiſtimaverint Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deci.109.ante fin. Bellug. in ſpeculo Princip. rub.13. de decim. in verſ. conſtat. à numero 5. Petr. Matthæ. in addit. ad Guid. Pap. deciſ.1. Renat. Chop. de moribus Pariſ. lib. 5. tit.1. num.7. & 8. Franch. Duaren. in conſuet. feudal. cap.5. ſub numer.7. Rupell. inſtit. forenſ. lib.1. c.25. fol.107. Rebuff. de except. nu.214. & 219. & de decim. q.10. numero 39. Capic. deciſ.20. Gironda de privileg. ex num. 251. Lazarte de decim. vendit. cap.19. numero 30. Manchaq. illuſtr. lib. 2. capit. 86. numero 6. Oliban. de jure fiſci, cap.14. num.20. & c.16. num. 14. Covar. pract. cap.35. numer.2. verſ. 3. quoties, Mich. Ferrer. in ſuis obſervat. p. 3. capit.278. verſ. pro materia, Gutier. pract. lib.1. qu. 14. numer.4. Joan. Garc. de expenſ. cap.9. num 94. Paz. in pract. tom.2. præl.2. nu. 24. Bobadil. in ſua polit. lib.2. capit.18. numero 148. Cabed. Luſit. deciſ. 63. nu.4. p.2. Camill. Borel. de præſtantia Regis Cathol. cap. 71. numero 349. & 350. & conſ.20. cent.1. & in ſum. deciſ. titulo 19. de decim. numero 17. & 19. Menoch. conſ.757. num.16. volum.8. Bernard. Gravæ ad pract. Camer. Imper. libr. 2. capit.38. D. Barboſ. in d. l. Titia, numer.47. Morl. in emptorio juris part. 1. in prælud. titulo de juriſd. omni jud. num 137. Ramirez, de lege Regia, §.31. numero 4. pag.332. Fontanel. de pactis nupt. tom. 1. gloſ.13. part.2. num.58 Joſeph. Seſſe. Arag. deciſ.162. num. 23. Franc. Hieron. Leo. Valent. dec.3. nu.13. Caniſ. de decim. quæſt. 13. col.2. Ceval. commun. contra commun. qu. 822. ex num.67. & quæſt.896. ex numer.636. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. tom.2. cap.238. nu.58. Franc. Caraſc. ad Leges Regias, cap.6. de decim. §.2. fol.62. latiſſimè Caſtill. controverſ. tom.7. de Tertii, cap.12. n.20. cum ſeqq. Gabr. Pereira de manu Regia p.1. cap.7. n.38. verſ. ſemper*

Utrum autem de poſſeſſorio decimandi Eccleſiaſticus judex cognoſcat? vide Gail. lib.1. obſervat.38 numero 3. & 4. Menoch. remed. 15. recuper. ſub numero 234. Rebuff. d. tract. quæſt.10. num.3. Boer. deciſ.69. num. 13. Afflict. deciſ.2. numero 10 & deciſ.24. num.9 Cacher. deciſ.119. Cravat. Veſtrium in praxi Romanæ Curiæ, lib.5. capit.1. à num. 3. Camill. Borel. de præſtantia Regis Catholici, cap.71. numero 339. & 350. & in ſumm. omnium deciſ tom.1. ſub titulo 19. à numero 18. & tit. 43. numero 125. Sayr. in floribus deciſ. ſub tit. de conſtit. deciſ. Azeved. lib.6. numer.3. tit.5. lib.1. novæ Recop. Suar. de Pace in pract. tom.2. prælud.2. à num.22. Gutier. pract. lib.1. quæſt.4. numer.1. Cur. Philip. p.1. §.5. numero 5. cum ſeqq. Bobadill. in ſua politica, lib.2. cap.8. numero 145. D. Barboſ. in dicta l. Titia, à numer.39. & num.47. Monet. d. cap.8. à num.14. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c.236. Bernard. Grævæ. d. concl.38. nu. 7. & 9. Diana d. tract. 2. reſ.92.

In qua quæſtione affirmativa pars verior mihi videtur; nam matrimonii poſſeſſorium, quamvis agatur inter perſonas mere laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à judice Eccleſiaſtico Covar. de ſponſal. q. 2. cap.7. §.6. num.8. & cap.8. §.12. numero 3. Valaſc. conſult. 93. num.2. ad med. verſicul. etiam cauſa matrimon. latè Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 19. numero 19. cum ſeqq. Rot. in d. Ravennaten. emphyteuſis. Poſſeſſio enim rei ſpiritualis, licèt ſit merè temporalis, & laicalis; attamen etiam de poſſeſſione ſolum cognoſcit judex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem laicus, cum qualitas ſpiritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat Beroi. in rubr. de judic. num.51. Cravet. conſ.258. numero 8. Roland. conſil.12. numero 35. cum ſeq. lib.2. Valaſc. d. conſilio 93. numero 3. Menoch. remed. 15. recup. numero 205. cum ſeqq. Covar. practic. capitul. 35. numero 1. Gutier. canon. capitul. 34. numero 26. & ſeqq. latè Azor. inſtitut. moral. part.1. lib.5. capit.14. quæſtion. 1. Durand. ad Bullam Cœnæ lib.2. canon.15. quæſtion.19. numero 47. Put. deciſ. 580. lib. 1. in antiq. Rot. in d. Ravennaten. emphyteuſis.

Illud advertere oportet in hac materia 4
non contenendum; quod ad effectum remiſſoriæ cauſa decimarum reputatur profana, ut cenſuit Rot. coram Caputaque deciſ. 54. libro 2. & deciſion. 68. part.3. & in Legionen. decimarum, 4. Decembris 1615. coram bonæ mem. Dunozetto, & in Valentina decimarum 21. Junii 1613. coram Cardin. Cavalerio, inter ejus impreſſas, de capit. 258.

In cauſis decimarum proceditur ſum- 5
mariè, præcipuè quando eſt inter Clericos quibus de jure debentur decimæ, & eos, qui ſolvere debent. Clemen. 2. de judic. Monet. de decim. capitulo 8. numero 41. Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. capitulo quarto nume-

numero 59. *in princ.* imò, & procedi poteſt ſine aliqua juris ſolemnitate, ut tradit Card. *dict. Clem.* 2. *numero* 28. & Imol. *numero* 7. item tempore feriarum ob neceſſitates, ſicut docet Everard *in topicis legalibus, in colo à tribut. ad decimas, num.* 4. Am-
5 pliat, ut procedat etiam, quando quæſtio fuerit inter duas Eccleſias ſuper jure percipiendi decimas ſecundum Rot. *deciſ.* 14. *num.* 2. *de decim. in novis* Maranta *de ordine judic. part.* 4. *diſt.* 9. *numero* 179. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. decimæ, verſiculo ad ſextum,* Monet. *d. cap.* 8. *numero* 43. ubi *numer.* 47. ſubdit, quod ſi quæſtio ſit inter laicos, etiam de decimis Eccleſiaſticis, tunc cauſa non eſt ſummaria nec debet locum *dict. Clem.* 2. & *numero* 51. addit, quòd contra Advocatos, & alios detinentes, & impedientes, ne decimę ſolvantur, ſimiliter procedi poteſt ſummariè, & *numero* 56. quod in materia decimarum, ſi Rector agat contra ſubditum ad decimas non ſolutas, incipi poteſt à præcepto cum monitione ſub excommunicationis pœ-
6 na. † Miniſtri quoque nomine Eccleſiæ pro decimis non ſolutis rei vendicatione, vel perſonali actione, vel ex officio judicis contra laicos agere poſſunt gloſſ. *verb. tributa, verſ. ſed verius eſt in cap. tua li.* 2. *de decim.* Rebuff. *dict. tract. quæſt.* 3. *dict. numero* 15. *&* *quæſt.* 9. *numero* 6. *&* 9. *cum ſeqq.* Perez. *libro primo verſ. & alia quæſtion. tit.* 5. *libro* 1. *Ordin. pag.* 129. Azor. *in fin. mor. p.* 1. *libro* 7 *cap.* 23. *quæſt.* 9. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 39 *num.* 15. *in fin.* Suar. *de Reg. to.* 1. *tract.* 2. *lib.* 1. *cap.* 36. *numero* 4.

7 Subditi omnes cogendi ſunt ad ſolvendas decimas appellatione remota *d. capit. tua li.* 2. *de decim.* Rebuff. *d. tract. quæſt. ult numero* 21. Treviſ. *venet. deciſ.* 29. *numero* 16. Socin. *reg.* 40. *verſ. fallit.* 22. Viv. *dec.* 73. *num.* 1. *l.* 1. Sebaſt. Næv. *ad lib.* 3. *numero* 61. *ff. quis, & à quo appelletur.* Nicel. *de concord. gloſſ. concord.* 6. *fallent.* 57. *nu.* 93. Petr. Greg. *de appellat. lib.* 2. *cap.* 9. *numero* 2. Monet. *de decimis cap.* 8. *à numero* 58. Piaſec. *d. part.* 2. *cap.* 4. *numer.* 59. latè Salgado *de protect. regia tom.* 1. *part.* 3. *capit.* 2. *numero* 63. *cum ſeqq.* Mar. Anton. *ver. reſol. libro* 1. *reſ.* 112. *caſu* 17. ubi etiam reſolvit appellationem non dari à ſententia lata ſuper Primitiis, & expenſis in lite, latè Sigiſm. Scacc. *de appellation. q.* 17. *limit.* 18. *per tot.* ubi *numero* 5. intelligit quoad effectum ſuſpenſivum, non autem devolutivum. Quæ quidem reſolutio limitatur *primò* non procedere quando agitur cum perſona Eccleſiaſtica, quæ pretendit habere potiora jura in decimis, ut per Hoſt. *in d. c. tua lib.* 2. *ſub num.* 22. *verſic. item ſecus.* Henric. *numero* 7. *in fine verſic. ſuper eo, & numer.* 8. Præpoſ. *in c. fin. §. quoties, numer.* 32. *quæſt.* 6. & ibi Gemin. *ſub numero* 28. *de appellat. Secundò* limitatur quando agitur inter duas Eccleſias contendentes de jure decimandi. Hoſtienſ. & Henric. *ubi proximè.* Scacc. *d. limitat.* 18 *numero* 3. Salgado *d. capit.* 2. *numero* 77. Rota *in Corduben. Decimarum Decembris.* 1605. coram Cardin. Pamphilio jun. *Tertio* limitatur, † quando collector 8
decimarum modum excederet, quia ab exceſſu poteſt appellari. Scacc. *d. limit.* 18. *numero* 4. Salgado *d. cap.* 2. *numero* 77.

Item debitor decimarum non poteſt 9
prætextu ejus, quod ſibi debetur decimas denegare, cum in futuris decimis non admittatur compenſatio, ut poſt gloſ. *in cap. decimæ,* 16. *q.* 1. & alios tradit Rebuff. *d. tr. q. ult. nu.* 10. Everat. *in topicis legalib. in loco à trib. ad decim. n.* 2. imò neque propter ſterilitatem, ut fuſè oſtendit idem Rebuff. *d. q. ult. num.* 22. & Viv. *in communib. opin.* 153. *verſ. conſuetudo non ſolvendi.*

Cum onus ſolvendi decimas ſit reale, & 10
ſequatur poſſeſſionem, gloſs. *verb. ſic & dominus in d. cap. tua lib* 2. *de decim.* Franc. Marc *Delphin. deciſ.* 345. *num.* 5. *&* 6. *vol.* 1. Baptiſta Coſta *de portione rata q.* 149. *n.* 11. Camil. Borel. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 29. *num.* 63. Fagund. *d. præc.* 5. *lib.* 3. *cap.* 5. Caſtil. *d. tom.* 7. *de tert. cap.* 2. *num.* 17.* ideò † poſ- 11
ſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt, ut reſolvunt Capic. *deciſ.* 20. *à nu.* 26. Caſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 4. *§.* 6. *verb. & ſi porter. n.* 4. *pag.* 155. *in princ. & rub.* 11. *§.* 6. *num.* 3. *pag.* 361. Tiraq. *de retractu lig. §.* 6. *gloſ.* 1. *n.* 7. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *nu.* 18. Vincent. de Fran. *dec.* 107. *nu.* 11. *cum ſeqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *num.* 3. Azor. *d. libro* 7. *c.* 24. *verſ. quæres,* & præcipuè *quæſt.* 18. Suar. *d. lib.* 1. *capit.* 38. *num.* 8. Monet. *de decim. cap.* 6. *à nu.* 18. ubi etiam ait cum Rebuff. *d. q.* 9. *num.* 9. & Gig. *de penſion. q.* 39. *num.* 12. *&* *q.* 34. *nu.* 4. atque alii, † in optione Eccleſiæ eſſet, quem velit 12
convenire, novum, an antiquum prædii poſſeſſorem: & quòd pro decimis fundus cenſeatur tacitè hypotecatus, dicit. Re-

Rebuff. *tom.2.ad leges Galliæ, artic.1.gloſs.*
13 14.*num.*25. quia † tributum ex certo fundo debitum, cum ſit onus reale, pro quo cenſentur tacitè hypotecatus, tranſit in quemlibet poſſeſſorem, ut per Guid. Papæ *q.*432.*numer.*15.Cened.*d.collect.*86.*num.*3. Gan.*Luſit.deciſ.*145. Morl.*in emporio juris, p.*1.*tit. de locato numero* 37. quod in fundo emphyteutico nominatim reſolvunt Valaſc. *de jure emph. q.*4.*num.*6.*&* *q.*17.Cald. Pereira *de nomin. emphyteuſis, q.*13.*n.*17.*& de extinct. emphyt.c.*3.*nu* 18.*&* 23. Cabed.
14 *Luſit. deciſ.*149.*p.*1.& † cenſus poſſeſſorem pro præteritis redditibus teneri non excuſſo principali venditore firmarunt Valaſc. *de jure emphyt. q.*32.*numero* 13.& 14. Gam.*Luſit.deciſ.*145.Surd.*deciſ.*162.*nu.*11. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 1.6.*nu.*16. *& cap.* 141.*numero* 3.

15 Non ſolvens decimas, cum teneantur, excommunicari poteſt, ac debet, text. *in cap. decimæ* 16. *q.* 1. *cap. pervenit. cap. ad hæc cap. ex parte lib.*1.*cap.tua nobis c.ſi aliquibus.de decim.Clem.diſpendioſam* 3.*de judic.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform.capit.*12. ibi, *excommunicetur*, Aloyſ. Ricc.*in praxi, p.*4.*reſ.* 500. Molin. *de juſtit.tract.*2.*diſput.* 756.*numero* 4.Monet.*d.cap.*8.*n.*64.Fagund. *d.præc.*5.*lib.*3.*cap.*6.*numero* 3. Rot. *in Dertuſen.decimar.* 11. *Maii* 1609. coram Card. Marquemont. impreſſa per Marcheſin. *de commiſſion. par.*1.*pag.*675.*& in motulen. decimarum,*31.*Januarii* 1614. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato. Intellige monitione præmiſſa, ſecundum Monet. *d. c.*8. *numero* 69. Azor. *inſtit.moral.part.*7.*lib.*7.*capit* 24. *quæſt.*17.Suar.*d.lib.*1.*capit.*37. Aloyſ.Ricc. *in deciſion.Curiæ Archiepiſcop.Neapol.dec.* 195.*numero* 6.*part.*4.Caſus accidit, ut ſequitur. *Cum Epiſcop. Vmbriacen. quoſdam occaſione decimarum excommunicatos declaraſſet, abſolutione Santiſſimo, vel Sacræ Congregationi reſervata, iidem excommunicati ad Archiepiſcopum Sanctæ Severinæ, uti Metropolitanum, recurſum habuerunt, ab illuſque Vicario inhiberi, & reſpectivè abſolvi obtinuerunt, quo per Congregationem Epiſcoporum audito, S. eadem Congr. ſub die* 19. *Iulii* 1619. *reſpondit. Archiepiſcopus S. Severinæ excommunicatos reintrudat, cauſamque ad Sacram Congregationem remittat, & ejus Vicarium advertat, ut in ſimilibus cauſis abſtineat ab abſolutione, & ab admiſſione appellationis ſuſpenſivæ, quia excommunicatio hominis trahit ſecum executionem.*

16 Subtrahentes, ſive non ſolventes decimas vel earum ſolutionem impedientes, ultra prædictam excommunicationem, quam præmiſſa monitione incurrunt, ab hoc crimine, niſi plena reſtitutione ſequuta abſolvi non poſſunt; ut per Sanch. *in præcepta Decalogi, to.*1.*lib.*2.*c.*20.*num.*19. Novar. *in ſingul.juris canon.concl.*6.Molin. *d.numer.*4. *verſ. his. ita relatis*, vel ſaltem remittantur ab eo, cui debentur; Nau. *in man.cap.*21.*n.*32. Azor. *inſtit.moral.part.*1. *lib.*7.*c.*37.*qu.*9.Fagund.*d.præc.*5.*lib.*3.*cap.*6.*num.*4. niſi, quando ad confeſſionem accedit, impotens ſit ad reſtituendum; quia tunc abſolvi poſſe tenet Navar. *in man.cap.*17.*numer.*59.Molin.*citato loco*.Ioan.Valer. *de differen.inter utrumque forum, verbo, abſolutio, differ.*5.*numero* 5. Novar.*d.concl.*6. *numer.*3. ex ratione, quia Concil. *loco citat.* non prohibet abſolvi, niſi eum, qui pro tunc tenetur reſtituere, quique peccat non reſtituendo.

17 An autem Parochus poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas? vide Aloyſ.Ricc. *deciſ.Curiæ Archiep. Neap. dec.* 195. *à princ. p.*4. Et † an contra 18
renitentes ſolvere decimas poſſit Vicarius imponere interdictum perſonale? vide eundem Ricc. *d. part.* 4. *deciſ.* 380.

19 Is quoque, qui ſolvere tenetur decimas, neque eas ſolvit, aut reſtituit Eccleſiæ, debet Eccleſiaſtica ſepultura privari, text. eſt *in c. prohibemus, de decim.* Rebuff. *d. qu. ult. nu.* 16. Andr. Hiſpan. *in reg. decimarum qu.*2.*numer.*8.Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*2. *princ.num.*20. Monet.*d.cap.*8.*num.*74.Iul. Lavor. *variarum lucubr. tom.*1. *tit.*2.*c.*12. *numero* 48. Vide *ſup. cap.* 26. *numero* 50.

20 Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis Prædicatorum, & Minorum, tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, ut probatur *in c. diſcretioni veſtræ, de decim. in* 6. ubi dicitur, quòd Gregorius IX. mandatum diſtrictè Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, ne talia, quæ audientes à decimarum, ſeu aliarum rerum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, vel aliàs animas corrumpant audientium, in ſermonibus ſuis vel alibi proponere præſumant, imò verbo, & opere informent eoſdem, ut ad ſolutionem prædictorum promptæ voluntatis ani-

animo aut intenti. Sed ad tollendum ſcrupulum Eugenius IV. conceſſit, quòd Fratres Minores non teneantur facere conſcientiam de decimis in Confeſſionibus, niſi quando fuerint requiſiti ab Ordinariis, & quòd tunc ſufficiat dicere: Facio tibi conſcientiam, & inducere peccatorem, quantùm potuerint, ad ſolvendum, non tamen propter hoc teneantur denegare abſolutionem: ita referunt Collector. privil. *in comp. verb. abſolutio quoad ſecul.* 2. §. 2. Fr. Lud. Miranda *in man. Præl. tit.* 2. *q.* 49. *articul.* 14.

21 Excommunicationis, verò ſententiæ ſubjacent ipſo facto illi Religioſi qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi, proferre præſumunt, ut habetur *in Clem. cupientes de pœnis*, unde colligitur, Religioſum non affici hac excommunicatione, dum alicui mandat, ut alteri, qui decimarum onere tenetur ſuadeat, ne ſolvat: hic enim non dicitur aliquid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſolvere debent, ut bene reſolvunt Suar. *de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 5. *nu.* 37. Filliuc. *tract.* 14. *c.* 8. *nu.* 146. Bonac. *d. q.* 8. *punct.* 13. *num.* 3. ubi *numer.* 4. addit, ad incurrendam iſtam excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inadvertentia: ſed requiri dolum, & ſcientiam cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum.

22 Religioſis quoque præcipitur *in d. Clem. cupientes*, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis, ut confitentibus conſcientiam faciat de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur: ſi autem ſcienter negligant confitentibus conſcientia facere de ſolvendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, ſuſpenſionem incurrunt, quæ ſuſpenſio durat, donec confitentibus conſcientiam fecerint; quod ſi interim, antequam negligentiam oblata opportunitate purgent, id eſt antequam conſcientiam confitentibus faciant, præſumpſerint prædicare, vinculo excommunicationis obſtringuntur. Hinc colligitur, ad incurrendam iſtam excommunicationem duo requiri. *Primum*, ut Religioſi requiſiti ſint à Rectoribus Eccleſiarum, & ſcienter non ad moverint pœnitentes de ſolutione decimarum: quamobrem, ſi non admoneant, dum requiſiti non ſunt, excommunicationem non incurrunt declaratione Eugenii IV. ita Sylveſt. *verb. excommunicatio*, 9. *nu.* 89. Taben. *eod. verb.* 5. *caſu* 45. Angel. *eod. ver.* 7. *caſu* 44. Filliuc *cap.* 33. *num.* 42. Hier. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 50. *num.* 8. ubi ſubdit requiſitionem debere fieri Dominica prima, quarta, & ultima Quadrageſimæ, & in feſtis Aſcenſionis Domini Pentecoſtes, Nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, Aſſumptionis, & Nativitatis B. Mariæ Virginis, juxta diſpoſitionem *d. Clem.* contra Cajet. *verb. excommunicat. cap.* 66. Navar. *in man. cap.* 27. *numero* 145. hoc Expreſsè non requirentes *Secundum*, ut prædicare præſumant, nondum purgata negligentia; ſi verò purgata negligentia concionentur, excommunicationem non incurrunt; quia in text. dicitur, *ſi prædicare præſumpſerint, prædicta negligentia non purgata*, ita Cajet. Sayr. Filliuc. & alii *citatis locis*.

Excommunicantur etiam *in Clem.* 1. *de decim.* omnes, ac quicunque Religioſi, qui decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos jure aliquo, vel cauſa legitima non pertinentes uſurpant, aut uſurpare audent dolis, & malis artibus: & qui prohibent Eccleſiis decima ſolvi ex animalibus ſuorum familiarum, vel paſtorum, vel ex aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt, & ſi admoniti, ex his intra mentem non deſiſtunt, aut ſi id, quod auſu temerario uſurparunt intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint iis, quibus jure debetur, excommunicationi ſubiiciuntur, quæ nulli in jure reſervatur. Referunt Gambarup. *de caſibus reſer. c.* 11. *n.* 7. Azor. *inſt. mor. p.* 1. *l.* 12. *c.* 13. *q.* 13. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam c.* 3. *excom.* 15. Filliuc. *tr.* 14. *nu.* 125. *verſ. quinta noviſſime* Bonac. *de cenſ. extra Bull. diſp.* 2. *q.* 8. *punct.* 12. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 40. *num.* 222. *ſecundum Lugdun. impreſſ.* Et quia text. *in d. Clem.* 1. generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicumque*, ideò non ſolùm viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendit, ut per gloſs. ibi, *verb. quicumque* Sayr. *de cenſ. l.* 3. *cap.* 34. *num.* 24. Mar. Alter *de cenſ.* ibi. *de ſuſpen. diſp.* 17. *c.* 2. *col.* 3. *verſ. notandum tertio* Bonac. *d. punct.* 12. *n.* 8. ubi etiam poſt Suar. *de cenſ. diſp.* 31. *ſect* 6. 23

ſect.6.num. 9. addit, iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

24 Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet, decimæ uni Curato, vel Parochiæ debitæ alteri Parochiæ, curato ſolvantur in poſterum, valet, modò cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuque, ſeù auctoritas Epiſcopi, vel alterius ſuperioris accedat, *cap. veniens de tranſact. cap. ex multiplici de decim.* Ruin. *conſil.* 142. *verſ. clarum eſt num.* 13. *vol.* 5. Rebuff. *in tr. de decim qu.* 13. *à num.* 16. Capic. *deciſ.* 165. *part.* 3. Bonacoſ. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 10. *nu.* 12. *pag.* 186. Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. c.* 60. *nu.* 19. Franc. Leo *in Theſaurì fori Eccleſ. p.* 4. *c.* 1. *num.* 2. *in fine*, Bellet. *diſquiſ. Cleric p.* 1. *tit. de Clerico debitore*, *§.* 5. *nu.* 31. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 26. *quæſt.* 5. Monet. *de decim. c.* 5. *qu.* 7. *numer.* 126. Bonac. *de legib. diſput. ult. qu.* 4. *puncto* 5. *num.* 3. *& de ſimonia quæſt.* 4. *§.* 15. *numer.* 4. *verſ. ſecundo, ſi tranſigentes*, Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.* 5. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 2. ubi *nu.* 18. idem dicit de tranſatione, & *numer.* 9. ſubdit, quòd valet compoſitio inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum facta de conſenſu Epiſcopi, ſeu Superioris, ut de rebus minutis nulla ſolvatur decima item non ſolvatur decima integra de vino, oleo, frumento, &c. & *nu.* 14. quod poteſt compoſitio fieri auctoritate Epiſcopi cum laicis ſuper tempus, & locum ſolvendarum

25 decimarum.† Non obſtat *d. c. veniens* quatenus videtur exigere conſenſum, ſeu auctoritatem Apoſtol. quia, vel ibi agebatur de magno præjudicio, videlicet, ſolvenda tantum tertia parte decimæ: vel quia nulla cauſa intervenerat utilitatis, neceſſitatis, vel alia ſimilis; vel quia hæc erat propriè tranſactio; illa verò, de qua *in capit.* 2. *de tranſact.* quo contrari videtur compoſitio erat: vel denique, quia in ea Parochia, in qua erant prædia de quibus tranſactio facta fuerat de non ſolvenda niſi tertia parte decimarum, coloni Monaſterii à Parocho etiam recipiebant Eccleſiaſtica Sacramenta. Ita Monet. *d. qu.* 7. *numer.* 137. Duo igitur requiruntur ad valorem iſtius compoſitionis ſuper decimas in futurum ſolvendas, ut ſcilicet, cauſæ cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel ſuperiore facta; & conſenſus, ſeu auctoritas ejuſdem Epiſcopi, vel Superioris, ut non ſufficiat ſolus Parochi conſenſus, ſecundum Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 22. Fagundez *d. cap.* 2. *num.* 3. *&* 4. Appellatione autem Superiori in hac materia venit quilibet Prælatus Epiſcopo inferior, modò habeat juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſecundum Rebuff. *d. q.* 13. *n.* 23. *&* 24. Fagund. *d. c.* 2. *n.* 5. *&* 6. id ampliantes ad Vicarium Epiſcopi generalem, declarantesque † hujuſmo- 27
di compoſitionem, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiari, ſed valere pro vita componentium; non enim mortuo eo, qui illam fecit, ſucceſſori præjudicat, *d. cap.* 2. *de tranſact.* Duen. *reg.* 127. *in fine* Rebuff *d. q.* 13. *nu.* 25. Bonacoſ. *tom.* 1. *comm. opin. lib.* 1. *tit.* 10. *nu.* 12. *pag.* 186. D. Barboſa *in l. ſi filio fam. §. fin. num.* 20 *ff. ſolutio matrim.* Rot. *in mediolan. decimarum* 10. *April.* 1606. coram D. meo Coccino Decano, *& deciſ.* 585. *n.* 3. *part.* 1. *recent. & in Auguſtana decimarum*, 28. *Martii*, 1631. coram R. P. D. Ubaldo.

Decimis verò præteritis, nôn ſolum cum 28
Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri compoſitio, ſine auctoritate ſuperiori. Ita gloſs. & Doctores *in cap. ut ſuper de rebus Eccleſ. non alien.* Rebuff. *d. qu.* 13. *n.* 25. *&* 33. *& in tract. except. num.* 217. Fagundez *dict. c.* 2. *n.* 7. ubi *nu.* 17. idem dicit de tranſactione Monet. *de decimis*, *capit.* 5. *numer.* 128. ubi reddit rationem, quia tunc non agitur de tollendo, aut remittendo aliquòd jure Eccleſiæ, ſed ſolum de commodo illius Parochi ad quem illæ decimæ jam ſpectant.

Parochus quibus modis talis eſſe deſinat.
Cap. XXIX.

SUMMARIUM.

1 *Beneficiū vacat per mortem Beneficiati.*
2 *Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantum quod ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecundo ſpolietur.*
3 *Ordinarius habente Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt ademptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure.*

4 *Parochialis Rector ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali deſinit eſſe Rector ipſo jure.*
5 *Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſtè ſe intrudens in beneficio Curato illa privatur ipſo jure.*
6 *Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ, vel quod per eum ſtet, quominus illam adipiſcatur.*
7 *Vacatio prioris beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utriuſque.*
8 *Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis, debet eſſe non ſolum de facto, ſed etiam de jure.*
9 *Parochiales plures ſibi invicem unitæ retineri poſſunt tanquam beneficia non incompatibilia.*
10 *Parochialis, quæ poteſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit.*
11 *Parochialis poteſt obtineri ſimul cum monaſterio cui cura imminet animarum dato in commendam ad vitam.*
12 *Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali.*
13 *Parochialis vacat renunciatione.*
14 *Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſederit, & ſi tempus eſt breve, reſignatio reiicitur.*
15 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore *poni ſolet in reſignationibus Parochialium.*
16 *Clauſula,* dummodo remaneant centum pro Rectore, *quomodo juſtificetur, & cui incumbat onus, quòd remaneant centum pro Rectore oſtenditur.*
17 *Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione gravatur eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis.*
18 *Onera neceſſaria tantum, & ordinaria deducenda ſunt ex centum ducatis, quæ debent remanere Rectori Parochialis, qui penſione gravatur.*
19 *Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro Capellano, Clerico Candelis in feſto Purificationis Beatæ Mariæ manutentione Sachriſtiæ Cathedratico Prædicatore, Viſitare Epiſcopo, argano, cera, hoſtiis, vino, & oleo pro luminaribus Santiſſimi Sacramenti.*
20 *Onera extraordinaria, voluntaria, ſeù arbitraria, incerta, & variabilia, & non perpetua, ac illa, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis.*
21 *Penoſine nulla, & invalida exiſtente non abdicatur jus à reſignante.*
22 *Clauſula,* cujus liti ſtatum, &c. *non capit litem, in qua fuerit lata ſententia.*
23 *Amor, & reus non dijudicantur ad imparia.*
24 *Sententia nulla, & injuſta, non facit tranſitum in rem judicatam.*
25 *Actorum integrum traſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali.*
26 *Sententia dicitur nulla non viſis integris.*
27 *Acta legitimè extracta dicuntur, cum extrahuntur ab actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione.*
28 *Clauſula* Appellatione remota, *non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeù notoriè injuſta.*
29 *Clauſ.* ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet, &c. *facit ut omnia medio tempore geſta corruant.*
30 *Judex ſubdelegatus ſive vigore executorialium, propter rem judicatam ſive vigore mandati de imittendo procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente ſemper dicitur attentare.*

PRæter modos, quibus Parochialis, 1
cæteraque Eccleſiaſtica beneficia, vel ipſo, jure, vel per ſententiam vacare in jure dicuntur, tres principaliores, & uſufrequentiores ſunt per obitum ſcilicet, per aſſecutionem alteriùs beneficii incomparabilis, & per renunciationem.

Quoad primum evidens eſt per mortem beneficiati vacare beneficium, *capitul. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* ubi *gloſſ.* 15. *penult. verb. non morte.* Gonzal. *ad reg. 8. Canc. gloſſ.* 15. à *n. 3.* ubi *nu. 6.* ex Franciſc. Pavino dicit ita vacare per mortem beneficium, ut ſi miraculosè reſurgeret beneficiarius, non recuperaret illud, Nic. Garc. *de benef. p. 11. c. 2. à princ.* ubi aliquibus modis limit,

De

De ſecundo etiam juris eſt clari vacare ipſo jure Parochialem per aſſecutionem alterius ſimilis beneficii, in tantum quòd ſi Parochus illam retinere contenderit, etiam ſecundo ſpolietur, ita per text. capitalem *in c. de multa*, *de præbend.* reſolvunt Bernard. *in pract. capit. 49. in noviſſ. impreſſ.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 3. àn. 74.* Gutier. *conſ. 10.* Flores de Mena *var. lib. 2. q. 13. à princ.* Monet. *de opt. Canon. c. 6. quæſt. 8. num. 69.* Nic. Garc. *d. part. 11. cap. 5. num. 7.* Vnde Oldrad. *conſ. 165. Thema*, quem refert Car. Tuſc. *tom. 1. lit. A. concl. 44. numero 8.* ait text. *in d. capit. de multa*, loqui ſolum in Curatis beneficiis, dum per aſſecutionem ſecundi decidit vacare primum, ac proinde non habere locum ſi obtinens Curatum aſſequatur ſecundum incompatibile, ſed non ſimile, quia tunc eſt in electione obtinentis alterum ſibi benè viſum dimittere. Sed illius text. diſpoſitio aucta, & ampliata eſt per Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. capit. 4.* dum ſtatuit, quod quicumque de cætero plura Curata, aut aliàs incompatibilia beneficia Eccleſiaſtica, ſive per viam unionis ad vitam, ſeù commendæ perpetuæ, aut alio quocunque nomine, & titulo contra formam Sacrorum Canonum, & præſertim *d. capit. de multa*, recipere, ac ſimul retinere præſumpſerit, beneficiis ipſis juxta *d. capit. de multa*, diſpoſitionem ipſo jure etiam illius text vigore privatus exiſtat, cujus Conciliaris decreti meminit Nicol. Garc. *d. c. 5. nu. 76.* ubi *num. 77.* reſpondet alteri decreto ejuſdem Concilii *ſeſſ. 24. de reform. c. 17.* quod priori *in d. c. 4.* adverſari videbatur, ut loquatur de pluribus Parochialibus, aut aliàs incompatibilibus beneficii ante Concil. obtentis.

3 Unde Sac. Congr. Conc. cenſuit non dimittentem unam ex duabus Eccleſiis Curatis intra tempus à Sacro Concil. aſſignatum debere condignas pœnas ſubire, & puniri, prout in eo ſtatuitur, ſicut teſtatur Armend. *in addit. ad recop. legum Navar l. 4. tit. 7. de benef. incompatib. n. 91.* Poteſt tamen Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure, ut refert deciſum idem Armendar. *dict. loco numero 69. & 79.* nam † Parochialis Rector ſi aſ-

4 ſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochiali, deſinit eſſe Rector ipſo jure, Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 15.* Rot. *in Matutinen. Canonicatus 13. Junii 1614.* coram bonæ mem. Ubaldo.

Extende ſupradictam reſolutionem procedere, in eo, qui vi occupavit ſeù ſcienter injuſtè ſe intruſit in beneficio Curato, vel è converſo; conſtat enim non eſſe conſentaneum habere meliorem conditionem illum, qui invaſor eſt, quam ille, qui juſtè ingreditur, & ita in ſpecie eſt tex. qui reddit rationem *in capit. cum qui 18. de præben. lib. 6.* Rota *deciſ. 3. num. 2. de reſtit. ſpoliat. in novis.* Rebuff. *in praxi tit. de miſſione in poſſeſſionem. à prin.* Hojed. *de incompatib. benef. p. 1. c. 5. n. 20.* Quod intelligitur, niſi violentus occupator incontinenti relinquat poſſeſſionem ſecundi beneficii, quia ea, quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe, juxta text. *in l. lecta ff. certum pet.* quod advertimus procedere, etiamſi prius beneficium tale ſit, ad cujus titulum fuerit ordinatus; vel aliter de illo diſponere, aut renuntiare non poſſit, juxta Concilio Trid. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 2.* id tamen non evincit, quod illud non amittat per ſecundi obtentionem violentam, per quam legis beneficio alienatio neceſſaria inducitur, & fit diſpoſitio arg. tex. *in leg. 1. ff. de fundo dotali, & in alienationis 13. ff. de fam. l. herciſ.* junctis reſolutis per Molin. *de primog. lib. 4. cap. 8. à princ. & cap. 9. à numero 28.* 5

Sed eſt advertendum, quod ad incendam vacationem Parochialis per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis non ſufficit collatio ſola, & acceptatio ejus ſed requiritur adeptio Poſſeſſionis pacificæ ſecundi, vel quòd per proviſum eſt, quominus eam adipiſcatur, ita Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. l. 3 q. 1. nu. 129.* Nic. Garc. *d. c. 5. à nu. 100.* Ferentil. *in annot. ad dec. 19.* Buratt. *numero. 18.* † Nec hæc vacatio prioris impeditur per pacificam ſecundi poſſeſſionem, ſi illud prius ſit litigioſum, non enim requiritur quòd utriuſque, ſed tantùm ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio. Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 34. num. 141.* Nicol. Garc. *d. cap. 5. numero 107. & 108.* Quæ quidem poſſeſſio ſecundi pacifica debet eſſe non ſolum de facto, ſed etiam de jure, id eſt non litigioſa, ſed abſque controverſia juris, & facti judicialis, & extrajudicialis, Hojed. *d. part. 1. cap. 13. num. 80.* Flamin. 6 7 8

Pariſ. d. lib. 3. quæſt. 1. num. 130. Azor. inſtitution. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quæſ 9. Nicol. Garc. d. c. 5. num. 105. Seraphin. dec. 1254. ubi dicitur, quòd ad effectum, ut non teneatur quis dimittere primum beneficium ſufficiunt moleſtiæ etiam extrajudiciales, & de facto, & idem dicit deciſ. 997. nu. 2. & dec. 853. n. 3. addend. ad Greg. XV. dec. 451. num. 12. Joan. à Cochier ad reg. 51. Cancel. num 9. Atque etiam intelligenda eſt non de poſſeſſione ſterili, ſed fructuum, vel majoris partis eorum, ex ea ratione, quia Beneficiarius non habet in totum pacificam beneficii poſſeſſionem niſi quando fructus beneficii per ſe, vel per alium nomine ipſius percipiuntur, in quibus terminis loquitur text. in cap. ſi tibi conceſſo de præbend. lib. 6. & in ſpecie reſolvunt ibi Franc. n. 4. Caſſad. dec. 9. de cauſa poſſeſſ. Staphil. de litteris gratiæ, tit. de ſtatu, & qualit. benef. §. hujuſmodi, nu. 14. Hojed. d. part. 1. c. 13. n. 78. Seraph. dec. 953. n. 1. Azor. d. c. 16. quæſ. Nicol. Garc. d. c. 5. nu. 123. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcopi part. 3. alleg. 57. nu. 201.

9 Limita ſuprapoſitam reſolutionem de vacatione ipſo jure inducta Parochialis per adeptionem ſecundi beneficii incompatibilis aliquibus modis, & primò, ut non procedat in duabus, vel pluribus Parochialibus ſibi invicem unitis, cum non comprehendantur ſub decreto Concilii, ſed legitimè retineri poſſint tanquam beneficia non incompatibilia, ut referunt deciſum Nicol. Garc. d. part. 12. c. 2. n. 42.
10 Armendar. d. loco nu. 92. Secundò † in Parochiali, quæ eſt in civitate, obtento Canonicatu in Cathedrali, ſi utriſque inſervire poterit, ex eod. Armendar. d. loco nu. 49. ſed hoc debet intelligi, ſi moleſtia obtinenti inferatur, forſan ex gratia, cadunt enim ſub incompatibilitate Parochialis, & Canonicatus in eademmet civitate exiſtentes, ad not. per Joan. Cochier. in comment. ad reg. 52. Cancell. à n. 3. quem refero in addit. ad c. de multa, de Præbend. poſt nu.
11 5. Tertiò, † in Parochiali, quæ obtinetur ſimul cum Monaſteria, cui cura imminet animarum, dato in commendam ad vitam, quia obtinens alterum dimittere non tenetur, ut per Gonzal. ad regurlar. 8. Canc. gloſſ. 5. §. 8. nu. 65. Zerol. in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Parochia 5. Nicol. Gar. d. tit.
12 7. de de benef. incompatib. nu. 78. Quartò † in Parochiali, ſeu alio beneficio Curato habitu, quia non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali, c. paſtoralis 7. qu. 1. Abb. in d. c. de multa de præbend. ſub nu. 24. verſ. mihi plus placet. Hojed. d. p. 1. cap. 13. nu. 10. quos refert, & ſequitur R. D. Epiſcopus Ricciul. de jure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtentium lib. 1. cap. 14. num. 5.

Vacat item renunciatione Parochialis, 13
toto tit. de renunciat. per quam amittitur omnes jus in ea competens, proprietas titulus & poſſeſſio, juxta ea quæ latè reſolvit Nicol. Garc. dict. part. 11. c. 3. à princip. ubi n. 5. probat renunciationem ex cauſa permutationis veram eſſe renunciationem per text. in cap. 1. de rerum permut. lib. 6. & in Clem. 1. eod. tit. quod autem Parochialis poſſit renunciari in ſpecie poſt multos à ſe relatos tradit Flam. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt. 1. num. 104. poteſt enim unuſquiſque renunciare beneficio ſibi competenti tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, idem Flam. d. qu. 1. n. 2. Nicol. Garc. di. c. 3. à n. 44. & omnia beneficia poſſunt permutari, niſi contrarium reperiatur expreſſum, Bellarm. in tr. de permut.
benef. par. 3. in proæm. nu. 3. † Hodie ta- 14
men in Curia non admittunt abſolutè, & indiſtinctè reſignationes Parochialium, præſertim cum penſione; nam quoties reſignatur Pbrochialis. Dataria vult, quod exprimatur per quantum tempus illam poſſedit reſignans, ſeu à quo tempore illam obtinet, & tempus eſt breve, reſignatio reiicitur, ut per Flam. Pariſ. d. tr. de reſig. benef. lib. 3. q 2. n. 21. & idem eſſe in permutationibus earum aſſerit Nicol. Grat. d. c. 3. n. 46. ubi n. 47. ſubdit ſtylum hunc Datariæ incœpiſſe à tempore Gregorii XIV. in quo fuit datus iſte ordo, & tunc regulariter requirebatur, quod illam poſſederit per aliquod tempus, & aliquando per quinque annos, vel citra, hodie per tres, & ultra, ut accepi ab Illuſtriſs. & Rever. D. meo Ægidio Urſino de Vivariis R. D. N. Papæ Datario, & Auditore, ac Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorum de Urbe Canonico meritiſſimo, maximæ integritatis, & eruditionis viro, cui Summus Pontifex tribuit multum. eſt enim animo ingens, ingenio promptus, accerrimo judicio ornatiſſimus, & rerum cognitione, illarumque uſu excellens ad majora properat.

In-

In renunciationibus, quæ fiunt de Parochialibus hujuſmodi cum reſervatione penſionis ad favorem reſignantis, ſolet poni clauſula, *dummodò remaneant centum libera pro Rectore*, quæ adeo plenam, & concludentem probationem requirit, ut non poſſit juſtificari ex ſemiplena probatione, & licet regulariter valor probetur ſufficienter per publicam vocem, & famam tamen non procedit, quando agitur ad effectum juſtificationis hujus clauſulæ, & quamvis alia debeat intelligi de tempore gratiæ, & reſervationis, tamen eſt neceſſe quod continuè duret illius juſtificatio ad hoc, ut penſio ſuſtineatur in quibus concluſionibus probandis non immoror, cum de illis omnibus egerim, *in meo tract. de clauſulis uſufrequent. clauſ. 47. à princ. ſecundum Lug. impreſſ.*

16 Sed tota amplectitur, diſtinctionem, quod vel penſionarius agit poſſeſſorio, & tunc onus probandi, quod non remaneant centum, incumbit titulari, nec retardatur penſionario ſolutio ſub prætextu, quod dictam clauſulam non juſtificaverint, Rot. *deciſ.* 547. *numero* 4. *part.* 1. *recent.* Vel titularis agit poſſeſſorio dicens ſe non teneri ad ſolutionem penſionis, quia reſervatio eſt nulla, & tunc ad ſuſtinendam penſionis validitatem, debet conditio juſtificari per penſionarium, & ſic ei incumbit onus probandi, quod dempta penſione tot remaneant pro titulari, cui ~~ſufficit~~ dicere penſionis reſervationem eſſe nullam, & ita diſtinguendo reſolvit Rot coram Cardin. Mantic. *deciſ.* 196. *numero* 2. & 3. *in Salamantina penſionis coram Gypſio*, apud Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *capit.* 5. *numero* 424. & *in Carpentoren. penſionis* coram Cardin. Lancelloto apud Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pagin.* 519. & *in Ferretrana penſionis* 19. *Decembris* 1622. coram bonæ mem. Ubaldo, & *in Navarien. penſionis* 8. *Novembris* 1624. coram R. P. D. meo Pirovano, & *in Alben. penſionis* 20. *Martii* 1628. coram eodem. Nec ſufficit quælibet levior probatio, ſed requiritur plena, & concludens. Cardin. Seraph. *deciſ.* 1122. *numero* 2. Rot. *deciſion.* 684 *part.* 4. *diverſ.* & *in dict. Novarien. penſionis*, & *in Ferretrana penſionis* 4. *Decembris* 1623. coram bonæ memor. Ubaldo, & *in Spoletana penſionis* 28. *Junii* 1628. coram R. P. D. Ubaldo jun. refert Ferent. *in annot. ad deciſ.* 261. Buratti, *numero* 17. ubi addit talem juſtificationem faciendam eſſe contra illum, qui reſervationi conſenſit, quia licet regulariter penſionarius agens adverſus conſentientem penſioni, non teneatur ad aliquam juſtificationem, ſed titularis volens impugnare teneatur aſſumere onus probandi nec interim retardetur executio litterarum reſervationis, Seraph. *deciſ.* 1017. *num.* 3. Rot. *in Eugubina penſionis* 7. *Aprilis* 1617. coram bonæ memoriæ Patriarcha Manzanedo, & *in Tuſculana penſionis* 17. *Maii* 1623. coram bonæ memor. Ubaldo, & *in Fanen. penſionis* 20. *Maii* 1624. coram R. P. D. Merlino, & *inter recent. deciſ.* 23. *numero* 1. & *deciſion.* 517. *numero* 1. & 3. *part.* 2. hoc tamen intelligitur, quando reſervatio eſt pura, & abſque aliqua conditione, ita enim loquuntur prædictæ deciſiones *in dictis Eugubina*, & *in Fanen.* Cavaler. *deciſ.* 183. *ſub nu.* 2. & *inter recent. dec.* 227. *numero* 1. & *deciſ.* 519. *numero* 2. *part.* 2.

Centum autem ducatorum hujuſmodi valor, qui ex decreto Concil. Trident. *cap.* 13. *ſeſſ.* 24. *de reform.* debet remanere Rectori Parochialis, Eccleſiæ, quæ penſione gravatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis, ut cenſuit S. Congreg. Concil. *in Collen.* 3. *Julii* 1630. * & iterum cenſuit *in Albigan.* 27. *Julii* 1616. quod Parocho debita congrua vigore Concilii eſt ſumma ſcutorum centum argenti illarum partium. * 17

Quæ autem onera ex dictis centum deducenda ſint, vel non hujus loci eſt inveſtigare, in quo dubio eſt firmanda concluſio deducenda eſſe ſolum onera neceſſaria, & ordinaria, ad tex. *in cap.* 1. & 2. *ſ. ubi autem, de præbend. in* 6. Gig. *de penſion. q.* 96. *nu.* 2. Caſſad. *deciſ.* 19. *n.* 1. 2. & 2. *de præbend.* Beltramin. *ad Greg. XV. deciſ.* 245. *numer.* 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ.* 551. *in* 2. *edit.* Rot. *in Romana penſionum* 6. *Novembris* 1619. coram bon. mem. Buratto inter ejus deciſiones impreſſas *deciſ.* 418. *num.* 1. ubi Ferentil. *in annot.* & *in Novarien. penſionis* 9. *Novembr.* 1624. coram R. P. D. meo Pirovano, & *in Ferretrana penſionis* 4. *Decembris* 1623. coram bonæ memoriæ Ubaldo ſen. in qua habita fuit conſideratio † onerum cappellani, clerici, candelarum in feſto Purificationis B. Mariæ, manutentionis Sacriſtiæ, Cathedratici, 18

ci,

ci, Prædicatoris, Viſitationis Epiſcopi, & organi, & *in Cremonen. penſionis* 28. *Maii* 1618. coram bonæ mem. Card. Cavalerio, inter ejus impreſſas *dec.*466. ubi *nu.*3. fuit dictum onera expenſarum pro cultu divino, pro cera, hoſtiis vino, & oleo, pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti, & Muſica in feſto Sancti Michaelis, ſub cujus invocatione erat Eccleſia illa, eſſe deducenda juxta quantitatem per Ordinarium declarandum.

21 De aliis verò oneribus nulla eſt habenda ratio, & *primò* de extraordinariis, ut in his terminis aliàs fuit reſolutum *in deciſ.* 268. *num.* 2. *parte* 1. *diverſ.* & *in Conſentina penſionis* 29. *Maii* 1596. coram bonæ mem. Litta. *Secundò* de voluntariis, ſeu arbitrariis, ad text. *in c. præſenti §. porro, de offic. Ordin. l. 6. gl. verb. ſpeciali, gratia in capitulo ſi propter tua de reſcript. cod. lib.* Caputaq. *dec.*74. *lib.*2. *in manuſcriptis*, Cavaler. *d. dec.*462. *num.* 2. ubi onus retinendi factorem pro prædiis non fuiſſe habitum pro onere neceſſario, cum teſtes non deponant de præciſa neceſſitate illum retinendi, nec probetur Rectorem colere prædia per ſeipſum, & regulariter adſunt coloni partiarii, unde ſubdit cenſuiſſe Dominos de Rota Rectorem non poſſe imponere hujuſmodi onera voluntaria in præjudicium penſionarii. *Tertiò* de incertis, & variabilibus, & non perpetuis, ſecundum Put. *dec.* 201. *lib.* 3. *in correctis*, & tantum fuit prout *in dec.* 158. *p.* 1. *recent.* * incerta enim non computantur in congruam, Rebuff. *in tract. de congrua. num.*83. & 86. *dec.*5. *num.* 3. & *ſeqq. part.* 2. *diverſ.* & *dec.*437. *nu.* 2. *p* 1. *recentiſſim.* etenim venter non debet pendere ab incerto, cum non patiatur dilationem, Caſſad. *deciſ. unic. num.* 1. *de mutuis petit.* Surd. *dec.*323. *num* 9. * *Quartò* de oneribus, quæ expleri poſſunt per ipſum Rectorem, ut de omnibus optimè advertit Buratt. *d. dec.*418. *ex num.*2.

* Certum eſt enim Rectori Curato deberi congruam, *cap extirpandæ*, & *cap. de Monachis, de præbend. cap.* 1. *eod. tit. in* 6. Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 6. *num.* 7. *illo titul.* Rebuff. *de congrua quæſt.* 4. *in princ.* Rot. *deciſ.* 16. *num.* 1. *part.* 1. *diverſ.* quæ ex decimis eſt ante omnia detrahenda, quia iſtæ ſunt ſpecialiter jure divino, & poſitivo ſacrorum Canonum deſtinatæ ad uſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum, *capitul. cum contingat, capitul. cum in tua, capitul. Parochianus de decimis, capitul. revertimini* 19. *qu.* 1. Rebuff. *de decim. quæſt.*7. *num.*4. Veralk *deciſ.* 356. *num.* 2. & 3. *part.* 2. Et quamvis aliquando ex conceſſione Apoſt. transferantur in alios, nihilominus translatio ſemper intelligitur facta tali conditione, ut congrua remaneat Rectori, *cap.*2. *§. ubi autem de decim. in* 6. etiam & multo magis ſi decimæ tranſeant in laicum Rebuff. *de congrua, numer.* 47. Covar. *var lib* 1. *cap.*17. *num.*6. *in fine*, nam congruæ per ſua privilegia numquam cenſetur Papa voluiſſe præjudicare, idem Rebuff. *dicto tract. de congrua quæſt.* 12. *num.* 103. Nec facit, quod congrua ſit petenda à Parochianis, quibus Sacramenta adminiſtrantur, *capitul. omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſt.*1. Abb. *in cap. de Rectoribus num.* 6 *de cleric. agrot.* Surd. *de alimen. tit.* 1. *qu.* 60. *num.* 2. quia intelligitur hoc procedere, ubi Parochiani nullas (forte ex aliquo privilegio Apoſt.) ſolvunt decimas, vel ita exiguas; ut non ſufficiant pro Rectore, ſecus ubi ſolvant conſuetas decimas, quæ ſunt ſatis; ſuperque ſufficientes pro ſuſtentatione Rectoris; tunc enim cum illæ ſint ſpecialiter deſtinatæ ad hunc uſum, debet Rector ad illas ſe in primis convertere, ita reſpondit Rot. *d. deciſ.*437. *num.*4. *

Ex dictis conſului reſignationem factam de Eccleſia Parochiali, ſive Prioratu Sanctæ Marinæ Ulixponen. fuiſſe, & eſſe nullam, ac proinde litteras Apoſtol. non eſſe exequendas, cum ſtante dicta clauſula *dummodo centum*, &c. penſio 140 millium regallium contra formam mandati apparet in litteris Apoſtol. de illa expeditis ſolum reſervata ſuper Prioratu ejuſdem Eccleſiæ, qui tantum habet certam portionem ſcutorum centum, unde reſultat evidens nullitas.

Non obſtat, quod ſi conſiderentur litteræ Apoſtol. proviſionis factæ vigore dictæ reſignationis, penſio illa reſervata videtur non ſolum ſuper fructibus dicti Prioratus, & cujuſdam capellæ, ſed etiam ſuper aliis fructibus duarum Parochialium ſpectantibus in ſolidum ad earum Rectores ex quo etiam reſultat evidens nullitas dictæ penſionis uti impoſitæ ſuper fructibus, qui ad reſignantem nullo 22
modo

modo ſpectant, & ſic penſione illa ex hoc capite nulla, & invalida exiſtente, non poterat jus abdicari à reſignante, ut firmat Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.* 1. *qu.* 3. *ex nu.* 82. nec fieri poteſt ipſa penſio reducibilis ad minorem quantitatem, quin tota gratia corruat, Rot. *decima* 280. *num.* 2. *p.* 2. *rec.*

Maximè ſtante clauſ. *non aliter, nec alio modo*, & conditione expreſſa in mandato procuræ ad reſignandum, quod dicta penſio reſervaretur ſuper fructibus tantum certis dicti Prioratus, & capellæ, cum expreſſa declaratione litium ſuper ejuſdem capellæ fructibus pendentium, & ſententiæ latæ, quod non fuit adimpletum, prout requirebatur, Rot. *in Toletana beneficii* 14. *Novembris* 1605. coram Juſto, impreſſa per Marcheſ. *de commiſſ. part.* 1. *pag.* 384. unde illa conditione deficiente nihil dicitur actum, Flamin. Pariſ. *d. lib.* 1. *qu* 3. *nu.* 33. & minimè poterat jus abdicari à reſignante, idem Flamin. *d. lib.* 1. *q* 3. 14. *nu.* 7. Rot *in Virdunen. Abbatiæ* 5. *Maii* 1614. coram bon. mem. Buratto inter ejus impreſſas *dec.* 48. *n.* 9. prout rectè, & ritè fuerat in partibus pronunciatum per judicem executorem dictarum litterarum.

23 Nec ſubſidere poteſt ſententia obtenta in Rota à R. P. D. Motmanno, in gradu appellationis ſuper validitate dictæ reſignationis, quæ tranſitum in rem judicatam feciſſe videtur ob interpoſitam in tempore appellationem; quia reſpondetur appellatum fuiſſe intra decennium, & clauſulam appellatione remota ex adverſo exortam in limine ferendæ ſententiæ, non debere ſuffragari, tum quia non ſolet concedi contra, qui aliam favorabilem ſententiam obtinuerat, ne actor, & reus dijudicentur ad imparia, *cap.* 2. *de mutuis pet. l. ult. Cod. de fructib. & litt. expenſ.* Card. Tuſch. *tom.* 6. *concl.* 49. cum in judiciis ſemper inter parte ſit æqualitas ſervanda *leg. non debet actor. ff. de regul. juris l. final. C. de procurat.* Rota *dec.* 462. *nu.* 9. *dec.* 529 *num.* 3. *part.* 2. *recent.* tum quia ſupervenit alia commiſſio reformatoria directa Reverend. P. D. Queipo, qui procedat perinde, ac ſi præinſerta nunquam emanaſſet cum dicta clauſ. appellatione

24 remota; tum denique, quia dicta † ſententia tanquam notoriè nulla, & injuſta non poterat tranſire in rem judicatam, Felin. *in c. ſuper litteris, num.* 15. *de reſcrip.* Seraph. *dec.* 1123. *num.* 6. Rot. *in Ferrarien. dotis* 26. *Junii* 1628. coram R. P. D. Ubaldo, & in aliis. † Injuſtitia reſultat ex ſu- 25
pradictis, nullitas verò evidenter colligitur ex non integra actorum tranſportatione neceſſaria in hujuſmodi cauſa beneficiali, juxta diſpoſitionem S. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 20. & dicit Rot. *in Neapolitana domus* 14. *Martii* 1625. coram R. P. D. meo Pirovano, quo eſt etiam conforme juri communi, quia non viſis actis integris † ſententia dicitur nul- 26
la tanquam lata ſine cauſæ cognitione, *l. propter §. etſi quidem*, ubi Bart. *num.* 6. *C. de judit.* cum aliis *in d. Neapolitana, & in Leodien. dominii de Stevordia* 3. *Junii* 1623. coram R. D. meo Cocc. Dec.

Quinimò etiamſi acta eſſent integra, 27
adhuc ſuffragari non poterant, quia non fuerint legitimè extracta, nempè ab actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione, prout requiritur, Rot. *deciſ.* 1. *de fide inſtit. in novis*, Mohed. *dec.* 8. *eod. tit.* & coram Gregorio XV. *dec.* 469. *num.* 4. & fuit dictum *in Toletana ſpolii* 3. *Junii* 1626. coram R. P. D. meo Navarro, *& in Feretrana Parochiali* 22. *Maii* 1628. coram Eminent. Cardinal. Virili. Defectus autem non legitimæ traſportationis patet ex quo Notarius, quia acta tranſumptavit, dicit in fine illa habuiſſe ab Adverſario, antequam compulſoria ad parte Luſitanæ pervenire poſſet, ut ex ipſius data colligitur, nec nomen officii aliquo modo expreſſit, quin potius veritatem agnoſcendo dicit ſe non eſſe actuarium hujus cauſæ, ex quo reſultat præſumptio non integræ tranſportationis actorum, ut in puncto de proceſſo extracto ab alio Notario, quam actuario, vel ſucceſſore in officio fuit dictum *in Algaren. diſmembrationis* 5. *Julii* 1617. coram bon. mem. Remboldo, prout refert, & ſequitur Beltramin. *in annot. ad d.* 59. Gregorio XV. *n.* 9. & optimè conſideravit D. meus Joannes Franciſcus Ferentillius in hac cauſa Advocatus.

Nec denique obſtat, quod res non eſſet jam integra, eo quod adverſarius vigore præfatæ ſententiæ, ut ſupra nulliter, & injuſtè latæ, obtinuerat mandatum de immittendo, & forſan ejus vigore ſe intruſerat in poſſeſſionem dictæ Parochialis, quia

quia ea eſſet attentata, & in primis, & ante omnia venire revocanda, ex *ſeqq.*

28 *Primò*, quod capta fuerit poſt appellationem interpoſitam inter decennium non obſtant extorta clauſula appellatione remota ex dictis, tum quia illa non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine quod in hoc caſu adeſt, Abb. *in cap. ex con quæſtione, num.* 5. *de reſtitut in integ.* Gonzal. *ad reg. Cancel gloſ.* 9. *§.* 1. *nu.* 245. cum aliis citatis per me *in tract. de clauſulis uſufreq. clauſ.* 9. *à num.* 2. *ſecundum Lugd. impreſſ.* ſeu notoria injuſtitia, quæ hic adeſt Cardin. Fuſch. *tom.* 1. *lit. A. concl.* 400 *n.* 3. Scacc. *de appellat. qu.* 16. *limit.* 1. *num.* 84. & ubi ſententia eſt nulla, *cap. inter cætera*, ubi Balb. *in princ. de re judic.* aut evidenter iniqua Felin. *in cap. cauſam quæ num.* 2. *de re judic.* Caputaq. *deciſ.* 33. *p.* 1. & multominus ea juvari poteſt, quando factum aliter ſe habet, Bald. *in cap. ſuper quæſt. col.* 2. *verſ.* 2. *de offic. de leg.*

29 *Secundò*, quia ſupervenit dicta commiſſio reformatoria cum præfata clauſula, *proinde ac ſi in præinſerta nunquam emanaſſent, &c.* quæ facit, ut omnia medio tempore geſta corruant & inhibitio porrigit vires uſque ab initio, ut fuit dictum *in Leodien. dominii de Holloria*, 25. *Junii* 1617. coram R. P. D. Duran.

30 *Tertiò*, quia judex ſubdelegatus ſive vigore executorialium propter rem judicatam, ſive vigore mandati de immittendo ex eiſdem emanati procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente, ſemper dicitur attentare, quia partes illius ſunt in referendo ſimpliciter, non autem in cognoſcendo de cauſis contradictionis, Bald. *in d. cap. ſuper quæſtione, numer.* 1. Cov. *var. libr.* 3. *cap.* 36. *num.* 7. & non poterat aliud facere, quam intimare dictum mandatum, quia de ſtilo Tribunalis Sacr. Rotæ fata intimatione, & reo non acquieſcente debent ſervari quatuor termini ad docendum de portione, qua non probata proceditur ad cenſuras, & ſi ſecus fiat, intrant manifeſta attentata, ut de mandato de immittendo propter rem judicatam fuit firmatum *in Vincen. Prioratus* 29. *Martii* 1610. coram Card. Pamphilio jun. & de executorialibus rei judicatæ Caſſad. *dec.* 5. *num.* 10. *de cauſa poſſeſ.* Veſtr. *in praxi lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 16. *& ſeqq. in puncto*, Rot. *in Mediolanen. decimarum de Variſio*, 16. *Novembris* 1616. coram R. P. D. meo Pirovano.

Hic autem divino adiutus auxilio finem hujus opries maxima cum exultatione conſequutus ſum, eo quod ex iis, quæ hactenus non ſine labore congreſſi, utilitatem ſim cunctis Animarum Curatoribus allaturus, jam enim Epiſcopi dignitatem officium, & poteſtatem deſcripſi in tres partes dividendo nunc eodem modo de Parochis tripartitam aliam deſcriptionem facere non omiſi, ut varietate rerum, & perſpicua diſtinctione lectitantium animi oblectarentur: primus ille tractatus hunc deſiderabat, nam ſunt Parochi in cura Animarum exercenda Epiſcoporum coadiutores: ſed quia cum eodem Epiſcopo Canonici corpus efficiunt, ut illud tibi capite, & membris abſolutum darem, alium tractatum de Canonicis inſimul in lucem edere decrevi, annis aliquot, ſed paucis tamen præ materiarum pondere opus ita undique perfectum abſolvi gravitate rerum celer agilitare ſuperavi, diu, noctuque, æſtu, geluque utebar cum Jacobo, recedebatque ſomnus ab oculis meis. Votis faveto, & munus, quodcunque illud eſt, amanter accipito. Alios duos paro tractatus forte accuratiores, faxit Deus in commune bonum ut prodeant vita ſuperſtite, ſalute comite. Profiteor tandem omnia, & quicquid hactenus ſcripſi, habere eum ſenſum, quem tenuit, & tenet S. Mater Eccleſia, à cujuſvis vero ſenſu, Catholica fide, atque dogmatibus nullatenus deviare intendo. 31

FINIS.

INDEX
RERUM OMNIUM, ET VERBORUM
Quæ hoc Tractatu de Parocho continentur.

A

ABBAS, & Commendatarius Abbatiæ habentis jura Epiſcopalia, ſi habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores Synodales, poteſt facere concurſum, cap. 2. num. 37.

Abbates, Monachi, aut Religioſi ſaltem clauſtrales, Patrini eſſe non poſſunt, cap.18. num 31.

Abbatia vide *Monaſterium*.

Abeſſe à ſua Eccleſia poteſt Parochus ut doceat in Civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum, cap. 8. num.28.

Abeſſe à ſua Eccleſia non poteſt Parochus propter intemperiem aeris, vel propter Principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum, cap. 8. num. 29. & 31.

Abeſſe à ſuis Eccleſiis an, & quando poſſint Parochi, cap. 8. à num.50.

Abeſſe ex juſta cauſa ſine licentia Epiſcopi an poſſit Parochus ad duos menſes continuos, vel diviſim, oſtenditur, cap. 8. num. 54. 55.

Abeſſe non poteſt Parochus per hebdomadam non petita, vel non obtenta licentia etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato, cap. 8. num. 56.

Abeſſe ut legitimè Parochus poſſit ultra bimeſtre, quæ requirantur, oſtenditur, cap.8. num.58.

Abſens Parochus parvo tempore non efficit quominus dicatur continuò adeſſe cap.8. num.42.

Abſentiæ juſta cauſa in Parochis an judicialiter probari debeat, remiſſivè, cap. 8. num. 61.

Abſolvendus an ſit ille, qui vel ob negligentiam, vel ob verecundiam, *Pater noſter*, *Ave Maria*, *Credo*, & *decem præcepta* addiſcere non curat, oſtenditur, cap. 15. num. 5.

Abſolvere quemquam à caſibus per Epiſcopum reſervatis non poteſt Parochus niſi articulo mortis, cap 19. num. 42.

Abſolvere poteſt Parochus à peccatis non reſervatis pœnitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti, reſervata abſolutione à reſervatis cum ſuperior copiam ſui fecerit, cap. 19. num.43.

Abſolutio Sacramentalis præſtita à Sacerdote, qui communiter exiſtimatur proprius ipſius pœnitentis Sacerdos, eſt valida concurrente titulo à legitimo ſuperiore collato, quamvis invalido, cap. 17 num. 34.

Abſolutio Sacramentalis eſt irrita, quam præſtat non Sacerdos, quamvis communiter exiſtimetur Sacerdos, & verus Parochus, cap. 17. num. 36.

Abſolutio virtute Bullæ Cruciatæ licèt non ſuffragetur in foro externo, attamen ad effectum validitatis impetrationis beneficii eccleſiaſtici illa ſuffragatur, cap. 19. num. 34.

Acta legitimè extracta dicuntur cum extrahuntur ab actuario, vel ſucceſſore in officio cum compulſoria, & partis citatione, cap. 29. num.27.

Actorum integra traſportatio neceſſaria eſt in cauſa beneficiali, cap. 29. num.25.

Actio, quæ exercetur circa eum, qui baptizatur, exprimenda eſt, ſive per verbum baptizo, ſive per verbum abluo, ſive per verbum mergo, & ſimile, cap. 18. num. 52.

Actus Eccleſiaſtici ad jurisdictionem voluntariam pertinentes poſſunt in Eccleſiis celebrari, non ſic ad jurisdictionem contentioſam ſpectantes, cap. 13. nu. 26.

Actus in Eccleſia facti an ſint validi, oſtenditur, cap. 13. num. 17.

Adventus tempus in prohibitione nup-

a   tia-

tiarum incipit à primis veſperis Sabbati præcedentis, cap. 21. num. 13.

Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numer. 20.

Ægrotantium multorum medicus eſt Parochus, cap. 3. numer. 4.

Agaſonibus, atque aliis jumentorum vectoribus licet diebus feſtis ſarcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, & deponere, incœptumque iter, Miſſa tamen priùs audita, tranſeundo proſequi, cap. 16. num. 13.

In *Alienatione* rerum tenuiorum, licèt immobilium Eccleſiæ non requiritur Apoſtol. auctoritas, dummodo cauſa cognita, & evidente Eccleſiæ utilitate comperta eam Ordinarius auctoritate ſua probaverit, cap. 13. num. 42.

Alienationes factæ de bonis immobilibus Eccleſiæ cum clauſula, *reſeruato Sedis Apoſtolicæ bleneplacito*, irritæ, & invalidæ cenſendæ ſunt, ſi ante impetratam confirmationem poſſeſſio rei eccleſiaſticæ alteri tradita fuerit, cap. 13. nu. 41.

Amor, & reus non diiudicantur ad imparia, cap. 29. nu. 23.

Amygdalæ, vide *Nuces*.

Angeli Cuſtodis officium eſt duplex minus, & celebrandum prima die non impedita officio novem lectionum, poſt feſtum S. Michaelis, cap. 10. num. 25.

Animæ unius dignitas magna eſt, capit. 3. num. 10.

Animæ Deo gratiſſimæ ſunt, & earum lucrum gratiſſimum, ibid. num. 11.

Animarum curam gerere nihil aliud eſt, quam illarum eſſe neceſſariò quidem laborantem, & ſollicitum, cap. 3. num. 2.

S. Anna, vide *S. Joſeph*.

Annuli uſus in Miſſa prohibetur in omnibus etiam Doctoribus, & Canonicis Cathedralium, ac protonotariis non participantibus, cap. 11. num. 35.

Annulos deferre in digitis non poſſunt parochi, cap 6. num. 5.

Annunciationis feſtum ſi venerit in die Sabbati majoris hebdomadæ, an poſſit Parochus in illa die celebrari facere plures Miſſas oſtenditur, capitul. 11. numero 45.

Annunciationis feſtum ſi acciderit in die paraſceves, non tenetur qui ſub reatu peccati mortalis Miſſam illius diei audire, cap. 41. num. 46.

Annus celebrandi Synodum non incipit currere à die captæ poſſeſſionis Epiſcopatus, ſed à die Synodi ultimo loco celebratæ, cap. 2. num. 61.

Annus intra quem proviſus de parochiali tenetur ad Sacerdotium ſe facere promoveri, incipit à tempore ſuſcepti regiminis, & pacificæ poſſeſſionis, cap. 5. num. 5.

Annum intra quem parochiale adeptus tenetur ad Sacerdotium ſe promoveri facere, an poſſit Epiſcopus prorogare, oſtenditur, cap. 4. num. 24.

Anniverſaria vide *Oblationes*.

S. Anton. de Padua officium proprium ſub ritu duplici, & cum octava in Regno Portugaliæ conceditur, capitul. 10. num. 27.

Apes, ſeu fructus earum ſolvit decimas, cap. 27. § 1. num. 11.

Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam gravarent, cap. 6. num. 50.

Appellare non poteſt quis ab irrationabili judicio Ordinarii, dum fuit approbatus ab examinatoribus Synodalibus ſicut, & electus, cap. 2. nu. 159.

Appellatio quoad effectum devolutivum tantùm datur non ſolùm à relatione examinatorum Synodalium ſuper ſcientia, ſed etiam ſuper idoneitate, & habilitate, cap. 2. num. 158.

Appellatione non datur ſimpliciter ab electione Epiſcopi in concurſu, niſi ubi conſtaret de dolo, & irrationabili ejus judicio, cap. 2. num. 140.

Appellatio à mala electione, ſive irrationabili judicio Epiſcopi admittitur ſolùm ad effectum devolutivum, non autem ſuſpenſivum, niſi appellaretur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis appellationis revocatoria electionis prius factæ, ſeu facto concurſu appellaretur inter præſentatos, vel patronos laicos, cap. 2. num. 145. & 154.

Appellatio datur ad effectum devolutivum, & ſuſpenſivum, quando appellatur à ſententia Metropolitani, ſeu alterius judicis revocatoria electionis priùs factæ ab Ordinario in concurſu ad Parochiales, cap. 2. numero 140. & 65.

Appellatio ad effectum ſuſpenſivum tantum tollitur per decretum Concilium Tri-

Trident. *ſeſſ.21. de reform. cap.6. cap.23.* num. 19.
Approbatus dumtaxat ad audiendas confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, vel oppido, ubi ſita eſt Parochia, non autem paſſim per totam Diœceſim, cap 19. num. 3.
Aqua minima gutta non ſufficit ad baptizandum, ſed opus eſt tanta quantitate, ut ejus infuſio corpus hominis, vel principalis ejus pars mortaliter ablui dicatur, cap. 18. num. 45.
Aquilæ diſtinguuntur Parochiæ non per domos materiales, ſed per populos, ſeu familias, cap. 1. num. 24.
Archiepiſcopi Eccleſia Metropolis dicitur ideſt, civitatum ejuſdem provinciæ mater, cap. 1. num. 6.
Arma deferre non poſſunt Clerici, cap. 6. num. 51.
Arma portare poſſunt Clerici ſi ſubdit juſta cauſa, & quæ illa ſit, oſtenditur, cap. 6. num. 53.
Artifex ſi habeat domicilium in confinio duarum Parochiarum, tenetur decimas ſolvere illi Parochiæ, ubi eſt pars domicilii in qua ſemper laborat, cap. 28. §. 2. num. 30.
Artifitium, vide *Negotium.*
Aſperſiones domorum in Paſchate Reſurrectionis ad Parochos privativè quoad Eccleſię clericos ſpectant, cap. 52. nu. 11.
Auctor xlii. ætatis ſuæ annum dum hæc ſcribit, ingreditur, cap. 18. nu. 20.
Aucupium vide *Venatio.*

B

B*Aptiſmalis* fons decenter pro facultate loci debet eſſe ornatus, capitul. 18. num. 13.
Baptiſmalis fons ex qua materia, & qualiter fabricandus, oſtenditur, cap. 18. num. 38.
Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipræsbyteri, tenetur ad reſidentiam, cap 8. num. 7.
Baptiſmus non poteſt miniſtrari ſolemniter in caſu neceſſitatis, vel extra ab interdicto perſonaliter, cap. 18. num. 6.
Baptiſmus ſecluſa neceſſitate non eſt conferendus in aulis, vel cameris, aut aliis privatis domibus, ſed dumtaxat in Eccleſiis, niſi Regum, vel Principum filii extiterint, qui ſunt baptizandi; cap. 18. num. 9.
Baptiſmus adminiſtrari poteſt in Eccleſia interdicta, cap. 18. num 41.
Baptiſmus non eſt validus, ſi aqua contingat, tantummodo veſtes, aut pileum, aut aliquid aliud extra carnes, cap. 18. num. 46.
Baptiſmus fieri poteſt tribus modis, videlicet immerſione, vel infuſione, vel aſperſione, cap. 18. num. 47.
Baptiſmus valet ſub hac forma celebratus: Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Filii, & in nomine Spiritus ſancti, cap. 18. num. 56.
Baptiſmus valet, quamvis in ejus forma relinquatur particula, in cap. 18. nu. 57.
Item licet relinquatur particula, & ibid. num. 58.
Baptiſmi liber per Parochum deſcriptus probat quam baptizatum, & illius ætatem, cap. 7. num. 4.
Baptiſmi ſolemniter, & ex paſtorali officio celebrandi eſt proprius miniſter Sacerdos; cap. 18. num. 1.
Baptiſmi materia remota eſt aqua ſimplex ſeu elementaris, cap. 18. num. 43.
Baptiſmi materia propinqua eſt ablutio per aquam quæ ſcilicet ſucceſſivo contactu contingit corpus, capitul. 18. numero 44.
Baptiſmi ad valorem nihil intereſt utrum fiat per aquæ effuſionem, an verò corporis immerſionem unam, vel trinam, dummodò licitè fiat, cap. 18. num. 48.
Baptiſmi forma in Occidentalibus Eccleſiis quæ oſtenditur, cap. 18. num. 49.
Baptiſmi in forma relinquens Parochus particulam, *in*, *ac*, Et ſine ſcandalo, & & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis peccat tantùm venialiter, capit. 18. num. 59.
Baptiſmo exprimendæ ſunt tres perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis, cap. 18. num. 53.
Baptizandus quiſque eſt in ſua, cui ſubeſt Eccleſia, niſi peregrinus ſit; vel certum non habeat domicilium, c. 18. n. 17.
Baptizandi ſunt adulti, ægrotantes, pœnitentes, muti, & ſurdi, ibid. num. 16.
Baptizandi nomina Sanctorum tenere debent, non autem infidelium, aut gentilium, ibid. num. 17.

Baptizans ſolemniter, cum non ſit Sacerdos, illicitè baptizat, & ſi clericus ſit irregularitatem incurrit, cap. 18. nu. 1.

Baptizare poteſt ſolemniter alienus Parochus de expreſſa licentia proprii Sacerdotis, ibid. num. 9.

Baptizat invalidè, qui utitur hac forma: Ego te baptizo in nomine Chriſti, cap. 18. num. 54.

Baptizato deſcribere debet Parochus cum nominibus parentum, ſi de legitimo Matrimonio nati ſint, & patrinorum qui eos de Baptiſmo ſuſceperunt, de die, menſe, & anno, cap. 7. numero 2.

Benedictio fontis baptiſmalis ad ſolum proprium Parochum ſpectat, cap. 12. numero 2.

Benedictio nuptialis ex conſuetudine generaliter recepta ſolemniter fieri poteſt ſi fœmina ſolùm nondum fuiſſet benedicta, cap. 21. num. 103.

Benedictionis nuptialis occaſione debet Parochus recipere eleemoſynam, & non alii, cap. 21. num. 99.

Benedictiones nuptiales præſtare poteſt unus ex Paroohis utriuſque contrahentis, ibid. num. 100.

Benedictiones nuptiales quo tempore Parochus facere debeat, oſtenditur, cap. 21. numer. 11.

Benedictiones nuptiales à proprio Parocho fieri debent; neque à quoquam niſi ipſo Parocho, vel ab Ordinario licentia ad hoc alii Sacerdoti concedi poteſt quacumque conſuetudine etiam immemoriali non obſtante, cap. 21. nu 98.

Benedictiones nuptiales omittere peccatum veniale eſt, cap. 21. num. 101.

Benedictiones nuptiales non debet Parochus facere ſecundo nubentibus, etiamſi fortè ptimum Matrimonium fuerit invalidum, ſervata ſemper legitima Diœceſis conſuetudine, ibid num. 102.

Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionem facere pauperibus vel fabricæ loci, licèt fabrica ſit alterius Eccleſiæ, cap, 10. n. 37.

Beneficium Parochiale habere dicuntur illi, quibus ſingulariter Parochiales Eccleſiæ curandæ, & regendæ conferuntur, cap. 1. num. 45.

Beneficium principale ſi ſit ſimplex non creſcit, nec fit Curatum per Eccleſiam Parochialem ei acceſſoriè annexam cap. 1. numer. 68.

Beneficium curatum obtinere deſiderans debet eſſe conſtitutus in ætatem 25. annorum incœptorum, cap. 2. num. 6.

Beneficium ſuum renuncians in favorem alterius non tenetur ſub peccato mortali digniorem, ſeu meliorem eligere, cap. 2. num. 101.

Beneficium nullum habens præfertur habenti, cap. 2. num. 116.

Ad concurſum tamen admittitur habens aliam Parochialem, ibid.

Beneficium curatum juriſpatronatus Eccleſiæ, ſi in menſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis vacuerit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione patronorum debet edicta concurſus proponere, idoneo eligere, ac Romam mittere, cap. 2. num. 128.

Beneficium Curatum obtinens non tenetur eſſe Diaconus, aut Subdiaconus, cap. 5. num. 2.

Beneficium vacans per non promotionem ad Sacerdotium intra annum licèt poſſit per alium impetrari, poſſeſſio tamen in conſcientia non vacat, quouſque ſpolietur, cap. 5. num. 12.

Beneficium Curatum recipiens animo aſſumendi Sacerdotium intra annum non tenetur fructus perceptos eo tempore, quo ſanam habuit mentem, reſtituere, quamvis poſtea mutata voluntate minimè promoveatur intra annum ad Sacerdotium, capitulo 5. numero 15.

Beneficium Curatum habens quamvis regulariter per ſeipſum curam exercere teneatur, ex conſuetudine tamen immemorabili, vel privilegio induci, & concedi poteſt, ut eidem per Capellanum etiam temporalem inſerviat, cap. 17. numero 39.

Beneficium vacat per mortem Beneficiati cap. 29. num. 1.

Beneficii Parochialis appellatione non venit omne beneficium, habens curam animarum, cap. 1. num. 46.

Beneficii de eſſentia eſt, ut ſit perpetuum, cap. 1 num. 61.

Beneficio ut quis legitimè privetur ob non reſidentiam debet priùs perſonaliter citari, & quid ſi perſonaliter citari non poteſt, cap. 8. num. 75.

Beneficio privato eo quòd intra annum

ad Sacerdotium non ſe promoveri fecit, non poterit ea vice id beneficium iteratò conferri, cap. 5. numero 13.
Beneficia illa dicuntur habere curam animarum, quæ eam habent actu, non verò habitu, cap. 5. numero 75.
Beneficia per proviſionem liberam conferentes non tenentur eligere digniores niſi in promptu ſint, cap. 2. numero 99.
Beneficiorum appellatione Parochiales Eccleſiæ, cæteraque beneficia curam animarum habentia non comprehenduntur, cap. 21. numero 13.
Beneficiorum appellatione in generali diſpoſitione qualificata beneficia ſæpe non includuntur, capit. 5. numero 28.
Beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu fovendos mundanos titulos, ſed pauperes alendos, & divinum cultum inſtituendum ſunt conceſſi, cap. 13. numero 5.
Beneficiis antea obtentis privantur examinatores Synodales, ſi occaſione examinis ſive antea, ſive poſt aliquid accipiant etiam gratis, & liberaliter datum, cap. 4. numero 80.
Beneficiario divinum Officium recitare omittenti liberum eſt reſtitutionem facere pauperibus, vel fabricæ beneficii, etiamſi pauperes ſint alterius loci, & fabrica ſit alterius Eccleſiæ, cap. 10. nu. 37.
Beneplacitum Apoſt. quando eſt reſervatum in conceſſione juris decimandi facta laicis non præſumitur ex lapſu triginta annorum, & ultra, c. 28. §. 3. nu. 57.
Blaſphemantes Deum publicè, carent ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. numer. 62.
Bona immobilia Eccleſiæ ultra triennium locari, aut alia ratione alienari prohibentur ſub excommunicatione, aliiſq; graviſſimis pœnis, cap. 13. numero 40.
Bullam in Cœna Domini penès ſe habere tenetur Parochus, & debet cavere, ne quemquam abſolvat à caſibus in ea reſervatis, cap. 19. numero 61.

C

Cadavera intra urbes ſepellire prohibitum erat lege duodecim tabularum, cap. 25. numero 4.
Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis inſtituta fuerunt, cap. 29. numero 6.
Cæremoniæ, vide *Ritus*.
Canape, vide *Linum*.
Candela benedicta in Eccleſia Cathedrali debet Epiſcopo miniſtrari à prima Dignitate, cap. 12. numero 6.
Candelam ab Epiſcopo accipere debet ante omne etiam ante Vicarium ille qui candelam Epiſcopo miniſtravit, capit. 12. numero 7.
Candelę annuatim dantur laicis in die Purificationis in aliquibus Eccleſiis, ibid.
Candelarum benedictio in die Purificationis B. Virginis, & earum diſpenſatio ad proprios Parochos ſpectat, cap. 12. numero 4.
Candelas benedictas in die Purificationis non traſmittat Parochus ad ædes ſæcularium, ſed in Eccleſia diſtribuat. cap. 12. numero 3.
Canes accipites, vel hujuſmodi ad venandum habere non licet Parochis nec venationes facere periculoſas. capit. 6. numero 35.
Canonica portio inducta eſt jure canonico propter Sacramenta, quæ miniſtrat Parochus ſuis Parochianis, cap. 25. nu. 3.
Canonica portio de jure eſt quarta, & poteſt induci per conſuetudinem, quòd ſit medietas, vel tertia, & quæ conſuetudo in hoc attendenda ſit, oſtenditur, ibid. numero 2.
Canonica portio debet ſolvi de rebus quommodolibet donatis, ſeu relictis, ſive ſit donatum uni ex Regularibus, ſive toti Monaſterio cap 25. numer. 48.
Canonicatus, vel alia beneficia ſacrum Ordinem requirentia præter Parochiales obtinentes, non incurrunt pœnam privationis, de qua *in capit. licet. canon. de elect. in 6.* ſi intra annum non ſuſceperunt Ordinem requiſitum annexum ſuis beneficiis, cap. 5. numero 33.
Canonicatum, & Parochialem in duabus Diœceſibus habens, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt reſidere in Canonicatu, cap. 8. numero 17.
Canonici Cathedralium Eccleſiarum in proceſſionibus, ubi collegialiter incedunt præcedunt Parochis, cap. 9. num. 9.
Refertur declaratio S. Cong. Rituum, ibi. numero 7.
Canonici Regulares S. Salvatoris, vide *Exemptio*.

Canonicus in Eccleſia Cathedrali an in ea ſit ſepeliendus, vel potius in Parochiali ubi domicilium habet, remiſſivè, cap. 25. numero 36.

Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum ſupra Parochum ſemper, & ubique competit, etiam in aſſociandis funeribus defunctorum propriæ ipſius Parochiæ, jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad Parochum in ſua Parochiali Eccleſia ſpectat, cap. 9. numero 9.

Cantica puellarum: vide *Ludus*.

Cantores Eccleſiaſtici honeſtè, religiosè, & non laſcivè in Eccleſia cantare debent, cap. 11. numero 24.

Cantus religioſus quis dicatur, oſtenditur, cap. 13. numero 25.

Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam exercet, cap. 1. numero 13.

Capellanus in Parochiali auctoritate Apoſtolica inſtitutus coadjutor, tenetur reſidere ſicut ipſe Rector. cap. 8. num. 9.

Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ſemper, & ubique præcedere debent Eccleſiis inferioribus, etiam quòd ſint ultimo loco erectæ ipſæ Cathedrales, & Collegiatæ, & inferiores eſſent in quaſi poſſeſſione præcedendi ante erectionem, cap. 9. nu. 10. & reſpondetur ad deciſiones, quæ Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum præcedentiam dare videbantur, cap. 59. numero 11.

Cap. 2. & ult. de ætate, & qualit. declaratur, cap. 2. numero 9.

Cap. 2. de Parochiis, declaratur, c. 11. nu. 19.

Cap. 2. §. ſanè, de decim. l. 6. declaratur, cap. 27. §. 3. numero 62.

Cap. à quodam Judæo de conſecr. diſt. 4. declaratur, cap. 18. numero 54. & 55.

Cap. Commiſſum, de decim. declaratur. cap. 28. §. 2. numero 42.

Cap. cùm ab Eccleſiarum, de offic. jud. capit. ordin. declaratur, cap. 1. numero 9.

Cap. cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſ. & prop. declaratur, c. 28. §. 2. numer. 43.

Cap. cùm in cunctis, §. inferiora, ibi moniti de elect. declaratur, cap. 4. numero 10.

Cap. dudum, ibi *deceptæ, de elect.* declaratur, cap. 17. numero 29.

Cap. viduam, de decimis, declaratur, cap. 28. §. 2. numero 2.

Cap. ex parte l. 1. de decimis, revocatum eſt per text. *in c. nuper 34. eodem tit.* c. 28. §. 3. numero 2.

Non verò quoad partem, ubi agitur de animalibus, ut ibid. numero 47.

Cap. ex parte lib. 3. de decim. declaratur, cap. 28. §. 3. numero 16.

Cap. in litteris, de reſtit. ſpoliat. declaratur, cap. 28. §. 2. numero 44.

Cap. licèt canon. de elect. in 6. declaratur, cap. 5. numero 1.

Solùm procedit in Parochialibus. ibid. numero 34.

Cap. nuper 34. de decim. eſt neceſſaria derogatio expreſſa in privilegiis eximentibus à decimarum ſolutione, cap. 28. §. 3. numero 30.

Cap. quoniam, de decimis, declaratur, cap. 28. §. 2. numero 11.

Cap. ſi pro Clericis 8. de præbendis, lib. 6. declaratur, cap. 5. numero 3.

Cap. tua nos, de Cleric. ægrot. declaratur cap. 23. numero 4.

Cap. veniens de tranſact. concordatur. *cum cap. 2. eod. tit. capitul.* 28. §. 4. numero 25.

S. Caroli Officium ritu dupl ci celebrari poteſt in Provincia Mediolanenſi. cap. 10. numero 22.

Carthuſiani vide *Exemptio*.

Caſtanea, vide *Nux*.

Cathedrali Eccleſiæ debetur quarta funeralis, vel præſcriptione, vel ex eo, quòd illam ſibi reſervavit, quando Parochiæ fuerunt erectæ in ſignum ſuperioritatis, cap. 25. numero 22.

Cauponas, vel tabernas ingredi non licet Parochis, niſi longioris itineris cauſa, cap. 6. numero 20.

Cauſa unionis non dicitur cauſa beneficialis, cap. 1. numero 72.

Cauſa decimarum reputatur profana quo ad effectum remiſſoriæ c. 28. §. 4. num. 4.

Celebrantes, qui diſtribvunt candelas, cineres, & palmas, detecto capite diſtribuere debent, cap. 12. numero 10.

Celebrare in neceſſitate poterit Parochus cum uno lumine olei, vel adipis, cap. 11. numero 44.

Cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore, cap. 28. §. 4. numero 14.

Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Parochis, ne propter motus obſcœnos

oculi

oculi eorum contaminentur, capit. 6. numer. 22.
Chori ſæcularium, vide *Ludus*.
Cinerum benedictio primo die Quadrageſimæ à Proprio Parocho facienda, cap. 12. num. 8.
Ciſtercienſes, Templarii, & Hoſpitalarii privilegio in jure ſcripto non tenentur ſolvere decimas prædiorum ſuorum, quæ propriis manibus, aut ſumtibus excolunt, cap. 28. §. 3. num. 18. Vide *Privilegium*.
Citatio in Eccleſia fieri non debet, cap. 13. num 15.
Citharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis, niſi ſecretò, & in ſuis ædibus, cap. 6. num. 19.
Clamores, & ſtrepitus in Eccleſia fieri non debent, cap. 13. num. 27.
Clavis cuſtodiæ Sanctiſſimi Sacramenti cui tradenda in feria quinta in Cœna Domini, cap. 20. num. 52.
Clauſ. Salvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis intelligitur de præjudicio circa ea, quæ ſpectant ad Sacramentorum adminiſtrationem, & alia, quæ ſunt ipſi Parochiæ de jure debita, in aliis verò non, cap. 11. num. 2.
Salva juſtitia Eccleſiarum Parochialium, appoſita in privilegio ſpecialiter derogante, *clem. dudum de ſepult.* non efficit quin per talia privilegia non concedatur exemptio à ſolutione quartæ funeralis, cap. 25. num. 19.
Clauſ. *Dummodo remaneat centum pro Rectore*, poni ſolet in reſignationibus Parochialium, cap. 29. num. 15.
Clauſ. *Dummodo remaneant centum pro Rectore*, quomodo juſtificetur, & cui incumbationibus quod remaneant centum pro Rectore oſtenditur, ibid. num. 16.
Clauſ. *cujus litis ſtatum &c.* non capit litem, in qua fuerit lata ſententia, ibid. num. 22.
Clauſ. *Appellatione remota*, non operatur, ſi conſtat de notorio gravamine, vel quando ſententia eſt nulla, aut evidenter iniqua, ſeu notoriè injuſta, ib. num. 8.
Clauſ. *Ac præinſerta nunquam emanaſſent &c.* facit ut omnia medio tempore geſta corruant, ibid. num. 29.
Clem. unic. de Baptiſmo, loquitur de magnis dominis, & ideò non comprehendit Ducem Venetiarum, & Januenſem, ſed Duces Regales, cap. 18. num. 40.
Clem. *dudum ſepult.* debet ſpecialiter derogari, non autem generaliter, ubi Religioſi eximuntur à ſolutione quartæ funeralis, cap. 5. num. 8.
Clericus per Monachorum conſilium eſt inſtituendos in Eccleſiis quæ ſubſunt Monachis, cap. 2. num. 152.
Clericus notoriè concubinarius caret ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. num. 53.
Clerici ſeculares, aut Regulares in examinatores Synodales eligi non poſſunt, qui Doctoratus, vel Licentiaturæ gradu inſigniti non fuerint, niſi ulli viri hujuſmodi qualitatis non extent, cap. 2. num. 75.
Clerici ſanitatis, vel recreationis cauſa venationibus uti non prohibentur, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia, cap. 6. num. 32.
Clerici emere non poſſunt, vel contractu oneroſo acquirere, ut ex illius venditione lucrum referant, ſecus ſi emant rem eo animo, ut domi conſumant, aut ut vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, cap. 6. num. 40.
Clerici ſi ſemel, vel iterum negotiaverint, non peccant mortaliter, capitul. 6. numer. 42.
Clerici negotiari poſſunt per alios juſta cauſa interveniente, & ſine avaritiæ, vel ambitionis vitio, cap. 6. num. 43.
Clerici pretio currenti, vel etiam cariori quam emerant, poſſunt vendere quæ ſuperſunt exemptis ad ſe, ſuamque familiam ſuſtentandam, cap. 6. num. 34.
Clerici, quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare teneantur, oſtenditur, capitul. 6. num. 54. 55.
Clerici agros proprios colere poſſunt, & greges in ſuis prædiis alere, ut fructus vendant, cap. 6. num. 46.
Clerici poſſunt à locis piis terrena in affictum accipere, cap. 6. num. 47.
Clerici qui terras colunt, tenentur ſolvere primitias, cap. 27. num 10.
Clerici in quantum ſunt fideles, non habito reſpectu ad clericatum, tenentur ſolvere decimas Parocho illius Eccleſiæ, in cujus territorio commorantur, cap. 28. §. 3. num. 6.
Clerici ex illis bonis, in quibus tamquam

tales conſiderantur, non ſunt debitores decimarum, ibid. numero 7.
Clerici non tenentur ad ſolutionem decimarum ex fructibus ſuorum beneficiorum, ibid. numero 8.
Clerici tenentur ſolvere decimas ex fructibus prædiorum ſæcularium quæ ſæculari jure puta hæreditario, emptionis, vel alio quovis titulo compararunt, cap. 28. §. 3. numero 10.
Clerici ex lucris, ac reditibus ſuis temporali titulo acquiſitis per ſe, & perſonali debito obligantur ad decimas præſtandas Sacerdoti Parochiali, à quo Sacramenta percipere debent, ibid. numero 11.
Clericorum arma ſunt orationes, & lachrimæ, cap. 6. numero 52.
Clerus ſecularis in Eccleſiis Regularium ſuper cadaveribus officium De unctorum, Pſalmos, Reſponſoria, aliasve preces recitare non poteſt, capit. 26. numero 81.
Coadjutor ubi datur ratione infirmitatis, non ob id proprius Parochus excuſatur à reſidentia, cap. 8. numero 30.
Coadjutor datur Parocho leproſo, Paralytico, dementi, illiterato, & imperito, cap. 13. numero 5.
Coadjutor temporalis, & revocabilis dari ſolet Eccleſiæ Rectori ob ægritudinem vel infirmitatem animi, ſeu corporis facto inutili, cap. 23. numero 1.
Coadjutoris datio non cenſetur comprehenſa in generali Vicariatus commiſſione, cap. 13. numero 11.
Coadjutores ad perſonalem reſidentiam, ſicut Rectores ipſi tenentur, ibid. nu. 14.
Coadjutus etiam reſidere tenetur, ibid. numero 15.
Cognatio ſpiritualis contrahitur à mittente, non verò à procuratore, c. 28. num. 15.
Cognatio ſpiritualis contrahitur inter baptizantem, & baptizatum ejuſque patrem, & matrem, & Matrimonium inter ipſos omnino prohibetur c. 18. n. 33.
Cognatio ſpiritualis non contrahitur inter ipſomet Patrinos, neque à vero contracta transfunditur in uxorem vel è contra, cap. 18. numero 34.
Cognationem contrahunt etiam in neceſſitate baptizantes, quamvis ſit pater, in tantum ut privetur jure petendi debitum à ſua conjuge, niſi quando alius non reperitur, qui poſſit infantem baptizare, cap. 18. numero 35.
Collatio Parochialis ſi ſpectet ad inferiorem, & in concurſu plures æquè idonei ſint denuntiati, facultas eligendi magis idoneum ad Epiſcopum pertinet, cap. 2. numero 130.
Collatio Parochialis facta ſine examine per concurſum eſt nulla, & irrita, & præfacta Parochialis eo modo collata vacat, ejuſque collatio ad Sedem Apoſtolicam ſpectat, cap. 2. numero 135.
Collegii jus remanet etiam in uno, donec fuerit auctoritate ſuperioris deſtructum, cap. 2. numero 28.
Colonus partiarius pro portione ſua in ſolvendis decimis non deducit expenſas, cap. 28. §. 1. numero 39.
Color viridis, aut rubeus Clerici prohibentur, cap. 6. numero 3.
Color rubeus permititur tantùm Cardinalibus, & viridis Epiſcopis, ibid. numero 4.
Commendatarius Abbatiæ, vide *Abba*.
Commendatores perpetui tenentur ad reparationem Eccleſiarum, cap. 13. numer. 3.
Communicatio non extenditur ad ea, quæ ſunt aliis præjudicalia, cap. 25. numer. 9.
Communionem infirmo longe diſtante ſi deferat Parochus ruralis, non poteſt ire niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus, cap. 20. num. 51.
Comediarum impudicarum auctores mortiferi criminis rei fiunt, cap. 6. num. 24.
Comœdiis intereſſe non licet Parochis, cap. 6. numero 23.
Comœdiis intereſſe ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, & ceſſante ſcandalo, non eſt peccatum mortale ibid. numero 25.
Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum, ſuper decimas in futurum ſolvendas valet, modo cauſæ cognitio à Superiore facta interveniat, conſenſuſque ſeu auctoritas Epiſcopi, vel alterius Superioris accedat, cap. 28. §. 4. numero 24.
Compoſitio ſuper decimas in futurum ſolvendas, ſi fiat inter Parochos ſine auctoritate Epiſcopi, vel Superioris, non in totum vitiatur, ſed valet pro vita componentium, cap. 29. numero 27.
Compoſitio de decimis præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis,
ſed

ſed etiam cum laicis fieri poteſt ſine auctoritate Superioris, ibid. numero 28.
Compoſitiones, & pacta ſuper juribus Parochialibus facta inter Prælatos, Conventuales, & Parochos quando ſint valida, oſtenditur, cap. 25. nu. 34.
Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *verſ. præterea*, non afficit Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad privationem ob non reſidentiam, tametſi illa temporum intervalla non fuerint obſervata, capitul. 8. num. 74.
Concilii Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 4. intellectus, cap. 14. num. 14.
Conclamationes, ſeditiones, & publica, ut vocant parlamenta, ſeu Uniuerſitatum conſilia, aut Congregationes in Eccleſia fieri non debent, cap. 13. num. 18.
Concurſus poteſt fieri uno tantum comparente ex pluribus deſcriptis, capit. 2. num. 49.
Concurſus eſt faciendus, ubi unus tantum ſe deſcribi fecerit, nec alii comparent oppoſitores ad ſe deſcribi faciendum, nec opus eſt alio, aut termini prorogatione, cap. 2. num. 50.
Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus intervenit alter qui non ſit examinator Synodalis, cap. 2. num. 71.
Concurſus in quibus fuerunt adhibiti examinatores deputati in Synodis præcedentibus, ſunt nulli, quatenus prædicti examinatores in Synodo poſteriori non fuerunt confirmati, cap. 2. nu. 67.
Concurſu facto quando appellatur inter præſentatos, vel patronos laicos ſuper pertinentia juriſpatronatus, poſſeſſio per appellationem ſuſpenditur, cap. 2. num. 147.
Condemnati de adulterio, ſi ſententia fecit tranſitum in rem judicatam, non ſunt adhibendi examinatores Synodales, quia ſunt infames, ſi verò cauſa pendet per appellationem, poſſunt adhiberi, ſed non eſt conveniens, c. 2. nu. 66.
Conditionem de futuro apponens Parochus in Sacramentis adminiſtrandis peccat, idem ſi apponat conditionem de præterito, vel de preſenti abſque rationabili cauſa, cap. 17. num. 11.
Conductori concedere poſſunt Clerici, ac perſeverare in conductione uſque ad tempus quod durare debet conductio, cap. 6. num. 39.
Confeſſarii atteſtationi aſſerentis ſe abſolviſſe in foro externo, cap. 19. num. 33.
Confeſſario licentiam dare poteſt pænitens loquendi de peccatis ſuis ſive coram ſe, ſive coram aliis, cap. 19. num. 56.
Confeſſarius dicenti ſe habuiſſe licentia à pœnitente de revelanda Confeſſione, an & quando credatur, oſtenditur, cap. 19. num. 58.
Confeſſarium quem velit ex approbatis ſibi eligere poteſt Parochus de conſuetudine abſque alia licentia particulari Epiſcoporum cap. 19. numero 17.
Confeſſarius ſolicitans pœnitentem in Confeſſionali ad alia graviora delicta præter venerea non incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas, capitul. 19. numero 51.
Confeſſionis ſigillum directè, vel indirectè, ante, vel poſt mortem confitentis ſine mortali ſacrilegio revelare non poteſt Parochus, etiamſi alias integrum Regnum debeat perire, cap. 19. numero 54.
Confeſſiones facta Parocho habenti titulum putativum à legitimo ſuperiore, & communi errore pro tali exiſtimato non ſunt iterandæ detecto impedimento, cap. 17. numero 28.
Confeſſiones ſuorum Parochianorum poteſt Parochus etiam in aliena Diœceſi, & ubique locorum audire, cap. 19. numero 5.
Confeſſiones audire non poteſt Parochus poſt demiſſum beneficium, etiam tempore Jubilæi abſque nova approbatione, cap. 19. numero 6.
Confeſſione invalidè adit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus habens titulum putativum à legitimo Superiore, cap. 16. numero 7.
Confeſſionale in Eccleſia habere debet Parochus in loco aperto, & manifeſto, non autem in ſacellis, neque in angulis Eccleſiæ cap. 18. numero 19.
Confeſſus non approbato ex ignorantia ob fidem, quam habuit in Sacramento, quoad Deum eſt abſolutus c. 19. nu. 39.
qui Confeſſus ſemel in anno non eſt,

carer

caret ſepultura Eccleſiaſtica, capit. 26. num. 36.
Confirmati an, & quando, & quomodo ſcribendi oſtenditur, cap. 7. num. 16.
Confraternitates non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur, cap. 26. num. 61.
Congregatio etiam per laicos fieri poteſt in Eccleſia pro actu pietatis, aut pro ſpiritualibus exercitiis, vel piis operibus, cap. 13. num. 19.
Vide *Conclamatio*.
Congrua portio Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi, cap. 2. num. 35.
Conjuges ante benedictionem Sacerdotalem in Templo ſuſcipiendam in eadem domo habitare non debent, capitulo 21. num. 96.
S. Conradi Officium Placentiæ, & Nertinæ in Sicilia, ac Ordini S. Franciſci conceditur, cap. 10. num. 23.
Conſenſus expreſſio, vel ratificatio non eſt neceſſariò facienda coram Parocho, & teſtibus, ut Matrimonium infidelium fiat Sacramentum, cap. 21. numero 85.
Conſtitutio Epiſcopi valet, ne Parochi poſſint abeſſe ultra duos dies ſine licentia, cap. 8. num. 57.
Conſtitutio Pii V. incip. *Ex debito*, refertur, cap. 15. num. 8.
Conſtitutio Pauli V. incipit. *Ex credito*, refertur, ibid. num. 9.
Conſtitutio Pii V. circa dierum feſtorum obſervationem refertur, cap. 16. nu. 11.
Conſtitutio Pii V. *Et ſi Mendicantium*, fuit per Gregorium XIII. redacta ad terminos Concilii, non autem revocata, cap. 25. num. 14.
Conſtitutus in mortis articulo, ſi aliter non poſſit, obligatur ex lege charitatis ad confitendum coram aliis ſaltem ea peccata, quæ neque cum ſcandalo, neque cum gravi ſua infamia, vel detrimento juncta ſunt, cap. 19. numer. 40.
Conſuetudo licèt à principio voluntaria, & minimè obligatoria, ſenſim poteſt habere vim legis, & obligare, c. 24. n. 12.
Conſuetudo in materia oblationum admittenda, cap. 24. num. 31.
Conſuetudo habet vim, & efficaciam ad eximendos Parochianos à ſolutione decimarum, ſi adhuc remaneat Parocho congrua ſuſtentatio, c. 28. §. 3. n 64.
Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus nulla decima, vel aliqua illius portio perſolvatur, ibid. nu. 65.
Conſuetudo valet, ut ex certis fructibus puta fæno, oleo, decima non ſolvatur, ibid. num. 66.
Conſuetudo valet, quod ex eodem prædio vna Eccleſia decimas maiores præcipiat, & alia minores, ib. num. 6.
Conſuetudo non ſolvendi integras decimas debet ad effectum eſcludendi Parochum à decima de jure debita probari cum requiſitis immemorabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis ibid. numero 69.
Conſuetudo operari poteſt circa omnes decimas perſonales in pluribus provinciis, ibid. num. 70.
Conſuetudo in ſolvendis decimis eſt conſideranda, ibid. num. 71.
Conſuetudo in ſolutione decimarumque ſit attendenda, locine vicinioris, an loci, ubi prædia exiſtunt, vel ubi ſit ſolutio decimarum, an diœceſi, oſtenditur, ibid. num. 72.
Conſuetudo ſpecialis præferenda eſt generali, ibid. num. 73.
Conſuetudo illa potius eſt attendenda, quæ favet Parochiali, quam quæ favet prædiali Eccleſiæ, ibid. numero 74.
Conſuetudine, vel uſu longiſſimi temporis an præſcribatur, & requiratur liberatio à ſolutione decimarum, quæ debentur Eccleſiæ, cap 28. num. 8.
Conſuetudine poteſt introduci, ut decimæ uni Eccleſiæ aliàs debitæ, alteri adſcribantur, & ſolvantur, ibid. nnmero 68.
Conſultor vide *Inquiſitor*.
Contribuendi onus ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi ſpectat ad dominum non ad conductores domus, cap. 13. num. 7.
Convivium benedictione inchoari debet, & gratiarum actione terminari, cap. 6. num. 13.
Convivia inhoneſta, & comeſſationes fugere debet Parochus, cap. 6. num. 11.
Convivia in Eccleſia cum irreverentia loci ſacri fieri non debent, niſi aliquid frugale, & parvulum in angulo Eccleſiæ, ſive tumultu, & luxu, ac perturbatione adſtantium ſumatur, capitul. 13. num. 28.

Conviviis honeſtis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis, Parochi intereſſe poſſunt, cap.9. num.12.
Crapulæ vide *Ebrietas*.
Crucifer vide *Exemptio*.
Crux unica illius Eccleſiæ, ad quam corpus transfertur, deferenda eſt in funeralibus, cap.26. num 78.
Crux propriæ Parochiæ defuncti deferenda eſt in funeralibus, ibid. num.79.
Cultu nimio in veſtitu uti peccatum eſt, cap. 6. num.6.
Cura animarum in beneficiis duplex, cap. 1. num. 47.
Cura animarum quid, ibid.
Cura pœnitentialis, alia actualis, alia habitualis, cap. 1. num. 48.
Mentio non eſt facienda de cura annexa, ibid. num. 49.
Cura habitualis nulla facit beneficium Curatum, nec cauſat incompatibilitatem, nec requirit perſonalem reſidentiam, cap.1. num.50.
Cura animarum in beneficiis unitis eſt penès principalem Prælatum beneficii uniti, ejus verò exercitium penès Vicarium amovibilem in dicto beneficio unito deputatum, cap. 1. num. 53.
Cura animarum indiſtinctè dicitur apud Vicarium perpetuum quoad omnem effectum, cap.1. num.57.
Cura totalis poteſt in erectione Vicariæ transferri in Vicarium etiam ad nutum amovibilem, cap.1. num. 59.
Cura habitualis licèt ſit in illo, qui præeſt beneficio principali, cura tamen actualis omnimoda transfertur in Vicarium, cap 1. num.74.
Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios concurſu non confertur, cap. 2. num.26.
Curæ titulus in Parochis unitis eſt penès Epiſcopum, quem ab eo recipit Vicarius, c. 1. num.63.
Curæ appellatione venit actualis, non verò habitualis, cap. 1. num. 77.
Curam remanere penès principalem evidens ſignum eſt, quando Vicarius conſtituitur ſpiritualis, & amovibilis in exercitio curæ animarum, cap. 1. numer. 65.
Curatores ſalutis animarum ardentes, & ſeduli maxima gloria, & honore in judicio ornabuntur, cap.3. num.14.
Curatus vicinus benè poteſt ſubſtitui in abſentia Parochi, cap.8. num. 54.
Curatus requiſitus, ut interſit defuncti ſepulturæ in Eccleſia per ipſum defunctum ædificata, ſi intereſſe recuſet, vel petitam licentiam deneget, poterit ſine ipſius interventu, & licentia tradi ſepulturæ, cap. 26. num. 23.
Vide in verbo Parochus.
Curati appellantur à cura, quam de regendis ovibus ſuſceperunt, cap. 1. numero 11.
Curatus ne accedat ad concurſum aliarum Parochialium non poteſt prohibere Epiſcopus, cap 2. num.48.
Cytharam pulſare, & ſaltare non ſemper licet Clericis niſi ſecretò, & in ſuis ædibus, cap.6. num.19.

D

DEcedentes in torneamentis, vel in duello carent ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 36. num.45.
Decennium ſufficit ad introducendam conſuetudinem, cui ex duabus Eccleſiis parochialibus debeantur decimæ: immemorabilis verò, aut quadragenaria cum titulo requiritur, ſi ageretur inter Eccleſiam Parochialem, & alteram, cui jus reſiſtat, cap. 28. §. 2. num. 25.
Decima definiri ſolet, ut omnium bonorum licitè quæſitorum quota pars Deo ejuſque miniſtris divina inſtitutione dictante etiam naturali ratione debita, cap.28. num.2.
Decima potiùs quam vigeſima, vel alia quota electa fuit à Domino: quia denarius numerus erat primus terminus numerorum, cum ultra eum non procedatur, niſi iteretur, ibid. num.4.
Decima eſt ſolvenda ab uſurario, vel ab alio injuſtè detinente ex fructibus prædii; quòd pecunia uſuraria, vel malè retenta comperavit, cap.21. §.1. nu.33.
Decima ubi debetur, integra ſolvi debet ibid. num. 1.
Decima duplex de una, & eadem, re ſive de eodem acervo ſolvi debet, ibid. numero 44.
Decima aliquando ſumitur pro jure ipſo percipiendi fructus decimarum aliquando

quando importat ipſam perceptionem ſeu ipſos fructus, cap. 28. §. 2. num. 1.
Decima quatenus importat ipſum jus percipiendi fructus decimarum, in laicos cadere non poteſt; ſecus ſi ipſam perceptionem, ibid. num. 2.
Decima conſiderata, ut jus percipiendi fructus decimarum poſt diviſionem Parochiarum adeò ſolis Parochis competit, ut nullus alius illam habere poſſit, ibid. num. 3.
Decima ex ovibus non ſolvenda Eccleſiis illarum regionum, per quas paſcendo tranſitum faciunt, & redeunt in domicilium, cap. 28. §. 2. num. 42.
Decimam ſolvunt frumentum, & granum, cap. 28. §. 1. num. 2.
Palea, ibid. num. 3.
Vinum, ibid. num. 4.
Faba, & alia legumina, ibid. num. 5.
Nuces, amygdalæ, & caſtaneæ, ibid. numer. 6.
Olivæ, ibid. num. 7.
Folia mororum, ibid. num. 8.
Saccharum, ibid. num. 9.
Piſces, ibid. num. 10.
Apes, ſeu fructus earum, ibid. num. 11.
Lac, lana, & fœtus animalium cum nutriti ſunt, ibid. num. 12.
Venatio, & aucupium, ibid. num. 13.
Paſcua, ibid. num. 14.
Ligna, ibid. num. 15.
Fœnum, ibid. num. 16.
Linum, & canape, ibid. num. 17.
Negotium, & artificium, ibid. num. 18.
Stipendia militum, ibid. num. 19.
Advocatio, procuratio, merces, & ſalarium, ibid. num. 20.
Furna, ibid. num. 21.
Lapidicina, ibid. num. 22.
Fodinæ metallorum, ibid. num. 23.
Molendina, ibid. num. 24.
Decima ex hæreditate, legato, vel donatione ſit ſolvenda, oſtenditur, cap. 28. §. 2. num. 25. & ſeqq.
Decima ex fructibus illicitè acquiſitis ſolvenda non eſt, ibid. num. 26.
Decimæ poſſunt etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex aliquo titulo, quam de jure Divino, c. 1. num. 32.
Decimæ ſunt res, quæ Eccleſiarum miniſtris ratione miniſterii Sacramentorum perſolvuntur, cap. 28. num. 1.
Decimæ prout in jure conſiſtunt, ſunt jus ſpirituale, ſeu ſpiritualibus annexum dependenter, ibid. num. 3.
Decimæ duplici modo conſiderantur, vel reſpectu congruæ ſuſtentationis, vel habito reſpectu ad quotam, ibid. numero 5.
Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis non ſolum humano, ſed etiam ex jure divino poſitivo, & naturali debitæ ſunt, ibid. num. 6.
Decimæ habito reſpectu ad congruam ſolummodo jure humano debitæ ſunt, ibid. num. 7.
Decimæ aliæ prædiales, aliæ perſonales appellantur, priores debentur ex fructibus prædiorum, poſteriores ex fructibus hominis induſtria, & miniſterio quæſitis, ibid. num. 9.
Decimæ prædiales ex Lege veteri debebantur, & percipiebantur; perſonales verò licèt olim poſſent ſolvi, non tamen erant in obligatione, ibid. num. 10.
Decimæ tam prædiales, quam perſonales, ſtante congrua ſuſtentatione, pro temporum, locorum, & perſonarum qualitate mutationem recipere poſſunt, ibid. num. 11.
Decimæ, & primitiæ ſunt in præcepto obligante, ibid. num. 12.
Decimæ tam prædiales, quam perſonales de omnibus fructibus ex prædio, vel hominis miniſterio productis ex quibus petitæ fuerint ex neceſſitate præcepti ſunt ſolvendæ, capitul. 28. §. 1. numero 1.
Decimę, Primitiæ, & Oblationes in quo differant, breviter oſtenditur, capitul. 28. num. 14.
Decimę prędiales ex fructibus ſunt ſolvendæ abſque aliqua impenſarum deductione, ibid. num. 39.
Decimæ integrè, & ſine diminutione ſolvendæ ſunt, priuſquam ex fructibus deducantur expenſæ, tributa, & cenſus, cap 28. §. 1. num. 40.
Decimæ totius diœceſis ante Parochiarum diviſionem ad ſolos Epiſcopos ſpectabant, capitulo 28. §. 2. numero 4.
Decimæ, quæ non ſunt intra certam Parochiam, ſpectant ad Epiſcopum, ibid. num. 14.
Decimæ ſpectant ad Epiſcopum in illis diœceſibus, in quibus Parochiæ non
ſunt

ſunt diſtinctæ, ibid. numero 15.

Decimæ debentur ſtatim, abſque eo quod à Parocho petantur, cap. 28. §. 2. numero 23.

Decimæ perſonales attento jure alii Parocho debentur, quàm illi apud quem ſuſcipiuntur Eccleſiaſtica Sacramenta, ibid. numero 26.

Decimæ perſonales in multis Hiſpaniarum partibus ſunt in uſu ibid. numero 27.

Decimæ perſonales non ſpectant ad Eccleſiam habitationis connexam, ſed domicilio, ibid. numero 28.

Decimæ prædiales ſolvuntur ex prædiis ſitis intra propriam Parochiam, vel in aliena Parochia, ibid. numero 31.

Decimæ perſonales, & prædiales, intra propriam Parochiam conſtitutæ, non alii, quàm proprio Parocho ſunt perſolvendæ, ibid. numero 32.

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, cui Parocho, prædiali ſcilicet, an Sacramentali ſint ſolvendæ, recurrendum eſt ad conſuetudinem, ibidem numero 33.

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ cui Eccleſiæ debeantur, non eſt jure expreſſum ibid. numero 34.

Decimæ in aliena Parochia conſtitutæ, ſemota conſuetudine, potius prædiali, quàm baptiſmali Eccleſiæ ſunt ſolvendæ, ibid. numero 36.

Decimæ ovium dividendæ ſunt inter duas Parochias, ſi in earum una jaceant, & dormiant, & in alia paſcant. cap. 28. §. 2. numero 39.

Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ita ut virtute præſcriptionis aliquis illas exigat à Parochianis, oſtenditur, ibid. numero 48.

Decimæ abſque Parochia præſcribi poſſunt præcedente titulo eum ſpatio quadraginta annorum, ibid. numero 55.

Decimæ ſi laicis conceſſæ reperiantur, & neſciatur, an poſt vel ante Concil. Lateranenſ. fuerint conceſſæ, poſt Concilium conceſſæ cenſentur, c. 28. §. 3. n. 60.

Decimarum perceptio ad ſolos Parochos de jure communi pertinet, cap. 28. §. 2. numero 7.

Decimarum perceptio jure communi attento pertinet ad Capellam, quæ noviter, & legitimè in Parochiam fuerit recta, quantumcunque intra limites alterius Parochiæ erigatur, cap. 28. §. 2. numero 16.

Decimarum in conceſſione laicis facienda eſt adeò neceſſaria auctoritas Sedis Apoſt. ut non ſufficiat immemorabilis abſque fama privilegii, cap. 28. §. 3. numero 56.

Decimarum controverſia in petitorio, ubi quæſtio juris eſt etiam incidens, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum: ad ſecularem verò, quando quæſtio eſt meri facti, cap. 28. §. 4. numero 1.

Decimarum in cauſis proceditur ſummariè, præcipuè quando eſt inter Clericos, quibus de jure debentur decimæ, & eos qui ſolvere debent, & quando fuerit inter duas Eccleſias; ſuper jure percipiendi decimas, ibid. numero 5.

Decimarum collector, quando modum execederet ab exceſſu poteſt appellari ibid. numero 8.

Decimarum debitor non poteſt prætextu ejus, quod ſibi debet denegare, ibid. numero 9.

Decimas Eccleſię non reſtituentes carent ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. numero 30.

Decimas conſuetas tardiùs dantes peccant mortaliter, cap. 28, §. 2. numero 22.

Decimas quæ juſtè, & ex legitima conceſſione à laicis obtinentur, poteſt laicus contra laicum præſcribere, ibidem numero 54.

Decimas tritici in aliena Parochia præſcribens ſeminato millio, vel alio, non privabitur decimis illorum, quæ de novo ibi feruntur, ibid, numero 60.

Decimas præſcribens in una parte fundi maximè per limites deſignati, ita ut unus dicatur, ſi poſtea in altera. Parochia fiat novalis, decima præſcribenti ſolvenda eſt, ibid. numero 61.

Decimas perſonales Parochianorum habitantium in aliquo loco pręſcribentes, ſi aliquis de novo ad illum locum venerit præſcribens ab illo decimas habebit ibid. numero 62.

Decimas prædiales ſolvere cogendi ſunt Judæi, & infideles, reſpectu poſſeſſionum, quæ ſunt in provinciis Chriſtianorum, cap. 28. §. 3. numero 4.

Non verò reſpectu illarum, quas infideles ipſi in ſuis provinciis habent. ibid. nu. 5.

Decimas quas aliquando poſſedit Epiſcopus, ſi revertatur ad menſam Epiſcopalem, non poteſt ipſe transferre in perſonam, quæ nunquam moritur ibid. numero. 43.

Dominus aliis Eccleſiis concedere poterit Epiſcopus cum aliqua cauſa, ibid. numero 54.

Decimas ſolvere appellatione remota cogendi ſunt ſubditi, ſed limitatur ibi tribus modis ibid. numero 7.

Decimas non ſolvens, cùm teneatur, excommunicari poteſt, ac debet, monitione præmiſſa, ibid. num. 15.

Decimas ſubtrahentes, ſive non ſolventes vel earum ſolutionem impedientes abſolvi non poſſunt niſi plena reſtitutione ſequuta, vel ſaltem, remittuntur ab eo, cui debentur, vel denique impotentes ſint ad reſtituendum, ibid. num. 16. Vide *Exemptio*.

Decor, & competens veſtium ornamentum morum manifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna, cap. 6. numero 7.

Dedicationis Cathedralis, anniverſalium celebrandum eſt in civititate quidem cum octava, in Diœceſi ſine octava, cap. 10. numero 28.

Defunctus, ſi dum vixit, elegit ſepulturam in alia Eccleſia priuſquam Parochialis eſſet interdicta, hujuſmodi ſequens interdictum non tollit quartam Parochialem, quæ antea deberi cœperat, cap. 25. numero 31.

Degradatus Parochus alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonium ſuorum Parochianorum concedere poteſt, cap. 21. numero 64.

Dementis, vel furioſo datur coadjutor, cap. 23. numero 7.

Denunciationes à proprio, contrahentium Parocho, vel ab alio de ejus licentia fieri debent, non ſunt tamen de eſſentia Sacramenti, cap. 21. numero 37.

Denunciationes fieri debent in utraque ſponſi ſcilicet, & ſponſæ Parochia, quando, illi ſunt diverſorum Parochianorum, ibid. numero 18.

Denunciationes faciendæ ſunt tribus continuis diebus, quæ ſibi non ſuccedunt immediatè, dummodo tamen inter unam, & alteram renunciationem multos dies feſtos non interponat Parochus, cap. 21. numero 19.

Denunciationibus ferialibus, diebus etiam cum Epiſcopi diſpenſatione fieri non poſſunt, niſi in eis ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedat, ibid. numero 20.

Denunciationes validè facere poterit Parochus extra Eccleſiam: & Miſſarum ſolemnia, ſi magnus populi concurſus, & locus aptus ſit, ut ad multorum notitiam perveniant, ibid. numero 21.

Denunciationis, hujuſmodi fieri poſſunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, ibid.

Formula, qua in his denuntiationibus uti debebit Parochus, ponitur, ibid. numero 22.

Denunciationes, omittere aliquibus caſibus an poſſit Parochus oſtenditur, cap. 21. numero 24.

Denunciationibus prætermiſſis, Matrimonium celebrans Parochus graviter peccat, & ſeveriùs erit ab ordinario puniendus, ibid. numero 25.

Deſcendentes ab Hebræis ſunt capaces beneficiorum, cap. 1. numero 73.

Deſcriptus in tempore concurſui præfixo ſi comparuerit legitimo impedimento ceſſante elapſo termino etiam reintegra non eſt audiendus, cap. 2. numer. 45.

Diaconus ex Sacerdotis proprii commiſſione ob rationabilem cauſam facta ſolemniter baptizat, cap. 18. numero 10.

Diaconus abſente Sacerdote, in caſu neceſſitatis Sacram Communionem deferre poterit, cap. 20. numero 3.

Diaconi jam hodie ex uſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & ob Sacerdotum copiam nullo modo adminiſtrare poſſunt Sacram Euchariſtiam, niſi exiſtente graviſſima cauſa, & interveniente urgente neceſſitate, ibid. numero 5.

Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis, concurſu non confertur, cap. 2 numero 27.

Dignus, offerendo in concurſu pecuniam digniori, ut deſiſtat ab oppoſitione, committit ſimoniam, & tenetur ad cedendum beneficio, & reſtituendum fructus perceptos: cap. 2. numero 13.

Dignus de civitate, vel gremio Eccleſiæ poteſt eligi poſthabito digniore extraneo ibid. numero 111.

Dionyſius Papa creſcente Chriſtiano populo ſingulas Parochias ſingulis Sa-

Sacerdotibus aſſignavit, cap. 1. numero 18.
Diſpenſare poteſt Epiſcopus de jure communi cum habentibus Parochialem cauſa ſtudii, ne uſque ad ſeptennium ad Sacerdotum promoveatur, & quid poſt Concil. Trident. oſtenditur, cap. 5. numero 22.
Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, ut duo viri, vel duo fœminæ ſimul ſuſcipiant, cap. 18. numero 23.
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, ut minores Matrimonium contrahant, ſi habeant uſum rationis, ſeu malitiam, quæ ætatem ſuppleat, cap. 21. numero 5.
Diſpenſatione non indigens præfertur indigenti, cap. 2. numero 121.
Dives, potius quam pauper eligi debet, ſi Eccleſia, cui eſt providendum, ſit pauper cap. 2. numero 118.
Doctor præfertur non Doctori, capit. 2. numero 114.
& Doctor utriuſq; juris præfertur Doctori unius tantum ibid.
Doctori, cujus vita ignoratur, præfertur minus doctus modò idoneus, cujus mores ſunt noti, cap. 2. numero 11.
Doctrinam Chriſtianam docere tenetur Paroch. Dominicis, & aliis feſtivis diebus pueros Parochiæ ſuæ, cap. 15. nu. 1.
Domus Parochiales, id eſt habitationis Parochorum, debent reparari, & inſtaurari eodem modo, quo Eccleſiæ Parochiales, cap. 11. numero 12.
Dotata ſufficienter debet eſſe Parochialis Eccleſia, ut poſſit ſaltem ex dote ipſius unus Presbyter cum alio miniſtro commodè ſuſtentari, & jura Epiſcopalia perſolvere, cap. 1. numero 11.
Dux viatorum, qui ad Dei Regnum per iter arduum contendunt, eſt Parochus, cap. 3. numero 3.

E

EBrietas quot mala gignat, oſtenditur, cap. 6. numero 16.
Ebrietatem, & crapulam fugere debent Parochi, & ſub qua pœna, oſtenditur, ibid. numero 15.
Eccleſia non percipit decimas, vel primitias, ergo non eſt Parochialis, non benè concludit argumentum. cap. 1. nu. 9.
Eccleſia præſumitur Curata, ubi beneficium habuerit populum, vel Clerum, cap. 1. numero 37.
Eccleſia in titulum eſt conferenda, & inter duos non eſt dividenda, capit. 2. numero 151.
Eccleſia non debet dedicari niſi tantum aſſignetur, quod duobus ſufficiat, cap. 1. numero 41. & cap. 11. numero 39.
Eccleſia illa, apud quam defunctus fuerit ſepultus, tenetur partem eorum, quæ ille pro anima ſua eidem Eccleſiæ reliquit, Parochiali Eccleſiæ tradere, in qua domicilium defunctis habebat, cap. 25. numero 3.
Eccleſia, vel Monaſteria ædificata 40. annis ante Concilii confirmationem, quæ non erant ſolita ſolvere quartam funeralem, ad illam etiam poſt Concil. non tenentur, cap. 23. numero 15.
Eccleſia Matrix de jure communi fundata eſt; quoad decimas Prædiales ſuæ Parochiæ, cap. 28. §. 2. numero 17.
Eccleſia Matrix, ſi conſentit aſſignationi limitum, & fundationi Parochiæ, tunc cenſetur remiſiſſe jus decimandi, & alia jura Parochialia quoad illam portionem limitum, ibidem numero 18.
Eccleſia Parochialis de novo erecta fundatam habet intentionem ſuper decimis contra Eccleſiam matricem, cui priùs decimæ debebantur, ſi Epiſcopus illa novo Parocho ad præſcriptum Concilii aſſignavit, ibidem numero 19.
Eccleſia una, ut præſcribat decimas Epiſcopo de jure communi debitas, quas tamen Epiſcopus nunquam poſſedit, ſufficit præſcriptio ſola quadragenaria cum ſcienti, & patientia Epiſcopi, ibid. numero 57.
Eccleſiæ in ingreſſu ſinguli aqua aſpergunt ad veniales ſaltem maculas abſtergendas cap. 13. numero 35.
Eccleſiam olim intrare non poterat vir, qui con propria uxore copularetur, niſi locus acqua, cap. 13. numero 34.
Eccleſia, cum indigent, reſtaurare, & reparare debent Parochi pro rata ſcilicet reddituum: & deducto priùs neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, cap. 13. numero 1. 2. & 4.
Eccleſię Parochiales acceſſoriè unitę nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt, cap. 1. numero 69.

Edictum

Edictum eſt de ſubſtantia, & forma concurſus Parochialium, capitul. 2. numero 42.

Edictum pro concurſu faciendo intra decem dies eſt proponendum, & totidem remanere debet affixum ad valvas Eccleſię, & non poteſt apponi cum majori termino viginti dierum, cap. 2. numero 40.

Edictum pro concurſu faciendo apponi ab Ordinario loci, ubi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum etiamſi beneficium ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum, cap. 2. numero 41.

Edicti poſt terminum re integra poteſt oppoſitor admitti, etiam alio reclamante, cap. 2. numero 44.

Electio facta de magis idoneo ad Parochialem vacantem ſignificanda eſt intra quatuor menſes, & ſi fuerint traſmiſſi, nec pervenerit ad manus Collatoris intra dictum tempus, proviſio devolvitur, cap. 2. numero 94.

Electio, & proviſio in concurſu Parochialium facta de digno omnino digniore eſt nulla, ibid. numero 95.

Electio non erit ſimoniaca, nec illicita ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus, ne illum eligant, ibid. numero 107.

Electione in concurſu facta per Epiſcopum, interpretatio eſt facienda ad illius favorem, quod omnia conſideraverit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit, ibid. numero 141.

Electio ſepulturæ omnibus adultis eſt libera, dummodo non prohibeantur à jure, cap. 26. numero 19.

Electio ſepulturæ in Eccleſiis Regularium non poteſt à Parochis impediri, cap. 26. numero 21.

Electionem ſepulturæ poteſt quis revocare uſq; ad finem vitæ, cap. 26. numer. 24.

Electores ſub pœna peccati mortalis digniorem, ſeù meliorem eligere tenentur, cap. 2. numero 98.

Eligere ex approbatis ad Parochialem magis idoneum ad ipſum Epiſcopum ſpectat, cap. 2. numero 91.

Eligere ex approbatis ad Parochialem poteſt Epiſcopus extra locum examinis, & etiam abſentibus examinatoribus, cap. 2. numero 93.

Eligere ad Parochialem providentes tenetur illum, qui majoribus juvatur meritis, cap. 2. numero 97.

Eligere licet dignum prætermiſſo digniore in Canonicatibus, & dignitatibus, ac aliis ſimplicibus beneficiis curam animarum habentibus, cap. 2. numero 103.

S. Eliſabeth Reginæ Portugaliæ Officium recitandum die 4. Julii in Regno Portugaliæ ſub ritu duplici, extra verò regnum ſub ritu ſemiduplici, cap. 10. numero 26.

Emere, vel vendere, aut conducere poſſeſſiones propter cupiditatem Clericis non licet, niſi neceſſitas inſtet. c. 6. n. 38.

Epiſcopus poſt diviſionem Parochiarum non amplius dicitur, ſive Parochus totius Diœceſis, ſed ſolius Eccleſiæ Cathedralis, & Prælatus ſuper omnes ſuæ Rectores, cap. 1. numero 22.

Epiſcopus diſtincto populo in certas propriaſque Parochias, unicuique ſuum perpetuum peculiaremque Parochum aſſignat, ubi adhuc Parochiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant, ibid. numero 23.

Epiſcopus diſpenſare non poteſt; ut quis ante 25. annum incæptum Parochialem Eccleſiam valeat obtinere c. 2. nu. 8.

Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ Parochialis deputat in Vicarium cum congrua etiam viciniorem Parochum, cap. 2. numero 31.

Epiſcopus vicinior manutenendus eſt in ſuá quaſi poſſeſſione concurſus inſtituendi in vacationibus Eccleſiarum Parochialium, cap. 2. numero 39.

Epiſcopus non tenetur prorogare terminum concurſus, ſed benè facit eum prorogando, ibid. numero 40.

Epiſcopus non poteſt ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſus Parochialium, cap. 2. numero 47.

Epiſcopus non excuſatur ſi poſt annum adhibeat examinatores ſuperſtites non extantibus ſex, cap. 2. numero 60.

Epiſcopus non poteſt loco examinatorum Synodalium demortuorum alios ſubrogare uſque ad novam Synodum, cap. 1. numero 64.

Epiſcopus poteſt aliquid de ſuo examinatoribus

toribus Synodalibus conferre titulo præmij, vel ſtipendij, ſeu ſuſtentationis, cap. 2. num. 83.
Epiſcopus poteſt gratificare data in approbatis paritate, cap. 2. num. 89.
Epiſcopus præſumitur inſtructus de vita, & moribus concurrentium ad Parochiales Eccleſias vacanter, cap. 2. n. 142.
Epiſcopus cognoſcere debet de cauſis abſentię atiam ab Eccleſijs parochialibus quarum collatio ad inferiores ſpectat, cap. 8. num. 62.
Epiſcopus cùm prædicat, ſilere debent omnes alij Concionatores, illiſque poteſt inhibere, vt eo tempore à prædicatione ſe abſtineant, cap. 14. num. 2.
Epiſcopus conſtituto ſibi de Parochi negligentia, vel inſufficientia in docenda doctrina Chriſtiana, poterit ex fructibus Parochialis Eccleſiæ aſſignare partem congruam alteri, qui hoc miniſterium loco ipſius adimpleat, c. 15. nu. 3.
Epiſcopus præcipiens ſub excommunicationis ſententia ipſo facto incurrenda ne quis ſtante indubitata cauſa operaretur diebus feſtis, excommunicatio non ligat cap. 16. num. 8.
Epiſcopus poteſt etiam Regulares cogere, vt in offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Monaſterijs celebrantur, declarent fidelibus, quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrunt, cap. 16. num. 26.
Epiſcopus poteſt tempore peſtis pręcipere Parochis etiam cum mortis periculo, ne ab Vrbe diſcedant, & quòd neceſſaria Sacramenta petentibus adminiſtrent cap. 17. num. 17.
Epiſcopus tenetur tempore peſtis ſuis magnis expenſis idoneos quærerę miniſtros, ſi illi deſint, cap. 17. num. 19.
Fpiſcopus poteſt dare ex cauſa coadiutorem Eccleſiæ Rectori capitulo 23. numero 2.
Epiſcopus non poteſt diſmembrare partem curæ animarum ab Eccleſiæ Parochiali ſubiecta Religioni Hieroſolymitanę, & aplicari alteri Eccleſiæ eiuſdem loci ſup prætextu quod Populus eſſet numeroſus, cap. 23. ſub num. 9.
Epiſcopus reſpectu Cathedralis dicitur propriè, & immediatè Parochus, non verò aliorum Parochianorum, cap. 28. § 2. num. 3.
Epiſcopus non poteſt alicui concedere immunitatem à ſolutione decimarum per viam priuilegii, capitulo 28. §. 3. numero 49.
Epiſcopus non poteſt contra Concilium diſpenſare, cap. 28. §. 3. num. 50.
Epiſcopus poterit interponere decretum, & conſenſum in compoſitione ſuper ſolutione decimarum, ibid. num. 51.
Epiſcopus poterit decimas, quas numquam poſſedit, poſt earum recuperationem vel illas ad opus ſuum retinere, vel ſecundùm diſcretionem à Deo ſibi datam, alteri Eccleſiæ concedere, ibid. num. 52.
Epiſcopus non poteſt jus percipiendi decimas laicis concedere, ibid. numero 31.
Epiſcopus ex quibus cauſis poſſit laicis decimas concedere, oſtenditur, ibidem numero 58.
Epiſcopo non licet ſubrogare alios in locum examinatorum Synodalium, qui per ſententiam de crimine ſimoniæ fuerunt condemnati, cap. 2. numero 65.
Epiſcopi non poſſunt conſtitutionem facere, qua præcipiant ſuis ſubditis, ut non audiant Miſſam niſi in propriis Parochiis, cap. 11. numero 20.
Euchariſtia in die Paraſceve non eſt diſtribuenda aliis, quàm infirmis, c. 20. n. 16.
Euchariſtia non eſt per plateam, in qua habitant Judæi deferenda, cap. 20. num. 33.
Euchariſtia ad ægrotos etiam de nocte deferri debet ſi neceſſitas ſuadeat, ibidem numero 34.
Euchariſtia ad ægrotum adoranda deferri non debet, ſi eam ob tuſſim, aut alias ſumere non poteſt pro viatico, capit. 20. numero 44.
Euchariſtia adminiſtranda non eſt notoriis peccatoribus cap. 20. numero 30.
Euchariſtiam adminiſtrare poteſt Parochus ratione neceſſitatis per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, non tantum ſemel, ſed iterum, cap. 20. numero 41. & 42.
Euchariſtiam miniſtrans Parochus in peccato mortali an peccet mortaliter oſtenditur, cap. 20. numero 17.
Euchariſtiam deferre non tenetur Parochus ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore, ut eam non poſ-

ſit illi miniſtrare, niſi valde feſtinanter currat, cap. 20. numero 49.

Euchariſtiam ſuis ſubditis miniſtrare debet Parochus, quando illi ex obligatione communicare tenetur, cap. 20. numero 13.

Euchariſtiam miniſtrare tenetur Parochus quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt, cap. 20. numero 15.

Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſervare, capit. 20. numero 27.

Euchariſtiam ſibi ipſi miniſtrare poteſt Parochus, qui Miſſæ Sacrum non fecit, cap. 20. numero 37.

Euchariſtiam pro communicandis infirmis debet Parochus ſub fideli cuſtodia, & in loco decenti conſervare, cap. 20. numero 27.

Euchariſtiam non iejuno dare licitum eſt ob ſolam neceſſitatem, ibid. numero 15.

Euchariſtiam, qui ſemel in mortis periculo conſtitutus per modum viatici accepit, perſeverante eodem periculo poteſt iterum accipere per eundem modum viaticis, ibid. numero 38.

Examen ſtatim elapſo termino edicti poteſt per Epiſcopum inchoari, ſed non poteſt eadem die claudi, ubi plures fuerunt deſcripti, ſunt expectandi, vel vocandi alioquin vitiatur concurſus, cap. 2. numero 46.

Examen ubi nullus ex comparentibus vult ſubire Epiſcopus aſſignare debet alium terminum, ſive edictum, & ſi adhuc nemo comparet, vel aliàs nemo idoneus reperitur, tunc poterit Parochia abſque concurſu conferri, ibid. numero 51.

Examen concurſus faciendum eſt ab Epiſcopo, ſive eo impedito ab ejus Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quam tribus, & etiam Epiſcopo non impedito poterit fieri examen coram Vicario, ibid. numer. 52.

Examen omnium concurrentium ad Parochialem, ſi una die fieri non poteſt, poterit in alia continuari, ibidem numero 53.

Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt juriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus judicetur, cap. 2. numero 129.

Examen per concurſum inter ipſos præſentatos requiritur in vacatione Parochialium de jurepatronatus laicorum, ubi plures ſunt præſentati, & æqualibus vocibus gaudent, ibid. numero 130.

Examinis per concurſum forma an ſervanda ſit, ubi Eccleſia Parochialis ſit juriſpatronatus partim Eccleſiaſtici partim laici, oſtenditur, cap. 2. numero 125. 126.

Examinator ut dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam partem ſuffragiorum ferre ab iis, qui vocem habent in Synodo, cap. 2. numero 56.

Examinatores debent ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, & eâ Synodo probari, quorum officium etiam poſt annum ſuæ electionis non expirat, cap. 2. numero 54.

Examinatores in Synodo nominatim, & non in genere proponi debent, ibidem. numero 55.

Examinatores, aliqui ſi ex ſex intra annum ſuæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi una cum Epiſcopo ad ſuperſtites ſpectare debet eo anno durante, ibid. numero 57.

Examinatores ſi decedant, vel in longinquas partes recedant, quid faciendum, oſtenditur, cap. 2. numero 58.

Examinatores Synodales durant, donec alii in Synodo deputati fuerint, verùm ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omnium expirat, ibid. numero 59.

Examinatores non Synodales extraneos non licet Epiſcopo auctoritate ordinaria ſibi aſſumere, qui ſuppleant numerum non exiſtentium, ibid. numero 62.

Examinatores neceſſariò eligi debent, qui ſint Magiſtri ſeu Doctores aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioquin alii Clerici, qui ad id videbuntur magis idonei, capit. 2. numero 73.

Examinatores Synodales eligere non poteſt Epiſcopus, qui non ſint Doctores, ſeu Magiſtri, aut Licentiati in Theologia, vel jure Canonico, ſi extent, alioqui alios Clericos qui ad id munus idonei videbuntur, ibid. numero 74.

Exa-

Examinatores Synodales debent jurare, ita ut ſi non juraverunt, concurſus coram eis habitus vitietur, cap. 2. numero 76.

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam prorſus occaſione examinis nec ante, nec poſt accipere, alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi quam alii dantes, incurrunt, capitul. 2. numero 79.

Examinatores Synodales non poſſunt quicquam pro labore, vel titulo ſtipendii ad ſuſtentationem ex fructibus beneficii vacantis, vel alia ratione accipere, cap. 2. numero 81.

Examinatores Synodales peracto examine debent eos renuntiare Epiſcopo, quos idoneos repererint, non tamen tenentur explicitè referre ſingulas qualitates eorum, qui ſunt examinati, capit. 2. numero 84.

Examinatores etiam extrajudicialiter poſſunt informari de qualitatibus concurrentium, ibid. numero 85.

Examinatores ut palam inter ſe ſua vota conferant magis expedit deinde Notario jubeant, ut in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium reprobatum, ibid. numero 86.

Examinatorum deputationis anno elapſo non eſt Epiſcopo permiſſum iiſdem abſentibus, vel aliàs legitimè impeditis alios in eorum locum ſubrogare, ibid. numero 63.

Examinatorum Synodalium relationem, quominus executionem habeat, nulla devolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam impedire poteſt, cap. 2. numero 137.

Examinatus dicitur reprobatus, qui ſolus comparens ad ſe examinandum coram tribus examinatoribus fuit ab uno approbatus, cæteris reprobantibus, cap. 2. numero 88.

Excommunicatus Parochus majori excommunicatione non poteſt ſolemniter baptizare, alias peccabit mortaliter, & fiet irregularis, imò nec in extrema neceſſitate? ſed debet tali caſu abſque ſolemnitate baptizare, cap. 18. numero 4.

Excommunicatus non poteſt diſtribuere Euchariſtiam, nec eam deferre ad infirmos, cap. 20. numero 5.

Excommunicati, & nominatim interdicti, & illi, quibus ſpecialiter eſt ingreſſus Eccleſiæ interdictus, ab Eccleſia eiici debent, cap. 13. numero 31.

Excommunicati notorii, & denunciati ſepultura carent Eccleſiaſtica, cap. 26. numero 40.

Excuſatum, vide *Subſidium*.

Exemptio à decimis non ſuffragatur, niſi in ſpecie derogetur, *cap. nuper. 34. de decim.* cap. 28. *ſ. 3.* numero 38.

Exemptio de non ſolvendis decimis ex conceſſione Sedi Apoſtol. an effectum ſortiatur in præjudicium juris tertiarum Regis Hiſpaniæ remiſſivè, ibid. numero 45.

Exemptionem à ſolutione decimarum prædiorum ſuorum quæ propriis manibus, & ſumptibus excolunt obtinent. Monachi Cœleſtini, & Cluniacenſes, ibid. numero 21.

Monachi Congr. Caſſinen. ibid. numer. 22.

Monachi Congr. S. Benedicti Valliſ. ibid. numero 23.

Monachi Eremi Camaldulen. ibid. numero 24.

Monaci B. M. Montis Virginis. ibid. n. 25.

Sylveſtrini, ibid. numero 26.

Fratres B. M. de Mercede, ibid. numero 27.

Fratres S. Antonii Vienn. ibid. numer. 28.

Crucificeri, ibid. numero 29.

Fratres Prædicatores, ibid. numero 30.

Fratres Conventuales S. Franciſci, ibid. numero 31.

Canonici Regulares S. Salvatoris, ibid. numero 32.

Monachi S. Baſilii, ibid. numero 33.

Minimi S. Franciſci de Paula. ibid. numero 34.

Carthuſiani, ibid. numero 35.

Moniales Sanctæ Claræ, ibid. numer. 36

De Converſis, vel Confratribus mediæ Crucis del Thao Ordinis Hieroſol. Virginibus item, & viduis aliique mulieribus tertii Ordinis S. Franciſci, S. Dominici, S. Auguſtini, & Mariæ de Monte Carmelo, Redemptionis captivorum Minimorum, & Sanctiſſimæ Trinitatis, aliorumq; Ordinum, Beatæ nominatorum, & Patrib. Societatis Jeſu, quid numero 33.

Expenſæ in decimis prædialibus quare non deducantur, oſtenditur, cap. 28. *ſ. 1.* numero 35.

Expenſæ in decimis perſonalibus qua-

re non deducantur, oſtenditur, ibid. numero 38.

Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia oblationes offerre non poſſunt, cap. 24. numero 17.

Extrav. Execrabilis, in fin. verſ. quantum, de præbend. declaratur, cap. 1. numero 66.

Extrema Unctio non eſt neganda pueris rationis uſum ſufficientem habentibus ad peccandum, & Sacramenti Pœnitentiæ, aut Euchariſtiæ recipiendæ capacibus, cap. 2. numero 12.

Extrema unctio neganda non eſt diuturno tempore amentibus, aut phreneſi laborantibus, modò priuſquam in talem amentiæ ſtatum perveniſſent, Sacramentum hoc ſaltem interpretativè deſideraverint, ibid. numero 13.

Extrema Unctio poteſt miniſtrari infirmo extra lectum jacenti, ibid. numero 23.

Extrema Unctio miniſtrari poteſt, quamvis adhibito medicorum judicio probabiliter dubitetur, an homo in periculo mortis ſit necne, ibid. numero 12.

Extrema Unctio quando miniſtratur in caſu neceſſitatis, eo quòd periculum ſit in mora ſine culpa poterit una auris, vel una manus inungi, ibid. numer. 33.

Extrema Unctio ex conſuetudine fermè ubiq; obtenta ultimo loco inter Sacramenta morituro confertur cap. 22. numero 26.

Extrema Unctio interdicti tempore miniſtrari poterit, quandò infirmus nullum aliud poteſt recipere Sacramentum, numero 25.

Extremæ Unctioni capax eſt ſolus homo baptizatus de vita periclitans, qui ratione utitur, vel certè antea uſus eſt; hocque Sacramentum recipere optaverit, ibid. numero 11.

Extremæ Unctionis materia remota eſt oleum ex olivis ab Epiſcopo priùs benedictum, vel ſaltem à ſimplici Sacerdote ex Papæ commiſſione, ibid. numero 24.

Extremæ Unctionis materia proxima eſt unctio ſaltem quinque ſenſuum facta à Sacerdote, ibid. numero 27.

Extremam Unctionem miniſtrans, cùm non ut Parochus, vel facultatem habeat à proprio Parocho, graviter peccat ibidem numero 4.

Extremam Unctionem poſſunt plures Sacerdotes ſimul cum Curato eodem tempore dare, urgente neceſſitate, ibidem numero 37.

Extremam Unctionem conferre infirmo antequam ſuſceperit Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſt peccatum mortale, cap. 22. numero 37.

Extremam Unctionem non licet adminiſtrare in neceſſitate non adhibitis veſtibus ab Eccleſia præſcriptis, ibid. num. 12.

In quinque ſenſibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti, ibidem numero 18.

Extremam Unctionem ſine lumine defferre non debet Parochus, c. 12. num. 44.

Extremam Unctionem iterum conferre non poterit Parochus durante eodem periculo mortis, cap. 22. numero 38.

Extremam Unctionem eo caſu Parochus miniſtrare debebit, cum viderit hominem vita periclitari, cap. 22. numer. 14.

Extremam Unctionem non tenetur Parochus præbere cum mortali vitæ periculo, cap. 22. numero 17.

Extremam Unctionem miniſtrare poterit Parochus, cum viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rabidum morſus, cap. 22. numero 15.

Extremam Unctionem ſubditis miniſtrare tenetur Parochus ratione officii, ita ut peccet mortaliter, ſi petenti ſine juſta excuſatione neget, cap. 22. numero 10.

F

FABA, & alia legumina decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numero 5.

Fabricæ beneficiorum nomine in materiam reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitationem Officii divini, venit fabrica domus beneficii pro fructibus colligendis, & conſervandis, cap. 10. numero 41.

Familiaritas tollit mixtum de præſumptione, quæ alias eſſet pro Epiſcopo circa agnoſcendum vitam, & mores concurrentium ad Parochiales, cap. 2. n. 144.

Feſtos dies, in quibus ab operibus ſervilibus eſt vacandum populo denuntiare tenetur Parochus, cap. 16. numero 4.

Feſtum duplex ſi cadat in diem aſſignatum

tum pro Altari privilegiato, & illud ſit feſtum de præcepto non poteſt in eo Altari dici Miſſa de Requiem, cap. 11. numero 27.

Feſta Kalendarii Romani non poſſunt Epiſcopi elevare ad nobiliorem ritum, cap. 10. numero 13.

Feſtorum obſervantia quoad vacationem à ſervilibus, incipit à media nocte præcedentis diei uſque ad aliam ſequentis, cap. 16. numero 22.

Fideles omnes baptizati utriuſque ſexus poſt perfectum uſum rationis, qui ſibi conſcii ſunt alicujus peccati mortalis, tenentur præcepto annuæ Confeſſionis, cap. 19. numero 27.

Fides extracta per Parochum ex ſuis libris, ut in judicio probet, eſt neceſſariò facienda cum formali traſcriptione partitæ de verbo ad verbum, capitul. 7. numero 21.

Fides extracta per Parochum lite pendente in Rota, ſiue citatione, & recognitione non probat, cap. 7 numero 12.

Fidei rudimenta, ſeù articulos tenentur omnes ſub peccato mortali ſcire, cap. 15. numero 38.

Vide *Profeſſio*.

Filiam ſpiritualem ratione pœnitentiæ extra Confeſſionem ſolicitans Parochus ad venerea non incurrit pœnas contra ſolicitanter in Confeſſione cominatas, cap. 19. numero 43.

Fœminam in miniſtrum admittere in nullo caſu poteſt Parochus capit. 11. numero 43.

Fodinæ metallorum decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numero 23.

Fœnam decimam ſolvit. ibidem numero 16.

Fœtus animalium, vide *Lac.*

Folium mororum decimam ſolvit, cap. 28. §. 1. numero 8.

Forma Concilii Tridẽnt. circa concurſum faciendum in vacatione Parochialis Eccleſiæ eſt ad unguem obſervandæ, nec poteſt per æquipollens adimpleri, cap. 2. numero 132.

Forma baptiſmi in Occidentalibus Eccleſiis quæ, oſtenditur, cap. 18. num. 49.

Forma Extremæ Unctionis, quæ oſtenditur, cap. 22. numero 35.

Formula deſcribendi baptizatos ponitur cap. 7. numero 3.

Formula obſervanda à Parochis in deſcribendis matrimoniis ponitur, cap. 7. numero 7.

Formula qua in matr. denuntiationibus uti debebit Parochus, ponitur, capit. 2. numero 22.

Formula partitæ in libris mortuorum per Parochum deſcribendæ ponitur. cap. 7. numero 11.

Fornicator notoriè, non tamen adhuc in judicio condemnatus, & confeſſus Parochus validè Matrimonio aſſiſtit. cap. 21. numero 54.

Fratres Dominicani poſſunt proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti Dominica infrà octavam Corporis Chriſti facere per vicos, & plateas ab eis ſemel eligendas abſque Parochorum conſenſu, cap. 13. numero 14.

Fratres diſſidentes oblationes offerre nequeunt, cap. 24. numero 15.

Fratres B.M. de Mercede, S. Antonii Vienneſ. Prædicatores, Conventuales S. Franciſci, vide Exemptio.

Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem non tenetur in conſcientia reſtituere proviſus, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia, cap. 4. numero 19. contra citatos, ibidem numero 20.

Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi vel in uſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, cap. 4. numero 21.

Fructus provenientes ex Parochianorum præſentia ad Miſſam Parochialem, cap. 11. numero 54.

Fructus, qui ex actu hominis, & illius miniſterio perſonali acquiruntur, in duplici ſunt differentia, c. 28. §. 1. num. 30.

Fructus acquiſiti ex cauſa injuſta, & iniurioſa, licitè tamen retenti, dupliciter conſiderari poſſunt, ibidem numero 31.

Fructus aliquando accipiuntur civiliter aliquando naturaliter, cap. 28. §. 1. n 36.

Fructus diverſimodè accipiuntur in decimis prædialibus, ac in decimis perſonalibus, ibidem numero 37.

Fructus omnes Eccleſiæ debiti, excepto caſu decimarum prædialium, non aliter intelliguntur, quàm deductis expenſis, cap. 28. §. 1. numero 43.

Fructuum ad reſtitutionem tenetur, qui Parochialem ſuſcepit animo abſoluto

eam dimittendi, & non ſuſcipiendi Sacerdotium, cap. 5. numero 14.
Fructuum appellationem materia reſtitutionis ob non factam reſidentiam veniunt naturales ſolùm, ac naturales, & artificiales, non autem induſtriales, cap. 8. numero 70.
Fructuū reſtitutio pro rata omiſſionis divini Officii non eſt facienda, niſi elapſis ſex menſibus poſt obtentam beneficii poſſeſſionem, cap. 10. numero 35.
Fructuum amiſſorum reſtitutio ob non recitatum Officium divinum cui facienda, oſtenditur, ibid. numero 36.
Frumentum, & granum, decimandi ſolvit cap. 28. §. 1. numero 2.
Functiones Parochiales ſunt illæ, quæ à proprio Parocho, & non ab alio fiunt. cap. 12. numero 1.
Fundus cenſetur tacitè hypotecatus pro decimis, cap. 28. §. 4. numero 12.
Funeralia dicuntur, quæ ratione ſepulturę obveniunt, & quęcunque occaſione funerum ad Eccleſiam perveniunt, & ea quæ cum funere portantur, c. 25. nu. 37.
Funerale ducere, & proſequi tenetur Parochus uſque ad januam Eccleſiæ Regularium, in qua ſepeliendus eſt defunctus, cap. 26. numero 75.
Furnum decimam ſolvit, c. 28. § 1. num. 21.

G

G*Abella* non ſolvitur de venditione ſepulturæ ratione ſitus, vel dignioris loci, cap. 26. numero 18.
Generalis tenetur ad Prælaturas Regulares digniores eligere, cap. 2. numero 100.
Geſta Sacramentaliter ab eo, qui verus non eſt, ſed communi errore talis exiſtimatur, habens titulum putativum à legitimo ſuperiore, ſunt valida in foro conſcientiæ, cap. 17. numero 27.
Geſta ut valeant non ſatis eſt communis error, ſed neceſſariò requiritur titulus à ſuperiore collatus, quamvis invalidus ibid. numero 33.
Granum, vide *Frumentum*.

H

H*ABERE* dicitur cum effectu, cap. 1. numero 76.
Habilior is dicitur, qui muneris, cui præficitur, eſt aptior. capit. 2. numero 117.
Habitatio bona fide, & non fraude ſuſcepta in aliquo loco, unde quis non poteſt commodè reverti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi domicilium habet, illius Parochianum efficit, cap. 19. numero 11.
Habitum ſuſcipientes à Guardiano, & cum eo decedentes, quando in Eccleſiis ejuſdem ordinis ſepeliendi ſint, oſtenditur, cap. 25. numero 73.
Hæredes defunctorum numerum Sacerdotum, & ceræ ſibi bene viſum pro defuncto ad ſepulturam aſſociando convocare, & ſubminiſtrare poſſunt, cap. 26. numero 27.
Hiſpaniæ Regnorum appellatione comprehenditur Regnum Luſitaniæ, cap. 10. numero 16.
Hiſtrio, vide *Meretrix*.
Hoſpitalarii, vide *Ciſtercienſes*.
Hypothecatus cenſetur tacitè fundus pro decimis, cap. 28. §. 4. numero 11.

I

I*DONEA* perſona in hac materia dicitur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & litterarum ſcientia, capit. 2. numero 2.
Idoneitas ad Eccleſiam Parochialem non ſolùm conſideratur reſpectu ſcientiæ, ſed etiam ætatis, morum, prudentiæ, & & hujuſmodi, cap. 2. numero 122.
Idoneus quis magis ſit ex concurrentibus ad Parochialem vacantem, nunquam ſpectat ad examinatores judicare, ſed ad Epiſcopum ſolùm, cap. 2. numero 90.
Ignorantia etiam craſſa excuſat ab hac ſuſpenſione, dummodò non ſit ita craſſa, ut ſit ingens temeritas, cap. 21. numer. 107.
Hæc ſuſpenſionis pœna nedum ad officium ſed etiam ad beneficium extendi poteſt. ibid. numero 108.
Illicita in Eccleſia facientes quas pœnas incurrant, oſtenditur, cap. 13. numer. 37.
Illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Parochis, ſi alias honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore, capit. 23. numero 8.
Impedito non currit tempus. cap. 4. nu. 18.
Imperator, & Reges de jure ſuis Presbyteris Parochialibus tenentur confiteri,

teri, cap. 19. numero 20.
Imperiti Parochi dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent, cap. 23. numero 9.
Inconmoda provenientia eo abſentia Miſſę Parochialis cap. 11. numero 55.
Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales grati ſine Ordinariorum licentia non publicandæ cap. 16. numero 19.
Indulgentiæ conceſſæ à Prælato penitus falſo, qui putabatur verus, non minus operantur, quam ſi eſſent conceſſæ à Prælato vero, cap. 17. numero 31.
Inferiores, qui non habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum, Vicarium in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, conſtituere non poſſunt, capit. 2. numero 34.
Infideles permittuntur ingredi Eccleſiam ad verbum Dei audiendum, & ibidem ſtare poſſunt uſque ad Miſſam Catechumenorum, cap. 13. numero 32.
Infideles, Pagani, Iudæi, Hæretici carent ſepultura Eccleſiaſtica, capit. 26. numero 43.
Infirmus in mortis articulo conſtitutus, ſi adveniente Parocho nullum peccatum confiteri poſſit, quid Parochus hoc caſu agere debeat, oſtenditur, cap. 16. numero 49.
Infirmus quando inchoatam Confeſſionem perficere nequit, quid agere debeat Parochus oſtenditur, capit. 19. numero 47.
Infirmus ſi, dum inungitur, moriatur, debet Parochus ab Unctionibus deſiſtere, cap. 22. numero 23.
Infirmus ſi manibus careat, ungenda eſt caro propinqua, ſi oculis careat, locus oculorum ungi debet, dum ei adminiſtratur Extrema unctio, cap. 22. numero 31.
Infirmo deliranti poteſt Parochus prębere viaticum, ſi illud tempore uſus rationis expreſsè petiiſſet, modò non ſit periculum irreverentiæ, capit. 20. numero 43.
Infirmus ſuæ Parochiæ viſitare, eoſque opportunis remediis juvare debet Parochus, cap. 7. numero 26.
Ingratitudo contra Deum induritur ex conſuetudine non dandi illi primitias de frugibus terræ, abundanter qui nobis dona concedit, cap. 27. numero 5.
Inhabilitas quando procederet à jure divino, aut naturali, licèt concurrat communis error, & titulus, geſta per ſic inhabilem nullius ſunt momenti, cap. 17. numero 35.
Inimicitiæ capitales non excuſant Parochum à reſidentia, ſed ſolet Sacr. Congr. licentiam concedere, ut ſe abſentare poſſit ad ſex menſes, ut interim aut reſignet, aut permutet, cap. 8. numero 32.
Innocentius III. ſuper promovendis ad Parochiales quid ſtatuerit, refertur, cap. 2. numero 11.
Inquiſitoris officium exercentes non excuſantur à reſidentia in ſuis Eccleſiis Parochialibus, cap. 8. numero 26.
Inquiſitores contra hæreticam pravitatem puniunt Parochos ubique locorum exiſtentes tamquam de hæreſi ſuſpectos, qui pœnitentes ad turpia, & inhoneſtos actus ſolicitant in confeſſione, cap. 19. numero 48.
Inquiſitorum, Conſultorum, &c. privilegium ad lucrandos fructus in abſentia quorumcumque beneficiorum, excipit Parochiales eccleſias, & perpetuos Vicarios, ceteraque beneficia curam animarum habentia, ibidem.
Intentio virtualis ſufficit in Parocho ad valorem Sacramenti cap. 17. numero 8.
Intentio ad Sacramenti validitatem ſemper debet eſſe abſoluta, ibid. numer. 9.
Interdictus Parochus, ſeu prohibitus ab Epiſcopo, aut ejus Vicario, nec aliquo Matrimonio conjugat, validè aſſiſtit Matrimonio, cap. 21. numero 56.
Interdicti notorii, & denuntiati ſepultura carent Eccleſiaſtica, cap. 26. num. 41. Vide *Excommunicati*.
Interdicti tempore adminiſtrari poteſt Baptiſmus non ſolùm parvulis, ſed etiam adultis ſolemnitate Unctionis, Catechiſ. & Exorciſmi, cap. 18. num. 42.
Interdicti tempore an, & quando Paroch. poſſit Sacramentum Confeſſionis adminiſtrare Parochianis, cap. 19. num. 41.
Interdicti localis tempore poteſt Paroch. S. Euchariſtiam, quatenus viaticum morentium, miniſtrare, cap. 20. num. 48.
Non tantum ſemel, ſed quoties expedierit, cum pompa, & ſolemnitate conſueta, ibidem numero 49.
Interdicti tempore, aut perſonarum

terdictarum Matrimoniis intereſſe non licet Parochis, cap. 21. numer. 15.

Interdicti tempore extrema Unctio nulli laico, vel etiam Clerico, aut Religioſo, ſi ſufficienti privilegio muniti non ſint, miniſtrari poteſt, cap. 22. numero 45.

Interpretatio ſtricta facienda eſt in præſcriptione, cap. 28. §. 2. numero 59.

Intortitia, cerei, & candelæ, quæ per viam deferuntur, & circa cadaver accenduntur, ſunt devidenda pro æquali portione inter Parochum defuncti, & illum, ad cujus Eccleſiam defunctus defertur, cap. 25. numero 42.

Intortitiorum, ſeu cereorum Confraternitatum ſecularium funera aſſociantium quarta funeralis Parocho minimè debetur, ibid. numero 40.

Sancti *Joſephi*, & S. Annæ dies feſti ſub obſervantia, & præcepto comprehenduntur, cap. 16. numero 17.

Irrationalitas electionis Epiſcopi in concurſu debet eſſe manifeſta, ut ſit locus appellationi, cap. 2. numero 143.

Irregularitatem incurrit, miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, modo ſcienter, ſeriò, & ex officio miniſtrat, cap. 18. numero 3.

Judæi, & alii infideles non tenentur ad ſolutionem decimarum perſonalium, cap. 28. §. 3 numero 3.

Judex ſpiritualis eſt Parochus, cap. 3. numero 6.

Judex Eccleſiaſticus an de poſſeſſorio decimandi cognoſcat, remiſſivè, cap. 28. §. 4. numero 3.

Judex ſubdelegatus ſive vigore executorialium, propter rem judicatam ſive vigore mandati de emittendo procedens ad aliquam executionem parte ſe opponente ſemper dicitur attentare, cap. 29. numero 30.

Judicare qui ex concurrentibus ſit magis idoneus, ſpectat ſolum ad Epiſcopum, non verò ad examinatores, cap. 2. numero 123.

Judicia omnia Eccleſię poſſunt fieri in Eccleſia, cap. 13. numero 21.

[illegible]*mentum* examinatoribus Synodalibus
Jura. [illegible]t præſtari, tactis ſacroſanctis Evan-
debe[illegible] cap. 2. numero 77.
geliis, [illegible]m præſtare poſſunt examina-
Juramentu[illegible]a Synodum in manibus No-
tores extr[illegible]numero 78.
tarii, ibid.

Jus Luctuoſa nuncupatum apud Luſitaneos quid importet, cap. 24. numero 32.

Juris communis aſſiſtentia in decimis non ſuffragatur Parocho ad effectum obtinendi manutentionem, cap 28. §. 2. n. 10.

Jura loquentia de Parochialibus non habent locum in collegiatis Curtis, cap. 5. numero 27.

Juſpatronatus laicale devolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro illa voce, cap. 3. numero 131.

L

Lac, lana, & fœtus animalium cùm nutriti ſunt, decima ſolvunt, capit. 28. numero 12.

Laicus non poteſt Euchariſtiam per ſe ſumere niſi in neceſſitate extrema mortis & in abſentia Sacerdotis, cap. 20. nu. 25.

Laicus poteſt poſſidere decimas quas verè & præſumptivè conſtat obtentas eſſe ante Lateranen. Concil. & præſcribere contra laicum, qui ante Lateran. acquiſierat, cap. 28. §. 3. numero 51.

Laicus decimas præſcribere poteſt, ſi privilegium Papæ accedentes ejus fama alleget, & ad ejus probationem tempus immemoriale oſtendit, ex quo præſumptione Juris reſultat titulus privilegii allegatus, ibid. numero 52.

Laicus in decimis percipiendis tutus eſt, ſi accedat fama privilegii ſeu feudi obtenti ante Concilium Lateranen. immemoriali præſcriptione allegata, ibid. numero 55.

Laici non debent recipere à Clericis oblationes, cap. 24. numero 6.

Laici ſpoliati decimis agentes interdicto *unde vi* an ſint ante omnia reſtituendi, oſtenditur, cap. 28. §. 2. numer. 46. & ſeq.

Laici decimas poſſidere, & præſcribere non poſſunt, cap. 28. numero 50.

Laici an, & quando decimas, quas obtinent, in alios transferre poſſunt, oſtenditur, cap 28. §. 3. numero 63.

Lampas, ante Sanctiſſimam Euchariſtiam noctu, diuque ardere debet, c. 20. nu. 29.

Lana, vide *Lac*.

Lapidicina decima ſolvit, c. 28. §. 1. nu. 22.

Latrunculus, vide *Ludus*.

Lectio divinarum Scripturarum in omni Clericali convivio miſceri debet, cap. 6. numero 14.

Lega-

Legatum factum Eccleſiæ pro ſepultura adhuc ei debetur etiamſi teſtator ob copulam ſua ſepultura privaretur, cap. 26. numero 53.

Leproſi in communi viventes de hortis ſuis, qui ſunt in circuitu domus, & nutrimentis animalium ſuorum decimas ſolvere non coguntur, cap. 28. ſ. 3. numero 48.

L. ſi ex plagis. ſ. in clivo. ff. ad leg. Aquil. declaratur, cap. 28. ſ. 3. numero 2.

Leges tam cæremoniales, quam judicales evangelica Lege lata ceſſarunt, cap. 28. numero 8.

Libri matricularum non ſunt per Epiſcopum de Parochorum poteſtate extrahendi, ſed penes illos debent conſervari cap. 7. numero 20.

Libros quales Parochus penes ſe habere debeat oſtenditur, cap. 19. numero 62.

Licentia celebrandi Miſſam in Oratorio, vel Eccleſia de novo fabricata, dari non debet niſi cum clauſ. *ſalvo jure, & ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis*, cap. 11. numero 1.

Licentia data per pænitentem Confeſſario loquendi de peccatis ſuis, debet eſſe voluntaria, expreſsa, & actu data, non verò ſufficit præſumpta, & ſemel data, in Confeſſione poteſt nihilominus revocari, cap. 19. numero 57.

Licentia aſſiſtendi Matrimonio, quam Parochus alteri Sacerdoti dat, debet eſse expreſsa, & quæ actum præcedat, cap. 21. numero 69.

Licentia aſſiſtendi Matrimonio metu, vel dolo obtenta ſufficit, niſi per dolum, & mendatia verſatia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem extorqueatur, & non requiritur in ſcriptis, ſed ſufficit verbalis, cap. 21. numero 70.

Licentia generalis adminiſtrandi omnia Sacramenta ſufficit, ut illius vigore poſſit Sacerdos, cui à Parocho data fuit Matrimonio contrahẽndo intereſſe, ibid. numero 71.

Licentia conceſsa à Parocho, ut poſſit quis intra ſuam Parochiam omnia ad curam animarum ſpectantia exercere ſufficit, ut ejus vigore Matrimonio contrahendo inter eſse valeat ibid. numero 72.

Licentia aſſiſtendi Matrimonio, conceſsa per Parochum expirat, ſi ille interim moriatur, cap. 21. numero 74.

Licentiam expreſsã Epiſcopi obtinere debet Parochus abeſse volens, quia tacita non ſufficit, cap. 8. numero 65.

Licentiam concedere laborandi in diebus feſtis non ad Parochum, ſed ad Superiorem juriſdictionem exercentem ſpectat, quando neceſſitas non eſt indubitata, vel poſset recurſus haberi ad Ordinarium, cap. 16. numero 9.

Licentia pro laborando in diebus feſtis concedere ad Vicarium, quamvis foraneum, & non ad Archipræsbyterum ſpectat cap. 16. numero 10.

Licentiæ de non promovendo ad Sacerdotium uſque ad ſeptenium cauſa ſtudii hodie non conceduntur, cap. 5. n. 23.

Ligna decima ſolvunt, capit. 28. ſ. 1. nu. 15.

Lign. & canape decima ſolvunt, ibid. n. 17.

Litteræ unionis non dicuntur litteræ de beneficio, ſed de proprietate, & re profana, cap. 1. numero 77.

Locare animales, boves, & oves poſsunt Parochi ſi habens ex decimis, aut ſucceſſione, cap. 6. numero 45.

Locationes bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipati ſolutionibus facere non debet Parochus, cap. 13. numero 39.

Luctuoſa jus apud Luſitanos, quid importet, cap. 24. numero 32.

Ludere non licet Parochis, & aliis Clericis ad aleas, & taxillos, cap. 6. numero 27.

Ludus, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, Parochis eſt præmiſsus, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, dummodo admixtos laicos non habeatur, cap. 6. numero 28.

Ludus ſcacchorum, ſive latrunculorum, non eſt Clerici prohibitus, modò ludatur cauſa recreationis, non cauſa voluptatis, aut avaritiæ, non cupiditatis, & dummodo non diſtrahantur à divinis propter longum tempus, quod in tali ludo conteritur, ibidem numero 29.

Ludus ſcacchorum non multum convenit literatis hominibus, ibidem num. 19.

Ludii Theatrales, & monſtra larvarum, & chori ſecularium, vel cantica puellarũ in Eccleſia fieri non poſsunt, c. 13. n. 22.

M

MAJORES dicuntur pater, avus, & aliis ſuperiores, cap. 26. numero 36.

Manda-

Mandatum de providendo alicui de beneficio, aut Eccleſiaſtica dignitate, Curata beneficia non includit, niſi de animarum cura expreſſa habeatur mentio, cap. 2. num. 12.

Matriculam omnium, qui ſunt ſub ſua Parochia pro ejus arbitrio conficere debet Parochus, cap. 7. num. 17.

Matrimonium probatur ex libro Parochi, in quo illud deſcribit, cap. 7. num. 7.

Matrimonium plenè probatur ex partita extracta de libro Parochi, etiam mortis Teſtibus, & Parocho, cap. 7. num. 10.

Matrimonium contracturi doctrinam Chriſtianam ſcire debent, cap. 21. numer. 2.

Matrimonium prohiberi non poteſt chriſtianam doctrinam non addiſcentibus, ſed contra eos admonitionibus tantùm comminatoriis eſt procedendum, cap. 21. num. 3.

Matrimonium contrahentes qua ætate conſtituti eſſe debeant, oſtenditur, capit. 21. num. 4.

Matrimonium contrahentes cum peccato mortali indignè recipiunt Sacramentum, & peccant mortaliter ſolum quatenus recipiunt, cap. 21. num 8.

Matrimonium ſecundum contrahere non poteſt mulier niſi per certum nuncium certificata fuerit de morte primi viri, quæ certitudo Judicis prudentis arbitrio attentis circumſtantiis occurrentibus relinquitur, cap. 21. num. 9.

Matrimoninm abſque denunciationibus contractum validum remanente, etiam ſi Ordinarius recuſet dare licentiam, quod fiant poſt, cap. 21. num. 26.

Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahentes repeриuntur, non animo ibi domicilium conſtituendi, ſed recreationis cauſa, non valet, ibid. num. 37.

Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahens moratur tamquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis validum eſt, ibid. numer. 38.

Matrimonium contractum poſt quartum habitationis menſem à muliere coram Parocho oppidi ad quod à civitate in qua habitabat ad ſcandala ſubmovenda juſſu principis ſæcularis tranſlata fuerat ſub præcepto illiuc non diſcedendi, validum eſt, ibid. num. 39.

Matrimonium validum in caſu occurrenti oſtenditur, ibid. num. 40.

Matrimonium contractum coram Parocho, ubi habitat mulier, quę ſtat in Monaſterio, vel domo cauſa famulandi vel addiſcendi virtutes, &c. eſt validum, ibid.

Matrimonium contractum coram Sacerdote extraneo, qui habet licentiam à proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere eſt invalidum, cap. 21. num. 75.

Matrimonium contractum cum licentia non vera proprii Parochi eſt nullum, cap. 21. num. 77.

Matrimonium data urgente neceſſitate an poſſit abſque Parochi præſentia vel aliàs non ſervata forma Concilii celebrati, oſtenditur, cap. 21. num. 81.

Matrimonium coram Parocho, & teſtibus iterum obtenta diſpenſatione contrahere non tenentur, qui jam ſemel coram eiſdem contraxere cum aliquo impedimento dirimenti, ibid. num. 82.

Matrimonium celebrantes publicè juxta formam Concilii ſuſiſtente aliquo impedimento occulto, etſi nullum fuerit Matrimonio eo ſublato non coguntur denuò eandem formam obſervare, ibid. num. 83.

Matrimonium nullum ex aliquo defectu, celebratum tamen juxta formam Concilii, ſi poſt ratificetur, non eget nova ſolemnitate, ibid. num. 84.

Matrimonium celebratum per procuratorem ut ſit validum, Parochi, & teſtium præſentia requiritur, c. 21. nu. 86.

Matrimonium contrahere coram Parocho, & Teſtibus obligantur ii, apud quos promulgatum eſt Concilium Tridentinum, & receptum, cap. 21. nu. 90.

Matrimonium clandeſtinè contrahere poterunt domicilium collocantes in loco, ubi non eſt acceptatum Concilium Tridentinum, etiamſi incolæ ſint unius loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium prædictum, ibid. num. 91.

Intellige ſi receſſus à loco habitationis fuiſſet factus ad evitanda impedimenta, inimicitias, & obſtacula parentum, ſecus ſi per fraudem, quia verè aderat impedimentum, ibid. numer. 92.

Matri-

Matrimonium non eſt legitimum ſi contrahatur inter ſe transferentes ad locum, in quo Concilium non eſt promulgatum ſub animo ſine Parocho, & teſtibus contrahendi, cap. 21. nu. 93.
Matrimonium contrahere coram Parocho, & teſtibus tenetur incola illius loci, in quo non eſt acceptatum Concil. Trid ſi divertat ad locum, in quo eſt acceptum, ibid. num. 94.
Matrimonium conſumare ante benedictionem Sacerdotalem, ſublato ſcandalo, & contemptu legis Eccleſiaſticæ, non eſt peccatum mortale, ibid. numero 97.
Matrimonii ad validitatem minimè requiritur, ut Parochus, vel alius Sacerdos aſſiſtens utatur in ejus celebratione aliquibus verbis, cap. 21. num. 88.
Matrimonio validè aſſiſtit Sacerdos delegatus, dum à Parocho licentiam concedente non revocatur, cap. 11. nu. 72.
Matrimonio aſſiſtens Parochus excommunicatus non efficitur irregularis, peccat tamen, & graviter, cap. 21. numero 5.
Matrimonio validè aſſiſtit Parochus, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem colo ratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & parochiali priuatus, cap. 21. num. 53.
Matrimonio validè aſſiſtir Parochus, quamuis exiſtat in peccato mortali, cap. 21. num. 57.
Matrimonio ſuorum Parochianorum licitè aſſiſtit parochus in alterius parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit, cap. 21. numero 58.
Matrimonio alioquin licito nolens intervenire proprius Parochus, vel licentiam interveniendi concedere, poterit ad id cogi per Superiorem, cap. 21. numer. 68.
Matrimonia à filiis famil. ſine conſenſu parentum contracta irrita minimè ſunt ibid. numero 1.
Matutinum defunctorum cantandum non eſt in veſpere feſti omnium Sanctorum, ſed recitandum ipſamet die Commemorationis omnium fidelium defunctorum poſt laudes diei, cap. 10. numero 29.
Merces, vide *Procuratio*.
Meretrices publicè non poſſunt offerre oblationes, cap. 24. numero 20.
Meretrices, & hiſtriones tenentur de rigore juris ex proprio miniſterio acquiſitis decimam perſolvere, & poſt peractam pœnitentiam eſt ab illis accipienda, cap. 28. §. 1. numero 22.
Mimis, joculatoribus, & hiſtrionionibus intendere non debent Clerici, cap. 6. numero 18.
Minimi S. Franciſci de Paula, vide *Exemptio*.
Miniſtri Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in Sacramentis, ideò non agunt ſecundum propriam virtutem, ſed ejus à quo movetur, qui eſt Chriſtus, c. 17. n. 6.
Miniſtri nomine Eccleſię pro decimis non ſolutis rei vindicatione, vel perſonali actione, vel officio Iudicis contra laicos agere poſſunt, cap. 28. §. 4. numero 6.
Miracula ficta vel nova non publicet Parochus niſi ab Epiſcopo prius fuerint examinata, & approbata, c. 16. num. 19.
Miſſa, & officium S. Rochi eſt concedendum de communi Confeſſoris non Pont. pro ejus die in iis tantùm locis, ubi adſunt Eccleſia in ejus honorem ædificatæ, cap. 10. numer. 30.
Miſſa pro defunctis celebrari poteſt ritu de Requiem in Dominicis, & feſtis, inſepulto, & in Eccleſia præſente corpore, ubi nimirum viget conſuetudo ſepeliendi defunctos ſimul cum Miſſa, capit. 11 numero 25.
Miſſa Roſarii prohibita fuit, conceſſa tantùm Ordini Prædicatorum, c. 11. nu. 31.
Miſſa, & officium Roſarij celebrari poſſunt in feſto S. Mariæ ad Nives cum lectionibus ſecundi Nocturni de Nativitate, ubi adeſt Capella, ſeu Altare Roſarii, cap. 11. numero 32.
Miſſa diei paraſceves non eſt Miſſa neque propriè ſacrificium, cap. 11. numero 47.
Miſſa celebrari non poteſt in die paraſceves, ibid. numero 48.
Miſſæ ſacrificio in Eccleſiis Regularium intereſſe feſtivis diebus liberum jam eſt populo neque iiſdem Regularibus, vel populo præſtare Ordinarij poſſunt deſuper impedimentum, ibidem num. 16.
Miſſæ celebratio prohiberi non poteſt in Oratorio ruri ædificato per laicum antequam celebretur Miſſa in Parochiali Eccleſia, cap. 11. numero 23.
Miſſæ votivæ dici poſſunt quocumque die non Dominica, nec officii duplicis,

cis, niſi ex rationabili cauſa, quæ erit voluntas defunctorum, neceſſitas, aut pietas vivorum, votivas Miſſas poſtulantium, ibid. num. 24.

Miſſæ de requiem tolerari poſſunt in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, prò voluntate Teſtatoris implenda, capit. 11. num. 26.

Miſſæ Defunctorum certo diæ dicendæ eo impedito transferuntur in ſequentem, ibid. num. 28.

Miſſæ quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno prohibitæ fuerunt, ibid. n. 29.

Miſſæ triginta Sancti Gregorii non ſunt prohibitæ, & quomodo dicendæ oſtenditur, ibid. num. 30.

Miſſæ certis Regularibus conceſſæ non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis, cap. 11. num. 34.

Incommoda provenientia ex abſentia Miſſæ parochialis, cap. 11. num. 15.

Miſſam in propria Eccleſia, & non in alia celebrare tenetur Parochus in diebus feſtis, cap. 11. num. 3.

Miſſam dicere ſummo manè ante lucem notabiliter licitum eſt Parocho pro communicando infirmo jamjam morituro, cap. 20. num. 35.

Miſſam quibus tenentur Parochi celebrare non poſſunt manualem eleemoſinam recipere, cap. 11. num. 13.

Miſſam audientes in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium Dominicis, & feſtis diebus non contempto proprio Sacerdote parochiali: ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa; nec in aliquod peccatum incidunt, ibid. num. 15.

Miſſam de Roſario celebrare obligatus ſatisfacit dicendo Miſſam votivam de B. Virgine, ut in Miſſali, cap. 11. nu. 33.

Miſſam dicere in feria quinta majoris hebdomadæ Sacerdotibus, licèt quamvis prudens conſilium ſit ſecretò, & abſque concurſu populi id facere, ibid. numer. 49.

Miſſam in Sabbato Sancto dicere non eſt peccatum mortale, ibid. num. 50.

Miſſas tres in die Nativitatis Domini celebrare non tenetur Parochus, ſed ſatisfecit, ſi unam dicat, ſicut, & ſatisfacit, qui unam audit, capitul. 11. numer. 8.

Miſſas celebrare, & campanas pulſare in Eccleſiis Regularium non prohibetur ante celebrationem Miſſæ, & pulſationem campanarum in Eccleſia Parochiali, cap. 11. numer. 21.

Vide *Licentia*, *Officium Sacramentum*.

Mixtum non continetur appellatione ſimplicis, cap. 5. num. 29.

Molendina ſolvunt decimam, cap. 28. §. 1. num. 24.

Monachus vide *Abbas*.

Monachi Congr. Caſſinen. Cong. S. Benedicti Valliſ. Eremi Camaldulen. B. M. Montis Virginis, S. Baſilii vide *exēptio*.

Monaſterium, ſeu Abbatiam obtinenſq; cura, & Conventu caret, reſidere non tenetur, cap. 8. num. 6.

Moniales S. Claræ, vide *Exemptio*.

Monſtra larvarum, vide *Ludus*.

Morum gravitas, ſive probitas requiritur in eo, qui ad Parochialem Eccleſiam eligi deſiderat, cap. 2. num. 3.

Morum gravitas ex animi virtute naſcitur, & ab inculpata vita proficiſcitur, ibid. num. 4.

Mors, & ſepultura probatur ex partita extracta per Parochum de libro mortuorum, etiam ad effectum reſervationis, cap. 7. num. 12.

Mors probatur ex libro Societatis, ſi Confraternitas habet pro inſtituto, hoc officium generale ſepeliendi mortuos, capitul. 7. num. 14.

Mors probatur ex libro Hoſpitalis, cui conſuevit fides adhiberi, ibid. num. 15.

Mulieres in habitationibus ſuis recipere non poſſunt Parochi, cap. 6. num. 9.

Mulier quæ habuit plures viros, ſi non electa ſepultura moriatur, eſt ſepelienda in ſepultura ultimi viri, cap. 26. n. 29.

N

Navium gubernatoris nomen, & munus Parocho convenit, cap. 3. nu. 5.

Neceſſitas urgens excuſat Parochum à reſidentia, cap. 6. num. 47.

Negativa illa, quod qui non eſſet examinator Synodalis, quomodo probanda, oſtenditur, cap. 2. numer. 72.

Negligentes animarum curatores graviſſimas Deo daturi ſunt pœnas, c. 3. nu. 15.

Negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa non poſſunt Parochi, & alii Clerici, capitul. 6. numer. 37.

Ne-

Negotiationem exercere poſſunt Clerici, non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, ut ſe, ſuoſque alant, cum aliunde unde vivant, non habeant, cap. 6. num. 41.
Negotium, & artificium decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. num. 18.
Negotia ſæculari placita, vel contractus, aut ſæculare judicium in Eccleſia fieri non debent, cap. 13. num. 14.
Negotia eccleſiaſtica, & ſpiritualia in Eccleſia tractari poſſunt, cap. 13. nu. 20.
Nobilitas triplex remiſſivè, cap. 2. nu. 120.
Nobilitatem majorem habens præferendus eſt, ibid.
Nomen malum habet ſiniſtram ſuſpicionem, & ex bono nomine oritur bona præſumptio, cap. 18. num. 18.
Nomen honeſtum habere præmium eſt non modicum, cap. 19. num. 19.
Novalia debentur Parochiæ, in cujus finibus ſurgunt, cap. 28. §. 2. numer. 20.
Nuces, amygdalæ, & caſtaneæ decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numer. 6.
Nundinę quę non ſunt ſolemnes, ſed fiunt peractis Sacris in feſto alicujus Sancti ante ejus Eccleſiam ex conſuetudine antiqua, tolerandæ ſunt, cap. 16. nu. 15.

O

OBedientia debita excuſat Parochum à reſidentia, cap. 8. num. 48.
Oblata celebranti in Eccleſia cedunt Rectori, cap. 24. num. 28.
Oblatio ut verè dicatur oblatio, & ſit Deo accepta, quæ requirantur, oſtenditur, cap. 24. numer. 13.
Oblationes generaliter ſumptæ quid importent oſtenditur, cap. 24. numer. 1.
Oblationes quæ in uſus miniſtrorum exponitur ſunt de jure Parochiali, ibid. numer. 5.
Oblationes, & anniverſaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Eccleſiarum Ordinum Militiarum, & non ad Commendatarios, ſeu Præceptores eorum, ibid. num. 8.
Oblationes non debentur ex præcepto, ibid. numer. 9.
Niſi in quatuor caſibus enumeratis, ibid. numer. 10.
Oblationes offerre non poſſunt fratres diſſidentes, ibid. num. 14.
Pauperes opprimentes, ibid. num. 15.
Sacrilegi, ibid. num. 16.
Extrahentes ſervos ſuos ab Eccleſia, ib. num. 17.
Raptores, ibid. num. 18.
Pœnitentes, ibid. num. 19.
Meretrices publicæ, ibid. num. 20.
Oblationes extra Eccleſiam ad ſuſtentationem debitæ exigi poſſunt ab illis qui offerre prohibentur, ibid. num 21.
Oblationes factæ alicui capellæ in Eccleſia exiſtenti, non Capellano, ſed Eccleſiæ, & Rectori debentur, ibid. num. 22.
Oblationes quæ fiunt in aliquo Altari, in dubio pręſumuntur fieri intuitu Eccleſiæ, ibid. num. 23.
Oblationes quæ fiunt in capella, vel Oratorio ſito intra Parochiæ fines, non Oratorio, ſed ipſi Parochiali adjudicari debent, ibid. num. 24.
Oblationes factæ in capellis ubi erecta ſunt diſtincta beneficia Parochiali, & Parocho, non capellis, & Beneficiatis cedunt, ibid. num. 25.
Oblationes factæ imagini depinctæ in pariete domus alicujus perſonæ privatæ Parochialis quæruntur, niſi fierent contemplatione domini domus, ibid. numer. 26.
Oblationes, quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſpectant Archipræsbyterum ejuſdem Eccleſiæ, non autem ad Epiſcopum, ibid. numer. 27.
Oblationes quæ ſacris Imaginibus deferuntur, an debentur Epiſcopo, vel potius Parocho oſtenditur, ibid. nu. 19.
Oblationes erogari debent in uſum à largentibus deſtinatum, ibid. numer. 30.
Oblationes regulariter in præcepto eſſe non dicuntur, cap. 38. num. 13.
Oblationum appellatione continetur quicquid fidelis offert Deo, & Eccleſiæ, ſive ſint res mobiles, ſive immobiles, cap. 24. num. 2.
Oblationum tres ſunt ſpecies, ibid. nu. 3.
Oblationum uſus antiquiſſimus, ibid. numer. 4.
Oblationes offerrę non poſſint diſſidentes fratres, pauperes opprimentes, Sacrilegi, extrahentes ſervos ad Eccleſiam, raptores, pœnitentes, meretrices publicæ, cap. 24. num. 4.
Vide *Decima*.
Occidentes ſeipſos ex induſtria careant ſepul-

ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. nu. 49.
Officium divinum recitare tenetur Parochus, ſeu quilibet al'us Beneficiarius perexiguos reditus ex beneficio habens ad congruam ſuſtentationem minimè ſufficientes, cap. 10. num. 2. contra citatos, ibid. num. 3.
Officium eſt divinum recitare tenetur Parochus, cap. 10. num. 1.
Officium divinum omittens recitare Parochus tenetur ad fructuum reſtitutionem, quantumcumque coram animarum gerat, celebrando, & adminiſtrando Sacramenta Parochiani, cap. 10. numer. 32.
Officium divinum mente ultro diſtracta recitans Parochus tenetur ad fructuum reſtitutionem, cap. 10. num. 34.
Officium divinum recitare tenetur Parochus à tempore poſſeſſionis Parochiæ, etiamſi nullos fructus ex illa percipiat, cap. 10. num. 4. & 5.
Officium unius diei commutans pro breviori officio alterius, peccat mortaliter, cap. 10. num. 10. & 11.
Officium etiam equitans, procumbens, vel ambulans recitare poteſt Parochus, ibid. num. 12.
Officium in tumulandis cadaveribus in Eccleſiis Regularibus, non per Parochum, ſed per eoſdemmet Regulares fieri debet, non obſtante quavis contraria conſuetudine, cap. 6. num. 82.
Officium divinum recitare nullus ex proviſis tenetur ante captam poſſeſſionem, ſi neuter litigantium illam adhuc habeat, & uterque dubius ſit de jure, & de cauſa litis, cap. 10. num. 7.
Nec obligandus Parochus ſine ſubdiacono Officium recitare, niſi ab illa parte à qua obligatio incepit, ibid.
Officium Breviarii debitum non eſt relinquendum pro Officio devotionis, ibid. num. 14.
Officium de feſtis particulariter conceſſis per Breve Apoſt. Regno Hiſpaniæ non poteſt recitari in Regno Portugaliæ, ibid. num. 15.
Officium, & Miſſa de Sancto celebrari poteſt ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur inſignis reliquia, cap. 20. nu. 17.
Officium duplex poteſt fieri de Sancto, cujus reliquia inſignis habetur, & approbata, cap. 10. nu. 9.
Officium ſi concedatur de Sancto cujus Reliquia non inſignis habetur, debet eſſe ſemiduplex, vel prout recitatur in Breviario Rom. ibid. num. 20.
Officium extra propriam Eccleſiam non poteſt fieri de Sancto canonizato ſine novo decreto, ibid. num. 21.
Officii divini in recitatione tenetur quis ſe cum Rubricis Breviarii conformare, non enim facere poteſt mutationem ritus, ibid. num. 9.
Officia à Sede Apoſt. non approbata fuerunt damnata à S. Congr. Rit. ſub pœna librorum vetitorum, & non ſatisfaciendi muneri recitandi divini Officii, cap. 10. num. 12.
Vide *Miſſa*.
Oleum conſecratum pro extrema Unctione miniſtranda ſi creditur non ſufficere pro toto anno, licitè poterit Parochus miſcere aliquam minorem quantitatem olei non conſecrati, capitul. 22. num. 26.
Oleum lampadis Sanctiſſimi Sacramenti manutenere tenetur Parochus, ſed obſervari debet conſuetudo, quod populus faciat hos ſumptus, cap. 20. numer. 30.
Oliva decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numer. 7.
Onus deferendi ad infirmos Sacram Euchariſtiam eſt de pertinentibus ad curam animarum, cap. 20. num. 31.
Onus ſolvendi decimas eſt reale, & ſequitur poſſeſſorem, cap. 28. §. 4. num. 10.
Onus contribuendi ad Eccleſiæ reparationem per Parochianos in defectum Parochi ſpectat ad dominum, & non ad conductores domus, cap. 13. num. 7.
Onera neceſſaria tantum, & ordinaria deducenda ſunt ex centum ducatis, quæ debent remanere Rectoris Parochialis, quæ penſione gravatur, cap. 29. num. 18.
Onera neceſſaria, & ordinaria quoad hunc effectum cenſentur illa, quæ fiunt pro Capellano, Clerico candelis in feſto Purificationis B. Mariæ, manutentiones, Sacriſtiæ, Cathedratico, Prædicatore, Viſitatore, Epiſcopo, organo, cera, Hoſtiis, vino, & oleo pro luminaribus Sanctiſſimi Sacramenti, ibid. num. 19.
Onera extraordinaria, voluntaria, ſeu arbitraria, incerta, & variabilia, & non

non perpetua, ac illa, quę expleri poſſunt per ipſum Rectorem, non ſunt deducenda ex dictis centum ducatis, ibid, num. 20.

Ordinari qui prohibeantur populo explicare debet Parochus, vt ille ſciat, de quibus admonere teneatur, cap. 16. num. 22.

Ordinarius non poteſt ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium, cap 2 num. 28.

Ordinarius non poteſt condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem, cap. 4. num. 16.

Ordinarius non poſtet mulctis, & pœnis cogere populum ire ad audiendam concionem in propria Parochia, cap. 14. numero 13.

Ordinarius prohibere non poteſt, ſed tantùm hortari, ne Matrimonia domi celebrentur: ſeruata Concilij forma cap. 21. num. 29.

Ordinarius habenti Parochialem Eccleſiam poteſt alteram Parochialem conferre, ſed poſt adeptionem poſſeſſionis pacificæ ſecundæ vacat prima ipſo jure, cap. 28. §. 4. num. 3.

Ordinarij locorum Epiſcopo inferiores poſſunt dare licentiam Parochis ſe abſeruandi à ſuis Eccleſijs cap. 8. num. 63.

Ordinarii locorum permittere debent, ut Regulares teneant in ſuis Eccleſiis Oleum ſanctum pro ipſorum uſu dumtaxat, cap. 22. num. 5.

Originarius idonejor judicandum, ac præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus, cap. 2. num. 110.

Originarii ſemper præferuntur extraneis, c. 2. num. 112.

Originarii præſumuntur magis diligere patriam, ibid. num. 113.

Origo probatur ex partita libri baptiſmi per Parochum extracta, capitulo 7. numer. 5.

Oves, ſi dimidia parte anni paſcant in Eccleſia prædiali, dimidium totius decimæ illi perſolvendum eſt, reliquum verò dimidium pro rata temporis Eccleſiæ Parochialis, ſi altera dimidia parte anni in eadem oves paſcant, cap. 28. §. 2. num. 38.

Oves quando nec paſcuntur, nec morantur per ullam anni partem in Eccleſia domini ſui, ſed in aliis, nulla pars debetur Eccleſiæ Parochiali domini, ſed illi, ubi paſcuntur, & morantur, cap. 28. §. 2. num. 10

Ovium fructus dicuntur induſtriales, & non naturales, ibid. num. 37.

P

Pactum vide *Compoſitio*.

Paela decimam ſolvit, cap. 28. §. 1. numer. 3.

Palmarum benedictio in die Dominica proxima Paſchati ſpectat ad Parochos, cap. 12. num 9.

Papa erigendo Vicariam perpetuam, & in Vicarium transferendo curam, nihil aliud facit, quam conſtituere illi actu Rectorem curæ animarum, licet propriè non ſit Rector Eccleſię, cap. 1. n. 55.

Papa qualiter poſſit diſpenſare in reſſidentia, oſtenditur, cap. 8. num. 2.

Papa ad præceptum annuæ confeſſionis obligatur quoad vim directivam tantum, cap. 19. num. 21.

Papa communicando privilegia alicujus Religionis, in quibus adeſt expreſſa exemptio à ſolutione decimarum, alteri Religioni, non cenſetur etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio, cap. 28. §. 3. num. 41.

Parentes ex conſuetudine, & præcepto Eccleſiæ poſſunt ad baptizandos infantes ſuos ante adultam ætatem obligari, cap. 18. num. 14.

Parlamenta publica vide *conclamatio*.

Parochia dicitur quaſi partitio curæ, cap. 1. num. 16.

Parochia dicitur locus, in quo degit populus alicui Eccleſiæ deputatus, certis finibus limitatus, cap. 1. num. 19.

Parochia debet conſtare ad minus ex decem familiis, ibid. num. 20.

Parochia quælibet cum habeat ſuum territorium ſeparatum, & diviſum amplius non licet alteri in eo aliquid facere, ibid. num. 21.

Parochia reſignata ad fauorem in manibus Papæ concurſu non confertur, cap. 2. num. 24.

Parochia ſi ſit intra, & extra civitatem, tenetur Parochus habitare propè Eccleſiam civitatis, cap. 8. numero 28.

Parochia vulgò dicitur totus ille ambitus, quo

quo plebs eidem Parochiæ deputata continetur, cap.28. §. 2. num. 6.
Parochiæ cujuslibet Rector appellatur etiam proprius Sacerdos, cap. 4. numero 12.
Parochiæ ſuæ unuſquiſque tenetur intereſſe pro audienda prædicatione, ſi id commodè fieri poteſt, cap. 14. num. 11.
Parochiam obtinere deſiderans, quam litterarum ſcientiam debere debeat, oſtenditur, cap.2. num.10.
Parochiæ antiquitus diſtinctæ non erant, ſed Epiſcopi omnes dicebantur totius Diœceſis animarum curam exercere, cap. 1. num.17.
Parochiæ ſingulæ ſingulis præsbyteris in diviſione fuerunt conſtitutæ, ſinguliſque Parochis territoria per ſuos terminos diviſa, cap. 28. §. 1. num. 5.
Parochias novas etiam invitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, ubi propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina officia audienda accedere non poſſunt, cap. 1. num.25.
Parochiali Eccleſia dicitur, quæ habet jus conſiſtens in cura animarum ipſorum Parochianorum, de quibus Parochus Præsbyter tenetur Deo reddere rationem, capitul. 1. num. 26.
Parochialis Eccleſia ut conſtituatur, quæ concurrere debeat oſtenditur. ibid. numer. 27.
Parochialis Eccleſia ut probetur, non ſufficit, quòd Rector adminiſtret Sacramenta, niſi etiam oſtendatur, quòd de neceſſitate adminiſtrat, & populus ab eodem de neceſſitate recipit, ibid. numer. 28.
Parochialis non probatur ex ſepultura, & actu ſepeliendi, ibid. num. 29.
Parochialis Eccleſia conſequenter eſt beneficium Curatum; & habet curam non tamen è converſo beneficium Curatum eſt Parochialis Eccleſia, c. 1. n. 35.
Parochialis Eccleſia ſi ita exiguos, & tenues reditus habere deprehendatur, poterit Epiſcopus cum illa conjungere aliquod beneficium ſimplex, vel illam cum aliis Parochialibus unire, cap. 1. numero 42.
Parochialis Eccleſia non poteſt duos, vel plures Parochos habere, ibid. num. 43.
Parochialis Eccleſia fit Epiſcopi auctoritate, qui fines deſignat, plebem conſtituit, & Parochialem nominat, cap. 1. numer. 38.
Parochialis Eccleſia erecta præſumitur ſuperioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis, quando in illa divina Officia publicè celebrata fuerunt, ibid. num. 39.
Parochialis Eccleſiæ ad regimen unus Parochus aſſumi debet, quiſvo nomine, & non cum aliis præficitur, cap. 1. n. 44.
Parochiali habitu pari paſſu ambulat cum beneficio ſimplici, cap. 1. numer. 51.
Parochialis ad actum revocata judicatur, ac ſi eſſet noviter erecta, ibid. numer. 52.
Parochialis Eccleſia etiam reſervata, vel affecta, etiam vigore indulti in favorem S.R.E. Cardinalium generaliter, aut ſpecialiter concurſu eſt conferenda, cap.2. num.14.
Parochialis, quam quis acquirit per regreſſum, & prius poſſedit, concurſu non confertur, ibid. num.17.
Parochialis unita dignitati, vel Canonicatui non confertur, ibid. numer. 18.
Parochialis ſubjecta, ſeu annexa Monaſterio, vel de ejus Menſa, quando Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat, concurſu non confertur, ibid. num. 20.
Parochialis, quæ Regularibus conferri conſuevit, concurſu non confertur, ipid. numer. 21.
Parochialis vacans ubi fuerit juriſpatronatus Eccleſiaſtici, & inſtitutio ad Epiſcopum pertineat is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo ſe præſentare tenetur, ut ab eo inſtituatur, cap. 2. numer. 124.
Parochialis Eccleſiæ inſtitutio ubi à Summo Pontifice facienda erit, quia fortè in menſibus reſervatis vacavit, jus eligendi digniorem ad ſolum Epiſcopum pertinet, cap. 2. num. 127.
Parochialis Eccleſia conferri poteſt illi, qui Sacerdos non eſt tempore proviſionis, ſi tamen in ea ſit ætate, & aliàs idoneus, ut intra annum poſſit promoveri ad Sacerdotium, cap. 5. num. 2.
Parochialis quæ datur in commendam, debet Sacerdoti conferri, qui ſtatim poſſit per ſeipſum ei deſervire, ib. nu. 4.

Paro-

Parochialis habitus regulariter ad modum beneficii ſimplicis, cap. 5. numero 30.
Parochialis ſi vacet, non poteſt Epiſcopus illam habenti Canonicatum conferre, etiamſi tenues admodum præbendæ eſſent, cap. 8 numero 14.
Parochialis Eccleſia inconſulto Papa conferri non debet habenti dignitatem tenuem in Eccleſia Cathedrali, quæ de diſtributionibus quotidianis non percipiat, cap. 8. numero 15.
Parochialis beneficii nomine veniunt ſuperiora beneficia, qualia obtinent Parochi, aliqui Abbates, Archipresbyteri, Archidiaconi, & ſimiles curam animarum, & juriſdictionem in hoc foro habentes, cap. 19. numero 2.
Parochialis Eccleſia culpa Parochi interdicta, ſi in alia ejus Parochianus ſepeliatur, nihil percipit de iis, quæ occaſione illius ſepulturæ, cap. 25. numero 30.
Parochialis vacat ipſo jure per aſſecutionem alterius incompatibilis beneficii, in tantum quod ſi Parochos illam retinere contenderit, etiam ſecundo ſpolietur, cap. 19. numero 2.
Parochialis Rector, ſi aſſequatur poſſeſſionem etiam Canonicatus incompatibilis cum Parochialis, deſinit eſſe Rector ipſo jure, ibidem numero 4.
Parochialis ut vacatio inducatur per aſſecutionem ſecundi beneficii incompatibilis, non ſufficit collatio ſola, ſed requiritur adeptio poſſeſſionis pacificæ, vel quòd per eum ſtet, quominus illam adipiſcatur, ibidem numero 6.
Parochialis, quæ eſt in civitate, poteſt obtineri cum Canonicatu in Cathedrali, ſi utrique inſervire poterit, cap. 29. numero 10.
Parochialis poteſt obtineri ſimul cum monaſterio, cui cura imminet animarum dato in commendam ad vitam ibidem numero 11.
Parochialis habitu non inducit incompatibilitatem ſimul cum alia Parochiali, ibid. numero 12.
Parochialis vacat renunciatione, ibidem numero 13.
Vide *Canonicatus*.
Parochiali Eccleſiæ habitu tantùm, & non actu Parochianos habenti qui præficitur, non tenetur intra anni ſpatium Presbyter fieri, cap. 5. numero 29.
Parochialem Eccleſiam aſſerenti incumbit onus probandi, capitul. 1. numero 36.
Parochialem ad Eccleſiam perſona idonea eligi debet, & quæ in loco reſidere, & per ſeipſam curam exercere valeat, cap. 1. numero 1.
Parochialem acceſſoriè unitam habens, ſufficit ut conſtitutus ſit in ea ætate quam requirit beneficium, cui Parochialis acceſſoriè reperitur unita, ibid. numero 7.
Parochialem obtinens, & intra annum non faciens ſe ad Sacerdotium ordinari beneficium in conſcientia retinere non poteſt, ad fructuumque reſtitutionem tenetur, cap. 5. numero 11.
Parochialem Eccleſiam adeptus ſi infra annum Sacerdos factus non eſt poteſt illi cedere, aut in favorem reſignare ultimo die anni, dummodo abſque dolo, & fraude id faciat, cap. 5. numero 16.
Parochialem Eccleſiam adeptus ſi intra annum non faciat ſe ad Sacerdotium ordinari an excuſetur ſi impedimentum interveniant eo tempore quando ordinari non poteſt, ſcilicet in fine anni oſtenditur ibid. numero 21.
Parochialem Eccleſiam inſufficientem ad victum obtinens non tenetur ſe promoveri facere ad Sacerdotium infra annum, ſed eam dimittere cogitur, cap. 5. numero 35.
Parochialem Eccleſiam cum Canonicatu ex legitima diſpenſatione habens, in Parochiali reſidere debet; ſed ſi ſunt in eodem loco, & poteſt utrique ſervire, quotidianas diſtributiones percipiet, cap. 8. numero 18.
Parochialem in civitate, & Canonicatum in Cathedrali habenti non eſt moleſtia inferendi, ſi poteſt utrique inſervire, ibid. numero 13.
Parochialem obtinens, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinet, eo vivente reſidere non tenetur, capit. 8. numero 18.
Intellige ut ibidem
Parochialem vi occupans, vel ſcienter injuſtè ſe intrudens in beneficio Curato illa privatus ipſo jure, cap. 29. num. 5.
Parochialem reſignans debet exprimere per quantum tempus illam poſſede-

ſederit; & ſi tempus eſt breve, reſignatio reiicitur, ibid. num. 14.
Parochiales Eccleſię acceſſoriè unitę nunquam vacare cenſentur, ac proinde impetrari non poſſunt, cap. 1 num. 69.
Parochiales per unionem de illis acceſſoriè factam omninò extinguuntur, & titulum, & nomen amittunt, & ſunt effectum prædia beneficii, cui unitæ fuerunt, cap. 1. num. 38.
Parochialis litigioſę concurſu non conferuntur, cap. 2. num. 15.
Parochialis exigui valoris, aut ubi nullus eſſet, qui ſe examini vellet ſubiicere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia, concurſu non conferuntur, ibid. num. 16.
Parochiales vacantes in Curia, ſeu apud Sedem, ſive per obitum, aut ſimplicem reſignationem, ſeu dimiſſionem ex vi decreti, provideri ſolent in Dataria ſine concurſu, cap. 2 num. 25.
Parochiales duas perpetuò invicem æquè principaliter unitas habens, poteſt in qua maluerit reſidere, cap. 8. num. 11.
Parochiales Eccleſias obtinentes non poſſunt hodie ab illis ſtudiorum cauſa abeſſe, cap. 8. num. 27.
Parochiales plures ſibi invicem unitæ retineri poſſunt tamquam beneficia non incompatibilia, cap. 29. num. 9.
Parochialium in collatione facta jure devoluto, an forma examinis, quæ coram inferiore requiritur, ſervari debeat, oſtenditur, cap. 2. num. 132. 133.
Parochialitas unde probetur, cap. 1. num. 34. & ſeq.
Non præſumitur de jure, ibid. nu. 36.
Parochialitatis præſumptio concludens reſultat, ſi doceatur, quod non facta aliqua erectione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Majorum in dicta Eccleſia corpora fuerunt ibi ſepulta tamquam in Parochiali, c. 1. num. 30.
Parochialitatis reſultaret præſumptio, ſed non concludens, ſi in aliqua Eccleſia retineretur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, eo quod in Parochiali debet de neceſſitate retineri, cap. 1. num. 33.
Parochialitatis præſumptio non levis induceretur, ſi aliqua Eccleſia perciperet decimas, & primitias, vel in illa diebus feſtis Chriſti fideles Miſſas audirent non tamen neceſſario ex illis infertur ad curam Parochialem, ibid. numer. 34.
Parochianus quis efficitur ſtatim, ac habitandi animum majori anni parte habens incipit habitare, cap. 21. num. 35.
Quamvis mutet domicilium ſimulatè, & animo fraudandi proprium Parochum, ibid. num. 36.
Parochianus quis cenſetur illius Parochialis, in qua domus aditum magis frequentatum habet, quando habitat in confinio duarum Parochiarum, ibid. numer. 43.
Parochianus quando eligit ſepulturam in aliena Eccleſia, & legatum æquivalens relinquit propriæ, an cenſeatur legaſſe animo compenſandi in quartam portionem legatorum, quæ relinquit Eccleſiæ extraneæ, oſtenditur, capit. 25. numer. 18.
Parochianus ſi in una Eccleſia ſolet audire Miſſam, in altera verò recipere Sacramenta, canonica portio debetur ei, qua recipit Sacramenta, cap. 15. nu. 24.
Parochianus habens duo domicilia, ſi unum acceſſorium eſt principali, ſolvet decimam perſonalem, ſi verò in utroque dividetur, cap. 28. §. 9. num. 29.
Parochiani ad Divina in Parochia ſunt conveniendi, cap. 11. numer. 53.
Parochiani ad Eccleſiæ reparationem tenetur contribuere in defectum Parochi, cap. 13. numer. 6
Parochiani licet nobiles ſint, & exempti, tenetur contribuere in defectum Parochorum, & hoc cogendi ſunt, quacunque appellatione non obſtante, capit. 23. num. 9.
Parochiani non poſſunt uſui Eccleſiæ cedere, & recedere à Parochia, nec ipſe Parochus renunciare beneficio, ut evitent onera reparandi Eccleſiam, ib. n. 10.
Parochiani quando ſunt pauperes, nec poſſunt reficere Eccleſiam parochialem illa debet transferri ad Matricem, ſeu ad viciniorem Eccleſiam, ibid. num. 11.
Parochiani ſatiſfaciunt præcepto annuæ Communionis ſi communicarent in Eccleſia Cathedrali, vel Epiſcopum adirent pro hujuſmodi Sacramento ſuſcipiendo, cap. 20. num. 12.
Parochiani quando ſoliti fuerint in quibuſdam feſtivitatibus certas facere oblationes, illis neglectis, aut non præſtitis

ſtitis non poſſunt per Superiorem cogi ad illam conſuetudinem ſervandam, cap. 24. num. 11.
Parochiani tenentur denunciare, & Parochum certiorem facere ad decimas prædiales recipiendas, ſtatimque poſt collectos fructus illas perſolvere niſi aliud conſuetudine ſit introductum, cap. 18. §. 2. num. 21.
Parochiani non tenentur decimas debitas deferre in horrea Clericorum, etiam ſi ſint publica, niſi conſuetudo in ſit contrarium, cap. 28. §. 3. num. 24.
Parochiani omnes fideles, niſi exempti proponantur, ad ſolutionem decimarum ſunt obligati, cap. 18. §. 3. num. 1.
Parochus antequam munus paſcendi animas ſuſcipiat, accuratè conſideret, quanti Deus illas fecerit, cap. 3. numero 7.
Parochus Dei honorem, & lucra animarum, non bona fugacia quærere tenetur, cap. 3. num. 9.
Parochus tenetur ſe facere ad Sacerdotium promoveri infra annum à ſibi commiſſi regiminis tempore numerandum, cap. 5. num. 1.
Parochus intra tempus, quo promoveri tenetur, legitimè impeditus ceſſante impedimento, quoad utrumque forum non alium annum integrum, ſed tantùm complementum partis anni, in qua legitimè impeditus fuit ad promovendum acquirit, cap. 5. num. 19. & quid ſi culpa ſua non ſe promoveri fecit, ibid. num. 20.
Parochus etiam ſenex famulam quantumvis ſenem ad mandatum Epiſcopi removere tenetur, cap. 6. num. 10.
Parochus tenetur deſcribere illos, qui contrahunt matrimonium in Parochia ſua, cap. 7. numer. 6.
Parochus tenetur ſub mortali peccato librum deſcribere eorum, qui in ſua Parochia matrimonium contrahunt, ibid. num. 8.
Parochus notare debet eos, quibus de bonis Eccleſiæ ſubvenit, ibidem numer. 18.
Parochus fidem de libris ſuis faciens, poteſt accipere pro ſua mercede illud, quod loco conſuetum eſt dat; ſi verò ſolitum ſit fieri gratis, & ipſe faciet, ibid. numer. 19.
Parochus debet facere diligentem inſtructionem ingeniorum ſuæ curæ, cap. 7. numer. 23.
Parochus tenetur curare, ut ſana, & orthodoxa doctrina, & boni mores in plebibus ſuis conſerventur, & vitia avertantur, & profligentur, ibidem numer. 24.
Parochus curet diſcordias inter filios ſpirituales quantocyus componi, ibid.
Parochus invigilare debet circa pauperes, & miſerabiles perſonas, ibid. numer. 25.
Parochus non ſolùm habens curam animarum, quæ exercetur in foro animæ, ſed etiam obtinens illam, quæ pertinet ad forum exterius, tenetur de jure divino in ſua Eccleſia reſidere, cap. 8. numer. 3.
Parochus ſi duas habet Eccleſias unitas, tenetur reſidere in digniori; ſi verò non conſtet, quæ ſit dignior, in frequentiori, ibid. num. 8.
Parochus Eccleſiæ Cathedralis poteſt Vicariatus officio fungi, ibid. num. 24.
Parochus non poteſt abeſſe à ſua Eccleſia, ut doceat in civitate, quamvis non inveniretur alius idoneus ad legendum, ibid. numer. 28.
Parochus propter intemperiem aeris minimè excuſatur à reſidentia, ut alibi poſſis habitare, etiam relicto Vicario approbato, ibid. num. 29.
Parochus ſi eſſet infirmus, & in loco parochialis curari non valeret, tunc poſſet ab ordinario dari ei trium, aut quatuor menſium dilatio, ut in locis vicinioribus maneat recuperandæ ſanitatis cauſa, ibid. num. 30.
Parochus non excuſatur à reſidentia propter Principis, & populi furorem, ſeu ob peſtem, aliumve morbum contagioſum, ibid. num. 31.
Parochus debet reſidere in domo ipſius parochialis, vel in alia intra limites Parochiæ, quatenus propriam non habeat, cap. 8. num. 34.
Parochus ſi non habuerit domum parochialem, debet eam in Parochia conducere, ibid. num. 35.
Parochus non excuſatur hodie, quin intra Parochiam reſidere debeat, quamvis non adſit commoda domus Parochialis, ibid. num. 39.
Parochus Parochiali domo relicta poterit

terit in paterna, vel cognatorum domo intra fines Parochiæ habitare ex ea poſſit reſidentiæ muneri ſatisfacere, ibid. numero 37.

Parochus, non poteſt haberi pro reſidente ſi inhabitet in civitate etiam docendo, à qua diſtat ſua Parochialis duobus, aut tribus miliaribus, etiamſi Dominicis, & feſtis diebus ad eam accedat, ibid. numero 39.

Parochus officio ſuo non ſatisfacit, ſi reſidet quidem, ſed totam curam relinquit Capellano, cap. 8. numer. 41.

Parochus, qui parvo tempore abeſt, non efficit quominus dicatur continuò adeſſe, ibid. numero 42.

Parochus debet talem ſui copiam facere ut indigentes non careant neceſſaria copie, ſed non arctatur, ut debeat manere quaſi in compedibus, ibid. numero 43.

Parochus ſi rationabiliter judicaverit ſe non fore neceſſarium putà quia, nullus infirmatur, poteſt abeſse per aliquas horas, etiamſi nullum ſubſtituat, tota verò die poteſt eſſe damnoſum, ibid. numero 44.

Parochus, juſta de cauſa abeſse volens ſive cum licentia, ſive abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſerviat, & quid ſi abſentia ſit repentina, cap. 8. numero 51.

Parochus abeſse volens Vicarium, ſive ſubſtitutum etiam idoneum; & admiſſum in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum relinquere inconſulto Epiſcopo non poteſt, niſi ad ſex, vel ſeptem dies, ibid. numero 52.

Parochus ſine licentia Epiſcopi ex juſta cauſa an poſſit abeſse ad duos menſes continuò, vel diviſim, oſtenditur, ibid. numero 54. & 55.

Parochus non poteſt per hebdomadam abeſse non petita, vel non obtenta licentia, etiam relicto Vicario idoneo per Ordinarium approbato, ibid. numer. 55.

Parochus, ut legitimè ultra bimeſtre poſſit abeſse, quæ requirantur, oſtenditur ibid. numero 58.

Parochus habens juſtam cauſam abeundi extra Parochiam per duos menſes, aut tres, non ſatisfacit conſcientiæ, ſi petat licentiam jurans ſe gravem habere cauſam, quam non expedit manifeſtare, cap. 8. numero 59.

Parochus petens licentiam fingendo cauſam juſtam, quam re vere non habet, peccat mortaliter, & tenetur reſtituere fructus, ibid. numero 60.

Parochus, qui abſque legitima cauſa à ſua Eccleſia abeſt, præter culpam mortalem incurrit privationem fructuum pro rata abſentiæ, ibid. numero 67.

Parochus aliis juris remediis, etiam uſque ad privationem, compelli poteſt ad reſidentiam, ibid. numero 71.

Parochus non reſidens, etiam monitus, non eſt hodie ipſo jure privatus Parochiali, ibid. numero 72.

Parochus in actu curæ animarum gerit vices Epiſcopi, cap. 9. numero 1.

Parochus in propria Eccleſia habet tantam poteſtatem, quantam Epiſcopus in propria Diæceſi, ibid. numero 3.

Parochus in propria Eccleſia loco Imperatoris, & Regis habetur, ibidem numero 4.

Parochus in propria Eccleſia omnes quantumvis in dignitate conſtitutos præcedere debet, ibid. numero 5.

Parochus tenetur ad divinum Officium recitandum, cap. 10. numero 1.

Parochus ad divinum Officium recitandum tenetur, etiamſi nullos fructus ex ſuo beneficio percipiat, ibid. numero 4.

Parochus tenetur ad recitandum divinum Officium à tempore captę poſseſſionis Parochiæ, ibid. numero 56.

Parochus poſt ademptam ſui beneficii poſseſſionem debet divinum Officium ſtudioſè, & devotè recitare, quamvis pedeſter, equitans Procumbens, ambulans, vel quieſcens, cap. 10. numer. 8.

Parochus, qui redimendi temporis cauſa Officium unius diei commutat pro Breviori Officio alterius, peccat mortaliter, ibid. numero 10.

contra citatos, ibid. numero 11.

Parochus divinum officium non recitans quatenus teneatur reſtituere, oſtenditur, cap. 20. numero 31.

Parochus omittens recitare divinum officium tenetur ad fructum reſtitutionem quantumcunq; coram animarum gerat celebrando, & adminiſtrando Sacramenta Parochianis, ibid. numer. 32.

contra citatos, ibid. numero 33.

Parochus mente ultro diſtracta Officium divi-

divinum recitans, tenetur ad fructuum reſtitutionem, ibidem numero 34.
Parochus non videtur obligandus ad applicationem ſacrificii pro populo ſingulis diebus feſtis, ſed juxta boni viri arbitrium, cap. 11. numero 10.
Parochus non poteſt pro Miſſa, quam ſingulis diebus feſtis populo celebrare debet, ſtipendium ab alio accipere, ibidem numero 11.
Parochus tenetur ſaltem diebus Dominicis, & feſtis, quibus populus obligatur audire Miſſam, celebrare per ſe, vel per alios ex juſta cauſa, ibidem numero 6.
Parochus peccat ſi abſque Papæ licentia ſacrificaret tecto capite, cap. 11. num. 37.
Parochus ſine miniſtro celebrare poterit cùm gravis neceſſitas permit. ibid. numero 40.
Parochus ſi nullum miniſtrum habeat, qui reſpondere ſciat, dummodo adſit maſculus, qui urceolos miniſtret, poterit ipſe celebrans abſque neceſſitate ſibi reſpondere, vel meliùs poterit præjre dicendo quæ veniunt reſpondenda, & facere ut miniſter ſequatur recitando ejus verba, ibid. numero 41.
Parochus in nullo caſu poteſt fæminam in miniſtram admittere cap. 11. numer. 42.
Parochus cum uno lumine olei, vel adipis poterit in neceſſitate celebrare, ibidem numero 44.
Parochus ſtudere debet, ut ſuæ Eccleſiæ debitus deferatur honos; nec quicquam in ea indecens, aut inhoneſtum fiat, cap. 13. numero 13.
Parochus quamvis nec valdè doctus, nec eloquens ſit, non ideò debet prætermittere plebem ſibi creditam erudire, cap. 14. numero 4.
Parochus officio ſuo non ſatisfacit quoad Deum prædicationes totius anni aliis committens, ibidem numero 9.
Parochus admonere debet populum, ut diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequenter ſuas Parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non pervenit, ibid. numero 12.
Parochus Dominicis, & aliis feſtivis diebus tenetur pueros Parochiæ ſuæ Fidei ſuæ rudimenta, & doctrinam Chriſtianam docere, cap. 15. numero 1.
Parochus, qui nimium negligens fuerit in doctrina Chriſtiana docenda, peccabit mortaliter, ibidem numero 2.
Parochus an poſſit mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam, oſtenditur, ibid. numero 6.
Parochus ſæpè admonere debet parentes propinquos, tutores, & alios, quorum curæ ſunt pueri commendati, ut eos mittant ad Parochias omnibus diebus feſtis, aut ſaltem Dominicis ad doctrinam Chriſtianam addiſcendam, ibidem numero 7.
Parochus non denuntiando ea, quæ tenetur denuntiare, peccat mortaliter, cap. 16. numero 1.
Parochus ex juſta cauſa dare poteſt licentiam ſuis Parochianis non jejunandi, etiam præſente Epiſcopo, ſeù Vicario, ibid. numero 3.
Parochus ex cauſa legitima poteſt concedere licentiam laborandi diebus feſtis, in quibus ad Epiſcopum, vel Vicarium non poteſt haberi recurſus, ibidem numero 6.
Parochus poteſt aliquid exigere à laborantibus in die feſto cum cauſa dubia eſt, mutando hoc opus ſervile in aliquam largitionem, quæ tamen cedat in opus pium, ibidem numero 7.
Parochus nonnulla denunciat abſque Epiſcopi licentia, cap. 16. numero 18.
Parochus jubente Epiſcopo debet publicare, & explicare inter Miſſarum ſolemnia decretum Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 1.* ibid. numero 20.
Parochus teſtimoniales litteras à ſe ſubſcriptas, & ſignatas conſignabit illis, quos denuntiavit ad Ordines ſacros promovendos, ibidem numero 23.
Parochus litteras functionum exercitarum pro Ordinandis concedit, ib. nu. 24.
Parochus peccat non ſolum ſi apponat conditionem de futuro in Sacramentis adminiſtrandis, ſed etiamſi apponat conditionem de præterito, vel de præſenti abſque rationabili cauſa, c. 17. n. 11
Parochus nullo caſu excuſari poteſt, quominus miniſtret Sacramenta morienti, ne quidem metu mortis, ſeu alterius contagioſæ infirmitatis, excepto ſi alteri æquè idoneo officium ſuum cum Ordinarii conſenſu committat, ibidem numero 14.

Parochus cavere debet, ne dum peſtis tempore unius non graviter indigentis ſpirituali utilitati conſulere intendit, plures ex ipſius occubitu graviorem jacturam ſpiritualem patiantur, ibidem numero 15.

Parochus an poſſit ſibi providere de neceſſaria defenſione in probabili vitæ periculo, cum tamen neceſſitas Sacramenti adminiſtrandi urgeat, oſtenditur, ibid. numero 21.

Parochus ſi certò ſciat ſe occiſum iri, an teneatur ire ad infirmum ſine Sacramento Pœnitentiæ certò moriturum, cap. 17. numero 22.

Parochus, qui capitales gerit inimicitia, non poteſt admonere populum, ut qui indigerit illius opera, vocet eum de die, & non de nocte, ibid. numero 23.

Parochus excommunicatus occultus petitus à Parochianis ſuis, ut Miſſam celebret in die feſto, vel Sacramentum aliquod ex neceſſitate miniſtret non peccat, modò præmittat dolorem de peccatis, nec poſſit abſolutionem excommunicationis obtinere, ibidem numero 24.

Parochus excommunicatus vitandus adminiſtrans Sacramenta, & ab eo illa petentes, ſeu recipientes, extra neceſſitatem, graviter peccat, ibid. numero 25.

Parochus minori excommunicatione notatus conferendo Eccleſiaſtica Sacramenta an peccet mortaliter oſtenditur cap. 17. numero 26.

Parochus ſecluſa Epiſcopi reſervatione poteſt dare alteri etiam ſimplici Sacerdoti licentiam adminiſtrandi Sacramenta, excepta Pœnitentia, quam dat ſolus Epiſcopus, ibidem numero 37.

Parochus ſi Sacramenta adminiſtrat noluit, ubi obligatus eſt, qua pęna efficiatur oſtenditur, ibid. numero 43.

Parochus ſi infirmum baptizare noluerit, & ille ſine Baptiſmo moriatur, deponitur, cap. 18 numero 8.

Parochus infantem in periculo mortis jam baptizatum nequaquam iterum baptizabit, alioquin in irregularitatem incidet, ſed cæremonias ab Eccleſia fieri conſueta explebit, ibid. numero 37.

Parochus in forma Baptiſmi relinquens particulas *in*, *&* ſine ſcandalo, & contemptu, & ſine falſitate ſignificationis, peccata tantùm venialiter, ibid. nu. 59.

Parochus habet juriſdictionem ordinariam in pœnitentiæ foro circa omnes ſuæ Parochiæ fideles, & cenſentur quoad hoc à lege approbatus cap. 19. numero 1.

Approbatus dumtaxat ad audiendas Confeſſiones cenſetur Parochus in ea civitate, oppido, ubi ſita eſt Parcchia, non autem paſſim per totam Diœceſim, ibidem numero 3.

Parochus ad Confeſſiones audiendas virtute Cruciatæ, aut Jubilæi ubique fit eligibilis, ibidem numero 4.

Parochus ſuorum Confeſſiones poteſt etiam in aliena Dięceſi, & ubique locorum audire, ibidem numero 5.

Parochus poſt dimiſſum beneficium non poteſt etiam tempore Jubilæi, abſque nova approbatione, Confeſſiones audire, ibid. numero 6.

Confeſſione invalidè audit, qui ſe de facto intruſit in Parochia ſine auctoritate Superioris, vel nullum titulum bonum, aut malum habuit à Superiore, niſi communi errore fuiſſet pro vero Parocho habitus, habens titulum putativum à legitimo Superiore, cap. 19. numero 7.

Parochus toties, quoties expedire pendenter judicaverit ſubdito, nullaque ſubſit cauſa negandi, tenetur vel per ſe, vel per alium Confeſſionē ejus audire, ibid. n. 8.

Parochus in confitendo magna cura caveat, ne ſanctum det canibus, & projiciat margaritas ante porcos, ibid. nu. 9.

Parochus uterque habet ordinariam poteſtatem erga perſonam, quæ in duabus Parochiis domicilium contraxit, in quibus ſcilicet diverſis anni temporibus habitare ſolet, ibidem numero 12.

Parochus facultatem non à jure, ſed à conſuetudine habet eligendi Confeſſarium quem velit ex approbatis abſque alia licentia à particulari Epiſcoporū, ib. n. 17

Parochus poteſt alteri Sacerdoti delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum, ibidem numer. 24.

Parochos, ubi præſumere potuerit ſubditum habere juſtam cauſam confitendi alieno, debet ipſi petenti licentiam dare, ibidem numero 25.

Parochus ſi ſubdito juſtè poſtulanti licentiam injuſtè denegat, ſubdit autem ſine periculo ſalutis, famæ, &c. proprio Parocho confiteri non poſſit, non pote-

pote-

poterit ipſe abſque alia facultate alieno confiteri Sacerdoti, cap. 19. numero 26.
Parochus concedens alicui ſubdito facultatem confitendi ſua peccata alteri Sacerdoti intelligitur de eo, qui habet exercitium curæ animarum actu, & habitu, prout habebat committens ibidem numero 28.
Parochus excommunicatus vitandus non poteſt alteri Sacerdoti approbato delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi ſuorum Parochianorum, ibid. num. 29.
Parochus credere debet Parochiano fide digno dicenti ſe faſſum eſſe haberi legitimam licentiam ipſum abſolvendi, atque ita debet illi miniſtrare Euchariſtiam, ibidem numero 31.
Parochus non tenetur adhibere fidem dicenti ſe adimplevisſe præceptum annuæ Confeſſionis niſi illud legitimè probet, ibidem numero 32.
Parochus caveat, ne à caſibus per Epiſcopum reſervatis quem quam abſolvat, quia nulliter abſolvere niſi in articulo mortis, cap. 19. numero 42.
Parochus pœnitentem habentem peccata reſervata Epiſcopo abſenti poterit abſolvere à peccatis non reſervatis, reſervata abſolutione à reſervatis, cum Superior copiam ſui fecerit, ibidem numero 43.
Parochus caveat, ne adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ per litteras, aut nuncium, ſed præſentibus tantùm, & ſibi confitentibus peccata abſolutionem conferat, ibidem numero 44.
Parochus, qui pœnitentem in Confeſſionali oſculatur, aut cum venerea delectione manus, vel aliam partem pœnitentis attrectat, autem ictu oculorum, vel alio ſigno ad libidinelprovocat, incidit in pęnas contra ſolicitatores in confeſſione comminatas, ibidem num. 49.
Parochus provocans in confeſſionali maſculum ad nefandum peccatum perpetrandum, incurrit pœnas contra ſolicitantes comminatas, ibidem numer. 50.
Parochus Confeſſarius ſolicitans pęnitentem in confeſſionali ad alia graviora delicta præter venerea non incidit in pœnas contra ſolicitantes in Confeſſione comminatas, cap. 19. numero 51.
Parochus, qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circumſtantiam in Confeſſione explicare, ibidem numero 53.
Parochus ſuis ſubditis Euchariſtiam miniſtrare debet, quando illi ex obligatione communicare debent, cap. 20. numero 13.
Parochus tenetur Euchariſtiam miniſtrare, quoties pii ſubditi eam rationabiliter petunt, ibid. numero 15.
Parochus Euchariſtiam miniſtrans in peccato mortali an peccet mortaliter, oſtenditur, ibidem numero 17.
Parochus communicare non poteſt perpetuò, & abſolutè fatuos, ſed tantùm ſemifatuos, & non continuò amentes, tempore, quod habent dilucida intervalla, ibidem numero 19.
Parochus qui Miſſæ ſacrum non fecit ſibi poteſt Euchariſtiam miniſtrare, cap. 20. numero 24.
Parochus tenetur ad manutenendum oleum lampadis Sanctiſſimi Sacramenti, ſed obſervari debet conſuetudo, quòd populus faciat hos ſumptus, ibid. numero 30.
Parochus, quo habitu, & decentia S. Euchariſtiam deferre debeat ad infirmos, oſtenditur, ibidem numero 32.
Parochus non habens copiam Confeſſarii præmiſſa contritione poterit celebrare ad communicandum infirmum, ib. n. 39
Parochus non poteſt celebrare poſt cibum ad communicandum infirmum qui eſt in articulo mortis, ibidem numero 49.
Parochus ratione neceſſitatis poteſt Euchariſtiam adminiſtrare per modum viatici infirmo non jejuno exiſtenti in mortis articulo, non tantùm ſemel, ſed iterùm, ibid. numero 41. & 42.
Parochus non poteſt præbere viaticum ſub ſpecie vini, ſi infirmus non poſſit deglutire ſub ſpecie panis, ibid. num. 44.
Parochus non tenetur Euchariſtiam deferre ad infirmum propè moriturum, ſi timeat fore, ut eam non poſſit illi miniſtrare, niſi valdè feſtinanter currat, ibid. numero 45.
Parochus ruralis ferens Communionem infirmo longè diſtanti, non poteſt ire equo, niſi conſuetudo loci id permitteret, & equus eſſet manſuetus, ibid. nu. 51.
Parochus exteros nequaquam denunciabit, niſi eorum conditionem noverit legitimo in ſcriptis teſtimonio,

quod alium virum, vel uxorem non habeat, cap. 2. num. 6.
Parochus antequam ad denunciationes Matrimoniales deveniat, inquirere debet, an contrahentes eo anno in Paſchali ſolemnitate confeſſi fuerint, & S. Euchariſtiam ſumpſerint, ibid. nu. 7.
Parochus quo tempore nuptiarum ſolemnitates celebrare, aut benedictiones facere debeat, oſtenditur, ibid. numer. 11.
Parochus ſi tempore vetito nuptiarum ſolemnitates celebret, aut benedictiones faciat gravi pęna di[illegible]tendus erit, arbitraria tamen. ibid. num. 12.
Parochus non ſtatim atque tres denuntiationes factæ erunt, ad Matrimonii celebrationem procedere debebit, niſi tranſacto trium, vel duorum ſaltem dierum ſpatio, ibid. num. 23.
Parochus an aliquibus caſibus denunciationes omittere poſſit, oſtenditur, ib. num. 24.
Parochus prætermiſſis denuntiationibus Matrimonium celebrans graviter peccat, & reverſus erit, ab Ordinario puniendus, ibid. num. 25.
Parochus quid facere debeat, quando contrahentes publicè accedunt amicis, & cognatis ſtipati ad celebrandum Matrimonium, ſi ex Confeſſione, quam tunc petunt, agnoſcat illos habere aliquod impedimentum diriment, oſtenditur, ibid. numer. 29. & ſeq.
Parochus ſponſæ, ad quem pertinet Matrimonii celebratio, non ante hanc faciat, quam habeat fidem Parochi ſponſi de denunciationibus in ejus Parochia factis, cap. 21. num. 28.
Parochus proprius ad Matrimonium coram eo contrahendum dicitur ille, in cujus Parochia contrahentes domicilium habent, vel cui principaliter incumbit cura animarum in loco domicilii, ibid. num. 34.
Parochus ruralis non eſt proprius Parochus, quando rus, vel recreationis cauſa habitatur, aut ad paucos dies tantùm incolitur, non autem ſi majori parte anni, ibid. num. 42.
Parochus proprius ad Matrimonium contrahendum erit ille, in cujus Parochia contrahitur, ſi fuerit unus ex contrahentibus, cum ſicut ex diverſis parochiis, ibid. num. 44
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ipſe, vel teſtes vi detenti interſint, dummodo tamen intelligant conſenſum contrahentium, ibidem numer. 46.
Parochus tenuens, & doloſè adductus validè aſſiſtit Matrimonio, dummodo benè intelligat, & audiat contrahentium verba, niſi claudens aures affectatus eſſet non intelligere, cap. 21. num. 47.
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, etiamſi ad alium finem vocatus, vel caſu preſens ſit, ibid. num. 50.
Parochus putatiuvs, vel non promotus infra annum, ſeu habens ſuam collationem nullam ob nullitatem concurſus propter defectum examinatorum Synodalium, item adminiſtratione interdictus, ſuſpenſus, irregularis, vel excommunicatus, non toleratus, validè aſſiſtit Matrimonio, ibid. numer. 51.
Parochus excommunicatus aſſiſtens Matrimonio non efficitur irregularis peccat tamen, & graviter, ibid. numer. 52.
Parochus validè aſſiſtit Matrimonio, quamvis ſit ſchiſmaticus, ſaltem coloratum titulum habens, ſi non fuit ut talis declaratus, & parochia privatus, ibid. num 53.
Parochus quamvis exiſtat in peccato mortali, validè aſſiſtit Matrimonio, ibidem num. 37.
Parochus licitè aſſiſtit Matrimonio ſuorum Parochianorum in alterius Parochia ſine licentia Parochi illius loci, in quo aſſiſtit, ibid. num. 58.
Parochus etiam non Sacerdos validè aſſiſtit Matrimonio, ibid. numer. 60.
Parochus proprius poteſt deputare Sacerdotem ſui loco, & illi licentiam concedere ad aſſiſtendum Matrimonio, etiamſi qui deputatur Regularis eſſet, cap. 21. num. 61.
Parochus alteri quam Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum concedere non poteſt ibid. num. 62.
Parochus quamvis irregularis, excommunicatus, aut ſuſpenſus non toleratus concedere poterit alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum, ibid. numer. 63.
Parochus poteſt facultatem concedere alteri Sacerdot: conjungendi ſponſos in Ma-

Matrimonium non ſolùm in propria Parochia, verum etiam extra illam, ibid. num. 65.
Parochus proprius nolens Matrimonio alioquin licitè intervenire, vel licentiam interveniendi concedere poterit ad id cogi per Superiorem, ibid. nu. 68.
Parochus tenetur interrogare contrahentes de mutuo conſenſu, aliàs ſi omittat, graviter peccat, niſi certus ſit de mutuo illorum conſenſu, cap. 21. num. 87.
Parochus, qui cum minore teſtium numero, ſeu alias Matrimonio clandeſtino interfuerit, quas pœnas incurrat, oſtenditur, num. 95.
Parochus debet recipere eleemoſinam occaſione benedictionis nuptialis, & non aliud, ibid. num. 99.
Parochus utriuſque contrahentis ſufficit ad nuptiales benedictiones præſtandas, ibid. num. 100.
Parochus ſi abſit, vel non poſſit, aut per manifeſtam injuriam nolit Extremam Unctionem miniſtrare, neque hoc caſu Superior adiri queat pro petenda licentia, tum quivis alius Sacerdos non excommunicatus, aut ſuſpenſus eam licitè poterit miniſtrare, cap. 22. nu. 6.
Parochus ſi inchoatam Unctionem ob repentinam infirmitatem, vel mortem abſolvere non poſſit, tunc alter ei ſuccedere debet, ibid. num. 8.
Parochus ſi omnes Unctiones infirmi propè morituri perficere non poſſe credat, tunc plures Sacerdotes ad ungendum admittere poterit, ibid. numer. 9.
Parochus ratione officii obligatur Extremam Unctionem ſubditis miniſtrare, ita ut peccet mortaliter ſi petenti ſine juſta excuſatione neget, ibid. num. 10.
Parochus eo caſu Extremam Unctionem miniſtrare debebit, cùm viderit hominem vita periclitari, ibid. num. 14.
Parochus poterit Extremam Unctionem miniſtrare cùm viderit hominem morti proximum eſſe ob peſtem, ob tactum viperæ, ob vulnus, ob rapidum morſum, ibid. numer. 15.
Parochus non tenetur cum mortali vitæ periculo Unctionem præbere, ibidem num. 17.
Parochus ad Extremam Unctionem miniſtrandam non debet expectare articulum, quò infirmus omni prorſus ſenſu careat, aut quo omnino ipſius deſperata ſi ſalus, cap. 22. numero 19.
Parochus poterit ſtatim in principio morbi Extremam Unctionem miniſtrare, & ſi diuturnior morbus videatur, ſi tamen ſit ſalus deſperata ſit, ibidem numer. 21.
Parochus peccat, ſi oleum alterius anni in Extrema Unctione miniſtranda adhibeat, niſi aliud ſuadeat neceſſitas, ibid. numero 25.
Parochus non poterit Extremam Unctionem iterum conferre durante eodem periculo morbi, ibid. numero 8.
Parochus non poteſt prætermittere Orationes, & pſalmos, qui in Extremæ Unctionis adminiſtratione præſcribuntur ab Eccleſia, abſque peccati mortalis incurſu, ibid. numero 39.
Parochus adminiſtranda Extrema Unctione unum miniſtrum clericum, ſi haberi poſſit, adhibere debet, alioqui ſolum illam conferens reliqua etiam omnia peragere poterit, ibid. numero 43.
Parochus non debet ſine lumine Extremam Unctionem deferre, ibidem numero 44.
Parochus inutilis effectus non eſt ſuo beneficio privandus, cap. 23. numero 3.
Parochus non debet candelas benedictas transmittere ad ædes ſecularium, ſed in Eccleſia populus eas recipere tenetur, cap. 24. numero 7.
Parochus quartam funeralium qua actione petere poſſit oſtenditur, cap. 25. numero 32.
Parochus ad excludendas fraudes poteſt cuſtodes apponere, vel prohiberi facere ne fructus ex agris auferantur, niſi ſoluta prius decima vel quòd ipſe aut ejus nuncius ſit præſens cap. 28. §. 1. num. 42.
Parochus, & aliis, quos ipſe ad participandum de decimis admittit, de jure communi habent fundatam intentionem reſpectum omnium decimarum intra ſuæ Parochiæ limites exiſtentium, cap. 28. §. 2. numero 8.
Parochus manutenendus eſt in poſſeſſione exigendi decimas rationem prædiorum acquiſitorum per Regulares, donec doceant de ſufficienti privilegio, cap. 28. §. 3. numero 42.
Parochus an poſſit denegare Sacramenta iis, qui nolunt ſolvere decimas, remiſſivè, ibidem numero 17.

Parochi

Parochi ad privationem ob non reſidentiam non eſt neceſſarium, quòd priùs procedatur per aliàs pœnas nempè per cenſuras, ac ſequeſtrationem, & ſubtractionem fructuum, cap. 8. numero 73.

Parochi juriſdictioni in foro pœnitentiali fideles ſubiiciuntur non ſolùm conſtituentes in Parochia domicilium, ſive habitationem perpetuam, ſed etiam quaſi domicilium, ſive habitationem ad tempus non admodum breve, negotiis alicujus cauſa, cap. 19. numer. 10.

Parochi revelantis Confeſſionem pœna eſt depoſitio, & in monaſterium ad agendam perpetuam pęnitentiam detruſſio, cap. 19. numero 55.

Parochi proprii licentiam in contrahendo Matrimonio requiſitam non interveniſſe aſſerenti incumbit onus probandi quando contra eam opponitur à tertio, cap. 21. numero 78.

Parochi proprii, aut alterius Sacerdotis, de ejus licentia, & duorum, ſeu trium teſtium pręſentia ſimultanea debet eſſe, & non ſufficit ſucceſſiva, ibid. numero 79.

Parochi, & teſtium præſentia requiritur, ut Matrimonium celebrantur per procuratorem ſit validum, cap. 21. numero 86.

Parochi in petitorio non tenentur aliter probare decimas ſibi competere, ſed contrarium aſſerenti incumbit onus probandi, cap. 29. ſ 2. numero 9.

Parocho ducis nomen, & officium convenit, cap. 3. numero 2.

Parocho adnotanti mortem Parochiani creditur, cap. 12. numero 13.

Parocho concedere poteſt Epiſcopus ob defectum Sacerdotum, & exiſtente magna neceſſitate, ut in diebus feſtis bis celebret, cap. 11. numero 9.

Parocho per ſe ipſum concionanti minimè licèt prętextu cujuſcunque paupertatis prætendere ſibi præſtari eleemoſynam ſolitam dari Prędicatoribus, aliàs ab univerſitate electis, cap. 14. núm. 7.

Parocho excommunicato præferendus eſt laicus non excommunicatus in baptizando extrema neceſſitate, cap. 18. n. 5.

Parocho Cathedralis non licèt Sacramenta adminiſtrare, vel curam exercere in aliena parochia, cap. 19. numero 18.

Parocho licitum eſt ſummo manè ante lucem notabiliter Miſſam dicere pro communicando infirmo jamjam morituro, cap. 20. numero 35.

Parocho non licet iterum eadem die celebrare quando non adeſt particula conſecrata pro communicando infirmo jamjam morituro, nec eſt alius, qui celebret, ibidem numero 36.

Parocho preſente, ſeu alio Sacerdote de ejus, vel ordinarii licentia intereſſentibus duobus, vel tribus teſtibus celebrantur validè Matrimonium, cap. 21. numero 33.

Parocho, ſeu Rectori de coadjutore providendum eſt propter auctam populi numeroſitatem, cap. 23. numero 12.

Parocho, quando non eſt ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, datur coadjutor, ibid. numero 13.

Parocho alii decima non eſt ſolvenda, præterquam illi apud quem Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiuntur, cap. 28. ſ. 2. numero 25.

Parocho non ſunt ſolvendæ decimæ ex prędiis ejuſdem Eccleſiæ, quorum fructibus ipſi Clerici clericali jure vivunt, cap. 28. ſ. 3. numero 9.

Parocho leproſo datur Coadjutor, cap. 23. numero 5.

Datur Paralitico, ibid. numero 9.

Datur dementi, & furioſo, ibid. num. 7.

Parochum à reſidentia excuſant Chriſtiana charitas, cap. 8. numero 46.

Neceſſitas urgens, ibid. numero 47.

Obedientia debita, ibidem numero 48.

Utilitas Eccleſiæ, vel Reipubl. evidens, ibid. numero 9.

Parochum non excuſat diſtantia loci, etiam cum neceſſitate eo diſcedendi, ut poſſit abeſſe à ſua Eccleſia ſine licentia in ſcriptis, obtenta, niſi talis neceſſitas repente ſe offerat, quæ non patiatur dilationem cap. 28. numero 66.

Parochum Canonico eſſe præferendum tenuit Molin. *de Canon.* cap. 9. numer. 2.

Parochum vi adigere, aut dolo inducere, ut Matrimonio interſit, eſt grave peccatum, excepto raro caſu neceſſitatis, cap. 21. numero 48.

Parochi apud Ethnicos dicebantur illi, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem, & ligna præparabant, cap. 1. numero 1.

Parochi in Eccleſia ſunt Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſiis præfecti,

cti, ut plebibus ſacrum Divini Verbi, & Sacramentorum pabulum adminiſtrent, ibid. numero 2.
Parochi Eccleſiis Parochialibus præfecti poſt adeptam poſſeſſionem intra duos ſaltem menſes Fidei profeſſionem emittere tenentur, cap. 4 numero 1.
Parochi omittentes facere Fidei profeſſionem peccat mortaliter, niſi id per ignorantiam faciant, cap. 4. numero 14.
Parochi ad exemplum eorum, quorum cura ſibi commendata eſt, debet ſuam vitam, & mores componere, cap. 6. numero 1.
Parochi non poſſunt mulieres in habitationes ſuas recipere, aut retinere, & multò minùs cum ſuſpectis fœminis converſari, ibid. numero 9.
Parochi, quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificioſo victum quærere, dummodo non impediantur munera obire, quibus incumbere debent, ibid. numero 49.
Parochi oves ſuas non ſolum in genere, ſed etiam in ſpecie, & in individuo agnoſcere debent, cap. 7. numero 1.
Parochi extra reſidentiam in ſervitio Epiſcopi, aut Eccleſiarum Cathedralium permanere non poſſunt, ut ſunt Vicarii, Viſitatores, Secretarii, fiſcales, &c. cap. 8. numero 23.
Parochi quando, & quo tempore relaxandi animi cauſa poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe, oſtenditur, ibid numero 50.
Parochi, quòd præcedant Canonicis Collegiatarum Eccleſiarum videtur aliquando deciſum, cap. 9 num. 8. Sed contrarium verius, ut numero ſeq.
Parochi, ſi verè pauperes ſint, aut ejus matre, vel ſorores, poſſunt ſibi, aut illis facere reſtitutionem fructuum amiſſorum, ob non recitatum divinum Officium, cap. 10. numero 40.
Parochis in Eccleſiis ſuis diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, ac aliis etiam diebus ita frequenter celebrare tenentur quòd muneri ſuo ſatisfaciant, capit. 11. numero 5.
Parochi deficiente ſibi copia Confeſſoris, poterunt præmiſſa contritione celebrare illis diebus, in quibus tenentur ex officio ad ſacrum faciendum, ne Parochiani careant Miſſa, dummodo tamen quamprimùm confiteantur, ibid. nu. 7.
Parochi quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſunt manualem eleemoſynam recipere, ibid. numero 13.
Parochi ſinguli tenentur habere Clericum qui eis in Miſſa & divinis Officiis inſerviat, ibid. numero 38.
Parochi non poſſunt ab Epiſcopo cogi, ſed hortari, ut ſubminiſtrent neceſſaria Presbyteris volentibus celebrare in eorum Eccleſiis, numero 51.
Parochi Eccleſias, cùm indigent, reparare, & reſtaurare debent, pro rata ſcilicet reddituum, cap. 13. numero 1. & 2. & deducto prius neceſſario ad ſuam ſuſtentationem, ibid numero 4.
Parochi cavere debent à locationibus bonorum ſuæ Parochiæ cum anticipatis ſolutionibus, cap. 13. numero 39.
Parochi poſſunt per ſe ipſos tantùm inter Miſſarum ſolemnia ſermonem habere, etiam quando Epiſcopus ipſe prædicat, cap. 14. numero 3.
Parochi ſi per ſe velint munus prædicationis obire, non debent impediri, ibid. numero 5.
Parochi poſſunt per alios officio ſuo ſatisfacere quo tenentur prædicare, ibid. n. 6.
Parochi prohibentur in ſuis Eccleſiis admittere Concionatores ab Ordinario non approbatos, etiamſi eſſet Epiſcopus, niſi ſibi noti eſſent ad hoc, ut ſemel, biſve prædicent, ibid. numero 8.
Parochi inter Miſſarum ſolemnia ordinandos ad majores Ordines denunciare tenetur, cap. 16. numero 21.
Parochi tempore peſtis tenentur reſidere in ſuis Parochialibus, poſſunt tamen per alium idoneum miniſtrare Parochianis ſuis peſte infectis Sacramenta Baptiſmi, & pœnitentiæ ibid. numero 18.
Parochi ipſi impedire non poſſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones approbatos, quominus illas audire poſſint in domibus pænitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur; modò eorundem infirmorum Parochos de audita Confeſſione eodem certiores dies reddant, cap. 19. numero 23.
Parochi ubique locorum exiſtentes pænitentes ad turpia, & inhoneſtos actus ſolicitantes ab Inquiſitoribus tamquam de hæreſi ſuſpecti puniuntur, ibid. n. 18.
Parochi duo ſimul eſſe poſſunt ad Matrimonium contrahendum, ubi ſcilicet

quis

quis dimidia parte in una Parochia, & altera in habitat, cap. 21. numero 41.
Parochi delegati, & Vicecurati à Parochis proprietariis inſtituti an poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi Matrimonio concedere, oſtenditur, ibid. numero 67.
Parochi imperiti dicuntur illi, qui inhabiles ſunt ad exploranda ea, quæ incumbunt muneri, ac oneri beneficii, quod habent, cap. 23. numero 9.
Parochis poterit prohibere Epiſcopus ſub pæna pecuniaria, ne ultra biduum à ſua Eccleſia abſint cap. 8. numero 45.
Parochis non licet compellere Parochia, ut in ſuis Eccleſiis, non verò Regularium Miſſam audiant cap. 11. numero 17.
Paratia Grecè idem eſt, quod accolatum conventus, ſeu habitatio, aut cura, cap. 1. numero 15.
Parœciæ nomine antiqui Chriſtiani uſi fuerunt, ibid. numero 14.
Paræcus Græcis eſt incola, ſive habitator in loco, cap. 2. numero 3.
Parricidia caret ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. numero 51.
Parvuli aliorum fide, & profeſſione ſunt baptizandi, cap. 28. §. 1. numero 15.
Paſcua decimam ſolvunt, ibid. num. 14.
Patrinus unus, vel ad ſummum duo, unus ſcilicet vir, unaque fæmina ædhibendi ſunt, cap. 18. numero 22.
Patrinus in Baptiſmo eſſe non poteſt, qui nondum fuit baptizatus, nec inde aliquam contrahit cognationem, ibidem numero 27.
Patrino in Baptiſmo eſſe poſſunt pueri, cujuſcunque ætatis, modo habeant uſum rationis, ibid numero 28.
Patrini poſſunt eſſe minores baptizatos, ibid. numero 29.
Patrini in Baptiſmo qui eſſe non poſſint, referunt, ibidem numero 30.
Patrini quod onus ſubeant pro docendis illis, quos in Baptiſmo ſuſceperunt, oſtenditur, ibid. numero 36.
Patrinos deſignare ad parentes ſpectat, ipſis verò non deſignantibus ad Parochum pertinet, cap. 18. numero 21.
Patrinos plures adhibens Parochus, peccat mortaliter, ſed cum omnibus contrahitur cognatio, ibidem numero 26.
Patronatus laicos, etiam quoad beneficia Curatata non tenetur præſentare digniorem, cap. 2. numero 102.
Patroni, quatenus Eccleſia, quæ indiget reparatione, de jurepatronatus ſit, tenetur contribuere in defectum Parochorum, cap. 13. numero 8.
Pauperes opprimentes oblationes offerre non poſſunt, cap. 24. numero 15.
Pauperum appellatione in materia reſtitutionis fructuum amiſſorum ob non recitatum divinum Officium, non ſolùm veniunt perſonæ pauperes, ſed etiam monaſteria, xenodochia, & Eccleſiæ ornamentis, & aliis ſimilib. indigentes. cap. 10. numero 38.
Pauperum appellatione non ſolùm veniunt, qui ex pane mendicato vivunt, ſed etiam alii, quibus neceſſaria ad decentem ſtatum deſunt, ibid. numero 39.
Peccatum notorius dicitur, qui manifeſtū vel per ſententiam, eſt, vel per confeſſionem factam in Judicio, aut per evidentiam rei, quæ nulla tergiverſatione celari poteſt. cap. 20. numero 21.
Peccator notorius decedens in p. m. caret ſepultura Eccleſiaſtica cap. 26. num. 42.
Peccatores occultis à Communione, quam petunt, repellere non poteſt Parochus, licet ipſis in confeſſione abſolutionem non dederit, cap. 20. numero 22.
Peccatoribus notoriis Euchariſtia adminiſtranda non eſt ibid. numero 20.
In *Peccato* mortali conſtitutus eſt inimicus Chriſti, & indignus ſtipendiis de illius patrimonio ſumendis, cap. 2. num. 5.
Peccata aliena Parocho danationis cauſa erunt ſi ut verus paſtor oves ſuas non curaverit, aut ipſæ ejus negligentia, & incuria perjerint. cap. 3. numero 8.
Peccata venialia habentes an, & quando teneatur præcepto annuæ Confeſſionis oſtenditur, cap. 1. numero 19.
Pecuniam offerre non eſt licitum pro electione particularis perſonæ, etiam digniſſimæ, cap. 2. numero 108.
Penſione nulla, & invalida exiſtente non abdicatur jus à reſignante. cap 29. nu. 21.
Peregrini cui Parocho confiteri poſſent, oſtenditur, cap. 19. numero 15.
In permutationibus Eccleſiarum Parochialium fit concurſus, cap. 2. numero 23.
Pernoctationes, & vigiliæ, quæ olim in Eccleſiis pro ſolemnitatibus ad Martyrum corpora fieri ſolebant, hodie non permittuntur, cap. 13. numero 29.

Perſona idonea in hac materia dicitur prædita morum gravitate, ætatis maturitate, & litterarum ſcientia, capit. 2. numero 2.
Perſona quæ baptizatur, exprimenda eſt in Baptiſmo, cap. 19. numero 50.
Perſona baptizans non eſt neceſſarium, ut in forma directè ſignificetur, ſeu exprimatur, ſicut neceſſarium eſt exprimi perſona, quæ baptizatur, ſed ſufficit indirectè, ibidem numero 51.
Peſtis tempore Parochus non poteſt fugere aut populum deſerere, c. 19. num. 13.
Peſtis tempore debet Parochus infirmos propria manu, & non aliquo inſtrumento communicare, cap. 20. num. 46.
Peſtis tempore ad vitandum contagium inſervire poteſt uſus virgæ argenteæ oblongæ ad ungendum è loco remotiori, cap. 22. numero 16.
Peſtis tempore propter periculum contagionis ſatis eſt in adminiſtranda Extrema Unctione adhibere ea, quæ eſſentialia ſunt, ibidem numero 42.
Pilei uſus in Miſſa etiam extra Canone concedendus eſt à Papa, & non ab alio, cap. 11. numero 36.
Piſcare Parochis, & Clericis licet, ſi id non aſſiduè exerceant, cap. 6. numero 36.
Piſces decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. numero 10.
Plebani dicuntur, qui curam exercet animarum in Plebania, habentes ſub ſe plures Eccleſias, vel Capellas, cap. 2. numero 4.
Plebani Eccleſia appellatur matrix, quam mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet, ibidem numero 5.
Plebani non dicuntur in dignitate conſtituti, ibidem numero 8.
Plebanis ſola competit juriſdictio fori pœnitentialis, ut Parochis, ibid. num. 7.
Pœna eorum, qui intra anni ſpatium ordinati non ſunt ad Sacerdotium, quando beneficium obtinent Parochiale, eſt privatio illius ipſo jure, cap 5. numer. 9.
Pœna *cap. licet canon. de elect. lib. 6.* non habet locum quando Parochialem obtinens juſto impedimento intra annum non potuit promoveri, ibid. numero 17.
Quid ſi impedimentum proveniat ſua culpa, oſtenditur, ibidem numer. 20.
Pœna privationis ipſo jure de qua *in cap. licèt canon. de elect. lib. 6.* non habet locum in Eccleſiis etiam Parochialibus, privilegiatæ ſint, ibid. numero 19.
Pœna *cap. licèt canon. lib. 6.* non habet locum in Decanis, præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, & Archipresbyteris curam animarum, ſed non Parochialem Eccleſiam habentibus, cap. 5. numero 31.
Pœna ejuſdem *cap. licet canon.* non habet locum in Parochialibus Eccleſiis acceſſoriè unitis, ibidem numero 32.
Pœnam triennalis ſuſpenſionis comminatam *in cap. cum inhibito, §. ſanè, de cland. deſponſ.* an incurrat Parochialis Sacerdos qui interfuit Matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem oſtenditur, cap. 21. numero 27.
Pœnitens non ſolùm ubi ſemel S. Pœnitentiariæ litteras ſuper diſpenſatione aliqua in foro Conſcientiæ præſentavit alicui Confeſſario ſed etiam poſtquam fuit ab eo pronunciatum diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, poſt alium Confeſſarium adire, cap. 19. numero 45.
Pœnitentes non poſsunt offerre oblationes, cap. 24. numero 19.
Pœnitentes ſolemniter, & criminoſi ab Eccleſiæ ingreſsu arcentur ad tempus, cap. 13. numero 33.
Pœnitentiæ Sacramentum poteſt quilibet de diœceſi recipere in Eccleſia Cathedrali, cap. 19. numero 13.
Populus ſi adeò numeroſus ſit in aliqua Parochia, ut unus Rector non poſſit ſufficere pro Eccleſiaſticis Sacramentis miniſtrandis, Parochi ab Epiſcopis cogi poterunt tot Sacerdotes ad hoc m unus adjungere quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, cap. 21. numero 4.
Populum obligatur monere Parochus, ut Miſsas frequenter, cogere tamen non poteſt, ut Miſsam audiat in Parochia, ibid. numero 14.
Portio congrua Vicario deputanda eſt arbitrio Epiſcopi, cap. 2. numero 35.
Portio congrua Vicariis qualiter aſſignanda, ibidem numero 153. & 154.
Poſſeſſio non ſuffragatur Fidei poſseſſionem non emittenti quoad fructuum perceptionem, cap. 5. numero 22.
Poſseſſio adepta per proviſum qui tenebatur facere Fidei profeſſionem eſt manutenibilis etiam poſt tempus, cap. 1. numero 23.
Poſseſſio pacifica requiritur, ut poſt illam currant duo menſes ad emittenda Fidei

dei profeſſionem præfixi, ibid. num. 22.
Poſſeſſio ſecundi pacifica, ut inducatur vacatio prioris beneficii incompatibilis debet eſſe non ſolùm de facto, ſed etiam de jure, cap. 29. numero 8.
Poſſeſſionem pacificam habere dicitur, ille, qui nedum illam tenet beneficii, & tituli, ſeu exercitii, & curæ, ſed etiam bonorum, & fructuum beneficii, ſeu majoris partis, cap. 5. numero 6.
Poſſeſſionem beneficii pacificam non videtur pacificem adeptus, qui ſtatim ea fuit deturbatus, ſeu lis mota. ibid. nu. 7.
Poſſeſſor fundi pro decimis præteritis conveniri poteſt, capit. 28. §. 4. numero 11.
Poſſeſſores non omittentes Fidei profeſſionem non poſſunt moleſtari ſuper titulo, cap. 4. numero 24.
Et poſsunt ſe tueri quorunque remedio poſseſsorio, etiam reintegrandæ. ibid. numero 25.
Præceptum de Dominicis, & feſtivis diebus ſanctificandis, & obſervandis ſub prætextu mercatuum, & nundinarum nullatenus eſt violandum, cap. 16. numero 12.
Præceptum eccleſiaſticum annuæ Communionis obligat omnes fideles utriuſque ſexus poſtquam ad annos diſcretionis pervenerint, cap. 20. numero 18.
Præcepto Eccleſiæ de audienda Miſsa ſatisfaciunt Parochiani, audiendo quamcumque Miſsam vel cantatam, vel recitatam extra Parochiam, etiam in ſacello, cap. 11. numero 18.
Præcepto annuæ Communionis quo tempore ſatisfieri poſſit, oſtenditur, cap. 20. numero 14
Præcedentia inter ipſeſmet Parochos, ſeu Curatos Eccleſiarum Parochialium, ſive ſint ſeculares, ſive Regulares, datur ſecundùm prærogativam ſuarum Eccleſiarum, & non ſecundum prærogativam regulæ, cap. 9. numero 12.
Præcedentia unius Parochi, in cujus Eccleſia quis eſt mortuus, reſpectu alterius Parochi Eccleſiæ, ad quam defunctus ſepeliendus effertur, qualiter concedendo, oſtenditur, ibid. numero 13.
Reſpondetur ad deciſiones quę Parochis reſpectu Canonicorum Collegiatarum Eccleſiarum pręcedentiam dare videantur, ibid. numero 11.
Prædia decimarum ſolutioni obnoxia ad Regularium Monaſterium tranſeunt cum ſuo onere, ac proinde Regulares tenentur illas ſolvere Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, quemadmodum tenebantur laici, priuſquam bona ipſa in Monaſterii proprietatem tranſiiſſent, cap. 28. §. 3. numero 43.
Prædicatio verbi Dei quibus temporibus Parochis injúcta ſit oſtenditur c. 14. n. 1.
Prælato non notoriè intruſo ſolvens liberatur, cap. 17. numero 31.
Prælati inferiores, qui non habent jus congregandi Synodum, non poſsunt facere concurſum, quamvis habeant jus conferendi, cap. 2. numero 38.
Prælati non aliter ſatisfaciunt ſuæ obligationi, quàm ſi de digniore Eccleſiæ Parochiali provideant, ibid. numer. 96.
Prælati inferiores poterant ante Concil. Lateranenſe decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo fuit illis hoc prohibitum, cap. 20. numero 59. ſed veriùs, ibidem numer. 61.
Premium maximum, & eximium propoſitũ eſt illis, qui animas à diabolo ad Deũ à vitio ad virtutem traducunt, c. 3. n. 12.
Præſcribenti contra illum, qui habet pecuniam, de jure ſpeciali ſufficit bonam fidem probare, cap. 28. §. 2. numero 56.
Præſcriptio non eſt admittenda, ſi non detur capacitas poſſidendi in præſcribente, ibidem numero 49.
Præſcriptio percipiendi decimas intra alienam Parochiam ad novalia non extenditur, cap. 19. numero 58.
Præſentia unius Parochi alterius ſponſorum ſufficit in qualibet Parochia contrahentium, cap. 21 numero 45.
præſentia Parochi in Matrimoniis neceſſaria non tantùm corporea, ſed etiam moralis requiritur cùm intelligentia, & advertentia actus, cap. 21. numer. 49.
Presbyteri Parochiales obtinentes Eccleſias, non poſsunt eſse judices ordinarii, vel delegati illius, in Provincia Toletana, cap. 8. numero 24.
Extenditur ad omnes Eccleſias Parochiales regni Caſtellæ, & Legionis, ibidem
Primitiæ dicuntur, quaſi primi fructus terræ eo anno collecti, cap. 27. num. 1.
Primitiæ ſunt tres per quas initia, ſeu primitiva frugum in recognitionem divini beneficii Deo Creatori rependuntur. ibidem numero 2.

Pri-

Primitiæ non ſolum dabantur ab hominibus in veteri Lege, ſed etiam à Gentilibus, ibid. num. 3.

Primitiæ ex ſua origine videntur eſſe de conſilio, non de præcepto, ibid. numero 4.

Primitiæ debentur de præcepto, ubi extat conſuetudo illas dandi, ibid. num. 6.

Primitiæ quantitas non eſt determinata in jure, ideo conſuetudini ſtandum eſt ibid. num. 7.

Primitiæ debent ſolvi illæ Parochiæ, in qua prædia exiſtunt, ſi conſuetudo non ſit in contrarium, cap. 27. num. 8.

Primitiæ ſunt onus prædiale, non perſonale, ibid. num. 9.

Vide *decimæ*.

Principes non poſſunt impedire Parochos & Sacerdotes adminiſtrare Sacramenta tempore peſtis poterunt tamen curatos, & alios miniſtrantes infectis prohibere à ſanorum commercio, cap. 17. numer. 16.

Prioratus Regulares habentes curam animarum ſoliti commendati Regularibus concurſu non conferuntur, capit. 2. numer. 22.

Prioratuum Conventualium ſub reſervatione cenſentur comprehenſi etiam illi Prioratus qui nullos Monachos habent & ſic ſunt Prioratus habitu tantùm, cap. 2. numer. 29.

Privilegium Papæ poteſt aliquos, ſive in parte, ſive in totum eximere à ſolutione decimarum; manente ſufficiente Parochi ſuſtentatione, cap 28. §. 3. n. 13.

Privilegium, quo quis, ſive in parte, ſive in totum, abſolutione decimarum ſimpliciter eximitur: non extenditur ad novalia, quæ ex poſtfacto orta fuerint, ibid. numer. 14.

Privilegio de percipiendis decimis ſimpliciter conceſſum ad novalia non extenditur, ibid. num. 15.

Privilegio habentes non ſolvendi decimas de agris, quos propriis manibus, vel ſumptibus colunt, debent ſolvere decimas de agris, quos aliis colendos tradunt, cap. 28. §. 3. num. 39.

Privilegium quando dicatur enormiter lædere, ſpectat ad declarationem Papæ, ibid. num. 45.

Privilegio Romani Pont. poteſt dari exemptio à ſolutione decimarum, dummodo miniſtris congrua, & ſufficiens ſuſtentatio remaneat, capit. 28. §. 3. numer. 12.

Privilegia habente non ſolvendi quartam funeralem ſi licentiam obtinerent ædificandi aliquod Monaſterium cum conditioue, ut ædificaretur ſine præjudicio jurium Eccleſiarum Parochialium à ſolutione ejuſdem quartæ non eximuntur, cap. 25. num. 11.

Privilegia Ciſtercienſibus, Templariis, & Hoſpitalariis conceſſa circa decimas non ſolvendas non ſuffragatur reſpectu portionis colonorum, neque reſpectu arrendatariorum, neque reſpectu prædiorum locatorom ad pecuniam, cap. 28. §. 1. numer. 18.

Privilegia exemptionis à ſolutione decimarum ſunt perſonalia, non autem realia, & ideo non tranſeunt ad colonos, arrendatarios, ſeu emptores prædiorum, ibid. numer. 40.

Privilegia eximentia à ſolutione decimarum amittuntur, ſi recipient eſſe enormiter læſiva Eccleſiæ Parochiali, ibid. num. 44.

Vide *Inquiſitor*.

Privatus quando quis eſt ipſo jure adminiſtratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta ejus ante criminis declarationem concurrentes communi populi, vel majoris partis errore, cap. 17. numero 30.

Proceſſiones facere per Parochiam ad Curatos ſpectat, & ſine eorum conſenſu illas dirigere nullus etiam Regularis valet, cap. 12. numero 13.

Procuratio, vide *Advocatio*.

Procurator unus, qui ſit viri, & alter procurator mulieris, baptizatum de ſacro fonte ſuſcipere poſſunt, cap. 18. numero 24.

Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario etiam Epiſcopo non impedito, c. 4. n. 2.

Profeſſio Fidei poteſt fieri per procuratorem ſpeciale mandatum habentem, ibid. numero 3. contra citat. ibid. nu. 4.

Profeſſio fidei facienda eſt à proviſio de Parochiali tam per obitum, quam per reſignationem, ibid. num. 5. & etiam Sede Epiſcopali vacante, ibid. numer. 6.

Profeſſionem Fidei tenetur emittere etiam, qui ſemel emiſit in adeptione alterius Parochialis, cap. 4. num. 7.

Profeſ-

Profeſſionem Fidei non facientes fructus decurſos poſt lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis computandorum amittunt, ibid. numero 15.
Profeſſionem fidei omittens non poteſt reg. de annali, aut longiſſima poſſeſſione ſe tueri, quoad dictos fructus percipiendo, quandiu profeſſionem non emiſſerit, ibid. numero 18.
Propinare populis in publico Clerici non debent, ſecus in cellis ad invicem, cap. 6. numero 17.
Proviſio beneficii, quando per concurſum ſeu oppoſitionem facienda eſt an teneantur quis ad reſtitutionem ſi omiſſo digniore dignum eligat, oſtenditur, cap. 2. numero 104. 105.
Proviſio, & collatio Parochialium intra quod tempus perfecto examine ſit facienda oſtenditur, cap. 2. numero 150.
Proviſionem Parochialium Eccleſiarum factam ſine examinatoribus in Synodo Diœceſana deputatis, ſunt nullæ, & qualiter ſanandæ, oſtenditur, c. 2. nu. 68. 69.
Proviſus de Parochiali habitu non tenetur emittere Fidei profeſſionem, quamvis contingat illam ad actum revocat, cap. 4. numero 9.
Proviſus de Parochiali ſemper tenetur ad Fidei profeſſionem emittendam etiam elapſis duobus menſibus poſt captam poſſeſſionem, ibid. numero 10.
Proviſus probare tenetur ſe feciſse Fidei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illam inquit, ibidem numero 13.
Proviſus ante Fidei profeſſionem non poteſt habere pro præſente à Capitulo, niſi facere ex indulto Apoſtol. ibid. num. 17.
Proviſus de Parochiali, ſi illius poſseſſionem aliquandiu, id eſt, ſaltem per duos menſes obtinuit ſine litigio, tenetur infrà annum ad Sacerdotium promoveri, & ſufficit quod ſemel cœperit pacificè poſſidere, quamvis poſtea lis ei moveatur, cap. 5. numero 9.
Proviſi de Parochialibus tenentur ultro ſe offerre ad Fidei poſſeſſionem emittendam, adeo ut non requiritur de neceſſitate monitio ad eam faciendam, cap. 4. numero 8.
Pſalmi ſeptem Pœnitentiales ex præcepto Eccleſiæ non ſunt neceſsarii in adminiſtratione Extremæ Unctionis, c. 22. n. 40
Pyxides quę in Sacrario tenendæ in quartum una conſervetur Sanctiſſimum Sacramentum, in altera deferatur ad infirmos, cap. 20. numero 28.

Q

Quæſtuarios eleemoſynarum non commendat Parochus abſque Epiſcopi licentia, cap. 16. numero 25.
Qualitas Parochialis annexę acceſſoriè non debet redundare in principale, cap. 1. numero 61.
Quarta funeralis ſemper pro relicta cenſetur, etiamſi id non exprimatur, c. 15. n. 6.
Quarta funeralis uſque ad quartam excluſivè poteſt præſcribi ſpatio decem annorum abſque titulo, at conſuetudo 40. annorum cum titulo, aut immemorabili requiritur, ut præſcribatur infrà quartam, vel ut nihil debeatur, ib. nu. 16.
Quarta funeralis debetur Eccleſiæ, id qua Parochiali conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta, ibid. numero 19.
Quarta funeralis non debetur Parochis intra cujus fines viator decetur ſtante conſuetudine in civitate, quod jus ſepeliendi peregrinos, & viatores ſpectet ad Eccleſiam Cathedralem, ibid. numer. 23.
Quarta funeralis quando non conſtat ex conſuetudine, vel alia ratione cui debeatur Epiſcopo ne, vel Parocho, in hoc dubio præfertur Parochus, ibid. nu. 25.
Quarta funeralis debetur Parochiæ, ubi quis habet domicilium, licèt objerit defunctus in villa, ad quam ſe contulerat animo redeundi, ibid. numero 6.
Quarta funerali ſuæ Parochialis Eccleſiæ debentur, etiamſi qui ægrotus ad aliam deferri ſe fecerit, & ibi mortuus fuerit, cap. 25. numero 27.
Quarta funeralis debetur de omnibus, quæ obveniunt ratione funeris, ibidem numero 36.
Quarta funeralis debetur, Parocho ex funeralibus ſequenti die poſt funus ſolemniori pompa factis, ibid. numero 38.
Quarta funerali non debetur Parocho de Candelis, quas Fratres, & alii Pręsbyteri in funeralibus præ manibus deportare ſolent, ibidem numero 39.
Quarta funerali debetur de candelis, ſeu cereis accenſis, quæ circa Crucem, & cadaver deferuntur, ibid. numero 41.
Quarta funeralis debetur de illis, quæ

dantur pro Miſſis dicendis, cap. 25. numero 43.
Quarta funeralis debetur de armis, libris, banderiis, culcitra, ſeu pallio, quæ in feretro deferuntur, niſi alitèr ex conſuetudine, vel privilegio, ibid. numer. 44.
Quarta funeralis non debetur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus, qui de facto contra voluntatem Fratrum in eorum Eccleſiis v.g. tempore interdicti ſepelitur. numero 45.
Quarta funeralis an, & quando debeatur de illis, quæ offeruntur in funere alicujus novitii, oſtenditur, ibid. num. 46.
Quarta funeralis non debetur de legatis factis Eccleſiis, vel locis piis pro fabrica, ornamentis, cereis luminaribus, & anniverſario poſt ſextum diem, ibidem numero 47.
Quarta funeralis non debetur de veſtibus datis pauperibus, cap. 25. numero 49.
Quarta funeralis debetur de omnibus illis quæ jure inſtitutionis relinquuntur Monaſteriis, ſive aliis piis locis non verò de iis, quæ teſtator in pios uſus juſſit diſtribui, ibidem numero 50.
Quarta an debeatur de illo, quod relinquitur uni ex Regularib. remiſſivè, ibid.
Quarta funeralis debetur de omnibus legatis factis Eccleſiæ, in qua quis elegit ſepulturam, ſi relinquantur, ratione loci, non autem ratione perſonæ, neque in fraudem, ibid. numero 51.
Quarta funeralis non debetur ex legatis factis Monaſterio, quod ſit exemptum per privilegium, & ex legatis Eccleſiæ, in qua teſtator non ſepelitur, & ex legatis factis Eccleſiæ, vel locis piis, ornamentis, cereis, luminaribus, anniverſario poſt ſextum diem, & ex legatis relictis Eccleſiæ pro fabrica, ibidem numero 52.
Quartam funeralem ſolvere tenetur Religioſi omnes etiam Mendicantes, quando quis eligit ſepulturam apud ſuas Eccleſias, cap. 25. numero 4.
Et quid apud Eccleſias Monialium. ibidem numero 5.
Quartam funeralem ſolvere non tenentur Religioſi, ſeu alii, qui ſunt exempti à ſolutione quartæ per privilegia conceſſa ab habente poteſtatem, ibidem numero 7.
Quartam funeralem Eccleſiæ Parochiali debet, qui in ægritudine conſtitutus ſe cùm bonis ſuis ad Religionem in alia Eccleſia tranſtulerit, ſecus ſi ſanus bona ſua Monaſterio, aut alteri Eccleſiæ dederit, cap. 25. numero 28.
Quartam funeralium tenentur hæredes mortuorum ſolvere Parocho. ibid. n. 17.

R

Raptores non poſſunt offerre oblationes, cap. 24. numero 8.
Raptores manifeſti carent ſepultura Eccleſiaſtica, cap. 26. numero 44.
Ratio accurata, & exacta exigenda erit ab iis: quibus animarum cura commiſſa eſt, cap. 3. numero 13.
Rector quaſi populum regens dicitur, cap. 1. numero 43.
Rector principalis, ſi ſpreto Vicario perpetuo velit ſe gerere in cura animarum, nullo modo poſſet. ibidem numero 58.
Rector, & Parochiani à quib. compellantur ad reparationem Eccleſiæ. c. 13. n. 12.
Rectores dicuntur quia plebem, & populum ſibi commiſſum cum cura regunt, cap. 1. numero 10.
Rectoribus, ſeu Parochis illiteratis, & imperitis Parochialium Eccleſiarum, ſi aliàs honeſtæ vitæ ſint, deputat Epiſcopus coadjutores pro tempore, c. 23. n. 8.
Rectoribus Parochialium de jure debetur quarta funerali, cap. 25. numero 20.
Redecima eſt contra jus, cap. 28. §. 1. nu. 45.
Redecima poteſt acquiri præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo, ibidem numero 46.
Reges, Principes, ac etiam ipſi pauperes, tenetur ad decimarum ſolutionem, cap. 28. §. 3. numero 2.
Regulares non poſſunt in Sabbato ſancto benedicere domus, cùm non poſſint hoc munus extra Conventus ſuos exercere, cap. 12. numero 12.
Regularis in ſuis Eccleſiis non Parochialibus non prohibentur annuntiare populo feſta, & jejunia, cap. 16. numero 27.
Regulares Ordinis Minorum, ac illorum, qui cum illis in privilegiis cõmunicant poſſunt Parochis contradicẽtibus ſæcularium Confeſſiones audire, c. 19. nu. 22.
Regulares, qui Sacram Communionem ſine Parochi ſpeciali licentia ipſius ſubditis miniſtrare præſumpſerint,

excommunicationis incurrunt ſententiam ipſo facto per ſedem Apoſt. dumtaxat abſolvendi, cap. 20. numero 7.
Regulares obtinent privilegia poſt *Clem.* 1. *de privil.* ut non requiſita licentia Parochi omnibus Chriſti fidelibus Sacram Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis per ſe, vel per alios Sacerdotes ſeculares in illis miniſtrantes adminiſtrare poſſint, ibidem numero 8.
Regulares Sacerdotes, qui clericis ſecularibus, ſive laicis Extremam Unctionem ſine Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia miniſtraverint, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſervata, cap. 22. numero 3.
Regulares Sacerdotes omnibus, & ſingulis fratribus profeſſis, converſis, Oblatis Donatis, & ſervitoribus ſecularibus poſſunt Extremam Unctionem, toties quoties neceſſarium fuerit, miniſtrare abſque alicujus pœnæ incurſu, ibidem numero 4.
Regulares, qui 40. annis ante confirmationem Concilii erant ſoliti ſolvere quartam Parocho, vel Epiſcopo eam etiam poſt Concil. tenentur ſolvere, licèt ex privilegio ſolvere non tenerentur Epiſcopo, vel Parocho, ſed aliis perſonis, cap. 25. numero 12.
Regulares non tenentur ad ſolutionem quartæ, quorum Eccleſiæ ſunt ædificatæ ab annis 40. citra & ſunt exempti per privilegia, ibid. numero 13.
Regularibus non eſt prohibitum inter Miſſarum ſolemnia vertere ſe ad populum, & generalem Confeſſionem pro eo facere, atque etiam in medio Altaris ſiſtendo eleemoſinas, & oblationes ab offerentibus recipere, non autem eis licet ab Altari diſcere, & per Eccleſiam circumire, cap. 11. numero 22.
Regularibus non licet in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſeculares extra prohibitionem Epiſcopi, ibidem numero 52.
Regularibus non prohibetur recipere triticum, & vuas, ac ſimilia, antequam Parochus receperit Primitias, cap. 27. numero 11.
Rejectus in concurſu Parochialis poteſt provocare præelectum ad novum examen coram judice appellationis etiam antequam doceat de irrationabili judicio Epiſcopi, capitul. 2. numero 148.
Rejectis, ubi illi in concurſu Parochialis Eccleſiæ appellant à mala electione, dandus eſt novus concurſus in Urbe, ubi debet vocari præelectus ab Epiſcopo ibid. numero 149.
Religioſus utriuſque ſexus proprietarius caret ſepultura Eccleſiaſt. cap. 26. numero 47.
Religioſus clauſtralis, vide *Abbas*.
Religioſi ſine ſpeciali licentia Parochi Sacramenta Unctionis Extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrantes, Matrimonia ve ſolemnizantes, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt, cap. 17. numero 40.
Religioſi in partibus Indiarum ad curam Indorum deputari tanquam Parochi, liberè ſuis Parochianis Sacramenta adminiſtrare valent, ibid. numero 41.
Religioſi ad Epiſcopalem dignitatem evecti poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo, cap. 18. numero 32.
Religioſi, qui in partibus Indiarum de licentia Hiſpaniarum Regum Sacramentum Euchariſtiæ adminiſtrant, nullo modo incidunt in excommunicationem *Clem.* 1. *de priv.* cap. 20. numero 9.
Religioſi vigore ſuorum privilegiorum an poſſint ſine Parochi licentia adminiſtrare populo Sanctiſſimam Euchariſtiam, oſtenditur, ibid. numero 10.
Religioſi omnes ſunt exempti privilegio in jure ſcripto à ſolutione decimarum, de novalibus tantùm, quæ propriis manibus, ſeu ſumptibus excolunt, cap. 28. §. 2. numero 17.
Religioſi omnes privilegio in jure ſcripto eximuntur à ſolutione decimarum de nutrimentis animalium, quæ ipſi nutriunt, ibid. numero 46.
Religioſi Confeſſarii, ſed maximè Ordinis prædicatorum, & Minorum tenentur hortari, & monere fideles ad ſolutionem decimarum, cap. 28. §. 4 num. 20.
Religioſi omnes excommunicantur *in Clem.* 1. *de decim.* qui decimas Eccleſiis debitas uſurpant, ibid. numero 21.
Religioſi, qui aliqua, ut audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, excommunicationem

nem ipſo jure incurrunt, ibid. numero 22.
Religioſis an ſit licitum tempore peſtis fugere, vel potius teneantur obedire Parocho jubenti permanere, ac Sacramenta peſte infectis miniſtrare in ſtatu Parochorum, remiſſ.cap.17.numero 20.
Religioſi ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis pręcipitur, ut confitentibus conſcientiam faciant de ſolvendis decimis, quoties à Rectoribus Eccleſiarum ad hoc requiruntur, cap. 18. §. 54. numero 23.
Reliquia inſignis alicujus Sancti eſt corpus, caput, brachium, crus, & ea pars, non parva tamen, in qua paſſus eſt Martyrium, cap. 18. numero 18.
Renuntiare juri quæſito de non ſolvendo quartam, quando per unum, vel binos actus contrarios cenſeantur Religioſi, oſtenditur, cap. 25. numero 35.
Renunciatio canonicæ portionis in damnum Eccleſiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius eſt valoris, ibidem numero 35.
Res non etiam mobilia ad Parochiales Eccleſia pertinentia quomodo conſervanda, oſtenditur, ibid. numero 38.
Reſidens in Parochiali ſi non longè abſit ab Eccleſia, in qua habet Canonicatum poteſt ex indulgentia diebus ferialibus ad Eccleſiam accedere, & in ea Divinis ſervire, cap. 8. numero 16.
Reſidere tenentur de jure divino in Eccleſiis Parochi, & alii animarum Rectores, ibidem numero 1.
Reſidere tenetur Parochialem etiam tenuem habens, & etiamſi tres, vel quatuor incolæ remanſerint, ibidem numer 4.
Reſidere non tenetur Parochus in Eccleſia, quæ in totum Parochianos habere deſierit, ibidem numero 5.
Reſidere tenetur obtinens Parochialem Eccleſiam cum libero curæ exercitio & omnibus fructibus, licèt ei in limine adeptæ poſſeſſionis mota lis fuerit per aliquem in petitorio, ibidem numero 8.
Reſidere tenetur Parochus in civitate, ſi Populus dividatur, & pars una habitet in civitate, & altera extra, capit. 8. numero 10.
Reſidere in Parochiali, vel prioratu Curato unito Dignitati, aut Canonicatui acceſſoriè, & in perpetuum non tenetur ille qui obligatur reſidere in Eccleſia dignitatis, vel Canonicatus, ibi.n.22.
Reſidere tenetur Parochus perſonaliter, & non alio modo ſatisfacit officio ſuo, etiamſi populo per alium ęquè benè, & fortè melius ſerviatur, ibidem num. 40.
Reſtituere tenentur Parochi fructus amiſſos ob non factam reſiſtentiam, etiam ante ullam judici ſententiam, c.8.nu.69.
Reſtitutio fructuum ob non reſidentiam amiſſorum facienda eſt fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus, nec obtineri poteſt compoſitio, ibidem numero 68.
Ritus, & cæremonie in Sacramentis adminiſtrandis jam præſcriptæ, omitti ſine peccato non poſſunt, niſi aliud facere ipſas neceſſitas cogat, cap. 17. numero 3.
Rochus vide *Miſſa*.

S

Saccarum decimam, ſolvit, cap. 28. §. 1. num. 9. *Sacerdos* prefertur alteri aliquo inferi Ordine inſignito, cap. 2. num. 119.
Sacerdos non poteſt fœminam in neceſſitate pro reſponſione Miſſæ miniſtram adhibere cap. 11. numero 43.
Sacerdos alienus ſi infantem alterius Parochiæ ſolemniter baptizaverit ſine licentia proprii Parochi, peccat mort. ſed non incurrit excommunicationem aut irregularitatem cap. 18. numero 11.
Sacerdos alienus baptizans cum ſolemnitate quando Parochus abeſt, nec facile haberi poteſt non peccat, ibid. num. 12.
Sacerdos cui Parochus poteſt delegare poteſtatem Confeſſiones audiendi Parochianorum ſuorum, debet eſſe ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones approbatus cap. 19. numero 28.
Sacerdos delegatus tenetur credere pœnitenti dicenti ſe habere licentiam à proprio Parocho, ut illi miniſtret Sacramentum Confeſſionem, ibid. nu 30.
Sacerdos non habens commiſſionem à Parocho audiendi Confeſſionem, ſi illam habuiſſe communiter reperiretur, & publicè pœnitentes audiat, ille quoad Deũ excuſatur ob cõmunẽ errorem, c. 9. n. 35
Sacerdos auditurus Confeſſiones eorum qui peſte, vel ſimili morbo contagioſo infecti ſunt, qui curare debeat, oſtenditur, ibidem numero 39.
Sacerdos ſimplex de licentia Parochi licitè

citè valet Sacramentum Euchariſtiæ in Eccleſia Parochiali miniſtrare, etiamſi ab Epiſcopo non ſit expoſitus ad Sacramenta miniſtranda, cap. 20. numero 6.
Sacerdos credere non debet dicenti ſelicentiam habere à Parocho, ut poſſit coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferat, vel ſit perſona ſpectatæ fidei, cap. 21. numero 76.
Sacerdos tam ſęculares, quàm Regularis conjungens in Matrimonium, vel benedicens ſubditos alterius Parochiæ abſque licentia Parochi, vel Ordinarii, remanet ſuſpenſus ab officio donec ab Ordinario Parochi obtineat abſolutionem, ibidem numero 104.
Sacerdos benedictionem ſecundis nuptiis impertiens in caſu non permiſſo incurrit ſuſpenſionem ferendam, ibidem numero 106.
Sacerdos quivis Sacramentum Extremæ Unctionis validè confert, cap. 22. numero 1.
Sacerdotes, qui tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu capellæ, legati, aut ſalarii ſi eelemoſinas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſunt eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere, cap. 11. numero 12.
Sacerdote licitè non adminiſtrant Sacramentum Euchariſtiam niſi habeant Ordinariam vel delegatam juriſdictionem ad hoc Sacramentum adminiſtrandum, excepto neceſſitatis caſu, cap. 20. nu. 2.
Sacerdotes Regulares tempore Paſchatis non poſſunt miniſtrare Euchariſtia ſęcularib. ut adimpleant præceptum eccleſiaſticum annuæ Communionis, cap. 20. numero 11.
Sacerdotes quando communicant non tenentur induere ſtolam, ibidem num. 26.
Sacerdotes Regulares Matrimonia ſolemnizantes non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, ultra ſuſpenſionem ipſo facto excommunicati ſunt excommunicatione Sedi Apoſtolicæ reſervata, cap. 21. numero 105.
Sacerdotes non in palmis ubi ſacro oleo uncti ſunt, ſed infrà palmam, vel in exteriori manus parte jungi ſolent, dum eis Extrema Unctio miniſtratur, c. 22. n. 32.
Sacerdotibus quibuſcunque ex Chriſti inſtitutione competit ordinaria poteſtas adminiſtrandi Sacram Euchariſtiam Chriſtiano populo, cap. 20. numero 1.
Sacramenti Sanctiſſimi delationes, & celebrationes Miſſarum, feria quinta in Cœna Domini, & Sabbato ſancto non ſpectant ad Capellanos, ſive Sacriſtas Eccleſiarum, ſed ad proprios earum Parochos, cap. 12. numero 3.
Sacramenti ad neceſſitatem requiritur, ut Parochus ipſe intendat homini conferre Sacramentum, ſaltem, implicitè, cap. 17. numero 7.
Sacramenta iis ritibus, & cęremoniis, quæ in Rituali ſub Paulo V. edito continentur, adminiſtrare debent Parochi, ibid. numero 2.
Sacramenta in peccato mortali adminiſtrans an peccet mortaliter oſtenditur ibidem numero 4.
Sacramenta adminiſtrata ſub conditione de præſenti, vel de futuro valida ſunt, ibidem numero 10.
Sacramenta dari ſuis Parochianis ex obligatione juſtitiæ tenetur Parochus tempore gravis neceſſitatis etiam cum certo periculo vitæ propriæ, ibidem nu. 12.
Sacramentorum vini, & uſum plebibus ſuis pro ſuſcipientium captu explicare debent Parochi, cap. 17. numero 1.
Sacramentorum validitas ex bono, vel malo miniſtro minimè dependet, ibid. n. 5.
Sacrilegii oblationes offerre nequeunt, cap. 24. numero 16.
Sacrilegii ſpecies, & modi quot cap. 13. numero 36.
Salarium, vide *Advocatio*.
Saltationes in Eccleſia fieri permittere non debent Parochi, ibidem numer. 26. Vide *Chorea*.
Scachus, vide *Ludus*.
Seditio, vide *Conclamatio*.
Senectus non Parochum à reſidentia, quamvis Ordinarius jam provideret illius inſufficientiæ apponendo idoneum Vicarium cap. 8. numero 33.
Senibus, qui ſenectute conficiuntur, abſque alia infirmitate, tenetur Parochus extremam Unctionem miniſtrare, cap. 22. numero 18.
Senior, idonejor judicandus eſt reſpectu alterius junioris cum quo concurrit, cap. 2. numero 109.
Sententia nulla, & injuſta, non facit tranſitum in rem judicatam, cap. 21. num 24.
Sententia dicitur nulla non viſis actis in-

tegris, ibid. numero 26.
Sepultura electa apud Eccleſiam, ubi defunctis Majores ſolent ab antiquo ſepeliri, quarta funeralis ei non debetur, ſed Eccleſiæ in qua conſuevit audire divina, & recipere Sacramenta, c. 25. numero 29.
Sepultura Eccleſiaſtica privari debet, qui ſoluere tenetur decimas neque eas ſolvit aut reſtituit Eccleſiæ cap. 28. §. 4. num. 19. Vide *Mors*.
Simonia eſt pro Sacramentis celebrandis aliquid recipere tanquam pretium ipſorum, aut tanquam mercedem operis, ſeu laboris commmitantis, c. 17. nu. 42.
Sipontinæ Cathedralis dignitates, & Canonici, qui habent cum præbendis annexam curam animarum, concurſu non conferuntur, ſed ætas eſt neceſſaria, cap. 2. num. 30.
Spoliatus per Parochum perceptione decimarum, quas in ipſius parochia poſſidebat, non aliter eſt reſtituendus quam ſi oſtendat titulum, vel cauſam juſtam qua poſſeſſio ejuſdem juſtificetur, cap 28. §. 2. num. 43.
Sponſaliam de futuro celebrari non prohibentur Adventus aut quadrageſimæ tempore, cap. 21. num. 14.
Stigmatum S. Franciſci officium conceſſit Paulus V. celebrari poſſe ubique ad libitum cleri duplici quidem Officio in Religione S. Franciſci, extram eam ſemiduplici, c. 10. num. 44
Stipendia militum decimam ſolvunt, cap. 28. §. 1. num. 19.
Stola, vide *Superpelliceum*.
Subcollectoris Apoſt. officio fungentes non excuſatur à reſidentia Parochialis, c. 8 num. 25.
Subdelegare non poteſt delegatus à Parocho ad audiendas Confeſſionis ſuorum Parochianorum, niſi ſolus officium ſuum explere non poſſit, c. 19. num. 37.
Subſidium Hiſpanicum à diverſis Pontificibus conceſſum, cap. 25. num. 53.
Subſidium item quod vocant, Excuſatum ibid. num. 54.
Supellectilia, ſeu utenſilia domus in Eccleſia reponi non debent, niſi propter hoſtile incurſu, aut incendia repentina, & ſimilem neceſſitatem, cap. 13. nu. 30.
Superpelliceum, & ſtolam deferre tenetur parochus ſecularis dum audit Confeſſiones, cap. 19. numero 60.
Silveſtrini, vidi *Exemptio*.

T

Taberna ſunt hodie loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ, cap. 6. num. 21.
Vide *Caupona*.
Tabernaculum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ non eſt deferendum Sacerdotium humeris, ſed manibus tantùm celebrantis, non obſtente quavis contraria conſuetudine, cap 28. num. 50.
Tabernarii, & Tenderij in civitate Ulixbonen. diebus feſtiuis, etiam ante Concionem, & Miſſæ Conventualis celebrationem omnia ad humanum victum neceſſaria vendere poſſunt, fores velamine aliquo contingendo, cap. 16. n. 16.
Taurorum agitationibus adeſſe non debent parochi & qualiter id permitatur in Regnis Hiſpaniarum, oſtenditur, c. 6. numero 26.
Templarii, vide *Ciſtercienſes*.
Terminus duorum menſium à die captæ poſſeſſionis computandorum ad profeſſionem Fidei emittendam, non currit proviſo, qui poſſeſſionem non accepit, quamvis per illum ſtet, quo minus illam accipiat, cap. 4. n. 11.
Termino decem dierum, vel ad ſummum viginti elapſo ad concurſum faciendum nullus eſt admittendus ad examen niſi qui deſcripti fuerint, c. 1. num. 43.
Teſtes quicunque ratione compotes ſufficiunt in Matrimonio quamvis impuberes, conſanguinei, domeſtici, fœminæ aut infames, ſeu dolor, & aliud vocati, vel vi detenti, dummodo intelligant conſenſus contrahentium, & advertant quod agitur, & non deſiderantur, rogati, cap. 21. num. 80.
Theatralico more non eſt in Eccleſia cavendum, cap. 13. num. 23.
Titulus in parochiis unitis non exiſtit cum fuerit ſuppreſſus, & extinctus per unionem acceſſoriè factam, c. 1. nu. 62.
Titulum injuſtum beneficii habens parochus validè matrimonio aſſiſtit, c. 21. num. 55.
Tributum ex certo fundo debitum, tranſit in quemlibet, poſſeſſorem, cap. 28. §. 4. numero 13.

Vaca-

V

Vacatio prioris beneficii per aſſecutionem ſecundi incompatibilis inducitur, ſi dicti ſecundi habeatur pacifica poſſeſſio, non enim requiritur utriuſque, c.29. numero 7.
Vagus debet confiteri Parocho illi, in cujus Parochia reperitur tempore perceptionis Sacramenti, dummodo non vagetur, ut euadat judicium proprii Parochi, cap.19. num.16.
Vagorum Matrimonijs an, & quando intereſſe Parochus poſſit, oſtenditur, c. 21. numero 80.
Vagos quomodo conjungere debeat Parochus, oſtenditur, c.21. num.10.
Valor ducatorum centum, quæ debent remanere Rectori Parochialis, quæ penſione grauatur, eſt intelligendus juxta morem cujuſque regionis, c.29. n 17.
Venatio in dubio præſumitur facta cauſa recreationis, cap.6. num.33.
Venatio, & aucupium decimam ſoluunt, c.28. §.1. numero 13.
Venationi deditus dignus eſt reprehenſione, cap.6. numero 34.
Venatorem cur nunquam legiſſe ſanctum aſſerat D. Hieronymus, oſtenditur, ib. numero 35.
Vendere, emere, ſeu aſportare merces non licet diebus feſtis, niſi tantùm ad victum neceſſaria, aut alia minuſcula, cap.16. num.14.
Verba ſemper in propria, & potiori ſignificatione ſunt intelligenda, c.1. nu. 78.
Veſtibus nec fulgidis, nec ſordidis ſe ornare debeat Parochi, ſed inter utrumque medium quoddam eſt capiendum, c. 6. numero 8.
Veſtimenta, aut calceamenta Parochis non licet habere, niſi quæ Religionem doceant, ibid. num.2.
Viatores Euchariſtiam ſumere valent in ea Parochia, in qua tempore Paſchatis reperiuntur, cap.20. num.23.
Vicaria perpetua Parochiæ anitę concurſu non confertur, niſi in Vicarium totalis cura fuerit translata, c.2. num.19.
Vicarius perpetuus in Eccleſia Collegiata deputatus habet omnimodam curam actualem, habitualis verò eſt pœnes Capitulum, cap.1. num.54.
Vicarius perpetuus potius dicitur habere curam animarum, quàm Rector animarum, ibid. num.56.
Vicarium deputandus cum congrua, donec provideatur de Rectore, non eſt neceſſariò examinandus, dummodo alias ſit idoneus, cap.2. num.32.
Vicarium conſtitutus cum congrua in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, non poteſt removeri ſine cauſa, ibid. num.36.
Vicarius Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum abſentium, vel defunctorum, alios auctoritate propria ſufficere non poteſt, ibid. num.70.
Vicarius Epiſcopi ſi velit ſubire concurſum, tenetur obſeruare formam Concilii Tridentini, cap.2. num.136.
Vicarius amovibilis in exercitio curæ arguit curam eſſe penes deputantem, c. 8. numero 21.
Vicarius idoneus relinquendus in abſentia Parochi qui, remiſſivè, cap.8. numero 64.
Vicarius generalis non eſt poteſt impedire, ne Parochus abſque ejus licentia denunciationes faciat, c.21. num.16.
Vicarius perpetuus, vel amouibilis Curati poteſt alteri Sacerdoti facultatem concedere aſſiſtendi Matrimonio ſuorum Parochianorum, c.21. nnm.66.
Vicarius an poſſit imponere interdictum perſonale contra renitentes ſoluere decimas remiſſivè, c.29. §.4 num.18.
Vicarii deputatio in Parochiali vacante, donec provideatur de Rectore, ſemper ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diæceſi Parochialis, eſt, c.2. num.33.
Vicario perpetuo, vel temporali, & etiam Sacerdoti conducto, ac habenti curam Parochianorum, detur quarta funeralis ſi nullus adeſſet Rector, c.25. num.21.
Vicarij perpetui in Parochialibus annexis debent de jure conſtitui, c. 1. nu. 60.
Vicecuratus quando ſeruierit Eccleſiæ, & adminiſtraverit Sacramenta parochianis pro Rectore infirmo, conſequitur emolumenta ipſius Rectoris, & licita eſt ei retentio oblationum, c. 14. numero 10.
Vicecuratus à proprio Parocho ab ejus abſentiam ad breue tempus ut omnem curam gerat, poteſt alii delegare unam

nam vel alteram cauſam, cap. 17. numero 38.
Vicecuratus à Vicario proprietario inſtitutus validè aſſiſtit Matrimonio, c. 21. numero 59.
Vicecurati ad tempus abſentes alteri Sacerdoti munus Paſtorale conſuetudine id permittente delegant, capit. 19. numero 38
Vigilias, in quibus ea hebdomada ex præcepto Eccleſiæ, vel ex loci conſuetudine, ſeu ex Ordinarij lege jejunandum eſt, debet Populo denunciare parochus cap. 16. numero 2.
Vide *Pernoctatio*.
Vinum ſuum etiam minutim vendere poſſunt parochi, cap. 6. num. 48.
Vinum decimam ſolvit, capit. 28. §. 1. numero 4.
Unctio in renibus convenientius omittitur præſertim in fœminis, ac viris Religioſis, cap. 22. num. 30.
Unctiones pedum, ac renum non ſunt de eſſentia Sacramenti Extremæ Unctionis, ibid. num. 29.
Unctiones ſine Cruce fieri in Extrema Unctione nihil obſtat cauſa celebrandi propter periculum inſtantis mortis, ibid. numero 34.
In quinque ſenſibus ungendis non eſt neceſſarius ordo neceſſitate Sacramenti, ibid. num. 28.
Unio poteſt fieri in perpetuum alteri beneficio dependenter, vel independenter, cap. 1. numero 64.
Vide *Litteræ*, *Cura*.
Univerſitatum conſilia, vide *Conclamatio*.
Votum deciſionum in concurſu non habet Epiſcopus, ſed tantùm accedere poteſt ubi vota ſunt paria, vel ſingularia, c. 2. numero 92.
Vota dare bebent examinatore, dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim, ſicua Epiſcopus, ubi datur locus acceſſui, debet ipſa accedere examinatoribus ſimul congregatis, ibid. num. 87.
Uſurarii publici, & manifeſti ſepultura Eccleſiaſtica carent, cap. 26. numero 42.
Utenſilia, vide *Supellactilia*.
Villitas Eccleſiæ, vel Reipublicæ evidens excuſat à reſidentia, cap. 8. num. 49.

AVCTORIS OPERA

Quæ huc uſque lucem viderunt.

D*Ictionarium Luſitanico latinum*, impreſſum Bracaræ Auguſtæ, apud Frutuoſum Laurentium de Baſto. 1611.

Remiſſiones Doctorum in varia loca Concilii Trid. Ulyſſipone, apud Petrum Crasbeeck. 1618. & deinde alibi.

Caſtigationes, & additamenta ad annotationes Parentis, in Ordinationes Regias Luſitanorum Ulyſſipone apud Petrum Crasbeeck. 1620.

Remiſſiones Doctorum de Dictionibus, & Clauſulis. Romæ, apud hæredes Bartolamæi Zaneti, 1621.

Paſtoralis ſolicitudinis, ſive de officio, & poteſt. Epiſcopi tripartita deſcriptio. Romæ, apud impreſſores R. Cameræ Apoſtolicæ 1623. deinde Pariſiis, Venetiis, & accuratius Lugduni, apud Laurentium Durand. 1628.

Collectanea Doctorum tam veterum quam recentiorum in Jus Pontificium univerſum, in quatuor tomos diviſa, apud impreſſores R. Cameræ Apoſt. 1626. & 1629. poſtea accuratius quinque Tomis Lugduni, apud Laurentium Durand. 1637.

Selectæ Juris Canonici interpretationes addendæ Collectaneis Doctorum ſuper quinque priores Decretalium libros, Romæ apud Franciſcum Corbelletum, 1626.

Variæ Jure tractationes, in quibus continentur quinque tractatus Legales, juxta ſeriem alphabeticam brevi methodo diſpoſiti: videlicet.

I. De Axiomatibus Juris uſu frequentioribus.

II. De Appellativa verborum utriuſque Juris ſignificatione.

III. De Locis communibus argumentorum Iuris.

IV. De Claſulis u uſu frequentioribus.

V. De Dictionibus uſu frequentioribus. Lugduni apud Laurentium Durand. 1631.

Allegatio Juris in propria cauſa Barcharen. regreſſus, ſive ingreſſus ad Theſaurariam, Romæ Apud Franciſcum Caballum, 1631.

Paſtoralis ſolicitudinis, ſive de officio, & poteſtate Parochi, tripartia deſcriptio. Romæ Apud Gulielmum Facciotum, 1632. poſtea auctius, & accuratius Lugduni apud Laurent. Durand. 1634. denuo defæcatum, & auctum apud eundem, & Laurentium Arnaud, 1640.

De Canonicis, & dignitatibus Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum, eorumque officio, tam in Choro, quam in Capitulo, Romæ apud Franciſcum Corbelletum, 1632. poſtea accuratius, & auctius Lugduni, apud Laurentium Durand, 1634. tandem pariter defœcatum, & auctum apud eundem, & Laurentium Arnaud, 1634.

Tractatus de Jure Eccleſiaſtico univerſo, in quo de Perſonis locis, & rebus Eccleſiaſticis pleniſſimè agitur. Lugduni apud Laurentium Durand, 1634.

Collectanea Doctorum, qui in ſuis operibus varia loca Concil. Trid. incidenter tractarunt. Lugduni apud Laurentium Durand, 1634.

Collectanea Bullarii, aliarum ve Summorum Pontificum conſtitutionum, necnon præcipuarum Deciſionum, quæ ab Apoſtolica Sede à Sacris Congregationibus S. R. E. Cardinalium Romæ celebratis uſque ad annum 1633. emanarunt. Lugdun. apud Laurentium Durand. 1634.

Praxis exigendi penſiones, contra calumniantes, & differentes illas ſolvere, cui acceſſerunt vota aliquot deciſiva Canonica, primum Barcinone apud Gabrielem Nogues, 1635. poſtea Lugduni apud Laurentium Durand, 1636.

Collectanea Doct. in Jus civile univerſum, in decem Tomos diviſa.

I. Tom. continet Collectanea in tres priores Codicis libros.

II. Tom. Collectanea in quartum, & quintum ejuſdem Codicis libros, Lugduni apud Gabrielem Boiſſat, 1637. & 1638.

Formulæ circa Erectionem Ecclesiarum Parochialium &c. fol. 46. et seq.

Formulæ attestationum pro Baptismo, Confirmatione, Matrimonio, Mortuis &c. fol. 84. et seq.

Lampert